ipse dixit et facta sunt ipse mandauit et creata sunt

Rar 287
Lim. 187
= Hain X 14508

Liber Cronicarum cum figuris et Imagunbz

Schedel

LIBER · DOCTORIS · HARTMANI · SCHEDEL · DE · NVREMBERGA

f.

·IHESV·

VM·

Inc. typ.
No 109.
*) 2.

A CHRISTO IHESV
PRINCIPIVM

·IC· XC· MARIA·

¶ Cõmẽdatio operis nouĩ cronicarũ cũ ymaginibus temporũ et Europe Enee pij ·~·

¶ Magna nobis hodie lector charissime temporum felicitas illuxit, siue pacem vniuersalez mũdi, siue ingenia nostrorum hominũ accuratius cõsiderare volueris. Qz nihil hactenꝰ in lucẽ prodijt. q doctorum hominum et cuiuscũqz mediocriter instituti voluptatẽ magis augere et accumulare possit. qz liber nouus cronicarũ cũ ymaginibꝰ illustriũ virorũ et vrbiũ impensis magnificorũ ciuiũ Vtemberge nuper impressus. Et cuius lectione tantaz voluptatẽ vbi lecturo promittere ausim, vt te omnez historiarum seriem non legere sed oculo intuen te existimabis. Cum nedum imperatorum et pontificum, philozophorum poetarũ aliorum qz illustrium virorũ ymagines propriis quẽqz insignibus antiquitatis depictas videbis. Verũetiam clarissimaz vrbiũ et regionũ vniuerse Europe situ, vt que qz inceperit floruerit, moriataqz fuerit. Quoz omnium cũ gesta, facta, sapienterqz dicta intueberis omnia viuere putabis. Vale et hunc librum e manibus tuis elabi non sine·: ~

¶ Vade liber patulas et te cito proferẽ in auras
Cui similis nullo tempore pressus erat
Te mĩ mille manꝰ cupido amplectentur amore
Et te cũ magna sedulitate legent
Diuinas hominũqz simul res ordine narras
Cum nitidis splendens cultus ymaginibus
Principum rerũ mundiqz ab origine pandis
Ortaqz quo fuerant tempore cuncta refers
Progeniem christi longo de semine patrum
Ducis. et ad numeros secula buna notas
Et quo sirgebant demõstras tempora regna
Atqz vbes toto quas modo mundus habet
Gesta ducũ regumqz simul das et sapiẽtes
Per quos natura et philozophia patet
Cesareos fasces monstras ad tempora nostra
Et que pontificum nomina cuncta simul
Germanos populos memoras et vaga flumia pãdis
Orbe sub obscuro que latuere prius
Quodqz ferus turchus toto grassator in orbe
In Constantina fecerit vrbe nefas
Signaqz de celo memoras tristesqz cometes
Diraqz per varias monstra tremenda plagas
Ergo age, iam totum vagabundus curre per orbẽ
Doctorum placido suscipiende sinu

BIBLIOTECA
DI
MONACENSIS

Que peccantem hominem uelut dulcedine pomi
Saluasti virgo mater amoris aue

ADIVAM VIRGINEM MARIAM

CTuibus Xtrenum superis deus inclita prol'
Enitet / ethereas mtes pulcrezima nymphas
Summa dei genitrix / pop'lo venezanda Maria
Quam Moises zabli prenot't migne' rubeti
Innocuo / psules tramit Quam carmine' vates
Vrbem nascentis hominis Salomon mulieris
Offtao sortis signauit. et vna professa est.
Vox vi[illegible]in: Darius quoniam monstrata figuris
Vt maduit vellus: holofernem femina strauit.
Clausa deus portis: lapis est ut monte' ecasus
Exsanis et tumidi Quam solis m orbe mirantem
Et mundo radios fulminem treme' Sibille'
Monstratam digitis / mirare animi prozeumq
Nouimus et celeb'rem magno hec m secula portm
Dimissam coelo pepezit / coeloq zemisit
Virgo manens sobolem spectabilis atq manebat
Vna comes hominum mocture / zegula vite'
Plena pudicie' cazitatis munere fierna
Sed supez illustris ut soluit debita nenis
Et deitatis opus mdutu refulzet m astris
Nunc dcato deitur: mulier pede' tstm diane'
Ora tezit: Iubare' et toto circumdata phoebi
Bisse[illegible] Cesarem stellis complexa corona
Cingit: et ingadiens mzcat prelata puellis
Proxima significo ceruis hanc multo redimitam
Fraudi perpetuum dedit exorabile' numen
Seda domans mstris seuo ne' iudice pereat
Hanc vnam venerare deam: Qui tristia pessis
Queris m hoc pelago portu' qu emq libe um

Spes hominu' tel q deus Virgo mrtim Salue'.
Dic prius. Et fautrum carpe' viator iter.

HA · S · D

ℂ MARIA · MAGDALENA ·

℃ De Laudibus beate Marie Magdalene.
: Carmen Saphicum Incipit :~

OMnium letus thorus En per orbem
Festa concordi peragens honore
Magdal[e]ne laudes repetit Marie.
Ecclesiarum.
Prebuit vitae quoniam beate
Posteris normam speculumque verum
Quo per exemplum sequentes eundo
Salutificemur.
Dum thesi plantas humiles teneret
In domo spretus Symonis vocatus
Grandis mdulcem lacrimis madescens
Fluxit abunde.
Cuius pedes lotos tenero cupillo
Terst. Et labris grauli frequenter
Osculo pressis redolente fracto
Vasi perunxit.
Cor sitis numquam sitiore quivit
Audiens dogma sedule magistri

Nec ministratrix [illegible] exprob[illegible]
Martha valebat.
Qui[illegible]or feretrum tumulo vicibus
Fert[illegible]um Christus lazarum rogatus
Reddidit vite precibus marie
Collaudemando
Ipsa passurum [illegible]ratum sponsum
Ad crucem maiis studio dolores
Mesta solaret meritg dia
Proxima mat[illegible]
Hec resurgentis tumulum frequentans
Prima sive[illegible]it animo fideli.
Angelum cernens mambustg tristans
Corde sepultum
Hinc palam petro redeens m orbem
Nuntiat visa mulier Ihesumq;
Coetus vsum fidei magistra
Discipulorum.
Inde desertis latebris meando
Omnibus vine gemitus diebus
Obtulit orbo meditans sedentem
Dextra patris
Huius exemplo lacrimare quisquis
Sepe permi furios verensis
Corde deuoto fidei cohorens
Christicolarum
Cuius et duras ihesus ipse vocis
Amuens nobis vemam subiisti
Corporis tesm tribuat perhenne
Postra regnum.
In patris laudes pariterg nati
Spiritu uncto [illegible]ib los mnamur
Parent ut unus misereatg temus
In deitate.

·℣. AMEN·

·H·S·

C. Ad. diuum Hieronymum. Oratio.

ORo parens perfusc sacro et celestibus auris
Affare mreprees: et amice Hieronyme christi
Gnare trium nostreq; fons nitidissime lingue.
Vnde fluunt riuule: quibus omnis m orbe
Ecclesie nunc floret ager: mozumq; p.orum
Incrementa vigent: Sicut tibi christus ab alto
Affuit: et tenebras complexus numine toto
Largifluo vocalem radiauit lumine mentem.
Sic mihi dextra ades: districti iudicis iram
Flecte precum impulsu: duroscq; mfernge cenatus
Comunemq; mihi dominum placare memento
Nam potes eloquio et meritis ditissime tantis
Fne bone multiplici venia te supplice laxet
Milia tot sceleum regis mseracio nostri.

Spreo etenim fas alme' animos et more videntis
Omnia nuda vides latebrosi pectoris antra
Te deus' mutatam in melius reintegrat etas
Supremumq; vane mortis et horam
Cernere tranquillus: dumq; pium in lumine diem
Alloquar · haud ullo proetus trepidare pauore'
Sanguine purpureo qui nos a crimine lauit
Morte domans mortem: tetri spoliator auerni
Amicat his chaustis patri sanctoq; comes·
Spiritui trinusq; poli regnator et unus·

·AMEN:

LEGE·FOELICITER:~

·FA·S·

DVCE · VIRTVTE · COMITE · FORTVNA

H · A · S ·

DE VETVSTATE · GENERIS

VEtustas nimia claritatem rebus eripit: et parit oblivionem: Quot fuerunt nobiles familiæ quarum memoria hodie nulla est. Quot florentissimas vidimus quæ paucis annis ad nihilum redigere Unde presagium fanas de his nunc florentibus: deus his nimium crumpentibus imputus tollentibus: Omnia tempus immutat et consumitur: Senescuntque non modo familiæ: sed urbes: Mundus ipse ni fallimur ad extremum vergit: tu qui vetustate gloriaris: vide ne gloriam vetustas ipsa extinxerit: neu iam zodiæ aevi: aut floribus vis omnis · Omne quidem tempore oritur: aim tempore occidit so quod tempore incepit: tempore desinit Et qui longa vixit pepercit: longiorque aurit · longissima subiuit :

Confusa sunt omnia Et perplexa successionis series: Origo mundi ima est: omnis parens humani generis: omnis fons omnium Qui diuisim modo turbidus modo nitidus ad omnesque meos pervenit Ea lege ut quod paulo ante clarum erat: mox obscurum fiet Et quod obscurum clarum sim non de fonte subitario est; sed quibus aliquis hoc clari sanguinis ut dictus unda profluxerit hinc est qui arabat heri: modo milites: Et qui per urbes medias ardentem rempublicam vultis habemus regere solitus erat superbus messerat: per sua lentem campum pigros boues humili pugione sollicitat sim vero diuisitudo hæc et condicio omnium humanorum variabilis atque mutabilis sunt est: ut ita dicam quos ut semel ac plures: ne mireris si uel orator ad militiam: uel miles vocabat ad oratorem ingens rerum mortalium rota est. Nec inuaberis si platonicam illud teneas Neminem regem non ex regibus: nemini seruum non ex regibus descendere Sic res humanas longa etas ac fortuna permiscuit.

DISCITE IVSTICIAM MONITI. NON TEMNERE DIVOS ·:·

VIXIT DVM BENE VIXIT ·:·

PACIENCIA · VINCIT · OMNIA ·

·HH · S ·

· DEVS · SIT · DATOR · AVXILIJ ·

MAgnifics ac Amplissimis dominis: Cesaree' vrbis: Reip publice' Inclito Senatui Nurem bergensi: Hartmannus Schedel Nurem bergensis: Arcium bonarum ac Medicinarum doctor.

VEram felicitatem Optent: Et glo rioſi nominis perpetuum incrementum.

ANIMADVERTI. Frequenter. Magnifici ac optimates Vri: Ita natu es: t Cures ſpectatiſſimi. Quam diligens / ac ſtudioſa mo animo noſtro am fouerit conſuetudo: Qui bene de re pub. meritis meritedem et premia digna decreuerint. Alius em arma et inſignia: Alius tabulas pictas In baſilicas ac publicas loca: ceteraque id genus dedicabant. Quid natu malus oſtentatis impendere poſſimus. Quando eis vnum pro gloriam proponere: Volent em picture ſic deſignatos gloriaſ ce': ut marmoreis ſtatuis. Vincitue' ſigna poſitis / et tabulis et ſpectandos et legendos poſteris relinquant. Quamobrem in diuulgatiſſima fama iuſtiſſimus Senatus impulſus / precatoris conſolatus et offitia ampliſſimas dignitates bene merentis perſpexit obtulit. Precaria medius fidius hec / et generoſa animi optanda: Vt que vita ipſa tuentur: Et tum preſentes / tum poſteros ad recte viuendum / ad laudem ad deum aluarent mouent / mouendant. Verum em ea mea ſunt: nec longo duraturum tempore: Vtq; in tempeſtate fiant In vetuſtate pereunt. Aliquando illuſtre ſanctiſſonatiſſimum: ad ſempiternum premiorum genus. Domina ac Regina rum / Iuno: Que dignos pios que populos: Que nanos ſexcuſſimo rbus cupiens immortalitate donare: Hanc em mortuorum diſcretiſſimos ſermones exprimat: hic vos donare: et pro vris ſummis meritis blandimentis ornare cupiem: ſi quam mihi uel ingenio uel induſtria data eſt tempeſtam facultas eſſet: Quare exiguas audes veſtras conſequi poſſet. Ceterum tum ea tanta in manus ea deſint tus opis ſim. Vereo ne magnanimum re im obeuntis pietatis / uel Prohemy modum excedat. Et ſtatuo tantum: Quare ad hiſtoriam et deſcriptionem vbi in de gna eſſent: breuiter ſcripſi compoſui. Non enim magis hoc in quia natus ſum gloriam / ruſticis et ſpendorem. Que rerum ſi geſtarum memoriam commendabili diuturnitate Liberalis / preſtantia fuiſſet. Et nouitate quidam / neceſſitis opportunitate impulſus / audeo exponere poſſet. Non dum de antiquis ſimilibus: Quae tot egregios mues edidit: Quid mihi laudi proſit / quidem tum ad ſuam gloriam quieſcere / ſi ſint. Taceo eo impetratum patriam / libertatem in animos / benefactoriam in ſingulos. In omnes benignitatem. Extitit em egenos pauperes: oppreſſo in refugio: et doctor in paupertate ſtudioſos. Quae ſi ſingula retenſe et contendam ſuo pro

Hinc non pmotum : seu bonus cui q̃ mundus exint. tes g̃ms dr̃et.
Hinc cetes testimenti rodores ortum mundi creatõemq; mus
tum dilunium / poetarum fabulam vtam sequentium Phabeten ducem ph
ronem Egyptiorum plagas famum fugientibus mar. detas legis
tabulas cetus gentes iudicium sequmq; gestu memorat. Quid c angt
tuin n. d Quam sæua historia dm potest. Hinc puellam virginem spiritu
sancto plenam puerpe ani sanctam sal atorem natum ieiunantem baptiz
atum / predicantem signa fecentem post captum / traditum / flagellatum mo
rtemq; traditum sepultum Inde surr ex mortuis Appe uisse discipulis ut
rendit in celum dscum is. En q ar ta tuus sacra nobis h sto. pret et si
dem ab ea tempis. Hinc qua deo p'ne nulli roneat. Verum et st
ilo ria quoq; attingnmus. Assi ori. pet. Troianum bellum Athenien
sium et Spartanorum conflictationes: Alexandri Macedonis adortes Car
thaginensium preli Triumphos Cesarum Romanis missum f bicepb
erbem Quis nobis nisi hoc historiarum ino mu t: Hinc bella artes Hinc
pnas offina nostre / luxt. Hinc vana figura hortes sectu. monem.
O vetatem atq; probatissimam. Oratorum sententiam Historia testis tempo
rum Lux veritas / magistra vite / nuncia uetustatis Laudandi ergo veteres
sapientes rum Regis. Quibus io si ty fuit: tes fuit ut memoria consti bene
ciatis: Ex quibus frustum posteritas omnis ho. t Verum si non tam
munerib. sum prodessent memoriam sui et q̃maxime ingenia efficerent
h stias emouere. Non aut eo amb nos sumus secundis. et ap
t exteros. et apud nostros de stos stupescimus si ea rerum ap'e
ctu rememoratu. Dionysius non minus stupendum putauit ventosum
ostentationisq; plenum: Quam si in medium afferat velim: Quis terre ste
ma primus mare uit dixit? Et nn primus Darius exercitu bouis unxit.
An Osyris: An bizeter An Ptolemeus? Et an Cesar molem et pyramidalia
liba fecerit Cnenses sua dos doauit Et grammaticos claros fuisse ex Gre
cis Aristarchum / Appollodorum / Heliodorum / Appollonium / Et ex nostris
M Terentium Varronem Captum Didymum / Palemonem Nigidium
Valerium probum. Et Cyrillum: qui de antiquis scripsit Et
dialecticos vetustissimum fuisse Zenonem Citiaum stoicorum principem. Aut
platonem primum / An Aristotelem ad formam disciplinamq; redegisse. it
em exercuisse: Locutum in gorgiam Quid alterum foetus ad omnia
quecunq; proponenda fuit tempori respondit impositabat. Et Chry
sippum Cuius in disputando animum vim et copiosam dialecticen admi
rati Athenienses apud quos Aut nullam fuit ab vsuppeam dialecticen
mueniri Nrogemma et loquacitate illis magistrum inuenit. Et primos
poetas simulq; theologos fuisse Orpheum Linum Hesiodum et Homerum
Quis bellum Troianum ante Homerum scripsisse traditur. Et hinc
postea distinctos homerum et ciniadem modum: ut metro fons ingenii
cum quo ora poetarum appellatus fuit Et Rhetorum Thalam et Coracem
fuisse primos. An Empedoclem Gorgiæ preceptorem. Et Solonem ora
torem vetustissimo metro phocaidem fuisse Samy pythagore precep
torem Historiam ne Cadmum Milesium exercitasse: ut monumen
ta literarum posteritas eruditior fieret et nitior Quid enim est vtilius
nostra nisi exoleuerint historias. Res a memoria penitus remotas
quasi tenentes tenemus. Et ad lem magnam penetramus In nubibus
nostris monumenta scriptorum euoluentes. celi spacia et mirabilia
videmus / et quasi ceruicibus duabus dextrorum Et mathematicorum labori
bus utilibus. Quantum igit eorum ombis debemus qui in
medium laborauerint hinc estimare licet. Omnis ei labores et vigilias
ad vsum nostrum contulerunt: ut et diuites / et vitam finem / posteri
tas tenuerent. Et Memorandum quidem dictum q̃ omnia

Thopam illum theosa im renouisse illo tempore mysi monstrante' quem tib' spon
teuisse traditum' Arithmeticam Musicamq; inuenisse pythagoram' Geo
metriam egyptios Astrologiam assyrios Et significet obliquitatem primi
mi ex esse' Anaxime nde' im Mesium Et signum in polo Constratum: Sphe
ram mundo ante' alii anteria et hippa dixim stellis nomina imposuisse'
Endimionem in latmo monte' naturam lune' Milesium thalem solis
defectum nauigasse' nauigasse': Et ne usq; deus aput nos halicarnas
sium pauli emily macedonia m p m s familiarem' Et pythagoram'
hesperium et Lasum eundem comparasse' Et thaletem de reb' sna
turalib' s et primap is et aput Ionas tempore' ipsis regis persarum phi
losophari cepisse': phisicumq; inde cognominatum' Fuisseq; post ipsum
disapulos p' gradus Anaximandrum' Anaximenem Milesios Clazo
menium Anaxagoram Quem audierunt pericles Athenaeus et Euripi
des. Pericles athenis opibus dignitatis tonitruq; grauem' simile p. meraps.
Euripid s pretorem scenicis stremus philosophus cognominatus est.
Archelaum hoc tres athenienses Sophocli filius audiuit: Quippe
is de principiis et rebus disputare cepit: Et omissis celestibus philoso
phiam iam ad vitam interiorem deuocauit: Et primus omnibus et tantum omni
a disputans et ad bene beateq; viuendum mentes philosophia p odesset
ipsam inter homines collocauit. Quo Academici peripatheticiq;
Stoici magnifice' manarunt. Et deinceps fons philosophorum
rum appellatus. Quantum putamus' grauitatis' pectus' uim' et illa o ra
toris sublimitate' Inter prosam et carmen ut scribit Aristoteles vehemen
ter illustratus. Et Medianam in emisse Apollinem Antisthenem opum
dignum. Et Tarquinii mentos nidos hyrudum in edificandi moduum
exercita Indi Euxalum et hyperboream fratres domos latere ex ebore
Et lapidinas Cadmum Agenoris filium aput Thebas Et Choerilum ab
emensem vasa effingere Et Rotum quo figuli utuntur Anacharsin scytham
philosophum non ignobilem exercuisse'. Et Cranum fabrum cyclopas
Amphalytes Et Ferreum in Creta deos Dactylios Argentum exuberans
athenienses Fabricam ferream cyclopes. Aureum in cassa' conflatoq; do
uisse Cadmum phenicem ad pangeum montem Trace' Et plumbum ex
Cassiterido insula maris atlantici ultra gades primum inuectum esse'. Mate
riatum Civitatem muris ac turribus cingere' Theodorum dorum' Obscu
uero Theodorum samium Et proverbium apud athenienses An theodorum' An
xenophontem' An xenocratem dicere militari primum volumina composi
isse' Haec atq; alia et similia ponus ad emendandos vitiosos animos
eorum qui famulantibus tantum ingeniis aspirant: sine premiis negligentes: Qui
ad ardorem virtutis comparandum: Maio tamen exemplo. Quorum
ponora neglegunt re' Talia igitur omnium sapientium similis mi
lege damnandos remanet. Et ad laudem historiarum pauca dicere fu
est fas. Scriptura refert Cum multis historiarum vanis extollant
celebrentq; scriptores: tum maxime cum Alexander Antonius Ro
mana gentis christiane imperatores omnium optimus:
omnia ratione' cum amplissime' iudicium' assecutus' Qui historicos et
suos appellauit: Et habere auctores consiliarios: quo et prudentia et
exemplorum copia gerendis imperij rebus quam maxime utebatur'. Et
Clarissimi etiam principes senatores consulares quoq; Viri: Et nonnulli
gloriosissimi principes: Quibus alios res gessere inter
na dignas memoria' delectata sunt historia: usq; adeo: ut non solum
historias libenter legerint: sed eas quoq; scribendo tempus dare
minime' gloriam: aim rerum scriptoribus tum nam habere ob
uenit' Nam [illegible] taceo tacitum' Fabios patricios' gentis Fabie

cognomento pisto: Lucius Lucullus: Quintus Scipio: Asinius pollio: Cornelius nepos et Caius Caesar. Ceteriq; nepos Octauius Augustus: et hoc anno scripserit historias. Sed maximum tantarum manus sp̃ aperit rerum longe seruatorum magnificentiam et felicitatem mauult tacuitam. Etsi bonarum artium studia intermissa fuerant: sola tamen omnis otium extinctaq; est historia. Quorum tamen constat aliquos fore preclarum quamq; gestarum fuisse: qd nullis temporibus scriptum noa extaret: nihil in rebus scribendis: quod non esset expectatum. De imminentia b scanis hostes habuere historiarum uolumina: Et mirandum est quosdam bibliothecas construxisse priuatas Etsi nonnulla deperisset quam alexandrina: quam dicunt phyladelphi summa armorum ferocitate: esset librorum maxima diminutio. Cum nostra testimonio munita historias reperiri potuerint quas uellemus Fecerunt quoq; est postea: ut barbaris Romae et in italia omnia euertentibus Et nullo interim quae grecorum litterarum monimentis ad posteros transmittatur: Nisi dum mihi quae efficere nitor ad annos xl. gestarum scribo. Hactenus scripsisse: nihil operae mihi offerre: Nisi hoc opus postea deuictis finitis: Et animum omnis ferme in diuinas totus tenuerat precibus Voluminibus historiarum plurimum in desiderium mihi Verum nostra tempestate uitiosum dilegentius notandum Amore hominis uocem ad posteros: quae hoc tempestate finibus suis late extendere cepit Quamquam Britannus olim litteras imperauerit: numos signauerit (teste Cipriano) primus imperator institutis: nunc uero maiori gloriae accessit quoq; in plurisq; regionibus uigeat: Quae nobis libros doctissimorum omnium uberrime administrat. Historiae mihi uires deficiunt scribere. Aggressis item quibusdam historicis ab initio mundi per singulos usq; ad finem mundi Verbum memorabile in deteriorem ad finem Assumptumque operis nostrum gloriam: nam non ingratum uobis futurum speramus. Illud statim uestre nomini dedicare. Accepite igitur opus historiae quo nihil esse conspectius: quod a nostris uestris alienum uideatur. Nisi quod nostre lectionis postea atque orationis communitas: parum scribendi studio splendere non potuit Cum tamen uestrorum animi magnificentiam mihi ostendant ut litterarum ac doctrinae studium familiae: et rerum publicarum tum familiarium negotia amicorum: Et tanto nunc ordine temporis distributis: ut ex ordine negotiorum nullum amittatis Vouis ad uestro nomine illustratum foret. Hispanie ergo mihi assidium uestrum uotum dignissimum. Spero ei uos magnopere uestrorum proposita ostensaque introire uia. Et nisi dei et hominum fauoribus nitique fecerit tale nunquam parti impetu consecutae nonne et amplitudine futuros. Hic erit opus progressus et ordo. Primum Opera Sex dierum per moysen spiritum thomatis absolutum est. Deinde per Sex etates mundi omnes noui et ueteris testamenti historias ex libris diuinis humanisque collegimus ad finem ac domini nostri. ad finem sexte hispostera usque tam prophetarum hexemeron nunc et sanctorum ex multis uel maxime religionis quae temporibus Regesque nostris prouinciis regna erunt ab Adam sexto mundi seculo Tempora quoque singulorum pontificum et imperatorum usq; ad Alexandrum, sextum et Regem maximum qui nunc regnat constantissimum. Omnes preterea uiros militaribus et disciplinis excellentes tam hebreos grecos quam latinos summa nunc diligentia collegimus. Condiciones quoque multarum uerborum et monasteriorum et magnificentiae

Pneis: Postremo pro laude Urbis vestre et prem[ ] Germanie hi
storiam Enee pii pape de Europa coniunximus. Nec tamen omne
historiam temeritatis et mutue Arrogantie sponderem mihi uate: sed
morem imitatus pietoris: qui amplissimum terrarum orbem breui
tabella sepe designat: Cum enim auctorum sepius: parua quedam
momenta quibus ad res maximas plurimum contulisse: Ac ut apes so
lent singulis insidere floribus Inde quo ad rem conducat colligere.
Sic undique tenuora verisimiliorage deligens mihi bilem nimiulum ue
stra. Ego enim vester Cuius Nurembergensis Cum ab optimo quoque
vestrum me benivolentiam recognosco: ut si rebus neq; eo: Cogitatio
ne tamen et scripto difficilimis horum temporum casibus possibilem reipubl
opem et operam tenear impartiri. Gesta itaq; per omnes etates quibus
cumq; commentariis contrahbo Et vestro nomini dicare constitui: ut testimonium exi
beant mee observantie atq; amoris. Quod si minus benedixero saltem ad me
lius dicendum paratorem exhibebo Quare sic computatis Rosas solummodo
obtulimus. Ego ei quod meo opere studio diligentia efficere possim
in vestra potestate esse totum prostrovi. Omnia quoq; ossa fortunas
sanguinem et filios pro statu pro salute vestra: nostra sub emo libens
foret Et vestris humanitatibus se humiliter commendat. Itaq; formi lo
quimur Ipse stilus seu probemy ad introitum monem oblati operis. Aliquid
primo de operibus sex dierum premisso Registro sub textu sacre com
pendiose aggredi nitar. Sed iam tempus operi manum apponere merito
rum est. Valete feliciter Nuremberge Anno domini Millesimo Qua
dringentesimo Nonagesimo tercio.

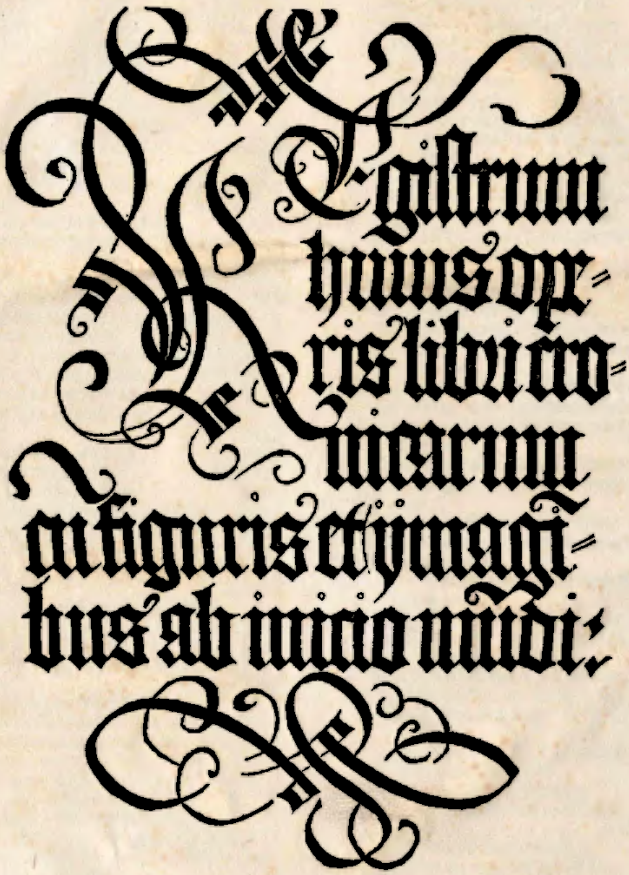
Registrum
huius opr
ris libri cro
nicarum
cum figuris et ymagi
bus ab inicio mundi:

Tabula operis hui⁹ de tem

porib⁹ mundi. vt hist⁹ar⁹ rerūq; ceterarū ac verbū in se sparsim varieq; p̄scriptar⁹. Exoptāti singula facilia inuentu fiat iuxta seriem Alphabeti nomia rerum sūt ordinata. Et directoq; cuiusq; rei nominis nūerus apparens chartā folio rum indicat.

Aaron vir fuit eloquens et simmus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldenſ perpetēs fuit folio CLXXXIX
Abbas siculus claruit tpibus folio CCXLII
Abacuc ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonosor t Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vsum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias ꝺne meruit spīm ꝓphie XLIX
Abdo prophet⁹ ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in ysrahel XL t XLI
Abdon t fennen subregulꝰ romani CXX
Abel secūdus filius ade t primus martyr IX
Abessan iudex fuit in ysrl XL t XLI
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus tñ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in ysrahel XL t XLI
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vsq; folio XLI
Abia ꝝtus fuit iudeoꝝ rex XLIX
Abimeth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit q̄nq; reges assiriorꝝ XXI
Abrahe p̄rozes t qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū suū XXII
Achab rex ysrahel multa mala fecit sua futuroꝝ siue Jesabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit pessimus LV
Achaci⁹ t socij sui martyrio fē coronati CXII
Achata regio quō describatur CCLXXVI
Accessum altaris Celestinus papa statuit sacerdotibus CXXXVI
Achitob sacerdos filius phinees XLI
Achimelech sacerdos fuit in veteri testō XLI
Achimas filius sadoch pontifex XLVIII
Achis filius rex ytalie siue latinoꝝ XLIX
Achitob fuit pontifex i veteri testamēto LIII
Accursius legum doctor clarissimus CCXI
Alpha prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Epūs Pragēsis CLXXXII
Adam formatꝰ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir christianus folio CXXIII
Ade p̄cepta que fuere et que eius p̄ria IX
Adeodatus papa patria Romanus CLII
Adeobaldus Episcopus vir magne sanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Angloꝝ Rex vir christianissimus. vide folio CLXX
Adoaldus agelaphi regis filius CLII
Adolphus imperator i p̄lio fuit occisus CXIX
Adoran ceperunt primates gentium tempore Reuel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adoran statuam aureā statuit Nabuchodonosor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius imperator CXII
Adrianus papa p̄mus p̄ria Romanꝰ CLXV
Adrianus papa scōs p̄ria Romanꝰ CLXX
Adrianus papa tertiꝰ p̄ria romanꝰ CLXXI
Adrianus ꝝtus papa nacōe Anglicꝰ CCII
Adrianus q̄ntus papa p̄ria genuensꝰ CCXV
Affra virgo ex matre bilarta CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitatus grecoꝝ XXXVII
Agathon abbas vir sanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illustris adolescentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Sicul⁹ CLVI
Agapitus secundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agarem venit ab agar iñ Sarracem XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minorum duodecim XLIIII
Agnes vgo sctā et vita clarissima CXXIIII
Agnus dei ter die in missa statuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam ysis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Silvius Rex albanoꝝ siue ytaloꝝ regnauit post patrem suū LII
Agrippina fuit comunx Germanī XCVII
Aistulphꝰ rex lāgobardoꝝ fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothoꝝ magna cōmisit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Silvius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albertꝰ beluacenſ miles gloriosus CCIIII
Albertus magnus Suevus. Epūs Radispontensis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir sanctus CCXII
Albertꝰ primus Romanoꝝ imperator CCXX
Albertꝰ patauinꝰ ordis heremitar CCXXVI
Albertus brixianenſ vir sctūs CCXXVIII
Albertꝰ austrie dux Bohemie vngarieq; Rex

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS.

impauit annis duobus CCXLIII
Albinus impator orator maxim⁹ CXVII
Albinus epūs Andegauensis CLXIIII
Alboica⁹ rex lōgabardoꝝ vndecim⁹ CXLVII
Alchim⁹ male intrauit pontificū LXXVII
Alcuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegisius desiderij filius regis langobardorum CLXVII
Allexandri regna quō fuerunt post mortem ei⁹ diuisa LXXV LXXVI
Allexander magnus vicesimus ꝗrtus Rex macedonū paucopulo quasi vniuersam vicit orbem LXXV
Allexander qñ fuit natus plura apparuerūt ꝓdigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Pirte et Asie rex semper fuit iudeis gratiosus LXXXIII
Allexander aristoboli frater. apud iudeos pontificatū et regnum suscepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexandō pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cōsessor dignissimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexandō papa prim⁹ patria Roman⁹ CXI
Allexander impator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexandō miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander secundus papa patria mediolanensis. vide CXCI
Allexandō tercius papa patria senēs CCII
Allexander papa ꝗrt⁹ natōe campan⁹ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. professor sacre scripture. folio CCXIIII
Allexādō papa ꝗnt⁹ natōe cretenſ CCXXXV
Allexander papa sextus natione hyspanus. vide folio CCLVII
Alfonsus rex fuit et Arrogante regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit pūs CLXXXI
Alpiadis mlr sancta clarui trib⁹ ist. CV
Alphonsus impatoꝛ a quibusdam electus non fuit tñ confirmatus CCXIIII
Alsacia germanici iuris pronūcia est. vide folio CCLXXXVII
Altare holocaustoꝝ quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amasias rex tuda bonū habuit initiuꝫ sed malū finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LIII
Amalasiuntha regina a gothis fuit plurimū vexata folio CXLIII
Amandus epūs tractatenſ. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIIII
Ambrosius epūs mediolanen. CXXXIIII
Ambrosius grecus dyaconus CXVII
Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini simules fuerunt folio CLXIIII
Amyntbas rex assirioꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā assirioꝝ XXV
Amnchus fuit rex duodecimus assiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab post Moysen primus ingressus est mare rubꝝ ceteris trepidantib⁹ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIIII
Amonite venerunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodeci ꝓphet. LIII
Amon hic malū fecit coꝛā er percussus est a seruis suis folio LX
Amri vl Ambri rex fuit israhel XLIX
Amutus rex italie fratrē suū de regno eiecit et filiū illius occidit LIII
Ananym filius messaraym a quo Ananij et Laobim Cubarij XIIII
Anani prophetа increpauit asa iudeoꝝ regem folio XLIX
Anacharsis pbus scita genere claruit LX
Anaximander pbus et medic⁹ p̄dar⁹ LXVIII
Anaximenes philo. et medicus LXVIII
Anaxagoras philosophus reliquit diuitias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magister vide folio LXXVIII
Anna tres viros habuit successiue ex qb⁹ genuit filios et filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit sororē ex qua nata fuit Elisabeth mater iohannis baptiste XCIIII
Annas pōtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anastasius papa natōe roman⁹ CXXXIII
Anastasius papa secundus patria romanus vide folio CXL
Anastasius imp̄ator fcūs ē hereticꝰ CXLI
Anastasia filia nobilissima CXXIII
Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
Anastasius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anastasius ꝗrtus papa p̄ria romanus CC
Anchises ex dea venere genuit Eneam q̄ regnauit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit sup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater et in cruce sociatus folio CVI
Anglia regio que sit vide folio XLVI
Angelus Gabriel saluauit virginez Mariam folio XCIIII
Anglie reges fuerūt Adelphus et Eadmund⁹ folio CLXX
Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa natione Syrus CXIIII
Anseris clāgore excitat⁹ ē manli⁹ LXIX
Anshelmus epūs beluacenſ. CCIIII
Anshelmus epūs vir sanctus CXCVII
Anthistenes pbus atheniensis LXXIII
Anthiochi diccbāt oēs reges syrie LXXV

Anthioch⁹ theos rex syrie sint LXXVII
Anthioch⁹ galeric⁹ asie ⁊ syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex syrie cõpulit iudeos ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit syrie. vide folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhue puer rex syrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthioch⁹ ſpōdius rex syrie LXXXVII
Anthigon⁹ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater fili⁹ aristoboli ⁊ vxoꝝ ei⁹ crispis babuefi ꝗtuor filios ⁊ filiã vnicã LXXXIX
Anthonius abbas egipti⁹ plutarcha scripsit ad Cõstantinũ ⁊ ad eccliam egiptuas CXXXI
Anthonius pi⁹. xvi. romanoꝝ imperator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Authoni⁹ de padua vir magne scitatis CCX
Anthonius de butrio iuriſdoctor CCXLII
Anthonius cermisan⁹ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepiſcopus florentinus CCLI
Anthonius roſellus natione etruſcus iuriſdoctor. folio CCLVI
Antechriſti aduentus qñ erit. ⁊ que illius ꝓſecutio in ſanctã eccliã CCLXIII
Anulli portari in quarto digito ſuaſit promethcus. ⁊ eius vſũ ipe inuenit XXVIII
Appius claudius cõſul roman⁹ LXXXI
Appollinaris rauennatus epiſcopus CV
Appollinar⁹ laodicie syrie epiſcopus CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epiſcopus CXIII
Appelles berenceus fuit in grecia CXIII
Appollonius ſenator roman⁹ vir doct⁹ CXV
Appollonia virgo sancta ⁊ martyr CXX
Apoſtoli fuerunt in terrã diuiſi CII
Apparitõ michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius pbs platonis diſcipul⁹ LXXIIII
Aquas peſſimas sanauit helyſeus L
Aquileya vbs a quo ſupſit ꝓncipiũ L
Aquarũ inundatio maxima fuit CXLIX
Aquila iude⁹ ſcõs mosaice legis terpretator CXIII
Arandi artem cũ animalibus Noe dicitur inuenisse. vide XIIII
Aradi⁹ filius chanaan a q̃ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a saba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor filios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachoꝝ XX
Aram tercius filius thare habuit vnũ filium ⁊ filias duas vide XXI
Arare cũ bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aratus astrolog⁹ ⁊ poeta fuit reputat⁹ LXX
Arator ſacte romane eccle cardinal⁹ CXLIII
Archa Noe quo fuerit edificata XI
Arcas plumialis quo apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Archas vide XIIII
Archa moyſi q̃ cõtinebat in ſe vide XXXI
Archipbilas fuit pbs optimus LXXIX
Archelaus ꝓcurator fuit galilee XCV
Archasius imperator Theodoſij magni filius. vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit aſſiriorum XXV
Argiuoꝝ regnũ qñ incepit ⁊ quis fuerit in eo rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuoꝝ regnum accepit nomen ab argo rege quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuoꝝ siue grecoꝝ. vide folio XXIX
Aremulus filius rex italie poſuit ꝑſidiũ albanoꝝ vbi nũc roma eſt LIII
Ariſtides pbus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus pbus LXXIII
Ariſtoteles omniũ pboꝝ ꝓceps LXXVIIII
Ariſtobolus filius iobannis hircani ſummus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argenna ciuitas vnde ſinupſerit nomen vide folio CXXXIX
Ariſtides atheniensis epiſcopus CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armamires ſeptimus et octauus rex aſſiriorũ. vide folio XXVIII
Armentaci qui venerũt in imperiũ. ꝑſerum vſq; alſaciam. vide CCXLV
Arnobius africanus philoſophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolph⁹ ſeptim⁹ gallor⁹ ꝓgator CLXXIII
Arnulphus vir ſanctus erexit epiſcopatũ Lugdunenſem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua pbus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chaldei. vide XV
Arriana ſacta eſt gothorũ gens ſeductione imperatoris valentis CXXXIII
Arſan⁹ ochi regis filius tredecimus rex perſaꝝ vide folio LXXII
Arſenius monachus vir ſciſſim⁹ CXXXIII
Ars impaimendi libros bis temporibus i germania fuit enata CCLII
Artes omnes vſus humano ſeruientes fuit inuente a filijs Lamech X
Artem ſerre ã tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus aſſiriorũ XXVI
Artabanus fuit rex ꝑtorũ ſeptimus LXX
Arrius hereticus quid ſenſerit erroris. ⁊ quomodo ſit mortuus CXXX
Arturus rex britannoꝝ chriſtianiſſimus. vide folio CXLIII
Arbaris rex langobardoꝝ CL
Aria prouincia que ſit. ⁊ vnde habeat nomen. vide XIII
Aſtanes filius gomer a quo ſarmacia XVI
Aſtades rex fuit aſſiriorũ XXXIIII
Aſtamus filius enee ſecundus rex latinoꝝ fuit et dicitur rex albanoꝝ XLIII
Aſabel rex ſyrie promptus fuit vt affligeret ſilios iſrabel L
Aſarias pontifex pro zelo legis cõſtanter reſtitit oſie regi iude L
Aſſaradon rex aſſiriorũ fuit filius Senn acherib vide LV
Aſſiriorꝝ rex q̃ntus fuit artus XXV

Assiriorū regnū quando incepichat deficere. vide folio LXII et LV
Astronomus maximus fuit Jonichus quartus filius noe. vide XXIIII
Astrologus magnus fuit Promerheus. quere folio XXVIII
Astronomus Tales fuit cretsus a vetula. vide folio LIX
Astrologus pmaximus fuit aracus LXX
Astrologus recōmendatus fuit Ptolomeus vide folio CXIIII
Astronomus optimus fuit Campanus. quere folio CLXXXIX
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio CCXIIII
Astesanus ordinis minorum doctor precipuus. vide folio CCXXVIII
Assur secundus filius. Dem a quo venit imperū assiriorū XV
Assuerus vndecimus rex persarum LXXII
folio fuit' quere
Assumptio virginis Marie CII
Atlas gigas astrologus septē genuit filias nymphas XXVIII
Athalia filia achab surripuit regnum et occidit omne semen regni L
Athanasius episcopus Alexandrinus graues sustinuit pſecutiones ab arrianis CXXXI
Athaulphus rex fuit Gothorū CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio XXVII et XLIIII
Athenienses affecerūt multeres triplici supplicio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat rebellādo regiones. et sese dei flagellū appellabat. vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunor quō fuerit mortuus CXL
Atherbes fuit pm' Corinthior rex XL
Aventinus filius rex italie fuit LIII
Augusta ciuitas a quo sit primo condita. vide folio XCI
Augusti dicebantur reges romani ab illo Augusto. vide XCIII
Augustinus beati Ambrosij discipulus. quere folio CXXXVI
Augustinus de anchona vir plurimum doctus vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus insignis CXIIII
Aurelianus romanorū imperator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere folio CXXII
Aurea virgo sancta et discipula eligij CLIIII
Auricenna medicus pclarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auensoar medicus cantuariensis CCII
Austria prouincia describit CCLXXVIII
Austrie marchionatū Fridericus primus conuertit in ducatū CCIII
Austrie duces quid compendiū serūt baioarijs in adipiscendo imperiū vide CCXXV
Azarias filius oberb ꝓpheta ꝑdixit captiuitatem iudeorū XLIX
Azarias filius helchie pontifex LV
Aso doctor iuris ciuilis fuit CCVI
Baasa tercius rex in israhel vide folio XLVIII
Babilonia seu babilon vrbs a quo primo fuerit condita vide XXIIII et LXV
Noua cōditur LXIX
Babilonie pmus rex fuit merodach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio XXVIII
Baleus decimꝰ erat rex assiriorū XXVIII
Balaam propheta filius Beor occiditur. vide folio XXX
Balsamum quales habeat arbores. et aliquando creuit in hiericho L
Balthasar rex erat babilonie LXV
Basilius magnus multorū monachorū institutor et pater CXXXIII
Balachia regio que sit et que gens illius. vide folio CCLXX
Balachi dicunt Hacci vide CCLXXII
Baldus perusinus precellentissimus legisperitus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere folio CLXXIIII
Baptisare omni die tēpore natiuitatis Leo papa secundus statuit CLVI
Baptismatis tempore dux richoldus pdē retractat. vide CLXII
Bassianus Seuerī filius cognomento eutelꝰ. anthonius caracalla imperator CXVII
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio CCXLIII
Basilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex septuaginta duobus discipulis christi CV
Bartholomeus apostolus vnus ex senatoribꝰ celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū est. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctissimus. vide folio CCI
Bartholomeus pisanus ordinis predicatorus professor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmendatus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iurisconsultus. vide folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx sigismundi post mortē imperatoris cū eadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vide folio CCXLV
Baimaldus archiepūs colonien'sis CCVII
Balduinus scōs rex hierosolime CXCVI
Bauari siue baioarij qui sint XCVII
Bauarorū regis filiā rex longobardorū duxit in vxorem CL
Bauarorū principes et pe ruperti dicebant duces. vide CLII

Bato Zarlozū sive bauarozū metropolis ē salzburga. vide CLII
Bauari sive bato arij qñ receperūt fidem catholicam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit cassilo C
Bauarozū principes dicebant reges illius temporibus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauarozū dux Tazillo duxit se ꝓpino regi frā cie cōmendatū CLXV
Bauaria venit in regnū francie per carolus magnum. vide CLXVII
Bauaro zū rex frater caroli secundi illis temporibus mortuus est CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros supauit. ⁊ deinde venit in italiā CLXXVII
Bauarozuz dux fuit eo tempore imperatori rebellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauarozū auxilio fuit Justinianus in imperū restitutus CLVIII
Bauarozū duces vnde traxerūt ab hoc tempore originem CCXXV
Bauaria superioris germanie ꝓuincia describit ⁊ vñ bauari a ꝓncipio traxerūt originē. vide solio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccaz filiā et laban filiū XX
Beda anglicus presbiter et dictus venerabilis vide CLVIII
Belus ꝑm⁹ rex assiriorz quō būit regnū XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex assiriorū XXXIIII
Bellator egregi⁹ fuit pie⁹ saturni fili⁹ XXXV
Bellū grecorū contra troyanos ⁊ destructio describitur troye XXXVI
Bella troyanorz ꝗre fuerūt exorta XXXVII
Belocus rex assiriorz. sub illo ꝓmisit deus Jacob terrā ꝓmissionis XXVIII
Bellū punicū cū hannibali seniore illis tpib⁹ est inchoatum LXXXI
Bellū Sapionis in quo mira gesta sunt et ceterozū cōsulum romanorz LXXXV
Bellū civile celaris ⁊ pompey erat execrandus vide solio LXXXIX
Bellū apd augustā ⁊ q̄ in eo sint occisi XCII
Belluz grauissimū cōmisit gracianus imperator apud argentinā CXXXIIII
Bellū maximū gesserūt in romano s radagaisus ⁊ alaricus gothorū reges CXXXV
Bellū magnū est cōmissum tpe valentiniani imperatoris CXXXVII
Belisarius patricius vir in armis strenuus vide solio CXLV
Bella maxima cōmisit belisarius CXLV
Bellandi mores q̄ sint gentes scythice XVIII
Bella gessit in francia orientale arnolphus imperator. vide CLXXIII
Bellū fuit atrocissimū inter regē francie ⁊ regē anglie cōmissum CCXXVII
Bellū fuit exorū inter fratres beate marie theutunicorz ⁊ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab. vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorū paterno vide folio CXLIIII
Benedictus pp̄ ꝑmus ꝓtia romanus CXLVI
Benedicere sal ⁊ aquā allexander papa primus instituit CXI
Benedictus papa secundus sive iunior patria romanus CLVI
Benedicti abbatis corpus est eo tpe translatum. vide folio CLVIII
Et iterū est translatū CLXIIII
Benedict⁹ tercius papa ꝓtia roman⁹ CLXX
Benedict⁹ pp̄ quart⁹ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus sextus papa patria romanus vide solio CLXXVIII
Benedictus septim⁹ papa patria romanus vide folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tusculanus vide solio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tusculanus. vide solio CLXXXV
Benedictus decim⁹ pp̄ natōe campan⁹ CXCI
Benedictus papa. xi. natōe tarutin⁹ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Tolosanus. vide CCXXIIII
Benedict⁹. xiij. papa adulterin⁹ CCXXXII
Berillus epūs vir doctissimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vide folio CLXVIII
Berno abbas vir magne sactitat⁹ CLXXIII
Berengarius ꝑm⁹ ipator italie CLXXVI
Berēgarius scōs imperator italie CLXXVI
Berengari⁹ tercī⁹ imperator italie CLXXVI
Berengarius ultimus ipator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa sacramentū eucharistie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallen⁹ CXCVIII
Bernardus cōpostellanus doctor iuris. quere solio CCXIII
Bernardinus Senensis ordinis sancti Fraciscī profcssius CCXLVIII
Bentzeslaus caroli filius ipator postea fuit deposit⁹. ⁊ q̄ fuerit causa vide CCXXXIII
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus vide folio CCLII
Bestialia ꝓucia describit CCLXXXIIII
Bestiole cadebāt de celo illi tpib⁹ CCXXIX
Bias assianus primus philosophus dnt⁹ de septē sapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamū ordinari cōciliū apud sanctū Petrum rome vetuit CXLIX
Bilbaldus episcopus natus est ex sancto Richardo. vide CLXII
Bilbelmus imperator non tamen fuit cōfirmatus. folio CCXII
Bisanciam civitatem quis condiderit. quere folio LXIII
Blasius episcopus vir sanctus claruit. vide solio CXXVI
Blondus flauius vir doctissimus CCXLVI

Bohemorū regnū qđ habuit initiuz. vide folio XXIIII
Bohecius vir christianissimus CXLI
Bohemi ill⁹ dieb⁹ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illi⁹ gentis CLXXVII
Bohanos henricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus ereauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū situ suo describit CCLXXXIII
Bebecia pūcia vbi sit sita vide CCLXXV
Bohemorū beresim Sigismund⁹ impator statuit exturpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo pmo cōdita LXII
Bonifaci⁹ pp̄ pm⁹ n atōe rōan⁹ CXXXIII
Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaci⁹ q̄rt⁹ pp̄ natōe marsus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiepūs magutinen. CLXI
Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio CLXXII
Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus episcopus Ratisponensis sucit⁹ vir fuit sanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuscus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione bernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Boos filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in festo seraphis ⁊ a pplo p deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄bat⁹ ⁊ quid vide XCII
Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir sctissim⁹ CXLIII
Brandeburgensis marchia vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Brandlanta ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brennus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta fecit LXXII
Britannia maior q̄ sit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū est recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo casta ⁊ sanctissima CXLIII
Brittannorū siue anglorū rex fuit lucius vir sanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotissima mulier vide folio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōsul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthusiensis Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno epūs colonien. vir sanct⁹ CLXXXI
Buda vrbs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodanym XVI
Burgundi in magna copia rbem flumē insederūt. ⁊ postea facti sūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus episcopus herbipolensis vir sctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolph⁹ CLXXIII
Burgundie dux Nussiam obsedit. quā Fridericus tercius lib erauit CCLII
Bus secundus filius nachor habuit duos filios Heor ⁊ Balaam XX
Cayn pmogenit⁹ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit fili⁹ Enos IX
Cayo furius cōsul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus cassius lōginus pfut roman⁹ LXXXV
Cayus iulius cesar lucij filius XCIII
Caybas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula impator quartus CIII
Caietanus theologus et philosophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet esse argenteus vel aureus statuit papa zepherinus CXIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyspanus vide folio CCXLVI
Cham scōs fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambises erat rex persarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chanei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri testamēto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracta orūndus CLVII
Capadocia venit a mosoch filio iaphet XVI
Capis filius rex fuit italie LII
Captiui ducti sunt cū rege Ioachim in babiloniam daniel cū suis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta est tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permisit populū capi LXIII
Capistranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrū inuenit litteras latinas. scilicet. A. b. c. ⁊c. XXXIIII
Carthago vrbs a carthagopidio sumpsit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit constructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus siluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus pbus LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bauaros C

Carolus marcelli pipini senioris filius rex fracie t dict ẽ magn ex gest magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli siue magni filius erat. folio CLXIIII
Carolus cũ papa Adriano p suptios sacramẽti sese ppetua obstrinxerẽt amicicia CLXV
Carolus magnus rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr vngara fuit CLXVII
Carolus magnus victus est in imperatorẽ romanoꝝ illis tpibus CLXVII
Carolus magnus quas gẽtes vincebat ꝓlio ob christianoꝝ libertatẽ vide so. CLXVIII
Carolus magnus quomõ fuerit in corpe dispositus. folio CLXVIII
Caroli sedes fuit in aquisgrano CLXVIII
Carolus magnus rebellauit Baxoniam. vide folio CLXXIX
Carolus scds cognomento caluus imperator fuit romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento grossus imperator. folio CLXXII
Caroli magni pgenies possederũt imperiũ ad annos centũ t trecẽ. Et illis tpibus habuit fines. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex sicilie fuit t potens CCXV
Carolus scds rex sicilie CCXVIII
Carolus secũdus rex Neapolitanus habuit filios sex. t quinq filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie filius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vide folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis sit vide folio CCLXXVII
Caroli qrti sollicitatõe. capita apostolor Petri et Pauli sunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex misericordia et tedit peccatias qui sibi necẽ parauerat. vnde illũ reuocabit a malo. vide CCXXXI
Carol poeta vir eruditissi erat CCXLIIII
Carolus burgundionũ dux p fweecenses morte est trucatus CCLV
Caseth fuit qntus filius nachor XX
Cassianus monachus iohannis crisostimi dyaconus. vide CXXXV
Casius sumanos terret aliũ raymundus pfect. vide folio CCX
Caspar Schlick trũ ecclarum cancellarius fuit. vide folio CCXL
Castra quare sint. et a quibus primo in montibus constructa C
Cathalogus regũ assiriorꝝ ds sit vide XVII
Catho phus plura docuit moralia LXXXV
Catho ph ꝑm romanꝰ t iurista LXXXV
Catho posteriꝰ vticenꝰ phus LXXXIX
Cathilina consul romanus vir fuit valde dolosus. folio LXXXIX
Cathena sancti petri fuit data epo metensi. vide folio CLXXIX
Cecus fuit bidumus vir magni ingenij. vide folio CXXXA
Celestinus papa natõe campan CXXXVI
Celestinus scds papa natõe tuse CXCVIII
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit. vide folio CXVI
Celestinus papa sext natõe romanus CCV
Celestin papa qrt pria mediolanẽ CCVIII
Celestinus papa quintus patria Eserutensis. vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnũ argiuorũ. t primꝰ regni autt Athenẽsibus XXVII
Cereuisiam facere germanos docuit primo bachus. vide XXVIII
Cerdo qdã hereticꝰ a q cerdoniani CXIII
Ceream pascalẽ benedici statuit papa theodorus. vide CLIII
Ceres tra frugũ adorabaf a gẽtibꝰ XXV
Cesarius et alij plures martires his passi sunt temporibus. vide CXXII
Cesarea regina pfar mtr sancta CLV
Cesares dicebanf romani principes a tempore Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio sem XV
Chilõ tercꝰ fuit de septẽ sapiẽtib LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniunt ethiopes. vide XIIII
Cilla venit a thariis filio Iaran XVI
Cincus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iurisciuilis nominatissimus vide folio CCXXVII
Cipria venit a thariis filio Jaran XVI
Ciprus est quedã insula XXXVIII
Cipriauus doctor ecclie eruditissimꝰ CXXI
Circũsicio qñ fuit instituta XXI t XXII
Circes potu quodã mutauit homines in bestias. vide folio XLI
Cirus primus rex fuit persarũ LXVIII
Ciriacus vir sanctissimus CXXIII
Cirillus vir scis mlta ꝓphetauit CCXII
Cirbarã appollo reperit. et artem medicine primo inuenit. vide XXVIII
Citherinũ bobeaꝰ ꝑmꝰ excogitauit CXLI
Ciuitacco fuit fcẽ qdã ville sweuie CCXVII
Ciuitates loci orientalis sũt per Boldanũ pluriꝰ mum oppresse CCXIX
Claudius Cay caligule patruus imperator quintus CIII
Claudius poeta n atõe hispanꝰ CXXXIIII
Claudius secundus t Quintilus frater eiꝰ imperatores erant CXXI
Claudiꝰ uicostratꝰ symphoriani mr. CXXIII
Clareu alleñ. abbas fuit bernardꝰ CXCVIII
Clara ẏgo admirabilis t sancta CCX
Clara ẏgo sancta ordis heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus phylosophus lindius. fertus de septem sapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp ponificatꝰ munꝰ munit accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi montis. vide CVIII
Clericũ in publico bibere aut vinũ vendere. sozimus papa vetuit CXXXIII
Clemens presbiter alexandrinus CXV
Clericos posse recipe fundos t ꝓdia oblata pa pa Urbanus statuit. sed in cõmuni CXVI

Clericoꝝ carcerē haberi apud epiſcopos ſtatu
it papa Eugenius CLIII
Clemens ſecundus papa epūs Bambergenſis
quere ſolio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria roman⁹ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonenſis
vide ſolio CCXIII
Clemēs papa quīt⁹ natōe vaſcon⁹ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpoſitus eſt tpe clemētis
quīnti folio CCXXI
Clemētinaꝝ libet hic ꝓfirmat⁹ ē CCXXVI
Clemens papa ſextus patria Lemonicen. vide
folio CCXXVIII
Clemens papa ſeptimus ſedit annis quindecim
quere folio CCXXII
Clodoueus rex francoꝝ primus francoꝝ chri
ſtianus folio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Athenienſiū vi
de folio XXVII et CXLIII
Colchas apud nemphym Oſyris XX
Colloſſus ſolis fuit Rhodis. lxx. cubitoꝝ alti
tudinis XXVI
Colloſſus ingens ſolis ſimulacꝝ corruit ex ter
remotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit initiū XC
Coliban⁹ abbas vir ſanctate plenus CXLVI
Compomus ꝓcurator iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena ſicuti ceteri
multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladē ingen
tiam ſignificans CLVII
Comete duo apparuerūt illꝰ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia.
quere folio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de ſchwa
lenbozch ſolio CLXXX
Compoſuit plura cantica eccleſiaſtica Fulbert⁹
filꝰ et Robertus rex CLXXXVIII
Compoſuit Balue regina Hermannus cōtra-
ctus folio CLXXXIX
Cometa iſignis magnitudis appuit CCXIII
Comites quindecim ex ſueuia coegut imperat⁹
Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit ſignificans chriſtianoꝝ af-
flictionem folio CCXX
Cometes apparuit deſignans mortē regis fran
cie. folio CCXXII
Cometa et illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortē pape ōtigns CCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide
foꝰ CCXC XCII XCIII et.
Cometa viꝰ eſt plura pdicēs mala CCLIIII
Coniurari in publico inſtituit Licurgus pro-
pter occultā luxuriā LII
Conſules romani qñ incepērunt et quare. vide
folio LXIX
Cōſules romani q̄ fuerūt. vide LXXIX
Conſpirationes fecit Catilina cōſul roman⁹.
vide folio LXXXIX
Conſtantinus magn⁹ filius Cōſtancij auguſti
in britania ē creat⁹ impator CXXIX
Conſtantius Cōſtantin⁹ et Conſtans filij fuere
Conſtantini magni imperatoris CXXIX
Conſtantinopolis ciuitas imperialis vnde ce-
pit nomen ſuum CXXIX
Conſtantinus fecit equo ſuo frenū ex clauo dñi
vide folio CXXX
Conſtantinus magnus ꝓhibuit amplius fie
ri cruces ſupplicū CXXX
Cōſtāntinus plice edificauit eccliam CXXX
Concilū nicenum quare et qui fuit celebratum.
quidue in illo diffinitū CXXX
Concilū vniuerſale ſecundū fuit conſtantino-
politanū CXXXV
Concilū vniuerſale tercū fuit Epheſinum. vi-
de folio CXXXVI
Cōcilū q̄rtū Calcedonenſe CXXXVIII
Concilū aurelianenſe iuſſu clodouei indicatur.
vide folio CXLIII
Cōcilū q̄ntū apd cōſtantinopolim. CXLV
Concilū apud ſcm petrū rome CXLIX
Conradus impator male fuit vite CXV
Concilū rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cōcordia mīr ſancta et ypoliti nutrix CXXI
Conabium in Venuciſa ciuitate Campanie. vi
de folio CXXVI
Conſtantinus et Galerius imperatores fuerūt
vide folio CXXVII
Cōſtātius tercius impator romanoꝝ CLIII
Cōſtās cōſtantinopolitan⁹ impator CLIIII
Concilū rome tpe martini pape CLIIII
Conſtantinus quartus imperator Conſtancij
auguſti filius CLVII
Concilū vniuerſale ſextū apud conſtantinopo
lim vide folio CLVII
Cōcilū Aquilegienſe vniuerſele CLVIII
Conſtantinus papa natōe Syrus CLX
Cōcilū rome ꝓpter ymagines adorandum
vide folio CLXII
Cōſtātin⁹ q̄nt⁹ impator filꝰ leonis CLXIIII
Cōſtātin⁹ ſext⁹ leonis filꝰ impator CLXIIII
Cōſtānus papa ſcōs natōe roman⁹ CLXV
Concilium ſeptimū Hirena mater Conſtantini
collegit vide folio CLXVI
Cōrad⁹ ꝑm⁹ impator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus epiſcopus conſtancienſis vir ſanct⁹
vide folio CLXXX
Cōrad⁹ ſcōs impator roman⁹ CLXXXVI
Concilium vercellenſe illis temporibus habi-
tum eſt. folio CCX
Conradus ciuis noſ tercius impator CCI
Concilium lateranenſe agebatur illis tempori
bus. folio CCVI
Concordantias biblie cōſecit hugo cardinalis
vide folio CCXIII
Concilium Lugdunenſe hic habuit initium vi
de folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici fue-
rit. folio CCXVI
Cōradus impator friderici filius CCXII
Concilium Vienneuſe habitum fuit illis tem
poribus. folio CCXXI
Concilū piſanū ſuper vnione eccleſie fuit colle
ctum. folio CCXXXVI
Concilū cōſtancienſe durauit nouem et triginta annis CCXL et XLI
Conſtancia vbs germanie quomodo ſit orna
ta et vñ habeat nomē ſuū CCXL

Concaluū Basiliense fuit congregatū illis temporibus ꝛ quō fuit dissipatū CCXLIII
Concalum florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio qñ sit facta per turchos pplm CCXLIX ꝛ LXIXIII
Constantinopolitana vrbs ex tēpestate maxima plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradꝰ celtes germanū poetā fridericꝰ terꝯ imperator in nurmberg laureā decorauit vi de folio CCLVI
Chore silvus ysaar contendebat pro sacerdotio cum aaron XXV
Chozmthꝰ vrbs a q̄ sit ꝑstructa XXXIIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifactus papa instituit. CXLIX Stanut ꝛ sixtus CXI
Cornelius papa natione romanꝰ CXVIII
Corelsantes quidam per annum integrum pmebant dei pmissione CLXXXVII
Corporis xpi solennitatē cū octaua vrbanus quartus instituit CCXIII
Corelsantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Chozithia ꝓuincia vbi sit sita CCLXXVII
Cozmithioꝝ mores in electione principis qui sint vide CCLXXVII
Cosdras rex persarum occupauit romanas ꝓuincias ꝛ venit vsq; thebim CXLIX
Cosmas ꝛ damianus xpianissimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus ciuis CCXLV
Crathes athenien sis academicus philosophus LXXXII
Creatio mundi fm diuersos diuersimode creditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vide folio XXXVIII
Crispus stoicus philosopus natione eius vide folio LXXXI
Crispis quatuor habuit filios ꝛ vnicam filiam folio LXXXIX
Crisma singulis annis renouari statuit fabianus papa CXVIII
Crispinꝰ ꝛ crispinianꝰ martires CXXIII
Cristoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Cristiani statuerunt expugnare iherosolimam vide folio CXCIII
Crisolozas constantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Cristiernus rex dacie vir xpianissimus romam perijt CCLIIII
Crocacie ciuitatis descriptio CLXXXII
Crucaferozuꝝ ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
Dacia regio que sit ꝛ vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan filꝰ regina a quo venerūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CLV
Damascus est in syria regione XV
Damascent veniunt ab hus filio aram XV
Damascus q̄n ꝛ a quo fuit ꝑstructa XXIII
Damascus distat ab iherusalem itinere dierum sex XXIII
Damascum tres reges christiani ꝓpugnauerunt XXIII
Damasus papa natiōe hispanꝰ CXXXI
Dalmacie regnū q̄tū se extēdebat CLXXI
Damasus sedes papa natione hauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xpianis expugnata CCX ꝛ XI
Dalmacia ꝓuincia vbi sit sita CCLXXVII
Damel ꝓpheta ductus est in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta ꝛ vates cōspicuꝰ CCXXIII
Dauid sedis rex in israbel XLVI
Dauid ꝓpheta fuit filius isai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robustus et ruffus XLVI
Dauid cepit iherusalem ꝛ expulit chananeos ꝛ iebuseos XLVI
Dauid fecit numerari populū ꝛ displicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iherusalem genera uit quoꝝ nōia vide XLVII
Darius rex persarum remisit israbel in indeā. vide folio LXIX
Darius bustapsis rex persarum fuit pro indeis vide folio LXX
Darꝰ noth. x. plaz rex LXXII
Darius arsami regis filius. vltimus persarum rex LXXII
Decē armarum non solutionē thuringi armis obtinuerunt vide so. CLVI
Decius imperator hō pessimꝰ fuit CXXIX
Decretū de primo cōposuit. CXCIII ꝛ CCI
Et redigebant illis temporibus CCXI
Delbora prophetissa iudicauit israbel vide folio IX ꝛ XXXVII
Democritus philosophus sibi ꝑpetuꝰ erpuit oculos ꝛ in paupertate vixit LXX
Demas phūs athenien sis LXXVI
Demosthenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetrꝰ phalen. cognomēto phūs. LXXX
Demetrius sother rex syrie ꝛ alios multos iudeos occidit LXXXI
Demetrꝰ filꝰ demetrij rex syrie LXXXIII
Demetrꝰ nicero rex syrie LXXXVII
Demetria virgo sancta CXXXII
Demonia expulit Fortunat. eps CXLVIII
Depositus fuit imperator wentzeslaus ꝛ qualre ꝛ quis fuit in locum surrogatus vide folio CCXXXIII ꝛ XXXIIII

Deos gentilū hermes dixit esse homines mortuos LXXIIII
Deo est silis vir aio pfecte bon⁹ LXXIIII
Desponsande consensus inoleuit requirendus ex consensu rebecce XX
Desiderius vltim⁹ rex lōgobardor CLXVI
Deuastedit papa patria romanus CL
Diana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi septē qui fuerūt CIII
Diascorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo sese obtulit papa siluester secūdus tpe monachatus sui CLXXXI
Dignitates eccl'astice vendebantur tpe siluestri tercij CLXXXVIII
Dilunium qñ fuit XI
Dilutiū particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI
Diluuiū deucalionis factū in thessalia XXIX
Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs siracusan⁹ LXXVIII
Dionisius ariopagita philosophus clarissim⁹ vide folio CIX
Dionisius abbas confecit compotum paschales vide CXLIII
Dionisius corintheor epūs CXV
Dionisius alexandrine eccle epūs CXVIII
Dionisius papa ex monacho pontifex creatus vide CXX
Diocletian⁹ t maximian⁹ ipatores CXXIII
Dinus iurisconsultus perutilissimus doctor vide folio CXX
Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIIII
Dion philosophus ex perusie ciuitate ort⁹ vi de folio CXI
Distinctio orbiū tam celestium qꝫ elementoriz vide folio VI
Distinctio celestiū ierarchiar VI t CCLXIII
Discordia maxia inter venetos t genuenses vt de folio CCXIIII t XVII
Dodanim filius iauan a quo venit burgundia. vide XVI
Docuit multa moralia Ippocrates suos discipulos LXXIII
Docuit xeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII
Docuit t socrates plura moralia LXXIII
Docuit sicr cōplura moralia Ippocrates vide folio LXXIII
Docuerunt qz multa t alij philosophi vt patet folio LXXIIII LXXVIII t LXXXI
Doleū habuit p domo diogenes LXXIIII
Docuit t catho ppulchra documenta cuz aliis sequentibus libro presenti conscriptis vide folio LXXXV
Domicilla virgo sanctissima CVIII
Domician⁹ titi frater .xij. ro. impator CIX
Dominicus calderinus thetor luculentissimus vide CCLII
Donat⁹ heretic⁹ a quo donatiste CXXXII
Donatus grāmatic⁹ t phūs ceptor beati theronimi CXXXII
Donū sacerdotis haberi apud eccl'siā statuit papa eugenius CLIII
Dominicus hispanus vir sanctitate t doctrina decoratus CCLXXX
Donus secund⁹ papa pīa roman⁹ CLXXX
Donus papa prim⁹ pīa roman⁹ CLVI
Dormiuit annis .lxx. epimenides philosoph⁹ vide LX
Dorothea virgo setā t gloriosa CXXV
Duces populi israbel quando inceperunt vide folio LXXIIII
Ductus quando sit thesus in desertum XCV
Ducatus venetor incepit illis diebꝫ CLXI
Duces bohemie qui fuerunt a tempore fidei vi de folio CLXXVII
Dulce nomen dñi nostri thesu crisi tē. cui⁹ sit virtutis hec oratio CXV
Dunstanus archiepiscopus canthuariensis vi de folio CLXXXII
Duo pari potestate prefuerunt ciuitatibus tempore iohannis pape quarti. vnus arrianus. alter catholicus CL
Dux bauarie heinricus fugauit hungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nussiam obsedit. quā fridericꝫ tercia⁹ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per swetenses morte est in bello truncatus CCLV
Edmundus anglor rex virtuosus CLXX
Edmundus archiepūs virtuosus CCXII
Eduardus rex anglorū martyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit anacharsis LX
Est ecclesia constantinopolitana acceptauit eē caput et sedes olim eccl'ie CXLVIII
Ecclesiā gaudere libertate statuit (et XLIX bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrahatur CL
Ecclesiam posse habere temporalia vrban⁹ papa statuit CXVI
Eclipsis solis t lune fuit. inde sequebat pestilentia permaxima CLVII
Ecclesie romane qui principes fecerunt assistētiam tempore Stephani pape quinti vide folio CLXXI
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum vide CXLVIII
Ecclesia romana in maximo stetit periculo. da pontifices a petri vestigijs discesserant vide folio CLXXIII
Eclipsis solis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Item alia CCIX
Ecclinus tirannus valde paduam oppressit vide folio CCXIII
Egyptij vocabant olim mesrei XIIII
Egyptus quando discessit a regno pterarum LXXII
Egesippus vir sanctus t doct⁹ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIII
Egidius romanus ordinis heremitarum prior CCXVIII
Egidi⁹ abbas natiōe grecus CLXI

Iula filꝰ Ihus a quo etulei XIIII
Eystet quondã dicebat aurea CLXII
Ehias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ fũus erat põtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius q̃dã darissimus miles CXXV
Electõs pape quã statuit Cõstãtinꝰ CLVI
Electio impatoris romanꝝ quos fieri debeat vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutherꝰ nonus exarchꝰ natõe grecꝰ CLII
Elizaphat fũus fuit põtifex LXV
Eliachym fuit de linea christi LXV
Eligius nouintensis epũs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr Johãnis euangeliste nata est ex yſmeria sorore marie vgnis XCIIII
Elizabeth monialis saxonie mr sancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mr scã CCXI
Empedocles docuit tria esse in tota rerum veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo sancta vide folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
Eneas enchise erat filius XLIII
Eneas filius rex latinoꝝ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonosoꝝ LXV
Ephesus in quo terre loco sit vide XIIII
Epimenides philosophus cretensis dormiuit annis. lxxv vide folio LX
Epicurus atheniensis phũs LXXVIII
Epitaphiũ theretij d hẽ habuerit LXXXV
Epiphanius papiensis epũs CXLI
Epõtũ lugdunẽses erexit arnulphꝰ CXCII
Era quid sit vide folio IX
Ere vasa fundenda corinthi habebãt principatum XIIII
Era scripserũt greci ꝓpter victoriã troye. XLII
Eraclius imperatoꝝ partis orientalis CLI
Erasinus campanꝰ epꝰ CXXIIII
Erfordia magna vrbs vnde habuit nomen vide folio CLV
Erichtonius atheniensium princeps primus i grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
Edras vir sanctus reparauit libros quos chaldei combusserunt LXIX
Esopus fabulatoꝝ clarissimus LXX
Esse qui sint et quomodo viuunt XCVI
Etates mundi sunt sex vide folio VI
Etates hominis que sint folio VI. Et qua re ante diluuiũ fuit prolixioꝝ etas hominis q̃ modo X
Etas mundi secunda habet initium vide folio XI
Etas mundi tercia capit principium vide folio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide folio LXIIII
Etas mundi sexta incepit XCV
Ethiopes venerunt a dño quarto filio Cham. vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide folio XIIII
Ethgarus anglorꝝ rex CLXXXII
Etas mundi septima in fine erit mundi vide folio CCLXII ꝛ LXIII
Etas mundi vltima quando sit CCLXV
Eboya insula in qua sit mũdi parte vide folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ẽ gabaonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide folio X
Euax arabum rex in signis philosophus. vide folio CVIII
Euaristus papa natione grecus CVIII
Eufrosia virgo religiosa CXXXIII
Eufrosina in habitu virili monacha vide folio CXXXVI
Eugenia virgo sancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vide folio CLIII
Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus vide CLXV
Eugenius papa secundus patria romanus vide folio CLXVIII
Eugenius tercius papa pisis oriundꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide folio CCXLII
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vide folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereticꝰ CXXXII
Euangelium stando dicendum anastasius papa instituit CXXXIII
Eustachius cognomento placidus CX
Eusebius potentianus viri romani vide folio CXVI
Eusebius papa natione grecus CXXVI
Eusebius episcopus cesaree palestine vide folio CXXVIII
Europa Enee cũ suis capitul CCLXVIII
Euthices hereſiarcha constantinopolitanꝰ abbas CXL
Eutichianus papa natione thuscꝰ CXXII
Eupbemia virgo nobilissima CXXV
Europa secunda est pars terre. ꝛ vide habeat nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lõginus CXLVII. Finis vero exarchatus CLXV
Ezechiel propheta ductus est in babilonam LXI
Ezechiel interfectus est illis diebus. vide folio LXV
Fabianus papa natiõe romanus CXVIII
Facies saturni quomodo oli depingebatur XXXV
Facies Janꝰ quõ depigebatur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui ei suspenso domino sedem apostolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Faustus apud gallos epūs CXLI
Faunus secundus rex fuit laurentū XXXV
Fedus habuit imperator cum sarracenis: vt singulis annis daret eis mille aureorum CLXVI
Fenix in thiro t sydone regnauit. vbiq; lex condidit XXXIIII
Fenix auis est vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit mempphus phūs t feiphm suspē dit LXXX
Felix secundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione famus CXLII
Felicitas rōna femina cū septē filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix ꝓbiter Eusebius monachus t martires vide CXXII
Felix t adauctus martires CXXV
Felix quintus papa sedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria insignis vrbs a quo fuerit ornata, vide folio CLIX
Ferdinandus alphonsi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
Fidus libenter comedit xeno philosophus vide LXXIII
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus armeni t hiberi CXXXI t XLVI
Fidem suscepit britannia seu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides t caritas martires CXXV
Fidem xpi quando acceptauerūt baioarij siue bauari t p quem vide CLIII
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX t LXXI
Fidem receperun sclaui CLXXI
Fides recepit arioldus rex danor; cui imperator dedit frīham CLXXI
Fidem recepit rex normānor; CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio sunt coronati vide folio LXXIX
Flacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiū tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium secta hic habuit ortum vide folio CCXV t XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originē. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
Fortunatus episcopus tudertinus vir sanctus CXLVIII
Foscus hibernie regis filius vir sanctus vide folio CLIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolphus vide folio CXCII
Formosus papa post steffanum pontifex creat folio CLXXII
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro bononiensi circa pirum CXCII
Franco quidā ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen est tractum. vide XXXVII
Francia occidentalis t orientalis que sit vnaq; vide XXXIX
Francorum rex xpianus primus fuit dodoueus vide CXLIII
Franciscus seraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum hereses que. t quando fuerit exincta CCXXI
Franciscus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide folio CCXXVII
Franciscus albergotibus phūs clarus medicus vide folio CCIII
Francomia germanie superioris prouincia referi bitur. t vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant t que cōmissa sint prelia CCLXXXVIII
Franciscus carrarien sium dominus vir splendidus CCXXXIIII
Franciscus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciscus sabarella romane ecclesie cardinalis CCXLII
Franciscus barbatus vir laudatissimus vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala succedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciscus Sforcia quartus mediolanensium dux CCXLVIII
Franciscus philelphus poeta laureatus vide folio CCXLIX
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit sine cibo corporali. vide folio CCLVI
Friges emerserunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa imperator romanorum CCIII
Fridericus secundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum sese appellauit imperatorem quidā seductor qui olim fuisset abfconsus vide folio CCXX
Fridericus dux austrie imperator a quibusdam electus prelium cōmisit pro imperio t fuccubuit CCXXV
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius imperator CCXLVII L LII t LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuersis generib; mortis precepit perire CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹ allatis aliunde seminibus XXIX
Furius camillus dictator roman⁹ LXXVI
Fulgentius natione aphet CXLI

Gaboanite fuerunt ab eueo folio cha naan XIIII
Gaius duellus consul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dal mateus CXXII
Gallacte regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba septimus romanor⁹ imperator CVI
Gall⁹ abbas discipl⁹ bti colūbani CLII
Galienus medicus doctissimus natione greꝯ folio CXIII
Gallus hostilianus et volusianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēsis dux occiditur folio CCLV
Gangolph⁹ vir scūs et pelar⁹ CLXIIII

Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelasius papa natione aphet CXL
Geysila regina hungarie CLXXXVII
Gelasius secundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes. lxxij. sunt ꝓcreate ex trib⁹ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe ꝓdierūt ex scribis XVIII
Genua vrbs a quo sit ꝓdita vide LVIII
Genuadius epūs vir doctissim⁹ CXLI
Gentes septem sunt institute per septem filios iaphet XVI
Gemini admodum simules fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes. xiij. fecerūt. xiij. filij heber XVI
Genealogia imperatoris heinrici et cōiugis eius kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenses sunt a cerasi priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommēdatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes diuimūt XLIIII
German⁹ epūs parisiensis CXLVIII
Germania q̄ sit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis sancta abbatissa CLIIII
Gerseus filius chanaan a quo gersei XIIII
Gerhardus groet claruit vite sanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis beremitar⁹ in theologia p doctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illius temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus est depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Gesta ciuitatum italie genue scribēt et medio lane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII rē.
Geruasius et protbasius germani natione mediolanenses CXXIIII
Georgius capador tribunus t verus xpi miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab etula filius chus XIIII
Gethel tertius fili⁹ aram a quo gethei vide folio XV

Gibert⁹ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemoth t primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC

Gloria patri t filio in fine psalmor⁹ damasus papa statuit dicendum CXXXI
Gloria in excelsis deo statuit papa statuit cātādū CXLI Et papa thelesphorus CXII
Gloria laus t honor theodolphus epūs cōposuit CLXIX
Glosator legum fuit accursi⁹. Decreti vero bartholomeus CCXI
Glosator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII

Gnar vir sancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordian⁹ t epinachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgon⁹ miles roman⁹ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui postea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex persequeb atur xpianos in sua gente CXXXIII
Gothi romā obsederūt p lōga tpa CXLV
Gothi ab hunis expulsi fugierūt ad danubius tempore valētis imperatoris postea per tracias fese infudere CXXXIII
Gothorum gens facta est arriana seductiōe valentis imperatoris CXXXII
Gothorum gens a scitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens sponte dedit se imperio romano tempore theodosij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagasius totam italiam ferro et flamma vastabat t tandem captus vide folio CXXXV

Grando maxima fuit in Cōstantinopoli vide folio CXXXII
Gracianus imperator filius sentoris valentiniani CXXXIIII
Grando per maxima fuit t illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI

Grecorū siue argiuorum regnum quando do habuit ortum t qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fructꝰ relatis aliunde seminibus XXIX
Gregorius thuronensis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominatus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius scōs papa patria romanus vide folio CLX
Gregor⁹ tercⁱ⁹ papa natione syr⁹ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione saxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa sextus cius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius septimus papa natione etruscus folio CXCIII
Gregor⁹ nazanzenus eps in diuinis ꝓceptor iheronimi CXXXII
Gregorius papa octauus patria beneuentan⁹ folio CCIIII
Gregorius nonus natione bernicus. vide folio CCVIII
Gregor⁹ decim⁹ papa natione ital⁹ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemouicensis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venet⁹ folio CXXXV
Grecⁱ comuicⁿ sunt vt crederent cum romana ecclesia spiritūsanctū a patre ⁊ filio procedere. ⁊ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwasparinus bergomēsis grammaticus Clarus CCXLII
Gwarinus veronensis grammaticus ⁊ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ⁊ gebellini qui sint CCI. Et quando ⁊ vñ habuerint ortū CCXII ⁊ XIIII
Gwido musicus ꝑia ethrusc⁹ CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medic⁹ CCXVI
Gwilhelmus durandi speculator CCXVI
Gumbertus comes de schwartzenburg scripsit se imperatorem contra Carolum. vide folio CCXIX
Gwido bonatus astronomus magnus vide folio CCXIIII

Hamilcar hamilcarⁱ carthaginēsiū ducis filⁱ⁹ imperator exercitus carthaginensium LXXXII
Hartmannus epūs brixinensis vir scūs CCIIII
Hasta vrebantur grecⁱ ꝑ dyademate LVI
Hassia ꝓuincia vbi sit sita CCLXXXIIII
Hatto archiepūs magūtinus est miserabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vide folio XVI
Hector iste fuit primogenitus priami ⁊ incomparabilis fortitudinis XXXVII
Helam sunt ꝑm⁹ filⁱ⁹ sem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in israhel XLVIII
Heliissam filⁱ⁹ iahan a quo fuere helizei XVI
Helena ista fuit vxor menelai regis ⁊ a paride rapta XXXVII
Heli iste fuit sacerdos ⁊ iudex XLI
Helias ꝓpheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non pluerer XLIX
Helinandus epūs vir scūs CXCIX
Helias ꝓpha assumpt⁹ est in curru igneo L
Helizeus ꝓpheta damauit post heliā pater mi pater mi L
Helizeus ꝓpheta pallio helie iordanem diuisit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater constantini crucem domini quesiuit CXXX
Helinandus monach⁹ histor⁹ iograu⁹ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus sit sita CCLXXV
Heinricus dux primus saxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus secundus dux bauarie imperator eligit̄. cōiūx ei⁹ kunegūdis CLXXXV
Heinrici scōi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus sextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus septimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de hassia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egipt⁹ platōis discipls LXXIIII
Hermes cuius romanus CX
Heraditus philosophus obscuros scripsit libros LXX
Herodotus grecus histor⁹ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris susceptꝰ a romanis regnum iudeorum ⁊ multa fecit malavide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptistas folio XCVI
Herbax vtites nouit diascoridis CVII
Heresis carbapbrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predestinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Heresis accepbalorum pessima fuit illis temporibus CXLI
Herculian⁹ eps scitate plen⁹ CXLVI
Hermigildis rex visigothor CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura composuit ecclesiastica cantica CLXXIX
Heresis waldensium viguit temporibus illis folio CCIII

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Heresis fraticelli per quem & quãdo fuerit extincta CCXXI
Heresis dulcini q & qñ sit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir strenu⁹ CCLIIII
Herbigis ducissa polonie vidua sctã CCXVI
Hibernia prouincia q̃ sit CCLXXXIX
Hildruntũ Apulie ciuitas a thurco hoc anno est expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis spiritus habuit prophetie CCI
Hierusalem condidit Melchisedech XV
Hispania venit a tubal filio Japhet vide folio XVI
Hyspaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hispania multos habuit viros clarissimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ sit villa L
Hieu filius Josaphat regis iuda fuit decimus rex in israhel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hiren⁹ epũs lugduncasis CXVI
Hilan⁹ epus practicẽ optim⁹ xpian⁹ multas expugnauit hereses CXXXI
Hilarion abbas vir sanctus CXXXIII
Hilari⁹ papa natõne sardus CXXXVI
Hilbertus Cenomãnorum gallie episcop⁹ folio CLXV
Histria ꝓuincia vbi sit sita CCLXXVII
Hispania describitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hispania diuidebat morte henrici CCLV
Homines eras quare ante diluuiũ fuit p̃ luxior q̃ modo X
Hoies diuersar formar vbi sint. XI.XII
Holofernes interficit a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatissimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Trayani vide CXI
Hono⁹ igator frater archadij CXXXIIII
Horm isda papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa instituit CXLVI
Honorius secundus papa hostiensis episcop⁹ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hostiensis cardinalis vir peritissimus vite folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia describitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus nole vixit in bezemo p ãnos multos sine cibo corpali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vsq; in mortem CCLXIII
Hul secũdus filius aram a quo armenii vide folio XV
Hugo arelatensis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iste fuit rex francie CLXXXII
Hugo epũs gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas cluniacensis CXCIX
Hugo de sancto victore doctor predarus vide folio CC
Hugo de folieto scripsit librum de claustro anime CC
Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo senẽsis vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo senẽsis vulgatissim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damasceni vide folio XV
Hus regio draconitidis ex q̃ fuit iob XV
Hunor rex descendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Hunni expulerunt gothos a suis locis vide folio CXXXIII
Hunni sunt scithe sicut & gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commisit in diuersis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppressit folio CLXVII
Hunni qui dicunt & quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacensis CLXXXIX
Hussitarum hereses inceptt tempore wẽzeslai folio CCXXXIII & XXXVIII

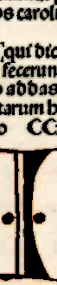

Abel filius lamech medicans cõiugiũ carnale & pascua ventris X
Jacob & esau ex ysaac ꝓle et rebecca matre nati sunt. folio XXVI
Jacob habuit q̃tuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV & XXVI
Jacob ex lya natu maior sex suscepit filios folio XXV
Jacob filius ioseph fuit alijs temporibus folio LXXXVIII
Jacob⁹ maior aplꝰ ab herode occisꝰ ẽ CIIII
Jacob. minor aplꝰ & frater dñi appellatus folio CIIII
Jacob⁹ de arena turis consultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrarien⁹ interfecit marsilium folio CCXXX
Jacob⁹ forliuiẽsis medicie doctor CCXLII
Jadus pontifex iudeus pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manasse septimus iudex fuit in israhel XXXVII
Januarey mẽsis dꝰ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe septem filios habuit p quos septẽ fuit gentes institute XVI
Jareth filꝰ malaleel q̃ fit natus X
Jason male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan q̃rtꝰ filꝰ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra primꝰ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moises occidi XXXI
Iebuseꝰ filꝰ chanaan a quo iebusei XIIII
Jecomias fuit filius ioiae & constitutus est rex a pharaone LX

Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Jeiunū primo statūs petrus instituit CII
Jeiunū quadragesimale septē ebdomadarum telesphorus papa statuit CXI
Jeiunare q̄nta feria ⁊ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Jepte illegitimus princeps latrocinantiū foho XL
Jeremias ꝓpheta sanctissimus in vtero matris sanctificatus adhuc puer ꝓphetauit LV
Jeremias lapidatus est LXV
Jeronimus doctor celeberrimus vir sanctus. folio CXXXV
Jheronimus hereticus igne consumptus est. folio CCXLI
Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Jeroboam rex israhel bellicosus fuit LII
Jerosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Jerosolime vrbis vltra captiuitas CCV
Jerusalē condidit melchisedech XV
Jerusalē salē ꝑmo edificauit XVI ⁊ XVII
Jerusalē q̄n ⁊ q̄tiēs fuit destructa LXIII
Jerusalem venit in ptātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Jesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit XLIX
Jesse habuit septē filios ⁊ duas filias quorū nomina vide XLII
Jerosolimā cepert xp̄iani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Jerusalē quinta vice fuit destructa CCIX
Ignacius epūs antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit promethe⁹ folio XXVIII
Ignis sacro accensi plures ꝑeb⁹ btē marie virginis sunt liberati CXCVIII
Ignis magnus descendit de celo CLI
Jhesus fuit summ⁹ pōtifex israh LXIIII
Jhesus xp̄s q̄n natus vide XCV
Jhesus cū puerb⁹ suis ascēdit in tēplū XCV
Jhesus cū esset. xxx. annoꝝ baptisatus est. ieiunauit. ductus in desertum XCV
Jhesus christus passus est XCVI
Jhesus filius sirach natiōe hebreus composuit librum qui dicit ecclesiasticus LXXII
Jlen quid sit vide foho II
Jllyricus populus significat sclauoniam populum CXII
Jllyria que regio sit ⁊ vbi sita CCLXXVI
Imago germanie est in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiū quō ⁊ q̄n sit translatū ad germanos ⁊ quō būit oztū ro. impiū CLXXVIII
Imbres maximi fuere illis diebꝫ CLVI
Imperator fuit hannibal carthaginensium exercitus LXXXII
Impiū xp̄ianoꝝ ⁊ sacerdotū incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c
Impatores quatuor fuerant tpe cōstantini magni CXXIX
Imperij sedem ex vrbe roma cōstantin⁹ statuit in constantinopolim trālferri CXXIX
Imperiū occidētale fuit q̄si diuisus ab oriēte tpe marciani CXXXVII
Imperatores constantinopolitani desiere in hispania illis temporib⁹ CL
Imperatores confirmabāt clericoꝝ electiones tempore seuerini pape CL
Impator prim⁹ ex greca ꝓgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperiū constantinopolitanū dicebat. qz imperatores ibidem residebant CLVIII
Imperiū q̄n sit a grecis in francos translatum per quē ⁊ quare CLXIII
Imperiū constantinopolitanū defecit illis temporibus CLXVI
Impatores pontificabus ro. fecerunt auxiliū p xxvij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape statuit adrian⁹ tercꝰ CLXXI
Impatores italie qui fuere CLXXVI
Impatorē se dixit gunterus comes de swartzenburg contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeslaus fuit depositus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Impator fuit electus a quibusdā electorib⁹ iohannes marchio morauie CXXXIII
Imperiū ut erū trāslatum est ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de possessiōe magna fuit cōcertatio inter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Imperij istitutio ad almanos ⁊ fuit q̄b⁹ sit imperiū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperiū nō habuit ad aliquot tp̄s imperatorē folio CCVII XII ⁊ XIIII
Impiū paleologoꝝ hic cepit fuisse CCXIIII
Imperiū vacauit anno vno post mortē henrici octaui CCXXII
Inach⁹ fuit primus rex argiuoꝝ XXIX
India que est in asia et q̄ fructꝰ est⁹ XIII
Indoꝝ ptās q̄ sit ⁊ q̄s sint⁹ CXCVII
Judia venit a sale filio iaphet XVI
Inferni ore feē se absorberi marcꝰ curcꝰ LXX
Initiū bonū frequenter habent potentes ꝑ malum finē sicut amasias LIII
Innocēti⁹ ꝑm⁹ papa natiōe alban⁹ CXXXIII
Innocēti⁹ scōs papa ꝓtia roman⁹ CXCVIII
Innocēti⁹ terci⁹ papa natiōe cāpan⁹ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuensis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgund⁹ folio CCXV
Innocentius sextus papa patria lemonicensis folio CCXXVIII
Innocentius septimus papa patria sulmonensis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuēsis. folio CCLIII
Insule vñ dicant⁹ ⁊ nomina insularum XIX
Insule plures in gallia vide XXXVIII
Insule mediterranee mar⁹ q̄ sint XXXVIII
Inuocare nomen dñi eños incepit IX
Inuestiture ius prelatoꝝ ecclē beluricus quintus restituit CXCVII
Joachas rex israhel cum gente sua valde est attritus LII
Joathas malū fecit cora dño idco tradidit eus

dñs in manus pharaonis LX
Joachim filii filius seconie fecit malū cora dño ideo statim amotus est a regno LX
Joachi sacerdos filius iheu pontifex LXIIII
Joachim habuit anna vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex i ust pcussit siros tribus viab LII
Joas cū esset septē annoz a iorada pontifice rex iuda est constitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre t matre bosra nascē XXIX
Jodocus beremita vir sctus CLIIII
Jobel scds ppheta de duodecī de iuda LII
Johānes filius iude simul pontifex LXV
Johānes bircau filius pontifex LXXXIII
Johānes baptista qñ fuit nat t decollatus folio XCIIII
Johānes apls t euāgelista CIX
Johannes t paulus frēs t romani predarissimi CXXXII
Johannes crisostomus constantinopolitanus episcopus CXXXV
Johannes damascenus monachus vir doctus folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuscus folio CXLII
Johannes secūd papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimosinarius epūs et vir sanct folio CXLVII
Johannes quart papa natiōe dalmata CL
Johānes monachus. gerūdinensis epūs CLII
Johānes dnt papa natiōe sir CLVI
Johānes papa sext natiōe grec CLVII
Johānes papa septim natiōe grec CLVII
Johannes papa septimus anglicus mulieri sui it in habitu virili CLXIX
Johānes papa octau pria roman CLXXI
Johānes papa non natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decim pria roman CLXXV
Johannes papa vndecim natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus t cius tempore translatum est imperium CLXXVIII
Johānes papa. xiij. pria ro. CLXXVIII
Johānes papa. xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa. xv. pria romanus CLXXX
Johānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. episcopus placētin vide folio CLXXXI
Johānes papa. xviij. breui tempore stetit folio CLXXXI
Johānes papa. xix. pria roman CLXXXV
Johānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbert monach CXC
Johānes medic ognomīto serapion CXCII
Johannes de tempozibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes mesue medic pclarus CCIII
Johannes carnotensis episcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa. xxi. natiōe hispan CCXVI
Johānes rex bobemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iurisco fili CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōte villa doctor nominatus ysitē folio CCXXVII
Johānes rex francoz CCXXXI
Johānes bochatius philozophus t astrono mus CCXXXII
Johānes de rupecissa de ordie minoz inlignis theolog ispm hūt pheticū CCXXXIIII
Johānes galeaci pm dux mediolanensium. folio CCXXXV
Johānes rauennat grāmatic CCXXXVI
Johānes bielepff buffilita CCXXXVIII
Johānes papa. xxiij. patria neapolitan t nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerson cancellarius parisiensis floruit hus temporibus CCXL
Johānes hus hereslarcha CCXLI
Johāuel rochezana hereticē dānat CCXLI
Johānes de imola egregi iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes torteli ro. pō. sōdiacon CCXLV
Johānes capistran claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus astronomus CCLV
Jorada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudā L
Jonas ppheta mittit in ninliuen XLIX
Jonas ppheta de. xij. mittit ad ninliuen q audierunt eum LIII
Jonadab filius rechab a quo venit secta religiosa LII
Jonathas iudeoz dux t pontifex LXXXI
Jonich grec filius noe magn astronom XIIII
Jonia grecoz regio venit a iayan filio japhet. folio XVI
Jorā rex israhel malū fecit XLIX
Jozā rex pessim iuda occidit frēs suos t ambulauit in vijs regis israhel LII
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola delenit LII
Joseph habuit vxorē noie asseneth sapientē et superbam que antea idola colebat XXVI
Joseph a fratrib in egiptū ē vēdit XXVII
Josedech pontifex filius azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Joseph iude vir bon t magnan LXXVII
Joseph iude dict flauj CX
Josias rex iude accepit regnū cum octo esset ann t optime rexit LX
Josue post mortē moysi fuit a deo iudex cōstitutus sup pplm israhel XXX
Jouinian inlignis corpe impator CXXXII
Ypocrates medicus fuit pitagore discipulus folio LXXII
Ypolitus epūs vir doctor CXVIII
Ypolitus roman patricius t martir CXXI
Aram alexandri anaximenes mutuguauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Irts quare duos habet colozes XI

Iris ꝑmaria appatuit ut ꝓhib⁹ CLI
Irregularem statuit papa iob annes octauus homicidā CLXXI
Isaac fuit filius abrahe XXVI Et qñ natus XXV
Isaac medicus ꝓclarus CXCII
Isaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuor ꝓphetis principalioribus LII
Isidor⁹ epūs hispalensis vir bnūs CLI
Isis ynachi filia leges inuenit & litteras docuit XXIX
Ismahel qñ fuit genitus XXV
Isocrates orator ꝓclarus fuit LXXIII
Iuuard⁹ monach⁹ vir doctissim⁹ CLXVI
Italia est pars europe XIIII
Italia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII & XLV
Ital⁹ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi postea condita fuit roma XXXIIII
Italiā valde oppressit fridericꝰ ꝑmus imperator folio CCIII
Jubileū qñ & quare statuit papa bonifacius octauus CCIX & XX & XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex pressura in ponte sancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit ꝛpe xpi quarti CCLIIII
Judas & vxor eius fuetres habuit filios berzonam & sela XXVII
Judas q̄ & thadeꝰ apostolus CVII
Judas ex thamar nuru & cōcubina pepit phares & zaram XXVI
Judas vel iotade fuit summ⁹ sacerdos LXV
Judas machabeus vir fortissimus et bellicosus LXXXI
Judei qñ romanis penitus fuerunt subiecti folio LXXXVII & LXXXVIII
Judices ppli israhel qui fuerūt XXX
Judiciū salomonis vide XLVII
Juda qñ icepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeorum regnū & sacerdotium qñ sit destructum XCX
Judee ꝓcuratores qui fuere XCV
Judeorus regnū erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Judeor⁹ secte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulsi CCVII
Judi venerabile sacrm⁹ i oppido deckēdorff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Judei per totā germaniam cōbusti sunt qz fontes xpianor⁹ mitoxicarūt CCXXX
Judei fuerūt p ꝓagēles occisi & spoliati. vide folio CCXXV
Judei eremati sunt in ssu alberti austrie ducis. folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerū nomine symonem necarunt CCLIIII
Judei illis temporib⁹ sacrm euchanistie ꝓfanarunt ad sanguinis effusionē CCLVII
Judei in nurmberg & alijs locis similimis fuerunt igni traditi CCXX
Judeus transfodit ymaginē xpi vsqz ad sanguinis effusionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaismū reuersus dānatus est ad ignem CCXLIIII
Judith mulier sancta & vidua LXIX
Judeus transfixit ymaginem crucifixi vsqz ad sanguinis effusionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII & LXV
Julianus dictus imperator CCXV
Julianus vir xpianissimus CXXVII
Julianus galli cesaris germanus imperator & apostata CXXXII
Julianus quid mali contra xpm fecerit vide folio CXXXII
Julianus fidei christiane magnus amator folio CCXLVIII
Juliana virgo preclarissima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius senator xpianus factꝰ ē CXVI
Julꝰ frontinus vir scientissimꝰ CXVII
Julius aphricanus vir multarum doctrinarus folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Justinus philosophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Juno saturni & opis filia actionis soror vide folio XXXV
Jupiter dedit nomina primo legem. vide folio XXIIII & XXVIII
Justin⁹ iunior vel minor imperator CXLVII
Justinianus secundꝰ siue iunior imperator cōstantini quarti filius CLVIII
Justin⁹ senior imperator & fidei amator CXLIII
Justinianus romanorum principū maxim⁹ imperator CXLV
Juo canonū doctor fuit CXCIII
Juuencus hispanus poeta CXXXI
Juuenalis poeta satiricus CX
Juris ciuilis doctor fuit aso CCVI
Karoli magni sedes fuit in aquisgrano XCI Et plura de ipo require supra littera C.
karolus magnus coegit ratisponam folio XCVIII
katherina virgo ꝓclarissima CXXVIII
kilianus epūs in francia orientali CLIX
katheria ō sensis ygo scrissima CCXXXIIII
Labrū vel labiū eneū quō fuit fozmatū XXXIII
Lac de celo & sanguis ō terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes siue spartani vñ habuerit ozū LIIII
Lactantius arnobij discipulus CXXVIII
Ladislaus bungarozū rex CXXVIII
Ladislaus apulie & bungarie rex CCXXXV
Ladislaus bungarie & bohemie rex ac austrie dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̄ & cayn interfecit X
Lamech filꝰ matusalē qñ sit natꝰ X
Lamen aureū est inuentum illis tpibus in quo in quo scriptū erat ihs nascef xp̄s. CLXVI
Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus papa CXLVIII
Lamptus epūs traiectensis eccie CLVIII
Lana cecidit de nubibus bis temporibus vide folio CXXXIII

Lancea sacra ⁊ clauus dñi qñ fuerũ translata ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini est illis temporibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiũ minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde sũt grauissima bella secuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubib⁹ LXV
Lapidem portauit in ore agarban abbas pannos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monasterũ sancti Gabrielis qui ⁊ signa fecit CCXII
Lapis ingens cecidit desuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator consul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hostes formidabant ꝓpter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hispanus martir ⁊ sixti pontificis discipulus CXXI
Laurentius vallensis philosophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene germ⁹ vide folio CVII
Lander tolletanus episcopus vir sanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens arthicis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phoroneꝰ filꝰ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo ysis XXIX
Leges ⁊ iura dedit Licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit atheniensibus solon philosophꝰ folio LIX
Legẽ instituit zaleucus quã ipse seruauit LX
Legum primus glosator fuit accursius vide folio CCXI
Leomides pater origenis magni CXVI
Leo primꝰ papa natione tuscꝰ CXXXVI
Leo imꝑator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa secundus natione siculus vir doctissimus CLVI
Leo papa tercius vir doctissimꝰ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria est incognita. folio CLXXIII
Leo papa sextus patria romanꝰ CLXXV
Leo papa septimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis Latronensis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti constantini filius vide folio CLXIII
Leonhardꝰ vir sctissimꝰ natõe gallꝰ CXLVI
Leonhardꝰ aretinꝰ pbꝰ ⁊ oratoꝛ maximus folio CCXLI
Leonhardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonhardus tervino ordinis predicatorũ professoꝛ CCXLIX
Leodegarius epũs sanctus CLIIII
Leodium galliaꝛ ciuitas est illis temporibus eversa CCLIII
Leonacus patricius imꝑatoꝛ CLVIII
Leo tercius imꝑatoꝛ CLXI
Leonem peperit mulier quedam visu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouez folio CCXLIIII
Letanias minoꝛes mamertus instituit ⁊ quare. folio CXL
Letanias maioꝛes gregorius primus instituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit primꝰ põtifex XXV
Libertatem facerdotalem obtinuit Elizabeth LXV
Liberꝰ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ edidit alexander sextus delen mandauit CCXI
Libri multi illꝰ tpis fuerũt cremati XCII
Licinius imꝑator vir pessimus CXXVII
Licon pbus vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempoze exemplum dedit LII
Lydus filꝰ messaranus a quo fuere lidi XIIII
Lydus pplꝰ venit a lydia XIIII
Liguaꝛ cõfusio fuit tpe phale filij heber XVI
Liguaꝛ numerus fuit sm numerum generationum ihũ cuius auctus fit numero gentiũ XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII ⁊c
Linea summoꝝ pontificum israbel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c
Linea regum assiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV ⁊c.
Linea regũ sichimoꝝ XXVI
Linea regũ egyptioꝝ XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ israbel XXX XXXVII
Linea regũ tralie XXXV XLIII LVI
Linea regũ israbel XLVIII finis LV
Linea regũ sirie L ⁊c finis LXXXVII
Linea regũ romanoꝝ LVI ⁊c LXV
Linea consulũ romanoꝝ LXIX
Linea cesarum XCVI CIII ⁊c
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Lin⁹ papa scõs successoꝛ. S. petri CV
Lipczẽsis vniuersitas cepit inchoari a pragensi folio CCXXXVIII
Lyrã septicoꝛ dẽ mercurius reperit XXVIII
Lyricos versus docuit sapho poetissa vide folio LXI ⁊ LXXI
Lazarus vltꝰ rex fenicẽ tyro tradidit XXXIII
Litteras latinas ſ. a b c. carmẽtis filia euandrũ inuenit XXXIIII
Lituania regio ⁊ principes eius cõdito describitur a populi motes CCLXXX
Lunonia quincta vbi sit sita CCLXXX
Locuste habẽtes sex alas ⁊ duos dẽtes apparuerũt illis tempoꝛib⁹ CLXX
Locuste permulte fructus terre ⁊ arboꝛes deuastabant CCXXX

Locuste boc anno p italiã vagate mãtuanis in/
tulerunt maximũ damnũ CCLV
Logicã primũ inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide
folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originẽ z qñ ab
stilerunt regnum italicum de constantinopo
litano iugo CXLVII
Longobardorũ rex vndecimus fuit alboinus.
qui z italiam cum exercitu intrauit vide fo-
lio CXLXII
Longobardi post mortẽ alboini fuerũt sub du
cibus CXLIX
Longobardos expulit mauric⁹ imperator ab
italia CXLIX
Longobardi post duces suos regem sibi statue
runt Flauiũ CXLIX
Lõgobardor⁹ viti⁹ rex fuit desideri⁹ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios scilicz mo
ab z amon XXI
Loth inebriat⁹ ꝑgnouit filias suas XXI
Lothria regio que sit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius impera
tor CLXX
Lotharius secundus rex italie bugonis filius
vide CLXXVII
Lotharius dux saxonie imperator romonorũ
folio CXCIX
Lotharingia habet nomẽ ab imperatore lotha
rio CLXX
Lotholfgiã diuisit lodouic⁹ ſpator CLXXI
Lotholfgie ꝓcepſ fuit scũs bipt⁹ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius descriptio.
folio CLXXXII
Lucas euãgelista xpi discipulus CVIII
Lucan⁹ senece nepos orator z poeta CV
Lucius papiri⁹ bellator clarissim⁹ LXXIX
Lucius scipio ꝓsul roman⁹ LXXXI
Lucius metellus consul roman⁹ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide
folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator fo-
lio CXV
Lucius rex anglorum vir xpianissimus vide fo
lio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione sicula vide fol
lio CXXV
Lucianus ibero solomitanus presbiter ꝓvide fo
lio CXXXVI
Luci⁹ scõs papa pria bononiẽsis CC
Lucius terci⁹ papa natione tuscus CCIIII
Luces magna fuit que deuastauit multas ꝓui
cias post ecclesie ꝓsecutionem CXIII
Lucrecia mortua est propter abstentiam aman-
tis sui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide fo
lio CXXI
Lucrecia claruit his temporibus LXV
Ludum scocorum inuenit xerses philosophus
folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide fo
lio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator post carolũ ma
gnum CLXIX
Ludouicus secundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi.
vide CLXXIIII
Ludouicus rex francor CLXXXI
Ludouicus epũs tholosanus ordinis minorũ
vir sanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir sanctus. vide fo-
lio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide
folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator preli
um gessit cum friderico pro imperio z supe-
rauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide
folio CCLI
Ludolphus alemanus carthusiensis vir sanc⁹
folio CCXXVIII
Luitprandus longobardor⁹ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide
folio CCIII

Macedonius hereticus epũs
constantinopolitanus fo-
lio CXXXII
Macedonia vbi sit sita fol
lio CCLVIII
Machabeꝰ duo in syria bti
antonij discipli z heremi
te CXXXIII
Machomet⁹ bõ ꝓnicios⁹ deos gentiliu⁹
adorauit CLI
Magũtia metropolitana vrbs germanie a mag
gutino traiano habuit initiũ XXXIX
Magdeburga ciuitas vñ hãat nomẽ CLXXIX
Magũnos rebellauit arnolph⁹ imperator fo-
lio CLXXIII
Magũtinus epũs quare habeat rotam pro ar-
mis CLXXXVII
Magnesie z de thessalie regiõib⁹ CCLXXV
Magn⁹ primus fuit zoroastes XXII
Malatestaꝰ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedã fuit per diabolum in morte ar
repta CLXXXIX
Malachias epũs vir sanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel filiꝰ caynan qñ sit natꝰ X
Malachias pha angel⁹ dicit LXIIII
Maledixit ds ꝑenti z ꝑnus ꝓgnatꝰ VII
Malũ sepe nõ remanet etiã in hoc seculo inulti
vide in rege amulio LIII
Mamertus viennensis epũs CXL
Mãfredus rex sicilie CCXIII
Manes qdã hereticꝰ gẽte persa CXXII
Manulas rex assiriorꝫ fuit XXV
Manaben rex isrl abel malũ feẽ corã dño LIII
Mamliꝰ torquatꝰ cõsul romanꝰ LXIX
Mapheus vegius vir doctissimus. vide fo-
lio CCXLIIII
Mare diuersa habet nomina iuxta varietatem
regionum VIII
Marcus z Gneus manlius consules vide fo-
lio LXIX
Marcꝰ tulꝰ cicero cõsul romanꝰ LXXXIX
Marcus ꝑcurator Jude XCV

Marcus euāgelista genere leuiticus z sacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus z marcellian⁹ germani z clues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperator bonio perpessimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corp⁹ quomodo sit advenetos trāslatus z ec⁹ eccla ꝑstructa XLIIII z LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hispania patriā habet CX
Marcion berenicus etus discipulus stoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgensem imperator Sigismundus Friderico burgrauio nurmbergensi dono dedit CCXXXIX
Marchiones estenses fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII z XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se bungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgensis vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Marchio estensis fuit borsius z dux ferrarien sis CCLI
Marchio albertus brandeburgensis bella gessit cum nurmbergensibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marsilius cartariensium princeps. vide folio CCXXIIII
Mari annes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria soror moysi prophetissa fuit z leprosa. folio XXV
Maria ex patre Joachim z matre anna nascitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deiñ sancta vocata CXXXIII
Maria magdalena insignissima christi apostola CVIII
Martirum sustinuerunt plures homines sub domiciano CXI
Martina virgo romana et sctissima CXVIII
Martirum plurimorum nota qui passi sunt ill⁹ persecutionibus CXIX
Martinus epūs thuronensis CXXXIIII
Martinus prim⁹ papa ꝑsta tudertin⁹ CLIII
Martinus secundus papa natione gallus vide fooli CLXXI
Martin⁹. iij. papa ꝑsta roman⁹ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus sicanus florentinus vir excellentissimi ingenñ CCLVI
Martirologiū quis cōscripsit vide CLXVI
Martin⁹ scotus cisterciensis frater CCXIIII
Masilia ciuitas a q̄ fuerit cōstructa LXI
Massageta gens que sit vide CCLXXX
Matban filius eleazari LXXXI
Mathe⁹ siluatic⁹ medic⁹ doct⁹ CCXXIIII
Matheus apls a theloneo vocat⁹ CVII
Matheol⁹ perusinus medicus recommendat⁹. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus phi lozobus CCXLVI
Mathias bungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII z LIII
Mathias apls natiōe bethlamites CVII
Mimonia ꝓt habere docuit iupiter atticos: vi de folio XXIIII
Mathildis comitissa femia illustris CXIX
Mathusale fuit fili⁹ enoch z q̄ñ sit natus X
Maurici⁹ ex thebea panniceruus CXXIIII
Maurici⁹ impator tiberij gener CXLIX
Maurici⁹ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maur⁹ monach⁹ bñ dicti discipl⁹ CXLVI
Maumetus turchor dux vnde duxit originem. et quō sit mortuus CLVI
Maximilian⁹ epūs z martir CXXVI
Maximilian. austrie dux friderici impatoris ter cij filius electus ē romanor rex CCLVIII
Maxim⁹ z claudi⁹ viri clarissimi CXXIIII
Maximin⁹ impator vir magn⁹ CXIX
Maxēci⁹ ipator psecutor xpianor CXXVII
Et fuit magus maximus
Medicina ꝑmo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander z Anaximenes LXVIII
Medicinā lōge ꝓdtā yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medic⁹ optim⁹ fuit erasistrat⁹ LXXXII
Medic⁹ pn̄cipi⁹ fuit vgili⁹ maro XCII
Medic⁹ fuit adrianus impator CXII
Medicus doctissimus fuit galienus z quō cō medit vide CXIII
Medic⁹ maxi⁹ fuit alexāder lithos CXXXVI
Medic⁹ rasis z ysaac CXCII z XCIII
Medicus ꝑmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanensium ꝑmus dux fuit iohānes galeacius CCXXXV
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia CCXLVIII
Medor regnū q̄ñ trāsiit LXIII z LXVIII
Mediolanū ciuitat⁹ a q̄ fuerit ꝓdita LXXII
Medicus fuit diascorides CVII
Melcha filia arā fuit vxor nachor XXI

Melchisedech condidit post diluuiū ir'm. XV
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panez
z vinum XXI
Mellis vtiz colligendi inuenit abderas rex cre
te XXXIIII
Melissus phūs parmenidis auditor LXXII
Meliteo sardensis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Menracus etruscus vir celeberrimus vide fo
lio CXX
Merarij fuit positor XXV
Mensa moysi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum artiū teo interpres
clarui't XXVIII
Merlinus anglicus vates insignis. vide fo
lio CXXXVIII
Messaraym tercius filiꝰ chā a quo fuere egypt
tij. z habuit cinqz filios XIIII z XV
Mesram tercius filius cham ꝓtulit ex se natio
nes septem XIIII
Mesraym quartus filius aram a quo meones
vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius episcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide fo
lio CLXXIII
Michael constantinopolitanus imperator vide
folio CLXVI
Michael de cesena ordinis minorum minister
vide CCXXVII
Micheas prophetа arguit achab. XLIX
Micheas sextus ꝓpheta de duodecim prophe
tis LIII
Miliaria quot sunt a terra vsqz ad lunam z a lu
na usqz ad mercurium tē. vide folio VI
Milites templarios statuit extinguere philippꝰ
pus rex CCXVIII
Minerua mulier famosissima creditur a grecis
ex iouis cerebro gemta XXVIII
Minucius felix rome causidicus CXVII
Miracula plura facta sunt illis temporibus vi
de folio CLXX
Miracula clarnerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta sunt annis ill' CCVIII z IX
Miracula plura illuxerunt pluribus tempori
bus CCLVII
Missam vnam dicere in die statuit papa alexan
der primus CXI
Missas tres in natali dñi dicendum statuit pa
pa theleſphorus CXI
Missam primo instituit iacobus frater domini
vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit lin
guis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyses fuit natus illis temporibus vide
folio XXVIII
Moyses summus ꝓpheraꝝ cui dñs in igne ap
parui't clarui't istis temporib' XXIX
Moyses frater aaron duxit filios israhel p ma
re rubrum z dedit illis legem XXX
Monstruosi homines quando sunt facti vide fo
lio XI z XII
Mangasses filius ezechie rex fuit iuda z malus
ſ tñ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide fo
lio LXXXIIII
Montanꝰ fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de
ipa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Valens impera
tor CXXXII
Monica fuit mater beati Augustini. vide fo
lio CXXXVI
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide fo
lio CXXXVI
Monachꝰ fuit adeodatꝰ añ pōtificatū CLIII
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et
dalmacie CLXXI
Monasterium gigniacum z cluniacum vide fo
lio CLXXIII
Monstrū apparuit in vasconia CLXXXII
Monasterium fontis salutis quis primo institꝰ
uerit vide CXCVIII
Monstrum fuit enixum in sweuia tribus istis
vide CCXVII
Monstruz fuit exortum ex consobrina martini
pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis
locis et plures oppressерunt homines. vide
folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qñ cepit fieri CCXXV
Monasteria plura sunt reformata temporibus
istis CCXXXIX
Monstrum satis horrendum nascebatur hac tē
pestate CCLV
Mozi se tradidit codrus rex vt populū suū li
beraret XLIIII
Mortuus est p̄ gaudio sophocles LXXII
Mozaria prouincia describit CCLXXIX
Moys ē certissima ex multis causis CCLXIII
Mosodch sextus filius iaphet a quo capado
ces XVI
Moth iudex populi israhel vtraqz manu pu
gnabat ꝓ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum.
vide XVIII
Mulieres attice habebant cōmunes z non co
lebant matrimonia XXIIII
Mulieres spartane magis laborant palestris
q̄ fertilitate filiorū XXVIII
Mulieres scitice ferocissime sunt z dira gessere
bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerūt
ad sagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit oīe semen
regium LII
Mulieres ducere sine dote docuit licurgus et
quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide
folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt
vide LXXVI
Mulieres sese z res suas igni tradiderunt vide
folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet velata templū statuit papa lnus CV
Muliebri habitu fuit indutus sardanapallus t totus lubricus LV
Mulier fuit papa Iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōsiderat scōm diuersos diuersimode folio I
Mundus est quadruplex I
Mundus non est ꝑpetuus sed transibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt episcopum maguntinum folio CCLXXXII
Musicam inuenit Tubal filius Lamech vide folio X
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Musicus fuit t guido laude dignus vide folio CLXXXIX
Nason in qua mundi etate ipe claruit XXX
Naasim rex syrie vastauit iudam L
Naaman princeps militie regis syrie leprosus mittit ad regem t̄ LIII
Naboth israhelites ꝓpter vineam quā habuit achab ꝑcurauit illi mortem L
Nabuchodonosor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonosor filius fuit nabuchodonosor magn LXIII
Nationes gentium ex filijs noe sunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius saruth XXI
Nadab rex israbel fecit malū sicut t pater eius ieroboam XLVIII
Narcissus iherosolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narses enuchus iustiniani CXLV
Nascitur dūs noster ihesus xp̄s vide quo anno t̄. folio XCV
Natus quomodo sit henricus tercius imperator CLXXXIX
Naum septimus est ꝓphcta de duodecim ꝓphetis LIII
Neapolis vbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis persarum vide folio LXIX
Nemroth filius ebus gigas t primus tirannꝰ folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII t XVIII
Memphis nunc cbairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero petronius sextꝰ ro. imꝑator CIII
Nere⁹ Achilleus martires CVII
Nerua. xuj. romanor imꝑator CIX
Nestor hereſiarcha epūs cōstantinopolitanus folio CXXXVI
Nenius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum hereſis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis t romanus presbiter passi sunt folio CVIII
Nicolaus epūs civis patere vbis licte vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa secundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vbs quomodo sit ordinata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iurisconsultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus sagundinus epūs vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitarū sci augustini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco t familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cusa romane ecclesie cardialis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclashausen in oppido francie ortetalis quidam seductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iussu imperatoris Friderici tercij diuersis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Ninive ciuitatem edificauit assur XV
Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem ninive. vide folio XVII t XX
Nimi a fuit quartus rex assiriorum XXV
Nysse ciuitatis terre ac populi illius descriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporib⁹ fuerit instituta t quare XX
Nobiles. imperatores. reges t principes quare sunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicit inuenisse agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monstruosorum que sunt.

folio XI ꝛ XII
Nomina prouinciarum partis Asie. vide folio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore fergij pape secundi CLXIX
Nomici qui dicantur vel quis dicatur populus nomicus vide folio XCVII C CLII CCLXXXVI
Nomica superior nunc austria est CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Norwegia regio describitur CCLXXXII
Nubes densissime apparuerunt inter florentiam ꝛ senam que homines ꝛ tumentaram puerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno electus LIII
Nuptias christianorum publice fieri hormista papa instituit CXLII
Nurnberga vbs vnde duxit originem vide folio C
Nurnbergam vrbem expugnauit henricꝰ quintus CXCVII
Obeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochosias rex israhel iniit fit ad Beelzebub deum accaron ad consulendum folio XLIX
Ochosias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occisi sunt vna die de tribu iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occisus est a filijs suis rex sennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem ꝓpter adulterium zaleucus statuit LX
Oculos sibiipsi eripuit democritus vt liberius vacaret philosophie LXX
Occidit seipsum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus decimus rex persarum erat vide folio LXXII
Octauianus augustus patre octauiano senatore genitus XCIII
Occidit seipsam sophonia propter seruandam castitatem CXXVIII
Odoacer ꝛ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacensium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacensis CLXXXI
Odo episcopus cantuarienſis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI ꝛ XIIII
Odericus vir sanctus de ordine monachorum folio CCXXVIII
Olei vsum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit instituta. et a quibus. ꝛ quid significet LIIII
Olda prophetissa prophetauit emersionē hierusalem ꝛ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri ꝛ occisa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrus iunxit folio XXVIII
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius symonis summus pontifex vide folio LXXVII
Onias fuit summus pontifex LXXIX
Onias primus summus pontifex fuit. vide folio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in sicilia superiori facta sunt ciuitates CXVII
Orbis ver circulus terre quis sit vide folio XII ꝛ XIII
Oratio ezechie ꝛ ysaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes presbiter ecclesie alexandrine omnium theologorum fuit temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos ꝛ quibus conferri possint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo crucaferorum hic fuit restitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro statuit papa Anastasius. vide folio CXXXIII
Orosius fuit discipulus Augustini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIII
Ordo vallis vmbrose quando ꝛ per quem fuerit institutus CXC
Ordo grandimōtensis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vide folio CXCII
Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initium CXCIII
Ordo cisterciensis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum multum habuit hic initium CXCVII
Ordo beremitarum sancti augustini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic sumpsit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum ꝛ minorum illis temporibus instituitur CCIX
Ordo cluniacensium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporib⁹

habuit ortum CCX
Oratio sub his verbis. Vulce nomen domini nostri Jhesu christi ⁊c. cuius sit virtus vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca sunt per soldanum oppressa folio CCXIX
Ordo celestinorum hic sumpsit initium vide folio CCXIX
Ordo seruorum sumpsit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum est illis temporibus extinctus CCXXI ⁊ XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum ihesu christi hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jnesuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo sancte brigide hic sumpsit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Ordo nouus mendicantium sub titulo beati Auguſtini hic inceptus est CCXXXVII
Ordo nouus canonicorum regularium ⁊ congregatio sancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
Oby sacerdos fuit de semine Aaron. vide folio XXXVII
Ossa Joseph ex egypto in iudeam per hebreos sunt translata XXVII
Osee prophetа primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Osias filius amasie regis fuit duodecimus regum inda LV
Os inferni absorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Ossa helizei sunt translata in alexandriam vide folio CXLI
Oswaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
Othoniel iudex populi israbel redarguit populum super mala sua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Onistie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir sanctus CLXII
Otto dux saxonum recusabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII
LXXVIII ⁊ LXXIX
Otto secundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius secundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto episcopus bambergensis fuit ⁊ sueuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux saxonie erat. folio CCVII
Othomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Osee fuit vltimus rex israbel. ⁊ translatus est israbel in assirios LIII
Ocem dari populo leo secundus papa statuit vide folio CLVI
Pacificati sunt lodouicus imperator ⁊ andalisius dux beneuentanus CLXXI
Padnam vrbem ecelin⁹ valde oppressit. vide folio CCXIII
Palestini vnde sint exorti XIIII
Palleum ab ecclesia archiepiscopum non reddi mere statuit papa leo secundus CLVI
Palatini principes vnde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pampbilus presbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ⁊ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ⁊ semina terre cōmittere docuit ⁊ ylis egyptios XXIX
Panecius philosoph⁹ claruit illis temporib⁹. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illustris CCXXV
Pannonia que pars terre olim diceb atur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Homer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias theropolitanus episcopus. vide folio CXII
Paphnucius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo statuerit constantinus CLVI
Pape siue pontifices romani illis temporibus a vestigijs sancti petri maxime discesserant. folio CLXXIII
Papa moriturus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome bis temporibus propterea fuit translata ad imperatores CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis suis bona ecclesie sic ⁊ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens episcopus bambergensis vide folio CLXXXVIII
⁊ LXXXIX
Papa eligebatur episcopus eystetensis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartū imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII
et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocatus CCXLIIII
Paradisus quatuor habet flumina VII
Paradisus in quo loco sit ⁊ quis illius tecat.

vide folio VIII ℣ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Parisius regia ℣ inclita vrbs post Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paschalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paschalis secundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrimium vnum solum habere in bapnsmo statuit papa higinus CXI
Patricius episcopus insulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eas folio CCLXXXV
Patautum ciuitas magne potentie venit in manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit aristides philosophus vt sumptuosio ad sepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apostoli vita ℣ conuersio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus famosatenus episcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiores thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ℣ heronimi discipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ℣ philosophorum princeps CCXXXVII
Paulus secundus papa patria venetus. vide folio CCL
Pecunias erogauit alijs imperator Higinus mundus CCXL
Pediculi vermes corroserunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ℣ pessimus hereſiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius secundus papa patria romanus folio CXLVI
Perusia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthius philosophus septimus de septem sapientibus LIX
Persarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Persarum regio vbi sit ℣ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Perſis secundus fuit octauus rex persarum folio LXXII
Permenides fugit hominum consortia vide folio LXXII
Persecutio prima christianorum quando incepit CIIII
Persius flaccus aulus CV
Persecutio secunda christianorum fuit: vide folio CVIII
Persecutio tercia christifidelium habuit initium folio CX
Persecutio quarta ecclesie fuit tempore marci. folio CXII
Persecutio christianorum quinta iussu seueri imperatoris CXVI
Perpetua ℣ felicitas virgines sancte CXVI
Persecutio ecclesie sexta post neronē mouit imperator maximinus CXIX
Persecutio ecclesie septima post neronem fuit. folio CXX
Persecutio ꝓpianorum octaua fuit iussu valerij vide CXXI
Persecutio christianorum nona iussu aureliani vide CXXII
Persecutio in christianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta est illis temporibus CXXIIII
Peregrinatio ℣ hominum concursus fuit illis temporibus in nicla shausen CCLV
Pestis pua xima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Pestilentia magna agebat ℣ illis temporibus vide CL
Pestis permaxima illis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Pestis fuit ℣ alijs temporibus CCXXX
Pestis ingens orta fuit temporibus illis vide folio CCXLVIII
Pestis alia fuit ex solis edipsi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apostolorum princeps. vide CII
Petrus apostolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apostoli CVII
Petrus damianus doctor CXCI
Petrus alphonsius vir sanctus autem fuit hispe vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parisiensis episcopus folio CCI
Petrus comestor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorum folio CCXIII
Petrus de bella partita doctor inris vide in folio CCXX
Petrus de albano consiliarius. medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditissimus vide in folio CCXLIIII
Phaleg filius heber eius tempore orta fuit confusio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iussit pueros submergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moysi postea fuit in mari submersus. vide in fo

lio XXVII
Phaceya regē israhel percussit phacee ⁊ regnauit post eum LIII
Phacee regem israhel percussit ozeez regnauit pro eo LIII
Phalaris agrigentanus tyrannus ⁊ orator floruit illis temporibus LVI
Pharisseorum secta quando habuit initium vi de folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur pharisei ibidem
Pharao nephres rex egypti exaltauit Joseph propter somniorum interpretationem. vide folio XXVII
Phelda fuit septimus filius nachor vide folio XX
Pheneenna fuit uxor helchane patris samuelis vide XLI
Pherecides philosophus scripsit de natura et diis LXI
Philistei vnde sint exorti vide XIIII
Philistijm fuere a tyrsim filio messaraym. vide folio XIIII
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnū ex filijs israhel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Phisicus maximus fuit meranus vide in folio XXVIII
Phinees sacerdos populū israhel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem disertissimus ⁊ a petro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus folio CV
Philippus imperator cum filio suo Philippo imperante CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iherusalem impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocissimum cum rege anglie CCXXVII
Phocas imperator Constantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges instituit. folio XXIX
Phrusia regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuere phutenses XIIII
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit terram LV
Pius saturni filius primus rex laurentus fuit ⁊ bellator egregius XXXV
Piator fuit zeusis heracleotes LXXI
Picturam primo studuit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus austrie vel austerie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus uncior caroli marcelli filius rex francie ⁊ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide lio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Pistori seruiuit plauto LXXXIIII
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Pise ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vide folio LIX
Pitagoras philosophus fuit ⁊ musicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in folio CCL
Plato philosophꝰ clarissimꝰ floruit istis temporibus LXXIII
Platina historicus abbreuiator apostolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius secundus nouocomensis philosophꝰ orator ⁊ historicus CXI
Plotinus philosophus platonis discipulus. vide LXXIIII
Pluthachus phūs et historicus eloquentissimus CXI
Plinita raro habetur in Egypto. vide in folio XVIII
Pogius Florentinus orator facundissimꝰ claruit CCXLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica describitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Inde Caath ⁊c. XXV
Pontifex fuit Aaron ⁊ eius filijs eleazar vide folio XXIX
Pontifices in israhel fuerunt tanq̄ reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Ponciamus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electꝰ vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXIX
Porcella quedam extra est caput hominis habens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que fuit & qui principes illius vide CCXC
Porphirius athenensis philosophus vide in folio CXVIII
Postumus consul fuit romanus. vide in folio LXIX
Possidonius philosophus stoicus vide in folio LXXXII
Praxedis virgo sanctissima. vide in folio CXIIII
Praga civitas in bohemia quando habuit initium CCXXIX
Praga olim erat subiecta episcopo magūtino vide CCXXIX
Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicialia & cerimonialia XXX
Presides syrie qui fuerunt LXXXVII
Predia & fundos recepit ecclesia ex concessione vrbani pape primi CXVI
Prelatus apud indos communiter dicatur presbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in folio CXCVIII
Primus & felicianus romani viri religiosi vide folio CXXVI
Priscianus grammaticus eruditissimus vide folio CXLIII
Principes quando possint facilius saluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que sint XIIII
Prouincie europe que sint XIIII
Prouincie asie que sint XIII
Prouincie gentium habent suu vocabula ex filijs noe XIIII & XV
Prometheus vir acutissimus ingenij formauit simulachra hominum de terra quasi viua vide folio XXVIII
Propheta fuerunt Habb Habban & asaph tempore dauid XLVII
Propheta semeias propheranit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo propheranit contra ydumeos aureos XLVIII
Prophetauerunt isti tres Hieu Eliezer & Ozi el cum Azaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit asa regem iudeorū vide XLIX
Procbas siluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta sunt antequā fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in christi natiuitate multa fuit visa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Processus & martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conspicuus vide CXXIII
Proba mulier adelphi consulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporibus futura mala significantia vide in fo. CLI et CLXXIX
Prem & alia prodigia temporibus istis vide folio CLXXXVI
Prodigia similiter darunerunt istis diebus vide folio CCLI
Prophetizantes sepe sunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt istis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir christianus s. vide in folio CXXXIIII
Prussia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Prussia prouincia describitur CCLXXXI
Psalmos alternis vicibus decantandos papa damasus statuit CXXXI
Ptolomeus lagi fuit filius & post alexādri magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philadelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes Physton siue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dionisius filius aristoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philosophus & insignis astrologus vide in folio CXIIII
Pugna est commissa in ecclesia magunntina vide in folio CLXXXIX
Pulmonaria primo inuenit sardanapallus rex assiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus est vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum suis patribus per romanos ad consilium senatus LXXVI
Quadrigam inuenit primo in grecia erichthonius athenensium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus atheniensius episcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Questiones a nautis sactam bom erus non potuit exponere XLIII
Quintus turcius daruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintius cincinatus dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius consul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetor & philosophus celeberrimus vide CVI
Quirinus episcopus vir sanctus CXII
Quiricus romanus patricius & martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus episcopus vbero solimitan⁹ vir sanctus CXXXII
Abanns monachus natione germanus CLXIX
Rachel secūda filia laban vxor iacob diu sterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius episcopus veronensis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Ragusar rex babilonie LXV
Raphabel fulgosius iurisconsultus excellentissimus CCXLII
Raymundus generalis magister predicatorum vide CCXI
Raynerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus CCXXI
Ralis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ranispona ciuitas vnde cepit imperium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Isaac XX
Rechab de Jetro cognato moysi descendit & fuit conuersus ad iudaismum. vide in folio XXXIIII
Reformata sunt plura monasteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que sint XIII
Regum assiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni imperium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet scithar̄um. massagetarum. sichimorum. egyptiorum XVII
Regna inter cetera clariora sunt assiriorum & romanorum XVII
Regnum scithar̄um in regione septentrionali simpsit imperium XVIII
Regnum assiriorū q̄n simpsit imperium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII & XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egyptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Bozos XVIII
Regnum sicyonorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno sicyonorum XVIII
Regnum hispaniarum quando incepit vide folio XXIII
Regnum bohemorum quando habuit initium. vide XXIIII
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri regit XXV
Reges italie quando ceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges sichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum sine grecorum quando habuit initium & quis in eo fuit primus rex vide XXVII & XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthiorum hic cepit initiū XL
Regnum sichimorum cessauit tempore belli sacerdotis XLII
Regnum atheniensium hic finitur XLIII
Regnum latinorum & italorum que sint XLV
Regio anglie que sit XLVI
Regina sabba prophetissa venit audire sapientiam salomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo et⁹ rege quarto XXIX
Reges israhel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie post siluium omnes dicebātur siluij XLIX
Reges syrie turbauerunt illis diebus reges israhel L
Regnum albanorum & italorum vnum est vide folio XLVI & LII
Regnum israhel valde fuit contritum sed o Jeroboam restitutum LII
Regnum israhel fuit istis temporibus sine rege vide LIII
Regnum israhel post osee regem translatum ē in regnum assiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ istis. et quis fuerit primus rex. ēnti temporis durauit vide folijs LIII & LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principium et ad que regna sit translatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. ēnti temporis duraverit vide & illius reges in folio LIIII
Regnum israhel cessauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit isto tempore sine rege. vide folio LV & LX
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen & dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū assiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum persarum quando incepit LXVIII Et quis fuit rex primus persarum ibidem.
Reges syrie qui fuerunt quando & habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo post mortem suam fuerunt diuisa LXXV & LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum sine cessauit illis temporibus similiter & alie LXXXVII
Regnum egyptiorum quando sit euersum vide folio LXXXIX
Regnum & sacerdotium iudeorum quando sit

destructuin XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas
diuisum XCVI
Regnum italicum a constantinopolitano rugo
per longobardos est ablatum CXLVII
Et in eodem constituti sunt magistratus di-
cti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum
duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerãt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Justinianus imperator
duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia ori
entalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare sint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit inuitum vide i
folio CCVII
Regni Carrariensium principium. vide in fo-
lio CCXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in fo-
lio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium
vide CCXXVIII
Religiosa stirps cepit institui istis temporib⁹
a rechab XXXIIII
Religio tr albatorum hic incepit quorum' ma-
ximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus t Romulus fuerunt filij rhee. vide in
folio LIII
Remus t Romulus quomodo fuerunt nati et
enutriti LVI
Remigius episcopus rauensis CXL
Remigius episcopus antisiodorensis. vide in
folio CLXXIII
Rhenenses germanie superiores populi sunt.
vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per suc
cessores incepit tempore Steffani sexti. vide
folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tem-
pore multa fuerunt destructa templa. vide in
folio XVI
Rex Assiriorum primus fuit Belus. vide in fo
lio XVII
Rex Assiriorum secundus fuit Ninus. vide in
folio XVII
Rex primus scitharum fuit thanaus vide in fo
lio XVIII
Rex assiriorum quartus fuit Ninia. t quintus
fuit artius XXV
Rex primus Italie fuit ianus XXXV
Rex decimusseptimus t vltimus Athenien-
sium fuit Codrus XXVII t XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Eurisicus.
vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Astanius XLIII
Rex in rstrabel secundus fuit dauid. vide in fo-
lio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in
lio XLVI t XLVII
Rex secundus Hebreorum fuit salomon. vide
folio XLVI
Rex ytalie romulus posuit presidium albano
rum vbi nunc roma est LIII
Rex romanorum secundus fuit Numapompi
lius. vide t reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in
folio LXII
Rex persarum vltimus fuit darius filius Arsa
mi LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fe
cit preha CLXXIIII
Rex anglorum siue brittannorum fuit Lucius
vir sanctus CXV
Rex Gothorum radagasus italiam ferro t flã
ma vastabat t tandem captus fuit vide in fo
lio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Gensericus. vide in fo⁹
lio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuastauit regio-
nes. dicebatq; se dei flagellum. vide in fo-
lio CXXXVII
Rex vltimus ostrogothorum fuit Totila t tã
dem in regem Gothorum constitutus. vide
in folio CXLV
Rex visigothorum hermigildis fuit occisus p
pter fidem catholicam. vide folio CXLIX
et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ci
uitates. regem Francorum expulit. vide fo⁹
lio CL
Rex eretensis fuit saturnus pater Jouis. vide
folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit
folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide i
folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouic⁹ ex genere Ca⁹
roli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in fo-
lio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vi-
de in folio CLXXXVIII
Rex primus iherosolime fuit Gotfredus. Et
qui post eum vide in folio CXCVI
XCVIII XCIX CCIII tc.
Rex fuit egipti saladinus vir magne prudẽcie
vide in folio CCV
Rex sicilie fuit Manfretus CCXIII
Item t Carolus CCXV t XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide
in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis ac-
ceperit CCXXIX
Richoldus dux Frisonum erat CLXII
Richardus de sancto victore vir sanctus vide i
folio CC
Richardus imperator a quibusdã electus nõ
tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in
folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in fo-
lio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fue
re paphlagones XVI

Rusit zozoastes philozophus bie sue natiuita-
tis XXII
Roboam habuit vxores. xviij. cōcubinas. xxx
filios. xxviij. t filias. xl. so. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir sanctus CXCV
Robertus rex sicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem suum
in regnum iusturit CCXXV
Robertus de licio ordinis minorum professor
vide CCLII
Rochus natione narbonensis christi confessor
vide CCXXVII
Rodium vrbem turebus cum exercitu suo pe-
tijt sed visionis miraculo est repulsus vide in
folio CCLVI
Rodis venit a dodaniyn filio iauan vide in fo-
lio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vi
de CLXVII
Roma est condita certo in loco vbi quondam
ytalus rex ciuitatē condiderit XXXIIII
Roma a quibus sit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide
in folio LVI
Romani consules quando inceperunt t quare
fuere t que illorum nomina LXIX
et LXXVI
Romani nouam instituerunt dignitatem; dicta
tor appellatam LXIX Et nomina
ipsorum dictatorum LXXVI
Romani post consules elegerunt decemviros
qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt sibi leges. xij. tabularum vi-
de LXX Fecerunt t sibi tribunos t edi
les ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio
deinde augusti ab augusto XCIII
Romanus miles t martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus
tempore magni constantini CXXIX
Deinde regebatur sub vno augusto t tribus
cesaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuisum vi
de sub gratiano CXXXVII
Romanum imperium multis prinabatur pro
uincijs istis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in fo-
lio CLXXII
Roman valde oppressit otto primus vt mo di
um furfuris triginta aureis venundabatur.
vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuor grad' maiorū
suorum. rex. dictator. imperator. tē. vide fo-
lio LXXXV
Romam ductus est in asino cum magno scan-
dalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorē
ad aliquot tempus ex electorum discordia vi
de folio CCXII et XIIII
Rothanis rex longobardorum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgūdie t franco-
rum rex CLXXVII
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forchē
vide CXCII
Rudolphus romanorum imperator electus vi
de folio CCXVI
Rudolphus imperator plures dedit libertati.
vide CCXVII
Ruffus miles clarissimus CXXVI
Ruffinus aquilegiensis presbiter. vide in fo-
lio CXXXVI
Rupertus episcopus ex regia stirpe francorū
ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperator electus vide
in folio CCXXXVI
Russia pro minuta t eius conditio describitur.
vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL

Abatha filius chus a quo
sabathei XIIII
Saba a filio regna a quo
arabes XIIII
Saba filius chus a quo
sabei XIIII
Saba regina venit audire
sapientiam Salomonis vi
de in folio XLVI
Sabaudia regio vbi sit t quis gentis illius p
mus dux CCLXXXVII
Sanctidie principes dicebantur comites. sed
cesar Sigismundus fecit illos duces vide in
folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in fo
lio LXV
Sabina illustrissima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide in
folio CXXI
Sabbato ieiunare statuit papa innocentius vi
de in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide
in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vi
de in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus descendit a leui. vide in fo
lio XXV
Sacerdotium quando fuerit translatum a filijs
eleazar Heli primus de filijs Ithamar arri
puit XL et XLI
Sacerdotium sibi vi vsurpauit Osias t adole
re voluit incensum LV
Saccum habuit ad panes Hyogenes. vide in
folio LXXIIII
Sacramento eukaristie quidas non fecerunt re
uerentiam ideo perierunt in ponte. vide fo-
lio CCXVII
Sadoch de linea xpi erat LXV
Saduccei qui dicebant XCVI
Saffeus decimusnonus rex assiriorum vide in
folio XXVIII
Sanguis christi effluxit ex quadas christi yma
gine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus
folio CLXXI t LXXXII
San guinis fons effluxit Genue futuras signi
ficans calamitatem CLXXVI
Sāguis pluit e celo illis tpibus CXCVIII
Sali q̄ ē caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naason dux in tribu Juda. vi de folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Berſabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanasar rex aſſiriorum trãſtulit iſrabel in aſſirios LV
Salon philosophus secundus de septem sapientibus ordi legem athenienſibus LIX
Salathiel fuit filius ieconie LXIIII
Saluſtius romanus historicus z philosophus vide XCII
Saluator cum suis discipulis flouit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando sit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ẽ helffeuburg XCVII
Salue regina hermannus contractus compoſuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere sirie. vide folio XIIII
Sampſon fuit vltimus rex in iſrabel XLI
Et quid mali philiſteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos sacerdos z propheta dominat. inder ſuper iſrabel filius helchane XLI
Samaritam vnde dicantur LXXV
Sampſon epiſcop⁹ dolensis claruit sanctitate vide CXLVIII
Sanctus. sanctus quis dicere ſtatuit in miſſa. vide CXLI
Sãgar iudex populi iſrabel plures occidit philiſteos vomere XXX
Sapho poetiſſa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab aſtanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar inde. vide in folio XXI
Sardinia inſula que ſit XXXVIII
Sardanapallus rex aſſiriorum totus fuit lubricus habitu femineo indu⁹ LV
Sarracenos Coñſtantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus iſtis vaſtarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni gentium obſidione preſſam ceperũt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Cretenſis tempore yſaac regnauit XXXV
Saturninus preſbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. z quare fuerit iuſeſtus a dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie deſcribitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amicitiam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicũ belluz illis temporibus eſt commune ſum. z carolus magnus vicit z illos adfidei diuxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scaurianus imperator fuit CLXVI
Scaligerorz dominꝝ principiũ CCXXIII
Scisma primũ romane eccleſie fuit CXVIII
Scisma secundum habuit ortum ab arrianis z fuit grauiſſimũ CXXXI
Scisma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Scisma quintũ fuit tempore ſimachi CXLII
Scisma decimum z vndecimum ſuſtulit Otto primus CLXXIX
Scisma vigeſimum primũ fuit ſuper pauperta te eccleſie CCXXVI
Scisma vigeſimum ſecundum z omnium peſſimum fuit CCXXXII
Scisma illud duravit ad. xxiij. annos. an ſcilicz papa eſſet ſupra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius ſcipionis filius vi de ſolio LXXXIIII
Scipio iunior affrican⁹ vir ꝓclarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in ſolio CXII
Sclaui ſumpſerunt originẽ ex bohemis z germanis CLXXI
Schleſia prouincia deſcribitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt baſtas. vide folio LVI
Scolaſtica germana ſancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor ſubtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas artium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scona prouincia q̃ ſit vide CCLXXXIX
Scotia inſula que ſit XLVI
Scholdus confeſſor dignißimus. vide in folio CLXII
Secundus athenienſis philosophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit ſe imperatorem fridericum qui quondam fuit peremptus. vide folio CCXX
Seductus eſt rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Joſie z vltimus regum iuda z iheruſalem LX
Sella fuit ſecunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit iſrabel z ſtatim occiſus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus tiber rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex sirie LXXIX
Sem primus filius noe quinq; protulit filios e quibus quinq; prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina assiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex assiriorum a filijs suis est occisus vide LV
Senatores romulus instituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca stoicus philosophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem sapientes qui sint & quid docuerant. vide LIX & LX
Septuagintainterpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepelichebatur vna minucia virgo propter incestum. Similiter & Caprionia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini sed atum fuit a rossonis. vide CCXII
Sequentiam sancti spiritus assit nobis gratia &c. Robert⁹ rex apposuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum sine greco rum vide XXIX
Serui⁹ tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens anne magnitudinis fuit occisus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo sancta. vide in folio CXII
Sergius & Bachus viri nobilissimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione syrus CLVII
Sergius secundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade & Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus & maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus episcopus Treuerensis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de incestu convicta & est viua sepulta LXXVIII
Sextus dominicus celsinus consul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretalium bonifacius octau⁹ fecit LXXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide & nomina sibillarum in folio XXXV
Sibilla erithrea floruit temporibus istis religiosis vestibus induta LVI
Sibilla helespontina claruit istis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla tunica veste celestina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla tiburtina floruit hoc tempore. que et christi natiuitatem predixit XCIII
Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in folio XXXVIII
Sichimorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manfredus CCIII
Sydonij fuere a sydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna bis temporibus visa sunt. vide in folio CXLVI & XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus istis folio CLVII
Sigismundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam suis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que euenient. vide CCLXIII & LXV
Siluius posthumus ence filius rex italie in silua fuit nutritus XLIX
Silphon megarensis philosophus vide in folio LXXXII
Silla patricius consul romanus vir facundus et plurimum astutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Siluester papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Siluester secundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Siluester tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quasi vitua formauit de terra prometheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit istis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye summus fuit pontifex folio LXXVII
Symon summus erat pontifex LXXIX
Symon machabie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de cassia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apostoli christi confecerunt. folio CII
Symon apostolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in missa decătari statuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et senator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiū LXXV
Sirtus papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Sisebutus rex visegothorum CL
Sisymus vel sosimus papa natione syrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa secundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Persarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philosophus obstetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma & Gomorra sunt succense vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem & ignem coluerunt Perse. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid significabant. vide XCI
Solinus historicus & orator grauissimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppressit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta est defectio. Bella & difficilia sunt secuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura significans vide folio CCXLVIII
Sophocles atheniensis pocta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta undecim prophetarum. Ille destructionem ierusalem p̄ dixit LV
Sophia matrona nobilis & sancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit seipsam propter seruandam castitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sorber papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex assiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIII
Speusippus atheniensis philosophus. vide I folio LXXIII
Spiritus sancti missio I discipulos christi. vide folio CI
Stranī erexit nabuchodonozor adorādā LV
Stratus neapolitanus CX
Stanislaus episcopus vir sanctus. vide in folio CCXII
Straco philosophus vir eloquentissimus vide folio LXXXII
Strabo historicus & philosophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris & primi dyaconi Leuidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus secundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione siculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa sextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus septimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide I folio CLXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religiosus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas cisterciensis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio insistere valde recommendabat primus secundus CXI
Suetonius tranquillus historicus & causidicus vide CXI
Sulanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Successores non debet sibi eligere statim ecclesiasticus ita statuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de casibus confecit albertus vir sanctus CCXXVIII
Suecia cum populis suis conditione describitur vide CCLXXXII
Switenses populi sunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumeassianus felicissimus persarum & armenie rex CCXLIX
Superbia spiritualiū multos traxit a fide christiana temporibus pauli episcopi CXXII

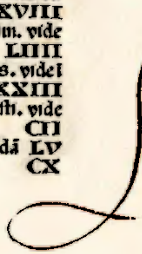

Tabernaculus domini quo modo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacut semper Secundus philosophor. & quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medic⁹ CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seue
rus CCXXXVII
Tharsis filius iauan qui condidit tharsos vi
de folio XVI
Thaysa filius iauan a quo cipria venit, vide fo
lio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios.
Abrahām sarracī nachor ⁊ aram vide in fo
lio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in fo
lio XLII
Tharusium vbs a quibus condita fuerit vide
folio LI
Tharquinus priscus quintus romanorum rex
auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phalaris tirannus ad tor
mentandum homines LVI
Tales philosophus ⁊ vnus de septem sapien
tibus magnus astrologꝰ claruit temporibꝰ
istis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit
sixtus papa CXI
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpi
bus CLII
Tartari polonian. vngarian ⁊ alias regio
nes perlustrabant istis temporibus vide fo
lio CCIX
Tartari qui sint ⁊ quando eorum regnum ba
buit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo discipula pauli apostoli vide fo
lio CVII
Tebedaldus comes canusij regiensis opidi vi
de folio CLXXXI
Teogonia filius gomer a quo friges euenere
vide XVI
Tegladphalazar rex assiriorū neptalym ⁊ gal
ileam transtulit in Assirios LV
Telesphorus papa natione grecus. vide in fo
lio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe reu vel ra
gau XVI
Templum quando salomon edificauerit. vide
folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempo
re Joras regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vi
de folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI
et LXVII
Temistocles philosophus naturalis belli cla
rissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū
folio LXXXI
Tempestas horrida ⁊ inaudita in vrbe constā
tinopolitana edificia ⁊ homines absorbuit.
folio CCLVII
Teophrastus ebrosius philosophus. vide fo
lio LXXX
Teophilus anthiocensis ecclesie episcopus fo
lio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus fo
lio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vide
folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispanꝰ
folio CXXXIIII
Theodosius iunior archadij filius imperator
folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in fo
lio CLIII
Theodorus anglorum archiepiscopus vide in
folio CLVIII
Theodosius tercius imperator romanorum.
folio CLXI
Theodorus ticinensis episcopꝰ homo sancti
simus CLXV
Theodolphus aurelianensis episcopus. vide
folio CLXIX
Theodoeus secundus papa patria romanus.
folio CLXXII
Theodricꝰ Metensis episcopus. vide in fo
lio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus fo
lio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus lin
guis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide fo. XII
et XIII
Therentius publius vir formosus ⁊ magni in
genij LXXXV
Tertullianus affricanꝰ vir preclarus. vide in fo
lio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses a
put constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis tempori
bus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX
et I
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide
folio CCXCVIII
Thessalion quintus rex sichimorum vide in fo
lio XXVI
Thessalonicensis vir duabus linguis doctus
folio CCL
Theutbunici deuastarunt ciuitatem nburnas
folio CXIII
Theutbunicorum regnum dicebatur Francia
orientalis CLXXIII
Theueri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit instaura
ta vide folio XXXIIII
Thiberius filius rex ytalie in thiberim ē sub
mersus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide fo
lio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit
suam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Valerianus fratres viri sancti vi
de folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide
folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit bis diebus ⁊ vrbem molestauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Tincus fuit vicesimusoctauus rex assiriorum XLII
Thimotheus pauli apostoli discipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIII
Thiras filius septimus iapbet appellauit suos thirenses XVI
Thiramachus sextus rex sichimorum vide folio XXVI
Thirolenses germanie sunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum scriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magn⁹ historicorum princeps folio XCIII
Titus primus vespasiani filius. xi. romanorum imperator CIX
Titus pauli apostoli discipulus CIX
Thobias prophetauit destructiones iherusalem ⁊ templi quasi iam esset factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta fauentissimus extribu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit israbel .xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apostolus qui ⁊ didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiscopus cantuariensis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religiosus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Totila rex fuit gothorum CXLV

Thracia venit a tiras filio iapbet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hispanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que sit prouincia ⁊ que gens illius folio CCLXXI
Tres sunt in linea iustorum ecclesiis decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terrestribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit constructa. vide folio XXV
Tribuni ⁊ ediles sunt rome creati LXX
Tripbon rex syrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripbo auditor origenis CXVII
Troya venit a dardana XVI
Troys in dardana regnauit ⁊ troiaz condidit ciuitatem XXXVI
Trogus pompeius hispanus historicus. vide folio CXIII
Trysianus medic⁹ plusq3 commētator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech musicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus columnis sculpsit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferreā inuenit X
Tulius hostilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus est LVI
Thucidides historicus clarnit LXXIII
Thunica christi in consutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt isti tres post diluuiū principes Jectan Nemroth Suphena XVII
Et quo nemroth perstitit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit sibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas sibi subiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que sit ⁊ que gentis illius pprietas CCLXXII
Turchorum dux mauumetus vnde duxit originem. quomodo sit mortuus. quidue in christianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui post patris mortem super regno fuere discordes. folio CCLVI
Thusim quartus filius messaraym a quo fuere philistim XIIII
Valerius publicola vide folio LXIX
Valerius consul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Valerius cognimus romanus adolescens. vide in folio LXXIX
Valerius anaxinides romanus philozophus et orator luculentissimus XCIII
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV ⁊ XCVI
Valentinianus hereticus platonicus. vide folio CXIII
Valerianus ⁊ galienus eius filius imperatores CXXI
Valentinus romanus presbiter ⁊ martir. vide folio CXXII
Valentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Valens imperator rebaptisat⁹ hostis fuit christianorum seuissimus CXXXII
Valentinian⁹ occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que sit regio & que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit genfericus qui contriuit hispanos Gallos & Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus episcopus augustēsis comes & dil? lingen folio CLXXX
Vdo archiepiscopus madeburgensis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII & CCLXXXV
Veneti sunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti sunt a cesare friderico primo in plurib? priuilegiatu CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus sensit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percusserunt fed? cuz mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Venturia romana mulier & prudens. vide folio LXX
Ventzeslaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeslaus tercius bohemie rex CCXX
Ventzeslaus bohemie rex sextus CCXVIII
Veneno interfectus est henricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier iherosolimitana sanctitate insignita XCVII
Verona ciuitas a quo sit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in potestatem venetorum illis temporibus CCXXXVII
Vestis sacerdotalis in veteri testamēto quō fuerit formata XXXIII
Vestem vnam omnibus liturgijs instituit folio LII
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolmus episcopus & doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus emmerne vrbis episcopus vide folio CIX
Victor papa natione aber CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Vicior ciuis mediolanensis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Vicior secundus papa natione alemanus episcopus eystetensis & in papam electus vide folio CXCI
Vicior tercius papa antea desiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione roman? CXLIIII
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide folio CLIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum est & malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit archiepiscopus mortem patris & fratris sui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hispanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea vestalis quomodo peperit duos filios Remum & Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit post tres etiam virds egltrudis folio CLIIII
Visitationis marie festum instituit vrbanus sextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulū adorabat popul? in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petiit. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Viguinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc ꝯmultis sit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que socios suos mutauit in bestias XLI
Vlma insigne insignis vrbs describitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingressi papiam obsederunt folio LXXIIII
Vngari obsederunt augustam & afflixerunt folio XCII
Vngari sunt a fluuijs & baioariis prostrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari papiam obsidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII & LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Vngaria que sit regio. de gestis in ea vide folio CCLXVIII et in sequentibus foliis

Ungaroꝝ rex machias valde oppressit turchos folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo arbitra folio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Ursula virgo gloriosa natione anglica vide folio CXXXVIII
Urbanus secundus papa antea fuit monachꝰ folio CXCII
Urbanus papa tercius patria mediolanensis. folio CCIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXII
Urbanus papa quintus patria lemonicensis. folio CCXXXI
Urbanus papa sextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Urias prophēta occisus est a rege ieconia folio LV
Vulpianus iurisconsultus vir prestantissimꝰ folio CXVII
Uxoribꝰ suis sparnani siue lacedemonij dederē licentiam vt alios ducerent vxores. vide folio LIII
Uxores triū principū male fuerūt ex quibus bus causis vide CCXXIII
Uxor sigismundi imperatoris ingubrez duxit vitam CCXLII
Xenophon philus dux exercitꝰ atheniesiū LXXIII
Xenocrates calcedonensis philus LXXVIII
Xenophilus pithagoricus philus LXXVIII
Xenarchus philus claruit istis tpibus LXXIX
Xerses rex assyriorum antiquus qui ⁊ balaneꝰ vocatur XXVI
Xerses philozophus inuenit ludum scutorum folio LXII
Xerses rex persarum maxime fuit p iudeis vide folio LXX
Yr de trebu manasse fuit septimus iudex in israbel. folio XXXVII
yepte illegittimus princeps latrocinantiū facus et dux exercitus a gallaanditis folio XL
yesse vel abyssai habuit septem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina habes folio XLII
ydolatrias fecit moyses occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid sit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret fugiendam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore discipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrach erat filius enoch X
yris ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litteras docuit XXV
ysaias ꝓphera nobilis vnus fuit de quatuor nobilioribus ꝓphetis LII
ysocrates oratoꝝ preclaus fuit LXXIII
ysidorus episcopus hispalensis vir beatus folio CLI
ysaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia est pars europe. xiij. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppressit fridericus primus imperator CCIII
yuo canonum doctoꝝ CXCIII Et vir magne sanctitatis CCXXVII
Ambri rex israbel deleuit domū baasa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus est iussu regis Joab vide folio L
Zacharias rex israbel fecit sicut sui antecessores malum LII
Zacharias quando obiit folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem baptistam XCIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zaziariam pontificem interfecit Nabuchodonosoꝝ folio LV
Zeno philozophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperatoꝝ CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide folio CXIII
Zeuses heracleotes bonus fuit pictoꝝ vide folio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit registrum

Vm apud doctissimos et prestantissimos viros q̄ verā naturaꝫ et historiaꝫ traditerūt de mūdi fabrica: ac prima hominū generatione: duplex opinio fert: a paucis enim ullis tpib⁹ sumpto initio: scribem⁹ breuissime q̄tū in tā remotis (pter ātiq̄tatē) reb⁹ licebit. Quidā mūdū ingenitū: et incorruptibilem: et genus humanum ab eterno extisse neq; habuisse ortus principiū sensere. Quidam genitum corruptibilemq; arbitrati: t homines dixerūt generatōis tm tēpore esse sempiternos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerūt: affirmarūt. Vnā ante tm̄ū omniū celi t terre cūctis simul ꝓfusis formā fuisse: postea dissep̄atis: diuisisq; molibus cepisse mundū hunc ordinem quem videmus. Aerem hūc motu ꝓtinuum et igneam prem cuius superiora loca ꝓpter leuitatē aūt appetiuisse: Quā ex causa solem ac stellarū multitudine volutōne totius arcūferi: Partem aūt turbidam atq; terrestrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitatē descendisse que tum mixta essent. ex humidis quidē mare effectū. Ex duriorib⁹ vero terram litosam euasisse: t omnino mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula sine exeatate. Eruptisse tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea que maiorem caloꝛes sortita sunt in superiorē regionem volantia abierūt: siccioꝛa t grauioꝛa: serpentia ac terrestria euaserunt animantia. Nauiram aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra denecp tum solis ardore tum ventis arefacta: numa ꝓtinuatione seruū pfectioꝛa genera nāt. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris pastum querentes. siluestri t incondita vita vixisse quibus herbe t arboꝛ fructus vitro victum prebuerunt. In hūc tenuem narratōne cum per multos elaborasse latinos grecosq; videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nouosq;. Relegis igitur an̄ quis erroribus Archana Moseos volumina de mundi fabrica: t celebrandis illis operibus sex dierū illustrabimus. Quibus tonus nature secreta cōmenit. Nam moyses ꝓpheta ac historicoꝝ pāter deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro veritatis: excepit hec oia. Quem enim nostroꝝ: ruꝫ suoꝝ: nuꝫ gentium tenuis testimonia prorsus humane sapientie: doctrinaꝝ omniū et litteraꝝ cōsultissimi prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui sapia nūcupat: in quo vir nature rerū interpres se illusinodi disciplinā de mosayce legis penetralibus accepisse fatet. Sunt apud nostros Lucas t philon autores grauissimi: illū in vniuersa egyptiorū doctrina fuisse eruditissimū. Sed t hermippus attestat Pythagoram de mosayca lege plurima in suā philosophiā trāstulisse. Motū illud Numenij philosophi: nō aliud esse platonē q̄ atticū moysen. In primoꝝ dio tenuis sūt operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuius ꝓspectum theatrum: omnis vere philosophie defossi sunt. Factūq; in primis hoc in hac parte: vbi de rerū omniū emanatōe a deo de gradu: de numero: de ordine partiuꝫ mundanaꝝ altissime philosophat. Propterea sint decreti veterum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōes quisq; nisi matura tam etate attingeret. Que aūt fuꝫ hoc libro vir sanctissimus Ambrosius t Augustinus. Bas ab item t Beda t Remigius. Et ex iunioribus Egidius t Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. theodoric⁹. Appollinarius. Hydimus. Henadius. Crisostomus tē. scripserunt in tacta penitus a nobis relinquent. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Alba iohannes. Neonius. Isaac. Josephus: ant iuniores Gersonides. Badias. Abraam tē. scripserunt: nullam nos in plenia mentōnem habebimus. Afferemusq; modus epitomatis. Ex moyse sem em sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis literis traditur.

Exordius igitur deus fabricam mundi illum pāmū t maximū filium prefecit operi immenso. Eoq; simul et cōsiliatore vsus est t artifice: in excogitandis: ordinandis: faciendisq; rebus: qm̄ is prudentia et rōne: et potestate perfectus est. Nec querendū ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oia enim fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omissis insensibilibus t vanis: oculos eo tēdere vbi sedes: vbi habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: q̄ solē rebus humanis clarissimū ac singulare lumen in argumentum sue ac ymice maiestatis accēdit. Terris autem maria circumfudit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: tulit et extendi campos: subsidere valles: fronde tegi silvas: lapidosos surgere montes: que vnq; omnia nō iupiter fecit: sed ille opifex rex inuisibilis optimus ortigo: qui vocat deus: cuius ꝓncipiū q̄m nō potest comprehendi nec q̄n debet. Datus est homini ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: vt suscipiet t bonorificet communem parentem generis humani: t rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos fignrat antiquitas: superiorem omnium vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celestem: postremum omniū sublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: celum ex luce t tenebris temperat. Est et preter nos quartus alius mundus: in quo t ea omnia inuentūtur que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Trinum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: t celestis spūs: t planta: anima vegetalis: t brutoꝝ sensus: et ratio et angelica mens: t dei simulitudo conspicat. De his quatuoꝝ mundis moyses sufficienter disserit: vt deus opifex disposuit: vt vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quem admodum legimus etiaꝫ et preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oia faceret sm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem mosaica littera de celebrandis operibus sex dierū edocet: cursim absoluemus.

ipse dixit et facta sunt ipse mandauit et creata sunt

IN principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erāt sup faciem abissi: et spūs dñi ferebat sup aq̄s. Moyses diuinus ꝓpb̄a atq; hist̄oric⁹. q̄ troianū bellū septingētis fere ānis anteceſſit edocet: quō de⁹ machinator⁹ constitutor⁹q; rer. cū hoc op⁹ adoriretur: fecit ꝑmū oim celū: et i ſblime ſuſpēdit: q̄ cēt ſedes ipſi⁹ dei ꝙditoris: deinde terrā fundauit: ac celo ſubdidit. Tenebras aūt cōſtituit i terra. Nichil em̄ ꝑſe ꝓtinet lumi⁹: niſi accipiat q celo. In q̄ poſuit lucē genuē: ⁊ ſuperos ⁊ vitā ꝑpetuā. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ infer⁹os: ⁊ mortē. Moyſes vo cū deū creaſſe ꝓmemorat tres errores Platonis. ſ. Ariſtotilis ⁊ epicuri eliduit. Plato em̄ ab eterno deū ydeas ylen. Et in ꝓnāpio de yle mūdū fuiſſe factū teſtat. ylen greci ꝑmā materiā rer⁹ nō formatam appellāt. Qua viſibilia hec elemēta formata ſunt. q̄ q̄dā ꝙcordia ꝙuenūt. Aūtq; ceteri de materia ⁊ forma: aut de atho⁹ factis fuiſſe: de⁹ tū mūdū ſine ꝑtaceti ⁊ ꝑpata materia creauit: cū ꝓuidētiſſim⁹ eſſet ad exercitādū: ⁊ ad faciēdū ſolertiſſim⁹ anteq̄ ordiret hoc op⁹ mūdi. q̄m pleni ⁊ ꝙſimmati boni fons i ſpo erat: vt ab eo bono tāq; riu⁹ oriret. Angelos i ꝓnāpio oim creatura: ꝓmordiales fecit. ⁊ ex eo q̄ ñ ē: q: p eternitatē fort⁹ ē: p fortitudinē ptāt⁹ imēſe: q̄ finē ac mō caret: ſic̄ vita factur⁹. Quid ergo mirū ſi facturus mūdū: ꝓus materiā de q̄ faceret ꝑparauit: ex eo q̄ nō erat. Nō intellexerūt forte ⁊ ſarracenī dicentes. Edictos āgelos a deo ⁊ tenebras ad lucē: adipletoq; eterna letitia. In q̄bus dā ñ indolis diuīe ſurpis nō ꝑmāſit. Auctorē bon⁹ rei ex bono q ſe malū effectū greci diabolū appellant: nos crimi atorē vocam⁹. Terra erat latinis (vt trāſtulit don⁹ Hiero. vl⁹ vt ſeptuagēta) inuiſibil⁹ ⁊ icō poſita: Quā ꝓ ſui ꝓfuſi⁹ de abyſſum vocat: quā ⁊ greci chaos dicūt. Abyſſum vocat terrā. i. materiā trino dimēſu i altiſſimas profunditates extenſam: de hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ q̄ tegit oſa celū. Un⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quē dixere chaos rudis indigeſtaq; moles. Nec q̄q̄ niſi pōdus iners: congeſtaq; eodē. Nō bene iūctarū diſcordia ſemina rerū. Nullus adhuc mūdo ꝑbebat lumina titan. Et ſpūs dñi: ouans diuine artis ferebat sup aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū diſponit. Cū perfecta ſint opa dei. Creatio rer⁹ ſenario numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria ſunt. que in trigonū ſui gāt. In primo creationē. In ſecundo ⁊ tercio diſpoſitionē. In reliquis ornatum Moyſes per opera ſex dies oſtendit.

De opere prime diei.

Dixitq; deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē q; esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitq; lucē diem. Et tenebras nocte. Factūq; ē vespere t mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria tor⁹ nature secretis apte cōuenies in suo libro ostentat. q oēm vi⁹ etnā t elo q̄ntā t ingenū superat. Hinc ysus ein de⁹. q ē vera lux. lucēq; diligēs. oia in luce facies. Mūdū habuā a luce rectissime inchoauit. Que mb⁹ diebꝰ vsq; ad ārtā (in q̄ lūiaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē pegit. Extatq; nobilissimū corpoꝝ spūale creature finitimū atq; opti mū. suā pulcritudines mirabilē cōicans. Cū pūct⁹ mimm⁹ tot⁹ mūdi spacia repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mūd⁹ tot⁹ bon⁹ t pulcer ē: q̄ innumeraq; sine corruptōne mānēs. Et merito lucē vidit qm bona. Cū mihil aliud sit ꝯ p̄mi bonū imago tenuis t umbrarū sititudo. Et atim tractate spū aḡs illas t prudente sbicetū tussu dei artifices exorta ē lux deus t splendor: vt nubes lucida supiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: p modū solis agit ata: supⁱ⁹ emisperiū: t vicissim inferⁱ⁹ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre t lux diuersa emisperia vendicarēt. Appellauit lucē die a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo nocte. ne oculi vitreant. Secundū hanc ptū dimēsionē die fecit t nocte. q̄ spacia t orbes tēpoꝝ pperuos ac volubiles quos vocam⁹ annos alterna p vices successione p̄ficiāt. Ac factū ē dies vn⁹: q̄ fuit p̄m⁹ dies seculi: nō p̄m⁹ dieꝝ oīm ideo nō p̄m⁹ ꝙ vn⁹ notat⁹ ē. Et sic eo die fecit de⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā t aerē tc. Iēr⁹ ḡs terre bmas ptes ꝛnas inter se diuersas q̄ statuit. s. orientes occidentēq;. Ex q̄bus orientes deo acceptē. qz ipe lumis fons t illustrator ē rez. Et qđ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs aute p̄turbate illi p̄ueq; mēti asscribit. qđ lumē abscōdat. qđ tenebras sp inducat. Et qđ boies faciat occidere interire patis. Nā sic lux orietis ē. In luce aūt vite ratio vsaf. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris aute mors t interit⁹ p̄tinet. Deide alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q̄ ptes illis duabꝰ societate iungūt. Ea ei q̄ ē sol⁹ caloꝛe flagrātioꝛ p̄xia ē: t coberet orietē. Et illa q̄ frigoribus t pperuo gelu torpet. etusdē ē cū extrem⁹ occasus. Nā sic ꝛnie sunt lumini tenebre: ita frig⁹ caloꝛi. Ut igit caloꝛ lumini ē primus: sic meridies orien: vt frig⁹ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vbertus manifestabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq; firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit cū deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo sita sidera. Opera aūt celi cū siderib⁹ in ea fixis duob⁹ axis volumē. Quoq; alter septentrionalis horeas: Alter australis nothus dictus volumē ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra ensum eam tardarent mundi ruinaz faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superiozis: elementa inferiora succenderet. Supza nouem celozuz orbes id est septem planetas: et speram octauam quam vocant inerrantem nonumq; orbem qui ratione non sensu deprehensus est: primusq; est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens et quietum: quod motu nullo participet. Necq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo et Beda: sed a pluribus etiam hebreorum: preterea q; a philosophis et mathematicis quibusdam: Equibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū et ysaac philosophū: quoz vterq; hoc attestatur: quin et die ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in simulitudinē throni: vt coloz zaphiri lucis nitorem: throni simulitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex em̄ partic̄io corpoz sublunarū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: supzema. s. pars eiusdem eleuenti et purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta et legitima elemēta. Alia infra ipam aeris medietatē: que apud nos sunt vbi elementa pura nullum (neq; em̄ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassiozeq; parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde et aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: nues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete et cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed et nature p̄rietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat et distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discednut. Vocauitq; firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia et insensibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

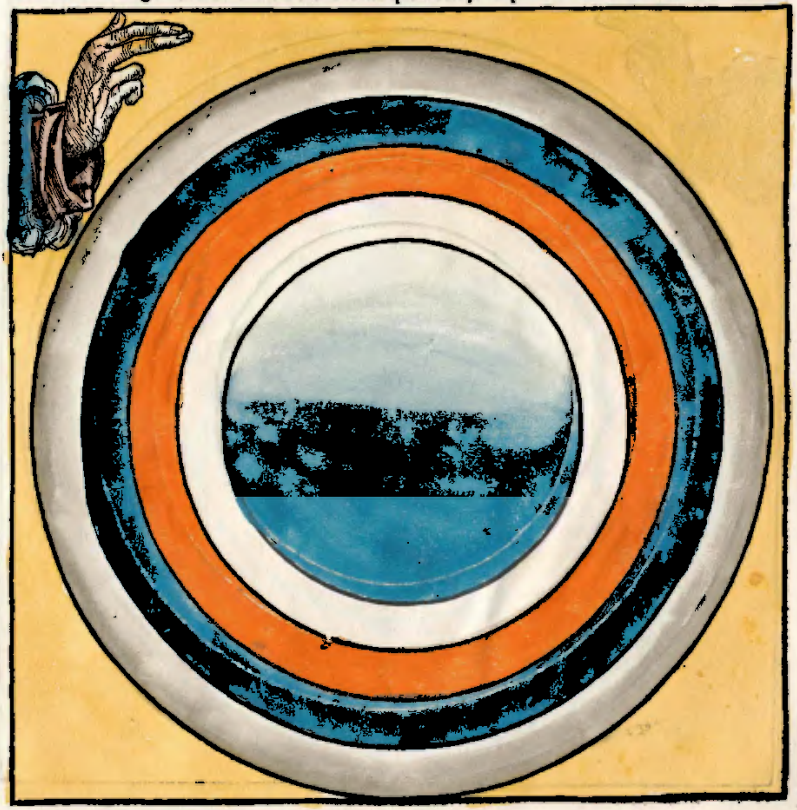

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq; ar
dam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns q; bonum esset: ait germi
net terra herbam viridem: ⁊ semen faciens: ⁊ lignum pomiferum faciens fructum iuxta gen⁹
suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per col
lectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Vi igitur que inutilibus
olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media
aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem nutrionis colluuiem confluentes: ceteris legi
bus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq; in matricem coalescere. Neq; enim illud ita
est verum: vt nusquā distinctis discretisq; in locis aque inuenantur. Cum indicum mare ab hircano: hir
canum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; fluēta lon
gissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed reo ad locum vnum congregate aque dicūtur.
Quia particulares hc atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salo
mon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vnītur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vn
dis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: eas ab
eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc secunda. Ō hic a Moyse apertissi
me demonstratur. Cum eam simul atq; apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte
post illam aquarum congregationem terram induxit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mun
di tanq; centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod
omnia vomat) vtantur: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico
vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradisum ab
eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumq; Quem omni amenita
te fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq; fructum vberrimū producentium conseruit.

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: & diuidant diem & noctē. Et sint in signa & tpa: & dies & ānos: vt luceāt in firmamēto celi & illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: lumināre maius: vt pesset diei: & luminare mīn⁹: vt pesset nocti & stellas: vt diuiderent luce & tenebras. Moyses ꝓmo celestiū memīnit q̄ posuit de⁹ in firmamēto vt lucerēt in celo: & terrā illuminarēt solē videlicet lunā & stellas: quib⁹ ipa supior mundi ps ornaf: vn terra ornaf his q̄n ea fiunt metallis: plāis: aīantib⁹. Cū eīm de natura firmamēti diceret: restabat vt de opib⁹ siderū: deq; cor officio diſſereret: ded ar ās in quē vsum fundata: & cui numeri delegata a deo fuerint. Celestiū eīm corpor due ſ vniuerſum manifeste op ationes mot⁹ & illūiatio: mot⁹ duplex statuit. Alter mūdi tot⁹ q̄ celi & ether. 24. horis: p totū spacū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter siderū ꝓpius multiplex & varius. Inter q̄s ꝓcipa lis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaca signa oīa circuit. Ille diē facit: vnde & diurnus dr: hic autē annū. Reliqui siderū motus varijs tempor⁹ intervallis paguntur. Recte igitur & breuiter nos oīa admonuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos & tempa. Judicauit pterea expresse reliquā organionē sider⁹. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: & terrā illuminarēt. In hec igitur ministeria & lune & solis & stellar⁹ sunt corpa distributa. Sol eīm q̄ oritur in die: licet sit verus (vn solē esse appellatū Cicero vult videri) q̄ obscuratis siderib⁹ solus appareat. Tamē verū & pfecte plenuadmis lumē ē: & caloze potissimo: & fulgore clarissimo illuscescit oīa. Quis eīm stelle innumerabiles micare ac radiare vide anſ: tamē q̄ non sunt plena ac solida lumia: nec calorus pferūt deq; nec tenebras multitudine sua vincūt Duo igit ꝓncipalia inuenīūtur. que diuersam & ſrīā sibi hāt potestates calor & humor: que mirabiliter de⁹ ad sustentāda & gignenda oīa excogitauit. Alm sime hic ptractāde essent q̄stiones: & q̄ sibi singule ustū volumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vt ptes cūs nobiliores: an vt alia in finis spectis: in aq̄ pisces. in mēta in terris: congressum hic tē locus cū Genethliacis sibi expoſceret diuinādi per astra: & pnoscēdi futuros euētus: scīam hinc ꝓfirmāt⁹ q̄ Moyses sidera i signa posita a deo dixerit: Que rendū hic etiā de natura siderū: de motu: de ꝓcipatu: de lune maculis: deq; oīm siderū scēna. Verū q̄q; sint pulcra & digna cognitu. Audiemus fortassis Horatianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: & volatile super terrā sub firmamento celi. Creauitq; de⁹ cete grandia: & omnem animam viuentem atq; motabilem quas produxerāt aque in species suas: & omne volatile secūm genus suum. Vidēs quod esset bonum benedixit eis dicens. Crescite & multiplicamini & replete aquas maris: auesq; multiplicentur super terram. Denauit igitur eo die deus aerem & aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia & bellue; maioraq; terrestribus animalibus ex habundātia humoris & mōstrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: & in mari esse vulgi opinio fert. Hys infesta tam que sequuntur de animaliū productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt & mouentur: quamq; & in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aūt animantia que extra omnem controuersiam motu sensuq; participant: & hic a Moyse: & in Timeo in volatilia: & in aquis degēia: & terrestria distinguūtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq; de celestibus dixit terrestrium animaliū memorat ordine cōgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Di tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animaliū ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerū seminarie rationes: sit ne item vita bruto rū de sinu educta materie: an diuino potius principio omnis vita promanet: vt cōstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit hoc loco ypheta suffragari. Cū postq; dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit posteā creauit deus omne animā viuentē: vbi nō id dixerat quispiā obseruaret q⁹ & aq̄ pducāt deo iubente: & deinde eiā deus pducat: vez & illud qō vbi de dei ope agit scriptū est: creauit deus animā viuentē. vbi aūt de aq̄s nō aīam. & reptile aie viuentis q̄si aquis vehiculū. Inter alia terre tria memorat Moyses q̄ in seq̄nti die insinuat. Plurima aūt & maxima in indico mari alia. Et quibus balene quaternū iugera. Et in mari bellue circa solsticia maxime visunt. Tūc illic ruūt turbines: tūc imbres: tūc deiecte mōtiū nigris pelle ab imo vertūt maria. pulsataq; ex pfundo bellua cum fluctibus voluūt. auiū quoq; grādissime & pene bestiarum generis struceo cameli affrica vel ethiopica altitudinem equitis insidentis equo excedunt; celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis animū & priscarum ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

Sexta die dixit de⁹. pducat terra aiam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit de⁹ qō eēt bonū: aut. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. Et p̄sit piscib⁹ mar. ⁊ volatilib⁹ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit de⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē suā. Ornatis suprioribus mūdi pribus tādē sexta die terrā generib⁹ aīaliū ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In gb⁹ tres differias bruto⁹ irrōnabiliū in cōe nob insinuat. Sūt em bestie q̄ p̄fecta sunt phārasia: mediū iter irrōnalia locū sortite: eruditū tñ ab hoie aut māsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ imperfecta būt phātasiā: q̄si media iter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: disciplinе tñ būane q̄mō capaces cū sint: rōis aliq̄d participare videāt: media q̄si sortita p̄ditōem iter bruta ⁊ hoies. Aialia aut varij generis dissilib⁹ formis. ⁊ magⁿ ⁊ minora vt fierēt ipaūt. Et facta sunt bina. i. diuersi sex⁹ singla. Ex q̄tuor sētibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Dedit q̄ bis oīb⁹ generatim de⁹ alimēta de terra: vt vsui eē hoib⁹ possent. Alia nutriūt ad cibos. alia vo ad vestimētū. Que aūt magrū sunt virtū: vt i excolēda terra iuuarent. vñ dicta sunt iumēta. Hactenꝰ de trib⁹ mūdis: supceleste: celeste: ⁊ sblūari. Hūc agēdū de hoie vt de quarto mūdo. Ita reb⁹ oīb⁹ mirabili descriptione cōposit: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et immēorabiles aias p creare. q̄b⁹ immortalitatē daret. Cū fecit ipe similacz̄ sensibles atz itelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil pt eē p̄ceri: hoiem figurauit ex limo terre: vñ hō nūcupat⁹ ē. q̄ sit fact⁹ ex humo. De rerū oīm machina⁹ tor fecit hoiem (qō Cicero q̄us expers celestū lr̄ar: videt tñ) q̄ lib⁹ de legib⁹ primo h̄ idē tradidit qō p̄bet Cui⁹ verba sbiecim⁹. Hoc aial. prudū: sagax: multiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ cōsilij quē vocam⁹ hominē: declara q̄d ꝑditōe generatū eē a summo deo solū. Est em ex tot aiantū generib⁹ atz natur. ⁊ principe rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oia expta. Est āt plerūqz p̄suetudo a regib⁹ vsurpata ⁊ p̄cipib⁹ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē citatē p̄didērit. iā vrbe absoluta imagine suā i medio illi⁹ visendā oīb⁹ spectādā; q̄z p̄stituāt. Haut aliter p̄nacipē oīm deū fecisse vidē. q̄ tō mōi machia p̄structa: postremū oīm hoiem in medio illi⁹ statuit ad imaginē suā ⁊ similitudiez formatū. vt libeat exclamare illō mercurij. Magnū o asclepi miraclm ē hō. Hoc papino noie gliam būana p̄ditio p̄t: q̄ ēt fctm: vt fuisse illi: nulla creata sba dedigneť: huic terra ⁊ elemēta: huic bruta sunt p̄sto: ⁊ famulāť. huic multat celū. huic salutē p̄curāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab oīm⁹. In quo oīa sua aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua oīa agnoscāt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati cũ dispositi ꝛ ornati sunt celi ꝛ terra. Compleuit dñs gloriosus opus suũ: ꝛ requieuit die septimo ab operib⁹ manuum suarũ: postq̃ cictum mundũ: ꝛ omnia que in eo sunt creasset: nõ quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserat. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ꝛ sanctificauit illũ: vocauitq̃ ipsum Sabati quod nomen hebraica lingua requiem significat. Eo q̃ in ipso cessauerat ab oĩi opere q̃ patrarat. Vñ ꝛ Judei eo die a laboribus propriis vacare digno scãtur. Quem ꝛ ante leges certe gentes celebrare observarunt. Jamq̃ ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ꝛ veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bono⁹ omnũ. Cui data oĩis potestas in celo ꝛ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sunt. Et veram eterne vite felicitatem querimus.

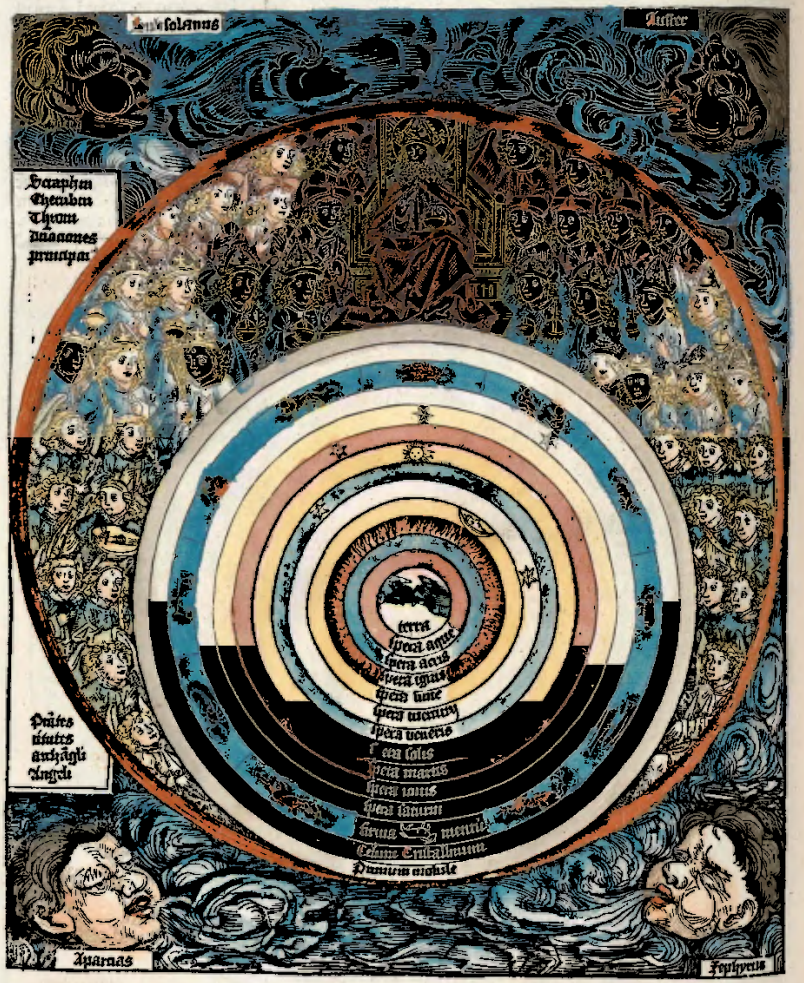

¶ Diſtinctõ ozbiũ tam celeſtiũ ꝙ elementarium.

QOzpoꝛalis mundi machina tota cõſiſtit in duobus. ſcilicet in natura celeſti: et in natura elementari. Celeſtis autem diſtinguitur in tres celos principales. ſcils empyreum. criſtallinum ⁊ firmamentũ. Intra firmamentum vero quod eſt celum ſtellarum cõtinenſ̃ ſeptem ozbes ſeptem planetaꝛuꝫ qui ſunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine autez celi criſtallini ſiue aqnei intelligit̃ prima pars materie prime que ſm philoſophũ ſormata eſt i duos ozbes: quoꝝ ſuꝑioꝛ eſt primũ mobile. Jſtoꝝ ozbium natura eſt ꝙ omnes mouenſ̃: excepto empyreo celo: qõ quietũ eſt. Natura vero elementaris in ꝗtuoꝛ ſperas principales diſtinguit̃. ſcilicz ignis aeris. terre ⁊ aque. Sperа ignis tria habet interſtitia videlicet: ſupremũ qõ vocat̃ ignem: ac mediũ ⁊ infimũ quod vocat̃ olimpium. Aer ſimiliter habet tria interſtitia: ſcilicet: ſupremum quod vocat̃ etherеum: ⁊ medium ac infimũ qõ dicit̃ aerеum. Et in ſupremo eſt calor ⁊ lux propter ſolis ꝓpinquitatez. Similiter eſt ⁊ in infimo: ſed ꝓpter radioꝝ repercuſſionem a terra. In medio aũt interſtitio ad quod nõ ꝑuingere poteſt repercuſſio radioꝝ ẽ ſrigiditas et obſcuritas: in quo dicamtur habitare demones qui detruſi ſunt in hunc aerem caliginoſum. Jbi etiã fiũt tempeſtates: ſcilicet tonitrua: grando: nubes: et ſilia. Ex his colligẽ duoꝛdecim ozbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi poſſunt vocari. Jſtos autẽ excellit celum trinitatis ipſe deus qui eſt in omnibus ⁊ ſuper omnia. Hiſtantia predictoꝝ ozbium et planetarum hec eſt. A terra vſqꝫ ad lunam ſunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec ſunt ſtadia. cxxvi. A luna vſqꝫ ad Mercuriũ ſunt miliaria. vij. dcc. xij. et ſemiſſe. A mercurio vſqꝫ ad venerem tantũ. A venere vſqꝫ ad ſolem. xxij. ccc. xxxvi. A ſole vſqꝫ ad martẽ ſunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vſqꝫ ad iouem. vij. dcc. xij. A ioue vſqꝫ ad ſaturnum tantum. A ſaturno vſqꝫ ad firmamentuꝫ. xxij. ccc. xxxvi. Exiſtus ſeqꝫtur ꝙ a terra vſqꝫ ad celum ſtellarũ ſunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

¶ Diſtinctio celeſtium hierarchiarum.

OE celeſti vero natura triplicem quidam poſuere diſtinctõnem. ſcilicet ſupnaturalem. id eſt ſupcelеſtem. celeſtem ⁊ ſub celeſtem. Supcelеſtis eſt in tribus ꝓſonis vt q̃dam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyonyſium hierachia dicit ordinẽ: ⁊ ille abſolute nõ eſt in tribus ꝓſonis: ſed trin ordo nature. Celeſtis in ordinibus angelicis. Subcelеſtis in hominibus ſanctis. Quoꝛ hierarchia celeſtis dividit̃ i ſuperiozem: mediã ⁊ inferiozem. Superioꝛ continet tres ordines ſcz ſeraphim ⁊ cherubim ⁊ thronos. Quoꝛ primu ꝓſiderant dei bonitatẽ. Secundi virtutẽ. Tercij equitatẽ. Jtem in primis deus amat vt charitas. In ſcõis noſcit vt veritas. In tercijs ſedet vt equitas. Media cõtinet dominatiões principatus poteſtates. Quoꝝ primi officia regũt angelorum. Sequentes capitibus ꝑſunt populoꝝ. vltimi poteſtatem coercent demoniũ. Jtem in primis dñs dominaſ̃ vt maieſtas: in ſequentibus regit vt principat⁹: in vltimis tenet vt ſalus. Jnferior hierarchia ſiliter ꝓtinet tres ordines. ſcz virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ primos ꝓtinet miraculoꝝ operatio. ad ſecũdos magnoꝝ negotioꝝ denunciatio. ad tercios humane cuſtodie ſolicitudo. Jtem in primis deus operatur vt virtus. In ſcõis revelat vt lux. In tercijs nutrit vt inſpiraſ̃ Hec dicta ſunt ſm Gregoꝛiũ. Sed ſm Dyonyſium virtutes ſunt medius ordo hierarchie ſecũde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende ꝙ in qualibet triũ hierarchiarum prenuſſarum notatur trinitas ꝓſonaꝝ diuinarum: vt pateat in celeſti hierarchia tam ſuperiori ꝗ media ꝗ inferiori.

De tempore ſiue etatibus.

MUndi etates accipiunt̃ ſimilitudinarie iuxta etates hominis: ſunt aũt ſex etates mũdi. Quaꝝ prima incipit a mũdi creatõne ⁊ durat vſqꝫ ad diluuiũ: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatẽ annos. 1656. Bedm ſeptuaginta interpꝛetes (ſicut Jſidoꝛus exponit) ⁊ alios ꝗ plurimos quos hic ſeqmur fuit annos. 2242 ⁊ ſic differũt in ãnis. 586. quos habuit minus fuit in hac etate: et iuxta hanc cõputum matuſale moꝛtuus eſt ante diluuiũ: eodez tñ anno quo diluuius fuit. ¶ Scda etas incepit a diluuio: et durat vſqꝫ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm ſeptuaginta. 942. et ſic differũt in annis. 650. quos iterũ hebrei minus hñt. Que aũt ſit ratio tante diuerſitatis inuenire nõ potui. ¶ Tercia etas incepit a natiuitate abrahe: ⁊ duravit vſqꝫ ad vnctiõ regni Dauid dñs ſm hebreos annos. 941. ſm ſeptuaginta. 940. ¶ Quarta etas incepit a principio regni dauid ⁊ durat vſqꝫ ad tranſmigratiõz babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm ſeptuaginta. 485. ¶ Quinta etas incepit a tranſmigratõne babilonis. ſcils qñ hieruſalẽ deſtructa ſunt: ⁊ templũ in ea incenſum: et durauit vſqꝫ ad benedictã natiuitatem xpi habens annos ſm hunc modũ pactum quem hic ſequimur 590. Et ſicut ꝓdictum eſt grandis eſt altercatio de ſupputatõne annoꝝ hui⁹ etatis diuerſi diuerſimode cõputãt. ¶ Sexta etas incepit a xpi natiuitate ⁊ durat vſqꝫ ad ſinem mundi cui⁹ terminum ſolus deus nouit ⁊ hec dicit̃ ſenectus: ſiue hora nouiſſima. ¶ His aũt etatibus ꝓt adiũgi ſeptima etas q̃ eſt quieſcentiuꝫ. et currit cum ſexta: et octaua etas q̃ eſt reſurgentiuꝫ. Quoꝛ ſm hebreos in prima etate mundi ſunt generationes. x. Jn ſcda. x. Jn tercia. xiij. Jn quarta xvij. quas tamẽ Matheus gratia miſterij. xiij. ponit. Jn quinta. xiij. Etates aũt hominis ſiit iſte. Prima ẽ infantia hominis a natiuitate hoꝛis vſqꝫ ad ãnos. 7. Scda etas eſt puericia vſqꝫ ad ãnos. xiij. Tercia etas ẽ adoleſcẽtia a. 15. anno vſqꝫ in. 28. Quarta ẽ iuuẽtꝰ vſqꝫ ad. 49. Quinta ẽ ſenectꝰ a. 50. ãnovſqꝫ ad. 79. Sexta ẽ decrepita etas ab ãno. 80. vſqꝫ dym vita ſinit̃.

PRima etas mundi ab Adā vsq; ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interptes Iſidorus z plures alios quoz; numerus in etatibus conſequēter ponitur habunt annos. 2242.

SUmma bonitas volens cōmunicare ſuuz bonū z alijs fecit creaturaz rationalem q̄ ſuum bonū intelligeret: intelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit de⁹ aūt primū hoiez formādo corp⁹ ei⁹ p ministeriū angeloz de limo terre i agro damaſceno z inſpiramit i faciē ei⁹ ſpiraculum vite: hoc ē aīam creauit: quaz corpori facto vnuit. Fact⁹ aūt ē homo ad ymaginez dei in naturalib⁹ z ad ſilitudinez in gratuitis. Ecce dñs mirabili pfudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſilitudinē ſuā primuz finxiſſet: tū etiā feminaz ꝓfiguramit adipſius hoiſ effigiem vt duo inter ſe pmixti ſex⁹ ꝓpagare ſobolem poſſent: z omnē terrā multitudine opplere.

EDematis aiantib⁹ terre z volatilib⁹ adductis ad Adā vt videret ea: cū adā nō inueniret adiutoz ſibi ſimilis ſibi. immiſit dñs ſopozē in Adā z tulit vnā de coſtis ei⁹: replēs carnē ꝑ ea: z edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: H nūcos de oſſib⁹ meis H vocabit Iſſa qđ latine mulier interpꝛat: qz de viro ſūpta ē. Facū igit adā de⁹ in paradiſum trāſtulit: z ibi tre coſta dormiēti Euā ꝑduxit: ſibiq; ſoāi formauit: Hāc ſi fecit de capite ne viro dñaret: nō de pede viri ne ꝓtēneret: H de latere vt amori vniculū ꝑbaret: etiā vt nō loci generi nobilitate: H virtute ymuſci ſibi cōparet gr̄am. Jō extra paradiſuz vir fact⁹ ē: mulier vero itra paradiſū. Creat deuz extra paradiſū H eſt i inferioꝛi loco vir fact⁹ melioꝛ inuenit ꝑ Euaz q̄ in paradiſo facta fuit Adā igit ꝑ theoplaſtū primū hoiem ſummus oīm rez fabricatoꝛ deus ſexto die ſeclo dnta z viceſima marcij beſtie terre creatis cūctiſq; reptilib⁹ z volucrib⁹ de limo terre rubeo i agro damaſceno tāq; creaturaz omniū finē z poſſeſſoꝛē finxit.

Cunq; suggerente diabolo in forma serpentis pthoparetes mandatus dei trāsgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia et bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erūnas tuas: et cōceptus tuos: in dolore paries filios et sb viri potestate eris: et ipe dominabitur tibi. Adamo dixit Maledicta terra in opere tuo i laboribus comedes ex ea: spinas et tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cū fecisset eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

Adam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens in posito nomine Eua vxori sue. Cuz de fructu ligni vetiti oblato a vxore sua comedisset: eiecti sunt de paradiso voluptatis: in terram maledictionis vt iuxta imprecationez domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoq; in erūnis viueret filios quoq; pareret in dolore. quam incomparabili splendore decorauit. eā felicitatis sue inuid⁹ hostis decepit: cū leuitate femine fructus arboris temerario ausu degustauit: et virū suū in sentētiam suam traxit. Deinde per somatibus soloz ū susceptis ex delitiar⁹ orto in agro ebron vna cuz viro pulsa exul venit. Tandem cuz partus dolores sepius expta fuisset cuz laboribus in senū et tandē in mortes sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso et quatuor fluminibus eius.

PAradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus orientem situatum a principio communis cuius plantatur. Qui latine hortus sine pomarii dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi delectarum hortum omnium arborum genere consitum Ubi et lignum vite positum erat. Huic loco muro igneo a terra usque ad celum perfecte vallatus aiunt. Hic etiam cherubin asserit flammeo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam et Eua facti producti: tenui peccato gule expulsi. In eodē positi Enoch voluptuantur et helyas mortuum in animo antixpi: hic autem locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omni amenitate cōspicuus scribitur. Qui habet salubritatem amenitatem atq; iocunditatem de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quicq; in quatuor nascentia dividitur flumina vt expositores Hebreos prositentur.

Ganges qui et phison

PRimus fluuius phison q̄ et gāges appellat fluuius undie pergrādis atq; famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atq; nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quoteunq; autem exundet alueis transire: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimus centum altitudinis nusq; minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti obliuius bellum mandatum sumpsisse fertur. Nā cū vtū ex regijs equis candore atq; forma precipuum quem fiducia tractus trāsmadare persuaserat: a vorticibus vndarū circumagi atq; absorbi vna cum insidente cerneret auūt tractus iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atq; eētem optimū absorbuisset: mulieribus vix genua ingrēdibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc exposita copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro opere dato nō obsistente q̄ nili more augeri dicat certo anni tpe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui et Nilus

GIon qui et nilus secundus appellat fluuius totius orbis gmaxim⁹ fluuius arbitratur. Hunc sm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: et ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant. Per lumū quem trahit: et eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia separat: et plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominat⁹ assurgens q̄ idē sonat quod latens. Et prius asperpartumq; nauigia deferēs in amplissimū effundit lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad cum locum deueniens ethiopum qui Catadupa vocantur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsq; ledat: deinde lenis violentia posita placid⁹ actu nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasoū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam et meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atq; vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremento. Et demum egiptio mari p septem ingenia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immanium productorem et crocodrillor⁹ et hippotamorum tē. Preterea calami atq; papiri: et agrorum fecunditatem inclitum suis actibus incrementis. Que fieri contingit vt plurimū solente leonis finem: et ad medium virginis augeri: demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium veniat: et tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt flumnis hui⁹ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

TIgris Tereius qui scōm Josephum dilat quod sonat acutum: eo q̄ velocissimus sit Armente maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor paradisi deliciar⁹ exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: nigris nomen assumpsit: sic eīn sagittam volucrem medi vocant: nec diu et compendio arripsa lacu currūq; seruato violentus et integer atq; discolor illum effertur. Deinde tauro monte obuio antro montis inuergit. Et p latebras mersum in aduersam partem vnas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lozāda appellatur omnia demersa ferens: factusq; iterum fluuius in cuniculos mergit iterato. Et positis. xxvmil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sopben circa nymphenum adeo p pinquus Arsene fluuio in regione Arbene: vt quom quaciūq; ex causa intumuerit: seruans sibi quisq; vndis suis confluant vna: cumq; rei ac stimonium lenior Arsene cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia clarisſimis⁹ partibus et alios disiūgit. Et vt asserunt aliq̄ minime in partes diuidit et Mesopotamiam faciens lustratis radicibus montium Coxdriorum circa Apamiam Beleumā atq; babiloniā. xxvmil. passuus in alueos duosus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam et Mesenen allut. Alter autē in septentrionez versus campos cancasi irrigat: et vbi in vnum redijere alueum tigris dictus est. Verum

cum bos. lx. mil. passibus ampliauit vasto effusus alueo dextra carnicas oppidi persicum ī mare defertur: nec vno tamē hostio sed plurib⁹ miscetureidem. Alij vo dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. tam veteꝛ litteris q̄ exundationibus suis. Hūc quidaꝫ volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito oriri. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris ozit. Is aliquibus susceptis flūminibus validior factus in taurū mōtem vires experit suas. Qui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atq; violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiā. Terū sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: q̄ū alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vo p mesotamis medoꝝ gordianozumq; terris in Mesopotamiā ferri. Et babyloniam quondaꝫ Caldeoꝝ reginam in ptes duas cursu medio seperare. Inde brevi idem postq̄ aliq̄dū effluxit qui nauigabilis t ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimis tenuis efficit riuus t incogn⁹ tus (vt aiūt) nusq; aperto exitu effluit. Esto sint q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in sinu būc mihi more t fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atq; fecūdam facere et sese in alueū statuto tempore reuocare. Quāobrem eius nomen Euphrates sortitū volūt. Cū bebeatæ Euphratas fertilitas appellet: dicunt t alij aquas eius esse vitales. Et ob id a priscis auxe cum fuisse vocatum.

Cūm omnia in quibus historia versatur complecti rerū scriptores decerat: pauca de diuersitate maris ac cūsnominibus iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

Homerus terrā omnē quā ieolimus abluī oceano pdidit. Neq; aliesū est insulam eam esse. Nasq; quociq; accedere ad extrema terre mortalibus primissum est mare iuenitur. Quod oceanū appellamus: t būc nostre habitabilis terminum quaq; versum existimāt Oceanus autem quem greci sic nominat de celeritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere europam radit. africamq; dextro sustinetq; calpe et abīna montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur t hispanias. at freto isto quodaꝫ ostio aperit limē interni equoris mixt⁹ mediterraneis finibus quouisq; ad orientes propellit. Horū q̄n hispanias perfudit. hibericus fertur. t balearicus qui in narbonēsem prouinciam: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tuscus. quem greci Ioniū vel tyrrhenū Itali inferum vocant. a sicilia vsq; cretam siculus: inde creticus qui in pamphiliam t egyptum pretendit. Que aquarum moles torto in septemtrionē primo latere amfractibus magnis iuxta grecas yllyricum t bellespontum in angustias stringitur pontidis. Que pontis asiam Europāq; discriminat. Causam nominum nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniceū a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareum cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis badriaticum argolicum. t̄ē. Egyptiū pelagus asie datur. gallicum Europe. affricanum libye. Nec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: byrcanus: caspius scythicus germanicus gallicus atlanticus. libycus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremēta circa littora indie vehementissime prozumpt: maximosq; ibi exitus facit. siue quod suspēsius altius tollatur vi caloris. siue q̄ in ea parte orbis t fontium t fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓter intolerabilem estum. boreale quoniā frigore concretum esset: minime nauigari posse putauit: Julius Solinus iube testimonium adducit qui vniuerse partis terre meridiane quas plurium ꝓter solis ardorem peruiā negauerunt facta vl genū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: oīne mare qō ab india vsq; in hyspaniā retro affricam cingit: nauigabile affirmant. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio: signa nauium ex hispanijs bus naufragijs fuisse recognita: t annone florēte Carthaginis potentia circūuentum a Gaditanis ad finem arabie. eam nauigationem scripto prodidisse. Concluꝫ quoq; nepotem auctorem facit qui Eudoxū quendam sua etate cum Lathyrū regez fugeret Arabico sinu egressum Gades vsq; profectum cōmemorat. Celiūq; antipatrem a se visum: qui ex hispania cōmercij gratia vsq; in Ethiopiam nauigarit. De septemtrionali occeano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cō stat vsq; ad Cimbrorum promontoriū. Caspia vo littora Macedonum armis Seleuco t Anthiocho regnantibus ita explorata et pernauigata sunt: vt puo breuius q̄ totus hinc atq; illinc septemtrio sit renauigatus. Plinius nepoti testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege sueuorum indos astruit: qui ex india cōmercij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicū legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium t negociatores indos in germanico litore fuisse deprehensos: quos vbi us agitatos ingratis: ab oriēte ali plaga venisse cōstabat qō accidere minime potuisset si (vt plerisq; visum ē) septemtrionale pelagus innauigabile eōcretumq; esset. Q columis herculeis in australe atq; hispanie et galliarum circuitus: totusq; fere me occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuius religionum atq; tm periorum diuersitas. tū barbaries immēsa rediditi veteres tamen nauigarum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia sm doctores diuine scripture

Tuit aūt ille locus sm Damasc. exultationis vniuersę pmptuarū q̄ terre exercitior positus est. t tpato ac purissimo aere refulget: plantis semp floridis comatus est: bono odore plen⁹ nullū irrōnabiliū inhabitat. Est etiā sm ysidō. oīm genere lignō t pomiferū arbor⁹ consitus: nō estus sed temperies aeris perpetua. Et cuius medio fons pcurrens totum nemus irrigat. Et sm magīm i historijs sup Genē. Paradisus ē in principio mūdi partis orientalis locus. tam altus q̄ aque diluuij vniuersalis ipm nō attigerūt: qz sm Strabū t Bedā pertingit paradisus vsq; ad globū lunarem qō tamen ḡdam impugnāt vt Henricus de Eruo: dic. Et alij quidā. t est locus amenissimus lōgo tractu terre t maris: t si homo non peccasset deus qui totum mundū fecit: t paradisum ampliasset. sic q̄ oēs homines cōclusisset. Arbores paradisi comā nunq̄ perdunt. Ihesus Enoch t Helias vsq; hodie incorrupti perseuerant: vt dicit magr in historijs. Et paradisus tante est altitudinis. q̄ est nūq̄ accessibilis sm Bedam. et tam altus q̄ etheream regionem contingat. t q̄ aque cadentes de eo rīm faciūt strepitum hominibus in vicino cōmorantibus: vt perdant sensum audit⁹. vt dicit Basilius in exameron t sanct⁹ Ambro⁹sius. Iste aque sunt que procedunt de vno fonte paradisi. t generant quatuor rīuos. s. phison q̄ t ganges dicit. Geon qui et Nilus. Tigrim t Eufratē. quo ipsi vero quatuor rīum fluant habetur Genes. ij. Et est paradisus sm Albertum magnū: locus temperatissim⁹ libre t arcti pene suppositus. qui a tn oriente iuxta torridā zonam. Ideo bis in anno sol pertransit centrū paradisi. t est ibi aer subtilissimus t incorruptus: t semper equinoctium: t vterq; polus ibi videtur: ab Helya t Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in ānō fructificant. quia duplex est ibi estas. t duplex hyems in anno: et vtrūq; nostrum solsticium ē eis profundissima hiems: t vtrūq; equinoctiū profundissima estas. Ideo dicit Maraianus q̄ in India singulis ānis due sunt estates t fruges bis metūtur. Patet igitur q̄ est locus altissimus terre. Decentissimus. Tē perarissimus. Amenissimus. q̄a est ibi loci venditas: florum venustas: fragrantia aromatum. Irriguū fontium. Umbrositas arborum. Ubertas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordinatissimus. Sexto fertilissimus. Ideo bene ort⁹ omniū delitiarum dicitur.

Fecit quoq; deus ad ornatum et decorem paradisi triplex genus lignor⁹ sm ysid. t Augustī. de ciuitate dei. Unū ad sustentationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄ceptum affirmatiuū dicens. Gen. ij. ex omni ligno paradisi comede. Aliud fuit ad p̄batōem obedientie. s. lignum scientie boni t mali: de quo dedit p̄ceptum negatiuū dicens. de ligno aūt scientie boni et mali ne comedas. quod tamē nō seruarunt nostri parentes primi. Ideo gustato pomo apti sunt oculi eorum. s. ad concupiscēdum seminicem. ad quod aute non patebant sm Augustī. ibidem in glosa. non q̄ ante ceci erant sicut quidā falsē imaginati sunt. Et cognito prurītu carnis t libidinis in se. t se esse gratia spoliatos consuerūt pericomata id est incantatoria ne bracas de folijs ficus vt sic se cooperirēt t defenderent. Non tamen est intelligendum q̄ pcatum Ade t Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eius eiusdem vt dicit Augustī. de ciuitate dei. sed ratione affectus inordinati preponentis se diuine iussioni: quia aliud ē prohibitum: quia penā t malū sicut homicidiū furtū t mendaciū. Aliud vo est penā ex eo: quia ē phibitū sic fuit hic. Comestor dicit q̄ lignū scientie boni t mali dictū est ex eo. q̄ ex eius comestōne sentiebat⁹ nudi⁹ et: qz sensērūt statum post comestōnem malum egritudinis t imbecillitatis ac rebellionis carnis cōtra rationem. et sic ceperūt cognoscere bonū sanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitat⁹ ac inobedientie. sicut medicus melius nouit morbos cū non solum infirmos visitat sed cum ipe infirmatur. Nam quod prius nouit per scientiā: postea discit per experimentum. Mala dulcia non nouerunt qui nūq̄ gustauit amara t econuerso. Tercium fuit lignum in paradiso nobilius alijs. s. lignum vite t hoc tripliciter. Primo ppter effectum. q̄ dabat se comedenti causam immortalitatis t p̄hibebat causas infirmitatis t imbecillitatis: nō tamē virtute naturali pure: s magis gratuite p̄ter virtutē anime obedientis deo: que erat vnde mortalitatis causa principalis ipsius corporis sm Tho. in scripto secūdi senten. quia quoūs homo fuisset infirmatus de isto ligno sumpsisset t sanitatē datus fuisset: t hoc sic cōtinuasset vsq; dum numerus electorum completus fuisset. tunc omnes simul in celum rapti fuissent. Ecce ppter sirum: quia situm erat i medio paradisi q̄si preciosius et dignius oīm. sicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus vinificat figurans crucem christi vinificantis totū mundū et trahentis ad se omnia. Job. xij. Tercio ppter sacramentū sm Augu. vbi sup̄ vbi dicit q̄ per lignū scientie boni t mali significatur liber⁹ voluntatis arbitriū. per lignū vo vite xp̄s significat. Eccli. xxx. Sine lignū gaudij ū ē assimilatū illi. qz Cāti. viij. Emissiones tue paradisus malor⁹ punicor⁹ cū pomor⁹ fructibus.

Unus aūt locor⁹ post penā hois aditus erat clusus est: scilicet cū vndiq; rūpheus flāmea id est mirro igneo accinct⁹ ita vt eū celo pene iūgat incendiū. Cherubin ḡs. i. angelor⁹ plenitudo arcendis spiritib⁹ malis sup̄ rumphee flagrātā ordinatū ē: vt hoies flāme: angelos vo malos angelos boni sm̄ moueant. ne eis carni vl spūi trāsgressionis aditus paduis paret. Hec ille.

Triplex fuit cā immortalitat⁹ hois i statu innocēte. s. intrinseca q̄ erat vis ptētiua ipli⁹ aīme t hec a deo. Alia extrinseca. s. eius ligni. Istud etiā lignū vitā longeuā tribuisset homi post penā sm Aug. i li. de q̄stiob⁹ no. 2 ve. xst. s hoi gust⁹ ea⁹ phibit⁹ fuit post penā. iō dē gen. iij. Ipis āgelis videre ne forte Adam sumat de ligno vite t viuat in eternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcviij. arti. iij. Et Alex. ij. pte summe. q. xxij. ar. xx.

ADam vir fctūs cūct⁹ dieb⁹ vite sue ꝓphie
spū claruit: pnās magnā ac diuturnāe/
cat filijs suis ꝑcepta iusticie ōdit: ꝑ quib⁹
vt a ꝓsortio cayn ac filioꝝ ei⁹ oīno abstinerent.
nec cū eis mīmonia iūgerēt. Hic ꝑm⁹ nr̄ parēs
vno pcō a paradiso nos expulit: ꝑ scā ꝑuersatōe
sua ac pīa sua exēplo nobis tedit ad regni celestis
gaudia remēdi: q̄ ät h̄ ñ sēp̄ te ipo iuste cōgri
nō potent. ¶ Comestor dic. Adā geūisse. 30. fi
lios ⁊ totidē filias ꝑter cayn ⁊ abel. adā fuit pr̄
⁊ socer cayn q̄ cayn ūxit mīmonū cū calmana
sorore sua. Augus. Adā vo mortu⁹ ē hūs ānos
nōgētos ⁊. xxx. vt dr̄ i ymagie mūdi. postq̄ ge
nuit. xxx. filios tē. ⁊ sepult⁹ ē i loco caluarie cr̄
ca bierlim: vbi postq̄ alīq̄diu requieuit. trāstatū ē

corp⁹ ei⁹ i ebron i terrā de q̄ sumpt⁹ ē: cui⁹ sūe con
dat Ethan asi⁹ ⁊ vocato. hebrea. q̄ ꝓnunt vt ibi cor
pus suum ꝓpius exponeret mortī: vbi caput generis
humani fuit corruptū: ⁊ vbi semīnata est corruptio
ibiq̄ incorruptō orietur: quatenꝰ sic medicina mor
bo cōrñderet. Jobes tñ in ūrū sonat vt patet.

AUgustinus. xuj. de ciuitate dei. humanū ge
nus ideo ex vno homine deus instituit vt cō
mēdaret q̄ ei grata sit in pluribus vnitas.
que consideratio multos electos prodest: sanctis an
gelis in eterna pace socīādis: verū tāta immanitate
peccādi defecerit hoīes vt nīm⁹ atq̄ pacat⁹ iter se be
stie viuerēt. Regz. n. vnēq̄ inter se leones aut iter se
draconēs q̄a hoīes bella gesserūt. vinculū cōcordie
dilexit deus.

ADam ita q̄ ⁊ Eua ꝑmū oīm ꝑarētes. xxx. sup̄ nōgentos vixere ānos. ⁊ ꝑter Cayn Abel ⁊ Seth cū
sororibus suis q̄s scriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄s infirmitate coreptus
Seth filio atq̄ alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝓmiscerēt. Illū ꝑ oleo misc ꝑcrādo ad para/
disum vt aiunt: translatū tandē defectēs in Ebron sepelitur. Būt tñ q̄ dicūt eū i caluarie loco sepultū fuisse

Abel secũdus filius Ade natus est anno. 30. Ade cũ sorore delbora. Iste abel primus martyr ecclam inchoauit qz i gra & iustitia pmãsit. Bi ei ãb Adã ichoata fuisset nõ sorꝛet cõtinua. Hũc ãt mittũ & sanctũ ꝓmẽorãt euãgelia Qm ab meũte erate iusticiã colere & deũ timere docuit. Cui⁹ ꝓuersatio pastoralis erat: & de oib⁹ ꝑmicias deo offerebat. Et ꝓterea re⁹ ad eius sacrificia respicies. & ei⁹ oblatões gram hꝫ germão pñte. q̃ vi so vult⁹ cayn ꝑ ꝑsuõe ꝓcidit et iudicẽ su mulo sauci⁹ cayn i eũ ꝓsurrexit ac iterfecẽ. Qm celestẽ cãtarẽ ꝑm⁹ ꝓdidit. Et ipi⁹ a rem se ꝑnũ ꝑstituit Centenario & eo am plius Abel mortuo. Adã post centesimũ annũ Seth genuit filium.

Anno. cxxx. hm hcb. Deom lxx. iteꝛ pões. ccxxx. Adaz genuit seth q̃ fuit teraꝛ filꝰ ade & natꝰ e ãno pñs siu. cxxx. incho ãte hm he. ve. B e ãno mõi. i 30. cõ pleto vixit ãt ãnis. 912. Iste seth natꝰ est 230. ãno ad. q̃. c. moyses ꝑtermisit q̃b⁹. iuxt filiũ suũ abel i valle plozatõnis ꝙe ebꝛõ. ipe eẽ. p oleo mĩe ipetrãdo padiluz adijt. In his duob⁹ primus filijs Ade. s. Cayn & abel oꝛtũ hũerit duc ciuitates hm Aug. 14. li. d. ci. fecerit itaq; duo amo res duas ciuitates. terrenam. s. amoꝛ sin vsq; ad ꝓtẽptũ dei. Celestes vo amoꝛ dei vsq; ad ꝓtẽptũ sui deniq; illa i sempiteꝛnũ dño gliat. Illa q̃rit ab hominibus gliam. hunc ãt deꝰ ꝑsĩe testi maxia e gli. ad illã ꝓmet cayn q̃ ꝓmo natꝰ e & ciuitatẽ ꝓdidit. Ad istã ꝑtinz abel. q̃ scõ natꝰ e & tãq; pe

grin⁹ B ouersat⁹. qz gra ꝑdestinat⁹ cius surstus erat. tenuq; vt ciuitas dei sue aduersa rie cooparõe dareꝛcat. aliq̃ facta reprobo rum cõmemozare necesse fuit.

Cayn ꝓgenit⁹ ade & eue cũ sorore sua calmana natꝰ e ãno ade. xv. à al gro damaseno. Hic pzim⁹ agrozũ cultoꝛ fuisse ꝓhibet cupiditim⁹ q̃dẽ & aliene le ucitatis ipatiẽtissim⁹ ac sceleraꝛ volens mũera sua repꝛobata a deo et mũera fris sui accepta mioꝛ iuidia frem fuit ducꝛ agrũ iterfecit. ꝓpter qõ a deo pñ⁹ fuit vt oĩb⁹ diebꝰ vite sue eẽt vag⁹ & ꝑfug⁹ sup terrã. Cuiꝰ cayn ꝑfect⁹ cẽt semo & iter fu tecta aliqñ sederet a ꝓnepote suo lamech q̃ senectute vicio cec⁹ fact⁹ dũ ven atõi ili stẽt pueri ductoꝛ suasu credẽs cayn ferꝛ sagitta occisus fuit.

Eras plimas diꝛsoꝛ regiõ gẽtiz aut Logm magnifitoꝛ: aut ꝑsonaꝝ fabli mũ hicide ãnotaũ: q̃b⁹ vtiq; astronomi

i suis calculatõib⁹ ab adãvsq; ad alphon sum. Et nõ qz era ẽ tps famosius alicuius gẽtis vel secte incipiẽs ab aliq̃ effectu q̃ nõbilis bonitat⁹ vel malicie & vulgariter ꝑ dicꝰ datũ: iuxta qõ publice ꝑscriptões hũt. Uñ & scũs leo hui⁹ nois ꝑm⁹ frẽq ter B termino era vtiq; in Epistolis suis.

Enos filius Seth natꝰ e ãno Seth cxv. anno vo mũdi. 435. hm. lxx. hm hcb. 235. ãm vite eius. 905. Iste enos iu cepit ĩuocare nomẽ dñi sorte per aliqua ꝛepꝛecatoꝛia verba que mmemt.

Cayná filius Enos natus e ãno pa tris sui. xc. Mũdi vo hm. lxx. 625. hm hcb. ccc. xxv. ãm vite ei⁹ exti terit 910.

In linea masculoꝝ tres notãt celebꝛ tecoꝛant. Primo enos q̃ primo nomen dei inuocaut. Secundo Enoch q̃ cũ deo ambulauit: & trãslatus e in paradisu. Tercio Noe q̃ ꝓcerus fuit in generatõibus suis humanũ genus saluauit ab aq̃s diluuij. In linea vo petꝛi tres decoꝛantur terrestribus. Primo Jabel qui fuit pater habitantium in tentoꝛijs atq; pastoꝛum. Secundo Jubal qui fuit pater canentiũ in Cithara & organo. Tercio Tubalchaĩ yn qui fuit malleatoꝛ in cuctis operibus eris.

Enoch

Enoch filius Jayn quottus sit in numero filioz Jayn certum nō est. Iste Enoch cayn cuntatē pdidit appellās eā nōie ei⁹ Enochiā quā t sna ple repletā vidit. dicat eiñ Joseph⁹. Nō chayn rapinis tviolentijs opes cōgregās filios suos ad latrocinia sciebat. Timēsq; eos ḡs ledebat filios suos in citate recolligit. Ablurdū tñ nō ē ḟm augusti. xv. de ciui. dei. q cayn edificauit citatē anx vix q̄tuoz viros scriptura dicat tūc fuisse. qz nō oēs nūerant q tūc eē poterant: ſ illos tñ noiare neēe putauit ḡs suscepti opis rō postulauit. Adā per cayn sceleratum yndenario numero finit q̄ penū significat t ipe numer⁹ femīa claudit a q̄ sexu factus ē inicium peti.

Mathusalem

Mathusalem Enoch filius cētesimo at octuagesimo septio anno nat⁹ Jamech filiū būit q̄ nato duos t octoginta supa septigētos superuixit annos. Et sic Mathusalē duxit⁹ vixisse ferūt oiib⁹ ḡs scriptura cōmemorat.

Malaleel filius yrath

Malaleel centus sexagesimo q̄nto hūs etatis anos genuit filiū Jareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Ada Lamech Bella

Este Lamech primus bigamiaz introduxit habens duas vxores Ā illā q̄ dicā fuit ab Adā spū ꝓphetiçauerūt duo i carne vna. q virū. i. cayn iter fruteta iacētē sagitta interfecit adolescētēq; eū ducētē arcu percussum occidit. Pūt⁹ ē igit ꝓter occisionem cai septuagies septies qz septuagesimū. vij. aīe ō eo egresse i diluuio pierūt.

Este Jabel filius Lamech ex vxore Ada icepit pdē tēporia pastoralia poztatilia ad mutādū pascua pgregib⁹ nutriēdis ut nisi ꝑiugū carnale meditās t pascua vētris. h ſm cō mestoꝛē greges oderiant t caratericib⁹ distinxit sepauitq; ſm genera greges ouiū a gregib⁹ edoꝛ t ſm q̄litatē vnicolores a grege ſpſi vellens: t ſm eratē auiculos a matrimonijs⁹ t cōmissuras cert; tpib⁹ facīēdas ītellexit

Jabel Tubal

Nota q̄ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vl̄ phisice humane curiositati debuerēt a filijs Jamech legūt. inuēte t sic filij adulterini ꝑmū sibi liberos alijs suerūt: t q̄ tūc habuit futuꝝ piclin delituit signis Jō tubalcaim calcē artes i duab⁹ colūnis sculpsit. Una laterita t alia marmorea colūna lapidea adhuc manet i terra syrie: vt. ſ. si ꝓstructa laterib⁹ ab imbre b⁹ exterminaret lapidea ꝑmanes ꝑberet hoīb⁹ scīa' cognoscere.

Yrath filius Enoch

Cōcupia oculoꝝ

Este tubalcayn filius Lamech ex Jelle secunde vxoris sue artē ferrariā ꝑim⁹ inuenit: res bellicas exercuit sculpturas i metallis in ubidines oculoꝝ fabricauit simens ex exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem animū consonantias excogitauit.

Cōcupia aurium

Este Tubal filius Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū i cythara t organo q̄ musicā inuenisse dr̄ nō tñ inſtā musicalē adinuenit ſm ꝓmestoꝛē q̄ postea lōge i nēta referūt ſ ꝓsonātias inuenit vt labor pastoral' quē frater sui⁹ Jabel p̄manēte i velutatis yteret t in delicijs exerceret: postea tñ mīti adinenerit ꝓsonātias melodiaz t diuersa inſtā musicalia sic moises de sonitu agm dr̄ armonias p pēdisse. Dūt tñ q̄ dicāt q̄ archades poplī p calamos breues t lōgos ſm̄ excogitauerunt cantum: Laercius vero id repertū dicit tempore pithagoze philosophi.

Tubalcaī Noema

Noema filia Lamech ex Bella sozoꝛ Tubalcayn artem vanie diuersegzture inuenit: lanam et linum in fila traxit t pannū texuit ꝓter leuitatem. Nā antea pellibus bestiarum vtebantur.

MAlaleel filius caynan q plantatio dei interpretatur in linea xpi natus est anno patris sui. 75. anno vo mūdi ſm Hebre. 470. ſm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciu. dei. q plures ante diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q plenitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū t ad scientiarū principia inueniendā. Tum etiā scōm naturam: qz homines erant melioris cōplexionis t maioris vigorosi tatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa q̄ modi homines q̄ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis pterit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etias magnitudo gigantoz videat̄ alicui incredibilis testatur sacra hystoria dicens se vidisse molarem dentem: t q̄ cēsum dentes scōm modulum nostre fieri potuissent. Dicitq̄ Augustin. 12. q nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q decez t illis faciunt vnum de nostris: atq̄ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

IAreth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans vel ſa porans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimus Gen. v. mūdi vo dcc. lx. scōm he. ve. & scōm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos t sexaginta duos. Dicit Augustī. q multi sunt geniti ante diluuiū de seth t etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū t ciuitatū dei t diaboli discretio concretioq̄ numeraret t ad Abraham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha t o: Appocalip. 1. Propter quod scriptura sacra quosdam pmemorat. nec omnes isti primogeniti ds scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam t genuit Enoch. no est consequēs q Enoch fuit eius primogenitus. t sic de alijs. Hutus vo tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Cayn pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

ENoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Gen. v. mūdi vero 1022. scōm he. ve. & ſm. lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit t translatus est in paradisū: t septima requies p̄dicatur ad quā trāsferitur omnis qui tanq̄ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit ait in paradiso in corpore t spūs tranquillitate eā beata vsq̄ ad tempus antixpi exitum ad fidei defensionem. Postremo martyrio coronandi. huc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab antiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

MAthusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Mathusalem antiquissim⁹ fuit omniū quos scriptura pmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. ſm lxx. interp̄tū computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. vo asserit: q eodē āno diluuij moritur. Septimoq̄ diebus ante diluuium sepultus. Quidam vo eum cum patre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: t diluuiū pteriisse putabant causamq̄ hoc diuersitate codicū nostroz t hebreoz: ſm Augustī. t Rab. t ysi. qui omnes dicunt cum ablq̄ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum vbi tāti. viij. animē salue fiebant.

LAmech filius Mathusalem natus est āno p̄is sui ſm textum nostrū Gen. v. clxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit autez annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 182. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui maledixit dominus. Et genuit preter Noe filios t filias. Et cuz vixisset septingētos t septuaginta septem annos tradidit principatum Noe filio suo t mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiq̄ famosi t incredibilis potentie scientes bellum.

Secunda etas mūdi principū a Noe habuit post diluniū: qō fuit vniuersale p totū Anno sexcētesimo vite Noe a principio añi mundi sm he. Millesimo sexagentesimo quinquagesimo sexto. Sed sm. lxx. interptes quos Beda et ysido. approbāt Bis mille ducenti t. xlij. t durat vsq; ad abrahā sm he. 292. annis. Sed sm. lxx. 842. annis. Ante diluniū vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iustitie amator filius Lamech. mgento mitis t ūteger in cuctis gr̄am coram dño. Cū cogitatio hominū ꝓna erat ad malū. Ostē tpe omnes in viam rectā dirigere satagebat. Cūq; instaret finis vniuerse carnis p̄cepit ei dñs vt faceret arcam de lignis lenigatis bitumināta intus et extra. que fit trecētorum cubitorum geometrorum longitudinis. Orosius t post eū Anguſti. t Hugo. Cubitū geometricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā ptica nouant. Sit itaq; trecētorum pticarū lōgitudis: ducenta latitudinis t triginta altitudinis. i. a fundo vsq; ad tabulatū sū tignis. Et i cubito cōsummab illā. In q̄ māsiūculas cenacla fenestrā t ostium i latere deorsum facies. Noe igit post cētus t xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ p solatio vite erant nccria eōportauit. Cūctorūq; animalū ad fuādū genus cor̄ maskos sit t femmas piter introduxit. Ipe demūq; t filij ei⁹ vxor t vxores filior̄ primo die mēsis aprilis ingressus ē. Facto diluniō cuz dñs oēm carnē delcuit. Noe cū suis saluat⁹ ē. Stetitq; arca sup altissimos mōtes armenie. Qui locꝰ egressor̄ vocat. Egressi deo grās egerūt. Et altare facto; deo sacrificabant.

Hoc signū fecerit qō deo inter me et vos t ad omnē animā. Gñ. ix.

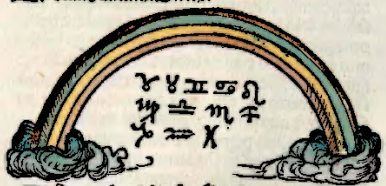

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hꝫ sex vel quatuor colores. cū duos colores ꝓncipaliter habet. q̄ duo iudicia repñtant. aq̄us diluniuꝫ p̄teritū figurat ne amplꝰ tmeat. ignens futurū iudiciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet.

Illo diluniꝫ Anno prima seculi etas terminata ē ab Adam vsq; ad diluniū inclusiue. Etas secūda incepit q̄ t ad abrahe natiuitatē vsq; perdurat.

Noe vna cū filijs t vxore ac filiorū vxorib⁹ ex archa egresso: pcipuum altare edificatore cūctā pecorib⁹ volatilibusq; mūdis holocausta dño obtulit. Et ei⁹ odorē suauitatis odorat⁹ est dñs. Propter qō eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Creſcãte ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad pri
mã naturã reuerſa. Hoc ꝯperit vir agricole eẽ.
⁊ exercere terram: et ãica animantia ad paſcua
emiſit. Cũqꝫ (vt aiũt) hirã caperãt in cortĩã alu
cie mortem emiſſet: ibidem lambeũſcas come
dens: inebriatus ẽ: ⁊ reliqua animãtia eodẽ
petere ceperũt. Hoc noe ꝯperto: lambẽs ſeverita
tem agnouit. cõfeſtimqꝫ ipſam ſanguine leonis
poza agnoꝫ et Gymne addito inſeruit: at lam
bruſca in bonã vineã inſerta: fructũ ferat pfectꝫ
⁊ vindemiamt cũ. Et ad vſuꝫ noe vino reducto
ſacrificãs fecit cõmũi magnũ. Inebriatus aũt
ex illo ſtatim tanqꝫ agnus in ſopore reſolutus ẽ
nudatus inhoneſte iacebat: videnſqꝫ Cham ei⁹
filius (videlꝫ pr chanaan) pãs verenda nudata
e veſtigio irridendũ fribus nũciamt ⁊ oſtendit.
At Sem ⁊ Japhet mdentes: filiali pietate in
pẽm cõmoti pallium impoſuerũt humeris ſuis
retroꝛſum incedẽtes: patris verenda operuere.
Eorũ quippe facies verſe erãt: ne. ſ. pãs virilia
viderent. Qũ dũ noe ſenſiſſet alijs quidẽ filijs
felicitatẽ optamt. Cham vo ꝓter cognitionem
fuit nõ quidem maledict⁹: ſ eius pli. Noe vo cũ
vixiſſet poſt diluuiũ trecẽtis ⁊ qnquaginta an
nis: qũ qmidẽ tẽpus felicter egit: cum ꝯplexiſſet
annos nongẽtos qnquaginta mortuus ẽ. Pre
ter aũt Sem cham ⁊ Japhet at tertiam filios:
alioſqꝫ poſt diluuiũ genuit filios ⁊ filias. vidit
qꝫ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vſ
qꝫ generationes.

Monſtruoſoꝝ quoqꝫ multa boim gene
ra poſt linguaꝝ varietatẽ a deo facta va
rijs in locis ꝓducta fuiſſe cõmemoran
tur. Deus cũ ipe eũ ſciret quaꝫ pnũ ſimilitudi
ne vel diuerſitate ꝓtexere pulcritudinẽ vniuer
ſi: etaꝫ monſtruoſos boues in mundũ ꝓducere
voluit. Eqbus qdam dicamꝰ reperi q in media
fronte vnũ tantuꝫ hũt oculũ: qm monoculi ap
pellãtur. Alios ſtatura cẽ cubitales: qs pigme
os greci vocãt: qui p annũ octanũ vmendo non
excedũt. Hiſ ppũ plinio. vij. naturalis hiſtorie
teſtãte tenẽtes mõtana indie: vicina tñ occeano
ſalubri celo ſempqꝫ vernãte hũt ſingulare bellũ
ptra grues: teſte Homero: doꝫ mulieres Soli
nus anno qnto parere dicit: ⁊ octauo ſeneſcere:
fama ẽ inſidẽtes arietũ caprarũ corijs armatos
ſagittis vene ꝓ vniuerſo agmine ad mare de
ſcendere ⁊ ouã pulloſqꝫ earũ altium cõſumere.
Caſas coꝛ luto pennisqꝫ z ouoꝝ putationibus
cõſtrui. Ariſtoteles ſ cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gẽtes alie ſunt in qbus ſingule fin
gula crura in pedibus maximis hũt nõ flecten
tes poplitem: et tñ mirabilis celeritatis qs ſcio
pedas vocant. Hiſ etaꝫ plinio vbi ſupra teſtã
te ꝓceſſũ tempus in terra ſupini iacẽtes pedũ
ſe vmbra ꝓtegunt: vñ et inditum nomẽ habẽt.
Hos idem Plinius in deſertis indie gnbus ha
bitare dicit. Quoſdam alios ſine ceruice habẽ
tes oculos in humeris. Quoſdam alios cyno
cephalos quoꝝ anima capita. Et alia diuerſa
genera monſtruoſoꝝ que in ſequẽtib⁹ patebũt.
Cum multi reperiũtur hominũ fetus abortiuo
rum nature exorbitantes: qui tamen non ob
mutendi in hiſtoriis ducũtur maxime longius
a mari degentes in qbus ꝓdigioſa aliqua ⁊ in
credibilia multis viſum in hac dubitamus.
Mus cũ ethiopes aũ ꝙ cernere cederet: Gui
cui nõ miraclo ẽ cũ ꝓmũ in noticiã venit: Quã
multa fieri nõ poſſe (ꝓnt ꝙ facta ſint) iudicatur
Nature vo rez vis atꝫ maieſtas ſoibus momẽ
tis fide caret: ſi qs mõ ptes ei⁹ ac nõ totã cõple
ctaꝰ alo. Ideo ad auctores fidez relegabimus:
Mõ tñ ſit faſtidio grecos auſcultari qui maio
re diligẽtia ⁊ veriſſimore cura de hijs ſcripſerunt
Ferũt etiã ſcithaꝝ gentes ad ſeptẽmone haud
procul ab ipo aqlonis ex ortu ſpeciꝫ cuius dicio
quẽ locaũ geſglutbron appellãt: ꝓtãq armatꝰ
qs vt in folio ſeqnti patebit vno oculo in fronte
media inſignes. Quibus aſſidue bellũ cẽ cum
metalla cũ gryphis ferarũ volucri genere. mlti ꝙ
marie illuſtres herodot⁹ ⁊ ariſteas proconeſius
ſcribit: ſnp alios aũt antropophagos ſcithas i
qdaꝫ ꝓualle magnã tamam mõtis regio ẽ q vocat
abarimon. In q ſilueſtres viuũt boues auerſis
poſt crura plãtis exmie velocitatis paſſim cum
ſens vagãtes hos in alio nõ ſpirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nõ ptrahi. Neqꝫ ad alexã
drũ magnũ ptractos bcton inmeꝝ ei⁹ meſor ꝓ
didit. Precipue tñ india ethiopũqꝫ tract⁹ mira
culis ſcatẽt. Maxima i india ſignitur aĩalia inde
cio ſunt canes grãdiores ceteris. Arbores qdem
tante ꝓceritatis tradũtur: vt ſagitus ſupari neq
unt. Hec facit ybertas ſolũ tẽperies celi: aquarũ
habũdãtia. aruõdies vo tãte ꝓceritatis: vt ſingla
internodia alneo nauigabili termos interdũ bo
mines ferãt. In mõte cui nomẽ ẽ Malo boues cẽ
auerſis plantis octonos digitos i ſingulis pedib⁹
hũtes auctor ẽ Megaſthenes. In mltis aũt mõ
tibus gen⁹ hoim capitib⁹ canimis ferarũ pellib⁹
velati ꝓ voce latratũ edere vngulis armatis vo
natu ⁊ aucupio veſci. Creſias ſcribit in qda gen
te indie femias ſel in vita parere gentesqꝫ cõſ
ſtim caneſcere. Megaſthenes gẽtes inter noma
das indos narũ loco ſoramia tãtũ hũtẽ. ad ex
tremos indie fines ab oriẽte circa fontẽ gangis
Aſtomoꝝ gẽtẽ ſine oze: corpe toto hirtam: veſti
ri frondũ lanugine: halitu tantũ vinentẽ ⁊ odo
re quẽ marib⁹ trahũt. Hullũqꝫ illis cibũ nullũqꝫ
potũ. Tantũ radicũ floriũqꝫ vanos odores ſilue
ſtrũ malorũ q ſecum portant longiore mmore
nẽ ſit olfact⁹. Hi autẽ paruo odore haud dif
ficulter examinari. Oneſicritus quibus ſi locus
indie vmbre nõ ſint corpa hoim cubitoꝝ qnq
noꝝ palmoꝝ exiſtere ⁊ vmere annos. cxx. nec
ſeneſcere. Sed medio eno mori. Creſias gẽtes ex
ijs q appellat pygmeos in montibus ſirarũ. an
nos ducẽtos viuere i vmẽta cãdido capillo q ſe
nectute nigreſcat. Artemidorus i capitolio ma
inſula longiſſimaꝫ vitã ſine vllo corpis langue
re traduci. Horitas ab indis arabũ flumẽ determ
minat. Ji nullũ aliũ aũ nonere ꝙ piſcũ quos
vngubus diſſectos ſole torrent. atqꝫ ita panẽ
ex ijs facũt: vt refert Clitarchus. in affrice ſolu
tudinibus hominũ ſpecies obuie ſubinde fiũt:
momẽtoqꝫ euaneſcũt. Hec atqꝫ talia ex hoim ge
nere ludibria ſibi nobis miracula: ingenioſa fe
cit natura ad retegendã eius potentiã ſequẽtes
gentes inter prodigia ponere libuit.

De hominib⁹ diuersaz formaz dicit Plí. li. vij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Isi dorus Ethi. li. xi. ca. iij. ota q̄ sequūtur in in dia. Cenocephali homines sunt canina capita habē tes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Plí. qui omnes vescūtur pellibus animaliū.

Cicoples in Indta vnū oculum hñt in fronte sup na sum hñ solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofa/ gite vocātur supra nasomonas confuesq̄ illoz̄ bo/ mines esse: vtrūsq̄ nature inter se vicibus cocūtes.

Calliphanes tradit Aristoteles adiūat dextram mā/ mam ḡs virilem leuam muliebrem esse quo hermo/ frodtas appellamus.

Ferunt cerni ab oriētis pte intima esse homines sine naribus: facie plana eēq̄ totus corpis planicie. Alī os supiore labro orbas. alios sine linguis ꝛ aliis cō creta oza esse modico fozamine calamis auenaz̄ po/ tū haurētes.

Item homines habentes labū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio tormentes.

Item alīj sine linguis nutu loq̄tes sine motu vt mo nachi.

Pannotbi in scitbia aures tam magnas hñt. vt con tegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia pni ambulāt vt pecora. ꝛ ali/ qui viuūt p annos. xl. quē nullus supgreditur.

Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua i fronibus hñt ꝛ capraz pedibus similes qualē in so litudine sanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopis occidentali sunt vnipedes vno pede la/ tissimo tam veloces vt bestias insequantur.

In Scitbia Bipedes sunt humanā formaz eqnos pedes habentes.

In affrica familias quasdā effascinātū Isigonus ꝛ Mhemphodorus tradūt quaz laudatōne interēāt p/ bata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eius/ dem generis in tribalis et illiris adiūat Isogon⁹ q̄ visu quoq̄ effascinent trans papue oculis: quod eo rū malū faciliis sentire puberes notabili⁹ esse cp pu pillas binas in oculis singulis habeant.

Item boies. v. cubitoz nūq̄ infirmi vsq̄ ad mortes Hec oia scribūt Plí. Aug. Isi. Preterea legit i gestis Alexādri cp i India sunt alīq̄ boies sex man⁹ bntes.

Itē boies nudi ꝛ pilosi in flumine morātes.

Itē boies manib⁹ ꝛ pedib⁹ sex digitos habentes.

Itē apotbami laqs morantes medīj boies ꝛ medīj caballi.

Item mulieres cū barbis vsq̄ ad pect⁹ ꝑ capite pla/ no sine crinibus.

In ethiopia occidētali sūt ethiopes. tīj. oculos bntes

In Eripia sunt boies formosi ꝛ collo gruino cū ro/ stris alalium boīmq̄ effigies mōstriferas circa extre mitates gigni minc mitū. Artifici ad formanda cor pora effigiesq̄ celandas mobilitate ignea.

Antipodes ait ee. i. boies a Ira pte terrevbi sol oriē/ qñ occidit nob aduersa pedib⁹ nris calcare vestigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. In/ ges tñ ꝑ pugnaz̄ ptraq̄ vulgi opiones circūfundi ter re boies vndiq̄ couersisq̄ iter se pedib⁹ stare et cūcti silem eē celi vtrē. Ac silī mō ex ḡcūq̄ pte mediā cal/ cari. Cur ait ñ decidāt: mirēf ꝛ illi nos ñ decidere: nā eīn repugnāte: ꝛ quo cadāt negāte vt possint cadere.

Mā sic ignis sedes nō ē nisi i ignib⁹: aqrū nisi i aqs. spūs nisi in spū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se locus non est.

Orbis dicitur a rota ⁊ est q̄libet figura spenca ⁊ rotunda. Et ideo unūd⁹ orbis dr. q⁹ rotūd⁹ ē: ⁊ dē orb terre vl orbisterra rū. Dicūf ät 9m vince. filij sem obtinuisse asiā. filij chā affri cā ⁊ filij iapbet europā. Jsid. in li. Ethy. asserit q⁹ orbis diuisus ē in tres partes ꝑ nō cq̄liter. Nā afia a meridie p orientem vsq; ad septē trionem pducit. Europa vo a septēntrione vsq; ad occidentē pingit. Sed affrica ad occidentem p meridiē se extendit. Sola quoq; Asia

continet vnam partem nostre habitabilis. s. mediet atem: alie do ptes. s. affrice ⁊ europa aliam medierates sunt soznte. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. calcz intersecat: quapzopter si in duas partes orientis ⁊ occidentis orbem diuidas in vna erit afia in alia do affrica ⁊ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum posterit ate sua asiam. Japhet europam: cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Gen. x. ⁊ super libzo Paralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Isidozus ⁊ Plinius.

Oexpiouncia Asie. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata fm Vinc. q apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars promissas multas regiones. ¶ Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit qđ latine delicie interpretatur. quod simul tactum resultat ortus delicias. Est etiam omni genere lignorum arborum pomiferarum constitutum: habēs etiam lignum vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de cuius medio fons prorumpens irrigat nemus totus. Dividitur aūt in quatuor flumina: patet Gen. ij. huius loci post petrū est aditus interclusus. ¶ Ind ja q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex parte occidentali claudit. Hec a meridiano mari porrecta vsq; ad ortus solis: et a septentrione vsq; ad montes caucasum pervenit. Habet gentes multas et oppida. Insulam quoq; thephanā gemmis et elephantis refertam. Crisen et argentē auro et argento secundas. Tilem quoq; arborem soliis nunq̄ carentem. habet et fluuios gangen et indū et hypanes illustrantes indos. Terra indie fanonū spiritu salubertima. in anno bis metit fruges: vice hyemis ebesias patit. Gignit autem aurū et colores bonunes. elephantes irgētes. monoceron bestiam id est vnicornū. pistacium anetū. ebenum quoq; lignum cinamomū piper et calamū. Gignit quoq; ebur lapidesq; p̄ciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas et vnones. q̄bus no bilū femine ardet ambicio. Ibi etiā sunt mōtes aurei quos adire inter dracones et gryphos et inmisericordiam hominū mōstra est impossibile. Solinus dicit. dū credita ē esse tercia pars terrarū. Indiā liber pē ingressus ē vtpote q̄ indis sbacī prim⁹ oīm mūphauit. ¶ Sūt et alie pūcie mīte in asia: et regē videlz Parthia. Assiria. Media Persia. Mesopotamia ¶ Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldei et assiria et mesopotamia in ei⁹ nomen aliqñ trāsierūt. ¶ Arabia pūncia sic ē appellata. i. sacra. sic interpretata eo q̄ thuriferos hēat odores. Mirra et Cinamū ibi habēt. ¶ Et ibi nascit fenix. Ipa etiā dr Babba. ¶ Syria hz in se plures pūncias. s. Cōmagenā phenicia et palestinam. cui⁹ ps ē Judea. absq; sarracenis et nabuchetis. In phenicia est thir⁹ ad quā ysaias loqtur. ¶ Judea ex noīe inde appellata. s. eo q̄ reges ex illa tribu būt. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē palestīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā sive ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulsis inter eā dño p̄cedēte possederūt. In medio aūt iudee ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aqs illustris. balsam⁹ optima.

¶ Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas principalis etiā dr Samaria vbi cōiter tenuerūt sedes regni reges isr̄l. sicut in hierlin reges iude. Hec ē media inter pūnciā iudee et pūnciā galilee: similis ē terrā iudee in bonitate ¶ Galilea pūncia etiam palestine. Et ē duplex. s. superior et inferior. ¶ Pentapolis regio ē in cōfinio arabie et palestine: quinq; ciuitatum Sodome et celestī igne consumptarum. ¶ Nabathea a filio ysmabel nominata iacet inter iudeam et arabiā ¶ Egyptus q̄ prius dicitur esse: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: et plurimarum ignara. Nilus solus eam circūfluens irrigat: et inundatione sua secundat adeo copiosē impleat ne cessarijs mercatibus orbem terre ¶ Scithia sicut et gothia magoth a filio Japhet ferē cognominata. ¶ Hircana dicta est a silua hircania: q̄ scithie subiacet. ¶ Albania a caloꝝ populi sic nominata eo q̄ albo ense nascant homines. ¶ Armenia vocata est ab armenio iasonis thesalii comite. qui armeniam cepit. ¶ Hybera regio est afyē prope pontum armenie. ex hac bestie uncare vtilis nascūtur. ¶ Capadocia vrbs q̄via nominant hec est in capite Syrie sita. ¶ Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet pūncias istas bithyniam. frigiā. galatiā. lidiā. charias. pamphiliam. ysauriā. liciā atq; ciliciam ¶ Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa et maior frigia. ¶ Nicomedia vrbs est in ea vbi hanibal fugiens venenū haustu animā spirauit. ¶ Galatia a paucis gallorum gentibus a q̄ bus exiuit occupata. ¶ Frigia dicta est a frige europis filia. ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est quā ex suo nomine appellauit tros troyanoꝝ rex. due autem sunt frigie maior et minor. Maior frigia superā habet. Minor vo ylium et hellespontum. ¶ Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiq; aperta auraruꝝ flatibus patet. metropolim vrbem selenciam habet. ¶ Cilicia a silice quodam homen traxit maxime vrbium habet tarsum. ¶ Licia autē sic nominatur eo q̄ ab oriente sit iuncta cilicie. Ibi est mōs ille mirabilis chymera q̄ noctumis estuū ignē exalat sicut in Sicilia etha: et in alemania zyrickan.

Quarta pte mūdi q̄ dicit Europa. Europa quippe ab agenore regi libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam adiecit: et ptē tertiā orbis ab ea denominant. ¶ Incipit a flumine thanai: descendēs ad occasum p̄ septentrionalē occeanū vsq; ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari cōmūnitur et in insulas cades finit. Prima europe regio est Scithia inferior. q̄ a meotidis paludib⁹ mari inter danubiū et occeanū septentrionalē vsq; germaniā porrigit. q̄ terra p barbaras gentes a q̄b⁹ inhabitatur generaliter barbaria dicit. ¶ Hui⁹ ps prima alania ē: post hanc dacia vbi et gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Suevi incoluerūt. ¶ Germania post Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū et occeanū concluſa cingit. terra diues virū ac pplī numerosis et imanibus. Asi et pter fecunditatē gignē vor populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Cristallum et Succinum. duobo sunt germanie superior iuxta septentrionalem occeanū. inferior circa rhenū. ¶ Dacie aūt q̄s danubi⁹ a barbarico ad mediterraneū mare se cludit sunt. prima

messia a messiū puentu vocata: quer abūdātiā.
¶ Post messiā pannonia postq̄z rethie frugib⁹ ferax q̄ excepit gallia belgicā: deinde tracā: tracie tynas iaphet filī⁹ nomē tenuisse ghibdet. Alij scuciā incolaz tractā appellatā dixerūt ¶ Hinc ab oriēte ostātinopol' opposita ē: ab occasu macedoniā illi subiacet. cuius regionē olim diuersa rū gentū ppli mesi: gerbet: sarmate scithe et alie natōes incoluerī. ¶ Grecia a greco rege dicta ē q̄ cūctā illā regionē incoluit. ¶ Fuit aūt pusciē grecie plures: et q̄z pria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thessalia. Ide macedonia: inde achaya: et due ī mari creta et cicladēs. ¶ Illirie⁹ aūt generalr et olī greca et dalmacia a velim maxīa illi⁹ pusciē est ate dicta est.
¶ Epir⁹ a pirro achillis filio dī cui⁹ ps chaonia ē: q̄ ani mollosi ē dicta: a molloso filio pirri qnē de andromaca fuit. ¶ Ellades dicta ē a rege ellena deuchalionis et pirrhi filio: a q̄ pria⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē et attica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas cimtas mīa hiar et pboz nutrix q̄ nihil fuit grecia clarius atq̄z nobilius.
¶ Ellades aūt due sunt pusciē. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe pstructe sunt: in q̄ olim aut lia bella tetonalie frybi nati sunt apollo et hercules: maioz ille thebanꝰ peloponēſ. scda ps ellados a pelope rege attice vota ē. ¶ Thessalia a thessalo rege dicta ē. mlta sunt ī thessalia fluia et oppida: iter q̄ peptua ē thessalonica ibi et mōs pna sus q̄ndā appollinī osecrt. In thessalia q̄ et pria fuit achillis pmū solidi aurei facti sunt: commāto rū q̄s eq̄z vsus primū inuēt ē. ¶ Macedonia a macedo q̄ fuit deuchalionis nepos nim⁹ nomē accepit. Postq̄z ibi accepit pncipatū q̄ pria⁹ emathia dicebat: q̄ pnus ē a septēmōe emathie patria alexandri magni regio vemis aureis et argēteis optia. ¶ Mons olimpꝰ ī ea ē ita alt⁹ vt ī cacuie ea nec vēti nec nubes sentiāt. ¶ Achaia ab acheo rege et vrbs et pusciā appellata ē. Hec pene ifula ē bui⁹ caput ē corinthus grene tce⁹ archadia fin⁹ ē achaie ipa ē et sicaonia a sitione frge a q̄ et regnī sicaonioz ē dcūi. hz abeston lapidē q̄ sel' accensus nūq̄z extinguit. ¶ Panonia ab alpib⁹ appēnins dicta ē: q̄b⁹ ab ytalia secernit regio forū et solotera. ¶ Hystria hyster flum⁹ vocat q̄ terrā illā ifluit. Ipe ē danubius: hz aūt a septēmōe pnoniā.
¶ Italia olim a grecis pplis occupata mag̃ grecia nūcupata ē. deide a regī noie saturnia noīa tū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoz rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria et fertil: p abundātissima: hz lac⁹ venatū. alīq̄ nū arz lucernū. Fluuios eridanū: tiberim et tepētes fontib⁹ balas. Gignit gēmas sericū: et corallū. et liguriū boani q̄s ypētē. ytalia aūt et hispania icarco hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hesperon stellā nanq̄ēt: et in ytalia et ī hispaniā q̄ hac rōe discernūt. Aut hesperia solā dicī et significas ytaliā: aut addis vltimā et signas hispaniā q̄ī occidentis ē finis. ¶ Tuscia ps ē ytalie ¶ Umbria ops tuscie. vmbria vo dcā et bustorie narrant: eo q̄ tpe aīse cladis ymbriꝰ sup fuerit. Est et fugis appēninis sita mōs in pte ytalie tuscia meridiē. ¶ Etruria ps ē ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines tēdebāt vsq̄ ad ripā tuberī. Rome olim fines vnꝰ tm tuberis ripa tenebāt. ¶ Hec tuscia Tuscia aūt a freq̄nta sacrificq̄ et thuris dcā ē. illic et auruspicia dicūt ee inuēta Apulia ēvbi bzisduſiū quā tholi secum dyomedem ducē pdidert. Campania puincia ytalie hz terras byeme oī estatecq̄z vtiles Et sol ibi nunq̄z tēperies: aer pur⁹ et blād⁹.
Gallia dcī ē a caloze pplī: gala ci grece latine lac dī. Mōtes cūī et rigoz ceū ab ea pte sol' ardore excludūt: q̄ fit vt caloz pplī ū coleret. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt: ab occasu occeanus scindit a meridie frupta pirene: a septēmōe rhen⁹ fluēta atz germania: cui⁹ inmiū belgica finis aq̄tana est. Regio est gleba yberi ac pabulosa ad vsum aiaūtiū apta: Flumib⁹ q̄s et fontib⁹ irrigua pfusa duob⁹ magnis rheno et rhodano fluūbus
Belgis aūt citas ē gallie a q̄ belgica pusciā dcā ē. Cisalpina q̄ citra alpes trāsalpina q̄z vltra alpes. Rena q̄ iuxta rhenū. Aquitania aūt ab obliq̄s aq̄s ligeris flumīs est appellata. Hispania pus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vocta. Ipa ē et hesperia ab hespero stella occidētali dcā. Sita ē aūt iter gallia et affrica: a septēmōe pirenei mōtib⁹ clausa: a relīq̄s ptib⁹ vndiq̄z mari oclusa. Habundat arce celeq̄s olim frugū genenb⁹ seciāa gēmaz metallozūq̄z ditissima: iterfluūt eas flumīa mag̃ bethinne⁹: yber et tag⁹: hz pusciās scz: Tarracone sem: Carthagineſez. Lusitaniā. Galleciā. Bethicam et trāffretā ī regiōe affrice tingitaniā. Hue sunt aūt hispanie: anteriōz et exteriōz.
De affrica alia pte terra mūdi affricas sic nolatā: q̄dz extimāt q̄si affricā eo q̄ sit apta celo vl' soli et sine horroze frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab yno ex posteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit aūt a fluīb⁹ egipti pgēs iuxta meridiē p ethiopiam vsq̄z ad athlantē mōtē: a septēmonali pte mari mediterraneo claudit: pūncia hz puincias libiā cirenēſes. Pēth apolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanas. Et circa sol' ardoze ethiopiā. Libia cirenēſi pte affrice pma ē a cirene vsbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ fluīb⁹ nūcupata. Pēt apol' dcā ē a. v. cīt ab⁹ ibi exīnib⁹ magnus. iter q̄s sunt ptholom. nda et berenice sic dcte a regib⁹ suis. ¶ Bethula ps affrice mediterrance. ¶ Mauritania dī a mauro qō nomē est grecū: latie sonis nigz. Hinc a migredie pplī britani dcā est. ¶ Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ pūncie citate dcā ē. Hec rgio gignit feras. symias. draconcs. struthoes. et oliq̄s elephātes nūc sola india bos gignit. ¶ Garramātis ob oppido dcā garrama ibi exīnt. Ibi ē sōs q̄ friget caloze diei. et calet frigoze noctī. ¶ Ethiopia dcā ē a caloze pplor q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi ingēs est⁹. Hā q̄q̄d ibi ē sb meridiano cardie ē: plinimas hz gētes dīso vultu. et mōstruosa spē horribiles seruiq̄z et pentū mlitudie referta. Ibi rinoceruta bestia et cameleopard⁹. basiliſe⁹ draconcs igētes ex q̄z cerebro gēme extrahūt iacint et crisopassos ibi inemūt. Et ciamomū colligit ¶ Hue sunt ethiopie. vna circa ozū sol' altera aut ea occasiq̄ ī mauritania. Extra tres ptes ozb: q̄rta ē ps trāsoceanū iteriozē ī meridie q̄ sol' arcoribus nob incognita ē: ī cui⁹ fluīb⁹ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Linea Christi

Noe patriarcha

Secunda etas mundi

Noe filius lamech xcim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo primo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: nat⁹ ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñi. v. mūdi vo. M. lvi. iuxta beve. ℔ sm Orosiū Bedā. t. lxx. interp. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interptat⁹ requies sm ysi. t Rabanū vbi supꝫ. Ab eo q̄ ſ̄ illo oia retro deuert⁹ p diluuiū. Noe tamen dixit q̄ ideirco requies interpretat⁹ est: quia primus inuenit arte ārādi terram cū animalibus. Ideo dī Gen. v. Ipse consolabitur nos ab operibus nram primis soderūt soli homines agrū: ℔ postq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt boues alleuiati: ideo ētā dr: q̄ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. q̄ de istis trib⁹ filijs Noe. s. sem. cham. t Japhet xxij. gētes create sunt. vt p3 Gen. x. Hārz autē gentū vocabula prius māserūt. ita vt hodieq̄ appareat. Vnde fuerūt termināta: sicut ex assur assyrij: t ex heber hebrei: partim tēpis vetustate mutata sunt: ita vt vix boues vetustissimi annalissimas perscrutātes historias Cham. 2. filius noe Cathasima vxor ei⁹

nec olim ℔ aliq̄z ex istis origine gētū repire potuerūt. Et si oia ꝑsideret pla mutata q̄ manentia noia apparent.

Iste Jonichus fuit q̄rtus filius Noe nanis est tercio anno post diluuiū de quo Idoyses tacet. Sapiens primo astronomiā inuenit. t q̄dam futura prenūcit t maxime de ozio q̄uor regnoz t eozum occasu. Cuiq̄ pē tedisset ei mineratiunt in terrā Etban t habitauit ibi

ionich⁹. 4. fi. noe

gentē ꝑstimēs. Nec cīn Eliopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filioz Japhet viri clarissimi ac cetentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic fert⁹ cōsiliū tedisse Nemrotb quō regnare posſz sunt autē vir ingenio eminentissimus t astronom⁹ peritissimus. qui oīm sideꝝ cursus t stellaꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem disciplina vt dictū est ozū piter t occasum q̄uor regnoz principaliū puidit t docuit. Hunc aūt mortuo cosdron ei⁹ filius successit.

Quibus fil⁹ chā a q̄: vt Josepho in primo anniq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij primū a semen ꝑtis t ab asiatis chusei vocabant. Inde Ethiopes. t a q̄bus ethiopia regis hec punica in Mauritania finib⁹ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei t hūt. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeoz q̄ nūc terra dr ꝓmissionis q̄ nūc Judea nūcupat⁹ t ab eo chananea. Sydon a q̄ sydonij. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄z duoz fuit duerlin. Amore⁹ a q̄ amorei. Gerse⁹ a quo gersei. Euens a q̄ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū ꝓdidit ℨ impolim i radicib⁹ libani situ. Cine⁹ Aradus a q̄ aradij q̄ aradium insulā posſe derūt angusto freto a phenicis littore sep̄arat. Samarites a q̄ sunt nobilis ciuitatis q̄z vocatur aeolis. Amathens a q̄ amante.

Both. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio t libici ꝑpli q̄ incepit ab athlante mauritanie mōte. t ab eo ꝑgio ꝑhuteꝰ appellata ē

Mesraym. 3. fil⁹ a q̄ Egyptij exorti sunt. t hz. v. filios: egyptij eīn ab hebreis merser vocabātur a mersa isto q̄z princeps fuit egyptū. Lydum a quo lydi ꝑpli t a quibus lydia ꝓuincia nomen accepit. punicia in minori Asia. In q̄ Ephesus Jobis apostoli sedes. Ananim a q̄ ananij. t laodim a q̄ eubarij t alios q̄z natōes ignote habēt: qz bello ethiopico subuersevisq̄z ad oblitionem ꝑtinuoz nominū puenerūt. Nasra fil⁹ chā. 3. ex se septē ꝓtulit natōes q̄z sexta p cesoim natio scz palestinoz: q̄ mō palestini dicūt ꝑpli. Et palestia punicia ℔ i syria est arabie ꝑterminata dicta a philistea vbe philistei. Tubin a q̄ phlusthim. Celū Sabatha a q̄ saban hem q̄ nominantur a grecis astabari.

Regma habz duos filios t sabatha annā postmodū vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga descendisse putāt. Saban a q̄ arabes. Madan a q̄ Ethiopes. Eula secūd⁹ filioz chus filij chā sunt. a q̄ Eulei. q̄ nūc Gemli appellanē ꝑpli. s. q̄ in remotioib⁹ aphrice pnb⁹ habitare ꝑsueūt. Saba a q̄ sabe⁹ al' sabei t hij arabes vt scribit Josephꝰ appellāt. s. in libano et ānlibano zmo rāt: t ab ist⁹ arabia regio dicta quā solin⁹ sacrā iterptat. ¶ Nebroth fil⁹ ch⁹ filij chaz Gigas q̄dē t vasto corpe vir. cui cēt iter filios filioz Noe audacissim⁹ apō babilonios ymanēs tyrānidē pm⁹ exercere cepit.

Chus quartus filius Cham habuit q̄uor filios cū vxore

Canaan
Lydon
Letheus
Iebuseus
Amorreus
Gergeseus
Eneus
Araucheus
Cyneus
Amadius
Hamatheus
Amathey
Phath
Hellacayn
Ledm
Anamim
Sabatha
Regma
Laabim
Chasim
Leftim
Habata
Dedan
Cmla
Saba
Hemmor

Sem primꝰ filiꝰ noe natꝰ ē anno pīs sui. l. mūdi vo fm. lxx. interp. 2244. fm heb. 1658. Ē añ ppī natuitatē. 2957. anni vite eiꝰ fuere. 600. Iste sem bi ēnio post diluuiū genuit arphaxat ⁊ ferē fuisse melchisedech q̄ ꝑmꝰ post diluuium ꝓdidit sale vrbē ipa ē hierlm ⁊ ab eo texcēderūt generatōes. 27. Protulit aūt sem. v. filios e q̄bus q̄nq; singulares pduere gētes. Cuꝰ ꝓmogenit⁹ Elam a q̄ Elamite ꝓ sidis principes. Sem aūt anno cētesimo vite genuit Arphaxat: ⁊ alios filios ⁊ filias ⁊ mortuus ē.

Iste assur. 2. filiꝰ sem a q̄ assirioꝝ ꝓpullulauit impiū. qz nolebat rebellare ꝑ dēū in edificatōe turꝝ babel. cuz nēbzoth: tō fugit de terra sennaar. ad alīā regionē longinq̄ ꝑpus nō hitatam q̄ ex eiꝰ noīe vocat assiria. ⁊ edificauit ciuitatē q̄ poste a vocata est ninue. que fuit metropolis totus regni assyrioꝝ. Iste ppls sp crudelitatꝫ infamiā būit.

Arphaxat. 3. filiꝰ sem natꝰ ē anno mūdi fm heb. 1693. fm interp. lxx. 2279. Vixit aūt ānis. 338. ⁊ mortuꝰ ē. Ab isto Arphaxat emersere chaldei a q̄bus ⁊ Caldea regio appellata ē. Hec in asie pībus ē. Arabie cōtermina longe plana ⁊ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus filiꝰ sem. habuit. iiij. filios ⁊ ab eo ꝓgenti suū fuit fini q̄ metropol dat masc⁹ in hebzeo syria dz aram. Quinq; fi. arā fuit bus tracontidis regiōis: q̄ ē iter palestinā ⁊ celesyrie. ī ea ē bus terre iudee ꝑt mīa ex q̄ iob arā ortū būit

Noe cū plantasset vineā bibēsq; de vino inebriatꝰ nudatꝰ iacuit in tabernaculo. vidensq; cham verēda patris annūciauit duobus fratribus suis: q̄ impposito pallio humeris operuerūt patris verēda: auersisq; oculis vinū ei⁹ nō viderūt. Noe igit volēs maledicere chā quē dē būdixit maledixit chanaan filio chā. p dentione chā patris eius: de his in superioribus fit mentio.

Japhet tercius filius noe habz septem filios q̄ er europam sortitus est. Iste iaphet a pte bñdictus ē ꝑ ingeniū nobilitatem dilatationēq; ei impcabat. ⁊ ab eo descenderūt generatiões .xv. Septē gāt gētes per iaphet filios institute fuerūt. ¶Homer p̄mogenit⁹ iaphet ui europam venies gomeritas instituit: q̄ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hispanie ⁊ lusitanie cōterminia quā a meridie hz. ¶Ab occidēte vo ⁊ septēnōe occeanū. ¶Et ab oriēte flumē sequane ⁊ germanie p̄uincias ¶Gomer ḡ primus fi. iaphet a q̄ galathi ⁊ hz. 3. filios. ¶Primꝰ astanes a q̄ sarmacia. hij scithay hoies sunt i paludis meotidis p̄fundo habitātes q̄ extra regio ē infecta⁹ arborib⁹ referta ¶Ecos Riphath alꝑ raphaa a q̄ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. ℔ ē minoris asie regio ¶Thera⁹ Thogorma a q̄ friges emersere. ⁊ a q̄b⁹ frigia maioris asie ꝑuincia cognomiata fuit: q̄ postea dardania. deinde troia cognominata ē ¶Ecos fi. iaphet magog a q̄ scithe ⁊ a q̄bus scithia ⁊ gothia nomen hūere ¶Thera⁹ Medai siue made⁹ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ⁊ ꝑsie vicina ¶Mosoch fi. iaphet tubal a q̄ greci. bic. mij. genuit filios iste pdidit tiones grecos et a q̄b⁹ mare tonū nomē accepit. ionia. ei⁹ greco⁹ regio fuit. iter carīa ⁊ coliā q̄ nunc Turchia dī ¶Ozim⁹ belisan a q̄ belisey. q̄ postea colū a greci nūcupati sunt. a ē bus colia ille in siculo mari. vigintiq; ꝺ nq; ꝺ alias sinū milib⁹ ab yralia distare dī ¶Ecos thubal q̄ i minori asia tarsos pdidit q̄ ānq; alueos diceb⁹ inde ꝑuicia alicia pauli apli ꝑria ¶Thera⁹ thubal ysa ad eubum a q̄ cypa insula ceibima dcā sunt de q̄ circa insulas de socio ei⁹ ptz. ¶Mit⁹ vocamin a q̄ burgūdi. ℔ i insulā rhodus venies rhodios appellari volunt ¶Quit⁹ fi. thubal a q̄ hispani a q̄b⁹ hispania europe regio ꝑmaxia. ¶Thiras fi. mosoch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maioris asie vicia Septi⁹ fi. thiras suos thuresos appellauit. a q̄ tracia ꝑuincia. q̄ i scithie pnb⁹ ē noiat.

Sale qui ⁊ cayman dr̃ Luce. xij. sane intelligendo vt supra vbi thare filr̃ Arphaxat nat⁹ est anno p̃is sui. xxxv. cõpleto Hñ. xi. abiudi vo. 2379. hic ciuitatem salem primo edi ficauit imponens ei nomen suũ. que postea hierusalem est appellata. vixit annis. 433. ab isto Barmate qui ⁊ indi prodiere qui primus indiam incoluere.

Augustinus. xvi. de ciu. dei dicit. Post benedictionẽ filiorũ Noe vsq; ad Abrahã nulla fit mẽtio aliquor̃ iustor̃. nec eos tamẽ defuisse crediderim. ꝟ si omnes cõmemorarentur: minus longũ fieret ⁊ esset hec magis hystoria ea diligentia q̃ yphetica prudentia.

Heber filius sale nat⁹ est anno p̃is sui. 30. Dei. xi. mundi vo. 2509. dieb⁹ q̃bus vixit. 467. anni fuere. Abisto heber hebrei iudei nominati sunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuisione linguarum sola hebrea lingua remansisse dr̃ que eam ante diuisionem linguarum non dicebatur hebrea: ꝟ humana simpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Augustinus q̃ ꝟm opinionem quorũdam hebrei dicuntur ab Abraham cuius opinionis est burgensis. Math. xxi. vbi vult q̃ hebrei dicuntur ab heber denominatione p̃ij nominis. ꝟ ab Abrahã ex eo quia abrahã veniens de Mesopotamia venit per flumẽ ideo dicebatur hebreus id ẽ transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequentes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui venũt de vltramontanis vltramontani dicũt. Patet igitur vtranq; assertionem bene valere.

Hec Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes principales. Sed populi ꝟm Dictionũ non sunt nobis note vel p̃ter longinquitatem terrar. vel p̃ter mutationes populorum ⁊ nominũ. vel contrũi guerris aliisue causis. Et istorũ habitatio massa per gentibus vsq; Sephar montem orientalem.

Hec phaleg nat⁹ est anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit situs heber sic dictus. quia in diebus eius facta fuit cõfusio linguarum. quasi ipe diuisus sit ab aliis. q: in domo sua mansit lingua puritia. quia in ea cõfusione nõ fuit. Unde ꝟm Augustinum in hoc nõ paruum iusticie vestigiũ apparuit q̃ ista domus libera fuit ab hac pena. quasi nõ fuerit particeps in culpa. Et nota ꝟm eũdem: q̃ numerus linguarum fuit ꝟm numerum generationũ. s. 72. Auctus autem est numerus gẽtium: multo amplius q̃ linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus ẽ anno mũdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primũ cõstructa fuisse referũtur. Et quidam gẽtiũ p̃cepes adorari ceperũt. Babilq; quoq; regnũ dr̃ exortum.

Linea Christi

Hierosolima nomẽ urbis in palestina metropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹. postea salẽ. tertio hierosolima. vltiõ dicta. Cuius urbis primꝰ ꝓditor fuit (vt Josephꝰ testat) Canaan q̃ unꝰ appellatꝰ erat rex. Et ꝟ q̃dẽ melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui cũ ibidẽ phanũ edificasset illud Solimã appellauit. solimu fuerũt ppli iuxta lucã q̃s homerꝰ pugnatissimos: a bellerophõte uencios dicit. et in mõtib⁹ habitasse. Et cornelꝰ tacitꝰ cũ de iudeoꝝ origine opinionẽ narrat ait. Alij clara iudeoꝝ imitia solimos carmib⁹ celebratã homeri gẽtẽ ꝓdi tam urbẽ hierosolimã noie suo fecisse. vñ Junenalis interpres legũ solimar. q̃ cantas cananee gẽtis usq̃ ad tpa dauid regis habitatio fuit. Hec to sue iudeoꝝ ꝓceps eos cananeos seu iebuseos expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cũ ciuitatem reedificasset eã hierosolimã. i. mumtissimã nũcupauit. Hunꝰ urbẽ situs a mumtio petra erat. a triplica muro cingebatur. q̃ vt Strabo ait inter q̃s abundans exterꝝ uo oino siccam fossam hebat i lapide excisam. xl. pedũ ꝓfunditate. latitudo uo. cc. l. E lapide aũt exciso educta erant celeberrimi tẽpli menia. Hec hierosolima lõge clarissima urbium orientis supẽ duos colles erat ꝓdita iteruallo discretos i quã dom⁹ crebet nunc definebãt. Collũ alter q̃ supior citas excelsior: a ꝓpinquitate directior castellũ dauid dicebatur. Alter q̃ inferior sustinet citatez undiq̃ declinis ẽ uall i medio ad syloã ptinz ita fõte q̃ dulcẽ uocabãt. firmissime aũt dõ salomõis auctoꝝ i terra regũ opa ornata fuit. agrippa eẽ ptez citatis addiderat a cinxerat. Exuberãs em̃ multitudine pplati extra menia spebat. Noiata ẽ ps addita noua citas. Ome ãt citatis i giro spaciũ. xxx. a trib⁹ stadijs sinebat. Et si i toto admirabil. tercius murꝰ admirabilior ob excellẽtiaz turris q̃ ad septẽrionẽ ocadẽtẽq̃ surgebat i ãgulo. de q̃ sole orto arabia ꝓspici poterat a mare usq̃ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eã turris yppico: a due q̃s herodes i ãtiq̃ muro edificauerat. Mirabil⁹ sunt Lapidũ magnitudo ex secto marmore cãdido ita adũati vt single turres singla saxa viderẽt. hijs i septẽtrio ali ptes aulaꝝ regia ꝑstãtissima ꝓtegebatur. Muro alto cincta acvarietate saxoꝝ ornata Milte denisq̃ portis ꝙ cardin flexe colũneq̃ i singulis: q̃ iter eas fõ duo patebãt spacia vbi erãt viridaria cũ astemis emeritis. q̃b⁹ aq̃ effundebat. Pudet dicere ꝟ regia q̃ fuerat cũ flãma ab itestinis ilidatorib⁹ oia ꝓsumpsit. Hec excidio tñ bꝰ regie vbi iferꝰ patebit: vbẽ aũt sacraz reddidit moꝛs xpi. Placz sac i eo loco videre possimus Emmẽ. i. q̃ lotꝰ e xps. Templi seu tẽpli ruinas i q̃ deuant. locꝝ ybi cũ suma bũlitate passus ẽ oꝛpe vt nos ai passionẽ libaret. sepulcꝝ vbi sactissimũ illũ coꝛpꝰ sistunt. Et vñ ascẽdit in celũ. q̃ ad iudiciũ uenturꝰ credit. vbi vẽt a fluenb⁹ ipauit vbi decez elegit doctos atz iopes piscatores. q̃rũ hamis a rhetib⁹ piscarẽt ipatores a fges getiz. vbi cecos illuminauit. leprosos mũdauit. paraliticos erexit. mortuos suscitauit. Multaq̃ a alia q̃ lõge psecꝝ tediosũ eẽt. cũ ex euãge. nõ sint

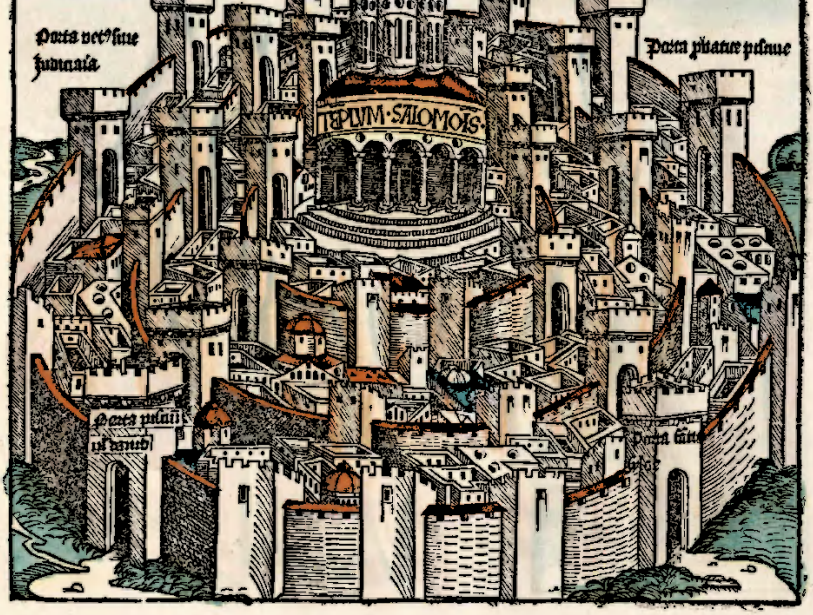

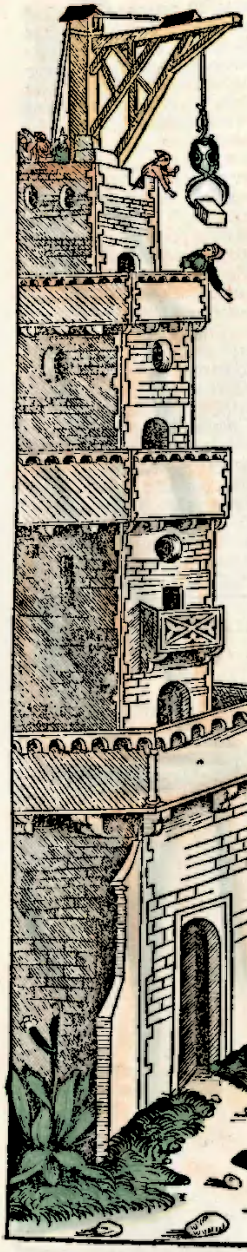

Jectan fra ter phaleg

Nebroth princeps

Supbe na de Ja pbet

de sem

de Cham

Catalog regum assirior.

IEn tres principes Jectan. f. Nembroth t Supbena cum suis populis formudantes diuinū iterū posse mundare cōuenerūt in campū sennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuī altitudo pingat vsq; ad celuz tē. Deū. xi. Deus antē videns q; non cessarent a stulto suo consilio confudit eoz linguas: t ita factum est vt per totum mūdum dispergerent. ir.

INimum regni Nembroth fuit babilon qui post confusionem linguarū ysias adiit. regno relicto filio suo belo. Augustinus vo dicit eum inde fugatum: t q; filij Assur regnum illud obtinuerunt vsq; ad annos. 1505.

IBte Belus dicitur regnasse in obscuro qz parnū dominū habuit. Et primi fuit que errozi populi deuz pinxerunt. Ilū diuersi gētes diuersimode eum appellant. f. bell baal. baalim beelphegoz beelzebub.

INe oriūtur plura regna. primo satarū qō licet sit vetustissimū. tamen inter principalia regna non cōputamur. Unde pter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium t occeanum septēmonalem vsq; ad germaniā pongitur. Et est prima pars europē gothi vngari t dani sunt de bijs. Secūdum regni assiriozuz. Tercū sicionioz de quo varro velut annq; tempe exoriūs pertenit ad athenienses: deinde ad latinos. Quartum egiptioruz de q;bus in sequenti folio.

SCom Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assiriozū t romanoruz temporibus t locis ordinata t distincta. Illud primum in oriente aliud in occidente surrexit. atq; sine ullius minū hmus sunt. Secūdus igit rex assiriozuz et primus monarcha fuit. Ninus qui libidine dominādi vicinas suis bellis humiliat. quos pter bellandi imperitiam cito subegit. Totamq; asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientalium monarcha. Hic cuitatē magnā Ninuen. quā assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine suo appellauit Ninuen. hic primus fuit inuentoz ydolatrie ex eo q; pī suo belo mortuo ymaginem in lemmentuz coloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaz cōfugerent securitatē. t sic adorari cepit. Cuius exemplo t alij hmusmodi ymagies fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

De Turri Babyl vel Babilonie.

NEmbroth gigas manu fortissimus. Hoc p auo suo vita functo libidine dñandi succēsus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni principiū in campo Sennaar incepit. in quo cōuentionem habuit vir audacissimus t eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis psuasit vt lateres facerent t igni coquerent t turrim edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsq; ad celum pertingeret tanq; ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna coz superbia se cōtra deum erigentes. Edificātium temeritatem dñs hac sola animaduersione peussit. vt gentes due t septuaginta q̄ ibi cōuenerant: t descenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguarū confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aūt hec turris Babel stent paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Empozii nobile chaldeozū ꝓpe Euphratē Baldach vocitatam. Ibi incole aūt non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum t ceu aſtationem. Et ꝓpter rupes t animalia venenosa nō patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eozum ciuitatem ebabiloma traducta. Turris autem altitudo M.cxxij. passuū a Beda ferūt habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatū ē nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi sint labiū vniuerse terre. Et dñs super faciem cūctaz regionū eos dispersit.

REgnum Barbaz in regione septēntionali Jnitiū sumpsit. Ubi primū regnauit Thanaus. a quo t thanais fluuius: ingenia cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quēq; Ninualem appellauit Virgilius in quarto Geozg. Hec itaq; regio ab ipo thanais diuiditur fluuio. t vna pars remanet in europa. Altera in asia protēditur. Que aūt est in europa ad Traciam terminatur: t pauca gignit animalia: t a flumine remanet illesa. Que vo in asia ad orientem vergens: diuersas cōtinet gentes: de quaz moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cōmuniter aūt omnes Scithice gētes eq̄tantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: sed ex feris quas venant victitant. Regnū hoc quāq; veruſtissimū sit: quia barbaz est. Jnter quatuoz regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoim Scithica gens vnq; cessit: imo t darū persarum regem fugauit. Cyrum occidit. Siphrionam alexandri magni ducem telerunt. Ptolomeū egiptioz regem cum omni exercitu t belli apparatu repulit atq; fugauit. Asiam ter bello subegit: t per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierūt: qui res magnas gesserunt. Equibus amazones primo clarissime mulieres: que i bellis clara gessere facinoza. Bactrianā t parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus t alij sūt qui pannoniam subegit: t aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates a bullis descendit. Zeloozbes hunozū rex qui contra Justinianum imperatorē insurrexit ex scithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq; vniuersi ex scithis emerserē. Bani quoq; ac Turci ex scithia pdierunt. Ea quippe nato ex mago Noe nepote ozū habuit. Barbara eā gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum; serpentes t ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

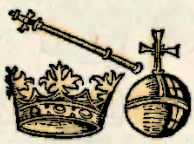

REgnum Assiriozum in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiū sumpsit. Qđ quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nē bzoth idem usq; ad Sardanapallū ultimū: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aūt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari t egipto terminat. A septentione vo habet Armeniam t Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec est Syria.

Regnum Amasonum seminarum tempore Ragau inter Scithas & Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hec certe femine Scythice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodontā fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amazonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia & lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie partem subegerūt. vbi Ephesum & Smirnam atq; alias pleraſq; ciuitates condiderūt. Hec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se p̄sentirēt. A quibus si mares nasci contingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis mammis dextrioribus mānis bellica exercebant officia. Vnde & amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: & māma: quasi sine māma. has expugnauit hercules & bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Justinū in primo Epitho. libro. & diodorum Siculum.

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initiū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio p̄mū regnauit Sozos. quod quidem crebris & diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legim⁹. De quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitq; vsq; ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesraym filio Cham habitari primū cepta est. Regio siquidem affricana. quecq; vt nōnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis hystorie scribit Ab oriēte rubro mari Assirieq; cōiungitur. Ab occasu Cyrenen & Aphrice reliquū habet. Et a meridieq; in Ethiopiā protenditur. A septēmone vo Egiptū mare habet. Et cum in eis raro aut nūq; pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

Regnum Sicionorum in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initiū sumpsisse Eusebius refert. vbi primus regnauit Egialeus: a quo Egialea vocitata est. Que postea vocata: deinde Achaia dicta fuit. Cunis maxime clarum oppidum continebat fuit. Porro regio hec teste Plinio in quarto naturalis hystorie refertissima est oliueris. Que etiam Aichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Sycionorum regnum admodum parvū erat. de quo etiam Varro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad Latinos. postmodū ad Romanos demq; ad Turcos. hoc quippe regnum duravit vsq; ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinq; & viginti. Ac duobus & sexaginta supra octingentos annos. post quos sacerdotes earū constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo q̄ in salo. i. mari site sunt. Ex his nouissime et maxime ponē de sunt. ¶ Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo huic gēs cognominata est. Hec aduersa gallie parte ad aspectum hispanie sita est. Cirenitus ei⁹ q̄dragies octies septuaginta q̄nq; milia passuū. mira et magē fluminū in ea: fontes calidi: et metallorū copia larga et varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicit cōmunis anglia. ¶ Thanathos insula occeani sreto gallico a britānia est vario termino separata. ¶ Thule vltima insula occeani. Tilos indie insula ē sm solinū. Hec sert palmas oleū et vineas. hec oēs terras hoc solo miraculo vincit q̄ quecunq; arbor in ea ē nunq̄ caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis niuis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem tu liperi. ¶ Gebades insule occeani. intra britāniam posite tumeto. xxiij. quarū. x. deserte sunt et. xij. coluntur. ¶ Scotia eadem et hibernia prima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ secundior. Hec ab affrica in horas portigitur: illic nulla anguis. nulla apis. aues rare ¶ Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis columne sunt. ¶ Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices et beate fructuū vbertate vnde et gentilū error: et secularium carminā poetarum propter solis secunditatem eam paradisum putauerunt. ¶ Harum prima dicitur membroni: secūda Inuonia: tertia Capraria. quarta Theode: alia vuaria. hec site sunt in occeano coniuncta leuantie. ¶ Horgondes insule sunt occeani. ¶ Iste Espidus insule crise et argire. ¶ Capzobana hec oēs insule occeani. ¶ Sunt et alie insule que ab bellesponto vsq; ad gades in mari magno sunt cōstitute. ¶ Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. et papbon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. ¶ Creta insula greciae pars ē ingens cōtra pelo ponensem: ibi ab scōditus est iupiter et enutritus. ¶ Fuit autem quondam centum vrbib⁹ nobilis: vnde et centopolis dicta est. ¶ Prima remis et sagitti clarui. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima vexit. studium musicum spondeis et dactilis in ea ceptū est. Capzis copiosa: ceruis eget. hipos vulpes et alia ferarū noxia nusq̄ gignit serpēs nullus: nulla noctua et si inuenta statim moritur: larga est vinibus et arboribus: diptamus herba ibi nascit. phalangos venenatos gignit. ¶ Abidos insula est europe super hellesponti posita. ¶ Thoos insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis ē prima arte lanificij lectisternioꝝ semiaꝝ clarui. ¶ Cicladis insule greci quidaꝫ autumant dictas: eo q̄ et si spacijs longioribus a delo proiecte in orbe tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non q̄ in orbem disposite: sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas cicladas putāt. Hec in bellesponto inter egeum et maleum mare constitute. Circūdantur etiaꝫ pelago murtheo. ¶ Sunt aūt omnes numero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus ¶ Delos est insula in medio cicladuꝫ sita: et dicta delos seruit: quia post diluuium ogigi temp⁹ notatur cum orbem multis mensibus nox continua inuoluisset ante omnes terras radijs solis illuminatas: sortitaq; ex ea nomē q̄ prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipa est et ortygia vbi primū vise sunt coturnices aues quas greci ortygias vocant. In hac insula latona enixa est appollinē et dyanā. Delos autem et ciuitas dicitur et insula. ¶ Rhodus prima cicladum est. ¶ Carpathos est vna alia ex cicladibus. ¶ Cithera alia est ex cicladibus vbi est ortavenus. ¶ Icharia ē alia. ¶ Chyon insula Sira lingua appellatur: eo q̄ ibi marmor gignitur. ¶ Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia et pitagoras samni⁹ a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula primo vasa fictilia repta dicūt ¶ Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Per⁹ ārt trinacria dicta propter tria aera. i. promontoria peloru. pathinū et lylibeus: ē ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris sruciosa: vētis et sulphure plena. Illū et ibi ethne mons extat incēdia: in cuius freto scilla et caribdis quibus naues aut absorbentur aut collidūtur. Fuit autem patria quondaꝫ ciclopum et postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallium gignit et achatem lapidem flumen achate dat: omnis ambitus eius clauditur stadioꝝ trium milū. ¶ Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez poete finxerunt regem fuisse ventoꝝ. Sed vt Varro dicit. rectoꝫ fuit ibi earum insulaꝝ et q̄n ex earum nebulis et fumo futuros predicebat flatꝰ ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem insule et vulcanie vocantur q̄ et ipe sicut ethnas ardebāt. Sunt autez nouem habentes xpria nomina. quarus prima lipparis: altera thasia. ¶ Sardus hercules filiꝰ ex magna multitudine a lybia profectus sardiniaꝫ occupauit et ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuꝫ in latitudie. xl. passuū. In ea negz serpēs gignit negz lup⁹: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. ¶ Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a sardinia. xx. milū freto cincta ad prospectū ytalie. ¶ Ebosus insula est byspanie. ¶ Baleares insule byspanie due sunt. Ebosiades et Hemasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū quibus lapides emittūtur. multe et alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ptim in asia. ptim i europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoz qui exierūt de inferiori scithia europe vt dicit Jsido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroz suoz arma arripiētes hostes virili animo aggresse. de mantoz suoz nece sumpserūt vltiā vinonē. Nā oēm masculū a sene vsq̄ ad puerū i oze gladij pmerūt. & femīas refuītes & hostili spolia tempiētes. deniceps piter sine masculoz ꝓsozno viuere decreuerūt q̄ duas regīnas. s. Marthesiā & Lampedonā mantoz exemplo (quas ip duo solebāt esse reges) sup se stituerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ō hostes dimicabat. altera interim rēpublicaz gubernabat effecte sunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices q̄ magnam partez asie sere. C. annis dominio suo sbiecerunt. inter ipsas vō nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua pmiserūt. ex finitimis gēnb⁹ mantos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad pceptionis officium institutoz: mantos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos aūt filios vel eiectabant vel debito tempe patribus transmittebant: filias vō sibi reseruantes eas ad sagittandum & venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impediretur eis in. vij. vt dī anno māmillas dextras exurebāt. & ideo amasones sunt dicte. q. sine māma vt dicat Jsidorus libro. ix. has vir mānas antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicunt p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc penitus fuit per amicam antiq̄ per vires: sicut in gestis grecoz̄ & Amasonum continetur. Dicit autem Jsidoz⁹ q̄ per alexandrum magnum amasones vsq̄ ad internitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa pernuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum q̄ cū feminis confligere statuisti. quare si sauciente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. q̄ si victis nobis dijs nos deuicteris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triumphasti. super cuius responso ad admiratōem duaꝝ rex generosus. dixit: decens fore nō per gladium & furorem mulieres vincere: sed potius p̄ amorem. propter q̄ libertatem eis concessit & ipsas non violentia sed pon⁹ amicicia a suo imperio sibi iungauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempa ferē introducta. Et nota q plurib⁹ de causis nobilitas ista ruta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente em humano genere: cuz homines ad malū proni essent. oportuit p hibere insult⁹ pza uoz aduersus bonos. t ideo eligebat aliq⁹ vir bonus iustior ceteris atq; prudentior. q eōrū ꝓsideret: t uos p mouerer. mediocres defenderet t malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p alijs inuentibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi q nobiles q̄dam necessitate cōstringāt: ne ab antiq̄ virtute degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebis: q̄ rectū iudicium ignorabat. licet tñ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: q nihil magnū p̄dere valuerūt. nisi qđ vulgari opinione celebrabat. Vñ expediebat pro ipaz pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliuz principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nonnūq; em cōmunitates grauate ob incursus bestiales tale edictū sanxerūt vt q̄q; patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis p se t heredibus suis ꝓpetuo obtineret. Hmō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaz fluxit. Aliq̄n em populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se t sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū mot pie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoscerēt. Inuentūtur etiā q̄dam nobilitates p diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ pmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. t ieroboam: t quotūdā aliozz. plurime quoq; legūtur nobilitates p violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū simuliter aliq̄ statim destructe t penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota q hm veteres historias raro aut nūq; in paganismo nobiliū stirpes ꝓpetuate fuerunt ꝓpter superbiam t tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. hm illud Eccī. x. Sedes ducū superboz destruxit dñs. t sedere fecit mites p eis. Item nota q nemo vnq; nobilitatē odio habuit: q ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde periculū qđ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis i sancto xp̄o dauid apparuit. qui ipemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g. q vix paucissimi ad tātam sūblimitatē ydonei fuerunt.

Inuenit siue Nabusin trū diez uinee ciuitatē grādē eōdidit. Ninus rex assiriozz p̄e eius belo mote sublato (vt ante patuit) t regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veteres t quasi aurū gentiū mozē nouā imperij capitalitate mutauit inserens bella finitimis t rudis adhuc ad resistendū populos superauit: t ad libie fines vsq; peruenit. Primus igitur magnitudine quesite dñationis cōtinua possessione firmauit. Dominus igitur p primus accessione virtū sortitor ad alios transiret: t p prima quez victoria instrumentū seruitus esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zozoaste rege Bactrianoz fuit. q primus artes magicas inuenisse t fidei motus diligentissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso t ipe decessit relicto impubere Nino tyroze semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas xp̄a. quē hebrei virū sanctū nominat. Is cū videret petōres ciuitatis Ninive dei misericordia sua ꝓpheta cōsecutores. ne videret falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝓspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter qđ i mare demersus a ceto deglutit⁹ ē.

Idolatrie scelus execrandū qđ fuit olim mali principiū huius temporis inuentū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteꝛ monumentis colligere possumus homines ad ydoloꝛ cultum allecti affectione. f. timoꝛe adulatione t artificū diligentia circa sculpturas.

Nachor octo de melcha genuit filios e quibus bathuel tercius fuit q genuit rebeccam filiaz et laban filiuꝫ. Iste nachaor secundus filius thare. vxor eius melcha. ¶ Hus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ hus. filius nachor filiꝰ habuit vnꝫ laban ⁊ vnã filiã rebeccã. s. Laban filius bathuel duas habuit filias qs post cob lippa oculis genuit sex filios ⁊ vnã filiã. ¶ Secda filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandẽ genitus abrahã in vxorem quã heliezer seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrã chanaan. quatus filius. ¶ Aran tertius filius. ¶ Ebeldas septimus filius. ¶ Bela octauus filius.

Haruch fi. Aam⁹ ragau nat⁹ ē ānō mūdi. 2905. vixit autē ānis. 230. et mortuus est. Nachor fi. Haruch nat⁹ ē anno mūdi. 3053. anno vite ei⁹ .148. t defunctus. Thare fi. nachor nat⁹ ē ānō mūdi. 3114. t habuit. iij. filios. vixit ānis. 205. genuit aūt abraam nachor et arā. Arā. 3⁹. fi. thare būt ynū fi. t duas fi. sarai vx. abraam. melcha vx. nachor. loth fili⁹ Arā būt duos fi. s. moab .i. pū moabitaz amō 2⁹ pū amonitarū

Aram cū genuisset Loth filiū ymeū t saraī t melchā filias inter chaldeos moratū ē ī ciuitate caldeoz q̄ dr hur ei⁹. aūt filias frēs sūi duxerūt vxores. nachor. s. melcham t abrahā saray. porro thare dū terrā caldeoz odio būtūr. pge ydola q̄ apō eos ī pcio bēbāt ꝑ ignē adorabāt. et ꝑter lucū Arā filij sui migrauit cū suis in charā mesopotamie ciuitatē vbi t demū mortu⁹ ē. cūq; vixisset ānis. cc. v. iā cēn boīs vita decrescere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebāt breuiores vsq; ad generatōs moysi.

Sodoma t Homorra atq; ciuitates alie ob nephariū pcī vindictā a dño phibent succese. solo loth cū duab⁹ filiab⁹ ac vxore liberato. cū oīb⁹ aduersantib⁹ cōtumeliā faciebāt. Jō dē⁹ vniuersam regionē simul exterminare fecit. Cū eīn abrahā cēt nonagintauouē ānox accepit legē circūcisiōis recepit etiam repromissionē de ysaac nascituro. Eodē ds tpe venerūt² sero duob⁹ āgelis vīus sodomā. loth pūan⁹ atq; benign⁹ sedēs in foribus ciuitatis ad mutuādū paupes. qb⁹ visis occurrit rogās t cogēs eos vt declinarēt in domū suaz cū sero esset. Qui ingressi domū ei⁹. ois pplus sodomoz circūdederūt domū loth dicētes vt pduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias suas vgines ad vtendū eis ne illis iuuenib⁹ hospitio receptis talē iniuriā faceret. Qui nolētes audire. ꝫ ḡsi rūpētes ostiū. ꝫ angeli introduxerūt loth in domū. t illos oēs percusserūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. pdixerūtq; angeli subuersionē sodome fiendā. Et cū nūciasset ḡ loth generi⁹ suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias ei⁹ de ciuitate. pcipitēte vt ī mōtē se saluas faceret. nec retro aspiceret. pgēnb⁹ aūt cū vxor respexisset retro ꝫ angelox pceptū t citatis curā hse videret vsq; fiunt ī statuā salis. Plinius celsus sodomā t gomorrā t alias citates ignē t sulphur deuolasse fiunt t vsq; ē regio ī lacū salsum t sterilē q̄ dr mare mortuū. Ascēdēte aūt ī mōtē t ibi manente loth. inebriauerūt filie pēm suū. t maior cū eo se ebriose cōmiscēs pcepit et eo tpepit moab filiū. Minor idē facies pcepit et eo t peperit filiū quē vocauit Amon. a qb⁹ amonite t moabite. hec gētes in valle Tyrie habitauerūt.

Tercia igit̄ etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vsq; ad dauid fm heb. 940. ānis. fm. lxx. interp̄. dccc. xli. Ibi etiā patriarchar nr̄or q̄ vere deū coluerūt historia incipit. abrahā itaq; pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeor nascit. anno mūdi fm hebre. 2453. fm. lxx. interpres 3184. Hic pendēs ⁊ rex diuinar hūanarūq; eruditissim⁹ primus deū cūctarū creatore ꝓnūcians. ꝓter q̄ caldei i eū surgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educ⁹ a pre suo thare de hur caldeor venerat i aram. ibiq; habitāti p̄cepit ei dīs dicēs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ veni in terrā quā mōstrauero tibi. ¶ Postq; Abrahā redisset de occisione q̄ndq; regū affirtor. q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchisedech rex salē q̄ erat sacerdos dei summi offerēs panē ⁊ vinū. cui Abrahā decimas

Sarray prima vxor abrahe diu sterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit ysaac nonagenaria mulier sterā. Cethura secūda vxor abrahe ⁊ hūt. vi. filios sapia ornatos ⁊ industria. hāc duxit abrahā post mortem sare. nola filior. samrā. iectā. medan. madiā. iesboth ⁊ Sue. ¶ Agar cōcubina abrahe. ¶ Ysmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iste ysmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egipcia anilla sare. a q̄ ysmahelitar gentes. q̄ postea agareni postremo sarraceni dicti sunt; eiect⁹ ē de domo p̄ris cum mr̄e. quia ludebat

Linea Christi

Abraham

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ ară fratre suo in igne. quia ignẽ colere nolunt. Cũ ꝙ ipse pjectus sinsset in ignẽ a deo liberatus ẽ. Edoptauit au tẽ loth filiũ fratris sui ară in silũ. filiã quoq; eiusdẽ fratris sui nole saray accepit vxorẽ. deinde cũ thare pẽ suo nachoꝝ q; fratre suo ꝙ familia araz pegrinatus ẽ de chaldea in ară mesopotamie. demũ mortuo pẽ suo thare. cũ esset. 75. annoꝝ. ẽũ loth ꝙ saray ꝙ omni familia ꝙ substãcia sua precepto dñi pegrinatus ẽ in terrã chanaã. Et habitauit in sichem vbi ei dñs apparuit dicẽs. Semi tuo dabo terrã hanc. Et deinde venit peythapolim vbi nũc ẽ mare mortuũ. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aũt fame recedẽs venit in egiptũ a quo rediens habitauit in cõualle silmambre iuxta bebron. cui demũ in somno dñs apparẽs dixit. q; semẽ suũ pegrinũ esset in terra egipti annis. 430. Et q; quarta generatõe rediret deberet in terrã chanaan. cũ aũt esset. 99. annoꝝ facta sunt ei de terra chanaan repromissio. Et q; reges egressuri essent de eo suscepto circũcisionis etiam precepto circũcidit se ꝙ ysmahelẽ filiũ suũ. omnẽq; domũ suã ꝙ familiaz. Anno mundi 5184.

Memphis vel Chayrum

Memphis nũc Chayrũ dicta regia Egipti quã teste diodoro siculo lib. bisto. scdo Ogelous rex egipti cõdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoiata. Ambit⁹ stadioꝝ centũ et q̃nquaginta vrbez olim egipti pręclarissimã opponumeri totius eius oze loco vbi nilus scissus in plures ptes efficit sozmaz delte. Quo fit vt tanq; in tuti claustro posita aditum prebeat prohibeatq; ad superiora loca nauigãtibus. Et ad cohibendã aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposiuit. Et a partibus ceteris vndiq; effossus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimã. Vnde ꝙ posteri reges sere omnes relictis thebis ꝙ regiam habitationem in ea edificarunt. Et babiloniam egipti atq; chayrum vocauerũt. Apud Memphim olim colebaf Osiris qui eiz phrones auo in argmoz regno succederet Ipse maioris glozie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo subiugasset imperio Iisdem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multa res ꝙ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honozes. ꝙ cum vt deum adozare ceperũt. ꝙ cõmutato nomine apim illam vocauerũt hoc est bouez. Die eiã bos coz lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ꝙ Pli-

ain ysaac. i. ieiabat cũ ad ydolatriã ꝙ ad cõem ymaginũ ẽs faciebat de luto. qõ vides sara dicebat eis ce ancillã ꝙ filiũ ei⁹. Cũ natuseẽt ysmahel quẽ pẽ in xp̃o. ãno circũcidi voluit illũ sara tãq; xpiañ filiũ diligebat: ẽ ysaac sibi natoab ei⁹ amoze teclinauit. Fugitiq; abzabeyt i aliã regionẽ trãsmutef. q; eiz ad etatẽ puellaꝝ, nisi ei vxoꝛẽ egiptiã cõiunxit. Ex q̃ filios ꝓcreauit. q; oẽz terrã ab euffrate ad mare rubrũ positã vsq; tenuerũt.

nio. Et hos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt t adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dicere. deinde referētibus prefatis auctoribus statuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ydiote merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū cenū antistites memphim cum primorum gregibus populoq. t omni musicoz genere prosequūtur. qui ad motum t stationem apis egipti delubra quibus succedit aut inuadat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totus orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis solet exire te in cancro totam egiptum extendat. Et Virgil. aut. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsq colorans amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaq bonis plurib' referntissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa e aūt in duas partes. Quarum vna babilonia nouа. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eas gloriosa virgo maria cū puero Jesu t Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q in his finibus celebris habetur. Ad eam enaz docti viri accesserūt Pithagoras t Plato tē. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoq ingentes hec regio habet t varia memorabilia que diffuse apud plerosq scribuntur.

In Nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus t promisit q filius de sara vxore nasceret quē ysaac vocari iussit. Cūq ysaac annoz octo. xx. esset annoz volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū sibi in holocaustū precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad eadem filij pariter t ad altare accessisset. deus cognita hois obedientia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui q timeas dominū. Et cōsectum arietē ex improuiso vepribus inherētē ad sacrificiū ptulit. Cū abrahā obedisset dño in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes pbs vt scribit Jsi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bactrianoz fuit quē Ninus affinioz rex bello interfecit. t libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilib' mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leniere eīm sensus differtur in. lxij. diem. Itaq vnū nouēnus codes die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Aristonles ait. cy vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artes post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe tibare pīs Abrahe.

Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentus. 1947. temporibus abzabe a trebeta Ninī assirioꝝ regis germano a Semiramide regina ex affinia pulso in germanie cōfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno morino impubere filio derelicto Semiramis vxore priūgni trebete suspitione ducta eidem insidias parare cepit. quā ob causam trebeta (etiā non lacessitus) e regno cū magno assiriorū agmine secessit. Qui post multos errores: multosq; viarū anfractus in belgiam galliarū prouinciā tandez peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsidens ibidē etiā loco naturā munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim uocauit. exinde uiuus ceſar cū vniuersam pannoniā (traiecto rheno flumine) sibi iecit. Et vicecōsulem q̄storē tradit. Qui vsq; ad impiū inclinatōnem ibidez pstitērūt. Ea quippe treuerēsis ciuitas semp opulentissima fuit. Et inter q̄nq; belge prouincie ciuitates primipatū dignitatis q̄ antiquitatis obtinuit. Eius archiepūs e septē decto ribus imperatoris dignior habitus ē. Hec florētissima ciuitas q̄ opibus tum q̄ cōfertissima fuit. cuius ruine clare ostēdunt. Monstrāt ibi pallatium muri operi qō ad instar babilonici muri exocto latere factum: tāte firmitatis bodie manet. vt non solū hostem uon metuat. verū nulla opez arte frangi queat. Hinus quoq; vrbis ciues nūc moribus q ornatu legibusq; ob merecatorum eo aduentantiū frequentiā et familiaritatem aduocātiū cultu q humani referūtur. Qui ob germanie vicinitatez germanica vtūtur lingua. Et ab eisdem cultu q exercitu q quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam uiter gallos singularis virtutis hūtur: q equitatu q peditatu plurimū valere existimātur. Porta quoq; ibi ostenditur q ex inredibili lapidū magnitudine ferro iunctorū cōpacta in superficie sua. corpa beati Symeonis ac venerabilis pbi Popionis in ecclesia ab eo dē epo facta fouere creditur. Ea sane ciuitas a Valente epo beati petri discipulo primo xpi euangelū suscepit. inde a beato paulino eiusdē epo viro sanctissimo illustrata fuit. quē a cōstantio imperatore ob catholicā fidez exilio relegatus q vsq; ad mortē. etiā extra xpianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud pbrisiā defunctus beate passionis coronā a domino recepit. Ibi etiaz floruit maximus epūs a quo athanasius antistes pfectionē cōstantij imperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habuit quoq; hec ciuitas Nicenū epūm totius sanctitatis virū q alios multos. Extant in ea aliq; antiquitatis insignia. E q̄dus ānis retro insculptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima posseduit sed plura priorib⁹ addit. Nō cōtenta suis nec totis finib⁹ orbis. Expulit e patrio priūgnū trebetā regno. insignem pbrigus nostrāq; quē condidit vrbem.

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oīm ferme vrbiū asie vetustissima eē videt. Quā abrahe seruos fundasse sacre tradūt lre. Estq; campestris agrū hūs natura soli sterilē ac aridū: nisi quatenus aq̄ irrigent supne fistulis cuniculisq; subductę. Quare humor terrā reddit olim sertilē: z cōsitōibus pstantissimā puulsq; amnis in regiōe vnicus primis mēnibus relabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oīm in orbe paosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenor̄ ut̄nere sex dieꝝ ab hierlm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et xpe eū locus extat vbi cū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiūt. Saule q̄d me psc̄q̄ris. Qui post baptismū in synagogis pdicabat xp̄m. ob iidias iudeor̄ e damasco noctu in sporta p muriū demissus fuit: vbi z womus ananie a q̄ baptismū accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ppessa. postremo cū Conradus romanor̄ rex duceret in aliam expeditionis mun⁹ assum pſit. Itaq; ducturi in damascum tres xp̄iani reges cardinalē quoq; legatū. z simul p̄archam hierosolimitanū: multos quoq; epos expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri prīcipes prudenti consilio castra firmassent. Et si vrbs inenibus altissimis densissimisq; munita virib⁹ capi nequiuisset: in potestatē breui vēturā erat. q̄ aquatione fluminis prohibiti damasceni. tumenta intus equitantiūq; q̄ presidio tuerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficulme suffecturis. Cū tamen sibi tuendū cūues scirēt. ne successis cuniculoz̄ meatibus: qđ haud quaquā operosum nimis sore i telligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit vo de tanta vrbe victoriā assiriꝰ hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq; regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis p tem mutatis: inenia vires suas frustrāt̄ oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio pontiumitōibus additis in suam potestatē firmato. nostros aquatione pohibuerūt. qđq; par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris brevi laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat ipportari. Soluta obsidione cū tantus exercitus reiecta ad Iopem redisset Conradus ludouicusq; reges cōmunitos male habitosq; exercit⁹ suos in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus z quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

REgnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāq; ex armenia egressus primus hispaniaz regnū (Justo. teste lib. ix. Eiby.) obtinuit. vbi t sedem sibi cōstituit. prius habe ria dicta. regio quippe europe a mōtibus pirbeneis incipiens. et p colūnas herculis arauēs vsq; in boreale occeanū ptenditur. ita vt oīnia in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa t incredibilis in vna regione est. Decez nāq; milibus stadijs eius latitudo cōmensuratur longitudo vo prorsus eadem esse videt. Illamq; postea diuerse gentes t varijs nominib' cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritica vini olei omniūq; metalloz ac animātiū q hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat pa'pue velocissimoz acerrimoziq; eqz ferura. Trecentos totos apud hispanos tercertatū est annos Scipione Gracco Albino Carbone Mercllo pompeio cesare aliisq; ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto bellati. Postq; aūt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoq; ornamento illis fuit: vt nullum vnq; memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei tropbea in pirbenoz iugo sita sunt. Bapionum monumenta nō longe a Taracone spectant. Ibi bostetana tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergaq; bis litteris adhuc notati. Bellum cesaris t patrie. Turres Julij. Julij carceres Julio braga sacre urbis tē. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta tē. Augusta uuuere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeq; alie in hyspaniā a Romanis colonie reducte fuerūt. A quo regno nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Lucij florū. Pamponū mellā. Silū yralicū. ui arcialem Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimoq; imperatores vt Seruā Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc t gentilū tpibus. Videamus quid p hispaniā xpiane religioni acceserit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū t Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratianus t innumerabiles martyres: horū vestigia imitati ferdinādus rex t Helisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonageſimo primo in fine anni Granatā vrbem maximā q olim Illipula magna dicta est ad xpi cultum t obsequiū reduxerūt.

REgnum Bohemorum initium sumpsit a Belauis qui relicto campo Pennaar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Exechius cro annus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit ei olim incolis memoribus atq; sentibus aspera feris q hominibus aptioz: eius autez frater Leches exilij comes: cū vidisset germaniā agros ditatū bohemiq; potentē ad orientē pfect'. in magē ea poz planicie sedez collocauit. Polomāq; nomē ex loco tedit. Nā planicies slauonica lingua pole noiat. Qz heredes cū inuerosaz multitudine breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerūt post ei' mortē Crocku i pncipē telegūt. Qui arcē apud stemnā cōdidit: moriens aūt tres filias reliqt. Libussa vt natu minoz post obitū patris pnciā gubernauit t arcē vissegradensem cōmunit. Altera filia brela dicta herbaz t medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sozmlega. Hemū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni' femine sbesse arbitrio. Ideo libussa in cōclone vbi adesse multitudine vidit. Ego inquit placite nolluteq; imperare. Estote liberi virū qui prosit dabo. Ite equū meū in campos adducite. seqntes quocūq; ierit. Hemq; ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille vnbi cōiunx vobis princeps erit. Is aūt primislaū cōstitit aratorem: quē in ducem poscunt: primislaus igitur in verso vomere calceoq; appositio cibū sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus aut nā calceos querno roboze factos secū afferret: seruādos in arce vissegradeñ. respondit vt ferrēt posteri qui' principatum inter bohemos accepisset. Id regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsq; in nūc hereditis sub varijs regibus ac imperatoribus floruit.

Babilonia sen Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. ⁊ fi Belus Membrotides babilonia regnauit annis plurib⁹. cuius regnū paruo ambitu clausum debuit: hanc tamen vrbes omnes greci ⁊ latini historici pariter ⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā co ctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit arena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis pa sim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiaꝝ scriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticū hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi ⁊ verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vbē ampliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam ārea cultū sui corporis occupata esset: et nuncia retur illi Babilonem defecisse. solita adhuc altera parte crinū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄z rantam vrbem in suam potestatē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq̄z furibā foret babilon spoliāda trophēis. Illi⁹ mum (teste phlostrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊ octuaginta stadiorū circuitū retinebant. Plin⁹ vo libro historie naturalis sexto. Murorū dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̄nor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorum. Altitudinem vo quater tantū. Itaq̄z fuit membris ac ortis pensilibus tēploq̄z et arce maxime admirabilis. Hec bijs ptēta Semiramis. ethiopiam quoq̄z suo adiecit imperio. Indis quoq̄z bellū intulit. quo pter illam: ⁊ alexandrū magnuz nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persarum suo loco manifestabitur.

Jupiter

Jupiter pm⁹ ethe nus ⁊ (vt alūt) dicti filius cui ꝓpriū nomē fama fuit bisdē tēporibus apud archadyz magno in ꝓcio habit⁹ est. Cui⁹ ob vtutes id ꝑclarissimū ionis nomen adeptus ē. Js lyfania ex beber filijs videlicet ieran origines duxit. Ibidēq̄z cū essz ingenij maximi vir. videretq̄z atticos rudes. bestialiq̄z fermitu viuentes: ante omnia eisdē cōpositis legib⁹ illos publico instituto vtere vocauit. Cunq̄z eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: sacerdotesq̄z instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. ⁊ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū amicissimi nestres mirarētur atq̄z cōmendarent: eū cristi mantes deum Jouem vocauere. regemq̄z suum confestim fecere. Jd autem ionis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōsortiū operationum ionis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū ⁊ hūdū tp̄atūq̄z: modestū ⁊ patie obdurato rē: ac in pcutis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic hui⁹ bois pōderaj moribus ⁊ vtutib⁹ cū ione ꝓmeruit dixerit. quē nō terrenū ꝙ celestū virū arbitrabant. Nō q̄dē nomē postq̄z ab ātiq̄s planete ⁊ lyfanie filij ꝓcessit ētiā milt alijs cōcessuz fuit. s. ionij scō celi filio necnō ⁊ ionis tercio cretēsi regi saturni filio. multos eiusdē ionis filios ⁊ filias veteres alcibē sinxerūt. Quoz ꝓma minerua. Deos apis. Lara sol. Quarta diana. Quis mercur⁹ ⁊ vij. alios

Semiramis Ninꝰ magnꝰ assiriorꝫ regis vxor anno a nãuitate abrahe duodecimo. Cũ eius maritus morte sublatus fuisset. regnũ suscepiẽs regnauit annis 42. Cũ Ninꝰ decessisset fluctu ipubere adhuc filio Ninia et vxore semiramide. et cuius tenerula esset. ꝛ eius vnicꝰ filius Ninia puer. nõ estimans nisi eẽ imperiũ tã grãde filio tenello cõmittere. Ipa vt erat animo ingẽti quod ã astu mulebri excogitata sallacia. hec cũ immaturo puero. nec ausa tradere impiũ: nec ipsa impiũ palam tractare: tot ac tantis gentibus vir parentibusqꝫ viro: ne dum femine parituris: simulat se ꝑ vxore Ninię filiũ ꝑ semia puer. Nã ꝗ statura vtriꝫ mediocris et vox pariter gracilis ꝗ forma luniamentoꝝ equalitas. matri ac filio sibi. Igit brachia ꝗ crura velamentis. nara caput tegit ꝗ viroꝝ more incedere cepit. Eodẽ ornatu et ppl'm vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret. que mox vestis exin te gens vniuersa tenet. Hic primus inuijs sexũ mẽtia puer credita ẽ. Et semia puerũ simulãs maiestatẽ regiã adepta fuit. Magnas vrbes cõdidit res gessit. quaꝫ amplitudine vbi mutidia supatam putat: q̃ sit fatetur: quẽue simulasset. nec metuit oĩbus aperire qõ esset femina. nec hoc illi dignitatẽ regni ademit: ꝑ admiratõnem auxit. qꝫ mulier nõ seminas imõ vtute. ꝑ etã viros anteiret. Nec babiloniam cõdidit vel ampliauit. murũqꝫ vrbis cocto latere arcũdedit: bitumine interstrato vt prehabita oñdunt. Multa alia ꝓclara bui⁹ regine fuere. Ad postremũ cũ conciubiũ filij petisset ab eodẽ interfecta ẽ cũ duos ꝗ xl. annos post Ninũ regno potita.

Nina q̃ q̃dã samets ꝗ Ninias scribit: Magni Ninꝰ ex semiramide filiꝰ quartus assiriorꝫ rex. Anno q̃ngẽsimo tercio nãuitatis abrahe. post semiramidẽ mrem. quã ipse obtrucauerat Assyrius regnare cepit. ꝗ regnauit annis. 38. Is cõtentus elaborato a parẽtibus impio belli studio tpolint. ꝗ velut senũ cuncta mre mutasset. raro a viris visus in semiaꝫ nirba cõsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primꝰ indigena ꝗ ab eo crete creta dicta ẽ: quẽ aũt vnii Curetarum fuisse. a q̃ Iupiter abscõdiꝰ ẽ ꝗ interit⁹. hi Gnoson cunctaẽ in cretaꝫ cõdiderũt ꝗ Cybeli matri templũ.

Arius q ꝗ Araliꝰ dõ q̃nꝰ assiriorꝫ rex post Niniam anno a nãuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ꝗ regnit annis. 30. Circa ista tpa abrahã ex ancilla agar genuerat ismael. a q̃ ismahelitaꝫ genꝰ. ismahelẽ aũt filiũ abrahã anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egipcia sare ancilla genuit. hysmahelite postea agarent: ꝗ postremo sarracem dicti sunt: sara eĩ Abrahe vxor (vt scripnira sacra ait) cũ nõ ꝑret liberos dixit ad abrahã maritũ suũ. Ingredere ad ancillã meã agar. si forte ex ea susciptas filios. cui facto statim cõcepit: post hec natꝰ ẽ ismahel: quẽ ꝑmittꝰ sara tanqꝫ ꝓpriũ filiũ diligebat ꝗ ꝑncipatꝰ herede. Ex ysaac sibi nato ab eꝰ amore declinauit. Ideo suasu eiꝰ cũ mre eꝰ in aliã regionẽ missus. q̃ cũ ad etates puenisset agar mr eius ex egiptiã cõmnit. ex q̃. xij. filios reges ꝑcreauit. q oĩm terrã ab euphrate ad mare rubrũ tenuerũt.

Bol gẽtiliũ dr

Diana prima dea

Ceres dea frugũ

Postea reges assiriorꝫ exẽpla ꝑcedẽtiũ secuti: rũa gentiũ bꝰ ꝑ internũcios dabãt. impiũ aũt assyriũ q postea syrii dicti sunt ãnos. dc. ecc. tenuere. Postremis apud cos regnauit sardana palus vir muliere corruptor vt in sequentibus patebit.

Solem pmũ iouis filiũ ꝗ mineruę germanum florentissimꝰ Tullꝰ dicẽ: virũ vtriꝫ utilignẽ ac splẽdidũ bonem ꝗ ingentis regijqꝫ animi ꝓclarꝫ. quẽ ob ingẽtes vtutes cũ claronoie declararũt. putabãt cũ veteres a nebroth gigãte seducti. primã rem cãm ignẽ eẽ. Et ꝑcrea illi nobilius nomẽ solle dare nõ poterãt. seu q eũ celestẽ putarẽt bonem. seu diuũ e celo venisse rõne profunditatis ingenij.

Diana pria biꝰ solis orꝰ ꝗ iouis pmi filia. ꝗ ipa hac tẽpestate i ꝓco fuit: de q̃ tullꝰ vbi ꝺ nã deoꝝ scribit mlta cõmẽorat ꝗ iouis asceptiã fuisse ait. Hãc tñ eã fi eẽ dicãt qnã poete ilignẽ ꝺgnitate ꝑpetua volucre. cuꝫ legaẽ hãc ex meramo liberi ꝗ ꝓserpine filio primatũ ꝓcepisse cupidinẽ.

Ceres ẽs apud Siculos i ꝓco fuit. cũ sicano siculoꝝ rege ꝓximo regio copulata. cuius ingenio valuit. vt agroꝝ cultũ excogitasset: prima apõ siculos boues iunxit: ꝗ aratro terrã sulcas ꝓcidit: ꝗ semia tradidit. q̃ cũ in segetẽ exercuissent. collectis spicas flabellis seperare. ꝗ molis terere. ac panẽ cõficere docuit. cui ãtea boies glãdibꝰ ꝗ pomis siluestribus sustẽtarẽt. Ob qõ merito cũ mortal'ibꝰ eẽtes dea frugũ arbitrati sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regũ Assiriorꝫ

Linea pontificū

Lem filius iacob

Neptalim etiā tribum fecit
na iacob genuit duos filios
de qua Sampſon natus eſt.

Bala ancilla lye cōcubi
Nota dan tribum facti

Ruben tribum fecit e
gdidit pmogenita

Neptalim

Bala

Dan

Ruben

Symeon

Leui

Berary

Cheth

Amram

Ayzar

Ochozie

Naran

Eleazar

Phinees

Abyſa

Zabulon

Dina

LEui pater omnium leuitarum. a quo t tribus ſa
cerdotalis deſcendit.

Ochoze filiꝰ Yſaar ꝓtendit de ſacerdotio cū Aaron
eo ꝙ ipſe fuerat de pmogenito Yſaar. et ideo eius
z 50 viris igne diuio periit tē. Fuit aūt cognatꝰ moy
ſi ex leuitarum tribu natus: Vir quidez facultatibus
plenus et ad dicendum facundiſſimus.

Maria ſoror moyſi. pphetiſſa fuit: Carmen quod
incipit Cantemus domino gl̄oſe cecinit. vij. die
bus leproſa fuit. ꝓpter murmur contra moyſen Mo
ritur aūt in cades deſerti ſin et ibi ſepelitur

Iacob ex lya nam maiore ſex ſuſcepit filios Judā
a quo regia mbus deſcendat t denceps dns nr
beſus xps. Ruben q̄ pdidit pmogenita: Symeon et
Leui a q̄ leuitarū genus Iſachar Zabulon et Dynam
a Bichen ſtupratam.

Ysaar

Amram

Zabulon

Dina

Aaron

Moyſes

Iſachar

Ochozie

Nacon

Eleazar

Phinees

Abyſa

INcenſa impia ſodomorū ciuitate Abraham cēdenarius diuio iuſſu Baram cognouit vxorē que cō
ceptens Anno expleto filiū peperit quē t iuſſu dñi vocauit Iſaac ſignificans gentes magnas et co
futuras: quo nato die octauo circūcidit carnem prepucij eius

Linea christi

Ysaac Abrahe filius. Anno mūdi. 3284. vir treo carus post patres valde longeuꝰ. Et ipe sexagesimo vite sue anno geminos uidelicet Jacob et Esau ex Rebecca uxore filia bathuelis genuit filios. Defunctus est Isaac vir offmi ⁊ tute plenus cū uixisset centū octoginta qui q annis. quē filij in Ebron sepelierc.

Esau hispidus venator uēdens primogenitis sū suo Jacob p cibo lenticule. ⁊ a lenicula fulua dictꝰ Edom ductꝰ uxoribꝰ chananeis sine cōsensu parentū supplātatꝰ a fratre suo in benedictiōe pīna. ipm iacob conabat occidere. Habitauit aūt in edom q dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mesopotamia occurrit ei pacificus cum. 400. uiris.

Jacob natꝰ est An. mūdi. 3344. uixit an. 147. et habuit. xij. uxores Lyam Rachel Zelpham et Balam utz in figura.

Beniamī sedecim filiꝰ iacob Joseph Aseenes Manasses Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit uxor iacob diu sterilis. tandez genuit duos filios. et mortua in pru. sepelituraz ipe Bethleē. Genuit aūt iacob ex Rachel toseph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manasse Asser et gad

Linea regum Sichymorum

Egialeus

Apis

Thelalion

Jacob patriarcha vir sctissimꝰ ex Isaac natus. Et ipe pⁿ annū vite sue nonagesimū toseph ex Rachel uxore genuit filiū. quo nato supuixit āis quinqua ginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

In regno Sychymoꝝ regnauit Egialeus pīmꝰ rex uīs patuit. a q Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat. Deinde Europes scōs rex. et tercius eius Selchyn apud Sychymos regnauit annis uiginti.

Apis quartꝰ rex Sichymoꝝ Selchin pīe desticoli regnare cepit āno. xlv. abrahe: q est Semiramus xxv. regnitq; āis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q pīmꝰ Egialea nūc vo peloponesus appellatur.

Arius ille fuit quintus rex assiriorum sub quo natꝰ est ysaac scōm Aug⁹.

Iste Thelalion Sichymoꝝ quintus rex fuit quo regnante adeo mita ⁊ leta tpa fuere et cū defunctum uelut deū coluerīt sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primꝰ fecerūt. Hunc successit Tiraniachꝰ circa cuꝰ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Nineus rex Assyriorū antiquꝰ qui et balaneꝰ vocatur, sub quo natꝰ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thaumaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Linea regū assiriorum Arius

Nereus

Anno mundi. 3450. Columnius particulare permanxit in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Sela filꝰ Jude cū adhuc esset paruulꝰ. nō tradit cū in das thamar q̄ fuerat uxor her ⁊ onam: sed remisit eā viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset tamen cuz dare ne occideret: sicꝫ fratres eiꝰ. Vñ thamar meretricez se caute simulās ⁊ sedēz in limo cōcepit de iuda ⁊ peperit phares et zaram. vtz Gen. 38.

Juxtā in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hystoriā pulchrā de Asseneth: quō erat pulcherrima et honestissima sed elata et superba cōtemnēs omnem virū: ⁊ quē pr̄ꝰ nolunt postea sume desiderauit: sicz habere ioseph in virū visa pulchritudine ⁊ sapia ⁊ modestia sua: sed ipse nolunt assentire: nisi prꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et contristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula nomē accepit ante natiuitatē xp̄i. 740. tpe ioseph a Telchinis et a carianꝫ a pharoneo Argiuoz rege tāz diu tenctis cōditā est. et prima cycladū veneruꝫ ab oriēte in qua vt pomponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta soderēt inuentū. a q̄ ciuitas ⁊ insula cognominata putat. Nā rhodos grece latine rosa dicit. hec insula nongētoz stadioz ambitu cōtinet. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis colosꝰ rhodi quē fecerat lyndꝰ libippi discipulꝰ. Qui. lxx. cubitorum altitudis fuit. Quiꝰ quinquagesimo sexto anno terre motu p̄stratꝰ. facēs quoq; miraclo. Vtz de septē mirabilibus vnū fuit: hec insula in oriētali p̄mōtorio sita. Que et portuꝫ ⁊ vijs et membꝰ olim sicut nūc ceteras alie vrbes superauit. Multa h̄ ciuitas bella ⁊ a turcis ppessa fuit damna. Necz vllo pacto turcas restituisset. nisi milites btō iohānis dicati cura fuisset recepisset Qui nō solū insulā tutati sūt sed ⁊ Cypris alijs finitimis xp̄ianis auxilio esse cepert Anno dni. Mcccc. viij. In p̄sentem xp̄ianoz gnem Turci vero

vicibꝰ q̄uoz dicta oppugnauerūt vrbē. Nouissime anno. M cccclxxx. Machometus ottomānus Turcoruz imperator ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoz. ⁊ ferdecī ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioz militū religionez delere p̄posuit. Tandez post cruentissima p̄lia. auxilio mḡri petri danbusson nauone galli Turcis cum ignominia sunt repulsi.

Rhodus

Linea christi

Judas anno mundi.3454.

Egiptioꝝ Reges oēs tunc pharaones dicebā
atur nō hoc ꝓpriū habētes nomē. sed ꝑ dignitate
reges tūc vtebant: sic ⁊ apud nos imperatores Augu
ti appellāt. Habebat ꝙ vnusq; pharao ꝓpriū nome

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter somniorꝝ inter
pretationē: dās ei ānulū in manu et stolā byssinam
et torquē circa collū. faciēs cū circuire p egiptū: preco
ne ante eū clamāte. vt oēs genu flecterēt ante eū. Vo
cauitq; nomē eius salutorē mūdi. Deditq; illi vxorē a
seneth filiā putifaris sacerdotis ciopoleos ex qua ha

Nati sunt duos filios scilicet manasses et effrayn.

Anno mundi.3445.

Iste pharao ignorabat ioseph. et ideo fecit subuerti
pueros: sub quo filij Israel fuerunt in magna tri
bulatione et dura seruitute.

Iste est pharao chenceres qui contradixit ꝙ moysen
deo orauit ꝙ mari rubro obruitus est.

Iste pharao nonus rex Mefre nolunt audire voces
domini vt dimitteret filios israel. quare decem pla
gis attriti: postea submersus fuit cū suis i mari rubro.

Joseph desiderio vir ⁊ patriarcha castissimꝰ in
Egipto ex Asseneth putifaris sacerdotis vxore
duos genuit filios manasses scz et effraym. Hic
ab adolescentia cū forma pulcherrimꝰ haberetur ani
animi vtute et sapia fris excelleret. pr eū pre ceteris am
plius diligebat. Ideo alioꝝ cōsilium inuidias. quas ob
ante quintodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto
venditꝰ est. Indeq; vite sue triginta annis exactis. co
ram pharaone stetit. Vxor aūt regis in eū libidine du
cta ait dormi mecū: ꝙ respondit oīa tradidit mihi dñs
preter te. Illa aūt simulata egritudine vt exoraret Jo
seph apprehēso pallio cius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ē ad
me seruꝰ hebreꝰ vt illuderet mihi. et pallū oī dit. Credulꝰ ioseph i carcerē tradidit. Is deinde somnia regis
interpretans p̄nūciauit septē annos vbertatis futuros. et septē sterilles. Rex eus e carceris liberauit. Egipto
preficiens. Joseph igit postq; in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centuꝝ ⁊ decez annis in egipto
mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam
reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis ques
quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres

Joseph somniorꝝ interpres filius iacob

Uxor putifar

ABrom Anno mundi.3495. CAram vero anno mūdi.3544.

DIcorū regnū argiuoꝝ vbi Inachꝰ occam ⁊ terre(vt aūt)filius seragesimo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia primꝰ regnare cepit. Id vero regnū duraūt annis.544. Cecrops aūt egiptiꝰ ānoꝝ nonagesimo iudaice fruitur| āno regno argiuoꝝ relicto primꝰ athenesibꝰ regnat ānis.50.

Ynachus

AThene ciuitas fuit pclarissima in attica regiõe. Cuiꝰ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo ab Alabādo cōditaꝝ dixit Cicero libro tercio de naturaꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptū eiꝰ vrbis cōditorē fuisse. Eāq; vocabulo egiptio cognominasse. qđ lingua greca athenā sonat. Alij Cecropem illā pdidisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris olive minerue cognoiasse. quā ea arbor ō signar. ⁊ lingua greca athena dr. Vnde alij ab eo nō cōditā ſ instauratā putāt. q̄ tpe Athena apōllos p deam colebaꝝ. De eiꝰ nomie Diuꝰ augustinꝰ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit auctor varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē instaurante subito aq̄ua in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super q̄bus pdigijs sciscitatꝰ apollo delphicus q̄d intelligēdus. q̄due faciēdus foret respōdisse fertur. Q̄ olea minerue. Aqua vo neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Essetq; in eoꝝ animi arbitrio. vt ex alterꝰ duoꝝ deoꝝ nomie ciuitas vocaret. Congregatis oībus vtriusq; sexꝰ viri adheserūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomie ciuitas appellaret. Ac sic athenā grece vrbē cognominauerūt q̄ latine Mineruā dicim⁹. Eo q; mulieruꝝ voces vna virorū numeꝝ superarint. Quāobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis estuātibus vndis athenarū terras populatꝰ est. Que cum placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt deinceps nullis publicis interessent cōsilijs aūt. Deīo vt nullꝰ nascentium cognomē maternus acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenis vocaret. Postea vero dicūt neptunū ⁊ minerua athenas cōdidisse. Sed aū de nomis impositiōe inter eos fieret dissensio. Viris relictis pugnis sit inter eos cōuentio. vt q̄ cuſſa terra laudabiliorē pduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptunꝰ aūt tridēte suo percussa terra. Equū pduxit belli omen. At minerua hasta. pcussa oliuā pduxit pacis arborē. Que cū vtraq; iudicū vsa fuit. ex suo nomie athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit. de q̄ lucanꝰ libro sexto ait. Primꝰ ab ethrea p cussus cuspide saxis. Thessalie soluipes bellis seralibꝰ omen Exilit. Et virgilꝰ georgicoꝝ primo. Tuq; o cui prima fremens(ut)iudit equū tellꝰ percussa tridēte neptune. Apud athenienses prio regnāt Cecrops egiptiꝰ Anno quarto ⁊ nonagesimo iudaice fruitur|. Decamisseptamꝰ ⁊ vltimꝰ eoꝝ rex fuit Codrꝰ tpe samuelis. Postea p magistratꝰ respublica athenēsiū fuit administrata. Nec vrbs athenēsis quondaꝝ nobilissima fuit. nulliꝰ indigna pconij. tāta eiꝰ supfluit claritas: doctoꝝ phoꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē ipsa tpe parui oppidi spem gerit. In eo tñ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est p omnē greciā notissima. cū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētiꝰ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinoꝝ auxilijs nullꝰ opem tulerit. Pena ei ob eā rem tradidit: in quis eruum ignobile ducat.

Linea Christi

Esrom

Aram

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerua cantatissima mulier anno etatis Ysaac. 58. Apud tritonidē lacū appmt. Ex cui⁹ nomie postea Tritonia appellata est. dicebat̄ a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. sine a pallante gigāte quē interfecit. Hec ḡppe ioues primi priogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū milta añ nō cognita regnasset nō solū affri sed et greci eā absq; matre ex ioues cerebro genitā crediderē. cū ei⁹ origo nimi⁹ innotuit. Ipa cū primo lanificiū omibus antea incognitū adinuenit. Nā ostēso q̄ ordine purgata lana: et demū⁹ ferreis pectinata atq; colo filata. et texturā exercitauit officiū. Vñ et lanifices fulones. nitrones. textrices q; pnelle (teste ouidio tercio fastoꝝ libro) celebrare ceperūt. Vsus insup olei cū vsq; mortalib⁹ incognitū hec ipa inuenit atq; docuit. Ipa eadē (vt cicero ait) sapie dea et artiū inuentrix dī. Tandem cū ei⁹ fama et nimis reuerēcia late diffussa fuit. in ei⁹ honorē tēpla cōstruxerūt. papue rome inxta tēplū Jouis

Este armauires septim⁹. hm Aug⁹. est oct au⁹ rex assiriorū: sub q̄ de⁹ appuit ysaac. pmittēs ei q̄ pmiserat pri ei⁹: regnāte apō sichimos leoappo cē. viij. rege.

Prometheꝰ bis tribus in archadia clarut. Ut erat q; acutissimi ingenij et spectatie perite. q̄ hoies in cōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Fi|la cra quoq; bouis primꝰ de terra formauit. et arte quadas velut spām habēna mouere docuit. Inter eā i altissimo cacumine mōtis reficeret astrologiā didicisse eā primꝰ assyrios docuit. Insup ignē e silice primꝰ eduxit: vt plinꝰ testatus est. Vsū preterea anuli (sed ferrei) primꝰ inuenit: Que quarto digito in honorē cordialē vene portare sua|sit. Tpe deinde pcedēte apud romanos statuū emanauit. vt libertī ciuesq; aureo vterent; liberti in argenteo: ei serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyriorū: Nocteꝰ est do|minꝰ ad iacob: repromittes ei q̄ patribꝰ suis pmiserat: q̄ sunt hec duo Possessionē terre pmissionis id est chanaan. et bñdictionē oīm gentiū in semīe eius quod est christus dominus et regnauit annis. 56.

Atlas et ipe archadie hac ḡa tēpestate. Tur mire cō|templationis clarꝰ fuit. Qui astroꝝ cursum pungitiuo studio ꝓbendit. et primꝰ de astrologia iter grecos disserunt; ꝓpter qō fuerūt eū celū portare. Quāus idē mōstrare ei⁹ nole mūcupet. Cui⁹ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videat. Hic septē genuit filias nym

Beleus iste fuit tercius rex assyriorū phas nūcupatus. Hic sub q̄ mortuꝰ est ysaac. Et regnauit ānis Eusebius. 52. Regnāte tūc apō sichimos Mesapo. ix. rege.

Appollo archarā repit. Medicine artē inuenit quam frater suꝰ Esculapiꝰ ampliauit q; et fulmine interiit. Iste appollo delphicꝰ clarꝰ babel. et pꝰ morte deꝰ habitus est. Is em a poetis phitonis et sapie deꝰ appellatus est. Qui medicine artis reptor et virtū herbarū primꝰ cognitor vt Ouidi⁹ primo Methamoph⁹. scribit. Medicina nicium est opiferq; ope

Ide dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

Este fuit. xij. rex assyriorū sb q̄ mortuꝰ ē Joseph regnāte sichimorū plēneo. xi.

Este Jupiter deꝰ ꝑdicat eiq; boue offerūt. primꝰ etheris: et (vt aiūt) dicti filius cui⁹ ꝓprīū nomē Lysania fuit. bis tribus apud archadiā magno in ꝑio habitus est. Cui⁹ ob virtutes id ꝑclarissimū iouis nomē adeptꝰ est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia a|thenas fuisse dicit. Ibidēq; cū esset ingenij maximi vir. videretq; amcos rudes. bestialiq; ferme ritu viuētes. ante oīa eisdē cōpositis legib⁹. illos publico instituto viuere docuit. Cuiq; eos ad hūanos mores redegisset. monuit eos deos colere. et aras. templa. sacerdotesq; istituit et multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū rudes silvestres nutrirent̄ atq; cōmendarēt eū existimātes deū: Jouēq; vocauere regēq; suū ꝓfectum fecere

Este fuit tercius nonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimorū. xij.

orthopole. Et argiuorum. 5. Crnaso.

Linea regū assiriorum

Lacedemonia fuit licaonie vrbs que est ꝓuincia in achaya siue pelopponeso a lacedemone Jouis filio ex Taygeta conducta. A qua ipa grecia regio nomẽ accepit. Hec eadẽ alio nomine etiã sparta dicta sunt. Herodotus tamẽ Spartas vbẽ fuisse et lacedemoniã regionẽ In qua illa consisteret memorat In differenter tamẽ ꝑ alterutra. tam ab illo q̃ ab alijs auctoribus legit. Sed quaz ob causam sparta dicta fuerit Justinus tertio epithomatũ suoz libro exponit. Spartanoz genus hac tempestate saluet quisquagesimo regni Ozie anno Eleumene lacedemonioz rege mortuo. Eozũq; regno consumpto ꝓncipatuz habuit Et cicero in scõo de tusculanis questiõibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: pulueris veniens Et labor z militia in studio est q̃ fertilitas filioz. Unde z varium habuũ ab alijs ferre cõsueuerãt dicente virgilio. virginis os habituq; gerẽs z virginis arma spartane. Primus aũt lacedemonioz rex fuit Euristeus quidã nomine ꝑ arma grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimũ. Is lacedemonijs primũ regnare cepit. Agesilaus aũt sextus lacedemonioz rex vir immortalitate mento dignus fuit ab hercule originem ducẽs. In inuenili etate regni adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lycurgus quoq; lacedemoniorũ ꝓnceps z legũ lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirand⁹. Inclut⁹ tu precio habitus est. Hic Lacedemonijs legẽ tulit. de quo plutarc⁹ valer⁹ z iustin⁹ z aristotcles in politicis mlta scripsere.

Este mercurius multaz artiũ peritus fuit. quas hoibus tradẽs deus credebatur. Primũ aũt deoz nunciũ seu interpretẽ fuisse oẽs poete describũt. Dicitusq; ẽ de⁹ facundie. mercatoz palestra. furũ nũcius. et interpres deoz. Ipe etiã lyraz septicordem comperit. Hic in oĩ doctrine genere et q̃ maxie philice edoct⁹ fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tñ mortuos suscitasse. Usi z post mortẽ inter deos relat⁹ z stellificat⁹ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea ꝓfesse facundie z eloquentie vt plurimum consueuisse dicatur.

Este Bach⁹ primo i grecia vinũ iuenit et ꝑ deo cult⁹ est. q̃ dicit⁹ est liber ꝑ et argos cõdidit. Ipe est dyonisius bach⁹ filius Semele inde in mõ pagrãs simili modo domesticas regiõibus vinũ ꝓbuit. potuq; ex ordeo germanos conficere docuit Secutusq; est eum Silenus illius nutritor.

Este Amazonus primo ad aratrum bones iunxit.

Hec sũt mulieres Scythice mlte flumiũ Thanaym habitantes feroc assime. q̃ assumẽtes arma p cenũ anos seuissima bella ꝓsecerunt tã in Asia q̃ i Europa. mltas vrbes deleuit z magnã asie ptẽ sbegerũt. Hac q̃ etate Amazones cuz i asia regnãt In primis marsepia et lampeto q̃ ephesiz Beiũ smyrnã et alias ciuitates ꝓdiderũt Extinte anthiopa. z ypolite p⁹ hãc ozethia post illaz panthasilea. Hãc occidit pirrus filius achillis apud troyaz.

Linea regũ Gerco-
rum
Ynachus
Phoroneus
Serapis
Argus

In hoc tempe regnũ argiuoꝝ siue grecoꝝ exortũ est: sub ynacho primo rege. et duraut p. xiij. reges vsq; ad tpa iudicũ isrl' barach ꝛ debore. Tũc perse' ari seo nõ spõte inta fecto nimẽs relict argos: ꝛ trãstulit regnũ in micenas post ẽ illuc regnauerũt annis' acre'. His tpibus scõm cõmestore (q dicit' mgr hystoꝛ ne scolastice) phoroneus filꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecis leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓterea iuris amicis periti dicit' ei locũ (quẽ forũ dicimus in q̃ sẽz iura reddunt') ab eo forũ denominari (Horoꝝ ipi' ysis in egiptuz nauigauit. Et quasdã apices lrãrũ eis tradit de agricultura etã multa cos docuit. Vñ ait yo dicerẽ ysis ab eo dicta est qõ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob hꝰ pꝰ mortẽ in numero deoꝝ in egipto recepta ẽ. Filꝰ etã phoroneꝰ q apis dict' ẽ codẽ tpe i egiptũ. nauigauit quẽ filiũ phoroneiuꝝ ysidis fuisse tradũt. ꝛ silr ab egiptijs veneratꝰ ẽ.

Ynachus a natiuitate ysaac ãno sexagesimo apud argos i thessalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Js post se reliquit ysidem egipn reginam ꝛ phoroneum eius successorem.

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptũ nauigãs ibiq; litteras imuenit ꝛ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓter qõ egiptioꝝ sanctissimũ et venerabile nũmẽ fuit ob multarũ virtutũ prestantiã: Et a ioue cõpressa fuit: q̃ ob patris metuz impulsa. accepis qsdã amicꝫ suis. nauẽ cõscendit Et p̃sperouento ex Achaia in egiptũ transfretauit. Ibiq; cũ repisset rudes pplos: illos terrã colere docuit: cultumq; frumenta ꝓmittere. ꝛ tandẽ fruges colligere in panẽ ꝓficere. Ideo eã e celo lapsã creditũ est.

Phoroneus primꝰ in grecia leges instituit. ¶ Hic habuit ffrem qui menses ꝛ annos docebat obseruare. ꝛ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓter qõ a rudi populo inter deos cõnumerat' est: ꝛ ei boues ymolabãt dicturiq; ẽ phoroeus.

Diluuiũ deucalionis factũ i thessalia. ꝛ seroꝝ fabulaꝝ in cẽdũ: ꝛ vocat' tõ deucalionis. qz in ea regno maxie fuit.

Os i egipto erat õ flumie i festo Serapis ꝛ cleuat' i aere et rursus ĩrat. ꝛ nõ cõparet. ꝛ p eoo colit' a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cũ in egiptũ nauigio venisset. ꝛ ibi mortꝰ. fact' est a cecis gẽte oĩm primus egiptioꝝ dꝰ. Tũc etiam mirabilis superstitio incepit de boue discoloꝝ: quẽ apim vocabãt. eo qꝺ vnus coloꝝ. et illo mortuo. dẽmones vitulũ simulẽ ibidẽ ꝓcurabant. ad decipiendum rudẽ pplm. Intellexerunt qꝺ filij isrl' similiter delirabant in oreb vts. Quid enim hac stultitia miserabilꝰ in hoc ratonali.

Argus iste qui art' rex argiuoꝝ fuit. ex eiꝰ nomie illud regnũ nomẽ accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honorat'. Hoc etiaz tpe

grecia fceteres habere cepit deas aliãs feminas.

Job vir sctissimus patiẽnie insigne specimẽ: In Idumea ꝛ arabie finib': ex zareth pẽ magis eoꝝ bosra natal'. Hic erat iust'. recꝰ. moratus. prudẽs. grauis. tpibus prudẽter vtẽs: Jdeo q̃ eꝝ comunes. ac murium modus panes. Ex vxore sex filios ꝛ feminas tres suscepit. Boues dppe inter omnes fuit tpis orientales: Cui' possessio septẽ milia ouium fuit. tria milia camelorꝝ. Quinq; agita iuga bouꝝ quingẽteq; asine ac familia multa nimis. Cui' animi fortitudinẽ vt dñs certo argumẽto cõprobaret: permisit vt a diabolo tentaret. Qui accepta potestate oĩm eius substantiã. filios ꝛ filias pdidit: cũctq; grauiuolnẽ vlcerauit. quib' in omnib' Job labijs suis ñ peccauit dicẽs. dñs dedit dñs abstulit ꝛẽ Ad eum demũ cõuersus dominus: Omnia quinq; ei a ꝓpio fuerãt duplicia addidit. Supuixit deinde Job pꝰ flagella quadragita ꝛ cẽtuz annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsq; ad quartã generationem, aetisc senex ꝛ plenus dieꝝ mortuus est.

Moyses verus: et omniū prophetarū summꝰ: historiographoꝝ ꝑnceps: vir sane mītissimus: sing oīes gentes pplm dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipe em dilectus deo ⁊ hoībus cunis memoria in benedictiōe extitit. Cm dūs in mōte synay legem suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cōburentē Cum em moyses paceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei dūs in rubo ardenti q̄ nō cōburebat: ꝓpiés et vt in egyptū descenderet. ad liberandū pplm isrl: Iste est Moyses de cunis laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in circūcisione: Iste in ꝑpuacio testimoniū de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insignis eloquētia ornatꝰ digne summū sacerdotiū sibi assumpsit ⁊ testamentū eternū sibi ⁊ filijs suis statuit. filiusq̄ eiꝰ Eleazarus in pontificatu succedit. cui pr cunis stolas sacerdotij tradit. Obijt aūt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Iteꝝ tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu per cussi sunt a deo ꝓ eo q̄ ignē alienū obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Linea christi

Aminadab

Naason

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum. Alijs trepidantib⁹. ꝓpter qđ regale sceptrū meruit ꝓcreare. An. mundi. 5644. Balaam prophetā fil⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et in alia duceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dñm prohibetur. et dicit. Non mittēs. qui eos volūtati obtemperare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem q̄ nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius ecclerent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam videt angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ydeas prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ⁊ percutiet duces moab.

Tempore illo balaam Arabus ꝓphetauit ee occidit. Balaam

Naason anno mūdi. 3688. Josue p⁹ morte moysi a deo iudex ꝓstitut⁹ fuit sup israel vt pplo terrā diuidēt. Missisq; ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmisert immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occīte dimisit eos abire ipsiq; via patefacta p iordanē miraculose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domi viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ virīs. qui ex egypto egressi fuer ād terrā ꝓmissionis cōsecutus est. Othoniel⁹ tandē octauo ⁊ decio vite sue Anno i mōte effraim sepelit⁹

Othoniel frater caleph iudicauit pplm de oppressiōe regis mesopotamie. qnē ann⁹ pessit. Hic habet q̄ angel⁹ dñi apparēs arguēs filios isrl de trāsgressione legis impropērās beneficia eis a dño collata ad fletū eos induxit. q; plurib⁹ vicib⁹ recesserāt a deo. ꝓpter qđ tradit sunt in seruitutē plurū tyrānor et penitētes liberati sunt p diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth peussit eglon regē moabitarū et libauit israel. fuit aūt vir fortis et vtraq; manu vtebatur pro dextera.

Sangar fil⁹ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium eor. Post hec malū facientes tradit sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Sysare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc inuadente. et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Moyses frater aaron ⁊ filij ifrl cū fuiſſent in egipto .ccce.xl.annis. Que cōputatio accipit a p̄ma promiſſiōe facta abrahe i meſopotamia. Sicut a deo acceptū legē tenūt filijs ifrl. Qui poſt .x. plagas quibus ꝛc egiptū attriuit peſſerūt q̄ reſtū vſq; mare rubꝝ. ⁊ pharaone peminiſſet pp̄m dimiſiſſe angelo eos p̄cedēte i die i colūna nubis ⁊ nocte i colūna ignis. vñ ⁊ pharao ꝓgregat exercitū ſuū et curribus inſecut ē eos vt reduceret i egiptū. Moyſes p̄m in⁹ iuxta p̄ceptū dñi agno paſcali comeſto cū pplo ifrl. videtes filij ifrl appropinq̄re egiptios: cepert murmurare ꝰ moyſen q̄ eduxiſſet eos de egipto. Orante moyſe ⁊ ex dñi uſſione extēdēte v̄gā ſup mare rubū. diuiſe ſunt aq̄: factis vijs i medio maris: q̄ tes incedentes libere filij ifrl. pharao p dictas vias cū ſuis exercitib⁹ inſeq̄bat. ℔ egreſſis oīb⁹ de pplo hebreoꝝ moyſe extendēte v̄gā ſup mare. reuerſe ſunt aq̄ vt pius ſubmerſis pharaone cū ſuis i medijs fluctibus. Cecinerūt ℊ moyſes cū pplo. ⁊ maria ſoroꝛ eius cū mulieribus nimpaniſtris cantici iſtud dño. Cantemꝰ dño gloriose ꝛc.

De Raphidin poſtea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices eius. Ibiq; mādauit dñs eis p moyſen vt filij ifrl ſe ſcificarēt ⁊ lauarēt veſtimēta ſua duob⁹ diebꝰ: ⁊ tercia die aſcenderēt ſup mōtē. nullusq; accederet nec eā tangeret iſm mōtē nec tumētū. alioq̄n morerē. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊ tonitrua audiri: ⁊ ſonit⁹ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes denſiſſima operuit montē in q̄ intrauit Moyſes ad recipiendū legē. His pactis dedit dñs legē pplo ſuo i mōte ſynai tercō meſe egreſſiōis de egypto. Que lex diuidit i triplex genꝰ p̄ceptoꝝ. ſ. moraliū. iudicialiū. ⁊ ceremonialiū. Et moralia q̄dē ſunt .x. p̄cepta que hītur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia ſparſim i dīſis locis p̄tibus tam pue i deutronomio. ℔ reducūt ad decalogū. ⁊ ℔ ſp obligauerūt ⁊ obligabūt ad obſuān eoꝝ. eē oēs natōes. Et p̄dicta tria ſculpta i vna tabla lapidea nos hīt ordinare ad deū. alia. vij. ad p̄xim. Judicialia aūt ordiata erāt ad pacificū cōuictum pplī adminiſtrē ⁊ bon i ciuitatē. ſicut ſtatuta ciuitatū. obligabāt ſolūmodo illū pplm vſq; ad paſſionem xpi ꝛc.

Jtulum conflatilem filij ıſrael. Hiſdem etiã temporib⁹: egiptior⁹ more (Qui buſiride adorabãt) ſi-
bi fecerũt: Cũ eñ Moyſes cũ dño in mõte morã faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis de
os hs voleret. ⁊ precederet eos: Quib⁹ dur reſtit: ſpurus ab eis (vt tradit) ſuffocat⁹. Aaron tñés
ait. Tollite maures aureas vxorũ ⁊ liberor⁹. Quas cũ accepiſſet: formauit ex eis vitulũ cõflatile opere fuſo
rio: Et dixit pplus: Hij ſunt dij tui ıſrael: qui te eduxerũt de terra egipti: ſcaturg aaron altare. ⁊ in craſtinũ in
dixit ſolennitatẽ. Mane ſurgẽtes obtulerũt hoſtias: ſed itegr pplus mãducare ⁊ biberet ſurrexerũt ludere id
eſt adorare. Tũc ait dñs ad moyſen. deſcẽde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte mẽ vt deleã eos. Cui
moyſes. Queſo dñe quieſcat ira tua: ne dicãt egptij callide eduxit eos. Impoñs eis dare terrã quã ꝓmiſ-
rat. Placato dño deſcẽdit moyſes ſerẽs ſecũ tabulas lapideas ſcriptas digito dei: Cui occurrit ioſue dicẽs:
Ululatus pugne eſt in caſtris: Cui moyſes: nõ vox eſt cantantiũ. Et appropinquãs vidit vitulũ ⁊ choros
et iratus ꝓiecit tabulas: et cõfracte ſunt. Et poſt rẽpbenſionẽ aaron de fabricatiõe vituli. ⁊ et⁹ excuſationem:
vitulũ cõbuſſit. ⁊ maſſas in puluerẽ redegit. quẽ ſparſit in aqua dans filijs ıſrael. qui in barbis ydolatrarũ
appareb at: precipiens leuitis vt ſecum acciperent gladios. ⁊ omnes reos ſignatos puluere occiderent. Cẽ
ciderunt eo die multa milia virorum.

Moyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ ieiunans legē dñi meruit accipere. Mādauit dūs ei⁹ facerer Archaz de lignis setbim. Que sunt impuꝛ tribulia: Cui⁹ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vni⁹ cū dimidio. z similiter altitudo. Et tota intus z foris coopta auro mūdissimo. ac supra cozona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabulam auream circūdē latitudinis z lōgitudinis cui⁹ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut cooperculū. qō dicebaf ozaculū: Per vtrūq; latus lōgitudis erāt dīm circuli aurei totū lignū penetrātes. z p eos vectes de lignis setbim de aurati mittebaf. Quib⁹ archa ferrebaf. nec vnq; extra hebaf: Extractq; vero pte ozaculi. sez in duob⁹ angulis anteriozib⁹ positi sunt duo cherubin aurei. vn⁹ alterum respiciebat. versis tamē vultib⁹ in propiciatoziū: duabus ḡs alis expassis. z mutuo se tangētibus velabant ozaculū. alas ex oppositō extēdebant. Et hec habebaf in sctā sctoꝝ: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea mānā hās: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit Imaginatio inspicēs cetera suppleat.

Figura Arche z ꝓpiciatoriꝝ scom Rabi salomonē.

Figura Arche scom doctores catholicos.

Similī modo ait dñs Moysi. facies mēsam de lignis setbim aureis lamibus cooptaz. bīs quatuoꝝ pedes: In singlis vero pedib⁹ erat anul⁹ aure⁹: In anulis vero vectes aurati. quib⁹ ferebaf mēsa Erat aūt labiū in ea p circuitū siat in archa: z labio affixa erat aurea cozona alta digitis quattuoꝝ: Ita q; medietas sup mēsam eminebat. ne suppposita caderēt. Altera medietas infer⁹ ad decozē pēdebat. Et ponebaf sup eaz duodecim panes azimi: Dem altrinsecus: Et singulis supponebaf patena aurea cū thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes z calidi imponebaf: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacerdotales dicebaf. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa z tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoq; panes ꝓpositōis. Quia positi erāt coram dño in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

Recepit quoq; dñs fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius bastule basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis gemculatis ad modū came. Vbi aūt calamoz capita inter se nungebant tangū duo ciphi erant in modus nucis. Et ex fundo ciphi pcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipō fundo inter ciphū ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in bastili essent quiq; calami in huc modū copulati. Quattuoz ibi ſucture erāt. Quarū quelz habebat ḡsi ciphos duos ſucos ⁊ sperulas sil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ pcedebat directe in altū inferius bis tres pedes. Et sursus bēbat sex calamos egredientes de bastili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes sursuz obliq̄. Quousq; ptingerēt ad altitudinē bastili. In bastili vo quattuoz ciphi instar nucis. Quos aliq; pomellos dicūt. Ita q̄ duo ciphi positi vn' cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dupositos vt calam' p medius ciphi trāsiret: Sperulelz sil' ⁊ lilia. et vt bedza dicūt pomell' ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. pibus cōpositū. in vna base ereꝛū. Quocūq; vero modo factū fuerit in sūmo. vij. bēbat capita cōlia: sup que ponebātur septez lucerne auree: Ita q̄ vtiq' ciph' q̄ erat in sumitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quib' oleū infundebat lucernis. Erāt eq; forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda lucernas: ⁊ cū quib' amouebatur. illud qō erat cōbustuz de lucerno. et residuū lucnis ad incendendus aptabat. Vasa ḡs plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Dime aūt pond' ei' cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei vo dicūt centenariū auri: Pesāt pfecte pond' quāq; magnū auri pond' requirebat ad tantū opus pficiendū. Positū aūt erat ad austruz cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

Altare quoq; holocaustoꝝ siue sacrificioꝝ iussit dñs fieri de lignis setbim. Erat aũt altare quadratus In longitudine t latitudine .v. cubitoꝝ. Et in altitudine triũ. Eratq; coneauũ instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erãt ere mus t extra: siue lamis eneis: vt vri nõ possent: Area aº siue arula erea erat tanq; fundus arche. sup quẽ fiebat ignis: Mui q fenestrã que erat in latere oziẽtali imponebatur. In quatuoꝛ angulis supioꝛibus erãt extra quatuoꝛ recurua cornua. In qbus quatuoꝛ cathene annulis inserebanꝫ. de quibº pendẽs craticula erea in modũ rethis facta. vsq; ad mediũ altaris descẽdebat sup quã cremãda in odoꝛem dño ponebanꝫ. Circa vero angulos inferioꝛes. quatuoꝛ erant annuli ereꝝ: in qbus vectes imponebanꝫ de lignis setbim opti ere ad portandũ altare. Positum autem erat altare ante tabernaculum sub diuo.

Altare holocausti scõm latinos

Altare holocausti scõm hebreos

Statut qs dns Moysi dicẽs Vt sacerdotio fungãt Aaron fili sui dare deberet. Ordinationeq de vestibus sacerdotalib⁹ siccdis ꝑmittes: Quattuor erãt vestes cõmunes oĩbus sacerdotib⁹ etiã minorib⁹: scz mitrale lineũ: tunica de bisso dupla p totũ. Balteus lat⁹ q̃si digit⁹ quattuor. cũ pulchra varietate. Et thyara de bisso. quã gestatũt in capite. tendẽs supius in acutuz. Sup hec quattuor ꝓprijs vestib⁹ indnebat sũm⁹ sacerdos: pella erat tunica iacincina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erãt tintinabula t malogranata intexta. Scõm ornamẽtuz suphumerale fine manicis. descẽdes vsq ad renes. adeo vt supcingi posset. cũ varietate pulchra: Terciũ ratiõale q̃drãgulũ duplex. In q̃ erãt duodecim lapides ꝓciosi Quartũ ornamẽtũ erat Balthei⁹ seu cingulũ de quisq colorib⁹: Quintũ erat mitra iacincina in capite supi⁹ bissinaz: Erat aũt sextũ lamina aurea ad modũ dimidie lune facta: In qua thetragramaton inscriptũ: facta dem de ad modũ corone. Que ꝓtendebat ab aure ad aurẽ per frontem.

Locut⁹ est iterũ dns ad moysen. Facies t labiu eneuz cũ basi sua. vas scz lauatorũ. qõ alibi labrũ t luter (vt Rabi salomõ ponit) vocatur. Nõ erat inter tabernaculuz t altare holocaustoz: In q̃ missa aq̃. lauabãt sacerdotes manus suas t pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarẽt: Similiter ingressuri tabernaculũ. t egressuri: vt aarõ t filij ei⁹ fecerũt. potãtes de sanguine hostie immolate ꝓ ꝑtis populi. Et qñ accedebãt ad altare vt in eo offerret thimiama: Nõ dẽ facũ de speculis mulieu excubantiũ ad ingressũ tabernaculi: Vel potꝰ in circuitu labij suptem circũpositi specula fuerũt: In quib⁹ sacerdotes videre possent: si facie vel veste maculam abluendam haberent.

Precepit quoq dns Moysi: vt faceret tabernaculũ in duc modis. Tabernaculu erat domꝰ ꝑfecta Quadrata t oblõga: tribus clausa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidẽtali: Liber patebit ortus ab oriẽte: vt sole oriẽte radijs ei⁹ illustraret: imo dum intrant ecclam fit vt plurimũ in occidẽte. Lõgitudo erat. xxx. cubitoz: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erãt tabule de lignis setbi. xx. stãtes Quar vnaquecz ilõgitudine habebat cubitos. x. In spissitudie digitos q̃tuor: In latitudie cubitũz semissem: Jungebãt aũt sibi mutuo: Et erãt inaurate ex vtraq parte. Suppositi vero single duab⁹ basib⁹ argenteis pforatis. Eodẽ scemate erat factus paries aquilonaris: Ad occidentẽ vero erãt. vi. tabule ꝑ omia si-

miles. In medio aũt tabernaculi mãdauit dñs fieri q latitudinẽ velũ pulchrũ appẽsiũ sup quattuor colum/nis: Nõ dubitedebat sancta a sanctasctõꝝ. Habebat aũt quadruplex operimentũ: scz de coccinis intextis va/riis colorib⁹: de sagis alicatis. de pellibus rubricatis. & de pellibus iacanthinis. Cetera de vectibus arcis. Comitis & Exagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

Figura vnius lateris tabernaculi quãtũ ad tabu las et bases quibus infiguntur.

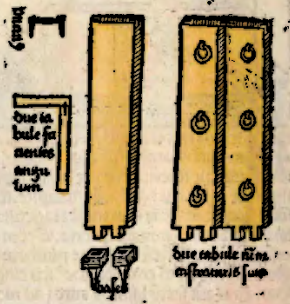

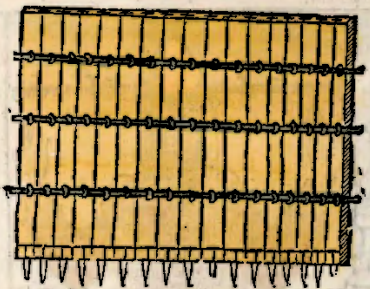

Moyses primo anno tabernaculũ dño cõstru it. Et septez mẽsibus op⁹ficiẽs. mẽse primo anni secũdi prima die erexit. Iuxta quocz p Moy sen legẽ sil cũ iris bñe ceperũt. Iterũ dñs ad moy sen ait. Cũ filio⁹ israel numerab: dabit qlez pcuz p aĩa sua: ne sit i eis plaga dimidiũ sicli. iuxta mẽ surã sanctuarij. Sicl⁹ vigiti obolos h⁹: Et hec pe cunia ad vsus tabernaculi reponebat. Cõpletisez hmonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digi to dei scriptas. Ope diuio nõ hũano inscriptas de calo go ex vtrazz pte. Et vt hebrei tradũt in vno la tere figurata. simulẽ figurã i alio opposito dabãt. qõ miracio afferebãt. Ceteri sculpta iterat lris dicebãt. Preterea catholici doctores & pcipue di uus Augus. tria pcepta in prima tabula testimonij que hoiem ad dei ordinãt. In secda septẽ q ad pro ximũ ordinant scripta ponit. Rabi in Salomon et hebrei quincz in vna & quinqz i alia pcepta distin guunt. Postea vo vt i figura vitulũ videf. descen dens Moyses & videns vitulũ & choros irat⁹ pro/iecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularũ secm doctores alios

Figura tabularũ secm doctores hebreos

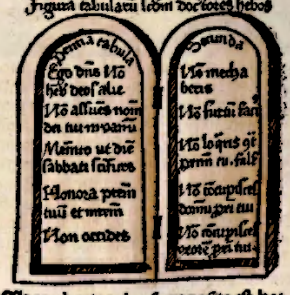

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea regũ assiriorum

Ascades

Amyntbas

Bellothus

Aptheros Eructoni⁹ Fenix Cadmus

Aptheros Rex arabe primo mellis colligendi vsum inuenit. hic⁹ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrãt. Et post ibidẽ filiũ regnauit et dictus fuit auidis legesq; fecit et primus bones aratro iunxit. Eructonius Athenien'sũ princeps primus in grecia quadrigã excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vlteriorũ literarũ tradidit. et colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. Alpha vita Gãma Delta.

Α Β Γ Δ

α·β·γ·δ·

Orinth⁹ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primũ a Sysipho latrone Eoli filio Ischmõ i medio maris ionii; et cẽchris construcia fuit. Octuagesimo etatis moysi ãno. Primo Cenchyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ et apud virgiliũ Ephyreaq; era. Nã Corinthij in ere fundẽdo peritiam obtinebãt Eo q; ibi pulcherria et artificiosa eiusmodi eris fiebãt vasa. Sz p⁹ õ cuersa et ab Corintho Orestis filio instaurata Corinth⁹ cognoiata fuit. Vltio a romanis accensa nũq; coaluit vt ostdit flor⁹ et iustin⁹. Futaq; teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios primũ imperiũ assumpsit et regnit Atletes grecis luctator victoriosissim⁹. Regnatiq; ẽ in Corintho ãb regib⁹ duodecim. annis 525. Postea respublica p annuos magistrat⁹ gubernari cepta est. Peloponesus pulcra quã hodie latini Morea vocãt tot⁹ grecie quondã ars dicta regio ẽ pene insula. haud vlli terre nobilitate p⁹ ferẽda. Inter duo maria Egeũ et Ionũ. platani folio similis. Angustia vñ precedit Ischimos appellat. in ea structura q; Ebur roneson efficat ciuitas ẽ chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sz has ipas angustias (vt plin⁹ retulit) pfodere nauigabili aluco tentauere Demetri⁹ rex Cesar dictator cay⁹ princeps. domici⁹ nero infausto (vt ol exitu patuit) incepto Hrecaprincipes postq; Turcor potẽtia europã penetrauit ex mari ad mare pducto p angustias in uro pelopones'sus a reliq; grecia diluxerũt Murũ exannulũ vocauere Corinthcos ab idolor cultura ad verã dei religionẽ Paul⁹ apl'us tanq; ãb⁹ et doctrina atq; miracls ptraxit. Huc ea regio tota impio Turcor adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. Abcdefgbiklmnopqrstvx.

Iste Balmon filius Naason. nat⁹ est anno mūdi scōm. lxx. interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xp̄i. 4474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit. et cū Josue terrā promissionis intrauit scōm glosam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitō.

Tyalus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. in quo tota ytalia nuncupata.

Linea christi

Balmon

Tyalus Rex

Eo isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur. Hic de yetro cognato Moysi descendit. et conuersus fuit ad Judaismum.

Rechab

Nec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter orientem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Beinde ab herode Tetrarcha galilee instaurata: in honorem Tyberij Cesaris Tiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Matheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse ybidē. Et in ea terminat regio decapoleos a decem ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ pter magnitudinē et aque immobilitatē mortuū mare dicit. Nec negz ventis mouet resistente turbund⁹ bitumie: quo aqua stagnatur Necz nauigātib⁹ patiēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā sustinet q̄ sue alumine illustrat. Asphaltides nihil pter bitumē gignit. Vñ et nomē. Nullū corpus animal recipit Thaurū camelūz fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passuū. Latitudine maxima viginti quinq̄ complet. minima sex.

Tyberias alʒ Tyberiadis

Qrca illud tps inceperūt ytalie regnare reges. multo tēlōgiora varia-
runt. quor olim primus dicit fuisse Janus. qui p allacuz extruxit qō Ja-
niculum dicit. Postea p magno tpe habit⁹ est. Figurat aūt cū duab⁹ fa-
ciebus. atq; in principio anni ei⁹ festa celebrat. Ob hoc q; esset finis p̄terit pun
ctūq; futuri. Et inde mēsis ianuari⁹ est dict⁹ Ideo bifrons dicit.

Saturnus pater Iouis rex cretens tpe ysaac regnare cepit: fili⁹ Arij filij Ma-
nie filij mini filij beli nembrothidis. postea expulsus a regno Cretense y ci-
lium suū Jouē. Vidēs igit Jan⁹ saturnū velle similiter vitere et vincas
colere ac docere suscepit eū benigne. t cū eo regnū partit⁹ est t genuit ibi saturn⁹
picū. q; post eū regnauit Alij vocāt eū sterē al. sterentiū. qz ab eo tanq; a patissimo
agricola innētus est vt in fimo alalū agri fecundarent. Ideo eum deū agri fecerī
et totius pspenitatis post mortē ci⁹. ¶ Saturni ymago talis a romanis depinge
batur. erat eū vultu tristis senex t capite can⁹. falcem in sinistra tenēs. dextra vero
flammā draconē. tristis qz regno crete pulsus. vel qz ortus stelle saturni signi⁹
ficat tristia ventura. senex qz sidus illud frigidissimū in effectu. ideo capricornus
et aquari⁹ (q̄bus hēt saturn⁹) sunt signa frigida. can⁹ qz primas t nives. perāt
in p̄dictis signis. falcē gessit qz agricultura inuenit. vel qz scām Fermū inuenit
est humane nature. qz frigidissim⁹. ideo scām eius in sinistro brachio. p̄pios filios
tenuit quos falce pemit t ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: eū ois
tpe cōsumerent. vel etiā draconē in terra portant qz finis est anni: p̄ Iouis dici
tur. qz eo sup̄ior scām multos habet. Glauco coeptus fuit amicu. qz stella ei⁹ fri-
gide t aēse est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hois tuentis sine
puerilis: Delectat eū diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter ere
dulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni t opis filia ac Iouis soror atq; primū ei
fuit. Hec errore gētiliū deor regina dicta fuit et
p̄terea regnor eā t diuinarus fecerūt tam sic et cōiugij
Et ideo parturientib⁹ ipam posse voluerūt. Illi unsup insi-
gnē currū t arma attribuūt: Illi q; tanq; regine excellētis
sime. tuij. nymphas pedisequas assignauerūt vt in eis⁹ pso-
na virgilij dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corpe nymphe: In eius etiā tutelā patronē aue dixerc. Cui⁹ causa dicē
Ouidi⁹ eā argi pastoris fuit a mercurio occisi oculos ap-
posuisse. Ex ione vulcanū cōcepit t post mortem inter de
as relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

Picus saturni filius primus rex laurentuz fuit. qui bellator egregius t augur
fuit. et inter deos cōnumeratus est.

Faunus scōs rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluer
vel putauerunt.

Sybille omnes femine vates a veteribus nūcupate. vel ab ymo delsidis no-
mine: vel a consilijs deor tenūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuis
se. Primā fuisse de persis. Cui⁹ mētionē facit Lucanor q; res gestas Alexā
dri scripsit. Secundā libicā. Cui⁹ meminit Eumpedes. Tertiā delphicā. de q; Crisip
pus loquit in libro de diuinatōe. Quartā cumeā in ytalia q; Neuius in libris belli
punici: Piso in annalib⁹ nōiat. Quintā erythreā: q; Appolodor⁹ affirmat suā fu-
isse cumē. Sextā graiā illius petēnib⁹ vaticinatā pertinā esse troyā. Sextā samiā: de
qua scripsit Cratosenes in annēs annalib⁹ sanctor⁹ repisse se scriptū. Septīa Cu-
manam nose Almathea. que ab aliis Demophyle nōiat. Eamq; nouē libros ar-
tulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et p eis necētos philippeos postulasse. regēq;
aspernatū p̄cij magnitudinē t mīeris insanā. Illā in cōspectu regis tres com-
busisse. at p reliqs idē p̄cium postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insa-
nire putasse. Que demū trib⁹ aliis exustis. eū in eodē p̄cio p̄tenderet: motū esse
regē: ac reliquos trecētos anteis emisse. Quor postea numer⁹ sic ac⁹: capitolio re
fecto. q̄ ex oīb⁹ euntanb⁹ t ytalicis t grecis. t precipue erythreis coacta alia
q; fuit romam: emulcāq; Sibylle nose fuerūt. Ceraū hellespontica in agro tro-
yano natā yco marmesso tpibus cyri. Nonā phrygiam que varicinata sit ancyre.
Decimā tiburtē nomie Albuneā que tiburi colit vt dea. Harū oīm Sibyllarū car
mina feruntur. Omnes aūt hec Sibylle vnā dū predicāt. in xpīme tū Erythrea. q̄
celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio ast admirās. & sinistrā manū tenēs ostendēdo de ore sum breue scriptum. dicat sic. Immobile verbum palpabit: Germinabit vt radix. Siccabit vt folium. Nō apparebit vemustas ei⁹: Circūdabit aluꝰ matremꝰ: & florebit deꝰ letitia sempiterna. & ab boibus cōculcabit. Nascet ex matre vt dr⁹: & cōuersabit vt pcō: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata serto viridi. & flozū in capite. vestita palleo honesto & nō multū iuuenis dicit sic Ecce veniet dies & illūinabit dñs denla tenebraz & solue tur nexꝰ synagoge. & desinēt labia boim. & videbūt regē viuentū & reuebit illū in gremio virgo dña gentū. & regnabit in muscdia. & vterꝰ matris eiꝰ erit statera auctoz.

Sibylla libica

Sibylla delphica

Hec sibylla delphica q̄ ante troyana bella nata p pheranit. vestita veste nigra & capillis arcūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet pzo pheta absq; matris coitu ex virgine eius.

Sibylla frigia

Sibylla Frigia indura veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. p dozsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet & firmabit consiliū in celo & annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibylla samia

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. bñs formosum pectꝰ subtil velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues & nascet de paupcula. Et deste terraz adozabūt eum Clamabunt & dicēt Laudate eum in atrijs celozum.

Sibylla europa

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. indutaveste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille & transibit colles & latices olimpi. regnabit in pauptate. & dñabit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica

Sibylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcabens. & gignet dñs in orbe terraz. & gremiū virginis erit salus gentiū et petes eiꝰ i valitudie boim. Immobile vbū palpabit.

Sibylla cumana

Inuenit etiā alia dicta antiquā sibylle eꝰ nomē in nuce. Hui de xpo testificātis videlicz. Exurget mulier de stirpe hebreoz nomie Maria. bñs sponsuz nomie Joseph et pcreabit ex ea sine cōmixtiōe viri de spūsctō filius dei nomie Jesus. Et ipa erit virgo ante partū & virgo post partuz. Qui vero ex ea nascet erit verꝰ deꝰ & verꝰ homo et adimplebit legē Jureoz: & suā adūget xpiā. & pmanebit regnū eiꝰ i secla seclоz. Venietq; sup eū vox dicēs Hic est filꝰ meꝰ dilectꝰ ipm audite. Mozuuoz resurrectō erit: et claudoz cursus velocissimꝰ. Et surdi audiēt. & ce' a videbūt. loquent nō loquētes. Et de quiq; panibus et duobus piscabus multa bominuz milia saturabunt.

Sibylla cumana

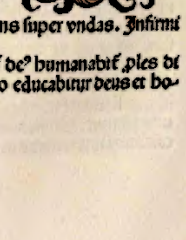

Ventos compescet verbo. mareq; suriēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super undas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse hebrea ait. In vltima' etate humiliabit deꝰ humanabit ples diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq; sibi ex piscatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re/gnauit et troyā condidit.

Anchises

Anchises ex dea venē ꝑm erro res gētiū ge nuit Eneas. q̄ in Yталіа regnauit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit ⁊ Ilio na filia eius ca pit ⁊ ducit i gre ciā ꝓpē q̄ bella grauissima secu ta sunt et mala horrendissima

Troya regio mirabilis adeo in q̄ Ilion fuit auditas cantatissima. Nō mirū vero ꝙ ipa vrbe troya po/nitur. Et ꝑm honorē oim que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiū quidē insignissima est troya. Hūc aūt ingens Troya tot⁹ adeo columē ita extincta est. vt vix vestigiū aliq̄d appareat. q̄d Ouidi⁹ inqt. Jam seges est vbi troya fuit. Silet virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exusta lapides ⁊ quecunq; alia inde ablata sint. Talis finis humanaꝝ rez. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis aioth/am veteram⁹ dardanā venēs Troyā cōdidit. vir animoꝝ prestantissim⁹. ampliato regno ex suo nōie regio nem q̄ prius dardania dicebat Troyā appellauit. Dardan⁹ em̄ fuit ex Ioue ⁊ electra filia Athlātis genita. Is ad phrygiā deuenit quā dardaniā nominauit. Ex quo nat⁹ Erichton⁹ ex eo tros qui iustitiaꝝ pietate lau dabilis fuit: Iste vt memoriā sui nois faceret Troyā appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Ilion Assara. eum q̄ prim⁹ maior natu regnās troyā de suo nōie Ilū nominauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natus est. Is troyā p⁹ suā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ spectabilem ac ꝓpugnacu la ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altissimo extruxit ⁊ nunquā satis laudādā reddidit. multitudinēq; multū eē secū. ne q̄ ignorātiā oppugnāret. vt pri⁹ tpe laomedōtis oppugnata fuit. Regiā q̄z edificauit ⁊ iouis statuā: ⁊ ārā ꝓfecra uit. Ilio sex portas fecit. q̄rū hec sūt nōia. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbrea. Dardanides. Troyana ꝑ medium ciuitatis fluui⁹ Xanthus decurrebat. Simois q̄z fluui⁹ ex Yda troyano mōte scaturiēs iuxta troyā decur rens. q̄ cū marī appropinquāt tanto cōmiscet. Et in paludē coactus iuxta sigeum promontoriū in mare descendit Priam⁹ aūt ex hecuba uxore hos būt libos. Hectorē primū natū. Alexandrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: An dromachā. Cassandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis p̄ grecos āmis ⁊. ⁊ mēlib⁹ ser. Primo Siebon iudicē āno. cui⁹ causaz dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dict⁹ ē in Yda silua cū venatu abissēt i somnis Mercurij ad/

Troya

duxisse. Junonē venerē ⁊ mineruaz vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi veneres polliceaz esse: si sua spēm melioze harum specie iudicasset. daturā se ei vroze que i grecia speciosior forma videret. Illa cū ita audisset optima facie venerē dea iudicasse. Postea helenaz regis menelai vroze rapuit: id extremū exordiuz troianis fuit. hoc bellū decēsimū discussime pscribūt Dares frigi⁹ ⁊ dyctes cretēsis. qui in clade Troyanoz psentes. locoz nomia et gestoz luciduissime ossa nouūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breuius. nihil clarius ⁊ tersius reperi potest. Fuit eīm capta Tercio anno labdon iudicis israel anteqz hem conditam. Anno. 430.

De bello grecoz contra Trolanos. et destructione troye.

ORosius dicit Anno ante vrbē conditaz .cccc. xxx. p raptu helene fuisse factā cōiurationē grecoz: ⁊ cōcursuz mille nauium extitisse: ⁊ deinde obsidionē decēnem. Dorro frigi⁹ dares. q scripsit hanc hystoriā dicit. q duces grecoz ptra troyā fuerūt. xlvij. q adduxerunt naues mille ducētas duas. ¶ Priamo vo regi troye venerūt in auxilium duces .xxxij. ¶ Suma aūt belli troyani ex hystoria dares. quā transtulit cornel⁹ usta est. ¶ Castor et pollux audientes helenaz pulcherrimā vroze menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu pande: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ⁊ cum insulā lesbi uenisset nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūqz cōparuerūt. Quos lesbij vsqz ad troyam quesierūt ⁊ nō inuenietes credidernnt. immortales deos factos. Cōuenert igit apō athenas grecoz duces. xlvij. cuz nauib⁹ mille ducēt⁹ duab⁹. Ad hos igit sunt primo legati Dyomedes et ulixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: insectoz qz negotio pugnatuz est inter eos. ¶ Et in primo bello hector priami filⁱ protesilaum interfecit. ¶ In scōo bello patroclus ⁊ minonē ⁊ atacē the lamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo reconouisset erat eīm natus de Esiona sozoze pami. ¶ Prime induciē date sunt grays petentibus p biennium. ¶ In tercio pelio hector boechē Archilocū ⁊ prothenozē duces occidit. ¶ In quarto pelio Alexander menelay femur sagitta transfixit. ¶ In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quatuor Dyomedes duos. ¶ In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt induciaz in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. xiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecoz occidit duos. de parte troyanoz. Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit induciaz. vi. mēsibus. ¶ Iterum agamenon q ex parte erat grecoz petit quartas induciaz dierum. xxx. ¶ In nono bello volunt andronica vroz hectoris ipm hectoze retinere. qz i somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellū qō cum facere non posset: antianaze filium suuz ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt induciaz duoz mēsium. ¶ Post bellum decimum gray sextas petunt induciaz p annum ¶ In bello. xi. Palamides qui rex p cōmotioēz factus fuerat occidit. ¶ In bello. xij. troyl⁹ nūtos occidit: ¶ In. xiij. plio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit induciaz. xxx. dierum. ¶ In bello. xviij. Troyl⁹ achillem sanciat ⁊ pugnaf cōtinuis dibus vij. ¶ In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. ¶ In. xx. bello cadit Memon dux persaz ¶ Priamus decimas petit induciaz diez. xxx. ¶ In bello. xxi. Alexander occidit achillē i phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igit petūt vndecias induciaz. ¶ In. xxij. bello alexander aiaces sauciat: ⁊ Ayas sauciatus alexandrū interficit ⁊ de vulnere statī moritf. ¶ In bello. xxiij. ct. xxvij. panthasilea regine amazonū uiriliter ncoptholemum achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa occidit. Anthenoz. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q nolēte patriā pdam.

CApta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita q pugnatuz est ad troyam annis. x. mensib⁹ viij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsqz ad opidū proditū. Eo aūt pdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quib⁹ alexander grecā inerat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium miliuum quadringentoz hominum ex troyanis: Athenozē secuti sunt duo milia quingēti. Ethe leaus cū cassandra ⁊ andronica: becuba vroze priami cum mille septingētis: crimisium petiit: Menelaū: et helenā vroze eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē poliphiam vocat post captā troyam diuertisse.

QUm videā innumeros scriptores de Troyanoz clade memisse. ⁊ eo locoū nomiū et gestoz auz lectores deuenerint. pter. hystorie ignoratoēs cesspitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad hystorias Troyane dadis quas dares phrigius. ⁊ dictas cretensis vir diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tps vixerit militauit. Alter idomeneum a cretensium ducem secutus interfuit ⁊ quantū ad troyanazum reū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ tersius licet reptre. Qui res gestas tanta diligentia. tantaqz cura. atqz ita diuisas temporibus. nominibus. locis ⁊ sic denuz accurate omnia disserūt. vt res nō natran. p genn. non tescribi. sed rursus tractari ⁊ ipi bello uteresse legentibus videatur.

TRoyanum bellũ decẽnale primo Eſebon siue Abeſſon iudicis anno (teste euſebio) ſurrexit. quo tpe sequẽtes claruerũt. Troya eñ quã Ilion nos regis troyanor filius amplissimã inſtauraut mille t quingentis paſſibus a mari remota erat: vbi olim rerum vbertas erat: Ipſa quippe que decẽnalem grecorum obſidionem paſſa fuit: et ab eis tandẽ deleta.

Hercules

HErcules ille cũ Ia/ſone troyã vaſtauit que ſtatim a pamo fuit re edificata. Idẽ hercules agonẽ olimpiacũ cõſtituit et bella multa cõfecit quẽ octauũ duodecim inſignes et inhumanos pſecuiſſe labores.

Hector

HEctor hector fuit primo genitus pami ex becuba vxore incõparabilis fortitudinis et ſtrẽuitatis. Ito ob maximũ ei⁹ militie fulgorem apud troyanos maxio i precio habitus eſt. Tã ob incredibilẽ ei⁹ prudẽtiã atq; fortitudinẽ nõ ſolũ parẽtes: ſed et patriã nobilitate atq; gllã ſplẽdidã fecit. hic ex Andromacha vxore plres genuit filios. E qb⁹ frãc⁹ vn⁹ fuit A q (vt aſſyrioꝝ hyſtoriale⁹ buꝛ gũd⁹) frãci originẽ habuere.

Menela⁹

Helena

HElena fuit vxor menelai regis t a pari de filio priami rapitur. t ad troyã pducitur. ppter qõ troyanũ bellũ exoritur. Ipſam tñ poſt troye excidium Greci menelao reddiderũt. q gaudẽs nauim cũ illa cõſcendit patriam petitur⁹: ſed tẽpeſtatib⁹ actus in egiptũ ad polibum reges deuenit. Indeq; diſcedentes octo ãnis errãtes (vt teſtis eſt euſeb⁹) tandez in patriam redierunt.

Paris

PAris qui et Alexãder dict⁹ eſt cuſtẽ hecubine frater: ex pamo t becuba nat⁹: ſũ ſpecie legatiõis cũ .xx. naub⁹ in greciã mittitur Et a menelao hoſpicio ſuſcipit. Cui⁹ cũ aſpexiſſet vxorez illaz. abſentẽ marito tandẽ cũ oĩbus regijs thezauris abſtulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decẽnale grecoꝝ aduerſus troyanos ſuſceptũ eſt. Die cũ troyanis vrbem obſidentib⁹ nulla ſtrẽnue geſſiſſet: A puerbo achillis filio occiſus fuit.

Agamenon

AGamenon fuit frater regis Menelai dux tot⁹ exercitus grecoꝝ. cõtra troyã bellauit. q tandem traditorie et turpiſſime capit. fuitq; Atrei regis fil⁹. ab omni exercitu imperator deſignatus. ad bellũ pergens Clitemeſtram coniugem ex qua multos ſuſceperat filios reliquit. Et apud troyam multos paſſus labores. t ſimultates principum pro quibus ab imperio depoſitus t illi palamedes ſuffect⁹ eſt. Quẽ cum vlixes occidiſſet ipſe maiori gloria imperium reaſſumpſit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et caſſandra priami filia in patriam redi turus naues conſcendit Verum t ipſe tempeſtate actus. y annũ ferme errauit.

Turcus

Iſti duo de Troya fugientes duo regna conſtituũt: longe tamẽ poſt.

FRanco quidẽ ex hectore fil⁹ pami nepos a quo francoꝝ nomẽ tractũ eſt. a troya fugat⁹ poſtea tota Aſia guagata in danubij ripis tandẽ puenit. Ibi cũ aliq;diu cõſediſſet. deinde locum querẽs a cõmuni hoſtiũ ſocietate ſeiunctũ: ad rhanai fluenta t paludes meotidas ſeceſſit. vbi Sicambriã condidit vrbem.

Franco

TUrcus fil⁹ Troili filij regis Priami. A q pplm ab eo deſcendentẽ. quidem turcos troianos dicũt. Alij eoꝝ originẽ ex Scythia referunt.

Linea pontificu
Phynees

Abysue

Boos vel bunz

Ozy

PHynees filꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij
israel cū madianitis. adorantes ydola cap. ꝓter
que dñs mādauit suspēdi. rij. principes tribuū. ipse
sacerdos dei peruēies vnū ex filijs israel fornicante cum
madianita ad mortē placauit iram dñi. Ceciderunt q
ꝓter hoc malū. xxuij. milia ex israel.

HElboza fuit ꝓphissa. & iudicauit israel. sub qua p
cussus est Jabin rex chanaan. & pcepit exercitui
Hysare. Hysara cū de curru exiliēs fugies i domū cu
iusdā mulieris se abscondit. Que sitiū fatigatū. laxi po
cum ab ipa recepit. & cū mimū bibisset obdormiuit. Ip
la vero dormiēti clauū ferreū p tps infixit. & malleo eū
terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit
tā cantici in graciarū actiōe ꝓ victoria ppli sui.

GEdeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel
annis. xl. pcussit quattuoꝛ reges madianitaꝝ scz.
Oreb. zeb. Zebee. & salmanā. & humiliat⁹ē madian in
quoꝛ man⁹ tradit⁹ fuerūt filij israel. vij. annis ꝓ mi
ctates pessimas ēs fecerūt. Angel⁹ eīm apparēs gedeo
ni purgāti tritici ꝑtē gaunt liberatōnē ficndā p eū. qui
angel⁹ virga pmēies: carnes sus desup fusum & azuma
posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa
post hec petijt in signū future victorie gedeon vell⁹ in
area positū roꝛe complere: area sicca remanēte. postea
uero ecōuerso. qō totū factū est vtz Judi. vi. mozuꝰ est
tandem gedeon senex & sepultus est in Effraim regiōe
in sepulchro patris sui.

ABymelech quitus Judeoꝝ iudex filius nāls ille
gittim⁹ tñ gedeonis. fuasit viris sichem vt occide
rent. lxx. fres suos legittios filios gedeōis vt ipe solus
dñaret. Qō & fecerūt sup lapidē vnū de capitātes illos
excepto mimo dicto Joathan q̄ absc̄ōdit⁹ fuit. Ideo eī
dñs mala morte pire fecit. Qui sychimite dixit pabolā
de lignis. q̄ merāt ad vnē & ficū & olimā & demus ad ra
mnus; id est sentē vt faceret sibi illos regē. Abymelech
aūt dissensionē summēs postea cū sychimitē signē sup
posuit turri sychē ex q̄ mille mozui fuit. Et demū ipe ob
sidens thebes cū de muro pessus fuiss dū ꝓpe ve
nisset ad mmū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs
caput ipi⁹ repēte peyssit. Et cadēs in terrā fauc⁹ armi
gerū ei⁹ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus
esse videret. Et ille quidē ꝓceptū adimpleuit.

THola de tribu Jsachar q̄ iudicauit Jsrael. xxuij. a
nis: hūs. xxx. filios sidētes asinis ꝓnapes. xxx.
ciuitatū q̄b⁹ tenit vrozes. post q̄s israelite ꝓccantes
dño afflicti sunt multiplicater ab āmonitis & madianitis
Moriens tandē in Samir sepelit.

OSy sacerdos fuit ō semic Aaron p lineā Eleazari
q̄ mozuo nutu dei transijt pontificat⁹ ad lineā de
ythamar ānis. 120. in qua beli primꝰ summꝰ sacerdos
fuit ab ythamar vltimus.

JEphte yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel ba
but. xxx. filios bonos ēs ꝓnapes. xxx. ciuitatū cō
stituit. & quia tpa bona in silētio & pace transierūt. Pa
tet q̄ in dieb⁹ istoꝝ duoꝝ iudicū Ozy & Yair scz israel
dño adhesit. & ideo aucta pspere adueneruit. Et cū duo
bus & viginti ānis id dignitatis munꝰ tenuisset senex de
functus est. Post eum mortē hebreoꝝ res ad inhonestā
vitam & inimicā dei atq; legum delata est. Qu iobrem
a palestinis coꝝ pugnā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum
Delboza

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo hercule filio appellata: qui eius innumerabili multitudie e libia discessit. Et in tyrreno mari insulā Sardiniē occupās que ceus a grecis vocabat de suo nomine sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis non agintā octo miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij ei⁹ ambitū quattuor milia stadia esse referūt. Habet eīm hec insula multā partem asperā mīmeq; tranquillā. Reliquā veto rebus oībus felicē precipue trīco et pecorib⁹ atq; pascuis. Ibi null⁹ lup⁹ gignit: null⁹ serpēs reptat. Est tamē hec insula etiuo tpe morbosa in locis maxime fecūdis. Cōtinetq; multas ciuitates inter quas ꝓcipua Calaris est: vbi Cozallor magna reperit piscatio. Que tempore beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant arietes q̄ pro lana pilis caprinis procreabant. quos Musimones vocabāt: quor⁹ pellib⁹ Sardi thoracis modo se se muniebāt. Intra eīm Sardi colentes dicebāt Indeq; iolen hercules Amasiam ferunt sardiniā tpm. et plerosq; herculis filios eo adduxisse: et eū accolis habitasse. A quib⁹ postea sardiniēses dicti sunt. Illi⁹ postmodū imperij dignitatē pene ex affrica delan sortit sunt: Qui cū aduersus germanos bellū gererēt ab eisdē penitus delecti sunt. Cui⁹ insule dominū romani p multa tempora ponti sunt. miltas quoq; postmodū clades et direptiones a barbaris pīratis ac genuēsibus ꝓpessa. tandē in Astrogonensiū man⁹ē deducta.

Corsica a Cyrno eiusdē sardi fratre hercules filio. Qui vt Rabano placet ex libia venēs insulas quā bodie Corsicā dicim⁹ ab eo primū inhabitatā cyrnū a suo nose nūcupauit. Deinde cū quedā mulier nose Corsica in liguria taurū depasceret tpm anī al transnatādo mare in insulā peruenit. Mulier aūt p tanto sollicita natigio statim inscijs parentib⁹ illo delata est. Compertoq; in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidē habitare ꝓstituit. Et a se eam Corsicā nōauit. Cui⁹ insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo veto. lxx. Ambit⁹ aūt ipius tria milia et ducēta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septēmone thusco ꝓpior. Inter hanc et Sardiniā insulas interiacent. xx. miliaria. Scōm aūt plinū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempore Strabōis vt ipe scribit maligne colebat. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate superabunt. In manib⁹ p modum romanor⁹ deducta cū seueissimas multi in locis repsisset: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Cosi acti. et a mauris q̄ maxime oppressi. Ademar⁹ quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiū deuenit. Sed postmodū florente pisanor⁹ repub. p aliquod tps eisdem paruit Interdūq; ecclesie romane: tandē superans pisanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc vsq; durat. Hec ipa (vt aūt) insula: preter optimum vinū alios fruct⁹ suauissimos gignit. Habundatq; bobus; capris et ouib⁹ ac alijs animalibus. Et inter cetera canes feroc̄issimos ꝓducit.

Creta insula in qua Cres siue Ozio deinde gorgonis (vt quibusdā placet) filius. Deinde Minos Cretē insule rex regnauit vt Eusebius scribit. et a se cretā nomīauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat: postmodū Macoronesos id est beata insula. Alij aūt a hesperidis filia de nominatiōne accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a tenacitate terra q̄ creta appellat. quia ibi melior reperit dicta. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatū grecie preclara sita. acto namq; iminet in ar. Hec vt ysidorus ponit quondā centum ciuitatibus vrbib⁹ insignara fuit. Et cretes Gnosium ciuitatē et Cydelis deor⁹ matris templum in ea condiderunt. Ipsaq; prima tenuis et sagittis valuit. Studiū quoq; musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est cernosq; agitat lupos et vulpes. Aliaq; fer⁹ noxia nusq; gignit Serpens ibi nullus: nulla nocua ibi inuenitur Ecsi inuenta statim emoritur. Abest aūt mediterraneum a peloponeso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Jonū seu Adriaticū q̄ europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū mare atq; egiptum que Asianca maria sunt. Et a meridie deniq; et occidūo affro ablut⁹ ponto.

Sicilia a sicilo Neptuni filio: qui in eā insulam venēs post sicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a se insulam siciliam denominari voluit. Primo tpa Trinacria dicebat. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed tempore remotu supueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdā vndis interuenientibus et sine requie fluctuantib⁹. Que et triangularis est et i angulis tria promotoria habere dicit. Ex quib⁹ vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit. Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocat. Nec plus distat ab italia q̄ mille quīgēs passibus. Alius autem in libiam et occasum tēdit atq; in ipsam carthaginem maxime spectare videt. Hec ab affrico littore plusq; centū viginti milia passuū distare constat. Vocaturq; lylibeus. Et hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes. vnū quidē ad affricas exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulas in pelozum deducūt. hanc an n̄ qui rome boerei vocauere. Que oībus in rebus supior alijs italie partibus habita est. vtpote fmmēto. Croco. Melle. alijsq; p multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. Lana et caseo.

Cyprus insula a Cethim qui fuit tercius filius Jauan et nepos Japhet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerū eīm omniū habundans: et veterum diuitijs ornata. Et interea luxu plurimum tradita: ob quod venerī sacrata fuit. Cypr⁹ aūt cadentib⁹ reb⁹ romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cū bicrosolimā classe petēs: co tē pestate delatus portu prohibere ei: Indignatus eīm arma que in sarracenos parauerat in grecos vertit. eisq; insulā abstulit. Spoliatamq; firmo suorum presidio cōmunitā teliquit. Nec diu postea Guidonis lusignano genere gallico: Qui te

bitorolotinitano regno contendebat: eaz pmisit Quã ille ab anglico acceptã sibi z posteris suis vsqz in vana tempora obtinuit. Post varias suc cessiones regnũ ad duos fratres puenit. Quoz alter nomie petrus Classe instructa cum Catela nis et gallicis alexandriã egiptiozũ inuasit. In gressusqz vrbẽ mediaz diripuit: et quãuis occur rentibus maximis egiptioz copijs: fuge se com miserit. Jugentem tamẽ prędã et ditissima spo lia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla eim sancta reperitur regni societas. Cru entus fraterno sanguine rex constituit. sed negz et longo quies fuit. Post hec perpessa est hec in sula magnas calamitates. nunc autez sub domi nio venetozum habetur.

Gaboya insula nominatissima quã nostro seculo Neropontem dicimus in qua ciui tas Chalcis quã quidez Cecrope. Alij (vt Cice ro teorum natura libro. 3.) ab Alabando condi tam dicũt. Plato vero in thimeo Amasim regẽ Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana z celebris at qz pugnantissima esset a Mahumeto Ottomãno Turcozũ principe veneno ablata fuit. In ea qp pe Cecrops rex primus Appollinem deum ap pellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem in stituit atqz victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartã genuit nonune Phrygiam que inde trahens Phrygiam a se habitatã de nominauit. Eam autem calcidẽ cepit Mahume tus turcoz imperator quarto decimo. kal. Junij Anno salutis. 1471. prodinone cuiusdã thome luburni cum magno xpianozum z maxime vene tozum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transigi fecit. et grecanã gentẽ sub hasta vendere pecpit.

Alia in gallia quas referre commentat sole in sule sunt Stoecades ab ora ligurũ ad mas silias vsqz dispersę. Baleares in hispania cõtra tarraconensia littora site nõ longe inter se distãt vsqz ad euersionem frugum cuniculis animalib9 quondã copiose. Et ex spacio sui cognominib9 acceptis maiores minoresqz perhibent: Caste lla sunt in minoribus Famo z Mago: In maio ribus parinaz polentia colonie. ¶ In atlantico quoqz mari vsqz occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mõstra. Et sane ad hue monstruosa gens habitat. distant a conninẽ ti diduc nauigatiõe. Prodidit teniqz Xenophõ lampsacenus Harmenopem regem in eas pme auisse. reptasqz ibi seminas alitis permixtate: atz ex omnib9 que apparuerunt duas captas. tam hirto atqz aspero corpore. vt ad argumentũ spe etandę rei duarum cutes miraculi gracia inf do naria timonis suspenderint: que durauere vsqz in tempora excidij carthaginensis. ¶ Ultra gor gadas hesperidum insule (sicut Bedosus affir mat) diernis. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. ¶ Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub me ridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mi rum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Juga montium stagnis ma d escunt: serule ibi surgunt ad arboris magnitu dinem: earum que nigre sunt: expresse liquoz reddunt amaritissimus: Que candide aquis euo munt etiam potui accomodatas: Alteram insu lam Junoniaz appellari ferunt. In qua paupl le edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodẽ nomie nuda omnia: Quar to loco capraria appellatur enormibus lacertis plusqz referta. Sequitur nivaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semp nualis: Deinde ca naria repleta est eambus formis eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Autum ma gna copia: nemora pomifera: palmeta canoras ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes syluris pisatibus abundãtes. Perbibẽt etiã expui ẽ eã vndosi mari belluas: deiñ cuz mõstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic in ficit tetro colore. Procqz non penit9 ad nũcupati onem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a sent litate plumbi in capite vero berbicevbi extrem9 est non orbis terminus insula a continenti septi gentis passibus seperatur. Quã tyrij erithreaz peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs i sulis in generali descriptione habitum est in sul peroribus.

Post insulaz samosaz mari mediterranei ac aliaz descriptionẽ Pauca de latitudie ter re subiungem9.

Latitudinem terre quatenus habitataz exi stimarunt maiores nostri in septem di mata diuiserũt. ¶ Quoz primũ ab insula Me roe vsqz ad Syenen p milia passuũ quadringẽ ta et quadraginta ptendit. ¶ A cui9 fine Be eundũ incipies in alexandria egipti finit. qua dringẽtis passuũ milib9 amplius. ¶ Tercium in rhodo desinit. Hui9 latitudo tercẽtis et quiqua ginta milib9 passuũ extenta est. ¶ Quartũ rhodiense appellant: eiqz trecẽta milia passuũ latitu dinis attribuũt. ¶ Quintũ romanũ ducentoz et quinquaginta miliũ. ¶ Sextus ad Boristhenẽ vsqz amnem pducit. ducẽtis et duodecim mil libus patens. ¶ Septimũ ad Ripheos mõtes p milia passuũ centũ z octuaginta quinqz. ¶ At qz ita oim climatũ latitudo sup vicies centena cẽ tum quadraginta duo milia passuũ complectit Quẽadmodum his visum qui de terre climati bus scripserũt. ¶ Longitudo climatum ab oz tu in occasum protrahit. Tantũqz alteriz ab al tero superatur. Quantũ ab equinoctiali circulo procul abest. ¶ Haud tamẽ his climatibus om nis habitabilis continetur. Siquidẽ longe vltra Meroem degere hominẽs et ptolomeus et multi alij prodiderũt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montib9 termin atur: magna pe germanie sita est. Et tota Nozuegia: vsqz brit tannie insula atqz hibernie. In quibus maxim dies haud min9 quã duas de viginti horas as sumũt. Quas in septimo climate terminari qui decim tradiderũt: At vero sub equinocio hab taco sit: Indiscussum nunc relinquimus. histo riam temporũ prosequentes.

Parisius regia et inclita Galliarum vrbs in Senonensi provincia a post Troyanū excidiū habuit incunabulum. Nam paridis cum Euca e troya secedens: vna cū francōe hectoris filio in Galliaz ꝓficiscens iuxta sequanę fluuium consedit et ibi populum constituēs a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuēr: Qui deleto Ilio duce priamo magni p̄ami ex sorore nepote p pontū euxinū t Scothidas paludes i scythiā puenere. Ibiq; ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Manserunt q romanis vectigales vt alij scythe vsq; ad tempora valentiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēuiuum imperator ꝓmisit vt alanorum feroci tatem cōpesceret. Allecti eo ꝓmio sicambri arma sumpserunt, et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomle franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani soluta tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset; Ibiq; diu consedisset germanicum effectum est. Verum cū creseret imperiū ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vsq; ad pānonie terminos francia diceretur. Nam quicquid francis subest at frācia vocabat. Et in duas partes diuisa fuit. Nā quod est gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Quę afflictam lambardico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos recti us francigenas quis appellauerit. Quę vrbs p tempora a regibus habitata in maximam t potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate suscepto romanorum vniuersale Gymnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Rustico et Eleuterio dyacono predicatoris grana directo sacrum xpi euangelium suscepit. Et ibi coronā martirij sustinuit. Genaſ hec ciuitas clarissima reliquijs barbaricis regine: et Auree virginis aliorūq; plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano amicum et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germanie cunctas est. et rbeni rippas attingit. Famā ei⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanos trā rhenum cunctates gessit: Et ex fractura equo super eius cubs collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Neronie fratre q nuncio valitudinis euocat⁹ raptum accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo reconditus de mole drusi circa rbenum tractus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Maguntie drusi lauum et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legatorum in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt. Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendū prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. ¶ Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cōueniunt bis singulis annis. Ibiq; imperator elegitur ex veteri consuetudine. Ea autem glabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Ne q; alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̄ mogamus efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani vsq; ad Maguntiam proceedunt. Abinde superiores vocantur. ¶ Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenus exonerat. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dictā crederent. Edes autem amplissime more romanorū Moguntine: et basilice ornatissime cum aree episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos ·9·5·

Boos ·5·7·

Regnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Eurifteus et regnauit annis. 42.

Eurifteus

Boos filius falmon natus anno patris sui. 48. mundi fm lxx. 3775.

Regnum Corinthiorum oritur vbi Atlethes primum regnauit grecis luctatoribus gloriosissimus. annis. cū se plurimum posse in corinthovideret. et populum quo vellet aut vi aut persuasione pduceret impenū sibi assumpsit

Atlethes

Elimelech

Noemi

Tylon

Mahalon

Ruth

Boas Pur

Nota q̄ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos et obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquespo nitur Boos magis ad denotandum tempus q̄ rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit q̄ tūta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed hoc pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̄ inter primā pū iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq̄ ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxvij. Ubi tū nūi tres ab euāgelistis generatōes ponūt.

Hūc Moabitidis genere fuit. Que virū nomie Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs suis migrauere. Ibiq̄ diuū cūcta eisdē bene pcederēt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scz Chelion Orphan: et Maalon Ruth. Transactis deinde. x. annis Elimelech et duo filij ei⁹ mortui sunt. Noemi aūt amare ferēs infortunū suū in terrā suā nāta regredi posuit. Sed ei⁹ nurꝰ deseri se ab ea nō tollerabāt: nec ipa sine eis pficisci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cū remanere nō potuisset. Noemi socꝰ socā sibi duxit in Juceā. Cūq̄ in bethlem ingresse fuissent Boos Elimelech cognatꝰ suscepit eas in domū suā. Procedente deinde tpe Boos cū dicta esset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: et ipe sine vxore esset: scām legē Moysi duxit. Quo facto post annuꝫ peperit ei filiūm Quē Noemi socꝰ sumēs suo cōsilio vocauit eus Obeth. eo q̄ in eius senectute nutriretur. Indē et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid..

Iesu quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē Salomō constituit summū in pontificatum: reiecto patre abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Iepte illegitimus princeps latrocinantū. fact⁹ est dux exercit⁹ a galaaytidisvt pugnaret contra āmonitas. t missis pr⁹ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo eius tympano: vt votū seruaret ymolauit eam. stult⁹ in vouēdo. impi⁹ in implēdo. Iudicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septem⁹. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. babēs. xxx. filios t totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis bīs xl. filios Judex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima Affrica a Carthaginensibus oppido (teste Varrone) nomen assumpsit. Et apud grecos. Καρχηδων .scribit. Cōstructa primū a didone belī regis tyriorū filia: annis septuagīta trib⁹ anteq̄z roma ipsa cōstrueret vt dixit Justin⁹ libro. xviij. Que pri⁹ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qz p illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio vnius tauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneidō. primo. Mercatiq̄z solū facti de nōie byrsam: Thaurino. q̄tum posset circūdare tergo. Eorū cīm illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. corium: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq̄z de natura deorum libro secūdo. Postq̄z tres hercules declarant. Quart⁹ inquit fili⁹ Jouis et Asteries sororis Atlantis qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadē teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centuz viginti annis romanis cunctis fuit. Pluries cīm destructa: pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine t claritate ante omnes affrice t hyspanie p̄uinciarum vrbes memorāda. Primo autez excidio Scipio Aphricanus magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul fact⁹ sex cōtinuis diebus ac noctibus illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. peiētes vt ēa belli clades reliquos fecerat fugere saltē liceret. Eo in bello mulierū viguit dnqz milia: virorū vero triginta trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eorū rex vltro transfugiēs ad⁹ yronē. se suosq̄z filios in medium venit incēdium. quod sexdecim cōtinuis diebus arsit. Et miserū (vt Liuius ait) ciuā victoribus obtulit spectaculū. t tūc Carthago sexcētesimooctauo ab ea cōditione anno omni muralī lapide deleta fuit. Verū postq̄z euersa fuit vigesimoscdo anno lelio cecilio metello. t T. M. flāmineo cōsulib⁹ reparī iussa est. qua repta Romani cuncta eo mlta deducta sunt. Sed vt idē Liu⁹ inquit intra breue tps Erbna vltra solitū flammeos ignes cuomēs calidis cinerib⁹ exusta est. tecta destruxit. Cui⁹ subleuande calamitat⁹ causa Benat⁹ Ro. decē annis et vectigalia remisit. Multas etiā ptas Herbozū calamitates ptulit. Tandē in Maurox manu⁹ deuenies regū sedes. t regia nūc vsq̄z habita est. Que et vernacula lingua Tunicū appellata est.

Carthago

Bine iudice Linea Judicum

Yepte

Abdelan

Abyalon

Abdon

Saul primus iudeorū rex. Ets de tribu beniamin filius duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regē electus. Regnauit eius ipo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonus. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrānus et oppressor suoz subditoz euasit. Tandē post multas dauid regi psecutiones illatas cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie pugnauit ab eisdē fulius et supatus suis oibus pene pstratis. postremo et ipe grauiter vulneratus in euaginatū gladiū irruens mortuus est. Hoc vidēs eius armiger seipm interfecit.

Primus rex israel Saul

Dauid se presentāte sauli Jonathas filius ibi psentia maximā amicicia cū dauid cōtraxit ita vt oībus vestimētis suis faceret eū indui. aliquādiu autē Saule et dauid cū pplo in hostiū victoria et choris puellaruz cū musicis cantātibus in obuiā eoz. Saul occidit mille. et dauid decē milia. contristatus est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. et quadā die psallente coram eo in cythara: Saul lancea qsiuit eū trāsfigere. Postea aūt secum tribunū sup gentes armoz. Promisitq; saul dauid dare sibi yroze filiā suā Michol: si ei afferret centū pputia philistinoz: scz eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q assentiēs attulit ducēta pucia: occidēs illos in bello iusto: qz inimici erāt populi israel. ¶ Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis suis reuelauit eū pri suo sauli: quē qrebat occidere. Et cū i bello habito ꝯ philisteos: Dauid secasset plagas magnas in philisteos: Saul iterū qsiuit hasta sua cōfigere dauid cytharizantē coram eo: Qz dū declinauit ictū: fugientēq; ad domū cū saul milites satellites ad capiēdū eū: occidēdū. Michol yroz sua nūciauit ei: et emisit eū p senestrā. Cuius nūciatū suis sauli qd esset i aroth cū Samuele misit apparitores vt caperēt Dauid pres tres vanos trib⁹ viab⁹. q cū venientes inuenētes pphantes cū samuele et dauid. et ipi cū eis pphabant laudātes deū. demū ipe saul accessit: qui etiam simul cum illis propheraut nudus se expolians.

In iudicatu illoz trū scz Abessan Abyalon: et abdon: tpa q̄eta fuerūt et ideo nil notabile actū est nūc in israel. Qz nota qd istū Abyalō. lxx. nō būt nec etiam tps sine iudice supra positū. Ista tpa assignat Josue q nō bz tps spāliter dicitur. scōm hebraicam veritatem. et ita concordāt suppotationes annoz9 mundi.

Quēlibet aliquin errabis.

Narrat Aug⁹. et Boeci⁹ in de philosophico cōsolatu li. iij. Metro. ij. Ulixes rediēs de bello troyano decēmo errauit in mari. Nā cū tu extremo Jtalie Cyclia vsus cū vnica nauī fortūe gra ad insulā in q magna Circes dña pulcherrima q filia Solis dicebat habitauit applicuit et intrauit. Ista p incantatiōes et carmina miscuit quedā pocula: q q oēs bibētes trāsmutauit sic volunt a nā būana i bestias. Un statī socijs ulixis portexit de potatiōe sua. vñ et aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in cerui. Ulixes vo decerat mercuri (q su⁹ et archadie dicit) vnū florez cui⁹ virt⁹ fuit cōtra tales incātatiōes resistere. Unde mihi passus. magam insequit et eam ad reparationē socioz euaginato gladio coegit. Hūc ulixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipo ulixe: ulixbonaz nomen accepisse. De eius erroribus penelopeq; vroris casib⁹ homerus. xxiij. libros diuinos carmine scripsit. Quos odyssee volumen appellauit.

Linea pontificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

Hic heli sacerdos t iudex. habuit hos duos filios scz. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaq; strage filiorū et Archam captā a philistheis de sella cadens. fractis cervicib⁹ expirauit pre tedio dum octo t nonaginta viuisset annos.

Samson duodecimus et vltimus iudicū israel Judicauit annis. 20. Hic hebreorū fortissimus fuit patri suo Manue nasaturus p angelū fuit annūciatus Nazare⁹. vxore ducta in thamnata pabola de leone conuulsa p̄fita. et per dolum mulieris soluta. cū segetes hostiū ascendisset. t mille viros mandibula asini aquā dante trucidasset. Tandez dolo dalide rasis crinibus a philistheis captus. Renatis crinib⁹ concussa domo plures strauit mortuus q̄z viuus. Cōcussis em columnis tota domus sup̄ principes vniuersos cecidit et tria millia hominū extinxit. inter quos t ipe vna cū eis defunctus est. Venetesq; fratres ei⁹ sustulerūt corpus t sepelierunt in sepulcro patris sui.

Achitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē p̄fecit Saul cum omni domo sua p̄pter dauid vt patet sup̄.

Qui samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a dignior sacerdos est nominat⁹ nō iudex. Trāslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forsitan ip̄emet factus iudex sacerdotū ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. cce lvi. etatis aūt tercie id est ab Abrahā d cce lxi. mundi vero bis millesimo. d cc lx. Et iudicauit annis. xl. hui⁹ tpe p̄git hystoria ruth de q̄ sup̄.

Samuel sanctissimus propheta domi hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane t Anne vxoris ei⁹ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: scz Annā et Phenennā. Anna aūt sterilis erat. sed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup̄ quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: q̄ vt ebria oraret: illa humiliter exeusauit se indicās suam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scz Samuelem p̄phetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsq; ad senium digne domino deo ministrauit Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quē singuli ex pplo israel tanq; p̄patrē fleuere parentem. Eius aūt corpus in Ramatha sepultū fuit.

Linea Judicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq; ꝑclara Campanie: olim parthenope dicta. Cui⁹ originē Liu⁹ lui⁹ i octauo refert in cuius his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vrbib⁹ rtem ꝯplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq; quā tenerēt greci dicti infra lūm⁹ a publio plautio cōsule captā fuisse. t infra Jaz publi⁹ inter palepolim neapolimq; loco opportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tñ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in lttozib⁹ maris cōditā fuisse. Que postq; romanis se sbiecit: eisdē alijsq; principib⁹ t dñis fidē semp seruauit. Lim⁹ q̄s dicit Neapolim auxilio nolanoz romanis tēditā fuisse. Illi vero sūt semp postea Neapolitani erga romanos t alios dños cōstātissima fide. Primū romana respublica cancrisi clade cōsternata cū ad bellionē iam hyeme imminente cōsisteret bellū neapolitam legati romā venerūt ab his q̄draginta patheret aureē magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē senat⁹ cōtra morē sui accepit. t neapolitanis gr̄as egit. Cuiq; hannibal Neapoli summope potiri q̄erent: Neapolitani in romanoz ptib⁹ pstiterūt. floruit aūt semp postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulib⁹. t pariter sub ꝓncipib⁹ integra adeo vt apud eā graues viri animoz a cunis laramē tum quereē. Et discoli lasciue diuersoziū. Enectom⁹ de nerone reuersus e grecia neapolim. q̄ in ea primū artē musicā ꝓfitebat. albis equis introijt discincta pte mur. Sed t viros videm⁹ lñs celebratos. Virgilius diu. Liū lūm aliq̄n. t horatiū Neapoli moratos fuisse. Et Seru⁹ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Francisc⁹ q̄s patricha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogat⁹ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia t arces t publicas t priuatas edes supbas. t ceteris italie maiorib⁹ cōparādas. In q̄s preclariq; virginis clare mōsteriū. qō a sancta Arragonie regina Roberti regis inclīi vroze edificatū. facie ola italie mōsteria antecellit. Eiq; primū esse videt sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Costat tñ arce vnā. Castellū nouū appellatum munitissimū Alphōsi regis laude t memoria dignū op⁹. Ceteris q̄ i italia nūc extāt veterib⁹ siue nouis opib⁹ monumētis t structuris pferendū eē. Hi turriū q⁹ murozūq; altitudinē t crassitudinē t pulchritudinem. siue aularū cubiliūq; t singularū q⁹ parciū amplitudinē t ornamēta perit⁹ emulmodi rerū existimet. Vesuius q̄s mons cāpanie. ab oīm alio mōte solut⁹: Neapoli ad octuor milia passuū ꝓtm⁹; Vinetis oliuetis t quibuslā fructiferis arboribus refert⁹. Ex ꝓcteris vini vbertate admirabil. qō iam grecū vocāt. Eructauit q̄n cinerē t incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsq; ad arboz cacumia intumuerint. Et tpibus Traiani imperatoris plinius secūs ex Messanensi classe cui ꝓerat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiriorū. Thāranes

SUb isto factū ē excidiū troye sorte prime ⁊ nō scōe. QRat principalis greco⁹ ppē hāc victoriā troye grece hystorias. ⁊ alia facta scripserūt āno prio vel scdo tē post captā troyā ipe est tera⁹ ann⁹ Abdon iudex israel.

Anno mundi. 4025.

SUb isto bella troyana facta descendunt regnāte apō athenienses Menesteo apud sycyonios pollide. ITe Thineus. 28. Rex assyriorū sub quo etiam cessauit regnū sycyonioꝝ tpe belli sacerdotis cū nongētis triginta nouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mōi. 4075.

ESse vel ysay habuit septem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Linea Christi

Abygail habet vnum filium

Homerus

HOmerus poeta asianus omniũ grecoꝝ clarissimus tꝛ annus tpe acquisita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic vt ait belnandus li. iij. ab athenieñsib⁹ pro insano habit⁹ est. eo qꝫ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiaꝫ vt dictũ in policrato li. i. leuẽ questionẽ a nautis sibi ꝓposita nõ potuit explicare. a quib⁹ dum inputaret⁹ ꝛ prodaci⁹ derideret: vir verecundi ingenij quasi to xicato cõfusionis iaculo pfossus ad mortẽ spiritũ exalauit. Questio aũt nautarum hec fuit. Ibat em homer⁹ spaciatũ in littore mar⁹ aspicies celũ vtpote cõsideratiõe elcuat⁹: quẽ vicentes piscatores sedẽtes in littore adinuicẽ colloquẽtes desiderunt. qui cũ eos ridẽtes aspiceret interrogauit qd haberent. q dixerũt. quotqt ceperim⁹ nõ habem⁹. ꝛ qd nõ cepimus retinem⁹. Hermes em in vestib⁹ scrutabat⁹. Homerus vero dirigẽs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nõ dum captos haberẽt pisces: et captos pisces nõ haberẽt. Ayũt vero quidã eius ex hoc amaritudine adeo vt in insaniã versus seipm suspẽderit. Vixit aũt annis. c. vij. De homero hystoriographi referũt qꝫ ipe virtute piter ꝛ etate nõ solũ poetaꝝ sed ꝛ philosophoꝝ princeps vocari piter ꝛ haberi apũd grecos iure meruit. Nas ꝛ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. ꝛ olbus ver⁹ ꝛ luadi⁹ quicqd dicere voluit explicauit. Hzic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarũ. xxiij. libros heroicis versib⁹ edidit. qõ opus Iliades nominant. Alterũ quoqꝫ disdẽ versib⁹ cõdidit ad earundẽ numerũ litterarũ quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorẽ scripsit. Vixit aũt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Codrus

Anchises Ven⁹ dea

ANchises capis troiani filius a Sibilla phrigia ꝑmonit⁹ ciuitatẽ troyanam fore perturbã. in nemora secessit et solitudines abiit. ꝛ armẽtoꝝ atqꝫ gregũ curã suscepit. Circa qꝫ plurimus diuine antiquoꝝ fuere. Quib⁹ cũ apud Bymantẽ vacaret filiũ a venere dilect⁹ est. Et ex amicicia atq cõcubitu vsus ex dea venere genera uit Eneam q regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiũ pploꝝ confinxerũt quib⁹ sua stupra et adulteria palliarunt.

ENeas anchise filius⁹ Anno sexto principatus Labdon in Ianũ venit hic certe omni forma ꝛ elegantia inclit⁹ fuit. q cũ patre ꝛ Ascanio filio ac Cayeta nutrice miꝛis troyanis cõsociat⁹ post delerã troyã a grecis relegatus venit in ytaliã ciuitatẽ namb⁹. ꝛ plurima bella cõstanut. Dicitur in cõiugẽ habuisse filiã priami. ꝛ de⁹ habit⁹ fuit erroꝛe vulgi.

Ascan⁹

ODr⁹ ille Melanti regis filius⁹ vltim⁹ rex athenieñsiũ fuit. septimo ꝛ vigesimo principat⁹ Samuelis sacerdotis anno p⁹ patrẽ athenieñsib⁹ regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 21. Post cui⁹ mortẽ athenieñsiũ reges defecere. bienñ regali sed despecto habitu quo ignoti esset seipm volũtarie morti tradẽs. vt moꝛte sua pplm suũ ab hostib⁹ liberaret. dignũ exemplũ paucis aut nullis imitandum principib⁹ relict. Vñ ob hãc mirã fidelitatẽ a scris doctoꝝib⁹ allegari solet quasi quedã figura xpi in eo precessisset. Nas cũ sciebat q peloponenses respsus babuissent a diis qꝫ ille exercit⁹ haberet victoriaꝫ. cui⁹ rex occideret in bello. vt victoriã haberet exercit⁹ su⁹ accedẽs ad extremũ hostiũ cõtendens cũ vno occisus est. Quo agnito peloponẽses bellũ e vestigio soluũt ꝛ athenienses liberantur Valuit hic certe sic mori vt sui vincerẽt qꝫ suis fugatis gloriosus viuere. Codro itaqꝫ defuncto athenieñsiũ respublica tamdiu q magistr⁹ postea est administrata quousqꝫ solon insignis legislator in ducẽ fuit electus. Reges aũt athenieñsiũ a centesimo hebreoꝝ seruitutis Anno vsqꝫ ad istũ. 487. annis regnauere.

ISte Ascani⁹ filius⁹ Enee ex Creusa priami regis filia seꝰ rex Latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatẽ cõdidit: ibiqꝫ regnauit. Unde dict⁹ est rex albanoꝝ. Posteriqꝫ sin dien sunt Albani: ꝛ fuit prim⁹ rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quã in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ postea in dorso vrbis longam albam appellauit.

Venecia ciuitas nostro euo cantatissima: temporū nobile ytalie: terra mariq; potentissima. Quā quidam ab Ericto seu veneto Troyano inicū habuisse dicūt. Troya em̄ euersa: anthenor cū in intimus sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cū eo multitudo Eneū: qui sedū oe (vt Titus Liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quā habitarēt quercētā sedem qui veneti appellant. Prouincia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumē. Latitudo vero hic padum flumē. inde alpes (qui ytaliā a germania diuidūt) amplexa est. Regioni nomē diu vt venecia appellaretur annos supra mille quingentos mānsit. Bello ipsam: q; qui erāt vicini Cisalpini galli. q; qui venerūt in ytaliā germani sepenumero infestarūt ac populati sunt. Olim vero seuissim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu venies oppida expugnauit multa vt capta succendit. quedā fundimis diruit. Tum isto rege Padua capta: q; succensa. Aquilegia: q; alia euersa. Primates nomis venet⁹ vt pestem hanc fugerēt sese ac quos haberēt liberos. cōiuges. foenus in proximas insulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatē: p regione appellarūt. Aquilegienses igit gradū Cōcordienses cōdidere expulsas. Altinates sicut vrbē suā in sex portas diuisam habebāt. Sex q̄s in stagnoꝝ insulas opida cōdiderūt. Torcellū. maiorē nū burianū. amorianū Constātiacū et altinū patauinoꝝ pars Ruū alti. et postea dorsus dirū. Monte silicensis adeuntī metha mancū. Albiolam palestinolā. Et fossas Clodiam. Venetos quoq; troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei maritime studio pollere cepit. breuiq; ei⁹ opes intantū vt mari terraq; finitimis terrori essent. Procedente tpe coꝝ imperium ad oriū q̄q; ceptū. multaq; in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouincias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora ponti maris non pauca gessere. moriq; ad Tanaym vsq; veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nō parua. multa quoq; sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali preho ad apostolice sedis obsequiū reuocere. Creuit autem ab ipso conditōis initio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusq; olim regionis venete. fuit a principio habitata. Porro ducalis sedes primū i Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in rivo altum consensu omnium translata est. q; tutius esse locus hostili a manu. q; condendam ad ciuitatem maximam omnium cōmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia tarui|sana. Pars foro iulij patria. pars hystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cū plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intuno adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quinquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiam diruit. Marses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauii scōa transmigratione in stagnum venetiarum confugientes. Ruuum alium impleruntEt oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopus condidere. et sancti martini et sancti Johānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasq; basilicas celeberrimas. Luces postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimum septimum salutis annum Justiniani ducis venetorum anno scōo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johānes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene in extimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt potiti. Postea pons riuo alto publicus est constructus. Et autem pauca e multis narremus. Totus vrbis potius mirari q; digne laudare possumus. Vrbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exuberantem mari contiguam vt omnes omnīū generum merces exapit. Cum interea illuc opportuna flumia accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dicit mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omnīū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄ celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt credenda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducas et in naualibus immensam innumerosamq; classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem moruq; sanctimoniam: cum eorum optimates tam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos fluctus formica marinos Exibet: et totū testudo circuet orbem: Et venetum ruet imperiū sanctusq; senat⁹.

Padua

Ostrauna vrbs ytalie vetustissima celebrumq; quā anthenores Troya phigū cōdidisse virgilius testat: hic tamē ille vrbem patauū sedesq; locauit. Et tit⁹ liuius teste patauinoz; idem scripsisse narrat. Anthenor em̄ p̄ medios achiuos illinc̄s penetrauit sin⁹. t regna liburnoz; ad intimū adriatici pelag⁹ accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerāt vrbē cōdidit patauiū. Cicero aūt in philippicis patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem̄ publicā difficultatibus armis t pecunia iuuerūt. Fuit aūt postea padua pfectissima stāte R.p. ytā romanoz; colonia nō eo modo reducta quo ceteree reducebāt reduct̄ nouis pplis in colonia: sed datū est paduanis ius latij in designādis romē magistratib⁹ ferēdi suffragij ius habebant. Nullā aūt edificioz; pulchritudine p̄cipuā publicoz; in ytalia sibi sistere ce tenent⁹. Stat em̄ nona q̄dq; in ea nūc extāt vel publica vl̄ priuata qm̄ Attila rex hunoz; ferro ignīq; immunitas reliq; Instaurata a Narsete eunucho t ranenand⁹ lōgobardi ceuī incēdijs deuastarūt. Anteuō est mirabili memorēto q karoli magni filioz; nepotumq; imp̄ij tp̄a. quoq; fridericī primi tp̄ibus Ecelinus tirannoz; oim̄ crudelissim⁹ cā sibi subegit: t innumeras cedes ac p̄scriptiones animi perpetrauit. Charraresēs ceuī sub capitaneis⁹ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulopl⁹ min⁹ centū p̄ varias successiones possessā opulentioē oim̄ natioē q; reddiderūt. Mā gemma nobilis Charrarie opa maioū ex pte excauata ornatq; fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu t muro patauiū cōmunit. Et licet p eam Tumau⁹ fluat delapsus. mīns tamē varijsq; fossis magnoz; in genti ope manufactis aque circū vrbē t p̄ diuersa agros loca oim̄ cōmodoq; ab eisdē Charrarēsib⁹ sūt p̄ducte. et arx in vrbe munitissima t pallacij facile ī ytalia p̄manuit. Et varie coz; opa. Henric⁹ q̄rt⁹ imperator germanie. Cathedralē patauij eccl̄iam q̄ extat edificauit. Pretoziusq; q̄ nullū in orbe pulchr⁹. q̄ postea casu crematū: speciosi⁹ veteri ostruxerūt. Et ossa Titi liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insignis cui in ytalia rarissime sūt similes dñi Antonij basilica. Est t in ea Iustine v̄ginis templus q̄ fuit. S. luce euāgeliste. p̄decessoris tē. corpa eiusdē Iustine relīquijs q̄ plurimis tēplus fuisse asserit. nūc mōsterij āplissimū ordinis sancti benedicti dicatū. In qua ās gymnasiū hui⁹ oim̄ trahe celeberrimū. vbi fuit eccles āplissime studētiū q̄b⁹ sūt opes tenuiores tenuitate. Vnos ās p̄ter Titū liuium genuit becorbs doctrina clarissimos. Paulus iurisp̄rudētie. Petrū d Apono cōciliatore sūmū t mathematicū t philosophū. Cui⁹ p̄clarissima scripta ad cōmunē hoim̄ vtilitatē maxio ī honore sūt habita. Albertū ordis heremitaz; theologus et declamatore celeberrimū. Stellā. flactiz volusiū t cōp̄rimos ī oi arte excellētes. A mari sursuz hz nauigatiōs fluuio brenta q̄ sec⁹ cā fluit. A lucia fusina sexto miliario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinozum et ytalie

Latinozū regum pzoumaā illam fuisse dicam⁹ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionib⁹ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequētata. vt liui⁹ et Virgilius cōtestati sunt. sed cum plus tacture in ea ꝙ ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit inculto2. aut infrequēto2 habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturn⁹ cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgil⁹ in. 8. bis versibus posuit dicēs. Prim⁹ ab Ethereo ve nit Saturn⁹ olympo. Arma Iouis fugiēs et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesq; dedit lacūq; vocari Maluit. his qñ latuisset tutus in oz. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Berui⁹ aūt dicit Latinos ꝓrie appellatos fuisse eos q̄ interierāt vscerib⁹ Albani montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Liberi nis incepūt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi sunt ciuitates extantes. et dirute vicy. Ostia Vinuessa. Ardea Terracina. et Careta. Et insule ponteia. et pādana atq; mōs Circe⁹. In mediterraneis aūt vetust Aruna olim ciuitas magnia. prenestina. tyburtina. Tusculū et alba olim ciuitas. A qua albani reges. In hac igit regione fuere pplī qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Equoli et Marsi dicebant. Magnus cū hec regio habet circuitū. Janus aūt pater et deoz de⁹ cognomīat⁹ vir vtiq; ghyman⁹ bonusq; atq; summi⁹ hospitalita tis cultor. et orientalib⁹ venēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Is inter ceteta virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne susceptū verū etiā cum eo regnum partit⁹ est.

Talia quippe Europe regio est oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoz multitudine pulchritudineq; ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferum: et a thigis alpium: dorsoq; apenini mōtis porrecta: sic paulatim attollēs vsq; ad reginū verticē. Littora huius extendit. in vltimo sui in duo scindit cornua. Quoz alterū Jonū spectat mare. Alterū siculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Et longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. et p romā capuāq; porrigit vsq; ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena. et viginti milia passuū colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Ubi maior latitudo. Ubi vero minor centū triginta ser. Habetq; vim bilicus in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuius pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespete atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascatur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit. et regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroz vbertate siue armoz gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinozum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	añ. 29	Liberius	15	añ. 8.
Saturnus	2	Isti quisq;	Eneas siluius	9	añ. 31.	Agrippa	16.	añ. 40.
Picus	3	regnauerūt añ. 200.	Latinus	10	añ. 50.	Aremulus	17.	añ. 19.
Faunus	4		Alba siluius	11	añ. 39.	Auētinus	18.	añ. 38
Latinus	5		Egipt⁹ siluius	12	añ. 24.	Procas	19.	añ. 23.
Eneas	6	añ. 3.	Capis	13.	añ. 28.	Amulius	20.	añ. 44.
Ascanius	7	añ. 38.	Carpentus	14	añ. 13.	Rumitor	21.	añ. 1.

Olarum Etrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientib⁹ inicium sumpsit. Nam serunus sic inquit. Quidas ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem veustam et gestar rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Virgili⁹ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs etrusca solo. Et plinius. pisas inter auctem et arnum amnes a pelope et ternatis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas ut liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas cuius infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentinis autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̃ vero maritime vrbes etrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni filiorum tempora ytalie rebus eam quã postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestantissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia nurium modus aucta fuit. Quo factũ est vt inter etruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atq̃ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq̃ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̃ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusq̃ exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimũ qõ campus sanctus nuncupatur. Atq̃ Turrim caponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurisponticij doctissimos ordinis predicatorum. Atq̃ Hugutiones grãmaticum. et alios multos.

Pisa

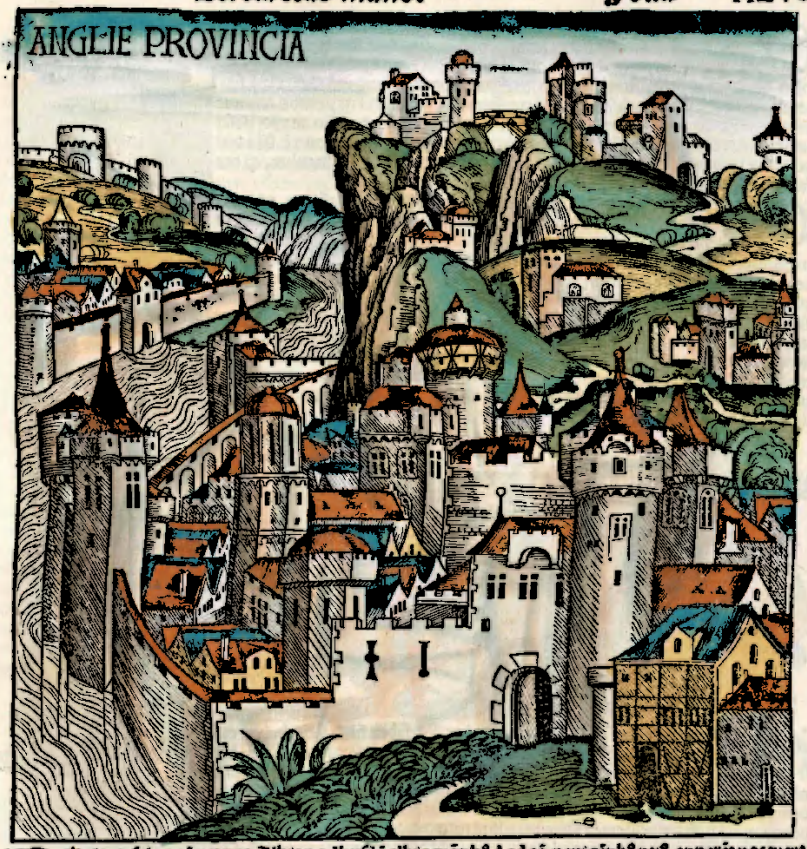

Anglia insula quā veteres Albion a quibusdā albis mōtib⁹ q̄ ad eā navigantib⁹ pri⁹ apparēt vocauere tum Brittāniā a bruto Silvij postumi latinoꝝ regis filio albionā insulā quā gigātes incolebāt superatā ab ipo brittānia appellant. Et ꝑ brittāniā maiorē ad minorē brittānie differētias gallias attingēs dicebat. Nūc a quibusdā anglo potentissimo rege anglia in hodiernū die appellata est. Hec et triangularis e inter septētrionē t occidētē sita. q̄ ab oi principe habet diuisa. Haz a germania q̄ ꝑ septētrionē est incipit. Et iuxta galliā t hyspaniā versus occidētē ꝓtenditᵉ. Et iō solin⁹ dixit. Finis erat orbis ora gallica litoris. nisi britannia insula nomē pene orbis alterius mereretᵉ. Ysi virgili⁹. Et penit⁹ toto divisos orbe brittānos. Petit⁹ aūt cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio secᵗ Rameſis fluuij ripas Trimōtem quidē orbem munitissimā. Et quos olbus copijs feracissimā ad veterē Troye memoriā recēsendā. Venit hūc tres genuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanetū t Cambrē. Qui ꝑio insulā inter se diuidētes. Locrino nanq̄ maiori media insula ps obtigit. Que ab ipo lochria postea fuit cognoiata. Et i ea adhuc londinū civitas extare dr Urbs mercatoriz⁹ t negociatoriz⁹ maxie celebrata. In q̄ adhuc anglie reges principesq̄ ac senat⁹ ppli cum mercatoriz⁹ cōuenire vt ꝑstrinū traditur. Albanctō vo et⁹ filio q̄rta insula ps obtigit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et ꝑ scocia nūc nūcupat. Est ei a⁹ insula in q̄ est anglia scocia suprima ps in aglones versa fluminib⁹ haud magnis t mōte q̄dam ab anglia discreta. Cambri vero terao filio cambria q̄ nūc Wyle dr insula inter septētrionalē plagā t occidētalē. q̄ ultima fuerat ex cognit⁹ a romanis. in q̄ estiuo solstitio sole de cancri sidere facte trāsitū nox nulla. brumali solstitio pinde dies null⁹. Hui⁹ insule maxia ps fructifera ē. Abūdat pecore auro t argēto ferroq̄. Efferūturq̄ ex ea pelles t mācipia. Et canes ad venādū aptissimi. Multi insulis nec ignobilib⁹ circūdat. q̄z hibernia ci primat magnitudie: parvo a brittānis disiuncta freto. Et insule que Orchades appellate. Gregor⁹ brissim⁹ pontifex b⁹ nois scōs eo missis Augustino multo t iohāne mōchis ex alijs pbantissime vite viris. Primū angliā ad fidē duxerūt. Et in ea deiū multi reges claruere miraclis. Circuitu brittāniā patere triginta octo milia passuū septuagīta quinq̄ milias pythias t ysidorus tradūt. in q̄ spacō magna t multa flumina. preterea metallorū larga variaq̄ copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq; ad trasmigrationem babilonis. Et habet scm hebreos annos. 484. Sed scom septuaginta interpretes habz. 435. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Incbo atur autem quarta Etas in dauid. non q; primus regum: sed q; primus regum de tribu iuda. qñ ei fuit facta expressa promissio de xpo nasciturо de tribu iuda. Gesta aũt eius patent per totum scom libzũ regum ꝛc. Qñ dauid audita morte saulis luxit cũ suis et ieiunauit. insuruitq; carmẽ lugubze. q; rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Jsai de tribu iuda filius. primus hebzeozum rex anno a natiuitate abzabe nongẽtesimo quadragesimoprimo hebzeis regnare cepit. Et regnauit (omibus cõputatis in hierusalẽ ꝛ in Ebron) annis. 40. Fuit quidez ab infancia pulcherrimus ruffusq; ac decoza facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteũ gigantem virũ fortissimum quem ante regni susceptionẽ funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que p subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Ipse regno adepto primũ hierosolimã obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebusеis Jnde omnes palestinos et hostes omni ex parte cõtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepelieruntq; eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

Sabaa 5° Saphatias 4° Athonias 3° Abselon 2° Adiab 1° Amon primogenitus

Salomõ (anno mũdi. 4165) dauid regis ex Bersabea filius. scos hebreozum rex. adhuc viuẽte patre hebzeis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hũc natum pater consertum Nathan pphete viro doctissimo atq; sanctissimo educandum nutriendumq; dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino inbente reliquis suis fratrib⁹ abiectis dauid in regnũ pfecit. Jis hostes debellans pacem vndiq; obtinuit. deinde templum illud tpio orbe celeberrimũ extruxit. Tãdem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus moriuus est. Cuius regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multũ laudauit eum. Dederuntq; alter alteri magna munera. Fecitq; Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiq; terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia pphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeozum. Fuit eũ eu ltrix vmi⁹ veri dei.

Saba

Linea Christi

Dauid secũdus rex Jsrl Anno mũdi. 4085.

DAuid ex cōsilio dominī ascendit cū suis in Ebron: ibiq; in adolescētia sua in regē electus vnctusq; per Samuelē solū sup tribū iuda. Et hysboseth filius saulis oppante abner auū eius eius: sacr⁹ est rex sup alias. xi. trib⁹ israel: q̄ regnauit duob⁹ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid sub Joab principe exercit⁹ ei⁹ et abner principe exercit⁹ hysboseth ex cōmuni assensu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterū occidit vno ictu Fugiēdibusq; his q̄ erāt cū abner. asael germanus Joab persequēs abner nolēsq; ad pces eius omittere psecutionē: Hemū fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortuus est. ¶ Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul et domū dauid. Dauid pficiens et semp sepo robustior. Bonus aūt Paulus decrescēs quotidie. Nati sūt aūt dauid in Ebron pmogenit⁹ amon: secūs cheliab Tercius absalon. Quartus adonias. et alij de plurib⁹ vxorib⁹. Abner aūt q̄ regebat domū hysboseth redargut⁹ ab eo. eo q̄ cognouerat cōcubinā saul. indignat⁹ cōtra eū accessit ad dauid et pmisit ei populū totū israel reducere ad subiectionē ei⁹. Quod cū tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eū Joab p̄ditore occidit ipm abner in vltionē fratris sui asahel: quod dauid displicuit: et fecit eū honorabiliter sepeliri associās eadauer cū suis. lugēs et lamentās p morte illius.

HIe dauid quasi stupor quidā in būano genere reluxit in q̄ nūq; hec sunt cōuenerūt. tanta sublimitas et hūilitas tanta. tāta strēnuitas ac tanta mititas: tam grandis secularium cura. Tam pura et devota spiritu aliuz cōtemplatio. tot homies pmere. totq; lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiaz Natiq; sunt ei filij in hierusalem. Balma Babab Nathā Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq; filijs cōcubinarum. Hic deniq; regno in pace adepto contra legē Moysi (qua precipit nō dinumerandū esse populū) precepit Joab principi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit mille milia virorum eductorum gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum descripsisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel ceciderisse referuntur.

¶ Isti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi: ob tulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuz non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exaudiui es. Dedi tibi cor sapiēs q̄ nullus ante similis tui fuerit. Primūq; iudicium in quo ostensa est sapientia ei⁹ fuit de duabus mereticibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de fugitiuo cuius esset. Et data sententia per Salomonem q̄ diuideretur in duas partes: roganti⁹ mater vera q̄ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illi verā matrē sibiq; dari iussit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q̄ fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egypto. A natiuitate abrahe non gentesimus octuagesimusquartus. Et in octauo anno complenit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahe voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuz hac dispositione q̄ a pauimēto iuxta terram vsq; ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitor. Et a primo tabulato seu solario vsq; ad scōm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scdo solario vsq; ad tertium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et dividebatur in duas partes sez in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sancta sanctorum. xx. Erat q; in medio inter sancta et sancta sanctorū paries sacris tabulis cedrinis. Et postea lamis aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsq; deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa testamenti sacra a moyse. In archa erant tabule decalogi. Volumen semel intrabat summus sacerdos in anno in sancta sanctorum in festo propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrum aureū qō fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte aquilonari mēsa propositionis. In medio aūt erat altare aureum sactū a Moyse. sed addidit Salomō .x. alia candelabra etiā de eisdē sed maioris quātitatis. quoq; ad dextrā. et quoq; ad sinistrā. Et similiter .x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

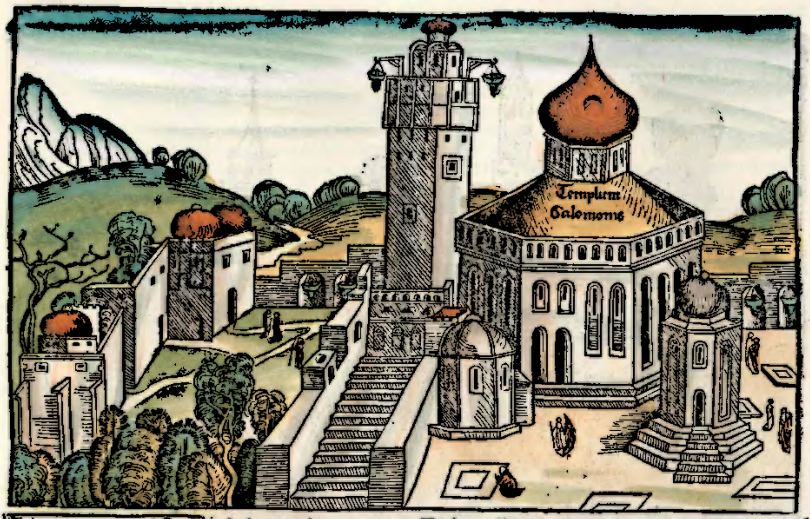

Linea pontificũ

Sadoch filius achitob

Sadoch iustus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic sunt in numero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas noster summus hebreorũ sacerdos clarus fuit. tm̃ a tanta in veneratiõe apud iudeos habitus est.

Achias ꝓpheta

Semeias

Abdo ꝓpheta

Achias silonites ꝓpha pdixit hieroboã q̃ esset regẽtur sup. x. trib̃ isr̃l. Iste hieroboã uocẽ sarsuras pallij ab Achia ꝓpha accipiẽs t in egyptũ fugiẽs. mortuo Salomõe a uocẽ tribub̃ electꝰ i regẽs Vitulos aureos cõflauit es in dan t nepthalj posuit ydolatrã iducẽdo. Vñ totꝰ ppl̃s isr̃l destructio secuta ẽ.

Semeias ꝓpha compescuit Roboã ne pugnaret cõtra hieroboã. t scripsit cox regũ gesta. Iste etiã ꝓphauit qñ Sesac rex egipti diuersa mala fecit i terra iuda anno sex quinto roboam.

Nadab hieroboã regis filiꝰ sc̃os israhelitar rex incepit regnare sc̃do anno Aza regis Juꝺe et fecit malũ sic̃ pater eiꝰ. Et pcussit eos baasa t regnauit p eos sc̃om ꝓphetã Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cõtra vitulos aureos t manꝰ hieroboã aruit. dũ reuerteret i hierosolymã i via a leone interfectꝰ ẽ.

Iste Baasa de tribu Issachar tercꝰ israhelitar rex fecit malũ cor̃ dño ambulãdo in oibus pcis hieroboã nec audiuit Hieu ꝓphetas ad eũ missus ꝙ occidit eũ t tpe s̃ dñeõe pẽpt.

Ela baasse regis filiꝰ q̃rt̃ regũ isr̃l. Hũ interfecit et̃ seruus Zambri cũ omni domo pris sui ꝙz mingentem ad parietem sc̃om ꝓphete dictum.

Linea regũ israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Etrurie ciuitas olim pmaria. sed nūc tercia inf etruscas ciuitates nomīata: quā Justinus ab achetis conditā fuisse dicit. et ante romā conditaz iniciuz sumpsit: cuius alij Troyanum quendā principē noīe perusiū ei⁹ cōditorē affirmant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomīauit. Est aūt hec sola inter oīes italie vrbes felicitatem nacta penit⁹ inaudītā. Q̄ eandē pene status et rex conductione quā ante conditaz vrbem Romā: et postmodum roma sub regib⁹ cōsulib⁹ et imp̄atorib⁹ z tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tñ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaz romam post morte alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in dedītiōes acceperūt. Et Livius scribit libro tecimo. Nec in Etruria pax erat. Haz z perusinis auctoribus post reductuz a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄t tuor milia quingentos perusinoz occidit. Et si vero per infantissimi trīuiratus tempora. L. Antonū M. Antonij fratrē Octauian⁹ cesar i Perusia obsedit. famemq̄z raro alias simulē auditam Antonij exercitus in ea clausus. z perusinus populus sustinuere. Et capta vrbs diruta q̄z est. Eam tamen breui tñ instauratam fact⁹ Monarcha memb⁹ postq̄z nunc extrann⁹ cōmunit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustaz (sicut littere cubitales portis inscise ostendūt) voluit appellari. Et⁹ diruptionis causam ponit Livius libro. cxv. Est itaq; perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq̄z munitius: nec certe amen⁹ inuentri possit. Nā p̄ceps vndiq; rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim exiterint intestine seditiones: et tyranni aliqñ eos oppressserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq; viris et legibus instituta. In ea sunt templa pmagnifica ornatissima. religiosoz mōsteria: excelsa ciuū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gymnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et portic⁹ z vinee arta optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoz oīm fariam fructuū feracissim⁹. Balā⁹ in ea datur. qui cum Bartolo scripsit ferratensi. Jurisconsultis et pontificij obtinuit principatum. Eruditi literi angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusin⁹ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Christi
Reges iude

Roboam .205.

Abya .4222.

Asa .4225.

QJrca hec tpa sanctoꝝ doctoꝝ scripta gentilitꝫ hystorias nō cōmemoꝝt ex illa sortitā causa: qꝫ ad intellectus sacre scripture mbil conferūt. Vnde vsqꝫ ad sardanapallum vltimū monarchas assyrioꝝ. de alijs intermedijs iliqui nullam faciunt mentionem.

ITte Roboaz filꝰ Salomonis tercꝰ hebreoꝝ rex pīt suo in regno: sed nō in sapientia successit. spreto vāꝫ senioꝝ cōsilio ꝙ adolescentū temeritate cōtur bans pplm: duas trib⁹ retinuit. Et dictū est regnū illud iuda. q̄ patris suis exigē tibus impetū Sisach regis egipti eū immestāns fisstimut. Ille roboā habuit vxo res. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. annis anno primo scōm cōmesto rem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nūqꝫ readunata.

HYeu ille filius anani prophe mittit cōtra baasa et martiriuꝫ constān anno vsqꝫ ad mortē ptulit.

ITte tres scz hyeu eliezer t oziel cui azaria ꝓphe tauerūt regib⁹ Juda scz Asa t Josaphat Joza

Ab isto Siluio enee silio ex lauinia tercio latino rum rege reges sequētes dicti sunt silnij. q̄ t fu it in silua nutrit⁹ t venatiōe. Hic nat⁹ est post mortē patris: vñ posthum⁹ dicit Enee. qꝫ post humatiōꝝ ꝑpius nat⁹ iuxta illud virgilij. Tu posthumꝰ plebis.

Et regnauit annis. 29.

ITte Eneas filꝰ pdicti silnij posthumi regnauit ānis. xxi. Is latino post se bercte relicto exspirauit.

ITte abya quartꝰ iudeoꝝ rex filꝰ roboam ex ma cha vxore filia Absalonis trib⁹ annis regnauit. fecitqꝫ malū coꝝ dño ambulādo in pctis ꝑris sui. et exto paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex isrl his in exercitu suo. lxxx. milia bel latoꝝ t abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali in genti exercitu sagale cōpescuit ac superauit. Ex eoꝝ qui dez exercitu ad quīqꝫgita hoīm milia vno ꝑlio iterfe

ITte Anani prophēta increpauit asa ideo incar ceratur.

Anani

LAtinus silꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

ITte alba silꝰ fuit Enee silij filꝰ edificauitqꝫ Albaz cuitatē a q̄ reges albanoꝝ rum dicti sunt. Forte ꝑꝰ fundata. et hic instaurata.

ACbis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiij. ca pi filio derelicto.

ABa ille in principio regni sui ac deinceps vsqꝫ ad annū tricesimūsextū fecit bonū coꝝ dño ambulādo in vijs ꝑris sui dauid abstulit ydola. t p cussit ethiopes cōtra se venientes. Hemā misit sedus cuz rege Syrie benedab qō deo displicuit. vñ missit ad eū ꝓphām Anani quē incarcerauit ꝑter qō dolo re pedū pcussus obijt. CRegnās aūt Asa t regnuz scōm legē dñi cōpescuit egressus est contra euz Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo omnīs dñm invocauit: qui ex terruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria prophēta confortantem eum. prophetanꝫ inter cetera predixit hierusalem a caldeis forte capiendam.

Linea regum ita lie

Silunus posthumus

Eneas silnius

Latinus silnius

Alba silnius

Achis silnius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Michheas

Jonas

AZarias filius obeth ꝓpha clarus habetur qui t
te captiuitate predixit. Hic egressus in occursu
aza regis iuda. t cõfortatus est in verbis ꝓphe. et eius
promptiore de dei cultu reddidit animum, et abstu
lit ydola de omni terra Iuda et benyamin.

AMri rex israel dolens domum baasa et statim
percussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElias ꝓpha oratione obtinuit q̃ tribus annos et
dimidio nõ plueret sup terrã. Hic past⁹ est a cor
uo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panẽt car
nes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugille
farine nõ deficiẽte run⁹ filiũ mortuũ matri viuũ resti
tuit cum panis. Iphe etiã corã pplo israel congregato in
mõte carmeli igne descẽdere fecit de celo sup sacrifi
qõ qr quadringẽti sacerdotes ydoloꝝ facere nequeã
occidi fecit. Et ꝓter hoc eũ Jezabel in visione ipsorũ
vbiq; psecut⁹ est. prexit in desertũ sub iunipero dormi
enti angelus appuit exitans eus ad eius panis subcine
neretq; sibi allan et exortãs vt comederet in cui⁹ fortí
tudine cibi. xl. diebꝰ ambulauit vsq; ad mõtẽ oreb. in
de in damascum veniens. deinde a domino per turbi
nem in celum vectus est.

ABdyas vir⁹ te. xij. ꝓphis ponit ũ figura. dicit
fuisse dispẽsator dom⁹ achab regis israẽl. Qui cũ
Jezabel regina vxor Achab interficeret ꝓphãs do
mini. absondit ex eis quinquagenos et quinquagenos
in speluncis panisq; eos. t ió meruit a dño spũ ꝓphic

AChab sext⁹ rex israẽl sup oĩs q̃ erant ante eũ impiꝰ
egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris suc.
Qui postremo in bello peussus sagitta obiit. ¶ Fuit
aũt Jezabel filia regis sydoniorꝝ totꝰ malicie produ
gium. que occidit Naboth et ꝓphãs dñi. Ipa vero in
terfecta est per hieu et a canibus cõmesta.

MIchheas ꝓpha de tribu ephrem oret⁹ in morasthi
qui peccanti achab sepius arguebat. t ipm pre
dixit mortuũ sub Joras filio eius. precipitio valde
correcto factantis occubuit.

OChosias rex israẽl septimꝰ misit ad beelzebub de
um accaron consulendũ si posset sanari propter
quod obiit mixta verbum helie: Cepit aũt regnare an
no. xvij. regis iude Josaphat. Extinct⁹ est aũt sine fi
lio. cui successit in regno frater eius Jozam.

IOnas propheta filius Amathi clarus habet et
multa predixit que non sunt scripta hic. post be
mittitur ad ninuen. vt patet in eius libro dicit aut
q̃ ipsius helyas susceperit a morte adhuc puerũ. Js
a ceto deglutit⁹. passionẽ xpi in naufragio figurauit.

ITem Jozam octauũ regem israel obsedit bene
dab in samaria. et meritis helisei liberat⁹ est. Ipe
autem regnare cepit anno. xvij. regis iosaphat loco
fratris sui Ochosie. Sed qr secutus fuit peccatus Je
roboz interfectus est a hieu cum omni domo patris
sui. Cuius per aliquot annos obseruatione preceptoꝝ
dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et helisei p
hetam in veneratione et precio habuisset. Moabita
rum regem fudit t eius cuntates subiecit. Et omnia
in unicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri achabz

Achab Jesabel

Ochosias

Jozam

Hiericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in parua villas redacta. In loco pulcherrimo atq; in valle iordanis sita. Vix octo habēs domos. et oīa monimenta sacroꝝ locoꝝ in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius muros miraculose destruxit Josue recdificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei ꝯps hospitio sunt receptus. Ex hac ciuitate Helizeū ꝓphām deludētes ab vrsis deuorati. Et ꝓpe eam dñs cecū illuminauit tē. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cuius amenitate scribit Justin⁹ abbreuiator nr̄ogi pompey. Est nāq; vallis que cōtinuis mōtib⁹ velut muro quodā ad instar horti clauditur. spaciū loci diuersa mi lia ingera nomine hiericho diuf. In ea silua est et vbertate z amenitate insignis. Siquidē palmento z opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi q⁹ sunt humiles magis. et ut vinearum more excolunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Cum helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Venientes ad Jordanis fluminū pertransiis aquis pallio helye facta via per medū transierunt. Quo transacto dixit helias helizeo. vt peteret qō vellz anteq̄ tolleretur ab eo. qui postulauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia ei ꝓphetando. Respondit q̄ ei se hoc receptuꝝ si eū videret eū tolleret ab eo. Hermogoanāb⁹ aūt sil' apparuit eum⁹ igne⁹ cū equis igneis i quē helias ascēdens assumpt⁹ est in cēlū id ē in paradisiū terrestrē. Vbi vsq; pmanet cum Enoch vsq; ad tpa antixpi. ꝓtra quē descēdet ad predicādū. Helizeo aūt videte z dixit ante pater mi pater mi curꝰ ussl z aurīga ei⁹ tē. accepitq; pallū helie. qō ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipo pallio scīa vi/ce aquas diuise sunt. Venies aūt ad habitū dum in hiericho. Ibiq; ad ꝑces habitatoꝝ loci sanauit aquas pessimas illi⁹ loci missio in eis vase nouo ficulī cum sale in eo: et exinde cū ascenderet bethel: derisū⁹ eū pueris et dicentib⁹. Ascende calue maledixit eos post qō duo vrsi de saltu egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝓphetaꝝ fuit temporis p hoc ēps ab hominib⁹ est ablat⁹. Cui⁹ fine nemo cognouit. hic mlts miraculis quo adurit clarui. Atq; sicut ignis ardēs tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹ q̄si facula arrebāt. Tandē a dño (vt dictū est helizeo videnti) per turbinem in celum vect⁹ est Relicto in eius loco helizeo prophetā.

Helizeus ꝓpha Helyas tesbites

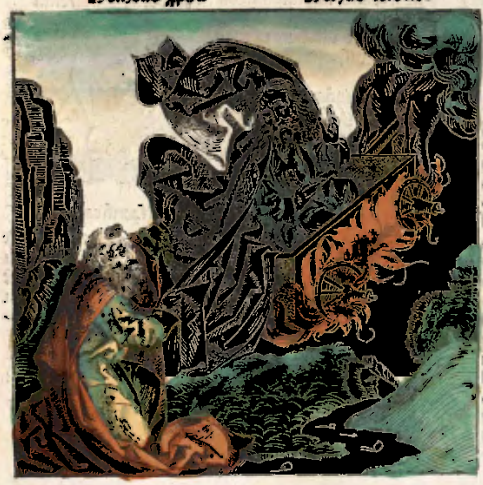

Linea pontificū

Linea regū syrie

Naboth Iesrahelita

ISte Benedab filius Tabremmō filij Ozyon regis Syrie iuit fedus cū baasa rege israel: q rupto pcessit sedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerūt reges Syrie regnū isrl vsq. ¶ Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit contra Achab regē israel in prelū. t dñs p pphām predixit victoriā: quod t factū est illis fugatis. Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus q dij mōtium erāt dij isrl: ideo victi prius fuerāt. Sed rebellauerūt exercitū Syrie occisis centū milib⁹ de eis. t decem t septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. ¶ Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos silicio t cinere aspersis capitib⁹ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod pphēta quidā redarguit in habitu simulato t sub parabola dati alicui in custodiā sub pena mortis sic cōclusit. q q dimiserat benadab diguum morte. t populus suus israel esset pro eo salicet periturus.

ASael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regē Syrie vt affligeret filios isrl. Iste est sup quo fleuit helizeus pphans eius futurū regē syrie. t multa mala facturū israel. Qui etiam pter peccata hieu missus est a dño vt omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. t scat plagas magnas cunctis diebus Joathas. sed Joas filius eius dño dante liberauit syriā. t recepit vrbes de manu Benadab filij Asael post mortem azael:

ISte benadab filius suus fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater suus tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicibus pcussit eum ioas. et rebet scribi p d iu sine vt volūt bebrei.

ISte Joiada iudicauit sui et annoui Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq; Joas filiū Jozam pro ea. Hic solus post Moysen legē vidisse. c xxx. annis. Hic etiā diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

BAasim ille rex Syrie vastauit iudam tpe Achas propter quod obsedit eum Teglatphalasar in damasco. t cepit ciuitatē tōmq; interfecit. t trāstulit pplm. ZAcharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare et templum. eo q Joas increpauit q dereliquisset viam domini.

ISte Asarias p zelo legi cōstāter restitit ozie regi iure volēti sacrificare vt.

NAboth iesrahelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. voluit ipse achab t requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatus super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. t procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasph emia dei. quo facto. alle innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui pnunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Aquileia vrbiũ quondã ytalie trasp̃dane pmaria potentissimaq; atq; etiã pul cherrima a mari aliquãtulper semota: nostro etiã seculo pene derelicta: p hec tpa (Carino huiusmodi teste) a quodã troyano nomie Equilo e Troya cũ alijs pulso cõdictoris sue principiũ sumpsit. et a se Aquileiã noiauit. Vel vt mgr in hystorijs ait. Aquileia quasi aq̃s ligata cognomentũ accepit. Nũc aũt p̃eter sacerdotes canonicos numero haud quaq; multos: ornatissima speciosissimaq; in basilica diuie facie de rei adei tos p̃ter pastores piscatores q; rarissimos. nulli nũc incolũt ppũ. vt vix estellulũ tãta olim vrbs nũc possit appellari. Būtq; t ecclia sing⁹ dicta t p̃triarchale atq; t muri oppidulo circũducti Et mõsterũ virginũ⁹ deputatũ ꝓpositis p̃sidere operũ reliq. Flozere aũt cepit q̃ tpe primum romanis subigẽdis barbaris ad danubiũ incolẽ tibus manũ apponere ceperũt. Tũ octauianus Celar augus⁹. Et si maiozẽ belloz ptem p legatos administrauit vt illis ꝓuincioz esset. In his ytalie pub⁹ frequẽter obbuat⁹ est. Mã Suetonius ait reliq̃ bella p legatos administrauit. vt tam q̃uisdã p̃uincias atq; germaniã aut interuenit ret: Aut nõ longe abesset. Rauẽnas vel mediolanũ vel aq̃leiã vsq; ab vrbe ꝓgressus est. Et iulia cũ comitata abozsu facto puerũ amisit. Glorioſissime de aq̃leia scribit Jul⁹ capitolin⁹. Pzetereundũ ne illud quidẽ est. q̃ tanta sit aq̃laẽses ytra maximinos p senatu fuerit. vt fines de capillis mulieꝝ faceret quom deficerẽt nerui ad sagittas emittẽdas atq; ob idipm in honozẽ maiestatis senatũ veneri caluc templũ dedicasse. Auxit aũt mirabili incremẽto t nimẽse ditauit aq̃laeiam oziẽtaliũ occidẽtaliũq; mercamonioꝝ mutua ꝓportatio ibidẽ istituta. q̃ null⁹ stãte aq̃leia loc⁹ alter circa adriaticũ mare fuit. in cui⁹ portu et diuersozio occidẽtales oziẽtalesq; p cõmutãdis mercãdis cognẽdisq; t vẽdẽdis inuicẽ reb⁹ cõuenirẽt. Hec cũ milto tpe floruerit. Postremo ab Attila rege omnio diruta fuit. Cui⁹ icole vt necaus quolãtes rẽ venetã mirũmodũ auxerẽt hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgelista Marc⁹ duxa bto petro apl̃oꝝ xp̃i p̃nãpe i Alexãdriã mittente fundauit. Hermacozaq; t ipe sciis ad marci p̃dicatiõs puersus a bto petro aq̃leiẽ ois venetie ꝓthopresul instituꝝ omem ei regiõnẽ deo nr̃o lucrat⁹ est. Quẽ Nero imperator sit fortunatũ sibi dyaconẽ seam posuit. Fuit t aquileiẽsis Chromati⁹ ad quez gloſus hieronimus multa scripsit. Et ruffin⁹ pbiter latinus grecisq; lris adeo eruditꝰ vt ei⁹ q̃ extant tũ opa. tũ trãslationes nullis ciuspiã eccie doctoris opib⁹ secũdas eloquentia ornatuq; ducamus.

Aquileya

Tarusium

Tarusiū ipsius marchie Tarusane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Bicardo Cremonēsi episcopo placz) a quibusdam troyanis fundata fuit. Eblumur autez imo potius dūcitur Bilo fluuio qui ex ipsius pro pinquoribus montib⁹ exijt. alijsqz vberrimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac situs in mediterraneis Tarusium vrbem diuidit Cuius nomen prior inter vetustos habet plurimus. Per tempora vero Ostrogorborum dignitatē inchoasse videf quā nūc habet. Eo qz Totile pz rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Ex tota q postea q̄ntus fuit Ostrogothor rex t q̄dē pstantissim⁹ tarusij nat⁹ educatusqz est. postea longobardor regni initio quom albon⁹ rex ea gētis prim⁹ ytaliā esset ingressus. Adleiamqz q̄ tus tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditionem cepisset. Tarusiū qz ei⁹ incole deditiōz tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstituerat nisi sclx ipsi⁹ vrbis epūs (vt Gregor⁹ scribit) Ur timor at⁹ rauēna oriund⁹ regis barbarie sua prudēna t precū instantia dimisset. Or nataqz fuit ea ciuitas altero prestāte epō hermolao barbaro. Qui sicut decet epm pplo magl p esse admiteb af q̄ preesse. Ob aūt ab hac vrbe vniuersa regio Tarusana marchia denominetur factū credo a minor nomis absurditate vt hec appellatio marchie Tarusane in ipa māserit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atqz Patauiū. Que semp t dignitate atqz potētatu necnō t opulētia Tarusio anteierint: Longobardi em in ea ytalie parte maxime quā obtinebant regiones habuerunt quattuor a duab⁹ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs t neponibus competebat. beneuētanā spoletanam: taurinensem t forojulien sem: duasqz opulentiar amplitudine superioribus pares Ancomitanam atqz tarusanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij permissione t decreto impetrasset. eas filijs atqz agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemqz haberet. Nomenqz hunc significans perpetuus magistratum in longobarda. barbarie marchionatus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini t Alberti ei⁹ germani de rumano (sicut paraurius) tyranni de non caruit. A quibus innumeras pene lut calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4240.

HIe Josaphat fecit bonū coram dño. nec legit de eo magna reprehēsione dignū. tm̄ qō in pīs regibus isti' q̄ęz pstitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Jola quoq; teleuit patrū q̄z tenera obseruauit. bis eū virtutib⁹ benivolentiam oim cōfimū principū sibi cōparauit. Et pacē tm cū tributa reddere ceperūt. cuz vixisset annis sexaginta cū⁹ corp⁹ ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.

ISte Capis siluⁱ⁹ edifi:auit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēro filio regnum.

IOram pessim⁹ (Anno mūdi. 4291.) occidit frēs suos. t ambulauit in vīs regū isti. Ideo infelix fuit in oibus t miserabiliter mortu⁹. Hic de religioso pīe genit⁹ declinauit ad pfidiā. t fornicari fecit filios iuda imitat⁹ fornicatiōs Achab cui⁹ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē mhil p̄ termisit q̄ min⁹ aliqd quotidie none impietatis efficeret. t qō ad vastatione paterne traditōis attēderet.

CArpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

OChosias Joram regis filⁱ⁹ (Anno mūdi 4299) octau⁹ regū iuda fecit malū corā dño sicut p̄ ei⁹ et stati occasus est ab hieu. Hūc regē t duos sequentes scz Joas t Amasiā pternumerat matheus. qz volunt tm tres q̄tertenas. vel qz scōm Hieronimus t Aug⁹. Joas accepit vxorē filiā impiissime Jesabelis ideo filij ei⁹ vsq; ad quartā generatiōs dōi de genealogia excludūt. ambulauit cū ochosias in vīs Achab am sm̄ matrem vtz i quarto regū. ix. ca. Hūc hieu princeps militie iorā regis Samarie vna cū oi domo achab ab obtruncare fecit. Cui⁹ corp⁹ ex ciuitate Mageddon portatū fuit in ciuitate hierosolymoꝝ ibiq; sepultum.

ISte Lyberⁱ⁹ regnauit ānis. 9. et qz in tyberim fluuius est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. t fecit cū Romul⁹ deū. qz credidit eū inter deos translatuz. t esse numen illⁱ⁹ fluuij. cui⁹ vsus Rome fuit valde necessarius.

AThalia ista mulier effer:ata audiēs mortuū filiū suū Ochosiā surripuit regnū. Interfecitq; oīe semē regiū p̄ter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram septē annis absconsum nutrivit postea a Joiada ignominiose interēpta est cū septē annos regnasset.

ISte Agrippa siluⁱ⁹ rex albanoꝝ siue ytalozum regnauit post tiberinum patrem suum submersum in Albula. regnauitq; annis quadraginta.

IOnadab filⁱ⁹ Rechab clarⁱ habet. a quo stirps valde religiosa Rechabitaꝝ descēdit. Iste est q̄ phetauit hieu qui voluit occidere pphetas baal. qz fuit zelator diuini cultⁱ⁹ t maxie abstinētie t religiōis cū filijs suis. Nota etiā qz filij Rechab ex pcepto p̄tis ō si pegrini et hospites sup terrā seorsiz habitabant ab domib⁹ in tabernaculis domū nō edificabāt sementuz non serebant nec vinum bibebant.

TEmpore Joas regis iuda templi ruine et templi vtensilia ex sarta tecta que vetustate vel negligētia athalie pierant. de pecunia collecta reparare iussu regis. quia hucusq; sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tm a populo reapiebāt quo usq; ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpētus siluiⁱ⁹

Tiberius siluiⁱ⁹

Agrippa siluius

Lycurgus

Ysaias

Osee

Joel

Lycurgus scõm Eusebiũ insignis est habitus. q̃ et iura lacedemonijs com posuit. et licet gẽtilis fuerit leges tamẽ iustissimas nãm diuoq̃ iuri cõfor mas dedit. Nec quicq̃ de censuit. c̃ nõ ipe exemplũ p̃r̃ daret. Aurũ argẽtũ q̃ vsus et oĩm scelerũ materiã nõ sustulit. Fundos oĩm equaliter inter oẽs diuisit vt equata patrimonia nemĩne potẽtiore altero redderẽt. cõmuni publice iussit. ne alicui dimitte vel luxurie in occulto essent. Iuuenẽs nõ ampli quã vna veste vti toto anno: nec aliq̃ cultu q̃ alĩ p̃gredi volũt. nec opulẽt epulari. Emi sin gula nõ pecunia sed cõpatiõe inerciũ iussit. Pueros puberes nõ in forum sed in agrũ deduci iussit. vt primos ãnos nõ in luxuria: ꝑ in oĩ ope ac labore agerẽt. Ni hil eos somnij causa substernere. et vitã sine pulmẽto tegere. nec p̃r̃ in vrbẽ redi re q̃ vim facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt proceres nõ pecunie causa eligerent. seueriusq̃ in matrimonia sua vim coercerẽt cũ nullis dotis premiis ire rent. Maximũ honorẽ nõ diutiis et potẽtie ꝑ senũ esse cẽsuit. Hec et alia q̃ solutis antea moribus dira videbant auctoriẽ eoy appollinẽ delphicũ sumpsit et un de se ea detulisse. Mantie vt eternitatẽ suis legibus daret iureiurãdo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legibus mutarẽt donec reuerteret in patriã. et simulãs sen tẽ rum cõsulere appollinẽ. vt q̃d addendũ q̃q̃ diminuẽdum his legibus videretur. Profect ẽ aũt Cretã ybi voluntarii exilii ꝑpetuo egit. sed et mores ossa sua in lo culo plũbeo et mari abiici iussit. ne si ad patriã deferr ẽtigeret. Lacedemões se a iuramẽto solutos ee putarẽt.

Linea Regum Israel

Jeu filius Josaphat regis iuda decim⁹ rex israe
Dynas⁹ a puero belisei ꝑfuit Joaz cũ omni dome
achab. et destruxit domũ baal et ci⁹ ꝑphas occidit. Ie
heu vitulos aureos in bethel et dan nõ destruxit. Ideo
Hasael rex syrie missus a dño multos occidit in israel vbi r
moritur postq̃ regnauit. 28. annis.

Joyas ꝑpha nobilis: magis cuangelista a btõ hie
ronimo dicit q̃ ꝑpha. vn⁹ de ãtiq̃ ꝓphabus
bus circa babilonẽ tpa clar⁹ babet ꝑpheciãdi ꝑphie sue.

Ete Joachas valde attrit⁹ est cũ tota gẽte ab ira
Hbele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et
pauxillum relevatus est.

Ose ꝑpha primus de. xij. mittit contra decem tri
bus. Hic fuit filius Beeri cuius ꝑphia beeri nõ
habetur apud nos. ꝑphauit aũt Osee tempe ieroboã
regis israel filij Joas qui ioas simul regnauit cuz osi
rege iuda. 14. annis. et in tota fuerunt quatuor reges
sub quibus Osee prophauit vt dicit osee. i. sez ozias.
Joathas. Achaz et ezechias.

Ete Joas pcussit syros tribus vicibus iuxta ver
bum helisei. et tulit vrbes de manu Hazaelis et be
nadab filij Hasaelis. restituitq̃ regno suo. Ipse etiã af
flixit amasiam non volẽs sed compulsus. superbiam ei⁹
humiliauit incipiẽs regnare. 37. anno ioas regis Iude.

Iohel scõs prophet de. xij. de iuda. et futurã ei⁹
tribulationem prophetauit.

Eroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. con
trituitq̃ regem syrie et restituit regnum israel sicut
prius mĩpet et damasc̃m mira verbum Jone ꝑphe
te. Attende q̃ sit mirabilis status regnorum israel. cõ
tritus vsq̃ ab nouissimum humiliatus est valde. Sy
ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic
qui sunt supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascen
dit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubi
lis huius temporis. et ideo non est mirum q̃ pau
ci eleen ad hoc assumuntur a domino et q̃ viri sensati
huiusmodi instabilitatis negociũ toris viribus fugere
contẽdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis
locis Et boni regnãt multis ꝑsunt. econtra. si mali tẽ.

Linea Christi

Linea regum ita lie

Ste Jonas (Anno mūdi. 4506.) cū septē esset an nozū a Joiade pontifice rex constitut⁹ est. Fecitq; bonū coram deo⁹ Joiade. Post ei⁹ vero mortē celum tus blandicijs magnato⁹ q̄: Quo ei⁹ deprauatū est in int tentū suū. Iste Joas lapidari iussit zachariā filū Joia de summi pōtific⁹ inter templū ⁊ altare qō erat i atrio Anno regni sui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis .xix. tempe Joas regis iude. qui posuit p̄sidiū albanozum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo nullus et auēti⁹ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mūdi. 4546.) p⁹ bona mala q̄ malū habuit finez: qō ꝑmie fatis vsq; hodie in potestatib⁹ appet. Multos nāq; officij destruxit etiā notabiliter ꝓbatos. quoꝝ exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

Ste auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

Procas filij⁹ auētini regnauit ānis. xxij. cuius laudes virgil⁹ hoc versu extollit. Hozum⁹ ille procas troyane glia gentis. Hic duos p⁹ se reliqt filios videlicet. Amulū ⁊ Numitozem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Hegnū iude post mortē Amasie sunt. xlij. annis sine rege: qō subtiliter oportet accipe ex collatiōe annoꝝ regū isrl et iuda. quia Amasias cepit āno scō Joas regis isrl. et osias filij⁹ amasie cepit Anno .27. Jeroboā regis isrl qō ips extēdit se ad .41. annos. a quibus subtrahe annos amasie: sic remanēt .13. quib⁹ Osias paruul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aūt xx. et misce alie hystorie nō habēt. sed alibi h̄ supplēt ⁊ scōm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annoꝝ.

Naaman princeps militie regis Syrie fact⁹ lepro sus: accessit cū litis recōmendatorijs ad regē isrl vt curaret a lepra. Cū aūt aduenisset ad domū helisei

Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane ⁊ mūdaret. Qō ⁊ si p⁹ indignatiō acceleraret: demū ad suasionē seruoꝝ ꝑgens ad iordanē ⁊ lauās se: mūdatus est a lepra. q̄ reuertēs ad helisei: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipul⁹ helisei occulte accessit ad naamā postq; recesserat. ⁊ pcūssit ex ꝑte helisei quedā ab eo: poztās ea ad domū suā. Quod sci⁹ detexit helise⁹: ⁊ ꝓpter hoc lepra peussus est Giezi ⁊ semē eius vsq; in sempiternum.

Ste Amuli⁹ fratre suū Numitozē de regno eiecit. ⁊ Lausum filū ei⁹ interfecit. et rheam emisitē filiā ad sibtrahendā spem ꝓlis sub specie honoris veste p̄petuā virginitatē dicauit. sed cū septē regnasset annis Rhea gemios peperit filios. s. Remū ⁊ romulū. ⁊ postea amuli⁹ a Romulo ⁊ remo cū adolevissent occisus est. ⁊ Numitoz restitut⁹ fuit in regnum quia fuit auus eoꝝ.

Hic est Helise⁹ ꝓpheta q̄ pallio he lie iordanē diuisit. cui sile aquam dulcozauit. xlij. pueris sibi illudētibus maledixit q̄s vrsi trucauerūt. trib⁹ re gib⁹ aquā dedit sufficiēter exercitui tō Oleū vidue multiplicauit. filū sunamitis reuiscitauit. collocynthidas emēdauit Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝑgenie sua lepra ditauit. exercitū syrie cecauit. sa mariā a fame ⁊ obsidione liberauit. ꝓphetauit. Ysabel regem syrie ⁊ hieu regem super israel constituit: regi Joas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuūq; suscitauit.

Numitor iste restitut⁹ in regnū. stati p⁹ occisus fuit a romulo.

Linea pontificū

Amarias

Ischirob

Hagioch

Bellum

Ioze

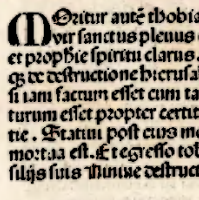

Azarias

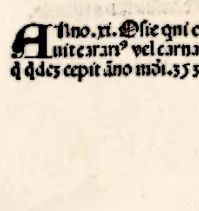

Ioathan

Ioathan

Ioathan

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis. Sardanapallus ei vltimus assyriorum rex cū regnasset annos. xx. de quo diodorus Siculus in historijs grecorum multa differuit. Justinus quoq; scribit. Sardanapallus rex vir oīm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter seorsum greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in cum milites in cōiurationē excitauit: et pugna cōmissa vincatur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipm cum thesaurorum immensis diuitijs concremauit. Justinus vt Tullius libro quinto tusculanarū questionū refert hec verba ducis suo inscribi. Hec habui que edi quecq; ex fortunata libidine hausi. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem fuit tante diuturnitatis accipiens ad medos trāslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquinq; vt etiam beli qui primus rex fuit temporā computentur. Apud medos aūt regnatum est annis. 128. Jpsam essi orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nō re quidez ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Verumtamen post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsq; ad Tigrim ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari byrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnū ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. 1. Verum Cyrꝰ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgari vocabulo terra a septentrione hircano mari terminatur. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie persite. ab occidēte byrcania ac parthia q̄ montibꝰ exclu dunt. Strabo quoq; dicit mediā multi z olim potentē regionē in medio Tauro fuisse. ei in duas gtes diuisse. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua z parthi postea vsi sunt. Nā reges ibi estatem agebāt ei sit frigida. byemē vero se leuciae que secus tygrim est ppe babilonē. Atropacia ab atropate duce nōiata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur. Medie pars is postea rex declarat regionē hāc a media sequestrauit eiꝰ successores regnū cōmunātes cū armenioꝝ regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū parthis.

Macedonum regni principium Caranus quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptissimꝰ Post innumera prelia cum finitimis regibus strenue gesta Macedoniā omnis fui promiscuam fidi subijciens. in eaq; regni sedem primus constituit. Atq; duodecimo regni Ozie regnare incipiēs (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe promiscuam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenimꝰ. quā (Solino teste) Tracius Rimes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione papblagonia. Fuit tamē in isto principio angustis terminis. sed postea regnū suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. q; eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquādo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi quecq; inquadonia erat terra. aut emathij thessalicumq; erat solum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū ita q; macedonicum illustre potensq; fuit. Et q; maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed omne pontificis numen deorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quod dā factū legimus cōtigisse q; cum illirici z thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerentq; macedones omissa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defunctū regis filiū: quo iuxta aciē posito. actus repetiere ecce tamē. quasi ideo victi essent. q; bellādi defecerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt. ostendētes hostibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuisse cui quidē regis nomē ignorat. Macedonia aūt terras imperio quōdā ponta que inter duo maria protendit Egeū z Adriaticum Latus eiꝰ meridionale thessalie atq; magnesie terga pteguit. Parte septentrionalē peonia z papblagonia excepit et ipe regiones in macedoniā postea iura cōcesserūt. macedonie addite. Epyrus quoq; macedoniā z Illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine insignis. Octauo quadragesimo regni Osie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit esse Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc mozeam appellare diximus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Atbis regis filio fratreq; Tyrreno lydia dicta sunt. Qui duo fratres propter regni bicuitatem se simul ferre non possent: Tyrrenus sorte discedens in ytaliam venit. Eamq; partem que ad mare inferum versa est: quā etiam Tyrrenam a se nominauit. Lydus vero illic remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tū regnum haud multum insigne fuit: quod postea a persis sub Creso rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añi .36	Candaules	4	añi .17.	Gadyates	7	añi .15.
Aliates	2	añi .14.	Gigius	5	añi .36.	Aliactes	8	añi .49.
Meles	3	añi .12.	Ardis	6	añi .37.	Cresus	9	añi .15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Osie anno et agone Gymnico instituta est a capta virtute troye vsq; ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli athenensium iudicis secūdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor. Dely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui constituuntur quattuor quā Olympiadē iphitus filius Praxonidis siue heronis primus cōstituit. Quāq; alij scribant q; hercules octauo Iair iudicis israel anno Olympia cum agone apud grecos ad honorem iouis fecerit. Et Olympo mōte primū ꝑstituit qō de hinc quēnio i hinc quēnū quattuor in medio āuis expletis fieri voluit. A quo vsq; in presens tempus supputantur anni. 405. Greci aūt quinquēnale certamē celebrare affuerunt quattuor annuos primates in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annoz olympiadem appellauerunt. Quadriēnio sex in vna olympiade supputato: hec nāq; festiuitates et ludi in quinquēnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum numeras grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nonagesima a tercia olympiade dominus noster ihesus xps nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hystoria vera creditur. Iam ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanozum ozigo

Spartanozum genus. et ipsum tempestate hac. Alcamene lacedemoniozum rege inozuo. eozumq; regno consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatum suozū refert. Lacedemonios cōtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vtrozum et post tā longam vidiuitates reuocarentur. veruntamen hac pceigerant ne belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt virgines eozum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiozem futuram conceptionem rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani vocati sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli em pater existebat cuius in patrimonium succedere speraretur) Eucem pbalantum assumunt filium Araci. Iraq; nec salutaris manibus quarū adulterio insaniam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq; per varios casus iactati. tandem in ytaliam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinozum. expugnatis veteribus incolis. sedem sibi constituunt: Quozuz postmodum amicitiam egiptij reges actitarunt. Summope quesierunt. vt libri Machabeozum testantur. Sed post annos plurimos dux eozum pbalantus per seditionem in exilium perturbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

OZias (Anno mōi. 4388.) Amasie regis fi/
lius: duodecim⁹ regū iuda multe mā̄suetudi
nis ⁊ dignitat⁹. Cui⁹ iste fec̄ qđ bonū erat co
ram dño: excepto q⁹ sibi sacerdotiū vi vsurpauit sub
azaria pōtifice. In eo q⁹ voluit adolere incēsum sup
altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra p̄cussus est: ⁊ ter
re mot⁹ fact⁹. Ex q̄ media ps montis scissa est: ⁊ ortos
reg⁹les oppēssit. hostes tñ p̄ circuitū pstrauit: ⁊ hieru
salē exornauit ⁊ muros q̄s ioas destruxerat restituit
leprosꝰ fact⁹ zacharias ꝑm legē moysi extra ciuitatē
cū expulit: ⁊ Joathā filꝰ eⁱ⁹ ꝓ eo regnt. Qui cū ob/
isset trāstuleꝝ eū i hierūm ⁊ sepeliert i sepulchris regū

THe Bardanapall⁹ oīm⁹ mulierē corruptor⁹ fuit
primꝰ puluinaria fuerit: hītu femineo indutꝰ inf
meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū p ar/
bacē p̄fectū medorū idicto sibi bello demict⁹. cernēs
se nō posse euadē seipm cū diuitijs ꝑcremauit: cessa
uitq; illa magna mōrchia assyriorū: q̄ stetit vltra. 1305.
annos. Et surgūt tpa horrēda pene ad xpi nativita/
tē in qb⁹ sanguis hūan⁹ in toto mōdo q̄si aq̄ effus⁹ ē.

PHull rex Assyriorū ⁊ sequētes volētes recupa-
re monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

¶ Joathan anno mundi. 4440.

THe Theglathphalazar cepit terras neptalim et
gallileā. Et eos q̄ trāsmigrauerāt trāstulit in as
syrios. postea ob pentionē Achas obsedit damascū
et Raasim regem damasci interfecit.

SAlmanasar obsedit samariā ⁊ trāstulit isral in as
syrios. ⁊ cessauit regnū isral qđ stetit āmis. 282.

THe Achas (Anno mōi. 4466.) regnauit in iu
da post mortē patris sui Joathā: Hic pessimus
fuit ydolatrie tēdit⁹: cōtra quē venies in p̄celū pha
cee rex occidit in vna die de iuda centū viginti mlia
bellatorū: ⁊ ducēta milia puerorū: ⁊ puellarū. et mulie
rum duxerūt captiuas: q̄s tamē refectos remiserūt cō
silio ꝓphe. Cui⁹ tpe condita est roma.

EZechias Anno mōi. 4472. filius Achab q̄n
tus decim⁹ regū in iuda. optimus fuit: reduces
populū ad cultū dei: huiꝰ tpe regnū isral. s. decē tribu
um defecit: trāslatus a rege salmanassar assyriorū: hu
ius Ezechie tpe sennacherib rege Assyriorū veniente
cōtra ezechiā ⁊ regnū eiꝰ: ⁊ obsidēte hierusalē oratō
rib⁹ eiꝰ ⁊ ysaye ⁊ humiliatiōe ib⁹ in vna nocte angel⁹
dñi interfecit centū octoginta quinq; milia exercit⁹ sen
nacherib: sicq; liberat⁹ est: Ipse aūt Ezechias siue p
pter elationē siue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vsq;
infirmat⁹ ē. Sed penitēs signū sibi dato de re
uersiōe solis p̄ decē lineas q̄ oratorib⁹ babilonie oīn/
dit oēs thesauros. Cui ysaias p̄dixit oīa a babilo-
nijs asportāda: phase aūt solēnissime a pplo celebra
ri fecit. Dormiuit demū Ezechias cū patrib⁹ suis.

THe Sēnacherib alsadit in iuda cōtra Ezechiā
virū sctū. ⁊ pcussit dñs exercitū eiꝰ vt supᵈ. Ipse
aūt turpiter fugiēs ꝓuenit in niniuē ⁊ afflixit iudeos
et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

MAnasses (Anno mōi. 4501.) filiꝰ Ezechie post
cū regnauit in iuda quinquagīta quinq; āmis: hic pe
simꝰ fuit: ydolatrie tēdit⁹ ⁊ augurijs. ꝓphas occa
dens ⁊ papue ysaiā serra lignea secari faciēs. Qui
tñ captiuꝰ ductꝰ in babilonē penitēs ⁊ valde hūliatꝰ
in illa captiuitate venia obtinuit. Et ad regnū suum
reductꝰ est. cui⁹ successit filiꝰ eiꝰ amon pare imitatꝰ in

Vicijs ꝑ nō in pnia. q̄ ⁊ a suis occisus est.

THe Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea pontificū

Helchias

Azarias filius helchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

SOphonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Christi nobilissimi inter hebreos viri filius ꝓphetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Ete Urias ꝓphā occisus est a rege ioacim.

Prophete minores

Urias

Baruch

ABacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum dicitur ꝓphetie spiritu plenus: apud iudeā in pretio fuit: ꝓphauit cōtra Nabuchodonosor et babilonē hic etiā daniele prandiū attulit dum in lacu leonū esset apud babilonem.

Abacuck

BAruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate pronunciat.

Hieremias

Olda ꝓphetissa

Ete hieremias ꝓpha scriptus et ab ipo matris vtero sanctificat⁹ ex sacerdotib⁹ natus incepit ꝓphare adhuc puer. anno regis Josie contra hierusalē et reliquū ꝓphetauit annis. xl. preter hos qb⁹ ꝓphauit in egipto. Ibidez post multas iniurias sibi illatas apud Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrut⁹ occubuit. Eodē loco sepult⁹. et qz serpētes fugauerat post mortē eius veneran sunt.

Ostium Barayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum aliis consiliatoribus sedechie.

Olda ꝓphetissa fuit vxor Sellū summi sacerdotis claruit ac ꝓphauit Josie regi et precipue hierosolimoꝝ euersionē ac populi ipius captiuitatem.

Omnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā auream. lx. cubitoꝝ altitudine in campo statuit et cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. et preco clamabat. Adorate statuā q nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: et accusati sunt ad regē et succensa est fornax septuplū: et missi sunt vincti cū vestib⁹ in mediū fornacis. Viros autē illos q miserāt eos interfecit flamma ignis. Angel⁹ aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Sedechias filius Josie regis Juda. xi. annis regnauit in hierusalem. fecit autē malū in cōspectu dñi. Et ascendit Nabuchodonosor rex babilonis in hierusalem cū omni exercitu suo. et circūdedit eā. et edificauit contra eā munitiones. Et obsessa est ciuitas vsq; ad vndecimū annum regis Sedechie. Et prevalebat fames in ciuitate. et non erat panis pplo terre. Et dissipata est ciuitas. et fugerunt viri per viam portē inter duos muros. qui est iuxta hortum regis. Et chaldei obsidebant ciuitatem per circuitum. Et ierunt per viam deserti. Et persecutus est exercitus chaldeorum regem. et apprehenderunt eum in campestribus iericho. Et dispersus est omnis exercitus eius ab eo. Et ceperunt regem. et adduxerunt eum ad regem babilonis in reblatha. Et locutus est cum eo iudicia. Filios Sedechie occidit in conspectu eius. Et oculos Sedechie effodit. Et vinxit eum catenis. Et adduxit eum babilonem. Et posuit eum in domo custodie usque ad diem mortis sue.

Mychahel-michia Sazaias Daniel. Ezechiel. Mardochaus

Josedech pontifex fuit Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum aliis captiuus in babilonē; dicunt aliqui istum fuisse Esdrā scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

RHea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinozum regis filia hac tē/ pestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatē cōpulsa est. Que cum in pleniozem deuenisset etatē stimulis acta veneris in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum t Remum eodē partu edita est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in vberem tetigisse fertur. Alij autē aquarum multitudinē deuenientibus ministris ad ripam flaminis propter aquarum multitudinē deuenisse: illos in ripa posuisse. Et sic Amulij imperio abiectus in profluente Romulus cum Remo fratre tion potuit extingui. Et vberinum iumentum repressit: t relictis catulis hinc vagitum secutа: vbera admouit infantibus. matrēq; sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq; educauit sustē tandēq; fere inter greges pecorum agrestis vita nutrimt. Marcios pueros fuisse: siue q in luco martis enixa fuit. siue q a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quotidiana certamina et vires t permutatē aureae. Cum autem adoleuissent non parua pastorum t latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is tamen sequēti anno extinctus. Sic latinozum seu Albanozum regum defecere no mina. vbi sub vno t viginti regibus sexcētis t viginti tribus annis regnatū est.

REmus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo t auo suo Numitore in regno latinozum restituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condiderunt. Et cū gemini erant: vter auspicaretur t regeret: adhibuere placula. Remus montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit siquidē. augurio vrbem exaratat plenus spei bella triceps foze. ita illi assiduē sanguinē t prede aues pollicebantur ad tuendam nouē vrbis sufficere vallū vtcebat. cōtra quē iratus Remus: idq; scrupat. saltu duo tui an ursui fris occasus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastoz ab occasum Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanozum regni principium

ROmulus primus Romanozum rex vigesimoquarto supra trecētesimus regni dauid anno: etatisq; sue primo t vicesimo numitore peremptо: regnoq; latinoz in confuso posito pastozum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaq; munito conditam t a se Romam nominatam primum regnare inceput teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaq; seruilis erat: sed quandā regiam magnitudinē ac probitatez preseferebat. Eminebat in eo natura facilis t ad consilium et vtilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis gentes patricios Patres enim vicole dicebant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asilū fecit et statim mira vis hominum latini tusciq; pastores quidam et transmarini phrigesq; sub Enea archates qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē dei viribus huic rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vt inuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella exaudiret cōsilium reipublice penes se esset bis ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Numa pompilius sēs Romanoꝝ rex. septimo .t. xx. regni Exechie ano p̄ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiere ob inclitam viri religionem. Ille sacra .t. ceremonias omnemq; cultum deorum immortaliū docuit. Ille pontifices. Augures ceteroscq; p sacerdotia. Annū quoq; in duodecim mense: fastos dies nephandosq; descripsit. Hec omnia quasi numine dee egerie: quo magis barbari acceperent. Eo veniq; ferocem populum redegit vt qō vi .t. armis occupanerat impios religione atq; iustitia gubernaret. Obijt veniq; octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regē a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. .t. postea adolescēs in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū. Et primus quidam Romanorum regum fasibus .t. purpura vti cepit. Ac vrbez adiecto celio monte ampliauit. Post longam veniq; pacem in albanos bellatulit deuictos in vrbem admisit: .t. eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart⁹ Romanoꝝ rex. q̄rto Josie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vnq; inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auentinum ianiculumq; montes vrbi addidit .t. pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq; in ipso maris flumineq; confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Josie post anchum Marcius rex electus. regnauit annis. 37. Is trāsmarine originis regnum vltro petens accepit ob industriam .t. elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus intulit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: .t. centuriis tribus auxit neq; pace tranquilla q̄q; bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quatuor equis triumphauit. Qui post multa strenue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adhuc tempora reges Hastas pro diademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum .p dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob eius religionis memoriā adhuc deoꝝ simulacris hastę addūtur.

Phaleris Agrigentinus tyrannus .t. orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eius ingeniosus artifex .t. ei amicissimus ex athenis agrigentum ad eus venit: cognita hominis sevicia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere tanuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueꝰ. vt sonus vocis hominis bouis mugit⁹ videret: quo accepto illum includi iussit. Et primus artificij sui prebuit experimentum vt Quidā dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̄ necis artifices arte perire sua hec ipse phaleris Athenēsibus de se pro illo conquestus rescripsit. Extant eni huius phaleris adhuc celebres .t. graues epistole.

Sibylla Erithrea omnium aliarum clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie nubata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: diuinitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs tota orbe celebrāda: rerū tō mina in latio ad amnē tyberī sita. A romulo ei⁹ pditore nōata. vndecimo. Ezechie regē iuda ānō: Scdoq octaue olympiadis āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius vrbis Plinius ex traditionib⁹ Auguſti scribit milia passuū vigīti. Flauius vopiſcꝰ scribit Aurelianꝰ imperatorē ambitū vrbis ad trigīta milia passuum amplisse. Nostra aūt ratio mendōsa a priscorū ratiōe multū variat: si ad nře etatis cōsuetudinē intuim volem⁹ vix passuū milia quatuordecim oīs rome t ianicule siue trāstiberine regionis t vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis fluuiꝰ a septētrionē yrbē intrat: t ex latere meridiano versus hostā exit. ita vt ex latere quidā dextro vaticanū cōperiat t Janiculū: q̄ duo regiōs trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane vrbis ambitꝰ septē ꝓlectēs colles. Portas vrbis triginta aptas. t septē clausas fuisse scribit plin⁹. Noīa que apud priscos vsitata fuerūt eluidare libet. Nā cū diuersis tpib⁹ aucta fuerit: t q̄ intra vlimū muroz ambitū remanebāt porte formā amitterēt. fuitq; deinde roma diuisa ītoo mueſtigan oīm relinqm⁹. Flumētana ꝑma porta appellata: q̄ tyberim eaz influxisse affirmāt. nouissime porta ꝑpli dicta Fcda picciana a colla tia oppido. ꝙe romā Collatia. Terria q̄ nūc salaria fuisse quirinalē postea collinā q̄ ea in collem quirinalē itur. Quarta viminalis nūc scrē agnis aut nūmētana. q̄ ad viminalē collē ducebat Quita exquilina q̄ in exquilias itur. nūc sancti Laurētij. Sexta nouia q̄ maior dicit. Septima Asmaria nūc sctī iobānis. a priscis celimōtana a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa cernit t mercodori porta dicit: Gabiusam fuisse a maioribꝰ appellatā. Lauina deinde porta ꝗ nuncupatū retinet vocabulū qō ea in latinam ducebat. Porta appia olim Capena. Ultima trigesima intra tyberim aliquā hostiensi t sctī pauli appellatā restat. cui ad ci⁹ basilicā ducat t hostiam versus. Est t alia intra tyberim romane vrbis cognōtalis. Postremo porta triūphal⁹ oīm celeberrima q̄ etate nostra extat p quā triumphi agebant. Cui⁹ fundamētorū moles in extrema uberis ripa cōspici possunt. t pons similiter adiacet vīdarius vocat. Quita iuxta molē hadriani quod nūc castꝫ sancti angeli vocat. porta sancti angeli dicit. Sexta ſ adriani mera ad vrbē p pontē cōducit ab eneas forib⁹ Enea vocatur. Colles septē rome ab auctorib⁹ describunt dicēte virgilio libro Georgicoz. 2. scilicet. Et rez facta ē pulcherrima roma. Septēq; vna sibi muro circūdedit arces. Quoruꝫ noīa sunt Capitolinus. Auētin⁹. palatin⁹. Celi⁹. Exquil⁹. viminalis t quirinalis. Et absq; ianiculo t vaticano septicollis tōa vrbs dicebat. Capitolin⁹ mons dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur caput humanū inuētuꝫ est t ante Carpe⁹ a tot peya virgine vestali dicebat. t mōs saturni a q̄ saturnia tell⁹. fuit in hac arce capitolij celeberrimum iouis optimi maximi templuꝫ t iunonis monete. t in eo clangore anseruꝫ alarū strepitu M. manli⁹ gallos in fugā picū dedit. huic tomus aras ozamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt anteponēda. quare aurea capitolia cognomīnā cur t domicilū deoz. Circa cū locū duo fora ū gebant boariū t pistarū. Nūc aūt preter lacerātam domū a domitio nono tuīus sup edificatam ꝑter are celi fratrū btī francisci eccias in ferretrij iouis templi fundamēta extructā. nihil hȝ tis mōs capitolin⁹. tantis olim edificijs ornata eius cū delubra edes sacella et tēpla vltra seragi ta habuerit. Auētin⁹ collis ab aduētu hoīm vl a rege auētino albano ibi sepulto dict⁹ fuit. in hȝ mōte ara hercule ab euandro posita. Et iunonis templū t tēpla diane t minerue t lucine: fuit super eodē mōte lauretū silua iouis sacrata: t edes libertatis. habȝ vero nūc is mōs mōsterū sancte Sabine t aliud sctī bonifacij. reliquꝫ mōna aut ruinis aut vineis ꝑter sancti Alexij cenobiū quod mihi vetustissimū cōspici contectus est. Palatin⁹ mōs cū palatini aborigines ex agro reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit. Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepim⁹ ꝑmo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges deinde cōsules postea imperatores maiori ex ꝑte sedem habuerūt. Habuit t edes vani ducis. Liuius quoq; inquit matrē magnā deuz a grecia aduectam in edem victorie q̄ est in palatio ꝑtulere Fuit t in palatio teste plinio phanū febri dicati Et templū dini Auguſti deinde incēdio cōsumptum C. Calicula sup templuꝫ hoc ponte transmisso palaciū capitoliūꝫ cōiunxit. Cui⁹ t reliq̄ as quasdā adhuc cōspicere libet. Idē ccsar Auguſt⁹ templū appollinis in ea ꝑte erat auit. Addidit portic⁹ cū bibliotheca latina grecaq; quo in loco tam senior sepe senatū habuit. Id edificium admirādis opib⁹ exornatū erat. cōpluraq; a multis extructa sunt. Nūc ꝑter sancti Nicolai eccīam a calixto papa edificatā q̄ etiā male integra cernitur. nullū is celeberrim⁹ mons hȝ edificiū. qualis aūt et quāꝫ olim fuerit ea edificiorum moles indicāt ruine inter eteras vrbis cōspicende. Cū itaq; tres illos mōtes q̄ primi et soli in ꝓma vrbe a Romulo conꝑbensi fuerūt se clusis ruinis viden potuit ea nuditas quā Roma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea parte pallacij quā septētrionē versus in triūphales Constantini imperatoris aream vergentem vidimus. loc⁹ palladij cui⁹ insignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree de pallara concluditur. Ter
cias partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio rubēno duce(qui Romulo auxilio
venit contra latinum)nomē assumpsit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albas euertit. ⁊ postea
ibi habitauit. ⁊ curiā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Vespasian⁹ templū diui claudij edificauit
fuerūt in eo phaum veneris ⁊ cupidinis. aliorūq; deorum edes Ere ⁊ templa. Et macellū magnū. Antrus
ciclopis hypanaria. cohortes quinq; vigiliū: castra peregrina ⁊ armentariū. Medio in ea⁹ dorso bine aqueductus supbissimi opis cōspiciunt. Huic eccl'ie rōmanis mōs est ornat⁹ in ea parte ad palatinū montē vergēs
monasterū est bti Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatū. Inde sanctor Johānis ⁊ pauli eccl'ia. Est
in eo hospitale salvatoris: ⁊ eccl'a sancte Marie in dñica. Alteraq; eccl'a scti Steffani rotunda de tpo mōte ce
lio cognomē hīs: Ea in faum ede pr⁹ fundata fuit. Simplici⁹ papa eam exornauit. Cernit̄ nūc integra ad
ea⁹ mōtis sinistrā sctor quattuor coronator eccl'ia. Est̄q; erasmi mōstenū. Proximū nouū opis in mōte ce
lio est xenodochiū lateranēse. In extremo enīdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomīata: qr in late
ranēsiū nobilissime gētis edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'a capita Apostolor seruat ceteraq; sctimo
nia: edūq; supbissima structura toto orbe celeberrima a Constātino data bto Siluestro cōstātiniana basili
ca appellata. Ea sic Romanor pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero
pallacia quib⁹ circūdata fuit basilica maior ex pte corruerāt. Visit quoq; in celio mōte porta maior nouā
dicta ⁊ amphiteatrū semidirutū: qō statuā ibi nerō maiorē nī appellauerē. Et alia basilica sctē crucis ihe
rusalē ab Helena cōstātini matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctiq; est mō
stenū qō Carrusielib⁹ nūc incolit̄. Exquilium mōtis olim maxim⁹ varro longā posuit expositionē ab exu
biis regis Tullij dict⁹. Exquilie cū mōtes duo habiti. Celebrior pars a sorore Trayani ⁊ turrib⁹ quas co
mitū ⁊ nullius appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē est: ⁊ ad termas vsq; diocletianas ptendit
Et in portā exq̄linā q̄ iam sctī Laurētij notat̄ desinit. Altera ps collis via intersecat̄ que patricij vic⁹ dici
tur. Et sup hac pte eccl'a est celeberrima sctē Marie maioris dirutā a celio mōte p vīā que porta Nouā vsq;
ad amphiteatrū qō collosseū vocam⁹ reducat̄. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

mo a tum' multiarū ascēdendo cernunt' ruine termor Constātini: t ingē. es semiūndor senū marmoree sta tue. Abinde pene cōtiguo loco cōspiciunt' Caballi marmorei ingetes cū viris semiunudis loza tenētib' uti ro artificio cōpacti quor' vn' opus p̄xantelis. Alter phidie latinis lris inscribit'. Inde nō longe sunt dio decianī terme edificiū pulcherrimū t admirādum: t alie terme claror' viror'. Fuit in eodē colle macellum t ibi cōspicit' eccia scti Blasii cui cōtigu' est arc' triūphalis galieni. multeq; eccie in eo extant t alia innume rabilia. Viminalis collis a Jouc vimineo cui' ibi are sunt. Esti plura i eo fuerūt edificia: nil tñ certū reperitur q̄z tres specios'imas i illo tot' vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquilij eq̄tis romani. Fuerit in illo scōm aliquos Salustiani horti quor' reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam t ad Barcā vsq; Bassanā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirino phano edes fortune p̄mogenie habuit. Varro ait ob p̄ruritatē colles t nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit lun' Berunū regē addidisse cū amplificāde vrbi animū adhibisset. tnibiq; vt loco dignitas fieret habitasse. Aggeris fossa t muro circūdati se vrbē. Claudi' roma ab ostēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Illā cū in uris eq̄ut q̄ maxie pa teb at aditu plano. est̄z is tumul' quē nūc sanē marte in pplo supeminētē ad piscinā vsq; pallacij fundamī ta p̄tendi vitem'. Camp' mart' sic describit' a iuno agger tarquinor' q̄ inter vrbē t tyberi fuit campū mar tiū dixerūt: cū eo tpe vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret. Et virginea aq̄ q̄ p̄ hortos colli caucnas cam pum olim marcū q̄ nūc triuij regio dicit' illabit'. hec sola aqua ex extentis tā romā ingredit'. Habuit camp' mart' edificia olim admirāda. quor' paule rume adhuc restāt. Et adhuc eccia cōspicit' q̄ sanē Marie in cer ria vocitatur. Erat t templum Isidis: cōspicit' adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Juxta hanc q̄nq; Co mitia fiebāt. Fuerūt t in vrbe duodecim terme: t aqueduct' mirabiles. Hi sunt arc' altissimi sblicani. Ar cus q̄z triūphales fuisse q̄ plrimos t legum' t cōspicum' quosdā tamē diruros. quosdā ruinis cooptos. q̄s dam nouis edificiolis ab aspectu boim semotos. Cernit' q̄ diversorū edificior' spectande insignesq; ruine ideo eam his Rome descriptionem reliquimus.

Obiecat me roma cuias spectare ruinas. Ex cuius lapsu gsta pesca pater. Sed cu' hic pplus muris de fossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina. quaz ceteram Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaq in ligustici maris littore a quodam Genuo fluuiu regis filio condita ⁊ cognominata dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a gemino phetonus socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium austore qui iuncus accolis loci siluestrib⁹ hominibus oppidum condidit: et gemuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoq a Jano ytaloz rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo colloceptum est cuius sigilli inscriptio sic haberi dicat. Huius vt bas angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentiones haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum ꝛedificaret. Postq̄ tempora liguriū genuensibusq̄ amicacionibus vsi fuerunt. quibus quis magne copie variaq bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusq filius rex ytalie ⁊ successores franca reges per annos aliquot cū summa cum iusticia ⁊ humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrandę qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas tonꝰ liguistica sinꝰ emporiū est

Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementa. Unde et ingentes nacta vires ⁊ portu edibusq superbissimis ac reliquis in omi genere ornamentis nunc vsq̄ preter venetias ceteras ytalie marinimas vrbes superat. Quoq et naualis belli peritia adeo excellunt: vt ānos mūtos maris imperio ponꝛetur ⁊ piratarum absterrent latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi suppetere aliquando necesse habuit que ciuilib⁹ agitata discordijs memoria nostra imperii maris amisit eius enim creberrimas mutationes ⁊ oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe latoq diffusum pene exhaustum est. Peraq enim vrbem Constantinopoli oppositam. mutinam insulam. Famagustam vrbem totius Cipri insule columen. Chium insulam: aliasq grecanicasq vrbes plurimas a thurcis: aliisq genuēsib⁹ ablatas deperdidit vt tributarias fecit. Capha etiam eius colonia in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Omnē autem hec ciuitas Genua maxime cinerbus pauloris domini. Et carbino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuisse in q̄ dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philosophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tē poribus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: scōm quem t septē sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus civis milet: ideo thales mi lesius appellatus est. Scripsit antē de conuersione t equinoctio: t primus inter philosophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non t solares eclipses t versiō nes predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime est consulta tus. Aiunt eūm coniuge eius caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob fi liorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūq; animatum dixit t demonibus plenum. Tempora quoq; anni scrutatus inuenisse. t m. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit antē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōpben dit. Tabulam aream sue mēsam a piscatorib⁹ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiētia ceteros excelleret: bis auditus talem pīo data est. Ille eam dedit biantī. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem pueni. qui et titulum amplissime prudentie t etiam premiū ipsam scz thēsam auream ad appollinez transtulit: hi tales paucī erat: vacans philosophie studijs: acquisitionī pecunie intendere non valebat. Item fructuū t olei vbertatē per Astronomiam futuri anni nouit. Ferunt̄q; de ipso q; dum noctē quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. macidit in foueam: eo; lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que an te pedes sunt videre nequis: quō que in celo sunt posses cognoscere: obijt aūt anno etatis sue. lxxvij.

Solon

Solon philosophus athenīēsis scōs de septem sapientib⁹ athenis flo⁹. ruit. Athenēsibus leges o primas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaq; beneficia eis cōtulit: t multo tpe eos sua prudentia a seruitute t tyrānide liberauit. t tandē fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrāno athenas occupare vo⁹ lenti: toto conatu resistit multis ex ciuibus consentientib⁹ pisistrato. Interro gatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: bonum t virtuosum virum apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū vnusquisq; plura q̄q; pauciora signat. Ac sic in ꝓspectu tyranni q̄q; magni di cunt t clari: q̄q; ante t bonore carentes. Interrogat⁹ etiā a creso rege lidorū quis ei felix esse videret ait Tribalanus athenīēsis t cleobis t dico ignoti t bo mines quorum fama latet. Cresus aūt rex ornatus se omiotx regiisq; fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid mirū melioris vidisset respondit. Gallos phasia nos t pauones naturali enim colore t floze decorati sunt t milesios meliores.

Hunc solonī mortuum filium lugentī: non esse flendum ait quidam eo q; flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet q; sui de morte eius lugeret ait. ad hoc multis conatib⁹ laborauit: vt in morte mea dolore et lamentis non earem amicorum. Aiūt enī am nemo dicere debere: se ceteris quibuscūq; intolerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras antes leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur t doceantur. Item statuit tutorem cum orphanorū matre non habitare: nec tutoris of ficium exercere: in quē orphanorum defunctorum subsistantia peruenit: nec sculptori anuli licere tenere signū anuli vendit: t si vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Biceuersa ipe geminis careat: t q; princeps si ebrius fuerit damnet nece. Responsa solonis ad quedā questita sunt hec. Quid est verbum: ymago ope rum. quo firmat verbū silentio. Quo sinat silentū tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: ara nee tela qz si in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt pertransit tela rescissa. Mortuus in capro octogena rius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phūs Lacedemonius athenis claruit tera⁹ de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breuiloqu⁹ dictus est. Hic mīgēde causa societatis missus fuit corinthū: vbi duces t seniores popli ludētes inuenit in aleam ꝓter quod infecto negocio reuersus est: dicēs se nolle glo riam spartanoū quoū virtus constructo bellantio clarescebat: hac maculari infa mia vt diceret cū aleatorib⁹ cōtraxisse societatē. Interrogat⁹ qd est fortuna. Re⁹ spondit ignarus medicus: multos cū excecat. Docebat aūt Chilon dominari li gue: t presertim in cōmissis. nō esse maledicēdū proximis. aliquin audire opor tet ea quibus quis tristabit. Ites non esse minandū cuiq;: quoniā hoc est inimi cābe. Cicius ad calamitatem amicorum q̄ ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Senū honorare. Cauere sibiipsi. Bā nium malle q̄ prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq;. Nō irridere infelicem dominatorem t fortem mansuetum esse decet. vt eū subdīm ma gis reuereantur q̄ timeant. Ire domitari. non cupere impossibilia. Et claruit tē pore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

Bias

Cleobolus

Periander

Pitacus Asianus mitilenus illustris pbus quart⁹ de. vij. sapientibus grecie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter athenē ses t Mitilenos instaret. qz ipe mitilēsiū exercitus ducē⁹ erat. pugnare statuit cum firmone Athenēsiū duce in singulari certamīe t rhete babēs sub sco to furtim circūuolutū firmonē: t occidēs eum saluauit terram . Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ipe recēto tenuit: t ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs superuixit. t cum pōtifex esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitileñ crescere: volēs ebrietas hominū pcauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupli citer puniret . dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū . ait ad presens bñ facere: qd facile: tertia: quid infacile: in re. Vixit aūt annis .lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias Asian⁹ primensis pbus quit⁹ de. vij. sapientibus grecie. Hic cū inter primēses et messanēses instaret bellū t primēsiū multitudines virgines multas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias bis vitis indolui: t puellas captiuas liberās: tanq̄ sp̄rias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nouis et singulis totes tribuēs: sb fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄z tpe dum Alyat⁹ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primēses fame deficere: bias tali arte defectū intra ciuitatē victualium palliauit: duas emulas sero impīguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuna ab hostib⁹ caperēt. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄ ad biantē vt egrederetur ad eum de cōcordia tractaturus. Respondit bias si erem forsitan primēn: tecpas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. tumult enim ne ab hostibus captus: fiere faceret primēses. Cumq̄ legati aliat⁹ ingrederentur vrbem: Bias accruum arene spargens t diffundens desup triticum ostēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: t sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tpore (vt valerius narrat) cum terraz eius fortuna mutata hostes inuaderent: t qui eas dere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ip se de his referēs fugit. Interrogatus aūt cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non videnda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Mens sibi bene recti tudinis cōscia. Interrogatus q̄z quid sit dulce hominī ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa . Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus pbus Lindius sextus de. vij. sapientibus grecie claruit tempore Sedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuenit⁹ enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta diffōmes: nam quidam horum albi⁹ visi: quidam vero nigri: immortales autē cum sint corrumpuntur omnes t deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater tē. Celebres sentēcie eius sunt hec . Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inimiciam q̄z inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatis malum: nocendiq̄z fraus que non sperat⁹ potentior est. Quarto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos tam fies odiosus bis. Prosperatus ne superbias. t depauperatus ne deficiaris. Mutatiōes fortune vtiliter sato ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium multum carminum Obiit vero complēs annis vite sue. lxx.

Periander Corinthius pbus e septem sapientibus pbis sepnimus hac tē pestate flotuit: scripsit dogmata vtilia in diuersis milibus versuum. Sē tentie eius hec sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri . oportet benuolentia fulciri non armis. amicis felicibus t infelicibus idez sis. Quodcūq̄z promiseris obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phūs scīa genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis extremū esset: vt in doctrina grecoꝝ moribusq; plscerent sūt athenas. ⁊ ad Solonis sapientissimū domū profectus: nūcians solomi scam q̄ venisset ad eum Anatharsis scam cupiens enim videre ⁊ eius amicus fieri si effici posset. Solonis aūt responsum fuit: q̄ in ꝓpꝛijs patrijs conabantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipe in patria sum: ideoq; licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philosophus est effectus per Solonem ¶ Huius sententie hec sunt. Interrogatus quo quis fieri posset nō amator vini: ait. si pre oculis habeat mebriantium se turpitudines: nūq; erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantum: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que namum sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determinatus locus ad deapiendū ⁊ superādum seinuicem. Aīt etiā turpe quid auſurus te sine teste time. Aīt etiam melꝰ est vnum amicum habere multis dignum: q̄ multos millibus dignos. Post hec abiens in Scythiam iura morēsq; atheniensium in scīas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā causam inuidus frater eius inventione sagittam in cū fixit: letaleq; vulnus phō infligens: qui mortēs ait. Per sapiēciam in grecia saluatꝰ sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Epimenides phūs cretensis: hic dū tunicul⁹ esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: duz autem non inuenirēt: uit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes alius possessorem. uit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit salsatannbus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens tam senem factum: totamq; ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniēsibus aūt peste tentis vinolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro suppliciū est liberali deꝰ: parricidium proditori. Vixit autem annis. 157. et scripsit de genesi et ortu diuino libros in quinq; milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerū libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hec feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere q̄ loqui: neminez eſſe tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat conscientia in aduersis. Solatiū eſt est hominī non meruisse quod patit. Fortuna seuit in nocentes sepe: bona spes nunq;. Hic octogesimum annum habens composuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur se in eorum certaminā descendisse etate pdicta. Clarus autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iustus propheta sanctissimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij ⁊ omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ⁊ religione insignis habitus est. Hic cum apud ninuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret ⁊ indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius substantiam a comunis pauperimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidez visum restituit substantiamq; omnem in templum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixisset annos: predicens interitum ninuez instaurationem brevi salē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et p filium tobiam et nepotes in nineuen sepelitur.

Ie Amon (Anno mŏi. 4551.) fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obijtq; in domo sua propria peremptus eumq; eius pa tre suo sepelierunt.

Iosias rex iuste (Anno mŏi. 4558) accepit regnum cum octo esset anno rum optime regens. Idolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad obseruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia egrexit ad pugnandum cō tra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in bieruſalez ductus migrauit ad dominum supet annus morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus sua gloriosius exirent: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in pueritia quesiuit dominum. Perseuerauitq; vsq; in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini q̄ dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas (anno mŏi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis necliao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius semoꝛi statim et eodem patre progenito nōie Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et in tercetera decreuit. vt qui adulterij crimē cō/mitteret: vtroq; oculo penaretur. quod cum filius eius cōmisisset: iussit ipm exoculari. Verum tota ciuitas aliq̄diu ei reluctabatur tandem victus instantia popul. ne lex a se condita violaretur; suo penas: deinde filij oculo eruto vtriq; vsum videndi reliquit. Hecq; mirabili equitatis temperamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatorez partitus est. Discę o xpiane quātā diligētia tebeas sancta dei tui precepta custodire: si sic ille alumt paganus pumit p iusta lege sua eā inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachi etiā fuit filius Josie ⁊ cōstitus ē rex a pha raone vt daret inuictā cētū talēta argēti. Et q̄ fecit malū coꝛā dño ascē dit contra eum Nabuchodonosoꝛ et factus est ei seruus annis tribus. Poſtea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitq; eum in bieruſa-

Ioachim cognomē- lem et proiecit secut corpus eius extra murum. Ito Jeconias fuit filius ieconie: secutq; malū coꝛā dño: ō stante est amor ne regnaret ⁊ vinct est trāslat in babilonē. Mānsit aūt ioachi iste in carcere apō chaldeos. 37. annis ⁊ filius eū a vicū post mortē pīs Nabuchodonosoꝛ solut.

Sedechias anno mŏi. 4600. fuit tercius filius Josie et vltimus regis Jnda et bieruſalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo diuersis in babilonē. Eruteq; sunt oculi ei et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel prophetauerant q̄ vinct duceretur ad babilonicum regem. Capto igit regeomniuersus populum caldei tru cidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Tales miles ius vn de vij. sapiēt darus habetur: q̄ post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defe/ctū solis ⁊ lune vt dicit Augustin. de his folia precedentia gesta ac dicta eoꝛum inuestigant.

Tales
Bolon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

septem sapiētes

Nomina sepenum sapientum grecia canat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Tedechie a Phocensibus aduenis pfugis cō/dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiū iuuent⁹ bostio tyberis inuecta ami/ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligu/res ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnaq; res (siue dum armis se aduersus gallicā ferit ⁊ tuent: siue dum vltro lacessiunt a quib⁹ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Nāq; phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q̄ terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerunq; etiam latrocinio maris (que illis temporib⁹ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaq; in vltima oceani ora pcedere ausi: in sinū gallicū bostio Rhodani amnis deuenere. Cui⁹ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̄ viderāt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est pe bostia rhodani amnis in remoto si/nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis exiguo extitit. Hu/ic por⁹ subiacet pulcherrim⁹ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appollinis delphi/ci pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inundētes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula pulsando intantū emituerūt: vt victis bostib⁹ multas colonias cōstituerūt. Ab his igit gall⁹ et vsum vite cultiorem: depositis ⁊ māsuefactā barbaria: et agror cult⁹ ⁊ vrbes menib⁹ cingere didicerūt. Tūc et legib⁹ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoq; reb⁹ ⁊ homib⁹ imposit⁹ est nitor: vt nō greca in gallia emigrasse: sed gallia in greciā videret. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobi/lioribus romanis p acquirēdis doctrinis transmittebant: nam cor victus frugalis ⁊ modestus semp fue/rat. Cuiq; varios sortita fuisset vel dños vel tyrānos: pro vt se tpa offerebāt. nūq; tamē aut legē aut ab alie/nigenis suspēdia pertulit. pterea; a catbelanis. Huic Lazarus quē dñs a mortuis suscitauit primus ab apo/stolis destinat⁹ fuit episcopus. Cui⁹ quidē reliquie nūcusq; magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoq; et beate Marie magdalene ipius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi flo/ruere viri. Salutianus ⁊ Muse⁹ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atq; Heinadius similiter pe/ritus greca latina atq; lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi libū edidit: ⁊ cor/uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

n

Pherecides pbus

Pherecides Syrus natione: philosophus egregi⁹ pittaci philosophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui prim⁹ apd grecos de natura ⁊ de diis scripsit. primusq; teste Cicerõe libro. .i. tu sculano rum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbãtur. Hic etiã Plinio teste libro. 12. pro/sam oratione in primus condidit: fuitq; preterea Pythagore philosophi preceptor. Et Talen philosopho liras plurimas scripsit. Et ab eode multas suscepit.

Pytagoras pbus

Pytagoras preclarissimus philosophus natõne samⁱ⁹. Et ipe tẽpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo etatis pulchritudinis ac venustissime formẽ insignis fuit. Qui cum musice plurimũ doctus fuisset cu⁹ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnẽ pfecit: atq; pondera et mensuras inueniens etiã grecis primũ contulit. In primis namq; circa Aritbmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominũ de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalẽ se tamen sapientes appellari erubuit: sed se philum id est amatore sapi/entie dixit. Italis legem tedit: cũ apud Crotbonam etbrunie vrbem ex grecia venit. Eius institutũ fuit ne scolas eius intrans de philosophicis ante quinquennium disputaret. Eius libri ab Atbenien sibus seruntur concremati. Vanie eius sententie per Laercium: vnas hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt bec omnia scilicet languor a corpe. impertia ab ania luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cũctis reb⁹ intẽperata.

Sapbo poetissa

Sapbo Crexa diuini ingenij poetrix per bec tempa claruit et plectrum primu inuenit. Necviro diuiliuno nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitq; discipulas Anagoram Mileiam Congillam Colophoniam ⁊c. quas etiã lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autẽ bec modulos lyricos Epygrãmata: elegiam. iambos ⁊ monades; fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel ppbeta

Ezechiel prophcta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cũ rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. ppbetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et bec ex babilonia in bierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum ppbetie componere cepit: hunc reliquie iudeozũ Ban ⁊ Gad quibus predixerat eos in bierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Hem filij noe sepultus.

Daniel ppbeta

Daniel desiderioz um vir et ppbeta celeberrimus ex regum iudeozum samula natus. A nabuchodonosor chaldeozum rege in babilonẽ cũ Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis bierusalem postq; paruulus iusontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeozum visionẽ soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cũ litteras in pariete exposuisset terminũ ei⁹ pronunciauit. Destructo autem babilonioz rege a dario Astyagis filio in Mediam ductus. Invidia autem prevalente in lacum leonum missus: demde saluatus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum ppbetie in decem visiones diuinas quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresq; sb balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tãdem in Ebatbenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab etruscis sellina deinde a bois gallorum populis gentili sermone boloniа nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appēninum primaria et postea boiorum ca put fuit. deinde Bononia dicta. Eam Iulius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūq eius fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romam trīu multum virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autem dicit octauianum bononiensibus q in antho morum clientela antiquitus fuerant gratiam fecisse conturbi cum tota ytalia pro partibus suis. Idēq nero nem imperatorem ozasse laudine pro bono mēsibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū salutis quadragesimum supra octingentesimum Gregū pontificis romani os pozzi primus appellati tempozibus quum lotharius tunc imperator ludouicum filium romam cuz copijs mitteret bononienses illum multis incōmodis damnisq affecerunt. Quam ob rem ille cōuerso qui ras preterierat exercitu vltionis modus excessit. Ac post agri vastationem factamq in insonnibus pvicos villasq repertis eodem. obsessam vrbem captamq rēddidit immunitam. Deinde anno domini. dcc.lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus ventos nauigationez prohiberet tributisq annis bello contenderit. q sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundatas muro quē nūc habet ac diu postea opibus amplificatas cōstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia quecq ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimus omnium disciplinarum gymnasium a temporibus theodosij vsq ad nostra tempora summa cū gloria in ea et primālit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. cy ibi canonum cūsiliū liberalium artium sacrarumq litterarū disciplinē tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaq cōplurimi emersere. Sed Ē maxie prestant diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum cōposuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andrec. et iohannem calderinū celeberrimos iure consultos q monumenta laudigna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Iste Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obedi-
uit Assaradon similiter nec rex medorū. Et ob
hoc regnum Assyriorum defecit regesq; Babilonie ce-
perunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Vidus sacerdū reperitur ab Xerse philosopho
pro correctōne Evilmerodach tyranni. qui sa-
pientes et magistros suos occidere consueue-
rat: quo solano retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōz.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victoriosissi-
mus fuit. eo q; esset virga furoris dñi: vt pu-
niret pcā pplor. obtinuit regnū assyriorū qō
destructū erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q; po-
stea cū feris habitās septē mēsib⁹. hec Danielis i pristinā nabuchodonosor for-
mā septē ānis penitēs ē restitut⁹. Cui res geste magni cognomē dederē. multa cū
finitimas bella cōfecit: et q; maxie cū egiptijs. ad extremū intrā deducit. Et syri-
am durissimo sibi subiugauit iugo. Joachim interfecat. t successorē eū vasis dñi i
babilonē trāstulit. t Sedechiā patruū suū loco suo suffecit. Porro diuixisset an-
nis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor

Nabuchodonosor

regni successore.

Xerses pbus

Plantū vrbs tracie maritima a grec⁹ sic nolata. Lacedemonij cōdidere eā
primo. q⁹ appollinē pythijs vbi nā sedes ārcret mādasse oraculū memo-
riet: pditū est vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appella-
unt Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigassent: situq; vbi postea bi
zantiū edificatū est pspexissent. Omissa tā locupleta ripa temuioē regionē i alia
elegissent: vt Strabo refert. Ut aūt Justin⁹ t Eusebi⁹ ponunt hec cuntas Anno
ab aductu xpi. 663. In grecia ex opposito calcedonēq; agri loco quidē opimo t
munitissimo a pausania spartanoz rege pri⁹ pditionis sue imunū habuit. Et cū pa-
ua admodū eēt: postea a Cōstātino magno imperatore q; eā adauxit t exornauit
Constātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa referent laude digna.

Bisantium

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Ticesimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regnauit in hierusalem: Feceq malum coram domino. Erat enī superbus cogitans vt adheret et regi egiptiorum: nec iusturādū regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in prozimo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in bole poneret. Cum aūt nono sui regni anno subornantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua noete ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diuiculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deieraſſe in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adduceret in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babilonem: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factus est olim monarcha. Hic sunt extrus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Assirie regio arabie cōterminia longe plana sed fertilū q̄ maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq regnum defecit. Cui vltimo astyages octauus t vltimus rex medorū. 58. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima t vetustissima ciuitas p varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Cum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiq magnis cladibus eā ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde pfect contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendas hierosolimam rursus mist. Ibiq decē t octo mensib stationē firmata iudei se t vrbes caldeis tradiderunt. Qui rege interfecto muros t turres euerterūt. templa incenderūt. eiusq vasa sustulerūt. Et p. lxx annos templi solitudo pmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege pharum t medorum. Secdo ab Alsobeo egiptiorum rege. Que eīm passa est iudea a medis egiptijs macedonibusq non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo olim tyranno facta est euersio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit mulctq homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus traūsferri: et non templus domum: sed iouis olimpi cognominare t ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam viat omne eius hierosolima: t tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompeus eam cepit: obseruato iciunij die: duz ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa t admotis scalis. iussitq menia omnia conuelli. Post hos quinto Sabinius Decaur Varus vrbibus iudee t precipue hierosolime insultauere: t herodes magnus t filius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur ano secdo imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis menibus: fossas etiā impleri iussit. Urbē aūt illā quā vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

vic oriam non humane virtutis sed dimine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominũ strages ea fames miseroz funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cõmunia sibi cũ ceteris referente. Venies deniqz Tus romã cũ patre suo Vespasiano triumphũ celebertimus egit. Simone quĩ vrbis excidij causa fuit in triũpho ducti postea laqueo p totã ciuitatẽ traxerunt multis confossiz vulneribus interfecerũt. Vespasian templii pacis edificauit vbi maioz preciosioz instrumẽta videlicet tabulas legis penetraliũ vela. et alia multa reposuit. Ea ait vrbs vsqz ad adriani principis tpa latronũ sicariozũqz facta est receptaculũ. Et p quinquagita annos: deinde ciuitatis mãsere reliquie. Quã postea Adrianus imperator membra et edificijs instaurãs de suo nose helyam appellauit: et diuus Hieronimus adpaulinũ scribit ab adriani tribus vsqz ad imperium Constantini p annos circiter. clxxx. In loco resurrectionis

zu 2° Inc. c. a. 2918 - fol. 64

Dieser mit wiegand [illegible] Petrarcha
und A. Schedels mit [illegible] Glas
wird sein wiegand, dies
Exemplar d. Vorlage zu dem
Holzschnitt fol. 63/64
sein.
1884. W. M.

aus Cim 185
10.4.1997 GH

DESTRVCCIO3 IHEROSOLIME
Caluarie
Mons oliueti
Porta aurea

zu 2° Inc. c. a. 2918 fol. 64

Dieses und mehrere andere Stücke
aus H. Schedels ausgeschnittenen
wurde hier ausgeschieden, um
spätere d. Vorlage zu den
Holzschnitte fol. 63/64
usw.

1884. W. M.

aus Cim 185
24.1197 Gh.

2° Inc. c. a. 3536 m 3392 [illegible]

3925.
1° Chron. 133

Aus Hartmann
Schedels Chronik
Bd 64

Stammt aus einer Sammlung
H. Schedels, des Arztes der Pfalzgrafen
Hessus Leichenrede [illegible] Chronik

victoriam non humane virtutis sed diuine gratie fatereꝛ. In ea vastatione fuit ea hominũ strages. ea sa-
mes miseroꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cõ
muna sibi cũ ceteris referentẽ. Uenẽs deniq; Tit⁹ romã cũ patre suo Uespasiano triumphũ celeberrimus
egit. Simonẽ qui vrbis exitij causa fuit in triũpho ꝺuctũ postea laqueo ꝑ totã ciuitatẽ traxerunt multis
consossiꝝ vulneribꝰ interfecerũt. Uespasianꝰ templũ pacis edificauit vbi inditoꝝ preciosioꝝ instrumẽta vi
delicet tabulas legis penetraliũ velaꝝ alta multa reposuit. Ea aũt vrbs vsq; ad adriam principis tpa la-
tronũ sicariorũq; sacta est receptaculũ. Et ꝑ quisquagita annos: deinde cuntatis miserę reliquie. Quã po-
stea Adrianus imperatoꝝ memorꝰ et edificijs instaurãs de suo nolẽ helyam appellauit: et diuꝰ Hieronimꝰ ad
paulinũ scribit ut ab adriani tpibus vsq; ad impium Constãtium ꝑ annos circiter. clxxx. In loco resurrectiõis
simulacrũ iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilibꝰ posita colebaꝫ. Estimãtꝰ psecutõis
auctoribꝰ q; tolleret nobis fidẽ resurrectiõis et crucis: si loca sancta ꝑ ydola polluissent. Maiores deũ no-
stri gloriosissimã ciuitatẽ ꝺni possessaꝝ tandẽ amiserũt. Karolus em magnꝰ multo sudore primo vrbẽ illaꝝ
vendicauit deinde ꝑdutam recupauit Gotbefridus. Ad quã retinendã eniꝝ Conradus cesar: Ludouicusq;
rex francoꝝ nõ dubitarũt coactis exercitibꝰ in asiam ꝓficisci. Et cũ nisi principes postea desidie sese dederũt
neq; hierosolima nec Antiochia in potestate nra remãsere. Heu pudor: heu dolor fons et origo nre salutis
defecit. Templũ illud Salomonis fama clarũ: in quo domnꝰ locũs ꝑdicauit: Bethlee in qua natꝰ est. Cal
uariam in qua crucifꝰ Ihesus crucis possidẽt inimici. Sepulcruꝫ ꝺni gloriosum in quo ꝑter nos obdor
miuit in ꝺno: saracen in ꝑte habẽt. Et nisi velint xpiani miserę nõ possum. En ipam ꝺei viuentis cuntaꝝ
tem officinaq; nre redẽptõis: quã dꝰ nr miraculis illustrauit et ꝓprio sanguie dedicauit: In q̃ ꝑme refurre
ctionis flores apparuerũt: Machomen satellites oculẽt. Et eas vrbs nũc scelerate gentꝫ impio paret.

Quinta seculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babilonlam duratq; vsq; ad christi ihesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. Cuius in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secũdũ Darij annus terminabunt. Josephꝰ et diuus Hieronimus a. 15. Josie regis vsq; ad tercium Cyri regis annus. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsq; ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in secõ Darij terminantur proprie complete transmigratiõis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habef. f. f. facta est anno ab exordio mõi. 4610. A diluuio aũt. 2569. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudq; lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apõ Caldeos nabuchodonosor primus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalẽ hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalem perueniret.

Linea pōtificū Jhesus

Joachim

Aggeus prophēta

Malachias prophēta

Sibilla helespōtica

OSt reditum populi israel de babilone ista duo prefuerunt scilicet ihesus summus pontifex tanq̄ regēs. et Zorobabel tanq̄ dux q̄ modus vsq̄ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta p̄phiam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cū innumera multitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponēdum templum congregantes vniuersam p̄uinciā construxerunt altare in loco quo p̄ius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autē renouare templum sed paulo post defunctus est.

ISte Salatiel (anno mūdi. 4 634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Matheus dicit.

ISte Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scōm Josephum nominatus est Josedech. Sub quo zorobabel p̄phetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templum et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pascha cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

ISte Zorobabel (anno mūdi. 4 659.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex captiua iudeos ad propriā. pūnciam reducere cepit. et templum reedificare concedente Cyro incepit.

OSeellō Abiud (anno mūdi. 4 709.) et sequentibus vsq̄ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Matheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite scire potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ꝛc. vt Matheus in principio euangelij testatus est.

AGgeus p̄pheta in numero duodecim p̄phetarum vndecimus his temporibus librum siue p̄phetie scripsit. In quo reuersionem populi et tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo demū templo statim obiit. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

MAlachias p̄pheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt q̄ ore eodem quo p̄phetauerat angelo domini apparens eadem uerabat.

HElespontina in agro troyano nata vetula et antiqua veste rurali inducta ligat a velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̄ ad scapulas quasi de speculo habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo p̄ospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea Christi

Salatiel

Zorobabel

Abiud

Linea reguz Babilonie

Iste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnuz succedens regnauit annis. 10. Vir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa super addidit multaqz magnalia peregit.

Iste Euilmerodach frater Nabuchodonosor precedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filius. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis. 18. Solut Joachim de carcere et magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis. 34. cuius matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quin gubernacula urbis inuasit. Nā eximiam indolem uxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in urbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalē et exquilias urbi adiecit eamqz augere fossisqz ac muro circumdedit: tandez a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prisc⁹ Tarquinij regis filius et Tullij serui gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto et quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanorum rex factus regnauit annis. 55. Hic regnum autē qđ a Seruio tenebatur rapere maluit qz expectare: qui suscepto regno mox ꝓmores ciuitat⁹ quos rebus socerī seruij fauisse putabat una cum Tarquinio sorore sue filio interfici iussit. et plerazqz per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius impotentiam tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime semine lucrecie stupru intulisset: matrona pudicitie decus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogauit. tandem eis regno expulsus a porsenna interfectus est.

Balthasar eu⁹ merodach regis filius caldeoz rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cui⁹ regni anno primo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit. Is demū capt⁹ est: et ciuitas a Cyro persarū rege aduersus sortissime dimicante traduta est et fundit⁹ euersa: et adeo vt nullū tante urbis remāserit vestigiuz Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit⁹ et auffert⁹ et ptās. Hec primat⁹ maxia ciuitas totius orbis erat: et qz eā humano ope extrui vel būanis viribus destrui potuisse pene incredibile videbat. Que destructio facta ē p Darium et Cyrū primos reges mōrchie persarum.

Linea reguz Romanorum

Babilon

Linea pontificu

Eliazaphat

Josade vel Judas

Jobānes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

Circa hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnaz p̄ partem diei tendi visa est: et saxea grando scili cet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scōm Hebraz te ch̄r inter doctores est grāvis altercatō.

Templo domini in modū castri sexto regno darij anno perfecto Joachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis t ornatu solēni laudauerunt deū.

Templuz Salomonis perficitur anno . vii. darii regis persarum.

Iste Eliazaphat hebreorū summus pōtifex successit Joachim patri in pontificatu. vt dicat Eusebius. sedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q̄ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absoluto nem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoq; amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iadas quartus summus sacerdos tpe Assuerdochei. Cui ex Susis persarum vrbe missit epistolas de obseruatione diērū pburym. Constat eū būe multe doctrine t sanctitatis fuisse virū: multis tamē seditionibus agitatum.

Johānes iude pontificis filius quintus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat tesus qui aspirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagosi prefecti trans fluuiū. Cū autē sup hoc altercaretur cū iesu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagosius omnia ornamēta templi sustulit. Azor Anno mūdi. 4809.

Eliso Sadoch (Anno mūdi. 4859.) ētā nihil habebat nisi q̄ pontifex Aaron dei primo cū ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo xpbetauit in egipto. Cū eq̄ peccata populi increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepulchrus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel prophetā hic post multa gloriosa gesta cuz quosdam redargueret exacerbati ip̄m equis distraxerunt per crepidines saxorum atq; excerebrauerūt. Et in sepulchro Sem filij Noe t arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno secūdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et solicitabant Zorobabel vt loquarentur super hoc regi. et annuit rex: et accensus est cor populi vt edificarent templū. Laudez post multa bona opera cōpleto templo. Et ipe obiit Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudicissima formaq; t elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarquinio igit̄ expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres vtr de templo eiusq; fundamento ac edificatione scripserunt: precipue diuin⁹ pphet⁹ Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimus tercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dñi facta est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrl sup montē excelsum. Vbi ostēdit ei edificationē ciuitatis t templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quā obrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quāq; certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechielis in visione imaginaria ostensum fuisse autū. Et in iam prescripta reedificatiōe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

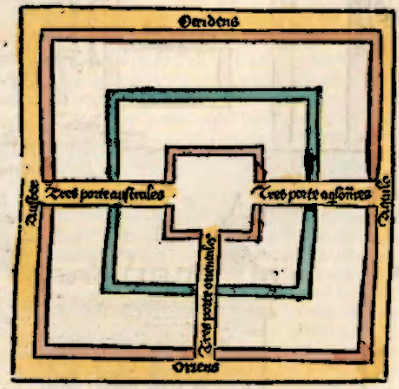

Sequentes due figure ornatū porte representāt

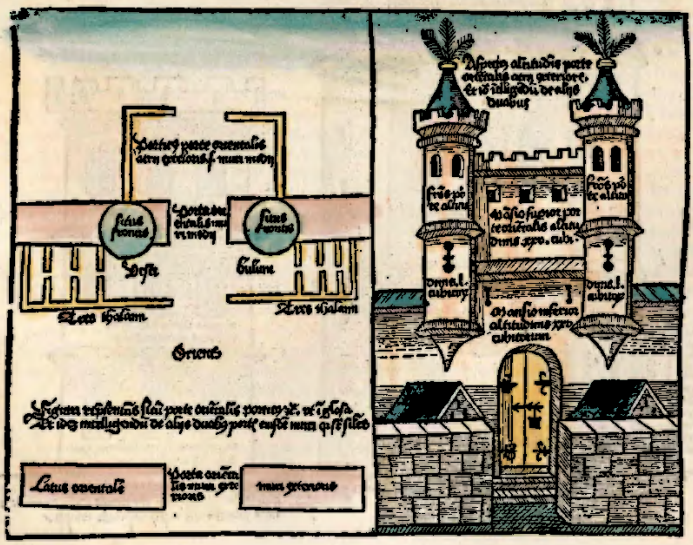

Quinta etas mundi

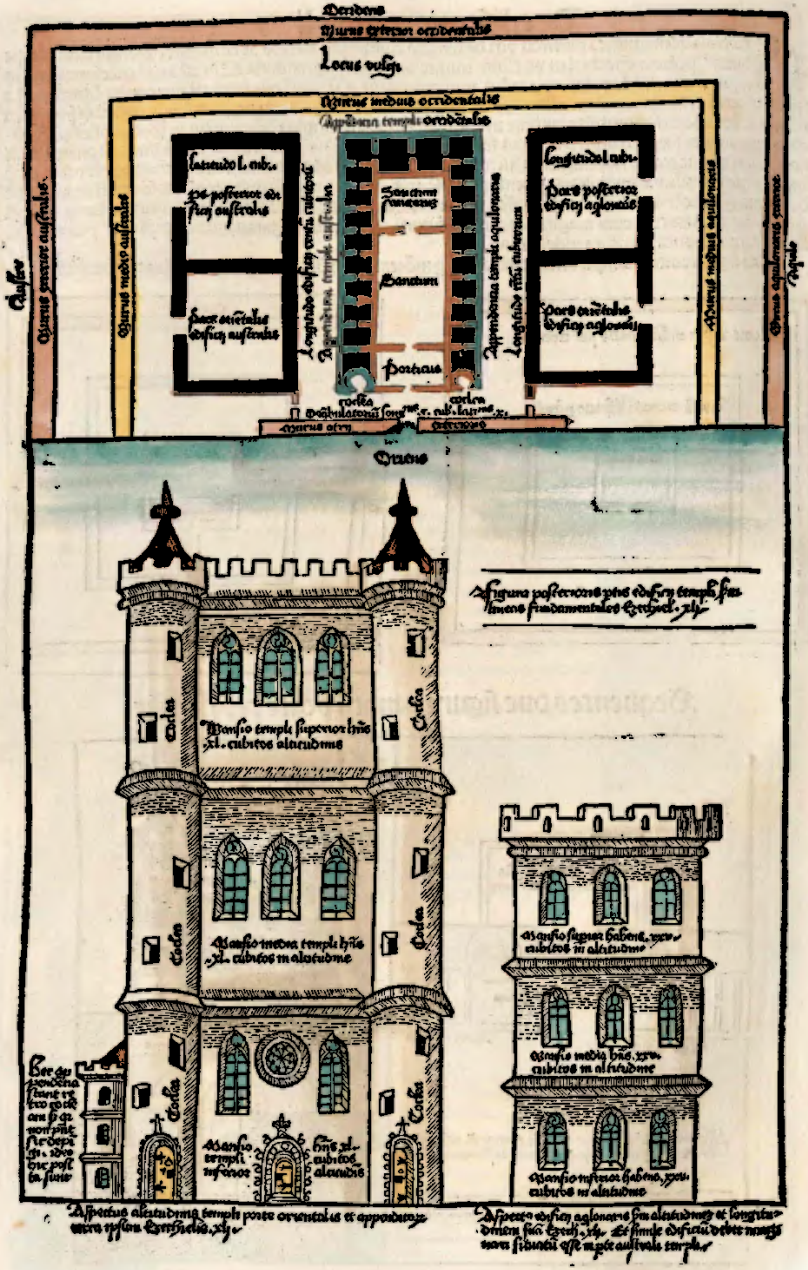

Figura posterioris portis edificij templi secundum fundamentales Ezechiel. xlj

Aspectus alaitudinis templi portae orientalis et appendentiae extra ipsum Ezechielis. xlj

Aspectus edificij aglomeris sm alaitudinem et longitudinem suã Ezechiel. xlj. Et simile edificiũ debet intelligi fuisse magis australi templo

Ezechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissus est incepit t ipe cū marcheo trāsmigraut. Postea sedechias annis .xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓphetā vidit Templū aūt vt in figuris cērni potest: mīras māsiones habebat: sicut cunctis: mun⁹ et erāt ꝓpugnacula ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis q̄ aquilonari. Angel⁹ aūt stans in porta muri exteriorꝭ locū⁹ est ac mēsurabat cornu mēsuris que maiores erāt quam in ceteris rel⁹ ꝓmunt⁹. Totū igit templi edificiū in spacio quadrato situ erat. Cui⁹ vnū lat⁹ directe ad orientem positū: oppositū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex mur⁹: Exteri or. medi⁹. interior: Spaciū ꝓtentū inter medium et interiorē dicebat atriū exteri⁹. Reliquū spaciū inter murum medium et exteriorē: loc⁹ vulgi appellabat. Gentiles eīm ad orandū ob deuotionē templū accesserāt. Tonum vero quadratū ꝓtim in summitate mōtis in plano erat: ptim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij eū in plano figurari nō potuit imaginatiōe supplere debet. Ad hoc intelligentiā posita est prima figura.

In orientali deinde parte muri exteriorꝭ in medio eius quedam erat apertura. x. cubitorꝭ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respicientes. In latere deniq; murorꝭ adiacentes aquilonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

Habebat aūt hec porta orientalis gradus ob declinitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus .vij. gradus ad portā forent. Vestibulū aūt habuit spaciū ante aperturā medij muri quinq; cubitorꝭ in latū ab oriente in occidentē. Et .xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat t portic⁹ edificiū situ sue apertura mur⁹ medij: t ex pte interiori tocius muri trāsiens vltra medū .v. cubitos inter atriū exteri⁹. Et a terra vsq; ad summitatē huius portic⁹ cubiti quinquaginta sunt. ¶ Et iuxta postes hostij sunt due turres: quar altitudo lx. cubitorꝭ sicut in portis castrorꝭ: Frontes dicte ad decore porte. Ille in summitatib⁹ turrū pomelli: et ramus palmar⁹ celat: etiā iuxta turres sex thalami ꝓ portarijs appendicia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā t secūdam) sequētes: Quar prima situ porte portic⁹ t vestibuli frontū t thalamorū scēm lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte portic⁹ t frontū a pte orientali ostentat. ¶ Porte aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones sup iorē t inferiorē et fenestras oblīquas. Ultra aūt portā scēi muri inter medū t tercū pauimentū stratū sūt duo scilicet platea pauimētata erat. ¶ Trigita quoq; gazophilaria in circuitu pauimēti ad lat⁹ australe decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuor ex vna pte atrij exteriorꝭ et quatuor ex alia parte ciusdē porte que eum ipa occupant. c. cubitos. Duo vero residua gazophilaria ponūt iuxta thalamos porte orientalis atrij interioris vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipis t cū⁹ thalamis occupāt. c. cubitos ꝓ modū inferni figuratum. Et ad maiorem distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris t australis similes sūt porte orientali: Similis ferme descriptio portar⁹ t vestibuloꝝ medij t interioris muri extat. ¶ Ostiū vero in fronib⁹ portar⁹ diuersar erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes et emūdas in altari holocaustorꝭ ac mēse que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato t delicto. Due item pietes existētes ex vtraq; pte ostij et ante illas in porticu erāt due columne: altera hinc alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū extat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros .xx. cubitos cōtinet. Duo pietes. xij. cubitorꝭ ꝓminēta pilariorꝭ vltra parietes hinc t inde. x. cubitorꝭ: latitudo appēdiciorꝭ. viij. cubitorꝭ. paries claudēs appendicia hinc t inde. x. cubitorꝭ et latitudo loci orationis similiter .x. cubitorꝭ. Qui numeri simul iuncti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinsec⁹ deinde sanctū sctorꝭ ponebat qđ inter⁹ templū (vt in tabernaculo moysi inter⁹ tabernaculū) dicebat: Parties vero nō multū altos nec sustinēs alind ponēs diuidebat sanctum et sctūsctorꝭ. Cui⁹ longitudo erat. xx. cubitorū. Additurnenta fuerūt latera siue appendicia laterib⁹ templi exteriorꝭ ad hec erecta in latere occidentali. vi. in latere aquilonari qđ est multo longi⁹. xxx. Et similiter in australi qđ est equalis lōgitudinis: in orientali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. ¶ Pilarij tandem annexi fuerūt ꝓminētes extra pietes: vt sit in ardius edificijs ad ipa fortificāda: In occidentali pte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebat. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilariorꝭ in tribus locis ꝓfertur vno sup alū atq; in his sozaminib⁹ trabes figunt ad portandū tria tabulata: ita disposita vt ꝓmus distat a terra ꝓ sex cubitos: et tra reliqua ab illo. Sicq; ascendūt iuxta murū templi. xviij. cubitos. Inferior aūt mansio templi vsq; ad ꝓmū tabulatū seu cenaculū pdicta est. xxx. cubitorꝭ vt in templo salomonis. vt pietes templi ad recipiendū lumē ꝓ senestras sine obstaculo ꝓ. x. cubitos maneat. ¶ Circa duo vero latera templi scz aquilonare t australe duo edificia ponunt a muris templi ꝓ. xx. cubitos distantia: et qlibet. c. cubitorꝭ lōgitudinis et. l. latitudis. ¶ Ad ea intelligēda posite sunt tres figure solij pcedēs. Prima repsentat scēm lineas fundamētales totⁱ edifitij posteriorē ptem. Scda altitudinē templi ostendit t appēdicior circa ipm. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. ¶ Altare aūt holocaustorū ex ptibus compositū sunt. Prima ps iuxta terrā dicebat sinus siue fundamētū: et eleuat sup terrā cubitū vnū Scda cr̄epido minor et restringit edificiū ꝓ cubitū vnius et ascendit ꝓ duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringit t eleuat surs ꝓ quatuor. Quarta areb vocat simili mō ꝓ. viij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit. xi. cubitorꝭ. ¶ Aque egredientes de templo ꝓ modū sonticuli scaturientis de limine sctī sctorꝭ et ingressū templū trāsibāt dextrāsdo parū ad lat⁹ dextrū. et inde ad porticū tēpli t postea ad atriū interi⁹ ab occidente in orientē. Aliqui has aquas ante egressū de atrio interiori diuisciūt in quatuor riuulos: vt p⁹ egressū de porta orientali exteriorꝭ in uri in vnū cōuenīāt ceteri id reūtant. ¶ Et sicōpleta sunt ad edificationes et dispositōnē templi ꝓmentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium repsentans qđ ꝓ ptes superius est figuratum et scēm lineas fundamētales cuncta ostentat.

Quinta etas mũdi

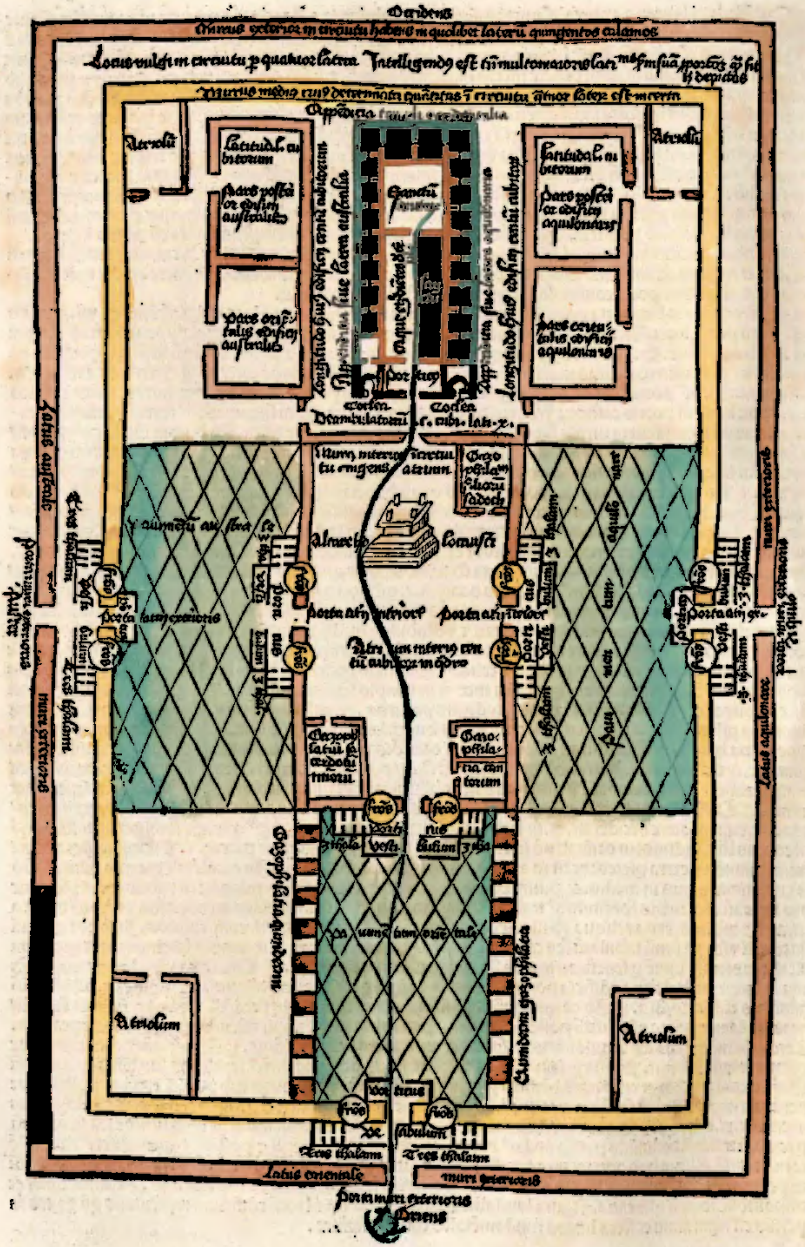
Paradisus
Templum
Atrium
Atrium interius
Porta australis
Porta aquilonaris
Porta orientalis
Porta occidentalis
Porta meridionalis
Porta aquilonaris
Porta australis
Porta orientalis
Porta occidentalis
Porta meridionalis

Veronam pulchram et preclaram venete vrbem alipibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustin⁹. Gallos qui vrbem romā ceperūt ⁊ pariter Mediolanū: brixiam et bergomū edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis cōi sententie inherentes: post Troye excidium constructā asserunt. Nec tamen mn⁹ angit cū dividit veronā athesis vt custode simul ornamētoq⁹ subuehēdis reuehendisq⁹ mercib⁹ et frugib⁹ magno sit vsui veronēsibus: quando quidē supra infraq⁹ tam agri est precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis impertiturā supabundantiā: vinorū varietatē atq⁹ pstantiam: pomor⁹ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie subtilitate superantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane pstantiam greges ⁊ armenta a pastionis pprietate accipiunt. Quā prata campiq⁹ pspectu quoq⁹ amenissimi naturaliter pstant. Quū tamen mons altissim⁹ orbi supeminēs Baldus nomine: ceandē herbis suis ingentem et multo maiorē virtutem prestet. q⁹ herbilogi vndiq⁹ confluentes multa herbarū radicūq⁹ genera animantiuq⁹ saluti opitulantia inde legant: diuerse etiam p agrū veronensem seruntur aque non minus ornamento ā natura q⁹ vsū attribute. Hec ciuitas ita romanis principib⁹ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaq⁹ alia cōstructa sint edificia. Ibiq⁹ deinde a Gothis longobardisq⁹ regib⁹: nec nō et ab alijs principib⁹ domus excelse ⁊ alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Ultor⁹ prestantia vnoexoritur argumēto. Theodatus ostrogothor⁹ rex tert⁹: quū saret in veronēsi agro esse vinū sicut Cassiodorus appellat accinati odoris sapoziq⁹ suauissimi. illud romā nauib⁹ athesi in supex mare delapsis comportari curauit. Vrbis hui⁹ gesta sub vario fuerūt euentu. Attila eā Gotto⁹ rex eam euertit ⁊ incēdit. Alboinus p̄mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengarij impatorem superauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligerū familia ⁊ ipa veronensis tyrannidem occupauit. et p. 70. annos cū maximo splendore verone dominata est. Tandē ea vrbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbib⁹ ornamēta viros omnis etatis pstantes attingamus. Zenoq⁹ sicut religionē xp̄ianam ⁊ suam ip̄ius deq⁹ sanctitatē prim⁹ erat qui verone pcipul mita fert pstit extantia sacras vtriusq⁹ testamēti litteras declarantia. Emilij marcū veronensem poetā. Eusebi⁹ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterq⁹ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissimum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice annº Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperiū instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisq; multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babilonam superbissimam vrbem statim subiecit. Postmodū aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectº est. Quem siue vllo negocio fudit et cepit: ablatisq; ei omnibº suis regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cunctq; Cyrus asyam totum pene orientē in suam redegisset potestatem: Scythas etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq; eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipse ab regina compositis in montibº insidijs cum omni exercitu delet⁹ est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidētia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustijs pduxit: ibidēq; eum cum ducentis multis obtruncari fecit: Ita vt ne vnº quidē tante cladi superfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpº Cyri exquiri mādauit. Cui comperto auferri caput et in vtre sanguine suorum plenum immitti cepit: vt quasi superbo regi dignū exhibuisset tumulū dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in bonis sepelierit. In cuius tumulo tale epigramma ferunt fuisse inscriptū. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis imperiū constitui.

Persia aūt asie maioris regio ē: que a persio Acrisij argiuorum regis nepote nomen accepit. In quā persipolim ipius regionis caput condidit. Quā postea greci regijs concremantis vastauerūt hec ita q; regio Caramānis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quā. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et pter estum ac vencos fructuum inops esse pbibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. Pasertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Gabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorū rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana pcerupta interiacebant: quā postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: eiº autem imperium et si aliquando pmaximū fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisq; diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Memb[illegible]oth gygante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lune minerueq; sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē sequunt. Persica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philosophus et medicus celeberrimus primo miletijt Thalentis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: eras primus horostopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. netnon et materiales speram construxit. Et propterea Plinius libro secō eum peritissimum astrologuz dixit. Obijt demū sexagesimo quarto vite sue anno. Fuit et alius Anaximāder mi milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philosophum pariter et physicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et infinitum moueri spera non supra terram sed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Neemias

Mardocheus

EDras vir sanctus atq; doctissimus velut alter Moyses in pplo veneraꝺ habit⁹ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine mot⁹ rediit vt plures lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceteroslq; libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. novos et sacriores apices inuenit: que in spiritusco feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudie magna regalib⁹ ꝓmuneribus: vt doceret pplm. Obiit in senectute veneranda sepultus ibidem.

HIe Darius fuit cōsobrin⁹ Astyagis q̄ tradit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex ꝑmus persaꝝ: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Balthasar interfecit. Bamiclem magnificauit. Israel remisit in iudeaz vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyr⁹ ꝓuidit. Astyagi regnus hircanioꝝ et dario medoꝝ concessit.

NEemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne ꝓcipu⁹: qui cum opus dñi expleret miraculose ignē sacū repierunt et murū dedicauerunt. Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortu⁹ est. ibiq; sepult⁹ iuxta murū quē edificauit.

CAmbises filius Cyri secus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuer⁹ nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patruo vocatur. Hic interdixit ne hierlm t templū reedificaret Is cū imperiuz suscipiēs militari gloria atq; iustitia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: t multas ꝓuincias suo adiecit imperio: pleraq; tñ bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cui⁹ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeri⁹ in sexto refert: qꝫ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat appoīi ꝓcepit.

HIe Mardocheus vir sanct⁹ clarus habet in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 295. annoꝝ m scōm computationem lanoꝝ.

Monarchia Reum persarum

SMerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patrizetes quē Cambises rebus suis ꝓfecerat fratrem suum nomine et facie simillimum regem declarauit. t ꝓtinus occiderat. ꝓpter quā fraudez dan⁹ fusta spis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patrizetes trucidauit. Et ipe p̄mū duum persarum rex constitutus est.

Iudith Holofernes

NHolofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subingauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Iudith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugatur⁹. ¶ Fuit autem Iudith vidua mulier ꝑstātissimi animi et incredibilis aspectus et postq̄ holofernem ꝓcipem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis ꝓferretur: et triumphali laude ppetuisq; ꝓconijs celebraretur. Et cum centum et quinq; annos complesset moriens apud vetum in bethulia cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit̄ a Cābise i egipto.

Linea Cōsulum Romanorum

Anno. cc xxtiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorum consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis in tyrannidem verterentur in superbiam. Quorum precipui hic annotandi ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsenna rege etruscorum. Brutus vero duos filios habuit qui revocare volebant regem quos virgis cesos secum perussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomē Tarquinii in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla cumana que fuit tempe Tarquinii pulsi vestita aurea veste. librum apertum tenens in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculorum nascit ordo iam redditur et virgo redeunt saturnia regna. Jam noua pgenies celo demittit alto. Tu modo nascenti puero quo ferrea primum. Desinet ac toto surget gēs aurea mundo. Casta fave lucina tuus iam regnat appollo.

Tres duo vicerunt sabinos et de eis triumpha tum est. et Valerius fataliter mortuus paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cōsternati erant dictatorē. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Iste. T. Manlius Lelij manlij filius. belluz cum gallis inchoauit. percussoq; gallo qui eū ad singulare certamē prouocauit. torquem aureum de collo eius tulit suoq; imposuit. Vñ dictus est torquatus z torquati cognomē suis posteris obtinuit.

Manli⁹ torquatus

Galli Senones gens natura feror inoribus incondita. ob hoc ipsa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni gente terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium strages videretur. deinde totam vrbē igne ferro ruinis crequāt sex mēsibus barbari: et Manlius nocte subeuntes clangore anseris excitat⁹ a summa rupe deiecit.

Popilia vgo vestalis

Opilia virgo vestalis ob crimen stupri vi ua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutō

Quo post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omnib⁹ obsequeret et largū alis ceteris dictatorē primū z Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institut⁹ est itaq; dictator vt auctoritate et potēna cōtra hostes cōsules precederet. Eo maxime qz porsenna cuius rex (ea civitas thuscia erat) armis Tarquinium superbum reducere conat⁹ est. qō ne fieret dictator obstitit. Verū pace cōfecta in amiciciam ppli Romani porsenna sumis recept⁹ honorib⁹. Quinq; annuat⁹ prestantissimi poste a dictator cū agriculture operā daret: a senatu rogat⁹: puluere ac sidore absterso: dictature dignitatē inuit⁹ suscepit. Is nedū romanos obsessos sed hostiū quoq; exercitū superatū cū innumerabili preda romam perduxit. Hic expeditione finita redijt ad boues: victoriaq; ōsil secuta tenetis.

Sub isto valerio consule cives exules seruiq; fugitiui inuaserunt capitoliū z incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: qz ipse consul fuit occisus: Publicola quoq; romani patricius cui publi⁹ valeri⁹ primū nomē ante fuerat. Et ipse z hoc tēp⁹ expulsis Tarquinijs vna cū bruto in locū collatini consul est suffect⁹ de quo sup. Is cōmissa pugna in quo brut⁹ occubuit ipse de Tarquinij exercitu quindecim milia z trecētos viros interfecit qua victoria primū ex cōsulib⁹ in curru triumphauit: que res pulcherrimū spectaculū plebi sine vlla iniuria p̄buit. fuitq; magne iustitie z equitatis vir.

Marcus Curci⁹

ARacus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehẽdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contẽnit auctoritas que dicit ad abrahã. Aspice stellas ⁊ numera eas si potes. geneh. xv. Quomodo eĩ dinumerari possint cum non omnes possint videri. Cũ astrologie nõ ignar⁹ esset. De astrologia libꝝ scripsit elegantissimũ dicẽte Cicerone li. primo de oratore. Cõstat inter doctos hominẽs iguarum astrologie ornatissimus atq; optimis verbis. Aracum de celo stellasq; dixisse et conscripsisse.

Aracus

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter appariuit⁹ vi ui hominis sepulturã interpretantib⁹ aurispicib⁹ experebat. Rome eĩm (vt Liu⁹ ait) fuit interemptu seu alia aliqua vi fozũ femie spe cu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinẽ. quã vorazinẽ nullo videbat⁹ posse opplerí materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo andito. templa ꝺeoꝝ que fozo illu munimebãt intuens. Equo maxime ornato insidẽs zelo patrie armatus se in hyatũ misit. q̃ mortuo statim hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

Esopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis pfarum. Fuit autẽ grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ⁊ prudens. qui cõfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodũ de greco trãstulit in latinũ. ⁊ filio suo Liberino direxit. In quibus docet quid obseruare debẽt homines. Et vt vitam hominũ ostendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. bestiasq; loquentes ꝓ ꝓbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligẽter inspexerit inueniet loca. loca apposita que ei risu miscenẽ ⁊ ingenium acuant. Hic primo anno Cyri regis pharum fertur fuisse emptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cũ ipius Esopi vita Remun⁹ quidam crudit⁹ vir: ad Antoniũ tunũ sanctũ Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

Quodecimo Artaxersis regni ãno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cõdita. C. menenio ⁊ P. sextillo capitolino cõsulibus. Romanis placuit qõ consulare imperium cessaret: et eius loco decem viri deligerenẽ: ꝑ quos sine ꝓuocatione omnis regeret ciuitas. leta eius mgistratus tpa (vt Liu⁹ ait) nimium luxuriare incipiẽs. ciuius ciues res lapsa est. Quia post annũ exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularũ

Romani cum hucusq; legem non haberent magnaq; inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solũ ab athenẽsibus Solonis leges obtinerent. verũetiam ex aliis grecie ciuitatibus mores instituta ne romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dig. vij. c. ij. Ordinataq; erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoq; magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sui patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maxime tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater p hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viridi statem traxit ꝓpetuam: quia filium suũ qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant tpa ab ira retraxerat durissima: ⁊ eius ꝓpositum vertit in bonũ. Nam relinquens obsidionem ciuitatẽ liberam dimisit. Ob cuius muliebris beneficiũ: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatus consulto ad ꝑpetuam rei memoriã eo in loco quo hec veturia filij iram mouit templũ ⁊ ara fortune constructa sunt in sup cum null⁹ vsq; in tẽ tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ ꝑstaret honor sanctũ est vt mulieribus homies semp assurgerent ⁊ in via eis cederẽt qõ nunc usq; apõ nobiles seruatur. Et q; eis liceret vti auro ⁊ purpurea veste aureisq; fibulis ⁊ armillis nec inmerito cum suis precibus stetent romana libertas.

Monarchia Regum persarū Dariꝰ histaplis

Xerses

Artaban

Artaxerses

Democritus philosophꝰ

Heraclitus

Darius histaplis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum aliis sex nobilibus Smerdim patrem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equꝰ sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam primus emitteret: ille persarus rex habebat. Darius Gobaris stabularij fui solercia effecit: vt ante omnes hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: euestigio rex creatꝰ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua preter xersem etiā alios genuit filios. Redut potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa redditui essit: ꝙ p edificatione templi viginti argenti talēta p singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Clerū anteq̄ vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: ꝓsis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluptatis ꝑne colendi deum israel: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimꝰ erudelitatē z scientie paterne successor. Recepta egipto que a patre recesserat eā vniuerse asie potuit: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis solercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui per mare naubꝰ straverat: in piscatoria scapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multo post ab Artabano eiꝰ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanus sextus persarum rex ꝓsis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui ꝑ anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomie Darius z Artaxerses: Juniorē in maioris necem solicitauit: Affirmans illū ꝑtium obtruncasse patrē. Vagabusus aūt bumus sceleris consciꝰ: Artaxerse filio rem postea ꝓdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū nullū recensurus: vbi Artabanꝰ inter eos affuisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam q̄z decerat: vbens secus cōmutare. Quo nudato euestigio eū septē filijs eū transfodi iussit: atq̄ ita Artaxerses egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemq̄ fratris z scipm ab insidijs vindicauit.

Artaxerses septimus ꝓsarum rex regnauit annis. 40. Hic omnū hominum pulcherrimꝰ fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ꝓterea longimanus dictꝰ est. Qui tributa persis ꝑmus instituit. eo q̄ maximā impensaz auri atq̄ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentuz. Et cum pacis auctor z conseruator haberet: Judeos ab omnibꝰ amari promeruit. Esdras quoq̄ sacerdos et dei ꝓpheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Nehemias quoq̄ eius z Darij pincerna fuit.

Democritus abderites philosophus ꝙ hoc tps floruit: is primo quoddam magos calcos audiēs: adhuc puer theologiam ac astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam caperet in persidem z ad mare prexit: postq̄ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̄ se trā stulit: vbi a nullo cognitus ipe Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros z innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Satius dicens eum pauptate studiozum libertate letari: q̄z opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi z nature secreta subtilꝰ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert) Oculos sib ipsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt pareat atem in tuo seruies q̄z luxum in alieno: paretas em̄ necessitatis remedium est.

Heraclitus philosophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in pretio fuit. Cuius libri adeo obscuri fuere vt a philosophis vix intelligerētur. vnde et ꝓpter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cuiusdam vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil respondit: sed digitum volues significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Die (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles athenienſis pbus: t nauallis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tribus: tam scientia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ est. Cui⁹ consilio parta est victoria in marittimo pelio: supato xerse ab athenienſib⁹: Cū adhuc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semp cogitabat. Cū a discaplinis puerilibus animū laxare licebat: nō ludis aut inertie sed cōponendis oratoribus sese dedit. Gloriecq cupiditate incensus cupiens sibi urbis princi patum vendicare. Cum cum quidam consuleret de filia: an eam daret puero sed ornato: aut locupleti probato uxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem pbum athenienſem virum vtiq; diserttissimum per hec tpa floruisse Tullius Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tam omnis virtutis tum iustitie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iusto nomē assecutus est: hunc plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt cū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras pbus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inditus fuit. Qui cum dives admodum esset ilu dēdi desiderio ductus: patrimoniū omne suis concessit: t in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste perisset. Quidā dicēti. Mōne tibi patrie cura nulla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atq; ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat⁹ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem t lunam t celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego em ex me natum sciebā esse mortalem. Cunq; annos. 72. vixisset ab athenienſibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles pbus Athenienſis his temporibus laudat⁹: qui adeo canendi peritia edoctus erat. Q̄ cum hospitē cuius nouerit quidā funditus⁹ inuaderet eo q̄ patrem a⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt nouens tracundiā temperarit. Num⁹ autē hec sunt sentētia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate ſez affluentie mobilis contempt⁹: future felicitat⁹ apertus: t mentis illustratio. Quoz primo nihil honestius: secōo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsit q̄ deus Deus est spera cuius centrum est vbiq; t circūferentia nusq̄. Arbitratus denique animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

Sapho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera pōetrix. hac etiā tempestate inclita fuit: honestis t claris parentibus orta: adeo generose fuit mētis vt etate florens t forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplior feruore animi ingeniiq; sui la vivacitate consecuta studio vigili p abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non reuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsq; in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos exprimere non dubitauit. Et ꝓterea illi erecta fuit statua enea t suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Et⁹ tamen operam aliorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et pictores Parrasius

Zeusis heracleotes maximus pictor t ipe etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opesq; tantas acquisiuit vt instituerit donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno pmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: processit tratus operi: t dixit. vuas melius pinxi q̄ pueri. Nam et si hunc consummasses aues ipse timuissent. Idem etiam scōm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. ¶ Parrasius quoq; hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe linthea cum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis altum iudicium efflagitaret. Sed laudē remoto linthleo et ostensa pictura atq; erroze intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parrasio: quoniam ipe aues fefellisset.

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Tolosо troyano facta fuit cuius fundamenta
Quam cum romam cepissent illuc colonias deduxere. Et amphiteatro capitolio aliisq; edificiis e
quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Nec narbonensi ciuitati ab Ince socijs condi
te finitima est: et in aquitania haud longe a Bonaiantibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli
miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. cuiq; iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo
rōcessit. Atq; ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et cidē Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan⁹
archiepiscopus: quibus cum dignitate precesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarū litterarū gym-
nasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini ⁊ aliquorum apostolorum reliquie summo veneratur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atq; e summa capitolij arce p omnes gradus precipitatus capite collisо exanimoq; cerebro et omni corpe dilaniato digna ibi xpo exalauit anima.

Turo quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit ea
si quidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab hedius diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. Ā qua non parum cōmoditatē ciuitas ipsa percipit: hic quip⁹
pe cum Archiepiscopalis sedes exstat: vndecim suffragancos continet. Quē pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie exteriotis ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hecipa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atq; aliunde nomine perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanũ cunctas potẽtissima apud insubres rom⁹ Cisalpine gallie metropol⁹ t vrbũ ceteraꝝ Mater Originẽ habuit: quã Tim⁹ parumin⁹ t Trog⁹ pompey⁹ narrãt a gallis qui duce Brẽno in ytaliam accederãt populiꝝ loca incolẽtes in quib⁹ est edificata Insubres appellabãt impante assiciro persarũ rege a gallis senonẽsib⁹ nõ cõdita vt multi astruere: sed aucta t instaurata fuit. Eã tñ Iolius bebzeoꝝ iudicis tpe alij ꝑmo conditã fuisse dicãt. Et tpibus troyanoꝝ clarissimã fuisse. Cũ Sicambꝛi germanie ꝑpli a sicambꝛia ꝑamu sozore dieti tpe Sampsonis occupasi germanie ꝑuincijs Mediolanũ versus hostili animo aciez dirigẽtes Insubꝛũ insubꝛũ regẽ obmũ habuerũt. Cũ quo pace cõfecta secura pensiere vt vn⁹ populus t vnũ efficerẽt regnũ: fuit tamẽ vsqꝫ ad Brennũ ducẽ haud cunctas magꝝ. Et⁹ aduentũ mirũmmodum aucta t instaurata. Cũ antea Subꝛia t Neapolis tẽ. dicta fuerit. Mediolanũ qõ miꝛoꝝ animũ circũdata appellata ẽ. Scribit Tim⁹ exercitũ romanũ tũc ꝓmũ vltra paduꝝ fuisse ductũ: t gallos insubres aliquot ꝓlijs supatos in deditiõꝝ tũc primũ venisse qõ quidẽ ad annos rome vrbis cõdite. cccc lx. fuisse videt. Claudius marcell⁹ deinde bonos t insubres gallos subegit t triũphauit. Post quẽ triumphũ vrbs Mediolanẽs p annos ferme quiqẽtos pacatissima altera roma cognominata: adeo florẽs fuit. vt illã ꝓncipes romani (quo ad occupatiões ueni) inhabitauerunt. Nerua trayan⁹ Adrian⁹ maximian⁹ philipp⁹ tẽ. Emporũ certe totꝫ longobardie fuit: t agrũ vniuersiꝫ in oi bonitate feracissimũ habet. Eam hercule⁹ maximian⁹ menib⁹ ornauit: murũ sõm adiecit t vrbẽ ampliauit. Et ex suo nõie herculeã appellauit: in honorẽ herculis ꝑhanum struxit: qõ nũc diuo laurẽtio extat dedicatũ. Post tã diuturnã felicitatẽ primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantib⁹. Paulo post attila ytaliã ingressus Mediolanũ diruit: Justus ratasqꝫ parũ quicunq; a longobardis ea vrbs maxis molestijs agitata est. Illis a karolo magno domit⁹ p annos sexagita trecẽtos florũt: quousqꝫ Fridericꝰ barbarussa imꝑator eã solo cõquit. Deinde Mediolanẽses a patrẽsib⁹ t placentinis adiuti: tanto patriã recedificauerũt amoꝝ ardoꝛe: vt mira triennũ. diuoꝝ. porticoꝝ frequẽtioꝝqꝫ solito facta videret. Inde mirabile habuit mercimẽtuꝫ Mediolanũ cũ physico nãli situ suo ab incẽdijs eam tuꝝ t frigoꝝ rigoꝛib⁹ eq̃uter abesse Alexãder qnt⁹ noie summ⁹ pontifex scribit t ꝓterea locum totꝰ orbis temperatissimũ aeremqꝫ serenissimũ t aquarũ in puteis t fontib⁹ salubritatẽ obtinere. Mirã tamẽ lacꝰ pulcherrimi circẽ t septẽ: t irrigãta quoꝝ flumia terre supficiẽ irrigãtia in illi⁹ agro reperiãt. Poꝛro cunctas hec qnãtũ temploꝝ magnitudie: regaliũ domoꝝ amplitudie: clarissimoꝝ ediũ nobilitate: t vicoꝝ pbritate: necnõ t oim artiũ bonitate floruerit ut̃aqꝫ etate floreat: tũ potẽtissimoꝝ dñoꝝ ducali maiestati obsequẽtiũ: tũ vtriusqꝫ sexꝰ cõtubernũ religiosoꝝ inhabitantiũ. Ac exterua hui⁹ vrbis equestris ordinis virorũ ac doctoꝝ necnõ t armoꝝ t pannoꝝ t oimodarũ vestimẽtoꝝ fabrica t mercatura declarant. Sicut ꝓscriptus pontifex Barnabã pauli cõdiscipulũ ꝓmũ fuisse mediolanẽs ecclie epm. Cui paulo post succedens Beatus Ambrosi⁹ doctor ecclie celeberrim⁹. Et q̃ scts Aurel⁹ augustin⁹ doctor t ipe excellentissim⁹ in ipo Mediolano ad fidem xpi conuersus est: duces postremo castrũ sup̃bissimũ in ea t hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virginis dicatũ edificauerũt. Ac alijs q̃ plurimus exornarũt.

Quinta etas mũdi

Xerses et nomis scõus: Octau⁹ psarum rex regnauit duob⁹ mẽsib⁹: p quẽ Bogdian⁹ nonus regnauit mẽsib⁹. 7. de quib⁹ ob tpis brevitatẽ nil memorie dignum habem⁹.

Ille iesus filius sirach natiõe hebre⁹: librũ q̃ eccliastic⁹ dicit edidit. quẽ hebrei panarethos vocãt a pan qõ est totũ. 7 rethon qõ est virt⁹: quasi tot⁹ virtuosus In quo de oĩ virtute tam theologica q̃ politica pulcherrime tractat. Quez ideo ecclesiastici nolunt: Eo q̃ de moribꝫ totꝫ ecclesiastice discipline religiosecq̃ cõuersatiõis magnã curã habere visus fuerit.

Herodot⁹ grec⁹ hystoric⁹ oĩũb⁹ grecis p̃ferend⁹ ea tẽpestate hystoriar libros edidit. q̃s cũ athenis in cõcilio legisset plrimũ honorat⁹ est qui vt Quintilian⁹ ait. Vulcas 7 cãdid⁹. Plin⁹ li. 12. nãlis hystorie dicit eũ scripsisse hystoriã.

Ochus cognomẽto not⁹ decim⁹ psarũ rex: regnauit ãms. 29. Hic iuuto impio otra Athenienses grauissima mouit bella. Ideo quersi in fugã nec deinceps p̃sis occurrere sunt ausi: Et⁹ regni anno decimo egipt⁹

Sophocles athenien̄sis poet ab eo discessit. Sta tragice. Quẽ acero ob ingenij magnitudine diuinũ poetã appellant. Is vltimis vite sue diebus tragediã in certamine ad iudicũ peritoꝝ miserat: 7 intellexerat q̃ victor esset. p̃ gaudio expirauit.

Artaxerses et⁹ noĩs scõus cognomẽto Memnõ quẽ hebrei Assuerũ nolant vndecim⁹ psarũ rex regnauit ãms. 40. Darij filius potentissim⁹ sup oĩs q̃ ante eum fuerũt. Cui regnũ ab india vsq̃ Ethiopiã fuit. cxxvij. prouinciãs fuit. Tercio regni sui ano grãce cõmunũ p̃parauit 7 subiectos magnifice pauit in tabernaculo mirabili. Reginã vasti cũ venire recusasset eam abiecit. Et honorẽ hester p̃buit: 7 in locum ei⁹ p regi

Artaxerses tertius qui Iochus Assue na babuit. ni ex Hester filius duodecim⁹ psarum rex regnauit annis. 26. vir certe seuus atq̃ inmanis vt suis facinoribus eternã sibi apud psas cõparet memoriã. Hic Nectanabo egipti rege Ethiopiã pulso ad suũ reuocauit regnũ. Hic suoꝝ cõmutatiõe euertit: cognatoꝝ cedes: p̃dationũq̃ strages totã impleuit regiã: nullo sanguis aut sexus etatisue habito respectu. verũtamẽ diuinã non euasit vltionẽ. Quia a suis obtruncat⁹ fuit.

Arsan⁹ ochi regis filius. 13. psarũ rex regnauit annis. 4. Genuit aũt filios multos de quib⁹ herodot⁹ manifestat: de eo aũt nil memorie dignũ habet. Iadus vero sext⁹ iudeoꝝ pontifex hoc ipo ano in de mortuit toh̃annis pontifex pris pontificatu succedẽs. sedit annis. 30. vir certe bonus. 7 pacis amator.

Parmenides pbus athenien̄sis cõsortia boĩm fugiens in rupe eaucasi montis consedit. Et logicas primus inuenit. Hic zenonis p̃ceptor extitit.

Darius Arsami p̃dicti regis filius vltim⁹ psarum rex 7 ipe primo anno regni Alexandri psarũ regnũ accipiens regnauit ãms. 6. Hic cũ potentissim⁹ esset: ne regie maiestatis honor deesset: bellũ cũ Alexandro magno varia sortuna gessit. Tandez ab eo victꝰ 7 superatꝰ: 7 a cognatis turpiter occisus. vitã pariter cũ psaz reg finiuit.

Melissus pbus ex Samo insula originẽ ducẽs. Parmenidis auditor: quez Aristoteles plepe nominat: magna virtutis sue documenta edidit.

Renus Senonen̄sium gallorũ dux. Monuchn anglorꝝ regis filius. 13. assueri psarũ regis anno ad exercitu trecentoꝝ miliũ Gallorũ relicto p̃prio solo yta liam venit. Et expulsis veneti⁹ tuscis: eorũq̃ vrbib⁹ occupatis multarũ vrbiũ (politeate ac iusticie testib⁹) fundamẽta iecit. vt mox dicetur.

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Hippocrates medic⁹

Ippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutorum (licet quidam scribāt aesclepij) filius: et pitagore discipul⁹: oīm medicorū princeps: in insula Choo genitus p hoc tps clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore pditam renocauit in lucem. que quingēntis annis post esculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diuꝰ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt manusuetudinē in habitu moribusq; ostenterēt: fuit (vt ferunt) corpe parvus pulcher forma: grandi capitis. tarditq; motus multe cogitationis. tarde locutionis: t modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinq. Cui⁹ hec fuit pulcherrima sentētia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qō cupit: cupiat qō habere potest. Qui vult in hac vita pacifice vincere: similis fiat illi qui ad omnium mutatur. Qui de oīi appositio gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philosoph⁹

Zeno philosophus actiensis ex cypro greca ciuitate feniabus frequenter accolis. Fuitq; napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum grauiter corpe fuisse: statu procero t atra cute. Unde illū Chrysippus palmatē egiptium vocabat. Crura habuit turgida t umbeculla atq; infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Uescebatur libēter ficubꝰ recētibus t ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilponē etiam t xenocratē decennio audiuit: fuitq; vna cum Cytheo philosopho stoyce secte auctor: quorū sentēta fuit. Id summū bonum qō honestum est. Nihil deest ad recte vinendū ei in quo virtus est. Tanto in honore apud athenienses habitus est: vt apud eum duces vrbis deponerētur. Qui aruntq; ipm aurea corona t imagine crea: hocipm t sui emes sepelire. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eꝰ erat auditor: cui t aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt saliceat multa audire quam loqui. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt saliceat multa audiamus: t pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates philosoph⁹

Socrates athenienſis philosoph⁹ clarissim⁹ ex pago alopecēsi filius sophroniſci marmorarij: t phanerete obstetricis filius. Fuitq; vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterq; Platonis t ōmnis ethice inuentor his temporibus floruit: philosophiam essi vt Cicero scribit euocauit e celo t in vrbꝰ collocauit: demosq; introduxit. t coegit de vita t moribus rebusq; bonis t malis q̄rere. Quā obrē vt scribit Solinꝰ non solum consensu hominum verūciam appollinis oraculo fuit sapientissimus iudicatus. Fuitq; orator ꝓmptus t acer: et primus teste Suetonio cum Eschino discipulo oratorie artis campos aperuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsq; ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit: t licet sapientissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qō nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iustitia: t aliisq; virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Cuiꝰ hominis est sapiētia eius? Inimicus vero hominis est stultitia eius: huius quippe multe fuere sentētie. quarum hec ꝓfectissima cēsetur. Age sic aliquum vt tuum non obliuiscaris negotius et qualis vis videri talis esto: Deorum accusatus q; detrectet queratur: canes t hircos esse deos: quos athenienses colebant. Tandē veneni poculo defunctꝰ est. Post mortē eius athenienses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grec⁹

Socrates natione grecus orator clarissim⁹: Gorgie auditor multoꝝ phoꝝ p̄ceptor eximiꝰ: vt Macrobiꝰ attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitidꝰ fuit t compt⁹: t palestre magis q̄ pugne accomodat⁹. oēs dicēdi veneres lectat⁹: inuētione facilis t honesti studiosus. Ac in cōpositione atq; diligēs vt cura eꝰ reprehēdat. Hui⁹ orationes et opa extant ac aliqua tradicta sunt: que maxia voluptate legunt. Edidit quoq; libellū exhortatoriū in quo hec pomꝰ sentētia. Talis fias parētib⁹: quales erga te natos fieri poptas. Seruo magis verborum q̄ rerum depositis. Uixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

Thucydides grecus hystoricus t quidē grauissim⁹ hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscat. Et teste quintiliano: est densus t brevis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quoruꝝ opera nūc in precio habentur.

Xenophon pbus

Archita tarentinus

Plato pbus

Antistenes

Speusippus

Xenophon pbus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli athenicusis filius: homo verecundus et speciosus vltraq; dici possit. moratusq; probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus et platonis emulus. Cuius xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice aut tatusq; administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui prius ad lucē veh nerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse platonem serunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria scribens. Et primus omniū pboz scripsit hystoriam. Fuit etas dux strenuus. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit asperis et difficilimis itineribus q; infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus fuit Mnesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filius pbilozophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem pbum cum a Dyonisio necādus esset per epistolas eripuit. Multaq; composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est q; voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones, hinc rerumpublicarum euersiones. Nullū denicq; scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato pbilozophus nominatissimus q; hoc tempus Eusebio referēte omnium pboz clarissimus fuit. Aristone patre: et matre periactona siue (vt alij dicunt) perona. Athenis similiter die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodozus. Mater a Solone certissimus duxit genus: Similiter aristo illius pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem Et sozorem petonam de qua Speusippus pbus ortū duxit. Literas didicit apud dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namq; picture studuit: poemata ediderat tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominat' cum pri' Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnus audiuit Socratem illo mortuo audiuit Cratheylū et hermogenē. Annoz. 29. megaram ad eundem se contulit. Hinc Cyrenē profect' theodozū audiuit: Postea in egyptū pfect' pbetas sacerdotesq; audiuit vbi comitē habuit eumpitem tragicum. Regressus athenas in achademia mozabatur. Tercio in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euasisset venditus est. Interrogat' aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō possunt: nec de pteritis recordari. Obijt denicq; plato in conuiuio discumbens anno etatis sue. 81.

Antisthenes athenien'sis pbus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quotidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisq; illius imitator effectus. Cynicam prior sectas inchoauit: princepsq; in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos et diuersarum rerū scripsit. De eo Dicearchus cōtra Iouinianū scribit. q; cū rhetoricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite et magistrū vobis querite: quia ego nihil reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et qō satis est nescire.

Speusippus athenien'sis pbus Eurimedontis filius. platonis ex sozore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebat facile: et voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manus dedit. Unde diogenes pbus eum dure redarguit: deinde cum paralysi solueret: orauit xenocratem vt sibi in docēdo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescēnib' interijsse. Fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria et dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Primus inuenit quo pacto ex gracilioribus lignis fierēt vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plim⁹ velle videtur fuisse conditā a populis lenijs et marticis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assiceri per larum regis temporibus a gallis Senonensib⁹ a⁹ fundamēta iacta sint. Verum longe ante insubres galli vicatim locū habitauere. Hec in margine⁹ Ticini flumis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trabitur. Et a Ticino flumine Ticinū appellat vbi insignis sepiz ones te hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ t aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoz t postea longobardoz libenter meoluerūt. Vnde apud ipam multa fuerūt preclare gesta. Et ꝓterea cū mediolano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē t nūc t olim dare illustresq; fuere. Eam cuntatē arbila rex hunoz direptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Erulor rex Orestē patriciū Augustuli nup genitozē in eo obsessum viq; captū interfecit. Ticinūq; vrbs crudeliter ab eo direpta atq; vastata est: vbi tunc cetera maxima fuit aūm romanoz quātū nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: p septimū Stephanū pontificis tempa yngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captāq; ferro igniq; vastarūt. Interea Agapit⁹ pontifex roman⁹ ytaliecq; peeres t populi berengarij t alberti si lij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumq; ytalia a malis que diu fuerat ꝓpessa respirare cepit. Perhart longobardoz rex monasteriū sancte Agathe et theodolinda regina ecclesiā sancte Marie ad gradus in ea cuitate cōstruxerūt. Et Luitprand⁹ lōgobardoz rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi veneranissime seruāt delatā curauit. et sepulchz ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemq; rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apō bononiam vbi eiusdem sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Bonidberta regina ecclesiam sancti Johānis baptiste. Et petrus epūs Linthprandi regis cōsanguine⁹ ecclas sanctā Trinitatis pie construxerūt. Et⁹ postea exornande vrbis p̄ ceteris Johānes galeatus maria viceccomes prim⁹ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cū ampliissima bibliotheca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris anxit: in quo ferarum vinaria et pulcherrimas venationes cōstituit. In cui⁹ medio supbissimū monasteriū ordinis carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Verū ipius ambit⁹ est centū t viginti cubitorum Habet nūc Papia in gymnasijs multos iuriū ciuilis t pontificij ac phie et medicine facultatis claros. Genuit aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis ꝑcipue excelluerūt Syr⁹ ei⁹ vrbis epūs doctrina t sanctate laudatissim⁹. Etodi⁹ poeta eloquētissim⁹. Habuit et Antonū Guaynerū medicū sua etate celebernimū q̄ in curis medicinalib⁹ multa cōposuit. Et cattonē sacū. Bilanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Apulejus

Plotinus pbus

Diogenes

Philipp⁹ rex macedonū

HErmes egiptius qui a nostris dicit Mercurius pbus: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissim⁹ tamen et instructissimus in omni genere doctrine: adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegisto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq; libros multos ad cognitionem diuinarum rerum pertinentes: qui ad huc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt pater. 8. de unitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

APuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia connexta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ⁊c. Cuius hec fuit sentētia. Nihil est deo similius q̄ vir animo perfecte bonus.

PLotinus pbus platonis quoq; discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor: p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omnū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse credens fortune impetus. Itaq; locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq; illum desideria ceperunt. Et pterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq; animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunas illuminat ita ⁊ deus animam illustrat.

DIogenes magnus pbus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q apprime omnes voluptates a se abdicauerat. Palliuū p̄mus duplex habuit pter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset quidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabat. Idem cum vidisset puerum concauā manū bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem scrutanti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi umbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ⁊ alia pauca: cuius sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: p̄sta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

PHilippus pdicte regis filius vigesimus tertius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiq; bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieq; ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autē blandus alloquio: malens amari q̄ timeri sed moribus grauis: vini nimis cupidus: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq; p imperij sui finibus vendis procul exisset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis perfugum confugerat: videns olimpiadem philippi cōiuges pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte eum mater olimpias concepit visa q̄ quiete est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum philippi alexandrum peperit filium. Quē philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) velut tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Aristotili scripsit. S. filiū mihi genitum fato quo diis gras ago non tam p inde q̄ natus sit q̄ p eo q̄ nasci contigit tempibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē postea aristotiles disciplinādum assumpsit et q̄ quidē mum sub eo pbo creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum philippus conspexisset dixit se ex deoz responsis cognoscere q̄ post eum regnaturus esset. Unde ⁊ currum regium ⁊ eās cum summa auri ei vedit: qui contra reges peloponensiū castra mouit: de quo victorie corōnam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imperio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus ⁊ vigesim⁹ macedonum rex vltimo Arsam persarū regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis .12. et mensib⁹. 6. viginti ąp peerat annozum cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox ulti am(quam nūc Sclauoniā dicimus)ardenti animo subegit. Et romanozus insulas obtinuit: sta tumq; cum in Aphricam transfretasset eam totā superauit. Deinde Syrias rebellantē ingressus ea depopulata Damascum expugnauit: Hydo nem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās ibi indeozum pontificem veneratus vrbem est ingressus: iudeis immunitates concessit: inter unicia quoq; multas gentes rebellantes compe scuit: ortūs nonnullas seditiones extinxit. Qui bus rebus erectus tacto gradu in greciam con tendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia tur athenienses Thebanos ⁊ Lacedemonios ab eo ad Persas defecisse. Quibus motibus oc cursurus tanta celeritate instructo paratoq; exer citu greciam oppressit: vt quem venire non sen serant videre se vix crederent. Et athenienses si cuti ꝓnus defecerunt: ita primi penitere ceperunt ibiq; ab ira remene pbo placatus immunitates pariter ⁊ pacem eisdē athenīēnsibus reddit. The bas rebellantes mox recendit. Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoq; interim in quo mi rificam condidit ciuitatem quā ex suo nomine vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persidem peciisset et darius suam puerī ciam vilipenderet. Audita legatione matris Olī piadis que grauiter infirmabatur Macedoniaq; repetijt in quo reditu dum ex asya in minorē asi am ꝓ Hellespontum trajiceret pbrigias supauit Macedoniam puenies matrem conualescentē inuient. Alexander igitur rentegrato exercitu. Cum omnes regiones circa cuphratē suo adie cisset imperio ponte facto euphratē transiit. et Persipolim appropinquauit. In qua darius ꝓ farius rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuoz mi lia quingēti: naues centum. lxxij. hac tam par ua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit ad tutrabilis vicerit. An egredi ausus fuerit incer tum est. Cum ad tam pitulosus bellum exercitus legerit non iuuenes robustos: nec ꝑmo floze eta tis sed veteranos plerosq; etiam emente militie qui cum patre patruisq; militauerant elegit: vt non tam milites q̄ mgros militie electos puta res. Ordines quoq; nemo nisi sexagenari⁹ du xit: vt ꝑncipia castrozum quasi senat⁹ reipublī ce vtereturr. Itaq; nemo in ꝓlio fugax sed victo riam cogitauit. Contra rex ꝓsarum darius sidu cia virtū nil astringere affirmās sins occulta cō silia victorie furtiue cōuenire. In acie ꝓsarū sexcē ta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alex andri q̄ virtute macedonū superata terga vertē runt. Post victoriam maioz pars asye ad eū re fecit. Deinde nūciatur Darū cū ingenti exercī tu aduentare itaq; timēs angustias magna cele ritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē per uenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea Darius cum tricentis milibus peditū ⁊ centuz milibus equituz in aciem ꝓcedit. Alexander cō tra lescēs exercitum in hostem duxit: post hec ꝓli um ingentibus animis committit. In eo vter q; rex vulneraf tandiu certamen anceps fuit q̄ ad fugeret Darⁱ⁹. Extrēe cedes ꝓsarum secuta est. Cesa sunt peditum septuaginta vnum milia: et quitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus cecidere pedestres. cxxx: equi tes. cl. in castris ꝓsarum multum auri ceterarūq; opum inuentum. Inter captiuos castroz ma ter ⁊ vroz exoremq; sozoz ⁊ filie due Darij fuere Post hec opes darij diuiciarūq; apparatum cō templatus: admiratione tantarum rerum capt⁹ et tunc bersanes captiuam diligere ꝓter formē pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babilo niam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexā dro magnam pecuniam pollicef: qui non pecu niam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bel lum Darius reparat quadringētis milibus pe ditum et centum milibus equitum obuiam va dit alexandro. post hec prelium committit Ma cedones in ferrum cum contemptu tonēs ase ve cti hostis ruebant: econtra perse mori q̄ vinci ꝓoptabant. Raro enim vllo ꝓlio tantum sangui nis fusum est. Darius cuz vinci suos videret vo luit mori ⁊ ipe: sed a ꝓximis fugere compulsus est. Hoc ꝓlio asye imperiū rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus fuit. Expugnat et ꝓsipolim caput persici regni. Darius a cognatis suis captus in gratias vi ctoris aureis compedibus vinciur: deinde mul tis vulneribus confossus interijt. Et sic ꝓsarum regnum finem accepit cum regnatum fuit ℔. 14. regibus annis. 254. Post hircaniam marosq; subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum cce. milibus mulieribus. Post hec indias petit vbi porrus rex captus et regno indozum potitus est. Tandem cū in babyloniam redijsset mul tis diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente velut telo confixus ingemuit: p Cassandrum antipatris filium datur venenū Cuius tanta vis fuit vt non ere nou ferro: nō te sta contineret nec aliter ferri nisi in yugula equi potuerit. Quarto die indubitatam senectēs mor tem agnoscere se fatum maiorum suoꝝ ait. Ad postremum corpus sunm in hamonis templo condi iubet. Cum quereret quem imperij face ret heredem respondit dignissimum. sexto die ꝓclusa voce exemptum digito annulum perdu cte tradidit. Recessit alexander: mensevno. anos tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentiaz animi magnitudine ꝓcelsus.

9

Linea pontificuz

ITe Jadus sext⁹ indeoz pontifex post moz tem Johānis pōtificis pōtificatu succedēs sedit annis. 30: vir certe bon⁹ ⁊ pacis amato. occurrit alexandro irato iudeis qui volebat vastare hierusalē indut⁹ pontificalib⁹ quē videns placat⁹ sbito descēdit de equo. ⁊ nome adorabat pōtificēq; venerat⁹ est. Demū cū intrasset cuitatē obuiata sunt sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ⁊ eiz coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Cumplitq; maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra darū. Et concessit iudeis libertatē suis legib⁹ vtēdi. et q; septimus ann⁹ esset absq; tributo ꝓter sabata terre.

OMias iadi pōtificis filius septim⁹ hebdeoz pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pōtificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et cuntis hierusalē in omni pace habitabat quia ꝓter eiaz gentū reges ipam cuitatē et templū summo cum honore habuerūt. et maxis muneribus ornauerūt.

Linea Christi

Achym filius sadoch vpte Mathei primo
Anno mūdi. 4909.

Syriaz regni principium

SIria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

ITe Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Anti goni denuo demetrio et filio restituit. Is postea regnauit annis. 32. Cōtinuus ait laborib⁹ vsq; ad octogenarios annos semp bellū gessit. In q̄ tepugnās tandē extinct⁹ est.

ANtigon⁹ philippi regis fili⁹ ⁊ alexandri frater post eiz in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri pncipes vn⁹ habebat. Vir certe supbissim⁹. ideo multa bella gessit. In quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ et⁹ filius fuga sibi salutem petiit.

SArabella pfect⁹ supstitiosum templū edificauit in mōte gargazym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat genere. Et hic incipit Samaritanoz. qz mitu adheserūt ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti sūt Samaritani. qō fama vsq; ad destructionē tēpli p romanos duravit.

Reges Syrie

Selencus

Antigonus

Monarchia

Alexander magnus

Antiochus Sother

ANtiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognomen nacti sunt.

ALexandro magno in ipo etatis ⁊ victoriaz flore extincto. miste apud omnes totāq; babiloniam silencium fuit. et vltima suā voluntatē in duoze cum quos ab adolescētia comites habuerat ampliss̄imi regni sui successores cōstituisset. Et isti duodecim quib⁹ regnum diuiserat cōcordare non possent. In finita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria pticio effectum habere nequiuit contritis aliis. Hij quatuoz viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in syria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ ho in assyria regret.

Demas phus

DEmas philosophus athenien'is alexandri tempe claruit. Hic dum alexander obtinere vellet t obsideret Athenas restitit: psuadens athenien'. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibēs se familiarē. Cerū athenēsibus alexandro sacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū custoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quintus curcius

QUintus Curcius phus increpauit alexandrum eo q sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis t nō auferas. Si homo semp id cogita alijs postpositi.

IN diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi sueft. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguine sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsq ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et p septem dies grando lapideis immixtis t testarum fragmentis terram latissime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr alexandri

Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit psecutio de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti t Syrie fit psecutio: quia nudeis quādoq; infestī quandoq; fauoz abiles fuerūt reges ipi: qō ideo euenit. quia reges isti pene semp pugnabant cū egiptijs israel autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunq; se verteret. Et ptolo-

Reges Egipti

Ptolomeꝰ lagi q t sother

meus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nationibꝰ.

ISte Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptioꝝ rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāq; amplam successionis suis reliquit splendorē vt ab eo subsequētes egiptij reges ptolomei dicti sint.

PToloneus philadelphus scūs egipti rex regnauit annis. 38. Hic ex ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortē regno cessit. quoz pietatis exemplo amorem populi vnicum conciliauit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem phm preceptorem habuisset bibliothecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pduraūt. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsq; ad centuz viginti milia. Et eos in hierosolimā remisit: et vasa votiua Eleazaro pontifici p dūmus scripturis babēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater t alimoa vxor ex qua suscepit euergetes t beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Ptolomeꝰ philatelphꝰ

FEte Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: t victos romanos vndecumq; miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: t fere romanum nomē teleuerūt. vrbē occupauerūt: neq; tefendi quicq; nisi capit oli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui invicta ciuitate exulabat. Gallis supuentū est: grauissimeq; victi sunt. Postea tñ accepto auro mille librarū ne capitolū obliderent receſſerūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita eecidit vt t aurū qđ bis datus fuerat. t ola militaria signa reuocaret. honor ei pest Romulū scōus delat⁹ est.

QUinct⁹ cincinnat⁹ inuent⁹ in rure t ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et preneſtam accepit.

TEmpe illor cōsulū grauissima pestilētia vniuersaz romā p biennium afflixit. p qua depellāda a pōtifices ludos scenicos instituerūt: et sic p depellāda peste corpor acceſſit morb⁹ animarū.

TEmpe illor duor cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p anellā quandā. pdite coacte sunt hibere venena q coxerāt: quib⁹ hausti cōsumpte sunt: fuerūtq. ccc lxx. damnate pscie facinoris.

ANno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. GAyus gallos iterum in bella ruentes vicit.

FEte marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis expugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit t grauiter trucidauit.

SUb istis cōsulib⁹ Publio Cornelio t Marco curio finitū est samniticū bellū qđ p. xlix. annos durauit cū mixta clade romanorū: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

DUo cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ filius cū cōtra impium cōsulum contra hostes pugnasset t quāuis victor: tamen pter modestiam virgis cesus et capite punitus fuit.

SUb Bolobella et Domicio cōsulibus lucani bruttij samnites cū etruscis Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo septē triumphi militum sunt occisi t decem t octo milia romanorū pstrati. Sed eius

romam tenderēt a Cenomanis Bolobella consule deleti sunt.

FAbricius vir digne memorie nulla industria suasit pirrho regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā cū sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

PEte Papirius cum adhuc puer admodum matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente cū matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. Ancecta impudicum: puer senatum rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt deinceps nullus puer admittatur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius symonis

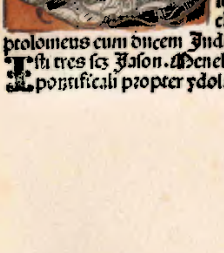

Josephus

Jason

Menelaus

Alchimus

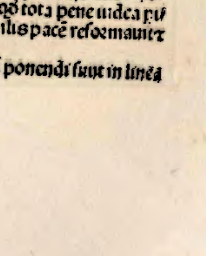

LXX. Interpretes

Iste antiochus est nois scōs cognomēto Theos Antiochi pmi filius: tertius syrie rex: regnauit annis. 15. pmo vroze laodicea habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen sicq; pacati.

Eliud filius achym anno mūdi. 4959.

Antiochus galericus est nois tertius: quartus asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat filius antiochi theos de pma vroze laodicea: que virū suum veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūq; galericum filiū suū p patre secit regnare: qui ter q̄ exercitus syriā vastauit. Verū ptolomeus postmodū illū occidit duobus filijs Seleuco et Antiocho magnis derelictis.

Joseph vide vir bonus atq; magnanimus: Qui pplin iudeox ad claritatem rerū eximias pduxerat: postq; virginitatē duobus annis syrie et phenicis et Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio de puericia mirabilis virtutis atq; ingenij. Qui cū tercia decimū ageret annū demōstrauit animi prudentiā: pater eius voles cognoscere adolescentis virtutē: eū in solitudine duox dierū mittit ad seminandū cū trecentis migis boux: celans loca quib⁹ligarētur: Quod videns hircanus quod dā virile mas sua etate excogitauit: decem migas occidere fecit. Et earnes bubulas suis distribuit: pelles vero coxiandēs loca boum fecit. p que boues ligarent terrā seminaturi quā sibi pater commiserat. Ideo ad patrā reuersus plurimū dilectus est.

Joseph

Iste Symon cognomēto iustus onie pōtifex filius: octauus hebreox simus pōtifex mortuo pse ponit. Cui⁹ accepies fuit ānis. 16. hic pter pia cultū et iustū regimē pnās in suos ciues clemētiā multi cognominat⁹ sunt.

Jason

Eleazar ponit sex symonis iusti frater mortuo pse. Cui⁹ ea⁹ frat⁹ filio adhuc parvulo tpe faciendo cū principatū susapiens sedit annis. 17. mittit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretandū legem: q̄ ānis diāmus. lxx. tm: visus scripture obtinuit q̄ q̄q; parvū numerū excrescentem obtinet.

Menelaus

Eleazar accepta epla a ptolomeo philadelpho vt mitteret senioxes et doctos q̄ interpratiox legis dei vinetis facerēt inde ad regē mittes q̄d postulabat ita scripsit ex vna q̄si tribu doctissimos viros electos legē ferentes q̄s polt legis nām scriptionē ad nos caute remittat. Cū ergo venissēt seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo benignissime suscepti. Ostensoq; regi legis rotulo i q̄ litis aureis ydelicte leges pmebāt et singulos in singulis cellulis reclusit. Qui in. 72. dieb⁹ legē de hebreo i greca trāstulerūt. Hic cōtextus in trāslatiōe (vt augustin⁹ testat) sine alia verboꝝ aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetrius ad regē obtulit. Et vocās ad se interpretes: gratias egit et remisit eos: donās vnicuiq; optimas tres stolas et aureos talēta duo: et calicē vnū.

Alchimus

Onias filius eius nois scōs symonis iusti talēta totū cōtinuatorium. filius. xi. hebreox pōtifex sedit ānis. 9. puer mēte: pecunijs auarus: zelo legis vel pōtificatus auaricie negant mbuta exercen. pter q̄d tota pene iudea pvincia fuit turbata nrbabāt. Josephus vo inter suos nobilis pace reformauit et prolomeus eum dilexit Judee constituit.

Isti tres scz Jason. Menelaus. alchimus q̄ius fuerunt de genere sacerdotali non tñ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriā et eox pessima opa et quia malē intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentū. 20. sup. ccc. ab Alexandro magno Justino libro xi. attestāte condita fuit. Alexāder em magn⁹ ad Jouē ammonē pgens cōsultū⁹ z de euentu futuro rum z de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et colonā macedonū caput esse egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū pstructaz ab alexādro magno: quaz vna fuit in egipto p diuocatē architectū (vt scripsit Vitruui⁹ in phemio libri pmi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solin⁹: qō plurimū Canopicū dicūt. Alia struxit idē alexāder in asya. Alia in scithia sup thanaim. Alexandria igit Alexandri op⁹ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qō Juli⁹ celar post thessalicū diē: mortē eiz pompey cū uenisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure pmot⁹ p speciē religionis discēdisse legitur. Et august⁹ Celar post victoriā actiacā Antonijqz uenerū z coactū mozi eodē uenīes alexandri corpus reuereter aspexit. Cuiqz ex eo quereref An z ptolomeū uellet aspicere: elegātissime regez ait se uidere uelle: nō mortuos. Et⁹ sit⁹ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusqz latera que in longū tenēbāt circumlabaf stadijs ferme. 30. hanc vniuersaz vbs distinctā serūt: quib⁹ eq z curr⁹ cōduci possiūt: sed duab⁹ latissimis que plus integro expādunf. Et sese mediās ad rectos angulos secāt. Munf aūt (vt Josephb⁹ uetus tradidit) vndiqz aut icōmeabili solitudīe: aut ipoztuoso mari: aut flumib⁹: aut siluosis paludib⁹ pulcherria quippe olim fuit. Nūc ēz ciuitas optie munita est: decoris membr⁹ firmisqz aluis muris z turrib⁹. Int⁹ ho nō ciuitas sed pene acerui lapidū: plena ruinis z desolationib⁹ videf. Celeberrima ydoloz phana habuit: necnō z xpianoz templa adhuc extantia. Mltas quoqz habuit regias edes que z multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā p libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim fuit: hodie colūna ex vno lapide pcisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet ēz eccl̄am ad sctm Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marc⁹ em euāgelista huic vrbi pmo xpm pdicauit. Et cū ibidem ab apl̄is epus fuisset ordinat⁹ eccl̄as ordinauit mlas q mortuo Amian⁹ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emerscre viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens pbiter. Origenes pbiter olim excellētissim⁹. Athanasi⁹ vrbis epūs. Didim⁹. Theophil⁹: z alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos z Januēses vnū: vbi negociatores z merces coz cōseruanf. Catholani ēz in curia regis sicilie. Et bij sacella pulchra habēt in qb⁹ diuina pagunt. Turci ēz Tartari z alie gētes suas ornatas habēt domos: q in nocte p sarracenos claudūf. Est aiūt hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in alia amenissimus z fertilissimus ortis circūsepta cū gleba frugifera: q nili aq irrigaf. Port⁹ custodia sarracenī nūc diligētissime obseruāt. Mōteiqz duo ad hoc in ciuitate sacti: Naues aduenientes pspiciēnb⁹ ostēdūt Ferūtqz colūbas edoctas deferētes līas vt tunozes ab incursu insidiantū esse possint. Colūbe em anuāqus vt plin⁹ refert internūcie in reb⁹ magnis fuere. Et eplas annexas earpedib⁹ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

DEmosthenes fuit olim grecie oratorum princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrem in officina gladiatorii fuisse. Unde teste Juuenali: pater demosthenem ardentis massae fuligine lippus: a carbone et forpice gladiatorio parante incudem: et lutheo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone sagacitatem hauriens summus orator effectus est. Cui eloquentiam Eschines (qui a iuuentute sua studiosus et Socratis amator) commendauit. de eo refert Valer. Cum philippus macedonũ rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc sabulam recitauit. Lupi suaserũt pastoribus vt secũ amicitiã contraherẽt: quod cũ pastoribus placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij causse essent) traderẽt: quibus datis pro libidine gregem lacerauerũt. Ita sublatis oratoribus philippus athenientibus sactus esset. Quo audito athenienses ei concilio acquieuerũt: et sic cunctas a periculo liberata est. Inquirem cuidam. Quomõ posset benedicere: ait si non diceret nisi qõ bene sciens.

Aristoteles

ARistoteles pborum omniũ princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidem ortus nisi quod huius viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis pfessorem. Qui apud Amynthas macedonie regem philippi patrem magno loco polit est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prim a etate in Macedonia enutritus est. Sed cũ adoleuit anno (vt perhibẽt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quã non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiã Atarnei tyrannũ profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniã a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinas alexandri fuisse traditur. Sed alexandro in Asyam cũ exercitu pfecto ipe athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cuius quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sap

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Sibylla chumica

PTolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galeticum quem idem & eius mater Laodicea regno pmouerat Syriam Liciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

PTolomeus philopator quart⁹ egiptiorū rex regnauit annis. 17. hic pter crumē cum patrē occideret et fratrē trucidauerit philopator dictus est. Et sicut sceles⁹ in occupando regno: ita in admistrando segnis: luxui eī se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tū pdicta recuperauit: spoliasset & annō chū regno si virt⁹ fortune succesisset. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretricū illecebris capit: qmb⁹ inuolutus filio quingento relicto emorit: meretrices in vltionem euridae patribus suffigunt. Alexādri ad romanos miserūt vt pupilli tutelā susciperet.

Dion pbus

DIon Syracusan⁹ nobilis pbus posti & vtrag dyonisij tyrānide cōplicatus diu fuit: apud syracusam vrbē interimit. Nam fugiens ille dyonisius aristomachē dyonis sororē in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparinum et Nisseum pcreauit: totidem & filias quarū primā eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipi dyonisio patruo: qui ēter nobilē opinionē & generosas maiorum famā: multa etiā alia bona a natura recepit vt pote ingenio bonū et docile: et ad omnes artes ydoneum magn & corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: qs ipe tyrānus muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Anaximenes

IBta Sibylla chumica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. & viuens: ait. In pruma facie virginis ascendet: puella facie pulebra: capillis phea: sedens sup sedē stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius pparum: lac de celo missum.

ANaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: q cum Alexander ratus ad diruendam laudatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra mēia. habuit obuium anaximenem preceptorem suum: sciens q alexander q anaximenes ire sue se vellet opponere: iurauit se non facturū quic & ille petierit. pcto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbis obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Berilla

Carneides pbus

CArneides philosophus floruisse dicitur: eo q ab Athenienssibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuz ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum oris apponere obliuisceretur. Sed melliſa quā vocis loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo tem q vite sue anno philosophādo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

SErtilia virgo vestalis de incestu conuicta ad pozam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

XEnophilus pithagoricus pbus patria calcidonensis hoc etiā tempe magno hab'etur in precio qui omnes humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas phus a quo incepit secta Academicorum hic habuit amicũ pauperem et egrotum sed virtutẽ ꝓ verecundia dissimulãtem: quod cum Archiphilas comperisset: iudicauit sine confessione secretius foze succurrendus: et accepum pecunie sacculum clam illius pulmani subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel ꝙ indigebat inueniret ponꝰ ꝗ dono acciret.

Hii duo consules cum alexãdro rege Epyri pugnauerunt.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Hic Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium sumente tarentinis pirro rege grecorum bellatꝛ̃ est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Emilius consul

Valerius Corninus

Marcus Valerius cognomento Corninꝰ romanꝰ adolescẽs plãctus quidẽ animi et singularis virtutis Camillo nõ indignior fuit: qui licet adolescẽs tñ ipse cõtra gallũ virũ immanitudine tñ animis insignẽ singularem assumpsit pugnã qui dum armatus in mediũ ꝓcessisset et nondum manũ cõseruisset cui galee repente corinus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunc discessit nunc ei rostro et vnguib⁹ oculos galli vulnerare nõ destitit ꝙad Valerius hoste tali ꝓdigio territũ obtruncauit. Quo mortuo statim corinus e cõspectu euanuit. Et valerius deinceps Corinꝰ noie appellatꝰ est.

Emilius

Marcus Curius

Consules illi duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curꝰ tercium bellum gessit contra epyrotas Pirrũ fugauit cesis .xxiij. milibus. Aut cĩ nec aciẽ vinci nec pecunia corrupi possit. Malo dumtꝛ̃ imperare ꝗ locuples fieri.

Hemicus

Sempronius

Hii duo consules sibi mutuo succedentes prefuerunt. Hemicus vicit affros et tharentinos Sempronius autẽ vitat pugnantes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantũ sanguinẽ hoim suscipe qꝫ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papirꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictatore electus Quintũ fabiũ magistrũ equitũ sibi cõstituit. Qui statim contra Samnites ex senatus decreto expeditõnẽ suscapiẽs in eos acies dirigit Sed paulo post cum dictatore rome opus esset Quintio fabio equitũ magistro ꝑcepit: ne se absente cũ hoste pugnare ꝑsummeret. Fabiꝰ autẽ adolescẽs: vt erat animo strẽnuꝰ post dictatoris ꝓfectionem aliquando ꝓ exploratores didicit: omnia apud hostes solita esse qui animo accensus: cuncti gio cũ samnitibus incredibili feruore cõstitit atꝗ vt acꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atꝗ ita calcarib⁹ concitatos in hostiũ agmen emisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quã obrẽ ad viginti hostiũ milia in ea die cesa fuisse Liuius scribit. Parta itaꝗ victoria de re bene gesta literas (non ad dictatorem) sed ad senatum mittere curauit. Quã obrẽ iratꝰ dictator Fabiũ admonuit capitalẽ penã esse rem. ꝙ se absente pugnasset. Qui cum ad mortẽ duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantaꝗ cã obtrem seditionẽ in ꝓpatriũ milites cõmouerunt vt ipse vix mortis impetũ ponent euadere postea samnites romanos apud caudinas fureulas angustijs locorũ conclusos ingẽ dedition vicerũt. Verũ sequenti anno iubẽte senatu romani duce papirio samnites deuicerũt. Qua victoria triumphum duxit.

Seleuc⁹ Ceraunus et⁹ nois scōs. Quit⁹ syrie rex regnit ānis.2. Is cōtra ciuitates q̄ a pte defecerāt ingentē classes cōparauit. Et orta tēpestate classes oēm amisit pter nudū corp⁹ t paucos comites. Deiñ post naufragiū a ptolomeo euergete uitus in antiochiā fugit ybi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānoz.14. sub eta tē regni capitā⁹ sub occasiōe regni defendendi fratrem huic Seleuco regnū abstulit.

Hui duo frēs Antioch⁹ magn⁹ t Seleucus Ceraunos ambo regnare uolētes perq̄sierare sanguinē pris sui t onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē duxit exercitū cōtra philopatorē filium euergetē. Sed añ cōgressus Seleuc⁹ mortuꝰ. et antioch⁹ psequit bellū: in q̄ uix auffugiēs totū exercitū pdidit. Rursus magz cōgregās exercitū t ptra Epiphanē filiū philopatoris adhuc puerū ānoz habēs cū milib⁹ alijs secū philippū tegē macedonū. obtinuitq; ptra duces ptolomei pueri: fugauitq; Scopā ducē et⁹. iudeā q̄s cū milib⁹ alijs ciuitatibus acq̄siuit t ofa ḡuauit. Et q̄ armis egiptū capere nō poterat uolole defpōdit epiphanē filiā suā uxt sic quasi amic⁹ regnū straret. § nō ualuit cum res inuertit.

Antioch⁹ cognōmēto magn⁹ et⁹ nois ūrtus Dext⁹ syrie rex: syrijs regre cepit regnit ānis.36. Is ptolomeū philometē deuicit. t cū uirtute t diuitijs primū babūdaret ita exercitū instruxit gregarij milites auro caligas sacrēt buic annibal pen⁹ cartaginē tradēs metu romanoz ad cū secessit. Romani antiochi t annibal insolētias sustinere nō ualētes L. Lozneliū ysulē t Scipiōes. s. nasicā t affricanū legatos cōstituētes annibalē superare. Etiā antiochū deuicē tes. coegerūt eū pacē a romānis postulare. Cōcessavt ex europa asiaq; recederet se intra thaurū contineret: t. 20. obsidib⁹ dat⁹ decē milia talētoz q̄t ānis psolueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter p missi psidē intrassi in fano fortune ab ipis sacerdotib⁹ pempt⁹ t mētē ardentiā cōcussus e templo p iectus est.

Seleuc⁹ ille q̄ t philopator septim⁹ asie t syrie rex regnit ānis.12. Ut q̄dez Igemo ebes t inqu⁹: misit heliodoz ad spoliandū erariū in templo q̄ inq̄ iudicās p angelū flagellat⁹ uix ad uitā redijt Quia p eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illustrem fratrem successorem habuit.

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū milib⁹ alijs martyrio coronāt⁹. qui martyres⁹ ante incarnatione filij dei p lege dei usq; ad mortē gustissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi utpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Eleazar an. m. 3009.

Ele symō onye pōtificis filꝰ duodecimus bebraoz sūmꝰ pōtifex sedit ānis.12. Uir bonꝰ: magna bñs pcōnia laudit. Ecclesiasticī. l. q̄ templū reformauit in melꝰ: t ciuitatē pulsus amplificare. Hic curauit gentē suā t liberauit cā a pditōe. Mortuus tandē onā filū reliquit successorem.

Onias magnꝰ simonis filꝰ pōtificatū obtinēs sedit ānis. 29. q̄ xpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū multis iudeis in egiptū. Ibiq; extruxit templū admodū templi hierusalē in q̄ gauntet peccauit agēdo superstitiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Iste Symō fuit filꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris. princeps aūt sacerdotum tandē morientes post se reliq̄t filios Onyā Jesus t Jobannem Qui ad tres pōtificatꝰ Sacerdocij puenerunt.

Onias pius fuit uir sanctꝰ gratꝰ deoz hoibus: q̄ tandē ab andronico occisꝰ ē. Et rex de iustissimi uiri nece turbat⁹. Andronicū bonā capi fecit t puri pura exuui eo in loco q̄ ona pemerat tādiu ūgi cedi fecē donec expiraret

Bena

SEna vrbūz etrurie, vrb⁹ opibusq; nunc scō a amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto tradit a gallis senonēsibus tpibus brennj ante xpi aduentū. cc lxxxij. cū in ytaliā venit condita p senonibus suis t armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo qui dem validior. Qz senēses t limamētis membroz t venustate faciei t colozis grana: moz⁹ quoq; tpis ad gallos t britones a quib⁹ originē traxerūt videnf accedere: licet eos venustas tpis: ozbis plaga: litus regi onis. cō uict⁹ sinu timoz quib⁹ sanguine t moz⁹ diu pmixti sunt ex magna pte mutauerut. Sed reuera in ter nouas numerari potest: cū nullis in veterū mōimētis reptaf: nullaq; antiqtatis vestigia in ea appare ant. Sunt q affirmāt Karolū cui malco fuit cognomētū eaz cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs sci Georgij de alga (qđ glosus pontifex Eugen⁹ relicto primū seculo xpiā edificauit paterne hereditatis pecunia) inuenif in libro litteris scripto quetustis. Johannē romanū pontificē nomis ozdine duo de vice simū acceptis te perusina ciuitate. Arretina. fesulana. florentina. t volaterrana diocesib⁹. sex plebanb⁹. ciuita tem hāc edificasse: q ab ipo sex plebatuū numero Bena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc supercilio cuiusdā pennisule iacet vndiq; qsi ripas undosas habēs: in supiozi tamē vrbis pte solū aliquātulū habz oz tis viridarijsq; ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Videlicet Gymnasiū ppulcū t foz t por ticus et regia palatia. Hospitaleq; sumptuosissimū pietatissime gubernatum. Ampla qs et libera est cū turri bus t pugnaculis ac optis instituta moz⁹: pplo neq; rudi neq; urbano. Et⁹ ager maxim⁹ t herbidus semp boū bubalozūq; multoz nutritoz. Frumēti qs vini et olei fertilis. ac fructuū oīs generis abūdans. Hec a roma stadijs octingētis distat. Cui⁹ viri inter etruscos religione moz⁹ ac lingua pstare noscuntur. Habuit aūt Bena illustrē sid⁹ sctm Bernardinū cui⁹ reliquie apud aquilā vrbē miraclis p singulos dies multiplicatis coruscāt: Js ōm⁹ oim ozdinē beati Francisci ad eā q nūc tantope viget obseruātiā regule pduxerit. Ornatag; fuit Hugone medico t pho qui ceteris sui seculi post functū vita Jacobū fozliuiēsem docti oz clariozq; habit⁹. Et friderico turris cōsulissimo: qui ea in doctrina cōsilia plima reliqt. Bena qs Vitruvio enea pstis primū laurea: post: episcopali t papali mitra redimito. Auriscp plinius tpōrib⁹ doctrina exculti ornatur. Umbzonē senēsis agri fluuiū inter t paludē danaam sive fluuiū paliā que ea palus efficit multa sunt mōtana t campestria opida. Jnestq; ciuitā vetustissima vrbs de qua Plin⁹ plura scribit; que olim Carmon fuit nomiata: nūc vrbi senensi subiecta t ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Ptolomeus epiphanes quint⁹ egiptior⁹ rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nodū quatuor excesserat ānos: et cū ex⁹ mlantia cōsilij et roboris compos esse nō posset: Antioch⁹ magn⁹ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes p infante strenue diuicātes regnū oīne defensarūt. Ad ipm quoq; fouendū Omnes mercor⁹ pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili⁹ sororē suā ei unsidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antioch⁹ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atq; filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi fecit. Cūq; vniuersa egiptū sibi subiugare niteret ab egiptijs extra cōfines electus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Ptolomeus philometor

Ptolome⁹ iste philometor sext⁹ egiptior⁹ rex regnauit ānis. 35. Hic antiochi sororis filius regnis admodū uir: huic adolescēti antioch⁹ aūicul⁹ bellum intulit: pter qđ legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās monere senatū adolescētis pces: pompiliusq; legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei oscūlū dedit: platoq; senat⁹ decreto et cū cunctari videret cōsiliarios oneratq; ad amicos referri. Ibi pompili⁹ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusis amicos cōsulere iubet: nec prius exeat q̄ senatui responsus det aut pacē aut bellū habitur⁹. Hec asserentis animū regis fregit vt se paruirū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se vementē fugarent ac die tercia in oblatione castra alexādri sibi p Arabū regē facta p gaudio expirauit.

Rimicia

Athenaides

Democritus

Aprona Romana virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus Liuius Tragedarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a Liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Munucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus chresius pbus et teste Antheneo Naucratite in libro de ambulationū subsitionis sue. In propria patria audiuit primo leucippū cuius fuit: nec cum platone audiuisset se ad aristotelē trāstulit. Eoq; in calcidē discesso illi in scole regimine successit: fuit vir summe prudētie studiiq; singularis atq; eloquij admirādi. Itaq; cū amica illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiā aristocles illū Theophrastū vocauerunt: scripsitq; circa trecenta librorū volumina edidit: quo gebant ad eū audiendū (teste Pamphilo) duo milia discipulorū. Inter quos nicomachū Aristocles filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatq; hoc semp in ore. Sumpt⁹ pciosissimus tempus est. Obijt annor⁹ octuagintaquinq;.

Theophrastus

Menander poeta comic⁹ Theophrasti discipul⁹ qui vt Quintilian⁹ ait. iuuenē iudicio diligenter leguntur ad cūcta que precipim⁹ efficienda sufficiat. Ita omnē vim ymaginē exprimit: tanta in eo inuentēdi copia eloquēdi facilitas. Ita est in omnib⁹ rebus ptentis affectib⁹ accommodatus: ob quē puenerat illū Studi⁹ ppetuo duraturus. Hūc t paul⁹ aplūs se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. 1. Corinth. 15.

Menippus

Menippus phus Lycie genere phen conditiōe seruus: cui⁹ dñs fuit bachius iudex ponte⁹. Fuitq; (vt refert Hieronym⁹) diuin⁹ fenerator: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Lapyroma

Titus Liuius

Demetrius phalen⁹ cognomēto pbus Theophrasti discipulus: disputator subtilis t orator: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tū: hic cū apō athenienses ob exim ias et⁹ virtutes. 10. annos pfuisset trecētis et sexagita ereis statuis honorat⁹ fuit. eo ip⁹ ciuitatē reddēte t edificijs plurimis auxerit. Athlens postea ab inimicis imagines dirute. qō cū comptū habuit ait. Virtutē nō euertērut cui⁹ fabrice illas erexerant. Vicebatq; hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccclxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanorum essent census est habitus: tū inuenta sunt capita. ccl xxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāgz a cōdita vrbe nūq; bella cessassent: z contra affros belluz susceptuz est: primū Appio claudio: Quinto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appⁿ claudius de Affris z rege sicilie hieronē trīumphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hannibale senore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptⁿ est. Duellius commisso pelago cartaginēsium ducem vicit. xxx. z vnas naues cepit. xūj. mersit. vij. milia hostium cepit. triagz milia occidit: necq̄ vlla victoria romānis gratior fuit: qō inuicti ēra iā etiā mari plīmū posset.

Crispus philosophus

Crispus stoicus phūs natione Elius q hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita opⁿ esset: sicut testatur valerius libro. 8. Et cuius nota biliozibus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi opⁿ. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re satur vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phūs aut. Sepultus apud te sit sermo quem ni solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Hij duo consules cum hannone cartaginensium imperatore pugnauerunt. Corsicam z sardiniam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phūs

Polemon Athenienſis phūs his temporibus agnoſcitur. Qui lacertio teſte cū iuuenis eſſet ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecuniās cīrāuerit quo eſſet ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs oculebat. Sed cum ſemel ebrius et coronatus in ſcolam xenocratis irrumperet: ille pterniſſa oratione: quā inceperat de pudicitia dicere cepit. Quo ſecutum dicunt vt deinceps ſtudio et induſtria adeo ſeipm vinceret vt xenocrati in regenda ſcola ſuccederet.

Sub istis consulibus diuerse signum aquatumq; clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq; est Consules vsq; ad cartaginem peruenerūt multisq; vastatis oppidis. Mallius victor romā rediit attilius regulⁿ in affrica remānsit. Is ptra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Atilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium occidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius corii centum viginti pedum longitudinem habuit romamq; delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe cui peam petunt et conflictum cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: trīginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et sub acta affrica tunc fuisset nisi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie

Antiochus epiphanes illustris

Antioch⁹ filius epiphanis

Demetrius soter

Linea Christi

Mathan filius Eleazary

Ste antioch⁹ nobilis siue illustris regnauit annis xi. pessim⁹ fuit⁊ figura antixpi. Hic audita mor te patris fratrisq; sui inercia cū rome esset obses: clā fugit⁊ venies in syriā recept⁹ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq; fre p eo regnauit: ⁊ vendito sacerdocio ihesu a Jasone posteā a Menelao: quor⁹ suasu in dei sibi nola gentū impouebāt: sacrificia fieri pbibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egypto menelay ducnone spoliauit templū coegitq; iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad rit⁹ gentiū: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: phibuit circūcisionē: interficies circūdātes: septē frēs cum mr̄e nolētes comedere carnes porcinas variis tormēt⁹ occidit. quōs aīo cōstāter obseruatiōe legū martyrū meruere. Postremo volens ire ptra hierusalē eccidit de curru ⁊ fractus q; ⁊ demū a vermib⁹ cōsumpt⁹. inter abitū mortuus est in terra aliena.

Antioch⁹ iste Eupator regnauit āuis. 2. hic patre sblato puul⁹ relict⁹ est adhuc adolescēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercitū duxisset nō lōge p⁹ ambo a suis occisi sunt xpter tumorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq; filios

Mathathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honorat⁹ est. Hic zelator legis percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quinq; filios eiusdem zeli veritz ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Judas machabeus

Eleazarus

Jonathas

Johānes

Symon

Demetrius nicanor

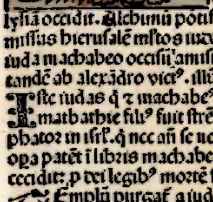

Ste de demetrius soter decimus syrie⁊ Asie rex pugno inter fecto regnauit āuis. 12. filius Seleuc antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alcimū pontificē ꝓstituit cū q; bachides missus hierusalē mlt⁹ iudeor occidit. nychanores a iuda machabeo occisus amisit: ⁊ bachidē indā occidit: tandē ab alexādro vict⁹. illū vita pter⁊ regē pduxit.

Iste iudas q; ⁊ machabe⁹ vir fortissim⁹⁊ bellicosiss Mathathie filius fuit strēnuissim⁹ bellator⁊ triumphator in isrl. q; nec añ se nec p⁹ sil'em hūit⁹ gloriosa opa patēt i libris machabeor. Hic postremo in bello ecciditur. p dei legib⁹ morē sustinēs cū tmb⁹ āuis pon⁹

Templū purgat⁹ a iuda et fratrib⁹ postq; p trib⁹ āuis fuerat pphanatū. Jonathas iudeor dux piter⁊ pontifex ppm iudeor. p⁹ iudā rexit āuis. 19. nō impar sū suo machabeo vtute fuit. Tandē a mphone dolose capt⁹ cū filijs interfect. Cui⁹ corp⁹ symon frater ei⁹ cū luctu sepelunt.

Aristarcus

Hacubius

Aristarcus gmatic⁹ claruit tpe machabeor. Hacubi⁹ brūdusin⁹ ira gediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit pcio rome mr̄e postmodū ira tharētū regressus ē: et non a genan⁹ mortu⁹ est.

Jmō machabie filius tertius iudeor dux patriarcha pontifex sedit āuis. 8. religiosus⁊ pudēt⁹ tissimus fuit: ab adolescētia sua optie zuerlat⁹ ē: tandē occisus nequiter a gente suo. Iste simō⁊ jonathas frēs iudeor p⁹ et⁹ occisi ōs corp⁹ ab hostib⁹ redimētes i modin patrū suor sepulchro sepeliere. Ptolome⁹ ꝝs cū eū ad cōuiuiū inuitasset: cūdē cū duob⁹ filijs interfecit. Et ipi⁹ symonis vxorem cum reliquis duob⁹ in vincula cōiecit. Et in bis finē pcm⁹ liber machabeorum.

PTolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreq; germanæ septimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Vir quidē pessimus atq; se uissimus ob cuius sceleraq; frater eius & Cleopatra soror sibi sumentes regnū ei p legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: & omnes eius fautores truncauit. Et fiē ciuib⁹ suis cruent⁹ extitit: Ita quoq; romanis qui illuc venerāt ridiculo fuit. Qua vt Justin⁹ scribit. Vultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue similis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Accepta sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiuz membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas misit offert.

PTolomeus philston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorum rex. regnauit annis. 17. his tpibus Antiochus tyrrenus demetrij filius Et antiochus grifi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syne parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

PTolomeus alexander non⁹ Egiptiorum rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq; cum maiore filio decem & septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit & in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolome⁹ sother reuocat⁹ in regnum. Igit alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo romano hereditate instituto decessit.

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iteruz recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam septimum sint.

HAnnibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinq; et viginti etatis annos habens Imperator carthaginensiuz exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audacia. consiliog ad periculū capescēda anteibat. Imperator fact⁹ tricennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreq; suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū saltū transijt. Et postq; ad alpes puenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnq; cum exercitu preter hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa struxit comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi nimbis obruti cum elephantis perire. Tradit ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaq; Hannibal in Thaurinienses agros. Et quagata tota regione Cisalpina romanos tribus preliis profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idez p ligures fecit Postea appenninū transiliens apud etruriā vbi nunc florentia grauem oculoz morbo affectus est. vt dextrum amisent oculū. deinde C. flaminiū interfecit: q facto fabi⁹ maxim⁹ a senatu cōtra ipm missus per summa montiū et abdita nemorum castra ponēs eius seruoz decepta occasione aretinoz auxilio vicit. Et sic p sedecim annos totam ytaliam varijs dadib⁹ fatigauit. Inde in apuliam p gens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē p lio tot romanoz milia cesa sunt: vt tres āmuloz aureoz modios quos e romanorum militū man⁹ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoq; viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coact⁹ ytaliaz relinquere & opē patrie sue ferre que a publio scipione pmebat. Cū carthaginēses cuz romanis pacem componere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quint⁹ legat⁹ cōtra eū pgrexit. Ne a romanis caperet cōfectum gustato veneno qō in anulo more regio gerebat ita exulit. Et sic eo genere mortis a romanoz vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

Anno ab vrbe condita .cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilẽcia grauis in vrbe biennio fuit: quã sib illimi libri diruerunt celesti ira impositã: nõ inquerebat numer⁹ eorũ qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirãda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperãda. Et septem mirac̃ulis mõdi numerum fuisse testantur.

Strato lampsacenus pbus Archesilai filius vir eloquẽtissimus. Et in speculatione physica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et physicus est appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ẽ. Scripsit de regno: de iustitia et de diis. Aiunt eum fuisse tam tenuez vt sine sensu moreretur. Bilpbon quoqz pbus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Strato pbus

Crates athenies academic⁹ philosophus filius antigenis. palemonis auditor illustrisqz successor scole: qui adeo se vinctes amauit: vt eadez semp studia sint cõsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: ꝗs antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Cratem et polemonẽ cõditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorũ precipuos: quoz diuino ex ore doctrina manauit sacra vitecz mundicies sapiẽcie adiuncta.

Crates pbus

Panetius

Panetius pbus danuit tpe Sapiõis rome et pceptor fuit. Qui stoice secte pbus extitit: Quẽ cicero in libro officiorũ imitatus est. cuius hec est sententia. Utam hominum qui erat em in medio rerum agũt ac sibi fuisse vsibus esse volũt ad cauendã pcula ex impulso assidua et ppe quotidiana: oportet animo esse punpto semper et intento.

Bilpbon pbus

Bilpbon megarensis pbus his temporibus floruit hunc et imitatione atqz sapientia tamũ alios precessisse dicunt vt parũ abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in megaram transisse diceretur. Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeqz suis temporibus approbatũ. Qui cum captus aliquando esset cuius patria: et omnib⁹ eius bonis amissis solus nudus euadẽs interrogaret. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecũ porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Possidonius pbus stoicus paneci discipul⁹ claruit tempe sapiõis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Licon pbus

Ariistrat⁹ ꝗs athenies medic⁹ scõm Eusebium his tpib⁹ floruit hic cũ ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam eximius medic⁹ extitit. Qui cũ antiochũ regẽ ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centũ talentis donat⁹ est vt testis est plinius libro vige simonono naturalis historie.

Licon troadẽsis pbus clar⁹ habet vir quidẽ elocuẽs et in educãdis instruẽdisqz pueris maxie idone⁹. Dicebat em necessario adiũgi pueris pudorẽ et laudis studiũ velut equis calcar. Fuit hic dũ vixit habitu mundissim⁹ et vestiũ incredibili mundicie atq nitore: Et cũ eet corpe fortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aũt scole ꝓnapatũ anis. 44. Tandẽ fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appollonitates pbus etiã suis tpib⁹ floruit hic duz iuuenis esset milus obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniã iuit: ubiqz philosophiã et oratoriã artem didicit atqz exercuit. Scripsit aũt diuersa poemata Tragedias Comedias et Satiras.

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos i auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingentī pompa.

T. Mallio Torquato Caio Atilio cōsulibus de Sardis triumphauit est. Et pace oīub⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantus numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

M Allio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. cū milia hostium sapta et interfecta septē milia. Et triumphus cuilio decretus. Gallorū siquidē animi feroces: corpa plusq; humana erant. sed experimento deprehēsum est q virtus eorum sicut primo impetu maior q virorū est. Ita sequens minor q̄ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile nubibus suis. Cum mox calore pugne flatum sudorem emittūt: et leui motu ōst calefacte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatus est. Finitūq; est bellum M. Claudio marcello Cn. Cornelio Scipione consulib⁹. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Gallorum peremit Mediolanum expugnauit: grandem pecuniam romam tulit ac triumphās marcellus spolia gallorum supini impositā humeris suis vexit.

Eodem anno bellum punicum seōm romanis illatum est per Annubalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcar patri adiuuans iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Octingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. I. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminī⁹ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax et ablata est bis legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander filius antiochi

Demetrius filius demetry

Antiochus adolescens Sedetes

Tryphon

Alexander

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

ALexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie rex regnauit scdm Eusebiū annis. 9. semp iudeis gratiosus fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: eius aduentu occidit demetriū sother: et regnauit p eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorē dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit nimens ptolomeus alexandrum occidit caput anferēs ptolomeo transmisit.

ISte Demetrius regnauit annis tribus post Alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segnitiem lapsus postremo captus in byrcania annis nouem sine regno permansit vixit. Tandem regno restituto philometore filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

ANtiochus Sedetes adhuc puer suadente tryphone aliquid molitus est pro regnatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

ISte Johannes hircanus occiso patre suo Symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est; reliquitq; Aristobolum filium suum primogenitum et antigonum cum alijs duobus paruulis. Cunctis nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam dilectissimam prefecit et filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq; ducatu strenuus. A romanis ius amicicie postulans obtinere promerunt. Hic multas seditiones a pharisei is et essenis ptulit; a quibus tandem liberatus; feliciter vixit in senium vixit

ARistobolus filius Johannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis conecit: primusq; diadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitq; rex et sacerdos: fratremq; suum sugestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

ATryphon capto Jonatha proditorie contra Symonem fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra promissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

ISte Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo proles non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absolut et tanq; maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scdo a se genitum occidit. tercium vero regno priuarum secum vi uere coegit: qui adeo nequissimus fuit q; mille femores intra sex annos peremit. Septingentos quoq; vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verus vxorem suam alexandram secū regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc vruente manu humani tate sibi alleserat.

ALexander iste filius Antiochi regnauit post tryphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibusdã placet a Manta Thuscie vates filia pͣ Thebanoꝝ interitũ ab Alexandro tũc illa cõdita fuit. Fũt tñ qui dicãt Thusciã tbesei tyrbus fuisse. Et in eꝰ seruitutẽ deuenisse que post pñs interitũ tu ytaliã cũ multis venit: t cũ socijs grecꝰ mãtuas tẽdidit. Sed cũ interim ex thidermo thuscoꝝ rege oenꝰ natꝰ esset: t ad ipm oppidũ thusci et veneti cõfluerẽt. Oenꝰ muris oppidũ circũdedit: t in aliã formã redegit. t a mre Mantuã appellauit dicẽte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille tam pñs agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice mantꝰ t thuscꝰ filꝰ amnis. Qui muros matrisq; dedit tibi Mantua nomẽ. Cõstat tamẽ eam vrbẽ vetustissimã ab Etruscis condita: et vnã fuisse duodecim coloniaꝝ quas L. Iuꝰ patauinꝰ vocet trãspadanarum ab ea gente missas. presertim cũ poeta insignis virgilꝰ ciuis sitꝰ id ozbi faciat notissimũ. diffusiusq; eiꝰ vrbis narrat origine. Mãtua dines ciuis sed tñ genus oibus vnũ. Hec mõnbꝰ qui gallã t germaniã ab ytalia diuidit vicina est. Haud procul a benaco lacu ex quo minciꝰ effluit qui exundãs Mantuã vsq; labit ibiq; lacu facto vrbẽ circuit. Indeq; pgredies breui cursu padũ influit. Passa est suptoribꝰ tpibus Mantua calamitates maximas: pter illas que Virgiliano versu sunt notissime. Mantua ve miserę nimiũ vicina Cremonę. Nam ab Athila: Gothis. Lõgobardis t bauaroꝝ rege aliqñ diruta: qñq; spoliata. qñq; membꝰ aperta t immunita relicta. Vngari aliqñ adsoliũ vsq; euertere: vnde t loꝰ vbi tũc fuerat ad rei memoriã nũc vngaria nũcupat. Mathildis nobilꝭ comꝭtissa eam diu tenuit. mirificeq; amplianit. Sub q̃ Nicolaꝰ scds põtifex romanꝰ cõciliũ celebrauit; hanc per multa tpa post Mathildam inhꝫ possiderũt. In qua pclarissime familie de ripa t passerinoꝝ aliqñ prefuere. Hemũ post varios casus inclite Gonzagozũ familie magni canis auxilio pelsis passerinis: ea vsq; in pscs cũ maxima laude pontifices sunt. quoꝝ t predecessoꝝ dñoꝝ cura diligẽtiaq; pulcherrimis põnbꝰ sup lacũ iactis tum supbissimis templis: regijs pallacijs: t nobilibꝰ ciuiũ edibꝰ plurimũ illustrata est. Vnde t nũc ampla ciuitas habita est: et rerũ abũdãs que ad vsus hũanos necessarie sunt. Mãtue p Karoli magni tẽpa sanguis xpi miraculosus apparuit. Ad quẽ visendũ secds Leo papa se cõtulit. Et inde in germaniã ad karolũ accessit. Karoluscq; calnus magni filꝰ Mantua veneno perijt. qõ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Ensbelmꝰ lucensis cpus vir sanctꝰ et eruditione moribusq; insignis requiescit. Et beatissimꝰ Johãnes bonus Mantue ciuis miraculis clarissimꝰ. Genuit et Albertinũ qui tractatũ de corpe xpi edidit. et Matheus medicũ clarissimũ qui ad Bielie regẽ de medicamis opus egregiũ perscripsit.

Mantua

Nevius poeta comicus

Nevius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti(vt Eusebius scribit) Hinc moritur: pulsus roma factione nobilium ꝛ precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dignitate ne et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferam. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Dein de nevius qui seruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post iu sequi licinium facio attilii. In sexto consequitur bos terrencius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucretium. Decimū addo antiquitatis causam.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta Umbre latine pater (vt idem Eusebius testat) ex vmbrie arpinas alis sarsinas ciuitate rome morit. Ex cuius mone (vt varro epistolorum sententia dixit) muse locute fuerent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quintodecimo ferme anno postq̄ bellum aduersus penos scōm sumptum est. Et quāq̄ a plurimis grecis comicis fabulas sumptas in latinum cōuerterit: Grecisq̄ tamen sententia plautus ad exemplum sicuti ceteri poete carmina dicit. Hic vtyarro ꝛ plerisq̄ alij memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificii sui meo duz peperierat: in mercationib⁹ pdita: inops romam redisset. Et obqueredum victum ad circūagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas aggressus erat. Moritur autem is crater centesimā et quadragesimāquintam olimpiadē. Jussitq̄ tale suo sepulchro epigramā inscribi vt varro de poetis dicit. Postq̄ est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus locus inducitq̄ numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoq̄ poeta comicus Tarenti nascitur quintus ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romaz translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentꝰ et vnius ancille ministerio: semp ꝓfitens animas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o cives scipionis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera fletu: faxit cur volito vivu ꝓcor virum. Fremitq̄ poeta pndicitiam predicans dicebat: flagitij inimicū esse inter ciues corpa mūdare. Hic cuz comedias optimas elegantissimasq̄ edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade. cxxxiij. interijt. Sepultusq̄ fuit i scipionis monumento via appia.

Sapio affricanus

Scipio Affricanus alterius scipionis filius: vir olim romanoꝝ ferme primus virgesimūquartum agens annū duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittit: fuit quippe paucis auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cū intellexisset senatum ꝓpter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie ꝓmissa vtebatur habitu corporis vinctis vt Eutropius antiquitatum ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq̄ tempore aphricanus ducem cum Syphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cū hannibale congressus ita ei⁹ equitatum fudit vt sup viginti penorum milia cesa: totidemq̄ fere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis ꝓfugerit: terra marisq̄ pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem quem triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Hicq̄ scōm bellum punicum terminatum est: quod p annos. 18. gestus fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartagines romano impio emulam euerti: ne romam sine belli metu lasciuirent. Quius ꝑclare fuere sententie dicebat enī: nunq̄ se minus otiosum: q̄ cum otiosus esset: nec minus solum: q̄ cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud liternum rusticatus exulans: tandem. 52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

PHilonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapiente librum greca lingua (in q̄ pertissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie librū nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multiplicater in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Catho philosophus

CAthon pbus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. inter scripta reliquit. Unus habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si spetare desieris. Que ris quid profecerim: Respondeo amicus mihi esse cepi. Vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesitus fuit. An beneficium seruo dño dare possit: Respodit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alicui dat: Alteri autē est qui potuit sine repreb ēsione cessare. Officius est filij vxorisq; ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. et opem ferre iuber. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philosophus

CAthon primus pbus romanus atq; iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q̄ latinarus apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quito questor Tarētum missus fuit vbi Ennīū poetam inuentē romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo africam trāsuect⁹ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor fact⁹: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul et post consulatū quē strenue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū seroz pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetuit vnde doctus factus. historias et rem militarem tractauit: atq; scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset glorias. Id egit vt iuris ciuilis peritissim⁹ haberet. Senatu namq; et extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellētia superauit. Censorinus aut appellatus fuit: q̄ censure officiū sibi specialiter fuerit cōmendatū. Et⁹ quoq; ornamenta fuerūt senat⁹. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posteriorz cathe ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

SCipio magni Scipionis nepos oīū virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortes factus Aphrica sibi decreta est. Uenēsq; carthagines cum sex continuis diebus nocteq; oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad dedition ē traxit. petētesq; vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq; ita primū multerū agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liu⁹ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorum. 50. milia captiuorū memorie prodituū est. Hasdrubal vero imperator vltro se et ansfugere dedit. Et eius vxor se suosq; quodam femineo furore in medīū se iecit incendium Ipsa aūt ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miserūq; victoribꝰ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qō auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terentius poeta comicus

PUblius Terentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore pādicto vt quidem existimāt in seruitutē ex aphrica ductꝰ ppter ingenij magnitudinē et forme pstantiā lib ertate donatꝰ est. Alij scribunt: q̄ rome Terētiꝰ lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingenīū et formā nō enstitutꝰ modo liberaliter sed mature manumissus. Hic cū milus nobilibꝰ familiariter vixit. Sed inprime aū scipione aphricanoz cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio ser. In q̄ bus mitoz mores ad precauēda pricula ānotauit. De morte eiꝰ volcan⁹ sic tradit Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: nauiq; cū semel pfecit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphali finu leucadie tradūt. Sn. Coz. dolobella. Marco fulnio nobiliore pfulibꝰ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Huic affranius omibus comicis pferē. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inscriptū fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte
Romanis ducibus bellica preda fui
Scripsi mores hominū inuenūq; senūq;
Qualiter et seruī decipiāt dominos
Quid mereor: q̄d leno: q̄d lis plingat auarꝰ
Hec q̄q; leget sic puto cautꝰ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulerūt atq; cor regi' vituro infinitas multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Hencq; cū vitur' paucis ē romanoz vir ad esca camb' quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipe. clxxx. milia armatoz hōt: cōserta pugna a romanis supatus est. Ex cui' exercitu partim in bello: partim submersi eiz ponte: quē sibi iūctis nauib' supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex toz quib' gallor ingens sublata est: magnaq; gloria cōsules ambo triumpharūt. Mā. porcio Catone t Quito marco cōsulib' Narbone in gallis colonia deducta est annoq; eodē Licinio metello t quito lucio Scevola consulib' de dalmatis triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidar regi bellū illatum est. Qđ Aderbalē t Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: t ppli romani amicos intercumisset. Massiua aduersus eū cōsul Calphurni' bestia: qui corrupt' regis pecunia pace cū eo flagitiosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea contra eūdē in sequēn anno Spurius albin' posthumi' pfectus est. Is quoq; p fratre ignominiose cōtra numidas pugnauit. Tercio missus Quintus cecilius Metell' cōsul. Is exercitū ingēti seueritate t moderatione correctū: cū nihil in quēquā cōtumptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Jugurtā varijs preliis victū: Elephātes eius occidit vel cepit t multas ciuitates: et cū iam finē bello imposit' esset: successit ei a Cato marto. Is iugurtā t bochū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat pter sup aut. xx. milia armatoz ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs duct' est carbenat'. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul fact' est. Bellumq; ea contra Cymbros t Theutones decretū est. Tercio quoq; et quarto relatus est cōsulat': quia bellū Cymbricū ptrahebatur. Fecit in quito cōsulatu collegam habuit Quintum lucanū catuli Cū priores cōsules a Cymbris t Theutomb' t Ambromb' que erant Germanoz t gallorū gentes victi fuit iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuz Cymbras itaq; cōsluxit. Et ex duobus preliis. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: utercq; Cymbri t Theutones quoz copia adhuc infinita erat ad vrbē trāsierūt. Iterū a Cato marto t Quito catulo cōtra eos dimicatū est: sed a Catuli parte felici'. Nam eo pelio qō simul ambo gesserunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitu. ccc. perierūt. Una t triginta Cymbris signa sublata sunt: ex hīs exercit' Marij duo reportauit. Catuli exercit'. xxxi. Sed ab eoz mulierib' grauiore pene cē ab ipis pugnaz romani expti sunt: Hee etenī plaustris in modū castroz depositis ipe desup pugnantes dum obstitere romanis. Sed cū ab eis ipe nouo cedis genere terrerēt: absciss cīm cū crine cerebr' inhonesto satis vulnere turpes relinquebātur. Ferruz qō in hostes sumpserāt in se suosq; verterūt. Hā missa ad marīū legatione cū libertate ac sacerdotiū non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisq; passim infantib' suis aut mutuis cōcidere vulneribus aut vinculis ē cornibus suis facto ab arboribus ingiscq; plaustroz pendebāt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno etiam Mithridaticus: causam bello ciuili Caius marius sextus cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū (qui asiam t achaiā occupauerat) mitteret. Iisq; exercitū in Campania pauliss teneret: vt belli socialis qō intra yt. alā gestū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipe ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare silla cōmotus cū exercitu adurbē venit. Illic cōtra marīū t Sulpicium dimicauit: primū vrbē armat' ingressus est Sulpicū interfecit. Marū fugauit. Atq; ita cōsulib' ordinatis in futurū annū Gneo octauio t Cornelio Cinna ad asiam pfect' est. ¶ In tpe ipo dira, pdigia visa sunt. Nam sub ortu solis glob' igne' regione septētrionis cū maximo ccli fragore emicuit. Apud aretinos incōmuno cruoz e puteis fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoies vivere soluta erant: relictis stabulis pascuisq; cū balatu hinnitu mugituq; miserabili ad siluas mōteq; fugerūt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Sylla patricius romanꝰ cũ plurima i iugurthino bello edidisset facinora. Imperatoris gloriã a senatu reportauit. qui statim cõtra mithridatẽ missus in achaia ꝛ asia vicit. Hic ex antiqua atq; pclara scipionũ familia ortus: oẽm vitã ab adolescẽtia quibuscũq; flagitijs ingnatã vsq; ad questurã duxit: quã sub mario cõtra iugurtã adeptꝰ est. In q̃ quidẽ officio vitã penitꝰ cõmutauit. Nã catbenas iugurthe mariꝰ iecit: mithridatẽ cõpẽscuit: socialis belli hostes repressit: cynne dñationẽ fregit: ꝛ marũ pscriptũ ꝛ exulẽ esse coegit. Erat aũt litis grecis latinisq; optime eruditus: facũdus: acer: astutus: gloriæ cupidus: multarꝫ rerũ ꝛ maxime pecunie largitor: ac grandis: ita dubitari potuit: formoz an felicior foret dictatoz factus. ita rempu. repressit vt nemo illo inuito: nec bona: nec pmiã: nec vitã ipsam retinere posset. Sub primata tandẽ vita puteolos se cõtulit morbo intestinali mortẽ obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicũ qõ socialẽ dicebãt: ꝛ ciuile syllanũ sine habuerũt: que ambo p tracta sunt p̃ decẽ annos. Cõsumpserũt aũt vltra centũ quinquaginta milia hominũ: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absq; his qui in tota italia passim deleti sunt.

Cum silla rempublicã cõposuisset sub his cõsulib⁹ bella noua exarserũt: vnũ in hispania: aliud in pamphilia ꝛ sicilia: tercũ i macedonia: quartũ in dalmacia. Nã seniores qui partũ marianarũ fuerat ad bellum cõmouit hispanias. Missi sunt cõtra eũ duces Quintꝰ: Cecilꝰ: Metellus filꝰ eius. Et in populi ro. ditionẽ redacti sunt. Ad macedoniã missus est Appius Claudiꝰ deinde Cn. Scribonꝰ Curio. Is dardanos vicit ꝛ vsq; ad danubiũ penetrauit: ita vno tpe multi simul triumphi fuerũt.

Bellũ seruile primũ inter omnia vbis herodonio duce sabino in tpa vrbe tentatũ est: sed hic tumultus magis sunt q̃ bellũ. Mox impio ꝑ diuersa terrarũ occupato. quis crederet siciliã multo cruentꝰ seruili q̃ primo bello esse vastatã: terrã frugũ ferarꝫ ꝛ quodãmodo suburbana p/ omnia late fundis ciuiũ latinoꝝ tenebat. Tandẽ ꝑpenna imperatoꝝ de eis supplicium sumptum est: fuitq; de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violarer.

Anno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpibꝰ hoc consulũ nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendã patriã cõurauit: cũ quibusdã claris quidẽ: sed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius tẽphẽsi in carcere strãgulati sunt. Ab antonio altero cõsule catilina ipe victꝰ ꝓlio est ꝛ interfectꝰ. Deinde anno sequẽti Iunio silano ꝛ L. murena cõsulibꝰ metellus de creta triumphauit.

Pompeius maximꝰ romanoꝝ imperator maxio in pcreto apud romanos habitus est: qui deuicta magna celeritate pyratis iterato contra viginti duos reges orientis imperator designatus est: qui mithridatẽ i armenia minore nocturno ꝓlio vicit. Tigranẽ deinde regi bellũ intulit: deinde albanis ꝛ regẽ eoꝝ herodẽ prudẽter ꝛ bibere regem vicit. Mox iturecos ꝛ arabes. Inde ad iudeã trãsgressus est hierosolimã caput gẽtis obsedit: non solũ natura loci verũ etiã ingenti muro fossaq; munitam vix tercio mense expugnauit. M. indeoꝝ ociosis ceteris in fidẽ acceptis: muros ciuitatis euertit imperauit: hircanũ sacerdotio restituit: aristobolũ captiuũ romã duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniq; romã cum ingenti gloria triumphauit Iunio silano ꝛ L. murena cõsulibus.

Caius iulius ceſar qui postea impauit anno vbis condite. 698. cuꝫ L. bibulo cõsule factus decreta est ei Gallia trãsalpina ꝛ cisalpina ꝛ comata. Additꝰ ꝛ senatus illiricũ cũ legionibꝰ tres. Cũ quibꝰ ꝑ decẽ annos bellans grauissima ꝓlia cõsecat. Primo victi helueticos ꝛ vsq; ad oceanũ britannicũ pcessit. Deinde Ariouistũ regẽ cui auxiliabãt Erudes Marcomones Tribeti Vangiones Sueui tẽ. fugere cõpulit. Post hec gentẽ belgarũ ꝛ alios qui vno noie germani vocant. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aũt annis. ix. fere oẽm galliã: que inter alpes ꝛ flumen rhodanũ: rhenũ ꝛ oceanum est: ꝛ circuitus pater: hinc bellũ successit ciuile exercitandũ. Cesar ens e gallia rediens victor altũ consulatũ petijt: contradictũ est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: tussusq; vt dimissis exercitib⁹ ad vrbẽ rediret: ꝛ pompeꝰ cũ imperio missus est. ꝓpter quã iniuriã potius cõmune ꝛ plusq; bellũ exortũ est.

Florentia nobilissima ⁊ inclita ac primaria vrbium ethrurie. Cuius origo refert in fillanoz multum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad armisluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primus eius loci mentio facta est fluentinos dicit: pfluenti anno appositos. Venerunt vero hi milites ad annuz condite vrbis rome sexcentesimū ⁊ septimū supra sexagesimū. vnde minus habuisse videt florentia ante christi dei nostri aduentum annos circiter octoginta tres. Condita igit fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ pulcra hodie nunc fluentia vocauere. Que cū auspicijs fundata feliciꝫ vicinas p circuitū ciuitates excellere: muris modis imperiū ppagare cepisset florentia longe melius q̄ fluēntia dicta est. Multis ea cīntas p gothoꝝ rum tempora incōmodis agitata est. Totila enim eam inuasit ⁊ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioremq; ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ⁊ magistratibus decorauit. Itaq; florentia acceptis vi ⁊ iā se populariter traducētis fesulanis ad annū salutis quartū ⁊ vigesimū supra millesimū plurimū opibus ⁊ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus impator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe p priores artiū ⁊ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Pererea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ⁊ stupendo opis fornice est ornata: gloriosaq; virginī dicata. Et quarto abinde anno pallacū item stupendissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno sc̄z. 1071. pductū est pomerīū: ⁊ tuendis vrbis est ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra sacros dini Laurentij edes ppetuo ambitu reducta. Turris vero mannorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ⁊ tricesimū exstructa. Ibi p̄ cursoris index maxima in veneratione habet: ob cuius honorē edes p̄clarissima in celebriori vrbis loco

dicata habeꝫ: quā baptisterū dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti diuersorum historie mirabili ope sculpte habenꝫ. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupatur: eriā ꝓter pulchritudinē ⁊ ciuiū vrbanitatē: viros quoꝫ in omni genere virtutis ꝑstantiores habuit. Duobusꝫ poetis oriundā ⁊ arquade inter colles cuganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinus parentib⁹ florētie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopost totum habuit pictorē celeberrimū apellen equipandū. Habuit quoꝫ ac cursiū iurisconsultoꝝ principē: qui ius ciuile egregie interpretatus est. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium europe celebrem reddūt. Cumulantꝫ eius felicitatē filij sui ⁊ nepotes qui florentie vbi plurima addiderunt ornamenta. Monasteriū ꝙque celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄ alias supat oēs: eius viri munificentia magnificentiā ostendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe romanoꝝ opibus compande. Florentissime aūt vrbis originē gestaꝫ res abiude complexus est Leonardus aretin⁹. Decus florentinā sedula vbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis ꝑsertum Valuisij ⁊ Auiij celebrata interijt vel vt sup̄ in florentiā populū opesꝫ muraut. Ex eis⁹ montib⁹ qui ad orientē vergūt Mugnio tozzes oriē florentina ablues mena: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuoꝝ magni opis iunctus. Vallem arni supiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: viui optimi feraciorē quātū ꝓfluēti arno appositā planicies ambit fuisse paludē aiunt. Cōmendanda est multis in rebus florentinoꝝ ꝓuidentia: tum maxie qō eligēdis cancellariis que oratoriā spectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitatis studia puros acceptāt: vt Leonardū ⁊ carolū arretinos Poggiū: ⁊ aū eos collineū q̄ scribēdi dictādiqꝫ artē disertissime tradiderūt.

Iste antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugas vertit. Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns q̄ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere sibi diadema: sed timuit Jonathan strenuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoꝝ: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit doꝛa ⁊ concluſit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Sponditis fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mithridates rex

Mithridates pharnacis regis parthoꝝ filius ⁊ pontꝰ rex fuit. Apud sinopem natus educatusq; quia cum puer parentib⁹ orbatus est: maior vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit. Et cū romanis p quadraginta annos varijs eventib⁹ cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ⁊ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens preliā nec vna vta romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot enī nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisq; lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū hīs grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboriꝝ patientissimꝰ. Cū tandē Cn. pompeius nocturno ꝓelio vt eit castra diripuit quadraginta millia eoꝝ occidit. Phabarnaces filius eius cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū fruſtra ꝓcatus. Tandem descendens ad vxores pelices ⁊ filias suas venenū oibus dedit. Nō aut ipse nouissimus oīm hausisset: nec nī ꝓpter remedia quib⁹ se munierat veneno inficī posset. Gallū quendā virtigis militē iuitauit: eiq; ingulū prebuit. Periit autē apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Linea prelidum Syrie

Beatus

Gabinus

Crassus

Cassius

Demetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vtriusq; Syrie ⁊ Asie rex. iij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. xj. Quo regnāte Anthiochus eius patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philippꝰ bie a gabino consule captus: regnū eius in romanoꝝ ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qō p ducentos viginti annos sub regibus rexij. duraut.

Post vltimū regem syrie ⁊ a pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolymā veniens vrbem cepit: templū reseruauit ⁊ ad sancta sanctoꝝ vsq; accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū eius fratrē abduxit. Ex hīs iudei libertatē penitꝰ deposuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperūt Et pompeius senatu principi: regionis curā cōmisit relictis secū duab⁹ coborib⁹.

Gabinus in syriā missus est: vt scaurō succederet. Is cōmēdata cura templi hircano: gētē iudeoꝝ in q̄nq; cōuentꝰ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs superbiā

Crassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie presidet: in loco sui a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimeret. Ut quidē cupidissimꝰ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolymitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum quadrit: opes duoꝝ milium talentoꝝ absstulit: inde diuertens p mesopotamiā in parthiā pruenit: moxq; exercitu transiuit: ⁊ cū ipse cum paucis venisset parthi subito irruentes sagittis oppressere romanos: ⁊ rapido equitatu crassum persecuti sunt: ⁊ cū ereptionē turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū in os eius infusū eū interfisse.

Iste Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argentea talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a mumantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanus q̄z misceantur condita fuit. Quāq̄ francise petrarcha de ea scribat. Lugdunū nobilis et romanorum colonia est: paulūq̄z vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rodanusq̄z conuenūt. Bonam incole appellāt. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroz clarissimoz ordine dim clarnit vt Strabo habet. Nā et vsui magno fuit illis Empozū ac in p̄sentiarū est. Monetā argenteā atq̄ aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā abynuersis gallis cōmuni designatū impēsa. Et augusto celari dicatū: ante hāc vrbē edificatū est vbi fluviorū est cōfluo. Adest et ara dignitatis eximie gentiū. lx. numero inscriptū babēs titulum. Earūq̄z singularū statua vna: hanc vrbē gentiū olim Segusianorū p̄sidere cōstabat. Que in rhodanū et dabudis fluviox medio iacet. Reliqui debinc gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūtur. Hi nāq̄z amnes ab alpibus delati deinde in vnū alueū cōfluētes delabunē in rhodanū. Rursus aūt superās rhodan⁹ venuā defert allobrogum metropolim. Trib⁹ his fluuiis euenit vt unitio in aquilonē: debinc in occidentē referant. Jāq̄z in vnū tandē amnē cōfluens in austrū iterū curuat⁹ excurrit. Quoad crūpat: aliis acceptis fluminibus. Et hinc reliquum in mare cursus p̄ficiat. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucullū refert facili igne suo tempe quo ad Agrippam: videlicet tempe Senece extitit. Quā vrbē inter celtas alcribere quibusdā placet. Hinc plotinus (Qui primus rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero se rome puerū audiuit. Q. frater latine primū docti retulit. Hinc sanct⁹ Augendus vita et miraculis clar⁹. Hinc sanct⁹ Desiderius episcopus. Et S. Baldomer⁹ cui⁹ miracula credula ciuitatē reddūt illustrē. Hinc roman⁹ abbas: qui primū ibidē vitā heremiticā duxit. et multoz̄ extitit pater monachoz. Denaq̄ etiā hec ciuitas sancto Nicetio epi scopo: z Myreno cōpolicarpi discipulo: qui ibi martyrio cozonat⁹. In ea domician⁹ abbas: Lupus epūs et anachorita. Antiochusq̄z epūs qui in dño quieuit. Just⁹ preterea angelis primus ibi vitā finiuit. Hec inclita vrbs francoz regib⁹ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Vbi et pilatus z Herodes (vt fertur) a romanis pena plumb⁹ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquib⁹ placet) a lugdo Cesaris legione sic appellata illius locis frequēti⁹ hibernāte dictū est. Lugda em̄ gallica lingua ides quod sulgur designat. Sic etiā vt refert Tacit⁹ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax. ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomia sunt ista pene tuncrda sono

Lion:

Linea Christi

Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Hūc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ suus moriens Hircanū z Aristobolum liberos reliquit. sed regnum hunc Alexandre vxori tradidit. Eo q̄ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam eligerat. Aristobolꝰ vo efficax z audax erat. Jpaci a pplo plurimum diligebat. Que suscepto magistrato hircanum ꝓpter etatē principē sacerdotū statum ordinauit. Eo tpe orta in tribꝰ hereses phariseoꝝ. Quoz cōsilio vtebatur in oībus. nomē aūt regium ipa tantū serebat. Eozūq̄ cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē mīta gessit ad regni ꝓseruationē callida circa regni tētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret añ ē vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue pduxit

Et post moztez multis miseriis regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiū. Benigz cum infirmitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimoꝝ manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo pⁿ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuz

Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex pdicta alexandra filius vigesimus sacerdos iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscepit. Vixit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝓstitutꝰ post mortem matris maximas questiones z concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cuiz egressi essent fratres in campis iericontinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus frueretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Arethan regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanoꝝ solvit obsidium. ratus tē pus esse vt defacili iudeam poneret sub tributo. Atq; in hunc modum contendentes occasionē inuitandi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeꝰ hierosolymā venīs. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tuebāt. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. z romani templū rehabuerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus ꝑ pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romas ꝑductus est. cum duobꝰ filijs alexandro z antigono totidemq; filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. z subiecti romanis esse ceperūt. Si riez inde administratio Scauro est ꝓmissa inde gabinio. Post hec casu elapsꝰ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ab eū rebellandū missus est a gabinio antoniꝰ aristobolꝰ ꝑ gabinū captꝰ est. iterū romā pductꝰ. In discidio pompei z cesaris in syriā ei duabꝰ cohortibꝰ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno periit. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander pōtifex filiꝰ aristoboli. Is dux romā cuz pīe duceret ex itinere fugit. qm magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū z Machaerunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi percussus iuxta tenoꝛe litteraz pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q̄ in romanos admiserat

Antigonus Aristoboli iudeoꝝ regis filius. Alexander z aristobolus fratres dati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeq; potitus antipatrū idumeū virū strenuū inde procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Jta tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝛ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi ysq; ad obitum cesaris pmansit: deinde orbem expugnauit cōprehensus hircanū aures eius dētibus trucauit. Ob quā causaz Ma. anthonius astāte otauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit z ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto seruri periculum interiit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de samuta sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Aristobolus

Alexander

Antigonus

Bellū ciuile cesaris ⁊ pompei exēcrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo pter calamitates que in plīs acciderē ꝓsueuerunt ciuā populi ro. fortuna mutata est. causa tamē calamitatis eadēq; olim munia fuit eis. Cum enim cesar gallias inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. decem annos traxit ista diuisio. Ex inde qui mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que inter pompeiū generi socerīq; concordiā matrimonij fedēre tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq; cesar europe quieto potuerit imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū ob sedit cū eo diuicans magna clade cū omni exercitu fusus est ⁊ supuenīētis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine acto p epirū in thessaliā peruit: quē pompeius cū maximis copijs insecutus vtrinq; acies struxerūt. pugnatū est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompeius statum alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissim⁹ fortunā magis q̄ amicitiā sequens cū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statum lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias pauit ⁊ alexandrie vrbis potit⁹ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā peragrato pharnacem mithridātis filiū ponto supauit. Postea cū roma venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se imperatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. duraūt.

Marcus Tullius

MTullius cognomento Marcus ⁊ Cicero pbs maximus ⁊ oratoꝝ princeps ac romanoꝝ consul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principū generis m tullū volscoꝝ regem referebat: patremq; tullū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt ꝑmū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine cēteris excellit. Prima eius cōmendatio circa poeticā cluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescentibus annis solutā oratione nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs pacis phie ⁊ iurisciuilis operā tradit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs populi ro. ꝑtor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hicpbiam antea nūis liis meogmtā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: et⁹ tū inuicta tandē ligno mittere gestit.

Catilina

QAtilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles grate fuere. Ibiq; mouenturē suam exercere studuit cū esset alio audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagitiosissimus vir ⁊ omnium facinorosoꝝ dux: hoꝝ cateruas circū se sanq; habere voluit: quibus fretus, socios tribus: ipse flagitiosis catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione ꝓpalata detectisq; coniuratoꝝ nobis. Lentulus ex clarissima cornelioꝝ gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ ⁊ cepar⁹ senatoꝝ ordinis viri. deterero senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi catilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm ꝑsequēs inter cōfertissimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute resp̄n. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior vticensis

QAto posterior catonis iuprioris ꝓnepos: ceu ꝓpriū nomen. M. portius cato stoicus pbus: quem vticensem quidā appellant: qⁱ se apud vticam interfecit vir vectissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dum senatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac sedulitate: vt ostēderet alijs temporā deesse: alio s. tempori⁹. hic vocabat rempublicā magis virtutib⁹ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus sociorū ciuiūq; ꝑtrea q; armoꝝ atq; equoꝝ maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tanto magis illā gloria sequebatur. Quicq; inter alia sue virtutis opera: ad humane vite institutionem ethicam moralez cū suis rationibus in libris composuit. Ex quo (vt aiūt) parvus ille liber metricus: qui parvulis legit⁹ excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie velut ferrum est. quod si exerceat contentur. Si vero non exerceat rubigine consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatiēter ferens: atq; subijci nolens.

Linea Regum Egipti
Ptholomeus dionisius

Cleopatra

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicā filiam habuerunt: qnē aut igonus apud cesarē accusabat. Is veste pro-tecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝑ matoz iudee declaratus est. Post hec fascelū hicrosolimus natu maiorez sub se procuratorē statuit ⁊ herodē gallilee ꝑfecit.

Ptolomeus dionysij. 12. egyptioz rex. regnauit annis 30. Ad eum pompeꝰ accessit vt auxilia ab eo acciperet. Cui ꝑpter teneā etatē tutoz eius a senatu datꝰ fuerat: verū vir ingratissimꝰ pompeiū occidit. Mortuo igit pompeio cesar alexandriā ꝑfectus a Ptholomeo parricida insidias pstulit. qui in fidi annū hostiū inopinata multitudine arceuentus scapha cesar confugit: qua maioꝝ subsequenū pondere mersa ꝙ ducentos passus ad nauē vna manu qua cartbas tenebat clcuata natando puenit. Sed paulo post nuali ꝓlio regiā classem cepit. Et vbi Ptholomeꝰ liber eu asit cesari denuo bellū mouit: qui cū oi exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cuiꝰ corꝑ ad litꝰ deuolutū lorice aureate indutio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiqz regnū contulit: quc post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij aulctis filia quē ꝑpter flagitia alexandrini ciecerunt. Tam post mortē fratris cesar reginā constituit post mortē vo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝑfectus est. ⁊ cleopatrā siimis cōplexus est bonoꝝ adeo vt eā sibi vxorē acciper. Et filios ex ea procrearet. Ambo etiā in attico bello sucrunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt. Mā antonij augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibupsi manū inferre. Cleopatrā vo vt vnā in ptātem reduceret. que paulo post ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu conedit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere clarıtatis nota refulsit. Sed eōtrario auaricia crudelitate atqz oi luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū cyersum est: quod ꝙ annos. 306. sub regibus tredecim ꝓmansit: ⁊ augustus surente egyptū composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscepies: regnauit annis. 37: Antipater cū
tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regnū cōmigū meruerit. Et regis arabū nepti vxorē
accepit. Ex qua ītuor filios suscepit scz phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: rosippū ⁊ feroram: ⁊
vnicā filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus pmogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium
cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradicitqz ei augustꝰ tracontidē ⁊ itureā totāqz marinā. Edificā-
uit aūt in aschalone tūmū regiū. Et deinde agnomiatus est aschalonita. Natione ēm idume⁹ fuit ex patre
arabs vero ex matre. Et extūc xpi dīi nr̄i utilitate victa. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qō pr⁹ p successiones
maioꝝ tenebat destructū est. Ac sic moysi pphetia cōpleta. Nō deficiet pnceps de iuda: nec dux de femori
bus ei⁹. donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamē
tis erigēs. Augustā in honorē augusti ideſt sebasten appellauit. Posuitqz aquilā auream sup speciosam por
tā tēpli iudeis egreferēnib⁹. Fecit quoqz herodion in q̄ sepult⁹ est. Templū magnificentissime reedificauit. Be
mū anno. 26. hircanū pncipē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Eo
rozeqz et⁹ vxorē suā cū duob⁹ filijs xpūs tā adolescentib⁹ atqz vxoris matrē oēs interemit. Prediet quoqz
crudelitatib⁹ hoc addidit: qp sozoris sue noīe salome virū occidit. ⁊ cū eas alteri vxorē dedisset etiā ipsum ē
vita sustulit. Sen bas ītereā oēs ac diuine legis interptes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir
cū ihu xpi nītate magoz indicio cognouisset. oēs pmulos bethleē gladijs interemit. Quo facto repēte mor-
bo interactis p cussus: ⁊ tetrib⁹ toto corpe vermib⁹ miserā exalauit aiam. quiqz sup stitib⁹ filijs relictis scz
archelao; herode antipa; antipatro; lysania; ⁊ philippo. Ex quib⁹ ītuor fuere tetrarche vt ex euāgelio dī.

Agrippa colonia q̄ ad inclitū rhenū lat⁹ sita est. loc⁹ t situ t flumīe clar⁹ t ppl̄o. quā alij scribunt Agrippinā dictā q̄ uūc Colonia dicat. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad citeriorē rhenū ripas sita. Temporib⁹ enee troiani a q̄dā troiano colono noīe (vt sicard⁹ cremonēsis hz) inciū sūpsit: ē postmodū Claudij imperatoris iussu qui agrippine matris fuit. t vbioꝝ ppl̄is a suevis fugatis instaurata extitit. t ab agrippina vxore ex coꝝ pgenia ducta appellata. quā vrbē sic cōditā vbiī ppl̄i habitare cepe runt. Meriores tñ historici oēs asserunt q. cū. agrippa colonie ill⁹ auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara cōstruxit. illam tñ ex oīb⁹ dignā cēsuit. cui suū nomē imponeret. Edificator ac bellator egregi⁹ dignusq̄ habit⁹. quē augustꝰ sibi generū ex toto orbe delegerat: nō q̄lēcūq̄ fulte: sed dilecte: sed vnice: sed augustē. Is vrbē in eminentē Treueris opulentissimā ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset Hildericus aūt rex frācoꝝ lōge postea ex agrippina fautores Egidij romani cecerit: francis impositis ex francoꝝ incolatu Colonā appellauit quāq̄ nōnulli colonam romanoꝝ esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanoꝝ socia esset: fatali ingē pſumpta est: in q̄ capitoliū t edificia t ritꝰ romanoꝝ instar fuere t adhuc nōnulla extant: habet eēm capitolij ad effigiē romani nisi q̄ p senatu illic pacis t belli consilia agitante: hic famoſi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt eterna cōcordia. Ibi rotarū t armoꝝ strepit⁹ ac gemit⁹ captiuoꝝ. hic quies t gaudiū ac iocantiū voces. Denīq̄ illic belli illuc pacificus triūphatoꝝ ingredi. Videf ibi templū vrbe media pulcherrimū quāuis inexplet⁹ q̄ baud imerito summū vocāt. Magoꝝ ibi regū corpa adoꝝ vsq̄ ad occasū in tribus salubus translata Quos ad ethereū quondā regē ad precepta vagiente cū muneribꝰ veneratos legimus. hec libera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius archiepiscopꝰ romanū eligit imperatorē. In ea multi scia t scitate claruere viri: quoꝝ de numero scuerin⁹ ipsius vrbis cēpus. Et albertus magnus cui⁹ corpus apud predicatoꝝ obseruaf. Ibi Jo. ex thebeoꝝ legione cursus sui agonis cōpleuerit. Ursula q̄s cū vndecī virginū milib⁹ t alij nōnulla in ea martirū pmeruerit. Murū aūt et quāta ibi ciuitas que vrbis spēs: que virorū

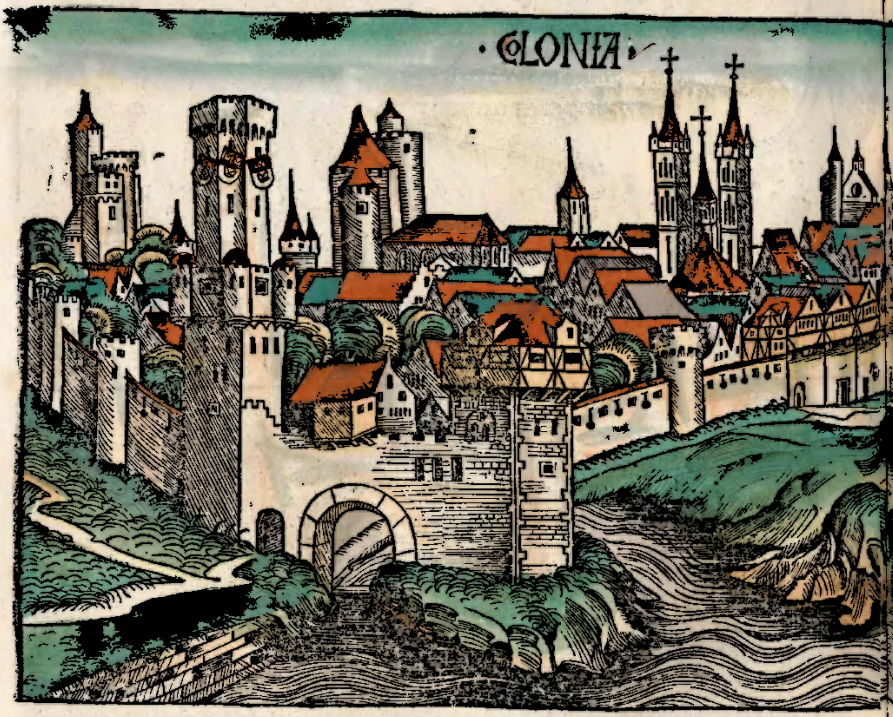

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustus gēs colonie ritū esse vulgo pstabat; preserti femineo Franciscus petrarcha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiste eū sol ad occidētē vergit. Olis ripa preclaro t ingenti mulierū agmine tegit: t incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimq; alacres pars herbis odoaser[a] intinctis reducūtsq; post cubitū manicis candidas in gurgite manū t brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuij tali illius diei ablutione purgari. t deinceps letiora succedere. Itaq; lustrationē esse annuam in erbausto semp studio cultū colendūq;. O mimū felices rbem accolę: quoz ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoz nec padus vnq; valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope colonū aquēsis vbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. t in tēplo marmoreo verendū barbaris gentib⁹ illo⁹ patrie pis sepulchrū. is statuit vt successores sui primū inde coronā. Et pma inde imperij auspicia capesceret: q̄ hodieq; seruat: seruabit q̄diu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōpon⁹ historic⁹ t orator⁹ atellanar scriptor p̄ tēp⁹ (eusebio teste) clar⁹ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū distantias t loca queq; mensurat.

Leoneus

L Eone⁹ grāmaticus doctissim⁹ Gn. pōpei libert⁹. Is iussu dñi sui pōpei p̄metaria i medicina q̄ pōpei⁹ deuicto mithridate i suis sermōis cōpererat: i nūm trāstulit sermonē. mithridates cū mediane cuncti⁹ ab omnibus sibi creat⁹ suis singula medicamina exq̄rēs cōmentationū boz t explanata i archanis suis reliq̄rat.

M. agrippa

Agrippa genet octauiani edificator egregi⁹ rome q̄ multa cōstruxit i edilitate sua adiecta vginea aq̄ ceteriscq; coruat[a] atq; emēdat[a] lac⁹ septrigētos fecit: idq; fiunt q̄ octauianu augustū pplo romāo vinū peteū sibi ratū nūdisse scribit suetoni⁹ tot aq̄s introduxit agrippa gener me⁹ t vnus q̄rit[a] coloniecq; nomē t dignitatē dedit.

Augusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustissimā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem suenoꝝ a Japber descendentē: eam primo inhabitasse putant. Ibiq; eam condidisse vbi habundantia aquarū ⁊ salubris aer ⁊ alia opportuna ad sacili haberi possent. Venientes enim sicut ad retinam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluminoꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamq; vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsq; ad alpes vindelica dicebat. Vniuersaq; montana pars in oriente ⁊ austrū vergens a rheno vindelicisq; tenet vt Strabo ponit. Eam autē more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq; europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis armis ⁊ secundis pugnis ex hac vrbe cedere vsq; ad alpes cogerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante dadē troie capta sint. Eam etiatē ante troiam fuisse opinant. Et temporib⁹ exitus filioꝝ israhel de egypto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos condita asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt Eligentes aūt sibi deam Iusam quā cererē fuisse opinant. A qua hec vrbs iusarta dicta. Cuius templum vsq; ad tpa romanoꝝ inuiolatū pmansit. Id vetustate collapsuꝝ nomē collis seruant. Qui ab incolis Eyseuberg hodie vocatur. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ppugnaculis facta. A romanis plurima bella ppessa est. Cū libertatem semp optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Augustus Licū Emnū ptorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribun⁹ militum clarierūt. Hi cuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico erechsaueron vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more ritratus. Peruit ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea dade qui rem gestam recitarent. Locoq; cedis nomen tedit perdita legio in media nunc cuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Varro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacū vernen sec nouen vdit. Is postea consul sicilie infeliciter obiit. Et vt Suetonius refert q Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesq; duas omnino nec alibi q̄ in germania accepit. Iolianam atq; varrianam. varrianā pene exciabilē tribus legionibus cū duce legatisq; t auxiliis cōmunibus cesis. Deinde augustus p Tiberū Neronē (Cum Drusus frater ei⁹ reuales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos vicit atq; vrbem coz immunitam redidit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt, Tribus romanoz milib⁹ cesar augustus missis vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā postea instauramt. Muris ac turribus ampliauit. Cuiq; auspicijs Augusti victa t aucta erat in honorē augusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Orosius in odis mentionē facit. Videre retbi bel la sub alpibus drusum gerente vindelici. Quibus mos vnde ductus p omne tempus amazona seeuri extras obarment tē. Cum aūt Tucu qui potentia t hominū frequentia reliquos anteceilūt. hanc vrbez p tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis pmansit magnū incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monumenta in ea reducta sunt. Anno aūt salutis quarto t quinquagesimo supi nōgentesimū t vltra yngari germaniā t sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsq; cladibus noricos rbetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus imperator aduersus eos plurimis diebus decertauit. Eosq; tandem ad internitionē prope Augustā deleuit. Tres quoq; in eo prelio eoz regulos captos a militib⁹ suis ad cū ducios cum ob clementiā seruare conatef. Tucu (eo nolente) insipendio necarunt. Ceciit in eo bello Liopoldus comes frater sancti Vdalrici t Regnboldus filius sororis sue. Deinde diuus Vdalricus episcopus vrbem illustriozē fecit. t ecclesiam sancte Affre instauravit. Que olim ab Attila t nūc ab hunnis lesionem sensit. Et ecclesiam sancti Johannis t sancti Stephani cōstruxit. Omnes q̄ hec impialis ciuitas publicis t priuatis edificijs pulcherrimis. Et pīsertim basilica epali ampla beate Marie virgini dicata. Et ceno bij sancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti cpi t Pimperti ac beate Affre martyris ac plurimoz sanctoz pōpuo honore obseruant: qui auguste varijs ob tormentis martirij pmierucrūt

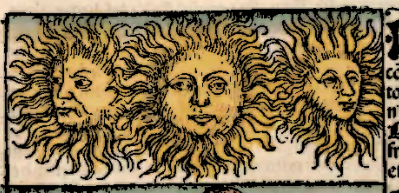

Tres soles post mortē Julij Cesaris sequēti die creati sunt t apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt t in eundē orbē cōuenerūt: significātes dominū Octauij antonij t .M. antonij atq; Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius qz noticia trium t vni⁹ dei toti orbi futura imminebat. Hos quoq; arantē in suburbano rome locū⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines desituros esse cq frumenta.

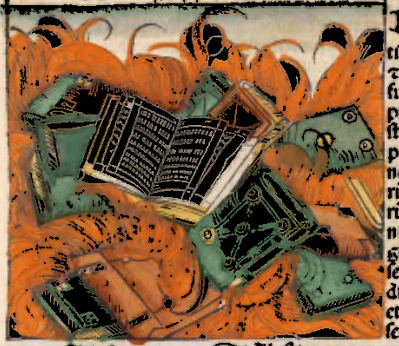

Bibliotheca toto orbe terrarū notissima .40. millīū librorū in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles t bibliothecā t scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: t egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus septim tculit ad boies imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq; philadelph⁹ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie asserunt puleb errimū regie opulentie monimentū: sicut t Liui⁹ qui elegantie curaq; regum egregiū id opus aīt fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qui nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plenaq; signaria etiam seruilū litterarū libri non studiorum instrumenta sed ostentationū instrumenta sunt.

Salustius

Salustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō t de bello iugurtino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro vico atiee t narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē t acutissimi ingenij vir: atq; in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens .35. greceas lras cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq; qui tam multa scripsit: quā nulla vir quēq; legere credam⁹: hic quoq; teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos. 415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq; diuisit. Edidit insup t librū de lingua latina: t librū moralē: de quo sniam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vlis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit t librum de rerum cultu. vixit annis. 90.

M. Varro

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit t habuit patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: t .M. licinio crasso primū cōsul. idūs octobris die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius mata se enixam laureū ramū somniauit: haud dubium spem prosperis genuisse. Initiū etatis eremone egit: sumpta virili toga medio lanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lis t grecis t latinis vehementissimā operam tediisset: tandē omni cura omniq; studio indulsit medicine t mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq; esset: se in vrbe contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: t illius politioni cōmēdauit. Corpore t statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Vlaq; plerūq; ab stomacho t lumbis ac coloue capitis laborabat. Quecūq; ab augusto petijt repulsam habuit nunq;. Parentibus quot annis annum ad abundantem animi mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde bucolicā postea georgicā in honore mecenatis nominis encidē. Obijt demq; brundusij anno etatis sue. 52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini paleua rura duces.

Horacius Flaccus

Horacius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura brevis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: amicitiam .M. bruti qui cesarem occidit adeptus: facinus ab illo tribunus militum contra .M. antonū t augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeticā se contulit. Scripsitq; odas poeticā t epistas. Et cū optimis studijs innumerabiles diuitias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Caius tulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iulia matre vxorēq; corneliā defunctas laudauit e more .p rostris edilis pter comitiū ac sorum basilicasq; etiā capitolij ornauit. Et pūra deinde sortit' hispaniā cū pbulo cōsul creat' inito honore pmi' omniū insti tuit. vt tā senat' q populi diurna acta conficerent' & publicarent'. Bub id tempus calphurnia. L. pisonis filia successiuri sibi i pulatu duxit vxorē suāq; iuliā Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella p omnē fere galliā que a saltu pyrene alpibusq; & monte gebēna fluminib' rheno & rhodano cōtinet'. Eodē tpis spacio matrē primo deinde filiā: nec multo post neptē amisit. cōfectis bellis quindecim trūphauit. primū & excellentissimū egit gallicū: sequente alexandrinū deinde ponticū: p primū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse traditur excelsa statura colore candido terentib' membris ore paulo plenioze: nigris vegetibusq; oculis valitudine pspera: nisi q tpe extremo repente aīo linquit atq; etiā p somnū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edib': post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib' dubiū cauerit ne an audacior. Compositis vbiq; ciuilib' bellis vrbis & orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. cl 83. romanis imperare cepit. & tunpauit annis. 4. mensib'. 7. A quo deinde romanoz primi cipes celares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate pstaret. cōspiratū est in eum a sexaginta ampli'. C. cassio. M. & T. decimo bruto. Et cū futura cedes euidentib' pdigijs denūciata est. Cūq; in capitolium applicuisset pspirati specie officij circūsteterūt. a quib' trib' & viginti vulnerib' cōfossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui' corp' in campo martio p rostris combustū est. ptussorum aūt sere neq; trienio quicq; amplius supuixit. neq; sua morte defunctus est.

Octauianus Augustus patre octauio senatore genit' nat' est. M. T. cicerone & Antonio pulib'. 11. kal. octobr' paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. decimū agens annū auiā iuliā defunctā p concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militarib' domi' triūpho cesaris affricano donat' est. Bella ciuilia quinq; gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculū: actiacū. Ex quib' primū & nouissimū aduersus marcū antonū. Secundū aduersus brutū & cassium. Tertiū aduersus antonū triūuirū fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Inteū bou & causa fuit ob necē auūculi iulij. Bomutū ās cōtra riā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oi Item rhetiā & vindelicos & salassos gentes alpinas coercuit. & dacoz incursiones trib' eoz ducibus cū magna copia cesis. Germanosq; vltra albim fluviū summouit. Allobrogasq; nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoz & assiduitate & varietate & magnificētia oēs antecessit. Sponsas habuit adolescēs. p. seruili filiā. Sed recōciliat' antonio pignā ei' claudiam duxit vxorē. vix duz nubilē ac simultate cū sulpicia soeru exorta intacta adhuc seruonā in mīmonū accepit cū qua diuortū fecit. Ac statim iuniā drusillā mīmonio tib' erij neronis & quidē pgnantē abduxit. dilexit q; vnice ac pseueranter. exscribonia nuptā. ex iulia nubil lib eroz tulit. Julia primū marcello deinde vt is obiit. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa & iulia tres habuit & neptes duas. Forma fuit eximia & p oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros & mitidos. capillū leuiter inflexū & subflauū: supcilia cōiuncta: mediocres aures: nasum & a summo eminentionē & ab imo deductionē. Colorē inter aquilū candidūq;: staturā breuem. Eloquētiā studiaq; liberalia ab etate prima cupide & laborioslissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Bemiq; cū de orbis victor reuersus esset. tūc primū August' eo q; rempub. auxerat cōsalutat' est. Et extunc summā rerū pfectam quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoz reges appellati sunt. Aurito ornauit qs romā edificijs multis: ito gloriās dicto. Urbem latericiā repti: marmoreā relinquo. Impauit annis. 56. Janū quirinū semel atq; iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariq; pace parta intercluisit: q pace tpa Saluator nr' ihs xps nasci voluit. Is tandem vole succubuit ojb' dimissis in oscul' iuniā & in hac voce defecit. Iuliā uxi cōiugē memor vive ac vale sortibus ei' tuis facilē & quatē semp optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antoni' cōsul a senatu hostis adiudicat' missi ad eū psequendū pansa & hirci octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt Augusti hispanias gallias & italiā teneret. Antoni' asiam pontū & orientem. Is postea sepudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitq; bellū ciuile dum cupiditate muliebri optaret vbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud accīū qui' locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū & desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicq; egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

Sibilla tyburtina ytalis papua: cui⁹ ppriū nomē al bunea fuit: in italia floruit ⁊ multa pdixit. ⁊ q⁹ tyburte ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebat: iō tyburtina dicta fuit: i qua gutte ipsi⁹ fluuius cui⁹ simulacrū tenēs i manu libriū mucrū fuit: hāc augustꝰ octauian⁹ (cū rōam a duōs honores exhiberēt) similit. Que p⁹ trū dierū ceremoniū rūdit ea q̄ diu⁹ augustin⁹ refert: iudicet signū cel⁹ fudore madefecit. E celo rex aduenie⁹ p secula futur⁹. Et fūt. 27. versus q̄rū vltim⁹ est. Decidet e celo ignisq⁹ ⁊ sul phuris annis: quoꝝ capitalia lie teste eodē: huc sensum reddūt: ibs xp̄s dei fil⁹ saluator. Quib⁹ dicta illico (vidēte augusto) celū apertū est: ⁊ nim⁹ splēdoꝝ irrūt super eū Vidit q̄ in celo pulcherrimā virginē stantē in altari puerulū i ulnis: ⁊ visa repete ⁊ voce audiūt dicētē: hec ara filij dei est: atq⁹ ita augustꝰ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā pcidit ⁊ deū adorauit. Quā rem augustꝰ deū se appellari oino recusauit: q̄ i loco postea ad rei mēoriā templū sub ntulo sctē marie ỹ gnis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo bri Fracisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pelle hircana in humeris cū capillis dispersis in manu h̄ scriptū tenentē. Nascet xp̄s in bethleē: annūciabit in ara celi: celebr egnāte thauro pacifico sundatore quietis. O felix illa mater cui⁹ vbera illū lactabunt.

Rodigia in ntitate xp̄i visa. olei fons (vt entropi⁹ ⁊ alij testant) Rome e taberna mentoria in trāsiberi na regione ex terra p tota erupit die: den uncans christi grana omnib⁹ gentib⁹ datam; quo ens die aure⁹ circulus arcā solē apparuit: romuli quoq⁹ statua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

Ubl. ouidi⁹ naso sulmonēsis clarissim⁹ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ multa cōscripsit: hic ex sulmone bruciorꝝ oppido orū habuit: vt ipse testat: sulmo mihi patria est gelidis vberrim⁹ vndis: milliaq⁹ nonies distat ab vrbe decē. Is apd athenas primo poetica: deinde philosophica disciplinā optime didicit: veneiscq⁹ romā apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ post dierū curriculo anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegat⁹ est: de hoc in libro de ponto ait. Naso min⁹ pendēs ante dimu tradit amādi. to carmine triste pceui magister habet. Cui⁹ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis vo sue. 54. obiit.

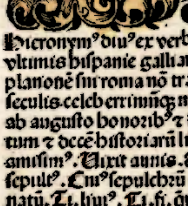

Iti⁹ liu⁹ patauin⁹ magn⁹ ⁊ historicoꝝ tam grecoꝝ q̄ latinoꝝ princeps. anno. 16. aū xp̄i adueniū rome claruit. Et Hieronym⁹ diu⁹ ex verbis plinii de eo scribit. Ad nīi lunā lacteo fonte manantē re virtutis hispanie galliarūq⁹ simb⁹ quosdā venisse nobiles legim⁹ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: vni⁹ bonis fama pduxit. habuit illa etas inauditi oib⁹ seculis celeberrimiq⁹ miraculū: vt vrbē tantā ingressi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab augusto honorib⁹ ⁊ diuitiis honorat⁹ fuit dilig̃tissim⁹ historiarū indagator: centum ⁊ decē historiarū libros ꝑscripsit. Cui⁹ operū maximā partē (proh maligniate) amisim⁹. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii nberii cesaris anno patauii obiit: vbi decē sepult⁹. Cui⁹ sepulchrū adhuc i diue ỹ gnis Iustine vestibulo extat his titulis adornatū. Tit. liui⁹. T. fi. q̄rte legiōis: Alius cōcordialis patauii sibi ⁊ suis oib⁹. Et⁹ ossa cū postea uuēta fuissent venerī qui pretorū ipsi⁹ vrbis cōcessu ea nstauraverant in cō ipsi⁹ ipsi⁹ fastigio collocauerunt.

Titꝰ liuius historie

Valeri⁹ maxim⁹

Valeri⁹ maxim⁹ roman⁹ phūs ⁊ orator eruditissim⁹. Anno. 15. aū xp̄i aduenū rome claruit: ac augusto cesari charissim⁹ habit⁹: q̄ inter cetera libros nouem memone lucutētissimo cōposuit hos ꝛc dicet sacrosq⁹ mēorabilib⁹ viroꝝ: q̄ apd romanos ⁊ grecos habebāt illustres: addēs ea ex ꝑpriis nō mīa ad virtutū cōmendationes vitioꝝq⁹ detestationē pertinētia Ex qb⁹ hāc mēorabilē excerpim⁹ sniam. Lento cīn q̄du ad vindictā sui diuina pcedit ira. tarditatēq⁹ supplicii grauitate cōpensat.

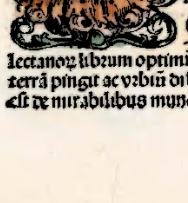

Polimus

Olimus q̄s historicus ⁊ oratoꝝ grauissimus tempestate sua ex libris ipsius floruisse conijcim⁹. cū ⁊ ipse collectaneoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. In quo similit terrā pingit ac vrbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. Eiusq⁹ libri collectaneū id est de mirabilibus mundi appellatur.

Strabo

STrabonē etiaz hiſtoricū ⁊ geographū ac phm: necnō homerice maieſtatis expoſitorē (vt q̄buſdā placet) natione cretenſem hiſdē tpib⁹ illuſtrē fuiſſe ex opib⁹ ſuis inuenim⁹. qui ciz docriſſim⁹ vir eēt ⁊ magnaz rez cognitione peritiſſim⁹ habereť. Inter cetera ſue virtutis monumēta de geographia mundi decem ⁊ ſeptē libros ꝓfulcheos edidit. In quib⁹ vel omiſſas vel negligetas aut vetuſtate oblitas orbis ptes ad vnguē reſtituit. Et diligētiſſime deſignauit: ꝓplos nationes res geſtas: mōtes: maria: ⁊ eoz termios ante oculos nros clariſſime poſuit. hic ex mitridatis regū ſanguie maternali linea originē duxit. Cui⁹ clariſſimū op⁹ diu latuit incognitū Nicola⁹ papa q̄nt⁹ p gregoriū Typernatē trāſferri i pte vo luit. Reliquū ꝙ opis mancū videlz europā guarin⁹ veronēſis abſolutū reddidit

Joachim Anna

ANna mulier bebzea iſachar tribꝰ filia in cōiugiz ioachim viri ſanctiſſimi de tribu ſua tradita. Cū diu ſterilis ⁊ ſine ꝓle ſteriſſet: poſt multas orationes ⁊ lacrimas angelica monitione premiſſa Maria fuit a dei genitrice genuit filiam. Qua ꝓperata mox ioachim viro defuncto: nupſit alteri viro noie Cleophe. de quo etiā alteraz mariam Cleophe ſuſcepit filiā. Cleophas aūt mariam filiaſtrā p̄dictā ioſeph copulauit vxorē. Sed ⁊ maria filiaz ſuam Aluco tradidit vxorē ex q̄ quatuor ſunt Jacob⁹ alphei Symō chananeꝰ ⁊ Judas thadeꝰ. Hoc tuo ꝙs cleopha anna tercio ſecundū legem moyſi alteri viro noie Salome nupſit. ex q̄ terciaz filiā noie mariam ſolome genuit. que tandez zebedeo deſpōſata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangeliſtā peperit filios. Hec q̄ppe anna ſororē noie ymeriā habuit de qua nata eſt Eliſabeth iohannis baptiſte mater. Anna cum in p̄ceptis ⁊ in vijs dñi toto tpe vite ſue ambulaſſet plena dierū quieuit in dño.

Zacharias. Elizabeth

ZAbarias beneꝛ de vico abia ſacerdos ⁊ ꝓpheta dñi diui Johannis baptiſte genitoꝛ vir toti⁹ ſanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōſobrina duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ gr̄a ſanctiſſimi. Qui cum diu ſteriles fuiſſent: ⁊ iam Elizabeth ꝓceſſiſſet i dies ſuos: ⁊ mulieb̄ria ei fieri deſiſſent. dñs eorum oratiōib⁹ ꝓmot⁹: filiū tandē nole Johannē baptiſtā dedit. Naz eū zacharias in ordine ſacerdotio fungeret ⁊ incenſum adoleret. Solus templum dñi ingreſſus vidit in dextera parte altaris incenſi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua ſequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in ei⁹ natiuitate gaudebūt. ⁊ erit magn⁹ coram dño. Vinum ⁊ ſiceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam ſenex ſum ⁊ vxor mea ꝓceſſit in dieb⁹ ſuis. Angelus incredulitatis ſignū dixit: q̄ mut⁹ eris quouſq; hec implebunt. Zacharias templi fores egreſſus cum nec loqui poſſet intellexerunt eum viſionē vidiſſe. abiēs in domū ſuam ⁊ ſtatim Elizabeth concepit. ⁊ prevereundia quinq; menſib⁹ ſe occultauit. In ſexto deniq; meſe Maria virgo ⁊ dñi mater a ſpiritu ſancto in p̄egnata ad ſalutandā eam p̄cepit. Cui⁹ ſalutatione ſenſit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero ei⁹. Peperit deniq; filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret⁹ puer: innuerunt patri q̄ve veller vocari eum. Accipiēſq; calamū ſcripſit. Johannes eſt nomē ei⁹. ⁊ cōſeſtim aptus eſt os ei⁹ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Benedict⁹ dñs deus iſrl ⁊c. Tandē in oī ſanctitate vt ꝓpheta defunct⁹ eſt.

Maria virgo

MAria beatiſſima ac glorioſiſſima dei genitrix: virgoq; ꝓpetua ex radice Jeſſe exorta. Anno. 28. imperij Auguſti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq; Anna naſcit. Puella ſiquidē elegātiſſima oīmq; oculis admirabilis. quā cū mater ablactaſſet: tercio etatis ſue anno iuxta voti tēpli ſeruitio cū reliqs virginib⁹ manciparūt. quo in loco ꝓter etatē ſicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine ꝓcellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ ſancte viuēdi rōnē ab ipſis tenens annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ ſanctitate: nec nō ⁊ humilitate cuncta in reb⁹ diuinis tuz in humanis reliqs ſacris virginib⁹ fieret incōparabilis: quāobrē de⁹ delegit eam in matrē incarnationis filij ſui. Et cū tre decimū etatis ſue expleſſet annū diuino diſponēte cōſilio Joſeph de tribu iuda cōnubio cōuincta fuit. Qua deſpōſata cōſeſtim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruſcans virginis thalamū venerabiliter ingreſſus. ⁊ eam his verbis ſalutauit. Aue gr̄a plena dñs tecū. Adiecitq; Inuenisti gr̄az apud dñm. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm verbū tuū. Et ſubito verbū caro factū eſt. Quib⁹ geſtis repēte ad Elizabeth viſitādā ꝓcedit: vbi p tres meſes gmāſit. Ibiq; nutriticāq; cecinit carmē. Magnificat aīa mea dñm. Edito itaq; Johanne baptiſta. Maria iam grauida domū redijt. qō vbi Joſeph vir ei⁹ didiciſſet eam eſſe pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Ambr⁹ ait) Angel⁹ dñi p ſomniū ipm monuit q̄ natū in eo erat hoc de ſpūſcto eſſe ꝓtestat⁹ eſt. Reliq ꝙ beatiſſime virginis marie geſta ⁊ obſeq̄a ⁊ actus vite ei⁹ vſq; ad paſſionē filij ei⁹. ex euangelio colligi poſſunt.

Lobānes baptista xp̄i ihu precursor exscellsimis parēnb⁹ Zacharia ⁊ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sc̄ificat⁹. ⁊ inter mulierū natos (dño testāte) nō surrexit maior isto: q̄ppe pphā ⁊ plus q̄ pphēta fuit: eū xp̄m redēptorē digito mōstrauit dicēs. Ecce agnus dei ⁊c Is trāsactis infantie annis lz tenellus ⁊ parēnb⁹ annis vnicis ob amorē celestis patrie heremū petijt. Post hec cū tricesimū vite sue annū attigisset duodecimo imp̄ij Tiberij cesaris anno. pcurāte pōtio pilato iudeā tetrā est verbū dñi sup eū in deserto. Et venit i oēm iordanis regionē: predicās baptismū pnie. cū ob rem multis ad eū cōcurrēntibus singulis quibusq; interrogātibus: cōuenienter dabat respōsa. Demū ab herode antipa paulo ante predicationē xp̄i captus carceri mācipat⁹. Arguebat enī ipsius dicēs. Nō licet tibi habere vxorē fris tui. Et illa instigāte q̄ annuz pedore carceris ⁊ matia media cū maceraret fecit: post annū aduenīente die natalis herodis cōuocauit cūctos galilee p̄lātes ⁊ nobiliores ad cōuiuiū: q̄bus epulāntib⁹ herodiadis filia vocāt⁹ gestiuit ac saltauit: ⁊ sū me placuit regi: q̄ iurādo pollicit⁹ est dare cōtinuo postulassit: a matre p̄monita: petijt caput Johannis in disco. Rex contristatus p̄ter sup̄iurandū misso spiculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Johānis baptiste precursoris dñi.

SExta seculi etas nato dño nr̄o ihesu xp̄o inchoata est. In principio q̄dragesimi secūdi anni imperij Augusti cesaris: p̄mo z trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A nr̄itate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiste mēse sexto. Durabitq; p tempꝰ totū q̄ gr̄e appellat. Et p̄tracta est a xp̄i ihesu būdicta nr̄itate vsq; in tempꝰ p̄sis p annos mille q̄dringētos nonagintaduos. Habebitq; decursus vsq; ad tpa antixp̄i: aut ad cōsummationē seculi: que nulla generationū aut tpoꝝ serie certa: sed velut decrepita totꝰ mūdi morte erit simēda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xp̄i metipūm: quidā a baptismo xp̄i ppter vim regenerationis aquis datam iam circūcisione terminata. Alij aūt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: z inchoata est septima quietis centū. Et ex hac sexta etate origine ac fundamētū: ecclesiastici imperium z sacerdotum pontificū cum laude habuerunt. ℣

MAriannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob iustitiā occidit. Hā vt ioseph⁹ ait tāte tamq; inuise pulchritudis dara fuit: vt nō solū eo tpe formositate semias anteire crederet ℣ celestī arbitraret imago. Tādē a matre z sorore herodi accusat̄ q; effigiē suā ad octauianū trāsmisisset: vt i sui cōtēptū p̄uocaret q̄ cū crederet herodes: capitali sniā eā occidi iussit.

QUon tenuit princeps ex iudeis vsq; ad hūc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo p̄nūtiat est restamēto: vt ipse esset expectatio gētiū. Cessauit ḡ ac mento eoꝝ vaticinio: hoc est imperū; q; ex damelis sniā sanct⁹ seꝝ venerat.

Ihesus xp̄us dei fil⁹ saluator ⁊ redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuz orbi imperitabat anno q̄dragesimo octauo. Cuius tuz preside: vniuerso orbe pacato i bethleem iude nascit qui Maria virgo angelo annūciante ex spūsancto cōcepit ⁊ pepit ad abolendā humani generis labē ꝑter primor⁹ inobedientiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resurgendo ⁊ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ⁊ inaudita mīracula fecit. Quor⁹ primū est qō tam mirabilit nascitus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastorib⁹ gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templū circūcisionis gr̄a: ⁊ ibesus appellat⁹: Postea tredecima die magi ad eū adorandū trib⁹ munerib⁹ in syriā p̄rexerūt: stella duce. Hāc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipies saluatorē ꝑfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dñe in pace ⁊c. Inde post quecte Joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāsferret ei futurū esset vt herodes pueros occideret. Ibi vsq; ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝑter quod nazarenus appellat⁹ fuit. Cetera ex famulissima euāgelij historia patēt.

Archelaꝰ magni herodis filꝰ p̄e sublato regnū annis. 9. Ipsius augustꝰ ob p̄ris amorē eius ceteris fratribꝰ maxīo sp honore ꝓsecutꝰ fuit. Laudē accusatꝰ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegatꝰ fuit. ⁊ fines eius in p̄uincia redacti sunt.

Christus ihs agēs duodecimū annū cū parētib⁹ ad die festū celebrandum hierosolimā de more p̄git. Ibiq; i tēplo duz inter sacre legis doctores nexus ambit guos solueret nō ꝺ: ⁊ admirāde indolis puer ab eis crediꝰ est: parētes vo inde abeuntes cū pueꝛ subsecꝰ nō videret solicitudine plem ad tēplū redeunt: eūq; inter sacre legis doctores salcitātē inuenerunt. a q̄ dus bene monit⁹ in patriaz cuz eisdē reuersus est. ⁊ subditus fuit illis.

Componiꝰ q̄ eiusdē collega fuit ab augusto: pⁿ archelauz in iudē ꝑcurator.

Marcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome sozor herodis defuncta fuit.

Annius ruffus successit marco. sb q̄ moritur augustꝰ dño. i 5. annum agente.

Dominꝰ ihs cuz 30. annoz etatꝭ esset ad aperiendaz vite eterne ianuaz. i iordanis alueo se a iohe baptizari voluit: statimq; vox e celo intonuit. Hic est filiꝰ meus. ipm audite. ⁊ spūsanctꝰ in modū columbe sup eum mansit. deinde i desertuz ductꝰ. 40. diebꝰ ⁊ nocteꝰ ieiunauit: ⁊ postea esurijt. Inde ꝺs supat⁹ diaboli tētationib⁹. Cum postea in templum venisset de eo vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c.

Valerius romanꝰ ex illustri graccoz familia natꝰ ānō p̄mo impij Tiberij cesaris ab eo ꝑcurator pⁿ annū ruffū i iudeā mittit: q̄ mgr̄atu suscepto p̄mꝰ apō iudeos pontificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

Pilatꝰ natione gallꝰ ex lugduno vbe natꝰ vir callidꝰ ⁊ sacinoꝛosus. Anno i 5. impij Tiberij ce. valerio gracco ꝑdicto adeogato. iudee ꝑcurator a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoz vexatiā supp̄sit: ⁊ postmodū eoz suggestione ihm cruci affixit. deinde sibi timens de eiꝰ doctrina monetq; admonere vberius curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senatꝰ vetuit q nō a se pri⁹ ad tib⁹ eius sepsisset: inde ꝑter iudeoz accusatiōes ab officio amotꝰ: apō lugdunū ozꝰ fuit ciuitatē ꝓpenio exilio i opprobriū cēsi sue relegatus fuit: ⁊ malo fine perijt.

Tiberi⁹ claudi⁹ nero tertⁱ romanoꝝ imperatoꝝ imperauit annis .23. ⁊ aliquot diebꝫ. hic fuit augusti vnicꝰ filiꝰ: ⁊ ipsi⁹ octauiam p̄nuptã ⁊ genet: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit. Infantiã puericiãq; habuit luxuriosã ⁊ exercitatã. nouē nat⁹ annos: defunctum patrē p rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinã matreo agrippa genitã duxit vxorē: sublato ex eo filio drusо: quãq; bene cōuenientē: rursus grauidã dimittere actutã augusti filiã cōfestim coact⁹ est dicere: nō sine magno languore ai. Brusum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ptās tribunicia in q̄nq̄ēnū delegatus pacande germanie stat⁹. Cū animaduerteret varrianã cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii sui egit. Q germania in vrbē post biennū regressus triūphū quē dissuleratꝫ egit. Principatū diu recusauit. tandē q̄si coact⁹ ⁊ querēs miserã ⁊ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitꝰ ꝓpositos q nō de reb⁹ gestis senatui scriberet. Presidib⁹ onerādas tributo puincias suadēnib⁹ reseripsit. Boni pastoris esse tondere pec⁹: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosq; rit⁹ ꝓpescuit. Expulit ⁊ mathematicos. In pueris tuēde pacis a latrocinijs seditionūq; licētia curã habuit. Bienio ꝓximo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tpe preterq; in proximo oppida nusq; abfuit: demū orbat⁹ vterq; filio quoq; germanic⁹ in syria: drusus romē obierat: secessus campanie petit. Ceteꝝ secreti licentiã nact⁹: ⁊ q̄si ciuitatis oculis remot⁹: cuncta simul vicia male diu dissimulata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiã vini auiditatē ꝓ Tiberio biberit ꝓ Claudio caldi⁹: ꝓ nerone mero vocabat: pecunie parc⁹ ac tenax: neq; opã vlla magnifica fecit: neq; spectacula oīno edidit: silicet neq; naturalē drusum neq; adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atq; robusto statura q̄ tusca excederet: lat⁹ ab humeris ⁊ pectore ceteriſq; membris vsq; imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo pene occipitio sumissiore: vt ceruicē etiã obtegeret: qđ genus in illo videbat: facie honesta cū pregrādib⁹ oculis: nitebat cernice rigida: plerūq; tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ⁊ carmē lyricū: sat ⁊ greca poemata. Et cū annus vigintitribus vane imperasset: neq; inter malos oīno: neq; inter bonos numerari posset: tandem in villa luculliana obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Cato datum: lentum atq; tabificū Et morte eius letatus est populus.

Quum valerius romanus a tiberio imperatoꝛe procurator in iudeam missus esset. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices successisse posuit ⁊ amouit. Et primo quidem amanū a sacerdotio amouens: hismaelis fabi cuiusdã filiū pontificem desiignauit: sed ⁊ hunc nō multo post abijciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdotio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidã cemithi filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipse quã vnius anni spacio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximū constituit. Verum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangelista cōmemorat Captus enī ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites ad annam primum ducitur est: quia socer caiphe Et annas misit eum ad caiphã Et q se parem deo adūratus respondera: blasphemauit inquit caiphas. ⁊ quo inrocans christi dictum videret: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xpi condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cui⁹ narratione (vt sacra euāgelia habet historia) Ihesus dñs noster morti traditus est.

Ihesus est christus ibs anno mūdi .5230. Tiberii anno .18. duob⁹ geminis cōsulib⁹ mense primo: q nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupat. Inuidia enī sacerdotū. pcurāte a discipulo ei⁹ iuda venditus: deinde captus ⁊ accusat⁹ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellat⁹. ⁊ spinеis in facie ei⁹ colaphis eū ceciderūt: ac corona spinea coronat⁹ sputis deturpat. Ac demū crucі affigit: ⁊ transeuntes amaris eū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spīm emisisset: tremuit ois terra: sol obscurat⁹ fuit ⁊ velū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforasset: sanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde eccle vniuersalis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce depositus: sepulture q̄ tradit⁹. Post die tertia velut alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ suis pcordiantis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentib⁹ ipsis in celū ascēdit. Nec ab re bicrosolymis mortē subiit: cū is loc⁹ sacrificiis dicatus erat ⁊ i medio terre habitabilis situs. Extra portas vo vrbis: nō sub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gentibus cōmune sacrificiū sui corpis haberet.

Herodes, antipas

HErodes antipas magni herodis filꝰ post archelaũ p̃dictũ fratrẽ galilee ꝓfectꝰ fuit: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: indeoꝛ regnũ in quatuoꝛ tetrarchias. i. ptes diuisum est. Et huic galilea obtigit que est quarta regni pars: hic impijssimꝰ atq; crudelissimꝰ fuit. qui a ciues suos siccariꝰ. inquietos latroꝛ. in socios populatoꝛ. in domesticos p̃do habebat. ꝺꝑe plebis interemptoꝛ erat: filioꝛ occisoꝛ: extraneoꝛ honucida: ꝓpꝛioꝛ parricida vniuersa nempe ꝓphanauit: qꝛ sacerdotiũ iudeoꝛ oĩno sustulit. oẽm legẽ ꝛ oꝛdinẽ cõfudit. Nã cũ philippi fratris sui vxoꝛẽ cõtra legẽ duxisset. Eduo Iobãne baptista cũmonet illã dimittere. Quã obrem cũ illo obtio occidere vellet: tum ut plebem (quia sicut euãgelista ait) ab oĩoꝰ veluti verus ꝓpheta habebat: sed illũ cõphendens posuit in carcere in castello macheruntꝛ. ꝛ paulo ante mortem xp̃i: caput et amputare fecit. Hic etiã ihesum a pilato sibi missum in trim suscepiẽs: illusum tandẽ ad eundẽ remisit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas scribit) respõdere noluisset. Tandẽ a Caio cesare romã citatus. atq; a caio cũ vxoꝛe herodiade honorifice susceptꝰ fuisset. fugiens nuncius agrippe a quo intellexit magnã copiam armoꝛ esse in suis armatibꝰ ꝛ de multis cõiectus. apud Lugdunũ galliarũ vbẽ relegatus miserabiliter vitã finiuit. Vxoꝛi aũt sue qꝛ soꝛoꝛ erat agrippe quẽ Gaiꝰ maxime diligebat redit libertatẽ redeundi vt haberet terrã suã. Ipsa vo comitata virũ in exiliũ ait se non diuissurũ eũ in aduersis cui cõiecerat in ꝓsperis. Et postea Gaiꝰ galileã herodi agrippe tradit. qui deinde trẽs tetrarchias habuit.

Pharisei

QUatuoꝛ in iudea tres secte iudeoꝛ a cõi reliquoꝛ vita ꝛ opinione distantes. Pharisẽoꝛ secta seu religio que tpibus ptolomei philadelphi surrexerat ꝛ hac tempestate ob sanctitatis ostẽtationẽ in urim maximo in ꝓcio (vt ex eiã gelij historia elicere possimꝰ) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebãtur quia a ceteris habitu cõuersationeq; diuisi erãt. Cultu enĩ austeriore ꝛ victu parcissimo vtebant. Statutisq; siue mosaicas traditiones determinãtes: pictacia chartarũ in fronte. ꝛ in sinistro brachio de catalogo inscripta. que philacteria dicebant in legis memoriã gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quibꝰ incedẽdo pungerent deferebãt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. Diij vniuersa deo deputabant ꝛ marmene idest fatũ: ꝓpositis siuis ꝛ maioꝛibꝰ nature nũq; cõtrarij iudicabãt: iudiciũ dei futurũ dicentes: aiam oẽm incoꝛruptã esse ꝛ mercedes resurrectionẽ sperabãt ꝛ p̃dicabãt. bi nãq; xp̃o dño nostro plurimus aduersabant ꝛ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

SAduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nõ eiusdẽ religionis ꝛ pcij cũ pharisẽis marmenem negant. deũ inspectorẽ oĩm dicẽtes. In arbitrio hoĩm situm esse. vt bonũ malũue gerãt. bi saducei corpoꝝ resurrectionẽ ꝛ angelos eẽ negabãt. Eq; alas cũ corporibꝰ interire putabãt. Solos quinq; libros moysi recipiebant. Et qꝛ seueri nimis erãt: nec eiã inter se sociales. Ob quã seueritatẽ saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

OBscoꝛ quoq; alia ibidem vigebat secta atq; religio qui vere in omnibꝰ monastice agebãt vitam: nuptias fastidientes: nõ quia cõtagia ꝛ hoĩm successionẽ perimẽda crederent. sed cauendã intemperantiã seminariũ: nullã earũ fidẽ viro seruare putantes. Verũ inter se mutuo amore ũctissimi. Quin ꝛ diuiciarũ cõtemptores ꝛ pmiꝛtis facultatibꝰ veluti inter frẽs vnũ esse pri/monij oĩm oꝛdinarũt vngẽta nõ curãtes: squalore dei decus putabãt. dumodo i veste candida semp essent. Designatos aũt cõium rerũ ꝓcuratoꝛes habebãt. Nulla eis certa cunctas sed in singulis tonicella habebant Nec vestiũ siue calceoꝝ mutant: nisi aut oĩno cõfossis priorib aut lõgi tpis vsu cõsũptis. Precipue circa deũ religiosi sũt. Ante solis oꝛtũ nihil ꝓfani loquentes solẽ vt oꝛtũ oꝛantes. post vsq; ad quãtã horã opantes. Rursus in vnũ cõgregãt limbeis ꝓiecti: corpꝰ abluũt aq̃s frigidis: i cenaculũ venũt. neq; gustare queq; fas est nisi prꝰ deo celebret oĩo: post finẽ quoq; prãdij vota repetũt. Hi ꝺppe hospitalitatẽ sumo studio exhibebãt. Et apud eos edendi ꝛ potãdi modꝰ saturitate tẽsuit. Tumultꝰ aut clamoꝛ in eoꝝ hospicijs nusq; audiebat. Sed sumũ silẽtiũ seruabãt: turamẽtũ habebãt ꝓ iurio. Secte sue neminẽ adhibẽtes: nisi sub anni ꝓbatione receptũ. cõpellebant eos iurare ꝙ deo fidẽ hoĩb iustitiã: ꝛ ꝓximis obedientiã seruarẽt. Et si cõtingeret ipsos aliqñ pẽsse: nũq; abuterent virib ptãtis ad iniuriã subditoꝝ. Ad coꝛ aũt iudiciũ nõ nisi cẽtũ psone conueniebãt. quoꝝ decreta postea inter illa erãt. Babbatũ adeo illibatũ seruabãt: vt nec ebũ illo die pararẽt. nec ignẽ accẽderẽt: nec aliq̃ vas transportarẽt: aut quasi aliũ purgarent. Ceteꝝ aũt diebus cum volabro in terrã sodientes demissa circũquaq; veste se contegebant: quãdo aliũ purgabãt ne radio solari iniuriã facere videremt: purgatoq; alio terrã egestam sup foueam reducebãt: dos essenos seu esseos herodes antipas dũ vixit honoꝛauit. nec inconsulto ꝓmo de eis i sẽpturis habet. hoc de pbis iudeoꝝ

Veronica

VEronica mulier hierosolimitana a xpi discipula matrona quidē sanctitate ⁊ pu dicicia insignita: dū xps ab tiberio cesare p voluntatē necessariū suū virtutū strenuū e hierosolima cum sudario xpi romam accersit. Deuenerat quippe ides cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xpi imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Oh qō miraculū ipa veronica ab ipso cesare magno in pālio deinde habita est. Ibidē em vsqz ad mortē cū petro ⁊ paulo aplis atqz clemēte pōtifice ecclīaz dei ꝓfitues pseuerauit. Hec ipa est quā dns a sanguis fluxu satigatā (vt sacra euāgelij hz historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine vultu s sui in signū amoris donata sunt. Ipsa aūt imago pānculo sic impressa de mēti pōtifices ⁊ successorū⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsqz ibidē in beati petri tēplo a xpi fidelibus maxia cū religione munisic. Quā ⁊ multi p tpa exquisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet⁹ que incipit. Salue sancta facies nīi redēptoris. In qua mitet species diuini splēdoris. Impressa pannículo niuei candoris. Bataqz veronice ob signū amoris tē.

Xenarchus pbs

XEnarchus pbs peripatheticus vir mōzabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Liberij tpibus apud seleuciā cilicie urbem die obiit. Hunc vero nō diu domi mānsisse dicit: sed aut alexandrie aut athenis romeqz docendi causa electū vsqz ad senectutē: magno i honore semp habitus fuit: ⁊ hinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed paulo ante hec tpa anīqz mortē obiret visu amisit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa i pālo multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqz cōscripsit. qui sūa doctrīa eloquentiaqz apprōtis grāmatici tenuit. tē Judeos ab alexandrinis missus cōpesuit. Quāobrez multi eloquētiā ei⁹ admirātes dixerūt. aut plato platonē seqī aut plato philonē. hic romā demqz venies cū petro aplo ꝓuersatio nē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xpiane religionis postea scripsit: q (vt dūms testat hieronym⁹) inter ecclīasticos cōputant codices ⁊ quā maxie in qnqz moysi libros pclaros edidit cōmentarios: sunt ⁊ alia eius cō plurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Hāc caligule imperatoris mater: q inter mulieres pclaras computat⁹. hoc tpe a Tiberio multi iniurijs vexata: mortē sibi ipsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres emīxa fuisset mares: ex quibus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmodū romanis pfuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippīa neronis mater extitit. Cui ope tiberij pīs vt p compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ⁊ femineo ritu plāgore plurimo vim sui necem detlcret. in tiberij odiū incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis insectaret. Sed egregia mulier indignū rata qō ī se agebat a cesare: morte fastidia stomachi pncipis effugere dispo sūt. q cū aliter satis cōmode nō daret: fame generoso aīo accersire statuit. ⁊ pcipue a quo cuncta cibo abstinere cepit. qō cū relatū esset tiberio ignarus quo ita animū tenderet: ne tam bteni spacio sese finis subtraheret iniurijs: nil pficiēb⁹ minis aut verberib⁹ vt ab ū caperet: eo vsqz deducū est vt abū guttur eiusdem violēter impingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti pōt⁹ret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto aerioris pposito ⁊ incepti perseverans: sceleste principis insolentia mortēs supauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū gloriē sibi apud suos quesierit agrippina: tiberio tñ longe ampliꝰ ignominie reliquit.

Agrippa magnus

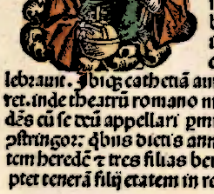

AGrippa magn⁹ aristoboli regis filius patri ī regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ auitate nīsus ꝓpijs sumptib⁹ plurimū exornauit. filiū aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliōrū potētiū notitias ambiebat. maximis aūt coleb at officijs germanici filiū Caiū: cū adhuc esset pūat⁹. Qui cū sumrū cū aliqñ pdixisset imperatōē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōdidit insit agrippā qui sub grādi erūna vsqz ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat. Sed eo defuncto caius eū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit tam em iste recesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ p cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cuiqz e roma pgrexisset ursm: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiqz cathenā auream quā ei caius dederat suspendit. vt maxia mū calsim eius ex hoc ꝓpetuo indicaret. inde theatrū romano more ꝓstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima inommēta. Demū in cesariā descēdēs cū se cū appellari ꝓmisisset ab angelo percussus: ⁊ tinmēte corpe: ait q mō dicebat de⁹ nīc mort⁹ nexib⁹ ꝓstringor: q⁹ dies anno etatis sue. 54. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ drusillā. Habuit quoqz frēm noie herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno pfuit.

Ratisbona insignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus p̄o salute generis humani passus est. Baioarie olim metropolis hanc regionē aut quitus norici tennere. Cui⁹ adhuc pōnto transdanubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum reperiā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quaz moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioariam nomen descendisse p̄suasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios gallor gentes e finibus iccerunt. Inde migrantes circūiacētes histro loco cuz thaurisitis habitarūt. Constat igit cos in pannonia consedisse: ⁊ inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quāq; olim descripta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas ⁊ ambitiosas ciuitates habēs ⁊ oppida nobilissima. Ratisbona vero oēnatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinq; fuut: quaruz nunc metropolis est Salzburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres tm̄ autiā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄at⁹ olim clarissim⁹ fuit: cui tota bohemia sbiecta erat. hec vrbs septē noib⁹ insignita fuit. quib⁹ in suis tmb⁹ ⁊ libertatib⁹ clarunt. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebat. Tiberius em̄ tūc augusti vxoris filius: ⁊ ipsi⁹ augusti p̄cognitus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos misit: qui eos i p̄elio supauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tpe dicta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadras lapidib⁹ magnis muro circūdata fuit vt in reliquijs veteꝛ muroꝛ retro sancti paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel biaspolis ob ruditatē ppū agrestis: qui oꝛe tūc vt rurales finitimi facūrverba byantia p̄ferebāt. vel ab byantiū aq̄rū appetuitatē cōfluxu. cū danubi⁹ naba ⁊ ymber tē. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinkheim a populo germanie qui eā frequētare solebant: vel a germanico qui cuntati p̄fuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuēciones p̄ncipū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excellā edificia magnatoꝛ oñdūt. Sexto imbrpolis a fluuio: cū ymber fluui⁹ septēnionē versus i danubiū fluit. ⁊ vernacula lingua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim autitas incepta fuit. Septio ratisbona dict. aut rates ob mercimonia ⁊ tpe karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tāq; firmiter sita ⁊ edificijs roborata: hodie ratisbona appellat. Danubi⁹ aūt

fluuius germanie ⁊m maximus. qui ⁊ bister dicꝰ vt Solinus habet germanicus tugis oriꝰ: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Seragsta amnes in se recipit serme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ arcuū ciuitatē cū suburbio iūgit. De quo scribit. Pons sicepit dirt dum annus incepit. Mille centenis decē semiq; denis. Karolus magnꝰ christianissimꝰ imperator cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ tassilo baioarie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quē patrus deuicit stimulis vxoris concitatꝰ hunnis sibi ꝛ̄ minibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidibꝰ ante recepīs. vrbē ratisbonā tūc q̄dratā dictā aggressus cōuertit in eos q eā occupabāt a fide nra alienos. Et eaz vi cepit coegitq; vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoim ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infidelū ac hunoꝝ absūpta de suis q̄s aliq̄s amisit: qui ⁊ basilica scī petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementuz accepit. Basilica q̄s decoraꝝ episcopali sūmo: in honore tandē scī petri dicata: prꝰ ob fraternitatē canonicoꝝ ratisbonensiū ⁊ remēsiū eccl̄ia scī remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio scī Emmerāmi ordinis scī bñdicti amplissimo: mōasteriaq; dñarū plura hz: precipue superꝰ monasteriū virginis gl̄ose. Inferius in q̄ dimus Erhardus cp̄s quiescat. ⁊lures t ciuitate domus cōsecratas ecclesias hīt: ⁊ ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aūt imperator q̄ hūc locū pre ceteris imperij locis sūme dilexit. murū ampliauit ⁊ monasteriū sancti emerāmi inclusit ⁊ plurimū adornauit. Accedē eīm nostrā ānoz redīēs baioariā ossa sancti dionysij areopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelioz ornatissimo ac l̄is aureis ꝓscripto: ⁊ hemū apud eos sepult⁹. Ornat ⁊ hanc ciuitas gloriosa martyre scō Emmerāmo epō: ⁊ scō wolfgango eius loci vndecimo epō: q mira apō eos gessit: monasteriūq; scī pauli ꝓstruxit. Albertus q̄s magnꝰ oim tr̄inarū peritissimus apud eos ep̄atū rexit. Ideo ⁊ hīs patronis pet ratisbonēses scribit.

Laude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoz sacer est dionysius hoz
In numero primus emerāmus laude nec ⁊mus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamie tard⁹.
Quatuoz ⁊storz precab⁹ us necnō aliqz
Hic ꝯentoz ducamur ad astra polorz

Vienna pānonie nūc austrie vrbs preclarissima ad danubiū sita. Is fluuius bauariā: austriā: vngariā secās: p rasciam atq; bulgariā cū sexaginta nauigabilib⁹ i euxinū descēdit. Multasq; t memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nulla venustior est q; Vienna australium ciuitatū regionisq; caput. Hec olim flauianū (vt in vetustis diuū pīuilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū pfecto vt arās ob romani impij metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex arts vocabulū sortita sit. Cuiq; flauianū theotonici flabien pnunciēt: nō est abre longo tpis tractu: prima vocabuli syllaba remota (vt plerūq; fieri cōperim⁹) bien remansisse Indeq; dicta Vienna. Quāq; alicq a paruo flumine qō inter suburbia fluit noīe vienna dictus putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu muroz cīgit duoz milū passuū: q habet suburbia maxima t ambitiosa: fossa t vallo cincta. vrbs aūt fossatū magnū habet: indeq; aggere prealtum: menia treinde spissa t sublimia frequētesq; turres: t pugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample t ornate: structura solida t firma alte domoz facies magnificeq; visunt. Unū id dedecoris est q; tecta plerūq; ligna contegūt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo constant. picte domus: t interi⁹ t exterius splendēt Ingressus cuiusq; domū in edes te pīcipis venisse putabis. Nobiliū prelatoroq; dom⁹ libere sunt. Sancts celū tenentib⁹ ipsisq; maximo tco templa dicata t ampla t splendida sectoq; lapide cōstructa plucida: t colūnarū ordinib⁹ admirāda. Sanctoz plurime t preciose reliquie. Ergē to auro t gēmis vestite. temploz ingens ornatus. Ciuitas in episcopatu Pataviēsi est: maior filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti t canonici regulares sancti augustini admodū diuites habuī. Domales q; sacre t sancte virgines. Ibi q; monasteriū est ad sanctum hieronymū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant: quatū si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudice sancteq; vitas. Rarus de bis hmo mal⁹ audit. Scola ēt hic ē liberaliū artiū ac theologie t iuris pōtificij. Noua tñ t ab vrbano sexto papa ꝓcessa: magn⁹ studēnū numerus eo cōfluit ex vngarie t alemanie partib⁹ superioribus ciuitatis pplis quinq̄ginta milib cōmunicātiū credit. Cōsulatus octo t trecē viroꝝ eligit tum iudex qui iuri reddēdo ꝓest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal od illos ois referunt quoꝝ potestas annua est Incredibile videri pōt quot p dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt ouoꝝ t caucorum mille quadrige aduehūt. Pisces pauis carnes pisces volatilia sine numero afferunt: vbi aduesperascit nihil venale ex bis inuenies. vinde mia his ad quadra ginta dies ptendit. Nullo nō die trecenti currus onusti vino bis terq; inferunt. Ducentos t mille equos indies ad opus ciuitatis exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducat vini quod vel Vienne bibit vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittit. Celle vinarie adeo ꝓfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quaꝝ supra terrā edificioꝝ apud Vienam esse ferant Platearū solū: stratū lapide duro vt neq; plaustroꝝ rotis facile conterat. In domibus multa t munda supellex. Equorū armentoꝝ t ouis generis capacia stabula vbiq; fornices aule late verum bis estuaria sunt loco triclinioꝝ que ab bis stube vocant: nam hyemis aspentatem hoc domitant modo. Fenestre vndiq; vitree lucet: t hostia plerūq; ferrea. In bis plurime oues cant ant: rare apud eos familie reperiūtur: ad uene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngaroꝝ rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Vienēsibus t incōmoda imperatori intulit: t tandē ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem iterato redegit.

§ NVREMBERGA §
S. Sebaldus.

Nuremberga vrbs tota germanie: t apud exteras gentes nominatissima celeberrimaq3. Emporiū germanie amplissimū: magnificis operibus publicis t priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi supereminet vetustissima. ex qua intra vrbem t extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen oriri fuisse quidam arbitrant. quam plerisq3 a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā fuit a Deuso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Norobergam. Tiberius enim cesar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) grauidam: t ante tam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt. vtroq3 liberorū superstite Tiberio drusoq3 neronibus. Inter cognomina t Neronis assumpsit: quod significat lingua sabina fortis t strenuus. Tiberius post hec comitā galliam rexit. t barbaroz incursionibus t pernicijs discordijs inquietā. Ex hinc rhetiam: vindelicūq3 bellum inde pannonicū indeq3 germanicū gessit. Rhetico atq3 vindelico gentes alpinas. pannonico brennos t dalmatas subegit. Germanico quadragintā milia dediticioz traiecit in galliā iuxtaq3 ripas rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobrez t ouās t curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cū postea gloria amplioz cumulus accessit: toto illirico quod intra italiam regnūq3 noricum t traciam t macedoniam interq3 danubiū flumen: t sinum maris adriatici patet perdomito t in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Europi tradit) prudens in armis: fatisq3 fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates sibi nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen historicoz codices litteris scripti perueteres. eam arcem castrum noricū appellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusq3 insidentes: ab incursibus prohiberent. In collibus t tumulis norice ac plerisq3 regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio exercimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissim⁹ autor tradit) t thesauros habitēt boz omniū impudentissimas incursationes repressit Liber⁹: t eius frater Drusus ettate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. vallesq3 bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoz. Tum sciat aeras alpes t noricā si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaq3 hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Glorios quoq3 pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Norimberga enim noricus montem significat. Ob quā rem patet noricoz ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Eam nūc patrio terre baioarie: que inter danubiū t Nurembergam iacet noricam appellaf. Ciuitas tamen in dioecesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones videri volunt. Sed tercū quoddam seperatū genus. Urbs ea nobilis amne pegnicio interlabit. t in ptes duas diuidit: ac pontibus lapideis pulcherrimis trabicf. In agro sterili t arenoso condita. atq3 ob eam rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerisq3 negociatores prudentissimi. Repertores t magistri nurandarū aedificiorum operū t arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamq3 hec inducta vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeat. cum paucis in veterū monumentis reperiaf: nullaq3 antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude t vetustate dignū: atq3 perpaucas edes. Cum igit de nomine conditoribus qui fuerunt t quibus temporibus certatio sit t sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie t germanie: Verum t de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisq3 dñam quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus t antiquitates rom. memoriter tradit: vetustissimi barbari sicuti tenuisse dicunt qui vero ante hoc fuerint: neq3 vt habitata sit ab alijs: neq3 vt deserta fuerit: nemo quicq3 habet certi qđ dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab eneadro: ceteri a romulo conditā scribunt. Reliqua igit prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francoz qui talia tāq3 multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūq3 imperiū instauraret. saxonibus domitis: bittonibusq3 gallicis sibi federe connectis: pacem cū Tassilone baioariorū duce. Adriano pontifice romano sequestre iniit. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū parte terciā copiarū Nuremberge: t in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos t saxones ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū desedit. Cum itaq3 Karolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Bacchum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padeburnam saxonie oppidū erat summa acceptus reuerētia: processeq3 dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Redēs romā in honore dñe Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francoz Alberti: qui cū fraude battonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obtrūcatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero eā in ditionē imperij venit: Summa fide: constantia: t officio romanū imperiū coluit. Regibusq3 romanis fidē constantissimā semp seruauit. In discordia tamē cesarū calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em quarto regnū occupante filius eius rex romanoz p duriciam vt videf vltione: patre bello persecutus fuerat. Recessit itaq3 filius in Nurembergenses fidē gentiori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gottfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Henricus rex herbipolim petēs. Erlongo exercito Robertum profecat. Deinde dimissis Saxonibus cū bajo arijs: castrum norice obsidione angit. Ipsoq; expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adijt: quē pater eius fugio subsequēs roberto fugato: erlongū restituit. Inde ꝓgressus ratisbonenſiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē collocauit ac Theobaldi marchiā y bohemos deuastant. Conradus suenus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regez declaratus erat: ac ducēde in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis darevalensis munus assūpsit eam vrbem instaurauit: ⁊ insigne monasterū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Cesarisq; romanis imperatorib⁹ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem ijsdem pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio instaurationis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoruꝫ maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: post alta menia ⁊ antemuralia: tingenti clausū per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoq; propugnacula murorum crassissimum: ⁊ turres quinq; ⁊ sexaginta supra trecentas. Edifitiq; edibus ciuiū amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instituen. Senatū ⁊ magistratus oditum habent a plebe distinctū. verustiores ciues reipublicam administrāt: plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monasteriq; sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosa vrbis loca possident. Extat quoq; in ea Carthusiense cenobiū edificij magnificentia amplissimū ⁊ pulcherrimū. atq; sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de filio regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Pallium enim: ensis: sceptrum: poma: corona; q; karoli magni Nurembergenses in coꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē ⁊ antiquitatē ancoritatē prestant. Datur enim hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videanē: pondere noua carent. Oznaq; q; maxime impretiabili ac diuinissima lancea que ihesu xpi latus in cruce aperuit. De particula crucis famosissima. ⁊ aliis reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quot annis visunē. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Urbs celebranda nimis regia sidera
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumq; parens: tu religionis amatrix
Iusticiam sacramq; fidem: pacemq; propinquis
Antiquasq; patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititur sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus thesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāq; est propagata ecclesia: ⁊ vsq; ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc docuerunt: miraculis: exemplis: sanguisq; effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Huius aūt muneris sacramentū ita dñs ad omnū apostoloꝝ officium pertingere voluit: vt in beatissimo petro omnū apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misteriū intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū individue vnitatis assumptum. Id qō dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri soliditate consisteret: hanc ecclesiam sua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā p̄ualerent.

Dam dr unhi pcedas
in celo et in terra:
Salvator:
S. Petrus.
S. Johannes.
S. Thomas.
S. Jacobus minor.
S. Bartholomeus.
S. Matheus.
S. Andreas.
S. Jacobus maior.
S. Philippus.
S. Simon.
Leo
Aquila
Homo
Vitulus

Spiritussancti missio

STimmus deus ac parẽs oim: vt nouis cultoribus nouã legẽ daret doctorẽ instituit misit e celo. Is vt promissũ est cruci affixus vltro spm posuit. Sed qm̃ prędixerat se tercia die ab inferis resurrecturu: metuẽtes nẽ a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eũ crederẽt: dereliquerunt eũ cruci: t cõclusum in monumẽto firmiter multari custodia circũdederũt. Verũ tercio die ante lucẽ: ter remotu facto: repente pauefactũ est sepulchrũ. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac vnus egressus in galileã ꝓfectus est discipulis ꝓgregatis: scripture sancte lras id est pphãrũ archana patefecit: que anteq̃ pateret perspici nullo modo poterãt: q̃ ipsius passionẽq̃ eius annũciabãt. Ordinato vo discipulis suis angelico: ac nois sui prędicatione circũfudit se repente nubes: cũq̃ in celum sustulit q̃dragesimo post passionẽ die. ¶ Post beatã em̃ t gloriosam resurrectionẽ quo verũ dei templum tuditica impietate resolutũ: diuina in triduo potẽtia suscitauit. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis pñtie extẽdit: vt fides resurrectionis documentis necessarijs munire. Aplꝰ itaq̃ t discipuli oẽs post ascẽsionẽ dñi (sicut Lucas i actibus aplorꝝ meminit) a mõte oliueti regressi stadium venerũt hierosolymã: t ascenderũt in cenaculũ vbi manebãt in oõne t dulcitudine plasmatis cum mulieribus t maria matre ihu t frib⁹ eius meditãtes in lege dñi: ac mãdatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur virtute ex alto. In his aũt diebus q̃ inter resurrectionẽ dñi t ascẽsionẽ fluxerũt mot⁹ dire mortis auferẽ. Et nõ solũ aie: sed etiã carnis imortalitas declarat. In bis per insufflationẽ dñi infundit aplis oibus spũsanctus: t btõ aplo petro supza ceteros post regni claues ouilis dñici cura mandat: ꝑ omne deniq̃ hoc tẽpus prudẽtia dei curauit: atq̃ sinoꝝ t oculis insinuauit t cordibus: vt dñs ihs vere agnosceret resuscitatus: qui vere erat natus t passus t mortuus. Ab illo aũt die quo dñs ꝑ oẽm celoꝝ altitudinẽ ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdẽ resurrectione q̃quagesimus: vt facta testat⁹ historia. Cũ discipuli pariter essent: acceperunt munera spũs sancti promissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: t replenit totam domum vbi sedebant t apparuerunt illis dispartite lingue tãq̃ ignis: t repleti sunt oẽs spiritusancto: t ceperunt loqui varijs linguis. Sicut em̃ hebreo quondã populo ab egyptijs liberato: quiquagesimo die post imolationẽ agni lex data est in monte syna. Ita post passionẽ qui verus dei agnus occisus est: q̃quagesimo a resurrectionis eius die in aplos plebẽq̃ credentiũ spũsanctus claptus est: vt facile diligens xp̃ianus agnoscat inicia veteris testamenti angelicis ministrasse principijs: t ab eodem spũ conditũ fedus a quo pzmũ fuerat inspiratũ. His aũt immẽtibus unbuti aplꝰ oĩa que de xp̃o ꝑ pphetas scripta fuerãt pnus intellexerũt: Cõmunicq̃ secreto symbolũ edentes: nre fidei fundamẽta iecere. Et petrus quidẽ aplorꝝ princeps iuxta hieremie pphẽtã t isaie atq̃ psalmiste dixit. Credo in vnũ deum patrẽ oipotentẽ creatorẽ celi t terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ihm xp̃m filiũ eius vnicũ dñm nr̃m. Cui t Johannes adiecit. Qui concepit de spũsancto natus ex maria v̄gine. vt isaias prędixerat. Ecce v̄go ꝓcipiet t pariet filiũ. Jacobus vero t Isaie pphẽtã affirmãs dixit. Passus sub ponnio pilato crucifixus mortuus t sepultus. Thomas deinde Osee pphẽtã contestãs ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacobꝰ maior p̃tulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterã dei patris oipotẽtis. Philippus q̃s mox adiciens ingnit Inde venturus est iudicare vivos t mortuos. Bartholomeꝰ postmodũ cecinit dicens. Credo in spũsanctũ. Cui Matheus subiecit Sanctã ecclĩam catholicã. Symon vo t Judas atq̃ Mathias demũ reliquus ꝑfecerũt dicẽtes. Sanctoꝝ coionẽ. Carnis resurrectionẽ. Et vitã eternam Amen. Symboloq̃ ꝑfecto aplꝰ multa pstituere de oi ecclĩa: inde diuino cultui intenti Jacobũ frẽm dñi hierosolymoꝝ põtificẽ cõstituerũt virũ a nitate sanctissimũ: q̃ nullas simplicitatis celebrare cepit dicẽdo pater nr̃ ẽ. Hac ꝑpe rõne xp̃iana respublica virorũ sez t mulierũ crescere multũ cepit. Propter q̃ petrus aplus bonis instituis ecclĩas ꝑfirmaturus septẽ diaconos delegit videlz Stephanũ: philippũ: prochorũ: nicanorẽ: timonẽ: parmenã t nicolaũ anthiocenũ aduenã. Illi q̃ ad veros xp̃i ministros ꝓnebãt ꝓgere ceperũt. Totũ postremo orbẽ p̃ p̃uincias inter se partiti sunt. Et thomas quidẽ partho⁹: medos: persas: hircanos: bactrianos t interna gentiũ indoꝝ sortit⁹ est. Mathe⁹ macedoniã t ethiopiã. Bartholome⁹ licaoniã t atenorẽ indiã. Andreas achaiã t scithiã. Johãnes post mortẽ virginis marie asiã. Petro aũt pontus galliciã bithiniã cappadociã italiã t tandẽ roma obtigit. Jacob⁹ maior hispaniã: Judas mesopotamiã. Symon scotes egyptũ: Philippus galliãs tẽ. accepit: de q̃bus aplis mox narrabim⁹. Discipuli itaq̃ p̃ p̃uincias dispsi fundamenta ecclie vbiq̃ posuerũt: facẽtes t ipsi i noie magistri dei magna t pene incredibilia mirabilia: q̃ descendens instruxerat eos virtute ac pstate qua posset noue annũciationis ratio fundari t cõfirmari.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Glorioſe virginis Marie In celis :

Q Lorioſiſſima ſemꝑq; virgo maria dei genitrix intemerata: poſt aſcenſionē dñi ihesu: cōuerſationē ad humane vite exemplū (lu ca in actibus aplōr teſtāte) generaliter cum aplis habuit: ānſq; repleti fuerunt gra ſpūſſancti. Poſt miſſiōe vo ſpūſſancti t aplōr diſ ſionē vt dicunt Hieronymꝰ refert. Gabael archāgelus tāq; celeſtis pa ranymphus eā virginē ſanctā t corpe t mēte intactā cuſtodiuit: atq; io hānes euāgeliſta cui eā de cruce filꝰ cōmiſerat: virgo ꝑ ginē ſeruauit oſ ficioſiſſime vſq; in fines vite ſue: t tāq; adoptiuꝰ filiꝰ adminiſtrauit. Ha bitatio aūt eiꝰ vſq; ad mortē ꝓpe nimo amoreꝫ loco illo ſunt vbi oia in q bus paſſus fuerat loca inuiſere poſſet: vt ſins ꝓſolareꝫ aſpectibus. t in mōte ſyon cella vbi morabaf t Johānes miſſaꝫ celebrauit oīdit: quia (vt dicunꝰ hieronymꝰ ſcribit) impatiēs amor hoc inter cetera preceptis hꝫ vt quē deſiderat: ſemꝑ inuenire ſe credat. Nec mirū ſi chriſtꝰ eſt ab oī bus amādus: multo ardentiꝰ ab ea cuiꝰ et dñs t filiꝰ erat. Multis eēdē afficiebaf dolorib⁹ t amoris ardoribꝰ eſtuauerat poſt filij ad celos aſcen ſum: duꝫ ſecū tacite cuncta reuoluerat: q audierat viderat t cognouerat Tādes cū oī plena eſſet gra: oiq; virtute illuſtrata. Anno a nitate filij eiꝰ ihesu xpī q̄drageſimonono etatis vo ſue. 65. abdormiuit in pace: vber rimeq; claritatis eterne gram poſſidere meruit: quā ab eius filio ihesu ihesu pleniſſime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo ſic volēte (vt doctores ſancti ſentiūt) oēs affuere apli. Et dñs ipſe nr ihesus chriſtus cū tota ce lor curia: quātus eas eſt credere: eidē tot ſeſtinus occurrit: t cuꝫ gaudio eā in alta t corpe in celum aſſumpſit. Sedēq; t throno collocauit. Vixit aūt poſt mortē filij. 16. annis: cuꝫ ante. 47. etatis haberet annos. Nul li aut dubium in eius gloriola aſſumptione t coronatione oēm illā cele ſtem ſyrim tunc exultaſſe ineffabili letitia: tunc iocundatā eſſe ineſtimabi li charitate cū oī gratulatione inbulaſſe: nec mirū qz bonoꝝ matremꝰ ei eſt. qui eſt natus ex ea quez ois celoꝝ ordo veneraf t adorat: ſup ſe cle uatā cū pze in ſede maieſtaſ dñi. Ad throni igit celſitudinē intemerata mater t ꝟgo aſcēſit: atq; in regni ſolio ſublimata: pꝰ xpm gloſa reſedit.

D Etrus papa primus: aplōr princeps: natione gallileus ex beth ſaide vico: iohānis filius andree apli frater: primus ſedit annis ſeptē poſt aſcenſionē dñi i epiſcopali ſede apud antiochiā vbez ſunt aūt petrus ille quē his verbis xps alloquutus eſt. Beatus es ſymon bariona: qz caro t ſanguis nō reuelauit tibi: ſed pater meus qui eſt i cē lis. Et tu es petrus t ſup hanc petrā edificabo eccliam meā. Et tibi da bo claues regni celeſtis: ptātemq; ligādi t ſoluendi. Is vo oīm diligen tiſſimus vbi aſiaticas eccliaſ ſatis confirmaſſet: cōfutatis coꝝ opinioni bus qui circūciſionez approbabāt poſt predicationē diſperſioms de ar cūciſione in ponto: galacia: cappadocia: aſia: bythunia. ab herodis car cere liberatus: in Italiā venit t rome primā cathedrā tenere ceput ſecun do Claudij anno. Cum ea vbs totius mundi caput eſſet: eiq; pōtificali ſedi cōuenientē eſſe cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. t menſibus ſe ptem. Petrus itaq; romā tunc venit t qō hanc ſedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. t huc ꝓfectus intellexerat ſymonē magū ſamarita num quendā: qui preſtigijs ſuis eo erroris iaꝫ deduxerat populū roma num: vt deus crederef. Rome eīm tam titulum adeptus erat inter duos pontes poſitū ac latinis liis ſic ſcriptū ſymoni deo ſancto. Hic dum i fa maria eſſet tamdiu ſe credere i chriſtū ſimulauit: quoad baptiſmū a phi lippo vno ex ſeptē diaconib⁹ acciperet: quo ꝺdes poſtea in malā partez vtens: multaꝫ hereſum fundamenta iecit cū Helene impudica muliere: quā ſceleris ſociā habuit: ꝓuocare petruꝫ miraculis morte pueri homo nephārius auſus eſt: quē eius carmina ꝓmo mouere viſa ſunt: verū cuꝫ poſtea nibilominus puer iaceret: in nomiē ihesu petro iubente ſurrexit. hāc obrez indignatus ſymon videntē populo ſe volaturū ex capitolino monte in aventinū polliceſ. Cum tam volaret rogatu petri ad celū ma num tendentis ac rogantis deum: ne deluſi magicis artibus tantum po pulū ſineret ſymon deſiit t eius infregit. Cuius dolore nō multo poſt angue mortuus eſt: Hinc ſymoniaci hereticiꝫ originē habent: qui donum ſpūſſancti emere t vēdere conſueuere ꝛc. Primus poſtea Petrus quadra geſimale ieiuniū inſtituit. Duas ēp̄las q̄ canonice vocant ſcripſit Verū quia pluribus intentus eſſe non poterat: cum oratioi t predica tioni vacaret duos epiſcopos ordinauit Linum ſcz t Cletum: qui ſacer dotale miniſteriū populo romano t alijs exhiberent.

Linea Impera
torum
Caius Calligula

Claudius

Nero

Caius cognomẽto caligula: filꝰ drusi augusti cesaris pnepos ꝗrtus romanoꝝ impator. mortuo eñ tiberio a castrensi loco du
cto impius occupat. caligule cognomẽ traxit: qz manipularib habitu
inter milites educabatur: siue vt alij ferũt cum eius inuentum extulit referendi
caligas; nã margaritis insignitas. mãit i hunc augste. paute siue cõtubernio quã
defunctã pretextat. p rostris laudauit. inde vicesimo etatis anno acrat capreas
a tiberio vno atq eodẽ die togã sumpsit. Natura tñ seuã atq pbrosaz inhibe
re poterat. cõsulat ꝗnos gessit. opa sub tiberio sempfecta tẽplũ augusti thea/
trũq põpeij absolut. inchoauit aquedũctum tiburti. multas tñ vrbes in suo
nolie edificauit t pfertim apud thracã calipolim vrbẽ insignẽ. Statura fuit
eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia cerui t crurũ t ocu
lis t tpli cõcussis: frõte lata t torua. capillo raro ac circa verticẽ nullo. Vul/
tũ vero natura horridũ ac tetrũ eñ ex industria efferebat. valitudo ei neq coz
poris neq animi ꝑstitit. vestitu calciatuq t ceteto habitu neq patrio neq ci/
uili: ac ne virili quidẽ vsus est. sepe depictas gẽmatasq induit penulas: ina
nissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hõ eim scelestissimꝰ iudicat. nil
eñ vel domi vel foris strẽnue gessit. Auaricia ola expilauit: tãte libidinis fuit
vt etiã sororib ꝰ stupꝝ intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicat
vtinã ppl'us romanꝰ vnã cerviçẽ haberet. uta aũt virgilij t liuij glie inuidit: vt
paululũ abfuerit: ẽn coz scripta t imagines ex oibus bibliotecis amoueret
senecã arenã sine calce dicebat. Preterea agrippã regẽ iudee facit: berodẽ ing
dunũ relegat. Postremo a suis rãdẽ necat imprij ãuo tercio mẽse octo cũ virtu
set annis. xxix. Cadauer dã i ortos lamianos aportatũ: p erematũ t sepultũ

Claudiꝰ caij caligule patruus: quẽ nepos i Indibriũ repuauerat: impius
acpiẽs ꝗnꝫ romanoꝝ imperator ope t industria agrippe regis iudeoꝝ
imperiũ: vt iosephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q
primũ ara ibi augusto dedicata est: appellatusq tiberiꝰ claudiꝰ drusus disciplꝫ
nus liberalibꝰ ab etate ꝑma nõ mediocrẽ opam dedit ꝗnq̃gesimo anno impe
rii cepit. In cognoscẽdo t decernẽdo mira varietate animi fuit. Britanniã quã
neq añ Julij cesarẽ neq post eum quisq attingere ausus est: in deditionẽ ac
cepit: orchades insulas romano adiecit imperio: sexto q̃ pfecr erat mẽse romã
redijt: triumphauitq maxio apparatu. Opa magna ponꝫ q necessaria pfecit: p
tria passuũ milia parrum effosso mõte: portum exciso canale absolut egre: t pꝰ
vndecim annos triginta milib hoim ibi sine intermissione elaborãtib portũ
ostie extraxit: ducto textro leuaq brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxo
rẽ duxit eliã petinã cũ qua diuorciũ fecit ex leuib offensis. Post messalinam
messale cõsobrini sui filiã i mrimoniũ accepit quã cũ cõperisset sup cetera flagi
cia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandẽ illecebris agrippine blãdiciis pre
allectus cũ ea nuptias pfecit. auctoritas dignitasq formie nõ ei defuit. Nã t p
lixo nec exili corpe erat: t specie caniciegz pulchra: optimis cerviciibus. ubi vi
nicq tpe t loco appetẽtissimꝰ: historiã in adolescẽtia scribere aggressus est: nec
minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno
alitis necat. Excessit aũt. iij. idus octobris. lxiij. etatis imprij. xiij. anno. fu
neratusq est solẽm principũ pompa. Presagiũ mortis eius fuit cometes crini
te stelle quam cometam vocant.

Nero claudij ꝓnigñ t agrippine ex Gneo domitio eiꝰ viro filꝰ sextus
romanoꝝ imperator. natꝰ est añ nonũ mẽses q̃ tiberiꝰ excessit cui ꝓnius
nomẽ domitius fuit sicut t pãi. Cũ claudiꝰ cesar ei filiã octauã vxorem de
disset ei neronẽ appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe t
musica. equoꝝ studio vel pcipue ab ineunte etate flagrauit: petulãtiã: libidinẽ
auariciã: crudelitatẽ sensim quidẽ primo t occulte velut iuuenili errore exercuit
Paulatiz vo inualescentib vicijs ad maiora palã erupit. Epulas e medio die
ad mediã noctẽ ꝓrabebat: fuitq auũculo calligule oib in reb nequiore t sce/
leratioꝝ. Nã et magnã partẽ senat interfecit. Tante ꝓterea luxurie fuit vt frigi
dis lauaret vnguẽtis. rettibusq aureis piscaret q̃ attrahere iumb purpureis
ꝑstueret. Hec ola vicia principio imprij fuit ita occultauit: vt bonã spem oib
ꝑ se ferret. Statura fuit pene iuxta corpe maculoso t ferido. subflauo capillo. vul
tu pulchro magis q̃ venusto: oculis ceruis t bebetioꝝ: cervice obesa: vẽtre
obiecto: gracilimis crurib: valitudine ꝓspera. Incendiũ aũt rome suo tpe a
domo scauri ad exqlias vsq sex dieb vagatũ. multas fortunas civiũ cũ ꝑsupsit
set: ac oĩs culpa pncipi ascriberet. Ipse: vt aut corneli tacit: abolendo rumori intentus: falsos testes sub/
ornauit q id factũ a xpianis caussarent. vnde t tot capti t interfecti sunt: vt ex coꝝ cadauerib p aliquot no
ctes lumine cõtinuato ducunt. Fuit tñ q dicunt illud incendiũ ab eo exactũ fuisse vt troie ardentis similitudi
nẽ cerneret. Sua seuicia q̃s in senecã: lucanũ: in matrẽ agrippinã t octauiã vxorẽ t oĉs q i pcio apd cives
erat vsus est. Tandẽ ppl romanꝰ irã t odiũ in se pcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugies ad q̃rtũ milia
rium in suburbano liberti sui; semetipsũ interfecit. Obiit. xxx. t secũdo etatis anno imprij vo quartodecimo.

Lapidatio sancti Stephani

Stephan⁹ pthomartir natiõe hierosolimitanus: ℭ sept̃ diaconi⁹ primus ob scitatẽ ⁊ mor̃ discipluꝰ diacon⁹ ab apl̃is electus: signa ⁊ pdigia multa vt Lucas scribit ui indeor̃ ppl̃o ad corroborationẽ fidei xp̃iane facere cepit. Contra quẽ nõnulli iudeor̃ insurrexere: sed nequaq̃ sapie ⁊ spiritui eius disputãdo resistere nequiuerũt: eo q̃ intuẽtes vultũ eius: vultus angeli apparuit inter illos: quor̃ errores cũ cõfutasset indignati indei ipsius extra ciuitatẽ ejectes lapidibus permerũt: vt expediti lapidibus impetere possent ve stimẽta sua deposuerũt iuxta pedes adolescentis saulꝫ. Dum q̃z lapidarẽt genua ponit: ⁊ suspiciens in celũ ⁊ videẽs ihm stantẽ p lapidãtib⁹ obmixe orauit: ne mortẽ sibi illis statueret in supplicũ. Is eũ vinx imago virtutis cũ saror̃ turbine quateret ⁊ saxeus ille mund⁹ ar cũ tpa crepitaret a cõstantia mẽtis nũq̃ dimotus in futurã spem tota intentione pfusus: magnũ paneẽ e domi cumenũ posteris allatu⁹. Oratione tãdẽ cõpleta mor̃ obdormiuit i pace. Lapidatusq̃ fuit codẽ anno q̃ xp̃s crucifixus in mẽse augusti. Corpus eius venerabile inuentũ fuit a btõ Luciano presbitero tpibus honorij ãno dñi. ccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊. lxx. hoies a varijs egritudinibus liberatos. Postea trãslatũ constãtino polim: deinde romã ⁊ digniori loco conditũ.

Philippus aũt secũdus diaconus cesarie veniens postq̃ samarie predicabat: ⁊ multi signis ⁊ virtutibus inclitus fuit. Tres filias pphetie spũ plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oĩbus sanctus habitus Tres q̃s filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. ℭ Prochorus tercius diaconor̃ apd̃ anthiochiã dei ecclam nup ab apl̃is exaltatã fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. ℭ Nicanor q̃s grecus diaconus cũ hierosolymis gr̃a fidei ⁊ virtute vsq̃ ad tpa Uespasiani admirãdus fuisset ibi martirũ p dño suscepit. ℭ Timon q̃ntus diacon⁹ primũ ad beroam redijt. deinde verbũ dñi disseminãs corinthũ puenit: vbi a iudeis ⁊ grecis pmo flãmis inuectus: ⁊ nil lesus: demũ cruci affixus martyrij coronã accepit. ℭ Parmenas sextus diaconus predican oĩs officiũ plena fide cõsũmauit ⁊ tandẽ Traiani tpibus martyrij gl̃az adeptus est. ℭ Nicolaus vo aduena septimus diaconus in fide nõ permãsit: ⁊ nicolaitarũ heresis ab eo maĩa sumpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apl̃i

Paulus ibũ xp̃i dignissim⁹ apl̃s electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̃ gischalis nosat̃ q̃ cũ a romanis captus a puero fuisset cũ parentibus suis tharsum ciliciẽ vbem (vbi ei⁹ pater cumitate romana vonat⁹ est) cõmigrauit. Hoc siquidẽ tũc roma nor̃ fuit cũ monarchiã tocius mũdi cõquirerẽt: vt gentes q̃ cũ pace ⁊ cozonis romãis occurrebãt: romane cumilitatis potirent eor̃q̃ frẽs dicerent. Cũ aũt romani alicuã cũ exercitu pertsent: pauli pater cũ nobilioribus tharsensib⁹ romanis cũ pace occurrebat. Eã ob rẽ ꝓsulare vestẽ pmerut: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓter qõ ⁊ paulus hic apl̃s ciuis romanꝰ habitus est. Cũ aũt xp̃i religio p vniuersaz exercelere cepisset indeã: adhuc adolescẽtulus a põtifib⁹ tẽpli cpias accipiẽs: eos q̃ xp̃m verũ esse deũ pfiterent pseq̃ decreuit: vñ cũ Stephani pthomartiris nece interfuisset: ⁊ oĩm lapidãtiũ cũ vestimẽta fuaret: tãq̃ manibus oĩm lapidaret Stephan⁹ inclinatus p eo orauit ⁊ paulũ e terra crexit: q⁹ paulo post dũ damascũ pgeret (vt hucas testat̃) spũ diuino tactus ad fidẽ xp̃i venire cõpulsus: vas electionis vocat̃ pmerut. Et id oĕ euenit anno q̃ ⁊ xp̃s passus est. Beatusq̃ vocat̃ xp̃i euãgeliũ eidẽ reuelatũ est. Ob diuinaq̃ studia hierosolymã missus gamaliel viro doctissimo eruditionis eã cõmendantis. Post aũt eius conuersionẽ vna cũ barnaba apl̃o mlt̃is vicibus pgratis hierosolymã rediit cũ petro iobãne ⁊ iacobo xp̃i euãgeliũ cõmulti: q̃ mandato gentiũ apl̃s ab eisdem declaratus est. In hispaniã predicãdi gr̃a nauigauit: in narbona multos conuertit. Reuersus ideo hierosolymã seco impij neronis anno: a festo iudee procuratore vinctus romã (vt ciuis romanꝰ) mittit: vbi biẽnio i libera custodia manẽs: cũ iudeis q̃tidie disputabat: tandẽ a nerone dimissus mlta pdicauit ⁊ scripsit.

Sanctus marcus euangelista

MArcus euāgelista genere leuitic⁹ sacerdosq; cū petro magistro suo: ex baptismo filius atq; interpres: ad ppagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: unxta qđ petrū referentes audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euāgelū. Qđ cū petr⁹ audisset, pbauit ecclesijs legendū: z sua auctoritate edidit. Huius aūt petr⁹ videš cōstantia viri ipsiusq; alexandriā destinauit aquilegienses vo sua predicatione ad xpi fidē p⁹ cōuertit. z cū ermagorā aliē aquilegienses virū vocatissimū cōuertisset aū eo ad petrū regressus illū aqlegienses cūm creare fecit: inde alexandriā petit: z prim⁹ ibi xpm annūciās: cōstituit ecclīam: tāta z doctrina z vite cōtinētia vt oēs sectatores xpi ad exemplū sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq; aūt dū ecclīam docendo scribendo cōstruxisset octauo neronis anno a pontifice⁹ tempore in solēnitate paschali cū missas celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsum p ciuitatē trahebāt: donec spīn emisit. z sepult⁹ est alexandrie succedēte sibi anano. Anno vo dñi. dccc. xxx. fuit Justinian⁹ patricius venetiarū dux. anno ei⁹ secūdo beati marci euāgeliste corp⁹ venetias est trāslatū z eo q̄ secutus est anno cōdite vrbis venete primo septuagesimo z q̄dringēteſimo ecclīa que nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cōsulto vrbis patron⁹ constitutus. Cuius imaginē in vexillis tulerunt. Ipsius q̄z euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum aliis preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

FEnicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnope Cornelius valerianus tholosse in egypti tradit Q. plautio. Sex. papinio cōsulibus. Allatūq; esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. z in comicio ppositum: quod actis testatus est hec aues in arabia paſus visa narrat̄ aquile magnitudine: aurī fulgore area colla: cetera purpurei: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis facem: capitūq; plumeo apice honestare. Auctor⁹ manilius senator est nemine extitisse qui viderit vescentem. viuere annis fercentis sexaginta. Senescentē cassia turisq; surculis construere nidum replere odoribus: z super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius aetatis vita magni cōuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Fenix auis vnica

Jacobus maior apostolus

IAcob⁹ maior apls dñi: zebedeiq; ex maria salome filius: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior ab altero vocat⁹ ad apl̄atū: z p martyriū ad regnū celor̄ fuit. qui dñs vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoīm. quibz relictis retibus secuti fuerūt eū. post aduentū spūs sancti hispaniā accessit ad predicandū. postq; vniuersam p̄dicādo pagrasset hispaniā: in qua none tāt⁹ cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem z inhumanā reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in urbē tris vices gerebat: obtruncatione capitis martyrij palmā adeptus est. Ut dicit die qua z xps incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vo duceret ad locū passionis p Josiā scribā: z unxia paralitica sanasset: iosias credidit: p⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ est. Iacobo fuit. Ei⁹ aūt sacratissimi corp⁹ discipuli ei⁹ nocte rapiētes de urbe ad hispanias trāstulerūt. z cōpostellā ciuitatē gallicie intrātes i vltimis finib⁹ hispaniarū cōdidē. Ibiq; celeberrima gentis illi⁹ z pegrinarū nationū veneratione excolit. Stupēda effecit q̄z multa sit deluū influa mentib⁹ in visitādo limina ei⁹ z ecclīa firmauit: in eo voto nullus preter apl̄icā sedē dispēsare licuit. z qđ minus ceteris aplis illi⁹ i vita collātū fuit honoris z glorie: xpter bzeuitatē vite ei⁹: hoc quasi diuina munificentia post mortē suppleuerit.

PRima plecutio xp̄ianor̄ ter octauo imperij neronis anno cepta fuit. Ibi xp̄ianos p̄m exercere cepit. in q̄ pter petrū z paulū aplos vt illico patebit etiā infrascripti singulares viri rome z alibi glioso martyrio cozonati sunt. quoz de nūero q̄draginta septē fuere a bto petro aplo baptizati: q̄ cū eodē aplo ecclīa custodia cōtinent: z tandē sub teronissima fide p̄fessione ibidē neroniano gladio. z. yd⁹ marcij pspti sūt.

Jacobus iustus minor apostolus

Iacob⁹ aplūs cognomēto iustus dictus minor respectu maioris: nō quo ad scītātē: sed ob vocationē ad aplātū. Hūt (ex sorore marie matris ei⁹) frater post ascēsionē dñi ab aplis hierosolimitane ecclie primus epūs ordinat⁹: Sedit annis .xxx. vsq; ad septimū annū Neronis, Ut certe ab ipso matris vtero sanctus: q vinū t sicerā nō bibit: nec carnē mādducauit: ferrū i caput eius nō ascēdit: oleo nō est vnct⁹: nec balneo vsus est: veste lineā suppindut⁹ solus sancta sanctor⁹ ingrediebat t ita assidue p salute ppli flexis genib⁹ orabat: vt eius genua camelor⁹ more calluerint p hac suma iustitia: iustus appellat⁹. t vt Ignat⁹ tradit sacie vita t mō cōuersationis xpō ihu similim⁹ fuit: ac si frēs gemelli fuissent. Hūc ut actū annan⁹ pōtifex iudeor⁹: recedēte festo ex undea ipsi⁹ pulcre gubernatore eōp rebēdit. Et xp̄m negare arripuant t p olim eū sup pinaculū tēpli t ꝑgregata multitudine xp̄m verū deū venturū ad iudicādū vivos t mortuos p̄clamauit. xp̄iani g annsi. pharisei turbati ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: eōq; sum in terrā collapsus lapidib⁹ obruī ꝑceperūt: put tū potuit nau⁹ ad celū tendit t p precatorib⁹ orauit. Quo adhuc spirāte sullonis fuste i capite percussus expirauit. Sepult⁹ iuxta tēplū. huic p⁹ resurrectionē dñs apparuit ei panē būdicēs t frāgens dixit. Mi frater comede panē tuū qz a mortuis fili⁹ hois resurrexit: cū votū emisisset non gustaturū panē nisi eū pri⁹ vidēt, eū tante sctitatis fuisse die⁹ iosep⁹ qp ob necē ei⁹ terbyna euēla fuit credita sit.

Petrus vir sanctissim⁹ cū tm sibi nois apud oēs compauerat vt plurimū coleret: hāc ob rez indignat⁹ Nero mortē ei⁹ āgere cepit: vñ pet⁹ monētib⁹ amicis ad declinādā ira ꝑsecutis via appia ab vrbe dīs cedēs ad primū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dñe quo vadis: tuz xp̄s. Romā iterū crucifigi. extat sacellū eo loco vt vbi hic sunt babita ideo ad vrbē rediit clemētē epm plecrat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necat⁹ vltimo ei⁹ anno: diuersis tū cruciatib⁹. Pet⁹ em cruci affigit capite in terrā versor: eleuatisq; in sublime pedib⁹ ita ei volut. Sepult⁹ est i vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia sexto: lapidis neronis. Sedit aūt annis viginti quīq. Paulus vo eodē die capite mulctat⁹: funerat⁹ via hostien si anno post mortē xp̄i trigesimo septimo. Cū aūt separent abbreuiē inqt paul⁹ pax tecū fundamētū ecclie rū t pastor oim agnor⁹ xp̄i. Petrus rndit. Vade in pace ꝑdicator bonor⁹: mediator t dux salutis iustor⁹ Marcellus t Apuleius frēs diseipuli eōdē aromatib⁹ sepelierūt. Hodie capita aplor⁹ petri t pauli auro argento ac gēmis exornata in ecclia lateranensi sancti iohānis reposita pplo ostenduntur.

Crucifixio Petri apostoli

Decapitatio Pauli

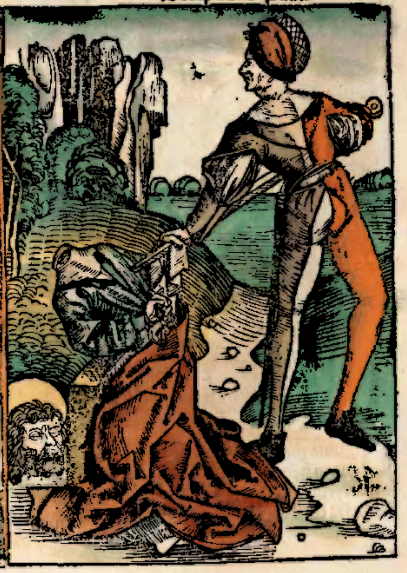

Seneca

SEneca qui ⁊ lucius anneus stoicus pbus natione cordubensis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patrimus lucani poete. De q̄ diuus hieronym⁹ meminit dicens q̄ fuerit vir cō tinentissime vite: ⁊ ꝓterea eius in catbalogo sctōr ponit: ⁊ marie ꝓpter frequētes epl̄as pauli ad senecā: ⁊ ipsius ad paulū. Et cum eet neronis magister ⁊ illius tpis potētissim⁹ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cui⁹ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gr̄a rus suar⁹ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo nulla noim recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos versus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo in capiēs ad primū vsq̄ integerrime recitaret. Quē tandē ante biennū q̄ petrus ⁊ paulus martirio coronarent⁹ a Nerone seuissimo discipulo retributionis gr̄a interfectū fuisse legim⁹. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo tumultu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone p centuriones senece indictus fuit ut sibi ipsi mortē deligeret: q̄ cognita imperatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneret: ⁊ ibidē omnes vene eidem aperirent⁹ donec spīm exalaret: suaue genus mortis arbitratus mortis incisione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq; doctissimus vir multa diuinar⁹ ⁊ humanar⁹ scriptur⁹ edidit documenta.

Lucanus

LUcanus anneus predicti senece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingenij tū magnitudine par illi habit⁹ est: hic nāq; senece ex mela eius iunioze fratre nepos fuit: q̄ pmo rome sb̄ cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: plusq; ⁊ basium (q̄s murūimodus dilexit) habuit: hic ob eius ingenū a Nerone in curia vocatus diu gratissim⁹ ei fuit. Inde q̄stor dictus etā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandē te cōiuratione pisomane accusatus accepto mortis arbitrio venas precidē fecit: q̄bus explet⁹ statī e vita discessit pdie kal. mart. cuius corpus sepulcū fuit in hortis suis.

Persius

PErsius flaccus aulus: patre flacco: matre sulpitia: volaterana erbzurie vbe: ut eusebius ipse testat⁹ bit iunie pont⁹ nat⁹ est: mediocri aūt statura insigni forma pbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia pīe mortuo. Quirēnū palemonez grāmaticū vicentinus audiuit. Mox rhetorice sb̄ virginio flauo incubuit. Inde se ad cornutū pbm conferens familiariter secū ad interitū vsq; vixit. Anno vo etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in predijs suis sepultus est: vnū satyrar⁹ reliquēs libr⁹ in q̄ vere laudis plurimū meruit: ⁊ impfectū. bis nāq; tpibus cornutus pbs ⁊ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat⁹: qui pre numio amore persij discipuli bibliotecā cōparauit precū formonibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

PHilippus dñi nr̄i ihū xp̄i ex duodenario collegio apl̄us vocatus: ut cū legret⁹. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad cuius q̄ ad apl̄atus nō fuit vocac⁹: ne querelo dolus ad sidē humane pertie attribueret⁹. hic apls cū p. xx. annos p vniuersam scythiā pdicasset. Illāq; pene tota ad xp̄i fidez pduxisset. hieropoli asie vrbez veniens bebeomitar⁹ hereticum q̄ xp̄m sanctificā carnez sumpsisse predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad immolādus statue martis adduct⁹ sub base statue draco egrediens sibi pōtifici q̄ ignez i sacrificio ministrabat ⁊ duos tribunos q̄z ministri apl̄i detinebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: preceptis tñ apl̄i disparuit ⁊ istos sanitati restituit. Quā obrez ifideles cuius tenentes anno etatis sue septuagesimo octauo crucifixi quā pdicabat ad instar magri sui affixerunt: ⁊ martirez christi fecerūt. Iste duas filias v̄ gines post se dereliq̄t q̄ iuxta eius pīe sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

Barnabas e septuagintaduob⁹ discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit i socīū paulo ab apl̄is ad pdicādus gentib⁹. Is i italiā veniens ex pcepto petri oēs lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ p se suosq; discipl̄os cisalpinā galliā ad xp̄i fidez puertit. ⁊ apō mediolanū pm⁹ cathedralez locū tenuit relicto ibi epō cipriū regressus ei⁹ euāgelio matheī plēs sanctis apō salaminiā paulo añ petri martirū ⁊ ipse ibidē martirio coronat⁹ ē

¶ Anno mundi. 5273. ¶ Anno christi. lxxiij.

LInus ab vltimo anno neronis btō petro succedēs vsq; ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini t scipionis vsq; ad capitonē t ruffum cōsules. Dunt q̄ hūc locū clemēn ascribāt t linū t cletū pretermittant: quos nō solū historia: vetū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inḡt post petrū rome epūs clemēs fuit. siqnidē linus secūdus. Cletus tera⁹ fuit ba bitt. Tametsi latinor⁹ plerisq; post petrū statum clementē munerent. quem certe cōstat: ante eū modestie fuit: eo egisse linū ac cletum ante se munus pōtificat⁹ obire: ne posteris hec primapat⁹ ambitio gnciosi exempli haberet. licet eidē petrus q̄si ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe morib⁹ t sanctitate preclarus. Is ex manda to petri ostituit: neq; mulier nisi velato capite templū ingrederet. t ex sacris oī dinibus bis. in vbe babitus presbyteros trecē t octo'. Episcopos vndeci creat Scripsit t res gestas petri: maxie vo eū cōtemnonē cū symone mago. qui cū de mones effugaret: mortuosq; ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cui⁹ filiā a de monib⁹ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in va ticano iuxta petri corp⁹ sepelit. cū sedisset pōtificatū annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregorij episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: t in dīi laurentij templo honorifice collocasse.

¶ Anno mundi. 5284. ¶ Anno christi. lxxiij.

CLetus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhoc tante clemēte pōtificatus mu n⁹ unuitus suscepit. licet doctrina moribus t dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄s optim⁹ atq; sanctissim⁹ qui nihil p termisit. qō ad augendā eccl̄iam dei pineret. Quā cū optime p tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri viginti quinq; pb̄ris sub domiciano eclare martirio coronat: ac sepelit apud btī petri corp⁹ in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aūnt: linis aplicas salutē t aplicā benedictionē scripsit. Fuit aūt tpib⁹ vespasiani t titi a cōsulatu vespasiani septimo t domitiani quinto vsq; ad domitianū t ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xij. mense vno diebus. xij. Sedes aūt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Bartholomeus apostolus

BArtholome⁹ aplūs vn⁹ ex senatorib⁹ eccl̄ie. is post ad aduentū spūssancti postq; in lycaonia t india xp̄i euāgelū predicasset. in albanā maiorīs armenie vbē venies cōfectum tēplū vbi deus ascaroth colebat⁹ ingre dit. effecit ut demon nullū cultorib⁹ suis respōsus prebe ret: pgentes ad victimā cuncte: ab ydolo rūsum habue runt ob ingressum b artholomei corp⁹ teus catenis liga tū vt loq̄ nō valeret. t vt cū oñderet aut. capilli ei⁹ nigri t crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les t directe barba plixa. būsq; paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio al bo qō p singulos angulos gēmas bz purpureas cencies fletis genib⁹ p die orat. Ibi euāgelū predicīs pole mūi ipsi⁹ vrbis regē ac regina cū duodeci ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. t demonē deformē oñdit: xpter qō pōtifi ces tēpli indignati. ipsū ab astiago fratre polemij sibi t fensissimo pmo cedi. deinde excoriari. t capite obtrūcari fecere q̄ ad celeste gaudiū triūphū pegrit. cui⁹ corp⁹ a fi delib⁹ ibidē cū oi veneratiōe tumulat: postea ad lipparim delatū. inde beneuentū t vt aliq̄ sentūt demū romā trāstatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentib⁹: qui hierosolymā veniens audita xp̄i: diui nitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

APpollinaris ranēnatus epūs sctissim⁹ vir ab aplo Petro ordinat⁹ ruinēs nullius: seuis verbez flagellis sepe ꝓterit t semle corp⁹ ab impijs hereticis⁹ laniat. ne ant fidcles de suis vexationib⁹ trepidarēt signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loq̄lā. le pros mūdat. atq; postremissimus lachrū vna cū tēplo i terrā tremit. Tādē apō eādē vrbē inter successores tormēta gliosiz pſūmauit martirū tertio kls kal. augusti.

GAlba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies cesarū in nerone defecit (q̄ eum dētissimo signo apparuit. Augusti cū sceptrū e manib⁹ exciss⁹ est) nerōi successit nullo gradu ꝑtingēs cesarū domū. In hiberia imperator a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ꝓfectus venit septimꝰ romanoꝝ imperator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ꝑ tūm operā dedit ꝑ vtq̄ patricia insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ ꝓsul. sepe ꝓconsul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite calui. oculis cerulis. adunco naso. manib⁹ pedibusq̄ articulari morbo distortissimus ve neq̄ calceū ꝑpeti. neq̄ libello euoluē aut tenere oīno valeret. ex reuerentia in dextero re latere ei⁹ gibb⁹. Libi plurimū tpe etiā hiberno aīi lucē capere ꝓsueuerat: libidinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs othonis rome ad lacū curcij cū ꝑsone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē susceperat iugulat⁹ est. Perijt aūt tercio ꝑ septuagesimo etatis anno impij mēse septimo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

OTho octau⁹ romanoꝝ imperator patre equite matre humili: materno tū quā paterno nobilior: a prima adolescēcia ꝓdig⁹ ac ꝓpax: per gradus iuuenes augusti in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. q̄ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ꝑ olim cōsiliorꝝ particeps: inter tumult⁹ cedesq̄ inuasit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitellium in germania imperatorē creatū molir⁹: trib⁹ legib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bedriacū superat. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibusq̄ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam examinat⁹ est. ꝑ apud volaterranā etbarrie vrbem fuisse ratus vti preceperat. xxx. ꝑ octauo etatis anno. ꝑ nonagesimo ꝑ q̄nto imperij die fuisse aūt traduc̄ statura modica ꝑ male pedat⁹: caluusq̄: nūdis aurib⁹ vo pene nimis libenti; quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vtilē imperatorē.

VItellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobilis romā venies. puericiā primāq̄ adolescēciā capedis egit inter tuberna scorta. sequēti etate olim ꝓbris cōtaminatus. cato per augurandi: claudio per alee studiū: sed aliquādo neronis acceptior. tūm ītaq̄ primapij indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. peōsimilatū affrice. ꝑ cura operū publicoꝝ adunum struxit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vo ingressus nihil cuiq̄ poscēti negauit. ideo in veste domestica imperator est ꝓclamatus. ac imperio potitus in oem nequiciā feuiciā ꝑ inguluiē plapsus est. Nam tante voracitatis fuit vt sepi⁹ in die comederet: ꝑ vna cena suo missū duo milia piscū: ꝑ septem milia auiū apposita sint. ferunt cīm cū fuisse rubicundissime faciei ꝑ obesi ventris. verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorē creatū cuius legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea q̄ quibusdā aīa sumptis armis fabiū vespasianū frēm cū flauianis in capitolio cōpulit: quo ꝙdem succenso oēs cōcremati sunt. Eupuemēte vespasiano e cella pallatij per viā sacrā semi nudus ad scalas deduc̄ vbi excarnificatus in tyberim pict̄. Perijt cum fratre ꝑ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

VEspasianus flauius decimus vo imperator. cū rebellione ac cede triū primepum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Vespasianus aūt natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā augustus excederet. vxore duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit titum ꝑ domicianū ꝑ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ꝑ britanniā triaes cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā indeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēme gessit certamina: ꝑ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus est: vbi vrbem deformē moribus ꝑ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clementissim⁹ ac munificentissimus qui ꝑtinpatus suscepto rempublicā ferme collapsam optime rexit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq̄ membris. vultu veluti nitentis. offensarum minime memor. colligendarū ꝑ pecuniarū nimis studiosus: licet ex alieno non raperet. eis demūq̄ ad munificentiā vsus: expleuit enim censum senatoriū: consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̄ multas reduxisset colonias ꝓ fluxu ventris vsq̄ ad defectionem soluto imperatorē aīt stantem mori oportere. Dumq̄ consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione eius socⁱ⁹. Is primo fuit discipulus Johānis baptiste: postea secutⁱ⁹ est ihm qnē iohānes ondit dicēs. Ecce agnⁱ⁹ dei. Post aduentū spūssancti in achaiaz gre cie primatū pfectus est. adhuc vespasiano imperāte: cū scithis euāgeliū pdicasset ⁊ in achaia plures ad fidem cōuertisset. ⁊ pcipue maximillā egee pcōsulis p uincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea com phēsus: post longā disputationē de xpō in carcerē truditⁱ. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedit. ⁊ ad vltimū in cruce sumbⁱ⁹ appenditⁱ vt longiorē cruciatus sufferret. ⁊ cū populⁱ⁹ seditionē monit cōtra pfidē obnixe rogauit: ne impediret martiriū eⁱ⁹. Illā magister eorum in sua passione patiētiā exhibuit. Videns crucem cā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xpi dedicata es: ⁊ ex mēbris eⁱ⁹ tāq̄ margaritis ornata. In cruce aūt hodno vltimus apparente demū circa cū splendore vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Illa maximilla vo ipsⁱ⁹ egee vxor cōfestim apli corp⁹ raptēs optimo loco cū aromatib⁹ sepelit. Cuius sane corpus vigesimo constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: ⁊ quidā ferunt qⁿ nūc requiescit in ciuitate malfitana verū eius caput postea papa pius eⁱ⁹ nominis secūdus e peloponesso romā aūectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac phūs celeberrim⁹ natione hispanus hisdem temporibus cum in pcio magno esset: a galba pdicto cesare romam pductus: ibidē scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̄ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ causarū libros vtilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiam vtinā liberoz nrōrum mozes nō ipsi pderemus. Iuuentā enīz statim deliciis solumus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis ⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis depditus stetisset. Postea a poggio florentino viro eruditissimo circa annum dominⁱ. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monasterio integer repertus. Atq̄ ita eius opa transcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus est.

Thomas apostolus.

Thomas apli qui didimⁱ⁹ dicit vel geminⁱ⁹: vnus ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de resurrectione xpi magis nobis pfuit (vt Gregorius ait) q̄ magdalene credulitas: testis factus. non solum p auditum ⁊ visum: sed etiaz p tactū. Hic cū xpi euangeliū parthis medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis pdicasset. etiaz in indiā superiorem ⁊ inferiorem pficiscens multos conuertit. Et migdoniā cantij cognati regis vxorē baptizans xpō conseruauit. Ibidem quoq̄ multas adduc ecclesias fundauit. Indeq̄ vt Crisostomus ait ad regionem magoz qui ad xpm venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: ⁊ in aditutorū fidei xpiane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illesus tū in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: aplus genub⁹ flexis ait. Adoro dūm meū ihm xpm: papioq̄ tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōminus: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis pforatus martyrii coronā pmerit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō affuerit ⁊ postea veniēs de eius corporis ⁊ aīe assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cingulum suum dederit in testimoniū huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulū eius haberi terris quod prati populo ostendit.

Matheus apostolus

MAtheus apl's vocat' a xp̄o in theolonio ex pblicanis actibus apl'us t euāgelista factus clarissimus. t ipse post dñi ascēsionē euāgelio christi i inde a predicatione: cū ad gētes exteras transire statuisset: i ethiopiā p̄mus euāgliū hebraice scripsit: p rudes cōuersis ad fidē: qō quidē fribus t marie barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoriā reliquit. In cui' p̄incipio christi incarnationē in medio predicationes t i fine ei' passionē ostēdit. Qō quidē barnabas apl's ad predicationis officiū p diuersas pagrās ciuitates secum deferebat: t super egros ponebat: qui oēs cōfestim sanitatis b̄ficiū cōsequebant. In ethiopiā mathe' trāsiēs totā ferme regionē illā peruit predicando atq; innumeros ethiopū pplos christi iugo subdēs: t ethiopū gentē ablutā fonte baptismatis de fusca formosam reddidit: christi fundauit ecclias. Cū aūt epi gentis nobilē virginē cū diuersis virginib' christo p̄secrasset a rege spiculatore misso ad' perdēdū dei apl'm. Qui celebrata missa eleuatis i celū manib' iuxta altare imerso a tergo gladio eū occidit: t martyriū passus est vndecio kal. octobris. Rex morbo elephātie corrept' vite tedio scripturis intersecat. apl's p visū populū admonuit vt episcopū frēm regē cōsecrēt. q̄ postea. 70. annis regens ecclias exeunt t ethiopiā xp̄ianissimā effecit. Eumdē quē philipp' baptizauerat deinde gubnacla ethiopie suscepit.

Processus t martinian'

PRocessus t martinianus romani milites a diuo Petro i carcē baptizati t ipsi cū nerōis tussu oris ptusionē: eculeū: flāmas fusces: leonesq; p̄pessi fuissent: nouissime sexto nōs Julij martirio coronati sunt. Merce' ās archela' frēs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sūt. Sisi mō torquet': torquat' t secūdus cecilius custralius sanctissimi christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant'. Marcus preterea affricam patricij romani fili' a dtō limo baptizatus. marcellus quoq; t apuleus t alij.

Tecla virgo

ECla ỹ go preclarissima pauli apl'i discip'la postq; p cōfessiōe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormēta ptulisset cū de iconio seleuciā veniret. 9. kal. octob. i pace q̄euit.

Judas q̄ et Tadeus apl's

IUdas q̄ t thade' symonis chananei t iacobi' milioris frater marie cleophe ex alpheo fili' t xp̄i apl's Is p̄mo post aduentū spūsc̄i in mesopotamia t i mesiori regione p̄tis christi euāgeliū predicauit: t efferas t indomitas gētes ḡsi beluarū naturas scō dogmate nutrigauit. Deinde simul cū symone apl'o in perside p secti sunt t vt ecclīastica historia habet ad abagarū regē venit in edissa ciuitate qui epl'as ad xp̄m aī passionē ei' p̄scripsit cui xp̄s scripto rndit: q̄ cū irremediabili corpis morbo tenebat' quē cū ab infirmitate liberasset deinde cū symone apl'o martyriū cōpleuit. Sepultus i nemi armenie vbi: cui' festiuitas quinto kal'. nouembris celebrat'. Scripsit aūt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet'.

Dyascorides

DIascorides medicus grecus t militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arborū lapidū aromatū accuratissima doctrina cōscripsit: imo vt de seipso testat: quecūq; (inq̄t) posui nō ex opinione aut fama cogn': s ex electione t experimēto didici: de quo etiā Plin' mentionē facit.

Symon apostolus

Symon cleophe filꝰ ꝛ dñi nr̄i ihu xp̄i apl's ac cōsobrinꝰ: appellat⁹ chananeus germanꝰ ihadei fuit q̄ dictus est iudas. Zelo dñi seruēs p̄ar in cognomēto pe tri cui in sorte p̄dicationis egypti p̄tigerat⁹ aduenerat post q̄ circūquaq; xp̄i euāgeliū p̄dicasset ꝛ exilensu apl'oꝝ post martyrium iacobi apl'i hierosolimitanā rexit eccl'iam. Cū aūt centesimū ꝛ octogesimū ageret annū ꝛ ad simulachrū solis cū iuda apl'o p̄ductus fuisset vt ostēdēret ea plena esse demonib⁹ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes uigri egressi idola cōfregerūt. Qđ pōtifices videntes in apl'os irruerūt eos trucidātes. Et vt alij būt apd̄ atticū cōsulārē ab hereticis accusatus q̄d xp̄ianus esset post multa ꝛ grauissima supplicia: iussus est simul quā dñs peterat⁹ passione vitā finire: oibus admirandus q̄ tam senex id crucis suppliciū pati potuisset. alij symonē cleophe filiū eūm hierosolymę fuisse attestant. Clerū passus est quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die festū beati Jude apl'i eius simul bonore celebrat.

Petronella

PEtronella virgo sacratissima dñi petri apl'i filia ꝛ quidē pulcherrima ex voluntate petri sedulis laborabat a discipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ꝛ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̄cepit tū vt eis ministraret deinde rediret ad lectū suū. Et ita p̄fecta cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari vellet: triduo inducias postulauit: q̄ in tpe ieiunijs ꝛ oōibus vacās tercio die statum vt xp̄i dñi nr̄i sacrām a sctō nicomede p̄sbytero accepit emisit spūm. Quāobrem flaccus videns se sore delusum cuestigio sectolā eius sociā ꝛ nicomedē p̄sbyterū varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius dies celebritas vltima Maij obseruat.

LAzarus marthe ꝛ marie magdalene sororꝝ germanus ꝛ massiliēsis epūs. quē dñs noster ihc̄s xp̄s a mortuis suscitauerat: ꝛ ipse tercio decimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiā sororꝝ martha nō lōge post p annū eīm in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quā

Lazarus

beat⁹ frōtin⁹ sepulture tradidit. in ārū venerabile mēoriā nō lōge a bethania postea ex structa fuit eccl'ia. vbi (vt dicit hieronym⁹) e viano dom⁹ eorꝝ cōseruabat. Marcella vo ei⁹ pedissequa p̄scripsisse vitā ei⁹ dr̄: q̄ postea i sclauoniā pergens: ꝛ plēs ad fidē q̄ertes: p⁹ decē ānos a dormitiōe martha ibi duo q̄uit but⁹ q̄ppe sctissimi viri lazari ꝛ sororꝝ reliq̄e apd̄ vrbē massiliā p̄cipuo veneranē obsequio. ei⁹ festiuitas. vi. kal'. ianuarij celebrat.

Mathias apostolus

MAthias apl's natōne bethlemites ex tribu iuda p gentus. q̄ post ascēsionē dñi ab apl'is sorte i eorū numero sunt electꝰ. sicut lucas in actib⁹ apl'oꝝ p̄testat⁹ est. ꝛ post aduentū spūssancti iudeā i sortē accepit p̄dicationi ꝛ miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia ei⁹ q̄ treueris eē debet. q̄ mathias i lege dñi erat doctissimus: corpe mūdus: aio p̄udēs: i p̄silio prudens: i sermone expedit⁹ iudei et aduersātes: cū de blasphemia accusabāt iō duos st⁹ mouet q̄ cū lapidib⁹ opp̄imerēt: a q̄dā aūt inthec tormēta securi p̄cutit: extēlis manib⁹ spūm deo reddidit. Eius corp⁹ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treueris trāslatū seruāt. Eius aūt natale. vj. kal'. martij celebrat. Licet de tpe ei⁹ martyrij varie referant scie. Certū tamē est cū in locū inde sit ordinis subsitutus ab apl'is fuisse cum diuina sors sup eum ceciderit.

Lucas euãgelista

LUcas euãgelista xp̃i⁹ discipulus natiõe syrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ydiomis nõ ignar⁹: sectator pauli apli: ⁊ ois eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit: hic cũ duo intellexisset esse euãgelia p̃ matheũ quidẽ in iudea: ⁊ marcũ in italia. ⁊ ipse instigãte spũsancto m achaie pribus put a paulo di dicerat suũ ꝓsenpsit euãgeliũ: de q̃ paulus. Salutat vos lucas medicus carissim⁹ meus. Ecce tñ euãgeliũ nõ mõ ab apl̃o paulo didicerat: ꝑ etiã a ceteris aplis vt narrat. sicut tradiderũt nobis q̃ ab initio ipsi viderũt: ⁊ ministri fuerũt sermonis: ferũt etiã eũ a btã dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat) edoctus fuisse. Hic etiã cũ pictore artis edoctus cẽt: ꝓpter conversatiõẽ quã iugiter cũ btã virgine habuerat (vt scribit Damascen⁹) ei⁹ imagiñ plurimas depinxit. E q̃bus nũc rome due ꝓhibent: quarũ vna apud sanctam mariã de pplo maxia veneratiõe custodit. Cõscripsit ⁊ actus apl̃oꝝ put ipe viderat. Cuiꝰ qñoq⁹ ⁊ lxx. annus sine vxore ꝑmãsisset in bithinia. i 8. die octob. die obiit. Cui⁹ ossa vigesimo ostãtinopolim trãslata fuerũt. nũc padue i basilica sctẽ iustine quiescũt.

Euax rex

EUax arabũ rex insignis pbs ⁊ medicus ⁊ rhetor tẽpestate hac floruit. Qui inf ce tera sue doctrine opa: volumẽ de medicinis optimũ a se cõpositũ neroni trãsmisit. in quo nõ solũ herbarũ medicinaliũ: sed ⁊ lapidũ spẽs noia ⁊ colores: ac q̃bus in regionibus valeãt reperi scripsit. de quo etiã plin⁹ memimt. Tlectus q̃s valẽs alter medicus grecus⁹ nec alie adultero nobilitatus: multã nactus potẽtiã rome i medicinis nouã secta instituit: ⁊ se tam veteribus q̃s nouissimis effrenata temeritate preposuit. Ipoeratẽ supplãtauit. ipsum tñ Galienus ignorãtissimũ fuisse ostendit.

Maria magdalena

MAria magdalena inligissima xp̃i apl̃a ab adolescẽcia sua (ut sacra ei⁹ hȝ historia) cũ eẽt ciuis pulcritudine pclara: ex marthe sororis lazariq̃ germana sua i magdalũ castellũ marito tradita fuit. Hȝ ꝓfectum voluptatũ falla cia vanaq̃ lenocinia seducta: hierosolymam petijt: magnasq̃ opes pãmonij inter se diuidẽtes: marthe bethania castellũ ꝓpe hierosolimã ci castrũ magdalũ a q̃ nomẽ sortita ꝓtigit. Lazaro aũt militie vacãti ps nõ modica hierosolimoꝝ. hec q̃ppe genet⁹ sui immemor peccatrix cuasit. verũ dño tñ p̃dicãte culpas suas plurime cepit ⁊ ad eũ i domo symõis lepr̃osi cũmã tẽ venit: ad pedesq̃ ei⁹ retro accessit: vbi vberti lachrimas effudẽs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capit̃ sui tergẽs crocea labat: yngẽtoq̃ ꝓuisio yngebat (vt sacra hȝ historia) dñs ad illã inquit Mulier remittunt tibi pcta tua vade i pace. vnde xp̃o q̃d vixit ardẽtissime adhesit. Eius q̃s dilectiõe lazarũ frẽm quadriduanum a mortuis suscitauit. Optimãq̃ ptẽ (co testãte) elegit post dñi ascẽsionẽ diuino nutu massiliã venit: ventiq̃ diuine cõtẽplatiõi audãs asperrimã bere mũ petijt in loco diuum⁹ ꝓpato: triginta annoꝝ spacio hois⁹ incognita mãsit vbi nec aq̃ fluẽta: nec arboꝝ solacia ⁊ q̃libꝫ die septẽ horis canonicis ab angelis i ethera eleuabat ⁊ celestiũ agminum gl̃iosos ꝑcent⁹ coꝝ alib⁹ eũ i aurib⁹ reficiebat. vñ die⁹ singulis bis sanctissimis sanctarum virginũ cosoẽ angelos ad ꝓpriũ locũ ide revocata alimẽti coꝝ alib⁹ nullatenꝰ indigebat. tãdẽ revelata ꝑ dẽmtã maximuno epo q̃ cã dñica die in aurora cũ de corpe migratura eẽt expectaret q̃ appẽs duob⁹ anis a terra eleuata i medio ãge

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

Clemēs patria romanus de regione celij montis. patre faustino domiciani tpib⁹ fuit: post cletū pontificē sedit annis. 9. dieb⁹. 10. hic igit erat rome episcop⁹ post petrum. tametsi plerisq; latinor⁹ secundū putauerūt. vt ex epla ad beatū iacobū hierosolimitanū eiusdē missa constat. Verū hic olim modestissim⁹ Lino & cleto sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina & religione ac pietate insignis haberet epl̄as eccl̄ie noie edidit. Deinde ecclām romanam institutis & moribꝰ cōfirmauit⁹. cōstituit ne quis vnq; epūs absente diacono celebrare presumeret. Cetuit ntē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. & regiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xpi quottidie traducebat. Qui iobrem. p. tarquinū sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traiani in christianos concitat cui⁹ imperio in insulā clemēs deportat: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Cum ibi aque penuria laborarēt quā sexto miliario reperebāt clemēs populi necessitate cōmotus colle hand lōge positū ꝑcēdēs agnū vidit: sub cui⁹ dextro pede fons diuinit⁹ abūdantē aquā scaturiebat: q̄ qdē & recreati oēs sunt: & mīlt⁹ ad fidē cōuersi vīū mot⁹ traian⁹ satellites quosdā misit q allugata collo ei⁹ anchora eū decimo kal. decembris i mare ꝓiecerūt. cui⁹ sacratissimū corp⁹ nō multo post ad lit⁹ delatū est atq; eo loci sepultū vī fons emanauerat: ei⁹ in morte dies. xxij. sedes vacat.

Anno mundi. 5503. Anno christi. 104.

Anacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre nat⁹ Clemēti in pōtificio succedit. Nerue traiani tpib⁹. hūc Eusebi⁹ pretermittēs dicat ipsum esse cletū. Damasus tū in cronica sua cletū ab anacleto patria & genere mortis differre ostēdit. Hā clet⁹ natione roman⁹ sub domiciano. Anaclet⁹ vo atheniēsis sb traiano mozit. Hic aūt & mēoriā petri cōposuit. & seorsus a plebe loca vbi martyres sepelirent assignauit. & sacris ordinib⁹ semel in mense recēbri habitus presbyteros. xxv: diaconos tres: epōs diuersis in locis sex nunciauit. Ex & institutis & moribꝰ romā eccl̄ie cōfirmatur⁹. Cōstituit ne epūs a paucioribꝰ q̄ a tribus ordinaret epūs: simpler vo sacerdos ab vno epō. & ne epūs alienos sbditos ordinare ꝓsumēt. Cādē sb traiano ꝓncipe vltio supplicio pempto vacat cp̄at⁹ dieb⁹. 15. sedit aūt annis. 9. mensib⁹ duob⁹ dies. 10.

Evaristus papa natione grecus: patre iudeo noie iuda ex bethleem ciuita te vir sane mistus & integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: & septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent epm predicantē xpm testimoniū veritatis idē cōstituit ne plebis in epm accusatio reciperet. Cetuit clādestina mīmonia: & vt sponsus & sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros. xv: diaconos duos: epos p diuersa loca numero quinq; creauit. Beniq; vt quidā tradūt martyrio coronat⁹ vltimo traiani pncipis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Atmus enim nouem sedit mensib⁹ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati petri corpus vj. kal. nouembris. Vacat tum sedes dies. xij.

Johannes missus in oleum

Persecutione secūdā christianoꝝ Domicianus. xij. sui imperij anno post neronē in christianos exercere cepit. in qua & rodā nes aplus & euāgelista a domiciano imp̄atore roma addūctus post immissionē in olei feruentis doliū ex quo illesus exiuit: in patmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus epheſim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā deportata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina & theodora aliq; alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbyter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est Dermocoras quoq; aquileiensis archiepiscop⁹ dum marci discipulus cū multa genera penarū expertus suisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone secum percussum martyrū complcuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiq; sunt inter ceteros Cletus & Anaclet⁹ apostolici & alij quoq; multi.

TItus prim⁹ vespasiani filꝰ vndecim⁹ romanoꝝ impatoꝝ: patre defũcto im/perare cepit: vir certe natura benivolentissim⁹. virtutẽ aũt tm filij vespasia/nus tanti semp fecit: vt tumultuantib⁹ quibuscũ ob cupiditatẽ imperãdi dicerent aut nemĩẽ aut filiũ impio ponturũ: ꝛ merito quidẽ cũ ob virtutẽ ꝛ integritatẽ animi/tatis amoꝝ ꝛ delicie humani generis haberef. Nam ꝛ eloquẽtissimus in pace ꝛ fortissim⁹ in bello: ꝛ clementissim⁹ in delinquẽtes est habitus. Ita comis ꝛ liberalis vt nulli quicq̃ negaret: hoc cũ reprehenderẽt amici: rñdisse fert nemĩẽ a vultu principis tristem discedẽ oportet. Addidit ꝛ illud: recordat⁹: q̃ nibil cuiq̃ muneri tribuisset: amicã diẽ pdidit. Qui ꝛ latine greceq̃ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediam virũ doctissim⁹ familiaritate delectat⁹ est. Hic capta iu/dea eversis hierosolimis: tẽploq̃ solo equato: ad sex centa milia hoim interfecta referunt. licet Josephꝰ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello periisse scribat. captaq̃ ad centũ milia ac publice venundata. Deuicti iu/deis triumpharũt pater ꝛ filꝰ eodẽ curru vicesimo subsequente domiciano equo albo insidẽte. Cuꝰ triumphi monimẽta rome adhuc extant. Insculpta ẽs candelebra ꝛ tabule veteris legis e templo ablate apparẽt. Excessit tandem in eadẽ qua pater villa pꝰ biennũ ꝛ menses duos diesq̃. xx. quã successerat. Altero ꝛ q̃dragesimo etatis anno: delatusq̃ ad sepulchrũ est publico luctu: ac si parẽte orbari oẽs essent.

DOmicianus titi frater ꝛ vespasiani filꝰ nonodecim⁹ romanoꝝ impator: inf/inita principatus quotidie sibi secretũ horarũ sumẽ solebat nec q̃q̃ am plius q̃ trium scripsas captare ꝛ pacuto stilo cõfigere: vnde quidẽ ꝓdicis interrogat⁹ esse ne quispiã cũ cesare. Rñdit p iocum ne musca quidẽ. Nerom ẽs aut gallieno le similior: quã patri vespasiano aut fratri moderatior tũ primus animus est habi/tus: mox in ingenia vicia ꝓrupit: libidinis: desidie: iracundie: crudelitatis: nul/los ex nobilib⁹ interfecit: plerosq̃ in exiliũ misit. Plurima tũ amplissima opa in/cendio absumpta restituit: sed ola sub titulo tantũ suo ac sine vllo priscarũ autoris mẽoria. Jus ẽs diligẽter ꝛ industrie dixit: ꝛ bibliothecas incendio absum/ptas impẽsissime reparare curauit nullis ad alexandriã qui deferrent. demũ crũm nib⁹ tantũ odij in se cõcitauit: vt pene patris ꝛ fratris nomẽ aboleverit: ꝛ ad eã demẽtiã venit vt se dñm ac deũ vocari scribi coliq̃ iusserit. Tãdẽ diuina fu/riemẽte vltione a suis interficit in cubiculo: bun⁹ vo cadauer p vespilliones de/latũ ignominiose sepelit ãno etatis sue. 45. imperij quindecimo. Statura fuit pce/ra. vultu modesto. rubore suffuso pleno. grãdib⁹ oculis. ꝓcera pulcher maxie i iuuẽta.

NErua tredecim⁹ romanoꝝ impator post domicianũ impatoꝛ elec.⁹: iã senio oppressus. Is moderate vite: tum publice tum priuate princeps. equissimũ se atq̃ vtilẽ rei publice pstitit. hic suscepto imperio cũ oia ipsi⁹ imperij sceptra: ex pdecessoris tumultu offenduisset: se equissimũ atq̃ vtilẽ oĩb⁹ pstare conatus est vnde ei⁹ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vñ multi ab exilio re/dierẽt. plericq̃ vo bona sua quib⁹ antea spoliati fuerant hui⁹ beneficio recepe. ve/rũ post primũ sui principat⁹ annũ cũ iam semo ꝓmereꝛ ꝛ nouos instaret. reipubli ce cauens s traianũ prinapẽ in sibi p adoptione accipiẽs: secũdo ꝛ septuagesimo etatis anno mortẽ. Imperij vero sui anno primo ꝛ mense quarto. cuꝰ corpus i horto salustianis sepeliẽtes inter deos (ex sen⁹ decreto) retulerunt.

TRaianus genere hispan⁹ cognometo vlpi⁹ crinitus: decim⁹ quint⁹ roma/norũ impator: imperiũ accipies post nerua: militari gloria vehementate ꝛ mo/deratione oẽs principes superauit. Nã fines imperij longe ꝛ late diffudit. Germa/niã transrhenanã in prouinã statũ reduxit. Daciam ꝛ insulas transdanubij gen/tes imperio romano subegit: parthos recepit. albanis regẽ dedit. Euphratẽ ꝛ ti/grim ꝓuincias fecit: vsq̃ ad indie fines ꝛ mare rubrũ accessit. Denicq̃ vbicq̃ ter/rarũ ita se equalẽ oĩbus pbuit: vt vsq̃ ad instiam tpa in creatione ꝓcepũ sit ac/clamatũ felicior sit augusto ac traiano melioꝛ. Excessit vo tante comitatis ꝛ hu/manitatis fuit in visendis egrotis: salutãdis amicis: vt ei tanta benignitas vi/cio daref: vnde dictũ illud imperatore dignũ pdijt. Talem priuatis imperatorẽ esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aũt diuicias facultates: ꝓmia bene merentib⁹ eque distribuit. Nibil in vita agens: qđ ad cõmunẽ vtili/tatẽ nõ pineret. hac tanta gloria bello vo mixta parta: apud seleuciã fluuiũ cili/tatẽ ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romã postea delata sunt: ꝛ in vrbe sepulta vna aurea in solo qõ ipse struxit sub colũna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Thimotheus

THimotheꝰ pauli apli discipulꝰ epheſi epꝰ filius vidue fidelis. patre ñ gen tili ab eo ordinatꝰ. poſt multos ꝓ christo agones martirio coronaꝫ. Sunt ñ qui dicũt eũ sub nerone paſſum. Cui duꝫ torq̃ref duo angeli apparuere dicen tes. Erige caput in celũ t vide. qui vidit celos apertos ihesum coronã gẽmatã te nentẽ atq; dicentẽ sibi hãc de manu mea accipies. Quo ut quidã noſe appollinarꝭ vidit ſe baptizari fecit. qua ꝓpter preſes ambos decollari iuſſit. Ad hunc paulus e laodicia duas ſcripſit epłas.

TItus ſimiliter pauli apli discipulus cretenſiũ epꝰ poſtq̃ predicationis offi cium fidelissime exercuiſſet. beatũ finẽ adeptꝰ eſt. cui Paulꝰ ex nicopoli ſcripſit epłas. ¶ Treſcẽtꝰ ẽs Pauli diſcipulꝰ q̃ ſingulis ordinꝫ diebꝰ ꝓ gallia trãſitũ faciẽs mul tos vbo ꝑdicationis ad fidẽ xpi cõuerterat: tandẽ q̃nto kal. Julij in pace q̃euit.

Dionysius

DIonyſius ariopagita plꝰ clariſſimꝰ in hac ꝑſecu tione romana cũ eleutherio presbytero t ruſtico diacono in partho paſſionẽ meruit. q̃ cum a clemẽte ro. pontifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gra directꝰ fuiſſet. t opus dñi cõtinuũ ardenter egiſſet. a prefecto pariſiorꝫ vrbis noſe ſuſtennio. vna cu ſocijs non agenarijs penis colaphiſatꝰ cõſpuitus ac denſius t iuꝑ eratem ferreã poſitus lãmis ungulis extenſus t alia tormẽta paſſus fuiſſet: tandẽ gemibꝰ flexis capite pcuſſus martiriũ cõ plemt. deinde caput ſinũ inter brachia portauit angelo duce ad locũ vbi poſtea re quieuit. Hic eſt ille dionyſius qui athenis in paſſione dñi ihesu dixit. Aut deꝰ na ture patiẽ aut tota mũdi machina deſtruet. Quẽ poſtea paulus apłs baptizatuꝫ diligẽter inſtruxit. t athenienſibus eꝑm ordinauit: vbi maximã regionis partẽ xpiana ne fidei ſubiugauit. Deinde in gallijs ſeptio kl̃. octobris martirio coronatꝰ cũ to tiuſſimꝰ haberet multa preclara reliquit ſcripta. t cũ ceteris apłis (vt libro de di uinis nominibꝰ ipſe memet teſtat) dormicioni dei genitricis interfuit) poſte a cum an dreapłos Petri t paulũ a nerone rome tentos ad eos viſendos venit. inde a clemente ꝓpe ordinatus vt premiſſum eſt.

Victorinus

IEroſolimitane ſcitate t miraculis clarus emiterne vrbis dignitſimꝰ epꝰ. is ex vr be ad nerũ principẽ tẽꝑe christianꝰ adductꝰ ſtatim iuſſu ipſi capite deorſus ſuſpẽſꝰ t in loco vbi putẽtes t ſulphuree aque emanabãt. vbi cũ p triduũ id mar tirio pẽdiſſet. in loco vbi thesu christi cõſtantiſſime ꝓfeſſus eſt. nonis ſeptẽbris glorioſe cyrij genus ꝓ noſe thesu christi cõſtantiſſime ꝓfeſſus eſt. nonis ſeptẽbris glorioſe coronatus migrauit ad christum. Sub nerua ẽs imꝑatore eunices t marcus paſſi ſunt. Aurelianus eñ ſponſus domicille cũ intelligeret eã plus diligere deos ſacos ꝓpter fidem t virtutẽ eoꝝ t nereum t achileũ iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quaſi ſeruos ꝓ ſingula predia ſua diuiſit: vt terram quotidie foderent. Sed cum oibus gratioſi eſſent t miracula facerent. Tandẽ ab aurelia no diuerſis penis occiſi ſunt. xvij. kal. Jun.

Johannes apłus t euangeliſta

IOhãnes apłs t euãgeliſta Jacobi maio ris ex zebedeo frater. t matre maria ſalo me chriſti ꝑdilectiſſimꝰ. in miſoi erate ad diſcipulatũ aſcitꝰ eſt. hic petrũ ſanctiſſimũ vsq; ad traiani tpa puenisſe ferũt. qui cũ aſia nas creaſſet eccłias: nouiſſimꝰ oim ſcripſit euãgeliũ. t ea q̃ a matheo marco t luca con ſcripta fuerũt cõfirmauit: ferũt t ob eã rem a iohãne poſtremo factũ. quo ebionitarũ do gma ꝓſurgẽs infringeret q̃ aſſerebãt t impu denter quidẽ xpm ante mariã nõ fuiſſe. cuꝫ eñ diuinã naturã Johãnes explicat In pri cipio erat verbuꝫ tẽ. Scripſit t alia multa. tuꝫ vero apocalypſim relegatꝰ a domiciano i pathmon inſulam: quo poſtea interempto t actꝰ ea ꝰ ob numã crudelitatẽ a ſenatu relatis impante nerua epheſiꝫ rediit. vbiq; vsq; ad traianũ principẽ ꝓſito t ſcripturis eccłias ſuſtentãs: ſenio cõfectus ſeptuageſimooctauo pꝰ paſſionẽ xpi anno in dño quieuit. ¶ Cũ eñ no nagẽta eẽt annoꝝ dñica die a ſmo pulloꝝ cã tu intrãs eccłiam: t pplo ꝑdicãs terniũ foneã q̃dratã qua eccłia fieri ruſſerat intrãs: luce i meſa apparẽte vt videri nõ poſſ: q̃ recedẽte fonica plena mãna ſcaturiẽte iueta ẽ nec rep tũ ẽ corꝰ eiꝰ. liber aũt apocalypſ (vt dtuꝰ hie ro. ſcribit) tot hz ſacra aſt yba i q̃bꝰ latẽt ſñe:

Persecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebat̄ nūrū īmodū xp̄iana relīgio. Traianus ḥs singularis iusticie ⁊ humanitatis p̄ceps esset decimo nupt̄ sui anno quozūdā maligno⁹ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne q̄d detrimenti romanū imperiū inde caperet. tercia psecutionē in xp̄ianos pcessit qua quidem multi enpn sunt. Ut vo plinius secūdus qui tum p̄uincīā gubernabat. misericordia ob multitudinē interēpto tū mot⁹ ad Traianū scribit. Innumera hoīm milia quotidie obtrucari. ut q̄bus nūl oīno sceleris deprehenderet. vt aliq̄d q̄ romanas leges offenderet: nisi hoc solū q̄ ante lucanos hymnos xp̄o cuidas canerent de o. adulteria vo aut huiusmodi crīmina apud eos ulteata haberi. Unde ꝓmotus traianus rescribit christianos q̄dem nō esse requirendos: oblatos tū puniri oportere.

Ignacius episcopus

Ignan⁹ epūs antiochie eccl̄ie tert⁹ post Petrū epūs. dū Johannis euāgeliste discipul⁹ sub hac psecutione cū multis annis remisset eccl̄ias a traiano i anno christi capt⁹ ⁊ dānatus ad bestias. dum roma satellitib⁹ traheret quos vulgo leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere exone vel litis in fide confirmabat. Hic inquies vt ibm xp̄m inuenīā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossiū: ⁊ rocā corpus intentio ⁊ tormēta diaboli i me veniāt dūmodo christo fruar. Cū aūt iam audirent leonū rugitū. frumentū xp̄i suis inqt. dentib⁹ bestiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū sup montē quendā starer audiunt angelos antiphonas cantātes q̄ primo⁹ ⁊ ipse in eccl̄ia cātari instituit. Mansit aūt in plumb⁹ quas ad eū scripsit epl̄as christi⁹ suscepisse salutat. Mortē aūt martyrio vindicauit anno Traiani cuius reliquie sunt antiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius

Eustachius cognomēto placidus: ipse⁹ Traiani militū magister hac sentissima tēpestate vna cū vxore Theospita nec nō ⁊ filijs zoz agapito ⁊ theospito. i. 2. kal. octobris ꝑ xp̄o martyrio coronati sunt. quoz miri leguntur acta de conuersione eoz. Cū princeps militie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceteris pulchritudine cū in secut⁹ ⁊ i loco sublimi ceruū se fremasse inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

Hermes q̄s romani⁹ cuius ⁊ illustrissim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac sorore theodosa atq; mille ducentis q̄nquaginta ei⁹ famul⁹ ⁊ coz vroꝝ baptizat⁹. sub hac psecutione cōprehensus primo carceri mācipat. deinde cedēte gladio. .v. kal. septembris martyrij glīaz cū sociis q̄drig⁹ ⁊ alijs plurimis est adept⁹

Josephus

Joseph⁹ iude⁹ dict⁹ flauius sacerdos ⁊ mathane eius genitus sacerdotis filius hist⁹ q̄ dez celeberrim⁹ nullis tacitq; rez pitissim⁹: dux belli iudeoꝝ impatib⁹ p̄dictus nerone ⁊ reliqs a vespasiano ⁊ tito ei⁹ filio indea acq̄sita capit. ⁊ in fututē honestā reducat. vir sane bonus ⁊ egregi⁹ q̄ de xp̄o optime sensit. Is igit̄ bello captus ac vita donatus q̄ ⁊ mortē neronis. ⁊ vespasianū in patorē breui futuꝝ prediterat. q̄ ⁊ factū est: propter q̄ idē vespasian⁹ eū ab oi seruitute liberauit. romā deinde pduct⁹ tuꝝ curauit tuꝝ flauia familia donatus est. Ubi cū ciuē imperatoꝝ p annos quindecim scripsit. vixit. In q̄bus cū singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. ꝑ q̄bus ⁊ flauiā (vt diuus rester hieronym⁹) rome ꝓmerut. Scripsit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vsq; ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmaticū: atq; alia post se reliqt septa Que oīa a rufino aq̄legiēsi in latinā linguā trāslata postea fuere. Et cū nat⁹ iosephus bicenā q̄ xp̄s erat affixus fuerit. vixit vsq; ad traianū imperatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime defecit.

Beatus

Beat⁹ neapolitanus sellis tū ep̄tetico oppido oriundus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē siluarū libꝝ ꝑ q̄bus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem scribere ortus morte intercepuis est.

Marcialis

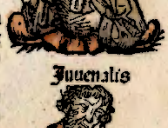

Marcus valeri⁹ marcialis in hispania bilbilim patria habet rome ob ingeniū sui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

Stellā quoq; patauinā poetā nō ignobilem cum his dardanie ferunt. huc vxorem violentilla eius litterature habuit quā vnice dilexit.

Juuenalis

Iuuenalis poeta satyricus natione aquinas rome declarat liberum locupletis incertū alūnus an sibi heres tū. huc cū tpa figurate notasset. statim ꝑ honorē militie quāq; octogenarius vrbe sūmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atq; iocunda relicto par esset. Uerū intra brevissimum tempus angore ⁊ tedio periit ⁊ vsq; ad nepotes tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaq; gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vbi ciuīpo sita: q̄si media mater trium ciuitatū. ab aq̄lone cīm treuerum: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: t ad orientē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄z ppli inter belgas finitimi treuer tulēsibus t tribocis laodicie argētuensibus hos metenses esse constat. Metis vo nomē a metio sortita est. Is tū eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Suffectus tcderat nomen cui menus vbi. Cuz ea insignis vrbs tenuta fuit dum Julius cesar gallias tonuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus menus eā ampliauit: maioreq; ambitu menibus circūdedit. Nā eo venies pmū nobilitatē oēm p vicina oppida: pq; vicinas vrbes in ciuitatē ipsaz sūmo gaudio reduxit. Eiq; nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallus intulit arma. Tūc mediomatricā tenuerat metī vrbē: ferunt t alīq; diuidumū hoc est montē deoz dictā. A septētrione enī t occidente eminere cernit. Posita est hec vrbs i ripis mosselle t salue pplo freques: t in potentissimā euasit ciuitatē episcopales t a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis gra directo: sacrū xpi euāgelium suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman: frater faustiniani: patris clemē tis pape: a beato petro baptizatus: cuz gallia diuersis errorib' viueret eos pm ordinauit: ad hunc locum christo reduxēdus delegit. Cū celeste presbytero: t felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib' ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri pstruētes. Cui gozzia nomē imposuū. Et princeps metēsis eos in ve nationē rapiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs indita roboze virū fortissima: bellis t armis semp assue ta: reg opulentia ditissima. agris: viueris: nemoribus: aquisq; floridissima: pestifera tū cōtagiōe pene deser ta fuit: cuz in loco statuto arenaz vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructuz ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē t orientalē in gressus cunctoz pbiberet. hea tus clemens sua virute ac doctrina pplm ad cultus diuinum pduces: p stolā suā hoc ai al t oē virus pestifer rum amouit ut deinceps locus iste ab imundis aīalibus tutior reptaf: deinde ecclīam sancti petri infra mu ros totius pōtificat' dñam cōstituit. inde p deuotionē pplī optime ornata steph ano dicata cathedralis or dinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā pfecit. extra muros oratoriū scti iohannis baptiste. In senio q̄z ecclīam haud multuz ab vrbe distantē pfecit: ut liberius pteplatiom vacare posset: in q̄ t cryptā fontēq; sa lutiferuz fecit. Et aū ostiū ara in honore sui preceptoris diui petri apli: t cuz hunc locuz a sordibus mun dis dño acquisisset t eccle metensi bono regimine prefuisset annis q̄nq; sup viginti t mensibus quatuor nono kalendas decembris spm deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

SUetonius tranquillus hystoricus ⁊ causidicus ac epl'ar magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in pcio fuit. Deinde sub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis extitit: eo q̄ plinio nouocomensi multa benuolentia cōmunis fuerit. Hic cū eloquentissim⁹ esset vir: pdarū opus de .l. 2. cesarū⁹ predictis edidit. In quo ⁊ mltas hystorias ⁊ annales veterū replicauit. Sed ⁊ de viris illustrib⁹ elegāti stilo librū scripsit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus est imitari. Itez ludicrā hystoriam: necnō ⁊ de genere vestiū cōposuit: q̄ opus adhuc extare dicit. Ipsum ⁊ hadrianus imperator tandez a magistratu amouit. q̄ cū sabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiā cōsuetudinē p̄traxisset: murmur quippe erat q̄ ipsa abuteret: quem aūt vsq; ad antonini veri imperatoris tempora.

Plinius

PLinius secundus nonacomēsis pbr ⁊ orator atq; hystoricus celeberrim⁹ q̄ hec tpa in pcio habef. qui licet pcuratiōes publicas ⁊ cōtinuas quottidie sūma integritate administraret tñ liberalib⁹ studijs ita operam dabat: vt nō temere q̄s plura eo in ocio cōscribē posuisse. Erat em̄ celeriter in genū: incredibile studiū: sūma vigilātia. Erat sane somni parcissim⁹. cū ate si quid otij: lucebat in sole: liber legebat. annotabat: excerpebatq;. Nihil em̄ vnq̄ legit q̄ nō excerperet. dicere etiā solebat nullū esse librū tā malū vt nō aliq̄ pte p̄desset. Detrire q̄s omne tempus arbitrabat q̄ studijs nō impartiref. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vnū. hunc cū p̄fectus ale militaret pari ingenio curaq; cōposuit. De vita pomponij secundi duo. a quo singulariter amat⁹: Bellor germanie. xx. quib⁹ oīa que cū germanis romanis bella gessere collegit. cū in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature hystoriarū. xxxvij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ varijs q̄s ipsa natura. Periit tandē cū misenēsi classi p̄esset. ⁊ flagrante vesuuio ad explorādas ppius causas lyburnicas ptenderet: neq; (aduersantibus ventis) remeare posset: vt pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo ⁊ sexto vite sue anno

Plutarchus

PLutarchus cheronē⁹ pbr atq; hystoricus eloquēs simul⁹ traianiq; p̄ceptor ac institutor: p̄ hoc temp⁹ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxio in pcio habit⁹ est De quo policrates in suis hystorijs sic hz: plutarchus pbr: hō in sentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in sacrario mor tāms arbiter sui: vt facile principis posset dignosci p̄ceptor. hic itaq; principi ⁊ discipulo suo regnāti: quatuor imperare conabat dei reuerentiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditor⁹ affectū ⁊ ptectionē. Qui cū eruditissim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlz de educādis liberis. de politica cōstitutione: de paciēcia: de homero poeta: de magistratuū moderatione: de simplicibus: apothegmata q̄ plerisq; nīr dicta vel dicteria notarūt. Cū apud traianū cōtinuatissime viueret inuenus ygratū illi suā industria collegit. Vitasq; preterea multor⁹ tam grecor⁹ q̄s latinor⁹ viror⁹ illustriū diffuse eleganterq; collegit. scripsit ⁊ alia multa.

Hi oēs sub domiciano martyrio coronati sunt.

Enodius martyr
Sileas martyrū passus apud macedoniā
Iuliānus epūs cenomanensis
Paulus epūs corinthi
Saturninus epūs Tolosanus
Aristarcus martyr Maron martyr
Marcialis epūs xantheñ.
Eutropius epūs Aquitaneñ.
Gregorius bellanus epūs Eutices tē.

Hi sequētes sub Traiano floruerunt

Herenens epūs Lugdunen.
Iouin⁹ pbr⁹ ⁊ martyr. S. Dionysij dis.
Carannus carnoten. martyr
Lucianus beluacen. discipul⁹ beati petri
Eutropius epūs camu. ⁊ Eufrosina
Eugenius thol. Vulpicius
Dantinus epūs meldensis dis. dionysij
Thaurinus epūs ebroacen.
Theodora. S. Seruilianus
Sagerianus epūs camaracen. disci. dionysij

Egesippus

EGesippū virū quidez sciissimū atq; doctissimū hoc etiā tpe floruisse eusebi⁹ refert q̄ inter alia a passiōe dñi nr̄i ihū xp̄i: vsq; ad hāc etatē oēs ecclasticorūz actuū textum hystorias: vt q̄ nō secutabat vitā: discendi q̄s experimeret caracterem.

Dion pbs

DIon philosophus ex pausie ciuitate oriūs q̄ hoc tempus claruit ⁊ de regno multa consenpsit.

Basilidas berenicus

BAsilidas quidā berenicus vir acutissim⁹ tēpestate hac finē secut vite vigilātia volumina ī euāgelijs a se cōfecta post se reliquit. Agrippa antea cognomēto pastor p̄cipuor⁹ fuit tpis doctissim⁹ basilidis p̄dicti hereticī volumīa ī euāgelijs cōscripta sua doctrina manifeste p̄futauit atq; tenebēs ad terrorem alior⁹.

Anno mundi. 5313. Anno christi. 114.

Alexander papa patria romanus: pe alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quide tumenis etate: moribꝰ semoꝝ. cui sto succedes vsq; ad hadriani tpa puenit. Quaq; scla atq; sanctate magna senatoꝝ ptem cõuertit ad dñm. Qui rei diuine curã diligentissime gerens nõnulla cõstituit decreta. t pmo quide decreto exeõieat presumẽtes legatũ aplicũ impedire. Mãdauit itez ne clericus aii secularẽ iudice accusaret. Statuit ãs vt vna tñ missa ab vno die vno celebraret t oblationẽ nõ ex fermentato sed ex azimo facerent. Jdẽ ptumꝰ ob memoriã passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie q̃ pateret tẽ. Instituit item vt aqua quã sanctã appellamꝰ sale admixta interpositis sacris orationibus t lẽptis t cubiculis ad fugãdos demones reꝛnaret. Demũ inter i numera miracula iuẽ q̃ balbumã grum tribuni filiã sanauit. t ipsũ tribunũ cũ oi domo baptizasset: post ordinationes ires: q̃s habuit mẽse decẽbi martyrio coronat cũ Euentio t Theodoro diaconis. v. nonas maij. Depelit q̃ i via nomẽ tana vbi interfectꝰ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem; mensib⁹ septem: diebus duobus. Vacauit aũt sedes dies. xv.

Anno mundi. 5323. Anno christi. 124.

Sixtus papa natione romanꝰ patre pastore (vel vt alij volunt) helindio. is diuine rei (vt par erat) curã gerens cõstituit: ne a quoq; nisi a ministris sacroꝝ in ysteria: t vasa sancta tangerent. marie vo a femina. neue qõ sacerdotes corporale vocãt ex alio q̃ ex lineo pãno: t quide purissimo fieret. In celebratione vo mãdauit vt sanctꝰ sanctꝰ deus sabaoth cantaret. Missarũ em acta priꝰ mo nuda t simpliciter tractabant. Cũ vero sixtꝰ tribus xpter frequẽtes eccles pauci reperirent qui nomen xpi pfiteri auderent. Et galli christiani pclitez si bi deposcerent eo pegrinũ romanũ quẽ mitt: qui cõfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At vo sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat; t in vaticano apud petrũ sepelit. Sedit aũt annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxj. Vacat tum sedes biduo tñ.

Anno mundi. 5335: Anno christi. 134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine t virtutis. Is cõstituit vt septẽ hebdomadib⁹ ante pascha ieiunũ obseruaret. vtq; i natali dñi ibi xpi noctu tres misse celebrarent. Cõstituit idẽ vt ais sacrificiũ hymnus ille cantaret. Gla i excelsis deo. At vo cũ ordinationes quatuor mense decẽbi habuisset. creasseq; ptbros qndecim. diaconos octo. epos tredecim. martyrũ subegẽs apo bti petri corpꝰ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mẽsib⁹ trib⁹: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi. 5345. Anno christi. 144.

Hyginus papa natione grecus patria athenien sis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro succedit. Is vrbis rome episcopꝰ cũ maxime clerũ pdeteret in ordinẽ redegit: gradus distribuit. Instituitq; ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerent q; sine arbitratu metropolitani vl episcopi. Voluit itẽ vnũ saltẽ patrinũ t vnã matrinã i baptismo vel confirmatione interesse. Vir certe doctissimꝰ q̃ epla eruditionis plena de vnitate ac trinitate dei oib⁹ xpifidelib⁹ legendã scripsit. Demq; bene de ecclia meritus cũ ordinationes ter decembri mense habuisset. mortuꝰ t apud beati petri corpus i vaticano sepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: mensibus tres: dies quatuor. Sedes aũt quatriduo tum vacat.

Anno mundi. 5355. Anno christi. 154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aũt cõsuetudinẽ magnã cum hermete qui libellum scripsit titulo pastoris insignitũ. In quo angelꝰ pastoris psonã induens ei mãdat vt oibus psuadeat pascha die dñico celebrari: qõ t fecit. Constituit item pꝰ ne hereticus q̃ spiã ex iudeoꝝ heresi baptizaret. Rogatu pzaredis sanctissime femine termas nouas in vico patricij in honorẽ sororis sue diue pudentiane dedicauit: multaq; dona huic templo obtulit: t sepius eodẽ in loco sacrificiũ deo prestitit: vbi t fontẽ baptismi cõstituit. Illis ait sacerdotibus penã statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine t corpe aliquid perire pmitterent. t vbicũq; decident lambi precepit. Verũ post ingentes virtutes vbi l ordinationibus suis que quinq; fuere mense decembri: presbyteros decẽ t nouẽ: diaconos nouem t viginti: epos decem creasset xpi martyr obijt. t apud beati petri corpus in vaticano sepelit quito ydus Julij. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Adrianus cognomẽto belꝰ cõsobrine tratani filꝰ quidecimꝰ romanorũ imperator. cuius origo vetustior a priscis: posteriorꝫ ab hispaniensibus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ orta. natus aũt fuit rome ac tercio etatis anno patre orbatus tranauũ ꝫ celũ eꝺẽ tutores habuit. Imbutusꝫ impẽsꝰ grecis studijs: ingenio eꝰ sic ad ea fic declinãte vt a nõnullis grecanus diceref. ꝺnto decimo anno ad patriã rediit ac multiñ iuuit. deinde a traiano abductus a patria ꝑ filio habit, deinde imperiũ accepiẽs inter optimos ꝓncipes merito annumerãdus. Is ꝓmo quidem xp̃ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ꝫ pietate i eos admodus beneficus fuit. De pplo romano biñ meritus: pater patrie ſtatum appellat. nã liberalis: splẽdidus: magnificus: clemẽs: ac vtraꝫ lingua eruditꝰ. musice medicineꝫ artis sciẽtissimꝰ fuit. ꝫ leges multas cõposuit. athenienſibꝰ legẽ petentibꝰ ex draconis ꝫ solonis ſciꝫ ũra cõposuit: ꝫ eis bibliothecã insignem retulit. Plutarci cheronei sexagotbocis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectat, fecit ꝫ rome sin nois ponte ꝺ adhuc extat. ꝫ sepulchrũ in vaticano apud tyberim quo nũc artifices ꝓ arce vtunt ẽ que sci angeli castellũ nũcupat. Mirificeꝫ plura alia edificauit: ꝫ potissimũ i iudea hierosolymã a tito euersam: mẽbris ꝫ edificijs instaurauit: ꝫ adeo ampliauit vt passionis ihu xp̃i locũ intra menia ꝓduxerit. ꝫ ex sno nomine helyã appellauit. ꝑcepit me aũ iudeo sed nũ xp̃ianis nitroeundi facultas daref. Deinde ingruẽte triſtissima valitudie antonnũ (qm postea pꝰ dictꝰ) adoptauit post hec bajas petijt vbi die sexto duũ iuliarũ perijt morbo intercutaneo: vigesimoseꝯo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelit puteolis i villa ciceronana. Statura fuit ꝑcerꝰ. forma cõptus: flexo ad pectinẽ capillo. pmissa barba.

Antonꝰ pius sedecimꝰ romanorũ imperator: vna cũ filijs aurelio lucioꝫ imperij ꝓmo capatũ suscepit. hic adriani gener ꝫ p adoptionẽ filꝰ: paternum genꝰ e gallia originẽ habuit. Imperauit aũt tanta modestia ꝫ benignitate vt merito pij cognomentũ adeptꝰ sit. ac pater patrie appellatꝰ. Multi eiñ ynoꝫ tuz priuatim tuz publice acerbꝰ fuit. ꝫ hoc verbũ ꝙsepe dixisse ferũt: malle se vnũ ciuẽ seruare ꝙm mille hostes occidere. Tãte aũt iustitie pius fuit: vt multi reges multeꝫ nationes positis ei⁹ iussu armis ad hostes cõtentionis suas litesꝫ deferrẽt eiusdẽꝫ sine statum parerẽt. Fuit aũt statura eleuata decoꝝ. sed cũ eet longus ꝫ senex incuruaref ꝙ: iuliacijs tabulis i pectore positis fasciebaꝰ vt rectꝰ incederet: fuit voce rauca ꝫ sonora. Cũ occidit ate a senatu diuus est appellatus cuiꝰ oẽs eius pietatẽ demiratã: ingeniũ: sanctimoniã laudarent: vt cũ nimia pompilio bonoꝝ oĩm suis compari põt. Is ꝓterea cũ tyberis inundatione plurima rome veraſſet edificia tuz priuata tum publica sua impẽsa cures i restituẽda vbe liberalissime iuuit. Tarraconẽſes ꝫ caiet anũ portũ restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ꝫ templũ cõstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperaſſet annis duobus ꝫ viginti: mẽsibus tribus: apridꝫ lozũ villã duodecimo ab vbe miliario distantẽ quasi tozmiret spiritũ reddidit.

Marcus antonin⁹ qui ꝫ verus cognomẽto pbs natꝰ rome i mõte celio edimarus in eo loco in domo aut sui ꝑi iuxta edes lateran: vsus grãmatice greco alexandro. oratoriꝫ aũt precipue frontono. cui ꝫ statuã in senatu ponijt. Assatus in imperatoriã dignitatẽ ad domũ suã appolonij discẽdi eã venit. Audiuit ꝫ sextũ plutarci nepotem. Educatus ẽꝫ in hadriani gremio illũ veritissimum nominabat. deinde vna cũ L. aurelio cõmodo fratre annis decẽ nouem imperiũ equo iure administrauit. Bellũ aũt cõtra parthos simul susceptũ administrabat virtute ꝫ celeritate gesserũt: de hostibusꝫ triũphaũt. Verum nõ multo post apoplexie morbo e medio sublato cõmodo fratre. antoniꝰ solus imperiũ obtinet. Fuit aũt a teneris annis eiusdẽ animi: eiusdẽꝫ vultꝰ in quauis fortuna. ꝫ quia benignitas nature cũ doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tñ cũ a rebus bellicis nequaꝫ retardauit. Nã germanos: marcomanos: squados: sarmatas ingẽs virtute ꝫ celeritate vna cũ filio cõmodo antonino sup̃auit: ac triũphũ egit. Iturus aũt ad hoc bellũ cũ tñ haberet vñ stipẽdia militib⁹ ꝓberet: ex hausto erario oẽm imperatoriã suppellectilẽ: seẽmꝫ ornatũ vxoris i soloꝝ traiani hastę subiecit. Verũ cũ postea superato hoste i patriã rediſſet: emptoriꝫ ꝑcia restituit. nemi tñ molest fuit: ꝙ reddẽ empta nolimſſet. parta victoria i oẽs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa ꝙbusdã pijcijs remisit. leges seueriozes nouis ꝓstitutis mitigauit: his rebus gestis factũ ẽ: vt ab osꝰ ita amaref: vt sacrilegi nomẽ incurreret ꝙ ei⁹ imagini ꝺonu nõ habuiſſet. Postremo i pannonia ꝓstitutꝰ repẽtino morte iterijt. Dimisso eiñ filio ne i cũ morꝺ⁹ trãsiret: nocte alaz efflauit. xvij. impij ãno vite. lxj

Quarta psecutio ecclesie tpe marci antonini ⁊ lucij aurelij facta est: multiq; martyrio coronati sunt: ipsa; tamē psecutionē secuta est lues magna: que multas late ꝓuincias deuastauit. maxieq; italiā adeo attriuit: vt passim ville ⁊ agri sine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis denicq; nulla vnq; quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella seruebant. Terremotus quoq; nō sine interitu ciuitatū ⁊ mundationes fluminū crebrescebant: ⁊ locuste agros infestabant.

Fophia

Sophia matrona nobilī cū tribꝰ filiabꝰ fide. spe: ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis sue ⁊ sobrietatis multas nobiles femias ꝓuertit ad xp̄m. qō cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q; cū pulcherrime eēnt ⁊ i diuinis scripturis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in tecimoctauo miliario ab vrbe sepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore tepissa i pace q̄eui.

Eraphia

Eraphia antiocena ỹ go p hoc tempꝰ rome pro xp̄o passa: que missa i obscurissimū locū diuꝰ lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa gmansit: lapidibus inflāmari: ⁊ iussu p̄sidis fustibꝰ durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina q eā cōuersa i suo sepulchro posuit. quarto kal. augusti.

Sabina

Sabina illustrissima mulier: vxor quondaꝫ p̄clarissimi valētini ⁊ berodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta i fide xp̄i ihu edocta: opib; misericordie insistēs bis numulnb; apud romā i auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noīe helpidio cū nollet sacrificare dīs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal. septēbris. Ymbarū aūt corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quintus

Quadratꝰ athenēsis epūs ⁊ aplōz discipulus vir vtiq; doctissimꝰ hac tepestate ecclīaz grādi terrore dispsam fide ⁊ industria ꝓgregās: etiā libꝝ ꝑ xp̄ianis ne religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei ⁊ rōnis atq; aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipsi⁹ defensione passus est. septimo kal. Junij.

Quadratus

Quirinꝰ p̄mo tribunꝰ postea epūs factꝰ: p id tēpus apō illiricū id est sclauoniā i salsaia vrbe .ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Mā (vt pandēt; act) ligato ad manū eiꝰ molari saxo i flumīe p̄cipitatꝰ est. ⁊ cū astātibus diu locutꝰ fuisset: ne eꝫ terrerent; supplicio: vix p̄cibꝰ vt mergeret obtinuit. ¶ Xenō ās patriaꝫ romanꝰ cū decē militib; ⁊ ducēnis fribus rome ad guttā iuguter manantē sub hoc tumultu ꝑ xp̄o interfectus est.

Echadius

Adauctꝰ primicerꝰ cū decē militib; i mōte ararath ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finiuit qui puerū p angelū victoriā ꝫ hostes obtinētes cū adrianꝰ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos esse sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multitudinē clauoz acutissimoz trigenoz spargi i terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib; sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne ledereūt: tandem ad instar xp̄i martyrū passi sunt: ⁊ aie eoz translate ad superos.

Aristides

Papias hierosolimitanꝰ epūs iohis aplī auditor: q nō ūm historie veteꝝ discipulorꝫ dīi: quātū voce aristonis ⁊ senioris iohānis adhuc viuētis delectatꝰ est. vñ apparet ex ipsa noīm dinumeratione cū oīm fere aplorꝫ mētionē fecisset. aliū esse iohānē q inf aplos locat. altū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q certe doctissimꝰ est habitus quēq; etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoq; predictus.

Papias

Aristides aut athenīēsis pbs sub p̄tino habitu xp̄i discipulꝰ volumē nō dogmatis rōnē cōtinēs eodē tpe q ⁊ quadratus adriano p̄cepti obtulit. bis aūt apologeticis libris factū est vt adrianꝰ inuisti fore existimās xp̄ianos inducta causa vbiq; occidi. Minucio fundano asie p̄cōsuli scripserit: neminē occidendum: nisi de accusatore ⁊ crimine constaret.

Secundus phs

SEcundus atheniensis phs hoc tpe in pao fuit qui semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatis cā hec fuit. Mō cū matre grecā de illicato cōcubitu tēptasset: t illa (incognito filio) asse ntusset: vt cū cognouit esse filiū pre pudore spm exhalauit: qō aīaduertens secundus id matri propter suā lo/quelā accidisse: hanc sē in posterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ nemini loquere/tur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nunciatū fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quē cū nec saluratione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ppo/sito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatē atq̄ constantiā dixit. Cū ista silentij lex a te nullo modo soluī pōt: mihi tm cū tua pplexitatibus meis respō/dere dignare. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille p̄festim rescripsit. Deus est īmortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexq̄ spi/ritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens t optimū bonū. Fuere t alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

Tiburtina latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat p hoc tēpus hadrianus imper/tor (vt helius spartianus historicus testat) mīro sumptu edificauit. t ex villa oppidum fecit. Ide/quippe ciuitas. l 6. passuū milibus a roma distare videt. t iuxta amenem fluuiū in deuoso loco cō/stituta est. quam cū ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem t cōdītione habuisse strabo t Virgilius volunt. aiunt eā cū ipsius primus cōditor fuit quidā tiburtus coras t catilli frater. Hi nāq̄ fratres thebani fuere: qui post thebanor interitū a patre in italia pgentes: singuli postea oppidū ex suo no/mine p̄struxere cū testis est quidā mons ppinquus qui catillus adhuc dicit. Et coras alind oppidum fa/mosum inter volscos erexit. Fuit itaq̄ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia phibēt p/pinque adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes t magnifice edificior ruine: que dignitatē veteris p̄se ferunt. eo siquidē loco tiburtinus lapis fortissimus fodit: qui ad cōstruēdam conseruandāq̄ roma/nā vrbē nimiū adiumēto fuit. Hanc eā vrbē Fridericus cognomēto barbarossa īm pator: ab aliis theodo/meis superioribus annis diruta reedificauit. t deinde multi sūmi pōtifices multiq̄ cardinales aūxere t mīta edificijs illustrauē. ex hac simplicia romanos pōtifex t alij viri scia t dignitate clarissimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus doctissim⁹ vir fuit natione grecus: patria sibi pgamū ciuitas asie: statura magnus: spatulas ⁊ humeros latos ⁊ grossos hñs: colore brunus: delectatus i cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: scientiis ei⁹ i astrologia arithmetica ⁊ alijs hñioi. ffuit magistrū habuit talium: ad medicinam diuinitus inductus. circuies mūdū ꝑ acquirēda sciā: prādebat parū: sz tñ ficubus ⁊ pane ꝑcius cena erat ei copiosa. a parulo dedit⁹ studio medicine. decimonono eñi etatis anno cū discipulis athanei de medicina disputaut. ab eis reputatus litigiosus: qz logicus erat. hi cñ sibi obijciētes dicebāt. hic q̄dē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Clarut aūt tpib⁹ diui antonini pij. Nūq̄z in cunis erubuit: nūq̄z in ꝓnostico errauit. Assent aūt cōstantinus eū. C. ⁊ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxvij. Et vt quidā ferunt in mari moztuus est cū ad videda miracula oli xpi accederet ⁊ mundanus dicit. Merito g̃ medicoꝝ princeps dici debet: qui ea in arte oēs ꝑceter hippocratē supasse creditr. ⁊ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Justinus phs

Justinus phs ex neapoli vrbe palestine bis tpib⁹ ꝓ fide xpi multū elaborauit: q̄ ⁊ antonino pio ꝑncipi ac filijs eius libꝝ dedit ꝛ gentes scriptū: ⁊ dialogū ꝛ triphone ꝓcipē indeoꝝ habuit. Innectus est ⁊ i marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alteꝝ bonū alterū iustū dñm asserunt: tāq̄z duo ꝛria ꝑncipia creationis ⁊ bonitat⁹. Impugnauit ⁊ crescentē cynicū vt gulosum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝓ dignitate christiani nois sanguinem fudit.

Cerdo hereticus

Aquila

Aquila ḡz iudeus natiōe pōticus cū psallia vxore edictō claudij discedēs vsq̄z ad hec tpa (vt nō nulli aūt) supuixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veteꝝ testamēti ex hebreo i grecū optime trāstulit ⁊ ꝓphe verba de ꝟ gine maria plata ad iumēcula q̄dam aserpsit.

Marcion hereticus

Cerdon q̄dā hereticꝰ a quo cerdoniani hereticī nomē acceperūt: ꝙ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāq̄z duo fuisse ꝑncipia ꝛria.

Thopbilus epc̃s

Marcion item hereticus ei⁹ discipulus stoicꝰ phs cū migro suo delirare cepit: dices xpi patrē nō fuisse deū creatorē: q̄ ꝓ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliq̄n ꝓficarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretq̄z an se agnosceret. cognoscō (rñdit policarpꝰ) ꝑmogenitū diaboli.

Valentinian⁹ hereticus

Valētinianus alꝰ hereticus platonicus phs a q̄ valētiniana heresis nouata est: eodē q̄z tpe īualuit. hi aūt valētiniani cultissimi platonici sectatores dicebāt xpm de corpore virginis nil sumpsisse: sed per eaz tāq̄z per fistulā quendā purum transisse.

Melito episcopus

Theophil⁹ anthiocēsis eccle epc̃s ⁊ ipse his diebus floruit: ⁊ ꝑ marcionē ꝓdictū hereticū libꝝ edidit īpugnante. M. antonio. Scripsit ⁊ libꝝ ꝑ hermogenis hereticū q̄ māi nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōparauit: māi elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria q̄z volumina cōtra ctholi cōposuit ⁊ plura alia.

Appolinaris epc̃s

Melito seu miletus asianus natione sordēsis epc̃s frontoniq̄z oratoris discipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ libꝝ de doctrina christiana. M. antonino tradidit. huius ingenū tertullianus (vt scribit hieronymus) mirabilem modū laudat: dicitq̄z a plerisq̄z nostroꝝ prophetaz habitū esse. eo q̄ multa ꝓphetica scripserit testimonia: ⁊ alia multa.

Appollinaris asie hieropolitanus epc̃s huius tpe in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide xpi. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum prisca ⁊ maxima insanie bant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ⁊ alios aduersus gentes quinq̄z libros scripsit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

POlicarpus iohānis apli discipulus. smirneus epūs ab eo creatus. ac totius asie religione ⁊ doctrina tuz facile princeps: hoc anno pio presulante romā veniēs: plurimos fidelū marcianis ⁊ valentiniani falsa psuasione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogentū diaboli dixit. Me gabat em̄ patrē xpi deū esse creatorē: qui p filū mundū fecerat. Postea vo impe rante. M. antonino ⁊ L. aurelio cōmodo quarta post neronē persecutione smirne sedente a pconsule igne crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyrū cōsūmauere. hic cū esset decrepitus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses epīam scripsit epīam. passus est aūt septimo kal. februarij.

Praxedis

PRaxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ⁊ gloriosissime pudētiane vgints so ror. virgo siquidē i bonna lege eruditissima p hoc temp⁹ vsq; ad anticetū fuit postq; patrimoniū suū vna cū soro re pdicta in sustentatione pauperū erogasset: ⁊ totū vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigiliis ⁊ ozōibus atq; ieuniis assiduis cōtriuisset: ⁊ vniuersam familiā numero. 90. ma numisisset. Et postq; multoz martyrū corpa sepelisset. ⁊ ipsa beatissima. xij. kal. augusti migrauit ad dñm cozonā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sozorem suā pudētiānā i cimiterio priscille sepelit. q etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat.

Felicitas cū septē filijs

FElicitas romana femia matrona siquidē sctissima p hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis sez ianuario: se licē: philippo: scylano: alexandro: vitale atq; marciale: rome martyrū suscepit. Hec em̄ pissima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt cozonā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbatis occisus est. felix vo ⁊ philipp⁹ fustibus mactati. Syllan⁹ precipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander demū ⁊ vitalis atq; marcialis capitali sniā sūt punit. Nouissime aūt ⁊ mater ipsa felicitas preter manū cōsuetudinē: ⁊ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fidei nostre ante oculos positū est. Eoz dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

PTolome⁹ natione alexandrin⁹ phs ac insignis astrologus: qui post tpa adriani imperatoris claruit doctē poze agnoscit. qui vir pstantissimus plus astronomie addidit q; id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectuā edidit. De iudicijs etiaz quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixit q; annis. 88. Ex eius aūt puerbijs hec duo notāda inserimus. Inter boues qui nō curāt in cuius mann sit mūdus: hic mūdo⁹ altior est Et illud. Qui p alios nō corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis sint appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

AUlus gellius romanus oratoz ⁊ insignis gramāticus hoc tpe claruit cristēs agnoscit. Qui inter cetera sue virtutis⁹ opa: cum e roma p hiemē in atticam proficisceret terrā. cōmentarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo pnotauit. ideo de eo scribit. Si quē cecropia claruis latiaq; camena esse iuuat: gellī scripta pbanda legat. Attica nox luci mūdi cessura diurne. Ad varias artes q; bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Apelles hereticus

CAtaphrigarum heresis exorditū

CAtaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em̄ mōtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nomina autē se pa racletum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ eandē regionē cū victinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq; ⁊ prisca ⁊ maximilla clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ⁊ se eaꝝ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadocie gentis donum spūs sancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

APelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m non deum in veritate sed hoim̄ fantasia hoibus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissimus noiatus: deinde seueriani hereticī ab eo processerūt hi oēm coitū spurcū putabant

¶Anno mundi. 5363. ¶Anno christi. 164.

ANicetus papa natione syrus patre iobāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisa vir moribus insignis: eccle romane p̄sulens ne mortibus petulantū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret sm aplī p̄ceptū. Mense eps conseerari posset a paucioribus q̄ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinq̄ q̄s decēbr habuit p̄sbros. xx. diaconos quatuor. epos nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est i calixti cimiterio via appia. xv. kal. maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes vo dies. xvij. post eius mortē vacat.

¶Anno mundi. 5373. ¶Anno christi. 174.

SOther papa natione campanus ex fundano oppido p̄ce concordio tribus .L. cōmodi fuit. Is lz in multis quibus p̄stitutus: animū tū in tātis malis ad rez diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. nene thus i ecclīa poneret duz sacrificia fierēt. Eius extabat epla hac de re scripta ad epos italie. Instituit itē ne legitima haberēt vxores: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xpiano manto collocassent: reiacēs multa pigula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improbor: q̄ i nouas nuptias ea dere solēt. At vbi p ordinationes q̄nq̄ mēse decēbris habitas p̄sbros octo. episcopos vndeci creasset: mortē ac sepulcrū via appia i cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tuz sedes dies totidē.

¶Anno mundi. 5385. ¶Anno christi. 184.

ELeutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄ce abundio. A. antonino cōmodo impante fuit. Is statuit ne quis ob superstitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret. Volunt p̄terea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret. huius q̄s pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xpianū p oēm terrā nutriumodū auctū rome pontificū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fidez recepti baptismū character notati sunt. A lucio rege britānie epla accepit: vt se ac sues in xpianoz numerū susciperet. Tan dē vbi ex tribus ordinationibus mēse decēbri habens p̄sbros ac epos ordinasset. Mortē ⁊ apud btī petri corpus sepelit. vij. kal. Junij. Sedit aūt annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuz sedes dies quinq̄.

¶Anno mundi. 5393. ¶Anno christi. 194.

VIctor papa natione apher patre felice qui res publice xpiane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pascha dñica die a. xiij. luna primi mēsis vsq̄ i. xx. celebrarēt: cū prius cū iudeis .i. 4. luna celebrabat. Cuius decreti in poste a i cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari viderentur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martirio mortē ⁊ apud beatū petrū i vaticano sepelit. cuius die festū q̄nto kal. augusti celebramus. sedit aūt annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

¶Anno mundi. 5403. ¶Anno christi. 204.

SEpherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri trib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄ humane intētus. Vnde ⁊ p̄stituit vt astā tibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaret q̄ postea i calcedonēsi cōcilio confirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vasculo nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea immutata fuit. Veritus enī est ne in ligneo fieret ꝓpter raritatē qua imbibit: neq̄ in vitro ꝓpter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in ruborem ⁊ remenī cōcilio scriptū apparet. Idez p̄terea instituit vt oēs xpiani annos pubertatis attingētes singulis annis i solēni die pasce publice cōfiterent. q̄ Innocētius tera⁹ postea etiā ad cōfessionē delictoz traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor p̄lyteros ⁊ epos creasset: mortē seueri tribus. ac i via appia nō longe a cimiterio calixti sepelit septio kal. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses. vij. dies. x.

¶Anno mundi. 5413. ¶Anno christi. 214.

CAlixtus papa natione romanus⁹ patre domaio ex regione vrbis rauenna tium vir diuinus ac prudentissim⁹ q̄ in magna rerū perturbatione cū sceleratis imperatoribus nequaq̄ ab instituto suo discedēs: Cōstituit tēporū q̄ter in anno q̄bus trib⁹ temporibus ratio sacroz ordinū habita est: cū antea decēbr mēse fieri ꝓsueuisset. Cimiterū q̄s de suo nōie cōdidit via appia: vbi ninloz martyrū corpora reposita fuerāt. Verū cū palmachius virū ꝓsularē ⁊ simplicū senatorē atq̄ felicē nobilē virū cū eoz domib⁹ baptisasset. ⁊ mitos p̄sbros ⁊ epos ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro imperatore martirio coronat: deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus tecem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summoꝝ pontificum

COmmodus luc⁹ antonin⁹ dictus tercim⁹ octau⁹ roma nox imator: post M. antoniū verū patrē suū impauit. q̄ natus est apud lanubiū: fastilia ca⁹ mater pregnās visa t in somnis serpētes parere: sed ex his vnū fero ciorē: pepit aīt cōmodū t antoninū eo mortuo. marcus pceptj optimox cōmodū eruditre conat⁹ est. habuit litteratorē grecū oneslerate: latinus capellā. oratorē atticus. hi tñ nigri nihil ei pfuerūt. Verū a prima statim puericia turpis im probꝰ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo pfect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū negx pudorē: negx sumptus peperat. Tandēq; nil cōmune cū patre habuit: sed oīb⁹ incōmod⁹: nisi qō t ipse pira germanos adiumātꝰ xp̄ianos multꝰ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cō modi penuria aque laboraret: ferunt pcib⁹ xp̄ianox militux aquā diuinitus eccle missaz: pluraq; fulmina i germanos t sarmatos cecidisse. Cetex ad vbē rediēs in oīa luxurie t obscenitatis dedecora plabit. Gladiatorijs ōs armis i ludo ne ronē imitat⁹ depugnauit. plurimos ōs senatores interfecit: t eos maxīe ōs nobi litate industriaq; excellere aiaduertit: quos sūb pīs simulat: vendidit etiā. pīncipias t administrationes. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt t sermone incōdito capillo sp fucato: adimēs comā t barbā tonore tō sotis. Tē porib⁹ ei⁹ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitolū fulmine ictū cū egregia bi bliotheca maxīa cura parata cōcremat: mēses decēbrē ad imitationē augusti cō modū appellari voluerit. Idēq; post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus bu mani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vesculiū duodecimo imperij sui anno t mense septimo t medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vnco traderet: atq; in tiberim mitteret senat⁹ t populus postulauit. Sed postea iussu pīncipis in monimētū adriani translatum est.

Linea Imperatorum Lucius antoninus Cōmodus

HElius pīnax tercim⁹ octau⁹ro. imator nat⁹ in appēnino i villa marij quē postea marcus prerorē fecerat prīnc legionis regēde: statiq; rhetias t no ricū ab hostib⁹ vindicauit. deinde prefectꝰ vrbis cū minimū fuit. cōmodo plurimū placuit. facē setagenario maxīo imator rogat⁹ vt vrorē augustā faceret t si liū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̄ ipse imperat⁹ fuit⁹. Et cū i imperatore auaricia nihil turpi⁹ est: cū illiberalis t sordidꝰ haberet q̄b⁹ dī midiatas lactucas t cardos cōmunis apponeret: salianū nūcq; puato cōmunio cō medit aut alicui mulit. Fuit aīt senex venerabilis inissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri t magis blādus q̄ bene dīc⁹. Tandē nemīe ẓdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit. Imperij sui mēse sexto. Cū tacitus quidā vir⁹ e tungris in trā t timore multes loquēdo addux isset: baptā in pace pīncipis obtecat. Tūc ille pcat⁹ iouē vltorē toga caput operuit atq; a ceteris pfossus est. Adiutes eni cū t auiuca odio habue rūt. pp̄ias morte eius indignissime tulit: iō p senatū in deos relatus est.

Didius Julianus

IUliān⁹ didius successor pīncipis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occiderāt p vrbē in castra pulerūt. Ipse corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus est. Cū id i pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū t interemptorē imperij occupasse aūt: q̄ ppetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisprudenti fuisse senbūt. cui⁹ p genitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus nuserrime vitē; vñ odiosus pplo desertus ab oīb⁹: quicq; septimo mēse postea q̄ im pare ceperat apud pontē milui victus: a seuero ciuili bello t interfect⁹ est

Severus

SEuerus ro. imator iuliano dicto interfecto affrica oriūdus imperij obtinuit cui⁹ ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia i p̄ma puericia cū litis greca t latinis imbuīt q̄b⁹ eruditissim⁹ inter pueros ludēs vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā ve nit: deinde fisci p curator: mox tribun⁹ militaris p gradus alios vsq; ad im āum puenit: pare⁹ admodū natura seuus: multis bellis lacessit⁹: sortissime quidē rē publicā lz laboriosissime gubernauit: phie tñ admodū studiosus fuit: sortis par thos t adiabenos supat. Arabes aīt interiores ita deuicit: vt regionē eox pui cā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ca⁹ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthie arabicus adiabenic⁹ cognomīa. Edificijs pterea publicis vrbem exornauit. nā t thermas seuerianas t septizonū extruxit. Libi fuit paraussim⁹: exiguus vestib⁹ vsus: legumīnis patrij auidus: vini aliqui cupidus: carnis frequēter ignar⁹: ipse decorus: ipse ingēs pmissa barba: cano capite t crispo: vultu rauicrēdus: canorus voce. Ē affrū quidā vsq; ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē varijs t periculis distrahit. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tū in gallia nō merueto filio supauit.

Helius pertinax

Inde in brittāniā p fecā deficientib⁹ vere socijs oīb⁹ varijs calib⁹ afflictatus: apud eburacū gallie morit⁹ an no impij sui. xvij. duob⁹ filijs relict⁹ bassiano t geta. olei tñ reliqt vt p q̄nquēnū nō solū vsib⁹ sed t totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiq; accepi: pacatā etiā brittānis relinq̄ senex t pedib⁹ eger: firmū imperū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

S. Lucius rex — Emerita soror eius

LUcius anglor rex: coilli regis fuit filꝰ apd anglos seu brittānos regnū accipiens a dño vocat: epam eleutherio pōtifici maxio mist. qua rogabat vt se ac suos in xpianor numerū reciper. quare fugacū t damianū viros optimos eo mist. qui regē ipsius ac pplm bapti zarēt. Erant tum in brittānia pontifices q̄nq t viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebant: quor i loco tres archiepi ꝓstituti sunt. pt hoflamineū vo loco pmittua eccla patriarchas instituit. Verū lucꝰ baptismo suscepto: mor imobilia cūcta pedes gentiliū templis collocata xpi ecclesijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoq; gallā ingressus: deinde rhetiā petijt q augustā cuitatē ad curiensem vrbem proficiscebat. hos populos dño subiuganit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius casta stello finitimo trinus appellato ignē martyrio coronā eternā meruit. Etius festiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāq; bauariā t rhetiā inter alpes xpo acquisiuit.

Trogus pompeius

TRogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q totꝰ orbis historiā a belo filio regis assyrioꝝ patre vsq; ad monarchiā cesaris latino ꝓsecipsit sermone. t in q̄tuor t quadraginta eā distinxit libros. quoꝝ epithoma tā est abbreuiatione iustinus historicus secit.

Dionysius corinthius epm sotheris tpib⁹ fuisse iusebi scribit qui tāte eloquētie t industrie fuit vt nō olū sue ciuitatis t pincie populos. verū etiā aligrū vrbiuꝫ ac puinciarū epos suis epis eruditet. Instructus eni pauli apli doctrina facilime potuit sanctitate t eruditione alios in officio ꝓuere. suscq; eruditꝰ epis ex qb⁹ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā vo ad cretēses ac q̄ntā ad eccl̄as pōticas: t sextā ad romanos scripsit pistlē. Fuere t alij cōplurimi viri doctissimi ē tpe.

Dionysius corinthioꝝ episcopus

Theodocion

THeodocion genere asianus. patria ephesin⁹ vir doctissim⁹ ac hebraice sacētissim⁹: tercio diuinaꝝ scripturarū interpres cū superioꝝb⁹ floruit: qui preter interpretatione t translatione etiā alia multa de religionis xpiane laudib⁹ religit monumēta. hic taciani viri eruditissimi pdicti aūcq; i hereſim incideret discipul⁹ fuit. Maxime vo appellem hereticū scriptis suis pcōmode irridet. qō deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat eni xpm nō deū in veritate: sed hoiem in sanctitia apparuisse.

Clemens presbyter

Appolonius

CLemēte pbiterꝫ alexādrinū virū egregiū t eruditissimū cui⁹ floruisse diu⁹ hieronym⁹ scribit qui multa cōscripsit e quib⁹ illa sunt stromatū id est varietatū libri octo. Hypotiposcon id est informationū libri totidē. cōtra gētes vn⁹. bus aūt discipulū origenē fuisse constat. exant t eius eple.

Tertullianus

APpollon⁹ senator roman⁹ vir eruditissim⁹ cum pōtificatu eleutherij pax ecclē data fuit: sol⁹ apollon⁹ orator insignis martyriū tuꝫ passus est: habet a pt⁹ozoue de laud⁹ xpiane sidet: qō illis tpib⁹ capitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qō quidē piocūde i senatu legē fecit. postea a suo pdit⁹ qꝫ xpian⁹ eet. i 4. kal' maij ꝑ xpi cōfessione capite trūcat⁹ est. Adortuo appolonio mlte hereses inualuere. Marcionis q̄ppe secta varie diuisa est. Alij eni vnū principiū fatebant: alij duo. alij tria: fidē ꝓpheris abrogabāt.

Tertullianus affricanus patria carthaginensem centurionis cuiusdā pcōsularis filius: vir ingenio t doctrina clarissimus. bis tpib⁹ floruisse diu⁹ hieronym⁹ tradidit. Is ad mediā etatē clericoꝝ noiatissim⁹ romane vrbis iudex adeo ꝓtumelijs t iurijs dicoꝝ attrit⁹ fuit. vt ad mōtanū hereticū doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem t multa volumia ꝺ ortodoxā t catholicā fidē cōponere cepit. Duxit vsq; ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronym⁹ paulū quendā cōcordie qō oppidū italie est: qui se bean cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretq; cipianū nūq; absq; tertulliani lectione vnam diem preterijsse.

Hyreneus epꝰ

Mam mater eiꝰ cũ in crastinũ in publicũ ꝓdire: t christũ cõfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. t sic puerũ a tyrannoꝝ crude reseruauit. Ipse aũt adolescens patrẽ ad martyriũ adhortatus est cũ sex fratribus t matre vidua paup relinquit: redactis in fiscuꝫ paternis bonis: qõ christũ verũ deũ ꝓfiterent: vnde grãmatica sibi ac suis victũ quesiuit. Leonides aũt apud alexandriã vbe martyriũ palmã constantissime in kalendis Marcij accepit.

Eugenia virgo

Perpetua t felicitas

Julius t eusebius martyres

Hyreneus Lugdunẽsis episcopꝰ: vir doctissimꝰ tam grandeuus apud crudẽ vbẽ ꝓ christi nole in martyr efficax. Hoc erat eũ ẽ maxime sub cõmodo pacis: t policarpi martyris (vt diuus scribit hieronymꝰ) discipulus fuit. a quo cum eruditissimꝰ euasisset. quoꝝ libros aduersus hereticos scripsit. t cõtra gẽtes aliud breue volumen: t de disciplina aliud: t alia plura. Hemũ vo seuiente hac pcutione a seuero positus in duos colles: cũ i vno crucẽ: i alio ydolũ posuisset vt mor tẽ ꝓ crucẽ vel vitã ꝓ ydolũ eligeret: cũ populo tũ ad crucem veniẽs: oẽs martyrio coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

Leonidẽ etiã alexandrinũ magni origenis patrem virũ quidez optimũ sub hac pcutione passus fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cuiꝰ quidẽ martyrium origenes decimo seuiẽ gnacis anno parulus subsecꝫ decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilitatem reseruatus ꝓ materna solitudine impeditus fuisset.

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a cõmodo imꝑatore in egyptũ: virgo pulchra liberalibꝰ armisꝰ erudita. cuꝫ pthoꝰ t iacinthoꝰ eunuchis relictis parẽtibꝰ ꝓ beleno episcopũ baptizata deinde viriliba bitu i monasterio degebat: ꝓ melanciã feminã de oppressione accusata: t ad prefectũ adducta paratꝫ eculeis t flãmis: cũ tunicã qua induta erat scidisset femia apparuit ostẽdẽs se filiã eiꝰ. factũ est gaudiũ populi cũ timore. Melancia eñ cũ tota domo diuino igne cõsũpta est. Centuriones baptizanꝫ cũ tota familia. Postea cũ matre t fratribꝰ: probo t iacintho romã reuersi sunt plures exemplo virtutũ ad fidẽ puocarũt: precipue basillã ad castitatẽ ꝑpetuã animauit: quãobrez cũ dia ne sacrificare nollet cũ lazo alligata in tyberim ꝓiecꝰ. lazo rupto illesa ꝑmansit. Tandẽ post varia tormẽta die natalis dñi mussus est spiculatoꝝ qui eã in carcere peussit. cuiꝰ corpus nõ longe ab vbe in ꝓprio prediosepultũ est.

Perpetua ẽz t felicitas matrone ḋdẽ sanctissime. t ipse i mauritania tiburbitanoꝝ auitate cũ reuocato saturnino t secũdolo nouis martyrij passe sunt. Mã cũ secũdolus i carcẽ ꝯtulisset ipse sctissime mulieres aux reliqꝫ bestijs tradite t dilacerate martyriũ ꝑfecerunt.

Marcissus patriarcha

Marcissus urbis hierosolimoꝝ patriarcha fuit circa tpa victoris pape t seueri imꝑatoris: cũ lumiarib' ꝓpositꝰ t nõ aque in pinguedinẽ versa splẽdoꝛẽ luminũ reddidit. d. amoꝛẽ a testibꝰ falsis accusatꝰ ꝙ diuina pena molestati descrtũ locũ petijt. Tandẽ cũ i senio preesse nõ posset. alexander capadocie epꝰ cũ desiderio locoꝝ sanoꝝ urbis ei ꝓ rexisset: audita est voꝛ. Suscipite epm qui vobis adeo destinatꝰ est: admirãte narcisso hierosolimitane eccle gubernaculũ suscepit: deinde martyrio coronatꝰ est sub decio ardente persecutione

Eusebius potẽtianꝰ

Eusebi potentiani vincentij ac pegrini viri nobilissimi romani aũ hec tpa ihũ cõmodo augusto ꝓ fide xpi necatꝰ. bi ꝓmo in eculeo positi t nervus acerrime distẽti: deinde fustibꝰ crudelissime cesi. Sed cũ in dei laude adhuc ꝑmanerẽt fidelissimi vsqꝫ ad emissionẽ spũs macrati fuerũt. 8. kal. octobris.

Julius senator ad dozũ doctrinã cõpunct' credidit i xpm cũ domo sua t baptismũ ꝓ ruffinũ ꝓbyterũ suscepit audiẽs ceſar iussit tãdiu fustibꝰ cedi quoꝫ spũs exalaret. Eusebi deinde coepꝰ rapiẽs sepeliuit. Io vitelliꝰ iudex ꝓcepit ei linguã abscidi ꝙ abscisa laudes eccliesiarum cõ antoniꝰ credidit ꝙ i vita aurelia recollatus est. Eusebius deinde tãdiu plũbatis cesus quiescit in dño.

Anno mundi. 5423. Anno christi. 224.

VRban⁹ primꝰ papa: natione romanꝰ: ꝓcē ponciano. M. aurelio antonio imꝑatore fuit. anno xp̄i. ccxxiij. ab vrbe vo cōdita nongentesimo .lxx. Vir siquidē doctrina ⁊ scītate vite eminentissimꝰ multos sua doctrina singulariter ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū ꝑstantissimū de ate ecclie spōsum: ⁊ tburcū ei⁹ frēm ꝙ postea martyrū ꝑstāti alio tulere. hic multa cōstituit mādauitq; ue qs teretro in eccīa eligeret nisi pr̄ aut sacerdos aut diaconus cōsecrat⁹ fuisset. Eius dē ꝛs ordinatiōe fuit: vt ecclia ꝑdia ac fundos a fidelib⁹ oblatos recip̄et: partiretq; quemlibet clericis oib⁹ virtutum: meritiq; cuiuspiā ꝙatū eēt sed ut cōe bonū qō hodie aboleuit: tāta est hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōib⁹ ꝙnquies mēse decēbat babuit ꝑbros nouē: diaconos ꝙnq; epos nouē creasset. ipse nono kal. iunij martyrio coronat⁹ est. ⁊ sepult⁹ in cimiterio ꝑtextan via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies .xij. Sedes aūt dies .xxx. rum vacat.

POntian⁹ papa natione roman⁹ patre calphurnio: tpib⁹ alexandri imꝑatoris fuit. anno ab vrbe cōdita. dcccclxxij. anno vo xp̄i. cc. ⁊. xlviij. Vir q̄ dē optim⁹ atq; sctissim⁹. instigante sacrificulis idoloꝝ mādato pncipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū phūippo ꝑbro deportat⁹ ubi miras calamitates ⁊ grauia tormenta ꝓ fide xp̄i in sardinia passus tandē moritꝰ. Cui⁹ corp⁹ postea a fabiano pontifice romano cū magna veneratione ac tot⁹ cleri supplicationib⁹ reportatū est: ac sepultū in via appia in eadē cimiterio. vixit aūt ꝑontificatu annis nouē: mēsib⁹ ꝙnq; diebꝰ duob⁹. vacat tus sedes martyrio eius dies .xxxij. decē.

NOta q̄ in ꝙdā hystoriis habet⁹ q̄ cyriacus successit pōciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginib⁹ martyrio coronaret: ꝑ quē tps hoc nō ꝓmittit: vt ꝓ⁹ in legēda vndecim milia ꝑginū: hūc mīm anno vno ⁊ trib⁹ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo nīm pontificū posit⁹ nō est cū ꝓ voluptate patrū papa tui cessit. Anno mundi. 5433. Anno christi. 234.

ANtherus papa natiōe grec⁹ ꝓcē pontiano ꝓxime creat⁹. vir optim⁹. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄rite a notarijs scriberent. Cōscriptas recōdi in erario ecclie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū memoria aboleret. Censuit itē cpm omissio pmo epatu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non sui ipsi⁹ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūma pontificis auctoritate: qō hodie a plerisq; ꝛ fit ad vtilitatē ꝓpriā respicientes imo voluptatē vt habeant vnde expleāt ad vberiorē semp respicūt. nō quot oues ⁊ q̄ rone pascende sint ꝗrentes: qō est officiū boni pastoris: ꝑ scisciātes quātū singulis ānis in tr excerpi possit. de cura aiarū qua fit mētio. de augēdis pecūnijs magna quo multa tumeta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̄dē iguaui ⁊ stolidos domi alāt. Antherus vo cū vno trīmo cpo creato: martiriū subiēs i cimiterio calixti via appia sepelit. .xij. nōs ianuarij. sedit ānis. xj. mēse vno: diebꝰ xij. vacat tū sedes dies .xiij.

Tiburci⁹ ⁊ valerian⁹

CIburcius ⁊ valerian⁹ cives romani ꝑclarissimi fratres quos eo tpe auxilio ecclie vrban⁹ papa ad fidē traduxit lantās inter sepulchra martyrū: post hec almachi⁹ ꝑfect⁹ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemosynas distribuētes eōꝝ: ebendēs: post longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyrū cōstanti alio passi sunt: quos pmo fustib⁹ cedi durissime fecit: ⁊ tandē gladio interfici ꝑcepit. Maxim⁹ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ian⁹ effect⁹ tā diu plūbat⁹ cessus est donec spm exalaret. Cui⁹ corp⁹ cecilia cū valeriano ⁊ tburcio iuxta sepult⁹ .i. 8. kalendas Maij.

Cecilia virgo

CAecilia ꝑ go romana corporeo decore moribus ac scītate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes ei⁹ vnicā habuerūt cū regijs diuciis. valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuuenī mīmonio copulārūt. quem cū vna cū fratre tburcio ad credendū in xp̄m ꝑdocuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝑstātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subijt i domo paterna. iā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē amboꝝ almachius aurigas ꝙ eoꝝ faculates ingrere cepit. Cecilia vt cōiugē a stare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cū ad hoc a parentib⁹ vrgef: dato ꝑclaro risu ꝙ nollet: cū se ꝓfiteret esse xp̄ianā. Iussit eā almachi⁹ i domo sua buliente: aq̄ diu noctuq; cōcremari vbi tres ala mānsit: q̄ audito iussit eā i balneo decolari: quā spiculator trib⁹ ictib⁹ pcussis nequiq; caput amputare potuit. Et qz tercerij erat ne quartā pcussionē decollādus reciper: eā semiuiuente reliquit. vnde ꝓ triduū oīa sua pauperib⁹ distribuēs ⁊ q̄s ad fidē conuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs tridianas a dño postulasse indutias vt hāc domū mea ecclīam cōsecrares. his dictis spm emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos epos sepelīuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dn̄i. cc. xx. tpe Alexandri imperatoris .x. kalendas decembris.

Linea sumorum pontificum

Clemens

Pontianus

Antherus

Bassianus ꝓdicti seueri filꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ impator. seuerus eñ cū eboraci admodū senex discessit: filios duos successores reliquit bassianū ⁊ getā: sed bassiano nomē antonini a senatu voluit imponi. Itaq; dictus est. M. aurelꝰ antoninꝰ ꝓtinꝫ successit. nazgeta hostis publicus iudicatꝰ est ac interfectꝰ. cū ad vitā eꝰ oibus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxie qꝫ pāpiniānū iuris aulus alterū asilū sua manu necauerat. At bassianꝰ sumpto a senatu antonini nole imperij potitus est ac caracalle cognomētū accepit a genere vestis: quā pplo dono dedit. Is aūt patre aspꝫ ⁊ oſi libidine ītemperacioꝝ: nullū genꝰ facinoris ī vita ꝓtermisit ⁊ nouercā suā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de se reliqt ꝓter thermas antonianas ꝗs ipse i cho aurit ⁊ alexander ꝓfecit cos ꝓterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ terci anis collo gestarēt. Bīnati ꝓterea ab eo sūt q̄ ad statuas minuissent. Hic postremo duꝫ bellū in parthos mouit apud edessam ⁊ coras circūuentus occidit. vj. impij sui āno mēse secūdo: vir egressus etatꝫ q̄dragesimū tertiū ānū alij eū a macrino ꝓfecto occisū fuisse scribūt. coꝝpꝰ eꝰ antoninoꝝ sepulchro illatū ē

Oppilꝰ macrinus interfecto caracalla imperꝫ obtinuit. q̄ ꝓfectꝰ pōt: erat. cū filio ⁊ albino facti imperatores nihil mēoꝝabile ex tpis breuitate gesserūt. nā impijs eoꝝ duoꝝ mensiū ⁊ vnꝰ anni fuit. seditiōe militari deinde occisi sunt. Macrinꝰ eñ ab heliogabalo apō anthiochiā interfectus est. Diadumenꝰ aūt a pīe antoninus dictus: ad eū puerꝝ exercitū ꝓ conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aūt puer oīm ſpectoſiſſimꝰ statura lōgiuscula: crine flauo: nigri oculis: naſo deducto ad oēs decoꝝ: in cēto cōpoſito: oꝛe ad oſcula grato. hic vbi ꝑmū ind umēta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrēſia imperij signa accepit quaſi ſydereꝰ emicuit vt amaret ab oīb⁹ Clodius ꝗs albinus ī gallia imperator dictus de nobili familia. hi aūt cū ꝑ arū imperāt tuꝝ vl maxie qꝫ nihil mēoꝛia dignū gesserūt: quā dā nota coꝝ ꝓtenuitūt. Solus tñ albinus ob eā tatē nomē aliqđ apud pāſtoꝛes ꝓfecit⁹ est: vt ait cornelius. q̄ centū persica cāpana. decē melones hostienſes q̄ngētas sicus passarias: q̄dragita ostrea vna cena comedebat.

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus est imperū suſcepit: dic vt putabat caracalle filius ex seiani tamira cōcubina ſoꝛmoſiſſima: erant q̄ dicerent cū vulgo cōceptū. romā venēs magna oīm expectatione impijs adeptus. Heliogabali nomē ſumpſit a ſole cuius ſacerdos erat: edito templo: phenices eū heliogabalū ſolem vocant. Is matrē ſuā in ſenatum rogari iuſſit ſoluſq; oīm imperatoꝝ ſunt sub q̄ mulier loco viri senatū ingreſſa est: fecit ⁊ ī colle senatulū id est mulierū senatū. Sed ſymiamire senatus ꝓcul⁹ sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo veſtitu incederēt: q̄ cui cedē aut aſſurgere deberet ⁊c. Vlez ⁊ ꝓter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de se nili flagitioꝝ totiuſq; obſcenitatē mēoꝛiā reliq̄nt. Nā ⁊ ī virgines veſtales incestū cōmiſit: ⁊ ꝓbroſas mulieres ſenq; domi habuit: ⁊ tractūdis inciſatus ſabinū cōſolarē virū (ad quē vulpian⁹ ſcripſit) e medio tolli iuſſit. Dignitates aūt ⁊ honores nullis ac flagitioſiſo cōmittebat. primus romanoꝝ mēſas ⁊ capſas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā rediger⁹. Rīdit q̄d melius q̄ vt ipſe mihi heres ſim ⁊ vxori mee. Oppreſſit i triclinijs verſatilib⁹ parāſitos ſuos violis ⁊ floribus vt aiam aliq̄ eſſlauerint lubidinū genera q̄ dā inuenit: hac vero inſanta adeo cōtemni ceptus est vt tumultu militari exoꝛ to: ipſe cū matre necaret. Aūt cū et a ſacerdotib⁹ ſuis dictū eſſet vt moꝛiturus eū paraſſe funē ſericeo ⁊ coreo intoꝛtū quo vitā laqueo finiret: paraverat ⁊ gladios aureos q̄ bus ſe occideret. Sed nihil valuerūt occaſus est ꝓ ſcurras: ⁊ per plateas tractus ſordidiſſime: ꝓ cloacas ductus ⁊ in tiberim ſubmiſſus est q̄rto imperij ſui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperū. nā aurelꝰ alexāder ſeuerus vrbe arcena genitus: cū antea ceſar a senatu eſſet appellatus inde augusti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vtica virtutis exemplar ad cōponēdā rempu. vicio ſuperioꝝ ꝓcipū labefactatā animū adiecit. aduſores ad hanc rem habuit inſtū frontinū virū doctiſſimū. vulpianū ⁊ paulū viros ī ture ciuili preſtantiſſimos: peculi pompa ⁊ ambitione vitat: erat tāte prudētie vt a nemine decipi poſſet: pecunias ⁊ adulationes ꝓcepit: gemas reiecit: ſtatuas ſumoꝝ viroꝝ vndiq; cōquiſitas in foro trāſitorio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocant ꝓfecit ⁊ oꝛnauit. templū xp̄o edificare voluit eūq; inter deos recipe habuit ꝓterea xp̄m ipſum ⁊ abrahā ī lario ſuo. Alexāder igit tot virtutib⁹ inſignis tuuenis admodū imperator creat⁹ bellū ſtatis ꝑ persas ſuſcepit: ac xerſem eoꝝ regē ꝓſtratiſſime vicit: Diſcipline vo militaris adeo ſeuer⁹ emēdator fuit: vt q̄ſdā etiā integras legiones ex auctoꝛitate fecerit: q̄ ſeueritate factū est vt nullitati tumultu apud magūciā in gallia occideret. tertio decimo imperij anno inſtigatione maximi. Is princeps alexāder inclamabat ſepius q̄ a quibuſdā xp̄ianis audiuerat ⁊ tenebat: Idq; ꝓ preconē ſignificauit cū aliquā emendaret. qō tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā ſriam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis oꝛdibus perſcribi iuberet.

Wladumenus

M. Aurelius antoninus Heliogabalus

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filius: et ecclie alexandrine presbyter pbor ac theologor olim sui tpis princeps his tpibus alexandrie floruit. hic ei ab ipsis cunabulis xpianissimus fuit: et eminentissimi ingenij adolescens extitit. qm decimo septimo gnacis anno (psecutione i xpianos mota) leonida pre interempto quē adolescens ad martyriū adhortatus est: post patris obitū xpi fideles a tyrannis p tormēta oppressos p posse fouit et ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuersus predicandi officium habuit: Tanti aūt ingenij fuit vt nulla cū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebat continētia in cibo et potu abstinentia in reb⁹ alienis. Nā et pauptatē xpi imitatus est: et multis annis nudis ambulauit pedibus. Hui⁹ virtutem pietatis imitati martyriū p fide xpi equo animo passi sunt. Indefe hebraicarū literarum impugnauit: qui et xpm ex ioseph et maria natū purum hoiem dicebāt: et legē iudaico ritu seruandam predicabāt: hoc idē et symachus sentiebat. Super lectū preterea plumis stratū nūq̄ dormiuit: et a carnib⁹ se oīno abstinuit. Et in mīa castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō spm sciaz se castrauerit. Decuit illū qđ in euāgelio dicit: et si puerile habeāt: qz sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt propter regnū dei. Ob eius docrinā et eloquentiā et artem vitā a māma alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in pcio habitus: nullierē xpiaā fide edoctā relin quēs: in quē alexander filius vnice prius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines et doctrine vt septē notarijs sibi vnicē succedētes homini vix sufficerēt. Librarios habuit totidem et puellas appime eruditas quos oēs ingenij copiā et vbertatē effundendo defatigabat: būc quidē et si hostē sibi pozphirius cesumpserit xpiani nois acerrim⁹ persecutor. Ita tñ interdū laudat vt nūc doctissimū pbm principē vocet. Et dicat eū ofa platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex milia volumina libroz hieronym⁹ ipse refert. Errant tñ (vt augustio et hieronymo placet) in plerisq; maxie vbi libro de principatu quē perarchon appellauit inde origeniana hereles pcessit: qui dicit xpm qñq; extremā misericordia nō solū hoies et apostatas angelos forez redēpturū. Juxta psalmistā nō in ppetuū ira sect de⁹ neq; in eternū cōminabit. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā pniam de male gestis agere videt. Causam sui errozis refundit certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emendata in publicā ptulit. Idoo a nōnullis vt ab eusebio et ruffino et aliis cēmaxie laudat. Eccliā ās nōnulla ei⁹ scripta recipit. Beniq; anno soluti ure. 2 3 6. Et etatis sue sexagesimo primo defecit apud tyrū sepelit.

Ulpianus

Julius frontinus

Minutius felix

ULpian⁹ iurisconsultus vir pstantissim⁹ alexādrie predicet assessor: bisse reperit⁹ teste eusebio propter eximiā ei⁹ scientiam atq; doctrinā apud eum de imperatore maxio in precio habitus est. Et p ceteris de rerū vocabula et leges antiquas explanauit. Atq; alia multa monimēta scripto post se reliquit.

PAulus patauin⁹ fuit in philosophia et iure ciuili celebratissim⁹ p hectpa florent et ad cōponendā rempublicā romanam superiorū imperatoz vicio et sordib⁹ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: et nōnulla ea in facultate cōposuit q̄ adhuc extare videnf: quē nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta est diuersitas temporū.

ETiā quoq; frontinū pbm et in omni doctrina scientissimū cū superioribus floruisse et alexandro anxilio fuisse cōstat. Nā et ipe multa cōposuit et alexandro ipsi ad res cōponēdas adminēto fuit.

ORiphonē origenis auditorē his tpib⁹ fuisse constat ad quē nōnulle extāt eple: q librū pcipue cōposuit de vacca rufa i deutronomio: et coeuib⁹ etate analib⁹ q offercbant i lege et de diuisionib⁹ q cū colūba et turture ab abrahām ponit i geneli vir em eruditissimus fuit.

Paulus patauus.

Tripho

Ambrosius

MInutius item felix insignis tuz rome causidicus dialogū scripsit: quo christianū et ethnicū disputantes inducit: qm octauius inscribit. Scripsit et de fato et contra mathematicos quāq; stilus superiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbrosius grec⁹ diaconus p hoc tēpus cōfessionis gloriā plurimā insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dīnice glorie insignis fuit: hui⁹ industria et sumptu etiā ad huiuc infinita origenes dictauit volumina. Sed et ipse vir nobilis et nō inelegantis ingenij obiit parū añ mortē origenis. Reprehēsus a plerisq; qy vir locuples amicā sui senis et pauperis mortē nō recordatus sit

Agapitus

AGapitus illustris adolescētulus p hoc temp⁹ apud prenestinā sabinozuz vrbē quidem iussu alexādri imperatoris martyrio coronat⁹. Ipse ei cū q̄n decim eēt annoz. t amore xpi martyrio flagraret: ab imperatore cō prehendit⁹. t primo nerus crudis cedit⁹: deinde vrbis p̄sidi vt sacrificare cōpelleretur tradit⁹ q̄ cū durissimo t squalido carceri statuz reclusit vbi p q̄tuor dies eidē ab uncia oēm negauit: inde eidē p̄sidi exhibit⁹ primas ardētes eidē sup caput ei⁹ apponi iussit. t cū g̃as deo ageret flagellis iterū cedit⁹ t nudus capite deorsuz verso suspendit⁹: t bullienti aq̄ coxp⁹ ei⁹ plumbit⁹. t adhuc martyris xpi membra fregissent p̄ses ex tribunali cozuēs mistē emisit aīam. Quo audito imperator cū leonibus obiici precepit. Sed fere mansuete facte pedib⁹ martyris se inclinauerūt. videtes sceleris ministri tulerūt sanctū martyrē t inter duas colūnas gladio percusserunt sub die. xv. kal⁹. septēbris. Corp⁹ vo eius a xp̄ianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo mirabiliq̄ diuino mineto.

Martina virgo.

MArtina romana virgo t q̄dē sanctissima p hoc tēp⁹ cū eximie christiane veritatis virtutisq̄ esset mulier ab alexandro principe cōprehensa cū xp̄m negare oīno recusaret diuersis tormētoz generib⁹ cruciat⁹ cū eēm pulcherrima erat i ei⁹ amore exarsit. exhortat⁹q̄ ad cultura ydoloz vt cā sociā impij haberet. Apollo aūt in ei⁹ aduentu cōmunit⁹ est: deo em̄ se vouit mētem t corpe castā. Jussa deinde cedi t i carcere posita in q̄ l mensa lūe p̄fusa i manu bñs tabulā scriptā. quā magnificata sunt opa tua dñe ola i sapia fecisti. tussit postea eā extendi t membra ei⁹ spatis meadri: in oib⁹ deum glorificās. innūsus leo ad eā in cunctis illesa cū i fide timo bilis p̄maneret gladio tandē cesa martyrij palmā primo die Januarij p̄meruit.

Quirinus martyr

Berillus epūs

QUirica⁹ preterea roman⁹ patricia⁹ t ipse vna cum multa matre bactēpestate apō romanā ciuitatez alijs inūerabilib⁹ secū tūctis martyrū ydib⁹ Julij cōplenerūt: ꝛ historia eoz inter apocriphos reperit⁹.

BErillus arabs bostren⁹ epūs vir doctissim⁹ cū alia quāto tpe gloriose rexisset eccl̄iam ad extremuz lapsus i heresim q̄ xp̄m ante incarnationē fuisse negat origenis tñ ope ad veritatē redact⁹ varia posthumus scripsit opuscula: maxie vo epl̄as aliq̄t: q̄b⁹ origeni p̄ sana doctrina gr̃as agit. Extat t dialogus origenis t berilli in quo berillus hereticos arguit.

Porphirius pbr̃

DOrphin⁹ athenēsis pbr̃ t quidē excellentissim⁹ q hoc tpa martio i precio fuit. q̄ t si origenis precipuus amator t laudator fuisset: christianis tñ nois acerrim⁹ pscutor fuit: t pterea multas obtrectationes t blactationes ꝺ orthodoxā fidē igessit q̄s diu⁹ augustin⁹ refellit: ꝛ trinitatē pscētā ponat: hic q̄s inter cetera ysagogas. i. introductiones ad aristotel⁹ cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit t pscripsit alia multa.

Julius apbrican⁹

Hypolitus epūs

HIpolit⁹ cuiusdā eccl̄ie epūs: q̄ rōnē pasce t tpoz canones scripsit vsq̄ ad primū annū alexandri imperatoris. xvj. annoz circulū reperit t eusebio q̄ sup eodē pasca. xix. annoz circulū cōposuit occasione dedit clar⁹ babel⁹. Scripsit etiā nonnullos inscripturas cōmentarios p̄cipue exameron t in ꝓbet̄.

FUlium q̄s affricanū inter scriptores sui tpis nobilissimū his tpibus fuisse t floruisse (diu⁹ hieronymus refert) cuius quinq̄ de temporibus extant volumina: t de trinitate pgrāde volumen perscripsit. t ad magnū origenē epl̄am in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quez doctā epl̄az scripsit origenes. hic cū Ezechiaruz cultoz t amatoz existeret t multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vbem bibliothecā insignem suo nois cōdidit. tcū bonoz ab⁹ plurimū haberet sub. M. aurelio ancōmodo cesare legationes p restauratione castelli emaus suscepit qō postea reedificās Nicopolim appellauit.

Linea sumorum pontificum

Fabianus

FAbianus papa natione roman⁹ ex patre fabio post antherū pōtificē duz
in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfestim diuinit⁹ quedā
colūba super caput eius affuit ⁊ sic diuinit⁹ electus: statim p septē diaconos re
gion es diuisit: qui a notariis martyrū res gestas colligerēt: ad ceteros exem
plus: qui xp̄i fidē ꝓfitebant. Idē ēt in cimiterijs p dignitate martyrū edificauit
Statuit preterea vt singulis dñicis annis i cena dñi crisma renouaret: ac ve
tus i ecclia cōbureret. hui⁹ tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio co
ronat vbi ex quōz ordinationib⁹ mense decēbri babius. presbros duos ⁊. xx.
diaconos septē. epos vndecim creasset. Sepultus est aūt i cimiterio callixti via
appia. xviij. kal. februarij. quo die natalicū eius: vna cū dīno sebastiano cele
brat. Taceat aūt dies ser. Ad hāc magn⁹ alle origenes (multis sublatis heresib⁹)
te ordine fidei seruādo multa ꝓscripsit. sedit annis. xvij. men. xj. dies. xj.

Conalijs rome. 60. episcopꝰ

SCisma primū eccl̄ie
nouati⁹ urbis ro
me presbyter his tpib⁹
ecclīas dei scindere ⁊ p
turbare curauit. vnde ob
cupiditatē ep̄at⁹ oia di
uina atq; hūana misce
bat: ⁊ ne pōtificat⁹ i ma
nus cornelij q̄ fabiano
successit deueniret. ab ec
clesia ei sepat⁹: semet ac
suos id est
tuūdos appellabat. Ne
gabat apostatas etiam
penitēte recipiēdos ee
Hāc ob rez cōcilij sexa
ginta epoz: totidē p̄sbi
teroz cū diaconis plu
ribus habitū est. quo no
uacij opinio vt falsa un
pbat. qō salnatoris ex
emplo nemini penitēti
denegāda sit venia. ⁊ sic primū romane ecclie scisma finitū fuit. Alie etiā here
ses hui⁹ tpib⁹ pullulare cepere. Origenes eñ heresim quozūdā sustulit: affir
mantiū aīos bōim vna cū corporib⁹ interire. Rursūq; i anastasi (quā nō resur
rectionē vocāt) vna cū corporib⁹ suscitari. Sustulit ⁊ heresim helchesaitarū qui
paulū apl̄m oīno respuūt quiq; asserunt ncgātem in tormētis christū nihil cri
minis habuisse: modo integrū ⁊ rectū sit cordis.

Cornelius

ORneli⁹ papa natione roman⁹ patre castino: vir certe eruditissim⁹ q̄ mul
tas scripsit epl̄as. vnā ad fabiū anthiocenū epm̄ de synodo romano ⁊ ita
lica atq; aphricana. aliā de nouatiano heretico. tertiā de synodi gestis. Et do
sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouaciānū extra ec
clesiā ordinauit ⁊ i aphricā ꝓfectus. quāobrem ꝓfessores qui a cornelio secesserāt: cū maxio presbytero
ac moyse sentētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea ínstinctibus hereticis
cornelius centūcellas in exilīū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis epūs in carcerem cōiectus l̄as mit
tit. quib⁹ intellexit ⁊ animi calamitatē ⁊ exilīj sui cōfirmationē. Extant ⁊ alie cypriani ad cornelīū epl̄e ple
ne religionis ⁊ fidei. Porrōq; in exilīū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri ⁊ pauli e ca
thecūbis vbi nunc tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i prędio suo via hostiēsi collocat vbi in
terfectus fuit. cornelī⁹ petrū vbi crucis martyrū subiit. in templo apollis ad radi
ces aureī montis. iij. kal. Julij. Cū aūt mense decembri sacroz in cathedroz ꝑtēs
bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atq; demergi ad templuz
martis duci iubet: vt simulacrīs eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicius
ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmittit. post hec tercio nōs maij obtrū
cat. hui⁹ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepelivit in arenario pre
dij sui. Sedit annis duob⁹ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysius alexādrie epūs

DIony⁹ius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissim⁹ origenis magni au
ditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. xvij. hic in cypria
num ⁊ affricam synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizādis plurimas mi
sit epl̄as: sed ⁊ ad sabianū papam de penitentia vnam scripsit epl̄am: ⁊ ad varios
alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atq; duos libros
aduersus nepotē epm̄ ⁊ ad origenē magistrū suū de martyrio ⁊ alia multa.

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita .dcccclxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq̄ bellū in germania ꝓsperе gesserat sine vl la senatus auctoritate impator edict⁹ est. hic de vico tracie vicino bar baris: barbaro etiā patre ⁊ matre gentis: quor⁹ alter e gothia: alter ex alanis gentibus esse ꝓhibet. Et in prima quidē puericia fuit pastor nō nūq̄ procer q̄ latronib⁹ insidiaret⁹ ⁊ suos ab incursib⁹ vindicaret. militare aūt sub seuero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝓpicuus: virtute inter oēs milites clarus fortuna virili decoris seruus moris⁹. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt posteā in ꝓuerbiū locū cesserat: cū de longis ⁊ ineptis hoīb⁹ diceret⁹. maximini caligā requirunt. Tāte ve ro bibacitatis erat vt vini amphoras vna cena biberet. Verū cū sextus a nero ne xp̄ianos ꝓsequeret⁹ anno tercio posteaq̄ regnare cepat: a pupieno aḋlegie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aḋlegiēses ꝫ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt sunes de capillis mulierū facerēt cū deficerent ner ui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronar⁹ templū venerī calue sen acus dicaut. Hecq̄ scriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝫ maximi nū factos. maximū aūt cū exercitu missus ⁊ apud rauennā bellū parasse. aḋlegiā aūt nisi victor⁹ nō vidisse: iam scriptores nō maximū sed pupienū ꝫ maximinū pugnasse apud aḋlegiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānus imperiū adeptus cū parthos iā crūpētes in gen clade fugasset: ⁊ nobilissimus vir .pcōsul cuius filio ꝓsilan legato impator dictus erat aūt iā octogenar⁹ ⁊ plurimis puericijs ꝓfuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit̄ duo pater ⁊ fil⁹ ambo ex ꝓsulibus magno affror ꝓfilio impatores sunt appellati Gordianus vo adolescēs augustus declarat⁹ sex annis im perū tenuit. cuius maximus ꝓter senatus auctem impium vsurpasset ad remp̄ bādus eius tres declarauit impatores e q̄ bus pupien⁹ ⁊ albin⁹ i palatio interfecti. fili gordiano im perū reseruatū fuit. Huius ꝓcipis hec fuit precipua laus q̄ ad seragitā dono multa librorū i bibliotheca habuisse dī. denicq̄ duo ad triumphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordia no sepulchra multes apō circeū castra fecerunt ntuliq̄ hīnoī ardētes ⁊ greca ⁊ lannis ⁊ persicis ⁊ iudaicis lītis: diuo gordiano victori sparti victori gothorū victori sarmatharū repulsori tōanorū seditionū: victori germanorū sed nō victori philippoꝝ.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimo septio reductis militū copijs e syria i italiā vna cū filio philippo ānos q̄nq̄ imp̄at. hūc aūt ꝓmū imperatorē xp̄ianū habuere: q̄ q̄dē mysteria adire nunq̄ est ausus nisi ꝓfessus. post terciū vo imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝓdita annus im pletus est. vbi ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄q̄ anno reperiebant⁹. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: q̄d est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. Is di uersis i locis. Mā philippus p̄ verone: filius rome occidit⁹. annis q̄nq̄ impa runt. Inter diuos nō relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seuerus fuit: vt nullo cuiusq̄ cōmēto ad mēdum solui potuerit: patrēq̄ secularibus ludis petulāntis cachinātē: vnito auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo nole i thraciā ꝓstruxit. ⁊ cū decio infensus haberēt thesauros suos fabiano pōtifici ꝓmlerūt: ob id odium maximū decius in xp̄ianos ꝓcepit.

Decius romanor⁹ imperator q̄ e pānonia inferiori bn dalie natus. interfe cit philippū imperiū sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philip pos eiusde secte imitatores. Belluz ciuile qō in gallia motuz fuerat opp̄essit: filiuz suuz cesarē fecit: tomel au acrū edificauit. cum biēnio posteā cuz filio cesa re imperasset. in barbarico bello opp̄imit⁹ e q̄bus senior gurgite paludis im mersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̄ repertuz fit. Digno certe dānatus iu dicio: q̄ septimā post neronē persecutionē in xp̄ianos mouens. multos fecisset mos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit̄: cuz eutropius scribat q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū lenitā ⁊ martyrē igne exercuit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnullis plōgat. Quidā bmne decij seniorē sub quo passus fabianus ⁊ cornelius ponunt. deinde decij iuniorē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quib⁹ passi lucius stephan⁹ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurentius archidiaconus ⁊ bypolit⁹. Ideo galien⁹ binomius asserit dictus decius galienus. Vere aliq̄ decij cesarē a philip po cōstitutum cum in vita laurētij legit̄ decius cesar ⁊ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cuz antiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo impatores fuerunt.

Linea Imperatorum

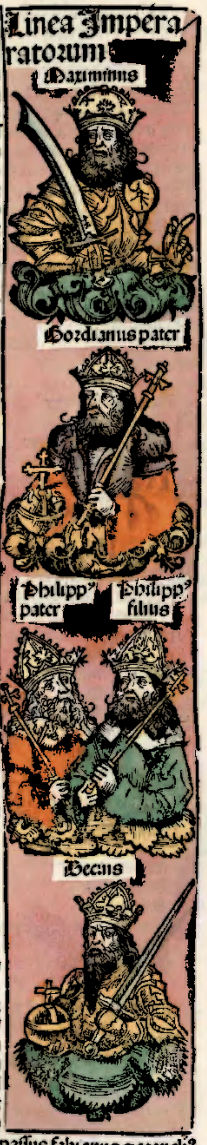

Gordian⁹ filius

PErsecutionē sextā post neronē. maximin⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos t sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequereť: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul t vite finem imposuit.

Pontion martyr

POntiū beatissimū martyres phūppos impatores ad fidē xp̄i puertisse tradunt hystorici. Iste pontius fuit filius cuiusdā senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē t insulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo tristā domū redies: vētrē molestauit vt fetus periret: peperitq; puerū sine omni macula. quē cū nutrieb at interficere: pater aut. Si nas eū viuere: si iouī placebit de inimico vindictā sumet. deinde cuz in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanct⁹ pontianus p̄erat cantātes: deus noster in celo oīa quecūq; voluit fecit. Simulachra gentiū argentū t aurū tē. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto t pontiano: fabiano sumnio apl̄ico oēs facultates dedit: qui p̄ apertibus distribuit. duob⁹ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus t cum instaret milesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: t templū destruxerunt. a sequēnd⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a scientibus vsis t ab igne in arena illesus mānisset. demum capite celo martyrū cōsūmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt tempore nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij t martyr
Abacuck martyr
Audeonius discipulus policarpi
Simmius martyr
Donatus cum .xx.
Victor miles t terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Hanis martyr
Artalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Tripbonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Panurius
Festus
Desiderius
Fabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus
Patrodus
Simplicianus
Elvirij. martyres
Leonilla
Perseus
342. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicefonus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Baria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ t Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Septem dormientes

TEmpor⁹ decij cū post varias psecutiones ephesiz dec⁹ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusq; penarū terror cunctos inuaserat vt filius patrē t amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. martinianus: marcus: martinian⁹: dionysius: seraphion: tobianes t cōstantinus ydola sperneutes iciunijs t orōnib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū pauperib⁹ distribuētes. Inito cōsilio in monte celion se receperunt: t vsq; ad temp⁹ psecutionis finiēde latere decreuerūt: quib⁹ vnus administrabat qui furore decij ceteris detexit: t panes allatos obtulit. quo cibo ysolati colloquētes in luctu vt de⁹ volunt obdormierūt. Hec⁹ os spelunce obstrui cepit vt fame t sitī dies claudercnt. Scriptura signato martyrū cū tempore; quomodo temporibus theodosij postea manifestati vbi sunt. infra describitur.

Septima psecutio post neronē facta est a decio imperatore. qua quidē multi diuersis in locis p fidei cōstātia passi fuere. q cū philippo imperatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādus: dolose eū occidit. t vsurpās sibi imperiū ad vbē venies: vt videret zelo cultus deorū illoz occidisse dīm suū q: xp̄ianus erat: mouit psecutionē diram ō xp̄ianos plurimos interficiens. t inter illos filiū prefati philippi imperatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoz martyriū ia patebit:

Abdon t Senen

Abdon t senex subregulꝰ romani viri clarissimi ex cordubа psarū vbe oriūdi his tumultibꝰ pꝰ multos carceris squalores romā carbeus obligati ꝺducūt vbi cū diu diuersis penaz generibꝰ diu fuissent macerati. Cū eīm deciꝰ imperator babiloniā t alias pumcias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: t diuersis supplicijs eos iterfecit. Eoz aūt corpa abdon t senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandez tercio kalēdas Augusti gladio pcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis pclarissima: p hoc tempꝰ in catha nia ciuitate sicilie p xp̄o martyrio coronat. Hā quintianꝰ pfectꝰ audita ei⁹ fama nobilitatis formositatis t diuicianꝰ: t qꝺ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que se pretiosas habebat turpitudini deditas: que p dies triginta varijs psuasionibꝰ ac minis eā adhortabā cur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nolleꝫ: post alapas t cateres postq; eculeū: post etiā manuillarū abscissionē: t in testis fractis t carbonibus ignitis voluptatione eo ūdicite i carcere martyris psūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo t patrie liberationem. Cortina quoq; eius ignem montis prope euntē repressit.

Appolonia

Appolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. t ipsa p hoc tempꝰ martyriū p xp̄i nose ptulit acerbissimū. Hā psecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore exciserūt t multis plagis affecerūt. deinde cū minarent eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia pferret t deū blasphemaret. at illa videns rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repente de manibꝰ impioz se p rupit t in ignē paratū p siluit: vt pterrerent crudelitatis actores: qꝺ pumptior est inuenta femina ad mortem: q̄ psecutoz ad penas. ac sic martyriū palmā quite ydus februarij pepererunt. Eiꝰ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud verdonas lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat.

Serapion

Serapion patria alexandrinꝰ t ipse vir sanctissimꝰ eodē anno apud alexandriā a psecutoribꝰ eapꝰ crudelibꝰ supplicabꝰ afficit in mī vt oēs eius corporis iunctura pꝰ soluerent: sed adhuc viues a minimis diaboli de supi oribꝰ sue dom⁹ parietibꝰ papitatus xp̄i martyr efficit. t a⁹ natale. i 8. kal. decembris celebrat. Iustinus quoq; presbyter cū victoria martyriū pro christo constantissime sustinuit.

Victoria virgo

Achemiacus martyr.

Achemiacus ethruscus vir celeberrimꝰ: t ipse apud florentiā ethrurie vbe octauo kal. nouembris martyriū ptulit. cuius reliquie adhuc t templo t populoz frequentatione a cōmunibꝰ sinis plurimū venerant. Valentinꝰ quoq; t laurentinꝰ patria ethrusca: t ipsi apud aretium eoz vbem vna cum nostrato diacono: t alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub decia psecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula t opa sancta cū plures virgines deo adūxisset: gladio pcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq; alij martyrio coronati sunt quoz vitā euoluere nō possum⁹. qui hac persecutione furente in desertis t in montibus latitantes fame siti frigore: languore latrombus bestijsq; consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi.5435. Anno christi 254.

LUcius papa natione roman⁹ patre porphino post cornelīū impante gallo bostiliano pontifex eligit. hunc volusian⁹ imperator primo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā venīēs. Cōstituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbiq; locoꝝ cp̄m continerent: cui⁹ vite t actiōis testes qui eā añq; ad martyriū rubēte valeriano ducerēt: oēm ptātem eccle stephano archidiacono suo p̄misit. Cer aūt dandis ordinib⁹ sacris vacauit. Et postq; martyrio vitā finiuit sepult⁹ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septembris. sedit ānis trib⁹: mens. iij. dieb⁹. iij. Dies q̄nq; t trigīta sedes tuz vacat.

Anno mundi.5438. Anno christi.257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potissimū tpe quo postum⁹ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā ecclīaz cōuersus. Instituit ne sacerdotes t leuite vestib⁹ sacris altbi q̄z in ecclia t peregrinis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra pphanis manib⁹ attigerat. De rebaptisandis aūt bis qui ad fidem redissent eadē sensit que cornelius pontifex: neq; vllo modo bis recōmunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope t verbis multos gentiles ad fidē xp̄i cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab bis qui ex decio edicto christianos p̄sequebant: vna cū plerisq; suoꝝ ad martyriū rapit. capite mulctatus i calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsib⁹ quinq; diebus duob⁹. Sedes aūt ad dies duos t viginti tum vacat.

SIxtus secūdus papa natione grecus: patria athenīēsis ex philosopho xp̄i discipulus factus est: durāte adhuc decīana t valeriana p̄secutione vir sane doctissim⁹: q̄ sūmope bereses exortas videns fabellianoꝝ t nouatianoꝝ cōfutare t extinguere meditabat. verū accusat⁹ qō xp̄i fidē cōtra imperatoꝝ decreta p̄dicaret. captus ad martis templū ducit⁹ vt aut martī sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Cunctē ad supplicīū laurēti archidiaconus alloquit. Quo pgrederis sine filio pater: t sine tuum ministro ppetuas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi p fide xp̄i superstimt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperib⁹ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interfiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magn⁹ innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pontificatu sacroꝝ ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corp⁹ i cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq; vo martyres iacēt in cimiterio pretextati agro veranio via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres t viginti. Vacat tum sedes dies quinq; t triginta

DIonysius papa cui⁹ origenē damasus se inuentri potuisse negat ex monacho pontifex creatus: pl̄byteris ecclīas t cimiteria i vrbe roma statim diuisit: parochias t dioceses sortis distribuit que quisq; finibus suis limitibusue contentus cēt. Mādauit ne iudicib⁹ tam secularib⁹ q; ecclīasticis: vt nemīnē dānarēt anteq; p testes ydoneos p̄mitterēt. hic lucer decrepite esset etat⁹: cōciliū in anthiochia ciuitate Ō paulū eiusdē vrbis cp̄m celebrari mādauit: cum ppter sectū interesse dionysius nō potuit. Ea tū de re ad eum per maximū alexandrinū cp̄m late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit⁹ in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri babitis: p̄sbyteros duodecim: diaconos sex: epos septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuoꝝ. Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi.5463. Anno christi.264.

FElix papa natione romanus patre costātio: aurelianī tpe fuit: vir vtiq; iustus t omni laude dignus: qui t martyriū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xp̄i sacerdotib⁹ decretero celebrarent: vtiq; nullibi q̄z in loco sacro t a viris ecclīasticis missa celebraret. Dedicationes quoq; temploꝝ etiā solēniter celebrari mādauit. Nō si de cōsecratione aliquius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate t abolitione muroꝝ cōsecrari denuo mādauit. Qui demiq; repentis sacris ordinibus mense decembri p̄sbyteros nouem: diaconos quinq: episcopos quinq; creasset. in artyr via aurelia sepelit tertio kal. Junij in basilica quā ante in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum sedes in vrbe dies quinq.

GAllus hostilian⁹ᵗ galli filⁱ⁹ volusianus mox im
peratores creati sunt: quoꝝ tpⁱb⁹ in vltionē xp̄i
in nois tanta pestis exorta est: vt pauce dom⁹ nedū ci
uitates ᵗ pūncie exuterint: que nō tanta calamitates
senserint. Nubilꝫ oīno clarū gesserūt. Hola hec pesti
lentia morbis atꝫ egritudinib⁹: nos⁹ eoꝝ principat⁹
fuit. Uerū gallus ᵗ volusian⁹ diuꝫ ꝯ emilianū res no
uas agitantē bellū ciuile moliunt̄ interamne necant̄.
Emilianus aūt obscurissime nat⁹: obscurius imperauit
cū nam⁹ fuerat. ᵗ tercio mēse extinct⁹ est. hec aūt pe
stis ac calamitas maxīe apud egyptū ᵗ alexandriā se
uiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo non
dū cōpleto impij sui biēnio vt premissum est interierūt

VAleri⁹ imperū suscipies cū galieno eius filio
imperauit annis. 15. Valerian⁹ em̄ in rhetia ᵗ no
rico se agens ab exercitu. Galien⁹ rome a senatu impa
tores eligunt̄. hoc imperū pernicios⁹ romano nō
ᵗ pene exciabile fuit: p̄cipū ignauia ᵗ xp̄ianos se
uicia. Hā germani rauēnā vsqꝫ puenere ferro ᵗ flāma
oīa vastātes. Valerian⁹ aūt in mesopotamia bellū ge
rens a sapore persarū rege capt⁹ in p̄tuite turpiter vi
xit: ᵗ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo em̄
vt scabello persar⁹ rex equū cōscensur⁹ vtebat̄: pedes
ei⁹ cernicib⁹ imponēs. ᵗ id merito cū stari vbi impius
artip uit octaua p̄secutionē i xp̄ianos mouit. Terri⁹
aūt claro dei iudicio galien⁹ pacē ecclie tribuit. Cum
aūt adolescēs face⁹ esset augustus imperū primo feliciter mox cōmode ad vti
lia pernicios⁹ gessit. erat em̄ i galieno subite virtutis audacia. Barbari tū oēs
in fines romanos eruperāt. Et tyrāni q̄dā pernicios⁹ exorti sunt: qui q̄ tomi
relictū erat ab externo hoste pessundarēt. Galien⁹ vo cū rēpublicā deseruisset
ac mediolani libidinib⁹ operā daret missis peussorib⁹ interēptus est imp̄ij an
no nono. Et vt q̄dā ferūt auxilio cecropij dalmatarū ducis vbi ᵗ frater ei⁹ va
lerian⁹ quē multi augustū multi cesarē dicūt occidit. Alamāni em̄ extraussi gal
lis suo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a tratano vltra danubiū fuerat adie
cta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerūt. Cum tā desperatis re
bus ᵗ deleto imperio romano posthum⁹ i gallia obscurissime nat⁹ purpurā sum
pserit: ᵗ per tyrānidem annis. x. imperauit: vsus ingenti moderatione: pulsis hos
tib⁹ pūnciā in pristinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūcia
cū interfect⁹. Electo eum⁹ postea galliarū accepit imperū vir strenuissim⁹ ꝯ diuꝫ
minime libidis esset ᵗ aliena mīmoma corripere. agrippine occidit̄ sui impij
anno secūdo. Huic successit tertius senator: q̄ aquitanā honore p̄sidis ad
ministrās absens a militib⁹ imperator electus est. duꝫ hec i gallia agerent̄ p odena
tū perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontē recepta est.

CLaudius hui⁹ nois secūdus romanoꝝ imperator a militib⁹ electus: a se
natu appellat⁹ augustus: imperū suscepit: hic gothos illiricū mecedo
niāꝫ vastātes bello adortus: incredibili clade superauit. hīc obiit in cuius aure⁹
clipe⁹: in capitolio aurea statua eidē a senatu decreta est. parcus vir atꝫ mo
destus ᵗ iusti tenax atꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia ala
manoꝝ haud pcul a lacu benaco i silua que lingana dicit dimicās: tantā mul
titudinē fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tū morbo correptus apō
syrmiū mortē. nōdus expleto biennio in imperio. Quo mortuo stanim quintil⁹ frater ab exercitu imperator eligit̄. vir q̄dem vnice moderationis ᵗ qui so
lus fratri preferri posset. Is quoꝝ decimoseptimo imperij die interficit̄.

AUrelianus anno ab vrbe cōdita millesimo ac vigesimo septimo imperiū
adeptus. Hactenus ordinandus vir militari disciplina clarus: in bello
potens: animi tū modici: ᵗ ad crudelitatē ppensioris. Gothos apud danu
biū graui p̄lio superat. Romanā ordem triennio ab innasoribus⁹ receptaut. hic primus apud romanos dia
dema capiti innexuit: gemmisq; ᵗ auratu veste(q̄ vere romanis mo cognitū moab⁹) vsus est. hic muris valt
dioribus⁹ ᵗ latioribus⁹ vrbē septit. Templū appollini edificauit in asia trāsiens zenobiā que occiso odenacho
marito orientis tenebat imperū haud longe ab anthiochia victā: eamq; in triūphū vna cū tetrico ducit. ad
gallias p̄fectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū redijt. Ex cū iter faceret apud
zenophorū in mansione que est inter heraclā ᵗ bizantiū: malicia notarij sui interemptus est: qui nonā perse
cutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinq; men
ses sex. Triūphū eius gloriosum⁹ flauius vopiscus describit.

Linea Imperatoꝝ

Volusianus filius

Gallus hostilian⁹

Galienus

Valerianus

Claudius

Quintil⁹ frater

Aurelianus

Octaua psecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani imperatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigit tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̄ interfici. vbi q̄ iussit: huic ēt a principio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus t deprauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq̄ seuicia dei iudicio orbi nō modicū perniciosa fuit. nam paulo post germanie puincia erūpētes cū magno impetu bostili ad rauennā vsq̄ peruenere: t oīa igni t ferro vastauere

Cyprianus

Cyprian⁹ doctor ecclie eruditissim⁹ t cartaginēsis eps iubēte valeriano pn̄ape post longū exilū octauo kal. octobris a galerio maximo pconsule durissimo viro detrūcatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt t eius eo apud eandē vrbem passi Crescentꝰ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis t excellentissimi ingenij vir ac bonar̄ artiū studiis oīanissim⁹ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte pbro ecclio (vt hieronym⁹ ait) a quo t cognomē sortit⁹ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas pauperib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis eps creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā t martyriū pontius eiusdē ciprianī pbyter t exilij comes: egregio volumie cōposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica sci Laurentij cū oī gloria ob seruat. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate ecclie: Antequ eūm moreret cyprian⁹ venerat in sūmam ecclie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola manu impositione gr̄am recipiēdos hac de re inter cyprianū t cornelū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurenti⁹ hispan⁹: sixti pontificis archidiaconus t filij adoptiuus rome vna cyburtina presente decio seu gallieno post multū virtutū insignia t plurima tormētor genera videls carceris: in quo cecū illuminauit t hypolitū baptizauit: ac verbis⁹ (vt thesauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimū nocte a valeriano t decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus aūt. Mea nox obscurū nō habet sed oīa i luce clarescūt. post dirā oris percussionē: quarto ydus augusti in crancula serrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni lauretiū exustū serūt. gr̄asq̄ deo agens: spīm deo reddidit t martyriū pstantissime cōplent Hypolitus aūt cū iussu no corpus exanimis sepelierūt. Hunc nonulli cuiusdā hispani ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon insantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus pontifex cū in eadē puincia pdicaret: eū sub quadā arbore lauro diuinitus inuentes laurentij appellauit: t diligenti cura ipsum enutriri t edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Vbi postea sactus pontifex cōstituit cū suis archidiaconis post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono t septimo pbytero t crescentio lectore t romano bostiario varijs cruciatibus necat⁹ vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Sabelli⁹ hereticus: a quo sabelliani hereticꝰ tāq̄ ab auctore puerse sectę iuētore vocant sūt: ea aūt tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē t in xp̄m: quē simul dei filiū esse negabat: primo gentiūq̄ oīs creatore: simul etiā spūs scti intellectū auferebāt. Dicebat enī t pdicabat vnaz nā patris t filij t spūsseti esse psonā. Quas ob res magne dissensiones t scādala in ecclijs tā occidētalib⁹ q̄z orientalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudicū euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolitus

Concordia

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno t mēse post q̄z beatū laurentiū sepelierūt cōprehēsus eo q̄ xp̄ianus esset diu acriter cedit: eū nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedētes deficerēt. Deq̄ ira plenus valeriano pfecto pcepit: vt eū crudeli examinatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in aspectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsius ligans pedib⁹ ad colla indomitor equor⁹ p cardos t tribulos crudeliter trahi iussit donec emitteret spīm. quo defuncto iussit⁹ corpus sepelirūt i agro vetano ydibus augusti.

Romanus

Concordia pdicti hypoliti nutrix. cui pses dixit cōsiderate vitā vestram: ne cū dño vro pereatis: aut nos cū dño desideram⁹ magis mori q̄z ipudice vincere. Jussit eā tā diu plūbati cedi donec emitteret spīm.

Romanꝰ q̄s miles t ipse sequēti die ei⁹ loco positus est. Is i pselytē baptizatus laurētij diuit⁹ ex visione angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox vndiq̄ iussit eū fustigatū exhiberi: t visa ei⁹ pstantia decollat⁹ est. 5. Idus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lxij cyburtie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus

QVirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac ꝓsecutione p⁹ lingue absc̄sionē: t manuū ac pedū ꝑ xpo xpi confessione: in via rome que nuncup⁹ appia agone martyrij. vij. kal. aprilis gladio cōsummauit.

Valentinus

THeodora ag̃ꝝ go bernes martyris sozor his tpib⁹ ab aureliano capta martyriū intrepide sustinuit

VAlentin⁹ roman⁹ plbr his dē tpib⁹ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capit. Interrogat⁹ de diis coz ait ioue mercuriū t alios miserrimos homines fuisse: deinde asseruit filiā illumināuit quā cū oī domo sua uniuerso. xlij: xpianos effecit. Laudē iubente imperatore diutissime fustib⁹ cedit. ad vltimum vo capite trucat. t. vi. kal. marcij sepelit. A Cirillā ag̃s decij imperatoris filiā xpianissimā rome gladio iugulatā historie tradūt quito kal. nouembris.

QVnā persecutione eccl̄ie Aurelian⁹ imperator mouit i xpianos nonus a nerone. Is em̄ malis pcliis subordinat⁹ cū de ea re ad pūncia rū plides lras mīsisset: diuino iudicio de celo tac⁹ turpit occubuit

QEbemarū dariss̄imā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelian⁹ augustus i gallijs hoc anno cōdere fecit. Et ex suo voie ipsam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia puincia per annos. xx. t eo ampli⁹ ob seuiciā t ignauiā valeriani t galieni imperatoz a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperat. Hec quippe ciuitas helueciorū finibus ꝓxima est t lacu lemano sine lusitano abluit. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius pfluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec ciuitas nunc ꝓ magnitudine pulchritudineq; ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū puincie emporium esse videt. Ad quā ꝓpter frequentes mundinas innumerabiles deseruit diuicie: hec quippe sabaudie ducū diu paruit: t nūc subest. In qua plurimū claruere viri: de quoz numero maximinus quidā pfessor fuit. Antanus vobis eḡs viri scitate t doctrina preceptit: ac let⁹ pdyter in diuinis scripturis nobiliter erudit⁹ t alij multi. Hec ciuitas ab imo surgit ad collum ptensa: habetq; vineta vberrima. Est ag̃s ī ea sedes epalis apud eandē vrbem a modestus primus sabaudie dux eius gentis ducatū primogenito suo tradidit eccl̄iasticas ceremonias t ordinē more dictat ad basilicā ꝓcurr. vbi generale fuit cōcilium inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solēnibus ꝓ more seruatis: romane eccl̄ie presul coronatus est: de quo inferius patebit.

¶ Anno mundi. 5473. ¶ Anno christi. 274.

Linea Bumor pontificum

Eutic'anus

Caius

EUticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus ⁊ eruditus. Instituit vt ī alt/ri nouę fruges bñdicerent: maxīe vo fabę ⁊ vuę. Cōstituit itē ne q martyres sepelīre vellēt sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderēt se nesciēte presertī. Trecētos eñ hic martyres se ꝓpria manu sepeliisse ferē. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habins presbyros. xviij: diaconos quinq; eōs nouē creasset martyrio coronat. Et ī cimiterio calixti via appia sepelit octauo kal. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

CAius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani impatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caio ⁊ carino impantibus vir vtiq; diuinus q ordines ī eccla distinxit: quib' tāq; gradibus q busdā ad epatū ascendere. bi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus p/sbyter: epūs. Idē ās (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q res gestas martyrū cōscriberēt. Cōstituit etiā ne ꝓphanus quispiā sacris inicia tā iudicū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xpianū hoiem ptātez haberet. Landē orta in xpianos tpe diocletiani tanta psecutione quāta nūq; antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a psecutorib' vna cū gabinio fre eius filia susanna martyrio coronat. ⁊ via appia ī cimiterio calixti sepelit decio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses qtuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbyros qnq; ⁊ vigīti: diaconos octo epos quinq; creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndeci. hunc tñ qndecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten' epūs

PAulū quēdā samosatenū epm virū vtiq; eruditissimū ꝙ hec tpa ab ortho/doxa fide desciscentē arthemonis hereim exaltasse dicut. que q dē heresis marie virginit ari ꝺicebat: asserebatq; ꝙ post xpm natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ⁊ alios filios ꝓcreasse. hic itaq; paulus in demonū epī locū antiocenus epūs creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū eñ pre supbia ⁊ īas relegebat ⁊ dictabat epīas: multis cōstipato agmine precedentibus ac subsequentibus. vñ ꝓter hois arrogātā christianā religionē plerisq; detestabant. Sed q̄d facerēt nīa tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Et tot adolescētes sericatos in eqs preferoabus viderēt. si subsequētiū presbyorū turbā cernerent cl amidibus optimi cuiusq; coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Exercarent eos ac dicerēt nil eis cū xpo preter nīi tudine quandā religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis asserē unflatus opinionē sumpsius ac tribunal alti' q̄rēs: negabat dei filiū e celo oclēdisse: ⁊ a maria cepisse originē ⁊ inuiū ē terra habuisse. hāc obrem ī pcalio anthiocheno oim epoz q aderāt ꝓsensu publice dānat' est. maxīe vo gregorij cesariēsis epi viri scientissimi snia q̄ tāto pcilio interfuit: ⁊ postea ꝓ fide xpi martyrū penā subiit.

Manes hereticus

MAnes q̄dā hereticus gente psa vir vtiq; callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: bis tribus fuit ⁊ multa dāna xpi ecclesijs intulit. Is ei ꝓfiteri se xpm ausus est: asciscens in societatē duodecim discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptoz alas insandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis ⁊ fabulosis mēdaciis texuit. Et ꝙ has insanarū opinionū rumpas se suosq; seqces decepit: vt falsi corporis fingeret xpm dicens (vt leo papa testat') cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusq; pbuisse sed similitudine carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ⁊ seqab' sine duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Testamēti q̄ vet' respuēs ⁊ nouū solū recipiēs. ab eo manichei oz heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnat' manes' ob impietatē ⁊ supbiā: ita maxime laudat' ana tolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē ⁊ doctrinā.

Celsan' ⁊ alij martyres

FElix pbyter ⁊ eusebi' monach' bis psecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xpi interempti sunt. ītā eusebi' cū sanctos martyres iulianū ⁊ celsarū pbros sepelisset: ⁊ hui' rei gr̄a multos ad fidē cōuertisset ꝙs predict' felix baptizauit: cū eodē felice papa detent' ad forum iudicis ignominiose ꝺducī cū oīno sacrificare nollet decollat' est nonis nouēb. Celsariū aūt diaconū ⁊ iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse eñ celsarus diaconus cū multis diebus ī custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano ī sacum missus ⁊ in mare precipitatus kal. nouembris martyrium complent. ¶ Adiochus quoq; presbyter ⁊ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi epūsco pi discipuli apud augustudunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronant' quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem veribus p fozati obierunt.

Tacitus romanor imperator post aurelianū a senatu ppl̄oq romano impiū suscepit. in cui⁹ electiōe veluti cōmunici⁹ gaudiū⁹ ꝓsul dixit. Cū exercitus sine principe recte diuti⁹ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Mā iuniores trāsrhenū germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites t potētes: q̄re agite t principē dicite. post h̄ ois senat⁹ acclamauit tacite auguste dū te seruet: te principe sacim⁹. vir certe idone⁹ reipublice gubernāde ob eius virtutē t integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū multū vertit. togis t tunicis idē vsus est q̄ h̄ p̄ua⁹. Thermas oēs aū lucernā claudi iussit ne q̄d p nocte seditionis oriret. cornelii tacīti scriptoris auguste i oib⁹ bibliotecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amatiores cibos appetiuit: balnea raro vsus est atq; validior fuit i senectute, vitreor diuersitate atq; oppositate delectat⁹ est. Panē nisi siccū nūq; comedit: fabricarū peritissim⁹ fuit: marmor cupidus: venationū studiosus. vxorē gēmis vti nō est passus. legit sane senex minutulas lras ad stipotē. Et q̄n a meotide multi barbari eruperāt interempt⁹ est insidijs multarū⁹ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Fuit aūt ꝓpter brevitatē tpor nihil magnū: hic mēsem septēbrem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus t sactus est imperator.

Florian⁹ qui frater tacīti german⁹ fuit: post frēm arripuit impiū nō senatus auctē sed suo motu: q̄si hereditariū esset imperiū. cū sciret adiuratus esse i senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: s optimū aliquē principē faceret. Veniq; vir duob⁹ mēsib⁹ imperiū tenuit t occisus est tharsi a militib⁹ q̄ probū audierāt imparē: quē ois exercitus legerat. Fuit aūt florianus mor⁹ his imitator: nec tū vsq; quaq; Mā effusionē in eo fratet frugi rephēdebat. hec ipsa imperādi cupiditas aliis cū moribus oīb⁹ fuisse q̄si fratrē.

Probus romanor imperator: vir dom forisq; ꝓspicuus: q̄ post tacitū oīm iudicio bonor imperator est sact⁹ ordiq; pacantissimū gubernauit. hic oriundus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre q̄ patre patrimonio moderato: affinitate nō magna: tā priuat⁹ q̄ imperator nobilissimis virtutib⁹ claruit. Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice administratione. Gallias a barbaris occupatas in gen felicitate reftituit. Cōpositis igit reb⁹ i gallia lras ad senatū tedit. sublata est ois q̄ tendit late germania: oēs tā barbari vobis, arāt Mā t q̄dragsita milia boim cesa sūt t septuagsita vrbes nobilissime captiuitate hostiū vindicate. t oēs pene gallie liberate p̄d. oīs recepta est. ago igit diis imortalib⁹ gr̄as tē. Habuit q̄s nō leues tyrānicor mor⁹. Mā t saturninū q̄ orientis imperiū arripuerat variis p̄liis generib⁹ supauit. deinde cū peculus t bonus apud agrippinā i gallia imperiū arripuissent. magna celeritate oppressit. t de eis oib⁹ triumphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac solū patriū effecudari cuperet t dilatari. gmoti milites cōfugientē eū i turrē serratā qnā ipse specule cā erectificauerat interemerūt anno impiū sui sexto. postea tū imgēs ei sepulchrum clarissimis aggenib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi incīso in marmore. hic pb⁹ imperator t vere pb⁹ fuit⁹ est. victor oīm gētiū barbararū victor: etiā tyrānor.

Carus ro. imperator post probū imperiū suscepit: cui⁹ patria ambigue a plerisq; dicit q̄d i illirico q̄dā i illirico quidā narbone i gallia natū scribūt. Is duos filios numerianū t carinū ad gubernacula impiū tradiuit ac cesares fecit cū q̄bus regnauit duobus ānis. s dū bellū aduersus sarmatbas gerit. nūciato p̄sarū tumultu ad oriētē ꝓfectus ipsos p̄lio fudit. Cadentis t thesiphontē nobilissimis vrbibus capt⁹. in castris sup ingredē ictu fulminis cōcidit. Numerianus vo q̄ cū patre erat adolescēs egregie indolis redīs in lectīcula ob dolorē oculor impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui tpis vicerat. Carinus aūt probris oibus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tū bello) in dalmacia victus scelerū suor penas tandē luit.

Diocletianus de dalmacia oriundus vir obscurissime natus anno ab vrbe ꝯdita. dc. xlj. ab exercitu imperator electus. aprū, virū audacissimū: qui numerianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto i gallia tumultu potius q̄ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile cōpescuit. At vo circūstrepēnib⁹ vndiq; bellis cū solus diocletian⁹ resistere tot procul is nō posset maximianū angustū: cōstituit vo t maximianū galerū cesares creat. Maximian⁹ aūt hercule⁹ carusio fraude interēpto. britanniā post annos tecē recepit. at cōstantius cū pmo i gallia male pugnasset renouatā scōo pugna multa milia alemanor q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit t occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletian⁹ interi egyptū vadēs captā alexandriā quā achileo resistēte mēsib⁹ octo obsederat: diripiēdā militib⁹ tradit. Fuit aūt diocletian⁹ moriger at⁹ callidus: sagax ptereā t admodū subtilis ingenio diligēntissim⁹ q̄s t solertissim⁹ p̄ceps. adorandiq; se iussit cū añ cū cūctis salutare tur: ornamēta gemmar vestib⁹ calciamētisq; addidit. hercule⁹ aūt ꝓpalā fert t inusitatis in genū: aspitatē sua etiā vult⁹ borrore signiscās. Pacat igit vndiq; reb⁹ diocletian⁹ i oriēte. maximian⁹ vo hercule i occidēte vastari cedīas mandāt imperiūq; diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue temp⁹ pclaro ocio senuit. t p⁹. xx. annū veneno extinct⁹ evixit annos. 73. quez apud mediolanū maximianus fecit⁹ fuit post triumphū inclitus quem rome perfecit.

Decima psecutio in xpianos post ne tonē a quodā veterio miluine mgro exaltata bis tpib⁹ diocletia ni ⁊ maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus qs in oriēte: maximianus vo bernicus in occidēte: vastari ecclias: xpianos affligi interficiq mandāt: que certe oibus diuturnior ⁊ immanior est habita. Nā ⁊ scripture sacre igni exuste sunt: ⁊ si qs xpianus i mgr atu fuisset eo sublato remaneb at infamis. Pcetera vo serui q in xpianismo pdurabant: libertatē psequi nō poterāt. Multos itē xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq reponere. edicto pncipis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: suppfuso acero ⁊ sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ⁊ gorgonius viri clarissimi: bisdē diebus sorte fortuna in vrbe nicomedia regia vonus incēdio cōflagrare cepit. vnde imperator a xpianis id factū falsa suspicione exstimās multos interfici. plerosq vivos i igni conici iubet. Eadē qs scientia vsi sunt q in miletene puincia in syria: i affrica: in thebaide: i egypto cū impio erāt. In planicie vo palestine ⁊ tyri mult̄ seuissimis bestijs expositi sūt Millū aūt genus tormēti xpianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia boim veruscq sexus diēb⁹. xxx. p diuersas puincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metallj vel ad fodiēdas harenas. excidēdosq lapides damnati: que multitudo ppe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem faciat ⁊ maximianus eius collega: acerrimus psecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis periit: furijsq scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adaucius

Adaucius romanus patricius vir xpianissim⁹ ac sctissim⁹ apō phrygiā martyrū susscepit. Is cū cō uertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiō tota cōbusta est. qz ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos i fide retinēte. cū ⁊ ipse idolis sacrificare renuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capiti obtruncatione martyr efficit.

Alexander

Barbara

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoz legiōe vn⁹ q hoc tēp⁹ apō bergomū ciuitatē cū xpi dīi nfi nomē cōstātissime pdicaret: post innumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal. septēbris absciōe capitis martyrū gloriosissime cōplant. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs i pprio prediō sepeliit quo i loco celeberrimū ei⁹ honore tēplū extructum fuit qō nunc vsqz vetustissimū extare videt.

Anastasia

Barbara vo go nobilissima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius i turri excelsa collocauit: nimēs ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a spūsctō edocta: cū pre inotuit eā occidē voluit: q se abscōdit: qua iuēta ad pīsidē ducit: primo virgis cesa deinde uersis pedib⁹ suspēsa cū lāpadarū exustione ⁊ māmillarū abscissōe: postq innumerabilū tormētoz cruciatione ad extremū pī eius gressus manibus caput eius pscidit sedo nos decebris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsupsit ⁊ i puluerē redegit.

Simphorianus
Claudius zc

Crispinus ⁊ Crispinianus

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xpiana effecta: tutra apud xpianos opa misdie pfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diurnā custodiā i carcē. p xpo macerata a grisogono scriptis pfortata q postea capiti de trucatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt vt ris ⁊ cū multi mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xpianoz anastasia a pfecto ad palos ligata: ei⁹ igmbus pcremant. 8. kal. ianuarij. circa ānos dīi. cclxxx. Fuit aūt bonaz lrārū eruditissima ⁊ de ei⁹ psecutōe ad grisogonū exāt epīe eloquentia plene

Claudius ⁊ nicostratus symphoriani sqz ac simplicius viri clarissimi: ⁊ arte q̄drataria ingeniosissimi ome p hoc tēpus passi sunt primo in carcere mulc. deinde scorpiombus grauissimis cesi. deinde iussu diocletiani per iudicem in mari p̄cipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ⁊ crispinianus viri celeberrimi sub hac psecutione apud suessionē vrbē capti ⁊ iudici pūtati p⁹ immania tormēta sibi a carnifice illata gladio trucati. 8. kal. nouēb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

Maurit̄ius et Exuperius Cādidus scyctor cū innocēcio sacre Thebeor legi onis primicerij illustrissimi cū predicte pſecutōis ignis exoriū inter solos militares parua scintilla conflauerat. p hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate sedūno cū ser milib⁹ sexcentis seraguntasex p xp̄o gloriosissime martirio coronant. Hij nāq; ex oriente alib⁹ regionib⁹ t vt ex gestis cor dareet ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Milū a hieroſolimorēpo baptizati. in ar mis militum a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Vir in bellicis reb⁹ strēnui. vir tute q; nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ augus⁹ contra xp̄ianos destinasset atq; iussisset vt dolis immolarēt. Cū obtēperare noluerūt plumb⁹ in lo cis diuersis cruciand⁹ interfici iussit. Et decimū semp decollari pcepit. Mauric⁹ cor dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt t crucē quaq; truciant. Primicerioz corpa p⁹ milios passiōis annos sctō epō Theodo ro reuelata. i cor honore basilicā fabricauit. Eor natale. x. kal. octobr̄ celebrat.

Vincentius

Vincentius leuita vir inuictissim⁹ atq; sanctissim⁹ natione hispan⁹ brūssim⁹ pape Dāsi diſcipul⁹. diuq; Laurētij martiris scientia t virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lr̄is tradit⁹. gemina scientia efficacissime ela ruit sub beato Valerio cesar auguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Dacia no pſide pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia catheneq; strī dore manibus collo cruribus serri pondera sustinēs p oēs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in ceuleo pumū leua tum toto corpe diſtēdi fecit. diſtētūq; diuersis vulneri⁹ cruciari. ac nuda seruēs tyſamia dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare cōsp. vt pfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex ceuleo assumpt⁹ Vincent⁹: iusserat lectū tyrann⁹ cuis ferratis costis pferri t addita subtus carbonū cōgerie t exiurēt dū martirē. q ī/ trepidus vltro cōscendit in craticula posita vncinis serreis aperiri t ardētes lam nas infigi ac sale igneo aspergi ac lacerati teterrimo carcere fecit includi. Atq; ibi testas acutissimas congeri in ligneos pedes ei⁹ affigi t sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē soluti nexib⁹. t athleta dei magno animo refect⁹. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sunt⁹. pcepitq; mollibus foueret vt cū ampli⁹ cruciaret. mox aūt pacatus resolut⁹ in morte celo spiū reddidit. p⁹ pſecutōs corp⁹ extra muros valētie ſb altari cuiusdā eccle xp̄iane cōdiderūt. Eius passione nobilēq; triūphū prudenti⁹ ver sibus expressit. Augustin⁹ q̄s huius sanctissimi martiris preconū vberrime demonstrat.

Beata Agnes

Agnes dantissima virgo memorata dignissima. hac pſecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a cūnab⁹ romanis ignēcula corpe tredeci annoz pul cra facie. dū a scolis reuertit a pfecto filio adamat. Agnes aūt prenentem annoz ei⁹. cui⁹ mater virgo ē: Capta igit a pfecto vrbis electione tradit vt sacrificia diis cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula renuit Ideo nudā ad lupanar pfectus duci iussit. sed tamā dēsitatē capill⁹ diis ornat vt q̄ vestibus tegeret: Qua ingressa angelū dñi inuenit pparatū. q stolā cādidissi/ mā pparat. Oēs ingressi murmullo territi cōpuncti redibāt. etiā filius pfecti. q ab angelo pfocatus ē. Ex illa postmodū oratē iuuenis ille reuixit. Deinq; post minas et terrores ac verbera plurima ī ignē ejecta sed mīme lesa Tandē aspasius ī gut/ tur eius gladiū imergi iussit septio kal. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente ap paruit dicēs. Videte amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congau/ dete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata. in celis quem in terris to/ta cum intentione dilexi.

Ciriacus

Ciriacū quoq; diaconū cū Largo t smaragdo p hoc tp̄s cū alijs viginti passum hystorie tradūt. qui artemiā filiā Diocletiani a demonio liberauit. Vnde inter lodiā sportis pfatę regis filiā post dies q̄dragintaquinq; reuersa a Diocletiano ho norifice suscepti. p⁹ eius morte filius ei⁹ maximian⁹ misit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde p iudicē Carpasiū educt⁹ caput eius pice liq̄ta pfundi fecit. t ute rus i carcerē remudi. Cetes post q̄nos dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi t neruis extēdi fecit. Inde filius Diocletiani iussit Ciriacū cū Smaragdo t alijs viginti capite trucari. Et ducti sunt cū eo pmuscm sexus: Ro me aūt via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia corpa martirū in predio via bosthensi militario abyrbe. 7.

Gerualis⁹ t Protbasi⁹

Gerualius t Protbasius germani natione Mediolanēses pre vitale viro sctō mīe valeria vno pru genitu hac tumultuāte pcella ī ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāq; pnibus ozbat pfecti vim nersū pmonū vēdidit t pauper⁹ ea/ garūt ofcibus t lectōibus p pres ānos vacab⁹t. Astasio pfecturo ad bellum sacerdotes ydolo⁹ direxit. nisi faceret geruasiū t pthasiū diis suis immolare victoriam tepozare nō posset. Pūtani cozā comite eū nō acqeseceret idol⁹ sacrificare Ger uasius plūbat celsus ē donec spiū exalaret. Protbasi⁹ vo fustibus celsus tremu capite trucatus ē. Quoz corpa cū āmis multis icognita fuisset. diuus Ambrosius domio renelāte in cozrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt. Mar tizati fuerunt hij beatissimi matures die. xij. kal. Januarij.

Georgius

GEorgius capadocus in bun⁹ t verus xpi miles hoc tpe. Cū venisset de capadocia i persidā ciuitatē dyospolim velut alter cura⁹ roman⁹ t codr⁹ a be nensiū rex p patrie sue liberatiōe sese ītermitti ad draconis occisionē t martrij tolleranīa dedit. Quippe interfecto dracone p⁹ eculei extēsionē tonsusq; corpis laceratiōs t viscer effusionē. nec uō t aliox tormētox ppessiōs. ad vltimū martrij capit⁹ absciss̄ōe cōpleuit. Cui⁹ gesta licet inter apocryphas scripturas ponāt xpi⁹ tn illustrissimū martrū inter cozonas martiz dei eccl̄ia venerabiliter honorat. qō etiā Ambrosi⁹ attestat⁹ qui scribit Georgius fidelissim⁹ xpi miles. dū xpiane fidei pfessio tegeret. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui⁹ ert autā fidei cōstantiā diuīa gra cōcessit. vt tyrānice potestatis pcepta cōtemneret. Et in numerabilē nō formidaret tormēta penaz: him⁹ inclit⁹ martris caput cū postmodū vsq; maxīa cū veneratiōe pseuerat. Venitq; ēs ei⁹ apō germanicā natiōs bambergē maxīa cū solēnitate oñdit. Et⁹ natale die. ix. kal. maij ab oīb⁹ xpicol⁹ celebrat

Erasmus

ERasm⁹ campan⁹ eps vir illustrissim⁹ atq; sctissim⁹. cū decretū in annodiū a diocesano pcessisset. vt quicūq; nō sacrificarent ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasm⁹ in heremo p septē ānos habitauit. oīoi t cōtemplatiōi vacās. cui dñs escā p corui⁹ ministrabat vemēs voce angelica pmissa ad ciuitatē mltos a demōib⁹ liberauit. t plures docēdo ad xpm duxerit. Diocletian⁹ hīs auditis sibi eū pītari iussit. primo plūbatis t fustib⁹ grauiter maceraī t diutiaī. Deīn resina sulphure pice oleoq; pfundiī. nec minꝰ ledī. quo miraculo multi cōpti ydola abrenūciātes xpiam effecti sūt. Postea missus in carcerem angelus cū lūmine ferri pōdere. a quo angel⁹ dñi eū paulo post edūxit. Sed cū hec vulgareī mīracla a Maximiano impatore detinerēt: t i sartaginē plūbo pice resina igpositā imergi pcepit. Ubi dū sic maīsit custodie mācipat⁹. Angel⁹ cū nocte ad him⁹ manus pduxit. vbi diuīa pulsiōe i formā cuiusdā campanē miracula queunt. Tandē vidēs rumpī cozonā sup eū ullabi aut dñe suscipe spīm meū. et tercio nomen xpi sancto fine dixit. dicitq; cozp⁹ ei⁹ Lauete descere vbi caput ei⁹ ostenditur.

Cosmas t Damian⁹

Cristoferus

CRistofer⁹ martr pceres statura cōperabil⁹ magni Midonis t ⁊ mtis vir p hoc tps in samo: ciuitate hac puincia asie pro xpo morte ptulit. Primo ygis sercis attrit⁹. flāmisq; exust⁹ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittaz ictib⁹ cōfossus martriū tandem. 8. kal. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit serū. hūc cū boues p flumen deferret ibesam puerū in humeris sinis portasse.

Cosmas t Damianus xpi amissimi viri ac medici celeberrimi apō Egeā ciuitatē cōprehensi. hoc tpe p⁹ vuscula t carceres. p⁹ maris dimersiōs atq; ignes lapidatiōs q; ac sagittas. diuersimod⁹ superatas capite plexi sūt. Martrizati fuūr aūt beati Cosmas t Damianus Antim⁹ Leōtius t Eupreprius. 5. kal. octobris.

Methodius

Georgius

SIthodius primū Olympiade t postea Tyri ciuitatum episcop⁹. his tpibus i calchide ciuitate q nigropontū appellat (vt dua⁹ scribit hiero) martrio cozonat. Qui cū eruditus sim⁹ esset vir mlta edidit documēta. Et pcessū de mōi creatōe eidez i carcere revelata. passus aūt fuit. 14. kal. octobris. Fuit aūt mtidi cōpositiōz sermōis aduersus porphirū pfect libroscer sumpositum decem virginum.

Marcus t Marcellian⁹

Maximus t Gladius

ORgom⁹ romau⁹ miles. cū his tpibus apō Nicomediā exulteret. et Diocletiani persecutiōs quā maxīe xpianos inferebat plurimū detestaret. ab ipso impatore capt⁹. tussus ē fustibꝰ di t lamīis t sb craticula crudelissime assari. sed adhuc spirituente. 5. id⁹ septēbris laqueo fecit cū necari. inter cozp⁹ Mpus eius rome via latina sepultū est.

Marc⁹ t Marcellian⁹ germani t ciues romāi sb hac persecutiōs rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi statim ad stipitē ligati. in cozpedib⁹ acutos sutes ifigi pcepit. Qs cū nō cessaret laudare nomē dñi vbi vbi xpi lācea trāsfigi imīdunt. quo vulnere. 14. kal. iulij ad celos migrūt.

Maximus t Gladius viri clarissimi p hoc ipsum tps cū pdigna vroze prima t duob⁹ filijs i vbe hostia a satellitib⁹ Diocletiani tenti in exilio deportant. Et. xij. kal. marcij incendio cōcremant. ac sic eo incendio martrij sacrificium deo obtulerunt.

Sebianus

Sebastian⁹ illustrissim⁹ vir primꝰ cohortis diocletiani principatũ gessit quẽ multes vt patrẽ venerab⁹ aut⁹ veruscꝫ dei cultor. hoc ꝙdẽ tpe cũ multos xpi martyres exhortationib⁹ z vocatus ꝑcipue marcũ z marcellianũ gemitos z eoꝝ ꝑ gemitꝰ in fide xpi cõtinuisset. z trepidas illoꝝ mentes cõfirmasset ꝙs eẽt in trepide sese xpianũ ce cõfessus est. Nicostratũ cũ vxore muta cui loquelã restituit ad dñm puerit. Quo audito diocletian⁹ illũ cõprehẽdit. iussit eũ in medio cãpo ligari z quasi signũ ad sagittã a militib⁹ sagittis figi: qui eũ vndiqꝫ impleuerũt vt ferme ꝙsi enci⁹ eẽt hirsutus sagittis. z eũ mortuũ relinquẽtes. ꝙ infra paucꝫ temp⁹ sanitatẽ recepisset impatorib⁹ in pallatio eoꝝ psecutionẽ inuictã fore decla rans qui eũ tãdiu fustigari ꝓceperũt donec spũs redderet. Quo mortuo sat ellites diocleciani corp⁹ ei⁹ in doaca ꝓiecerũt. qui beate Lucine apparuit vocẽ locũ eoꝝ poris sui z qõ in vno pondebat qõ mil sordis eum tegeret. Id inde leuãs cata cumbis sepelivit. Martyriũ aũt passus est rome diuus sebastianus in vrbe ro ma sub. 15. kalend. Februarij.

Lucia martyr

Lucia virgo deo deuota natione sicula z speciosissima inter ceteras insule il li⁹ virgines i hac psecutione apud syracusanã ciuitatẽ passa fuit: bãc mater ei⁹ cuidã ꝑclaro iuueni desponsauerat: sed receptis vtilisqꝫ beate agathe miraculis rogauit matrẽ ne cetero sponsam eidẽ poiare dignaret quã grãm tandẽ ob tinere ꝓmerut. Et illa ꝓfectum ampliꝰ patrimoniũ pauperib⁹ z vidius distribuit. Quo audito sponsus in iudicio paschasij ꝓsularis lite ꝓponit: dicẽs sponsas suas christianã esse: z cõtra leges viuere augustoꝝ. quã ide paschasius corruptes ad sa crificia demonũ psuasit. z nisi dictis obtempauerit se ad lupanar tanꝫ scortum adduci facia. z statim lenonib⁹ ꝓcepit vt eã illuc ducerent: illa aut. mñꝫ inquatur corp⁹ vicios⁹ nisi de cõsensu metis. Nã si iuita violari me fecerꝫ casta sum mihi duplicabit ad coronã. Eam aũt spũssanct⁹ tanto pondere fixit vt penit⁹ moueri non posset. etiã adhibitis iumẽtis z bobus. bis territis pascasi⁹ ignẽ copiosum circa eã fecit. tunc angustiantẽ paschasiũ amici eius nõ ferentes gladiũ in ei⁹ guttur inter gi fecerunt: ac sic iudibus decembris spiritũ emisit. cui⁹ passione z sepultura siracusana ciuitas sp decorata fuit.

Ytus

Vitus puerulus natione siculus: his tpib⁹ cũ modesto z crescentia nutrice sua apud sycilã insulã martyriũ petiit gloriosissimũ. hic cũ eẽt duodecim an noꝝ in xpm credẽs quãtũ poterat indigentib⁹ miserat: cũ eẽt virtutib⁹ maturꝰ a sacrilego patre byla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cũ noller blã dis patris sermonib⁹ acquiescere a valeriano ꝓfecto grauissimis penis afflict⁹ est. deinde angelico monitu nauẽ ꝓscẽdit. z comitantib⁹ secũ modesto pedagogo ei⁹ z crescentia ad tonagritarũ territoriũ nauigauit. Ibi ꝑ aliqꝫ temp⁹ in oꝫnib⁹ in cognit⁹ psistẽs: ad diocletianũ pdente demone adduct⁹ est. cui⁹ filiũ a demonib⁹ obsessum curauit. Cui diocletian⁹ psuadere cepit: vt culturã dijs impenderet sed cũ nõ acquiesceret vinculis ferreis astringi i carcere teterrimo. Sed cũ in fide i⁹ mobilis pmaneret. Iussi sunt in ollã resina z pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Demũ i catasta extẽsi sunt z dissipata sunt ossa eoꝝ et viscera ap parerẽt. z sic⁹ est terremot⁹ magn⁹ z angel⁹ dñi cripuit eos z pduxit iuxta fluuiũ syler ibiqꝫ orates migrauerunt ad dominũ. Eorum corpora florentia collegit z cum aromatibus sepelivit. Passi sunt predicti martyres. i 7. kalendas Julij.

Affra z hilaria

Affra filia regis cypri cũ pater i bello vict⁹ in florida etate cũ matre hilaria insulã egressa romã puenerũt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet fi liã veneri dicauit. Cũ ven⁹ femina cypriana fuit quã ob pulchritudinẽ dea dice bãt: z i cypro phanũ ei⁹ structũ fuit. Inde ad augustã videlicã venerũt vt regia fieri posset: obsceno in seruicio veneris tradita fuit: tpib⁹ seue psecutionis diocle tiani. Marcellus cũ felice diacono domũ ei⁹ ingressus cũ oꝫnib⁹ vota p solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eũ esse xpianoꝝ antistitẽ se turpẽ peccatricẽ confitet: qui eos oẽs a pessima cultura z actu illicito diuocauit: p eorum indicium eas baptizãs: frẽm hilarij dionysium cpm augustẽ fecit: postea a gaio iudice cõprehẽdit iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Suffitia aũt nubi peccata mea q̃ ignoras deũ feci. qõ iubes nunc facia: Tuncta igit⁹ ad insulã flumis lica haud longe ab augusta vbi eã sti pitti colligarũt

Pantaleon

ignẽ accẽso ait gras dñe q̃ me dignat⁹ es hostiã accipe ꝓ noie tuo z cunctis spũs. Hilaria deinde cũ digna eunomia z eutropia ibidem accenso igne pro constãtia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon vir illustris z medicine artis eruditꝰ z ipe hoc tpe apud nicomediã ciuitatẽ ꝓ fide xpi cruciat⁹ est. Is fuit filiꝰ senatoris medicinas adhuc puer addiscẽs. a ꝓceptore duct⁹ ad palatiũ ꝓpter decorẽ laudat⁹. Cui hermolaꝰ ꝑsby ter pollicebat si in xpm crederet oẽs egrotos siue medicina i ei⁹ noie sanaret. a q̃ postea baptizat⁹. inde pñte patre cecũ illuminauit z ambos ad fidẽ puertit. que cũ maximian⁹ intellexisset eũ adduci iubet z paraliticũ sanauit. Eculei igit⁹ pena ꝓ fide xpi z lãpadarũ exustione mirum in modũ cruciatus a dño tamen consolat⁹ missusqꝫ i sartaginẽ plumbo buliẽte repletã: dño apparẽte plumbum refrigui: bestiasqꝫ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cõuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ipe cum preceptore suo her molao z alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyrium consum mauit.

Dorothea

Eleutherius

Quatuor coronati

Dorothea ⁊ Theophilus

OOrothea vgo glīosa apud cesaream cappadocie vrbem: q hoc tempe cōprehēsa p xpō martyrū p/tulit. primo i catasta lenit. tandē firma in fide palmis dnissime cesa ad vltimū capite punita finit. In eē cō/fessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spō/sa xpī rosas de paradiso sponsi tui mittas. Dorothea puer ferme quatuor annoz apparuit ferens in/sportula tria mala ⁊ tres rosas: q̄ recepta theophilo iubet qui accipiēs illico cōuersus est ad fidē erat tēpe hyemale frigidū mēsis februarij cū hec rose pfitate fu/erūt ⁊ ipse recte gīnissime tozē nonnisse gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissimi miles sub hac pse/cutione apud nicomediā asie vrbē cū aliis īnume/rabilib⁹ martyr efficit. e qb⁹ alij gladijs obtrūcant alij ignib⁹ cōcremant. alijq in mari papites dant. Postre/mo ⁊ ipse eleutherius: dic cū diu p singula corpis mē/bra cruciaret. ⁊ semper validioz efficeret. demum ve/luti aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris cum palma martyrij paradisum introiuit.

Quatuor coronati

Sergi⁹ ⁊ bach⁹ viri nobilissimi q bos tumule⁹ cū essent primicerij palatij apud maximianū imp/atoze accusati q xpiani eēnt. ō ducti ad tēplū ioīs ca/sacrificare nollēt veste militari depositā. bach⁹ extēsus neruis crudis vsq ad fluxū sanguis ⁊ disruptionē ve/nis ⁊ secretis lamat: expirās extra castrū pijcit volu/eres a bestijs corp⁹ illesum seruarūt: q̄usq fideles sepul/ture tradiderūt. Sergiū aūt cū iflectē nō posset clauat/futilarib⁹ calciatū añ currū milij militarib⁹ currē iussit/cui fide fixus stetit nonis octob. ei occollari pceput.

Sergius ⁊ Bachus

Euphemia

Fides ⁊ Caprasius

Felix ⁊ Adauctus

Felix ⁊ Fortunatus

Quatuor coronati sex seuerinus: seuerianus: car/poforus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veni/ens cū oēm militiā ad sacrificādū asclepio cōpelleret. hi quatuor reluctātes ictibus plumbatazq occisi sunt ⁊ corpora eoz in platea cambus tractata. beatus seba/stianus cū melchiade papa nocte sepelīt. ⁊ cū eoz⁹ nomīa reperire non posset ideo septimo ydus nouē/bris sic colenē: quoz nōa postea reuelata sunt.

Fides vgo sextissima i vrbe ageno a daciano ado/lescentula xpiana. cū nec blandicijs nec minis ad/imolādū dijs gētiliū īduci posset: sup eratē eneā ex/tensa substratis carbonib⁹. dum sic torqret mīto s ad xpm cōuertit. Sanct⁹ caprasi⁹ q terroze pfidis sub ru/pis latebat ea cernēs orauit vt de⁹ eā victricē faceret vi/dit colūbā nueā de celo descendēte. que coronā auro gēmisq lucentē sup caput virginis collocauit: ac incē/diū extinxit. ideo offerēs se xpianū cū primo ⁊ felicia/no ⁊ fide virgine capite truncati sunt omnes.

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud Chalchedonēsem asie vrbē a pcōsule quodā noīe prisco cū aliis septuaginta cōprehēsa cū deo marti īmolare nollet oīa tormentoz genera in ea expēdit: q̄ oīa p xpō cōstāter ptulit videlz carceres verbera. rota tarū argumēta ignes lapidū angularū pondera: be/stias virgarum plagas: igneas sartagines rursumq a bestia morsa īmaculatū spīritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie epūs cū adaucto ⁊ ianuario presbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectoribus his tempori/bus in venusia vrbe eum diu in carcere macerati sunt per totam affricā ⁊ sicilīam cuz multis afflictio/nibus perduxi. Tandem nono kalendas Nouembris occisione gladij consūmati sunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa latera eorum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententia tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

Blasius

Primus ⁊ felicianus

Quintinus

Maximilianus epūs ⁊ martyr

Juliana

Pamphilus

Ruffus ⁊c̄

Margaretha vgo pulcherrima. natiōe antiochena de parentib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. p⁹ morte matris apō nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quīdecim annū attigisset ⁊ speciosissima esset. Olybrius visa vgine in concupiscentā ei⁹ exarsit. Cū ñ eā xp̄ianā esse diceret in carcere cōicit. ⁊ dcin cū dijs īmolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedit. inde pectinib⁹ ferreis tussit carnes ei⁹ sulcari. ⁊tē rato in carcerē retrudit vbi dyabol⁹ i forma draconis apparēs q̄ eā trucestur̄ facto signo crucis euasit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta oīōe p oīb⁹ etiā ipse cuntīb⁹. ⁊ parturientib⁹ se ei in partu cōmēdāb⁹. martirīū. xiij. ydus iulij complevit.

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac tenuissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosiq; euasit. Cū aūt sctūs Quintus p ānos plures gubernasset laureaceñ eccl̄iam i prima⁊ tem a clegieb⁹ eccie assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oīb⁹ in laureacēsem archiepm maximilian⁹ elegit. qui pp̄lo salubri doctrina p̄fuit. Lpib⁹ vero cari ⁊ numeri ani imperatorib⁹. Eulali⁹ p̄fectus ad ceylā missus boues ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōz accesere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martirij palmā meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto ȳd octob. quē dux baiocariox in pataui sup ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Blasius epūs. Cū in oī scitate ⁊ mānsuetudine polleret. Et i sebaste ciuitate cappadocie. xp̄ianī i epm eū elegerī. Is ad vitādū rabiē psecutiōis intrauit spelūcā cuiusdā mōtis. cōuenēt ad eū bestie q̄s sanauit. cozui q̄s alimoniā ei referebāt. qđ cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracla facīēs: filiū cuiusdā muheris i extremis laborātē pp̄ter os piscis trāfuersus in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare rēnuit: impauit cū ligno suspēdi ⁊ carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ lanian̄. Septē aūt mulieres xp̄iane sanguinez exaptebāt: q̄ postea decollate fuer̄t. Blasius q̄s cuz duob⁹ puuis filijs bax mulier caput truncatus est.

Iuliana vgo p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tp̄e apud comū ciuitatē alpine gallie vbē capta martyrū scissimū ptulit: q̄ sponso suo eleusio p̄fecto yzdis cū p nole xp̄i ad oia supplicia se offerret. p̄mo cesa virgis a septē milib⁹ nolēte sacrificare diuinc p capillos septē bouis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta p̄stantissime ptulisset: postea palā cū diabolo p̄fixit. ⁊ de ipso clarissime triūphauit. In deq; flāmas ignū ⁊ ollā feruēte supans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. i 4. kalendas Marcij adepta est.

Rum⁹ ⁊ felician⁹ romani viri religiosi hac psecutione a pōtificib⁹ templox apud diocletianū accusati ferro vinci in carcere recludunt quos angelus dñi p̄solat⁹ est: vnde ad berulis pbanū ducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario .i5. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursus gladio p̄sūmauerūt. horz corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Pamphilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac psecutione testāte hieronymo apud cesaream palestine vbē passus est. cui⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinox voluminū cupidus fuit vt magnā partem librox origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si creti regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore secōdo kalendas nouembris martyrū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinq; ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sint famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi. 5483. Anno xpi. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre p̄tecto diocletiani t maximia/ ni tpibus fuit post gaium pōtifices: die sexto pōtificatus anno tā diocle/ tiani p̄secutione seuiente a carnificib⁹ capt⁹: ad sacrificia gentiū ductus: cū mi nis iustarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu pterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito p̄silio centū t. lxx epōz in sinuessa vrbe campanie: eo t marcellin⁹ squalidus t pulueruleⁿt⁹ ac cilicio indutus ,pficiscit: petitq; vt sibi p incōstātia debita pena tribuat: qui cum dānare in tāto cōcilio nemo vn⁹ inuent⁹ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellin⁹. tra-

Cōciliū cētū t. lxxx. epōz i sinuessa vrbe cāpanie

tus diocletianum adijt hoteziq; increpat q se im pulerit dijs gentiū imo lare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcel lin⁹ cum claudio: cyrino antonino xpi fidelibus. Intereūdū vo marcellū p̄sbr̄us admonet ne dio cletiāi p̄cepti obtemperet i reb⁹ maxie ad fidē ptinentib⁹: neue corp⁹ suū sepulture traderet qō di rerat ob negatū saluato rē se id neq; meruerit bo rū aūt simul intereptor corpa diocletiani iussu ad dies. vi. t. xxx. insepulta iacuerūt via publica. vñ petri apli iussu q marcello i somnis appa ruit via salaria cimiterio

Marcellus

Eusebius

Melciades

Linea Bunoz pontificum

Marcellinus

p̄silie sepeliunt sexto kal. maias. sedit aūt annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq; t viginti.

Anno mundi. 5493. Anno xpi. 294.

Marcellus papa natione roman⁹ patre būdicto ex regione vie late a cōstā no t galerio vsq; ad maxentiū puenit. Is licet multoz turbinū⁹ vexat⁹ diuino tñ cultui intent⁹: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice auctoritate. P̄silla q̄s matrona romana ei⁹ suasu impulit cimiteriū suis sumptib⁹ via salaria cōstruere. ntulos q̄ quinq; t viginti i vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eo rum q ad fidē ex gentib⁹ quotidie veniebāt. Cōsulū tri: t eo modo sepulturis martyz videbat. Annis aūt quinq; sedēs mensibus sex diebus vno t viginti. Maxen cius vo vbi lucinā matronā instituisse ecclias dei rerū suaz heredē intellexisset. trat⁹ t mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere omnis conat⁹ est. vt t episcopatu se abdicaret. t xpianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua p̄cepta vidit. ad custodiēda atalia eū misit vbi nec ofees nec iejunia p̄termisit. patrochiasq; ep̄us gubernabat. a clericis liberat⁹: iterato in stabulum seu caca balum. Maxentiⁿ⁹ iratus eum redigit. vbi cū sede t incommode habitaret. pe dore et situ mortuus est. Vacat ei⁹ morte romana sedes dies. xx.

Eusebi⁹ papa natiōe grec⁹. p̄sbr̄ medico: pōtificatū adijt Cōstātino t Ma xentio impatib⁹. Cōstituit ne epi aliq in iudiciū suū cōm vocare p̄sumāt Is dum i papatu viueret crux dñi inuenta est idno nonas maij. hereticos q̄s idē pōtifex reconciliauit inposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacro/ rum ordinū mēse decembri. cui p̄sbros. xiij. diaconos tres. epos. xiij. creasset: ro me moritur. t in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Se dit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis va rie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij licentia maximi tpib⁹ fuit. Vir sane sceritate t scientia multū insignis. Qui vt erat grauitate p̄clar⁹. Cōstituit ne q̄s vnq; aliqua suspitiōe: aut aīa verā phatiōs cōdemnaret. Eius q̄s institutū fuit. ne die dñico: neq; quita feria ieiunaret. q̄ hos dies pa gani q̄si sacros celebrant. Multa q̄s in oblatiōibus sacrēdis p̄stituit. qō Manicheoz hereticis i vrbe roma tū maxime inualescebat. His aūt p̄actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petr⁹ Alexandrinus cp̄us et Lucianus antiocenus p̄sbyter romanus. Aliiq; complures episcopi et sacerdo tes. Sepult⁹ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuoz mensēs septem. diebus. ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus

Maximus

Maxentius

Constantius ⁊ Galerius abdicãtibus se ab imperio diocleciano ⁊ maximiano imperij gubernacla suscipientes. pusillas inter se partiti sunt. Cõstantius igit Galerius augusti ercan sunt: Diuisusq est inter eos ita romanus orbis Nam galerius illiricũ Asiã ⁊ orientez sortitus est. Cõstantius vo singulari moderamine vsus. Gallia tantũ ⁊ hyspania cõtentus sunt. Licet ⁊ ei italia sorte obtigerit. Cõstantius cũ cõtentus dignitate augusti italie aut affrice administrãde sollicitudinẽ recusauit. Ut egregi⁹ ⁊ pstantissime ciuilitatis: diuitijs pusillo ac pauperi studẽs. fuisset cõmodatio admodũ affectãs: diceisq melius publicas opes a priuatis haberi. q̃ intra vnius claustrũ referuari. Ideo aũt cultus modici vt cũ seruis diebus se cũ amicis numerosioribus esset epulandũ. primatoꝝ et aliq̃to bostiarij petito triclinio sterneret. Hic nõ modo amabilis. sed etiã venerabil gallus fuit. pcipue quod diocleciani suspectã pricidentia. et Maximiani sanguinaria temeritate imperio eius exulcerãt. Fuit aũt cõstanti⁹ hic Claudij sedi ex filia nepos. quẽ vt Diocleciano⁹ imperator vna cũ Galerio sibi affinitate ⁊ beniuolentia cõiunget et Theodorã maximiani pignãta et vxorẽ dedit. Ex qua postq̃ sex filios suscepisset eã repudiauit: q̃ repudiata Helenã anglorꝝ regis filiã captiuã vxorez duxit. Cõstanti⁹ cũ humanissime gubernasset. Constantio ex helena suscepto Boracio in britannia pricipatus sui anno tredecimo mortẽ. Atq; i diuos summio omnium consensu referitur ob eius manifestudinẽ ⁊ clementiam.

Galerius vir ⁊ probe moratus. et egregi⁹ in re militari. Cũ italiã quoq; finiente constãtio administratioi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit vt delicet Maximianũ quẽ orienti pficit. Et Seuerũ cui italiã dedit. Ipse illirico cõmorat⁹ est. Retinuit etiã illiricũ. quod ea barbaros hostes popli to. riter facturos sentiebat. Maximian⁹ aũt beneficijs spe recuperãdi imperij ad spem erecti: cessumẽdi fastigij qõ inuit⁹ amiserat tomas adiolauit ex soliudine licentie. quã sedem pmiat⁹ elegerat i agris amenissimis cõsenescẽs. Diocleciano cuius p litteras adhortat⁹ est. vt depositam resumeret potestatẽ quas ille irritas habuit. Cõtra hos mot⁹ missus a Galerio Seuer⁹ romã cũ exercitu venit. dũ vrbẽ romam obsidet fraude militũ. qui ei Maxentio sentiebãt ciuitatẽ: fugiens. denuim tamẽ occidit. Paulũ etiã abfuit. q̃n Maximian⁹ pater militũ beniuolentiam pollicitatiõ⁹ ⁊ largitõne querẽs a filio Maxentio occideret. Is aũt i gallias ad cõstantinũ generũ pfect⁹. dolo cõposito tanq̃ a filio esset expulsus molitus aũt cõstãtinũ repertã occasiõe interficere. qui i gallijs ⁊ militũr pulcatus iã sanctore regnabat. Celis fracis atq; alamannis captisq; eoꝝ regib⁹. de tecto p fanestã ei⁹ filiã dolo quẽ tez oẽm marito aptit: fugiẽs. ac militie hercul⁹ pfigit. ibiq; oppssus suoꝝ fecler penas tandẽ luit: vel sic pm (vt qdã volunt desperat⁹ teb⁹) interfect⁹ a Galerio aũt licin⁹ imperator fact⁹ moꝛs galerius cõsecuta est.

Licinius imperator fact⁹ est. ex Dacia oriund⁹ a Galerio in partẽ imperij recipit. ppter ei⁹ in te militari pstantiã: notusq; galerio antiqua cõsuetudine. Et in bello qõ aduersus Narseũ gesserat laborib⁹ strenuus ⁊ officijs acceptꝰ Cõstantin⁹ tñ vir ingens pricipatus toti⁹ orbis affectãs. Licinio bellus intulit. Quius necessitudo illi ⁊ affinitas cuꝝ eo esset. Nã sorore eius cõstantia nupta Licinio erat. Ille pmo eius in pannonia. seõo ingẽti apparatu bellus apõ Cibalias instructiõe repentin⁹ oppssit. omisq; dardania mesia macedonia potit⁹ immensos pdonietas occupauit. Varia deinceps inter eos bella ⁊ pax recõciliata ruptaq; est. postremo licin⁹ nauali ⁊ terrestri plio victꝰ apud nicomediã se dedit. ⁊ contra religiõs sacramẽti Thessalonice pnat⁹ occasus est. Hic licin⁹ annus domationis sexcẽp⁹ quintũdecimus vite pxime sexagesimus occidit. anancie cupidie omnius pessim⁹. neq; alien⁹ a luxu venereo. Asper admodus aut mediocriter impaciens. infest⁹ libis quas pter insecta imodicã vrbis ac pestes publicã nonsiabat pcipue fozenses industria. Agrib⁹ plane ⁊ rusticãnib⁹. qõ ab eo genere ozꝰ altissq; erat satis vtilis ac militie custos. ad veterẽ institutã seueritatẽ. Spadonus et anilicoꝝ oim vehemẽs dissator. tineas sozicesq; pallacq; eos appellans.

Maxenti⁹ (cuius cõstanti⁹ mortu⁹ Cõstantiũ filiũ ei⁹ in britannia creat⁹ est imperatoꝝ. ⁊ in locuꝝ pfis exoptatissim⁹ moderatoꝝ accessit) Rome augustus nuncupat⁹ est: Rome eñ ptoriam exercitu tumultu Maxencius hercul⁹ filius. qui haud pcul ab vrbe i villa publica moꝛabat augustus nuncupat⁹ est. Ubi sanesissim⁹ ⁊ xpianoꝝ acerrim⁹ psecutoꝛ. Iuuenũ i amatoꝛ. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte pximus delectabat. Quito tñ cõstantin⁹ imperij sui anno bellus aduersꝰ Maxẽciuꝰ ciuile cõmouit. Copias ei⁹ multis plijs fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oibus exitijs seniente apud pontẽ milui⁹ victꝰ. Italiaq; est potit⁹. vt dus p dolore fuas fraudũ oblit⁹ pontem ad decipiendum hostes structus decipulus transit. cuius magna parte fluoꝝ satellitiuꝰ supmergitur.

Hij prescripti imp atores Cum constantinꝰ videbāt apud omnes magno esse in pcio. xpianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tñ milites danculū mittebāt qui obuiū quēq; cederēt. Arte quoq; magica delectatus: graudās maxie vero xpianas funestis sacris adhibitas fcēdebat infantū cruor; quoz cineribus in magia vtebat. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā p nephas posse. Simili vesania t crudelitate. Maximus quoq; in oriēte vtebat. Qui magoz mgīs t malaz araū doctoribꝰ pīma etiā decernebat. auguriis. diuinationibus fidē prestās. Decuoz ceteris in xpianos hec ola cōtemnētes est habitus. Vetera aut deludi nationibus fidē prestās. Decuoz ceteris in xpianos hec ola cōtemnētes est habitus. Vetera aut renouari ac more veterū sacra diis exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito viscerib⁹. supperatisq; intestinis ita distenditꝰ. vt inter se t putridū cadauer nil interesset: scarēbus vndiq; vermib⁹. t labo serpēte. tanto pedore vt sustinen ferox nō posset. grauissimis randē morbis diucius cruciatus. vitēdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc cōi in xpianos. nūc p xpianis agebat. hoc voleb̄ eius mentis. Cū loco maximiani a Galerio quoq; maximin⁹ in oriēte cōstitutus cesarvir cruentissim⁹ consimili crudelitate ca in regione cōtra xpianos vtebat. ꝓpter quā multi enecabant. Unde t multi et superioribus martirib⁹ coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq; q̄ in precedenti pscutiōe t nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

CRistina virgo celeberrima sub p̄dicta pscutiōe maximiani in Tiro passa ē hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset a plūbus in cōiugiū peteret. parētes in turri posuerūr. vt diis cultura virgo psolueret. A spū aūt sāto edocta ydola abhorreb at. que cū intellexit. cū nunis cā auertere nō posset. Jussit eā expoliari t a duodeci viris cedi. deiq; in carcerē mitti. t postea vngulis radi t membra ei⁹ tenera disrupi. Cristina aūt de carnib⁹ suis accipiēs in vultū patris p iecit dicēs. Accipe tyrāne t carnē a te genitā comede. Irat⁹ p̄ eā in rotā unpolu it t ignē t olcū supposuit. sed flāma exhiēs nulle quigētos occidit q̄ p̄ magicis artibus assenbeb at. Deceptꝰ vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte precipitaret. Quā angeli assumīt t ps eā baptizauit t reducta fuit in terra. Tandē post varia tormēta t mamillaz ablcisionē. Julian⁹ sagittas i coz ei⁹ duas t vnā in lat⁹ direxit. Diecq; cū palma martyrij ad celū gllosa ascendit

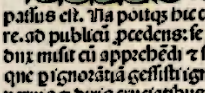

Menna mles

MEnna mles egiptius nobilissimis ortꝰ natalib⁹ p hec tpa i Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Ns potiꝰ hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū ꝓcedens: se xpianū esse libera voce declarauit. Qō audiēs pyrrh⁹ dux misit cū apprehēdi t suis aspectib⁹ p̄sentari. Cui dixit sacrifica diis t omia que p̄ignorātiā gessisti ignoscent tibi. q̄ cū obtemp are nollet. eo iubēte tam diu nerus t diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ip̄ius fedaretur. Deinde in ceuleo leuat⁹ lāpadibus aduritꝰ. Deinde depositꝰ ligatis manib⁹ t pedibus p fides ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus t cruciatib⁹ vsq; ad finē in laude t confessione oipotētis dei imobilis pmāsit. Denicq; data sentēcia gladio amiadueti iussus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xpianis furti ereptū mūdis lintheamib⁹ debita veneratione in cimiterio. s. ydus nouēbris cōditoz est. Postea in cōstātinopoli translatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

JUlianus quidā genere anthiocēsis. vir xpianissimus Apud romanā vrbē in hac pscutiōe p̄fata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoz duoz mire legunt passiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotuz. et ministroz eccie xpi. eē ꝓpter inmanitatem pscutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoni⁹ p̄sbiter et Anastasius t celsus puer yna cū matre t alij cōplurimi qui oēs. s. ydus tamen anij morte pculere.

Saturninus

Victor

VIctor mediolanēsis cuius a p̄meua etate xpianis bis reuponꝰ cū in castris Maximini augusti militare ꝺ seruiret. ad ip̄m tandē xpianus ꝓdiit. Et cū compelleret ydolis imolare. cōstanti aio recusauit. ꝓpter qō graviter cedi iussus est: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficeret. plūbo bullēti p̄fundit. et cuz nil etiā ex hoc penꝰ lederet tubente Maximiano octauo yd⁹ may capite cesus est.

Susanna

SAturninusq; presbyter t Basinus diaconꝰ rome cōprehensi in carcere diu marcerant. Indeq; exhibiti ob xpi confessionē a pfecto vrbis in eculeo leuant. t ibidez ungulis attracrant ac fustibus scorpiōibusq; grauissime cedunt. nouissime cū adhuc supmueret gladio trucati sunt. Quoz corpa vta salaria sepulta fuerunt.

SUsanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Caygs papeneptis sub hac persecutiōe Rome. s. ydus augusti capitis ob truncationē martirium complenit.

Catherina

CAtherina ꝑclarissima ẏgo egyptiaca bis trib⁹ flozuisse ⁊ martyriū ptulisse ex⁹ tradit historia: post imperium diocletiani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sctissima virgo generoso sanguie orta. cū⁹ pater noie costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo tñ i iuuenili etate pē rege a quo magnū pmonitus accepit ozbata fuit: nō tñ inter diuiciarū delicias ocio ⁊ molliciei femineę dedita sed tanta rez peritaz scia predita legit vt mirabile visum sit in tam tenera etate qō certamen disputationis suscepert. hec diuinissima virgo ab heremita de xpo edocta ac spōsa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte adhuc diocleciani ꝑsecutione ⁊ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xpianos flentes metu mortis ꝑsperisset: ad ydolata sacrificia impelli. etatis ãs. xviij. ānoz ad ꝑspectū maxentij andēter accessit. arguēs eū de vana cultura deoz ⁊ cū de crudelitate dur⁹ increpaint. Jussit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia custoditi. Exploratis sacrificio post longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapīa mirarēt. quisquis gnata pbos vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Jussitq; eā in oblatiū carcerē reclusi p dies duodeciz fame cruciari. Cui angelus dñi apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: qz tecū est dñs: p te multa cōuersi ad xpm cū palma martyriī introibūt. porphyriū vtiq; de maxentij necessariū cū ducētis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxore atq; alios veritatis xpi subdidit: ⁊ ad ecclesiā regna p martyriū ꝑmisit. Inde rotaz gladijs armatā: tēpestas subito ꝑsregit: ac plures lesit. Tandē obtruncatione capitis martyriī coronā adepta est. in loco passionis ozauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ mēoriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē p. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dñi. cccx. cuius natale celebrat. 8. kal. decembris.

Sophronia quoq; a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: se ipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobius ⁊ alij

ARnobius african⁹ clarissim⁹ phūs ⁊ orator disertissim⁹ Lactantiū firmianū ꝑceptorē bis tribus (iz valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud africā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoq; eloquētissim⁹ vir ⁊ nicomediensis ecclie presbyter p hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos epīas multas. ac etiā in sacraz lr̄aruz studio multū laborasset in beliopoli bythinie vrbe p xpo martyriū cōstanti ptulit ano. Jacobus item cognomēto sapiēs nisibine persarū vrbis epūs: multa p hec tpa composuit. que viginti⁹ volūminibus comprehendunt videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝓuersione de regno persarū ⁊ de ꝑsecutione xpianoz. Obijt demū (hieronymo teste) constantij principis tandem temporibus.

Lactantius

LActantiū insup firmianū pbm ⁊ oratorē eminentissimū arnobij predicti pbi discipulū hisdē tpibus floruisse ⁊ magni pēij ⁊ noīs fuisse cōstat: eo qp cū trichomedie rhetoricā docerent⁹ diocletiano auguste. p pter virtutes ac scie magnitudinē vocat⁹ cuz illustri grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqō tēpus docuisset tandē ob discipulox penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad scribēdū ⁊ cōponēdū libros se cōtulit. in qua qdē re etiā multū valuit. Ipse eim secūdus post ciceronis tpa ea in disciplina habebat. Demū in extrema senectute ystitut⁹ cesaris crispi filij cōstantini ꝑceptor i gallia datus est. Perscripsit aūt opa de diuinis institutionib⁹ ad versus gentes. De ira dei ⁊ formatione hois. ad demetriū auditorē suū. ad protum epīm. ad asclepiad. de persecutione. De positū dū esset adolescēs. etiā ode pulcra de affrica vsq; nicomediā exametris versib⁹ ⁊ alia laude digna.

Eusebius epūs

EVsebi⁹ cesaree palestine epūs q̄ ob pāphili martyris amicitiā pamphili nomē accepit. eo qp cū eo dē pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem memoratu dignissim⁹ p hec tpa tuis multaz rerum peritia tuz ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xpianos inter pbos ꝑcipuus ⁊ nobilissim⁹ habitus est. hic cū aliqñ arriana hereſ laborasset ad tuendā synodū accedēs spū sancto inspirat⁹ patruz sniam secut⁹ est. ac inceps vsq; ad mortē sanctissime cuz ortbodoxa fide vixit. fuit aūt i diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cuz pāphilo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē tpibus scripsit: maxie vero libros euāgelice ꝓparatōis: ecclīastice historie i porphyriū xpianoz hostē acerrimū. Apologias item sex. p origine cōposuit. De vita pamphili martyris a quo ob amoꝛē cognomentuz accepit libros tres. Itez cōmentarios eruditissimos in centuz ⁊ qnqginta psalmos. Preterea vt legit olim ꝑ minciarū cuz multos sctoz martyruz passiones ⁊ cōfessiones vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scripsitauit. hoc ideo: ⁊ pcipue euangelicā ꝓparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deozum religionem ob veritatis amoꝛem cōtemplit. Scripsit quoq; cronicoz historiā a primo anno abrahe vsq; ad annum dñi. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit demū eusebius hic post conuersionē cōstantini magni eidem quoad vixit multa benivolentia cōiunctus.

(Anno mundi. 5513. (Anno dñi. 314.

SIlvester papa natione roman⁹ patre ruffino post melchiadē pontificē cō-stātinī tpib⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita milleſimo nonageſimo primo vir vtiq; diuin⁹: alſpectu ſcz angelicus: ſermone mundus: corpe decorus. ope ſanct⁹ ꝑſilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: ſpe patientiſſim⁹ ac oīm caritate diffuſus. Cui tantā dñs cōtulit gr̄am vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus muro coleret affectu. Hic nāq; baptizato ꝑſtantino ⁊ plurib⁹ donatus ac eccleſijs pace reddita: multa ad cultū diuinū ſpectātia conſtituit. primo vt chriſma ab epo tm̄ cōſecrare⁊. vt epi baptizatū ſignarēt ꝓpter herecā ſua ſtonē. vt baptizatū chriſmate linīat p̄sbyter occaſione mortis. addit ꝑterea. laicus clericū in iudicū ne vocet. Clericus cauſas ſeculi non agat. nec añ iudicē ſecularē cauſam dicat. Preſbyter celebraturus neq; ſerico neq; panno tincto vtat: ſ lineo equidē albo. Sic ſalbis celebrandū eſſe dicebat quē admodū i linea ſyndone ⁊ alba xp̄i corp⁹ ſepultū fuit. Grad⁹ q̄s in ordinib⁹ eccleſiaſticis ꝑſtituit vt vnuſquiſq; vno tm̄ ordine ꝑtentus ſit. ⁊ vnius ſolū vxoris vir. Dicit añ ſanctiſſim⁹ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera ſua memorāda ferē romanā vrbem a draconis peſtilentia lib eraſſe. Demū vbi ex ſacris ordinibus ſepties menſe decembri habitis p̄sbyteros duos ⁊. xl. diaconos ſex ⁊. xxx. epos quinq; ⁊ lx. creaſſet. Moritur ac ſepelit in cimiterio priſcille via ſallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal. Januarij. Sedit añ annos tres ⁊. xx. mēſes decem. dies vndecim. Vacat tum ſedes dies. xv.

(Anno mundi. 5533. (Anno dñi. 334.

MArcus papa natione romanus patre priſco poſt ſilueſtrū cōſtātinī tpib⁹ fuit: vir bon⁹ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu ſuſcepto ad curā xp̄iane religionis cōuerſus inſtituit vt epi boſtienſis a quo roman⁹ cōſecrare pallio vteret. voluit ꝑterea dieb⁹ ſolēnib⁹ ſtatim poſt euāgelium ſimbolū a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝓcilio declaratū. Duas ītē eccleſias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ ſepult⁹ eſt. Alterā i vrbe roma ad palatinas q̄s dē ꝑſtātin⁹ nūcupāt exornauit ⁊ auxit. Is poſteaq; ex ſacris ordinib⁹ bis meſe decebat habitis diaconos p̄sbros ⁊ epos creaſſet. moritur ac ſepelit in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. ſedit añ annis duob⁹: mēſib⁹ octo: dieb⁹. xx. Vacat tuꝫ ſedes dies. xx.

(Anno mundi. 5555. (Anno dñi. 336.

IUlius papa natione roman⁹ patre ruſticio tpib⁹ conſtātij fuit mirande ſcitatis vir ⁊ doctrine. Is arriana inualeſcēte p̄ſidia: multis incōmodis vexat⁹ a cōſtante cōſtantini filio exilio dānatus. In tanta añ rerū ꝑturbatione tandē poſt menſes decē romā ab exilio redijt nec deſtitit orientales epos reprehendere maxime ꝙ arrianos q̄ in iuſſu romani pontificis anthiochie cōcilio iudicerāt: cū id ſine eius auctoritate fieri nō poſſet. Omiſſis his cōtentiomb⁹ duas baſilicas edificauit vnā iuxta foꝫ romanū. aliā in tranſtiberina regione Tria item cimiteria extruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēſi. Cōſtituit ꝑterea ne ſacerdos alibi q̄s apud iudicē eccleſiaſticū diceret: Voluit ītē vt qui iudicē haberet ſuſpectū romanā ſedē poſſet appellare. ⁊ vt oīa ad eccleſiam ꝓtinētia p notariū aut p primicerū notariorꝫ ſcriberent. hos bodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocam⁹. Iul⁹ ꝙ cū ex ſacris ordinib⁹ ter meſe decebat i vrbe habitis p̄sbros. xxuij. diaconos tres: epos nouē creaſſet. moritur ac ſepelit via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma nuliario tercio. pridie ydus auguſti. Sedit annos. xv. menſes duos: dies ſex. Vacat tuꝫ ſedes dies quinq; ⁊ viginti.

(Anno mundi. 5543. (Anno xp̄i. 344.

LIberius papa natione roman⁹: patre auguſto cōſtātij ⁊ cōſtātis tpib⁹ fuit. hui⁹ tpe ꝓcilio apud mediolanū habito oēs qui athanaſio fauebāt in exiliū pellunt. Preterea ꝙ cū in ſynodo ariminēſi orientales ſacerdotes callidi bonos ⁊ acutos occidentales ſimplices ⁊ imperitos argumentis ac fallaciis cōuincerent quā diſputationē ꝑtermittim⁹ xp̄m em̄ cū pre bonouſion eſſe negabāt. hoc añ qz primū liberi⁹ pōtifex aperte impugnabat qōqz etiā athanaſiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellit. atq; ita triēnio ab vrbe abfuit. At ꝙ ſacerdotes congregata ſynodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē creārūt. qui ſtatim octo ⁊. xl. epoꝫ cōuentu nouos p̄sbyteros vrſacij ⁊ valentē ab eccla ſeperarunt. Inde rogatu ⁊ pre cibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulſo felice liberiū introduxit. Pōtifex añ tamen ſt cū arrianis ſentiebat eccleſias dei q̄diligenter exornauit maxime ſepulcbrū ſancti agnetis: ⁊ baſilicā quaꝫ de noſe ſuo fecit apud macellū lidie. Demuq; cū ſacros ordines bis celebraſſet rome moritur ac ſepelit via ſalaria i cimiterio priſcille. ix. kal. maij: Sedit ānos ſex: hm alios. xvj. men. iij. dies. 4. vacat ſedes dies ſex

Linea Impe
ratoꝝ
Constantinus
magnus

Constancius

Constantinus

Constans

Onstantin⁹ magnus. ex ob scuriori mrimonio filꝰ Cōstancij augusti in Brittānia creat⁹ est impator. Cū res publica a quattuoꝝ impatoribus te nebaf: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Luciniō t maximiano nouis boib⁹. Constātin⁹ tñ vir ingens: t oīa efficere ntēs: que alio ꝑaraſſer. ſil⁹ principatū tot⁹ orbis affectās. ceteros vt ꝑmissus est viat. Vir ꝓio imperij tẽpore optimis ꝓcipibus: vltimo medijs cōparādus: inmunere in eo ani corpiſq; virtutes claruerūt. militaris glie appetētiſſim⁹: fortūa i bellis ꝓspera fuit. Illā etiā Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Cunlib⁹ artibus t liberalib⁹ studijs dedit⁹: affectatoꝝ inficie t amoꝝis. Anno igit abvrbe cōdita milleſimo nonagesimo ꝓio. dñi vero āno. ccc xxxix. sub hoc ꝓcipe xpiani a tyrannis ante oppſſi nō nihil respirare icipiūt. Pacē eīm petētib⁹ libēter dedit. liberalitate t gra oīm sibi benivolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo t bono iuſtinas ab scidit. seueras nimiū emēdauit. Urbē in Bizantij ruinis de noie suo cōdens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conat⁹: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt eriā littere sub equestri ei⁹ statua indicabant Is igit tant⁹ ꝓceps oīa circūſpiciēs vbi honestate xpiane religiōis intellexit. Eā ita cōplex⁹ est vt tur⁹ ad b ellū: nō alio q̄ crucis signo vteref: qō sereno celo duz in maxentiū tyrānū copias mouet: t viderat t adozauerat. Astātesq; angelos audierat dicētes. Cōstantine: .gō eriā fecit t tyrannos oēs a ceruicib⁹ populi ro. xpiniq; oīm depulit. Tantū itaq; principes ac tam humanū nactus filiester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seu entibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā venies: Constātinus erga xpianos bene animatūs: promptiorē ad optume de eccia dei ꝓmerendū reddidit. Nam t pōtifib⁹ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qō quidem Siluester aspernat⁹ tanq; religiose capiti mime cōueniēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ꝓtent⁹ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat. q̄ aliqui falſe dicāt cū vsq; ad iordanē duxiſſe. Bellum laudē aduersus parthos molies qui nam Mesopotamiā fatigabant. vno t trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto t sexagesimo apūd Nicomediam in villa publica obijt. Benūciata mors ei⁹ eriā p crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci comētam vocant. Atq; inter diuos merit referri.

Onstanti⁹ post mortē Cōstantini magni ꝑis cū cōstantino t cōstante fratribus imperū adept⁹: eoq; tp̄e res romana sub vno Augusto t trib⁹ cesarib⁹. qō nūq; alis fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq; vnū fris filium: Nep dalmatie cesar. ꝓpria indole neq; patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore militari oppressus. Dicēte poeta Cōstantō patrueli suo quā iubēte Cōstantinū porro bellū fratri inferente: t apud aquileiā inconsulti ꝓlium aggressus. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

Onstans impius aggressus qō aliquādiu strēnuus t iustus fuit. Mox cuz t valitudine improspa t amicis prauioꝝ vteref: ad grauia vicia puersus Cui intollerabilis ꝓsicialibus: militibus imocūdus erat. facilōe Maxentij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etatis trigesimo. Diuersa constācij sortuna fuit. A persis cīm multa et grauia ꝓpulsus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cepis exercitibus nullū ei cōtra Sapozē regē persaz ꝓsper bellum fuit. nisi qō apud Singarum haud dubiā victoriā serocia militum amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricas gallias obtinente: etiā illiricus nouas res habuit. Vetranione ad imperium cōsensu militum electo: quē grandeuū tam er cunctis amabilem diuturnitate et felicitate militie ad tuēdum Illiricum principē creauerāt. virum pbum et mozi veterē et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Vetranioni imperū. Rome quoq; tumultus fuit Nepociano constātini sororis filꝰ q̄ gladiatoꝝ manus imperiuz vindicante: qui seuis exordijs dignum exitium nactus est. Vigesimo enim atq; octauo die a Maxentianis duabus oppressus penas dedit. nō multo post apd Mursam maxentius ꝓfligatus est. Orieti mox cesar est datus gallus: maxentiusq; diuersis ꝓlijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā seroꝝ t ad tyrānidē ꝓnior si sus iure impare licuisset. Siluanus āz i gallia res nouas molitus an diē trigesimū t ipse extinctus est. Solus i imperio romano cōstātius augustus fuit. Mox iulianū cesarē ad gallias misit pacu celē suum galle fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in mānū sororē. cū multa oppida barbari expugnassent qui bacur t gallorū t germanoꝝ motꝰ virtute sua compescuit. Constantius inde partici bellis occupat⁹ in itinere obijt inter alicia capadocieq; anno imperij octauo t trigesimo etatis quinto t quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus mimꝰ t amicis t familiaribus credens.

Constantinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. t ca admodū patula esset: eā postmodū constantinopolim nōiarūt. Constātin⁹ em̄ imperator cognomi ne magn⁹: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē trāsferre: quo facili⁹ partiū excur sationes cōpesceret. Tradūt aliqui autores in troadē pfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse: vbi quon dam agamenon: ceteriq; grecoꝝ principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a xpō saluatore locū aliū designāte: ceptū opus (cui⁹ diu manserē vestigia) infectū reliquisse. atq; in traciā na uigantē bizantiū peruenisse. Cuiq; sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes excitasse turres magnificentissimis tuꝝ priuatis: tuꝝ publicis operib⁹ exornasse. Tāndēq; illi decoris adiecisse: vt altera roma nō inmerito dici posset. Scriptores veteres qui florente videre: deorum potē⁹ in terris habitaculū q̄ imperatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā imperator indidit: sed vicit obsti natio vulgi: vt a cōditore pon⁹ Constantinopolis vocitatet. Quā ei⁹ successores imperatores passim tuꝝ pu blicis edib⁹: tuꝝ priuatis ceuū pallacijs t quidē supbissimis exornate curarūt. Et adeo vt exteri eo venie tes vrbis splēdorē admirari: nō tam mortaliū q̄ celestiū eā domicilū dixerint. Erant muri vrbis t altitu dine t crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qō reliquū est ad terras vergens: post alta menia t antemuralia. ingēti claudit fossa. Habentq; hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipsi⁹ pre se ferētes. quarū noia hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carthasea regia: caligaria: xilina: hacmagona: pbara: theodosia: t sylaea. Extāt in ea preter cetera magnificentissima edificia templū Sophie iustiniani celsatis opus: toto orbe memorabile nouētis quondā sacerdotib⁹ ce lebratū: mirabili ope: pciosa materia cōstructū. Ea denīq; vrbe tanto splēdore insignita fuit vt tot⁹ orien tis columen: t vnicū docte grecie domicilū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio senore: sub agathone papa: t sub iustiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a beleete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis p quingētos t quinquaginta annos possidere. postea pala logoꝝ clarissima familia genuēsiū ope a gallis ademit vsq; in annū. 1453. glorioſissime possedit. quo an

Constantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ imperator eā cepit diripuitq̄. Sic nobilissima vrbs in manꝰ infidelū venit. Abeꝰ cōditione. M.cc.xx. vi. circa. Tāq̄ tpe paulo plurī senioꝝ roma steterat. qñ ꝓmo a gothis capta est Athalaricꝰ cū anno ab vrbe ꝯdita. M.cl.xiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctoꝝ effringerēt edixit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: i vrbe regia reliqt. sacratissīa eoꝝ tēpla machometee spurcicie dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ⁊ athenēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtēnēda respublica. clare olī mycene: laritissa potēs: plureſq̄ mēorabiles vrbes quoꝝ si nūc reqras muros: nec ruinas inuenias. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstantinopolis supabat: q̄ tīn mirabilū opeꝝ: tīn armoꝝ: tīn lrārū: tīn gloꝛie habuit: vt olim ciuitatū domina: hec vrbs sola recōpēsare videret. Et licet post diuisus imperū siue trāslatū ad frācos sepe cōstantinopolis manꝰ hostiū venerit: nūq̄ tīn basilice sanctoꝝ destructe: neq̄ bibliothece cōbuste: neq̄ despoliata penusꝰ monasteria. Itaq̄ nāsit vsq̄ i hūc annū vetuste sapie apud cōstantinopolis monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doctꝰ potest. at: nisi ꝙ tempꝰ cōstantinopoli studuisset. Inde nobis plato redditꝰ. inde aristotelis: demostenis: xenophōtis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (dieb⁹ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub thurcoꝝ impio secꝰ enemet: seuissimoꝝ hoim: bonoꝝ moꝝ atq̄ litteraꝝ hostiū. Nūc q̄ ⁊ homero ⁊ pindaro nec sādro ⁊ oīb⁹ illustriozib⁹ poetis secūda moꝛs erit. Nūc grecoꝝ pboꝝ vltimꝰ patebit interit⁹. Innumerabiles cīū ex hac celeberrima vrbe in oī scia atq̄ virtute p̄claruissimi exiere viri: inter quos cognomēto ioānes crisostomꝰ ipsi⁹ vrbis epūs. Atticus epūs cuꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: cassianꝰ ⁊c. Et nouissime emanuel crisoloras q̄ grecas lras tpe cōstantīs palēj in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus est aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. musarū deliccatus fons. Fateoꝝ multis locis apud latinos studia lrārū esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie: lipsk: erffordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontibꝰ derivati. A fonte precide riuū: ꝑsius arescit. Nubil aūt sub luna ꝑpetū. Quomodo aūt imperatoꝛ thurcoꝝ machometꝰ aīo voluerat vrbē in medio thurcoꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq̄ nomīi decus maꝰ accedere posset: si eā vrbem expugnaret: machinas bellicas admouit. ⁊ insultū magna vi in eā fecit atq̄ tandē expugnauit: vt hec ciuitas impotestatē venerat infidelū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriusq̄ sexus pe rsone cum imperatore paleologo neci dedite fuerant. sub Friderico tertio impatoꝛe ola clarescent.

Sancta Helena

Helena mater cōstātini augusti femina incōparabili fide religione animi ac magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglox regis filiā licet captiuā Alij vt ambrosij stabulariā z humilē a pncipio fuisse dicūt. hec quippe baptizato filio cū vidisset ydolatriā btō siluestro in filiū z ꝫ iudeos declarata: magnitudine animi mota z vilis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis pquireret. Difficile id quidā erat: qz ab antiq̄s psecutorib⁹ eo loci simulachrū veneris colloc̄atū fuerat: vt xp̄iani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione pcta vbi locū ipm rudenib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscriptio illa legabat mb⁹ linguis ibs nazaren⁹ rex iudeox. Astabat aūt machan⁹ illo⁹ verbis tum eps qui vnā ex bis mamb⁹ cū religione reinēs: verā esse dicebat. Ac tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit dñi inuēta est quinto nōs maij. z ab helena exornata: z i magna veneratione habita. Baptisat z iudas crucis inuētor quē postea mutato nole Cyriacū vocarūt. Helena deinde edificato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci affixū fuerat secū ad filū portat. boz ille vnū in frenos equi trāstulit: qbus in plio vtere. Constātin⁹ quoq; motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret. Constātinus aūt magnus augende xp̄iane religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edifi cauit. Et rogatu siluestri petro basilicā in vaticano: z pauli in via hostiensi extruxit. Edificat z iussu imperatoris in arrio sessorriano basilica subtitulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis pte aliqua reposita inuentā ab helena matre. que denū deo decz bonibus bene merita rome die obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

Arrius pbyter quidā apud alexādriā vir qdē specie z forma magis q̄ virtute insignis: z laudis ac glorie pot⁹ q̄ veritatis cupidus serere discordiā i fide xp̄i cepit. Separe eū filiū ab eterna z ineffabili dei pris substātia conabat bis verbis erat aliqn qū nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: z eandez in trinitate subam. cū dictū sit ego z pater vnū sum⁹: atq; bis suis fraudib⁹ pualere conatus est: ac sic peue totū orbē suo insecit errore: inter ea arriana hereis in ualuit. fuēte constāno q nros cogebat arriū recipe. Secūdo itaq; cōstātij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit eo cōuenere catholici z arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōtia versus magicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: plato in loculis arsenij brachio. Que tandē diabolicū virū de⁹ nō pmisit inpunē: qz haud multo post eox z ppli frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine demisit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Niceum

Nicena synodus prima oim synodox hoc anno qui est sextus decim⁹ imp⁹ xij constātini anno contra buī pfidi arrij dogma sumo pōtifice z cōstātino magno augusto iubēnb⁹. Cū alexander alexandrine vrbis eps frustra renocare arriū ab errore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impēsa munisice quidē apud niceā vrbem bythinie cōciliū generale indicit. Cui. ccc. z. xviij. epi interfuere. Disputatū est eo in loco aliq̄diu: z quidem acriter. Nā viri alij in q̄stionib⁹ callidi: arrio tuz qdem fauebāt: simplicitatī fidei nostre aduersantes. Is ex bis quidā doctissim⁹ pbs diuino spū motꝰ vno momēto fidē nram quā antea impugnabat: vt sanctaz z integrā statim amplexus sit. Tādez vero reipsa j cōcilio diligēter discussa cōcludit

scribi debere. id est eūsdē cū patre subē filiū cōfiteri. Qui vero cū arrio senturēt fuere ad decē z septez affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū z non ex ipsa patris diuinitate pgenitū. Cognita aūt tante cōtrouersie verita te. Constātin⁹ decretū cōcilij affirmat: pposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde sex tm cum arrio exulauere. Reliqui em in sniam bene iudicantiū venere. In eodē vo cōcilio dānatos ferunt z photinianos a photino epo gallogrece nomē ducentes q ebionitarū hereim imitati affirmabāt xp̄m a maria p̄io coitu fuisse conceptū. Dānant z sabelliani q vnā tm psonā patri filio z spū sancto ascribunt. In eo q̄z concilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) epi ipsi constātino dabant: sc̄inuicē accusantes: expetentesq; a pncipe iudicū: quibus imperator optim⁹ rndit: cōbustis eox libellis. eo dei tm modo z nō hominū iudicū expectare debere. Pretetera in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Multa denicz alia ad honestatem z pacem eccl̄ie vt in decretis habef in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

PAulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cēte simo tricentesimo octauo vite sue anno i heremo diē obijt. cuiꝰ aiaꝫ (vt diuꝰ scribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝓfectus inter choros aplorꝫ & ꝓphaꝫ exolare vidit. Fuerat hic post mortē ambox parentū i heredītate locupletꝰ relictꝰ annox octo & decim. Ihīs tā greas q̄ egyptiacis apprime eruditꝰ. māsuetiq; ad deū valde amans Et dux ꝑsecutionis ꝓcella deuj & valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuꝫ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis spelūca: q̄ lapide dandeba tur: & int grāde vestibulū gd apto tegup celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igit adamato q̄si qd a deo sibi offerret, habitaculo oēm ibidē in oiomb & solitudine duxit etatē. Cibū & vestimētū ei palma ꝓbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ accessit. & inter sermocinationes cōspiciūt altercoꝝ in ramo arboris. q̄ inde leuiter subiolat & integrū panē ait deo aīa mirantiū de positū. Inde paulꝰ dñs ꝓuidū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolutꝰ: erecta ceruice extensi q̄z manibꝰ in altum corpus examine. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū fouerunt. In quo antoniꝰ sancti corpus deposuit: & tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendi cauit quā in sportarū modū de palme foliis contexerat & ad monasteriū suū reuersus; discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ pasce vel pentecosten pauli nuncia vestitus est.

Antonius abbas

ANtoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. & ẽmarie sermone & ope potēs his tpibꝰ claruit hic tanta sapientia diuinox ac prudētia monx. nō p studiuꝫ humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit repletꝰ. Constātinꝰ imperator lras (rogatꝰ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄z epistolas ve diuꝰ testat' dionysiꝰ egyptiace scripsit ac ad ecclias egypti destinauit: que tpib illis legebāt vt epistole pauli in ecclesijs: quas postmodū ob ſnias grauissimas quidā in grecam linguā trāstulerūt. Vtilitatē aūt multū suis tpibꝰ admonēdos hoies ei sanctissima auctoritas. Cui lris & nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄z nisi i occasu solis comedebat. hō egyptiꝰ olim cōtēplatōi credit. hunꝰ quidē vitā athanasiꝰ alexandrine vrbis epūs insigni volumine pscripsit. Obijt aūt hic vir oi ꝑcomio dignꝰ: in thebaida anno dñi. cclxv. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cuiꝰ cū coepꝰ dñi occubuisset postea imperante iustiniano magno imperatore diuina revelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatus. postea i galliā trāslatū apō viennā ꝓdigno honore nūc vsq; recolit. et aūt natale. i 6. kal. februarij celebrat.

Hilarius epūs

HIlarius illustrissimꝰ pictauiensis epūs & olim lras eruditissimꝰ ac semp xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidissent pictauienses q̄ tota vrbe oēs hereticos expugnabat: eū in epm elegerūt. Is ne diu eā p una & fraciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultib accusatꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliū missus ad insulā gallinariā plenā serpētib cui adnētu oēs discesserūt. Inde reuocatus ab imperatore redeūti pictauiū obuiū defuncti filiū sine baptismo suscitauit Saturninꝰ arelatēsis epūs factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nīa religione cōposuit. Sed demū post multas arrianox vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nre. ccclxxi. migrauit ad dñm. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. xii: de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie anxentij. hymnos & carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanasius epūs

AThanasiꝰ alexandrinꝰ epūs vir sanctitate & scia cōspicuus hisdē tpibꝰ plurimas & graues quidē ꝑ secutiones ab arrianis ptulit. Nam suptoribꝰ annis in laodicēsi cōcilio .ccc. arrianos cōstituit cū rōnib emēdatissimis atq; argumētis sortissimis filiū patri omousion affirmaret. qđ arrius & ei sequaces recellere nō poterāt: vnuersus pene orbe in sui ꝑsecutione cōcitauit. Arriani q̄z brachiū a eadauere petiēt. eis imperatori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciendū maleficia. Is nī clāculi custodit' tandē brachia ostēdit & eoz fallacias detexit. Bānat itaq; violēter iubente constantio athanasiꝰ: qui quidē fugiēs sectantis annis i lacu cisterne carētis aqua ita delituit: vt solē nūq̄z viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo cēt vt caperet. dei monitu ad cōstantis partes ꝑfugit q̄ frēm constātij minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq; patiēte corona tpe valentiani & valentis imperatoꝝ. Anno dñi. ccclxxix. Sacerdotij vo sui sexto & q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes & plures alios cū simbolo. Quicūq; vult saluus esse &c.

IVuencus hispanus poeta ꝓsbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute & doctrina nobilior. p hoc tē pus admodū clarus exstitit. q̄ tetra euāgelia hexametris versib fere ad verbū trāsferēs quatuor libris composuit. Scripsit & quedā eo genere metri ad sacramētoꝝ ordinē pertinentia.

IBeroꝝ quoq; gens que sub axe ponticō iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. & credūt bacauio rege oēs id cohortante constructo templo magni operis. Armeni quoq; in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma puenit.

Linea sumozum pontificum

Scisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ⁊ felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt atq; liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constantij pulso felice liberiū introduxit. vnde pscutio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis p̄sbyteri ⁊ clerici passim necarent.

¶ Anno mundi. 5553. ¶ Anno dñi. 353.

Felix secundus papa natione romanꝰ p̄e anastasio: liberio p̄dicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creatꝰ vel ponꝰ in liberiū locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronymꝰ affirmet. cū tñ statim vbi pontificatū iniit. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū ⁊ secūdo rebaptizatū ꝓ mutat ab eusebio nicomediensi epō in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset ⁊ quidē magna (vt dixim⁹ inter liberiū ⁊ felicem) arriana hereſis bisariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re ortbodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit aūt in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tñmodo annū vnū: mēses quatuor: dies duos ꝓpter seditionē a liberio motam.

¶ Anno mundi. 5563. ¶ Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem multi anꝰ trib⁹ fuit vir sane bonus ⁊ optimꝰ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ ꝓmulgatis pacata tandē ecclia damasus ocio literario delectatꝰ vitas pōtificū olim qui ante se fuere cōscripsit: easq; ad hieronymū misit. Nō destitit nū ⁊ templa ⁊ cultū diuinū augere. duas em basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad catheculbas. versib⁹ quoq; elegantibus sanctoꝝ corpora eo loco sepulta exornauit ad memoriā posterorum. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano construxerat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi q̄s alternis vicib⁹ in ecclia canerent. in fineq; eoꝝ verba hec ponerent. Gloria p̄i ⁊ filio ⁊ spūisancto sicut erat in principio ⁊ etiā hieronymi scripta auctoritatē dedit. cū prius. lxx. interpretis scripta tñmodo in vſu essent. Nā ⁊ hieronymi biblia legi cepta est: ⁊ psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos p̄bros ⁊ epos. xij. ⁊. lx. creasset mortuꝰ ac sepelit via ardeatina cū matre ⁊ sorore in basilica a se cōdita: tertio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Scisma tertiū fuit inter damasum ⁊ vrsicinū cū damasus electus ab pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrimq; cecidere in ipso templo cū res nō suffragijs s tñ sed vi ⁊ armis tractaret: Verū nō ita multo post sacerdotū ⁊ ppli cōsensu damasus eps cōfirmat. ⁊ vrsicinus ad neapolitanā eccliam traducit. damasus aūt adulterij accusat⁹ publico scelio cām dixit: vbi ⁊ innocēs absoluit. Et cō cordi⁹ atq; calixtus diaconi falsi accusatores damnati ⁊ reiecti ab eccla sunt. Cautūq; lege est vt deinceps pena talionis subeat q̄ aliquē falso accusauerint.

¶ Anno mundi. 5585. ¶ Anno xpi. 384.

Syricius papa natione romanꝰ patre tyburcio post damasum valentiniani trib⁹ fuit. Is censuit monachos quoq; vita p̄bata eēt: posse sacris initiari. a primis ordinib⁹ vsq; ad epatum. censuit item ordines p̄ interualla dādos. Manicheos ꝓterea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitentes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atq; ibi ieiunijs ⁊ orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Viaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aūt p̄sbyterū ab epo tñ censuit. Instituit ite vt q̄cūq; aut vidua aut secunda vxoꝝ duxisset ab ecclastico officio pelleret. hereticos quoq; p manus impositionē recipiendos censuit. Syricius vo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex ⁊ viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: epis duob⁹ ⁊ triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Mortuꝰ ac sepelit in cimiterio petrille via salaria. 8. kal. martij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinq; ⁊ viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

IVlian⁹ galli cesaris german⁹. cū solus in imp̄io romano constant⁹ augu⁹/
stus fuit mox iuliānū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris cōstan
tini fratre nat⁹ erat cesarē ercatū In gallias seditione quozūdā tyrānoz tumul
tuātes misit: tradita in mīimoriū sozore: a quo modicis copijs apud argenti
nā tum gallie vrbē ingentes alamanoz copie extincte sint. rex nobilissim⁹ ca⁹/
ptus: gallie restitute. Bub motuq; vltra rhenum germani. neq; multo post eus
germani erūā exercit⁹ galliarū p̄sidio tollerent̄ p̄sensu militū fact⁹ est augustus
quo audito ⁊stans⁹ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dicere medici hoīem im/
terijsse ob dolorē aī ⁊ graue cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir
aūt erat iulian⁹ egregi⁹ ⁊ rē publicā insigniter moderatur⁹ si p fata licuisset. Li
beralib⁹ disciplinis apprime erudit⁹: grecis vocibz. facūdia ingenti ⁊ p̄mpta
mēoie tenacissime. Iamicos liberalis. pūcipalib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus
Verū hec oīa ad extremū euerti duz xp̄ianos p̄sequit. Callidioz tñ ceteris p/
secutoz nouis neq; tozmēt⁹ primo ⁊ p̄mijs honorib⁹ blādicijs psuasionibus
maioz sere ppli partē ⁊ si atrocioz fuisset eliciat. Verum aūt ne xp̄iam aucto⁹/
rū gentilū studia adirent: neue schole nisi his qui deos dealiq; venerarent pa
terent. Dum q̄ scribūt būc antea clericū fuisse postea a fide nīa defeciss̄e: vnde
hoīem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potū⁹ ingenti apparatu parthis
intulit bellū. assyriāq; populat⁹. remeāsq; victor duz se incōsulē plijs inseruit
hostili manu interfect⁹ est. 6. kal. iulij imp̄ij āno septīo etat⁹ altero ⁊ trigesimo

IOuinian⁹ gent⁹ patre varramiano incola agri singidonēsis puincie pāno
nie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio ⁊ arū studio sus ad obtinendum
imperiū. cōsensu exercitu lect⁹ est cōmēdatione patris militibus q̄ sua notior
Imperator aūt ab exercitu elect⁹ non prius p̄fiteri imperatoris nomē voluit: q̄
oēs cōclamarūt se xp̄ianos ee. quib⁹ collaudatis ⁊ imperiū suscepit ⁊ exercitū
e trāmb⁹ barbaroz liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitu quoq; inopia la⁹/
boz ante: vno a persis atq; altero filio victa⁹: pacē cū Saporе necessariā quidē
sed ignobilē fecit mutat⁹ finib⁹: ac nōnulla imp̄ij romani p̄te tradita. qō ante
eū annis. ccc. ⁊ viginti duob⁹ fere exquo romanū imperiū conditū erat nunq;
accidit. Tandē illiricū petens in galliciē finib⁹ repētina morte obijt. vir alias
neq; ineis neq; imprudens. Multi exaūmatū opinant̄ nimia edulitate. alij
odore cubiculi gō ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam m
nietate p̄unarū quas grami frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij
mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū
tradunt tercio ⁊ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

VAlētinianus e pānonia ab alienis editus cū esset tribun⁹ scutariozq; apud
mediolanū august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nono
decimo. frēm valentē cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sib
iuliano augusto xp̄iam tas integrā fidez gereret. iussus ab imp̄atore sacrilego
aut īmolare idolis: aut milicia exedere sponte discessit: nec mora iuliano in⁹/
terfecto. iouinianoq; mortuo valētinianū au⁹ qui p nolē xp̄i amiserat tribunatū
in locū p̄secutoris sui accepit imperiū. postea vo imperij sui anno tercio: gra/
tianū filiū nec diu bene puberē horatus socrus ⁊ vxoris augustū creauit. Ido
coptū virū audacē apud ⁊stātinopolim tyrānidē iuuadēs res nouas molētē
mira celeritate oppr̄mit. Valēs interea ab eudoxio arriane hereseos epo ba⁹/
ptizat⁹: in seuissimā hereſim dilapsus nostros p̄sequit ⁊ in exiliū pellit: moz⁹/
tuo p̄sertim anastasio: quo viuēte res xp̄iana sex ⁊. xl. annis mirifice sustenta/
ta est sed fratris auctoritate cōpressus est. Valentinian⁹ quoq; saxones gētes
in lutorib⁹ ⁊ paludib⁹ in vijs̄itam romanis finib⁹ eruptionē meditātē ī fran/
coz finib⁹ oppressit. Denicq; anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese p pau
nonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadoz legationi respō de⁹/
ret anno ei⁹ quīto ⁊ quīquagesimo subita effusione sanguinis que grece apo⁹/
plexis vocat voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aūt imp̄ator egregius
vultu vocens: soleri ingenio: alo gramis: sermone cultissim⁹: infestus vicijs
maxie auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vehemēs ꝛē.

VAlēs imperiū orieīs quoz anīs valētiniano mortuo tenuit gratiano
valētiniani filio i occidētali parte regnāte. q̄ sibi valētiniānū frēm par/
uulū admodū socium creauit imperij. Valens aūt a lucio cōstātinopolitano re⁹/
baptizat⁹ hostilē in modū nīos p̄sequēs. Neq; illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi
militarēt. nolētes p tribunos ⁊ milites fustib⁹ iussit interfici. quoz inumera multitudo p vastas tūc egy/
pti solitudines diffusa ꝑstat. Capuecq; apud nitriā martyrij p̄secuta palmā. tum gothi sedib⁹ eius pulsi p
oēs se tragas effundūt. quib⁹ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio epos ⁊ monachos reuoca
ri p̄cepit. Ipse cū sagitta sauci⁹: p̄fusq; in fugā ob dolorē in mū sepe equo laberet̄ atq; ī vilissimā casulā
deportat⁹ esset: supuenientibus gothis ignecq; suppositio cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eru/
ptio gothoz clades romani imperij ac totius ytalie fuit.

Nicolaus epūs

Donat⁹ hereticus

Macedoni⁹ heretic⁹

Eunomi⁹ hereticus

Donat⁹ grāmatic⁹

Job ānes ⁊ paulus

Gordian⁹ ⁊ epimach⁹

NIcola⁹ ēr illustri ꝓsapia ort⁹ cuius patere vbis lucie. Is puer cū lacte matris alere⁊ bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit, unde bone indolis adolescēs orbat⁹ parētib⁹. inter ceteras virtutes siue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā cōitcane⁹ ei⁹ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qō vbi vir sanct⁹ cōperit. misericordi dolore dolui. Nocte sumēs auru nō modicū p fenestrā diam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirror⁹ eps electⁿ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: severus i corrigēdo: mulierū colloqa abhorrēs. unde miracu lis choruscare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q nomē a⁹ invocauerūt leuamē sentirēt ꝑcipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plen⁹ dierū morte adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. Ju te dñe spe rau. postremo dicēs. In manꝰ tuas cē. deo aiam tradidit. ad cui⁹ tumbā oleu ꝑ rupisse scrūt q̄ egroꝝ illuri sanitatē recipiebāt. cui⁹ festū. 8. id⁹ decēbris celebram⁹

DOnat⁹ hereticꝰ vatiō apher: a quo donatiste hereticā nomen sumpsere. hic misserrima tempesta te viguit q̄ ex numidia veries multa ꝛ catholicos seruit ⁊ totā pene affricā atq; iudeā sua pestifera ꝓfusione decepit. cui⁹ error: sunt q̄ filiū ꝑe minorē eē dicebat ⁊ spīm sanctū filio unū ore necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tū e carthagine cū multo ꝓbro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime libruꝝ de spū sancto arrianā doctrinā cōtinētem.

EUnom⁹ alter hereticꝰ his tpib⁹ fuit. vir eunomiani hereticā vir corpe ⁊ alo leprosus. nec sec⁹ interi⁹ quā extern⁹: morbo regio corrept⁹. qui cū primus arriane phidie sectator fuisset aliā q̄s adiecit ⁊ dissentiendo falsitatē. affirmabat i reb⁹ oib⁹ ⁊ filiū dissimilē pī: ⁊ spm sanctū cū pre ⁊ filio nullabere cōmune.

MAcedon⁹ q̄s quē nri ante errorē cōstantinopolita nū epm fecerat. ab arrianis expellit q̄ filiū pri silem fatebat: is spm sanctū nō sec⁹ atq; illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝓcitauit a q̄ macedoniani hereticiQuat⁹ grāmatic⁹ ⁊ nō min⁹ rhetor (ei dicti sūt. Hac phs dñi hieronymi ꝓceptor rome tuꝝ insignis plurimū fuit q̄ inter ceteros in terrēaū cōmentat⁹ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq; hodie in scolis a pueris legit ꝓ ma rudimēta grāmatice discentibus.

IUlian⁹ imp⁹ator vanitati magice vedit⁹ erat ⁊ vt nris stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄ antea restituere conarent. verū nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinit⁹ immisso ⁊ ferramēta ipsa ꝓsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xpi venere. Ferūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsiuisse: eundēq; exclamasse manu ad celum extēsa vicisti galilee vicisti. Mā xp̄m galileū appellabat ⁊ sabri filium.

JOhānes ⁊ paul⁹ xp̄ianissimi viri frēs romani ꝓclarissimi. audiēs iulian⁹ q̄ de rebus suis paupes sustētarēt. hoc āno a q̄dā therentiano campi ductore capti apō romanā vrbē post innūera verbera iussu iuliani sexto kal. julij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ i fouea dom⁹ abscōditi. dicēs eos i exilū missos tādē a filio ei⁹ obsesso manifestati pī cū filio fidē recepit.

GOrdian⁹ ⁊ epimachus viri pctarissimi ⁊ ipsi ꝑ hoc tumultu rome i via que latina nūcupat⁹ martyrio coronant⁹. quoꝝ ꝓtor ꝑ nos xp̄i ꝓfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcat⁹ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

IUliana insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ipsa spīritū emitteret. (Demetria item romana virgo sub hac ꝓsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal. Julij. spīritum emisit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus epūs hac tempestate cū anna matre sua ꝑ xp̄o martyriū cōstantissime sumpsit. Hic est ille qui belene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi asserūt) crucis⁹ ordo initiū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuit mirra defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nō nullos boīm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus est. Ea repestate athanaricus rex gothor xp̄ianos in gete sua crudelissime psequit ⁊ ad coronā martyriū sublimauit. Burgundio nū q̄s plusq̄ lxxx. milia armator ripe rhen fluminis insederūt: q̄ tñ nō multo post tpe xp̄iani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valētis gens bunor diu inaccessis seclusa mōtib⁹ repentina rabie parata: exarsit in gothos: eosq̄ cōturbatos ab antiq̄s sedib⁹ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla fedēris pactione suscepti sunt. Vnde ꝓpter intollerabilē auaritiā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: esse p tracias infudere: oīa cedib⁹ incendijsq̄ vastāt. Veniq̄ petentib⁹ gothis vt eis epōs mitteret a quib⁹ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̄ vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vo impatore occiso iam securi ad vbem ꝓperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

QVestat eā gentē que ꝓgothica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas vo primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac parātissimos admoztem. ⁊ supiozes sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab oriētis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt hunni ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferatiores: quia montib⁹ riphеis propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt.

Basilius magn⁹

BAsilius magn⁹ celaret capadoce (q̄ pri⁹ mazaca vocabat) epūs ⁊ monachoꝝ multoꝝ institutor ⁊ pater. Vir certe oi sapia oīq̄ virtute ꝑspicu⁹: p hec tpa mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue virtutis ⁊ scītatis monumēta iuuenē quendā (ob amoꝛē pudlē) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impetrauit: q̄ cū egregi⁹ doctor haberet ꝛ eunomū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ libꝝ de spūsancto: ⁊ monachoꝝ institutā atq̄ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachos ordinē in grecia instituit. q̄b⁹ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt denicq̄ sctissim⁹ pater sexto imperij valentiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: meoria vite suc omnib⁹ derelinquēs q̄ sm̄ organone spūsancti viuit. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregoriū extabat eusebij epi⁹ aliqua volumina. Basilii aūt cū gregorio capadocia genuit vt aut eusebi⁹: ambo fuere nobiles: abo atheuis eruditi.

Gregori⁹ nazianzen⁹

GRegori⁹ nazianzen⁹ epūs q̄ basilio ad monasteriū p̄duxit in diuinis opibus hieronymi ꝑceptor. his diebus ob scītatē eruditionēq̄ ⁊ eloquētiā maximo in pcio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxie vo in laudē apriani athanasij maximi phi. Scripsit ⁊ ꝛ eunomiū duos libros. cōtra iulianū imperatorē libꝝ vnum. Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ pstantinopolitanos ab hereli rōmb⁹: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennoū virū eloquētissimū secut⁹ est. Is postremo duz senex admodū eēt: successorē sibi delegēs rum vitā monachi duxit. Basilius aūt sub graciano hic vo sub theodosio postea mortē. ¶ Epiphani⁹ q̄s apud salamine epūs hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremoq̄ senectute constitutus varia condidit opuscula. moriēs denicq̄ vt sanctus quarto ydus maij

Machari⁹

MAchariꝰ duo in syria bti antonij discipuli magne sanctis tūc erāt. quoꝝ alter in superioꝛe: alter in inferioꝛe habitabat heremo. coꝝ vitā ac alioꝝ patrū mitre egypti ꝓuincie diu⁹ hieronym⁹ cōscripsit. ¶ Hilarion q̄s scītissim⁹ abbas g hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ vsq̄ antonio post asperimā vitā. xij. kal. nouēbris die obijt. Arsem⁹ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad hermū scythie pgrexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge homes ⁊ tace. Ideo in seruicio xp̄i anno vite sue nonagesimoquinto migrauit in pace. ¶ Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq̄ videre voluit. ¶ Paphnuci⁹ q̄s abbas apud thebaidā thaisin⁹

Maria egyptiaca

impudicissimā meretricē ad xp̄m conuertit cū bti omnium vitā cōscripsit. tandē videntib⁹ monachis ab angelis in celū susceptus est. ¶ Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicūt q̄ p triennū lapidē ore detulit vt silētij virtutē ꝙcipe mereret. plurescq̄ alij anachorite vigueruēt.

MAria egyptiaca meretrix primo appellata: deinde scītas ⁊ pnie ac pseuerātie exemplū. quadraginta cū septē annis in heremo pulcherrimā pegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̄ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q̄b⁹ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē ārto nōs apell migrauit ad dñm. cuius coꝛp⁹ sozimas scītissimus abbas sepeliuit.

¶ Aphrodisia q̄s genere ⁊ virtutibus pstantissima in monasterio p xxx̄ octo annos cū mirabili abstinēa atq̄ labore vsq̄ ad trigesimū vite sue annū pmansit. ¶ Hoꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersationē heremiticā diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

¶ Anno mundi. 5595. ¶ Anno xpi. 394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syricū pontificē im/ perāte graciano vbis rome ep̄s creat. qui pontificatu muto rei diuine ca nēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui t venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut canerēt aut legerēt i eccla dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmarini in clerū reciperent. nisi q̄nq; epor pre se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aūt ꝓpter manichēos qui tūc in affrica magno in pcio crāt t ad corrūpendā fidē de suis quoq; versus mittebāt. Cōstituit itē ne debiles t manci: neue alīq; membro carētes in numerū cleri eor⁹ reciperent. Basilicā q̄s (que crescētina vocat) in regione secūda via nauicelana dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationib⁹ bis in vbe mēse decēbri habitis: pbyteros octo: dia conos quinq: epos decē creasset mortē t sepelīt in cimiterio ad vrsus pileatus. v. kal. maij. annos vo tres: dies. x. sedit. Vacat tus sedes dies vnū t. xx.

¶ Anno mundi. 5603. ¶ Anno xpi. 404.

Innocētius huius noīs p̄m⁹ papa natione albanus p̄e innocētio patri ceps theodosij tpor fuit. hic sanct⁹ fuit t multa ad religionē ptinēta trā quillitate impij t benivolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit enim vt sabatho iciunū celebrarē. Et q̄ tali die xp̄s in sepulchro iacuisset t ca⁹ dis cipuli ieiunassent. De indeis q̄s t paganis decē monachis regulas quasdā tu lit. voluit vt eccl̄ie semel plecrata: amplius nō cōsecrarēt. Cataphrigas antē hereticos quor⁹ auctores vt dicimus fuere mōtanus paulla t maximilla ab vr be expulit. Preterea vo pelagiū monachū t eclestiū hereticos dānauit eo q̄ liberū arbitriū diuine gr̄e anteferrēt: t q̄ dicerēt ad implēda diuina iussa vo lūtatē p se sufficiētē ee. Basilicā vo germasij t ꝑtalij dedicauit. vestime mu lieris impēsa structā t ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i eccle sijs ante sacri receptionē pax xp̄icolis daret. demū vbi p̄ sacros ordines q̄ter in vbe habitos. pbyteros. xxx. diaconos. xij. epos octuor t q̄nquagita creas set p diuersa loca. mortē ac sepelīt in cimiterio ad vrsus pileatū. v. kal. augusti. Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinq. Vacat tus sedes dies. ij. t. xx.

Zosimus papa natione grecus p̄e abrahā post innocentiū mortuo theo dosio archadij t honorij qui patri impio successere trib⁹ fuit. vir quidē sanct⁹ atq; optimus in multa rerū perturbatione rem diuinā nunq; omisit. Con stituit eis vt diaconi dum celebrarēt leuas tectas haberēt linostimis. Cōcessit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere aūt in publico clericis vetuit t potius publice vendere. In cellis fidelīū id fieri posse nō negauit. Vetuit etiā ne seruū in clerū reciperent q̄ barbuleemodi viros libe ros t integros esse oporteret. Ferūt tū zosimū misisse ad carthaginēse cōciliū faustinū epm duosq; vbis rome pbyteros vt ostēderet nil vsq; publice agi tebere sine cōsensu ecclie romane. Et zosimus creatis in vbe roma pbyteris decē: diaconis trib⁹. epis octo. mortē ac sepelīt via tiburtina apud corp⁹ bea ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Vacat tum sedes dies vndecim.

¶ Anno mundi. 5613. ¶ Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iacundo pbytero bono rij tpibus fuit. quo pontifice creato ortū tum in clero seditio est. Pax tñ bonifacius in basilica iulij vbis rome creat. Eulalius in cōstantiana basili ca pontifex electus hui⁹ statim obicit. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dici tur. Cū vbi honor⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valētiniano ambo ab vbe pellunt. Reuocat tñ septimo mense post bo nifacius. t solus vbis pr̄sul constituit. Qui postq; pontificatū pacifice adeptus est Gotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha sacra tiu pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacer dos ante annos. xo. ordinet. Neue seruus aut ob̄noxi⁹ vel obnex⁹ in clerū re ciperet. Voluit itē ne absentes in iudicio vllo īnodo aut accusarēt aut dam narent. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis: marty ris. cuius sepulchrū ornauit marmoribus t argento. Pā t patenā argenteas libr̄ij. xx. Et corona⁹ argenteas tres. calices minores duos. t scyphū argen teū libr̄ij. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: pbyte ros t epos creasset. mortē ac via salaria sepelīt apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: diebus septem. quo mortuo clerici quidā eulalīū statim ad vbē reuocāt; q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanar⁹ reuocationē spernēs anno post bonifacū moritur.

Gracian⁹ valētiniani senioris filⁱ⁹ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: cūis iā diuidū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipla adolescētia sua militia strēnuus ⁊ religione clarus. admodū cū imensis cū mestissima dilē multitudinē hostiū romanis infuſam finib⁹ cernerēt: fractis xpi poētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōmisso apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusq̄. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in plio interfecta narrant. hoc demū ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ epūs fuisset electus vniuersa statum italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa sit⁹ rare fecit. Porro gratian⁹ cū aduertisset thraciā daciāq̄ gentiles terras possidēnt⁹ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ amictis apud sirmiū purpurā induit: etatis anno terdecimo ⁊ trigesimū agentē. orientisq̄ ⁊ thracie simul imperio pfecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xpi referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos mauros inter aggressus magnis multisq̄ pliis viciat. urbē cōstantinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interfecto maximo⁹ britannia tyrānide occupās ac in galliā traciens apud lugdunū grauianū interfecit: etatis nonē ⁊. xx. annos habentē. quare valētinian⁹ iunioꝝ frater metu pterrit⁹ ad theodosiū in orientē confugit ⁊ paterna pietate suscept⁹ est. fuit aūt gracian⁹ lis haud mediocriter instituē. carmine facē pbat⁹: ornate loq̄: parce: erbi sōnisq̄ ac libidinis vitio.

Theodosi⁹ senioꝝ genere hispan⁹ genit⁹ pke theodosio matre terrācia: interfecto q maximū gratiano: impiū romanū orbis⁹ obtinuit sol⁹: māsitq̄ in eo annis. xi. cū iā in orientis ptib⁹ sex annis gratiano viuēte regnasset. qui etiā singulari celeritate ⁊ filio vsus. maximū tyrānū gratiani interfectorē apd aquileiā occidit. hāc calamitatē maximo ipsi martin⁹ vir sctissim⁹ aiī pdixerat duxq̄ britānū militarib⁹ copiis spoliat⁹ in italiā ꝺ ius falsq̄ vētur⁹. Theodosi⁹ q̄s diuino auxilio freꝰ ⁊ andragatiū maximi comitē: ⁊ victorē cruēlē tyrānī filiū ⁊ arbogastē q̄ valētiniani iunioꝝ apud viennā ei⁹ dolo strāgulauit ac eugenius tyrānos mira celeritate vsus oppressit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atq̄ defensor extimi⁹ moribꝰ ⁊ corpe traiano similis q̄m scripta veterū ⁊ picture docent. Vbi cenimēs stat⁹ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q̄ plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi ecclīam vellet mysteria visur⁹. phibit⁹ ob q̄dā facin⁹ (vt fieri solet) ab ingressu eccle nisi penitentie: ita equo aso tulit vt vltro ipsi ambrosio gras egerit atq̄ penituerit. huic societas iugio flaccilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. atq̄ q̄nq̄gesimū annū agens etatis i pace apd mediolanū reb⁹ excessit humanis republicā q̄rā filijs relinquēs corp⁹ ei⁹ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atq̄ sepultū est.

Archadi⁹ theodosij magni filⁱ⁹ augustus in oriēte factus. honoriꝰ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tm sedibus tenere ceperūt. vi xitq̄ archadi⁹ post pris excessus annis duodecim. uerū q̄ pater eoꝝ theodosi⁹ ipsis adhuc adolescētulis tres duces reliq̄rit viros potentissimos q̄ curā gererēt. reliq̄rit⁹q̄ rufinū q̄ orientē. stilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui dum ceps cupiditate imperādi mot⁹ sp̄etis parmilis regnū occupare conati sunt. Gildon res nouas in affrica moliēti⁹ masceleger frater ei⁹ crudelitatē veritus hostem fugit. q̄ vel doloze ai vel veneno post morit. Masceleger tāta victoria elat⁹ cū nec deo nec hoīb⁹ parceret a multis occidit. Rufin⁹ vo ab archadio oppressus. Stilco ꝺs occidētis nitoꝝ imperij collatoꝝ beneficioꝝ immemoꝝ ⁊ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ⁊ ipse eudoxio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū tolere posset barbaros fomit⁹ eos. sepe alaricū cū suis gothis viciat. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Imperator indignatus duces misit qui eum interficerent.

Honorius archadij ꝑdicti frater: vir moriḃ⁹ ⁊ religiōe: theodosio pri cōsimilis. Is principatu suscepto duz vires reipu. quotidianis cenere labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum ostantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētiniani filiū cōstātius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec diu septē mēsib⁹ euoluti ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ⁊ valentiano filijs pfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorific⁹ suscepta est. Honorius vo postq̄ cū minore theodosio genitri filio annis q̄ndecim impasser cū his antea cū fratre annis duob⁹ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusq̄ ei⁹ iuxta beati petri ap̄li atriū in mausoleo sepultū est hinc sobole nulla sua.

Sanctus ambrosius

AMbrosius mediolanēsis epūs: patria romanus de cōsulari dignitate vir plane sanctissimus ⁊ oīm doctorū sui tp̄is papulus atq; suprem⁹. post arrētij serā mortē expagano iudice subito apō mediolanū diuino nutu epūs fuit e cūct⁹ electus: morosq; catholico baptismate tinctus p̄sulq; ordinat⁹. subito eī infantis vox insonuit dicēs. Dignus est hic ambrosius vt sit epūs. ꝺ ex catheccumino xp̄ianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanēsiū creat⁹ epūs. Cūq; p fide catholica libros gratiano impatori porrexisset: ac reuerētia qua debebat suscepit⁹ eēt. vniuersa statim ad rectā fidē italia repullulauit. ac eōs cisalpina gallia orthodoxā recepit fidē. postea impatori theodosio ambrosi⁹ apō mediolanū ecclie introitū: nisi penitere⁹ interdixit. cui agēte curialiū suoz malicia eius ussu ad ꝺnq; horas nulla occasa sunt quā admonitionē equo alio sulit. sunt eī ambrosio tāta comitas. moz sanctitas: ingenij acumē: diuinaq; scia vt nō modo viuēs: sed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem i sui deuotionē ac veneratiōnēq; pduxerit. qui etiā platoni pbo ⁊ ortu ⁊ infantia atq; disciplina psimilis exitit. Cum apes vt platoni subito examen apium facie cōpleuit: ac si in alueolis intrādi ⁊ exeūdi motū faceret: que ꝑdigia exeꝝ, oze suauitatē dicēdi melle dulciozē fluere significabāt qō postea verissime demōstratū est: si eius dicēdi scribē dicq; dulcedinē cōtēplemur. Scripsit eī emēdatissimos libros quoz sententie sunt fidei ⁊ ecclie firmissime colūne. In q̄ib⁹ romana reluceat fides: qz inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt tenicq; hic sanctissimus p̄sul secundo nonas aprilis.

Martinus epūs

MArtinꝰ monach⁹ ⁊ epūs turonēsis vir sanctitate ⁊ pietate clarissim⁹: ꝺ sabaudie pānonioz oppido oriundus: ⁊ in italia tiam tā est papie nutrit⁹ cū patre suo tribuno militum sub ꝺstātio ⁊ postea sub iuliano imperatore militauit eq̄lis in armis. tpe vō hiemali ꝑ portā ambiatis ambiensis transiēs pauꝑi obuio. arrepto ense damidē q̄ sibi sola superat in clemosynā largit⁹ diuisit. In qua nocte sequēte xp̄m vidit vestitū. Relicta militia ad hilariū pictauiēsem epm̄ ꝛeuit: se ei⁹ discipline subdijcies. ubi postea monasteriū edstruxit de quo in epm̄ turonēses assūptus est. Eius deinde vita tātis exiuit gl̄iosa miraculis vt post apl̄os null⁹ ei eq̄ parer. cū triū mortuoz (more xp̄i ibu) meruerit esse suscitator. Tandē anno dñi cclxxxix⁰ anastasij pōtificis apud candē vrbē tercio ydus nouembris etat⁹ vo sue. 81. migrauit ad dñm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. ⁊ eius sctitatē ⁊ virtutē dilexisset. de eo ait. beatus martin⁹ xp̄iani erroris tēpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpib⁹ demonia seua exclusit: ac varijs languoribꝰ salutis remedio subleuauit: qz ita ꝓfectus est vt xp̄m texisset in pauꝑe tc.

THodosi⁹ imperator p hec tpa fedus cū athanarico rege gothoz ex tēplo peussit athanaricus cōstātino polim ad theodosiū veniꝫ quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit deniq; cū athanaric⁹ vna cū eo intrasset. ⁊ tā edificia q̄ritatis q̄ exornati ad diem festū ppū frequētiā cerneret: deinceps imperatoris regiā ingressus obsequia officiaq; diuersa ꝺspiceret: sine dubio inḋt. de⁹ terren⁹ est imperator. Contra quē q̄q; man⁹ leuare missus fuerit: ipse ꝑcedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoz gentes rege defuncto aspiciētes virtutē benignitatēq; imperatoris theodosij romano sese imperatori dederunt.

Claudianus poeta

CLaudian⁹ poeta natione hispan⁹ bis tp̄ib⁹ apud florentiā ethrurie vrbē i pcio existēs duos libros claudianū sz maiozē ⁊ minozē edidit. In q̄bus certe multe extant sine celebres ac notabiles ꝓuerbia. Libz q̄s de theodosij laudib⁹ versib⁹ exaratū ferūt. In ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O mimū dulcete deo tibi militat ether. ⁊ ꝺnatꝰ venit ad clarisca vētī.

Prudentius

PRudētiꝰ etiā poeta xp̄ianꝰ virū vtiq; secularium l̄rarū scientissimū ꝓ hos dies claruisse tradit⁹ qui ⁊ nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de numero coz extat liber de martyrib⁹. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ⁊c. atq; aduersus simacū idola defendentē libꝝ cōposuit ⁊ quedā alia.

HIs tpibus fuit appollinaris laodicee syrie epūs vir sane in disputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aīam a dño in dispensatione susceptum. postea vō cum rōnibus vrgeret⁹ ait eus quidē habuisse aīam. nō tn ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus viuū reddit. Ad supplementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē hīa ⁊ a damaso ar'e, ⁊ a petro alexandrino epō exposita est. b ine appollinariste originē habuere.

Sanctus Hieronymus

HIeronym⁹ vir sanctissim⁹ ac doctor celeberrim⁹ sancte romane ecclie cardinalis ꝓbr natꝰ ꝑe eusebio oppido stridonis. qđ a gothis euersus dalmacie quo dā pānonieqz cōmunī sint. Is toto or be doctissimis ac scīa clarus apud bethleem cuitatē palestine situs eā rachabat. quātū cūq ute uuerit ecclias dei vita t scriptis: non ametur dicere cū t vita eiꝰ scriptis oīb⁹ ꝓluceat. t scripta eiꝰ ita in ꝓcio t in honore sint: vt nemo magis legat ab eruditis ꝓfectuꝫ: fuit cūq eloquētissim⁹ t diuersarū līarū peritiā t linguarū experientiā habuit: cu romana adeūt vbē in q̄ līis grecis t latinis apprime eruditus ꝓ sbyter q̄s cardinalis ibidē est ordinat⁹. Donatusqz grāmaticū t vicozuū rhetoroē ꝓceptores habuit. Gregoriū q̄s nazianzenū magistꝝ suū fuisse testat⁹ vt sacrarū scripturaꝝ studijs eū eruditet. Industrioqz ad hebreos arabicos caldeosqz elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatissimoꝝ monachoꝝ habitū imitat⁹ in syriam gressus. Ad desertā deinde loca quadriēnio pne exacto ad bethleez oppidū remeauit vbi diserti ssima opuscula scripsit. Innumeris ꝓterea libris aploꝝ ꝓphetarūqz cōstructionib⁹ editis imo hīlē catholice ecclie turris: quā ꝓfectoꝝ lacula cōsumauit. Danielē in caldaico stilo. Job iuxtū arabicū ꝓlocutū in romanaz linguam mutauit. Matheū ex hebreo secit romanū. Impossibile est de isto viro cuiqz distincte vite t ulti⁹ moꝛiꝫ retexere oīa. quādā die aduesperante cū beatus hieronym⁹ cū fr̄ibus ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pedē genū būj claustra ingressus est. q̄ viso frēs ꝑterriti. ipse veluti aduētāti hospiti intrepid⁹ obuiauit. leo p̄i: leti quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a serpē. adhibita cura de lesionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vitro citroqz q̄si domesticū afal cōuersari. Tandē diu⁹ hieronym⁹ apō bethleē palestine trib⁹ bonoꝝ t theodosij rumoris explet̄ nonagīta t octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier sane sanctitate admirabilis: t dum hieronymū in xp̄o filia atqz discipula: hoc anno quo t sanct⁹ martin⁹ erat⁹ fuit. 56. sexto kal. februarij apud bethleem in pace dormiunt. Cui⁹ quidē dignitatē mōnasticaqz cōuersationē: delectionē p̄trie: t ad hierosolymā ꝓfectionē. diuus ipse hieronym⁹ libello quodā magnus effert laudib⁹. vbi etiā ei⁹ pegrinationē p loca sancta hūilitatēqz ac cōtinentiā ꝓfusaz in pauperes beneficentiā: mercedibilē patrē suā: hospitalitatēqz ac fidē t aduersus hereticos ostinatā. t ad extremū eius felicē exitū. t in exequijs sanctoꝝ cōcursum narrat. eo i libello ipsius filiā eustochium t virtutis heredē cōsolat. Eam teneqz paulā ab agamenone rege ꝓdicto q troiā deleuit traxisse originē aiunt que tradita fuit viro clarissimo iuliꝰ famula pereacto. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis augustū preaca rupe sepulchrū. hospicium paule celestia regna tenentis t̄.

Pelagi⁹ hereticus

PElagi⁹ quidā monachus t hereticarcha pessim⁹ e roma i anglia ꝓficiscēs insulā illā oēm exeerabili infecit errore. ꝓdicabat eū hoiem sine gr̄a dei saluari posse: t vnūquēqz suis meritis ꝓpriaqz virtute ad iustitiam regi: Infanteqz ꝑterea sine origīali peccato nasci dicebat: nō ō baptizari oportere vt a peccō liberarent. Cōtra quē diuus augustin⁹ cū ceteris ꝓbris viriliter se opponēs librū de baptismo paruuloꝝ: t alū librum cōscripsit. t sanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝓscripsit.

Alexius

ALexi⁹ romanus patricius cōfessor dignissimus atqz sanctissimus. xvj. kal. augusti rome i domo ꝓris sui nosse cuiusmodi senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dñm. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius t honorius imperatores. ꝓ quo dño cui⁹ sponsaz elegantissimā deseruit.

Cassianus

Johānes crisostomus

IOhānes cognomēto crisostom⁹ ꝓstantinopolitanus epūs hoc tpe: posteaqz xp̄iane religioni verbo t exēplo atqz doctrina plurimū ꝓfuisset. 6. kal. februarij in pace q̄uit. hic ꝓpter veritatē t iusticiā defendēdā ab eudoxia t archadio ei⁹ filio multas ptulit iurias: & iter & ꝓter sue tatē mirias elegantissimos edidit libros t plurimos ac epistas

Cassian⁹ ītē monach⁹ cōstantinopolitan⁹ vel scytha iohānis crisostomi diacon⁹: huc naqz massilā ex cōstantinopoli mutēs: duo ibidē mōasteria cōdidit: vbi multos virtuosqz seruos ꝙgregās monachos. inde multa edidit opuscula sez de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis quibus habitās didicerat. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus spīm. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. t quarto nūc exorto similiter pleraqz alia.

Concilium constantinopolitanū

SEcunda synodus vniuersalis fuit cōstantinopolitana: centū quinquaginta patrū gratiani t theodosij principum ac damasi pape cyrilliq hierosolymitani atq nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedonū cōstantinopolitanuz epm t eudoxū qui negabant spm sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata pfata hereli: quatuor canones statuere. Iste em macedonius patriarchale sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo depposito nectarius patrīb electus fuit. postea deū vnū t vnificantē t deū spm sanctū. t pēr filioq cōsubstātiale declarantes simbolo addiderūt. Interea Ioannes apollinarē laodicie epm t sabellū blasphemos. t qui similia sentiebāt anathema ptulerūt. Cū carne xpi inalatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atq intellectu humano t i morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In pdicta aūz synodo theodosius impator restituens patrib: hos pfuasionib seduxit: vt (ignorāte fūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in pātarchatū sublimarūt qō postea semiarij discordie fuit.

Odinus alexandrin a teneris annis oculis captus. t ob id etiā primoz litteraz ignarus ita geometriā t dialeticā que magno vsu indigent tam grandis natu cum primis elementis didicit vt pclara quedam opa in mathematicis scripserit. In psalmis quoq t in euangelia matthei t iohannis t contra arrianos multa edidit. Addiscebat em precibus studia t laborē: cōtinuaq vigilias: vt qō aliis visus illi conferret auditus.

Radagasius rex gothoz

INgressus tum sub honorio impatore italiā olim antiquoz pnūcq hostium inter hec acta longe immanissimus radagasius gothoz rex t in tota repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oia vastabat. Nā fuisse in ei populo plusq decenta nulia gothoz ferūt. Hic supza hanc incredibilē multitudinē in dom italiamq virtute barbarus erat t scytha: qui oēm humani generis sanguinē dijs suis xpi ngare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit olim paganoz in vbe cōcursus declamat a cunctis. sed hec ideo ppetī qō neglecta fuerūt magnoz sacra deoz: fere in tota vbe blasphemie ad nomē xpi tanq lues aliqua pbris ingrauant. Condicunt a romanis aduersus cū duo pagani duces: gothoz sarus t vir idunus bunoz contritus diuinitus radagasius in aspero fesulani montis iugo quo cū fame t siti cōfugerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit: ac paulisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoz gothoz fuisse fert: vt in vilissimarū pecudum modum: singulis aureis passim greges bolm venderent.

Alaric rex gothoz

HUic vero successit alaricus qui stilico regni cupidus cū supare posset t voluit t tuuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honorio sede qua cuz suo exercitu pohistere posset expeteret. Honoriꝰ deliberato pfilio ei galliaꝫ cōcessit: q dum gallias pergens ob reparatiō nē iumentoz apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in pnitionē reipublice gothos ptentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib sup eos irruit: magnāq eoz partē pstrauit. demū arma accipiūt. pstrenue exercitū. hinc inrabiē furoris exercitant: omissa gallia romā contēdunt. cuncta q que erant igni ferroq vastantes. Nec mora vbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno euisdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xpiane anno duodecimo t quadringētesimo. hac tñ moderatione visus est alaricus t clemētia vt suis mādauerit: a cede t sanguine quoad ficri posset abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri t pauli parceret. Rex vero tercio die ab vbe discedens in lucanos t bruccios proficiscit. inde in siciliā transfretare cupientes ppessi naufragiū. Inter hec alaricus apō cesentiā morte subita defunct est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi pstituētes. qui ob affinitatez t gen succedit: romā red eūt: si quid reliqui fuit: more locustarū cradūt. auferētes deinde gallā placidā sup̄ioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph apud foz cornelij cōnubio copulauit. que multo post repu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib tempatum. In aīo ei prius fuerat vbem romam delere: ac nouā cōdere: eamq gothiā appellare. t impatoribus nomē de se relinquere: vtinō augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū t honoriū ac theodosium iuniorē compositū: qui ad galliis proficiscens apud barcilonē fraude suoz occisus est.

Sanctus augustinus

AUgustin⁹ beati ambrosij i fide discipulus: bō certe oim q̄ num fuere doctissim⁹. hippone i affrica epūs: fidē nr̄am scripsi⁹ t̄ disputationib⁹ nīs maxime tuebat. fuit aūt natione apber ex honestis parentib⁹: pēe patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: eor̄ ac curantissima diligētia nūtrit⁹ in adolescentia secularib⁹ liīs apprime eruditꝰ: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p̄ sanctūm nullo tradē te doctore didicit t̄ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheor̄ heresim incidit. In quo p̄ annos nouē p̄mānit. Habuit ḡs filiū ex muliere soluta nole adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. Postq̄ vo in carthagine rhetoricā multis annis legisset. Audītēs p̄sect⁹ rom̄ e studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ei⁹ subsecuta est: vbi t̄ paulo post ꝑ cib⁹ suis t̄ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: t̄ cū filio ab ambrosio die p̄ascē cū esset. xxx. annor̄ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt t̄ vsq̄ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē ventēs de optimo viuēdi modo ꝓtulit: vbi biennio oīno⁹ t̄ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: t̄ p̄ etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. t̄ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vo cū matre reuersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquijs verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta t̄ sepulta est. Augustin⁹ cū frib⁹ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū pauperib⁹ eroganit: t̄ i nemore monasterio extructo ꝺm regulā ab aplis cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ in hipponēsi eccl̄ia ēps in mit⁹ ep̄s ꝓmot⁹ quadraginta annos siguit vbi t̄ monasteriū canonicor̄ cōstituit. Tot aūt libros i doctrine genere scripsit: vt ne numerari quidē ne diuꝰ legi queant. Tandē cū sertū t̄ septuagesimū vite ageret annū obiit. t̄ basilica diuo stephano dicata sepelit⁹. inde corp⁹ in sardania trāslatū fuit. Et regnāte i longobardia luitheā rege illud ad se deferri curauit ac p̄ apie cū honore collocauit.

Monica

MOnica diui augustini mater in ostijs nberinis nomis maij anno etatis sue lxv. migrauit ad dñm. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs t̄ in oratiōe ꝓtēplādog̃ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs t̄ elemosynis elargiendis assidua. Et⁹ aūt scriptissimū corp⁹ vbide a filio ꝑ diui vsq̄ ad martini quinti pontificis tpa p̄ mille t̄ xx. annos p̄stitit. verū eo p̄silante aurea annū dñi. 1429. tercio kl̄s aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ lauden sis poeta sui tp̄is laudatissim⁹. t̄ tūc martini pape datar⁹ manseolum mira arte elaboratū extruere fecit. t̄ in et⁹ laudē epigrāma cōposuit videlz. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens t̄ē. cū pluribus carminibus laude dignis.

RUffin⁹ aquileiēsis p̄bꝫ vir clarissim⁹ atq̄ eruditissim⁹ floruit ad quē hiero⁹ nym⁹ nōnullas dederit ep̄las. in q̄b⁹ cū tāq̄ amicū dulcib⁹ alloquijs verbis t̄ ad caritatis p̄seuerātā exhortat. ꝺ paulo post annicie p̄seuerātia inter eos detestat⁹: hic itaq̄ cū eruditꝰ eēt LUcian⁹ trūmitan⁹ (tāsi op⁹ aliq̄ nō ediderit) tū in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit. p̄bꝫ vir scitate t̄ scia p̄cipu⁹: tēpestate hac deo annuēte cū q̄dē reliq̄as stephani ꝓthomartyris t̄ gamalielis pauli ꝓceptoris iuenisse aūt. cāg̃ reuelationē t̄ inuētionē (cū esset diligentissim⁹ vir) ad oēs ecclias Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: p̄ hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: tot⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit t̄ alia quedam cōposuit. Nectoz bereslarcha ostātinopolitan⁹ ep̄s hoc tpe posit⁹ Cū se viuere̅t: sicut hꝫ i canone. 24. q. 3. ca. q̄dā pōtificatu vonas⁹ fuisset arriū se eccl̄e dotē ostēdit. Et cū ex tpe p̄ceptus reclamato⁹ esset. p̄dicauit xp̄m bonem purū fuisse nō deū. vnde t̄ libꝝ quasi de incarnatione scribēs septuaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensui ꝓtrahit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

PRoba mulier elegantissima adelphi p̄cōsulis romani vxor: ꝺ virgilij cura virgilij carmib⁹ q̄q̄d̄ historie i veteri atq̄ nouo legis testamēto tvsq̄ ad missionē sp̄ūs sancti tam compte cōposuit. vt diu⁹ cōposuit ignarus virgilij euangelistā fuisse crederet. Vocauit id opus centonas virgilij in laude xp̄i. hanc certe laudes quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxor.

Eufrosina

EUfrosina a p̄e edocta lit⁹ vestē indut virilē ad monasteriū ygens smaragdi nomē sumpsit habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ in finē p̄ mansit de qua elegās historia in vitas patrū habet

MArina ḡs virgo eodē habitu i monasterio lanitās martinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Linea summor pontificum

Celestinus

Xystus tercius

Leo primus

Hilarius

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifaciū tpīb⁹ theodosij iunio/ris fuit. qui diuino cultui intentus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrifi/cū antiphonarium ab oīb⁹ caueretur. qō fieri nō cōsueuerat. plecta em̄ epla ꝛ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Iudica me de ꝛ discerne cām meā. qō in principio sacrificij dicat⁹ eē⁹ inuentū fuisse. Graduale ꝝ hunc ascribit. Multa ꝓterea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedica uit ꝛ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit sibi graciano referente vt oēs sacerdotes scirēt ecclīasticos canones. Et vbi ex sacris oedinib⁹ ter i vbe mēse recē dū habitis: pbyteros duos ꝛ.xxx. diaconos. xij. epos. ij. ꝛ. xl. cre/asset morit. ac sepelit in cimiterio ꝓtexille via salaria. viij. ydus aprilis. Cō sederat ānis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Vacat tum sedes dies vnū ꝛ. xx.

Synod⁹ tercia vlis ephesina

Synodus Ephesina

Synod⁹ tercia vlis ephesina magno theodosio iunioꝛe pncipe: ꝛ pontifice celestino iuuenale ꝝ cōstantino politano epo atq; cirillo collecta fuit: ꝛ habita apud ephesum synodo. cc. epoꝝ. impi⁹ nestoꝛ⁹ cū hereū nois sui cūq; pelagianis oīb⁹: q̄ dogma illud ppe co natū tunabāt. ai pdicabat xp̄m ex maria bomine tū ꝛ nō deū natū eiq; diuinitatē collatā eē ꝓ meritis. cui impie tati ꝛ cyrill⁹ alexandri n⁹ epus ꝛ celestin⁹ pōti fex intrūmodum ad uersati sunt. vñ diffini tus fuit q̄ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater dñi. Et inde olim consensu. xiij. canoni bus coꝛ ftulticiā impugnantibus damnant.

¶ Anno mundi. 5623. ¶ Anno dñi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ pē sixto. valētiniano tpa attigit. q̄ pontificatū imens a basso quodā rcus in iudiciū accersit. Hic aūt cōgregata septē ꝛ q̄nquaginta epoꝝ synodo. Ita cām dixit vt ab oīb⁹ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniator iniquus annuente valētiniano ꝛ placidia et⁹ matre in exiliūq; mittit. cui⁹ pdia nō fisco sed ecclie assenbuit. Aūt bassiū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse die extremū obijt. Edificauit aūt sixt⁹ basilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maioꝛ vocat ꝛ multa dona obtulit. Inde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis ecclīarū: aut pauperib⁹ erogasset. Moꝛit ac sepelit i cripta vie vburtine apud coꝛp⁹ bti laurentij Sedit annis octo diebus. xx. Vacat tum sedes dies duos ꝛ viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quintiano hic ob dignitatē ꝛ p cipuā doctrinā cognometo magn⁹: ꝛ dignitate primus habitus fuit: eo q̄ cloquētia neminī cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū olim admiratione ꝛ pcordia ter sanct⁹ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ꝛ cū esset doctissim⁹ decretales epl̄as plurimas ꝛ omelias ꝛ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vbe ꝛ tepla cōuersus. In honoꝛē bti cornelij basilicā via appia edificauit. Tepla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata dono renouauit vel ex integro restituit. posteā a masteriū ꝓpe. s. petrū pdidit. Postremo creat⁹ ex institutione: moꝛit ac sepelit apud sanctū petrū i vaticano. 4. yd⁹ aprīl. sedit anno vno ꝛ. xx. mēse vno. dieb⁹. 15. vacat dies. 8.

¶ Anno mundi. 5655. ¶ Anno dñi. 454.

Hilari⁹ papa natione sardus: pē crispino ad leonis tpa gruenit. Is i multa turbatione rerū: diuinā res intermisit nūq̄. Instituit ne pontifices deuceps successoꝛe ibi deluge rent. que instituto ad oēs ecclīasticos grad⁹ ptinet. epl̄as scripsit de fide catholica. tres synodos ꝓfirmā/tes: ni cenā: ephesinā ꝛ calcedonēsem. Tria ꝝ oratoria edificauit: duasq; bib liothecas. ad lunā vo mona sterū i vbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pontificem ptinebāt. tuz in extruēdis tēplis ornādisq; tuz etiā admonēdo vocēdo castigādo elemosynasue pbēdo creatis pri⁹ de more. 25. pbis: diaconis quinq; epis. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud coꝛp⁹ beati sixti. Sedit annos septem menses tres: dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Theodosius iunior archadij filius: duodecim annis imperasset cū honorio germano archadij: extincto rebus humanis honorio in imperio confirmat. Siluanus in ciuitate constantinopolitana magistri militū iohannes inuadit imperiū: cui theodosius orientale regebat imperiū: quod comperto patrui sui honorij funere: mox valentiniano iuniori amite sue placidie filio cesare effecto cū matre sua augusta ad recipiendū occidentis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affricā qua bonifacius obtinebat delere posset: ad defensionē infirmior venies: valentiniani nutu felicitate eū oppressit. Theodosius vo princeps xpianissimus atq; humanissimus imperiū in multa rerū perturbatione accepit et possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandalorū ablatā amisit. Multas in britannia ereptiones gessit inde valentiniano toti ac alie cōsensu imperator creatus gubernacula imperij apprehendens fusceptes hostes romani nois in italia cōpescuit. At vo theodosius duodecim vigintiq; vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē et vigintiannis imperiū gessisset. ex quibus et cū valentiniano genero vigintiquinq; trā segit: apud cōstantinopolim dum ipsis bunorū ostrogothorūq; regib⁹ tesistere conaret pestilencia corruptus interijt: ibiq; sepultus est.

Valentinianus occidentalis imperij gubernator: pace cū genserico vandalorū rege iniuncta: ac certis finibus affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolendā dedit. Interim vo dux valentinianus cōstantinopolim profectus: et theodosij filiā in vxorē duxit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q; dux hec in affrica gerentes: ne sumes ad occupandū occidentale imperiū copias vndiq; celeriter colligit atq; interstantem carpit. Quo vbi ettius intellexisset legatos de pace stanti tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōiunctis et paribus copijs bellū cōmune attilā gererent. romanorū ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq; oēs fere occidentales populi. Tandē superueniente attila in campis catheloniacis plurimū cōmittit: pugnatum acriter quousq; nox superueniens incerto auctore fine imposuit. Ad centū et octoginta milia dicunt eo in prelio vtrinq; ceciderisse cōstat. Et qz virtus semp inuidiā parit Valentinianus imperator ettium res gestas prosperos etij successus grauiores cum gladio petit. Ita vir bellicosissimus ettius et quo dante attile regis potentissimi terror occubuit. cui quo pariter et occidentis imperiū salusq; reipu. corruit. Sed neq; valentiniano mors etij impune cessit. Nā et ipse anno sequenti a tribuna etij sui interfectus: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōsossus interijt. cuius cum theodosio socero viginti quinq; cū marciano quinq; imperauit.

Marcianus anno ab vrbe cōdita milesimo nongentesimo octogesimo primo ex orientali aule cōsensu imperator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq; plurimū fauens: qui vt imperet theodosij sororē cū orientis imperio vxorē accepit. et attila mortuo eadē nocte per somnū ei arcū cōfractū vidit. cuius imperante imperiū occidentale ab orientali quasi diuisum fuit. Et intra id tempus germaniā oēm daciāq; sarmaciā et ceteras prouincias ad danubiū vbiq; litus pdidit romana respublica. hispaniā q; vlteriorē aquitaniā et vasconiā atq; illā cōuexū vesontionū galliē pars q; burgundiones anno vrbis capte secundo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonensi pariter francis subiecta. quarū olim prouinciarū nulla postmodū per romanorū imperio est recepta. Quo in tpe romani vrbe sequētata Anitii senatorij ordinis romanū delegerūt imperatorē. cui quo marcianus mitissimi vir ingenij damnis et periculis occurrere cupiens. que nouis rerū motus parere cōsueuerunt federa iniit. secundū que respu. vtrobiq; salubriter administrari posset. Interea marcianus cum orientale rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obiit.

Leo post marcianū imperatoris interitū apud vrbem cōstantinopolim augustali pontifex est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: huic leonē vrbis cōstantinopolitane primū ex greca progenie imperatorē habuit: quāq; phibēt alicui nō greca eū: sed bellica progenie oriundus per cursus (sexdecim nā annis imperauit) vrbē romā italiāq; et vniuersum romano principi cōmunis imperij varij motus laboresq; agitauerūt. Itaq; primo leonis imperij anno cū aurelius rome mortuus esset maiorani quēdā exercitus apud ranenniā leonē suadente imperatorē assumpsit. et anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subrogat et vo est illi per romanos scuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemius qui fuerat marciani imperatoris gener in imperatorē est suffectus. Nec interea quies fuit apud cōstantinopolim leo. Tādē cū se corripi valitudine moriturū intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē et zenonis isauri filiū instituit imperij successorē. Ipse vo puer leo cū paucis mēsib⁹ imperiū gubernasset zenonē gentis rem manu propria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq; orientale decem et septem annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Imperatorum

Genserícus rex

GEnserícus vandalor̃ rex ẽmis medio tpe regni sui hispanos galloscz ac romanos cõmouit. hac tñ tepestate cũ bonifacio comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiés se nõ posse tuto affricã tenere. Cerneszq sibi gratiã instare: in pniciem reipublice efferuescẽs alanor̃ vandalor̃qz gentẽ cũ genserico suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctã pene affricã ferro flãma rapinis crudelissime deuastãtes catholicã insup fidẽ arrianã impietate subuertere. pulsis ĩ exiliũ q̃busdã epis bene sentiẽtib⁹. Sub hac turbine beatissimus augustin⁹ de quo ꝓmissus est hipponẽsis epūs: ne cuntatis sue ruinã cerneret: tercio ei⁹ obsidionis mẽse: sexto septuagesimo anno vite expletis. ex q̃b⁹ quadraginta in clericatu seu epatu trãsegerat: ad xp̃m prexit quito kal. septẽbris. Inde genserícus carthaginẽ dolo pacis inuadit. oẽszq opes ei⁹ exercitatus diuerso tormentor̃ genere cruciat⁹: in tus suũ vertit: nec ab ecclesiarũ spoliatione abstinẽs. Igit̃ carthago a vandalis capta est annis quingẽtis octogintatz quinqz cyclorũ: postq̃z romanus ceperat iuri parere: sequẽti anno in sicilã trajicies: magnis calamitatib⁹ afflixit. ¶ Idem fecere pictauũ tz scothi insulã brittaniã occupãtes. Arctus sanctus brittannis in auxiliũ etⁱ⁹ patricius vir fortissimus tz bellicis armis insignis. genitor cui⁹ noie gaudent⁹ ex vxore sua ciuitate mesie oriundus. qui etiam burgundiones nouos tũc primũ parẽtes mor⁹ bello ꝓsecut⁹ compescuit. Francos qui iterato rhenum ripas ifederãt gallias irruptur̃ magna supatos cede repulit ĩ germaniã. tz halanos bello acerrimo cepit agitare qui cũ danubij accolas populos regẽszq habebat notissimos hunos ad italie inuasionẽ primus excitauit qui cũ danubij accolas populos regẽszq habebat notissimos hunos ad italie inuasionẽ primus excitauit. Cũ itaqz primores brittanie romanor̃ legib⁹ morib⁹qz assueti pictor̃ tz scothor̃ barbarie pati nequirent. Ad hunc etiã miserunt ꝓsidia implorãtes. dedit eis legionẽ vnã que mare trãsgressa barbaros multa cede repulit. brittanias q̃diu affuit ꝓ romano imperio ꝓtexit. Inde in gallias reuocatur. Vnde brittani ab eo destituti ab anglis tz saxonib⁹ auxiliũ petiere: quos hostes deinde nõ auxiliares sensere. ab his cĩ oppressi tz patriã simul tz nomen amisere.

Athila rex flagellũ dei

ATbila de scythia bunor̃ rex ꝑe genit⁹ mũdizico: cui⁹ fuere germani ottar tz robas: qui ante athilã regnũ teniusse narrant: post quor̃ obitũ cũ bleda germano: bunor̃ successit in regno. Erat vo athila supbus incessu: hinc illucqz circũferẽs oculos. vt elata potẽtia ipse ꝺs in motu corporis apparerer. bellor̃ q̃dẽ amator: sed ipse manu tempans. cõsilio validissim⁹. supplicãtib⁹ exorabilis. forma brevis. lato pectore: capite grãdiore. minimus oculus: rarus barba: canis aspersus: simo naso. terri coloze. originis sue signa ꝑ se ferens. frẽm aũt suũ bledam virũ mirãdis ingenij. cuiusdã imitatione operi intentũ ꝓ fraudẽ peremit. Inde ostrogothor̃ reges subditos sibi potẽ⁹ ꝺs soacos athila habere cepit. Contraxit vero pariter tz patrijs edixit sedib⁹ nõ scythe modo populos: sed ad latissimã ꝺs danubij oriã vsqz expositos. in quib⁹ nobilissimi fuere ardaricꝰ gepidor̃ valemir theodemir vindemir frẽs ostrogothor̃ reges. marcomãni: quadi: eruli tz thuringi. qui ad q̃ngenta armator̃ milia fuisse cõperim⁹. Cũ vero copijs quas catheloonici campi clades cõminuerat supplemẽto tz auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinẽ instauratis: nõ vltra gallias: sed ipsas italiã inuadere cõstituit. In quã ducturus primũ illiricũ sinus oriã circũuectus est. tz tragurinũ: sebenicũ: belgradum: raderam: sigman: polã: parentinũ: hemoniã que oppida tunc in marcelani imperatoris cura essent nullo firmato ꝓsidio diripuit incendit. Ad arsiã vo flumẽ tz tergestinũ sinũ italie limites nõ mihil reperit copiæ Obsedit inde aquileiã: sed vrbs validissimis munita membr⁹ romanoq̃z ꝓsidio defensabat. ne ille sedendo temp⁹ vsqz quaqz tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiã deinde quã diu obsederat breui fuit potit⁹. Ingressus vrbe aduszq solũ eam subuertit. inde mouẽs padum: vincentiã: veronã: mediolanũ: ticinũ que papia dict⁹ cepit. Romam tũc tz ceteri italie populi athilã qui se flagellũ dei: terroremqz populor̃ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabãt. Nã cũ leo põtifex roman⁹ eius nois primus cernerer mestus cõpatiẽszq populis. atqs etiã coh̃ortante valentiniano legationẽ ad eũ suscepit: quẽ reperit apud mynthium castra habentẽ. facundus pontifex orando mollijt: effectqs vt omissa italia ad ꝓpria redire regna ꝓmiserit. quæ res oẽm exercitũ in admirationẽ adduxit. sensatãtibus vo causam respondisse athilã fama est. Nõ se ꝓfulis adductũ oratione id fecisse: sed magis duor̃ qui strictos tenentes gladios astabãt. necem sibi ac exercitui cõminãtes. Et bi petrus tz paulus fuisse creduntur. Igit̃ athila talibus a sua sententia repressus: relicta italia pannonias repetit.

VEneta vrbs his tribus augmentũ tz originẽ gloriosã habuit. dum athila aquileiã obsidet. cũ aquileienses (sicut ostendim⁹ post deuastationẽ troie carbo esset) venetos origine troianos fuisse aiũt) cõcordienses patauini tz alij paludes in quas sua miserant frequẽtauere. tz aquis eleuatiora apud nimũ altũ dorsum qz cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Hic tz ceteri venetie ꝓuincie populi. ꝓmente metu vbi cũqz potuerũt eisdẽ in paludib⁹ ꝓsederũt. Eã vero ꝓuinciã abduas: pado: lacu benaco: alpibus tz adriatico mari cõstat terminari: ꝙ hũc modũ populi amentissimis tz vberrimis olim italie soli in regiomb⁹ nutriti patrios aut̃ q̃z lares cõmutauere. Informẽ in vliginẽ stagnaqz omnia vel puri lutosis sterilitate: si libera sit ꝑ securitatẽ electio postponendã: vt nequaqz dubitandũ sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui futura optima: que tranquillis secum̃qz rebus nulla ꝓuidentia elegisset.

FErũt hoc tpe diabolũ ꝙ sona moysi indutũ: multos indeos trecepisse: dũ eos ex creta in terrã ꝓmissionis ad silitudinẽ bistonie veteris sicco pede ꝑ mare reducere pollicet. Multi eñ ex his falsis moysen secuti in vndis periere. Aũt aũt illos solos euasisse. qui tum xp̃m verũ esse deũ credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcedonēsis sexcentoꝝ .xxx. cpoꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit. Iuuenalis ẽpūs hierosolimitanꝰ ⁊ anatholi cōstantinopoli epūs tpib⁹. cōtra eutices cōstantinopolitanū abbatē: asserētē xpm post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā remanere. Hoꝝ vo patrū auctoritate decernit credendū duas in xpo fuisse naturas: vtqz vnꝰ idē xps de⁹ ⁊ hō crederet. quib⁹ ex sua decretis statim nestorius ⁊ eutices nephādus hereticus machineoꝝ pful damnant: ⁊ oēs manicheoꝝ libꝝ publice cōbusti sunt. Viginti ẽpi octo canones statuerūt quoꝝ auctoꝝ maxiē sanctꝰ anotholius epūs fuit.

Orosius

Paulus orosiꝰ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ⁊ mltarū rez cognitor: his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ⁊ septē libꝝ aduersus gentes edidit. In quib⁹ tonꝰ pene mūdi calamitates ⁊ miserias ac belloꝝ inquietudines replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsqz ad sua tpa scripsit. Et de oꝛmsta id est de miseria mundi intitulauit. hunc ẽpm augustinū (p adipiscēda ei⁹ rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ diu⁹ rediret etiā quasdā bti stephani ꝓthomartyris reliquias nup inuētas prim⁹ attulit occidēs.

Johannes damascen⁹

Iohannē damascenū monachū op timū atqz doctissimū ac pcipue insignem theologū. hunc etiā nōnulli assignant eo q̄ theodosio sanctissimū fuisse tradāt. hic itaqz cū theologus pcipuꝰ haberet: etiā quatuor libroꝝ sūarū libros edidit quoꝝ principiū est. Memo deū vidit vnq̄. in quibus de fide. deqz xpi humanitate atqz baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūqz nicenum ac dyonisiū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ ⁊ hō in duob⁹ libris explicauit. Libros ẽpūs medice artis edidisse ferē. In quib⁹ morboꝝ cās describit ⁊ medelas. In hui⁹ aūt viri ꝑconiū multa admiratione digna prudēs doctoꝛ scribit.

Ursula

Vrsula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica principis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij diuinis nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas sibi traderet et singulis mille adūngeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inductas tricennij sibi daret. Adductus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsqz ꝓduxit. Inde gerasina regina sicilie cū filio ab⁹ ⁊ puulo filio adriano relicto regno cū ea ꝓgens: se vsqz ad martyriū sociauit. Postea cū papa cirraco egressi de vrbe. Ne xpiana religio nimis augeret maxim⁹ ⁊ affricam gēnles nullo cognato coꝛ principi hunoꝛū scripserūt. vt cū colonia applicaret illā multitudinē trucidaret. Vrsula igit apud colomā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub atila rege multātibus: glorioſissimo martyrio coronat⁹. .12. kal. nouēbris migrauit ad xpos. Quoꝝ coꝛpa ibidē a xpianis sepulta: maxio i ꝑsio semꝝ habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagitā in cā directā martyriū passa fuit Coꝛdula timoꝛe humano deiecta socte in naui pmansit. Sequenti die a deo consortata le manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tñ earū eccl̄ia non dubitat.

Septē dormientiū coꝛpa q̄ sub decio imperatoꝛe inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exoꝛtū apud quosdā: negantiū resurrectionē mꝛtuoꝝ. Qui postqz theodosio impatoꝛi ⁊ plumb⁹ aliis locum fuit: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinꝰ anglū vatem ingenio ex regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit ⁊ claruit. hui⁹ mater ꝛemea te regis filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūqz cognouisse cōtestata est. Sed alij q̄n dicūt: vilissimū eī fuit quendā pulcerrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeqz euanescente grauidā se cognouisse: ⁊ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigerꝰ britonū rex xpi fidē in imensuz auxit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlinꝰ multa obscura reuelauit ⁊ futura ꝑdixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuz esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus ruheus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ⁊ quis cōflictu sno adimicē pugnaret. Arthurū vo quē aprum cognubile vocat: ꝑdixit q̄ eccl̄ie dei succurrēt q̄ gallicanas ꝓuincias possideret: q̄ romano exercitui terribilē se exiberet ⁊ q̄ extū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra & citra danubiū latissimas terras occupat: quod citra danubiū est: olim pannonia fuit. que ab oriente meßiam ab occidente noricum habuit. septentrioue ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubiū hungaria dicet: pars scythie prius erat: duasq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt & dacos. nō qui nunc daci vocant: quoz rex ad occeanū germanicū: inter suetiam & saxoniam latissimo regno: sed palustri potiť. nam bij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone specie montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū est quod sepulciū appellāt: pro gepidio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque ruus habet in quo mersa ferri materia: in cupreū vertiť. gleba illic frumenti fructifera. auri & argenti diuites vene: aer salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate cōrumperet. Cum vero hunni in scythia multiplicati essent: in vnū congregati: cōstituentes capitaneos: occidētales regiones ingressi: bessos & cumanos albos: inde ruthenos: terrāq; migroz cumanoz. & vsq; ad tiscią flumen teyscb puenere. Martin⁹ longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dñi quadringentesimo primo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. & buda frater eius supuiuentib⁹. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et cum ea ambitione ceteras regiones molestare instituēs bledā fratrē suum regiminis participem fecit. Et insubiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunoz dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel hu

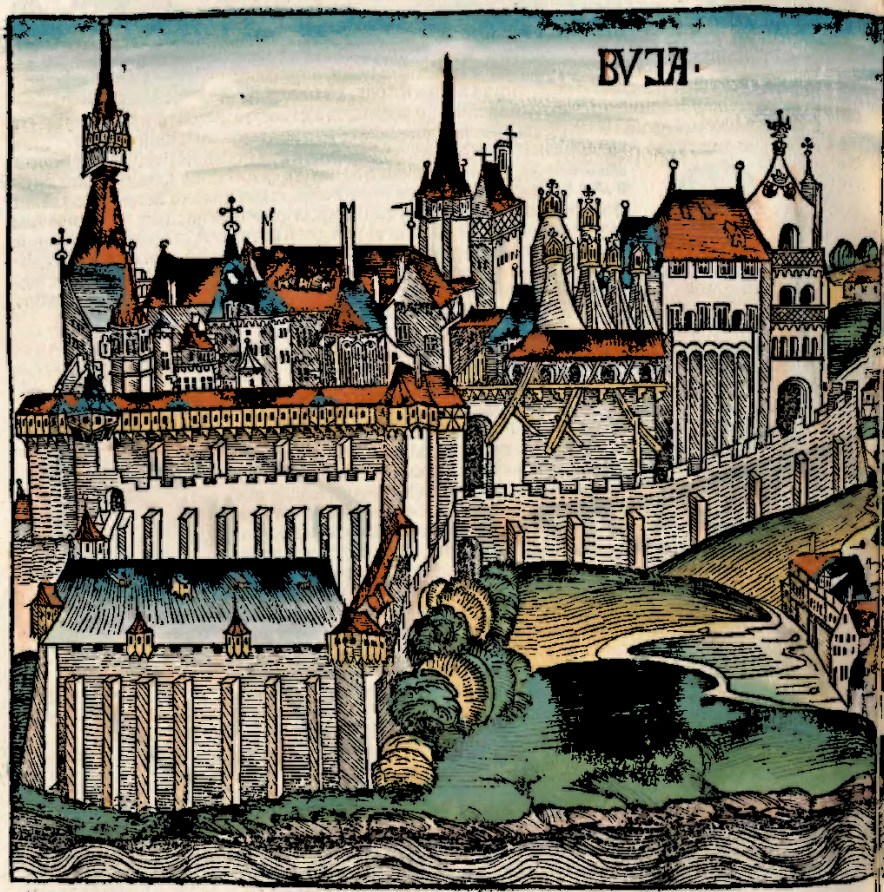

da gereret. macedoniã mithã ꝛ achaiã vexasq; tracias: inmanissima rabie deuastaret. Inde cũ sycambrie de-
mozaref. buda frater eiꝰ terminos sui regnimis trãsegisse ac regnũ in eius absentia optasse accusatꝰ est.
Cũqꝫ sycambriã in recessu suo vrbem athile vocari ꝓcepit. Buda vo illã a suo noie budawara appellauit.
Quãobrem bledã germanũ suũ regniqꝫ consortẽ ꝓpꝫs manibus gemit. Ac in danubiũ precipitari fecit.
Inde nouo educto vrbem athile vocari iussit. Hunni id nõ obseruãtes illã budawara vocauerũt. Hungari
ꝫ vsqꝫ in hũc diem obuda vocant. Theutoni educũ regis magis formidãtes: cunctatẽ ob metũ etzelburg
id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinqꝫ annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinãs. Post prospera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
sa est: si vrbis situ inspicias. Cuius loci cõditio ea est: vt nec quicqꝫ munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri possit. In ea nõnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. aliiqꝫ publicis
priuatisqꝫ edificiis ornatissimis ꝓ ceteris in ea regione vrbibꝰ cuasit clarissima. Ideo regia dignitate insi-
gnita. ꝛ basilicas membꝰ ꝛ arce pulcherrima: quã arcem preclarã (sicuti ꝛ alias arces in tota hungaria: ꝓ
cipue miscegradũ castrũ nobile vbi corona regia obseruaf exornauit) ita ꝫ Mathias de communis rex hũga-
rie nitro decore ornauit. Cuius nũc antiqꝫ monumẽtis ꝓferendũ in qua muri crassissimi: ꝛ aule celeberri-
me esse referunf. hanc ꝑterfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septẽ hostijs pontum influit. Septi
mũ tñ pigrũ ad palustri specie nõ habet: qõ anni cõgaref. Priora quatuor ita magna sunt: vt p lõgitudi
nem. xl. miliũ passuũ nõ misceanf equoꝝ: dulcẽqꝫ haustũ incorrupto detineant sapore.

ARgentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argẽtuaria dicta apud heluetios' ꝓpe rhenũ sita. Cum treueris metropolis belge.primele tpibus abrahe cõstrui cepta sit. inde potẽtatu aucta. hec vrbs primo sub dominio treuerẽsiũ fuit. quã postmodũ iulius cesar cũ vniversis .primciis helueciorꝫ t beduorꝫ tributis subiecit. Cui ꝑsulẽ t questorẽ dedit: qui in ea vrbe camerã romanorꝫ ꝑ tributus solvendis ꝓsecerũt. Inde nomẽ argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationẽ ibidẽ ꝓstiterũt. Attila post egressus de sicambria primo illiricos invasisse dicit. deinde omni pene germania quagata. ac cunctis ciuitatibꝰ t castris que occurrebant subversis. Intrauit tandẽ in regnũ cõstãtie. cui sigismudus rex eiusdẽ terre princeps circa basileã cũ exercitu magno occurit. quẽ attila cũ oi expeditione cõtrito t fugato suo dominio subiugauit. A loco illo egressus attila iuxta rhenũ argentinã ciuitatẽ munitissimã(quã romanorum nullus cesarꝰ penitꝰ expugnare potuit)obsedit expugnauitqꝫ diruẽdo murũ eiꝰ in diversis locis vt cunctis aduentantibꝰ sine difficultate via libera t patens introitus ꝑberet .edicles firmissime ne ipsius murꝰ rege ipso vnẽte reparetur: vt eadem ciuitas nõ argentina sed ꝓter viarũ pluralitatẽ:quas in muro eiꝰ fecerat Strasburg vocaret deinde ammoto exercitu de argẽtina luxoniũ:bizantiũ:chalon:mastricon:lingonẽ:burgundiã t lugdunũ ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cũ reges francoꝝ apud heluetios dominiũ potiti sunt. in ea vrbe domicilia habuerũt. qui deinde duces in ea ꝓstituerũt. Pater ꝗs sancte ouliene dum vrbis:sed t primcie ducatũ habuit. qui hohenburg t alia cõstruxit. post eũ albertꝰ filius t succedentes gubernarũt. Tandẽ p romanos imperatores in libertatẽ ac ius imperij cessit. A diuo vero materno dꝰ a sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cũ euchario t valerio missus fuit. sidẽ orthodoxam accepit:qui apud eos post obitũ baculo petri reuirit. ac ecclam ad sanctũ petrum antiquũ:appellatã extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatẽ t ciuiũ habitatẽ.templũ pmagnificũ. t turrim pulcherrimã singulari ꝓtectio cõstr' .xaã. Nobilitatẽ ꝗs p vicana oppida: percꝫ finitimas vrbes dispersam cũ summa cõcordia: ea ciuitas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberũ magistratũ ac rempublicã cũ ciuibus p vicissitudinẽ gubernant. Episcopatũ quoqꝫ nobilem habet cui t primcipes prefuerũt. Abluit aũt preter rhenũ hec vrbs insignes duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt p̄missum est: auxilio leonis pape. t tam in nozico superioꝛi que nunc pars austrie: pars baioarie dicit: statim ducentē athilā honozia valeāt̄iant imꝑatoꝛis sozoꝛ p eunuchū pellexit: vt sese cupiēntissimā in vxozē p̄bus mittsq; a fratre exoꝛqueret. Id aūt magna verboꝛ instantia athila intentauit: impetrauit se nouit: t tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multas quas haberet: t secum in exercitu traheret vxoꝛib⁹: altā (cui ildiconi erat nomen) adduceret. Cuius nuptiaꝝ beneficio: mozs eum opoꝛtuna e medio sustulit. Nāq; post cōuiuiū p̄fusis bilarusq; celebratū: resupin⁹ alto in sopoze cū demersus esset: sanguis e naribus p̄fluens vitalibus opletis membꝛis eum necauit. Quod quidē illa noere scribūt multi cognouisse p sonoꝛū apud constātinopolim maꝛgaritā: cui vtilis sit videre athile arcū (quo armoꝛ gesse re buni in p̄liis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: dan'amq; sarmaciā t ceteras p̄uincias ad danubiū rhenumq; stras perdidit romana res publica. Hispania quoq; vlterioꝛ aquitania t vasconia atq; illa eduensium vesuncionūq; gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝛ francis subiecta. quoꝛum omniū p̄uinciaꝝ nulla postmodum p romanoꝛ imperio est recepta.

Eutices hereticus

EUthices hereticarcha constantinopolitanus abbas: p hoc tempus suū dogmatizat errozē. t ne sentire eum nestoꝛio videaē duas cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūq; factū: nec ullo modo inter se distingui debere. hāc heresim eius flauianus cōstantinopolit an⁹ epūs damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit. In qua dioscoꝛo alexandro epō p̄sidente eutices ipse iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoq; hereticus infamens multos errores dissemināuit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

¶ Anno mundi. 3670. ¶ Anno christi. 471.

Linea summor pontificum

SImplicⁱᵘˢ papa patria tiburᵗ pᶻe castino post hilariū. impante leone secū do: t zenone fuit. hic vir sctissimⁱ ac rectissimⁱ: Instituit vt nullⁱ inuitus in eccl̄m penit. pmoueret. t ne clericⁱ vllus possessionē bñficij a laico recogno sceret: qō postea a gregorio t alijs pontificib. cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā olim ecclīarū declarat. Urbē pterea pbyteris in quinq regiones di uisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranen sis: quinta sancte marie maioris. Hic optimⁱ pontifex has basilicas dedicat. t primo basilicā stephani. pthomartyris in celio mōte. basilicā andree apl̄i nō lōge a templo sancte marie maioris t alias. At cū ecclīas romanā nō instituī solū. verū etiā tonis auxisset. creassetq ex ordine pbyteros diaconos t epos mortⁱ t sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos qndecim: mensem vnū: dies septē. Vacat tum sedes dies sex t viginti.

FElix eⁱ nominis tertius patria romanⁱ pᶻe felice pbytero ex regiōe fabricio le: vir diuinis intentⁱ qui cū intellexerat petrū eutichianū: quē ob hereſiz in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano epo tūc temū ab eodē reuocatū esse. vī cōcilio cōgregato sanctⁱ pontifex fraudē subesse vertⁱ. ex auctē sedis apl̄ice pcilio bene sentientū approbata. petrū t achaciū damnat. In eodē pcilio cōstituit vt accusatⁱ apud iudicē: semp pter relpōsionē darent inducie Instituit pterea vt ecclie ab epis pfecrarent. Idē q̄s felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroz ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit pbyteros octo t viginti diaconos qndecim epos triginta creasset. moritⁱ t sepelit in pauli basilica. Sedit annis octo: mēses vndecī: dies decē t septē. Vacat tum sedes dies qndecim.

Hamercus epūs

MAmercus vicentinus epūs hisdē tpib. ob sctitatē mag̃q doctrinā magno habef in pcio q inter ceteras sue virtutis monimēta: petrū (vt aūt) supplicationes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequentes terremot. qui tū maxime gallias vexabāt. ac pter bestiarū quasdā incursiones. q tuz pplm suū plurimū cōturbarāt. Et hec qdē letanie maiores dicunt: ad maiorē dñam q̄s magnⁱ gregorⁱ in sancti marci festo instituit.

Remigius epūs

REmigiū etiā remēsē epūm virū sctissimū ac doctissimū hui. tpis. fuisse dicāt q dicāt. q clodoueus (vt hystorie referūt) francoz regē cū innumerabili. frācis baptizauerit. qui pter sctitatē maximā cū i diuinis scripturis pclarissimⁱ habef. cōmentarios pulcres in nouo t veteri edidit testamento. Septuaginta t eo ampliⁱ cū in epatu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit. Obijt aūt anno dñi. 468. kal. octobris.

Felix

Gelasius

GElasiⁱ papa natione apher pᶻe valerio: vir sanctus q vt ad pontificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe depbelos exilio dānat. eoz q libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei fuit multa cōstituit: q̄ ad ecclīasticū cultū ptinebāt. t primo vt nullⁱ bigamⁱ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis apl̄ice) pmouēt. Statuit itē vt nullⁱ mēbro mutilatⁱ ordinaret pbyter. hymnos q̄s nitos ad imitationē amb hosij cōposuit. Et libros quinq̄ ꝺ eutice t nestorij edidit t duos ꝺ arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditq q libri inter apocryphos forēt deputādi. Decij cū pbros duos t trigīta: diaconos duos: epos septez t sexagīta creasset: moritⁱ ac sepelit i basilica petri apl̄i. xj. kal. decembris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: dieb. decē t septē. Vacat cū sedes dies septē.

Anastasius

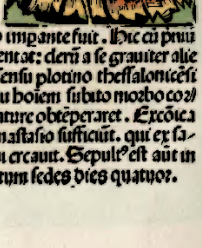

ANastasius papa ei. nois secūdus: patria romanⁱ: pᶻe fortunato anastasio impante fuit. Hic cū primū bonⁱ t catholicus haberet ab achatio seductⁱ: duz eū reuocare clanculū tentat: derū a se grauiter alienauit qui se a cōione pontificis tuz maxime subtraxit: q etiā sine catholicoz pensu plotino thessalonicēsi diacono cōcacisset: qui tuz achacij erroꝛ imitabaf. Hāc obrē serunt diuino nutu hoiem subito morbo corripuisse. Aūt qui dicūt eū in latrina effudisse intestina duz necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt qdā scriptoꝛes referunt) anastasiū impatoꝛē q̄ achacio fauerēt. hec de anastasio sufficiāt. qui ex sacris ordinibus semel decēbri mense habitis pbyteris duodecim: epos sedecim creauit. Sepultⁱ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decembris. Sedit annis vnū: mēses. x. dies. xxiij. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea Imperatorum

Zeno fact⁹ imp⁹ator cū leo prim⁹ valitudine corrept⁹: leonē secūdum ex maria gene sorore sua nepotē ꝛ zenonis ysaurici filiuꝫ ei⁹ imperij dēsignauit succēssorē. q̄ nō ita multo post grauj morbo oppressus cū finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij scribūt mortuo leone zeno cōtinuo augustalē nact⁹ est dignitatē. leone aūt de quo p̄missum est quē pater leo in regni ascenerat ptātem. Mater sua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū p̄deret: p̄ eo aliū formā silem obtulit. qui leo deinceps i clericatu ad ultimū vsq; tpa vixit. Ipso q̄z anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu venies eo effugato. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genserico fedus initū est ab horesce patricio. hec dum apud romanos gerunt adoriacer cū sorentissima multitudine ab extremis pānonie finib⁹ italiā ꝓperare cōtendit. inde aliquāns annis italie ꝛ vrbis vsus est ptāte. vñ augustulus inopinabili metu p̄territ⁹: spōte miserabilis purpurā abiēcis cū vix. xj. mēsib⁹ repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc augustulo periit Anno ab vrbis cōditione. dcc. xxix. ab incarnatione vo dñi anno quadringentesimo septuagesimoquinto. Zeno aūt augustus cū p annos. xvij. reipublice p̄fuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasi⁹ post zenonis excessuꝫ anno ab incarnatione dñi. cccc. xcj. pimpuā tradunt. hic romam decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo q̄ arrianas hereses tenebāt) abstulisse ꝓuincias translatisse tunicā cūctaꝫ patricij creauit: sed postmodū q̄ achacij cōstantinopolitani epm corrupt⁹ fact⁹ est hereticꝰ. Anastasius itaq; dirꝫ in hereli q̄ deinceps fuerat pseueraret. diuinaꝫ i xp̄o naturas: deitatis videlz ꝛ humanitatis eutichiū hereticarchā sequēs denegarer. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat cnodiū ticinēsem epm. Illoq; cū eo cōstantinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄teu⁹ anastasiū ad eccle redu ceret gremiū. Is nō solū salubria eoꝝ monita sprezit: ꝟ insup etiā a suis aspectib⁹ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Mos ꝛ p̄tifici ꝛ alijs iubere volumus: nō aūt iubere: nauigiꝫ fragili impositos mādat ne vsp̄iā p̄ totā greciā ad aliquā cuitatū accederēt. quā ei⁹ impiam temeritatē diuina contimno vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ꝛ vigesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto claduꝫ imperij fomite: nouus turbo quē romani cōsules illi⁹ emuli sustulerūt. Si q̄dē heruli ꝛ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstituto ab inferioꝝ⁹ danubij hostiꝫ sunt. p̄fecti. fuerūt aūt hi heruli ꝛ turingi exercat⁹ athile reliq̄e. q̄ hernaco ꝛ durith athile filijs a ceteris aliisq; pplis ꝓlio seiuncti: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaq; italiā ingressi: aquileiā ad sinistrā relicta: in tarulinos vicētinosq; ꝛ inde i bergamos iter fecerūt. Igit augustul⁹ imperator de odoacris adnētu certior fact⁹ imisit oratores gemitoꝛē suū quē mulcie magistrū declarauerat quē postea anxilia deseruerūt: nō in vrbē ticinū se recepit. Insecut⁹ illū odoacer vrbē corona cinctā vallauit: receptiq; diu ꝛ pinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝ legionū facta ꝛ nequa direpta vrbs ticinū. ſ ꝛ cū agro tigni ferroq; vastata. Orestē aūt captū placētiāq; ꝓductū odoacer ipse inspectante exercitu gladio suffossiꝫ interfecit. q̄b⁹ territi crudelitatib⁹ ceteri italie ppli certatis tedit̄one facere ꝓtexerūt. Odoacer annis. xvij. italie imperauerat ꝛ ciuitates ꝓ libidine gubernabat. Zeno aūt p̄stantinopoli imperās theodorico ꝓuisit: vt in italiā trāsiret: ab inuasis occupatoꝝ⁹ ciuitates sibi vēdicaret. nō ex tracia mouēs gothos ꝛ syrmiū ꝛ illiricū italiā petiit. odoacri duces sibi obuiā fuere nō. pene ab aqleia sup sontiū amnem vicetinos gothi. Tādē i vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sic⁹ socij dignitōis esent. vez hec regni societas nō diu ꝓmānsit. cū occultas inter se suspitiones haberēt. Quemēs theodo-

Odoacer rex

Theodoricꝰ rex

Theodoric⁹ theodomiſ ostrogothoꝝ ⁊ Cric⁹ odoacrū ad cenā luctatū occidit regē exanclena gabinaſiū⁹ sexto decio imp̄ij zenonis anno italie tot⁹ dñio potit⁹ est. ꝛ sol⁹ cū gothis p italiā dñat. fuit ei⁹ dñatio nō admodū dura: ꝛ si ptē agroꝝ vt unp odoacer diuisit ꝛ p suis retinuit. Cetez ciuitates p seipas ac p ciues suos gubernari ꝓmisit. Ipse vo sedē regni rauenne ꝓstituit: ibiq; inhabitauit septē ꝛ trigita annis theodoric⁹ i italiā regnauit. vir olim barbaroꝝ mitissim⁹ q̄ ꝛ si rauēnā sedē regni fecisset. tñ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ꝛ sepulchꝝ octauū ristaurauit ꝛ spectacula de more exhibuit: ꝛ edificia ac basilicas coleraſq; restituit: nihilq; omisit qō ad optimū principē ꝓtineret. at vo vt regnū aliquū stabiliret. ꝛ clodoueī fracie regis filiā audefledā i vxorē duxit. Et sororē bonorico vandalorū ꝛ filiaꝫ suaꝫ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibato i matrimoniū collocauit. indeq; paulo p⁹ clodouco fracoꝝ regi socero suo bellū intulit eo q̄ alaricū visegothoꝝ regē genetz sinū interfecisset: ꝛ vasconiā ptē regni sui occupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vteriorē galliā ꝺ fracos trāsiuit. ac galliis iā ferē ꝓlio supat⁹. vasconiā iterato recepit. Nec postea i terra segnis ociosusq; ꝓmānsit. nā ꝛ sicilā totā cū oīb⁹ ad iacētib⁹ regno suo adiūxit. ꝛ dalmatiā q̄z sibi subditā fecit. itaq; milta gessit dū rex fuit ꝛ nomē ei⁹ admodū celebre ꝛ gloriosiꝫ fuit nisi q̄ extremo tpe crudelitat⁹ fiamia ſbijt. obsumachū ꝛ boetiū senatoꝝ. ab eō necatos: tridētū vrbē i alpib⁹ muro cīxit. tādē apoplexie morbo corrept⁹ statī expiravit

TErremot⁹ maxim⁹ apud cōstātinopolim p̄ ḡtuor mēses cōtinuos hisse tpib⁹ fuisse dicit. Sed insante quodā monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ sortis t imortalis miserē nobis. stati ono cessauit. Q̄ quidē verbū postmodū i calcedonēsi cōcilio dicit in ecclesijs mādatū sunt.

SIgna q̄q̄ plurima in celo apparuerūt. In aglone ceum videbat ignem. fulgurātes q̄s habe vise sunt. luna sunt obscurata. cometa apparuit apud volsam. rūq⁹ terrigq̄ largissim⁹ de

ACephalon pessima bestis calcedonēse ꝯciliū impugnā fluxit.

nū p hoc temp⁹ exorsi. qui ideo acephali dicti eo q̄ sunt capite. i. sine auctore habeant. vt ps in canone. i 4. q. 3. c. acephali. hi q̄ppe dna rū subtā q̄etatē i xp̄o negabāt. vnā tm i eisdē ps oue nām p̄dicātes.

HErunt ea tēpestate t elisei ossa in alexandria trāslata esse. t corp⁹ barnabe apli cum euāgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis revelatio

MIchaelis archāgeli revelationē gelasio tā p̄missio pōtificāte apud apuliā i mōte gargano tertio kal. octobris sacrā fuisse tradūt. vbi t postea temp⁹ muris edificijs extructū fuit: eoq̄ loci ob devotionē: tantā pplox frequētiā singulis annis convenire dicunt vt no solum xp̄iani sed t infideles quoq̄ ad patrocinū sancti angeli implorandū frequentent.

EPiphan⁹ papiensis epūs: vir divina humanaq̄ sapiētia prudentissim⁹: his tpibus apud theodoricū regē q̄ter eloquentiā t sanctitatē magno in p̄cio habitus est: cui⁹ auctoritate t sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

SUnt q̄ scribāt germanū aluisiodorensem t lupū trecharen. epos bis tpib⁹ fuisse. q̄ tum multū vigere xp̄iana fidē: gentiū ac pelagianox opa plurimū labefactata. Senoseua p̄co q̄ germāo p̄ite teo vigilante devotē apō parisi⁹ claret.

Boetius

BOetius anici manili⁹ severin⁹ xp̄ianissim⁹ vir t silani dignitate insigni⁹: poeraq̄ ac phōs celeberrim⁹. simachiq̄ gener. his q̄s tpib⁹ rome clarissim⁹ fuit. huc ideo manliū vocant. eo q̄ a manlio torquato originē duxisse tradāt q̄ cū vere catholic⁹ esset nec arrianis (etiā sepe rogat⁹) obtēperare vellet: t ipse a theodorico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū tiranū exulare iubet. vbi postmodū vinctā tib⁹ hereticis ꝓpetuo carcere dānat. In qua q̄dē calamitate cōsitus: ad recreandum animū suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. cithariscū e nervo primū exogitauit t excudit. q̄ quidē modernis tpib⁹ musicis celebre instrumētū habet. Ibidem q̄s cōstitut⁹ ad multox vtilitatē p̄clarissima edidit opuscula. de cōsolatione phīsica. de trinitate. t de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraq̄ etiā ex aristotele trāstulit. huc deniq̄ vir optimū t sanctū theodoric⁹ rex cuius in smiam suā oīno flecti nō posset. arrianox rabie cōcitat⁹. post longā carceris squalorē impante iustino seniore augusto anno. s. dñi nri. 520. apud papiā p catholica fide occidi iussit. cui⁹ corp⁹ ibidē in dñi augustini tēplo adhuc habet cōditū. Et sunt qui dicunt eius i cathalago sanctorum ob eam rem fuisse relatum: t sanctum venerinum vocitatum.

Symachus.

SYmach⁹ patricius ac senator roman⁹ oratox ac phōs insignissim⁹ his tpib⁹ cū rome clarissim⁹ haberet: a theodorico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat. t in carcere p aliq̄ tēpus trudit. deinde ab exilio revocat⁹: dirisq̄ supplicijs tandē interfect⁹ est. hic nāq̄ romanā rempub. sna sapientia suisq̄ scriptis plurimū illustrasse dicit: eo q̄ librū eplarū elegātissimū scripserit. in quo hec sua. Semp natura equalib⁹ gaudet.

Fulgentius.

FUlgen⁹ natione apher rupēsis epūs t p̄clarissim⁹ doctor his tpib⁹ floruit. q̄ in sardiniā cū aliis catholicis affrice a trasimūdo vādalox rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nū p̄term̄sit q̄n ad verā xp̄i fidē gnēret: vocādo p̄dicādo monēdo. Edidit t libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit t ꝫ palagianā heresim. orones q̄s habuit ad pplos elegātes q̄dē t grames. t p̄sertim de vnitate dñi tc. Scripsit de quīq̄ginta ꝫlugatox fvanda ad theodox senatorē libr⁹ vnū. ad q̄dā de virginitate seruāda t plura alia.

Eennadius

GEnnadi⁹ epūs vir greca latinaq̄ lingua eruditus: libros de dogmatib⁹ xp̄ianis coposuit. t ibidē q̄d cuiq̄ ad salutē necessariū eēt declarauit. De trina q̄s ac moribus ecclie catholice multū p̄sim. t divū hieronimū imitat⁹ libros de viris illustrib⁹ edidit. Victorin⁹ aūt natione aq̄tan⁹ arithmetice insignis rōne p̄sce ad cursus lune tū redegit. eusebiū t theophilū ea i re supans.

FUnt etiā scriptis suis eccliam dei hegesippus vir doctissimus qui t monachox regulas composuit: t sancti severini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

FAustus aūt apud gallos epūs multa tum scripsit copiose t ornate. precipue opus eius laudat contra arrianos scriptum.

Rauenna: tñ vrbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aūt olim oppidū sabinoꝝ: cui nūc Rauēnam muris nunc extantib⁹ tyberi⁹ impator. qō ībe docent cubitales ad portā eius clausam. que arrea dicīt quadrato lapide speciosam. Cū aūt theodoric⁹ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugib⁹ t liberis. cūcq; oībus rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obsederunt. hcc obsidio longi⁹ remorata est gothos ꝯ ipsi ab inicio existimarēt. Idcq; accidit nō loci: gō neq; a mari facilter obsideri rauēna pōt: cū sit in ipso littoꝛe cōstituta: neq; a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deriuatā. ac stagnis quibusdā t paludib⁹ coartet. Itaq; gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pactione facta Theodoricus t gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cui⁹ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: t partis nō parue galliaꝝ dñs. annis duo t quadragīta candē incoluit ciuitatē. t qō cōstat sugba s in ea edes basilicasq; cōstruxit. Vtitf eius regis monumētum ab amalasuentha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasterū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: q altare mai⁹ eccle chozusq; virginī capax monachoꝝ ozdine vt est mos i stallo psalentiū: vnico atq; integro rotundo lapide conteguit. Valentinianus etiam impator eius trigīta annis q̄ bus imperauerat. In ea plurimū vrbe egit menia ampliauit. t ei⁹ epo duodecim ciuitatū subiecat cpos. videlz arimin: celene: sozluij: sozi pōpilij: fauēcie: fozi cornelij que ymola dicīt: bzicij: bonome: mutine: regij: parme t placentie: q̄ ciuitates postea sub exbarcatu fuere. t ei⁹ epm tob annē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat impator. vnde postea cū romanis pōtificib⁹ rauēnates cōtendere p̄sumpserunt. fuit q̄s olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aūt senatui veneto subdita. Populo q̄s nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: t eius filios geruasiū t protha siū. Vranīq; medicum oēs martyrio coronatos. Johannē nomine ozdine decimū septimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem sozi comelij epm. qui multas saeri eloquij scripturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vbis rome senatoꝛē: regumq; ostrogothoꝝ epkare scripto rē t post monachū. Genuitq; suprozi seculo rauēna Guilielmū pbiscū: quē pet⁹ paul⁹ vergen⁹ notissimū amicissimūq; sibi hoīem magnis effert laudib⁹. Genuit t eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetoꝛēq; vocatissimū: quē solit⁹ dicē fuit Leonard⁹ aretin⁹ oī in re: ꝛ potissime in hac vna grauissim⁹ locupletissimusq; testis fuisse primū. a quo eloquēcie studia tātope nūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi. 5693. Anno xpi. 494.

SImmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō/tifex creat': nō sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud basilicā cōstantinianā pōtificē decernut: pars altera apud basilicā marie ūt vtā noua Laurētiū in loco tēmoriū anastasij subrogaūt. Seditio ingens i ciuitatu populo romano bellarā diuiso orta est. vii oīm ꝓsensu: cōcilio rauēne in/dicat'. discussāq; re pīte theodorico. simmach' tandē in pōtificatu cōfirmat'. q certe magna clemētia vsus. laurētiū cōpetitorē nutrimis eīm dedit. Simma chus vo manicheos tuz ab vrbe expulit. eorūq; libros ante fores cōstantiniā/ne basilice cōcremauit. basilicas vo multas aut ornauit aut a fundamētis ere xit. pauprib' ēq; ad basilicas petri t pauli habitacula extruxit: curauitq; ne qd eis deesset: qō ad victū ptineret. amator eīm pauperū fuit. Redemit t captiuos in diuersis puincijs multa pecunia. Cōstituit uē vt die dīnico vel natalicijs mar tyrū cancret' hymn'. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qō ad oīpotē tis dei gloriā ptineret. Creauit dēcq; duobus t. lxxx. pīsbris: diaconis. xvi. epīs. cxvij. habit' de more sacris ordinib' mortes ad basilicā petri sepelit'. 14. kal'. augusti. sedit aūt ānis. xv. men. vj. dieb'. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

SImma quintū fuit inter simmachū t laurentiū vt ꝓmissuz est. ver anno q̄r to post clerici quidā seditionib' gaudētes. adimuantib' festo t pio hinc le natorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat' rex petrū altini eīm romā mittit: qui pulso vtroq; sedem teneret. Ver simmach' habita cētū t. xx. epor synodo: t obiecta cōstanti alo diluit: t oīm sententijs obtinuit: vt laurenti' t petrus maior oīm capita relegarent'. Orta aūt ob hanc rem tanta seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent: nec sa/cris virginib' parcerent. Oppidumq; eo tumultu gordian' pbyter vir opti/mus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul clericus miserat': cōtra prohibitū tanti mali auctore arma sumpsisset.

HOrmisda papa natione campan': patria frusinon': patre iusto: hic post ti/tulatu iunto hormisde theodorico. pruincialē synodū in vrbe habuit: o m nibq; ꝓsensu eutbicianos tam antea improbatos damnauit. In ea q̄s synodo multa cōstituit: t primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordi/nes promoueret'. Voluit uē xpianor nuptias nō occulte sed publice fieri debe re. Demit ꝓterea sacerdotib' t aliis: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent sine spāli epi licentia. hic grecos reconciliauit: clerūq; cōposuit. francoz rex ei dona ꝓciosa obtulit: delata t dona tum aurea t argentea: delatag; euāgelia cū tabulis aureis gēmis distinctis a iustino imperatore votigracia. Ornauit t tē/plū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille t. xl. librarū. Certauit t hormisda muneribus cū his principib'. Locauit eīm ante altare cōstantiniane ba silice coronā argenteā librar'. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sente tia pactis cū ordinibus ex more. mortē ac sepelit' in basilica petri. viij. id' au/gusti. Sedit annis nonē. dieb'. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

IOhannes eius nois primus papa: natione ibuscus: patre cōstantio ortho/doxe fidei diligentissim' obseruator. vt tandē hereticoz nomē extingue/ret arrianos expulit: eorūq; ecclias catholicis assignauit: quā quidē rem theo/dericus egre ferēs. iohannē pontificē theodor' duosq; agapitos oratores ad iustinū mittit: qui eū adhortarent' vt arrianos restitueret: sin secus oēs ecclias catholicas demoliturus. phenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō possent ad lachrymas versi petentes vt pertime ut alie sibi reuertet. eo pīo hoiem populē vt arrianos suis legib' viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericū re dies in carcere ꝓpere conjicit. ac pax absuit qn eū statī occideret: adeo in hoīes exarserat t fide t moribus cū iustino sentiēte. Perūt tū septim' bō i carcere pe/doze: fame t inedia. Pet' tū tria restituit cimiteria nereī t achillei: felicis t adau cti: t petri alle. ferūt corp' ei' ex rauēna ad vrbe delatū: sepulturāq; in basilica pe tri. vj. kal'. iunij. Sedit annis duob'. mens. viij. Vacat tuz sedes dies. 58.

Anno mundi. 5715. Anno xpi. 516.

FElix et' nois quart' papa: natione samn': patre castorio. Post iohannis pōtificis felicem vrsmit ionē: rei dīuine curam gerens patriarchā cōstan tinopolitanū declinantē a side anathemate notauit. vir q̄s optim' multa in vr be extruxit edificia. t maxime cosme t damiani templū: qō adhuc extat. basilicā q̄s sancti saturnini via sa/laria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa tuxta votum beati iacobi apli. mādauit in firmos ante obitū inungi. Deniq; habitis de more sacris ordinib'. vbi pīsbyteros quīq; t quinquagīta cre asset. diaconos quatuor. epos nouē t viginti. mortē ac in basilica petri sepelit' quarto idus octobris. an nis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea Imperatoꝝ Justinus senioꝝ

IUstin⁹ senioꝝ anno ab incarnatione dñi q̄ḡtesimo octauo decimo: puncto anastasio hereticoꝝ augustali potit⁹ est solio. Is cū imperiū accepit: orthodoxe fidei amatoꝝ ⁊ p̄tectoꝝ accrimꝰ fuit: ac statim nūcios ad p̄ficē mittit: q̄ ⁊ sedis ap̄lice auctēin cōfirmarēt: ⁊ pacē ecclesijs olī exhiberet: quantū p religionē cōcederet: ad hunc ob eā reintegrande fidei direct⁹ ab hormisda p̄fice vir sanctitate p̄cipuus germanꝰ capuane vrbis epꝰ digne suscept⁹ est. Multoꝝq; dubia corda in fide solidauit: vt tandē diligētissimū fidei obseruatoꝛē se p̄steret: hereticoꝝ nomē p virū⁹ extinxit. ⁊ q̄mazie arrianos oēs ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq; eoꝝ ecclias catholicis assignauit. qō q̄dē theodoꝛic⁹ rex (ea labe infect⁹) egregieres simmachū ⁊ boetiū ro. p̄sules vt p̄ missus est papā relegauit. ac iohānē p̄fice romanū i carcerē misit. eo q̄ iust⁹ nus catholice pietatis defensoꝛ honorifice suscepisset eū. simul cū socijs carceris afflictione p̄emit. Sed hāc ei⁹ īmanissimā crudelitatē moꝛ alad̄nersio diuina secuta est. nā nonagesimo octauo post facū die: subita morte defunctus est cui⁹ aiam solitar⁹ quidā apud lipparā insulā vir magne virtut⁹ aspexit. inter iohānē papā ⁊ symmachū patriciū reduxit: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei⁹ loco p̄parata erat demergi. Et vo iustin⁹ admodū senex cum augustalē dignitatē annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio imp̄atoꝛe designato: apud constantinopolim in pace quieuit.

Clodoue⁹ rex francie

CLodoue⁹ francoꝝ rex p̄m⁹ xp̄ian⁹ childerico patre ei⁹ morte sublato in regnū successit: ⁊ regnāuit annis. xxx. vir vnicꝰ potēs ⁊ armis strēnuus crothildem chilperici burgūdionū regis (quē chilpericꝰ frater sui⁹ gondobald⁹ occiderat) filiā p hūc modū accepit vxoꝛē. Audierat clodoue⁹ crothildē forma egregiā: virtute etiā puellas id etatis p̄stare: missis nūcijs ⁊ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: q̄puella cui regi fama ⁊ regni potēna esset nota: cōsensit: eaq; i spōsione id solū est pacta. vt cū ipa esset xp̄iana. Clodoue⁹ q̄ cū suis frācis idolatra erat: fieret xp̄ian⁹. Gundebald⁹ burgūdie rex patru⁹ ei⁹ ei nadidit. quā/ q̄ vo pacta vxoꝛi clodoue⁹ de bapn̄i mate suscipiēdo in scipo nequaq; seruauerit in duos filios ex ea susceptos xp̄ianos fieri p̄muit. Nō multo postq; crothildez accepat vxoꝛē bellū gessit aduersus gundobaldū vxoris patruū ⁊ burgūdiones quo i bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanā amnes sita suo adiunxit imperio. Interuētu tñ vxoris sedato. Alterq; dō inītos durauit ānos suscepit aduersus alemānos. Cū q̄ gēte non min⁹ q̄ sua viris foꝛtib⁹ armisq; instructissima: p̄lio decertauit. quo in p̄lio suos i fugā cōuersos vidēs: memoꝛ est fact⁹ p̄missionis quā multociēs reḡ fit⁹ vxoꝛi seruare neglexerat ⁊ ipsaz p̄lij aduersitatē ob id solū sibi accidē suspicat⁹ est. hinc deo celi ⁊ terre: q̄ crotildis vxoꝛ p̄dicaret vouit illi⁹ cōsilio p̄cubuisq; acḡescere: si sui⁹ strato hostili exercitu victoriā obtineret: tātaq; moꝛ facta est cōuersio: vt q̄ multa cede afflictu ⁊ vi repressi p̄mo fugiebant franci: hostē repellārēt ac cede cōmissa in fedam cōuerterēt fugaz. alemannis in ded̄tionē acceptis. Clodoue⁹ eis tributa imposuit ḡt annis p̄solnēda: ⁊ in francia remeauit. vigesimo q̄nto regni sui anno a sancto remigio remēsi epo cū oi francoꝝ multitudine baptizat⁹ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Respirāte deinde aliq̄tulū repuplica xp̄iana. Clodoue⁹ pulsis arrianis hereticis: ⁊ catholicos reduxit. ⁊ parisioꝝ ciuitatē regni caput constituit in qua post moꝛtē q̄euit. vxoꝛq; eius regina bonis opib⁹ pollēs: apud vbē thuronicā plena dieꝝ ad dñm migrauit. relatūq; fuit inde coꝛp⁹ parisi⁹ a filijs ei⁹ childeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueū magno honoꝛe sepulta.

Amalasiuntha regina

AMalasiuntha filia tūc vidua: theodoꝛico rege gothoꝝ sine p̄le virili defuncto. eā athalarico ei⁹ nato i regno successit. Erat vo athalaric⁹ admodū puer: itaq; tutora atq; gubernatoꝛ tota regine incūbebat. Statim igit regina pueri gubernationē suscipiēs: lr̄is latinis eruditū ⁊ moꝛib⁹ informandū curauit. Ipa vo seuere admodū gubernationē exercebat: phibēs gothoꝝ iniurias: supra sexū cū p̄udentia vsa: ⁊ patris decreta: in ala p̄sertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscū delata restituit. Reclamātib⁹ aūt gothis filiū nō lr̄is sed rei militaris discipli na regē suū imbuendū esse. Is igit vite lasciua in varias egrotatiōes p̄lapsus. de cimo octauo etatis anno defunct⁹ est. Amalasiuntha vo seditionib⁹ gothoꝝ diu vexata: moꝛtuo filio athalarico quo cū moleste vixit. theodatū cōsobrinū suū regni p̄soꝛtē fecit. Erat aūt theodat⁹ ita grecis ⁊ latinis lr̄is edoct⁹: vt ⁊ tpoꝛ suoꝝ hist̄oriā cleḡater scripserit: ⁊ platonicā disciplinā optime calluerit. segnis tñ ad res agendas habebat. Is ergo ad regnū beneficio regine assumptus: statim ingratitudinē ostendit. eam q̄ captū in vulsinū lacū insulā relegauit. Hec p̄fida multos gothos turbauit. inde eam occidi p̄mis⁹: ac filiā ei⁹ in vxoꝛē ac regni sociam accepit: qui ⁊ postmodū quicq; annis regnauit. Idq; imp̄ator iustinian⁹ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētū sup̄bissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasterū edificat⁹ habet. q̄ monachi sancte iustine nunc incolere dicunt.

DIonysius abbas ⁊ doctoꝛ egregius per id temp⁹ laudat eo q̄ rome computū suum: id est paschalem calculum mira ratione composuerit.

SEuerus ap̄s eps treuerēn. vir omni sanctitate insignis hac tēpestate claruit. Et sanct⁹ victoꝛin⁹ eps massilien: qui filiū marucbas regis persarū a demonio liberauit. Et cuthert⁹ eps lugdonensis.

Concaluū aurelianense

CConcaluū aurelianēse teraū tēpestate hac dodouei regi iussu indictū. qō quidē sanct⁹ mellane⁹ cōgregasse dicit: quo i loco etā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epo. Secūdū auctore aurelianō epo. Teraū hoc idē mellanio epo auctore. Quartum auctore albino andegauensi epo. Quintū honorato bituricensi epo auctore qō pbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

ARturū britānor re gē t ḋdē cātatissimū p ō tpa regnū. suscepisse ferūt viru sane bellicosissimum atq; fortissimū. q̄ t lorica pulcerrima vtebat. Regi ḋdē tāto cōdigna: ß t in capite aurea galea i qua draco sculpt⁹ videbat. Clipeū q̄s aureū p se ferre faciebat. in q̄ dei genitricis imago depicta videbat; vt eā sp aduocatā suā in mēoriā in oi re reducere posset. Lanceā p̄terea arduā latāq; t cladib⁹ aptā quā q̄ocūq; ibat secū referri faciebat: t gladiū habuisse t portasse dicit. cū quo q̄drigētos t septuaginta viros vno plio eū interfecisse ptibet. hūc vir xp̄ianissimū fuisse ferūt: t fidē catholicā ampliasse. ac q̄ plura regna sibi vēdicauerit. Quāobrez t rotūdā mensā apud cognubiā ciuitatē instituit Tandē in p̄elio cum multas bostiū strages edidisset: t ipse vulnerat⁹ in insulā refert⁹. inde sublatus multis cōparuit. quē t nunc vsq; britones exspectare dicunt.

Cassiodorus

CAssiodorus monach⁹ rauennēsis vir quidē doctissim⁹ his tpib⁹ ob dantissimā et⁹ doctrinā magno fuit in p̄cio. qui cū primū cōsul esset t senator. domino tact⁹ spū res mūdanas spreuit: t monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellar⁹. t ex pte et⁹ multas epl̄as edidit ad plonas diuersas de negotijs secularib⁹. t ad agitandū intellectū psalterij lucidēr exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtifcib⁹ atq; imperatorib⁹ cōpilauit. In qua plertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit p̄terea libros de ratione anime t libū de orthographia.

Priscianus

PRisciānum q̄s eruditissimū grāmaticū atq; p̄bum patria cesariēsem: hoiem certe greca t latina lingua doctissimū. q̄ hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim florusse tradūt. q̄ cū grāmaticor⁹ o⁹ im princeps haberet. ea i facultate puerilia edidit opuscula. Nā de partibus oronis ad iulianū patriciū cōsulē libū edidit. Diligēter t de cōstructiōe: de q̄q; accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ q̄s questionib⁹ ad coldre pl̄az regem volumē egregiū scripsit. Atq; de cosmo graphia libellū cōposuisse fertur.

Arator tē

ARator scē romane ecclie cardinalis diaconus t poeta laureat⁹ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q̄ inter ceteros ingenij t virtut⁹ sue opa aplor act⁹ versu exametro exposuit: atq; alia elegāter cōposuit.

BRandan⁹ demq; hibernēsis abbas sctissim⁹ p hec tpa ob eximiā scitatem atq; doctrinā maxio i p̄cio habit⁹ fuit. de q̄ etiā admiranda scribunt. Pater trium multum monachorum extitit.

FLoruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernos vbem ex p̄secto fact⁹ epūs vir bm seculi dignitatē nobilissim⁹. t liāli disciplina eruditissim⁹. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles epl̄as scripsit.

Brigida virgo

BRigida virgo sanctissima natione scotbica imperante senioze iustino refulsit sanctitate t miraculis admiranda in scocia de xp̄ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inolenit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes despōsare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui pallū album t vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. inde suā virginalē coronā dño offerebat. vocat⁹ messorib⁹ cū tota p̄uincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus cernusiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: cōuertit in cerusiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ olim pater: bis tribus dispersos monachos i vnū collegit. atq; diuino spū illustrat⁹ eis regulaꝝ vitā cōposuit. Er⁹ sctissimi viri vitā insignē ⁊ miracul' clarā beat⁹ gregoꝛ⁹ scribit. Fuit itaq; būdict⁹ ex nobili genere in ꝓuincia nursie ortꝰ. Uetustū igit̄ a seꝛ ꝓtoꝛib⁹ celebratū est nursie nomē: gō quidē oppidū libertate: sed in ꝑmis beato benedicto monachoꝝ pēe alūno clarissimū. Ibi etatē morib⁹ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ ſ̄arum studijs traditꝰ fuit. Sed cū in eis multos g abrupta viciꝝ ire cerneret: euꝝ quē quasi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in ꝑcipitiū tot⁹ ꝛet. Despect⁹ itaq; ſ̄aꝝ studijs: relicta domo rebusq; paternis: soli deo placere desideraꝝs: decerta loca g aliq̄t temp⁹ incognit⁹ incoluit. Est aūt in lannoꝝ regionē supern⁹ celsis in montib⁹ sublacū velut plin⁹ appellat⁹ sublaqueū: nobile nunc oppidū lacu eiusdē ⁊ tñ puisci nois imunes: redditusq; vtriusq; fama celebratū. Dū ibi magꝝ diuturna cōuersatio q̄ eꝛ toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifica opis monasteriū. Cernit ibi i extrema amenis rupa ab ipo sublacu lacu ad vicū vsq; varronis incolas: saxeo i monte ductꝰ aquaꝝ. q̄ formis partim in eo inclis modo: partiꝝ alteū defossis: partiꝝ sublimi fornice muroq; exeꝛtat⁹ roma q̄dragesimo miliario veniebāt. Uir aūt dei ad eūdē locū pueꝛ nues q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ passuū abest i artissimo specu trib⁹ annis exceptꝰ romano monacho boīb⁹ incognit⁹ mānsit: ⁊ artissimā vitā varijs tēptationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt daresceꝛent postea in castro cassiū. qđ clarū appellat: ⁊ magne vite meritꝰ ⁊ apicis virtutū⁹ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico spū illustrat⁹. quo multa futura ⁊ occulta cōgnouit. cui⁹ fama totis ostrogothoꝝ rex ductꝰ: vt tēptaret eꝛ sctimonia sese famulū iudicio mentit⁹: aliū in regio apparatu ꝓmisit: quē statī cognitū vir sanct⁹ ls sordide vestitū ad se in monasteriū vestibulū vocauit: ⁊ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: mouē animis regibus occio moꝛiendo. Inde eū i summa veneratiōe habuit. pluraq; alia scitat⁹ signa oūdit ꝑpue i vase vitreo i q̄ venenū vino mi scuerūt frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obiit tandē in dño anno salutis. 543.

Benedictus abbas

Monasteriū cassinense

Ordo monachoꝝ bti benedicti ortū habuit nō longe ab aqno abrucij ciuitate i mōte cassino vbi olim cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse totꝰ orbe celeberrimū extructū fuit. Dum⁹ eīm būdict⁹ monachis p⁹ extructū mōasteriū regulā ⁊ optimū modū vt prēdi ꝓmꝰ dedit: q̄uis lōge aīe illū mōachi plurimi fuerīt. cū tñ sanct⁹ vir dei i solitudine virtutib⁹ signisq; fulgeret: multi ob dei famulatū ad eū gregatim fuerūt: vt inde. xij. mōasteria ꝓstrueret. In q̄b⁹ statutis ꝓbis⁹ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit. Er eiⁿ clarissimo ordine cū plurimi tū sctitate tum scīa emerserē viri. Illāq; regulā ꝑmū mōachis mīgſ ꝓtulit. Eā tñ nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ de numero fuerūt casteraeñ. a diuo bernardo plīmū auct⁹. cluniacēñ. cluniacēñ. celestini. mōtis oliueti. nouū ordo. siluestrini. ⁊ q̄ hūiliati appellant. hi oēs ⁊ alij plurimi q̄uis diuerso habitu: diuersisq; ꝓstitutōib⁹ inter se differant. eā tñ ꝓfitent⁹ regulā diligentissimā atq; approbatā. In germania aūt i eode ordine differētes sūt. cū melliceſ: castellēſes ⁊ burſfeldēſes i ea vigēt. Idē aūt ordo cū a fūdatoꝛibus siu regulaꝝ⁹ institut⁹ ꝓcepe declinasset: nouo modicā reformationē anno salut⁹. 1409. apd paraminā vrbē i mōasterio sancte iustine sumpsit: ⁊ eoꝝ institutiones cū ceteꝝ⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex⁹ mōi sctissimi pris ordinē ad. 24. summos pontifices emerisse. Cardinales vo: 183. Ar

Scolastica

chiepos ⁊ epos. 1464. Abbates insignes. 1070. fuere. atq; canōizati mōachi (vt iobes. xxij. scribit. 5555.

Scolastica germana diui būdicti ab infantia sto dicata: q̄ annis ferme i anno vite ꝓlongeret ad cū certo die i laudib⁹ dei sacrisq; colloq̄is vsq; noctē tēpꝰ ꝓtraxisset: accepto abis cū repetē mōasteriū cuperet. soꝛoꝛ sctā mōialē perijt vt secū maneret: de celesti vite gaudijs locuturā: q̄ extra cellā manere nō se velle dicēt: ad eꝛ ꝓces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū fratribus suis extra limē pedē mouē potuisset. In tota noctē in somnē p sacra spīt⁹ vtē colloq̄a duxerūt. Sequenti die ad vir sanct⁹ ad mōasteriū redijsset: p triduū in cella clausa i sacra oculis vidit soꝛoꝛis sue aiaꝝ de corpe i colūbe spē celi secreta penetrare. Is eꝛ gle gaudēs: eꝛ obitū frib⁹ denūciauit quos illico misit vt sacrū corp⁹ ad monasteriū deferret. at in sepulchro gō sibi ꝓparauit sepelirēt. quo facto ꝓfectus est vt quoꝝ mens vna semp fuerat in dño. eoꝝ aīs corpa nec sepultura separaret.

Linea Bũmor pontificum

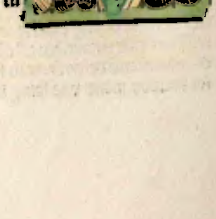

BOnifac⁹ eius nois secũdus papa: natione roman⁹ patre sigisbũdo post felicẽ imperãte iustiniano fuit. ⁊ vt quidã affirmãt. nã sine cõtẽtione põtifex creat⁹ fuit. nã ⁊ dioscor⁹ diuso biffariã clero. in demortui felicis locũ sub rogat⁹. Exagitat⁹ aũt clerus hac seditione dieb⁹ octo ⁊ viginti morte dioscori a tanta pturbatione tandẽ liberat⁹. vñ bonifacius ad cõfirmãdã eccl̃iã uersus instituit ne quispiã sibi in epatu succedẽtẽ eligeret. qđ postea multi põtifices firmarũt. Instituit itẽ vt ꝺ demortui locũ alter põtifex fieri posset tercia die sufficeret ne dilatio seditionẽ faceret. diuisit ⁊ populũ a clero dum celebraret Veruntq; ne q; ciuili ne q; criminali causa eps apud ciuilem iudicẽ aduocari posset: Et cum in pontificatu sedisset annis duob⁹. dieb⁹ duob⁹. morit ⁊ iba/silica petri sepelit. Sedes aũt mensib⁹ duob⁹ tum vacat.

¶ Anno mundi. 5725. ¶ Anno christi. 524.

IOhãnes secũdus papa: patria roman⁹: patre piecto ex celiomõte iustiniani tpe fuit. qui statim vbi põtificatũ iniit. anthimũ epm dãnauit: q; in arrianã hereſim declinasset. Sunt qui scribũt hunc epm cõstantinopolitanũ fuisse. Iustinian⁹ vo sedẽ romanã veneratur⁹ hippatũ ⁊ cemeteriũ eps romã cum minerib⁹ mittit. quo ⁊ romanũ põtificẽ suo nõe salutarent. ⁊ munera hec beti petri tẽplo offerret scyphũ aureũ circũdatũ gẽmis librar⁹ sex. scyphos argenteos duos librar⁹ duodecim. calices argẽteos duos librar⁹ quindecim. Johãnes aũt põtifex de quo pauca admodũ scribũt historici. morit vbi ex sacris ordinib⁹ semel habitis ꝓbyteros quindecim. eps vnũ ⁊ viginti creasset. Depelit q; in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

AGapit⁹ papa: patria roman⁹: patre gordiano ꝓbytero ecclie sanctor⁹ iohãnis ⁊ pauli põtifex creatus: a theodato statim ad iustinianũ mittit. ⁊ tusciniũ q; amalasiuntã athalaricã matrẽ in insulã lacus volsiniensiũ relegauerat interficiq; iusserat cui⁹ mulieris interitũ iustinianus egre tulit. Agapitus itaq; eo missus ac benigne ⁊ honorifice susceptus. cũ pacẽ imperatasset. ab imperatore tentat⁹ vt euthicianã opinionẽ ꝓfirmaret. Verũ cũ iustinianus ab ea re hoiem sanctissimũ abhorrere cerneret. ꝓbus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianũ xp̃ianissimũ principẽ veni re optaui: sed diocletianũ inueni: quẽ xp̃ianor⁹ hostem fuisse cõstat. hac libertate loquẽdi ⁊ dei nutu iustinianus permot⁹: ⁊ fidem catholicã amplexus est: ⁊ pulso anthemio constãtinopolitano epo qui euthicianã hereſim tuebat⁹: menam catholicã in eius locum fuscepit. agapito cõfecrante: qui haud ita multo post constantinopoli morit. cuius corp⁹ loculis plũbeis diuum romam defert⁹: ac in basilica petri sepelit. Sedit aũt mensib⁹ vndecim. diebus vndeviginti.

¶ Anno mundi. 5735. ¶ Anno xp̃i. 534.

SIluerius papa natione campan⁹: patre bormisda epo. theodato iubente põtifex creat⁹. cum antea nõ regũ: sed imperator⁹ auctoritas interueniret. plus aũt valuere theodati mine q; decreti rõ. morte em̃ his clericis minat⁹ est. Interea instigante vigilio diacono cive romano ⁊ apocrisiario theodora augusta Syluerio imperat additis etiã minis vt pulso mẽna ab vrbe cõstãtinopoli anthemiũ reuocet. id cũ recusaret scribit ad belisariũ mulier vt pulso siluerio in eius locũ vigiliũ sufficiat. Belisarius aũt rei bellicẽ intentus. rem antonine vxori sue cõmittit. que suborn atis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romã gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoiem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullã monasticã sumere. qui in pontum insulam in exiliũ missus non sine opinione sanctitatis morit: vbi annũ vnũ: menses quinq; dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

VIgil⁹ papa: patria roman⁹: patre cõsule: imperante iustiniano pontifex creat⁹. instabat tuz theodora vt cõstãtinopolim ꝓficisceret⁹ anthemiumq; restituer⁹: cui id negat se facturũ ideo adiuuatib⁹ qbusdã romanis ad pstãtinopolim pduct⁹. vbi theodora tẽtare cepit vt id pstaret. cui ille malle se q̃uis supplicii pati rñdit: q; sua iure sacta mutare. vnde ita celsus est vt paulũ absuerit q̃n tuz occideret. fugiẽs itaq; tẽplũ scte euphemie qđ haud peul aberat. inter a erassatorib⁹ trahit⁹. ⁊ iniecto i colle ei⁹ funi: tãq; latro p totã vrbẽ vsq; ad vespertã trahit⁹. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua alicq;diu vitã duxit. eta patiẽter ⁊ quo alo: vt sp diceret se etiã pcioza merituꝫ si digna p peccat⁹ pena irrogaret⁹. inde instãte narsete cũ romanis vigil⁹ reuocat⁹ cũ syracusis i sicilia quenisset quẽ tot mala: tot cure occidẽ nõ poterãt: ex calculo morit⁹. eiusq; corpus roma defert⁹ ⁊ apud sanctũ marcellũ via salaria sepelit⁹. Vixit in põtificatu tũ rome tum alibi annos. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Iustinian⁹ sororis iustini filⁱ romanor⁹ pncipū maxim⁹ augustꝰ ad
ptus est pncipatū: q̄ mox vt imperatia ura suscepit ad reparationē rei
publice stat⁹ animū tēdit: t augustꝰ romanū felici sorte regebat ip̄ēnū q̄
t bella pspere gessit: t in causis ciuilib⁹ mūrie⁹ fuit. Nā p̄ belisarū patriciū
ingentē virū pias foenter deuicit: t vandalor gentē capto eor rege gelisimero
vsq; ad internitionē deleuit. Affricāq; totā post annos. xcvj. impio romano
restituit. Rursusq; belisarū virū gothor in italia gentē capto vitigis eor re
ge superauit. Mauros q; post hec affricā infestātes: eor rege atbilā p̄ iohannē
exercitū simili mirabili virtute pstrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cō
pressit: quā ob cām̄ pter bonor oim victorias vt alamanicus: gothic⁹: alani
cus: vandelicus: affricanusq; diceref bñe hec nola merutt. Extruxit q̄s idē pri
ceps intra pstātinopolim vbē ipsi dño q̄ est sapia dei patris templū q̄ greco
vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapiam noiauit. Cui⁹ opus adeo cūcta edi
ficia excellit: vt i totis terrarū spacijs hui⁹ similē nō possit inueniri. Erat em̄ hic
pceps fide catholic⁹. in opib⁹ rect⁹. in iudicijs iust⁹. Jōq; oia ei p̄current ī
bonū. Leges etiā romanor q̄rū p̄lixitas numia erat t inutilis: dissonātia intra
bilē: breuitate correxit. Cū em̄ imp̄atorē tāt⁹ pstat ingenij: tāteq; doctrine fu
isse: vt mirū nō sit: si leges romanas sparsas t icōpositas i ordinē ad vtilitatē
hoim redegerit. Hac m̄ i re filio t opa iohānis patricij tribuniani theopho
li t orothei vsus est: q̄ tuq; doctrina t aucte insignes habebāt. Immēliq; nāq;
illud librorū pelag⁹ (q̄ vsq; ad duo milia pene librōs erāt extēse) coacernans si
mul ab vrbe cōdita vsq; ad hec tpa tot iudicijs. in quinquagita librōs tulanz
digessit: quos nūc digest⁹: nūc pandecta appellāt. qō oēm ciuilē doctrinā p̄ti-
neāt. Idē ēs legū epitomen fecit librorū q̄uor in q̄b⁹ breuiter vniuersaz legū
textus comprehendit. has aūt leges institutiones vocat. Bicim⁹ etiā iustini
ani codicē vbi o ēs cōstitutiones pncipū que vtiq; i multis voluminib⁹ habeb anf. tum̄a duodecaz librōs
coartauit. Inter hec iustinianus maxim⁹ ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit
Et iustinus minor apud costātinopolim rempublicā regendā suscepit.

Concilium Constantinopolitanū

Quinta synodus habita est apud cōstātinopolim. iustiniano agapiti pōtifice ac iustiniani imp̄atoris: ānō dñi incho ata tpe vigilij anno salutis. 553. pfecta fuit. Cōtra theodor t oēs hereticos. q̄ affirmabāt bti mā virginē mariā solū hoiem: nō etiā deū t hoiem peperisse. quo quidē in synodo statutū est: vt bta virgo maria dicereť q̄ deū tiobis suo partu ediderit. Ibi ēs p̄fecerunt eu-
thices archiepis cōstanti⁹: t appollinaris patriarcha alexandrin⁹ cū vigilio papa qui oēs. xviij. capitula anathematizādo scripserūt ꝑ quos theodor t socior ei⁹ blasphemias. declarātes virginē gloriosaz vt p̄missus est deū t hoiez peperisse. Cui synodi vniuersalis eccl̄ia auctoritate maxim̄ cōfulit.

Belisarius patricⁱ⁹ vir in armis strēnuus belli dux a iustiniano imp̄atore cū ingēti militu dine cōstitut⁹. primū persas aggressus est: qui trāsgressis romanor terminis: eor regiones grauiter populab anf: quos magnis pliis fudit. atq; ex voluntate pncipis cōstantinopolim triūphans ingressus est. Interea ad affricā quā iā multis annis vandali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisarius missus est. q̄ mox pelio cū vādalis cōmisso eor maximas copias fudit. Regēq; ipor gelisimerū captū ē pstātinopolim misit. Carthago ēs post annū fue excessionis. lxxxvj. recepta est. Inde iustinian⁹ belisarium multis iam pliis gloriosiz aduersus theodatū dirigit: vtq; etiā italiā a gothor seruicio liberaret. belisari⁹ itaq; dux aliquādiu tpis apud siciliā morā faceret. Rex gothor theodat⁹ extinct⁹ est. hui⁹ in loco vitigis successit. Cōceptas q̄ ꝑ theodatū belli vires in vitigem cōuertit. Egressus ex sicilia ad campaniā: neapolim venit: quā tandē p̄ vim captā ingressus: nō eam nec seruos parcēs plures perimēs cūcta raptis diripiēs. indeq; egrediēs romā ꝑuenit quo ingresso gothi q̄ i vrbe morabant noctu egressi: relictus patenb⁹ pontis: rauēnam fugiunt. Belisari⁹ aūt sequentiū vitigum cū magno exercitu rat⁹. menia vrbis p̄ tpe vallo ac fossa celerrime munitut vitigi sequentē cū exercitu: ad centū nāq; milia hoim secū duxisse ferē. Interim belisari⁹ anctis copijs cū p̄ annū integrū t dies nouē menia vrbis tutat⁹ esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis difficiles incensis castris rauennā pficiscat. eo belisari⁹ ꝑerat vitigum in vrbe captū cōstantinopolim secum ducat quinto anno posteaq; in italiā venerat.

Belisarius

Uitigis rex gothor

UItigis goth⁹: obscuro genere inter eos nat⁹. bis trib⁹ vnūcr adhuc theodato rege apud romā rex creat⁹: ⁊ quinq; annis regnauit. vir certe rei militaris scia p̄clar⁹. qui regno suscepto theodatū ob truncare fecit. quo mortuo rauennā ꝓperauit ⁊ oes gothos dispsos p italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalasuinta nepte inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilit. atē plurimū contempsisse dicit. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionib⁹ ⁊ incēdijs absumūt. quoscūq; romanos reperūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca demūdātes. impugnātes continue vrbē: sed cante belisarij defensat⁹ industria. Angebat insup romanos pestis. tanta siquidē p vniuersus mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissim⁹ dacius mediolanēsis antistes retulit) q̄ pleraq; matres infelicēs natos suos nefaria comederēt. cū p annū ꝛ dimidiū gothi romā obsedissent demum territi ruinā rauennā reuerunt. Uitigis vo coacto rursus in vnū magno gothor exercitu cū belisario cōflixit. factaq; maxima suor strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē p̄sequens vix cum comprehendit. Romāq; ad belisariū adduxit. p atrata belisarius victoria constantinopolim rediit. secum vitigem referens: quo viso iustinian⁹ valde letat⁹ est. Cuiq; nō multum post patriciatus effectus. administratione illi iuxta p̄larum terminos tribuit. Ibiq; vitigis regens. vitā finiuit. ac sic quasi gothor regni finis fuit.

Totila rex gothor

OTtila ⁊ baduilla dicit⁹ vltim⁹ ostrogothor rex. capto vitigo gothi trāspadam sibi pdidar sibi regē cōstituūt. q̄ eodē anno perimit⁹. Cui successit erari⁹: ⁊ ipse nondū anno expleto iugulat⁹. tribus sibi baduillā q̄ ⁊ totila dicebat⁹ in regnū p̄sicuit. Mox collecto vndiq; exercitu: vniuersas rursus italiā inuadunt. Exinde p campaniā virtq; dei benedicti cenob⁹ iter facientes inueniunt p que lucaniē ⁊ brutior fines regū p̄sciscunt. Nec mora siculū trāsgressi fretus siciliā inuadūt. inde ad romā petunt. eāq; obsidionib⁹ arcūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝓpessa est. vt p magnitudine inopie: natos suos carnes comedē vellent. fessis munū ro. nec valētib⁹ memia tueri. Totila a porta hostiensi vbez ingressus est. q̄ parcere romanis cupiens p totā nocte buccinā clangē iubet q̄ se a gothor gladijs aut ecclesijs tuerent: aut q̄buscūq; locis occulerēt. habitauit aliquādo tpis cū romanis q̄si pater cū filijs. bāchi vt videt⁹ ai benignitatē (q̄ nimie antea crudelitat⁹ exterat) bti patris būdicti que olim adierat monticōlit. Elapsi sunt ab vrbe aliq; e nuntio senator cōstantinopolim affligi ꝓperāt. qb⁹ calamitatib⁹ roma subiacere ꝓncipi narrant qui statiz narsen eunuchū suū ⁊ cubiculariū cuz manu valida mittit. Is ad italiā venies magno cuz gothis certamine cōflixit. Quib⁹ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decez annos regnauerat interfecit. vniuersaq; italiā ad rcipu. iura reduxit. ac sic sep tuagesimo secūdo anno postq; theoderic⁹ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eor nomen euanuit. Nam qui p̄lio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo q̄ in italia nati ⁊ enutriti essent.

Narses eunuchus

NArses instituani eunuch⁹: quē nōnulli scribūt bibliopolā ꝓmo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset imperator. cognita bonis virtute eū in ordine patriciat⁹ ascisit. Pietatis erā religionis: misericordie: munificētie: grātie: postremo vnicū exemplar tuis oīb⁹ erat. Is igit calculari⁹ imperialis accepta auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardor rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici sinū in italiā trāsuecti socijs romanis p̄gnā miserūt cū gothis q̄b⁹ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud busellā male pugnās occidit⁹. ⁊ theias in ei⁹ locū sufficit⁹. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis oppressit: oneratq; igit longobardi multis muneribus ad ꝓria victores redierūt: ⁊ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigāte⁹ q̄busdā delatorib⁹: q̄ narsetē oderant: hostem ab italia ad se cū ignominia verbor reuocat. videlz vt eunuchus ad lanā ⁊ pensa rediret. ferens id in quo aio. Narses rīdet: se talē ostruz telā que inextricabiles errores emulis atq; inimicis suis p̄staret. Itaq; odio meritoq; exagitat⁹ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardor regē dirigit: vt panpera pānonū tura deserercent. ⁊ ad italiā cunctis replet⁹ diuicijs possidendā venirēt. Simulq; multimodo pinor genera aliarūq; rerū sp ecies: quar italia ferax est mittit. q uaten⁹ eor aduenēdi alios possit allicē. Narses inde roma regressus ibidē nō post multū temp⁹ ex hac luce subtractus est.

Patricius cp̄s

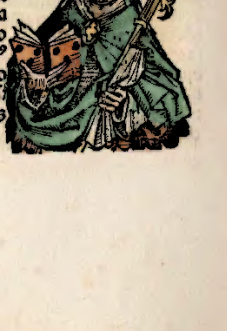

PAtricius genere brito p̄dicti tpe archiep̄s scotoruz ordinatus: p. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hiberniā ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos resuscitauit. captiuos p p̄cijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ⁊ plura mira hoīm bap tizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neq; se credere velle dixerunt: nisi tormenta malor ⁊ gaudia beator cernere possent: vt rebus visis certiores fierent q̄ ꝓmissis. apparens postea dñs post tertiū ⁊ oziones et euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in deserti locuz eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oīb⁹ peccatis purgaret. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi ecclesiam cōstruxit ⁊ canonicos bti augustini constituit: ⁊ clauem ad soueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoz relationes fuisse in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatorij patricij nuncupat⁹.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee em̃ acies i celo apparuerunt: t sanguis stillauit a nubib⁹: humanũ q̃s sanguinẽ q̃ postea effusus est significarũt. Ac deinde ꝓtinuas imbrib⁹ plib⁹ dieb⁹: tãta aq̃e vi ancꝰ est tyber vt magna strage ppli hũlioza loca sbmergeret. t sili mo i alijs ciuitatib⁹ t locꝭ ac-

Et fluuie aĩalia formaviri cidit. Et mulieris repũtates apparuerũt a mane vsq̃ ad nonã: euq̃ celarie ꝓcra vsq̃ ad lumbos. aliã partẽ aqua t egebat. ¶ Ferunt q̃s montem sciſſum in gallia magnuꝫ sonitum dedisse t inde casum cum basilicas t hominibus mirandum demũ dedisse.

Sancꝰ leonardus

Leonardꝰ vir sanctissimꝰ natione gallꝰ: de ciuitate cenomanoꝝ ortundꝰ de sacro fonte a remigio leuatꝰ est: ab eoq̃ salutatib⁹ umbutꝰ discipulis q̃ ꝑatũ renuit relictꝭ oib⁹. In quadã silua ciuitati lemonice victum habitãs: vbi aula regia venationis cã erat cõstructa. cũ regina partu ibi ꝓclinaret. leonardꝰ in nomine ihesu: a rege introductꝰ. fusa aũt ob ꝑces regis ozone ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ. matrẽ cũ ꝑle salua. Ideo rex sibi de auro t argẽto offerens: q̃ rẽnuit: admonẽs vt pauꝑib⁹ erogaret. Sed spaciũ nemoris optauit: q̃tus rex totũ dare vellet: solã accepit quãtitatẽ quã cũ suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriũ cõstruxit: t cũ duob⁹ admixtis monachis i abstinẽtia multa tegebat. Locũ nobilitacꝭ (eo q̃ a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. t quicũq̃ i carcere nomẽ eꝰ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibãt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quãta dñs ꝑ eum mirabilia facit: multitudo ferri t varietas in eꝰ basilicis ostendunt.

Maurus monachꝰ

Maurus romanꝰ monachꝰ btissimi ꝑis bñdicti ꝓcaput discipulus. Multi em̃ ex romana nobilitate bñdicti sanctitate mortalitatis cassinũ ꝓuenere religionis gr̃a. inter quos maurꝰ quidẽ ac placidus insignes habent. Ferũt aũt gallos nũcijs t litis benedictũ rogasse: vt vnũ aliquẽ ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monastica vitã edoceret. quare bñdictꝰ maurũ eo misit. qui oibꝰ vita t mores bñne ac bene viuẽdi tradit. quoq̃ etiã multa monasteria cõstituit. Quibꝰ gestis post annos. xxvij. anno saluts. 560. post multas virtutes ac miracula imbi fact. x: nõ sine magna sctitatis opinione bona senectute. i 8. kal. februarij ꝙuit i pace. cui⁹ diei festũ eo die celebrat.

Sancꝰ colũbanus

Colũbanꝰ abbas vir religione t sctitate insignis ꝙ hec tpa in hibernia insula claruit. vbi multa eõ structa monasteriꝭ postea i burgundia venit. Ibidẽq̃ luxouiense monasteriũ ꝓstituẽs in quo mer abilẽ q̃si gentem aggregauit. t rectũ viuẽdi modum oib⁹ tradidit. Cepit q̃s increpare theodoricũ regẽ cũ cõcubinarũ adulteriꝭ misceret. Ideo i cũ aula brunichildis exarsit ingẽs furor. t rex cũ de monasterio animouere ꝑcepit. egressus itaq̃ apud aulonẽ castrũ ꝓcubuit. Porro theodoricꝰ rex diuinũ ꝓculsus inter fragãtis ignis incendia mortuꝰ est. Sanctꝰ deinde columbanꝰ miraculis claruit. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victũ ꝓcurãs. t minister ei q̃ de ꝑe collectionis vesum in uenisset comedẽtẽ. ꝑcepit ei vt fructꝰ t poma diuideret t vnã ꝑtẽ ꝑ sui sustẽtatione: reliqua ei ꝑ cibo assignaret. Illa aũt obedies nihil de ꝑte ꝑ viro assignata gustauit. buꝭ discipuli plures fuerũt t spãle gr̃az ejiciẽdi spũs a dño ꝓceptisse legit. ejusdẽ obitum renuit t post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus epꝰ

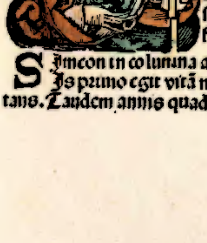

Herculanꝰ epꝰ perusin. cũ septimo anno obsidionis capt. martirio coronatꝰ fuit. q̃ ꝑ at exercitui ad totã nubem inquires q̃d de epo agẽdũ eẽt: aut. epo ꝓ a vertice vsq̃ ad calcaneũ tolle cornigiã t tũc caput amputa. huic herculanus epm̃ gladiũ sup vrbis murũ deductũ capite trucauit: t cute incidit t corꝑ extra murũ ꝓiecit. qd̃ caput aduc gẽtes cũ puero sepelierũt iuxta murꝭ. p⁹. xl. dies corꝑ q̃sierũt vt i eccliã ponerẽt. t corꝑ pueri ỽ mulꝰ scatẽtẽ t herculani integrũ (vt nec capilꝰ absciſionẽ ꝑ aliq̃ ve-

Simeon in columna

Medardꝰ q̃s sanctꝰ tor. (Cligia videret) repererũt macen. epm̃ miraculis claruit. In cuꝰ trãslatu celuꝭ aptum fuit vt diuina luminaria ante eum ꝙ horas tres splẽdore ederẽt. frater ei⁹ gildardꝰ rothomagen. epꝰ fuit t ambo vno die nati vterini t pontifices creati.

Simeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris eleat⁹ de quo mira referunt Is primo egit vitã monasticã inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Eundem annus quadragintа in fine vite sue sing columnã stetit.

Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

PElagius papa ei⁹ nois ptim⁹: patria roman⁹: patre iohāne vicario: post vigiliū pontifex fuit. hic tēporibus multis periculis & turbationib⁹ ostrogothoꝝ fuit. ecclīam tñ dei nō deserēs. cōstituit vt hereticī & scismatici cohercerentur. & secularū manu possent: qñ ad sanitatē rōmb⁹ nō ducerent. & clericis i sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quotidie celebrarēt. Voluit itē vt vna quēq; puincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accusat⁹ q̄ malor⁹ vigiliū causa fuisset. cū instruman⁹ vigilio p̄sentet cū. videte p̄plo & clero crucē tangēs & euāgeliū iurēdo suscepto: se a tanto crimine purgat. indeq; narses ad vrbē veniens supplicationes p reb⁹ bene gestis a sancto pangratio vsq; ad sanctū petrū celebrat. vrbēq; a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel pecio ad ḡsulis sacros ordines admittat. Tandē vndecimo sui pōtificat⁹ anno mēse decimo: die octauo & vigesimo morit. & in basilica petri sepelit: vbi ex sacris ordinib⁹ bis mēse decembri habitis. pbros sex. & xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensib⁹ tribus diebus sex & viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

IOhannes tercius papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: instituit tribus fuit: qui iustiniano succesit. vir quidē prudētissim⁹ mitisq; hic pōtifex & sanctoꝝ cimiteria restituit. & iacobi ac philippi ecclīam a vigilio inchoatā pfecit. Et narsete romanis nō dissimulanter iratū q̄ de se male opinarētur. idq; ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses morit: cui⁹ corpus loculis impositū constantinopolim defert. Johānis ḡs pōtificatus tpib⁹ armenia fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrupentib⁹ puincias barbaris: quas quidē ptendere pdigia illa tēpestate visa & ignee acies in celo apparētes vt p̄missum est. teneq; hic perturbationū ac doloꝝ plenus: et atq; grandeuus morit: ac in basilica petri sepelit: pontificatus sui anno duodecimo: mēse vndecimo: die sexto & vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensib⁹ tribus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tpibus fuit. vir sane optim⁹ & tanto honore dignus qui italie & presertim rome laboranti fame vna cū tyberio augusto subuenit. missoq; ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam media pene cōsumptaꝝ. Interuenientib⁹ benedicti pontificis preceb⁹ quez tyberius mirū in modū dilexit & obseruauit. verū paulo post (vt quidā scribunt) solicitudine & dolore quē in calamitatibus vrbis rome & pincie italie concepe rat morit. quarto pontificatus sui anno mense vno & diebus octo & viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus & diebus decem. In eius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atq; dolor.

Anno mundi. 5783. Anno xpi. 584.

PElagius secūdus: patria roman⁹: patre vingeldo a tyberio ad imperatorē mauriciū tyberij genere pcessit. hic in iuuentute principatus cū pontifex creat⁹ sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mittu quispiam nō posset. Nil enim tuz a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbasset. Missus itaq; constantinopolim ad placandū imperatorē Gregorius monachus & diaconus vir optimus atq; doctissimus vbi ex sententia pontificis oīa peregisset: nequaq; ocio & ingenio suo abusus. & libros moraliū in iob cōposuit. Et cum eis cōstantinopolitane vrbis epūm ita pīte augusto disputationibus cōmouisset: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retracta re coactus sit. Dicebat em corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereq; subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate & videte qz spūs carnē & ossa nō habet: quēadmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregorij rogatu populi romani ad vrbem revocasset & domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. & basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia morit. que tuz maxime europaz oēm vexabat. Anno pōtificat⁹ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepult⁹ est aūt i ecclīa bti petri in vaticano. Vacat tuz sedes mēsib⁹ sex: dies octo & xx.

Justinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam suscepit. Justiniano principe vita decedēte. Et i nulla re similis fuit. vir i oī auaricia dedit⁹ rapax uxor atq; boīm ptēptor bīt⁹ ē. senatoz spoliator. Cui tāta fuit cupiditatis rabies. vt arcbas uberet ferreas fieri. In q̄b⁹ ea q̄ rapie/bat auri talēta cō gregaret. Quē etiā ferūt i bereſim pelagianā delapsuz. Hic cū a diuīs aurē cozdis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis itellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vl singulas ꝓuincias guber naret. hoſem mstū t strēnū. Uxoz ēs ei⁹ sophia impiū vsq; ad tyberij secūdi tpa gubernauit. Cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝓstā nopolitano iugo g longobardos ablatū ē. Igit cū iustin⁹. xi. āis tegnasset amentiā quā icur rerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in hystria regione ytalica ꝓdidisse. Et ex suo noie eā Justinopoli m appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo p/pter barbaroz incursiones ꝓstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem merēt.

Tiberius Cōstantinus mortuo iustino romanoz regū sumpsit imperiū. Hic yt ias dixim⁹ iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. t eū g adopti onē in filiū t regni heredē susceperat. ac merito certe eiz in hoīe ea ornamēta essent. que in optimo principe requrūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapi entia. ꝓstātia. Et ꝑpetua fortitudo. Uer inter alias ei⁹ ꝑfectes benign⁹ t libe ralis in oēs. pontifimū vo erga paupes habit⁹ē. Et cū multa de thesauris ꝰs iustin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat eū qō rem publicā redigisset i pauptatē. Aiebat ille. Cōfido i dño. qz nō dee/rit pecunia fisco nro. tantū vt pauper clemosinā accipiāt aut captiui redimāt. Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās vo g palatiū vidit in pauimento do mus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dñica sculpta. Et ait. Crucē dñi q̄ frōte nr̄am t pectora munire debem⁹. Eā sub pedibus cōculcam⁹. Et dicto citius iussit eandē tabulā auferri meliorīq; loco atq; honestioze reponi. Post h vo vna. atq; altera inuenta est. Dub q̄ tantā vim auri t argenti reperit. q̄tā ho/mis bñficētia requirebat. Cui⁹ q̄dem magnā ptē pauperibus erogauit. Ferūt etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ꝓflatis ad ma gnificentiam t liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus quē in persas miserat. victor rediens tantā ꝓdam ad elephantis. xx. anexit. q̄tum vllus vnq̄ antea. Hoc requrebāt eius merita erga genus humanum. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo cuius beneficen/tia erga populū romanū. que t armis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus post q̄s imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste Mauricium genere capadocem virum strenuū ad imperium elegit. ornataq; suam filiam regalibus oz/namentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memor semp vt equitate t iusticia delectens. Hec postq̄ dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū lucū ppūs de sua morte relinquēs fuit ei summe bonitatis i clemosinis. pnipe. in iudicio inst⁹. In vindicādo cautissim⁹. nullū desp̄ans ꝑ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipeq; dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germa/nie insula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē t Thatonem habuerunt duces. Iisq; fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoq; a populis quos diuīt bulgaros bistri acco'us inter/fecto lamissio subrogatus est. Qui Agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eoq; maxi/ma affluxit clade. de ortu huius lamissij refert Paulus q; meretrix quedaz vno partu septem edidit filios quos cuth in pisaīam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorsus est fagus. basta ēs manu gestabat eos volucre cepit. vnus ex eis insecta manu hastam comprehendit rex misericordia mo tus illi magna ꝓmūciauit e pisaīa abducendum abduxit. que eozū lingua lama dicitur lamissium nomi/nauit. qui cum adoleuisset strenuus in omnibus adoleſces euasit. Et post eum quadraginta anns regna uit. quo defuncto xercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū si/bi iustituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardorum regno ꝓfectus est. Cui⁹ successit Claffo. Inde subrogat⁹ ē in septimus regem filius tbato. Qui proſligatis berulis paulopost interfectus est. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit successorem. Post quem decimus t non nonus p ut scripsit Sigisbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fu/it. Postēs ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub ipo andoino primū t postea sb Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadraginta duobus lōgo bardi habitauere. dignitate aucti t maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingressum fu isse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam terciūdecimū apud Cōstā tinopolim inpante. Fecerunt iter longobardi p patentē portam que ab ipo conditi orbis initio relicta fui/isse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Precedentes nanq; pannonia p noticiā q̄ petius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria gignere. Liburneam que tūc sicut t nūc dictus est. puincia formuli. Oppidoq; fo/roiulio cū ipsa (cui dat nomen) puincia p incolarū deditōes potiti ad planē fluuiū consederunt.

Alboinus Rex

ALboinus vndecimus longobardor rex. quē narses vt ꝓmissum ē cū oīm bus copijs postꝫ gum mudū gepidar regꝫ occidisset. ⁊ gepidas vsꝫ ad internicōem deleuisset: ⁊ pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores ꝫ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaꝫ narsetis monitis alboinus ytaliā per hyrmū ingressus. cum oīnibus longobardis tam virīs ꝫ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. saxonū milibus. cū ipis vxorib⁹ ac liberis armētis ąꝫ. ꝑ foz nilij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. penno oēm venetiā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obsessam in ptātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronaz se cōtulit. quā regni tocius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius eract⁹ ab ingressu longobardoz in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene etbruria ⁊ arimino accisalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vsꝫ olbus(excepto Orex illo)portus vel vrbibus vl̄ oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vbe vxoꝛē duxit aſꝫ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus aūt vt erant tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qō oīnia apud eam barbaries superabat ludoz leticiaꝫ genere cōmunis ebrietatibusꝫ ē indultum. Bibebatꝫ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidar a se in pānonia interfecti craneo lamunibus circūdato aureis paramisse. Et aūz immoderatius hausisset hilarior ac ꝓpie amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Iꝑe alta inclamitans voce vt cū pe gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte isedit pectoꝛi muliens. vt ex ea hora statuerit pīm cranei ludibriū viri iterum vindicare. Eguꝫ tātā rem maxime in biꝛe modiꝛ. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis feroz. qui adolescentia florens. ⁊ corpoꝛe samosissimus. puellā deperibat. rosimūde obsequio insistentem. Qō cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qō ardenter cupiebat sese illi in concubitum permitteret. Cum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū inflectiam trabendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ postea consuetudine rosimūda quidem delectaba. quēꝫ in cubiculū secreto ducens. ꝓpposita regni spe alboinū ob trūcare compulit. Rex cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidisset. Ambo ad longinū qui tum raueune ꝓerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno ꝓpetentes diem extremū claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

LOnginus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuersam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus ytalie. qui interꝑitaba. summus ytalie magistratus. Et raueune se continens nūꝫ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in ius iuri imperatoꝛis partibus cum roma ⁊ rauenna duraueꝛant. Hūc primus seruauit morem. vt non prouincie aut regioni ꝓeesſ ꝓeses sine quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodirentur. regerēturꝫ magistratib⁹. quos appellant duces. parem itaꝫ faciens;vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac yna in re illā bonoꝛauit. qō impositum tūc magistratum presidem appellant. sed qui succesſerūt sunt appellati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut Narmensis spoletanusꝫ est dictus. neꝫ post basilium qui cum Marsete consul fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mitteb at res romana per multa tempoꝛa administrata ē. Duraut quippe hic magistratus septime centum ⁊ viginti quatuoꝛ annis. Eoꝫ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

LEander tollctanus(vel vt quidam volūt)hispalensis epūs. Vir planesanctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius ꝑdicatione exemplo ꝫ industria tota vesegothoꝛ gens ꝫ Recarredum cozū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa eiꝰ cōposuit. tum ad cōfirmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanꝫ teſ) terrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a beliſario pulsi detulerāt. Huic aūt insigni viro beatus Gregoꝛius papa adhuc monachus moraliū suoꝝ libꝛos scripsit. Cuiusꝫ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit. Ido inter sanctos relatus cuius festū. 3. kal. Marcij celebraſ.

IOannes Elimon a seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus. per hoc tempus oziginalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide communit legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios habuerit signa quoꝫ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ciꝑpioꝛ insule epūs vtinā vitaſpatruꝫ historiam pulcerrimam scripsit.

ACtum tum demū de nobis ytalico putassem in tanta rez ꝑturbatione: nisi sanctissimi viri pitute. quinque succurrisset. Precerat eccle aquileiensi paul⁹ pīarcha vir sctitaſ fama ꝓspicu⁹. Is vrbis aquileie pauloan nouo parūꝫ valido muro cincte mūtioni diffisus. cū clero sctoꝝ reliquijs ⁊ oſ sacra suppellectile migrat ḡdū. peꝛat eē tarusine eccle felix epūs rauēna oziūd⁹ vir vt ea tēpestate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgobardos adesse ſtelligēs ad alboinū ire ꝓpēdit tarusinis vt nouerat iratum salutem ⁊ bonoꝛ eccle sue conseruationem impetrauit:

Fort. magnus epīscopus

Hermanus epūs

Hermanus epūs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ ab obsessis corporibus legiones demoniū pelleret. Et cū multos homines liberaret Etiā equū cuiusdam multis in rabiem vsus: vt cūctos diliaret: facto signo crucis ad mansuetudinem reduxit. cuidam quoq̄ ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tuder tina demoniacos absolnere. egros curare quotiens ex fide petitur vt plurimi confiteuerat traditur.

Bampson epūs

Amandus epūs

Hortulanus alter vir singularis litterature. t eloquentie gallos ad meliorem cultū redegit scriptis. t exemplo. Ad figibertum enī eor regem libellum de gubernando regno pscripsit. ac beati Martini vitam eleganter compositit.

Germanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. ḡ tia. humanitate sit. Nil enī in Germano cernebant. qō ipse nō imitaret. tātū valet bonū pastoris exēplū.

Gregorius thuronēsis epīscopus.

Radegūdis regina frācie

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in cuius cōsecratione colūba celit⁹ emissa sup caput sedit quo usq̄ epūs ordinatus fuit. Duo⁹ quoq̄ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Trajectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Justini anno ordinatus in omnibus clarus habebatur. Fuit antē aluernie regionis indigena. Bene cum deinde ānis in epatu exegerat. Cū gregor⁹ migraū⁹ in sede apl̄ica sbrogat⁹ ē. Obiit tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit hystoriā regū frācoz. Miracula q̄q̄ beati martini post obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Radegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex Berēgario orta. post deuictaz p̄riam regal⁹ pdam abduxit. Ea i sortē lotharij regis. i vero mādēsez ducta ad matrimōniū custodita. Inde i successiōe nupsit terreno p̄incipi. nō tñ sepabat⁹ a celestī mira postea peregit pietatis opa. cā medard⁹ postremo nouo mi mutata veste dño cōsecrāt. pozro mōasteriū pietatis cooperante dei gra mōasteriū p ordinatōez lotharij regis struxit. vbi i multitudine magē abbatissa i

Anno mundi. 5793. Anno xpi. 594.

GRegorius magnus papa. cius nominis primus patria romanus pater Hordiano. viro senatorio: vno oim sensu minus etiā pōtifex creatur. Anno dñi tē. d. ac. xviij. Is aūt cum principis sensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauricio obsecrarent ne pateref electionē deeri t ppli romani ea in re valere. Intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scripteq; alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legi sset eundem imperator confirmaret. quo nihil ei nūciari tocūdius ac gratius potuit. cum secum familiariter diu constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumq; eius fonte baptismatis leuasset. Remisit itaq; Mauricius nūcios qui Gregorii confirmarent: cogerentq; pontificatus gubernacula suscipere. Is ita q; non sibi ipi. sed vtilitati hoiūq; ac honori diuino studens. quem certe ob religionem t pietatez rebus oībus semper ante tulerat. spretis opibus. post habitis voluptatibus atq; oīi ambitione t potentia. gubernacula reipublice xpiane suscipiens. ita vixit. vt vsq; ad tēpora nostra. neminē ex successoribus parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina t scriptis: doctor etiā humilim⁹ primus oim pontificū se seruū seruoz dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris pūertim ab eo est inuenta t approbata. Supplicationesq; maiores. ppter pestes edendam ac stationes instituit. Exornatis quoq; dñicis rebus potuit basilicis romanis tredecim atq; gothoz ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternā domū in diuo scauri positam non longe a circo maximo in monasterii redegit. Quo in loco t hospites primo accipiebat. Et pauperes vndiq; confluentes cibo t potu in vita retinebat. Vir certe oīi laude dignus. Eadem confirmata oīm ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur. Phocevo imperatoris āno secundo. sepelituraq; collacrimantibus oībus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinq; diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cui⁹ patria ignoraf ac merito quidem Gregorio successit: homo cū obscuro loco natus. obscuriorib⁹ moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laborare tur. instarentq; pauperes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaref: nil aliud respondebat. q; Gregorii populare famā aucupantē patrimoniū eccle largitionibus dissipasse. Paululū etiaz abfuit q; libri eius cōburerent. Adeo in Gregorii ira t inuidia exarserat homo malignus. Dicti statuit vt boze in ecclesijs distinguerent officij gratia. Et accense lampades primo reinerentur. postremo vo in ecclesia beati petri. Et cū annū vnum. menses quinq. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur: fumusq; eius a sancto Joanne per portam asinariā t pontem milui⁹ in basilicaz petri defertur. Vacat sedes ei⁹ morte. menses xj. dies sex t viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati petri apostoli. que caput est omniū ecclesiarum ita t diceretur t haberet ab oīb⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis principibus. Merito eīm sedes romana cereris anteferatur. Et⁹ integritate t sanctā cūcte hereses pfitate sunt t explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita t decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. diebus sex

Anno mundi. 5813. Anno xpi. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus. patria valeriensis. patre Joanne medico. Hic templuz sancte marie rotūde quod veteres pantheon. Quia cybeli t oīm dijs cōmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitq; ītio ydus Maij. in honorē beate marie vginis omniūq; martyrum. Eiectis prius gentiū simulacris. lustratoq; templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosq; suos monasterio asscribit i monachoaum vsum. Quibus t predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peste fame t inūdatione aquarū laborat⁹ est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib⁹. vij. dieb⁹ quinq; t viginti.

Mauricius tyberij gener. quo defuncto ĩdutus purpura. redimitus diade
mate. ad curiã processit. acclamatiq; sibi laudibus largito populo mũe/
ra. primus ex grecoꝝ genere cõfirmatus est. hinc eñ tñ cappadox erat. impe/
riũ tamẽ ob ỹ tutem ꝛ strẽnuitatẽ in rebus agendis omniũm est. At vero lon
gobardi eũ post mortem alboim. xx. ãnis sub ducibus fuissent. Eutharim re
gem sibi creant. Quẽ ꝛ flauiũ appellarũt. quo quidem cognomento oĩes lõ/
gobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aũt pellere ytalia lõgobardos
conatus. Figebertũ frãcoꝝ regẽ mercede ad id bellũ sollicitat. Qui statum cõ/
pto galloꝝ ꝛ germanoꝝ mag exercitu. cũ Euthar tercẽas magno capto incõ
modo supatur. Hac aũt elati victoria longobardi. vsq; ad fretum siculũ pue
nere: vrbes ytalie in ptãtem suam redigentes. Quo minus vo vrbe roma diu
obsessa potirent. fecere bymbres. ꝛ quidẽ frequentes quibus hostes a mẽti
bus ꝓpellunt. Interea vo mauricius supatis hetruria ꝛ campania Heraclio
romano duce longobardis in omnia vicia ꝓplusis. legem tulit vt qui romane
militie assciptus esset. nisi finita militia. vt manchus ꝛ debilis ex vulnere fa
ctus. deo militare nõ posset. Hanc obrem motus Gregorius hoiem admonet
ne eius religionez impugnet. Cui⁹ benignitate ex ĩima sorte hoim ad summũ
gradum dignitatis puenerat. Preterea cũ Joannẽ Constantinopolitanũ epm
vniuersalẽ patriarchaz creasset. monuisseq; Gregoriũ vt obtemperet. Respõ
dit homo⁹ constantis ingenij ꝛ fidei potestatem ligandi ꝛ soluendi petro tradi
tam eiusq; successoribꝫ. nõ epis ꝯstantinopolitanis. Nequaq; his malis cõ/
tentus longobardos adhortat. vt romanos adorirẽtur. Ideo agilulphus ex
italpina romã magnis illatis calamitatibꝫ integrũ annũ obsedit. Omissa spe
potiũde vrbis mediolanũ rediit. Et mauricius nõ sponte. sed coacte penitentia
ductus. eũ Gregorio misit⁹ agere cepit: fuit in vtilis reipublice. Nã sepe con
tra hostes diuicans victoriam obtinuit. Dum aũ q̃ auares appellant ei⁹ vir
tute teneri sinit. Interim vo milites stipendijs suis defraudan. Phocã centu
rionẽ imperatorem creant: ꝛ Mauricũ obtruncant. postq; vnũ ꝛ. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino
ꝛ aduocato romanoꝝ regnũ inuadit. p octo annoꝝ curricula principat⁹ est. Venetiisq; cõstantinopo
lim imperator receptus est: magnã de se spem prebuit. Sed rerum exitus multoꝝ fefellit opiniones. Nam suo
tpe pse cosdra rege in romanas pvincias irrũpẽtes. supato phoce exercitu hierosolimã occupãt. Templa
xpianoꝝ phanãt ꝛ diripiũt. Lignũ dñice crucis inde auferũt. Zachariã virũ sanctissimũ eiusdẽ ciuitatis
patriarchã in captiuitatẽ abducũt. Hanc obrem ab omnibus potissimã a senatu spretus phocas ab hera
clio copiarum ꝛ affrice prouincie duce imperio ꝛ vita priuatur. Remq; publicã romanã. heraclius eiusdẽ
filius regendam suscepit.

Linea Imperatorum

Concilũ ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctũ Petrũ Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla i
re ecclesie deesset) quatuor ꝛ viginti episcoporum
in qua nulla sustulit que nocitura. milta etiã addi/
didit que profutura fidei nostre videbãtur. In ea
quippe synodo primo q̃uoꝝ palia. s. Nicenũ. Cõ
stantinopolitanũ. Ephesinũ. ꝛ Calcedonense de
creto publico approbauit. ꝛ cõfirmauit. nec non et
q̃ntũ venerat⁹ ẽ. Venit in eo psalio vt null⁹ biga
mus ordinaret⁹ ꝓhibet⁹. Statuit etiã vt epis seuel
dñtaxat ꝓsecraret. Hãd aũt ꝓtereaq; nimã volũta
tem modis⁹q; ob⁹ obtinere debere. Instituit ꝓtera
ne q̃d ornatus ꝛ pcẽtus inter sacrificandũ deesset.
vt adversũ vn⁹ psalmũ introitus mitti sieret. Et vt
nonies kyrieleyson cantet ꝛ alla. in canonẽ rede
gat. diesq; nros i tua pace disponas. Preterea sup
plicatões maioꝝ (q̃s greci letanias vocãt) pin⁹
instituit stationũ q̃s magnã ptẽ maxie q̃ in basilica
petri hñtur. Quid plura omnẽ ecclastici officij isti
tutõez ipe sctissim⁹ pontifex instituit ꝛ approbauit.

Synodũ q̃s hũt postea bonifac⁹ papa. iij. epo
rũ duo ꝛ. lxx. plboꝝ. xxx. diaconoꝝ triũ in q̃
instituit ne quis sub anathematis culpa in loeum
de mortui pontificis aut epi subrogaret. nisi tercia saltẽ post obitũ eius die: vt ne anathematis rent. q̃ lar
gitione vl gra ad pontificatũ vl epatũ aditũ sibi q̃rerent. Volunt itẽ electõem epi a clero piter ꝛ pplo fieri.
eamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt nitidus pannus quod corpora
le dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

Erūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse p̄ hec ipa a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xp̄iani id videtes p̄ vestigia sanguinis ad imaginē sanguinez cruentemq̄ peuenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

Anta mandatio aquaz. anno sexto Mauricij imperatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit eīm diluuiū in finibus venetiarū t ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destructa sunt itinera dispate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaz bouisq̄ pariter et animātiū magnus interitus. Tantū tunc atheus flumius excreuit. vt circa basilicā sancte marie martyris. q̄ extra veronensis vrbis muros sita ē vsq̄ ad supiores senestras aque p̄tingerent. facta ē autem hec inundatio sexto decimo kalendas nouembris. Sed t tante choruscationes t tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estimo tpe solent. In tantū nāq̄ fluminis tyberis excreuit. vt aque ei⁹ sup̄ muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tuc p̄ alueū eiusdē flumis. cū multa serpentū multitudine. draco etiā magne mirēq̄ magnitudinis per vrbē transiens vsq̄ ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inundationē grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tante pplm stragi destruauit. vt de inestimabili multitudine vix pauci remanerent. Primusq̄ pelagiū papā peculit deinde pastore interepto. sese p̄ pplm extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius papa electus ē q̄ dum septuoremē letaniā fieri ordinasset. Am⁹ p̄spacio dū bi deū p̄carent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spm̄ exalarunt. Septuorimis aūt letania dicta ē. qz oīus vrbis populus a beato gregorio in septē ptibus dep̄caturus dñm diuisus ē. In primo nāq̄ choro fuit oīus clerus. In secūdo oīes abbates cū monachis suis. In tercio oīes abbatisse cū cōgregationibus suis. In quarto oīes infantes. In q̄nto oīes laici. In sexto vniuerse vidue In septimo oīes mulieres coniugate.

Vlit hac tēpestate diuus gregor⁹ magnus augustinū ꝓmitum t ioannē. cuiusq̄ bis mōchos ēsdā p̄ hanc insule vite. q̄rū monitis t p̄dicationib⁹ fidei nr̄e dogma Anglor̄ gēs p̄mū integre recepit. augustin⁹ ei⁹ t melit⁹ optimi monachi t angelorū epi atq̄ apli i p̄sa habiti deo auxiliāte. t monitis t efficacissimis exhortationib⁹ tota illa insula ad fidē xp̄i tādē p̄duxē. ibidēq̄ demū sanctos ꝓfecti n̄ sine magna scientia optimone in dño q̄euere. t cū sci fuerit. cor⁹ festa sepulto kal. maij celebrāt.

Augusti⁹ t melit⁹ mōchi

Tunica inconsutilis

Vnica inconsutilis dñi nr̄i ihu xp̄i a b. v. gic maria ꝓfecta. q̄ sorte vni militū obtigerat. bis trib⁹ nō. peul ab hierlm apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci reposita. ab epis Gregorio antiocheno. thoma q̄z hierosolimitano. ac ioanne cōstantinopolitano incorrupta t immaculata inuenta fuit. Qua suscepta marie in p̄sa habita fuit. qui tp̄z suscipiētes hierosolimā detulerūt. t in eburnea archa collocauerūt. Ferūt hanc tunicā post captōez vrbis cōstantinopolitane in manib⁹ theutonum deuenisse.

Hermigildus Rex

Hermigildus q̄dā visigothor̄ rex hispaniaz t visigothor̄ regis filius. per id temp⁹ a patre leouigildo rege in carcere truditur. t paulopost iniquissime interficit. eo q̄ leandri hispalēsis epi viri sanctissimi p̄dicatiōib⁹ ab arriana impietate ad veram catholicāq̄ fidē conuersus fuisset. Nā cū leander tpe hermigildum cōuertisset. t ipm catholicū declarasset. p̄ ira cōmot⁹ leandrū pontificē multis incōmodis t iniurijs affecit. t filiū ipm cōstantissimū tandē interfecit. ad cui⁹ corp⁹ post modū cāt⁹ āgelic⁹ audit⁹ fuit. lāpadesq̄ ardentes vise. Qz t ipe paulopost in egritudine. plapsus leādrū reduxit. Et de iuuenia atq̄ pctō venia postulauit. t Recardū secūdū filiū regē cōstituens catholicā t vez xp̄ianā efficaciter procurauit.

Basolus abbas
Sindolph⁹ p̄sbiter reclusus i frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̄sbiter
Gangeric⁹ eps camerac̄en.
Furfius filius regis yberme

Corpus. b. stephani p̄thomartyris roma tranlatum est
Sbara virgo nobilis fuit
waldetrus fuit discipulus. s. colūbani
Deicola discipulus. s. colūbani
Cūbert⁹ eps colonien. scientie claret
Bano p. s. amādū ex p̄done quersus
vitā solitariā in artissima pnia
agens ceteris scientie exepla p̄buit.

Arthar⁹ rex

ARthar⁹ flauius longobardoꝝ rex. postꝫ longobardi decem annis sine rege stetissent ab ciuib⁹ creat⁹ rex. regnit annis septē. Hic dapbonis regis filius fuit. qui⁹ lōgobardi flauii cognomen sortiti sunt. q̄ꝫ adolescens rex sublimatus fuerit. multi ciuiū eius sacrorū laudes iugentes .p̄merunt. et eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ suarū p̄te ei obtulere. Hic pharā oppidū nouū ignobile in abdue fluuiis ripis condidit. ac Bergellū autē in margine padi posita obsedit et rebellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dē clarus victoria ad siculum fretū oīa p̄cessit. ac multas ytalie ciuitates in suā potestatē redegit. Ex et francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipsoꝝ atq; germanoꝝ deuicit ac ex ytalia fugauit. Indeq; franciaq; romanū ducem ex como ciuitate Cumacinaq; insula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et egentes ide dimittas sustulit. Qua ditatus p̄da statim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem chilperic⁹ francoꝝ rex q̄ hunc arthari immanissimus erat. in bauarum furens cum uopinate aggreditur. et ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad genet⁹ fugit. eo tū anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regia

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generositate et sanguinis claritate inclita. Que et si p̄morū regū sit crate iuuenis forma q̄ ip̄e rabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tū et castitate ac religione cōspicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus scribūt uiri ati⁹ beati Gregorij ei dē dyalogū suū de moribus missse. Cui⁹ lectione plerocem viri sui animū ad religionem et mitiorē cultū redegisse. Erat em̄ matrona isignis: et fidei xp̄iane studiosissima. Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbani abbatis apud bobiū ciuitatem supbissimis edificijs suis impēsis condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. mouendo edificauit. Nō oppidum decem milib⁹ passuū a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄diis ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝑter multoꝝ exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū p̄cipuū susceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex post arbarim regē sue longobardoꝝ regnauit. annis. 24. Mortuo nāq; arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent un'aliquē cōsentire. Cōueuerūt vt quemcūq; theudelinda ex longobardis duabus sibi delegisset maritū. Ipse rege ab oīb⁹ acciperet. sunt nāq; ingentis virtutis mulier: Et ꝓfecto digna. Cui⁹ iudicio tanti fecerunt longobardi. Erat aūt iudicio de se facto usa. agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaq; florentē sibi maritum et longobardie gētis regem apud laumelū papiensiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus susceptus rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. et simul ab ipo rege pacem implorare. pace q; nactus ex duobus qui ambari fuerant rebelles p̄mire et minutim insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū resciscet gandulfus bergomensis dux illi⁹ exēplo territ⁹ sibi ꝓspicere cepit. obsessus tū venia petita deditionē policitus abire p̄misit. Ex et ylari taurinoꝝ duce eode tpe res nouas molitus captus ac in vincu lis ad regem perductus est. unde iterū hostes interfici curauit. Rebusq; pacatis bellū cōtra romanos susce pit et oppidis circūquaq; captis. romā per anuū obsedit. et multas illi clades intulit. Sed et longobardi qui beneuenti erant iuuenes violarunt. Toto enim qui erat dux beneuentanus monasteriū Cassinense inuasit: et abbate monachisq; cū singulis vestimentis et vnico codice ordinis regulam continente fugat. p̄lapsis. sacrum id cenobium a barbaris illa spoliatum. et solotenus destructū fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram p̄dixit affirmans vix apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi aīme concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed postea p̄ma lo post eam cōmissa impietatem defuncto sibrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem amicis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij veneratione meritā sua sit. Huxere deinde longobardi ereratum in patauū. Erat tunc padua vrbs sine mēbris laterico vel lapide cōpactis. vallis planisq; tantū modica mūnita. a tēporibus attile per annos circiter sexaginta. sine membr⁹ et frequentia ciuiū fuit. primūq; sub Theodorico rege frequentari ac vallo munīri cepit. Quare illis in annis q̄ ꝑe centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia afferibusq; constructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq; sagittas scorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū incohauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. et inde vrbē incendio vastauere. Consilius ciuitas cōem cū padua habuit sortem. unde agilulfus recinū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cū longobardis cōplexas. ecclesiasticoꝝ bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuꝝ theudolinda matre successorem reliquit.

Linea summor pontificum

Deus dedit papa. pria romanus. pfe stephano subdiacono. pontificatū oi/
bus suffragijs adept⁹. Hic cū esset optimus pater cleruz nūmodum
dilexit t auxit. scrūt hūc tante sanctitatis fuisse. vt quendam ob nū elephantie
morbo laborantem. osculo sito lepza statim liberauerit. Constituit aūt ne filⁱ
patrīm puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset. Deus aūt de
dit eius tpa ad hec etiam notioza fecere t terremotus. t scabies q̄dā ita ad ele
phantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nō possent. moritⁱ pōti/
ficatus sui anno. iij⁰. die tercio t vigesimo. ac sepelit in basilica petri sexto yd⁹
nouembzis. Eius morte ep̄atus tum vacat mēsem vnū. dies. xvj.

Sisebutus rex

Sisebutus visegothoz rex. eo tpe Richardi regis
silius regnare cepit. t regnauit annis. 36. Hic ca
primū gētilis esset xp̄ianus factus statim plurimas
hispanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit
iudeos quoq; oīes in regno hūbēsos grauioziⁿ
supplicijs ad xp̄i fidem compulisse. rogatu(vt aūt)
heraclij qui ui fatis habuerat sibi cauendū a circūci/
sis esse. Cū tū postea handsfatis fati necessitatem ar
cūspiciēs a sarracenis circūcisionē obseruātibus op
pressus sit. Tandē cū esset strēnuus vir oīes hispa
marū ciuitates romanis abstulit. at tum demū Con
stātinopolitani impatores i hispania impare defecer
rent. Vnde testamentū iussu principis vbiq; valeret. Cimiteriū beati nicome
dis secit t dedicauit. in clericos vo integre viuentes vnice liberalis t munifi
cus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus sui anno q̄nto. die. x. t in basi/
lica petri collatrīmātib⁹ oīb⁹ sepelit. Et⁹ aūt in morte dieb⁹. xx. sedes tū vacat

Honorius primus papa. natione campanus. p̄fe petronio viro ꝑsulari. co
tpe pontificatū iniit quo theudelinda morit. hic rebus externis aliquā/
tulū quietis doctrina moribus sanctissimis oīem prope clerū renouauit. atq;
multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex
tone capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana.
vt carmē in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quo/
q; anastasij ad aquas salinas. templū quatuoz coronatoruz. atq; alias multas
edes edificauit. Moritur aūt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mē/
se. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit. quarto ydus octobzis. Eius morte
annū vnū. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

¶Anno mūdi. 5825. ¶Anno xp̄i. 624.

Benerinus primus papa. patria romanus. p̄fe Labieno in demoztui honorij
locū subrogatus: ab exarcho totius ytalie exarchu in pōtificatu ꝑfirmatur.
a na tūc em̄ hēbat cleri electio. nisi id impatores aut eoz exarchi ꝑfirmassent
Vir siquidem singularis pietatis t religionis. amator pauperū. in calamito/
sos benignus. in oīes munificus ac gratiosus. in reparandis templis splen
didus. Qui cū in hijs summope versaret. pontificatus sui anno primo. mēse
secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tū
sedes. menses quatuoz. dies vndetriginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. p̄fe venancio pontificatū iniēs
statum mira pietate visus ē. Ex reliquis em̄ thesauris quos ysaci⁹ apud la
teranū reliquerat captiuos oīes quos potuit: Istros t dalmatas a captiui/
tate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie ali
qua temeritate inuadere p̄sumeret. ad quadruplū restituere cogeretur. Huo
quoq; tempore Rhotaris qui aroaldo in longobardoz regnū successerat. li/
cet iusticia t pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq;
ē vt eodē tpe oībus regni sui ciuitatibus dno ep̄i pari ptāte p̄essent. alter ēt ca/
tholicus. alter arrianus habebat. Joannes aūt plenus operibus bonis. pon
tificatus sui anno p̄mo. mense nono die nono moriēs: in basilica petri sepelit
quarto ydus octobzis: vacat tum sedes mēsem vnū dies tredecim.

HEraclius in Augustū assumptus A sergio pchalcedonensi patriarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutherū gentis patricie constantinopolitanū imperialis aule cubicularium. t ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq; illi copias t pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūq; focias in primis asie t europe pumcijs habuerat; quasq; gentes eraclianus ex affrica miserat. Et indices mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroem quo pronincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret. Mā cosdras mesopotamia palestinaq; occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq; vbe tūc opulentissima pontius diruerat ecclias t loca sancta. cḡquā nō nihil veneratōnis videt sacratissime crucis dūice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt p tem quē helena constantini magni genuit in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq; ornatū excedificauerat. anno imperij sui sexto pse ossa isaie q̄ in meridiē vergit portu. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq; capta paulisper se continuere q̄ eraclian⁹ imperatoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret. Q obiit eo tpe eraclian⁹ qō cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit tpe eraclius magno comparato exercitu multas puincias a pfis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem pfar singulari certamie ex equo deturbat t interfecit. Cosdroam regē pfar oppzmit filiū eius captū t baptisatū in regnū paternū restituit. persidis ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoz grā milia tribuit. partē vo reparandis templis. que pse diruerāt designat. tpe p terea alia omnia fūdat. cū septem elephantis hierosolimā redies. crucē dñicā a persis ablatā secū referens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a pfis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis ullius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dñicam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua reducēte crucem dñi ipe sic insignibus vtiq; gestauit. ventum est ad portam que in locum caluarie fert. Tunc patriarcha qui latere debebat. inquit ne dum ibe sum crucem sibi baculantem in ceteris emulatus qui purpura insignibusq; quibus ille paugtatis mgī carunt oneratus. humilians se imperator. t vestē mutauit plebeiam. t iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā deuolit. Is autem imperator in pstantinopoli triumphatus suā item apud romanos gloriā immortalitate voluit. Sed infelix eraclius post actum triumphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationiūq; pstigijs indulsit. postergans xpiane religionis obseruantiam. eccinere vates. cui grande illi periculum atq; imperij euersionem a circūciso populo immineret. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthycianos trānsit. Et in heresim Monothelitarum dicentium in xpo vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta presertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dmini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo iteretus atque quā

greci hidropisim vocant diem obijt cum impasset annis. xxx.

HEruit hijs diebꝰ ignē e celo eccidisse. Iridēq; grādē apparuisse vtho mines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estuis mensibus plures consumpsit. Visiq; fuerunt angelus bonus t malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli vnū aliquā percussisset. Tot ex eodem vno sequenti die morte dissoluti sunt.

QRodigia quoq; multa t quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Nā vno t eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō t est apud insulam Belon vno marina mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde confinitia apparuere.

Linea Imperatozum

Machometus

Machometus arabs. vel vt alijvolūt ꝓfa fuit. nobili oriundus parente. deos gentū adorāte. ⁊ vxem hebraice gētis habuit ysmaheliticā. Is ex duabus hui⁹modi omnino sibimuicē aduersantibus superstitionū sectis originē trahens nulli cor omnino adhesit. ⁊ homo acerrimi calliditatis magq ingenij inter xp̄ianos pernitiosissimus. pniciosissimū humano generi ex duab⁹ hui⁹modi gentū legib⁹ cōflauit incendiū. Natq inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝓclamatus ē. nō iniuria cōsdrōē cū oīm familia deletum esse. q se ꝑ deo adorari fecisset. homo oīm scelestissimus. qui ⁊ ipe ydola sculpturaq manu facta adorare solitus fuisse. Dubiegnter de lege hebreoꝝ quā magna ex pte arabes sectabant. xp̄ianoꝝq traditionibus ita dissentabat. vt vnam eandēq esse vtraq affirmaret. Cui magnus vtraq gens abduceret erroribus. quos q̄dem errores ita ipe moderabat. vt hebreos reprehenderet ibm xp̄m ex vgine natū negantes. q̄ sui maiores futurū expectandūq ꝑdixerant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. q̄b⁹ psuasum sit ibm dei amicissimū ⁊ ex vgine natū ob ꝓbria ⁊ demū crucis mortem a iudeis ꝑpeti voluisse Et sua ipe ꝑdicans legem futurā affirmabat: vt si eā acciperēt custodirentq sarraceni. Et sibi diuino adiuuāte obsecrantur. fele in libertatē asserāt. ⁊ ꝓncipatu regnoq finitimos pociant. Huius est ortus cōpertū ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus beraclius cito cōpescuit. solicitatus etiā ad defectōēq militū⁹ pollicitationibus ⁊ p̄mijs. Tandē sarraceni ⁊ arabes arma sumētes a natiuitate xp̄i septingentesimo tercio ac vigesimo ita heraclij duces superarunt vt hostem felicem ꝓmo mox infelicissimum reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei ꝓphetā assereret. ⁊ magicis artib⁹ assianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōciauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin oīm imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisq alijs sirie ⁊ alie vrbibus. Inualescit ei⁹ secta nūc multorum agris q̄ ante. Nam tota asia et aphrica magnaq pars europe mahometanis principibus subiecta est Iastaut nūc thurci terra ac mari. vt nos tanq̄ cuniculos ex his europe latebris eruant. Mahomet⁹ quoq (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xp̄iana se tūgeret hereticos q̄sdam in cōponendis legibus maxime vo nestorianos secutus est. multa hinc inde ex legem Moyseos ⁊ euangelij dei assumēs colligēs. ac in vnū q̄si corpus redigens. Et vt seductos pplos fortius irretiret. statuit q̄ homo torotes ꝑpue ad quatercentorum numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Vini tñ vsum interdixit. hijs q̄ ꝓcepta legis seruarēt ꝓmittit gaudijs videlz delitiarū ortū: vbi optati abi ad vota. pulcerrimas vestes. ⁊ virgines ad amplexū. angelos ministrantes esse asserunt. Qui vo legem ꝓtemneret infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis vo sue. 64. mortem obijt. Eius corpus apud mechamam sepultū a sarracenis ⁊ thurcis maximo in ꝓcio nūc vsq habitum est.

Isidorus episcopus

Isidorus hispanus hispalensis cp̄us. Leandri successor. bti Gregorij pape discipulus. hijs tpibus ꝓter doctrinā vtutesq ac crebra eius miracula maxime in ꝓcio vigētq fuit. Qui multa tū scripsit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De summo cū bono. de viris illustrib⁹. ethimologiaꝝ libros. historiā ꝓtera ab Adā vsq ad tpa beraclij. vitas ap̄lōr. historiā lōgobardoꝝ atq alia pene innūerabilia. Et eū cōstet eū q̄ius laude dignū ob doctrinā ⁊ sanctitatem. Ei⁹ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar.

Goar venies ex aquitania in Gallia claret sanctitate ⁊ miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multisq sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq noctuq deo iuuabat vigilijs oratōe ꝑdicatōne multos ad fidē rectā reduxit. ⁊ egrotos sanabat. Diabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Episcoparum treuerēsem obla tum a Sigberto rege francorū rēmunit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

GAllus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente vigebat vt etiam ī vita sanctū nomē mereret. Floruit itaq; temporibus heraclij imperatoris in germania ob cuius merita monasterū sancti galli in ostrancensi cpatu cōstructū fuit In quo p plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. sancte vixerēt. vnus nosc Erubannus suasu hunigildis regis francie ab hac labili vita decessit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta t sancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monasterū virginū edificauit. Ferūt etiam basilicam quendā ysidoro equalem vita t moribus t doctrina insignē tū habitū fuisse.

Joānes gerūdinēs epūs

IOannes monachus gerūdinensis postea epūs. religionē xpi pdicatōne t scriptis vbiq; tueb atur. hic em genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid p etatem cepisset. constantinopolim pficiscens. ita grece t latine doctus in de discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā hereslm. quā tūc inualuerat sacrilime confutaret. hāc ob rem barchinonam ab hereticis relegatur. Uerū postea mortuo leuūgildo rege. qui hereticis fauebat. in pristinā redies. Et multa scripsit ad doctrinā nīam pertinēta. t monasterū condidit. Rōnemq; vicendi monachis scripsit.

Adoaldus agilulphi regis extheudolinda filius post pīem cum matre ipsa theudolinda regnauit annis. 10. huic naq; pr ad acquirēdū pfidū. vir dū quadriēnio theodoberti francoz regis filiā despōsauit. Qui regno susceptō ob matris prudentiā pacem cū oīnibus longobardis ytaliesq; p decēnū quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesiis donauit.

Leudherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius t rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē t smaragdus exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput sum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

ELigius nouiomensis epūs. hūs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio sunt. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemouicē vrbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: queni gentoz nuuenem ab aurificibus cruduri fecit edoctus in ea arte. francam adiit. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro t argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui co ponderē duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq; fama eius in curia regis tantū aūt pauper dū ei gebat. vt q̄d potērat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsq; tpa dagoberti simoniaca pestis ī gallia ysurgit. p q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post adhanū epūm ad epatū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius mandensi metropoli torneacensi ās regali cimtatī quondā. nouiomēsi ās t flandrēsi et gandensi t cartusiancnsi certis tī diebus in loco adoptato egentis seruiebat. corpus sanctū q̄tum reuelamit p eū dñs. suessionis ās inuenit sanctos martyres. Crispinū t Crispinianum. apud pisiuis cecū illuminauit in ponte. Hic aūt sepulcra auro argento t gēmis fabricauit. Germani. Beuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani t Juliani. Et p capue beati Martini Turonensis. dagoberto rege pbente impensas. Mortuus anno vite suc. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoq; ac barba creuisse in tumulo vidēbantur.

Rupertus epūs ex regia stirpe frācoz oriūs. Tpe hildeberti regis frācoz wormaciēsem rexit epatū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū immia pulsus. qnē theodo duxbaioariox in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q eū cū pceribus relictis ydolis cū freq̄ntia ppli baptizans. p uocicū vsq; pānoniā pdicās xpm lumē fidei ministrādo pcuenit. Tandē ad ūuaz fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellat p ficiscens. q olim ster barbaras vrbes eminebat nobilissima. q dilapsa t virgulta opta. quē locū cernēs cū cathedrā epalem ydoneū. gratiatē a duce baioariox ac optens. basilicā honore. s. petri extruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad sidem pduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie tē. nūcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Hozologus. Hauolus. Ezzilus. Joannes. abbates t monachi sancti Petri. Bedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore pipini regis francozum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaz cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Rupertus episcopus

Saltzburga olim Iuuauia ⁊ petena dicta. noꝛici vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noꝛicos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuūtur. Noꝛici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt. hoc quoq; tempoꝛe circa carnos in primis germanie oꝛis. sunt incole qui thaurni dicūtur. Cimbris em illiricū temptātibus. haud longe a noꝛico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atq; re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vo longe interiecto tempoꝛe cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambꝛones. vno tempoꝛe in ytaliam erupissent. partim per noꝛicos descendisse. plurcbus ait. vterq; exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicz loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. ⁊ centum quinquaginta capta scribit huius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per quē eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroq; per noꝛicum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas submisso gallici belli qō vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qō proximū fuit. vt ipe scribit in galliam traduxit. Ubi excisam rupē nullam opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate peipite saxo saltum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C. Julius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Julius enim cesar socero generoq; suffragantibus ex omnibus pūncijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento ⁊ oppoꝛtunitate idonea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illiꝛico adiecto accepit. moxq; p senatū confirmatam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltzburga sita romanis armis accessus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eas refugiū adumandū. Et satellites ex ea auxiliū ⁊ tutamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoq; cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia diceba-

tur. Habet aũt hec vrbs paludes. planiciẽ. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoq; se diversis locis nõ incõmode exhibent. colles ac montes germani trã salpinax mercatus causa pretranseũt. Urbs igitur una autã olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus alta. sedes regum fuerat. Habuitq; templa deor sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus arrie regis hunor incursiones. vastationes. incendiaq; sustinuit. Et cũ ingenti cede hominũ immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea divus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimũ cũ Theodonem baioarior ducem cum locis finitimis ad fidẽ xpi reduxisset. Tandem ad inuarũ fluuiũ veniens. qui nũc Saltzaha vocatur: reperiens vrbem dilapsa ac virgultis cooperta instauravit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu donecam. petiit a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificiis basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiũ ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitq; ecclesiam episcopalem annis. xxiij. Relinquens beatum vitalem successorẽ. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus divi Rudberti ad eam transtulit. Gebehard⁹ item episcopus arces de novo instauravit. Et civitas in omni ornatu incrementũ habuit. magnis nũc membris ambit. Et mõsteriũ tẽplorũ edifitiũ ⁊ arcis edificijs ppularis exornat. Multi[q] pterea sctorũ reliquijs excolit.

De his subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat nozicis ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quã retinet Saltzburga seu vocata
Jis sanctus obijt eradij principis euo
Legẽ dũ cõdidit Mahumet nephãdã sabeis
Qm̃ successorẽ sibi fecerat ipe vitalem
Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos est⁹ veneraⁿd⁹
Inde flobirgilius pastoris nomẽ adeptus
Joannes post quẽ sedem possedit eandem
Virgili⁹ exul post hũc meruit fore presul.

Anno mūdi. 5833. Anno xpi. 634.

Theodorus papa natione grecus. pre theodoro epo hierosolimis. ponti ficatum iniens. omia q̄ ad dignitatē religionis pinere arbitrabat circūspiciebat. vt bonū pastorem decet. In oīes maxime aūt erga pauperes mira benignitate vtens. Constituit biēnier ceteras cereī pascalis benedictiones fieri in sabbato sancto. Censuitq; neminē separi debere qui nupserit post simplex votum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū t fautū ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ad hoc certamine pontifex ad ornanda sepulcra petri t feliciani martyrū reliquias exarentario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q; basilicā edificat via flāminea non longe a ponte milui t statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Hūs ita constanter t sancte peractis moritf pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepelitur q; in basilica petri. pridie ydus maij. Sedet aūt diebus duobus t quinq; ginta tum vacat.

Martinus primus papa. patria tudertinus. pre fabricio in theodori locū suffectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ pactum adhortaret vt omissis erroribus suis aliq̄ veritatis calle ingrederet. at monitis pontificis obtpare nolunt. ideo cū dignitate pnaut ob q̄ constantius imperator indignatus. Olimpiū cubicularū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad se mitteret. hic discordia freti fautoreni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū pcuere captaq; vrbe colossum. fama celeberrimū demoliti sunt. Ex cuius ere nongētos camelos onustos ferūt. Constātius vo tot calamitatibus nihilo melior factus theodoro caliopam cū bis mandatis iterū in ytaliam mittit. vt primo quoq; tempe martinū pontificem ad se vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simularet. hononi catbenas iniecit. Eūq; constantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus pontifex exulauerat. Martinus antea multis calamitatibus crauentus. ac inopia rerum oīm pstus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. t. xx. multis virtutū signis vsq; in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui festū decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xliij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xpi. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiano e celio monte. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli hereticā cōstantinopolim fugiebat. Hic em̄ t si melius aliquātulū de religione sensit q̄ paulus. non tū vsq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia pdicat. Pontifex aūt Eugenius statuit vt quilibet eps carceres haberet ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotes domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex causa sine sui superioris licentia claustra exirent: fuitq; vir mire pietatis. religionis mansuetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelit. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoꝝ. pre anastasio pontificatū iniit. Vir quidē optimus t diuini cultus cupidus atq; assiduus. Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. t cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoro archiepo t hadriano abbate viros doctissimos atq; optimos in britanniaꝝ mittit. quā anglian vocant. quo eos in fide cōfirmarent. Tandem bene ex sententia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiij. pontificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur i basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum epatus men. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Vir religione t oīm comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miserator. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instauraut ac dedicauit. Auxit t monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs t fundis. vbi ipe monastice vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūero tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Bemus vo pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq; vir sanctissimus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes mēses quatuor dies. xx.

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pīs primo sufficit. Cuius eūm cosdroas rex psaꝝ victorijs insolescens vt premissum ē pacī vt ꝓsenti rei nullis p̄cibus p̄miue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem imperator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. p̄mittq; olim ꝓstantinopolis defensionī ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit. Sergio venerabili p̄siarcha ⁊ bonoso p̄cio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝓstātin⁹ q̄ p̄ce absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄to assumpti imperij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eradeane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tpe q̄ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrhus acephaloꝝ hereſim instaurātes. vnā opationē in xp̄o būanitatis. ſ. ⁊ diuinitatis. vnāq; volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob hereſim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercioꝝ ē factus. Ex affrica romā venit. puolutusq; ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. q̄ apud ꝓstantinopolim ꝓpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Vbi postq̄ flagitiū illud martine ⁊ heraclionī suasit. p̄r⁹ vitam amisit. q̄ tanto q̄situ scelere p̄siarchatum potuerit obtinere. Cū igit post mortē cōstantini heraclion impenū tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusq; cōstantinopolitanus in martinā eracleonem q̄ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus imperator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in imperatorez assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus p̄siarcha a senatu ⁊ pplo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ lras requisitus. obstinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia ortbodoxe fidei normā ⁊ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stultitiā ꝓstācio in eandē hereſim stolide nimiū ꝓlapso. vñ ⁊ martinū papā in cersonā pōti cīuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliū misit. inde ꝓstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta fāmam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eiiceret. ſ vt vrbem romā ⁊ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ⁊ ornamētis spoliaret. Eūm romam vt appla cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pplo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusq; imperator bti Petri p̄mo ⁊ post alias vrbis eccias accuratissime inuisit. Et postq̄ p̄mis q̄nq; aduētus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca pambulauerat. direptioni operā impendit. Exteꝝ q̄cunq; vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p̄ singulos dies aut loco abstracta. aut vt discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ipe ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p̄ quos imperij inclinauerat. vl⁹ in p̄dam abstulerāt vel

Concilij Rome tpe martini pape

confregerāt inde neapolim rediit ⁊ postea in siciliam nauigauit. Defecit vo syracusis vbi miles⁹ sus q̄dam armen⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno imperij sui vigesimooctauo. In eiusq; locum mezentius Cui⁹ fraude necatus cōstantīn putant imperator a militibus creatur.

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ⁊ q̄nquaginta epoꝝ būit ob paulū p̄siarchā ꝓstātinopolitanum. c⁹ apocrisarij q̄s ad papam miserat. ⁊ illū vt resipisceret vrgerēt. ꝓstācij iussu i diuersas insulas relegati fuerit. q̄ cū audisset martin⁹ i eo synodo rome ꝙgregata p̄mo ꝙdēnatōem cyri alexādrini ⁊ sergij ac pyrrhi ꝓstantinopolitanoꝝ p̄siarchaꝝ innouauit. deinde paulū pīnē p̄siarchā dānauit ⁊ p̄siarchatu cessare ammouendū. Interea vo dū b agerēt pax ytalie q̄ iter rōnos ⁊ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari cā cepta ē. longobardis osa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra vo recusantib⁹ romanis q̄ plet ius fasq; mandarētur. maxime vo cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ⁊ catholicū epm preposuisset.

Jodocus

IOdocus heremita sanctus. q hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno t mundialibus pompis in heremū secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandez in pago pontico multis miraculis clarus in dño qeuit. Hunc q scribit eo tpe t vincentiū beluacensem epm t medii ardii archiepm Remensem scitate t doctrina in precio fuisse. hūs addit t regimalphā gallā matronā genere t scitate insignē. t renaldū traiectensem epm vita t miraculis clarum.

Aurea

AUrea virgo sctissima ipi⁹ eligij pontificis discipula. q ipm tpis apud parisios disciplina sanctaq; re t patria parentes claritissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate t prudentia pmotus eligius ipsaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Oswaldus

HOrsus ōs hiberne regis fili⁹ q id tps cū duobus germanis ptēptis regni sui pompis monachalē habitū suscepērūt. t in magno pcio euaserūt. Is monasteriū in loco qē vocāt lammiacū ystruxit. Nec multo post ordinati fratribus. migrauit ad dñm. post qnos autez ānos ab eligio t audberto epis immaculatū corpus sine vlla putredine trāsferē. hui⁹ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Leodegarius eps

OGwaldus rex nordanorū anno pmo heraclionis impatoris a penda mercioz rege perimitur: Is qnos ydeomatū gentes. videlz pictauos. scotos. britones. t anglos i suā dictōem accepit. hō tertera multaz elemosinaz largitur. hodie ōs cū brachio t cute t neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a ffe Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

OErdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obiit. Hec fuit filia yte relicta pipini q istituto sctī amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui⁹ filiā suā Gerdrudā yginem deo dignā ōsecit. q die sui obitus appuit cuidā abbatisse treuerēsi nōie modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. plurib⁹ inde miraculis claruit.

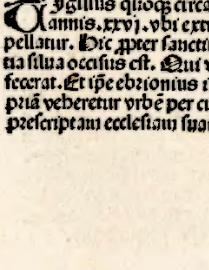

LEodegarius epūs tribus Cōstantini impatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q leodegariū variis tormentis afflixit post fame t carceris squalorem. post oculoz emulsiones. post plantaz cōcisionē. post lingue t labioz excisionē. cōsummauit tandē martyriū p capitis absciscionē. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauiēsi epo eruditus. inde ob prudentiā t ysiliū cū in regio palacio moraret. tantā scōm dei de pietate solicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret in pontificem promoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Egilrudis regina

Forseus

Gerdrudis

Vigilius epus

OJgilius quoqz circa idem tempus genere nobilis t sanctitate preclarus in Annisiodoren. epatu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē eccīam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qō dom⁹ dei appellatur. Hic pter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono seneschallo regis francie in scōta silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebrointo qui sanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ipe ebroinus in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad priā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti rupto carcere exierunt. Catenas ad preceptum ecclesiam suam referebant.

Cesarea regina pfax

CEsarea pfax regina. Circa hec tpa de pside exiens nesciente marito cū pau cis suis fidelibus. priuato habitu. quer xp̄ianę fidei amorē. pstann nopo lim venit. anno sexcētesimo tercio ac. lxxx. Que q̄dē ab impatore honorifice su scepta. post aliquot dies nō multo post: ch̄aracterē baptismi vt desiderabat suscepit. t ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset pfax rex. legatos sua tum pstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab impatore repetant. Rndit impator in ar dūmio regine esse standi vl̄ discedēdi. pinde eā sasatēur. Interrogata regina re spondet. Nūq̄ rediturā in p̄riam. nisi rex xp̄ianā nomē susciperet. Qua statim re cognita cū. xl. milibus boīm cōstantinopolim pacato agmine venīs pbenigne ab impatore suscept⁹. vna cū multīb⁹ suis baptizatus. t ab Augusto de fonte le uatus. catholica fide pfirmatus ē. accepta sua coniuge letus t gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū rauerit.

Rothāris longobardoz rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is li cet multis p̄dictus vitiis. Arriana tm̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitanē traxit. vt in ciuitatib⁹ sbiectis duos bēbat epos vnū catholi cū alterū arrianū. In re militari pstans fuit. vt etruriā t ligurią cum locis marti nis vsq̄ massiliā in suā redegit ptātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in serie q̄dā redegerit. t libū edictū appellari mādā uerit. priusq̄ cū lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in codē codice referēte) ann⁹ septuagesimus p̄mus quo longobardi ytaliaz intrauerāt. vt in plogo libri pat⁹. Hunc cū aliq̄ theodorus exarchus bellū mouisset. apud Saultremā mu tine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē ro tharis sine filijs defunctus est.

Rothāris

ROdoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. huic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libi dinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oratoriū pulcerrimū in honorē saluatoris condi dit. moriens duos reliquit filios pbaritē t gundibertū reliquit successores. quoz ipsis longobar di pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ seruauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoal dus nauq̄ beneuētanus longobardoz dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copi as papiā venit. qua ex vrbe cū pbaritē puerū regē fugasset. gundibertū frem expulit mediolano. Eos discordias explorat⁹ bōs clodoueus rex francoz. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione ma gnā fecissent p̄dā. a grimoaldo ytaliā sunt expulse. Sunt tm̄ qui scribant gallos hac rōne receptos esse. longobardi cū simulata fuga. castra rex oīm copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in si dijs constituerāt. galli vo castra ingredientes rati verā esse bostiū fugam. In oēm voluptatem effundū tur. epulis t vino replent. quare suquenientibus bostibus cum somno eriam grauati passim veluti peco ra ab bostibus ceduntur.

SArracenicq̄ p id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas t quiete possessas. q̄ romanoz fuerant. p̄uincias asie. europam simu adere p̄lumerēt. nauigio itaq̄ in genti ab alexandria soluentes rhodus insulam romani imperij quenerūt. eaq̄ capta colossium fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria no men habuit. demolitu sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarra cent, egrū relati pelagus multas ex cicladibus affligerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoz rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in alpinā rediens. foz popolij sabatho sctō aggres sus cesis oīmbus diruit. ac solo equauit. Fuere ui hoc rege mīte preclare coz poris t animi dotes. tātū cīm prudentia t cōsilio valuit. nō solū in rebus extern is verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vnlia rotharis regis edi cto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris statute coz poze valid⁹. capite calu⁹. p̄missa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ corpe. p̄mptus. post fleubotomiā sctī in brachio dū aream colūbam sagitas set erupto denuo fluo intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie i basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertanis aūt arripert⁹ regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione pontus ē.

OStiarū spatoze sblato cū oēs passim dilaberēt. superuenientib⁹ cū magna classe sarracenis. t syracuse t tota insula occupat. vnde postea onusti pre da alexandriam reducentes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ con stantius adnexerat.

Dagobert⁹ rex francoz

DAgobertus francoz rex eodē ferme tpe vir astutus ingenij. nec consilio nu dus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demoniū libe rata ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac eiā martiū cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos colui t templis honoraziores reddidit. Hic autem oīb⁹ donis insignit⁹. regnauit ānis. 54. Aegr ab anglis infensus ppetuā cū eis suscepit inimicicia. huic istercessiōe beradij oēs iudeos i suo regō baptisare fecit.

Erfordia magna ac memorabilis vrbs pincie thuringie caput. a pyrha's erphesfurt appellata. mõ; Item habet excelsum. qui nũc sancti petri vocatur. cum a temporibus Theodosij imperatoris sub archadio & honorio vicinanio imperij originem habuit. Franci romanor presides. a rheno ytaliam versus abiecerũt. Et se regi ppio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rbem orientem versus Ex consilio regis francor merwigũ eius cognatum in regem elegerũt. Is arcem cõstruxit in co monte. & castrũ ppe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Byonisij extat. qđ vulgares Merwisburg nominãt. Post eius obitum hasslnus in thuringia regnum sucepit. Cui⁹ vxorem postea hildericus rex francie duxit i cõiugem. Per ea tempa in loco vbi nũc b. silica diui andree frequẽtatur. villa Schildungorde extabat. in hoc loco quoq; ppe fluuiũ Gera (qui nũc ciuitatem illabitur. & mediam ferme pterfluit. Cuius cõmoditate tota ciuitas purgatur. & plurimũ decorat) Adolfus sagax sua diuertícula habebat. cui nomẽ Erpff fuerat apud eius molendinum transitus siue passagiũ olim extitit. at cum temporibus clodonei regis francor ad annũ salutis trigesimũ octauũ & quadringentesimũ Erffordia ortum habuit. a molitore dicto aqđ transitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrũ in mõte desolatum monasterium celeberrimũ sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoq; sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepus magunt inus sub ppino francor rege. cum thuringiam ad fidem cõuertisset ecclesiam gloriose semp; virginis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico magnifice sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est & herba fullonũ que sandix ac saponaria dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cuius arua gera fluuius & alia flumina pterfluũt. regionem vbertim irrigantes. ppter quod & pecor pascuis habundat. Post annũ deinde sexagesimũ sextum supra millesimũ muro circũdata ac turribus munita fuit. Et cum ædibus ac monasterior ac ecclesiar ornamentis mirifice creuit. thuringorũq; celeberrima sedes fuit. eo qy totius regionis ferme media sit. & bladis aliisq; necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis theamis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus henrici terqj imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Colonien si liber euasisset. In omnia genera flagitior ruptus tyrannie fremis ppetem se dedit. Homines oes

¶ Ecclesia virginis Marie ¶ Sanctus Seuerus

solliculosq; saxonie t thuringie castellis munitissimis extruxit. plsidiisq; imposuit. quibus eum vicini necessaria minus sufficerent prmisit. vt ex pximis villis t agris hostili more predas ageret. t ad tpa castella munienda circumq; manentes cogeret. Verq; ne manifesta tyrannide notaret si extra innocentes atq; in regnū pprium grassaretur. vt impietatē suā qdam religionis specie palliaret archiepm maguntinū modis omnibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante plurimos instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturū. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coegit. Ea tamē pactione vt ipse decimas ptim sibi. q; t regie magnificentie t tanto labori suo digna forent tribueret. Ita eps vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archieps t bernūs babenbergensis epūs t alij q; ad discutiendam causam fuerunt euocati. Thuringoz spes t sidus a potissimū in abbate fuldensi t beruoldensi putebatur. Cū hij eccias decimales plurimas et pdia in thuringia haberēt. q; publica discussione interpellati. p decimaz relatione primo p deū archiepm rogabant. vt antiq; tradita monasteriis legitima incōmutata manere sineret. q; t sedes aplica t veteribus t recētibus scriptis crebro firmasset. Et pdecessores archiepi sui nūq; infringere cōptassent. Id atroci responso archieps repulit: pdecessores suos rudibus in fide auditoribus. hac potiū tēpestate hoc eisdem. q; nūc resecare vellet. t piscibus solidū cibū ministrare. Tandem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt. t rex capitali sententia prohibuit. Postea exortū sunt bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaz. Gaudentibus Thuringis qō occasionem inuenissent. vt traditas sibi a pdictis leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctoz corpa p illustrissimos relata sunt. videlz Adolarij Eobani Beueri epoz. t vincentie quibus t aras t basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoq; anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū habuit. Vbi sunt edes amplissime studentū t legentiū. Ex quo innumeri iuristeologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi pdierūt. Perpessa tandem sunt hec famosa vrbs vastationes ac direptiones q incendia varia. Fuerq; aliquā insignis vrbs apud germanos memoratur. q; p fatalem ac aduentitiū ignē totiēs exusta sit. Vltimo incendio magna ex parte concremata. In festo eūi gervasij Anno. M. cccc. xxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie t Beueri in pōte mercatoz. forozq; rapax t ami gradus in edibus laicoz ac canonicoz damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio periit.

¶ Mons Sancti Petri

Onus papa. ꝓcta romanus. ꝑfe mauricio. eo tpe pontificatū iniſt q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex mortſ. quo ꝺdam anno maximi imbres fuere t nimis fulmibus afflati iterūere. t frumēta in agris emarcuere. Ūū ob hoc pontificatū in maximis turbinibus ſuſcepit. Fuit aūt ſanctitate vite t doctrina valens. vt clerus diuerſis ordinibus diſtinxit. t honoribus auxit. Monachos vero quoſdā ſyros cū neſtorianis ſentientes in monaſterio bocciano ꝛeꝑhenſos t caſtigatos in varia monaſteria diuiſit. ꝓterea rauēnatem eccīam a roma/na iam pridem ſegregatā t ob eam rem aliocephalum appellatā ſedi apoſtolice obtēpantem reddiderit. Hic inſup honori t cultui diuino ꝑſulens veſtibulus ſancti petri (quod padiſum vocant) quadripartitū marmoriꝫ ſtrauit. Inſtauraūit ꝓterea. t reſtitutas dedicauit eccīam apoſtolorū via boſtienſi. Et eccīam be ate euphemie via appia ſitam. Et vonus pontificatus ſui anno. v. mēſe. v. die. x. mortſ ac ſepelitur ad baſilicam Petri apoſtoli tercio ydus aprilis. Cuius in morte epiſcopat⁹ vacat menſibus duobus. dies ſedecim.

Anno mūdi. 5865. Anno xpi. 664.

Agatho primus papa natione ſiculus. ꝑe romano ex monacho pontifex creat. Ūir certe tante ſanctitatis vt leproſum obuiū factū oſculo ſuo ſtatim liberauerit. Tante ꝓterea manſuetudinis t humanitatis fuit. vt neminem ab ſe vnq̄ triſtem dimiſerit. Macrus t q̄q̄ impator eꝝ moribus ſuis haud quaq̄ diſſimilē. monochelitaꝝ cauſa cū eiuſ apud cōſtantinopolim habere conſtituit. Expectauit tq̄ tonec conſtantinus a bello in ꝑſiam rediret q̄ ſarracenos a ſe victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos ſtatim conſtantinopolim mittit Joannē portuenſem epūm t Joannē romane eccīe dyaconē. Hos q benigne ſuſceptos mira caritate ꝑſtantinus adhortatus ē. vt omiſſis ea ullationibus t ſophiſticis altercationibus. ex equo t bono oīm controuerſia ſublata duas eccīas vnā tandez facerent. Agatho vero cui⁹ tpe poſt ſolis t lune eclipſim peſte ac grauiſſima quidem laboratum eſt. pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe ſexto. die quintodecimo moritur. ac ſepelit ad ſanctum petrū quarto ydus Januarij. Cui⁹ morte annū vnū. menſes. v. ſedes tum vacat.

Leo eius nomis ſecūdus papa. natione ſiculus. ꝓpe paulo vir doctiſſimus fuit. latine ac grece vt eius ſcripta indicāt. Ꝓterea vo adeo muſice pit⁹ eſt habitus. vt pſalmodiā cōpoſuerit. hymnoſq̄ ad melioꝝ cōcentum redegerit. Idem quoq̄ inſtituit vt in celebratione pax populo daretur. Sexta vo ſynodum ita ſuſcepit vt epiſtē anathematizauerit quos ſancta ſynodus ꝑſente cōſtantino damnauerat. Conceſſitq̄ neceſſitate vrgente omni die baptizari debere. Inſtituit ꝓterea ne ad archiepatum aſſumptus pro vſu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ eccīe ꝑſolueret. qō vtinā hodie obſuaret. Cū ex hac largitione ẽt die mala oriantur. Et leo in quo ꝓter doctrinā t eloquētiaꝫ ſingularis religio. mira pietas t clementia fuit. pontificatus ſui menſe decimo moritur. ſepeliturq̄ collacrimātibus oīibus tanq̄ publico parente orbati ad baſilicam Petri. quarto kal. Julij. poſt eius mortem menſibus. xj. diebus. 21. eꝑatus vacat.

Anno mūdi. 5885. Anno xpi. 684.

Benedictus iunior ſiue ſecūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xpō militans. diuine ſcripture ita operā dedit. vt doctrina t exercitatione in rebus diuinis tum ſingularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita ſibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui olim ſuffragijs in locum demortui leonis merito ſubrogaretur. Ad hunc conſtantinus imperator homis ſanctitate motus. ſanctione miſit. vt deinceps quē clerus populus exercatusq̄ romanus in pontificem delegiſſet. eundē ſtatim vez xpi vicariū eſſe oīes crederent. baſilicas plures reſtituit maxime laurentij in luciam ac bti Valentini. Moritur autem pontificatus ſui menſe decimo. die duodecimo. ſepeliturq̄ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita poſt mortem ab oīibus vt ſanctus. t bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus. diebus quindecim.

Joannes quintus papa natione ſyrus. patria antiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo impator cōſtantinus moritur. vir ſingularis religionis t manſuetudinis atq̄ doctrine oīm conſenſu pontifex creatus in eccleſia ſalvatoris que conſtantiniana appellatur ad lateranū. ea ratione qua leo ſecūdus cōſecratur a tribus epiſcopis boſtienſi portuenſi t veliterno. Quē quidem morem poſteri deinceps tenuere. Denicq̄ valitudinarius cum iā bellum de pallij dignitate compoſuiſſet. pontificatus ſui anno primo moritur. Sepelituraq̄ ad. s. petrum. viij. nonas auguſti. Eius in morte ſedes vacat menſibus duobus. diebus. xviij.

Constantinus constantij augusti filius exti[n]cto vt premissus ē apud scy-
thiā ostante augusto. pontificatq; q ei succederet mesentio siue missello tyran-
no. romanor regnū suscepit regendū. Romani sq; principatus ē anno decim
& septem. Is aūt cōstantin⁹ q̄ prius fuit a ostancio genitore in consortē impe-
rij assumptus. illo interfecto vt ōdimus territus est. & ofa vbiq; adeo trepi-
dē administrauit. vt si aliqua suffecte vis ullata. vitus sit imperū facilime amis-
surus. Vtr postea catholicus modestusq; ac omni bonitate integerrimus. qui
suscepto imperio heraclū atq; tyberiū fres suos in imperij consortiū accepit.
Licet sint q̄ scribāt eosdē fres pueros ne ad imperū aspirarent naribus nuru
lasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant
instaurauit. atq; alias denuo edificauit. Et cū esset armor vir strenuus sarra
cenos romano imperio insensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Dece
mo cīn imperij eius anno 3 sarracenos celebri victoria cōstantinū potiū mune-
munis. vt ea afflicta clade sarraceni tributū imperio pendere. pmiserāt. Accidit
q̄ oportuno in tpe. pax illa. q̄ bulgari post pacē tracian inuaserūt. Congressi
q̄ illis pannoniā inter & mesiā supiore ē ostantinus insignē accepit cladem. cūq; potius rugeret quā pedem
referret. paci ab illis oblate cupientissimus acq̄euit. Datis nāq; bulgaris seracissimi agri. pincias dam
bio cōtinēres romani pnapis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ostātinopolim rediit. Et vt gre
cos romane ecclie vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Demiq; cū esset bonis operib⁹ ple
n⁹ mortē filio tustiniano i imperio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Sextam vniuersalē synodū apud ostantinopo-
lim constantin⁹ imperator celebrari iussit. in-
terfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes porti-
uensis epūs & alter Joannes romane eccie diaco
n⁹. Conuenerūtq; ad impatoris edictū ducenti octu
agintanouem epi. Acta aūt est cā monocheliticaq; hs
supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse.
vnicā tantūmō eē in xpo voluntatem. Eranteq; duo
pmarij cause aduersarij Georgius Cōstantinopo-
litan⁹ & macharij anthiocenus epi. quor Georgi⁹
auditis rōmanis iuriter in catholicor sententiā ad-
ducī ē passus. macharius aūt primat. & nimis diu
pābus resistens. nō solum ē dignitate puatus. & si
mul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo & petro etiā
dē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extre
mūq; cū aliquot phidie cōplicibus romā relegatus
Et theophanis aūt abbatē vero sententiē in locū macha
rij anthiocenū epm creant. Hac aūt re ex sententia se
liciter gesta. vt deo gratie agerētur & vtrāq; eccliam
vnā seciss̄et. sententia & animis Joannes epūs por-
tuensis octana pasce corā pncipe & patriarcha. corā-
q; pplo constātinopolitano in basilica sancte So-
phie missam latine celebrat. approbantibus oib⁹

Cometa

Eclipsis solis & lune

q̄ tū aderāt. vere esse & sctīm illū sacrificādi
more. Et q̄ aliter sentiūt a recto & honesto
discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cy-
rilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Hyo-
nisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hie-
ronimi. sūa' conclusum ē. duas naturas &
operatōes in xpo ee. Explosaq; illor pnicio-
sa q̄nicā ee in duo volūtate dicerent. vñ
monocheliteq; vocati sunt. Ea rente&ta si-
dei leticia agatho & romani p̄ucos mēn-
ses sunt gauisi. q̄ pestis tūc q̄ta raro alias
p tres meses romam populata est. & ipse
agatho est defunctus.

Stella crinita quā greci Cometē vocāt
indicabat pfecto tot clades q̄ mīb⁹ cō
tinuis mēsib⁹ apparuit. Et pluuie magne ac frequētia tonitrua qualia
nūq; ātea fuere. vise sunt elephāta i vrbis rome & ytalie excidiū portasse. Nāq; tāti tāq; pinuati ibres toni
trui sulgorib⁹ imixti fuere. vt maximā armēor passim morientiū iactura ppā sint ppessi. Equā primos
vnos ea tēpestate fulminib⁹ afflatos iteriisse inuenim⁹ & maturescētia pluuiar imino i cāpis fruicta emarcuisse
vt solatio fuerint populis legumina. quor fetus primi grana in terrā vētor umbreue discussa cum herbidū
cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

Post solis quoq; ac lune eclipsim peste grauissima laborati est que papiā repopulata ē vt ciues ūga
montiū peterent & in vrbe fruteta ac herbe nascerentur.

Conon papa. Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane ecclie mi/ nistans ex ꝓsbitero pontifex creat⁹. Vir sigdem bonus ⁊ tanto ꝓncipatu di/ gnus. Mā dū romam petrū archiepm exercitus vo theodor⁹ ꝓsbiter⁹ in Joan/ nis demortui locū sufficere conarētur. Tandē post longā altercationē in hanc sententiā venere oēs: nutu diuino impulsi. vt conon ē eligerent. Erat eīm mo/ ribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli an/ gelicū ob venerandā canicie ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ⁊ integri. modestie ⁊ iusticie singulari. ꝓstantie et prudentie plusq̄ humane sem/ per ē habitus. Hāc ob rem e vestigio oēs ad quos ptinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suar. idem fecit Theodosius exarchus rauen/ nas. qui tū post mutuz pontificatū statim insalutidinem incidit. vñ paschalis archiꝓsbiter ac thesauri pontificis dispensator regnādi cupidus ioannē hexar/ chum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus si/ bi decernat⁹. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eor⁹ q̄ promiserat ꝓstiterit. Moritur aūt conon pontificatus sui mense. rj. die tercio. sepeliturq̄ ad sanctū petrū. xj. ka/ lendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xpi. 694.

Sergius papa natione syrus. ꝓle antiochenus ꝓe tyberio. adeodati pō/ tificis tpe romā veniens in⁹clerz romanū ascisc̄atur. Deinde vo ob ei⁹ doc/ trinā ⁊ diligentiā circa misteria ac rem diuinā p ordines conscendens sctē su/ sanne ad diuas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ ma/ gis cimiteria cepit. qua ex re tantuz sibi nomis cōpauit. vt defuncto cononē in ei⁹ locū suffect⁹ sit. nō sine altercatōe tū. Mā cū pars ppli romani maxime the/ odor archiꝓsbiterꝫ pereret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem nolassent. parsq̄ vtraq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄ vota in sergiū conuenerūt. quē postea iustinianus impator cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū p zacchariā ꝓtospatariū sum trahere ꝓcepit. ꝑ multas ytalici id admittere noluerūt. Ille cum pacem obtinuisset ad ecclesiaz instau/ rationem manū apposuit. Et ꝙmaxime petri basilicā ablatis ruderibus reno/ uauitq̄ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ partē dūice crucis inuent in capsula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vbi⁹ iacēs bone/ store loco reposuit. Constituit ꝓterea vt in fractōne dūici corpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ⁊. xx. moritur. Et in basilica Petri collacrimātibus oīb⁹ sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theo/ philatus ytalicā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in va/ticano. sarctoq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari principis apostolorum petri ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyrū passus sit nō satis cōstat. Se/ pultum ad cathecumbas sebastianas via appia quidas affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Joannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū iniit quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ⁊ leontiū a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interficī iussit: fuit aūt vir multe clo/ quentie ⁊ sanctitatis. Qui in basilica Petri oratorū (ita eīm appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere in/ tecti. dextra leuaq̄ quoruūdam sanctor⁹ patz vultus ostendebāt. Basilicā ꝓterea sancte Eugenie restituit iam prīdē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ sanc/ torum martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ⁊ statuis sanctorum culciores reddidit. Moritur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepeliturq̄ in basili/ ca petri ante altare dei genitricis quod ipse extruxerat. ꝙ nto decimo kal. nouem/ bris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Sysinus papa. vel vt alij volunt Sosinus. natione syrus. patre Johan/ ne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita laboraret vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xpiane curam gessit. vt nil ꝓtermiserit. Et ante pontificatū ⁊ in ipso magi/ stratu quod bonū pōtificem deceret. Jam eīm materiā oēm parabat qua ⁊ me/ nia vrbis ⁊ templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Verū su/ bita morte correptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat tum sedes mensem vnū. ⁊ dies. xvij.

Justinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post pēm in imperio relictus. imperauit primo vice ānis. x. Vir sicdē primo bonꝰ ⁊ prudēs ac elemosinaꝝ profusus largitor. Quasobrem cōstantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā bonorauit religionē. Et cuꝫ p. x. annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cuꝫ eisdem pacem terrā marioꝫ fecit. Vicit affricā libiāꝫ amittere defuncta pēs res nouę fecerit Ita eisdē pūncias exorte pariter in sarracenis nouę res recipe adiunarūt. Et ꝙdem gisire sarracenoꝝ ammiratho ꝙ isdem tpis quo cōstantinus vita functo baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustiniani imperij iura olim pūncias consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica ⁊ libia in primis fuerūt imperio restitute. Affirmantaꝫ nō nulli scriptores eo in sedere anteuenisse. vt p annos. x. ꝙ terminus in pace fuerat asscriptus sarracen singulo quoꝙ die numos mille aureos soluere seruoꝫ vnū ex gente sua. ⁊ vnū item equū romano imperatoꝛi mittere teneret. Interea vo cū in reū iustinianus tū in hominēs mira incōstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros preter federa pacis inite adoritur. a ꝙbus certe plus incōmodi accepit qꝫ intulit. Et pstantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus qꝫ seuicia ꝓfecta vrbis nō cōpescuit. Nō qꝫ synodū habuisset ad qō cū romani pontificis clericiꝫ cōuenissent oratores. iterata sunt sexte synodi acta ꝙbus interiecta sunt aliq̄ntu catholico abhorrentia. Subscripserūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed eis subscriptionē sergius pontifex vt pro hereticis iudicatā nolunt approbare. Iratus vo ē iustinianus ⁊ mittēs zachariā pthospatariū romā tussit sergū pontificem cōstantinopolim deportari. verū milites berardi atus ytalici raptis pre armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaq; iustinian⁹ pfidie q̄ in oēs vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Et ꝙdē leoncius patricius aumuēte gallinico pātarcho pstantinopolitano insurgēs ppsum ad arma cōcitat. Et carcere vi fracto multos educens morti ppetuoꝫ pedori addictos. iustinianum imperio detectum cepit. narisq; mutilatum curauit cersonam pōti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus ipator pulso iustiniano impiū occupās ip̄auit ānis. 3. Eos ip̄ij mot⁹ explorator hīs habdimelech sarracenoꝝ ammiratus affricā inuasit. in quē leonc⁹ impator ioannē patriciū militie magīm cū exercitu misit. ⁊ ꝙdem ioānes sarracenis ogressus. eos fugere cōpulsos oīm affrica exterminauit. Vere nō multo post seditione iter eos orta. Tiberiū ḡndā auē pstantinopolitanū imperatorē creār. Qui pfectus pstantinopolim cū exercitu adnauigās leoncū capit. ⁊ eodē affectū supplicio q̄ iustinianū dixim⁹ in carcerē cōiect. maiori ludibrio dominem referuans.

Tiberius cius nominis tercius imperator leoncio capto ⁊ incarcerato imperauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuꝫ exercatus io annis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaꝝ cui tyberio sint cognomen ducem primo post imperatorem acclamauit. Is imperiū vt aliquā ꝙsitum: vt alij oblatū accipiens ne quaꝫ moras sibi apud affricā trahendas existimaut. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim ḡuenit. Sauebant vo ciues affinū agnatoꝝ factio potentissima. vñ dum leoncius socium palacioꝫ fernare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leoncū naso mutilauit ⁊ in carcere maiori insortunio reseruauit. Qui susceptō pncipatu pbi hppū nicephori patricij filū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse caput suū aquila obumbrari. Vere iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem tradit ⁊ ad recupandū imperiū auxiliū pstitit qui tyberium cecidit ⁊ imperium rursus recepit.

Justinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ constantinopolim reuersus impauit ānis. xvi. Cū eñ ad sexti Joannis pontificatus initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat p̄ se serret residendi imp̄ intentionem. ciues absimaro imperatore fideles illū capere inītarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quoꝝ rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeste habito filiam sponsat vxorem. Et cū anno vix duo elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū ⁊ hospites ⁊ genꝫ prodere est pactus. quod cū rescisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illius p armata in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leoncū quoꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere timētū eduxit. Et vtrūq; inimicū inspiciēte populo occidi iussit. gallinicū pātarchā obcecatum romā relegauit. Et quoticus stillantem trucis naribus murcū abstergeret qñpiā aduersarū partius exarmificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Justinianus secūdus siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Justinianus

Synodus aquilegiensis

HOc tpe aq̄legie ob ip̄iā fidei q̄mūn vniuer sale cōaliū fusc̄pere diffidit donec saluti ar ibus beati pape sergij montis instructa. Et tp̄a hui cū ce teris xp̄i eccleſijs adnuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustinia no p̄nc̄pe cōtra theodoz. t omes hereticos q̄ beatā mariā solū hoiem nō deū t hoiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt.b. maria sp̄ ẏgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides bab5. nō solū hoiem ꝟ vere deū t hoiem genuit.

Theodorus

THeodorus Anglorū archiepūs vir doctiſſi mus optimusq̄ hoc tp̄s apud ag̃los floruit. Et inter cetera libz egregiū edidit. In q̄ declarauit q̄ penitentia venū q̄dq̄ petm̄ dim̄i pos ſet. sed t alia cōmentaria p pulcra in diuinis codicib⁹ scripſit. Sanctus ag̃s theodoz⁹ auguſtudinēſis epūs virtutibus claruit.

Lambertus epūs

LAmbert⁹ vir scīſſim⁹ apō leodiū ea tēpestate mar tyriū subijt. eo q̄ pipinū rephēderet. q̄ vxori pellice alpiadē supindurerit. Hoc aūt factum alpiadis fratrē cōmiſſe aūt q̄ postea morbo pediculari cōſum ptus ē. Hic ex nobilibus t diuitibus parēnbus natus t a p̄mevo lris erudītus ita⁹ p sanctitate sua ab oīb⁹ amabat. vt traiectensi eccie post theodardū mḡm suū p̄mouerī in epm mereret. Cū vo childericus q̄ reuz p̄mouī q̄ eum diligebat ab ip̄ijs occīus. Maligni eū suo honore priuarūt. t pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingreſſus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo rex reductus. vbi multos vbo t exemplo cōuertit. dodo ei cōtram⁹. Eū p modū crucis in oīone p̄stratum directo iaculo fur ip̄ij in leodio percuerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē eccīz monit⁹ corp⁹. s. labērti a traiecto leodiū cū mḡ mirac'oz gl̄ia translat.

Beda venerabilis

BEda anglicus p̄cipue t monachus cognomento venerabilis: vir latina greca q̄ lingua nō mediocriter eruditus. Anno dnī. 692. p xp̄iana rel gione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. p̄sbiter ordinat⁹ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras p̄strinxit. Eo q̄ docendo t p̄dicando vsq̄ in senū aut scribendo nō cessauit. vt p nouē. t. 30. annos t docere t libros cōponere nūq̄ lassus vilis fuerat. Ea ꝓpter ob religionē eā atq̄ modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripſit em̄ multa in actus ap̄lo. in lucam t. Edidit t libū de tpibus omeliasq̄ pleraſq̄ quibus multum gallici sacerdotes vtunt. Edidit quoq̄ cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. t libz de gestis anglo. Qui postremo circa annū dnī. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opib⁹ diem obierit in sanctoz numero cōputari meruit. Strabo quoq̄ et Haymo viri doctiſſimi bede fratres sunt habiti. quoz alter pleraſq̄ omelias eleganti ſermone coposuit. Alter vo geneſim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasteriū vbi erat Beda ostendūt.

OSyp⁹. s. bñdicti ferūt tpibus silinū pape e monte cassino furto sblatū ꝓpter solitudinē loci t in galli am translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacēſe. cū scolastica sozore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

PIpinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux t gubernator cognomēto vel tulus seu brevis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloz gloriosum nomē apud frācos inuitū sumpſit. Cū is intellexiſſ bertarū q̄ndam nigro bilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat' oīb⁹ odio cē. coactus i vnum ingēs copijs in galliā traiect. ac theodoricū cū bertario obuiū facti. collatis signis fundit fugatq̄. Saluē sibi bertharius fuga q̄siuit. In regnū vo theodoricus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem t maiorem domus (vt galli aūt) efficit. Et extūc frācoz reges degenerātes victores regnoz admīstrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpoſitis cōsanguineo suo i administratione constituto. Ipe in austeriā rediit. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū membus circūdatā a smaragdo paricio t ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. t ornatam fuisse historie tradūt. Nominis causam hanc asserūt. vetusta rauennatū ecclesie monumenta. q vrbis illius archiepi tria iurū eccle sue loca a trib⁹ metallor noibus appellauerint. Aureolū foriuiensis agri in ameno colle situm ab auro t argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāq a ferro. Cuz aūt ferraria ab tpo cōditionis nullo in pnibus rauennatū romanorūq simul aduersus longobardos duraſſet. illis a Carolo victis. post donationē tx exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tpe germani imperatores ecclie aduersari ceperūt tpa quoq ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetor rauennatūq auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo t vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuturnisq potentissimi in ferraria esseyt salinguerra quidē ferrariensis p eor t ecclie amicicie occasionem plidia visus. Friderici barbarossi infligationibus auxilioq ferrarie dominium occupauit. In eaq regnauit annis triginta t nouē. quē innocentius quartus ponti fex roman⁹ venetor auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atq quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulo post subigere inceperunt. vbi olim drinus estensis primo pfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo pfulente clemente qnto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a friseo eius filio pter nouercam superinducta pater in carcere cōiectus est t a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. medtam ferrariā incēdit. pter quā inimicā. pulso friseo eines sese venetis tradere. eo q se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti tpis marchionibus per arma pulsis. t ex ciuū traditione ferraria sunt potiti. eamq vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens qnt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiarū ecclesiastico sup impositum interdicto. Vñ omnia eor bona per galliam britanniāq directa fuerūt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinoru t Caroli regis frem⁹ auxilio in ytaliam tx aurimone veniens venetos vi t armis ferraria primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis virtutq cōmissis cedibus teruberasset. Futuq postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureor romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quor obedientia t pace opibus potentiaq plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus imperator constantinopolitanus. Quod vero pteritis temporibus noue. ꝫ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. pīsertim viros habuit nobiles litteris būnitatis ornatissimos.

Ferraria

k k

HERBIPOLIS

Herbipolis vernacula lingua wirtzpurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā mogannus fluuius ex montibus bohemie ortus glabitur. In qua diana tra vsqz ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide ortho-dora instruxit. filius hetanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis gloriose. primā eccle-siam construxit. Et eius regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nō admodum pinguis. Nāqz plerūqz arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum p-ducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et q̄quā terra in multos partita sit dominos. tū herbipolen-sem episcopum ducem francomie dicunt. Cum t ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui t franconū dux ha betur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Estqz ppe vrbē in excelso monte (quē montem nostre comune appellant) arx ante t opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū resi det. Estqz super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natu ra defensum. Pars quarta foueam habet. pontemqz pfunditas sonee altissima est. In hac parte turris est vndiqz ppugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus ci-cui-li duplex est in medio platea est articularis. Estqz in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are con-secrate sunt. Sunt t ibi mansiones q̄ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro per ampla. t fabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summā dictam. Et quatuor ordines mendicantes. Ordo quoqz sancti benedicti ad sanctum Stephanū lo-cum aptum possidet. Cartusiensesqz domum theutonicā. t sancti Joannis cum scotis ibi comitia habent Quinqz etiam monasteria sanctimonialiū. Extant t in ea quinqz parrochie. t duo hospitalia. Sacellū ite virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesqz perpulcre canonicoꝝ t ciuiū hanc vrbem exornant. Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Scherunberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac variis possessionibus auxit.

CONstantinus papa. natione syrus. pre Ioanne. vir doctissimus t lingua latina grecaq; eruditus. eo tpe pontificatu iniit. quo rome ut nunq; same laborauit est. qua quide in re ita omes tum vel maxime pares fuit. vt constantinu celsius missum homines arbitrarent. Et cu iustinianus nil immutauerat pter hoc tantu qd sedem apicam veneratione deinceps obseruauit tutatusq; e videndiq; constantini pontifices admodu studiosus hostem rogat vt ad se psiscatur pmissa classe quo tutius nauigaret. Appropinquan autem urbi regie costantino tyberius iustiniani filius cu regio conuatu. Et cyrus pthiarcha eius omi clero bonoris causa ad octauu lapidem obuiam pdeut. urbem ingressi in regias pduxere. Iustinianus post urbem ingressus. no solu pontificem amplectit. ve rumetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto. philippicu successorem hereticu declarauit. Constantinus em habita synodo no modo philippici t ioannis monaci opiniones improbabat. verumetas decernit vt sanctoꝝ patru ymagines qui sex conciliis ab omibus probatis interfuerat. In porticu beati petri depingerent. Cu intellexisset eas a philippico e paretibus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne imperatoris heretici nome publicis semptis aut picturis in ere argeto plumboue reciperet. Postea morit constantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac i basilica Petri sepelit. tercio ydus februarii. sedes mes vnu. t dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xpi. 714.

GRegorius secudus papa. pria romanus. pre marcello. vir certe optimus atq; sanctissimus: tanteq; eruditionis t facudie habitus vt facile cu unce ret omes male de catholica fide sentientes. Ma sub sergio pontifice sacris imaginatus. sacellis t bibliothece pfuit. tante fidei t integritatis est habitus. sumes deinde diaconatus ordinem. costantinopolim cu constantino pontifice profiscitur. vbi cu acriter disceptaretur quibusda de rebus ad fide ptinentibus. ita acute respondit. vt omibus ingenii sui t doctrine admiratione iniceret. Post pfata tinu deinde in pontifice electus. quaq; aliqui stephanu secundu illi suffectu ferebant. Initio aut pontificatu t menia vrbis aliqua ex pte vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentiiq; martyris extra muros. Monasteriu quoq; via hostiensi positu non longe a basilica pauli. Et monasteriu sancti andree qd barbare nucupatur restituit. Huius pterea bec peculiaris laus est. q eius opera germani ad fidem conersi sunt. missio eo bonifacio t aliis qui eos e tenebris educeret. pposita veritatis luce. Pace inde forti parta gregorius iteq; reparandis locis aim adiecit. basilicam naq; sancte crucis in hierusalem iam pridem destituta restituit. Domu paternam mortua matre in bonorem agathe dedicauit. eoq; loci monasteriu extruxit. Indeq; leonem impatorem hereticu habita synodo excomunicauit. Eo q sanctoꝝ ymagines abolere no desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem incitabat. pontificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur q ad basilicam Petri. tercio ydus februarii. Eius in morte episcopatus u vacat dies quinq t. xxx. Centu aute t octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

GRegorius tercius papa. natione syrus. patre Ioanne. vir singularis doctrine t humanitatis. pcipue greca t latina lingua eruditus. Mentem divine scripture ita callens. vt nemo tum disertior pdicatione atq; interpretatione rerum occultarum t admirabiliu haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principu graues simultates t amicicias susceperit. non armis. no minis cuiuspia e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt t pauperes mira caritate coplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oim pareus ac pastor merito vocaretur. Hic itaq; pontificatu iuito statum concaliu celebrauit. In quo leonem tercii imperio simul t cōmunione fidelium petiuit q sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset t statuas demolitus esset. Hic oratoriu pulcrum in beati Petri basilica construxit. In quo de reliquiis fere oim sanctorum recondidit. In canone quoq; misse bec verba adiecit. quoꝝ solennitas bodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur nomine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit t monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qui integre t sancte viuerent. Instauraut t menia vrbis magna ex parte. Idem seeat centumcellis iam pe desertis. Tandem bene de deo t hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. uij. t xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. uij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes dies tantum modo octo.

Philippicus q̃ t bardanus impator post iustinianũ impauit anno vno t menb. vj. Vir sane magni animi t maximi pſilij. Cũ pſtantin⁹ pontifex abiens a pſtantinopoli iustinianũ adhortat. ne in philippicũ cersone exulantem grauius aliq̃d decerneret. veritus ne aliq̃d mali oriretur. Uez iustinianus pſilio pōtificis dũ monētis neq̃q̃ obtempans. classem in pontũ mittit. eo aio vt philippicũ interficeret. Eduxitq̃ iustinianus copias q̃ntascũq̃ potuit ex cõ stantinopoli thraciaq̃ cõtrahere. et pliũ duodecimo ab vrbe miliario ẽ cõmiſ sum. Fuit id pliũ atrox. t post multã vtriusq̃ exercatus cedem imperatorũ morte nobilitatũ. Nã iustinian⁹ tyberiusq̃ filius fractis fugatisq̃ eor copijs eo in pli occubuerũt. philippicus ea tu victoria impũ adeptus. illico fidei catholice romanor pōtificũ traditione discessit. beretici puersio vsus pſilio lras ad pstã tinũ pontificẽ clersq̃ romanũ dedit. eos admonẽs vt suis cõsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dũ vero assensertũ pōtifex t clerus. ſ romão pplo magnis acclamationibus postulãte philippicũ pontifex sesin ancũ iudicauit. insistitq̃ vt nulla i re diuina aut publico p̃uatoue actu eius noīs aut imp̃ij mentio hꝫ. Nec diuturna fuit ipa in impio pestis. Nã cũ defunctus eẽt pōtifex pstãn⁹. antheus⁹ q̃ t anastasi⁹ eius pstantinopolitan⁹ ipm philippicum impio defectum cepit. t oculis euulsis eccanum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento artbem⁹ impator post philippũ impauit annis tribus. qui priuatu iusto philippicũ captũ oculis priuauit. litteras pterea ad ro. pontificẽ dedit. q̃bus catholice fidei ac sexte synodi accersumũ defensorem sumꝫ pollicet. Anastasio aũt impante patronaꝫ eius bizan⁹ pontificis romanis suasionibus. b. būdicti monasteriũ cassinẽse edificijs t monachorũ freq̃ntia instaurauit. Anno postq̃ a longobardis destructũ fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exhibitã romano pōtifici reuerẽtiã. post acceptas ex more confirmatas p̃decessor pontificũ t pcilior sanctiones. sarracenos xp̃iane religionis t romani imp̃ij hostes agitare pstituit. Itaq̃ data ingẽti classe alexandriã egipti vrbẽ a legatis inuadi iussit. Sed ip̃ius duces exercitus medio in itinere rebellãtes t a nullibus spretus impio detinent. Coginitq̃ a theodosio q̃ in eius locũ suffectus ẽ sacros ordines recipe. ne ei sacris imminato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius noīs tercius supato anastasio imp̃ũ occupans impauit anno vno. Cũ eñ duces exercitus anastasij arma in pstantinopolim retulerũt. Creatusq̃ impatorẽ theodosiũ q̃ndã q̃ t si erat ignobilis. t apud publicanos scriptum facere cõsueuerat. Is nouus t rei militaris ignarus impator anastasiũ audiẽs copias vt imperiũ recipet repare. illi cũ suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̃ ad niceam confligerũt. pontus victoria theodosius nulla anastasiũ alia affecit iniuria quaꝫ q̃ ne vltra vt p̃missum ẽ de impio cogitaret clericũ ordinauit. Uez suscepto impio catholicus impator statim ymagines sanctor patrꝫ (vt diximus) a philippico demolitas restitui prsti no'in loco mandauit. Postea theodosius ãno imp̃ij pmo nõ dũ elapso a leone tercio detectus. t sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiũ impauit cũ cõstantino filio annis vigintiquatuor. Theodosio eñ cecto imperiũ accepit. t apud cõstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̃ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximaq̃ sub eo calamitates subiecte imperio puincie acceperunt. Nã primo ei⁹ imp̃ij anno. t quãdo Athinus amoenitatis citerioꝛẽ hispaniã inuaserãt. sarracenoꝛ asiã incolentiũ iugẽs multitudo in thraciã traiecit. Et eoꝛ dux classem mille nauiũ habẽtẽ adducens constantinopolim terraꝫ mariq̃ obsedit. Ciuitas vo pstantinopolitana t si tũc ab hostibus non est capta. horrendam tñ perpessa ẽ calamitatẽ que pestilẽtia cã populata ad trecenta mortalium milia abstumpsit. At leo impator ques hec ad sanctimoniam nabere debuissent. postq̃ sarracenoꝛ timoꝛe liberatus mlꝫ intra uit. qm̃ ytalia t roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̃ ornamẽtoꝛ diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet gram promoueri sanctorum ymagines vbiq̃ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̃ curaret. Gregorius autem tante impietati non mo non obtemperatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantũ errorem timoꝛe vel edicto p̃uaricis vllo mõ dilabant. quia coboꝛtatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulũ absuent. quin sibi aliũ imperatoꝛem deligerẽt. Uez cum in obstinatione persisteret. postremo excõmunicatus t maledictus interijt.

Egidius abbas

EGidius nacione grec⁹ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝓ hos dies scīa etē-plo t miraculis insignis fuit. Iris etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parētū ꝓmouit. xpm fecit hērede. vez hūane glorie vanitās piculū. clam fugit. maris pe tijt. repertus nautis nāe cōscendit. facta q̄ oratione tēpestas sedata fuit. Et cū arela tem venisset. biēnio cū sancto cesario eius vrbis epo mansit. vbi febricitante trien nio eurauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū vere damoq; heremita viro san cto diu mansit. t mentis suis sterilitatē terre aperuit. Et cū vterq; miraculis coru scaret humane laudis ferens pculū. interiorē heremū penetrauit. habitationē in antro cū fonticulo elegit. vbi t quādā cerua diuin⁹ ꝓpatam in nutricē habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā sibi ꝓbebat. Cū die q̄dā regis venatores ceruā nam insequerent. illa ad pedes ei⁹ cōfugies orauit. vt eam sibi dīs illesam ꝓuaret. vn⁹ meaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites spelūcā aperientes. vi dentes sanū sine habitu monachali veritū camicie venerabilē admirati venia pe tierūt. quē rex carolus cū oīm honore suscepit. Is ad monasterium redies apud ne maucum vroe filiu pncipis reinsert. Tandē ex reuelatōne dīn fribus obitū suū nūciauit vt ꝓ eo ora rent. spūm dño cōmendauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dñi. 700.

Bonifacius archiepus

BOnifacius primus archiepūs quibus ꝑdictoz pontificū florui. Qui mona chus exīs doctissim⁹ atq; eloq̄entissim⁹. ꝓ magnitudine animi e barbaria ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita boīs virtute t sanctitate. petē te pipino tu magnāta sede metropolitico iure totius gallie pncipē ac epm̄ osti tuit. Et ad germaniā missit vt illā gentē ꝓposita enāgelica luce illustraret. ac fidei verā doceret. vbi ꝑ dilectionē t exemplo Thuringie. baiarie. saxonie. austrasie t in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archiepūs anno xpi. dccxv. auctori tate sedis apōlice t pncipū francie duas cpales sedes ꝓstituit. vnā in castro wirtz purg vbi burkardū collegā suū epm̄ ordinauit. Alterā in Eystet cui willibaldū ꝑ fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in cuntate suessionū in regē frācoz unxit Ideo archiepūs secūdus post papā celebatur. Tandē inclīs sibi successoē ordinans ob ꝑdicationis officiū Fridlariā petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum vbū in resinēter ꝑdicasset ac ꝓfusset ecclie annis. xxxvi. cū ꝓfus vite sanctimonia ad coronam t gloriam martyrij pertenire meruit.

OJrca hec tpa ducatus venetoz initiū sumpsit. Cū a pīncipatu populoq; veneto a tribunis ꝓceribusq; ciuitatis plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus successit. ē. a pditōne eius vrbis gubernatōis formā sub tribunis t centurionibus hūerūt. Inde ꝓter freq̄ntes aduersarioz incursus reperūt medos. de cōi omniū ꝓsilio. Hinc bolem tāto dignū honoi re delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus iniit t venetā ciuitatē ꝓ viribus ampliare curauit. qui cū mo menti aū fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisq; classibus hinc illucq; ꝓ negociatōibus nauigare cē perunt in pyratas q̄q; repressit.

OEsarius epūs arelatensis vir sanctitate t scīa ꝑclarus. ꝓ hec tpa decē omelias ad monachos inter ce tera scripta edidit. Gauc⁹ ās wolfrāmus zenonensis epūs miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis ꝑclarus fuit albinus epūs andegauensis. t remigius epūs rothomagensis. Sanctus item amat⁹ archiepūs anglozū sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Toman⁹

SAncrus kilianus epūs in francia oriētali hoc tempe cla ruit. Is genere scotus de nobilibus natus parētibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgre diēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus t kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is liris edoctus spretis būanis reb⁹ monasteriū ingressus. In oīm obedīētia t frugalitate vitā pegit. Inde ꝓ ecclīasticos ordies ꝑfecte ordinat⁹. cū ad curā animaꝝ eligeret vt libere ꝓfessionī op⁹ dare pos set. britanniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea i germaniā per uenies. iherbipoli vrbe fraconie inter gētiles. cum corona martyr optaret rogebat. nec semē dei effudit. vez papa ro mā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pontifex roman⁹ esset. gaudēs ei officiū ꝑdicatōis imūxit. ac i epūm ordinauit. vt bene egressus cū colonato ꝑbitero. t tomano diacono. itē rato ad castū wirtzipurg ostro francie puenit. in q̄ gosbertū ducē reperit. Cū ỳn aīalā linguā illico addisceret semen dei ꝓpere cepit. relicto ydolo diane cultu. dux cū tota pene plicia orthodoxe se fidei ꝑfecit. t die resurrectōis dñi baptizat⁹. hūit aūt vroē geilanā q̄ olim fris ꝓuīx fuerat. quā vir dei amoneri cupiens. duci ꝓfuit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kiliani odio ꝓsecuta. ordinat⁹ torotoib⁹. viros sctos reuelatōe diuina ꝓmoni tos i ozone ꝓsistētes interfici fecit. Cuiq; palmā martyrij obtinuerūt. clas sepulti sunt cū libris ac sacris vesti bus. ne palā fieret eoz interit⁹. tādē iuēta corpa vn⁹ q̄ viros gladio perisse dēbit⁹ se lamās. alter i ra biē vsus gladio se pemit. geilana vero tormentis molestata. clamās ait. Juste torozoz. q̄ sctis viris torores adhibuit. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloriosi martyres tota francia orientale miraculis t sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue
uor̄ duce. atq; anglor̄ rege. Wunnaq; castissima fe
mina eius vxore. Qui cū hierosolimā atq; terrā sanctam
p̄egrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a grego
rio tercō summo pōtifice. Cui tuz ꝓpter religionē ⁊ fidei
sinceritatez dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine se
dis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q̄
eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti p̄sbiter ordinat.
Et thuringie in loco cui Hilzpurg vocabulū est anno sa
lutis. 740. sue vo etatis. 41. episcopio Eystetensi p̄fici
atur. qō sanctus bonifacius ex pdēcessoribus ⁊ manicipijs a fuo
gero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis ma
guntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocq;
p̄uilegio votatur. vt ipse eiusdē successores officio scribe
sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a ceteris archiepiscopi in aquam pri
mū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdo
tes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam flumi
nis quod alimonia vocatur. In vasta solitudine. excisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In
qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virgi
nis admirabilis. que sunt soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus pre
bens remedium. Huic p̄sidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. p̄sul dignissimus wilbel
mus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. walpurgis

S. Hebaldus

SEbaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Ipse ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. quorum precibus a deo hanc sobolem impetrauit. Ab incunte etate disciplinis ac lris traditus. p adiscedis liberalibus artibus in adolescentia gressus petijt. Cui ersudissimus exhisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorum matrimonio ei necta fuit. Illeru spretis mundi abdus pompis. relicto regno spōsam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremū secessit. vbi cū annis. xy. sanctissime vixisset. Inde tuoti omis gra. romaz pueniens. a Gregorio secūdo summo pontifice. ad germanos pdicationis gra directus. wilibaldū & wunibaldū fratres. numeris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratispone doctrina virtutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergā in solitudie nemoz religiosissimā ac pfectissimā vitā. vsqz in finē exegit. Vbi pter doctrinā pplo exhibitā. miraculoz gloria nomen illustrissimus exhisit. Tandē plen⁹ dierū ad oratoriū fratrū. sancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo ceno bii ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) puenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dōm. Cuius sanctus corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Que postmodū summi pōtifices pter crebra miracula in sanctoz cōfessoz numez aggregarūt. Pcipue martin⁹ quintus papa. cuius festū per vniuersum orbem. xviij. kal. septēb. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. eū Nuremberga pclara vrbs mentis huius dignissimū patronū. augmentū in omni bono re & gloria vberrima sensit.

Luitprandus rex

LUitprandus aistprandi pdicti filius longobardoz rex. suscepto adhue pse regnū accipiens. regnauit anno vno & triginta. & mensibus septē. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat quippe giganteo corpe atq; vasto. & manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatioz haberet. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua i re maiorē pmeretur laudez. xpianissimus etiā adeo fuit ac religiosus amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare pmiserit vndq; papie quoq; templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt martellus huic cōpater et amicissimus fuit. & ei auxiliares copias cōtra sarracenos ex ytalia trāmisit. pipinū quoq; filiū in alsatiā galliam. vt ei ex more capillā succideret trāmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donisq; numeribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq; oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatos nauē q; terrestri mittere nō licebat. ad carolū francie principem statim mittit. & hominē rogarēt. vt primo quoq; tpe laboranti rome & ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij pontificis ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vt hē ne obsideat. obtemperat. atq; vrbe obsidione soluit. Inde sacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā pterea & amconā ex picentibus. Et dēcā a longobardis. xxx. āis in ceruia occupatum fuerat restituit. Vlez nō ita multo post etate grādeuus. vite sue cursum explenit. Eiusq; corpus in basilica beati badrani sepultum fuit.

RIcholdus frisonū dux hoc anno ad pdicationē wolfrāmi senonensis epi cōuertit. & cū baptismum suscepere statuisset. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alteru pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q; in inferno. statim intinctus retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures & pauciores sequar. atq; ita in sua fatuitate delusus. morte in pcs meditata raptus est.

QUiete dno hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoz vnus solem precedebat. Alter vo vesperi sequebatur.

Odmarus

ODmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad ariā ductus. litteris ac virtutib⁹ instruct⁹. Inde titulo sci florini ad sacerdotiū promot⁹. et p viatorē comitē ob suā religiōz ac famā in plātū assumpt⁹. & p balebrannū i cellas bti galli & pipini aucte in abbatē electus. quē locū possessionibus plurimū auxit. atq; edificijs. murā obstruans absti nentiā. pauitat. amator. & elemosinaruz largitor. & asello p equo vtebat. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt pōt pauper diceret. Ideo hospitale p eis extruxit. Ab emulis tū psequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad insulā rbem relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine dcm. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p lacū trāslatus. cum miraculis multis. & sedata tempestate pduct⁹ fuit. Vasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

Concilū rome ꝓter ymagines

QUocilū mille pene ep̄oꝝ celebrauit gregor⁹ tercius pontifex romanus. i basilica beati petri rome. In quo quidē leonē imperatorem. vt dictus est. imperio simil' & fidelitū cōione priuauit. eo q̄ statuas & sanctoꝝ ymagines demoliri esset. In q̄ cōcilio decretū' est ymagines summa cū veneratione ꝑ ut antea cōseruari. declarauitq; idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctarū veneratiōnē esse licitā. Et huiusmodi statuti violatores excōicationis sententia immodauit vt habet in canone de conse. di. iij. c. perlatū. Cū enī Leo. iij. imperator agere inuchi in pontificem nō posset. edictum ꝓmit. vt oīes q̄ sub imperio romano essent. sanctoꝝ oīm martyrū & angelorū statuas atq; ymagines e templis abraderent & auferrent. tollendę (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus secisset eū se. p hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oīnes catholicos post cōcilū admonet ne in tantū errorē rumore vel edicto pīncipis vllo modo dilabantur.

QUarolus marcellus pipini senioris filius hijs atq; bus pallacio regis francie ꝑsidet cū pipino bzeuis semo cōsectus rebus humanis exemptus ē

Carolus marcellus

Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. Insuſtesq; erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius q̄ nouercam venerabat. Nec tū continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescēs exactio imbiaret. hinc dagoberto puero rege Ragnifredi impiliū copijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus auſugisset. vitā cū pupatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello tam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se & chilperico francoꝝ rege & ragnifredo illius gubernatore vlasci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos vo ꝓcliū clamores hij duo in fugam vsi inierunt. tm carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouercę insidiaꝝ. se liberare ꝓstituit. Coloniā itaq; ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illaq; clam oīmbus longū anfractu ter ad danubiū & eo transmisso pruenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime vo Eudone aquitanie duce. & chilperico rege. Ver carolus marcellus trāsmisso sequano flumine in aurelianos mouens. vno impetu hostes fudit. fugauitq;. ac regno francie solus potitur. Remū deinde trajiciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adjicit. Vbi cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis minibus in hostē proficiscī et vincit. non longe a Turonū finibus. & ex sarracenis trecenta & septuaginta q̄ntq; millia simile occisa. Cuius ex francis mille tantū & quingenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio scribit historica. carolus aūt rogatu gregorij ꝓcinctū ecclesie suscipiens. Imperandū regē amicū & cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem veneret. Is obtpat atq; vrbē obsidione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vsus. eos vi capit. & pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones tm are tūc ydolatras. & xp̄ianā nois inimicos post frisonū victoriam in patriā e reuersus. Lugdunū q̄s arelate massiliā & vesegothis occupat. q̄ arbitriū sarracenoꝝ regem i aurilio vocāt. Is itaq; cum magno exercitu rhodanū trajiciens aumonē vi capit opportunitate loci ꝓo arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓsiliat. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi mera t planicies ad dimicandū apta ſuma. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq; pugnatū est. cadente amoreo. fugiunt hostes atq; inimis nauigiū nactus in hispaniā ulteriorē fugit. at sarracenī his cladibus domiti intra pyrenēū se receperūt. Inde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus grauī morbo correptus. in adentibus annis a regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria & sueuia. pipino vo iuniori burgūdia. & pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni & sapientia singularī apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto & trigesimo. Sepeliturq; parisius in basilica dyonisij martyris.

EOdem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. co'ante annos ducētos & quinquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua hereſi inquinādas. Quare liutprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bti Augustini corpus magno redemptum pretio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. & egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Linea summoꝝ pontificum

¶ Anno mundi. 5933. Anno xpi. 734.

ZAcharias papa. natione grecus. ex pie policramo. post gregoriū pontifex q̄ inter optimos pncipes numerat. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis t gratie oīm virute pditus. cleri ac pplī romani amator. q̄ in initio pontificat⁹ sui ardēte bellis ytaliā inueniēs. legatos de pace cōponēda statim ad luitbprandū lōgobardoꝝ regē misit pseqntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Ver cū a legatis cadē re nil fieret ipse comitante clero romano i sabinos pficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regez pontifici honoris causa obuiā factus. ex equo descendisse ac pedibus uirū sanctissimū i vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaꝝ solēnia oꝛonem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regez xpianū deceret. siue pace siue bella gerat. ac oꝛone pmotus rex arbitriū oīne cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq; parta mīstas basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoq; ac turrim añ basilicaz lateranē sem a fundāmentis erexit. bibliothecā beati petri restituit. Idez quoq; basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq; loci caput ipius sancti collocauit. Venetijs pterea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xpi signo notatos sarracenis t gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cuiq; greca latinaq; lingua eruditissimus haberet. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij i grecū trāstulit. Cū ꝙ ita sancte t integre populus dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm benuolētia gubernasset. moritur ac sepelit in basilica petri. vidibus marcijs Eius aūt ex morte epatus tuꝰ vacat diebus duodecim.

¶ Anno mūdi. 5943. ¶ Anno xpi. 744.

STephanus secūdus papa. natione romanus. pīe cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat oīibus gratus) i basilicā saluatoris q̄ cōstantiana dr̄ deportat. Erat ei vir singularis religiōis t prudētie. amatoꝛ cleri. elemosinaꝝ restitutoꝛ. xpiane doctrine diligēs ꝓdicatoꝛ t scriptoꝛ. pī pauperū. pupilloꝝ t viduaꝝ defensoꝛ. q̄ astulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrīs inuadētem verbis t munerib⁹ licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Et⁹ rei causa pficiscī ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cēteſimū lapidez bonoris cā fit obuiā misit. Pipinus tertio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes virū sctissimū exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq; perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq; in perpetuū e greas ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōni mādauit. Fortis itaq; pace parta atq; aucta. Synodum habuit i qua omes suas. atq; eoꝝ pastoꝛes recensēt. delinq̄ntes castigat. errantes i viam rectam reducet. Ignaros docet t admonet. dō deceat epm. quid presbyteriz. quid deniq; oēs sacris initiatos ꝓmoniat. restituit t basilicas q̄sdam ab astulpho dim vrbē obsidere cōminitas. Tādem de deo. de patria. de cimb⁹ suis. deq; oīibus xpianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq; cōi parēte oꝛbatis. sexto kalē. dañ. Vacat tum sedes dies duos t triginta.

PAulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clementissimus. qui i pīe archatu moꝛes t doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. t zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus oꝛdinem cum fratre ascitus est. Verū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successoꝛ quereret. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs obtentarem vite t doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini t leonis temporibus. fuit aute saluatoris nostri imitatoꝛ. vt nulli vnq̄ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus pīsepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis t humanitatis fuit. vt noctu cuꝝ duobus teo amplꝰ tribus familiaribus cubicula pauperū egrotantiū circuiret. vnū quēq; eoꝝ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinez cohortatus. Carcerē quoq; frequenter adibat. Indeq; plerosq; ere alieno nexos persolito creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq; congregato clero vniuersoq; populo romano coꝛpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo bis litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex vita appia i vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq; celebritate agente. atq; coꝛpus ipm sanctissimū in tēplum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur t paulus in basilica pauli via hostiē si. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pontificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq; coꝛpus magna t solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. mens. j.

Linea ipatoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Constanꝰ sext⁹ Hyrena

Constantinus ⁊ leonis pdicti ex hyrene vxore filꝰ imperauit cū mre hyrena annis. x. Quecūdem pendentissima ⁊ religiosa imperatrix. que forma speciosissima athenien se pē genita inste impium ⁊ magnā cū pplo gerit quiete administrabat. Cōtra hec filiū ne aurea pēnaq; vicia in quo illū nature plenes esse intelligebat iuuitaret. Et cū religiosa esset Therasiūq; pstantinopolitanus tūc audate vite pīarcham libenter audiret. Eius psilio synodū in Nicea vrbe fecūdū trecentoꝝ q̄dragintaeꝑ cōgregari fecit. In q̄ synodo execrantū ymaginū sacraꝝ veneratione hereſis ꝓpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū mrīs impū. qa pīs flagitia subsecutus. Dualiterq; pstantini filij miqmtas. Qui modestiā actam ꝓbatos cū saluteros mores geminatis dignitatibus ferre nō valens. cā ab imperij administratōne deiecit. Is q̄p̄mū in pncipatu solus ingeniam pōtuit malicia exercere. in mīos desert. In primisq; delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitanꝰ de imperio alteri demandando cepit cogitare. mariam eiꝰ quandam duxit vxorem eiꝰ postmodum ancillam nomine theodozā imperatrīcē coronā decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ⁊ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq; vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq; imperauit. ⁊ cū carolo fedus iniit.

Astulphus rex

Astulphus longobardoꝝ rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq; fedauit. quem pōtifex per mineꝝ ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitrantis promissa seruaturum. Sed astulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione angit. ⁊ maiori detrimento vastare agros cepit cōmeatusq; est. vt nisi sese ⁊ vrbeꝝ romā redant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex astulphum muneribus pertentare. Et cū nihil soluto magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spes precidij litteris faceret. cū populo romano consulunt opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum peractas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

GAngolfus vir sanctus circa tpa dicti cōstantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emisit eū ozni fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. tende brachiū tuū. t affer lapillū de fonte sine lesione. q cū immersisset statim cōbustū retraxit. dimisit eā cū dimidio pte substātie. Inde occisus est in domo sua a clerico q adulterium cōmisit. Cuius corpus in feretro cū duceret ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q cū ancilla vxori nūciasset sibi cōsumptum. ait. Ita gangolfus miracula facit. vt annus meus cātat. Mortuus autem sonos turpes ac numerosos emittere intesinēter cepit. qō ei postea euenit in oīni vita sua sextis feriis. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbū aliqō pferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit. qō pipinus experiri dignatus est.

Amelius t amicus tpibus pipini regis francoz ozti miro mō sibi cōsimiles. De hīs duobus pueris ex gestis eoz narrant mirabilia. Unus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q cuz a parentib⁹ baptismi gr̄a romā deferrent. In luca ciuitate seimuicē inuenerūt. Et facta cretate inter se firmata romā ingressi sunt. Tāta inter pueros societas t voluntas erat. vt vnus sine alio nolle cibum sumere nec in alio cubiculo discedere. qui oblati summo pontifici ab eo baptizati sunt. Multa romanoz militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserūt in vita. q recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia perfruxit in vita. morte quoq separari nolunt. Cū in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti essent. mane corp⁹ amelij cū sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus

BUrkardus episcopus herbipolensis sanctitate t miraculis claruit. Is Anglia ex nobilissima parētela floruit cuz fratre Suiduno. postea ibi epō q peregrinat ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limites attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopū ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidū dioceſi sue contiguum p auctoritatem ap̄ostolicam. episcopalem cathedrā sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingentesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarū germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. t pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute t abstinentia a elemosinaz largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. t nauim cōscendit adiunctis sex monachis t codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi i cōtemplatione ac oīi sanctitate migrauit ad xp̄m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Carolomannus

CArolomannus caroli martelli filius. Cum pater grauj morbo correptus cuidentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria t suenia pipino vo minori burgūdia t pars francie obtigit. Carolomannus autem baud multo post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq fuo eius ꝓposito desiderio fratri patefacto t paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde adhean benedicti cassinense monasteriū accedens professionē in eo t perpetuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frācia. vt pipino fratri aduentum in yraliam t bellū in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasteriū relegauit. Ubi baud multo post merens indignabundus uitam interijt.

Albinus episcopus

ALbinus episcopus Andegauensis. miraculis t sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et renugius episcopus Rothomagensis.

SAluius quoq episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano mūpbum martyrij adeptus est.

COrpus sancti Benedicti cā. xxxiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablatū p̄ces caroloāni ad zachariam p pipinum ex florlacensi monasterio. cuius molestie nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. cuius quidē fer̄at. cū monachi florlacēsis videntes se tāto p̄ze orbari ad oīem cū lacrimis se ꝓtulisse t corp⁹ apō eos pmāsisse.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̃ post mortem p̃is. cũ burgundia ⁊ francie pars obtigerat. eũ iam carolomannus monasterũ ingressus fuisset. domus regie vniuersalis pfectus factus. gentoris auxilia emulatus. eos gloria superauit. Longũ esset referre singula. q̃ in germanos aquitanos burgũdosq; gessit. q̃bus in regionibus. cũ gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noĩe oĩa gerebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̃ q̃ regem ꝓpe aut ente varijs furentẽ ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̃ francoꝝ gesta scripserũt audiunt. pceres populosq; eius gentis. pipini virtutẽ. ⁊ econtra childerici regis amentiã debitis pensantes meritis. zachariã pontificẽ romanũ. ꝙ illi misse. ineptũ ne regẽ vltro tollerandũ an pipinũ merita fraudandus regia dignitate censeret. Cuiꝰ rei podiisset pontifex eũ (q̃ tegia melius obire munera nouisset) habendũ regem. francos publico totius gentis consilio pipinũ declarasse regem childerico in clericũ tonsorato. atq; ita regũ familia meroningorũ regnare cessit in gallia. q̃ regnauit annis. 296. sub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aũt a zacharia papa. ⁊ postea a stephano pontifice cõfirmatus. In ecclia romana ducem ac bellatorẽ ꝯtra aistulphũ longobardoꝝ regem ꝙstituit. quẽ in papia obsedit. q̃ pace vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriã indies potentiaꝰq; adaugebat. Quo eĩm tpe ab ytalia in francia redijt. Tassillo dux bauoꝝ sese cõmẽdatum illi fidi fecit. Et saxones eius amicicia pcario ponti trecentos eqtes in quãciq; expeditione inberent dare. ꝓmiserũt. Mauis autẽ negociũ fuit pipino in aquitanos q̃bus subigendis octo est annis laborauit. Tandẽ pipinus senectuti indulgens eam expeditõem omnẽ carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aqtaniã. carolus burbonũ. clarinomẽ. ⁊ multa de auernis cepit. faustisq; auspicijs multas carolus inchoauit. vt ãno inde septimo ducẽ alterne a pipino genitore ⁊ ipo carolo expeditionibus. aquitania frãcie regna fuerint subacta. Quo in tempe pipinus in tiburonijs apud sanctũ dionisium est defunctus. Erat annus in q̃ hec scribant' pontificatus Pauli tercius. q̃ ⁊ eius vite vltimus fuit. q̃ etus pontifices tpa tantũ valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quẽ desidemus longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerint agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

VAlde interim meliores sedes expetẽtes. tũc primũ alias inuadentes. alanos a primo. post colchos ⁊ armenios. Inde asie minoris pplos. ⁊ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortalitũ magnis reptorũ aut cõgredi ausoꝝ cedibus infestarũt. Anno dñi septingentesimo quinquagesimo quinto. Fuerũt eqz ipi turci scythe ex bijs q̃s alexandri macedonẽ intra hypborcos montes fertur reis dausisse tepagulis. cuiꝰ alij tradãt scriptores. tum btus hieronimus affirmat. Turci eĩm vt ethicus pbus tradit i asiatica scythia vltra pyrrichcos montes ⁊ thoracitas insulas cõtra aquilonis vbera sedes patrias habuere. Hẽs truculẽta ⁊ ignominiosa in cũctis stupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̃ ceteri abhominatur. Regnãte apud francos pipino cancauseas egressi portas exinde põtum capadociã eqz transgressi. ad reliquas finitimas gẽtes sensim illapsi sunt. Tantas aũt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarracem pacẽ secũ bre nulla alia potuerũt rõne. q̃ restituto pristino regni noĩe. qõ sarracenos foce ⁊ eradi ꝙ tribus in suã ostendamus confudisse. Vex post multas illatas inimicẽ ⁊ acceptas clades. de pace inter sarracenos ⁊ turcos conuenisset decretũ ẽ. vt turci q̃ in pside habitabãt sarracem appellarent. atq; ita equiore aio sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q̃ etiã eos breui acceptu ros mahumetana superstitõem videbant. adeo erãt eoꝝ ingenia ad maius ꝓna. demq; pcedenti tpe nõ solũ pontũ ⁊ capodociã. vex gallaciã. bythiniã. lycaoniaz. pisidiã vtraq; phrigiã. pamphiliã. aliciã. cariã. ⁊ oẽm asiã q̃ minoꝝ vocat vltra/citraq; thaurꝝ ad ozas ionie. ⁊ littora greca maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

S. Eucherius

EXarchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lõgobardoꝝ rege rauenna fines habuit. postq; migratus exarchoꝝ a ꝙstantinopoli in ytaliã missoꝝ anno q̃nto ⁊ septuagesimo supra centesimũ. magno rome ⁊ ytalie malo. narsete tricto ea calamitas inchoauit. Durauerat aũt visq; ad hoc tempus sub decem exarchis. ipa nãq; exarchatus appellatione ꝙtinebat oĩe. q̃cquid a placentinis. agri/q; papiensis finib⁹ padi inter apenninũ paludes stagnaq; venetorũ ad adriaticũ pertinet. in quo rauenna cesarea fuit. fuit pompilii. fuit coenclii nũc Imola dictus. bononia mutina regii parma ⁊ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

VAlcherius lugdunensis episcopus hoc tempore mulis miraculis claruit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitã habitumq; cõuersus diu intra ecclesiam cui⁹dam septa tribus oratiõibus ⁊ ieuniijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pontificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THeodorus item tyanensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ⁊ hõnulla memoratu digna scripto mandauit.

Linea summorū pontificum

¶ Anno mundi. 5963. ¶ Anno xpi. 764.

CONstantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Petri ecclesiam sepūm in extremis diceret. thodotem nepotinū ducem q̄ longobardis semp studiosissimus fuit impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis sui capi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepotes asciuit eosq̄ armis stipatus constantinū fauentibus q̄busdam amicis largitione & pollicitationibus corruptus pontificem creant. Quier etiā philippicus pariter a paucos sacrione in pontificem ordinatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu amicis cōpulsus est. cogitur & gregorius presbiter eps constantinū ipsum laicū sacris statim imbuere atq̄ episcopū inungere. Et manus iterato eam rem exarasse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō posset Cum vō constantinus numera pontificatus per annos obstinate exercuisset. & episcopos presbiteros q̄z more pōtificum ordinasset. tandem a sede deijcit a populo romano ira & indignitate rei petito p̄ pimenium xpoforū coacto. Stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasterū inclusus turpiter ejicit. Eūq̄ eū inter pontifices non enumerant.

¶ Anno mundi. 5973. ¶ Anno xpi. 774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo ano domini septingentesimo sexagesimo octauo pontificatum iniit. Vir certe doctus atq̄ eruditus. & in rebus agendis. maxime vō ecclesiasticis strenuus admodum ac constans. hic eīi a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi & doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita & doctrina ab oīb⁹ probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. & ab vniuerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad coercendū mores animū adijcit. indicto itaq̄ concilio e gallia psertim & ytalia congregās clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocauit. constitutū predictum abrogarunt & primo eius decretis abrogatis. institutus ē oīm consensu ne quisq̄ laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constituitum est preterea vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū & chrisma. hijs ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent. quibus & deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice & hominibus qui tum aderant. maxima oīm religione. Tandem hic pastor eccl̄ie diligentissimus & verus petri successor ac xpi imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. & xx. sepeliturq̄ i basilica petri. sedes tui vacat dies. 9.

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoto summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaq̄ a maioribus suis degenerauit. Hic ex magnitudine animi consilio doctrina & sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pot. Vir patria & sobole sua dignus. adeo natus vt eo fastigij cuncteis fuisse videretur. vt caroli magni francorum regis virtutes correspondens. rem romanā ytalicamq̄ ab illo erigi admiraret. Vix dum sacra summo cōsensu bn⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ & patrie sue affectus carceratos ab affinibus liberauit. exules q̄z in patriam reuocauit. q̄ cū resciuisset desiderius tanti viri amicitiā ne frāc⁹ regib⁹ adhereret. occupare cōtinuo legatos mittit. vt federa secū. & in primis cū gente longobarda iniret. ad que rēdit pontifex. se q̄ pacē cū oībus & in primis cū longobarda gente cupiat hīe. nullā posse vbis desiderij fidē adhiberi q̄ videret federa stephano pontifici primū totiens violasse. Mouit ad carolū oratores spē immunitatis rez eccl̄ie exaudio implorato. Interea carolus desiderij regem & clausos secū in papia longobardos illaq̄ obsidionem bernardo patruelī sue eam partē copiaz continuandā reliquit. & sexto mense obsidionis caroli sanctū resurrectionis dominice pascha in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secū epis & abbatibus aut pontifex obuios qui dedicerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant beati petri basilice marmoreas scalas in atrio expectantem non cernunes. ē oīm⁹ scale gradibus primo & postea pontificis pedibus oscula figens salutant. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit & a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacrasq̄ basilicas animū adijcit. corpus beati pauli lamnis argenteis includit multe aqueductus turres & murum instaurauit. Nil preterm̄isit in vita. q̄ ad bonū principē & optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus sui anno tercio & vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq̄ magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipse etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt venetia vrbs ytalie maritima vtriusq; reuerita imperatorem ppriis vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agentes retulissent. romā illos misit. omnia vt gesta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirabas sarracenoz trecenta milia in subiectas constantinopolitano imperio asie prouincias duxit. Eius aduentu imperator pdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā impetrauit conditionibus obtinuit solennis sedere pactus se quotannis illi tributoz milia. p imperij ydemnitate. tria item milia p capitis sui salute in tributa pſoluere. Paulo tū post nequaq; sanctoz vsus consilio. nicephorus scauratione filiū imperij pſortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuz sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroz bello implicatus multis erat victoriis vsus. Qui pacisq; ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantinopoli firmandā redire poterit. in filio qō apud melā supiorem cū chrūno bulgaroz rege gessit supat⁹ occubuit. et scauratj⁹ filj⁹ vulnere scōm aiit codē in filio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq volūt ſ tercio iperij mēse michael sozor⁹ ei⁹ depositus. et illo in ipis successit

Michael constantinopolitanus imperator post scauratij sozoriū suū imperiū assumens imperauit annis duobus. Vir sane pius et sancte; traditionū emulator. Cuiq; nihil antiquius fuit quā michaelem a nicephoro pacem cuz caroli oratoribus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q fuerint scriptores paucissimi explicant vbis. vt orientem cū constantinopoli michael. et carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispaniaz ptes. quibus recipiendis tantope carolus insudauerat imperatori greco redditas fuisse. et veneroz monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaz vrbem ea conditione in constantinopolitanū ptibus manisse. vt immunitatibus pdem a carolo habitis p ytaliā vteref. Retulit vo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipe aquisgranū mitteret pacis formulam reddituros. fuerūtq; hij michael episcopus. et arsacius theognistusq; protho spatarij q cū aquisgrani. venerant auditis. oia q petere animū induxerunt. carolus pcessit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros pugnans supioz extitit. Postremo apud andronopolim victo⁹ fugatusq; copijs aregq animū amisit. constantinopoliq reuersus impio se abdicauit. et monasterū intrās vsq; ad mortē ibidē religiosissime vixit. Hui⁹ tpib⁹ vix imperū eti ā noie vigebat. Nā illō in oriēte barbari ptim occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos respiciebāt. Jō i sequtib⁹ graro sit mentio de imperatoribus cōstantinopolitanis sine greca. Nūc de carolo magno et ei⁹ successoribus pſequimur historiam.

Synodus Septima

Hyrene mater cōstantini mulier prudens sanctaq; et religiosa statim adepto imperio concilij se cūduz in niceana vrbe trecentoz et. 30. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas tercio decerent. ppetuo anathemate necterentur. Sanctiūq; fuit spūmsanctum a patre filioq; procedere.

Hadrianus quoq; papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentoz et. 30. eporū habuit. in qua hereſis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōsecrat. d. 3. c. septimo. Mandauitq; fuit laicas vt nullo mō de pōtifice Ro. electōe se intromittere pſumāt. vt in cano. 63. di. c. nullus laicoz. Tenuit eē pōtifex hadrianus insames ad sacerdotiū promoueri. 6. q. 3. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foz suū in iudicio trahereūtur. 23. q. 3. c. clericis. Alij denigz scribūt qō theophilactus et stephan⁹ epi insignes nonnine synodum francorum germanoruinq; episcoporum habuere in qua etiā feliciana hereſis de tollendis ymaginibus abrogata est.

AVream laminã hisdẽ tribus apud ꝓstantinopolim in sepulcro cuiusdã inuentũ fuisse tradunt. In q̃ scriptũ erat. Xp̃s nascetur ex virgine maria. t credo in eũ. sb̃ ꝓstãtino t hyrene. o sol iter me videbis.

Desiderius rex

DEsiderius vltimus longobardoꝝ rex astulpho rege defuncto post eũ regnauit annis. 18. hic pĩno etbrunie rex fuit. q̃ cũ astulphi obitũ audisset. statim regnũ inuasurus longobardoꝝ copias vndiq; ꝓtraxit. Et vt id obtineret ꝛ rachę suũ q̃ monachi habiti fuerat. multa pontifici ac romanis polliciatus ẽ. Quam obrem eos in suã sententiã traxit. Et ita regnũ in pace cõsecutus est. Eo appe tũc longobardoꝝ vtus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oĩm aduersanoꝝ metu liberatus a spõsionibus pontifici t romanis factis. animũ renocauit. multasq; iniurias illis inferre cepit. Tũ pontifex Zacharias ad carolũ magnũ reclamans. rogat vt desiderũ admoneat ab inferendis iniurijs põtificiq; cauere. quẽ p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parãtur igit virtq; exercitus. Carolus mira celeritate vsus. ꝓmissa pte copiaꝝ q̃ in transitu alpiũ. montis mõtem occuparet. cũ reliquo exercitu p montẽ emissũ in ytaliã descendit. fuso q; ac fugato desiderio obuiã facto. oĩa longe t late populat t capit. Desiderius aũt desperatis reb⁹. tanto accepto incõmodo papiã se recepit. vxore ac liberis veronã missis. at spoletum reatini ac lõgobardi oẽs q̃ eas regiones incolẽt. audita desiderij calamitate romã venientes. se ac sua oĩa romani pontificis fidei cõmittũt. Hoc secuti exemplũ anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cũ parte copiaꝝ veronam. pficiscit. Aldegisius vo desiderij filius inde abrẽs ad imperatorẽ cõstantinopolitanũ ꝓfugit carolus acceptis in deditione oĩbus fere transalpine ytalie vrbibus. romã petit. Vbi rebus cõpositis carolus cũ bona badriani gra in transpadanã rediens. sexto mẽse postea q̃ obsideri cepta ẽ papiam deditione occupat. Inde paulus t alicuĩ⁹ ẽdem pene vbis habẽt. illum tuti castra reuersum. papiaq; p deditionẽ potitũ. adduxisse in franciã desiderũ. q̃ ad leodiũ fuerat telegatus. quãq; alij scribãt. Ille in desiderii clementia vsus. bolem spoletãti regno nõ cui⁹ vita lugdunũ cum vxore t liberis exulatũ mittit. Vbi postea longobardis francos pfecit. qui eos in pace retinerent. atq; ita anno salutis nr̃e. 774. t q̃nto pontificatus badriani pape. longobardoꝝ regnũ finez accepit. Inde ea gẽs ducentis iam triginta t pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi pter nomẽ re timebat. Fuit aũt sb̃ duobus t. xx. regibus ab alboyno vsq; ad desiderium postremum.

Paulus diaconus

PAulus longobardus hystoricus t aquilegiensis pharchatus diaconus. desiderio regi suo ob doctrinã t ingeniũ admodũ carus. Quẽ cũ carolus magnus in galliã duxisset. libertate donauit. in pcioq; aliq̃diu habuit. Verũ cũ postea comperisset bolem desiderij libertatem q̃rere cũ in diomedis insulam relegauit. Tũ post aliquot annos auffugiẽs t ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie t arabis vxoris Europij hystorie. duos libros addidit a iuliano principe vsq; ad primi iustiniani tempora oĩa pscribens. Mortuo item de archi. casinense cenobiũ ingressus reliquũ vite sanctissime vsq; ad mortem duxẽs. Sepe ad carolũ regem litteras elegantes t humanitatis plenas scripsit. ab eodemq; a quo fuerat ob litteraturã suatus vicissim accepit. Rogauitq; caroli vitas t lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati conuenientes collegit. hymnos quoq; elegantissimos edidit.

Iuuardus monach⁹

IVuardum quoq; monachũ natione gallũ virum in omni doctrina eruditissimũ tempestate hac floruisse constat. eo q̃ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oĩes actus t sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnũ collegit. t ad vnũ volumẽ redegit. qđ martyrologiũ appellauit. Reperit quoq; q̃ singulis diebus pluscq; trecenta festa cõmemorabant. ideo statutum sunt vt decreꝝ t aliox plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ ꝓceptor caroli

ALcuinus natione gallus caroli magni vt aiũt ꝓceptor. Vir greca latinaq; lingua egregie doct⁹. nec nõ t theologoꝝ pborumq; sui temporis princeps. hũjs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyalectica rhetorica t astronomia eruditum fecit. Qui t bonifacij archiepiscopi magistrum precib⁹. orationes missales atq; alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione experdita) omnino refecit. atq; eius rogatu carolus gymnasiũ e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui t cenobium sancti martini thuronis tonãte carolo regendum suscepit. quoniã omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cui⁹ eruditus theologus haberet libros de trinitate cũ questionibus speculũ pmiox. de ecclastico dogmate. de rõne aie t plures alios libros ad xp̃ianã religionẽ pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine rez gestaꝝ magꝝ⁹ cognomen fuit. pẽ pipino defuncto regnũ accipiẽs. regnat in totũ annis. 46. cũ pipinus liberã in francos pannis ptãtem habuit. t auctoritate põtificis t francoꝝ decreto plena totiusnãdi potestate suscepta regnans annis. xv. Et succedere supstites sũ duo. carolus t carolomannus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomãno. franci eam regni ptem. q̃ ille possederat carolo fratri detulerũt. ferũt aũt carolum natũ in ingelheim q̃rto miliario a magũcia vrbe. t quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus morit. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr. pipinusq̃ pr̃ cronica vera patet. Is aũt extemplo post pipini obitũ aduersus aquitanos bellũ gessit. Inde cõpositis rebus belloq̃ otius oĩm opinione cõfecto cũ victoze exercitu in regnũ reuertitur. Post hadrianus romane eccie pontifex a desiderio longobardoꝝ rege oppressus. oratores ad carolũ misit vt opem t auxilũ ferret. q̃ nõ segnius quã si hostes in gallia essent exercitũ parat. t magnis itineribus in ytaliã contendit. Et ſũ patus alpibus in tbaurinũ descendit. atq̃ cõtinuatis castris in agrũ vercellensem puenit. facta vtrinq̃ potestate pugnãdi preliũ cõmisere. In ea pugna supat longobardi in fugã vertũtur. desiderius papiã cũ paucis militibus petit. carolus regẽ p̃secutus in agrũ ticinũ exercitum duxit. tãdemq̃ capit. desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ẽ. Tũc summo bñficio caroli ytalia se primũ erexit. Carolus aũt p̃fecto longobardoꝝ bello saxonicũ intermissum bellũ cum domũ reuocabat. qõ biennio t a p̃fectis eius leniter administratũ fuit. Saxonũ gens longe maxima fuit ac belliçosissima bi falsos deos colentes cũ francis cõtinue bella gerebant. Sepe pluꝝ victi cõditões acceperãt. obsides dederãt. ꝙ apud frãcos nullus plenissimã victoriã comita eoꝝ p̃sidia p̃secutus fuit. Hec palma carolo magno q̃si diuino numine rebutata. Igitur ingentẽ exercitu parat diem dicit. q̃ die ꝓpe ripã fluminis rheni oĩes cõuenãt. magna alacritate suscepta a frãcis expeditio fuit. sic renouatũ saxonicũ bellũ quo nec maius vllũ nec grauius diuturnusq̃. Tres cĩ t xxx. annos certatũ cõstat. Tandẽ penũ⁹ saxones debellati. se suaq̃ oĩa ptãti caroli pmisere. Victus impositis legibus vt patrijs cerimonijs. falsiq̃ dijs posthabitis xp̃iana fidẽ ꝓfiterẽtur. Cũ vo ea tempestate barbaries gentes hispaniã grauiter iniuriãte opp̃ssam reneret. ad eã liberandã carolus mouẽtẽ cõuertit. q̃ cõfestim supapilonia dñe opulentissime totius hispanie vrbes. q̃ mandata caroli agnabant vi capte ac prede militib⁹ dare sic hispania pene oĩs in frãcoꝝ ptãtem deuenit. Interim tarilo bauarie dux finitimas gentes solicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq̃ opibus regnũ ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hostes q̃ hostibus suis auxilia straneret bellũ suscipe. Constatq̃ nullũ bellum a carolo gestũ in q̃ maior sit hoĩm cedes edita maioꝝq̃ illata clades ingentẽ vo hostiũ multitudinẽ t pene nobilissimũ quodq̃ eo bello romani aduersus leonẽ pontificẽ coniurationẽ incũt de q̃ in sequentibus. t gestis caroli post coronatiõem au gustalem fit mentio.

Rolandus

ROlandus palatin⁹ comes caroli ex sorore nepos. vir p̃stans fortitudine meritis memorabilis t virtutis ac magnitudinis. cui⁹ fortia facta p vniuersum orbẽ celebrantur. Cũ carolus exercitũ in gallia rediceret. ꝓpe pyrenei iuga in vasconũ insidias incidit. Et plio inter eos inito post ingentẽ hostium cladem. cecidere in ea pugna volo hostiũ nõ virtute cõmissa anshelmus t Egibard⁹ summi in bello duces. Rolandus quoq̃ ceciderit. Sũt qui dicãt eũ sin nõ vulnere perericlitatũ. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eoꝝ reges a carolo comiti. meritas perfidie sue debitasq̃ penas dedere.

Tarilo bauarie dux

TArilo bauarie dux vtroꝝ. vt tradũt stimulis cõcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gentes sollicitat. hunos. qui ea parte qua bauaria in oriente spectat ibi⁹ fines erant societate t fedre iũgit. Erat ei ꝓuxor desiderij regis longobardoꝝ filia. q̃ fortunas p̃sis iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virũ cõquiescere pati. monere vt meminisse vellet socer suũ morte miserorẽ vitam ducere. Memine ẽ esse prerer cũ. qui posset et libertatem vendicare. His imbuebus instructus finitis exercitũ parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Tarilo ꝓterritus tandem parere constituit t deditionem fecit. obsides dedit. In his tbonẽ filiũ suũ aliosq̃ per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius

ALdegisius desiderij filius. q̃ ante expugnationẽ papie e ctra padanis in gretiam confugerat. his tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuꝝ magna manu ad repetendũ paternũ regnum in ytaliã venit. qui multũ ꝓflictus a francis aut spicio p̃fectoꝝ superatus t captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam miseram in tormentis finiuit.

¶Anno mundi. 6003. ¶Anno xpi. 804.

LEo eius nois tercius papa. irrupio pē. pontifex creatur. Vir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret. erat ꝓterea castus. integer. pudicus. facūd⁹ doctor⁹ virox ita amator. vt eos vndequaq; ad se ꝑmꝫ alliceret. Eox̄q; consuetudine mirū immodū delectaret. ꝑdicationib⁹ q̄s admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā t doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus ꝓbere ei peculiare fuit. hō certe minus ingenij. creatur itaq; pontifex vno oīm ꝓsensu. q̄ postea dū supplicatiōes a btō gregorio institutas rome agit cuz pplo t clero pascalis primicerius t cōpulsus ꝓsbyteri q̄x vite sordes a superioribus vrbis aliqū infestatus fuit. armatis stipati illū intereperūt. quox̄ fraudibus apud cde btī siluestri capt⁹. ac pontificali amictu ꝑuatus. Et carnifices trahīt virib⁹ pontificē ꝓsternētes lingua captus ps illū excecatura. pluribꝫ etiā digitis t manib⁹ singulis q̄s oculox̄ fere possent cōcauа effodiebant. Et multo magis cruore leo apud scī erasmi mouasterū in custodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi t visum affirmat bibliotheca rius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti sensi rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā pduxit. t vinigisū ducem spoletanū ꝑsidio accersiuit. ꝗ paucos ibi morat⁹ dies leo ad carolū ꝓperauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in pātam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus pplusq; romanus ad miliū vsq; pontē ꝓcessit obuius. Inde venīti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācox̄ longobardox̄ q̄s enumerare posset. Exceptū in pncipis apl̄ox̄ basilice atrio caroli. Ieo cū ad eū penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus clez t pplum in btī petri basilica ꝓuocauit pōtifex ambone ꝓscenso euāgelia xpi cernimus tenuit t ꝫ ureumrādo affirmauit se olim rex q̄ sibi obijcieb ālm̄ ontē esse. Erat is dies yduū decembris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dñi inter missax solennia ad pāas. b. petri basilicas celebrata. leo pontifex ppli romāi sacro ꝓbusq; carolū imꝑatorē romanox̄ declaratus. dyademate vetusto imꝑatox̄ capitis gestamine coronauit. Tunc pplus romanus q̄ aderat frequentissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno t pacifico imꝑatori vita t victoria. Sacro imungensq; ꝓfecto balsami oleiq; lētmine ad pipinū se ꝓtulit. eūq; ytalie regē declaratus pariter inunxit. Tandē leo a fundamēto edificato apud scm̄ petrū amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. morit̄ primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. ¶Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indicū. Sepelit⁹ aūt in basilica petri pridie ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

¶Anno mundi. 6013. ¶Anno xpi. 814.

STephanus quartus. ptia romanus. pē milio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū imꝑatorē in gallias ꝓficiscitur. q̄ in aurelianis erat. t honoratissimū ei quoq; obtulit. maxime ideo dolꝑbū aurelianox̄ ep̄m cū clero. ipe ad primū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratio ne in vrbē introduxit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine t integritatis. vt facile apud oēs scitat⁹ nomē ꝓtulerit. t vt ferunt ludouicū imꝑatorē atq; coronauit. t cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redīt secū crucē magni pōderis magnēq; estimationis detulit. quā ludouicus sua ipensa beato petro dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAscalis ei⁹ nois primus papa. ptia roman⁹. pē bonoso. nulla interposita imꝑatoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrem vbi pontificatus iniit. statum legatos ad ludouicū misit. q̄ ei⁹ rei culpam omnes in clez t pplm reiicerent. q̄ ab hīs vi coactus esset pōtificū minus obire. accepta hac satisfactione ludouicus rūdit pplo t clero maiox̄ instituta t pacta fuāda. caueret ne deinceps maiestatē ledēret. huic autem stephanus pontifex dū viueret ob ei⁹ ytutes t doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit̄ pontificatu corꝑa sanctox̄ mūr religiose iacentia in vrbem cuz maxima veneratione introducta honestiore loco reco didit. p. quedis templū a fundamētis extruxit. t btē cecilie. coeq; loci t ipius virginis t eius sponsi valeriani cyburcij maximi martyr. vrbani. lucij pontificum corꝑa collocauit. Multasq; basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo preterī misso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit̄. sepelituq; in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Carolus cognomento magnus. p suis eximijs meritis. ac singulari fide, ob oim xpianoz libertate. Cuz paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqz in germania danubio z salo fluuio. Et hijs ytaliã ptem in qua longobardoz regio fuerat. bellica virtute ademptã adiunxit. adiecissetqz saxoniam. q ẽ non modica germanie ps. tũ vtrãqz pannoniã. z vltra danubiũ daciã bistriã z totũ liburnoz regnũ. Omnes denicz barbaras gentes q̃ germaniã inter rhenũ occeanũ ac danubiũ incolunt. ptim armis subactas. ptim beneficijs allectas in suã ptatem redegit. his tantibus opibus. tangz rebus egregie gestis eam sibi famã nõ solũ in gallijs ẽ etiaz p vniuersum orbẽ ꝓpauerat. Anno salutis octingentesimo primo. pontificatus leonis pape anno. v. summi imperij dignitatẽ (Posteaqz cõstantin⁹ magnus relicta roma ad orientẽ pfecerat z sublatũ imperij trecentis z triginta annis post augustulũ in occidente cessauit) egregia sua virtute occidenti restituit. z augustꝰ appellatus. imperatoris nomẽ dignitatemqz suscepit. Et nõ solũ vt pmissum ẽ assentiente ẽ etiã applaudente pplo romano. atqz ita impauit annis. 14. factus itaqz romanoz imperator. post amplissimã dignitatẽ susceptã. cum i galliã rediisset iter p bauariã faceret. in memoriã dignitatis adepte florentiã vrbez. quã olim magna ex pte deleuerãt gothi. in pristinũ statũ cuz summa celebritate restituit. Omnẽqz nobilitatẽ p oppida vicina dispsam in ciuitatẽ reduxit. vetus menibus cinxit. templis ornauit. Cũ reuertisset in galliã exceptus est eius aduẽtus ab oĩbus pplis incredibili honore atqz amore. cũ bella septem z quadraginta annis (tot ei regnanti) incredibili celeritate tũ magnitudine quadaz animi. tum etiam ingenij atqz consilij confecisse tradũt. Quibus regnũ satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus pceris statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqz oculis naso paulo eminẽtiore. forma denicz z pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cõiunctum. habeb atqz in voce splendorem. Et in incessu totoqz corporis motu suminã dignitatẽ. ꝓomittebat. Prosperam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venationibus gallorum more frequenter studebat. Natus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis z aquis natiuis calidis plurimũ delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusqz regia erat maximis sumptibus templum condidit. z beate marie dedicauit. in qõ sudariũ z beatissime vginis marie camisiam transmisit. Nec ad eius regias vtiles addidit eloquentia copiaqz dicendi z bonarũ artium disciplina. Habuit autem ex plurimis vxoribus pulcerrimã sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum z filias plures. filios quoqz doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. z filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinũ quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuũ esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. z imperij successorem. Bernardum vo nepotem ytalie regẽ declarat. Eiqz mãdat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse volũt in galliam rhenũ ac ligerim in germania danubium z sauũ fluuios. Hijs autem. principijs aquitaniam guasconiã. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrãqz pannoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitũ autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam imperatorum nomen. cum venatus a regia aquisgrani cepisset profectus: vomũ rediit cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul z senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimo secũdo. z xpiane salutis. xv. supra octingentesimũ annũ quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrammate Caroli magni xpianissimi imperatoris romanoz corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqz e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. z pauperibus iuuandis. Terciã vnicuicuiqz ratione habita filijs filiabus nepotibusqz tum seruis z ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. z vna aurea precipue magnitudinis. quarum vnam q̃ constantinopolitane vrbis simulitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebat ecclesie rauennati vono dedit. Terciã que totius orbis descriptionem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqz carolus si eius res gestas. tum dom⁹. tum foris inspicamus. tãte animi plitudinis z integritatis imperator. vt postea neminẽ superiorem. ne dum parem habuerit.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipẽdium xpianoz xpo ymaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore coreptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimis sanitati restituti iudei ad fidem xpi plures sunt conuersi. sanguis autem diuino consilio postea montiscallatum. ibidem vsqz in presens ꝓtercrebra eius miracula magno in precio z gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo vo cũ seditionibus semp vexaret. ab vrbe discedens. montuã profectus est ad visendus xpi sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xpi sanguine ob frequentia miracula. qõ z alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt dominẽ veritatis cognoscende cupidũ eius rei certiorem faceret. z de rebus ytalicis vt premissum est.

¶Anno mūdi. 6023. ¶Anno xpi. 824.

EUgenius eius nominis secūdus papa. ptia romanus. pē bocmūdo. pascali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium t q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter parū discordijs at eugenī dignitate corpis. t pstātia animi insignis. ob hūanitatē t eloquētiā. oīū ꝓsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. spreī reb' oīb' humanis. vt pon' fortune bonis. ad munificentiā t liberalitatem vsus. Adeo rem frumentariā curauit. vt nullibi vilius. q̄ rome annona vēderet. ac pauper pupillor viduar causas t vitā ita tutatus est. vt ab oīb' merito p̄ pauper diceret. Tandē cū optimus hic pontifex bis artibus i pontificatu annis q̄tuor vixisset morē collacrimātibus oībus. Et suāvicē pon' q̄ morē sanctissimū virū volentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima cēt. Quidā sepulti eū ab emulis oculis execratū. ac martyrio coronatū. Eius corp' in basilica petri ap̄lor primapis cum omni deuotione sepelitur.

VAlentinus papa. ptia roman'. pē leontio. q̄ apud pascalē t eugenium vt ros sanctissimos. t doctrinā t rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq; ad maturā etatē didicerat. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plerīq; oēs adolescētes facūt. s doctrinā t bñ viuendi normam ex lectione veter t exemplo sanctor pontificū sumens. Cūq; tante ynitis t sanctitatis cēt. vt non dū p̄sbiter. s diaconus sum mū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pterate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maior secūdus est habitus. has ob res oīm consensu pontifex creatus. uerīt; bominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. cōq̄rentibus oībus eū boies sibi morte sublatū esse. quo stante labefactari romana libertas t xpiana religio vix poterat.

¶Anno mundi. 6033. ¶Anno xpi. 834.

GRegorius quartus papa. ptia romanus. pē ioanne tituli sancti marci p̄sbyter. Utr nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina t eloquētia p̄cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero pplo; romano nō prius pōtificatū munus obire voluit. q̄ a legatis Ludouici imperatoris ob eam cām romam missis. q̄ diligenter tamā electōem discussērāt ꝓfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. s ne unita imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs t humanissim' sit habitus. quiq; ura eccle t dignitate semp tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij tranſtulit. atq; eo loci collocauit. vbi nūc i cet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eode corpa sebastiani t tyburcij a ciuitatibus in quibus ante iacebant ad basilicā petri trasiata fuisse. Insup t rogatu ludouici imperatoris oīm sanctor celebratē kal. nouēbris instituit obseruādas quā eadem cōmemoratione galli t germani primo obseruare ceperūt. cāq; rem magnope a rabano moguntino theologo insigni carmibus t pīa laudata fuisse ferūt. Post multa aūt bona opa mortē gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepelituq; in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

PIpin' caroli filius natu maior cū p̄e a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. xv. Ut eidem clarissimus nec pa vlla in virtute dissimilis. quez pater in vngaros misit. quos cito grauibus plijs fugatos ad deditionē copulit. Eoq; bello cōfecto. ipm in beneuētano misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. coscq; domuit. vt egre se membus merēur inde tbate obsedit captaq; vi ciuitas prede simul t incendio ē subiecta. Ortana exinde t paulo post lucerina in deditōem acceptis. hūc etiā p̄ in venetos sibi falso accusatos misit t eradicū atq; eqlib' inuasit. ꝓpter qō multe familie nobiliū venetaz mi grauit. qbus gestis etiā multis alijs plijs egregie cōfectis mediolanum venēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. hunc carolus fecit. vt i oīb' ludouico filio et successori obtemperet. Nec carolo mortuo mādatis obsequi voluit. qbusdā ytalicis cpis t seditiosis ciuib' instigānib' ab ipio oīno defecit. Et ciues ac pplos i sua ꝓba iurare cogit. Et cū resciſſet ipator. cā in pncipatu ꝓsita. nepotē lese maiestatis crimie dānatū. hostē iudicauit. Exinde copijs coacta galliaz germanie t baioariorū pficie i ytaliā duxit. Reb' aūt ytalie bene pacatis ipator nobiles ytalicos. p dimonis ꝓiuncios singulari iussit. Bernardū aūt t si illico ad imperator aduentū arma tepositi ad misericordiam ꝓfugerat. Et simul epos i francia pduxit. Et pcessu iterū sing' iudicio adsigranū habito gladio truncatus. Epi vo sinodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea iperatoz

Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū impator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperū suscipiens. imperauit eis lotharyo filio annis. 25. Egebat in aquitanis hiberna ludouicus quando illi carolū pcm obisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delate legationes q̄ ad gentoz ē veneram primo audiuit. deinde pmacialiū celebrato cōuentu. ea que romanoz imperio t francoruz regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationū aūt primarias sunt leonis cōstantinopolitani impatoris. qui nucbadi p id tēpus suffectus erat. vbi munera ta fuerūt federa. primā deinde ex peditionē bernardo rege comitante. aggressus est in dacos. Obstant vo hiems cum id pelagius glacie cōcretum erat. qō cum imperatoz rexq; intellexissent. medio ferme berētes tempore ad padebrunā saxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōmunerunt. Eaq; tam byeme media quā esset allatum ex ytalia romanoz primores in leoms pape mortem cōmutasse. imperatoz regē in ytaliā ire nūsse curauerūt. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret. Ingressus romā bernardus rex illico in graue pculosumq; morbum incidit. res romanas p gerardū comitez compositit. Inter stephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat mense in franciā accedēs ludouicū imperatorem apud aurelianas ymnxit t imperali diademate insignuit. Qui impio suscepto cōtra gascones grauissima bella cōmisit. tandē eos in suā potestatē redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Datus tuendis danoz regibus negocij imperator fuit. q̄ saxonū obtuabant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti eam solamo t gotfredi filijs cōflixerūt. illisq; prelio fusis beroldum in paternum datie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticus rebus cōpositis. Lotharū primo genitum imperij consortem declarauit. pipinumq; tūc secundus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescēs inge nij quozūdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis t aurelianēsis episcopi imperatoz vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britannia ad alios motus se pararet t in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se imperator. Eo cum venisset omnia reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā uxorem ex qua tres filios reges tūc superstites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lotharū postea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a pascali pontifice populoq; romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū coronatūq; regem ytalie primo. t postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi imperatoris ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq; adeo vt quatuoz romanū pontifices quos viginti septez annoz illius imperij tempora habuerūt. admirando nūq; caruerūt. quo in romanoz pfectionibus sepe numero incidi querūt. Ludouicus quoq; britgaros post peractam impetratamq; pacem pannonioz limites ingredi ausos. sola minendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui calvo postea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris oīnibus preferret. Inuidia stimulatus ludouicū in custodia recludit. Ver eodem anno ſter eos conuentione facta liberatus. imperio restituit. r. Tandē michael ipe imperator grecus primo t brevi post gregoriꝰ pōtifex. t ludouicꝰ imperator eodez ferme mēse. die obiert. ipe i brī arnolphi basilicea sepelit.

MAuri bijs trib⁹ in sicilia classe delati extrēsione facta late incēdia cōmiserūt. delati i sicilia classis vene na eatenꝰ. pfuit infideles q̄ pnā vela alonge pspexerit i affrici redierit. p id tpis venetoz dux iustinianꝰ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euangeliste corpꝰ a q̄b⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recolent. sacerdotes pmissionib⁹ mercatoz ducū capta q̄ sancti quadraginta corpꝰ apta. illō spoze ipōsuerīt q̄ mercatoz fuit cōcatū ad naues pferre pstuerāt. Tūc pati ad id astantiozes vestium sordidissimi colones sportā olerib⁹ porcinisq; carnib⁹ supiecti plenā medio foro tocabūdi pgebāt. obtuauerūt a sarracenis portoriꝰ exactores. porcinisq; carnibus q̄b⁹ machometici supstitōe vesci pbibēt. ideoq; visu quo q̄ abhorrēt. inter olera reptis canis gō porcus corpꝰ ligna ē sportā ad nautas ferre cōpulsit. unde p oluscula portū corpꝰ i vrbē pduxerit. q̄ āno t sequenti eccla q̄ nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc senatus venetus marci ymaginē tanq; verbis patroni in vexillis deferri statuit.

Strabus monachus

Rabanus monachus

RAbanus monachus natione germanꝰ abbas fuldenſ postea magūnꝰ archieps theologꝰ q̄dem p̄clarissimꝰ ac insignis poeta. p b tpis. in ps. t carmine plūmū valuit q̄ ex ingenij sui magnitudie multos edidit libros p̄cipue opꝰ murādo ō laudib⁹ scē crucis cōmētatꝰ ē idē libru⁹ galipomenō t machabeoz būt cē pmōes satis elegantes ad pplum potissimū in celebritate oim sanctoz. Scriptq; annis. x. anno salutis. 846.

STrabꝰ itē mōchꝰ gallꝰ eruditissimꝰ gallꝰ t cōmētatoz diligentissimꝰ. rabani p̄cti auditoz. p b q̄z tpa ipso preceptoze suo inferior non fuit. qui in libros biblie ppulere cōmentatus est. Scripsitq; de officijs ecclesie ad ludouicū imperatorem t multa alia.

Anno mūdi. 6043. Anno xpi. 844.

Linea summoꝝ pontificum

Sergius ciuis nominis secūdus papa. pīa romanus. pīe Sergio e regio ne quarta. post Gregoriū pontificatū unjit. Hic cū prius os porci vocare tur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus ē. t cognomenti sergij nomen assumpsit. Eamq; pluetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus. vt q̄ pontifices crearētur. suo omisso maioꝝ nota sibi inderent. Licz ab oīibus no sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. uecq; a maioribus suis degenerasse. aduniuersibus eius pclaꝝ ingeniū Leone tercio. Stephano q̄rto. Eugenio secūdo. t Gregorio q̄rto. sub quoꝝ moribus t doctrina xit a vixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificū munus obiret. Hic itaq; pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri t martini vetustate collapsam restituit. In eaq; mlta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit t a fundamētis ad ipius basilice latus in honore petri t pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romanu quoq; tyrannice immanitatis metu eius pcibus liberati sanctissimū pontificē uerū xpi vicariū t unicū pīe parentē precabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepelituriq; in basilica Petri. vacat tum et in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q̄rtus papa. pīa romanꝰ. pīe rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dez: vir cū fuit in oīi vita prenata cūa religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica pcipue insignis. Eius gesta pclara si cūcta conscriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius sanctissimi viri oꝝonibus deū per motū sarracenoꝝ rabie naufragio diu omissi preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia i vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hic quoq; tante sanctitatis fuisse constat. vt basiliscū serpentē (quē latine regulū appellant) suis oꝝonibus e fornice sancte lucie ꝙgius i orphea expulerit. Eius altu t veneno multi mortalū perierant. Et incendius illud signo crucis extinxit qđ diu p tomos saxonū t longobardoꝝ vagatū. dim petri basilice appropinquabat. Hoc aūt factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoq; vrbis menia t portas vetustate collapsas. ad hecvo. xv. turres ppugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq; diligentia corpa sanctoꝝ q̄uor coronatoꝝ inuenit. Eoꝝq; tēplū in splendidiorē formaꝫ instauraūt. sctos ipsos sub altari collocauit t alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus cū diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosq; aduenerant. Ipe illico quāta potuit manu hostiū pficiscit. suosq; pīo ad cōtionem adhortatus oꝝonem habuit. Deus cuꝰ dextera btīi petrū ambulantē in fluctibꝰ ne mergeret erexit te. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturq;. inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit. Leoninaq; vrbez de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus luceret ecclam btī petri leui incursione spoliare. hāc autez vrbē pmo pontificatus sui āno inchoatū demū sexto absolut. Ex manubijs vo sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccia dei. deq; vrbe roma. ac nose xpiano meritus. morit anno pontificatus sui octauo. mese tercio. die. vi. xvi. kal. augusti. Sepelituriq; in basilica petri. vacat mul sedes mensibus duobus diebus quindecim.

Iohannes anglicus (t vt ferūt) ex mogūciaco ortꝰ. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus se sexū cū femina esset adolescens admodū arbenas cū vir doctis aquatore pficiscit. Ibiq; pceptores habuit artiū audiēdo. tantū pfecit vt romā veniens paucos admodū citra in sacris lris pares haberet. ne diu fuisse. Legendo aūt t disputādo docte t acute tanti benuolentie t amicis sibi cōparauit. vt mortuo leone iiii locū (vt Martinꝰ ait) oīm pensū pontifex eligeret. Ille postea a familiaribus cōpertā. cū aliqñ occulte venerē tulisset. tandē cū ad lateranēsem basilicā pficisceret. intra theatrū (qđ colliseū vocāt) a nerone colloso t sagittis clementem volentibus circūstantes pepert. Eoq; loci mortuꝰ pontificatus sui anno. quarto. mense vno. diebus q̄tuor. sine vllo honore sepelit. Sunt q̄ hec duo scribāt pontificē ipm vii ad lateranensem basilicam pficisci. detestandi facinoris causa. t via ibi sito declinare. Et eiusde viandi exercis cī dū primo in sede petri collocarēt ad eam rem perforata. gestatoria ab vltimo diacono obtrectari.

Theolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaq; ac disciplina pcipuus pscriptis temporibus in pcio exis apud ludouicū impatorē falso accusat. t carceri mācipat. vbi insigne edidit monumentū. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiarum cantantur) cōposuit videlicet Gloria laus t honor tibi xpe redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac uti facere. dū episcopus illos decantari faceret. impator ludouicus demolitus est. Et optūnū t insontem eum absolut t ad suū epatum cum gloria remisit.

Linea iperator

LOthar'us Ludouici predicti impatoris filius. post pzem impatr cū ludouico filio. quem impij cōsortem fecerat annis .xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt viz dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres' xp'ius defunct' impatoris fres lotharius. ludouicus t carolus ob regni ytalie successionem vehemēntissimus inter se odijs exarserūt. t illico armis corepti. maioribus contendebāt motibus omniū. quos post cathelauniū cū atbila pzelium gallie senserūt. Namq; in antisiodorēsi agro apud fontanetū coactis copijs. quas vnusquisq; cor summus conatibus ducere potuit. plūs est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) strage francor gētis quātā miscq; alias fuisse facta. Licet aūt ludouicus carolusq; superiores euaserint eozū tamen sicut t lotharij vires adeo imminūt. vt simū ab extremis tremdor facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharⁱ cū fracto laccroq; exercitu suo. aq̄s grāñ. se recepit. Cūq; insecum fres illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens p lugdunū viennā delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliaz t germanie pūnciaz. ac vrbiū t optimatū legatōibus pulsati sunt tres fratres. vt inducias cōsenserint. p quaz occasione de pace t paterne hereditatis diuisione. agi cēptum. Et ex ytalia q̄dam fuisse fertur. pfecti sunt. inter quos georgius archiepūs rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo pelio apud lotharium componēde rei causa esset. ac forsitan ad ludouicū t carolū inclinasset. totum comitatū in pelio amittens. Eo etiā cum trecentis equitibus venerat. vix solus et tanta strage fuga p lapsus est. Interea ij cōmunē totius regni calamitatē t interitū miserati secerā pacis in hunc modum ineūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ptes a britānico occeano vsq; ad mosam fluuium. In qua parte regni francor mancret nomē possideret. ludouico cederet oriēs germanie terram vsq; rheni fluenta. t trāsrhenū q̄cūq; gentes possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet t ytaliā. ac p tunc gallias romanā q̄ olim narbonensis dicta. Cū ea gallia item pcula scaldū inter t rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius impatoris subiectione nūc etiā seruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū fibū quem regni socū ascuerat pfecit. Eo tēpe anno d̄ā fontenetiaco pelio quintus decimus lotharium impatorem abdicasse se imperio t monasticū indutus habitū historia tradit. Per q̄s tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicū impatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

SEnserit t tūc gallie sicut t ytalia cū sarracenis. quantū valet impatoris lotharij t fratz discordia attulit rebus suis. Nāq; normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eozū rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aqui amā omnē deuastarūt. Et nullus qui resisterem existentibus obuijs bona ab illius insula. aliquotq; monasteria sunt cremata. Exinde normāni p gallia longe lateq; vagati burdegalam sanctonam engolisimā parisios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vt ceptis de francia vrbibus diu morari trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

GRandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia cecidisse tradit que pecora multa. t nōnullos homines interemit. Visa ē tūc in ipis grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

CErte quoq; motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes t mōtes corruerūt.

LOcuste insuper innumerabiles ser alas habentes t dentes dinos lapide duriores. in gallia yeluti nix terrā opierūt. herbas segetes t arbores ac vniuersa viriditatē hūa deuastarūt. Tandē pecte in mare t ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. acrē infectes generalēq; hoim interitū fecerat. Anno quo. lotharij impij secūdo apparuit cometes.

APud ostiam vrbem affris utq; in ytaliā redeūtibus prospē pugnarūt romani. Verū sarracent exinde ad ytaliā ozam flectētes anchonā vi captā spoliatāq; incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā ppli fuga medterranea dilapsi. magna ex parte mauroz manus impias euasere.

Adelphus rex

AEdelphus anglor rex vir q̄dez xp̄ianissim⁹ t romane eccie deuotissim⁹. circa illa tpa primo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis .vij. romā perrexit. q̄ inter ceteras memoratu digna ob singularem religionem vniuersam illam ro. eccie tributariā fecit. Volnit nāq; vt singule dom⁹ q̄annis singulos argēteos eccie t sancto Petro tributum perso lucrent.

Eadmūdus rex

EAdmūd⁹ postea ānglor rex. vir q̄dē religiōe t sctitate p̄cipu⁹. q̄ cū cēt acerrim⁹ xp̄iane fidei defensor. milta bella ꝯ danos sūfideles gessit tādem supanus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seruus illesum seruauit.

Linea summoꝝ pontificum

BEnedictus tercius papa. patria romanus. pẽ petro. Is ob vite sanctitatẽ am. merito benedictus appellatus ẽ. t rex diminarū gfam. sub gregorio eñ militans eū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ira deinceps vixit. vt imoꝝ tuo leone tanꝝ pontificis successoꝝ haberet. ad hūc itaq; in eius electione oēs tanq; ad vnicū t benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē recerunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq; dignū esse. q̄ tante sedi pficeret dicebat. Sed oīnibus acclamantibus t eius electōem approbātib⁹ imut⁹ pōtificū munꝰ suscipiens. in atriꝝ lateranense pduc. t in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie adp̄sepe ductus reūnijs tri duo t oīonibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sanctē t ecclesiasticam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. anastasiū a leone pontificatu tricesimū p̄ferre conati fuerant. ꝙ cognito errore vem/am perentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere t ludouici imperatoris legati. ad p̄firmandam cleri ac populi electōes romā missi. tante eñ mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe t animo. vt tam in magistratu constitutus q̄m in vita priuata oīnibus carus t gratus videret. mitas ecclesias vetustate collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū ꝙ re ipa comprobauit. sacerdotiꝝ eñ funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. pauperes aluit. calamitosos consolatus est. viduas t pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores ecclie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. epatus vacat.

Anno mundi. 6065. ¶Anno xpi. 864.

NIcolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. sancte t sancte a renens annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias t oīones in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. t fugientē in vaticanū. cōstitum in atriꝝ lateranense pcurrunt. t nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū pertinentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis imperator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie auī dignitati consulēs ioannem archiepm rauennatem ad sedem apostolicam. ꝓpter obiecta crimina recusantem venire dignetur p̄uauit. quē deinde in gfam recepit. Liberatus amē pontifex a variis molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ primo antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgarorꝝ cum omni prouincia ad fidem xpi litteris t sanis admonitionibus conuertit. t eis epos t p̄sbiteros dedit. Pacem inter ludouicum t beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente t approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in oīni genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xvij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis plurimis sedem vacasse.

HAdrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberalisq; ac in pauperes maxime munificus. Hac t alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oēs vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. t huiusmodi electionem approbans romanos admodum laudauit. q̄ summū pontificem sancte t integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuꝝ adeptꝰ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maiorū vnūquemq; ad bene beareq; viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs t potentia acerrime tutatus est. habuit etiam synodum constantinopoli passus est. qua t pulsus photius vir seditiosus t restitutus ignatius tam ante iuuria pulsus. a bulgaris quoq; rogatus. vt virum vita t doctrina insignem in p̄uinciam mitteret. vt in fide retineretur qui aliquos misit. q̄quā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese oīnibus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obiiciens. cum mortuo ludouico carolum filium inuicturus esset moritur. pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea iperatoꝝ

Ludouicus secūdus

LVdouicus eius nois secūdus. pīe lothario defuncto. anno salutis octingētesimo quinq̄gesimosexto. impauit solus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē iniict⁹ fuerat. Nam lotharⁱ ludouicū filiū quē regni socium vt premissum est fecerat in ytalia cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem ep̄um atq; alios viros ecclesiasticos prudentia ⁊ auctoritate dignos. quoꝝ consiliis vteret. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus. quacūq; iter fecit cedibus oīa ⁊ rapinis vastat. incendit⁹ ⁊ diruit. Vetꝝ cū vrbi appropinquasset. eiusq; obuiā honoris causa romani ciues obuiā p̄diissent. tepositā scritate illa gallica mitiorē esse cepit. q; ei p̄ter sententiā ingredi vrbem pacato animue liceret. Octauo aūt exquo venerat die. videntibus oīnibus q̄ aderāt ludouicū regem oleo sancto inunxit. corona ornat. ytalie regē decernit. templisq; beati petri ingressi. pontifex ip̄m augustū declarans. impij corona cum corona uit. atq; q̄cq̄ boneti (post ulasser (quotiēs ab vrbe discederet) facile cōcessit. Cesar itaq; ⁊ augustus declaratus ⁊ coronatus. statim romā egrediens pacatoagmine papiā cōcessit. vbi ⁊ deniceps omnē vitā suā romā eūdo ⁊ redeūdo cōtriuit. Huius quoq; diebus sarraceni ex affrica proceſſi beneuentanoꝝ regionē deuastabant. in quos imperator ludouicus copijs illico vndecūq; cōtractis lotharij ffem in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingressus ytaliā cū inique ⁊ enormiter iret. tū ex caloze. tū morsibus araneaꝝ de gente sua p multos amisit. Ipse vo lotharius in via morbo correptus apud placentiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc imperator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus imperator aquisgrani pallacū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus suauissimus imperator vltimū diem clausit anno impij sui vt supra.

SAnguine tribus ludouici imperatoris p tres dies ac noctes pluisse hystorici scribūt apud bergamā ciſalpine gallie vrbem.

TYberis quoq; fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō nisi linthribus de vico ad vicū transire liceret. Nā ⁊ ecclesiā sancti laurēcij in lucina. ⁊ monasteriū dei siluestri. ⁊ totā illā planitiē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ⁊ ad auentinū ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putarū sit hac inundatione ⁊ multe domus cnerse sunt. ⁊ plures arbores euulse. ⁊ sata passim disiecta. Necq; hoc semel eo anno. Siquidē decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius deplorare pōtifex Nicolaus enixus. nullū genꝰ officij ⁊ pietatis in suos omisit.

BVlgaria his temporibꝰ ſris ⁊ admonitionibus Nicolai pape ad fidē xp̄i venies cuꝰ rex cū oīi p̄uincia cōuersus ē. Vetꝝ nō quidē tūc primū vt multi habēt scriptores xp̄iana sunt effecti. Sed cū longo p̄tius tpe scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝝq; rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueroptius Dalmacie rex. subditaq; illi sclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem sunt cōuersi. Pontifex aūt eos atq; p̄sbiteros (vt premunium ē) destituit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos oēs in side cōfirmarēt. Nā photinus ip̄e in erroze bulgaros oēs detinebat. Moꝝ nāq; rex tante fuit pfectōnis ⁊ sanctitatis. vt maioze filio in regno collocato. Ip̄e monachi habitū suscipiēs. cū ides filius corrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei succēsus. dignitate deassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq; eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iunioreq; filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo tū mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoꝝ sacerdotū donis ⁊ pollicitatiōibus corrupti. pulsis latinis p̄sbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditiones maloꝝ icendia inter grecos ⁊ latinos multa suscitarūt. Facta est aūt p id tpis regni dalmacie diuisio. Cuiꝰ membroꝝ noia. erate etiam nūc in vsu habenē. Et quidē vetustis nois dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histria: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsq; croaciā albam. Inde a dictis campis dr archiū vsq; croaciā rubeā. Et versus montana a flumine drino trans ip̄m flumē macedoniam vsq; rasciam ⁊ citra flumē bosnam vocauere. Rassiaq; ⁊ bosna pro regni croacie regionibus habentur.

AL fere p eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea oīi sunt potiti: q̄z ps maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydrusti vtentes tenuerūt: vel desertas fugientibꝰ habitatoribus inedificauit: aliasq; tamē tūc locis res xp̄ianis p̄spere succedebant.

DEcem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū imperatorē ⁊ andalfiū beneuētanū ducē composuit. Is eñ uictis sibi cāpanis ⁊ lucanis atq; samnitibꝰ: ⁊ vana greciq; spe subleuatus a ludouico imperatore rebellās illius fines hostis ingredit: cui ludouicus repugnās ip̄m beneuenti tandem obsidet: donec in dānoꝝ refectionē pecuniā accipiens obsidione dissoluit: vetꝝ aliquāto post andalfius q̄ fraudē imperatorē necare procurans cum ab eodem armis repentius esset in sardiniam fugit.

SVnt q̄ scribāt btūm cyrillū ex chersona pōti sedi clementis corpꝰ romā tū deuulsse. Idq; i ecclā bīj tribus sedi clementis appellata tecōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

ARioldum quoq; regem danoꝝ cūuxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie archiepiscopi fratrem dedit.

C Anno mūdi. 6073. C Anno xpi. 874.

IOannes octauus papa. pīa romanus. pē guntō. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat imp̄atorē recernit. postea in discordia a romanis in vincula conijcit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuantibus d̄husdā amicis e vinculis ꝓlapsus. ad ludouicū cognometo balbū in frācias cōfugit. vbi p̄ annū immoratus. t regē mūnit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecclasticos ortas sustulit. Cūi abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo t multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad melioꝛē cultū venerāt epōs datus ē. vez cū ytalia a sarracenis vastaret. Cūq; ia montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romani accitus aduersus antiquos principibus xp̄ianis agarenoꝛ magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū ꝓterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret imp̄ij coronā donauit. cui cū carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si q̄s sacerdos aut layicus homicidiū faceret ꝓpetuo irregularis haberet. t ad sacros ordines nullatenus admitteret. Vir sane ita vtraq; lingua doct⁹. vt e greco in latinū t septimā vniuersalem sydodū. t hierarchiā dyonisij areopagite. Et vitas multorum sanctoꝛ carolo grata in latinū eleganter t docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit. t in basilica petri sepelitur. Vtā quoq; gregorij primi quatuoꝛ libris in dyaconatu conscripsit.

MArtinus secūdus natione gallus. pē palūbo. post ioannez pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc martinū vocent. martinus itaq; cui⁹ vita ideo breuioꝛ ē q̄ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ scribūt martinū fraude ioannē pontificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula ꝓtecto auffugere necesse fuerit. Martinus aūt malis arnbus pontificatū adeptus breui moꝛit. annū em t menses q̄nq; tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. pīa romanus. pē Hūdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūq; retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimo quinto. ne in creando pōtifice imp̄atoris auctoritas expectaret. qō q̄dem institutū a nicolao primo temptatū potius q̄ inchoatum dī. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q̄ clerus pplusq; romanus magnas spem cōceperat. ob eius vtutē t magnitudinē animi. anno primo t mense secūdo pontificatus sui moꝛit. Sepelituq; in basilica petri collacrimātibus oībus t ingemiscentibus tanta parentem iniquo tempoꝛe tam repente sibi ablatum esse.

STephanus bin⁹ nois q̄nt⁹ papa. pīa roman⁹. ex vita lata. pē hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo noꝛmāni aduēctis tecis vastarūt Galliam. Hic itaq; quoadiuxit in multa perturbatōne noꝛmānoꝛ hunoꝛ ac ytalicoꝛ semper fuit. ꝑ multoꝛ viroꝛ illustriū in tanta rez perturbatione t q̄ maxime scit ac Luitprandi. ticinensis eccie diaconi. valdrādi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabat. Quoꝛ vita t moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt t mon̄asteria multa t sacella magnis sumptibus in vtraq; gallia sint cōdita. Moꝛit aūt stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinq;.

Synodus quinta Constantinopolis

SYnod⁹ q̄nta apō cōstātinopoli facta cū rauit tobes. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens greco cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti t tres sup octogīta pēs fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄ianē articulis ea p fuerit synodus canonū libri dant. Ex q̄ nobis constat nulla grecos inter t latinos secuta ē federꝛ ꝓpositio. p quā sarracenis meli⁹ resistī ponent. Eodē etiāno illi creta insula egressi dalmatie oram vastarūt. t nō solū expolita mari loca. ꝑ sed i plenisq; i loq; extensione mediterranea vexarūt. q̄ gdū vsq; dū tā oppugnata diu vrbe tō nō sint potiti. q̄ veneti vicine vrbis periculo excitati laboꝛantib⁹ ꝓsidiū attulerūt. t fugatos fide sarracēos mari ꝑ fupo expulerūt. Jō basili⁹ Ipatoꝛ cōstātinopolitan⁹ vrbis duce venetū. pisolpatarū ipiales declarauerit. q̄. xij. cāpanas magni ponder imp̄atori dono miserit. eas ꝓinas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summoꝛ pōtificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Linea iperator

CArolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis imparе cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū britonibus bellū p q̄n q̄ annos gessit ānos. ⁊ deserere nō audebat. veritus ne cū in normānos ducē re cepisset. si britones a tergo premerēt resistere nequeat. Carolus aūt interea bo meuoto britonū duce primo. ⁊ postea crispolo ei⁹ filio supatis occasiq̄ britan nia potitus. se in regē lemouice vrbis vngi curauit. Et frācā cum exercitu ē in gressus. Per q̄ ētā tp̄s alter ei⁹ frater baioariox ⁊ germanox rex i frāckfordē. obijt. Implicitū tūc recipiendaz frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse ro/ manū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse ꝓbāt magis cōtulisse ac nude tradi ab oibus. apud omes n̄i scriptores constat q̄ carolus caluus impatoris nole assumpto romā se cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā rediit. cōpositisq̄ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomā nus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oibus germanie pūncijs coacto. in ytaliaz aduersus patruū ducere ꝓstituerant. moueruntq̄ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi nullis mantuā accessit. Veronam co ꝓpius ducturus. vt in saltibus tridentinis impo/ tes ingressu ytalie phiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare ce/ pisset. veneuata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli caluī morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filio cui balbo cognomē fuit frācie regi vt imperator declararet studuit. Cōtra vo nul li ex nobilitate romana carolū teriū germanie regem. qui vt ostendimus cū ca/ rolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patrum imperatorē fieri adm̄ narūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Illeq̄ fuga plapsus vt ꝓximus ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuiz reges amicissime ex more iuxisset. romā a carolo tercio imperator vocatus rediit. eiq̄ iūctum imperij diadematе ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atq̄ eccias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento grossus. imparit annis. 12. anno ab incarnatione dñi octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ⁊ germanie rex q̄ alemanniā ꝓportione accepat. In ytaliam mouēs ex/ ercitu. totaq̄ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liben⁹ vi/ uere liceret imperij corona donatus. Augustꝰ appellat⁹ ē. Cū em ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū huc munerit ⁊ solus imparit annis. x. q̄ imperij diademate insignit⁹. ipse stum in normānos copias duxit. q̄ francia ⁊ lotharingia infestabāt rapinis ⁊ incendijs. compta em morte ludouici. securiores essent nobilissimā galliaz vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dñi. puincia adiacentes igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a primatibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū pa/ ternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptus longobardis baioarijs ꝓsombus ⁊ frisonib⁹ alemanis ac rburingis ꝑ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitq̄ vt rorbifredus eox rex pace petita. se passus sit sieri xp̄ianū. quem imperator de baptismate fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephanū q̄nti pontificis tpe carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. imparauerat. ptāre deiectus ab optimatibus suis fuisse. ob segnitiē corꝑis ⁊ ingenij tarditatē. in locūq̄ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus sili⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione peremptus. diem obijt. Et inde carolo imperatori q̄ de stirpe caroloz solus superesse videbat subijcēbat. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

CImpib⁹ caroli caluī comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Necq̄ tante opulentie ac nois. eo tpe erat sicut nūc cernit. ꝑ a sorestarijs regis frācoz regebat. quoz lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus ꝑ/ primo ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerī nec tūc comites dicebāt. Baldum⁹ aūt filius audacri ra puit iudith filiā caroli caluī. ꝓpter q̄ ab oī eccla cōsensu epoz excōicat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epoz ⁊ opti/ matū suoz ꝓsilio recōciliatus. carolus imperator baldumo ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

IOannes Scotꝰ vir ꝓspicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ diuis scripturis eruditissimus. apō carolū pdecīm. milto i ꝓcio fuit. Is ex scotia ꝓuincia i frācā ad carolū veniēs. ipi⁹ ipatoris iussu ⁊ rogatu hie/ rarchiā dionisij areopagite e greco latinā fecit. Cōposuit ⁊ libz ō nature diuisiōe. demū m ūficētia elfredi al lecti⁹ venit i āglā et apō mōsterū melberiēse a discipul⁹ q̄s vocabat sulus ꝓfessus morte ptulit. ⁊ martyrū. Li ber ei⁹ ō eucharistia postea i vcelleñ synodo a leone no no celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ comētare i hierarchiā.

Anastasius

ANastasi⁹ eccle ro. bibliothecari⁹ eo tpe vtraq̄ lin/ gua plurīū erudit⁹ i ꝓcio bit⁹. septimā vlem sino dū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac multas scoz vitas caroli i/ peratoꝝ ꝓdecī gra i latinū trāstulit. ⁊ pla elegāter ꝓposuit

Anno mūdi. 6095. Anno xpi. 894.

Formosus papa post stephanū pontifex creatur. Hic portuensis epūs alīqū ioānis pontificis seuerit atem veritus. ep̄atum suū deserens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā venit. omīq ecclīastica dignitate priuat. ꝓhana inducta simul cū moribus affirmens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoso accidisse. q̄ eius cōiurationis cōscius t auctor fuerit. qua ioannes captus t in vincula cōiectus est. hac itaq; cōmemoratione formosi ad vrbe discedens reuertendo affirmauit se nūq; postea vt romā vel ad ep̄atū rediturus. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā t pristinā dignitatē restituit. vñ ad pontificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝺscendus ꝺbusdam assumitur. Qui statim iusto magistratu. ecclām. b. petri principis apl̄orū leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto moritur. Vacat tum sedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēsis viginti unius summorū pontificū. q̄ eos fuerūt ad seculū annos gesta. adeo rude scribit vt vix parentū. patriaq; pontificū illoꝝ nomina. t quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriq; scriptores t si de gestis rebus. plurimū vñ origine habent. aliqua t aliq̄n̄ vana t superflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanosq; pontifices ex scriptoꝝ arbitrate faciētes. ānoꝝ ad. lx. p quos dicti pontifices vixerūt altiusculē repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria imperatoꝝ simul etiā pontificū virtus t integritas defecerit. q̄ quidem tempora infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliquī ciues. quales sunt in republica principes. Caput aūt hūj octo seqn̄tes pontifices breui tpe sedērūt. varijsq; cōtentionibus agitati. Mā Stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis quāmi in tyberim p̄jci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Deq̄ntesq; pauca laude digna facitarūt

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In temporū formosi locum pontifex creatur. Quātū aūt in pontificatu vixerit. magna controuersia ē. plusq̄ alij minus quidā tempis huic ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex t. xx. in pontificatu vixisse. hoc facilī historie in quib⁹ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moritur ro i basilica petri sepelit.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statuta et decreta abrogauerit. res gestas rescidēt. Licet quidam scribant ipm stephanū episcoparum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntq; stephanū tanta rabie desevisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumq; seculari. sepulture tradi mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis pontificū quibus i consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimq; projecerit. q̄ vt ipe dicebat contra ius sacramēti romā t sacerdotū repetiisset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia t pestimi exempli. cuz postea fere seruata hec consuetudo sit. vt acta priorū pontificum sequentes aut infringerēt. aut omīno tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio moritur. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sūt temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum iniit. Stephani tamen pontificis decreta t acta. statim improbat abrogatq;. Horum nempe pontificū intentio atq; virtus rota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse decimo moritur.

Theodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia sed diuinoꝝ sequitur. Nam t formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Jsein Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

Germania. que est gallorū regni pars. a norm̄annis nuperime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Nouegia in galliā descendisse. Hi nanq; vna cum danis per galliam igne ferroq; debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fidei xpi accipere. partemq; gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. t hodie normādia dicit. Hae tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ille vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotfredū regem dires plura bella gessērūt.

Arnulphus septimus gallor imperator. post caroli magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. imperauit annis .12. Et cū esset germanie rex. cū formosus pontifex a plebanis quibusdam inuitatus ad ytaliā in sin tuitelā euocauit. Et primo quidem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeq; romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronat' in franciā redijt. hic primo sumptis armis strennue multimodos rebellauit. inde in nonnullos. quicū pactis aliās datis'q. xl. annos gallicā insensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis dadibus pdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebat. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. & lotharingiā rexit. frāciam vo odone saxoniā ducis filio tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lotharingiā donauit. Ille postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē serūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inualuisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adimari. q̄n eo infastidio & cruciatu vitam apud ottingā in baioaria amisit. Eius sepulcrū monstrat i cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Defijt aut in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq; feliciabus & cum multis europe principijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius tpis gestas res. & vniuersum ytalie regimē. cū ad seraginta qui sequūt annos cōparabit. p̄fecto intelliget. nulla vnq; tempora sibimmice magis fuisse cōtraria. vt quēadmodū afflictas lacerataq; & omnibus bonis sub exarchor a constantinopoli missor tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli & q̄si oim eius successor magnificentia bonitas liberalitasq; erexit instaurauitq; ita p eos ad seraginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis principes. & incursantes barbari ac externi. eam p̄modū ad desolatōem interitūq; p̄duxerit. efficitq; bor tēpor magnitas. vt oīnis fere scriptor diligentia cessauerit.

Dum gēs sarbyca. q̄ sup̄iorib' diebus innumera pene mann. finibus egressa. nō prius i mare sceps cepit. quā ad p̄sanguineos. vngaros. p̄nonias incolētes puenit. p̄ualitq; ea imanior gens. & saltos humaniores. cōmutata cū nris p mixta secula p̄uersa one. Ex huius primo bauaros & postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradiq; videmus eā gētē. q̄n tūc p̄nū aduenit. caledibus adhuc patrie moris'. crudis carnib' & aliq̄n hūanis vesci solitā. Post paucos itaq; ānos q̄s aduenerat Arnulpho apud frācos stephani vt vocitā' q̄nā p̄ificat' tpe in ip̄atorē creato. longobardi loca sue longobardia dicta incolētes. sine q̄ in p̄dicte vngaror gēns p̄fidio aduersus arnulphū ip̄atorē sp̄auerint. sine ex reb' ytalie i maximū adductus difficilij romanos p̄fecerint. illis aduersari ac apte minuicari ceperūt. Romanicq; & ceteri ytali nullū ab ip̄atore nouo difficilijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affuturū intelligētes. berēgariū forojulielem ducē roma oriūdū creāt ip̄atorē. Hunc iterum sine q̄ ipi aduersus sui p̄cipio dicti sunt vngari. puna i germanos expeditōe delati. mlt' mortalib' vl' cesis vl' captis. loca sacra atq; p̄fana & spoliata. & ferro igniq; destructa. nec mīorē i gallijs. vl' rex p̄da vl' edificiō ōmolitōr edidit

Arnulphus.

Monasteriū Gigniacū & Cluniacū

Remigi' q̄s ānis quodecim. epūs in exponēdis scripturis diuinis & humanis hoc tempe claruit.

Guillelmus cognēto pi' aquitanie dux. & alneri me omes. Hisdē ēt tpib'. & fide quersatiōe moris' religiosis atq; doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virtutū prole careret. Cluniacēse monasterū burgūdie in p̄no fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernone virū doctissimū eidem loco abbatē p̄fect. maximis p̄uentibus ei designauit. vnde monachi possent viuere.

Bernon abbas

Berno abbas gigniacēse cenobij p̄tia burgūdie ex q̄dā comitū clarissima familia nat' bis tpib' ob sanctitatē & clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

Rudolph' corona sibi ipposita rex burgūdionū fuit. q̄ regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepūs a normānis wormacie martyrizatur.

Iohannes nonus papa. pīa romanus. post theodor pontifex creat⁹. formosi causam in integrū statū restituit. aduersante magna ppā romani pte. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Insanū rauennas pfectus. iiij. et. lxx. cpōr habito cōmentu. t stephani res gestas improbauit. t formosi acta restituit. diuidēs pperam a stephano factum. qui censuit eos nec ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. qz pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xpiana ignauos t desides principes habebat quoz maxime intererat nauiculaz petri fluctibus eragitari. ne si gubernator alīqū respiceret. perimpes ipos vt malos nautas e repu. tolleret. Iohannes aūt pontificatus sui anno secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria reliquit. nisi q seditiones quasdam ppe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus papa. pīa roman⁹. pontifex creatur. ob eius humanitatē t dementiā. qui maxima cuz laude. cū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter t sine infamie nota perduxit. Nec nec quicq ab ipo facti tatū cōptū habem⁹. q magnope laudari possit. acciderat eī illi etati q ossis vtus. tam in capite. q in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccla versis cultoribus a scueritate ad lasciuiā. pepit hec pōtēta. a q̄bus ambitione sollicitissima petri sedes occupata ē potius q possessa. hec cū būdem laus ē. q in tam corruptis moribus graniter t constanter vitā ducens. pontificat⁹ sui anno. iij. mēse. nij. morit. vacat cū sedes dieb⁹ sex

Leo quintus papa. cui⁹ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christoforo eius familiari dominādi cupiditate allecto capit. t in vinculis conijcitur. qō sine magna seditione. t multoz interitu fieri non potuit Christoferus itaq sedem occupat. pl. leonis in pontificatu die qui videt se bonore spoliatum (t maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post periit. cum ab eo potissimū honore spoliatus sit. quez ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Christoferus papa. cui⁹ patria t cognomentum ob ignobilitatem ignoratur. Leone deiecto pontificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem electus. monasticam vitam vnicus eius amitosoz refugium obire cogitur. in monasterio cīn tanq in insulas clericis male de ecclesia dei meriti relegabant. Sergius autem eius successor postmodum cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. t in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in arctiori custodia eū retinuit. vbi t tandem miserabiliter defecit.

Sergius tercius papa. natione ro. pīe benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaq diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōsequeret plurimū pfecerat. Ea pter a formoso reprobatus fuit. Bz ipe suscepto pontificatu i gallia pfect⁹ Lotharij gra t amicicia fultus in ytaliā rediit. Et christoforum monachum patratis innumeris sceleribus in vinculis reuncit. formosa acta sta improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antecessor catholici ordie dignos censuerat. t in vltione sue iniurie. eius cadauer e sepulcro tractū. capitali supplicio. ac si vtueret affecit. corpusq ipm in tyberim pīci iussit. tanq sepultura t honore hūano indignū. serunt piscatores corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atq dū funus celebrat sctōrū ymagines que i templo locate erant. corpus ipm venerantes fuisse. Sergi⁹ aūt his artibus vitā ducens. septimo pontificat⁹ sui anno. mēse. iij. die. xvj. morit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. ate hec tempora in apulia iuxta Sipontum vrbē in monte gargano facta fuit. in quo postea ob hmōi memoriā oppidum vna cuz templo edificijsq altoq apparatu clarissimo conditum fuit. ad q̄ nunc vsq totius xpiani orbis populi maximo concursu frequentare dicuntur.

Post hec quoq tēpora ignee faces in celo t stelle micantes discurrentesq; pter consuetudinē vi se sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuz exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperecq; clades. Cometaq; soluto rutilantior apparuit. Et secuta est nimia inundatio aquaz precipue in saxonia.

Lunea summoz pontifica Iohannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imperatoris filius. pri successit anno salutis. 903. regnauit ait annis. 10. Confuso aute existente imperio minime ad corona impij puenire potuit. que tn fratri in rege francor germanor ritq; genitori in titulo impij subrogarit. Et i oppido forchē rex creat. vtq; ceu debuido cui principes lotharingie aduersabatur resistentia faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo coperto cendebuldus lotharingia ferro ignicq; deuastabat. tandeja comitib⁹ sceſano gerardo t manfredo in bello occidit. Anno aut ab incarnatione dni. dcccc v. Ludouicus filius bosonis puincie romane t burgudie regis filius p taurinos ytalia est ingressus. Cuq; totius ytalie regno p suo arbitrio potiret dimisso nullte. veronā cu paucis se cotulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnu ytalie cu imperio accepit. Ludouicus aut rex germanie t apud francos germanosq; imperator sine heredibus mortuus. in quo t fratre cendebuldo carolor gen ealogia finē habuisse dicit. ac sic imperiu qd annis centu t decem carolo magni progenies possedetat. demu ad longobardos trasferf. Ludouico aut defuncto. otto dux saxonu ab omnibus petit. Is princeps clarissimus sentio gratis regnu recusabat.

Conradus primus. filius conradi. que comes albertus occiderat. cōsilio odicti ducis ottonis. q regnu accipere renuit. cōsensu oim francor rex creatur. anno dni. dcccxij. que alij ponut nouissimu oim caroloz. hic ad corona imperij no uenit. t cu in ytalia no impetrarat. ytali eu inter imperatores no numerant. impauit tn apud gallos t germanos. annis septe. anno regni ei⁹ primo hungarj ad depopulanda terra rursus effusi. a sueuis t baioarijs iuxta rbenus sternutur. post dux baioarioz arnulphus corado regi cotrarius eu vroze ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsq ad obitu conradi pmansit. coradus aut moriendo anno regni sui septimo coza regni sui principibus heinricu ottonis saxonie ducis filium dei gnauit regni successorem.

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit t anno dnī. dcccxx. in germania imperium assumes impauit annis. 18. occidentale franciam. cum carolo rege adhuc regente. Heinric⁹ autem per pontifice coronatus no fuerat. fuit aut in cobercendis hungaris atq; bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxonia incredibili certe prostrauit. hic heinricus humilis vocatus vroxem habuit mathildim. q illustrissima matrona mire suauitatis t gratie ac mansuetudinis mulier. oimq; aliaz virtutu splendoze illustrata fuit. de qua nonnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonu familia plurimu exaltauit. ex qua genuit ottonem magnu. t heinricu ducem baioarie. Vroz aut huius heinrici baba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoq; sacram lanceam mirandi operis t clauis xpi ibu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgudie minus extorsit. additis numeribus t parte prouincie suenoru. Et hanc ad insigne t tutame imperij posteris reliquit. Eam tame alij a bolone rege prouincie fuisse transtatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vroze ducit filiam eduardi regis anglor. Tāde dum ad obtinendam imperij coronā roma pergeret. diem vltimu clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus exiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictosuem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Albertus comes babenbergēsis

Cum postbus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes francor ottonis saxonu ducis ex filia nepos coradu(q a qbusda ludouici regis filij fuisse dr) occidit ob ea rex ludouicus albertu in castro babenberg bello inuadit. Cui virtb⁹ se posse pficere dubitaret, hattonis archiepi magūtini volo. ad imperatorem ductus capite plectit. q hystoria i descriptone ciuitat babēbergēsi infra lat⁹ patebit. Ex ci⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā superiorē. nūc austriā dictam, ab hungaris ereptas romano imperio adiecisse traditf.

Hatto archiepūs magūtinēsis.

Hatto magūtinus archiepiscopus. qui successit Gunderoldo a nostrānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex coradus eū in ducem saxonie heinricū follicitans. ob posterā cuis sibi suspectā. ad qd cū ias torquet aureā archiepi fabricasset. Que collo ducis secū cōmunis imponeret. dolo pdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore t vt alij ferūt fulminis ictu interijt. t a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat. dicente voce in aere. Sic peccata lues siccq; ruendo ryes:-

Babenberga preclara ciuitas franconie, quā Radiantia fluuius (vernacula lingua redniz dictus) diuidit. In bono aeraci loco sita. Ys fluuius nō longe a Nurenberga pegnicio amne exonerat̄ ꝓbet qz babenbergenſib⁹ oblectamentū varīū. ac vnlitatē ob tamigia plurimū accomoda. deinde in moganum descendēs q̄ nō paucas frāconie plabit̄ vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura z arte munita. Ludolfus princeps saxonie suis tribus dauit. cui⁹ filⁱ otto. genuit heinricū humilē primū. romanoꝝq; regem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua dec ciuitas babenberga vocat̄. Quā nōnulli monte pauonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie occidit. non gentesimo z sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. ꝑscripti ottonis saxonie ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis se cōmūit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto eps magūnus minister sceleris inuentus ē. Qui ꝑfect⁹ ad albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitq; albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qz vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta mutuo iurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide z ꝓmissione hattonis archiepi. cū eo pgens a castro suo. Vix aūt arcez egressi tū hatto vereor inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Vtiq⁹ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba ꝑsulis. Et in castellū redieus. hattoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab eo req̄sita quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox capt⁹. z capitali sentētia dānat⁹. cōdemnat⁹ monet archiepiscopū de facta securitatis sue ꝓmissione. Rndit pax religiosius eps. se fidei et ꝓmissioni satisfecisse. ipm q̄ a castro egressum. incolumē sed in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiit. bis reducere nō promisisse. Infelix Albert⁹ gladio obtrūcat⁹ ē. Mels⁹ romam q̄ parī fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romā missis. vincētū ꝛmisere. ꝑdia q̄ albert⁹ biūt ipio postea cessert. otto vo. iij. ipator ꝑdia pleraq; diuo heinrico tradidit vt in ꝓuileglo eius scribitur. Nouerint oēs xp̄i fideles qualiter nos obinterueūtum dilectissime

gentinas nostre adelheide care nepoti nostro baiuariorū duci heinrico quoddā nunc nostri predilū. amita
rē videlicz babēberg nolatam. cū oībus ad bāc respicientib⁹ rē. nra imperiali potētia i ppetue vsuz ꝓtegat
cōcessim⁹. firmiterqz mandamus rē. Eam vrbē deinde heinricus imperator sanct⁹ plurimū exornauit. Eccle
siā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta ỹgine kunegūda. Nā nil in vita p̄
ciuiserūt. qō ad honorē dei ptinere fecerunt ēt. q̄ post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis mira
culis claret. ibiqz berengari⁹ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaz
ductus. illic exulans obijt. Ornaturqz hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ꝑpulchris. habz t sanc
tū ottonē eius loca cp̄m aplicū pameramic. cū vexillo dñi georij. credūt quoqz dnas e sex ydrijs ibi esse.
in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaz tradit historia. Et gladū cum quo petrus
malcho auriculā amputauit. Tandem vo vrbis ac descriptionē gotfridus viterbiensis elegans hystoric⁹.
hijs sequentibus edidit.

Sanamicus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. varieqz vagādo relict⁹
Montis pauons. vrbis amena colit
Nomie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqz terra rigatur
Ponsqz superstrat⁹. angit vtrūqz latus
Urbs laudāda nimis mōs sbacsat ab imis
Indeqz sūmus fit turribus in situ primus
Montis ab vrbe tñ culmina derus habet
Agmine murox series pancra domox
Exclusis lucas. nunutio fit dominox.
Ecclesie forma. mōtis caput auget t ornat
Montis pauonis bz colles sibi collaterales
Tres q̄li cōsules. vrbis quoqz principales

Jpe nitēs medi⁹. feminet absqz pari
Pulcrior ullox loca maxima dat monacox
Templaqz multox relict dant canonicox
Quarta ps fluuio p̄bet vtrūqz forum
In cruas g̃ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter bē
Vertice stat Jacobus. lenta michael retinet
Fertqz secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudit
Hec t maiora multa fuere bona
Ennis t ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ꝑstitit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Anastasius tercius papa. ꝓcia romanꝰ. sergio pontifici surrogatꝰ. pontificatum iniit. Quo laudulphus beneuentanꝰ princeps grauꝑ prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bonꝰ modeste ⁊ integre in pontificatu vixit. nec in se ꝙquā habuit. q̄ reprehendi possit. quē pontificē hac vna i re laudare possiumꝰ. q̄ neminē eorꝝ. q̄ ante se in pontificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia ꝓsecutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestus sit. secūdo anno pontificat⁹ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Landō papa ꝓcia romanꝰ anastasio successit. Hui⁹ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius historicus. aliter martinꝰ sentit. ⁊ gotfridus q̄ scribit. Landū auctorem suā interposuisse. q̄ munus berēgariꝰ. ⁊ rudolphus comitꝭ guidonis filiꝰ. inter se decertarēt. Landoꝰ aūt sexto pontificat⁹ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit⁹

Ordo cluniacēsiū sb regula diui Bñdicti incepit

Ordo pmꝰ ꝑ cluniacen

Ordo cluniacēsiū sb regula diui Bñdicti incepit. Anno dñi nongētesimo ceraodecimo. sub regula diui ꝓcis Bñdicti ab oddone abbate viro vtiq̄ sanctissimo institū sumpsit. Nā berno abbas moritur⁹. oddonem olim musicū cluniacen sis cenobij ꝓstituit abbatē. ea ꝑditōe vt eccl̄a cluniacēsis q̄nquis gigniacēsi psoluer et. xij. denarios. ¶ Oddo aūt mire ac incōparabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs. cū eiusdem ordinis mōchi. a ꝓmis eorꝝ ꝓcis bñdicti institutoribus plurimū declinauerant. Quā obrem ꝓmotꝰ oddo abbas feruorem seminorum renouare. et multa ad monachorꝝ instructōem scripsit. Et laudabilis istitutio bti bñdicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a ꝓmo ē eruditus historiis ꝙ sancto Hartuno edidit. Ubi ⁊ paulo post in tomino sanctissime quieuit.

Ioannes eius nominis decimus. ꝓcia romanꝰ. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniit. ꝓfuit rauēnas is antea fuerat. epam tricto ppli tumultu. Uerū lando mortuo pontificatū adeptus. spūs militares magis q̄ religiosi deditos gessit. Indigebat autē huiusce modi pontifice eccl̄a. q̄ ꝓfectum ꝺ sarracenos ytalia i multis locis occupātes cū alberico berturie marchione i auxiliū accito ꝓstrixit. ⁊ superās ab vrbis finibus sūmouit. Is i trīphi medū romā redies alberici odium i se conatus. ⁊ cū eū e roma expellerer. vngaros i ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ sarraceni ytalie intulere. Joannes aūt seditiōe militaria multoꝝ guidonis comitis captus. ⁊ i vincula iectus. cerebrali in os ꝓiecto necat⁹. pontificat⁹ sui āno. xij. mēse secūdo. die tercio. Eius i locū alter tocius subrogat⁹ vetq̄ qz vi sedē occupauerat. E loco statum decretus cōnumeratus inter pontifices non meruit.

Leo sextus. ꝓcia romanꝰ. legitimis suffragijs pontifex creatus. vir vtiq̄ bonus. q̄ nil tyrānici i vita p se tulit integre ⁊ modeste vitā ducēs ac rei diuine ꝓfuturus. reuocare cūctos ad ꝓbitatē tementate ꝑor pontificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū bostē. ppulsare barbaros a cerebrici⁹ ytalie conatus ē. Sed dū in hijs opibus laudabilib⁹ vsurat. septimo mense. die q̄ntodecimo pontificatus sui moritur. sepelitur̄q̄ ad sanctū petrū.

Stephanus eius nois septimus ꝓcia romanꝰ. eo tpe pontificatum iniit q̄ bugari alemoniā saxoniāq̄ ppl̄antes. ab henrico germanie rege apd merseburgā tngēti clade supati sunt. eiꝰ ār vita mālsuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ secūdo pontificat⁹ sui āno. mēse vno. die. xij. moritur. Inq̄. b. petri basilica sepelitur.

Tunica summoꝝ pontificū Anastasius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Berengarius eius nominis primus. forojulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus ꝓdētissim⁹. ludowico predicto supsto. primus in ytalia imperū sibi vendicauit. impauitq; annis. 4. romani eū ⁊ ceteri ytali nullū ab imꝑatore diffidijs regni francie imꝑplicato. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem forojulicnsem creauerunt imꝑatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerunt. In ytalia vo creati principes noui. inter se diffidentes. aliquot cōmissis p̄lijs cōcurrerūt. ꝑmisq; in cōgressibus. guido berengarū iscō modis affecit. At berengarius vir magnanimus acer militaris scientissimus breui superior extitit vt guidonē in etrurie cuntatibus ꝯs teneb⁹at. in sinoq; ducatu spoletano se oportuerint continere. Iteꝝ feasse dī ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sblatis ⁊ interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qd quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno succēssisse certū est. cum quo plurimas ꝑtationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postq; ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forojulium fugatus fuerat. apud veronā supⁿ⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomēq; ad eam ytalie ꝑtem q̄ nūc longobardia ad alpes vsq; obtinebat. Magna cū tum'erat inter ytalos germanos et frācos de possessione imperij cōcertatio. Vñ ⁊ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. ossiq; ꝓuincie calamitate. auniteb antur tamen romani ytalicq; imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit berengarū a landone pontifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengarū imꝑauit in ytalia annis. x. hunc electerūt ytali contra rudolphū burgundū q̄ berengarū imperio ꝓuauerat cui cedens absq; contentione rodulphus in burgundia se recepit. Dixit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus fuisse ctam coz a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsem cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid sieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. q̄ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. aliisq; tum potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Victiq; Hugo ⁊ veronensibus reiectam in rachenū ꝑm suū rebellionis culpam dēcantibus peperceat. cōs papiam in exilium est actus tandem hugo cum pararet iniurias stephani pontificis mulctari vlasci. in ipso apparatu moritur.

Berengarius secūdus post vgonē vel vt alij volūt post berengarū primus accepto imperio imꝑauit in ytalia annis. 7. Hic ctaq; cū cisalpina galliam tantūmō tueret. Iter bungaris dedit. vt in etruriam trent. euersis vrbibus ingentem ꝑdam asportarunt. ꝑ er idq; tēꝑus post pacatos vngaros imperū ytalie. vt restituaret admitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ea⁹ potentia pernitiosis ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibusq; in ytaliam accersito. qui perditoꝝ hoim ytalie magnatū potius q̄ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondā imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaz regionū eque ac ꝑfidos afflixit. Etenim vngari ad quos berengarius cōfugit. salario duce in ytaliam venientes. Et omnia q̄ que inuecabant vastantes. papiam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt admissi. Tandem berengario secūdo quem ytalia pulsum ad bungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̄ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis nongēteſimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo ⁊ quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ipm stephani septimi pontificis tpibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarracenī ad garganū sedentes appulsi calabriscq; nouas excursione vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliantq; incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parā tibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsiq; adducti guidones comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengarius q̄ in imperiū quietēq; in ytalia reintegrare cupiēs. pacē federaq; cū bugaris firmauit. bugariq; rabie q̄ in ytalos tot p annos assueti fuerāt in externos vsa alemaniā tenuo pplare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̄ hunc berengarium annis octo regnasse. Lucs aliq̄ ea aliaq; de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

IOannes vndecimus papa: pīa romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicium. Nam ⁊ gentua a saracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit Et vngar ytaliā ingressi longe ola ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. mortf. vacat tū sedes dies. xij.

LEo septimus papa. natione romanus. vgone ⁊ lotharto in ytalia imperantibus post ioānē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. ḋ pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

IOannē vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe oīa oēm etrurie maritimā popnlati sunt. ⁊ genuā circūiacēt. vrbēq; grauī obsidione p̄ssam ceperūt. in qua maxima vi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oīes pariter puberes masculos cū facta preda ambus impositos abduxerūt. Quidā tū sentiunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

CUm creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni termi tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra p̄missum obijsse. Cui sit in regno impijq; titulo suffectus otto filius mathilde faxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum sumens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexat⁹ est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera p̄odire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. ⁊ in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio em̄ post mortem patris suppuxit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Hipertus

BIpertus quez alij Agibertū appellant. lotharingie ꝑncie nobilis ꝑnceps. vir sanctitate ⁊ ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gem alitense cenobiuz in francia xp̄ijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq; fons hoc anno vt p̄missum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontandla. ꝯ diem inte gram largissime effluxit. qui ⁊ future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq; peruenerūt iam dictum est.

MArtinus tercius papa. p̄ia romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem ⁊ mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes clemosinis pascens. Nō caruit tamē huius temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam igredi. aduersante lotharto magne cedes vtrinq; cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq; fame ⁊ penuria rez oim laborareiur. Tercio aūt pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. mortf. ⁊ in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

AGapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognata eius superbia vocauit. Cuius ope inter hunc pontificem ⁊ ipm berengarū qui omnia sibi contra ius fasq; vendicabat luces compposite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. ⁊ reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decimo moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacēsi, monasterij abbas in tyburino ḋcessit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summorum pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secundus

Lothar⁹ et⁹ noīs ſc̄ūdus bugonis p̄dicti fil⁹. p̄re defuncto impiū ſuſcipiens impauit annis .2. Berengarius eīm tercius magnis externoꝝ adductis copijs i ytaliā reuerſus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis i ytalie regionibus ſunt oſtēſi. Js cū p̄uidiſſe vgo qō̄ viribus nequiſſet. p̄filio p̄uidere perrexit. Miſſis nāq; ad hoſtē tā aduentantē oratoribus cū eo hijs conſtituit federibus. vt ſe ytaliā diſcedente lotharius filius t berēgarius ytalie reges equo iure oīa adminiſtrarent. Vigunt q; aliquot annis ſolo nomine cōſortū. quod berēgarius acri⁹ vir ingenio lotharū ſp̄euit. q apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius uotis iure eā auitatē t multa oppida obtinebāt ſe ꝓtinꝰ inturiā diſſimulauit. Vgo ineꝛim poſt paz q̄ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝓtra ottonē beinrici filiū bellū durissimū ſuſcepit. qz cū otto romā ingredi āmutieret. hic eidem aduersari cepit. p quo maxime cedes hinc inde cōmiſſe ſunt. Secūdus tñ elapſus erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius ſolo nole rex fato eſt functus. Et berengarius alundam. ne aliqui⁹ uberet p̄monij ſui dominiuꝝ. Et ytalie regnū p uotis occaſionem inuaſuro. publice apud papiaꝝ carceri mancipauit. Eo anō mortuo ottoni nupſit.

Rudolphus q apud veronā berengarū ſup̄auit. quē ſeruū poſtea trib⁹ annis impio pontum eſſe vt p̄miſſum eſt. Js rudolphus burgūdie dux. q ſuperioribus diebus hugoni arelatenſi comiſſi in ytalia ceſſerat poſtea francoꝝ rex factus regnauit annis .24.

Quid tpe berengarij imp̄atoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit t an tres vel quatuoꝝ berengarij extiterint. vt ignoret facit ſcriptoꝝ anditas. Jgit cū obſcure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit. q vincencij beluacenſis. fratris martini polonicenſis archiep̄i. Ricardi cremonēſis ep̄i. ricardi t guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbienſis. t fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros plegerit. Ne eīm offic⁹ coꝝ hac in re errores qō̄ longuꝫ cō recenſeamus. quū aliq; coꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄t uoꝝ. t ſecūdū .xij. annis imperium tenuiſſe. tempa lotharij t tercij berengarij ad .xiij. annos p̄trahūt. vt q̄nq; ipſos imp̄atores latinos cū regibus t tyrānis interiectis. p āños duos de triginta tantūmō in ytalia fuiſſe vltimus dictoꝝ ſcriptoꝝ lucēſis affirmet. Quā q̄ igitur pauci dictoꝝ imp̄atoꝝ regū t tyrānoꝝ tempoꝛa diſtinguere poſſint. Jd certum habemus a berengarij p̄mi unitio imperio ad othonis p̄mi ex germanis legitimi imp̄atoris coꝛonationem a ioanne duodecimo p̄tifice romano factam. annos ad q̄nquaginta interceſſiſſe. Et ip̄m othonē berengariū in lōbardia primo regnare permiſſum. poſtea in exilio egiſſe.

Berengarius quartus que alij p tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. t cum alberto filio imperauit āns. xj. Vir certe dignissimus. t acri animo t induſtria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros ſupaſſe. Js eīm aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere diſpoſiti ruſtinopolim aduenerit. q uibus ſeſe oppoſuit heinricus. t cōmiſſo bis ꝓlio hūgari accepta p̄mor ter rū clade repulſi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄tē diuiſſimā que aquilegiā papiāq; intercedit excurſione populatus eſt. Berengarius repente ſtationibus exercitu papiā ꝓperare cepit. Q̄ cum habuiſſet exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impoſitum ꝛeduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra auſtriā ſe recepit. Poſtea berengarius vniuerſam ytaliaꝫ obtinuit. t imperatoris nomen ſibi indidit t albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cuiꝰ nimiꝝ oneribus t vectigalibus ytalos premere cepit. Et alundā lotharij vxoꝛem in Garda veronenſis agri cum ſola aualla carceri mancipaſſet. t omnia ſibi contra ius vendicare. ytali⁹ p agapitū othonē regem in ytaliā vocāqui eos in regno ytalie ꝛeturbauit. t alundam vxoꝛem duxit.

Albertus berengarij filius apud rauēnam conſtitutus venetos mercatoꝛes multis affecit incōmodis comaclenſiū eīm nauigio quod illi hauā quāq; tenue tunc habebant fretus. mare illud latrociniis tenebat infeſtum. Jd cum veneti diutius pati nec poſſent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto qppido primo impetu captum cum oppidanoꝝ nauibus incenderūt captos autem oppidanos et in ram eſſe ne vltra in p̄dam culpiā aduerſum ſe obediret aſtrictos dimiſerūt illeſos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam deſcendit quem tandem poſt magnas cedes victum in poteſtatem accepit. Et ſtatim alterum in conſtantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Laxis bũgarie rex

LAxis rex hungarorꝝ. bũgaros suos pulsus de bauaro. quẽ in ytaliã regnare opinarer̃ virtutis. patissimo exercitu ytaliã irrupit. tantusq; ytalorꝝ animos tũc pauor inualit. vt vltimũ iã pẽdere exterminiũ cõtremisceret. Berengarius vo filius ꝓcioze vsus fortuna. siue cõsilij prudentia. Alberũ mutẽs filiũ tanta multa oratũ putat. Et acceptis nũmorꝝ modijs argentorꝝ (vt tradũt) cecẽ recedens ytalie pepercit.

HUngari cũ postq; p germaniã primo postmodũ p galliã satis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerũt. postea barbare efferate gentis allnuto tot tantasq; nationes t̃ puincias satis supq; inũdauerat. ytaliã sine calamitate pte nõ caruit. ytaliãq; ingressi. Venerũtq; via forojulien̄si. malo ytalorũ ab initio mũdi barbaris patefacta. furẽtesq; hungari cede incendijs t̃ rapinis cuncta vastantes. Alberic9 q̃s marchio cũ p inuidiã ingratitudinẽq; e roma pulsus fuit. vngaros ad oppsionẽ romane vrbis accersiuit. Eis aũt gens romani agri fines qõ in punis albericus ãsiuerat nequaq; attigit. Etruriã vo oẽm quã alb̃icus saluaz esse pactus fuerat. cõmissis summa t̃ alias inaudita impietate cedibus incendijs t̃ rapinis ppe destituta deferaq; reddidit oñes eiũ mortales feminas atq; hac mares q̃ cedibus supfuerãt aut fuga plabi nequiuerãt in vngariã abduxit. Tandẽ sub ottone primo imperatore irruptiõ in germaniam fecerunt.

BOemia aũ hec ipa ad xp̃m cõuersa. vbi wozsiuous victus9 paganoꝝ ducũ a btõ methodio morauo rũ archiepo cũ ludmilla cõiuge ad baptismi grãm pductus9 e. nouagẽtesimo quinto anno. post christi saluatoris ortũ. ludmilla sancta mulier habita etiã miraculis claruisse fert. Christianã aũt veritatẽ ãplexi fidem catholicam inter bohemos magnopẽ ampliarũt. ludmilla filia fuit comitis Slawiborij de castello Bzew quod postea melnica dictum e.

Spitigneꝰ Wratislaꝰ Duces bohemie

SPitignẽus filius bozsiwogij primi xp̃ianꝰ ducis bohemie. post obitum eius principatum obtinuit. Is cũ ex ludmilla sancta muliere tulit duos filios spitigneũ t̃ vratislauũ. primus patri successit. sed̃ moriens sine filijs fratri principatum reliquit. Conjux aũt vratislai drabomitia de diuissima gente luticeñ. saxis. mulier audax t̃ ad scelus prona. duos pariter filios viro pepererẽt vẽceslauũ t̃ boleslauũ. priorem ludmille tradidit educandũ. alterũ ipa nutriuit. aliquãt ex nutribus innati moresventzeslaus pietatem colere. manuetudinẽ pze se ferre. xp̃iana sacra venerari. elargiri multa pauperibus. nulli obnoxius esse. boleslaus vo loz secturi culturam. honores ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. ir scelera cuncta prolabi. pz superiora ordinãs ludmille quousq; libere administrasset gubernationẽ. penitꝰ dimiserat. Jã egre drabomicie fuerat socrũ i castello thetin strangulari iussit. ipa imperiũ accipiens in oñes crudelis etiã ventzeslaum filiũ infesta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Ventzslaus dux bohemie

VEncestlaus dux bohemie filius vratislai quẽ beata ludmilla. vt nepotẽ carissimũ in fide xp̃iana gloriosissima matrona bohemorum parua margarita. ac sacris litteris t̃ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potius cibicq; parentissimũ fuisse tradũt. corporis maiestatẽ decoꝝ. virginitatem ad vltimũ vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaq; nũq; neglexisse. Et noctis quidem tempe nudis pedibus super glaciem ac niuem ingentem vim frigoris minime sensisse. Jnfusse enim iubente populo (adhuc viuẽte matre) principatũ creuerat iam ventzeslai nomẽ. miraq; populi caritate atq; admiratione celebrabat. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius sevus odiũ fratris matrisq; cõcitabat. Fit communiũ apud boleslauũ matre inbẽte. vocat ventzeslaus qui t̃ si mortem instare prediceret. facta tamẽ de peccatis suis cum sacerdote ex more xp̃iano confessione. fraterna oscula dedit. Jbiq; statim boleslai manu peruss interijt. vẽceslai sanctitatem. Quo die celus est xp̃m cum testimoniũ perfusisse memorie prodiderũt. Qui regi dacie visum appareus. suo martyri eidem constrẽi mandauit. ipm aũt ventzeslaũ multis miraculis claruisse atq; inter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

Otto primus rex

OTto ex mathildo filia theoderici regis saxonũ t̃ henrici regis filius ei successit in regno. Is pclarissima multa maximaq; in regnis fracie t̃ germanie gessit. t̃ cũ ei9 virtutis fama etiã in ytalia celebris haberet. agapit9 pontifex multiq; proceres berengarij albericiq; filij tirannidẽ exosi. illi9 opem reb9 afflict̃ italie postulauerũt. q̃ cũ quesquagita t̃ eo vt aliq; volũt ãpli9 armatoꝝ multitudo mouit. trita et apta p forojulij regionẽ via. italiã ingressus berengarũ impio t̃ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaq; potitus aliandam lotharij ãndã vxorẽ carcere eductã in vxorẽ accepit. Reuersus i germaniã otto ex aliunda vxore anno vix dũ elapso filiũ suscepit. Cui ottom postea secũdo fuit appellatio. Ottoq; rex interea boleslaum bohemoꝝ ducem immitis i se animos pferentem vicerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex prospera nutriuit. idemq; vir optimus otto vtriq; gloriosi t̃ simul saluberrimi facinoris occasionem est nactus cũ hungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

Imperiales n'uli. imperūq; a romanis gallisq; ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi z nūc vsq; cōseruantur. Et q̄n deo auxiliante hoc in loco in germanoz imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre bzeuissima ex amplissimis altius repetentes. qō maximi auctores tam legū interpretes: q̄s sancti doctores de ecclarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperiū vocitant ab ipsa bumane nature ratione. q̄ optime vīuēdi dux est. Cuiq; oīes parere oportet. originem ducit. Exactis nāq; ex paradiso voluptatum primis parentibus. Cum in agris homines atq; in siluis bestiaz modo vagarentur. victuq; sibi semino vitam pagarent. An imaduerit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad benefaciendū maxime conducere. societatemq; soze plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature magistro insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. z cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat murū immodum singulis vita quietis. dulcisq; nimiū videbatur z ppinquoz z amicoz consuetudo. Cum fuerant prius exptes. Verum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaq; homines violare sodalitatē: fidē frangere. pacem turbare. inimicam cōmunibus vicinoz̄q; tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere alienas omne obrūpere. nec eīm pacis emula mat litui sinūq; prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret ab iniurio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiozes. Aduenū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui z iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idq; nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atq; hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoz constituendoz causam publica decet vtilitas iusti prope mater z equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium curiq; cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret. bonozaretur ab oīibus. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Verū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāq; cum modo de finibus. modo de iurisdictione prēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec puincia cum puincia conuenire poterat. dulcisq; illud ac suauissimū humane societatis cōmercū phibebat. Sed affuit presto benigna bumane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queq; futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri vo imperium vocitant reduci singula placuit. Nec eīm aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assiriozum imperiū exortum est. Hinc grecoū principatus alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiam achiā ampliatus. Hinc carthaginese. Sed cuz hec imperia nūq; sibi totū orbem subiecissent. Ac preterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue bumane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriq; deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēq; regibus paruit. Quibus exactis duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neq; populus neq; senatus satis ꝑbe puincias vrbēq; regerent data ē vni potestas vt rarū esset quicqd ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū inde cesarem pōtifex non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege annua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei z in eum oīe suū imperiū ac potestatem contulit. Nec eīm vel populare regimen qō pollutedi. vel optimoz cuiusq; qō aristocratiam appellat. tam diffusum tamq; pacificū esse potest. quā monarchicū qō in roma no principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affricos. dalmatasq; constat administratum. Pezuenit etiam ad grecos diuq; apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāmis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyocleciaꝰ z maximianꝰ. non tūq; etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q̄ iure contigit. In apibus eīm inquit Gregorius princeps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore. nūc principis ordinatione. Demū vo negligentibus romā grecis: eāq; nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine nūparat imperiū. Quiq; suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis z venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraq; loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝓsensu pontificis acclamauit. a carolo itaq; magno imperij dignitate occidens restituta. vsq; ad ludouicū arnulphi filium imperiū apud gallos nō paruū habuit incrementū: vez postea principum illoz ignauia. splendoz ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atq; imperium quod annis centum z decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone henrici regis filio translatum est. Taliq; modo in germanos roma nū imperiū constat esse translatum. atq; vsq; in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tertium actuū eius regem maximi nūq; per legitimā electionem terminatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. z reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi, omnes nationes. oīesq; reges ac principes. huic imperio libentibus animis se submittent.

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

IOannes duodecimus papa romanꝰ. de vita lata. pris Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauianꝰ is qdem primo vocabat. Albericus eñ qdam romanꝰ cuius potentissimus per factionē cū magnatib⁹ tuitam. pcz vim clero t pplo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Js vitā necū pontifici. ꝙ cuiecqz patuato turpem in pontificeta duxit. Quippe ꝙ pter venanonis (cui se totum tradē lenitatē. mulieres pali habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. ꝙ ad vetustā cōsulatus exemplar summe rez pesset. Et pfectus ite n ex nobilitate creatus pplo imo dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. qbus de carcomb⁹ erat appellatio. senatꝰ vicē consulis deliberationibus obtinebāt. Parebant vo romanis a qbus nigratus annos accipiebant oēs vrbes t oppida vicina etrurie intra vrbem tantū tridentinūcz agros in vrbē vergentis. Et quicqd a neapoli t a marsis reatinisqz ad vrbē pertinet vlteriora primi greci. primi sarraceni occupauerāt. Octauianꝰ itaqz potestia i latis libera ciuitate fretus. pontificū muꝝ⁹ humeris suis nequaqz cōuenies sibi resumit. Hic qdem indignitate motu duo cardinales litteris ottonē obtecerant. vt cleri pplicqz romanū e manibus berēgarij ioannisqz duodecimi venderet. aliter xpianā fidem cū imperio periturā. Quoꝝ ioannes vtereqz nole. diaconus vtercqz dignitate. t ordine erat. Binis leqz litis ad othonem multi ytalie pplī t potentes vmi nobiles tederūt. Jnterim dū otto expectaret re p indices patefacta. Joannes duodecimus tractādi a ei⁹ erat impotens excādit. Et cardinales diaconos nasō vnū. manū alterqz mutilauit. hāc obtem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturqz vt qdem tradūt. accepto germanie pannoniecz titulo. Translato eñ primū ad germanos imperio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliqntulū statu cuntatis cū ioanne secrete collocut⁹. eū a flagitijs deterrens. ad vtinam cohortabat. Verū cū ne quaqz moueri e sententia vbis eum cerneret. ad inimas commersus. Js inducijs reformidās in filiis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos ꝙz redierat menses adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die qnto Eius vo in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioannis cognatione factionecz cōiuncti fuerāt. Cū primo otto leonē electū cōfirmasset. pterui eñ bñdictū in petri aplī sede. p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra vbis cōminationibusqz agendū ratus. primū omni agri t dītionis romanoꝝ ciuitates. t oppida pleraqz capi diripi ac magna exrte vastari curauit. Roma exinde adeo dira pressit obsidione. vt modū furfuris y eam tempestatez triginta aureis venūdatū fuerit. tantisqz coangustatos malis romanos benedictū ottom tederunt. t leonē acceperūt. Ecomita romanoꝝ proterua. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinqz. Sedes tenide diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis t latoncnsis ecclē. pthoscentarius a clero pplocqz romano pulso ioanne pōtifex creatus aū bñdictū. quē otto in sede petri confirmauit. ꝙ cū furētes romani t passione obcecati eicissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto cosvi t armis oppulit leonem fusepe. ꝙ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē ocm eligendi pontificem a clero populoqz romano ad imperatorē trāstulit. Leocz piter vir ad tercū mensem ꝙz resistutus fuerat superstes fuit. Anno eiī pmo. mense quarto mortī.

IOannes. xij. papa. narniēs epūs. pris rōnus pōtifex ioāne epō iconi successit. quā petrus vrbis pfectꝰ capitali odio psecutꝰ ē. Accersitꝰ aūtē Jofredꝰ in campaniaz comes potens armatis stipatꝰ. ioannē in pontificem lateranēsi cepit. pduxitqz i adriam molē. quā tūc sic t nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifex ibi aliqt custodiaꝰ dieb⁹ in campaniā ducꝰ est ad iofredi libidinē retinēdꝰ. Hoc interfecto iofredo ei⁹qz vnico filio a ioāne capuano pnape. pontifex xij. mēse sui exilij romā pvere redijt. otto cognita pontificis calamitate romā perueniēs pfectū ei decarebomb⁹ i vincla conijcit. Inde cū otto sento pfectꝰ obijt. nō multo post ioānes pontifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedictꝰ sextꝰ papa pris rōnus ioānī i pontificatu t calamitatib⁹ successit. ꝙ t ipe a tyranno cane rōno. t qdē ppotenti i castellū sci. angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulat vel vt alij bñ fame mortī anno pxo. mēse sexto sui pontificatus.

Otto primus germanoꝝ imꝑator. heinrici regis nobilis heres in regnū
succedens. Anno salutis. 962. postq̄ in germania decē ⁊ octo annis re-
gnauit imꝑator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio
aquisgrāi. a hildiberto archiepō magūtino primꝰ coronatus. Vir vtiq̄ xp̄ia-
nissimꝰ ⁊ eccie romane amator atq̄ accrrimus defensor. Qui vomito bolesłao
boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pace regno reddit. Eodem-
q̄ tpe Hgo magnus comes parisiensis q̄ sororē ottonis in mrimonio bēbat.
Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qō cū intellexisset otto ne con-
tinendo in fide fratris p nūcios litteraſq̄ ꝓficeret. secūda expeditione in
franciā delatus ipe cōpescuit. ⁊ regi parere ac subesse coegit. Dux quoq̄ gisil-
bertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorez aduersus francos vt hostis
ad audernacū pcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex
aūt belgicā ingressus totā in deditiōnes redegit. post hec rex ludouicus viduaz
gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoq̄ siue q̄ victinos ꝑ finesq̄
bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue q̄ illum francie
expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse credidernt. imperū in germaniā
fecerūt. atq̄ sup licum fluminū ꝓpe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto p̄-
cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrit. Duxit vero in illos
magna spe. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animorū ardoribus
paribusq̄ binc inde odijs plio. qō aliq̄ diebus p solas noctes interfuisse fuis-
se ferūt. decertatū ē. Quāq̄ vo ottoni ⁊ germanis victoria cesserit cruētissima.
Cecidit eīn in eo plio gener regis cōradus ⁊ dux wormaciensis. būgari tam-
nō fuisi supauiq̄ potius q̄ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoq̄ tūc enerua-
ta ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tribus se cōtinuerint. Tres in eo prelio regulī ad potestatem ot-
tonis venerunt. quos germani ottone etiā vt phiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ decus suspē-
sos necauerūt. Ea tot tantarūq̄ diu ⁊ multis annis ī loc victoriaꝝ. ottonis fama rōmis ytaliisq̄ fuasit.
vt cū berengarij alberticq̄ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quereret. ottonē ozauerit vt ro-
manā ecclam liberaret. Hoturus germania otto filiū ex alumda vxore susceptū ottonez nomine annū etat
sep̄timū agentē in germanie regē apud aquisgrāi. cozonauit. Ottoni rome appropinquāti romanos ob-
uiam effusos fuisse. illiq̄ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēq̄
duodecimū ottonem in cesarem romanumq̄ imꝑatorem augustum cozonasse. Alij eū cozonatū em leoni octa
uo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis insti-
tit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignā duceret. Et cū finaliones pax prodesse intelligeret. episco-
pos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū
magnus ad imꝑatorem cōcursus factus. efflagitatūq̄ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto
modestia vsus electū se iubente a clero ⁊ populo leone cō firmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpositis
otto spoletū accessit. Is quoq̄ grecos in apulia ⁊ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperū ad frācos ozie
tales reduxit. atq̄ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi sepultus est ornamentis
plurimis decoraūit. ⁊ metropolim fecit. denariū item ab eo ottolini vocan in ytalia constituti sunt. Alia in-
super facinora laude digna inuictissimus hic imꝑator strenue gessit. Erat eīn mitissimi ⁊ singularis clemen
tie homo. Susceptaq̄ imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ot-
tonem filiū adhuc puerū senez rome imperū consortē fecit. Quo facto in germaniā p fectus. semio ꝑfectus. vi-
ne mozit. Cuiꝰ corꝑ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo scī mauricij qō ipe sumptuosissime con
struxerat sepelitur.

Erūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuisse. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. secuente vē-
tos ⁊ hymbriū procella. Et in vestib⁹ multoꝝ signū crucis ac q̄dē eruēte diuinitꝰ apparuit. q̄ q̄dē por-
tenta indicare mágnas clades ⁊ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

Sextum quoq̄ decimū ⁊ vndecimū sustulit otto magnus imperator. depositō eīn ioanne cuz populus
ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone electo benedictum subro
garunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leo nē suscipere.

Cometa

Eclipsim horribilē sol passus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyspania
Addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianissimo rege gallicie in bello
superatus est.

In ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta
est. Rexq̄ otto corpus sancti Jnnocentij in vrbē madeburgā transtert. an
no quoq̄ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrepꝰ
vt demibus se discerperet ad ioannē. xij. papā deductus. vt cathena sancti petri
in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij
sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabo
lus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta ca
thena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a
papa ioanne obtinuit. vt amplum huius cathene ꝑsectū episcopus obtineret. id
summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat. Et vrbs vrginū dicta. metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albim fluuiū sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohemiā morauiamq; disterminat. Et p̄uincia mediā ferme perlabit. p̄mo in occidentē. deinde in septētriones versus. vt p̄uinciā reliquit p angustias montiū ⁊ abrupta quallū p̄ceps saxoniā petit. quā duas in partes diriměs Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbiq; a rheno fluuiue eā terrarum spacio distans. nō minorē illo plabēs agrū. Neq; romani albim ip̄m (vt Strabo tradit) trāsceuderūt quē plerīq; germanie terminū sarmaticq; quondā dixere. Hec incluta vrbs imperatoꝝ pontificūq; honesta sedes. Tres in p̄tes diuiditur. Estq; munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq; ac fossatis excellit. In eaq; sunt magnifice dom⁹. ppolite platee. ampla ⁊ ornatissima tēpla. Carolus q̄s magnus nobilem ep̄atum ibi ordinauit. Confecto cū longobardoꝝ bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. q̄n in galliā cōfestim rediret. Saxoniā q̄ppe interq̄escentem belli cū domū reuocabat. saxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanoꝝ oīm. hi falsos colentes deos. cū neq; diuinū neq; humanū iuris quicq̄ pensi haberēt. nichil eque ac religionem nostram. hominesq; et deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continuer bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec manus vllum nec grauius diuturnusq; a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum ferocissimis gentibus certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq; omnia potestati caroli permisere. Tūc⁹ imposite leges vt patrys ceremoniis. fallisq; diis posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numerū obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepositus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit. sedes prima pōtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgeū. super basam fluuiū in honore petri q̄ssume coluit. Secunda halberstadeñ. in honore sancti stephani. que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndēsis sup̄ wesarā fluuiū in castro wedekum. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quinta padeboznensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per alteram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensamēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in hāmouia id est ionis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgē sis in honore dñi mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Stryde super confluio comitum de Swalenwoech. qui nūc de lippia appellantur. deinde trasiata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem glorioſum anno salutis trecesimo supra nongentesimū ad Madeburg. im mutata. Et eius auſpicio in primatū alemāie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz hec verbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonis cesarum nobile opus. Erat in eo sancti florentij corpus. Creduntq; quoq; viriam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino saluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria hanc plebibus oſtendunt. materia marmorea e ac perlucida. vini capax quantum equus ferre poſſit. Alteram t minorem apud hildemenſes esse affirmāt Vexillum quoq; sancti mauricij hic quotannis oſtēditur. magiſtratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum t saxonica lingua conſcriptum. non sine reuerentia cuſtodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoq; in decisione cauſarum viciue gentes recurrūt. magna t venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qm caroli ex sorore nepos fuit. Preſtans fortitudine vir. Et poſt ingentem hoſtium cedem in prelio cū de hiſpania viera exercitum in galliam reduceret. a vasconibus interiiſſe dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempeſtate sua corporis robore t animi magnitudine. longe ceteris aliis preſtiſſe. Cuius fortia facta per vniuerſum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xpi. 974.

DOnus secūdus. patria roman⁹. bñdicto pontifica surrogatus. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tñ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo mortf. Et in basilica petri sepelitur. diebus tamūmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. an⁹ ptia ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet Hic cū malis artibus pontificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Namnuto mgratu cōspirantib⁹ simul bonis cunb⁹ relinquere vrbē coactus. Indeq; recedens ꝓfanissima quecq; e basilica sancti petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝑfugit. vbi tamdiu subsistit quo ad dimendus q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: qbus tangs administeriis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. cives romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri bon. maxime vo ioannes diacon⁹ cardinalis. quē captu adītu antibus qbusdam pniciosis hoibus oculis statim petiuit. atq; ipe tartoꝝ malorꝝ auctor sine timore sine penitētia patratu sceleris in seditione turpit vitam simiit. Ulcisit aūt in pontificatu mensibus septē. diebus quinq. vacatinu sedes dies. viginti.

S. Udalricus epūs

UDalricus epūs augustēn. ex clarissima comitū de dillingen ꝓsapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ⁊ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū cū futurū epūm denūciaret. a cōsanguineis deinde epo adelberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in epūm ꝓmotus. totū se diuine contemplationi accessuris randis ecclesijs dedit. q̄ suis ⁊tutibus ac oratiōib⁹ mira gessit. in hūgarica expeditōne ꝑcipue cū otto imperator eos vicit. Annisit quoq; in eo bello diopoldū ducem ⁊ regm boldū filiū sororꝝ. Inde ecclam diue affre instaurās ac ecclam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno dñi nō gentesimo septuagesimo tercio. Etatis vo octuagesimo tercio. Sacerdotij q̄n quagesimo migrauit ad supernos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a dño wolfgango epo ratisponēsi i eccia sancte affre. suitaq; sctitate ac miraculis clarissim⁹

BEnedictus septim⁹ papa. ptia roman⁹. Statim iuuto pontificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ⁊ nigromanticū dānans. armilpho epūm ab ipso gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi eccla coronauit. Vir aūt optimus instabat vnū quēq; rogando vt in creando impatore rei publice xpiane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Uacatq; sedes diebus quinq.

IOannes decimus quartus papa. ptia roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papiē sis bñdicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capit⁹. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia ermolestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies xccē. Be iectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā comectāt vel ob iniuriam maliuoloꝝ ⁊ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. ptia roman⁹. ꝑfecto leone ꝑdidero e regiōe galline albe pontificatū adept⁹. mitto odio in clericos exarsit. vñ ⁊ merito ab ipsis clericis odio hit⁹ ē. maxie vo qō diuisa bonaq; eoꝝ cognis ⁊ affinib⁹ suis largiebat post hīto dei honore ⁊ rone sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt adnisa ꝗs tpa gnemisse ceramus. Hūs demiq; errorib⁹ ac rapacitatib⁹ in

S. Cōradus epūs

uolutus deo volēte mortf. octauo pontificatus sui mē se. Sepelitur q; in basilica petri.

OMnrad⁹ q̄s ꝓstancieb⁹ epūs p id tps ⁊ ipe religiōe sctitate q; ac doctrīa atq; aliis ⁊tutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ i germania ort⁹ gentib⁹. liris erudit⁹. a nothingo epo ꝓstacien. au ditor cāe inde ꝑpositꝰ effect⁹. p⁹ ci⁹ obitū a. s. vdalrico ac clero i epūm elect⁹. inde eccīam ꝓstācie ⁊ duas añ portā ꝓstrui fec. Et cū tercia vice hieroſolimā petiſſet. i eccia. s. mauricij sepulcz dñi adstar hieroſolimitanā ꝓstrui fec. Celebrās i die pasce arcā i calice relapsam cū fiducia supsit. q̄ p⁹ea hoza prādij sine lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ tandē dieꝝ p⁹ varia miracla obiit. vj. kal. xccē bris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontifica

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquartus

Joannes quintusdecim⁹

Otto secūdus imperator. quē otto magn⁹ pr̄ imp̄ij cōsortē fecerat. quē etiā pontifex cū theophania vxore i lateranēsi eccia coronauerat. anno domini. 973. solus imperare cepit. Vir q̄dē t ipe optim⁹ t eccie ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus añ acceptū imp̄ū pacem regno grecor̄ dedit. Et theophaniā eo anno ꝓstantinopolitana imperatoris sorore in matrimonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re i sarracenos grecosq; bū gesta. reuersum ꝓsortem imperij asciuit. Voluitq; m̄ imperatorē a romano pplo ex prisca ꝓsuetudie acclamari. quē pontifex in uncto imperiali diademate insigniuit. Hic post uxorem pr̄is in germaniā redijt. Et bellū cū bauarorū duce sibi rebellem mouit. Sed dū ea occupat⁹ expeditōe otto imperator. Lotharius⁹ rex frācor̄ in lotharingiā copiosum ducens exercitū. cā romani imperij puincias occupauit. Et aq̄sgrān. delatus agros populatus ē. ūn quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lotharingia in potestate facta. Lotharius in gressus est reuersus. ottoq; in frā ciam ingressus laudunensiū suessionūq; agros vastatis. pansior̄ q; suburbia incendit. Dū in patriā copias reducit. apud auronā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝑ basilū t constantinū imperatores grecor̄ regnum ytalicū defuncti suffectos venies. qui tam calabriā t eas ptes ytalie occupauerāt q; ad sicilia ꝑuenit. apud basentellū supatus. otto imperator fugiēs cum repente ad litus scapbe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus intercept⁹ ē. in sicilia q̄ductus. Fit bi agnitus. sese p̄missa sicilis ingenti pecunia liberari. romāq; p̄duci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis supplicū. Cui⁹ roma ꝓuenisset otto p̄quirēdis ꝓgrediendiq; fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et q̄ copiar̄ ꝓsidio destitutus. in desperato res signor̄ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercent vrbē capit t incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq; in insula tyberina collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis bostia lycaonia dicebat. Ferunt ottonē beneuento delecta in vrbē romā reuersum de quibusdā simpto suppliciō. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (q̄ paradisum vocant) labro porphyritico. q̄ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultus relicto ottone tercio filio successore ac adelasia filia. Marani nuntis serrati marchionis vxore.

Linea iperator̄

Otto secundus

Bruuo episcopus

Eduardus rex

Ludouicus rex

Odilo abbas

Alpharabius pbus

Thedaldus comes

BRuno Colomiensis epūs. Ottonis p̄mi german⁹ ob vite sanctitatē maximo in ꝓcio habitus est. q̄ ꝓter doctrinā t scitatē mōsterū celeberrimū apud colonias sb titulo bēi panthaleonis martyris fundauit. ac maximus impēlis tandē pfecit Is post wilfridū archiepatum coloniēsiū suscepit. Cui⁹ opa a roma colonā corpa scōr̄ Elysij. patroci cū baculo sancti petri translata sunt.

OBiolo post matolū sctī abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita t miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate flozuit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū pfectus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasterū ꝓ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue scitatis memorāda cōmemoratioue oim defunctor̄ post festū oīm sanctorū in burgundia primū adinuenit t instituit. Q̄ q̄dē scīm institutū ad oēs eccias ioannes. xvi. pontifex obseruandū trāmisit t approbauit. Is anno incarnationis. io. 48. nocte circūcisiōis spūs scī reddidit deo

EDuardus anglor̄ rex. Et ipe tū regno tūcq; scitate clarissim⁹ extitit. qui postea nouerce sue dolisac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. miraculis claruit multis.

ALpharabiū natōe arabū insignē q̄dē pbm bisdem tpib⁹ viguisse multaq; scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos bntur cōmentaria.

LUdouic⁹ ān⁹ ci⁹ nois frācor̄ rex t vltim⁹ ex caroli magni genere nat⁹. p⁹ lotharīi frācis regre cepit. cū nullos ex blāca bīit filios. hugoni strēnuisse militi ex testō regnū t vxorē donat. Cui⁹ genealogia āc posteritas nūc apud francos regnat.

THedald⁹ Canusij regiēsis oppidi comes athone bñ gestis insignis. Cui⁹ ob merita pōtifex ioānes serrariā ytalie vrbē etiē possidendā ꝓcessit. Qui censibiū i agro mōtuano celeberrimū i honore diui bñ dicti fundauit. Mō postea gloriosa matildis filia ei⁹ celeberime pfecit magnis q̄bibitis ornamentis t predijs.

Linea summoꝝ pontificū
Ioannes xcrtus decimus

Gregorius ꝛctus

Ioannes ſeptimus decim⁹

Siluester ſecūdus

Ioannes decimus octauus

IOannes xcrtus decimus. papa natione roman⁹. pōtificatū iniit ottone im/perāte. ꝟ nō dum corōnā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt mul ta ꝛ quidē elegāter ediderit. Agitatus deinde ſeditionib⁹ a creſcētio conſule romano impij vrbis ſibi vendicare conante. cupiditati bonis cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vbi creſcentij cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē con tra ſe cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vr be reman ſerāt. ad boiem mittit rogatum. vt omiſſa accerſendi ottonis cura. ad vrbē cū prāte redeat. polliceturq̄ ſe ei in oibus obtemperaturꝝ. Precibus igitur ſuoꝝ pmotus ad vrbe venīs. p deūte obuiā creſcentio cū oibus migrantibus ꝛ vrbana multitudine. Et creſcētius cū vniuerſis ſeditioſis petita venia pedes pōtifici oſculat i ſunt. atq̄ ita in pcordiā redacti vitā ſil cū dete ſ finē traduxe re. Mortē aūt pontificis ſui anno. x. meſe. vi. die. x. vacat tū ſedes dieb⁹. vi.

GRegorius ei⁹ noīs q̄ntus natione faxo. pīe ottonis. Bruno aī vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōſanguinitatē pontifex creatur. Nec otto ne in germania exīte ſeditionib⁹ romanoꝝ ꝓ tinus creſcentij cōſulis exa gitatus. in etruriā pmo. mox i germaniā ad imperatorē confugit. Quo abſente interim romani creſcentiū. tenuo cū ſumma poteſtate ꝓſulē creauerūt. Qui ſta tim ioannē natione grecū cpm placentinū nō min⁹ pecunioſam q̄ doctū pon tificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē ſuppreſſimūt alij tricteſeptimū vocant. at creſcētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbes aduentū. menia ꝛ portas q̄ dili gentiſſime firmat. Molē adriani munit hinc poſtea creſcentij arx appellata eſt Supueniēte deinde imperatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq̄ tātis copijs par eſſe poſſet. clementia ottonis fret⁹ germanis portas apē rit. Cū creſcentio ꝛ ioannes ſili⁹ ꝛ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes ſe ſe acriter ꝫ hoſtes tuebātur. Nec ꝓſpita ſpe venie. dū ex arce ad imperatorē ſe ꝓferūt. multis vulneribus a multitudine creſcētius ꝓfodit. ioannes autem effoſſis p⁹ oculis pōtificatu ſil ꝛ vita priuat. In priſtinaq̄ ſedem gregor⁹ vndecimo meſe q̄ pulſus fuerat reſtituit. Is cognita impij imbecillitate ſanc tionē retulit de imperatore eligendo. vt ſtatim patebit infra. Tandē ſeāto pō tificatus ſui anno. meſe. v. mortē. Vacat tum ſedes diebus. xv.

IOannes decimuſeptim⁹ placētin⁹ epūs. vt dixim⁹ potētia creſcētij roma/ni cōſulis fret⁹. quē pecunia corrūpiſſe creditū ē. tpe gregorij q̄nti. p q̄ factō nem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōſtantinopoli retulerat. fama igitur xij. fuit inter iſtos pontifices. Verum breui tpe duraūit. Nā cū ignominia mo ritur decimo vſurpati pōtificatus menſe. vacat tum ſedes dies viginti.

SIlueſter ſecundus papa natione gallicus. Gilbertus ante vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus eſt. Adoleſcens eſſ ꝛ floriacēſi ce nobio in aurelianā dyoceſi poſito. cuꝝ monachus eſſet relicto monaſterio ſe to tum diabolo tradiderat. byſpalim cuitatem byſpanie bonarum artium cauſa perueniſſe. Vbi cum doctrine cupidus eſſet. qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptor euaſerit. Et vt ferunt ottonē imperatorem ꝛ Robertum regē francie. ac alios inſignes p̄claroſq̄ viros habuerit diſcipulos. Igitur ambitio ſe ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulſus largitione primo archiepiſco/patum remenſem inde rauennatum adeptus. pontificatū poſtremo maiore co natu adiumante diabolo conſecutus eſt. Hac tamē lege vt poſt mortē totus il/lius eſſet. Imperatorq̄ non vt philoſophū ſed vt peſſimū magū cōſerari fecit. Falſitatus dyabolū q̄dā in pontificatu victurus eſſet. Reſpondit. Si non attigeris hieruſalem diu vives. Dum itaq̄ pontificatus ſui anno quarto. mē/ſe vno. die decimo. In baſilica ſancte crucis in Hieruſalem rome ſacrificaret. fato ſe moriturum ſtatim cognouit. Unde penitentia motus. Et errores ſuos cora populo fatſus. Et oēs primo poſt habita ambitione. ꝛ diabolicis fraudi bus ad hū viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̄ rogauit. vt poſt mortē corp⁹ ſuū mēbratim detricaret diſiectū ꝛ lacerātū. ſuq̄ curru imponeret. eoq̄ loci ſepeliret q̄ ſpōte ab eqs vectū foret. Ferūt itaq̄ dei nutu ꝛ pudētia vt ſce lerati diſcant apud deū locum venie ſibi relictum eſſe. ſi in vita aliquādo pēni tuerint. equos ipos ſponte ad lateranenſem baſilicam peruenīſſe. Eoq̄ loci ſe pultum corpus fuiſſe.

¶ Anno mundi. 6203. ¶ Anno mundi. 1004.

IOannes ei⁹ nominis decimuſoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto meſe die vigeſimo poſt initum pontifi/catum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl̄a quopiā alio geſtum memoria dignus ſcribitur. niſi q⁹ illo quinquennio pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Uſus ꝛ cometes. et terremotus multe vrbes concuſſe.

Otto tercius. secūdi ottonis filius imperator. āno nongentesimo octogesimoquarto adnumerādus pter pāi in regnū succedēs. imperauit annis. xviij. Hic a parentibus in vtrisq; oībus ecclēsiq; romane defensione nō degeneris bella multa strenuā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo imperatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē tercū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē patrui ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq; vtrisq; vt crēscentis numentatio res cōmitteret. germani statim q̄ tū frequentes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne sedens alterq; ordo germanorū sententiam approbat. q̄ postq; imperator creatus fuit. petitusq; roma peteret ad cōponēdas germanorū res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā profectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pontificē declarari. breui post imperiū romani benedictionem diademaq; accepit. Eiusq; sacri celebritate finita Otto imperator archāgeli michaelis edem. q̄ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat intrauit. inde roma reuersus breui se cōtulit i germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij facta creatione quare vir dū excellerat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus imperatorē adijt i germaniā defidentē intellexerūt romam futurū vt imperator furens roma rediret. Ideo crescentiū cōsilē crescuerūt. Venit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitum obsedit. pplus pacē imperatoris supplex orauit. germani aduersi. Et ioannes pontifex atq; crescentius in sancti angeli arce se abdiderūt. ⁊ cū ad imperatorē se offerrēt exeūtes. i medio interciptūtur. ⁊ crescentius enestigis cōfossus. Joānes oculis orbatus ē vt ipse fuit. nec gregorius quintus ad vndecimū quā abierat mensem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de imperatoris electione sanctione. quāuis etiā panca de vltimis ottonib⁹ historici scribāt tam feroces vo tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenorū vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Et⁹ corpus in germaniā reportari pcepit. vt maiori sepulcro inferret. Certū est eū romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de imperatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatos munitū nequirent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epūs

Adalbertus nobili genere apud bohemos natus post dimissā primū pregē epūm. hoc tempore ob pcpuā eius sanctitatē ⁊ doctrinā pragēsis episcopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ⁊ adulteriis affluebat) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tandiu delituit donec missū pōtifices marinū suas oues repetere missus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam pfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi grām perduxit. Et polonią ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesinensi pdicauit. euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xpi legem qu ādiu gentissime pdicaret. gladio ceūs. martyrio vitā finiuit. post cuius obitus sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

Malatestarū peruetustissima ⁊ regia flāminee prouincie familia. his tpibus ex germania i ytaliā venies. plurimo adiutorio Ō tyrānos romano imperio fuit. Ob cuius bñficia atq; fuma otto tercius cesar augustus vt bñ eidē pcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia post modū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi pncipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus epūs

Wolfgang⁹ epūs Ratisponēs i oedie. xj. Is natōe suenus ex nobili⁹ ortus parentib⁹. in cenobio augiensi. ac i herbipoli pdo edisces artes rudimenta. Cū postea i arte bñuitatis vocaꝝ euasisset. suoꝝ nōnem i armario posuit struxerat edicula mandrita lupambulus ibi. Inde necessitate henrico archiepiscopi treuerensi ascensis. officiū scolastici exercuit ac i clericū ordinat⁹. decan⁹ electus clericos in omni honestate vouit. Elect archiepō rome mortuo ad tpūs brunoni colonien. si archiepō adhesit. postea relicto mundi pompis: mōasticā habitū induit. Et p. s. vdalrici epūm fact⁹ pbiter. Ubi ōe sancti Othmari bita licēa sui abbatis exuli i norico venies oriente ⁊ ius pannonią pdicatōis gra petijt. vbi heremitica vitā in omni sctimonia pegit. Fret⁹ angelo pelegrini pat auieb epi ac auctoritate ottonis secūdi imperatoris Ratisponēsi eccle pficē epūs. Ubi in oīm doctrina salubri ac vtilibus pceptis miraculisq; p ānos. vj. ⁊ xx. pfuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine dcūt. a leone nono summo pontifice ob eius miracula scōrum numero additus. Dei⁹ eius dux bauarie henricus teutonicus grauia accedens ad sepulcrū sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus diez mensium annoꝝ sex arbitratus se moriturū. Hijs trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

RAcherius episcopus veronensis patus monachus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝫ berengarium antropomorphitarum que in ecclesiam grassabatur prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum duraut. Iste eñ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cōprouinciales episcopi virili animo occurrentes exterminare Dicebantur aũt antropomorphite, vt gracian⁹. xxxiij. q. iij. scribit pro eo qꝺ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que i diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos eñ grece latine ħcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritus sanctus est deus incorporeus ē nec eñ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

S. Dunstanus

Ethgarus rex

OUnstanus archiepūs Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate claruit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue dēfunctōnis vt ferꝰ ab angelo antipdonam didicit. o rex gentiuꝫ ⁊ conditor eorum

Adeobaldus

ETgarus anglorum rex post ecb elstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo babeꝰ qꝺ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Theodoricus episcopus

ADeobaldus quidam virtutacensis epūs bisdē ꝺ̄ꝫ temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudē virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Hatto archiepiscopus

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate claruit. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is relictas de ytalia ad se referri curauit. ⁊ sancto fine ꝺ̄cessit

Odo episcopus

HAtto archiepiscopus Moguntinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis ꝑmit. quo tē pore bademarus abbas fuldensis monasteriuꝫ fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a minibus deuocatus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē pauperꝫ in borreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nonnulli quoꝫ eius mures volentes a parientibus ⁊ raperibus abrasserunt.

Abbates insignes

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter, aufridus traiectēn. epūs. ⁊ gerhardus epūs cameracēn.

OMnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt guilhelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodicēn. berno augiensis abbas.

Monstrū in vasconia

MOnstrū mirabile i vasconia apparuit duo habēs capita. ab ymbilico ⁊ sursuꝫ diuisa. habēs quoꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs alia neutrum faciebat.

Hugo. ix. rex frācie

HUgo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoꝝ rege defuncto ex ipi⁹ testō regnū obtinēs regūt vna cū vxore annis. 4. Fuit ꝺ̄ dicit eñ comitē pisiensiū vt ducē fuisse eius p̄ ꝺ̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. ỽ. Chiamato macellarū fuisse dicē. hic trī frācoꝝ regnū nō ea aplitudine obtinuit. quo ⁊ ꝑpinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc etenī eis transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones imperio nō nō germania ⁊ beluecia ⁊ magna pars belgure. Burgundia imperio cessit.

Potestas Imperialis. regalisq; potentia non solum vt natura introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per comunū saluacorem nostrum dñm xp̃m dei filium. in cuius manu sunt oīa regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur t facto. qui t nasci voluit cum vniuersus describeret orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum tulit. Interrogatus quoq; an cesari censum dare liceret. Viso numismate. reddite inquit q̃ sunt cesaris cesari. t que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Inter tustinianū cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāq; sicut in spūalibus romano pontifici. singuli patriarche primi ateseq; ceteriq; ponifices t prelati subiecti sunt. quāuis t hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum bussitarum genus inficietur. Sic t romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanq; firmissimis colūnis formata fuit Cognita enī imperij imbecillitate. varietateq; fortune. quo diutius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeq; ceteris preesset. qui virtute t dignitate ceteris prestarer. Gregorius quintus summ⁹ pontifex sanctioncin retulit. haud abnuente otone te impatore eligendo. quā vsq; ad tempora nostra seruātā videmus. videlicet solis germanis licere principem eligere. Qui cesar t romanor rex appellatus. tū demū imperator t augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatorem in tēpalibus cos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt populos t principes oēs ab imperatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiq; idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliquā parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quā sub romani regis titulo mūdi dominum orbisq; principem sese ausus fuerit appellare. Ceterū vt horū sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicūt exemptione. quāuis istorū proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se sciant esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti p̃fecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt assecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij susceptisse aut aliūde. non est opus confutatione. Cuni enim romanū imperiū adeo sit per omnes mortales in tempalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre preiudiciū. Certum est talia priuilegia non valere que summā auferunt potestatem. Nascūtur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes abiq; numero. Cum pace turbata hinc atq; inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordine limbus possit imponere modū. Nō si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerent obedientiā si vnū dumtaxat in tempalibus suprem̄ principem recognosceremus. Floreret vbiq; terraq; pax. opima dulciq; omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei signum manifestum q̃ ab incno nascentis mūdi vsq; in hoc eui nunq; pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnus cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xp̃i redemptoris nostri tūc contigerit q̃ nostram humanamq; formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem vtam hāc ostēdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūq; veniant potestate non habere vigorem. Eaq; non solum per successorem si ab ipso quoq; qui concessit esse cassanda. Nec enī tollerare principem decet. q̃ne ad subuersionem tendunt imperij. Sed aūt aliqui propriis se virtutibus id priuilegiū sibi meruisse. Quis imperij nō intercesserit auctoritas. dicūt enī se suis armis. suoq; sanguine. pronunciasse vendicasse. q̃ vel a barbaris vel ab hostibus xp̃i aut nominis occupabantur. nec romanū recognoscebant imperiū. Quod q̃ ridiculosum. atq; iniustum sit ex superioribus liquet inueri. Semper nāq; maior est vtilitas publica q̃ priuata. nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. Que res monarchice dignitatis nervos elidit. scisma sub imperio facit. Et omnē humane societatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓterea regum t aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumq; correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri oīes pro salute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere trāsitum. elargiri cōmeatū. nihilq; fugere qō cesarea maiestas iniūxerat. vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Eandē suo dño prestet imperator.

Translato ad alemānos romano imperio. quo solidiori firmitate sub sisteret fundatus. firmatumq; dicatur. supra quatuor colūnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. quatuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor t rusticos. vt sequēs figura ostēdet.

De institutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii Spirituales

Imperator gloriosus

Rex bohemie.
Palatin⁹ ren⁹.
Dux saxonie.
Marchio brand⁹.
Lotsing⁹
Quatuor Lãgrauij.
Hassie.
Leuchtberg⁹
Alsacie.
Düngen
Bambrg⁹
Francken
Swartzburg⁹.
Quatuor comites.
Hoptij.
Kleen
Zolre

Electorum imperii institutio

Sanctone de imperatoris electione. fecit gregor⁹ quintus. ad vindictam quā obierat mensem rome resti-
tutus. acerrimā de acepta a romanis iniuria vltione sumpsit. Ottone em tercio p successionem nō si
ne difficultate imperatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoscens imperij imbecillitate ac fortune
inuitabilitatē. vt diuin⁹ apud germanos summa imperij maiestas remanere posset. Synodo congregata statu-
tū tulit de imperatore deligendo. solitis licere germanis (q inde electores sunt dicti) principē deligere. Quā sancti
onem huc vsq; p annos supra qdringentos fuatam videm⁹. vt l futuru nō p sanguinis successionē imperum
ducere. s p solos germanos peres. vna cū bohemie rege imperator deligeret. Qui cesar tūc romanorū
rex dictus. si a romano pontifice coronabit imperator august⁹ appellet. Hec q confirmatō ne plen⁹ hī extra de
elec. c. venerabilē. Huntq; hij electores. vt in figura daret. Magūtin⁹. Treuerēsis. t colonīensis archiepi
Et marchio brādeburgensis. palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohemie. Distincta sunt aūt inter eos
officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie prim⁹. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis
marchio camerar⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē
tū bis additū ferūt ad tollendas electorū discordias. Hec h quidā scribūt. Sunt aūt officiales isti Magun-
tinus Treuerensis Colonīēsis. Quilibet imperij sit cācellari⁹ hor. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en-
sis. Marchio oppositus camere. pincerna bohemus. Hij statuūt regē seruāq; p ordinē legem. Atq; creant
dñm cūctis per secula summū. Anuū in quo hec sanctio facta est primū vel vt alij scribūt scōm supra mulle
simū xpiane saluris fuisse inuenimus.

Romam aũt ⁊ modũ deligendi regem nouũ per septem principes electores romani imperij. ⁊ eorũ cõductum ac vocationẽ quõ adesse teneant̃ franckfordie in vrbe circa Moganũ. Et q̃ agenda sint ac quo ordine. aurea dulla clarissime edocet. quã carolus quartus romanor̃ impator in solenni dieta Nuremberge Anno. M. cc̃c lvj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanor̃ rex appellatus. tũ demũ impator ⁊ augustus habet̃. si eũ romanus pontifex cõfirmat. Nostri eẽ impatores aũ eligunt̃ aũ consecrationes coronationẽq̃ romanor̃ reges appellant̃. quasi pluris existimandũ impator q̃ regũ nomen. Etuero prisci romani post expulsum Tarquinũ superbum ob odiũ regũ. nomẽ regiũ fundituꝰ sustulerũt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis rẽ bñ ⁊ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent̃. Tres eẽ gradus maior̃ dignitatis apud romanos (de quor̃ principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs suprema oĩm potestas rex fuit. Post regem vo secũdũ tenuit dignitatis locũ dictatura. Et dictaturã imptũ tercio gradu cõsequitur. Julꝰ aũt cesar cũ septꝰ post partã victoriã. essẽ impator ab exercitu appellatꝰ. vo impator aut regũ. ꝑ dictatorẽ nomẽ vsurpauit. tantũ odiũ regis nomẽ in vrbe ꝺerat. Cũ aũt caperet regis nomẽ. ⁊ vereret̃ pplũ indignationẽ. molitus expeditiones in pthos atq; asserẽs in libris Sibillinis cõtineri. nõ nisi a rege parthos superari posse. se regẽ dici ꝓcurauit. Qõ maturade mort̃ sue cãm ꝺbuit cõtraxꝰ. Est aũt ꝑterũ armor̃ exercitiũq; ad tutãdã augẽdãq; rẽpublicã cõmissa auctas. Nec qm̃ mos ille abolenꝺi oĩno. Nec soluꝫ ex vsu. ꝑ ex memoria q̃s germanor̃ abijt. Hũc recentiorẽ ꝑ plures ferme annos seruatũ antiquũ arbitremur. Sequamur a nris maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq; traducta que consensus xp̃iãdclũ approbauit. Ac deinceps diligẽtissimis vocissimor̃ historicor̃ scriptis (qõ vnicũ ẽ refugiũ) oblectemur. Nec curiosi ꝺ ceteri loq̃ntur.

Anno mundi. 6203. Anno xpi. 1004.

IOannes decimusnonus papa. pria romanus e regione porte metropolita ne. Ioanni pontifici suffectus. qui pontificatū iniens. ad ocū cōuersus. Et tpe ml dignū memoria gessit. Is aūt (vt ḋdam auctores serunt) pōtificatus sui anno quarto. mense item quarto morit. Sepelituṙq; in basilica petri. vacat tū sedes diebus vnde viginti.

SErgius ci⁹ nois quartus papa. pria roman⁹. pre Martino ort⁹ fuit. post Ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq; cōsuetudinis. Et aū pontificatū ⁊ in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus. in delinquentes clemēs. in ꝑtumaces modestus. Tāte ꝑterea prudentie fuit. vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit. quo merito reprehendi gubernātis negligentia posset. In deū eīm mentem oēm cōuertēs. qō facere pontifices oīes deberent. iuste atq; integre oīa ex animi sui sentētia dīs natura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cōsilio ⁊ monitionib⁹ principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. idq; moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt. Unde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi nozmādie ducis filius aduuantib⁹ etiā campano ⁊ salernitano principibus illos e sicilia breui tpis spacio expulit. Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent. laborante ytalia ⁊ fere toto vbe terraṙ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secūdo pontificatus sui anno. die. xv. morit. sepelituṙq; in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6215. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pria tusculanus. pre Gregorio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demoztu ottonis tercij locū henricū imperatoṙ scēm institutionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oībus in rebus henrici cesaris defensione vtebat. Sed eo moztuo defensoṙe e sede pulsus per seditionē. alio in locū eius suffecto pellitur. Uer postea vnita cū omnibus fmis concordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem cū dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xiij. morit. Sepelituṙq; in basilica petri. Sunt etiam qui referam papue petrus damian⁹ doctoṙ de isto benedicto. episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem. eūq; interrogasse. quid cause hoc esset. cur moztuus equo nigro veheret. Respondisse dixit. grauiter toṙqueoṙ. Tum benedictum hominē rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinaṙ noie. nil ei prosuisse. quia ex rapinis parta cōstabāt. fecit mandatum episcopus. ac statum episcopatū se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa. pria roman⁹. patre gregorio. episcopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullius sacris aīs initiatus pontificū munus suscepit. eo tempe quo conradus in demoztu henrici locum imperatoṙ creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Que postea romani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere. Sed conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exinū interminatus est si diutius quē admodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes autem eius vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui āno. die nono moritur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6223. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Huic romani tanq; hominē ignauū ⁊ nullius precij prosiē sedē reiecūt. In eiusq; locum sufficiunt Joannem sabinum episcopum. Siluestrū tertiū appellantes. Quo post nouē ⁊ xl. dies pulso. tertio benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die. xl. cum cerneret se iterum subitmū eadem disrimina. Joanni archidiacono sancti Joannis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificū munus libere cessit. vl (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab oīmbus bñdictus ipe accusatus est. ⁊ iudicio diuino damnatus. Loquitur eīm simulacrū eius admodū monstruosum post moztem eiudam apparuisse. Interrogantiq; quid illa horrēda ymago pre se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oībus probris sedaui. simulacrū meū plus feritatis ꝙ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuoṙ. diebus nouem per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Hec vacasse tum sedes dicitur potest cū pontificatum vendiderit. Scisma igitur. xiij. ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea iperatoꝝ

D enricus secũdus kunegũdis

Conradus secũdus

HEinricus ei⁹ nois secũdus impator anno dñi millesimo pri mo. vel vt alij volũt. anno incarnationis tercõ supza mille simũ. octone mortuo germani electores pcesso iuri tñe primũ int tentes heinricũ ducẽ bauarie cesarẽ declarauũt. q̃ nõ ꝙ succession ẽ ꝑ ab electoꝛib⁹ ꝑdict⁹ cesar ⁊ august⁹ electus. impauit ãnis. xxij. Vex ab hiſtoricis ꝑcipum ytalicis heinricus primus appellat. vi dum⁹ tñ ei⁹ scripta habẽberge in ꝗb⁹ se secũdũ scribit. Hothfrid⁹ quoq; viterbiensis eũ heinricũ secũdũ ⁊ post cũ antonius florẽti nus epus claudũ filiũ bezilonẽ vocat. Hãc vocationem igit in se quẽtibus obseruabim⁹. Cũq; tradi videm⁹ suũ in ytaliã aduen tum ꝙ annos. xij. diſſluiſſe. Multa eũ eũ gallis plurima cũ metẽ ſibus bella geſſit. inter ꝑcitatis sibi animis ãgũdam principum in regẽ regni inungit a willigiſo magũtino archiepo sclauos itẽ dictos winedos sibi tributarios fecit. Poſtea a bñdicto octauo im patoꝛ augustus⁹ appellatus ẽ. diademate ornatus. Qui prima expeditiõe sicut pia fic⁹ ⁊ felici in capuã ducẽs sarracenos ibi sedẽ tes. ytaliam ingrẽ cõpulit. Troiãq; vrbẽ i apulie finib⁹ tenditõez ab oppidanis oblata acceptãs. cũ datis obsidibus romã ẽ reuer⁹ sus. Fuit aũt xp̃ianiſſim⁹ princeps ⁊ vir sanctiſſimus. cum kune gunda vxore vgintatem vl certe diuinã castitatẽ seruauit. Quoꝛ suaſione ⁊ precũ instantia stephan⁹ bũgarie rex ⁊ subiecti sibi ꝑpli ad fidẽ xp̃i cuerũt puersi. Sororẽ eñ suã regi bũgaroꝝ i vxorem collocauit. Ita aũt caste ac sancte cũ vxore vixit vt viteꝛq; in mor te miraculis claruerit. In vita eñ ni ꝑternisere gõ ad honorem dei ꝑtinerẽt. Nã ⁊ babenbergẽsem fundarũt epatũ. Et diuus imꝑatoꝛ multis ꝑdijs dotauit ac ornamẽtis decorauit. Sedes ẽp̃ales hilten sheym(vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madeburgã. Argennã. Mysnã. Merseburgã. q̃ barbarica inmanitate adiacentiũ sclauoꝝ vastate fuerãt restaurauit. Beniq; post multa bella in bohemia germania ytaliaq; strẽnue gesta. Obijt ad annũ salut⁹ xp̃iane primũ ⁊ vigesimũ supꝛ mil lesimũ. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortẽ etiã multis claruit miraculis.

COnradus secũdus origine suenus siue vt ceteri volunt nationẽ francus. ⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q̃ a Troia venerãt originem traxe rat. defuncto heinrico imꝑatoꝛe anno salutis. M. xxj. ab electoꝛib⁹ in germa nia celar ꝛeligitur. Qui in heinrici imꝑatoris milicia ordines duxerat. Et suũ in ytaliã aduentũ annis ferme tribus distulit. Per qõ tps multi ytalie magna tes ⁊ populi cõiuratione inita sese in libertatẽ asserere. Et declaratũ cesarẽ cuꝫ aduenisset armis repellere ꝓstituerũt. Id cum intellexisset Conradus. necꝫ eñ in ytaliã obscuꝝ. veniẽs in ytaliã copiosum duxit exercitũ. Mediolanũ cũ ve nisset armis ẽ repulsus. ideo agro vastato mediolanũ obsedit. Nõ ꝓuꝫ inde motuꝝ se cõmunatus cꝫ pa triter incẽsum vrbẽ solo equaret. ꝙ dũ in die pentecostes colonie archiepus missaꝝ solẽnia in xp̃inq; vr bi eccl'a celebraret. p spũm vidit. cõradoq; dixit beatũ ambrosiũ germanis exciduũ. nisi abscederet cõminari. Itaq; conradus inotis a mediolano castris. romã veniẽs aurea a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij utulis inter eudonẽ anglos ⁊ rudolpbũ burgũdionũ reges ẽ ornatus. Inde roma ꝑfectus. pacatas post se linquens ytaliam in sclauos primo. postea in bũgaros duxit. cõpressisq; illoꝝ moribus exercitũ apud tre ueros metensesq; reductũ distribuit in hiberna. Conradus vo imꝑatoꝛ apud treueros ꝑhetatus cum Ru dolphus burgũdionũ rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quãobrẽ Cõradi fidei ⁊ ꝓtectio se cõmisit. re gnũ illi burgũdionũ primisit. qõ ab imꝑatoꝛe in ꝓuinciã redactũ. Et burgũdia postmodũ longo tpe unpta lis appellata ẽ. Rex aũt anglos filiã suã heinrico cõradi imꝑatoris filio in mrimoniũ collocauit. Inde cõ radus deuotõis cã romã veniẽs ꝙ mare adriaticũ rediẽs distemꝑantia aeris multos amisit ꝓcipes re uersus instanciã in traiecto inferiori moritur. anno regni siu. xvij. imꝑij vo. xiij. Fuit vir armis strẽnus consilio ꝓuidus. sapientia sozensi ꝓditus ⁊ cauli. ⁊ in religione xp̃iana deuotus.

COmetes Anno tercio heinrici horribilis aspectu apparuit. flãmas huc atq; illuc dispergẽs. Solis item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq; in sanguinem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup ⁊ sacula ardens instar turris cum magno fragore e celo cecidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraꝝ orbe valida fames est subsecuta. paulo q; post in ytalia tanta peste labozatũ ẽ. vt plures mozi tui cꝫ superstites baberentur. quã calamitatẽ sons in lo thoringia in sanguinem versus futuram indicauit.

Genealogia dñi heinrici imperatoris

Gloriosi atq; sanctissimi imperatoris henrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis virgine sancta. vite sanctitate ac virtutibus precellebat. Ob cuius merita. arborē & eius genealogia. Iridem & maioriū kunegūdis imperatricis posuimus. Qui i morte miraculis multis claruerūt. Arbor aut signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit descripte pgenieī pater. Et in ramis eī & frondibus ab eo descendentibus. Filij & nepotes vsq; ad henricuz sanctum ponūtur. distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

Temporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora i saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat & tandē fidem xpi suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq; sancti imperij a summo pontifice obtinuit. Cuius filius natu maior bruno bella cū tonis gessit & i mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui henricus būlis dicebat. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cuius nomine idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt pmissum est recollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conradus occisi cōradi filius. in regno instituit. Mortuo quoq; sine herede cōrado. primates henricū bumulē coronauerūt. Is duxerat matbildē scrē quersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū & hen-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is dēsilo dictus q̄ ab incarnatione dñi. 995. obīt sepultus Ratispone in cenobio sancti emerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani tegis pī z defensio legi bauarie cultus pī est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo silij z filia vnica primus pius heinricus babenbergen sis postea īpator scōs bruno epūs augustēn. filia aūt geysila q̄ nupta stepbāo regi hūgarie regnū ad xpi fi dē conuertit. Hinc aūt heinricus īpator vroz̄ vt sororē diligens. quā nūq̄ cognouit. Cū plem se nō habitu rū sciret. terrena in celestia cōmutans epātum in honore sancti petri sciq̄ georgij ꝑstituit. pluraq̄ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demon ū magno strepitu aīe cellā beremite sancti trāsiens. beremita aperiēs fenestrā vidit ū de societate interro gās. q̄s esset. Is rndit legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris ꝑperamus. si in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil ꝑsecim⁹. bona cū z mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis at tulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona ꝑiecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurē vnā olle ꝑegi. Ap pellauit aūt calicē diabolus ollā quā īpator eccle merseburgensi in honorē dñi Laurentij sieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc ppō quotannis ostendit. Repertūq̄ ē īpatorem heinricum tūc ad dñm migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

OTtolus quoq̄ magnus opime de romana eccia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo īpator ꝑmūciatus tandē senio gratus lutouicū filū aquitanie tegē z imperij successorē reliquit. Lyodui cus aūt cognomēto pius īpator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem galie. Alterū lutouicū regem frācie. Terciū Rigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vroze sua machildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus epātū metensem rexit. Alter adelberus canonicus inerensis. Tercius palatinus rheni heinricus nose ꝑnūcā baioarie sibi adiūxit. Cui silia a deo data sunt oīm probitate z sanctimonia ornata. silia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico īpatori mīmonio tūcta. cū eo in oīm castitate vsq̄ ad obitū vitā celebre degit. Aerū instigante diabolo eā de malitie suspectā būit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o dē ab heinrico z oībus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo matia te ꝑginē liberabit. Totaq̄ candente massam illesa pcessit. Tandē cū post obitū marti in monasterio a se fundato in bassia cū oīm sanctitate ac virtutibus dominis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dñm. sepulta deīde bamberge ad latus heinrici quā Innocēs⁹ q̄rt⁹ papa. p⁹ ereba miracula sctāq̄ cetus aggregauit. Cui⁹ festū tercō marcij celebrebā

Lozeizantes per annum

OMnigit tpibus heinrici īperatoris mirabile pī⁹ inaudituū. Cū in villa q̄dā sarone in madeburgēsi diocesi. vbi erat eccia sancti magni q̄dā sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dñi. decem z octo viri sūl cū. xv. mulieribus i cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdos temq̄ ipm celebrāte impediebāt Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ sacerdos verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus imprecando inquit. Placeat deo z sctō magno vt ita cantantes pmaneatis vsq̄ ad ānū cozeizantes. Et ita factum ēst toto illo anno sine intermissione aliqua. cozeizando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec laffitudo nec fames

willegisius epūs

illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eoz toto illo tpe attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebant⁹ atchiepūs in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cōgit ad locū venies a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absolut atq̄ aīs altare dicte eccie reconciliauit. filia ꝑdicti cū duob⁹ aliis ꝑ nuo exanimata ē. ceteri cōtinus trib⁹ nocti bus ꝑmis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri vo pe nā sitā mēbroz tremore ꝑdiert. hoc scriptū reliquit vberi tus qui fuit vnus ex eis.

Geisila regina

Willegisius atchiepūs magūtin⁹. Is ortū būlem hūs ꝑiem q̄ currū z bigas facere soleb at. ió i thalamo ornato grossis lris scribi iussit. Cui⁹ ipe clauē sb diligēti cu stodia suis ꝑtroire solus ꝑsueuit. Et legere scripturā. q̄ talis erat. willigise ecole vñ vener. b appēdit z rotas i piere vt statū sue pauptat agnoscere. inde rote in vexillo eccie moguntine habētur. Is heinricū consecrauit.

GEisila vgo nobilissima sororē heinrici īpatoris stepbano vngarie regi collocata. Cui⁹ opa tex ipe z ppli hūgarie integram xpi fidem accepere.

STephanus hungarie rex. filꝰ geyche. ex sarolth filia gyula natꝰ in adolescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ꝛ potentem gloriosum gessit. ꝛ victoriā obtinuit. postꝫ regie celsitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ꝛ filijs in hungariam misit ꝛ figionē eꝝ vltra silvā hungarie aduixit. Accepta vō vxore gesila matrona sanctissima heinrici ꝓdicti sozozis adiuūte alberto pragensi epō primus stephanꝰ rex vir eius. ꝛ postmodū oēs regni populi puersi. ꝛ xpi fidei subiugarūt. fuit eñ innocētia. benignitate. religione. gra. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex eiusꝰ spolijs cenobiū in honore scti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat extrui fecit. Cū vō oīes vicinas nationes sibi subiugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is cū morte puerꝰ Stephanꝰ igif exacerbat. grauī morbo corrept. Tandē sanctitate ꝛ gra plenus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dñice. M. xxxvij. in die assumptionis marie scrōꝝ ꝓsonio aduūgitur. Sepultꝰ in basilica albensi. quā in honore dei genitricis cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua conthoralī.

EMericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex gesila vxore filꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra cōmunē hoīm naturā. diuino munere sublimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ꝛ pietate armatus. fuitq; deo amabilis ꝛ hominib⁹ honorabilis. Cui p̄ administratōnis ꝛ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte puentus p̄ria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua vgo existens. migrauit ad dñm. Qui postea p̄ter eius frequentia miracula. sanctus ab oīibus extimatus est.

LAdislaus hungaroꝝ rex. fide catholica pietate paternus. cōsensu ad regni gubernacula electus. ēsti laus diuinitꝰ data ꝑplō interp̄tat. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunq; imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. sblevatoꝝ oppressoꝝ. pius p̄ orphanoꝝ. ꝛ ab incolis regni pius rex appellabat. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq; croaciā adiunxit. Bella q̄s plura ꝛ cunos būit. de q̄b⁹ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cō tinuitq; duos cunos. ꝛ rex cū triūpho in būgariā redijt. Imualit ꝛ ruscia q̄ regi fidelitatē pollicit⁹ fuit. Irruitq; in poloniā ꝛ bohemiā. de quibus cū gaudio ad p̄ria remeauit. Post hec in prochia castri bihoz inter fluiū kewres in venatione sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsterū in honore p̄ginis marie (quē locū warad nolauit) cōstruere fecit. fcitate tandē ac vtutib⁹ plen⁹ migrauit ad ꝓsoria angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepult⁹ waradini. āno dñi .M. cc. xcv. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

ROberti⁹ rex frācie ea tēpestate. nō min⁹ ptām. q̄ua regalē vitā ducebat. Ista ꝛ doctrina ꝛ scitate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationib⁹ nulli secūdus haberet. quē inento laudamus. Cui preterea tanta fuit religio. vt ēties sibi p occupationes bellicas uteret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac arte pietate hō meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostib⁹ obsideret. neq; horas suas intermitteret. mentā hostiū diuinitꝰ corruerāt. stanniq; irruentibus suis oppidū caperet. Et cū gentilissimus essꝫ musicus ferūt cū seḡntā Sanctus pus assit notis gra cōposuisse ꝛ alia.

EUlbertꝰ ēps epūs carnoten. ympnū chorꝰ none hierlin fecit ꝛ solē iusticie ꝛ stirps yesse. Is a btā vgine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo epūs

HEribertus item archiepūs colonien. vtutibus ꝛ sanctitate claruit.

GEbhardus p̄tius venet⁹ pannoniē epūs vir vtiq; bon⁹ atq; doctissimus hildē tpib⁹ martyriū ab hostib⁹ xp̄iane religiōis exitio gentili alo. Eū capietes incredulī ad currū ligauerūt. ꝛ in mōte altissimo educentes caput ederunt. ꝛ turpiter lacerat⁹ interfecerūt.

UDo archiepūs magdeburgēn. Is in eadē vrbe scolaris indocꝫ obtusi ingenij. ipiozās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat sapiam ꝛ q̄tū. ꝛ cū voc⁹ cuadisset. metropolitan⁹ postea efficit. inemoz p̄rie salutis voluptati idulgēs bona eccl̄ie neglexit. iō oīb⁹ odiosus. Inde i valle bliozz abbatissam ordis cisterciēn. ad libitū būit. i nocte vor itonuit. Cessa de ludo. qz lusisti sat. Udo. q̄ in delitijs p̄seueras. Tādē fridericꝰ canonicꝰ ciuisdē eccl̄ie nocte i choro sancti mauricij videbat turbā scrōꝝ. ꝛ vdonē pena capitꝭ dānatiōis pugil de collauit. q̄ de late abbatisse addict⁹ fuit. ꝛ a vgie maria coz filio accusatus. ac sic insel fine pijt. hꝰ horrēdi p̄digij mēoriā. cruoz ilicꝭ vdonis i marmore cādido ostat ad terroꝝ aliozꝝ eoꝝ.

HEnricꝰ ēps abbas lobien. Et albo abbas cenobij floriacen tū daruēt. scrōs ēps mediol. abbas edonen. ac cmotus epūs leodien. sapia ac scia clar⁹. Siff rogerꝰ epūs belouacen. oīi virtute preclarus.

Linea summoꝝ pontificū Silvester tertius

Gregorius sextus

Clemens secundus

Damasus secūdus

Leo quintus

SIlvester eius nomīs tercꝰ papa. pñs romanꝰ. pze laurētio. in locū pulsi bñdicti surrogatus. nō diu in pōtificatu mānsit. Nono ei⁊ q̄dragesimo die factione suoꝝ bñdictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā applicam sedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bñdictus nonꝰ in reddita sibi sede in vno mēse. die bus q̄ vno supra vigesimū ymanens. ei Johanni archidiacono pāno suo vel venditit vel pmisit kalēdis maijs. q̄ gregorius sextus appellatus. eo eñ tum pontificatus teuenerat. vt q̄ plus largitione⁊ ambitione. non sctitate vite⁊ doctrina valerer. Is tantūmō dignitatis gradū bonis oppīs⁊ reiecti obtinuerat. quē morte vnā nō retinuissent nīa tpa. Hic cū primū sabinꝰ cardinalis nō a collegio ꝫ largitōe pontifex creatus. quo pulso bñdictꝰ tenuo restituitur. tumultuāte vrbe⁊ nūc vnū. nunc alū appetente. Cū pplus recto caruit⁊ malos plures q̄ bonos faceret.

¶ Anno mundi. 6233. ¶ Anno xpi. 1054.

GRegorius sextꝰ papa. sancti Johannis ad portā latinā archidiaconꝰ. vt vt alij scribūt archicanonicꝰ. pōtificatus a bñdicto (vt dixim⁹) accepit. bas ob res beinricus tercius sibi nūciata. iniq̄ vt debuit aio ferens. copias in ytaliam ducēdas ad diem quemte fuisset. in ytalia cū magno exercitu venīēs romeq̄ turbatā rem eccīsticam cōponere ē annisus. pīnbus itaq̄ nō rome solum ꝫ vicinaꝝ q̄ ytalie pnū ac ordinū q̄cūq̄ religiosis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē. in q̄ bñdictꝰ nonus. silvester tercius. ⁊ gregoꝝ sunt dānati. Cūq̄ tanq̄ tria vetterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Synde gerū babenbergēsem epm cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbertꝰ tñ historiar scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam in sua magnitudine bene restituerit cuꝫ latrones quoꝝ securis pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabā/tur. e medio sustulit. ideo a pernitiosis hoibus homicidam⁊ sanguinis bīa ti appetentissimū habitū idq̄ a cardinalibꝰ pdicari solitum. Horum gregorū in egritudine qua postea moritur. cardīnales vocatos verbis castigat. q̄ id qō iuste fecisset liuore reprehēderēt. Inquit cū mortuus fuero eo tpe aūi fores ecclesie sistite. ventibus obseratas facere mādata atq̄ porte cohorte grauī vento aperte sunt. ⁊ corpus olim admiratione introlatuꝫ magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duobꝰ. mēsibꝰ. vij. durante schismate.

CLemēs eius nomīs secūdus babēbergēsis epūs antea syndegerus vocatus pontifex creatur beinrico tercio cesare annuente. vel iupante. in syno do ad hoc collecta. ab eoq̄ beinricus augusti imp. nomīsq̄ titulus pīne synodo ē oznatꝰ. Tradūt ꝺo multi hūc clementē romanos ne terrores supiozibꝰ silēs inciderēt. iureiurādo adactos a pōtificū electoribꝰ pbibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quēq̄⁊ potētē q̄uis ignobilē teuenisse. vt corruptis suffragijs tātā dignitate cō sequī. Interim beinricus capuā vsq̄ pfectꝰ postq̄ satis puincia compoſuerat. romā⁊ inde in germaniā ē reuersus. Hic dū beinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificatꝰ sui āno nono obijt veneno. vt alij dicūt absumptus.

DAmasus secūdus natione bauarꝰ cognomēto bagnanꝰ pōtificatus post clemētē inijt. Is añ stephanꝰ vocatus. q̄ stephani cura clemētē fetūt infecū. qō ea rōne alij credūt. qz illico post clementis mortē pōtificatum p vim occupat. damasus aūt tantūmō tres⁊ xx. dies vixit. Adeo eñ inoleuerat hic mos. vt tam anq̄ ambitioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit deꝰ vindex. vt is ceteris exemplo esset.

LEo nonus natione alemānus. Anno dñi. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani pzulsq̄ de noui principis creatione q̄q̄ intentarēt. beinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cunq̄ rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis platum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se vertit pueritq̄ pbabus brunonē epm tullensem virū simplicem. Cui p voluntatem in pōtificali habitu romā petenti abbas dumiacēlis⁊ videbrandus monachꝰ saxona ētrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq̄ adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus pericula apostatie cuitare cupiēs. papalia depositi ornamenta. vtduxerūt illū romā peregrini habitu incedētē. Tandē die sexti mensis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius tom⁹ peregrinis⁊ pauperibus semp patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari pcepit. Is mane quesitus nusq̄ repertus xpm pauperis loco recubuisse creditum fuit. Obiit autem sui pontificatus anno quinto mense. 1. die. 6.

Henricus eius nouus tercius: Conradi predicti filius, siue vt alijs placet gener. que electores successore tulerunt. anno dñi. M. xl. imperauit annis decem & septē. Is genitori suo nō dissimilis in virtutibus, immo pcelsior ybi betur, accepta vxore pēe vicente filiā regis angloꝝ pulcerrimā. q̄ de adulterio falso accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ℨ relatōnem gigantec molis se opposuerat ſ duello (diuino freꝰ auxilio) defendit. successo poplite. victoria potitus. Vxore inde repudiū ꝓsensit. & in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnatē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos & ioculatores iussit expelli. Atq; ola q̄ illis more principuꝝ in vestibus equis & pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. bonꝰ inꝰ affabilis oīnibus humilis. hostibus terribilis. pauperibus pius & largus. heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bobemoꝝ hostiles aios ꝓ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. q̄ pares bobemoꝝ germanoꝝq; copias. pares quoq; ꝓioꝝ euētus habere vidit. Hs eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreq; exercitu eūdē aggressus oldericū regem ꝓlio superauit. Cū captoq; & p federa liberato egit. vt bobemi quotannis romano principi tributa soluere tenerētur. Diffidebāt eo tpe būgari. & magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minoꝝ numero. ℨ dignitate melioꝝ fauebat. maioꝝ alta aduersabatur. Eūq; sine bc habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro & alboino q̄dam in regem assumpto diffidiaq; nihilominꝰ & certamina inter principes & populos cōmunarēt. Consugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroꝝ saluti opem supplex oraverat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus alboyno fugato. petroq; restituto. regni illius contentiones motusq; sedauit. Rome interim inaudita alias ꝑpōtificatu difficilia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad eōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdicēū. 9. silnestrū. 3. & gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. & syndegeꝝ eꝑm bambergenſ. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt ꝓmissum ē. a q̄ etiā corona imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq; interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā. ptiasq; multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni illis resisterent. atq; inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi oīnibus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs ꝓuincijs regia cessura confirmauit. Landē langwore defaciēs obijt. filiū ꝓlius regem constituens. Sepultus Spyre.

Innocentius gallus & martinus cū gottefrido viterbiensi historiaꝝ scriptores. de bñ beinrici ortu miraculoso. diuinaq; ꝓmotione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus em̄ imperator secundus nulli violatori pacis parcens. Ais hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab imperatore occidi. in silua remotissima fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit imperatorē a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi pnoctasse qua nocte vxor comitis masaluz pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ipator infans iste. erit tibi gener & heres. Qua voce trina vice audita ipator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. ꝑcepit vt infantē occiderent. qui bñana misericordia motiſ. sup arborē posuerūt. regi eoꝝ leporis ꝓcor de pueri adducūt. Dux ꝑterens eū repiens ali iussit. & in filiuz adoptauit. Longo post imperator in domo ducis cernēs būc adolescentē babēs eiz sispectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. ꝓcipiens vt liās regine deferat in q̄bus ꝓcipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis ꝗdcensis q̄ dormienti liās subripuit. ac apertis bijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videns hñc o regina cōsestim et filiā nſam dare velis. vt diligis vitam tuam. Qui cum bijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus sint in silua nigra. birsauia vocat. vbi nobile cenobiū mōacho rum extructum fuit. Cum beevera esse ponūtur mirabilis ꝓlecto deus in oīnibus operibus suis.

Fgnea trabes nubis magnitudinis in celo visa ē inter australē & occidentalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

Henricus hic nobilis imperator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret & paulo ante missam loca iuxta imperatorium soliū pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini & abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eoꝝ iuxta imperatorem ꝓius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere posset. habens ꝓuilegiuz vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq; furore teutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis & alijs cōuocantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū tanta deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est

bunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. bunc diem bellicosum ego fec. quo audito rigentibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem hunc uosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus & indigentibus gratiosum reddemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis & pauperibus omnia preciosa ac baria eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

99

Capsanus astronom⁹

Hugo abbas

Theobaldus

Ermānus

Guido musicus

Lanfrancus

Hermānus cōtractus

Mulefica que dā augurratrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoq; terribiles (vt ferūt) p quos ferme militaria audiebāt

Tempore⁹ quoq; heinrici tercij imperatoris eccla gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq; el egipti orū potentia contra persas invalescere cepit. añ thurcorum aduenū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occupauit. Urbs quoq; sancta cū adiacente regiōe in eor devenit potestatem. Inde p̄fectus califpha oīm impietate plen⁹ deo t hominib⁹ odibilis. inter cetera ncphanda ecclām tumulo resurrectionis (que per venerabilem virum maximū eiusdē loci epm̄ p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij imperatoris instaurata) funditus deiici mandauit. Diruta e auē ano ab incarnatione dñi. M. xvij. quo tempe ei p̄erat vir sincerus berethus nomine eiusdem tyranni auricularis. mīs eius frater. Inde cōtio fidelū ex dolore mestissimo t pluribus augurijs in peius se vtit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dahermitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelib⁹ concessit. Cum autem vires xp̄ianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de xp̄io fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāq; vt nūc est ecclām sancte resurrectionis anno ab incarnatione dñi. M. xlviij. nitro ardore reedificarūt.

Capanus celeberrimus doctor. t maxim⁹ astronomus. Hic tempestate in p̄cio exīs. nonnulla accuratissime scribit. atq; errorem aliquātulus. in ptolomei magni astronomi. calculatione aduenient. videlicet quo ad lune t stellar motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō p̄uenerit. ob ingenij defectum. vel ob penuriā temp̄is. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēp⁹ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt.

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. t canendi modus in sacris videlicet per flexuras t digitoq; notas dinumerādo melodiam reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atq; insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla p̄scripsit erudītione t laude digna.

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. t anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hic fuit ipsis in gallijs insignissim⁹ fuit. q cū apud papiam legendo. scribēdo. disputādo clarissim⁹ haberet. tact⁹ diuino spiritu scolas abrenūciauit. t ad xp̄m remeauit. vbi rebus suis pauperibus erogatis maxima cum humilitate q̄ ad vltī soli deo tanq; verus xp̄i miles militauit. q postea ex abbate cadomē. sact⁹ archiep̄s cātuarien. pleraq; bona in eccl̄is anglie fecit. Hic p̄ ceteris libr⁹ insigne noie Berannullarē ō berengarij errores cōposuit. t alia p̄clara edidit.

Theobaldus etiā no bilis frācus vir religiosus bisdē q̄s tp̄ibus apud viennā t doctrina t vite sanctitate multo i p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Hermān⁹ p̄terea Judeus t ip̄e religiosus p̄dia alemān⁹ ingenij p̄stantissimi vir hactenū tēpestate cū i diuinis exercitatissim⁹ esset. multos q̄dem t egregios cōposuit hymnos. atq; in honorē v̄ginis marie nōnullas celebresq; cōposuit. inter q̄s Salue regina p̄cipua habef. Sed de q̄dratura circuli missa t ꝓpte t accente descripsit. ac quedam alia.

Corpus gigantis .ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigramma erat. filius euandri pallas quez lancea turnꝰ. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis ḡas latinas inuenisse dicatur. ꝑ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadaver in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiatꝰ quatuor pedibus ⁊ semis mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄d ꝑ sībulionis ingenij subtus flāmam stilo fozamē fecit. Quo facto morꝰ aer sībintra uit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitatꝭ erat. vt muro applicatū alta tudinē mentū vinceret. Sed diebꝰ ꝓcedentibus stillicidijs infusum .cōem mortalū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̄ fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor nationē turonenꝭ andegauenꝭ archidiacon⁹ ꝑ hec tēpora cuius diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōsulsus in eucharistie sacro turpiter erraut. et multos alios tūc suo errore infecit. Sed diu ina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hī de cōse. di. 2. c. ego berengar⁹ Emendacionez̄ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oia patrimonia erogauit. factusq̄ ꝑ pauperimus labore manuū suaz quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Onalū q̄z vercellense seq̄ntibus annis in vercellaz ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat⁹ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cui⁹dā eccl̄iastici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dñi. M. xl. claruit. b. iohes fundator ⁊ institutor ordinis vallis vmbrose. sb regula militantis ecc̄lie hī q̄dicti. cui q̄busdā ꝓstitutō

Ordo vallis vmbrose.

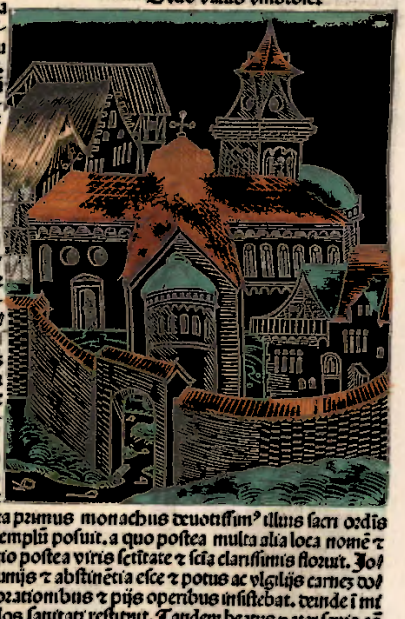

nibus eoz supaddidit. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus ꝑ egualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus fratrē suū obtrūcaverat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoz multoz manu stipatus. oportuit in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monasterio dūr̄ humati in mōtanis tradit. Qui cū se circūuentū videret. nec salutis spes sibi ponere⁹. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter cadit. supplex q̄ illm xp̄m crucifixū cancellans manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus ꝓcibus cōmotus ioannes oīne illud q̄d susceperat odiū. de fratris nece stanum ire⁹ git. ⁊ culpā o ēm cōdonauit. Et cū vltra ꝓgressus ecclesiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōstentisset. ⁊ oīne crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā. capitali inimico pepercisse. Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in ecclia minatis ꝓpe florentiā in monte cui⁹ veneratione vsq̄ in hoc tēps demonstrat⁹. vbi olim fuit monasteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt albozꝝ id ē montis oliuez. Talis igit miraculi monimento vir sanct⁹ ꝓmot⁹. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appenninū ptem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summū in se

S. Ioannes gualbertus monachus

gram maioꝛē exptus ē. atq̄ ita primus monachus tuscissim⁹ illius sacri ordis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ origine duxere. Hec q̄dē religio postea viris scitrate ⁊ scia clarissimis floruit. Ioannes aūt fact⁹ religiosus tenuijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carnes domare cepit. ⁊ otium vitare. ⁊ oratiombus ⁊ pijs operibus insistebat. vnde i miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit oēs abbates variis ex locis p̄uocatos sui exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpta deuote sacramēta sp̄ūm celo reddidit. Anno incarnatōis. M. lxxij. quarto ydꝰ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctoz̄ retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die i ecclesia monasteriꝭ de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Vlma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro & blauo fluminibus in eo loco eroneratur. indeqz nauigabilis redditur. vt Bucuia. baioaria. austria. & pãnonia. ob nauigia danubij non parua sentiant cõmoda. Cum vo hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius & thuronem villas nominabant. Ipsa vo vlma cũ muris fossatis ac menijs antiquis publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a quibus caroli magni imperatoris aucta sit. ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmine e edita sunt.

Vlma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annalibus extat
At qz & an ruqua & preclarnis sit: probat ipsum
Nomen: quod facto desumptum est fonte. qz apta
Vlmetis plena posita est vligine terra
Planctz vbi defoditur circũ vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: & inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma laudum:
Vrbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fuit. sed quondam forte reducta et
Vi belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Preflunt: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauius intrat
Preterea cincta est fossatis iqa profundis
Turribus excelsis. domibusqz impleta decoris

Affluit ꝛ pluri populo. q̄ multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacus extat
Pulcras inter habet structuras grāde labore ꝛ
Arte atq; expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoq; molis in altū
Sustentat laquearia magna: capaxq; frequētis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vllum
Ulma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: q; multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cu m omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo denq; fructu
Mercem agitat: panno lino lanaq; parato
Uescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negocīū variū est: hoīm hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ· ΟΠΤΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Victor secūdus

Uictor secūdus papa gebhardus antea vocat⁹. eccle cyſtetēſ (q̄ olim aurea-
ta dicebat) epūs in ordine decimuſeptim⁹. nationealeman⁹ ex bauaria pō-
tificalem dignitatē poſt leonē adeptus. magis heinrici gr̄a. q̄uā alicui ſcribāt li-
beris ſuffragijs. Uerebat eiꝰ clerus pplūſq; roman⁹ heinrici potentiā. victorez
igit̄ apponūt legato Hildebrando ad heinricū ob eā rem miſſo. q̄ olīa ex ſententia
romani cleri imperatoriſq; pfecit. at victor in ſede olim conſenſu cōfirmatus. magnā
ſynodū abnuēte imperatore florētie būit. In q̄ quidē multos epos. tū ſymonie. tū
fornicationis cauſa ejecerat pūnxit. clericiq; admonuit q̄d maxime ad ſe ptinebat. p
poſita pena bis q̄ leges canonicas trāſgrederēt. Būt q̄ ſcribāt victorē ad heinri
cū pfectū. magnificentiſſimeq; ab eo habitū. alij vo hildebrandū eo pfectū putant
Is eiꝰ heinricū imperatorē. ne alhā ſe peteret iniuſta demulcere cupiēs hildebran-
dum ſubdiaconē ad illū miſit. q̄ opportune euz accidit vt imperator grauī quo obſt
morbo implicit⁹ heinricū filiū romanoꝝ regē ac ceſarē dixerit. Victor aūt ponti-
fex pontificatus ſui anno ſecūdo. meſe tercio. die quartodecimo morit. vacat tū
ſedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus (cal-
linenſis ab bas. victori defuncto in ſtephanū nonū pontificē canonice ē cre
atus. pontificatū adeptus ſtatum curauit. vt mediolanenſis eccla q̄ a romana du-
centis fere annis inſoleniter ſe ſubtraxerat. Inter alias eā maiorem ſuperioremq;
recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliaz atq; burgundiam labe ſymoniaca in q̄-
nata intelligens. hildebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādiſq; prouin
cijs legatum miſit. Qui eo munere ſicut z ceteris diligenter atq; feliciter vſus. cū
aūt ad illū florētie puocare cepiſſet ad octauū menſem. octauūq; piter diem defun
ctus eſt. Florentie quoq; in cathedrali eccleſia honorifice ſepelitur.

Stephanus nonus papa

Benedictus decimus

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ nūcius dicebat. duz vix
exequie pontificis ſtephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentio-
res oppida z caſtella in vrbis terrā poſſidētes capitaneos tūc appellabāt. ponti-
ficē ex factione ſua creare ꝓſtituerunt. prim⁹ tū olim gregorius de tuſculano ex gē
te patricia roman⁹ minuit velitrenſem ēpm inuitis ac reclamātibus cardinalibus
z clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit.
quē benedictū volunt appellari. Per id vo tēpis agnes tercij heinrici impatoris
relicta filij regis adoleſcētis regni curā adminiſtrationemq; gerebat. Mintio igi
tur velitrenſe in romanū pontificatū intruſo. hildebrandus archidiacon⁹ cardina
les z epiſcopi aliiq; eccleſiaſtici cum canonicā electionem rome nequirent facere.
ſenas acceſſerūt. vbi plurimoꝝ conſenſu hildebrando inſtante. Gerardus vir tanto
magiſtratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq; meſe vo
no. die. xx. pontificatu ttiectus. velitras exulatum abiit.

Nicolaus ſecundus papa

Nicolaus ſecūdus

Nicolaus ſecundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus epi
ſcopus florentinus. ob virtutem z animi preſtantiam. abrogato benedicto
haud legitime creato. pontifex maximus ſenis decernitur. Iſq; paudentiſſimus
pontifex eo in concilio ſexmā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ in
ſtituit q̄ diſtinctione vigeſima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secun-
dum quā inſtitutionem factam pōtifi. patribuſq; placuit generale concilij apō
ſtolicū conuocari. Ibiq; anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio
habito vbi epiſcopi z proceres interfuere benedictus abdicare coegit. inde romā
proficiſcens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis ha
betur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore ſuo berengarū ferūt qui
arbitrabatur in ſacramento euchariſtie non eſſe verum chriſti corpus niſi vt in ſi-
gno z figura miſterione. Sunt qui ſcribant heinricum quartum a Nicolao ſecun
do corone imperij accepiſſe. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pō
tificatus ſui anno. menſe. vi. die. vi. z. xx. moritur. Uacat tum ſedes dies. xij.

Alexander ſecūdus anſelmus antea vocatus. patria mediolanēſis. epiſco-
pus lucenſis. mortuo nicolao ob būanitatem benignitatem z doctrinā ab-
ſens etiam pontifex creatur. Iſq; luca acceſſitus in pontificali habitu romā ve-
nit. Ateuero ciſalpini epiſcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par eſſe vt e ſuo
numero aliquis eligeret. Hiberto parmenſi viro potentiſſimo admodū anniten
te ab heinrico imperatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur
Renenſi igit in longobardia pſeudo epi cōciliabulo ſuoꝝ coacto catolū parmen
ſem i antipapā elegerūt. Cui ciſalpini oēs obtpauere. Peter matildim optimaz
feminā. Superueniente deinde catolo in prata neronianis ſub radicibus aurei
mōtis graue pliū ꝓmittit. Repulſus ab vrbe. q̄ cincius rōni preſecti filiꝰ poſtea
egre i arcē adriani pduxit. Cognito erroze heinrici imperator alexādro reſtitit. Ve
nies ad vrbē pōtificat⁹ ſui āno. xi meſe. vi. morit. i basilica q̄ lateranēſi ſepelit.

Alexander ſecūdus

Heinricus quartus heinrici tercij pdicti filius. anno dñi. M.lvij. patre defuncto licz adolescens ab electoribus cesar appellat⁹. impauit ānis. 48. vel vt alij hñe dnq̄ginta. Mortuo nanq̄ pñe sb custodia mñs sue agnetis imperatricis fuit. q̄ aliquāto tpe prudenter impiū rexit. cui pace gubernans. Is postmodū pcliio suoz exceptus. spectis mñs cōsiljs ab eo alienatis. q̄ discessio maxime discordie semīarū fuit. Imperatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū imolui. vitā religiosam elegit. t ad monasteriū fructuariense se pculit. Inde tuoto nis cā. et ab Ottone colonēsis archiepi tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñditur. Hā locoz sanctoz dulcedine capta sancl ogibus t elemosinis vacans. sancto fine q̄euit. Cui⁹ cozp⁹ in eccīa. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tpe Cōradus eius filius secūdo genitus quē pī adhuc viuens ytalie pfecerat. moritt florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victoriosus rome coronatus p apuliā ducto exercitu in priam cū honore reuersus. Fuit longo tpe princeps admodū gloriosus t fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissim⁹. quānis in fine impij ob recōpensationē atrocitatū t pfectionū. multas. ne dū a primcipibus vez a pprio filio pculit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere p ceteris regionib⁹ cepit. Nec cū cepisset nobiles opprimere t vexatui ac ludo magis q̄ administrāe iusticie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. eū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū sumnoz ponti ficū auctoritat ē potēnāq̄ diminuere statuisset. Et ꝫ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem epūm agnate ei⁹ vroze reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Hū bec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonus implicitus. Et cū illos insigni prelio superauit. tamē sbigere nequiuit. Nec tū ex victoria cessit impetrare. q̄ cela suoz militū q̄nq̄ milia amisit. Ea vo ex victoria tantū intumuit. vt nepbaria quedā in pontificem sit ausus. primūq̄ illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiepo maguntino imunxit. Cui⁹ edicto apud worenaciā cōciliabulū quocatū ē. t epi abbates q̄ regnoz heinrici. ne gregorū in pontificem haberē sunt admonit. qua impulsus cā gregorius bos epos cōmissis privauit ecclesijs. Heinrico autē gubernationē utulum t dignitatē regni interdixit oibus principibus t pplis auctoritate aplica absolutis. Inde plāt principes t ppli pars regni theotunicoz maxima animis ab heinrico alienari cepe runt. primiq̄ saxones exarserit in bellum. Cognita itaq̄ gregorij censura heinricus p literas supplex venīam peccat. Eius precibus motus pontifex cantusium agri regiensis oppidū ad matbildim cōcessit. Illuc heinricus cū oībus copijs ꝓpere ꝓperās. deposito imperiali ornamēto. benegatūq̄ primo die ingressum eā mniter tolleras. loco p noctē nō mouit. t glacie ferūt cōcluseq̄ diu mne p asprimū hyemis hyatus solum. in quo rex stetit vel facue. obriguisse. Cui demū pontifex matbildis comitisse adelaidis sabaudiensis comitis interuentu introductū. regē in sinū mris eccle recepit. pace inreuersū firmata. impatoz papiam versus iter arripuit. vbi paulo post pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quocūdā epoz sedi tionibus ꝓcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gisbertū rauennatē archiepm pontificē creat. eūq̄ clementē appellat. t secū roma hostili animo adduxit. vbi ppb anata basilica petri gregorij in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. t cum magno impetu romas venit. pacefactus heinric⁹ in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrāi. filiū iumoze heinricū q̄rtū regem fecit. q̄ anno deinde sexto in pcm ira exacerbescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē eius filio supauit. qua iniuria t dāno cōfractus cū meroze vitā egit lugubrē. ac demus eius dedecore alam exalauit. añ hinc impatoze. nullum ipatoze a pontifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit pmo sepult⁹ inde ad spyrēsem vrbē delatus q̄nq̄ annis inhumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere deprehendit. pacem sectera abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ppulit. apud forcheym i regē electus. a quibus deductus maguntiā in medio q̄dragesime a Sigefrido metropolitano i regē inunctus. postb abito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni dēpelleret. Id vo cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade t incerta victoria vtrūq̄ dimicatū ē. Missi iū q̄dem ab vtroq̄ legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ipe respondit. q̄ vt ab armis discederent. sed pugnā a perfererent iussa. illi iterū primo grauiore plio concurrerunt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti vo erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis epūs cardinalis. aquileiēsis pīarcha. t paduanus episcopus. quibus rndit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret se nullatenus assensur. Heinricus igit coactis summo canatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduentē ti tutis castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulnerat⁹ longiuscule retrocessit heinricus fuga. plapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expiraus in Merseburga sepelitur.

Ordo grandimõtensis Inictũ habuit anno .1078. p Stephanũ.

S. Stephanus

ORdo grãdimõtẽsis sb pẽe ste-
phano. Anno dñi. M. lxxvj.
ortũ habuit. hic filiꝰ stephani nobi
lissimi viri de auernie partibus. a
pẽe suo in puericia ductus ẽ beneuẽ
tum. vbi a sancto Milone archiepo
rij. annis educatus regulã bñ viuẽ
di didicit. demũq; disce dens gra-
tus multis heremis. ⁊ de canonicor
monachor ⁊ heremitar vita q̃ mu
tanda sunt memorie ꝑmendans. in
achaiam ꝑe lemonicas ad montem
nemorosum. q̃ nuretum dr̃ xpo du
ce uenit. vbi fontes repit et rupes
terrã deserta. ⁊ iuxta q̃ tota fluctibꝰ
nouo hospitĩ suo potũ fr̃ zadissimũ
⁊ domũ ventis expositã offerẽs. af
flictionẽ corpis ⁊ requiẽ mẽtis ma
nifestis iudicijs ꝓmittebat. Tunc
gaudẽs stephanꝰ. ibi deo se famulũ
oĩm tpe spopõdit. Trigesimũ erat
sue annus agens habitare cepit he-

remũ in ieiunijs vigilijs ⁊ oõmbus ꝓfuturis seruiẽs deo. cibus ei panis ⁊ aq̃ ⁊
interdũ farine siliginee sordidiusculi atq; post q̃ disponẽte deo discipulorum ei
numerus creuit. Insimul nõ q̃si vnꝰ ex illis factus est. ꝙ minor oĩbus illis. Tã
dem i infirmitate ꝓstitutus in q̃ decessit fratribus ait. Deũ vobis relinquo. cui
sunt vniuersa. Et amãdo paupertatem et adhesertis. tpe pudẽtia q̃ gubernabat
oĩa vobis largiet q̃ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm anno etatis sue
lxxx. In ordine diaconatus cõstitutus. Pio pẽe ordinãte frẽs petrus lemonicensis
in porcem elegerũt. sub cuius regimine ꝓfecerũt frẽs. monachi sancti augustini lo
cũ pdictũ mutare in quo deo huiusmodi ceperũt caluniari. ꝓtendẽtes ad ius eor ꝓ
nere. Sed q̃ potius aufferenti tunicã ⁊ pallũ volebãt dimittere. hinc locũ aliũ p
grebant. vbi caput sue religionis instituerent. nullocq; idoneo repto. Tandẽ ꝓsi
liũ interũt. vt locũ idoneũ deus ostenderet. Et cũ ter agnꝰ dei cantatũ esset. vox ce
lestis audita ẽ. In grãdi mõte In grãdi mõte. Quã prior ⁊ non
ni ullfrẽs audierũt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum sanis muretũ vicinũ ecclesiam ⁊

Petrus Damianus

domos fecerunt. Et accipiẽtes scũm corpus in grandi
mõtẽ trãstulerũt. Pancisq; scientibus subtus ꝓsbiteri-
cum aĩ altare recondiderũt. vbi post palliteus posit
inscius sanitatẽ accepit. ⁊ cecus visum. ⁊ alia mira cula
fecit q̃ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

PEtrus damianus doctor ⁊ eccle ro. cardinalis
epõs. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. Hijs tẽ
poribus eas ob res multo in ꝓcio bñus ẽ. in ytalia vi
ta ⁊ scia insignis. q̃ ⁊ nõnulla laude digna edidit opu
scula. Sermões ãs elegãtes. scripsit ⁊ regulã heremi
tica. ⁊ de ordie vite heremitice. Itẽ libꝝ õ iudeos. nar
rat ⁊ plura exempla q̃ suis tpibus cõtigerũt. Erat eĩ
vir religione ⁊ hũilitate ac sapia notissimꝰ. Qui cũ
cardinalis epus esset. vt soli deo hũilitate seruiret epa-
tui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cũ a gregorio põ
tifice eã ob rem reprehenderet libũ pulcerrimũ ad eũ
scripsit. reddẽs rõem q̃re epatũ dimiserit. Bñicus aut
lorica ferrea vestitus erat ad carnez. duobusq; ferreis
circulis cinctus in corpe ⁊ duos p armos brachiorũ.

Jsaac medicus

IOannes medicus cognometo serapion p idẽ tẽ
pus claruit. Et de simplicib medicinis multa cõ
scripsit ac libꝝ breuariũ de morbis arcendis. Et q̃m
a cereris medicis rosas collegit. Serapio cognomi na
tus ẽ. Serapio eĩ roseũ sonat vt testis ẽ Plinꝰ lib.
12. ca. 13.

Jo. Serapion

Beno ⁊ Arnulphus

ISaac Venimitrã medicus celeberrimꝰ salomõis
medici filius. Et ipe tepestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ⁊ pticularibus de se
bribus de vrina. ⁊ stomacho. In pbia ãs de elemenis ⁊ diffinitõnibus tractatus composuit.

SEno epus treuerẽsis a comite treuerorũ theoderico capt. ⁊ tercio de rupe ꝓcipitato. tandem gladio ꝑ
cussus interijt.

ARnulphꝰ ãs scũs cenobio scti medardi signis ⁊ vtutib pollebat sua sctitate elegit. ꝓsitũ inclusio
nis. Inde abbas eiusdẽ monasterij tandẽ iussu pontificis summi epatum lugdun. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicor regularū. tpe gregorij pape septimi t heinrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccia abtī qntum beinacēsi. Qui primū ab aplis. postea a dtō Augustino cpō t doctore eximio regulariter institutus sub mgro yuone veuerabili ciusdē eccie pposito. postea carnotensi epo. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto symphoriano. Ad istū ꝙs ordinē pertinere dēt ordo premostratensiū de quo in sequentibus.

Yuo clarissimꝰ canonicꝰ doctor t carnotēsis epi scopus apud gallos maxio in pcio habef. q t inter cetera sue vtilis et ingenij opa. q edidit. p ost ysidor hispalen sem cpm decreta collegit. Et ab hrcuiaut aplica. atq ea i vnū collegit volumē. qp post modū t qdā hugo cathalaunensis epūs. Et post cū Gratianus in meliorē formā redegit alia ꝙs meliorem digna composuit.

Yuo episcopus

Rasis medicus

Rasis medicus sen. teraꝛ canonis. L. 3. c. 7. incamerb ū eū appellat. q cū in almasoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadē lingua ex olibus aū se medicine auctoribus insertas collegit volumina. Et primo de medicinaū correctione li. j. annotationū lib. j. De cura morboꝝ nūcupat. Liber continentē oēm medicine sctam. Continens rasis appellatū. Liberq almansoris ad reges ciꝰ nominis. Decē morbis puerorū libri. ac diuisionū liber vnus. In astrologia quoq apbonissimor atq in alchimia libros duos t alia multa.

Mathildis comitissa

Mathildis comitissa nobilissima t optia atq illustris femina. q hoc tps cū ro. eccīa bene sentiēs. vtute t rebus optime gestis clara t inclita vbiq pdicat. Hec cū nobilissimū bonifacū t magnificū virū. t beatricem heinrici filiā būt parētes. Que cū vntea esset filia. post ipos parētes in dño luce. p arme regij ferrarie. mātuecq ac ciꝰ ethrurie pris quā nūc primonū vocamꝰ successit. Quādoq ī tota ytalia clarissima fuit. Et ꝓterea qndam principē noic gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardꝰ t guilielmi apulie t calabrie ducū. ꝙ t heinrici potentiā ꝝ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q de ecclesiasticis iure occupauerāt restituere coegit. Hec cuꝰ heinricus filius heinrici cesaris in ytalia a pfe missus dñ apud parmā vrbem matildim t eiꝰ virū. pfligasset. t gothefridū interfecisset. tpa mulier ꝛxone ostensem (q proxis viri in ḡro gradu ꝛsanguineꝰ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo q aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregorij cōsiliū pontifice. qd sup hoc agere cōsileret. Cui pontifex iniunxit. vt pmꝰ ab eiꝰ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps ozonibus t vigiliis deo t ro. eccie militare studuit. Tandē vo āno salutis nre. lxij. etatis anū sue sexagesimo nono in bonde no agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāq omes suos t ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa quecq aurea t argentea. vestes quoq ois pretiosissimas ecclesijs ꝓdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ipa ꝓ maiori gte sua impensa cōstructum. ac canusiū frixionarūq mōasteria. atq alias basilicas plurimas pdijs t alijs donarijs munerabilib⁹ ampliauit. Quis gestis in extremis cōstituta omia xpi sacra ab anselmo epo deuotissime t reuerenter suscepit ens. postq etā oīe eius primonū beato petro cōdonauit. sanctā aiam deo reddidit. Eiusq corp⁹ (nullo honoris genere qō impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis t populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. t in mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

IDem tus antipapa hoc anno ab heinrico cesare primo epoꝝ male sentiēntiū synodo habita. ꝓtra gregorium papam. in germania pontifex creatur. t clemens appellatur. Qui cum heinrico t eius filio omnibus copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. t in vrbē deducto nec recepit. eidem post multa gesta morte subitania correptus sceleꝝ penas dedit.

Anno mundi. 6275. Anno xpi. 1074.

Linea summoꝝ pontificū
Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

GRegoꝝ⁹ et⁹ nois. vij. papa. natione hetruscus. pbr̄ sanctensis. pbr̄ bonicio yldebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrū pontifex factus. Vir dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus t populus cū funeris pompā concrepanti yldebrandū archidiaconū acclamarūt. a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosdē clamores exciti cardinales cōclauis ingressi eūdem canonice elegerūt. quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat henrici quarti cesaris regni duodecimus. p quē tps bello ille cū saxonibus grauissimo implicatus erat. Vir certe deo t hominibus gratissimus. prudens. iustus. clemēs. pauperū pupillorū ac viduarū patroꝝ⁹. Et ecclie ro. ℨ hereticoꝝ improbitatē t malorū principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare conantiū vnicus. ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim henricū imperatorem admonet. ne deus ceps largitione corruptus. epatus et bñficia alicui p symoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriⁱ⁹ itaq; oratores ad regē misit tenūcia turos se si in pontificatu cōfirmaret. nullatenus errores illius tolerarurū proinde aut aliū pontificē fieri curaret. aiūt se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tñ sacti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum pbuit. Nichilocꝝ nuⁿ pstitit in sentētia hetricus. quāobrē oratores bremense epm q regis puritate aditor impulsoꝝq; fuerat excōicato. romā sunt reuersi. paulo post hermānū bambergensem t aliū constanciensem epos rome ag̃ētes. t de symonia conuictos pontifex dignitate priuant. reuniō subinde q̄dragesimali aduēiente gregoꝝ⁹ pontifex palū lateranū cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiepūs t maxima longobardie epoꝝ pars. Cui⁹ inde admonitioni henricus suadēte giberto obtēpare noluit. immo gibertus vir seditiosus p̄ra gregoriū Cinciū ro. ciuē p̄fectiq; vrbis filiū virū vtiq; temerariū pcitat. quis structis insidijs pontificē i natalis dñi nocte celebrantē cepit. t in turrim recluſit. romani seqūti die eū liberāt t cinciū psequūtur edes eius subuertūt. q ad henricū confugit. quos oēs papa anathemate notauit cinciū t adiutores. henricū q̄s dignitate regia priuauit. Verū paulo post synodo habita in ea multa constituit. henricus ite habitu pcuntes epoꝝ male sentientiū. Gibertū denuo pontificē creat. clementēq; appellat romā veniētes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberatⁱ⁹ secūq; captiuū ac salernū pduxit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mēse vno. diebus tribus sancte t pie moritur.

Victor tercius papa desideri⁹ antea vocat⁹. montis casini abbas pontifex creatus. statim Gregorij partes suscepit. contra gibertum antipapā tutandas qnā ob cām henricū imperatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq; ferūt ei⁹ fraude (vt martin⁹ scribit) veneno in calice tecto. dū sacrificat necat⁹. Alex vt Vincenti⁹ sentit dissinteria periit ex quā id a suspitōe veneni nequaq; alienū. veneno em̄ petiti corruptus t labefactatis intestinis interdū in dissinteriā vnim̄. anno igitur vno. mense quarto. pōtificat⁹ sui. non sine suspitōne dati veneni moritur.

Anno mūdi. 6285. Anno xpi. 1084.

URban⁹ et⁹ nois secūd⁹. otto vel odo antea vocat⁹. monachus ebroniacensis primo. deinde cardinalis hostiēsis. postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creat⁹. vir q̄dē doctrina t sanctitate vite q̄ uis gradi magistratu dignus. Cui⁹ etiā plurime ad matheldā extant epistole succo plene. Is vbi parū romanis reb⁹ notis studēnt⁹ fidens. melphim se cōtulit synodū habiturus q̄ tuⁿ⁹ eō pficisci liceret. pontifex itaq; cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias pfecturus. placente synodū habit in q̄ licentiā ordinādi ecclesiasticos minisce compescant. Inde vbi in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Cuiq; inuenim⁹ gibertū antipapā postea vouisse. vt vrbanus secūdus pontifex romanⁿ⁹ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornamentiq; claromontensi in gallia statuisset. eo anno q̄ xpiane salutis nonagesimⁿ quartus supra millesimū fuit sacinus est aggressus maximū excellentissimūq; oīm q̄ fuerint pontificis romani cuius spiā dictu auspicijs t auctoritate bacten⁹ intentata. Liberande em̄ a turcis sarracenisq; hierosolime t conuicinenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus t ea que concilio interat ex omni orbe xpiano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ipe eleganter doctus ornatissimā habuit oratione. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūq; crucis susceperint. quo facto romam statim rediit vt compositis in ytalia rebus. ytalos quoq; animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro sceleratissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū ecclie statū animū adiecit. Tandē vir sctus post multas pſecutiones t labores duodecimo pōtificatus sui anno. mense quarto. die. xix. apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis moritⁱ. octo kal. augusti. eius corp⁹ p translibertinā regionem ad vrbem ab inimicoꝝ insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt ad. s. petrū delatū ibi honorifice⁹ sime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiū in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in diocesi gratianopolitanēsi a brunone theologo viro sanctissimo inmūi sumpsit. q̄ post sue institutionis originē auspice xpo in rebus ac ꝓnis augmentū accepit. ꝛō ab alexandro tercio ꝛ ūro ꝛ ceteris pōtificibus summis. approbatus sic ꝓfirmatus extitit. ac variis ꝓuilegijs dotatus. Cū inter omnes ordines ecclīastic⁹ cos ꝓmatū non rōne tpis ꝑ rigorositatis semp tenuit. Et ꝓpterea cum specio|sissima ecclie columna appellant. Ex ꝫ ꝗs stupendo euentu principiū habuit. Cū ī floreret a ciuitate parisius gymnasiū celeberrimū floreret. ꝛ ī oīm genere doctrinaꝝ cꝫ varijs regionibus scolares atq̄ doctores clarissimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus singularis scientie claritate. ꝓbitate vite. maxime fame pollebat. Cui post obitū in ecclia solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magistroꝝ ꝛ aliorꝝ cōueniebat. Corpus vo mortuū in feretro positū dū exequie celebrarent surrexit. Et in loculo residens voce magna cūctis audientib⁹ clamauit. Justo dei iudicio accusamus ego dicto. vt primo audiuit. de qua voce omnes territi obstupuerūt vereuerūt ne sepulture ea nocte traderet. ꝑ die seq̄nti iterū cōuenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad spectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma ꝓfata vba dixit. Et vt exitū huius rei scire possent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Justo dei iudicio damnat⁹ sum. qđ audientes pene exanimes reddidit. ideo ecclīastica sepultura damnat⁹ fuit. Aderat ad hoc spectaculū bruno q̄ discipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab omnibus sanctus reputatus misere perijt. Nūq̄d ꝛ nos perire volum⁹. ꝛ nō ponius saluari. nō est locus salutis nisi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti solitudinem quesierunt.

Benno ꝑm⁹ cartusiēs

BRuno vir sanct⁹ ꝛ clarissim⁹ pbr̄ atq̄ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a puericia etate erudit⁹. remensis ecclie canonicus scolarīq̄ apud pisi⁹ mḡr bisdē tpib⁹ cū ī gallijs legēdo scribēdo ꝛ disputādo clarissim⁹ haberet. Relicto seculo ꝛ pompis ei⁹. cū septē viris doctissimis in heremū cartusie secessit. Ibiq̄ monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersationis satis arduū ibidē instituunt. Quē rigorē obseruantiaꝫ post annos ꝗdringentos vsq̄ in presentē annū seq̄ntes summe obseruarūt. habēt em̄ ꝓlixa ieiunia. omnibus sextis feriis in pane ꝛ aqua. ab esu carniū se abstinēt. etiā in grauissima egritudine. q̄ ad vestitū sp̄alicio ad carnē induūt. q̄ ad solitudinē. nūq̄ exeūt excepti ꝓpter ꝓcuratore. ac in cellis soli manēt cū arto silentio. vigilias magnas hīt ob officij prolixitatē. Cui⁹ sancti ꝓpositus hugo gratianopolitan⁹ eps q̄ ab eodē bruone habitū monasticū ꝓcepit auctor fuit. Ferūt ꝛ aliqui inter ceteros bruonis discipulos vrbanum papam vnū fuisse.

Hugo eps gr̄anopolitā⁹

HUgo Gratianopolitanus eps. Cui⁹ nūc de eo prefignās ꝑ somnium elegantem puer ꝓcepisse ait. quē sistendū dei alpetib⁹ sancti in qb⁹ erat ꝛ. b. petrus deferebant ī celū. ideo natus ꝛ puer sactus addiscendis lr̄is applicet⁹ fuit. Sperabat em̄ singularis meriti ꝛ gratie futurus apud deū. diuia ꝗs gr̄a plurima virtutū ornamenta ī eū cōgessit. berem⁹ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ. berem⁹ canonicoꝝ regularīū ꝛ apud sanctū mr̄ennū. ꝛ apud gregoriū rom⁹. cōo annuente celerūt. Jpaq̄ spualiter ꝛ corporaliter fouēte ꝓsecerūt. Hic ī solitudine cartusie deus sue dignationi ꝓstruēte hītacilū vidit ꝑ somniū. stellasq̄ septē sibi ꝓstātes itineris ducatū. Et scitat⁹ ei⁹ odore tractī ad ipm̄ venerūt septē viri q̄ oēs vno desiderio successi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū ꝓmus vt ꝓmissum fuit mḡr bruno vir religione ꝛ scīa famosissim⁹ aliiq̄ quatuor līrati ꝛ duo laici. ꝗs hugo benigne susceꝑit ac voti cōpotes fecit. Cui⁹ ꝓlio cartusie solitudinē intrarūt atq̄ extruxerūt. Hic at̄ sctūs vir miris virtutib⁹ ornat⁹ q̄ cūctis imbi hītantib⁹ insigne scitat⁹ exēplū ꝓbuit eccie dei admodū vtil. ep̄alē sarcinā eructare ac deū aie vacare desideras. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. Ejus semo grauatus. Credebat em̄ sola auctoritate ꝛ exemplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse debilis ꝛ egrotus. q̄ quiuis ali⁹ sanꝰ ꝛ robust⁹. Jude cepit indies magis deflecte aderāt viri de cartusia ꝛ de caliensi ꝛ excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec vlla persona secularis ad obsequiū admittebatur. Tandem anno domini. M. cxvij. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt. qui per Innocēciū secundū sanctoꝝ cathologo est ascriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ p liberanda hierosolima facta tpe vrbani secūdi. Anno. 1094

Emporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em oim dicta mirabile. vnico vt apparuit ore paolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Vt fortes. ea que communis in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et iussit in expeditionem p̄seu erantiqꝫ in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insigniūt. Dum vo pontifex cum p̄ribus de imperatore deligendo consultant. mīta hoīm milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosqꝫ intra menses trecent. mortaliū milia in id devota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati p̄incipes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusqꝫ oim petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens p alemānam bungariāqꝫ perrexit. Cui gothefridus eustachius t balduinus fratres cognomine bolionij comites eñ bononie gallice. t quidā potentissimi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores vo p̄stantiū ducū t nobiliū manus. hinc podiensis epūs belli dux. t Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Etrobert⁹ flādrie. t stephan⁹ carnoti comites. trāsmissis alpibus p ytaliā iuerūt. primo romā quenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Tripartito p̄fecte copie. vna beundulū. barulensem pozū alia petit. Et tercia y drūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ bominū ytalice iuuētutis in eādē expeditionē p̄fectꝫ. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosqꝫ ducos adeo continere scīuit. quin in constantinopolitanos fecerūt hostilia saeris spoliatis. p̄motus itaqꝫ suoꝝ malis alexius imperator petrū compulit. negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ trajicere. q̄ nycomediā primo. moꝝ niceā pueniētes ciuitatez ip̄am natura t p̄sidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci vo nō mō tunc. ſ petuſqꝫ a claramōte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidionisqꝫ perfrēdere nec essarijs cōmunita. Verum cum obsidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturqꝫ passim milites xp̄iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relingre obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus constantinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret t cōmeatū p̄beret. Iterūqꝫ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militū g lac;

Nicea vrbs:

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūq; missis. rex oim inopia oppidani pressi. dies post duos z q̄nq̄ginta ab initio obsidionis tradere fecere. Inde munita vicea. iter p̄loca deserta facere necesse erat. bisariā copias diuisere. Cū autē boamūdus berbidā solum ad triū quendā inuenisset. equos z iumenta reficere constituit. Subito eius sarracenī adorti sum. quē oppressissent ni hugo z gothifred⁹ cum q̄dragīta milib⁹ eq̄tū p̄sidium opē tulissent Pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄draginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoz dnr effusa fuga inde abiens. Inde xp̄iani segenbus iam maturescentibus adiuti sine vllo incō modo ycomū primā lycaonie ciuitatē puenere Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate beracleam tarsumq; cepere. Tum b alduin⁹ p̄stantis animi z ingenij vir primus oim in assia domin atū adeptus ē. Tarso donatus. fleuit inde in ciliciam maiorē exercitus q̄ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie i antiochiā mouere: trāsmissis altissimis mōtibus. Aliquot inde p̄gressi milia passuū xp̄iani ad flumē puenere vbi antiochie ppe cōtiguū farfar vocat. qō vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē p̄emplari. captiuos scisciti sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Rīderunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoz monumenta būt. Reblata prius inde ab antiochio octauo dūtaxat eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplici q; circūdatur muro. pars cuius interior laterīcio. exterior q̄draro lapide structa ē. Eaq; superbas p̄se ferens spectat ē. cacumine arx ē. natura loci munita. vt oīes sit machinamētoz conatus. o ia oppugnantia ingenia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus. agros habet fertiles. z glebe maximā vbertatē. vicin usq; lacus optimis babūdat piscib⁹. Recedit a maiestate ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ozn amēta. Q̄ petrus apostoloz princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; a d'quē eusebius Lucas eadē oriūdus ciuitate apostoloz inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt xp̄iani regis antiochi nomē aboleret. Eam de suo nomine theophilā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt epos tres supra q̄nquaginta z centū patriarche suffragan cos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani ad eam vrbem natura loci densissimo sōlimiq; muro munitissimā deuenissent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit salutis vestre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clarissimo. post diutissimā obsidionē capit̄ pyrrho antiocheno cui a domio dū potente vrbis ingressum prebēret. Quā boamūdi virtutem admiratus. tradituru se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū impetu p̄cesse boemūdo paterentur ingressi vrbem xp̄iani oīm fere pepercere i p̄sidio sarracenoz tātūmō dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta trāsiit. Vera superuenīte corbane persaz regis milites gnandi copiam facit. Penuria rex oim vrgente decertare instituit.

Lancea dominī

CUm res xp̄ianoz in antiochia p̄fecto afflicte erant. vt apparet ēt oīm desperationis. plena in qe diem sutura. nisi deus noster xp̄ianoz salutem tutelamq; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanq; lancea q̄ ubi xp̄i latus in cruce aperuit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine p̄fectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cum hostibus confligere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq; vexillo optimo. Quam christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemūdus. accedit. Quorum de numero ad centum milia perisse constat. Et quinde cum multa camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema inopia ad summā oim rex vbertatem ob lancee ipsius miraculum peruenerunt.

Hildebertus epūs

HIldebertus cenomānorum gallie episcopus. vir ingenio z scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac careres ac vincula apud romā pro christo z eius ecclesia sustinuit. Ubi z epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdam elegiacos de suo exilio. libruq; perpulcrum. de tedio huius vite quetimoniamq; sui ipsius partim metrice. partim ue prosaice composuit. atq; o rationem deniq; ad trinitatem pulcerrimā ac adiuersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

SAnctus quoq; Maurilius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus, eo tempore vixit.

Ordo Cistercien'sium

ORdo cisterciensiū anno dñi millesimo nonagesimo octauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij primo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub dicti abbatis regula. multis tñ additis cōstitutionib⁹ confirmauit. Et plurimis priuilegijs totatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasteriū religione ⁊ spiciuū ac fama celeberrimū nomine molisin⁹ fundasset. Et variis deinde possessionib⁹ atq; viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas virtutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vberrima spernētes ac pauptatem eligētes. vn⁹ ⁊ viginti mōachi cū pie roberto egressi. post abrupta cōuallū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit a deo ordinatū locū acceptant. Ibiq; nouū locū religionis ⁊ ordinē instituit. a q̄ loco cisterciensiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et bugonis archiepi lugdunēsis sedis aplice legati. ac walteri cabilonēsis epi. beremū in abbatiā extruere ceperūt. Quā breui in oibus mirū in modū creuit. ac viros innūerabiles doctrina ⁊ sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti q̄tuor sanctor⁹ abbatū sepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum suo epigrāmate.

RObertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in pa⁹ rochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cuz alberico. odone iohanne. stephano. letaldo ⁊ petro monachis beremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ bugonis archiepi lugdunēsis ac omnis burgūdie ducis vt districtius maior instituta obseruaret. In cabilonēsi dioecesi monasteriū fundauit. Inde ad molisimū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locus successit. Cui⁹ industria in scā religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pasca li summo pōtifice priuilegijs exeptōibusq; totat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

STephan⁹ abbas cisterciū religionis pauptatis ac discipline regularis amator. anno. dñi. cxvij. tpib⁹ huius q̄nti cartam caritatis auctoritate singuli aposto lici cōfirmatā fecit. Is ob paucitatē ingredientiū alio afflictus verētes obsistantiā admodū rigidam. in nocte p somniū vidit ingētē multitudinē boīm claustrū adisse Illico seqnti die bernardus cuz fratribus ⁊ comitibus ingressus ordinē cisterciensiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

¶ Hierosolimor⁹ recuperatio. ⁊ regni eius apud xp̄ianos principium.

DUces christiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea vo mortuo bugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ cesariā cappadocie obsidebat profiasci hierosolimā cū exercitu instituere. in liciam simul cōuenietes. Ierosolam oppugnare adorti. mbus mensibus frustra psumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederūt. Postera die sonaz matj quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisq; castris berbelon oppidū arduo in monte situm est peruentum. Becumdus ad vrbem sebariū in cuius finibus ab aqua laborat um est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris barutbum vrbē maritimā poenere. Et sb inde ad sagittā post ad surrū tdbiue ad acrū singulis castris ē descēsum: perēteseq; p diē-q̄ secuta ē inuersi iuti. nonam oppidū caypbas noie tandē decima die ad cesaream applicuerūt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus asserit hieronimus burgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. berodē ꝫ marinimos insano extructa opere. de augusta cesaris octauij nole cesareā appellasse. Morati apud eas dies duos. tercio ramolas adtes. eas inuenerūt metu a turcis sarracenisq; desertā. Exinde mot⁹ de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres hō tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: tubis pars t cantibus optimū maximū ibesum venerant. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in sacrūq; pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq; sepulcrū dñi salutabat. Ea aūt vrbs (vt pmissum ē in superioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mō nibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut pximo in agro. nec fontes habet pter vnicū syloe annē tenui t qnq; p estatem nulla fluentē aqua. Qui monte syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquaz necessitatē. cisternas aquā ptinentes pluuiā intus t extra ager multas et xpe infinitas habet. pinet aūt eius ager ad varias gentes xpiani nois inimicas. Nā arabes mo abitide t amonite ab ortē tali plaga. Sedumei egipti t philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q t Acon Tyrus t Tripolis. ab occidentali. ryberiasq; cesarea philippi regio tecapoleos t damascus a septēriona li in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq; pximum ad hierosolime menia portasq; venit ē. nihil antiquius duces duxere q; vrbe in circuitu lustrata. metandis q; opportune castris. loca ducibus exercituiq; dinidere. Christiani igit compato omis sartam cōmeatu. qtuor locis oppugnare vrbē magnis virib' adorti. cā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. pcipua tū in recuperanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit. balduino q; potestatē secit. vt in vrbē descendens xpianis portas reluderet. quibus certe irrūpentibus tanta ceres facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt moriēnū cruor tales hoim supgrederet. Cepissent eadē quoq; die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda rediturni esset ciuibus. miserabili voce plangentiq; supplicantibus. Et per eos pfidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq; modum hierosolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono t nonagesimo supra milesimū salutis anno. Postq; be racliq; imperatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. t illius purgatione a cadaueribus sarracenis inuicta. exuerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel pni repentes perrexere. idem fecit omis xpianoz multitudo. Penu postea latebras pdeūtes xpiani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsuere. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberat vbi passus vbi deinde obseruatus. t demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creationē eū eis cōuenisset xpiana nor exercitus. nec vota ferutari. nec suffragia inin' oportuit. Qō illico gotfredū boloniū regem non magis multitudo omnis. q ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq; ducū humeris ad sacrosanctū dñi sepulcrū gotfredus inter missay solemnia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius tot munū vrbis qō tanta principū populoruq; xpiane expeditionis concordia oblatum erat acceptit. regni vō titulū t insignia ideo se nolle dixit. q; indecēs nephariq; duceret diadema aureū peccatore hominē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madēte sanguine coronam gestasset. Inde armulphus psbyter. Sed nihil in humanis reb' qō ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno eīm vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater eius gotfredus febre correptus obiit. magno oīm xpianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xpiane saluti supra milesimū centesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq; re ab se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus t ipe liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarracenis magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos pax pfulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses t venetos t acon vrbem terra marīq; oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq; fugauit. indeq; egyptios secundo prelio superauit t caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū t occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vt se sunt due lune parum ante diem. vna in oriente t altera in occidente. Non multo post Cometes longos t flameos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intuemur patrie huius excidū minantem.

Anno mundi. 6293. Anno xpi. 1094.

Linea summoꝝ pontificū
Paſcalis ſecūdus

Gelasius ſecundus

Calistus ſecundus

Paſcalis ei⁹ nois ſecūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre creſcentio. mīe alfacia. Raynerius añ pontificatū vocatus vrbano pontifici ſbſtitut⁹. qđ gregorius ſeptimus ob virtutē ⁊ doctrinā ſcī clemētis plybyteꝝ creauit. In q̄ dē loco clerus ipe poſt vrbani mortē. eūdē paſcalē vita p̄nata ꝓtentū ꝙppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ lactantē pontificē creat. q̄ dicerat humeros ſuos neq̄q̄ tanto oneri ſuffecturos. ſed experente pplo. eligente clero collaudante cardinaliū ſenatu pontificū munus ſuſcepit. maxime vo cū ter acclamatū eſſet fanct⁹ petrus raynerii virū optimū pontificē elegit. Cui poſtea paſcalis nomen indidere. tiara capiti eius impoſita comitante pplo ⁊ clero equo albo ad lateranū pducitur. Inde poſt vnctionē coronā de more accepit. eccleſie poſtea labenti ꝝndam ſeditionibus cōſulturus. copias ſuas in gibertū antipapā mittit qui nō multo poſt ſubita morte correptus. a malis tū eccīa dei nō ſtatim quieuit. Richardus campan⁹ comes albertū q̄ndam ſufficit attellanū cui q̄ ſtatim a bene ſentientibus abdicare ſe magiſtratu coact⁹ relegat. Cauerſes aūt agri p̄neſtini incole theodaricū q̄ndam pontificē creauere. Qui ij q̄s pnā ducti q̄nto ⁊ centeſimo die e pontificatu deiecti anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccīa romana paſcalis vir magni ingenij animi vrbē caſtellanā ⁊ b eneuentus ab hoſtibus occupatā recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus ſtrenue geſtis in ciſalpinā pficiſcit vbi guardaſtallū agri cremonēſis oppidū conuentu multo cū p̄ncip⁹ū ⁊ ep̄oꝝ habito de bonagūs de feudo magna habita ē rō. Rome p̄tereā eccl̄ias. xv. cōſecrauit. Dedicataq̄ p̄neſte agapiti baſilica romā effuſa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandē redijt. q̄ idem ex freq̄ntia multitudinem incidens ſe paulo poſt moriturū cognouit. Quare acceptis eccl̄ie ſacris cohortatuſq̄ cler⁹ ad pacē ⁊ cōcordiā. pontificatus ſui anno. xvij. menſe. vj. die. xij. nonas q̄ntodecimo kal. februarij ſepelit⁹q̄ in baſilica conſtantiniana.

Gelasius ſecūdus ioannes antea vocat⁹ p̄ſia caietan⁹ p̄e creſcētio nobili genere natus ingenioq̄ a teneris annis educatus ⁊ doct⁹. in mōte caſſino religionis fundamēta perdidicit ſub odriſio abbate viro ſanctiſſimo hanc ob rem ab vrbano ſecūdo romā accitus. Vir ⁊ ipe ſanctiſſim⁹ ⁊ oīm laude dign⁹. ſi vitā p̄tuētiſſimā. ſi mores. ſi doctrinā inſpicias. Mā ⁊ cōſtanter ⁊ ſancte in tantis p̄celliſ humanaꝝ pturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝙſenſu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē patus q̄ vnū ex ſuis cardinalib⁹ collegio p̄poſuerat quē pontificē eligerēt. in monaſterū paladij cū armatis ſatellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quēq̄ peutit. pontificē obtorto collo in terrā detectū calcibus ꝓterit in vincula q̄ conijcit. cardinales fugā parātes ex mulis ⁊ equis deijcit nullūq̄ genus ꝓtumelie ꝑtermittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfeſtī liberat⁹ in lateranū ducit vbi de more coronat. Perſeq̄nte deinde illū heinrico impatore in gallias ꝓfugit vbi ab abbate cluniacēſi magnifice ⁊ ſplendide ſuſcipit interimq̄ eccl̄ias in tullano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacenſe monaſterū q̄eniens. Ibi dū multa i eccl̄ie reformatiōem tutelāq̄ cū regibus ⁊ p̄ncipibus molliret. pleuriſi corrept⁹ pontificat⁹ ſui anno primo die quinto moritur. Sepelitur aūt eius corpus intra limina cluniacenſis cenobij.

Anno mūdi. 6313. Anno xpi. 1114.

Calistus ſecundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienenſis archiepiſcopus origine a regibus francie anglie atq̄ etiā alemanie. p̄apia ducens ⁊ vt alij habent comitū burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non p̄ius pontificū habitum ſibi aſſumpſit q̄ intellexit ſe ab hijs quoq̄ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāſerant. Renūciꝝ cognita roma venienſ populo obuiam p̄odeūt re vrbem ingreditur congratulantibus oīm⁹. Reb⁹ aūt ex ſentētia rome compoſitis beneuentū pficiſcitur quo p̄ncipes cōuenere qui iureiurando pmiſerūt ſe in potēſtate pape ſemp affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum impatorem mittit. Qui pace ſine vlla ꝓtentione compoſita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranenſem baſilicam ſuſpendere publica ſigīt letitia exorta eſt. Pontifex interea beneuentū delatus infauſta in expeditione ſua multos ſibi cariſſimos febribus correptos amiſit. Et ipe mala pariter vſus valitudine lectica in vrbē eger meſtuſq̄ relatus eſt. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas diſſidentes cōpoſuit. tū maxime eccleſiaſticum ſtatuꝝ reformauit. Et qō plurimū faciendū ē dñicum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hieroſolimā xp̄ianoꝝ reb⁹ ſubueniret miſſis cum vexillo eccleſie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ hominibus bene meritus pontificatus ſui anno quinto. menſe decimo. die ſexto in dño ꝙꝛtur.

Linea imperator Heinricus quintus

Heinricus eius nomis q̄ntus p̄dicti Heinrici q̄rti filius anno ab incarnatione dñi. M.c.vij. ab electorib⁹ electꝰ imp̄are cepit t imp̄auit annis.xx. Is vt uente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat pſecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū colomāq; est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodiū agentē ducturus. t p̄uisse cohortes apud Mosam pontē occup̄arūt cū paterni milites in illos delati ꝓlio deceptarūt penitꝰq; hen ricus filius accessisset sui p̄te deturbati, clade haud quaq; sunt confecti. Recessit itaq; Henricus filius in colonienſes fidē genitoꝝ seruātes auxilio archiep̄i saueſt sibi fretus Colonia parvo obsesso tpe recep̄it. Inde ep̄m Rothardū i Herbipo li ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonib⁹ cū bauarijs ad obsidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subsequēs Rubertū ep̄m in Herbipoli reſtituit t auxilio Ratisponē sui filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illi⁹ obsidioné prius potuiſſet nullatenꝰ relinquēdā. cōtinuauerat; meſes quatuoꝝ. cū pater ad annū regni vnde q̄nquagesimū eo in angore animi ē defunctꝰ. t heinricus ip̄e filiꝰ ei⁹ nomine q̄ntus regna quib⁹ tūc pociebat retinuit iuſtioze tit̄ulo gubernandā. Re liquūq; qō in patris fuerat potestate a populis ē punitum. inde annos q̄nq; pri mos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Paſcali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄ q t ip̄e epos alioſq; eccl̄iasticos ausus ē in iuſſu pōtificis inuestire. Cuiq; pōtifice eā auctorita tē penitā cōſtantiſſime vidiſſet denegare dolis rē est aggressus t ad sextus regni annū venies cū exercitu in Etruriā oratores p̄miſit. q̄ ostensis mādatis regē ſpo ſpōderūt si ad coronationē admitteret iuratuꝝ se ēm inuestituraꝝ olim omiſſuꝝ vt̄oes regnoꝝ suoꝝ eccl̄ie iura ꝓpria. t b̄tus Petrus suū habeat patrimoniū ſic a Carolo Ludouico Heinrico ſcio t aliꝭ imperatorib⁹ factū fuerat. ea ſpōsione ſo lenni firmata miſit pōtifex ſuꝝ legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iu ramento ꝓmiſit. Venit itaq; Heinricus ad tertiū ydus febr̄uarij ad mōtem gaudij q̄ t mal⁹ dicit. cui po ſtea die ſignifer cū vexillis t multitudo populi cū olivę romuſculis occurrerūt. cū est ventū ad ſupremos pceſſionē ex more imperatoriā fecit t nūc a pōtifice imperator appellatus ē. postea petijt imperator pontifex vt p̄miſſa ſeruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille ſurgens receſſit ac Paſcalē cū vniuerſis eccl̄ie plat⁹ p fraudē intercepit eoz bona in p̄dā cōuertit. Postera die populus roman⁹ armis coarreptus ꝓtra theotoni cos inſurrexit tādē vrbe eiecerūt. Imperator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā eius suburbana incendio conſumpſit. Romanis tñ vt se admitteret muneribus doniſq; tentauit. vna tñ romanoꝝ voꝛ fuit vt nūq; admitteret q̄ pontifex t clerī liberi eſſent. Cōpoſitis igit̄ rebus imperator a pōtifice cōfirmat t coronat Voti compos factꝰ in Germaniā cū pace redijt atq; Mathildē filiā regis anglie in Magūcia ſponſam ac cepit. Deinde decimo imperij ſui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuiſſet a Mauricio archiepō coronā accepit. Tandē in manꝰ Caliſti pape iura eccl̄ie reſignauit abſolutionis b̄neficiū impetra uit. Poſtremo dū inferiores ptes rheni circuire parat in Traiecto friſie vrbe morbo correptus die clauſit extremū. Inde p colonia ad ſpiram ducit⁹ iuxta auū cultu regio ſepelit. Ad cui⁹ tumulū tale inſcriptū ē epi taphiū. Filius hic pater hic auus hic proauus iacet iſtic. In eadē q̄s basilica Spire de his imperatoribus p̄miſſis hec ſcripta i ſepulchris marmoreis ꝓtinet. Conradꝰ ſecūs imperator romanoꝝ ano M.xxxix. nonas iu nij obijt. Huius heinrici filiꝰ tertius dict⁹ niger romanoꝝ imperator anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus ſeptētrionē ſcriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus ſenioꝝ ro. imperator M.c.vi. ſeptimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus q̄ntus iunioꝝ romanoꝝ imperator. Anno d̄nice incarnationis M.c.xxv. x. kalēd augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta hiſtoricoꝝ.

Anſhelmus lucenſis epūs vir doctrina ac ſanctitate p̄cipuꝰ q hec tpa floruit. q̄ operā dederat vt ceno bū tā amplū ſancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impensa edificaret. eodemq; in loco ſepultus. ac Mantuā deinde translat⁹ in cathedrale eccl̄iam ne a vicinis furto ſubriperet cū miraculis con tinuo clarioꝝ fieret. vbi nūc vſq; miraculis clarus quieſcit.

Anſhelmus epūs

Anſhelmus q̄s aliꝰ fuiſſe ea tēpeſtate ſcribit. Is vir doctiſſimꝰ t apō anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. de inde Cantuarēſis archi epūs ſit factus t p̄clariſſima opa compoſuit de meditationibus. Cur de homo de libero arbitrio. de ſimilitudinib⁹ monologion. de p̄deſtinatione. t plura alia p̄ſcripſit. nec dū. xv. ſue etatis annū attingerat cū mēte reuoluerat vitā quō in deū erigere poſſet. patriā egreſſus partim in Burgundia. ꝑtim in francia ac nor mānia ad ſanctitate pegit t p̄ceptore Lanfrancū elegit qui in candonienſis ceno bij regimine aſſumptus ip̄e p̄ioris officio functus est grimlacenſem:

Helicia quoq; hec tpa fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenſes virum ſpectate doctrine protulere qui in omni ſcientia literaꝝ ingenioſus. temporum deſcriptoꝝ poſt hec tpa obijt.

Ordo templatorum

ORdo templatoꝝ militū (vt multi asseuerant) sub Celasio isto pontifice apud iherosolimā initiū sumpsit ⁊ duocētos ferme p annos pdurauit. Licet enī veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lotho-ringie duce ihrlm regnū quosdā pios boies de milita-ri disciplina ꝛspicuos. eo qꝫ peregrinos veneranda lo-ca deuotione visitates incursionib⁹ ⁊ latrocinijs cerne-rent infestari. deo suā militiā deuouisse ⁊ apud ihero-solimā cōmorātes pegrinātib⁹ vltro sua subsidia' im-pēdebāt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volūtaria pau-pertas. ⁊ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiā fortitudine cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dñi sepulchro pegrinos ingēti charitate suscipiebāt atq; eos per sacra loca armati deducebant. ⁊ inde sine aduersa-rioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ⁊ gra multi peregrini in europā redeūtes mirū in modū cōmenda-bant. ⁊ elemosinas donabantqꝫ largissimas eis confere-bant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio sum-mo pontifice pallū albū p habitu ⁊ vite regula ꝓcessim est. cui pallio postmodū ab eugenio successore rubea crux superaddita. cui militarent clarius ꝓbuit argu-mentū. quibus ⁊ bnūs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū pene eos paupertas no-uerca libidinū vicissim militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate floren-tes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xp̄ianoꝝ opa affluēter incepere. ⁊ vti a principio relictis peritutis diuicijs boies sacro opi subiunt abāt. sic in ꝓcessu quasi ad pa-ratos thesauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis impare. sibi quietē. ser-uis bella cōmittere ⁊ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus ficti declinū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt se Johānis hierosolimitani. hi tegunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycalis cū cruce alba in pectore. qui reputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝫ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui sub duce magno magistro rhodi. Similiter omnia cor oratoria p orbem disposita q̄ mul-ta sunt ⁊ opulēta. ⁊ da pauci eoꝝ sunt clerici. priuilegio tñ psonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes sunt. horasqꝫ suas ex oratione dñicali videlicet pater noster indies pficiūt. de quo inferius fiet mentio.

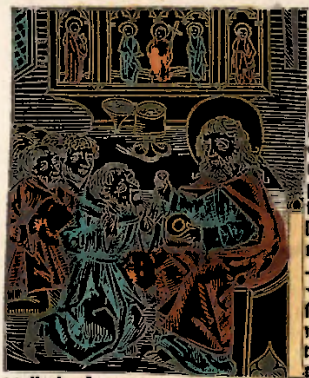

Apud Indos generale ⁊ ꝑpuū est cognomē suoꝝ patriarcha-rū Johānis pdicti. q̄s in ꝑmis Matheus aplus. deū eunu-chus Cādicis regine in ethiopia ꝓstituere. ⁊ India beat⁹ Thomas aplus ad fidē conuertit. Johānes aūt pdict⁹ non solū pontifex sed et magnus imperator censet. Cui impio duo ⁊ septuaginta reges pa-rere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxvij. su-prā cētū archiepi psident. In ciuitate aūt pmaxima noie Babruth se-dem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aūt dñi. M.c.xx. Johā-nes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pa-pe cardinalibus ac ceteris platis in publica assistentia narrauit quo sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento popu-lum in India communicat manu sua porrectū dignis ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Mulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus quin-tus imperator secūdo celasio pontifice viuo in ydolū erexerat sutrij se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat p id tpis apud vrbē romam secūdo calisto pontifice romano rebus ecclasticis intēto con-tra eū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe cum ceteris comi-tes tirannuli defensauerant. Sumꝫ calistus consilio imēnus esseroi re. Cohortem calistus pontifex copijs vndiqꝫ contractis sutrū obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum e vestigio tenuerūt. Iisqꝫ camelo ꝓuersa in bestie caudas facie, impositus romāqꝫ ꝓductus non minus in vr-be q̄ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illum in carcere mon asterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus celso q̄ irato dum molit, obijt vt supra p̄missum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castelliōe burgūdiox castro nobili oztū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pī Tessel inus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝑpe diuionē. mater Aleth ex castro montis barri. que ꝑter Bernhardū tercio genitū ānos filios ac filiās sanctimonialem in lucē ꝑduxit. hīs cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius ī monasterijs ꝺo seruire possent) enutrit. Vidit aūt somnū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subrufum ⁊ latrantē ꝑ agū futuroꝝ vt magnos latentes in detractores ecclē faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno M.c.xij. religiois habitū deuotissime suscepit qō a Stephano religiosissimo viro ad ꝑ annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tpis spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria ꝑ sex ⁊ triginta annis p̄fuit. ⁊ ī vita sua monasteria centū. ⁊. lx. siu ordinis extruxit. illustrās eccl̄am sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculoꝝ gl̄ia. Preter eīm laudabilē vitā ⁊ sanctitatē multā igenij sui plurima edidit monimēta. de ꝑsideratiōe ad eugenium papā. de cāticoꝝ. de amore dei. libros meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄s varias. epl̄as ac sermones. Cū apud oītales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhard⁹ tantā noī xp̄iano iniustā ignominie notā indignissime tulit. Is principes p̄latos nobiles et populos gallie pene singulos adiēs incūdā eē expeditionē vexilla crucis barbaros ꝓferēda ꝓclamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducēte expeditionis numꝰ induxit. Benigꝝ p⁹ insta miracula ꝑpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareuellensis

Petrus alfonsus

Petrus alfonsus circa annū dñi M.c. clarus genere iudeus antea moises voc⁹. q̄ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac librū pulcherrimū q̄ modū dialogi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ⁊ sarracenos egregie disputat. Alij tñ scribūt illum ad conuersionē venisse circa annū dñi M.c.vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū ī die natalis ap̄loꝝ petri ⁊ pauli. vñ ob venerationē ⁊ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede bostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē oībus prestantioꝝ esse conduxit.

Sacro igne hac tēpestate in occidēte inualescēdūt. mēbris ſſtar carbonū nigrescētib⁹. Quobrē anno dñi M.c.xxvij. inualescente pago suessionico sacro igne succēsi ad eccl̄am b. marie ī ciuitate suessionū ibi cōuenerūt. ibi diebus pauci miraculi dei ⁊ beate Marie p̄celebrantes sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro eui- (lutē consecuti sunt. liano ⁊ flāmineo pluit ⁊ apud rauenā ⁊ parmā. q̄ res plurimis terrorem fuit

Poma quedā in liginensi pomorchia teste vinēto gallo cuncta ē pomorum fuit cellum bois facie habentē. eodē quoq; anno pullus galline q̄drupes natꝰ est

Hostes ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊ stelle ꝑplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fumꝰ cū sono erubat

subsecuta ē. ac boīm mortalitas luctuq; aſſatus agrestiū ⁊ domesticoꝝ. strages quoq; auiuꝫ mutuo concertantium extitit.

Terremotus ꝑterea in ytalia multis ī locis q̄dragintā dierū spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta nocte stellā lucentib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā genuini corpis multipeperit ante habens faciem bomis retro cams.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis .ccc. lxi. moꝝtuꝰ.

Anno mūdi. 6525. Anno christi. 1124.

Honorius secundus q̄ 7 Lambertus flagnati ymolensis agri genitus hostiensis epūs eo tpe pontifex creat q̄ Balduinus ab hostib⁹ pcio redempt⁹ annuoch tā iherosolimitano regno adūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ lr̄atura 7 moribus tanto magistratu dignus videbat. verū nō adeo eius ingressus laudat cū ambitiōe quorūdā pon⁹ q̄ oīm honor pontificatū inierit. nā populus tpe Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p cupidē nimīū optabant. id q̄s se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quid ā cerneret ne ex eius sententia pontificē legeret omisso Saxone Theobaldū sancte anastasie pbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū de q̄ ante finitum pontificē pponit. cleroq; electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutat. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoz opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus mortē 7 in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū 7 vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Theberina regiōe patre Iohanne. qui pontificatu susceptō statim in Rogerū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracundia magis q̄z viribus ad eā rē aggredien dā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercitus in illū direxerit tanta pfectus celeritate vt apud sci Germani opidū improuisus impetu sit repulsus. oppidoq; capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs cōmisso plio pontifex cū card malubus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quieqt voluit ab eo pter regni titulū im petrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis ecclas aureis argēteisq; ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. Quobrē sibi 7 suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi epō cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cū cardinalib⁹ 7 curia p pisas 7 genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud clarū montē cōcilio Petrū antipapā 7 sectatores eius damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatore rediit. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. 7 cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in laterauū 7 rege in auentinum montē a populo pdonetis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataq; synodo laterani cōstitutōs q̄ exrat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat iniicere violentas inter alia fecit. affluxit vero huius pōtificis extremo tpe oīes ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scī Marci pbiter cardinalis natione tuscus mortuo Innocētio ad annū salutis tercētū 7 q̄dragesimū supra vndecies cētenū pontifex creat oīm cōsensu. Fuit aūt oriūdus e castro selvatatis qō nō nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiqs appellatū. Hic huius in hoc tantūmō dici potest q̄ nullis sedition⁹ toto suo pontificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̄a vbiq; peste laboratū ē. ex q̄ 7 tpe pontificatus sui mēse q̄nto mortē sepelitur q; in lateranensi.

Otto epūs Habēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Bueuia ingenuis oriūdis parentib⁹ lris traditus 7 Polomā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie i curiā hennici impatoris assumptus post Ruptū fauente henrico in epūm Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuoz pfuisset Pomeraniā. putnicaz adiit. ea em iuxta mare sita in refusionib⁹ triangulanis apparēs que Occeano Bacā babs in alia Prussiam 7 in tercia parte Polomā attingit vsq; ad Saxoniā quā sua suauī doctrina ac miraculis relictis ydolis exo reddidit 7 ad xpī cultū reduxit. Varias q̄s monasteria in plenisq; locis exiruxit. Celebertinū q̄s fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg pdi⁹ auxit. Apud Ratisponā Pruuēnig 7 alia monasteria i epatu halberstaten patauiēsi 7 aq̄legiēsi fundauit. Is itaq; vir scūs 7 multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis claris moritur. Sepultus in choro cenobij mon/tis mōachoz quē locū singulari affectōe sp coluit ac edificijs ornauit 7 fontē plūbeis fistulis e vicino mōte i monasterū reduxit 7 a pontifice ob miracla 7 eas res in sanctoz confessorum consortū refertus est.

Balduinus ei⁹ nominis tercius iherosolimoz rex prior⁹ Balduini cōsobrin⁹ fuit. qui anno secūdo regni sui gazim turcoz miotis Asie ducē supatū pbendit. sequēti anno Damasci regē ex improuiso iherosolimā hostili aio petentē fudit. antiq; ciuitatē iherosolimitano regno adūxit. deīn ascalonitaz regē vnico plio repulit. 7 Balduinū damasci regulū. tādē defunct⁹ nullū filiū s vnicā em̄ filiā dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius secundus

LOtharius ḋ ⁊ lintherius dux saxonie pfe gebhardo defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magūtie cū legato ecclie romane cōsentientibus in remortui heinrici impatoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens ⁊ se tanto honore indignum dicens. voto oim ad regnū tractus fuit. anno dñi. M.cxxvj. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoz mutuū. Progenie deinde henrici castigās toto sridericū ⁊ frēm eī conradū nepotes ex sorore heinrici impatoris rebelles habuit. Ān in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo vtuēte quieuit. Imperio itaq; suscepto illico Innocentiū papam a petro a mira papa roma pulsum in gallia apud leodriū adiit. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. eū qua tut⁹ romā vere primo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cū pontifice venit. Romāq; ingressi pontificem i lateranū pduxit. ⁊ nūra felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ipm imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoz motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex pilas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebre. in quo cōstitutiones quasdā edidit. Illico rome ⁊ in rogerij principatu sturbidosi q pontificis innocētij ablentiā caput attollere inceperūt. Cuibus maxime inniti quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. ⁊ reducta classem pauloante pisanā parauissimam eduxerūt. Pontifex aūt ⁊ impator terra pfecti. rogerius sibi timēs dū in sicilā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rationē lotharij imperatis comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoz coh̄ortibus pfecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ facilius connectis. redierūt in vrbem primeq; pces. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq; imperator multe prudentie ac clemētie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit q̄ merito ab aliquo reprehendi potuerit. Qui tandē de deo. deq; hominibus bene meritus in pfectā fidē feliciter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco ḋnus rex hierosolime

HUlco andegauensiū comes balduini pcedentis gener. in quartū hierosolimē regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. ⁊ in armis acerrimus pugnator. In huc ig̃itur fulconē regem ḋ duobus filijs militaris rei scientissimis vterē legatis rationes barbari impetus fecerē. Primoq; oīm turcos sinū circūcolentes persicū. tum numerauitoz milia statuisse in xp̄ianos hierosolimas vsq; ducere. Rex factus ē certioz qñ antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tñ in illos ⁊ cōgressus audacissime irruentib⁹ rnia milia interfecit. totidēq; ex eis captos tanq; in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoz dadem exercitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄ arabibus. Caldeis. Babilonijsq; auxiliaribus copiosissimo frētus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi frem qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq; a barbaris vrbe summa ⁊ alias inauditā crudelitate direpta ē. Nam preter occasionem in omni etate comissam. archiepiscopus ⁊ clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qō oīa superare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. ⁊ nobilitate pstantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qō scirēt nr̄is religiosissimū esse violauerūt. Edissam esse vrbem illā nobilem medoz. Ad quam sacre traduūt littere tobiam filiū suū missse gabello. quāq; bēus thadeus apl̄us ad si dē xp̄i pdicationis diuini verbi ac miraculoz virtute puertit. Et in qua (dei thome apl̄i ossibus decorata) abagarus rex fuerit. qñ ad tu mulū ihm date epl̄e sue fidei pmerit scripta manu dei r̄nsa papē. Que postq; quinq; ⁊ xl. annis a xp̄iano pplo fuerit reuerta. pter humane pditionis mores talia a barbaris sit ppessa. q̄ nulla rone sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄ oportuit consyderans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. baldiniq; filius eo nomine rex tertius. regni titulū gubernationemq; accepit.

Hugo abbas

HUgo abbas cluniacensis augustud mēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone l cet renitens de voluntate oīm factus abbas. bonus ſ 3. melioz cōscia. optimus tempantia. forma angelica. moribus compositus. sermone suauis. Tandez seuto gratuatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis ⁊ innocentie thesauros custoderet. ⁊ in tumulo quieuit.

Helinandus epūs

HElinadus item lauduneñ. episcopus in oīni sanctitate preclarus floruit. Et mumbus episcop⁹ rothomagensis miraculis insignis claruit.

Patauia preclara. diuesq olim ciuitas. inter danubiū. Emūcq sita. quam pīsci cesares ecclesie trādide' rint. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄ germaniam ab ytalia disterminant. atq in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū tenꝫ ditur. nec magno negocio formā insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec ynꝫ quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus ꝫ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori conūgit. Est ꝫ alius pons super danubiū. per quez via est ad montes qui bohemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemiā veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciā patauie partem diuidens sub castro pzeiulis danubio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq tria flumina yno in loco conūgūtur. ac propterea locum illū quidam verbo ytalico passum. hoc est transitum vocitant. Nam ꝫ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut ꝫ hodie fieri videm⁹. In medio vrbis templum est diui stephani pzimi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. ꝑ nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubius due quoq̄ sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝫ niger bohemie fluuiꝰ (q̄ etiā sert vnionesꝫ) pīgūē. Est ad sublimiorē arcē grādis ascēsus atq difficilis. q̄ tāmē exno āgulo p̄t oppugnari. Ex tot ibi munitiones addite sunt tā muroꝝ us q̄ q̄ foueaꝝ vt expugnī posse nulla vi hoim videat. Ibi ꝫ aule sunt ꝫ camere splēdidissime. q̄s q̄ viderit. nec oznaciꝰ aliq̄d. nec muiciꝰ vsq̄ eē putauerit. at vbi descēderis ī arcē q̄ ifra iacet oznatū maiorē videbis. testudinatas cameras. ꝫ aulas q̄ ples: sunt

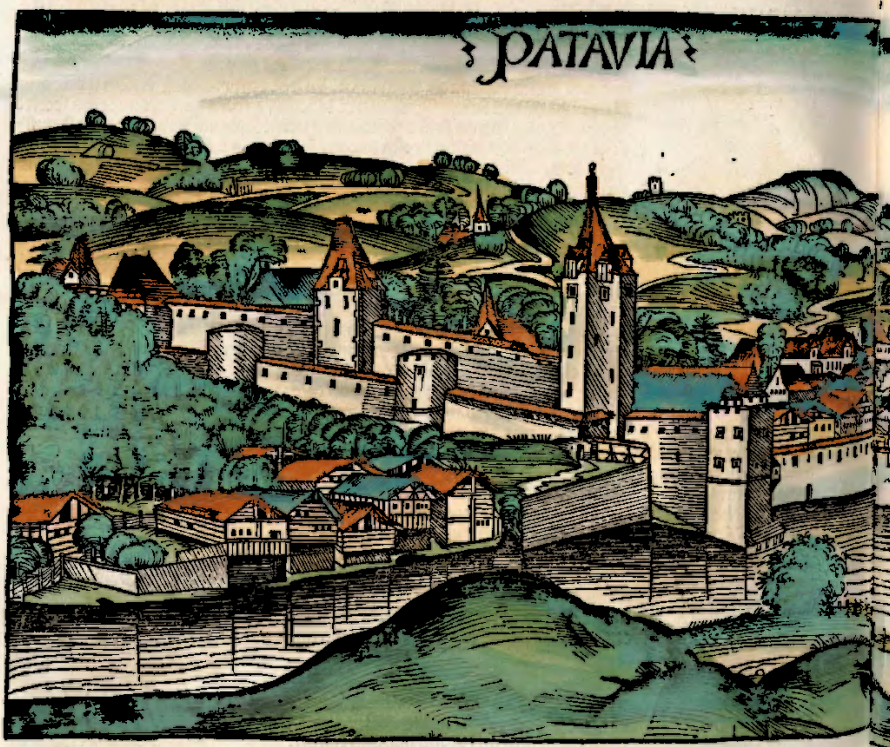

eīm theutonicā mirabiles mathematicā. omēs quoq; gentes in architectura superant. Ornaturq; hec ciuitas insignis putantia corporibus sancti valentini. qō tantilo dux baioarie ad eā locū deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. q. s. Rupertū ex laureata in patauiā translatū. Fuit eīm laureata vrbs ad modū insignis in ampla campoꝝ planicie. Et sup flumē qō anasum vocant. a quo nūcvorbs nomē anasum habet. Vbi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusq; maximilianus (vt premissum ē) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postq; attila rex humoꝝ. vrbem hanc delevit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Bedes vo metropolitica in Saltzburgā trāslata

Hugo de. s. victore

HUgo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis t parisiensium clarissimus doctor. Circa annos dominī millesimi centumi floruit. Singularis in vite probitate t sentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet. ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum scribendo multis admodum profuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariū libꝝ. t alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachoꝝ speculum tē. Sermones quoq; elegantes cōposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi obvomitū laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. t seruus ad dīm suum qui sedet illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

HUgo alter de folieto q̄ seri pem cordiēsis asserit fuisse canonic' singularis eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de claustro ale admodū notabilē edidit. in q̄ de securitate claustri. t periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

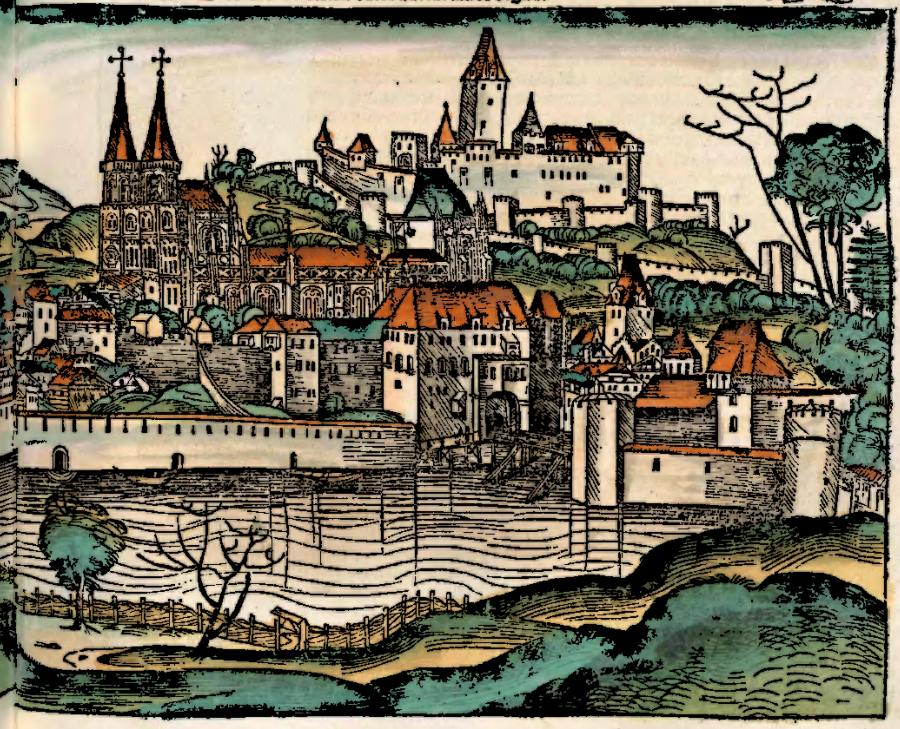

LUcius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos insanctus edisse direp tionis z nr̄or cladis ac ignominie acceptus nūcius. z no stror alos in nouę expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Ys lucius secūdus p̄tā bononiensis p̄re alberto tituli sancte crucis in hierūm p̄sbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam pr̄ijs expensis restituit. Qui unto p̄ficatu nil p̄eternisit. qō ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac eīm clade audita bernardus clarevallensis vir z scritate et doctrina insignis. vt p̄missum ē. p̄ocinium religionis xp̄iane assumēs. p̄ncipes oīes xp̄ianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i vexillum sumerent. Rex dū pontifex in bis vsq; peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

¶ Anno mundi. 6345. ¶ Anno xp̄i. 1144.

EUgenius tercius pisis oriundus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccia sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis cū rex gerēdaz pericie spe a p̄ribus delectus. Cū tū postea haud quaq; min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis ena cognouit. quo sui p̄simarēt senatores nocte abijt In sabinosq; farfense monasterū delatus cardinalibus z cum alijs roma accersitus consecratus ē. Rex cū postea romanoz nō minas tantū. ſ etiaz facta cōtēneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq; solenni pompa z summa populi letitia introductus. Qui postea cum resalisset romanos nequaq; bono animo ſ fraude in gr̄am secum redijsse. insidias veritus tyberi dilabit. quē romani haud secus cq; Gelasiū olim armis telisq; inrectis p̄secuti sunt. appulsus pisas. illico in francias nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoz suaserūt. vt cruce insignitus expeditione contracta const antinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ z quingentesimus supra mille centesimū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene z honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Iscq i vno quē superuixit anno p̄eter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sytriam. z nozbam z sumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in dēditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

ANastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti Ruffi veliterne dyoc⁹ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq; estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq; mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia si ei aliq̄n viuere licuisset. laborauit est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam z aperte pauperibus ipsis elemosinas p̄bente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto z vigesimo moritur. Sepelituq; in lateranēsi basilica conca porphyritica.

Richard⁹ de scō victore

RIchardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus z inclitus fuit. Qui p̄ter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem z copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū bla sp̄bemie. de potestate iudiciaria. de ptā te ligandi z alia. Sermones ad populū elegantes z doctos.

Lunea sum moz pontificū Lucius secūdus

Eugenius tercius

Anastasius q̄rtus

Malachias epūs

MAlachias ortus in hibernia vbi eductus z edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in cuitate ardmacha a malachia qui i cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno dein de etatis sue .xxv. ordinatus p̄sbyter vices epi gessit Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ epūs conereth introductus ad boies bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardmachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hibernia sua doctrina ac miraculis illustrabat. vex z scotia. Lunq; hibernia pallio careret. qō ab innocētio p̄missum erat. accedēs igit Eugenū ptransiens clarevallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lotbario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmunem principū voto ad gubernandū impiū assumit̄ ꝓsente Theodorico portuēsi epo aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani corona regni accepit t imperauit annis. xv. reluctebāt ñ saxones t heinricus bauarie dux. heinrici cognomin at' superbus. Cōuento principū babenberge postmodū extinct. vbi cum vidua Lotharij ad pacem t gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia imperialia castro Nurmberge occupabat cū ad regnum aspirabat. coactus tandem crucē lanceas t alia reddidit. indicto principū a rege ꝓscriptus quatuor comitatus multibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani nois successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit eiū princeps inclitus ac clemens a dño Bernhardo abbate plurimū dilect'. cuius hortatu in sarracenos crucē una cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. t heinrico anglie regibus aliisq; plurimis principibus simpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. Hemanuelq; secundus grecoꝝ imperator vir celestissimus christiano nomi cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit dolosis artibus in suā pollicere amicitiam est admixus. Habuitq; cōpellitus tullo cōgato cōmeatu iconiū statim ducere. se eiī ꝓsaturū oīa que exercitui necessaria erant Hemanuel polliceb at. Obscisa ē vrbs natura t artificio munita aliquādiu t acriter. t dum tātus desidet magis q̄ oppugnat exercitus valitudo t nō magis corpoꝝ q̄ animoꝝ egritudo quosq; valētes deq; ac inualidos debilesq; consternat. Nec satis intellectu est tuc qđ ab ipis postea relatū greca morboꝝ q̄litas effecerit̄q; edocuit ipsum fartine ac pauꝰ quē greci imperatorē fuisse cōmentum. Quobrez Conradus re infecta in Thraciā retro cessit. Postea cōradus lodouicusq; reges greci imperatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumq; est nihil magis conducere q̄ damascum copias ducere. tādem iherusalem quiētis secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere pertendens quidez epūs cardinalis quē Eugem' papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaq; ductu ri in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄s legatū t simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoq; epos expeditiōi interesse curauerāt. tunc his copijs animisq; magnis conatib' obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaq; arido sed artificio vbere atq; fecundo. ager eiī effossis cuniculis ductisq; fistulis vnde irrigari potest̄ rurā vberta p̄ se fert. Paruus amnis in regione vnius ꝓterlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vū facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā psuadente cui maxime balduinus in reb' arduis credebat. castra ad alterā urbis partem transferunt. Damascenī inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū sint famez labozaret̄ soluta solidone cū tantus exercitus re infecta ad iopē rediisset. cōradus lodouicusq; cōmunitos male habitosq; exercitus suos in europā reducētes ad ꝓria sunt reuersi. Rogerius q̄s apōnifice in regem sublimatus Guelfonē p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōradū ad bella mouit. qui apō castrum winsberg victus. Eūdem postea heinric' filius cōradi qui' post cuius regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq; bīs dictionem imperialem peragere potuisset anno dñi M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimāt ab isto Guelfone duce bauarie Guelfos appellatos. cuius posteri nomē marie in italia timauit. cū auferat vnitatē t pacē vt nūq; inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se imperatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui imperiale dominiū in ytalia detractāt vsq; in diem hodiernum guelfi nūcupant'. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelfi t fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlvij. vir ingētis animi t virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt deamoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudie xp̄i anorum ad expugnationem terre sancte in subsidiuꝫ xp̄ianoꝝ (qui tbi indies fe rebant' vexabant) animosissime transijt. veniēs Cōstantinopolim inde trāsiēs per bellespontum in bithyniam vexēdit interea p aliquot dies ephesiuꝫ cōmorat'. Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum conrad' patriarchā obuiam misit in vrbem t ad venerabilia loca ductus. postdiem ac fallacia p actam apud damascum ferme p annum in iherosolimitano regno pmāsit cum vroze sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum rediit.

Ab eo tempore latinoꝝ odium apud orientales regiones indies in peius vigere cepit. cum prius sola eoꝝ nomina hostibus formidini erant. Tādem horꝝ principum ꝓsentiam sine damno vexperterant. Inde nec vires xp̄ianorum suspectas habuerūt. ideo nozodon' antiochenā principiam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝓfecte eam cui tanta diuina virtus gratiā contulerat. vt cuius lingua ⁊ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis discerer nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferē ꝑdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit etiā beat⁹ bernhard⁹ clarevallēsis. Dcc. ad colonienses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit q̄ clerici gloriā absq̄ merito habere volūt ⁊ meritū absq̄ ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝓculi monach⁹ patria etruscus ꝺ Ginsa ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c. xlix. apud bononiaz italie vrbem ob eius ingenij ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝓcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmia ostētant eū plura ꝺdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoz libzū accuratissime collegit. cuius ꝓnciuiū ē Iuramentum genus duobus regit⁹. qō q̄dem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legendus publicis gymnasiis ꝓcessit. Jpm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiones. causas ⁊ de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ⁊ triginta causas. De terciā de consecratione nuncupauit. ⁊ hāc ꝯs in q̄nq; distinctiones diuiserit. ꝗus aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus ⁊ yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. ꝓximus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus.

Petrus lōbardus

apparatum quoq; notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium decreti.

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nonaria cisalpine gallie vrbe oriundus. q̄ id ꝯs tps (vt Vincētius gallus testat) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed ⁊ priozz seculoz lris ornatissimus. ⁊ bontate vite atq; ingenij acumie clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gra sententiaz libros accurate doctissimeq; composuit. laboriosissimi certe opus ex multoz sanctoz patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq; maiores glosas psalterij ⁊ epīaz pauli de multoz dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opulentissimus glosaturā epīaz ⁊ p̄ psalterij ab anßhelmo ꝑ glosulas interlineales margiales q; distinctas. ⁊ postea a Giliberto ꝓmutatiue ꝓductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaq; de dictis sanctoz addidit. atq; sermones multos ⁊ doctos atq; elegātes ad populus habuit

Petrus cōmestoz

Petrus cognometo comestoz circa idem temp⁹ flo/ruit cū ꝓdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi veteris q; testamēti historias diligēter ⁊ accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libris Josephi iudei. ⁊ quoruūdam gētilium historias locis ꝑgruis inserui. Alia nō nulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit cētenario annoruz post M.c. duce incarnationis ecclesia in doctrinis multū illuminata est. Quidaz affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoz mater cū dolere nō posset iniuctum sibi fuit. de hoc tāmen doleas quod nō potes dolere. verū nō contemnendi fuerūt ꝗnis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer i anglia crucifixus a iudeis in die parascene in vrbe norwico. de q̄ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijs; ⁊ gloria ad modū clari haberent a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ⁊ argenteam ꝑuilegium obtinuerunt cum ipius salicz nota. q̄ ⁊ nūc vsq; apud eos in fidem ꝓmissorum fideliter seruatū est. nam vsq; ad id tempus vt iacobus eoruin theolog⁹ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam parmulis qui brunent dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

AVicenna medicus olim clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his temporibus vniuerso orbi clarissimus habef. qz vt fertur dñs cordube z princeps vrbis eius. dedit tñ magnā operā exercitio medicine. faciendoqz a pñbus intellect in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe vt sitabat. homo fuit colore brunus. z io cūdus. qz pulsando z cantando libz fecit cā ticoz. Et vt scif sanis iuuenis mortuus ē. nō em attigit q̄quagesimū ānū. Scripsit tñ vltra medicinā in oīm genere discipline. Et in naturalibus z mathematicis z moralibus z dialecticis. Fuit ergo omnium princeps. practicus in medicina z in oīm genere discipline eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi ml certū scribant. hoc tñ certū est qō tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq sentiant. M. cc. l. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicāt aūt reperiri epas mutuas inter ytroscz qō absurdū est. mirabile em esset. cū in volumine epar augustini ad viles psonas epe scripte sint. Et epe ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqz conculas asportatas ō sancto iacobo noīat. q tpe augustini non erat vbi nūc ē. xpianos item noīat z coz cōsuetudines de carne z coralio. cū xpiani pauci nominis erant z nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut paul ante. Algazel etiā z alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. z arabibus dispamā occupantibus floruit. Qui cū in oīm doctrina eruditissimus esset. libros excellentissimos cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusqz ac clarius p ceteros medicas post alios medicos in lingua arabica. postqz oīm medicoz scripta vidisset. Medicinā omnē in q̄nqz libris descripsit. Scripsit quoqz de viribus cordis z plura alia.

Auerrois cōmentator

AVerrois quoqz medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. z ipe apud cordubā hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. Fuit em a nativitate xpi anno. M. c. l. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄libetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit z adeo excellenter in omnes aristotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orbis de tiriaca. libris q̄s pulerū de medicina Colliget appellarū ac alia multa edidit. aut cenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

SOar etiā medicus cognomento sapiēs. q auenzoar dī hispanie vrbe boc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. Fuit em a nativitate xpi anno. M. c. l. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄libetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit z adeo excellenter in omnes aristotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orbis de tiriaca. libris q̄s pulerū de medicina Colliget appellarū ac alia multa edidit. aut cenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit. Sor etiā medicus cognomento sapiēs. q auenzoar dī hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. Fuit em a nativitate xpi anno. M. c. l. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄libetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit z adeo excellenter in omnes aristotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orbis de tiriaca. libris q̄s pulerū de medicina Colliget appellarū ac alia multa edidit. aut cenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit. Sor etiā medicus cognomento sapiēs. q auenzoar dī hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. Fuit em a nativitate xpi anno. M. c. l. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄libetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit z adeo excellenter in omnes aristotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orbis de tiriaca. libris q̄s pulerū de medicina Colliget appellarū ac alia multa edidit. aut cenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

B. Thomas archiep̄s Cantuarien.

THomas archiep̄s cantuariensis. in iuuētute oīm bus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepō in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis anglor cancellarius effect. vt sua prudētia malignoruz hoīm seuiciā tparet. q post decessum archiepi eccie pficere pararit. Cū aūt rex sctm thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere conaref. Cūcz post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cuz duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus z sanctissimus ab heinrico anglor rege cuz iura sua z ecclīastricas dignitates quas sibi pdictus rex z publica eius ptās usurpauerat resarcire: et in statū pristinū reuocare anniteref. post exilū damna cōtumelias atqz obpzobria postqz parentū z amicoz prescriptōem z alia atqz alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti: multa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis z cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctoz catalogo ascripsit.

NOrwegia pmouncia hactenus quoqz temporibus vtuaci predicatione albanēsis episcopi. xpi fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oim consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

¶ Anno mundi. 6353. ¶ Anno crīsti. 1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Norwegiā missus esset: vt pmissum est. puincia omniū terre coguite occidentalū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omnīū crīstianoz christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaq; creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administrationi vrbis pfecerunt. tentatusq; a romanis tum pōtibus tū minis vt pfulibus liberam vrbis administrationē relinqueret. vtq; in lateranis pficisceret faciende consecrationis causa. qō facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Losme t Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbem romā ecclesiasticō suppositi interdicto. t forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiuniū dies. qō cū populo grauissime ferret: peruicit prudencioz sententia vt Arnoldo seductore pulso t cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebraret pascha. Guilhelmū Sicilie regē qui multas eccie occupauerat vrbes deinde grauī anathemate notat. Friderici aūt primus impator creat. Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset t pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. t a romānis tumultū excitaret. pōtificis pcō impator leuit. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā t circa lacū sancte Crīstine multa castella munuit. t Radicophanū qō nunc Benenses obtinēt muro t arce ppe inexpugnabile reddidit. primusq; pontificū vrbē vererē inhabitauit. a quo ea vrbs culcior reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē redūisset vexaretq; a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Arggnanū peciit. vbi nō multo post moritf pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

¶ Anno mundi. 6359. ¶ Anno christi. 1160.

Alexander tercius papa patria Benensis. patre Rainucio. moritō Adriano duoz t viginti cardinalū suffragijs pontifex creatf. Etsi canonice lectus fuit multas variasq; in pontificatu passus est agitationes. quibus initiū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellanū a tribus tantū pfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander horrante Philippo francoz rege Toracinā pfectus cōsensō nauigio in franciā contendit. cōuētuq; in Claromonte habito anathema in impatorē t Octauianū statim enūciat: quā ob causas Fridericus tres alios3 hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Paschalē. post Calistū. deinde Innocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicas eū statim ex francia reuocāt congratulantibus oīibus pbenigne suscipit. Cisalpine igit Gallie populi ī spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis relictis illū furiētē ingredi pmiserūt. his intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt t Beneuentū accessit. eius ās vires phorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venetias pfugit. Et ad diue virginis de caritate monasterū paulo ante a marco iuliano conditū pfectus. ab incolis recipit. Et ozulo pfectf. Post aliquo t vo menses cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe venetā adesse pontificem romanum retulit. Cui re cognita. mox senatum congregans. cum oīi apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōperto; ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum oīi gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē t senatū cū oīi pplo bñdixit. Impator vo audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pontificē venetias misit. Cui sebastianꝰ dux occurrēs facto congressu ipsum fugauit. t venetias vincū pduxit. ad pontificē ducus o pcurante pax inter pontificē t pēm augustū componit. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. t pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome t q̄ ditionibus erant eccl'asticē pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. imperatori iussit. vt se humi psterneret t veniā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimens ait. Scriptū est sup aspidem t basiliscū ambulabis t cōculcabis leonē t draconē. at fridericus. Nō tibi sed petro. cui successoz es pares. at pontifex t mihi t petro. ac sic inter impatorē t pontificē pace ppolita. Et ducem atq; senatū exoranit. agentē postea ibi auli pontificē alexandrū beatricis regis anglie oratores vniuersi eccl'astici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarien. archiepiscopi consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q̄ reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā ob rem pontifex illum in sanctoz martyz christi numez retulit. Cūq; tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum concilio celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria pstitueret. Interim post lōgos t assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xij. rome moritur. sublatus petrus e medio quatuoz festiuitatis.

Linea imperatoꝝ Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici ducis sueuoꝝ fratris scilicet cōradi regis. natus ex clarissima pgenie karuloꝝ. post eōrundem tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū electus imperator. Anno dñi M.c.liij. imperauit annis.33. Primo sedatis discordijs in germania conflictum lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta pperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queq; vrbem vererem primo post ciuitatē castellanam cū collegio cardinaliū se receperit. missis tñ bincinde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsiones exhibuit. a quo breui post in principis aploꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano pax pcordes pter pfules imperatorem suspectum ducētes portas vrbis clausas tenuerūt. Fridericus aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuasit. cedes haud parua cōmissa ē. t reddita cedis vicissitudo. exactis ad tumultum imperator incensis in romanos animis serebat. quē pōtifex exorsatū tantisq; delinuit vt captiuis dimissis ciuitati culpas. inuentutis temeritatem. reiectā pacem pdonauerit. Imperatoꝝ paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Vohburg ob psanguinitatē fecit. t cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eodē tpe ducem bohemie regio noie decorauit. t marchionatum Austrie in ducatū duxerit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane ecclie terram vrbes vexabat. Terdonaq; primo spoliata. Mediolanēsiq; post solo equata ē. cuꝰ populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca tercio ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ animos. Veneti qui nihil tāc inēdinēti italie solo possidebant. saluberrimū pfili auctores. quoꝝ suasionibus constat veronēses. patauionenses; t vicentinos societatem belli condictionib⁹ iniisse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. fines germanos vndiq; conuocauit t sapientium cremonēsium; q; auxiliū fretus veronā duxit. Verebat aūt ne alexandri auctoritas sibi aliqū afferret incōmodū. papam igit dolis aggressus est. Cū tribus otto filꝰ captus venetijs tenebat. venetoꝝ opa fridericus absolutionis biſicaū (vt diuisum ē) pmerit. Sebastiano aūt duci t eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. t primo quidē sunale candidum quod solis pontificibus to. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item q; plumbo eorum epīas sigillate deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbellam que est ornamentum galero pſimile. Quarto venetoꝝ principi tercā sedem in theatro to. fieri fecit. cū prius duc tantū in papē theatro sedes essent. Demū in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam p petuo duraturam obtinuerūt. que vsq; in pſens pdurāt. Quinto ipſi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto denicq; cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ppulcre depicta habent. Fridericus tādem eccle romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis p germaniam misit. cruce signatus magno compto exercitu ad Terrā expeditionem sumpsit. cū amplissimo ēs exercitu ex alemania est pfectus. vndecimq; castris p bungariam bulgariāq; et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum teledit. que vt bosphoꝝ ēq; celerrime trasmitteret. Isaac imperator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat. Primam vo de thuris philomelam vrbem fridericus cepit. t iconium delatus non magis eius agrum ēq; adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsq; vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia que sunt adita in suam pdidit potestatem. adeo vt nec pius nec post suo vnq; exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianorum spem infelix borea succidit. q; amnem rapidum sudoris lauandi caumatisq; mitigandi auidior temere t in explanato ingressus tantoꝝ exercituum imperator euectus est. Mortuꝰ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atq; pclarus. magnanimus. largꝰ. strenuusq; atq; facundus. qui aurit imperiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plenisq; pretermissionem ecclesie gloriosus.

Hereſis waldenſiuꝝ seu pauperum de lugduno p hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomine Waldo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet opibus relictis t pauperib⁹ erogatis diabolica quadam suasione ductus cuāgelicam pauperatē omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset. quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctoꝝ dictis sibi coscribi secit. quos nō sane intelligens suo inflatꝰ spiritu pdicando sanctoꝝ aploꝝ officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaq; innumerabilib⁹ quasi discipulis multos t quidam pessimos errores disseminare cepit. platos t clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis ēq; hominibus. t cū in suo sensu obduratus pſisteret. tādem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ppellitur. que res facta est in laqueum maximū simplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmus heremitam ordinis heremitaꝝ virū vnctꝫ sanctissimū oli aquitanie ducem ⁊ pictauiensium comitem anno dñi. 1157. in gallijs virtutibꝰ et miraculis claruisse cōstat. qui a puero in tuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortes p̄ oculis sibi constituere voluit ⁊ mensꝫ ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremū secessit ⁊ ibidē sub diui patris augustini regula pfectꝰ xp̄i seruus esse cepit. factusꝫ religiosus quāto altior in honore fuit tanto se dūtius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hostes ⁊ barbaros ꝓsultare cōsueuit. ita deum cōuersus loricā sup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs ⁊ ieunijs suū corpus affligere. voluit. hanc obrē multi nō modo seculares verum ⁊ eiusdem ordinis fratres atꝫ alij primati adeū cōfluebant ⁊ tanꝫ bonū patrem ordinisꝫ instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cū asseruisset ordinem in gallijs modico tpe ⁊ plurimū auctū ⁊ maximo in p̄cio habitum. sumꝫ heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū diruticꝫ atꝫ vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanꝫ videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate inopia offendit vt nullū ferme religiōis indicium in eo videbat. Ordinis sui vir sanctꝰ calamitate ꝓmotus aim ad instaurandū adiecit vt brem cōualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasteriorum meliorē faciē ordo diui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilielmite vulgo appellabant Hic itaꝫ cōcessione anastasij pontificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. ⁊ primū monasteriū apud parisius sub mēdicationis titulo extruxit. huius aūt ꝓpinquꝰ albertus gallus fuit. qui vtendū sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodū auxit. hic siquidem Guilielmitaꝝ titulus in gallijs vsqꝫ ad innocentij quarti pontificis tpa pseuerauit. vez eo mandāte post habita eiꝰ tenoiatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiꝫ acceruitis innocentius ⁊ successores oēs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atꝫ p̄cepit.

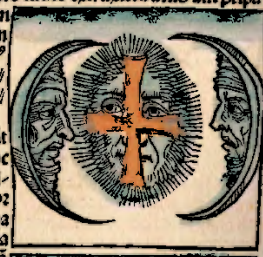

Soles tres ꝯ hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise fuit et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat fol ꝰ occidit. Similiꝫ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media figuram crucis. Hec visiones ueꝝ habant a nonnullis iudicium esse discoꝝ die grauissime. cardinalū in electione pape ⁊ primaꝝ in electione impatoris cū cōtra alexandrū vt ꝓmissum quatuoꝝ electi fuerant. quod sensim xx. annis. xvij. duraut. Terremotus etiā circa hoc tps plurib⁹ annis nō nullas quassauere ꝓuincias ⁊ ēmaxime Siriam atꝫ Celiciaꝫ. in quib⁹ multe vrbes diruerunt. quedā cum magna populoꝝ strage corruerūt

Jo. mesue medicus

Johannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ipe hispalēs tēporibus in medendis languoribus clarus extitit. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac earum ꝓprietatibus librum vtilē scripsit. Aluꝰ quoꝫ aromatarijs ac medicis vtilē quem antidotarium appellant grabadin. edidit insup in q̄ canones vniuersales posuit. et cū de cunctis morboꝝ scribere ordiis fuisset ⁊ a capite in cho asset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchū opus reliquit quod postea petrus apponus patauin⁹ p̄fecit. licet etiam mēplere. Franciscus tamen de pedemontiuꝫ egregiam additionem perfecit. An xp̄ian⁹ fuerit quidam dubitant licet tanꝫ fidelis ⁊ bonus deum ꝓsepe appellet.

Jo. carnotensis epūs

Johannes carnotensis epūs ⁊ beati thome cantuariensis familiarissimꝰ, homo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philosophoꝝ ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaꝫ ipsius beati Thome accuratissime edidit, Atꝫ alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epũs brixẽ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenẽsis epũs in territorio patauiẽsi ortus in adolescẽcie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai patauien. vbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus extitit. Cõradus saltzburgẽn. epũs eũ tuxante monasterio pfecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouã plãtationem regendam suscepit. mox aũt ꝓpositus sacus'corpusculũ suum multis ieiunijs vigilijs alijsq; suppliciis vehementer afflixit. humilia insuper religionis exercita libentissime exercuit. Mortuo aũt Ranberto epo brixenẽsi in demortui locũ cõmuni voto clericoꝝ in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mũdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratõi ac ꝑsenti platiõi se totũ dedit. Summa insuper eius abstinẽtia fuit ⁊ mirabilis vite austeritas. Cilicio ẽq; lõbabitu vtebat. ouis lacticinijsq; ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem eẽ suã pluriml̃ macerabat. a friderico imperatore plurimũ dilectus. ita eius in alexandrum papam nutigans. qui ꝙ patrem ac cõsulẽ ẽ veneciis eum semper colebat ⁊. kalñ. julij migrauit ad dñm. Et beatus Hartmannus qui glorioso epatu brixenẽsi ꝓfuit ⁊ omnes ꝑs vigilando aut orando aut cõtemplando aut legendo cõsumpsit. ⁊ qui ꝓcepta salutis dabat. lites dirimens pleuus tandem die ꝓpositus in balneo aquarũ in solsticio hiemali. ⁊. kalñ. ianuarij seculum animas deo reddidit. sed postq̃ sanctissimus vir celo receptus plurib⁹ miraculis floruit. ꝑpue' mulieribus grauidis in partu eius meritis mirũmodũ auxiliũ inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. iherosolimoꝝ rex

Almericus sextus iherosolimoꝝ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir q̃ omnia strenuus ⁊ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis ilico incubuit. nãq; Ascolonã tẽplarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cõmunitã et inde expeditus cũ in egiptios' duxisset dimoti regis egipti copias ꝓfecto cõgressus magnã in barbaris cedem edidit. Alexandriã paulo post delatus primariam egyptioꝝ vrbem quã tyracinus saladini turcoꝝ regis ꝓfectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini cũ nullo pacto xpianis subijci sint passi. Cateri⁹ almerico regi se quiescerint vt vti soldani potestatem q̃ manus suas reducerent. almericusq; pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexandrie potestatẽ. q̃ in pecuniã dissolutõe cũ fraudẽ almeric⁹ interisse intellexisset. magno vir animo in soldanũ ducens carras nũc cayrũ vrbes potentissimas obsedit quã cũ aliq̃n obsedisset potiundi quidem spe nõ carunt. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt'e insecta. paulocq; post in ascolonã vrbem egregiã duxit. cui expugnãde emanuel grecoꝝ impator contra ac cõsueuerat magna subministrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus paradis cõmeatib⁹ negligens suit hoc anno in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico haud diu post defuncto Balduinus filius successit.

Philipp⁹ rex francoꝝ

S. Albert⁹ beluacensis

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamina martirio coronatus est.

Anshelmus epũs

Anshelmus epũs beluacensis ꝙ hec tpa cuꝝ in omni sanctitate moribusq; ꝑclaris vixisset die obijt. ad cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. ex cepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

Philippus francoꝝ rex lodouici tupicis regis filius. post patrẽ regnauit annis. 44. Is postea cũ audisset iherosolimã a saladino captã clemẽte põtifice admonẽte. cũ multis xpianoꝝ ꝑcipib⁹ sirã adnauigauit. cuiusq; ptolomaidẽ vna cũ richardo anglorũ rege se recepisset. ⁊ in dei iherosolimam repentini essent ambo de iherosolimoꝝ regno cõtendere ceperũt. demũ philippus hic indignatione cõmotus simulata infirmitate in europã (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnũ suũ intro gressꝰ reliquũ vite sue tempus in pace ac sanctimonia cõsumpsit ferunt hystorie hunc philippũ religiosoꝝ orationibus miraculose fuisse natũ. qa cũ lodouicus pater iã sexagenarius liberis careret vniuersis populis ꝓcepit vt dñm instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mon̄alis saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. ꝑcipue librum viarum dominj appellatum.

Anno mundi. 6584. Anno xpi. 1174.

Linea summoꝝ pontificū
Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vbe ⁊ gēre nobili ozundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus diem obijt olim ꝓsenti pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis ꝛeponi curauit. multo eīm ex nobilitate populoꝝ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omia ꝙuertēs fastidisset inuitebat. sed adeo cōfusanis factio preualuit vt lucio vbe ꝛeturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo eīm apud romanos exemplo quotēt pōtifices studuisse comptum est. qui fuga sibi tardius ꝓfluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ pōtifex fugę sue necessitate ad bonū ꝙuersum ꝓsilium quod rome festinauerat veronam ꝓcium cōuocauit. rebus iberosolime turbātibus suppeias allaturus. veronaꝝ ꝓfectꝰ cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes omnes xp̄ianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurrerēt. verū dū ob hāc rem nunciꝰ vltro citroq̄ mitterent⁹ lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄rto mense secundo die xta octauo verone moritᵘ sepelitᵘq̄ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemoꝝ patrie sue eam ornauit. Ab Fridenco imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne herrusci alia q̄ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis roꝝ imperator beniricum filiū ꝓuisq̄ ⁊ vrbibus quas ⁊ italia romanū tūc possidebat impiū ꝓfecit. Qui q̄ primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xp̄ianos principes primo anni xus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent⁹. At vrbanus quē audita Guidōis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quē Saladini, virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xp̄ianoꝝ generali edicto de mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ quū seruus negligentiusq̄ ardore sui animi quos ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstituerat xp̄ianā eo multiū festinātius copiosiusq̄ sua ꝓsentia cōuocaturus. Jdq̄ serrariā attigerat quū i felicis plij rumore primū. post tercio. atq̄ q̄rto erat maioze xp̄ianaꝝ rex exterminijq̄ nūcio ad se plato febre ⁊ dolore cozreptus ē. ex q̄ hzeu mest⁹ ferrarie i urbe moritᵘ pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo olim cōsensu ponsex creat⁹. q̄ ardore animi par suo ꝓdecessori. sed tpe acceleratiozē habuit mortis euentum. ⁊ statim nūcios ⁊ litteras ad principes xp̄ianos mittit cos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā maritq̄ hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terras sanctam xp̄ianoꝝ militum auxilia totis animi cozporisq̄ viribus insudat. pisas se ꝙulit. quo pisanos inter. ⁊ genuenses acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumq̄ populū bello maritimo ꝓpotentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ parti cōditionem vt classe armata in barbaros ducerēt xp̄ianos in asia vexātes dū hec intētioze cura vir sanctissimus agit pisis moritᵘ pōtificatus die sui quinq̄gesimo septio.

Joachim abbas

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Js maxime doctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tēpestate apd gulielmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi ꝓsentia differebat. cū prius nō multū ab homie doctore didicisset donum intelligentie vt serum diuinitus accepit. adeo vt facū de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus esset nōnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄m maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potissimum de ordinibus mēdicantium. Jtem cōtra petrus lumbardum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. sicut ꝓ i principio libri decretaliū. Ferē q̄q̄ mitra scripsisse. libroscq̄ suos dño pape emendandos obtulisse. ⁊ ei multa de futuris reserata aūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid sibi de expeditione sarraconoꝝ sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iberusalem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit de futuris temporibus nos rez incertarum ꝓfectum relinquere conuenit iudicio posterioꝝ. alia quoq̄ ꝓpulera scripto mandauit.

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici superioris filius septim⁹ Iherosolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit i Iherusalē annis sex. qui etsi lepra pcussus fuit. regnū fortiter pr̄udēter q̄ administrauit. nec animus illi. nec rei militaris peritia inferior habebat. Cū em̄ ad tertiū vtriusq; regni annū apō Ascalonē prelio cōmissent maiores Baldrini copias Balduin⁹ fudit. t altero ītes ꝓlio apō Ibēriadem cōmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos t Arabas ꝓsente Baldrino minores copie Balduini pstigarunt. Balduinus igit Baldrino turcoꝝ regi pōtantissimo q̄tēs ꝓgrederet fortiter resistebat. t tamē illius virtutē extimiā t suū ipius lepre incomodū secū reputās futuris ꝓtauoꝝ alie rebus ꝑ sua paudētia ꝓspicere cōstituit. Cū em̄ deterrētemorbo vxorē ducere nollisset liberoꝝ spe destitut⁹ nepotes q̄simit relinq̄re successores. duas namq; sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noie Sibilla Guilhelmo marchioni monisferrati Longaspata cognoie appellato nupsit. q̄ primo anno filiū peperit cui Balduino de auūculi noie appellatio. Iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄ senio confectus interierat. qui mortuſq; Balduinus t ipse rex successerat.

Ordo humiliatoꝝ

Ordinē humiliatoꝝ his dē tpib⁹ quā maxie in Cisalpina gallia inuñ sumpsisse ferūt. Quidā tamē ferunt sub impatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus p̄dictus barbarossa totā cisalpinā gallā variis incomodis laceraret infinitos q̄e viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaꝫ ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset tā exilij fastidiū cōi habitu vestibus induti albis ad impatorē accessere miam dēpcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate ꝓmotus annuit vt i patriā redirēt. Reuersi exules t forte ex voto emisso plurimi in vnū q̄uenerūt facultates suas i laboriū exposuerūt. ceperūt vicia vitare. būle veste indere. ceperūt odoꝝ p̄ce psecutionis p regionē illā diffundi. Ecdo viuere restrictus ceperūt ac viri in vnū habitare t seorsum mulieres exercitia coꝝ alia ꝓtinuātes. Demū numero multiplicatis t ꝓpue in diuersis officijs se applicarūt. Bumpserūtq; p nouā vitē dī partes regule bti Benedicti supiores eoꝝ ꝓpositos noiantes. Deinde facultatib⁹ tuꝝ plonaꝝ numero turū immodū creuerūt. in monasteriis tā fratrū q̄ monialiū p ptes Tuscie t Lōgobardie. Deinde anno dñi. M. cc ob religionē t vite scritatē approbat⁹ ē ordo t mod⁹ viuēdi p Innocētiū tertiū. t postea p successores multiplicit̄ p̄uilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino t eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em̄ balduini leprosi quintus balduinus puer t ipe rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes t Guido suscipere capientes nec vnanimes essent. dūq; res ipa magnis christianoꝝ ib erosolime agenciū simulatibus tractatur balduinus puer regni Iherosolime christianoꝝ ad octauū annūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝓcognita texit futuꝝ qō apparebat vertta. Ne tripolitanū comitē populus t militia eis in regē Iherosolime accerseret. multisq; astuta mulier nō magis pollicitatiōib⁹ q̄ largitionibus a patriarcha. epis. pceribus magnatib⁹q; Guidonē virū suū ꝓsentē t ipm instantē Iherosolime regē creare obtinuit. tulit ꝙ graniter tantā in iuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Baldrino cōstitutas. q̄ tripolitanū comitatū a fauoꝛe christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis t gallilee principatū here ditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq; principatū regno Iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tpis Baldrino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. Godrē Baldrinus in gentē pedit̄ t eqtū exercitu cōparato Ptolomaidē primo p⁹ berutū t maritima occupauit. postmodū in Ascalonē ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant Iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatōi busq; p decē dies frustra ibidē cōmoratis. alia atq; alia p viginti item dies castra fecit. obsessiq; ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝫ adduci q̄ oppugnatiōi timore pterriti. traditionē ea fecerūt cōditione vt cū suppellectile quā humeris singuli ferre possent abire ꝓmitterent. Innocent⁹ sactā cōditionē secūda die octobris Anno nono t octogesimo postq̄ in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi Iherosolima christiani Heraclij patriarchā t clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyrū pars Alexandriā pcessit. Saladinus Iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit. basilice debic etiam eccle christianoꝝ tumentis in fabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt q̄ in vrbe christiani Alia ꝓuincie Suriani Armeni Iacobite Georgiani t Greci.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens tercius

Celestinus tercius

Clemẽs tercius. ꝓtia romanꝰ. ꝑe ioanne cognomẽto scolaris. temãdatũ sibi papatũ accepit. Pontificatũ iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictũ ꝓmulgauit. Rem xp̃ianoꝝ in asia magis magisq; indies piclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̃ianos admonet. excitat. hortat᷑ vt crucis salutifere signo non magis humeris q̃ cordibus affixo arma i barbaros assumãt. de eterne felicitatis gloria trũphũ singulis pariturã. Cõcutit vo ea romani pontificis exhortatio xp̃iani orbis ꝓncipes frideri cũ romanoꝝ ispatoꝛe cognomẽto barbarossam philippũ regẽ francie. Richardũ regẽ anglie. oddone ducẽ burgũdie. quos innumera pene archiepoꝝ epoꝝ t aliorꝝ principũ vtroꝝ multitudo secuta ẽ. Quin etiã ex ytalia veneti t pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonibꝰ quoq; t dacis triremes ꝯ quaginta. duodecimq; ex flandrensibꝰ xp̃iana expeditões sunt secute. t guilhelmus Sicilie rex vltimã oĩm opam tantis mulisq; exercitibus nauauit. q classe sua mare a barbaris pyratisq; pacatiꝰ vbiq; reddidit. Insuper annonã ex apulia sicilia q; importauit. Hũ principes i alia postmodũ varia vsi fortuna acriter pugnarũt. At clemẽs ad cõponẽdas res ecclasticas animũ adiecit. Nam t mores clericoꝝ q̃rundã nõ satis ꝓbatos severitate sua emẽdauit. Et claustrũ sancti laurentij extra muros edificauit. et lateranẽ edes nou mediocri impensa restituit. templũq; vermiculato opere ac musiuo exornauit. Moritur deinde anno pontificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. ꝑe petro cognomẽto bubonis. ante iacintus diaconus cardinalis grãdeuus vir t vtute insignis in tercij celestinũ ẽ suffectꝰ. Qui egregiorũ apertã sicilioꝝ rebellionẽ in suũ ꝑ decessoꝛẽ impudentissime intentatã eos cõpescere cõstituit. Vir q̃dẽ ꝓ omnia bonus q̃ beniuolã coronã exornauit. Et quo adiuuit nil ꝓtermisit. quo terra sctã (Ita eã hierosolimam vocant) reciperet. in tantis autẽ perturbationibus rex. tantoq; sumptu bellico ecclesias egregias. tũ apud sanctũ petrũ tum ad Lateranũ edificauit. qua recipi pontifices ꝓ cõmode possent. Preterea vo nomen viterbio dedit. ecclesiamq; cathedralẽ fecit. Moritur aũt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus ꝓe dolore t desiderio hominis lamentantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. eiꝰ loco tãq; vir fortissimus t strenuus ab oĩbꝰ ꝙrogatꝰ. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝺ egiptioꝝ regẽ i bello ꝓcessit. q̃ tandem capto et occiso vniuersam egiptũ t syriã oẽm cõquisiuit. Et suo impio adiecit. Deinde in xp̃ianos mouẽs regni hierosolimitani terrã cũ magno ingressus exercitu ingẽte pecoris boumq; abegit predã. t cõgressos ꝑ aliquot xp̃ianos multos. inquis tẽplarij fuerũt multi. maiori ex ꝑte occidit. Aduñ ꝓmo t secũdo ꝓlio a balduino rege leproso superatis. Ille ꝙpatis denuo copijs ꝺ emanuelẽ grecoꝝ regem monet. quẽ t simulata fuga aliquãdiu in angustas qualles ꝓtrahẽs tãdẽ supat t capit. Cui victoria clarꝰ i xp̃ianos de hierosolimoꝝ regno ꝓtendẽtes cũ maximo exercitu ꝓcessit. Jpam tandẽ ciuitatẽ sctã (quã xp̃iani reges post gothefridũ regẽ ꝑ annos octo t octuagita cũ magna gloria possiderãt) post maximã xp̃ianoꝝ stragẽ vt ꝓmissum ẽ cepit. t de ea trũphauit. Templũq; salomonis q̃ turcis piter t sarracenis sicut t xp̃ianis conuenerat sanctũ eẽ. illudq; prius q̃ saladinꝰ ingredi voluerit. aq̃ lauari rosacea. t suis lustrari execrationibꝰ curauit. ꝓfectꝰ inde imperiger saladinꝰ i tyrũ duxit. quã vrbẽ cõradꝰ marchio nõ magis ciuibꝰ quã ceteris ꝺ eo ꝓfugerãt xp̃ianis publicꝺ ꝓmittẽte auxilio defensandã t ꝓpetua dictione tenẽdã accepat. Hic q̃ppe saladinus clarissimꝰ fuit. cui nihil aliud ad summã defuit laude nisi xp̃iani nois caracter. Qui mortẽs tandẽ mãdauit in sui funeris tropheũ tale añ corpꝰ suus deferri spectaculũ. vide|s pãnũ nigrũ i lancea suspẽsum. Cui precederet preco clamans Sic totꝰ domitoꝛ ex tanto regno tantusq; opibꝰ moꝛtẽs. nil aliud secũ defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctã de cudota eo tpe claruit. Cui diuinitꝰ collatũ ẽ annis multis in corpe degere t corpalis cibi ñ egere. Hec genere infima officioq; bubulca. sic corpe marcida. t ꝑ exilis intestinis media euacuatis. venusta tñ t corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret frequẽter rapiebatur in excelsis t angelo duce freta: Illud quoq; admirandũ femĩã rure editam t educatam rurali opere assuetã tam ꝓuidentẽ in consilijs t circũspectã in verbis fuisse vt qui docet hominem sciẽtiam. in ea delegisse sedem plerisq; arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Heinricus eius nois sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. tesum cio geniture ꝓsensu principū romanoꝝ impatoꝝ delectus impauit annis octo. a patre aūt ꝓius rex designatus coronā a quisqrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in gratiā redeūt. Anno ceūde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie cozonanōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea inuicta cōditione vt heinricus tpe regno citra vltraq; freum siculum ꝓpriis recupato sumptibus t cēsum solueret annuū t iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idcq; quo rex facilius assequeret cōstantiam nozmanno rege natam virgineam in monasterio panozmi agētem occulte educi curauit. cāq; natu grādiozes iā filios ꝓcuratura videret dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit Reddidit vo heinricus impator primā olim vrbem thusculam pontifici celestino. cuius t romane ecclesie iuris erat. Is q̄ter hec vna in re ꝓsiderantissimus ro. po. pmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est exarsa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeret ruinaq; illius saxa romam sunt delata. que in diuo bonus temporis capitolino ad memoriā conseruant. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus t regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alamānias accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratq; secum Constātia vxor friderici filiū afferens primū (quē ꝑter omniū optimoꝝ nimis annosa perat) Is q̄ secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝓsecutus est. parnoq; negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet. t ipa sirbinde sicilia in eoz potestatē sunt facta. Cōstans vo tūc fama fuit heinricū panozmi agentez thesaurū ingentē a nozmānis regibus tanto ꝓius tempore. tantaq; successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice acersitus vxore t filio panozmi relictis ro. se cōtulit cū eoq; pontifex celesti. multa egit vt recupande ibero solime curam susciperet. Quod quidē munus cū ꝓ se noluerit per legatos exequi spopondit. primusq; ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno t imponendas vere primo copias parari curauit. pariterq; alpes transgressus archiepm maguntinū t saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex ol germania cōrabendi. qua tempestate sarracent affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriozē delati cōgressum ꝓlio castelle regē superauerūt. t plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ pārē berbicā olim. nūc granatam vsq; in hec tpa Anno. 1495. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi t friderici filiū puerū cōmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius erbruncie dominiū sub ducat⁹ titulo cōcesserat. qrū in se fuit ro. imperij t simul gubernationē regni sicilie quousq; filius adoleuisset administrationē retinere quel iuit. cōfectoq; testamento panozmi diē obijt. ea igit mors et rem in asia xp̄iana t simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eū in agēdis rebus strēnuus. in bostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panozmit. ana magnifice sepultus.

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio bellouacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac diserrissimus. diligenti cura te omnibus rebus gestis chronicā p pulcrā ab initio mundi vsq; ad hec tempora composuit ac in maxio volumīe digessit. Et hoc op⁹ ita dissipatū t dispersū ē vt nusq; totū reperiat. scripsit t alia opuscula t sermōes

Aplas natione longobardus in latina t greca lingua egregie doctus p hec tempora floruit t multa composuit. t inter cetera ꝑter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. t te ordine dicēdi optime scripsit. atq; plures epl̄as elegantes doctasq; composuit.

Aso doctoz interpres

Azonem ꝑteres patria bononiensem vir vtiq; celeberrimum atq; insignem t in iure ciuili cōsultissimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū pdictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nro euo magno habetur in ꝓcio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontam t electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus t cremonensis eius doctrine t professionis doctoꝝ. te quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tpe floruit. quem augelus de perusio iuris lucernam t mundi speculum appellat.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi. 6405. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasmundo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbantissim⁹ atq; doctissimus. q̄ a primeua etate parisius lr̄is operā dedit. Is aī pōtificatū doctrina et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū referē. quo mortuo in eⁱ locū olim consensu pōtifex sufficit. ꝓtū autem fuerit gloriosus pōtifex opa eius ostēdūt. q̄ si omnia scribenda fore ingens volumē efficerent. q̄ cū exoꝛs haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq̄ ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoq; a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq; vbi magistratū iniit bello asiatico animū adiūctēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncijs. premijs. pollicitationib⁹ con.ⁿ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potentiam in asia conualescere apud lateranum maximum concilū celebrat. cui interfuere plures viri pstantissimi. Postmodū multa librorū volumina composuit. inter que extat liber de miseria cōdmonis humane. ⁊ libros de sacramēto eucharistie. de sacrameto baptismi. habuit item sermones temporibus ⁊ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoq; antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus ⁊ oīm ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui tm̄o edidit. Primā q̄ de inducijs habef. Quotiēscūq; dis ceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principib⁹ ꝑtūmus maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habef singularis fuit. Iuuerebat⁹ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dōica ⁊ Francisci assistatis sanctitas. Improbauit ꝓterea abbat Joachim libellum quēdam nō sanam doctrinam ꝑ se ferētem. Damnauit ⁊ errores almerici hereticī qui postea paris⁹ cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cū in eo nil nisi eternū ⁊ incommutabile sit. dixerat ꝓterea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocentius opera pietatis in tanto pontificatu ꝓtermisit. Extant enim rome duo huius pontificis opa situ. vsu ⁊ vsu longe distantia. hospitale sancti ꝑpus in Saxia a longobardis ⁊ Saxonib⁹ ibi solutis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ⁊ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et altez turris appellata comitis vrsini operis. que muro oīm tonus vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Extra ad forū olim nemo ad veteris subire principij que ꝑ etatē nostrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq; basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris nic diruta instauraūt. Verū dū perusij tollende discordie causa (que inter Genuenses ⁊ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset mortif. pontificatus sui anno decimo octauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbauerit quicq; immutatū sit. hic quoq; primū ordinē diui Augustini de reminorum sub tutela apostolica suscepit.

Concilium lateranense

Synodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice ꝑdicto ꝓ recuperanda iherosolima celebrat. cui interfuere mille ⁊ trecenti ꝓlati cum iherusolimitano ⁊ constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodecim. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperij legati. Reguz vo iherusalem. francie. bispanie. anglie ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōsultationem nec decreuit tamen quicq; aperte potuit. q⁹ ⁊ pisani ⁊ genuenses maritimo ⁊ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ clericorum mores componerentur.

Iohānes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui augustini instauratoꝛ natiōe Mantuanus bis temporib⁹ i flaminia ⁊ vmbria vitam religiosissimam ac sanctissimaz duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres zabonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. xc. ānis in flaminia ꝛmoraꝛ⁹ fuisset i patria reuersus plen⁹ dieꝝ ⁊ op⁹ bōis. ano a natiuitate dñi 1222. migrauit ad dñm. Cuius cor ꝑ⁹ translatuz in mō asterium ordinis sub titulo sancte agnetis sabrefactū summo feruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Philipp⁹ sueuie ꝓnceps ⁊ ethrurie dux heinrici imperatoꝛis frater. quē idē heinricus moriens filij fridericū reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania em electoꝝ pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censiri cōseruandū. ⁊ res bello difficillimeq; acta. ꝙ philippo rex francie othonem rex anglie iuuabat. ꝓpter hanc dissensionem imperatoris eligendi ytali neq; philippū neq; othonē ad imperiū admittunt. ꝓterid tamē ꝑtis quod inter coronationem ⁊ depositionē othonis interfuit. Per reliquū vero eozundē imperatoꝛ tempus vacasse imperiū scribunt. Philippus aūt anno dñi. cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit ⁊ in suas potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauiū teutcum i gratiā suā ꝓpsit. Innocentius vo pontifex quia cōtabat heinricū ⁊ fridericū pacensus arma parat ac ꝑa othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē ꝓdit. Otho q̄s composito exercitu vna cū iohanne anglo rege pugnandi copificat⁹ innocentij octauū otto ille quē ro. regē imperatorēq; instituerat a philippo vbiq; succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulsuꝝ postremū olim cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoq; facta eruptione cō gressus superauitq; a colonien⁹ est expulsus. qui tempori cedentes philippo imperatoꝛ debitā obedientiā ꝓstiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ imperatoꝛ declarat⁹. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq; g arma impio quies. quem lantgrau⁹ thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circūueniēs. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de wittelspach bamberge interfecit. v. kalendas iulij. corpus babenberge inde spire in suis fridericī sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe atq; virtus. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius nois quartus anno a natiuitate dñi dñi. cc. ix. cū philippus imperator a comite palatino intercep⁹tus fuisset. imperator a germanis suis electus impetrauit annis tribus. qui statim romam ꝓfiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terram eccie hostiliter inuasit. nā radicophannum montē sabinū siue vt corrupte appellant flaconem ⁊ totā pene romandiolas g diuersas legiones diuersosq; legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas q̄s caperet est adnitus. Friderico secundo quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmissa ꝓtectio secuꝝ redderet. mbil tamen motibus suspicante. eos vo motus pontifex innocentius inquo ferens animo ad othonē misit. qui cū suaderet. hortando. admonendo. ꝓmitere conarent vt capta de eccie terra scudatario redderet. q̄ pessima indies moliebat. vnde pontifex eū anathemate ꝓmū pulsit. deinde pseuerantem ⁊ vias omnes romanas latrociniis infestantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depositoq; ꝓnunciauit. Secutos eū ꝓlatos ⁊ ꝓceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabant absoluens vt nō magis possent q̄z deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia se subtrahere. ꝙrobrē rex bohemie. lantgrau⁹ thuringie ac archiepi Maguntin⁹ Treuerensisq; dux austrie ⁊ ex militibus ꝓstantiores quiq; eū deseruerūt. Cū ecclam germani electores imperij philippo suadente francoꝝ rege q̄s primū de priuatione othonis certiores facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝝ rehē declarauerūt. Philipp⁹ eām francie rex othonē ioannis regis anglie ex sororе nepotē debilitari ac potentatu deijci eroptabat. quib⁹ tandē deterritus malis atq; periculis otho in alemāniā se recepit ⁊ quecūq; de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiq; sicilie regis potestatē rediere. vbi postea a philippo francoꝝ rege apud tornatum superatus. Tandem anno dñi. cc. xviij. otto imperator mestus languensq; nō breui obijt. Teneri aūt rebellantem ecclam tenses in officio conuerent.

Rainaldus archiep⁹ colonien⁹is post destructam mediolanū a friderico imperatore corpa trū regū ad Colonia tradiuit post gloriosam vitam in dño quieuit.

Richardus quoq; puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. q̄s obrem philippus rex francie intelligens iudeos g plura quoranuis mala pegisse in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo crucigerorum

Crucigerorū ordo in synodo lateranēsi diu inchoatus sed aliqñ intermissus ab ipo Innocentio tercio pontifice anno pontificatus sui. xvij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id cū maxie factū ē eo q̄ quedā albanensium pestifera hereses surrexerat. que tantā in populo romano deroget sedi nonē excitauerat cū tā vnq̄ antea. cū obtē causas pōnferēt multos cruce signatos impulit ē eos arma suscipere. quibus deuictis crucigerorū ordinē tam sopitū et obliteratū instaurans multis priuilegijs et gratijs mirabiliter auxit. eidē aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū existens regulā cōposuit et dedit in quo p̄cepit ipsis religiosis semp crucē in manibus portare. ipsius aūt ordinis auctores et ducē Quiriacū ep̄m et martirez tpe constantini magni Helene matris primū fuisse tradunt. qui etiam cū Juliano apostata cū multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum fermeq̄ in p̄sens redactus.

¶ Tartarorum regni principium

Quid quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p̄ hec tpa ex indie montibus via cū olim tue gētis virī ac milibus bostili alo egressus p̄ vrbanas qualeq̄ vrbes spolia multa exegit et populū suū h̄ mō allexit. quibus spoliis allectus inde paribos venit et parī terroze nediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe quadens circa meotidis paludis littore concessit vbi et accolis suis sedes cōstituens in maximā euasit potentiā vt regnū eoz nunc multū creuit in finibus bungarie polonie et iuxta mare ponticum et in aquilone. et dicit nūc vsq̄ castanū habent p̄cipē. Sunt autez tartari homines turpes oculos grossos p̄minentes habent latas facies et frontes nasoq̄ latos mediocres. et statura tante arrogantie vt dñm suū cham filiū dei appellent. pluraq̄ de eoz moribus historici scribunt.

Ordo carmelitarum

Ordo carmelitarū p̄ hoc tp̄s in syria apud carmelū montē ab Alberto therosolimitano patriarcha erectus et multis priuilegijs ab eo sublimat. atq̄ eidem regulā sibi iure cōsecrandā primo obtulit et confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusdā largis virgis seu albis et griseis circulatā more belye ꝓphete (vt nadūt) assignauit referendā p̄stituit. Hic ordo cū in orbē diffunderet ac locis et viris p̄stantissimis indies multiplicaret multas impugnationes p̄ multos annos ab emulatorib⁹ p̄tulit. sed postmodū Honorius pontifex eius nobis tercius cernens ipm sanctam religionē et ordinē a multis impugnatiōi et aliqñ p̄secutiōi cū nō satis probatū cōspiceret deuotionē uoluit primo pōtificatus sui anno mutatis p̄tis circulatis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit et cōfirmauit. aūt eīm ordinē istū dū in syria cū habitu illo p̄cederet maxima in reuerētia et deuotiōe apud soldanū egypti extitisse et multas illi clemosinas et beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato cū e finibus et regno suo eiecisse. cū obrē necesse fuit illuc i europā trāsire vbi imitū i minodū excrescēs clarissimos et sanctitate et scientia viros p̄tulit. Quoz de numero p̄cipui fuere Angelus declamator ardentissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̄ p̄ter libros multos a se editos spū ꝓphetie clarui. Et alij clarissimi.

S. Dominicus

Dominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. ꝑdicator dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis ꝗsi matutinū sydus emicuit ꝑ hoc tp̄s. Is i calogura al̄ calaroga pago exonensis diocesis nat⁹. Cui⁹ p̄ festū appellatus. mater toanna ꝙ tres filios habuerūt ꝙ postea ī ꝓs cōdocti sacerdotū accepta rūt. Tercius beatus dñicus cui⁹ mater fuerit in somnis se gestare catulū accessam ore faculā flammē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbat. ꝑsignans ex ea ꝑdicatorē eximiū nascitur. fuit em̄ vicior mirabilis obiurgator. oppugnator hereticorum. fidelium diligentissimus exhortator. ab infantia quoq; eū eo misericordia creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fribus socijs ꝑdicatorijs ordinē incredibili feruore fundauit. ꝙ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq; gallie regione hereſis pullulasset. ac late ⁊ longe crepuisset serpere. btūs dñicus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erātq; ꝙ armis cā sectam tueri admitterent. Qua comes tolosanus notabat infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico aduntor. ꝙ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta a sancto viro aduersantiū arma conatusq; retudit. tantusq; ea hereſis detrita erat radicibus vt ꝙ septimo inchoauerat virtā dem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio ꝙ schismaticos apud tholosas domitos audiit. ordinis confirmatiōem obtinere meruit ꝙ confirmato cū plura monasteria creuisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ ꝑdicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centesimo apud bononiā ytalie cuitatē. nonis auguſti migrauit ad dñm. quē postea gregorius nonus audite eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciscus

Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiq; diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dñi. M. ccvij. primo negociator bōnus ⁊ affabilis ac ꝑdiuus vsq; ad annū. xxv. Inde terrena ola despiciēs xp̄m in oīi vita secut⁹ est. Et ī aliq̄diu pedibus celat⁹ ⁊ cognita eius⁹ necessitate. Sentētie dñice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica inculta ⁊ cōtemptibilem funi ꝑcinctam induens nouus mox ordinē constituit. cum quo velut sol i orbe radijs xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tpe nue vel glacie operiret. pauperatē quoq; dñam suam semper vocabat. Malebat potius de se vituperia q̄ laudes audire. oīq; studio precauebat ne pauperatis metas trāsiliens ad supflua diffluere. ardentissimoq; martyrij desiderio ferebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno fynā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum oīi honore suscepit. Duobus aūt annis aī obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē crucifixū manibus extensis pedibusq; cōmissis affixū. alas vo duas sup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat. Cumq; diutius cogitaret apparebant in manib⁹ eius quasi fixure clauoꝝ. lateq; xp̄ius dextrū velut lancea perforatum. Interea cū fribus suis sic ab eo institutis nouā tradidisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carnis sue requiē dederat a quersione sua. xvij. anno ⁊ multis languoribus ꝑcussus xp̄s efflauisset. duobus scīs stigmatib⁹ gratuitis gaudens cepit. Tandē plen⁹ bonis oīb⁹. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nre. 1227. nonas octobris i dño feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna pietatis ob eam rem cōcitus habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

Terremotus atq; portēta multa hijs annis vbiq; ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atq; damascus magna ex pte corruerint. Lathena cīa sicilie insula contra aquarum naturaꝝ pelagus retrocessit. ⁊ boim ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores ceciderе.

Visum est quoq; signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adragne appellant. Visusq; radius quasi trabes magna per multos dies ascēdens in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

HOnorius tercius papa. pñs romanus. pcē almerico ciue romano genit⁹ tercio suffectus innocētio. t ipm eius nois tercū. perusie cardinales ī romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sexti p̄decessoris diem obijtus facta. maior solito adhibita ē festinātia q̄ perusini ciues difficultatē hierosolymē rep̄. t bellor ytalic sedandor necessitates ppenderūt. Et co acto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt p̄ perarēt. vim honestissimā attulerūt. p̄fectusq̄ p̄ōtifex destinatū a p̄decessore pacē in ytalia cōstituendę tractatū p oratores legatosq̄ cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat eū cū pernis anuli dozelis imperator cōstantinopolitanus. quē paulo post t rolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xpianor in romana p̄sulturus q̄ hierosolymis p̄future viderent. is annē de colūna cardinalem romanū portuensem epm apostolice sedis legatū declarauit. imperialesq̄ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post turibus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē beremitar̄ prout innocentius fecerat. pregeudū cū susceptisset. etiā ordines predicator̄ t minor cōfirmare voluit. hierosolimor regē ex affa ad se romā venientē benigniss̄me susceptit. Extantēq̄ honorij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sancta sanctor ad lateranēses ecclesiā instaurata celebris sanctimonie oratorū. Bñ aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiij. mortē. Sepelitur q̄z in basilica sancte marie maioris ad p̄sepe.

GRegorius nonus papa natione hernicus. p̄ia anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui t Laterano vbi creatus fuerat animam p̄ estati cauma se contulit. Ibi friderici monit vt expeditionē in terrā sanctam cui⁹ voto pridē cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōmineret vt nisi breui exequeret excōicationis priuationisq̄ sententias ab honorio p̄decessore in illū promulgatas. p̄firmatas etiā atq̄ etiā aggrauaret. Promisitq̄ fridericus sese vouerat. dictisq̄ ē veris tp̄us ad quiemendū brundusij. venerat co magna multitudo p̄cipue vero ex germania Lantgraunus hassie. q̄ brundusij vna cū magna pre militū moritur. ibi fridericus egritudine simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita cū Lantgrauij morte celerrime eo adnauigasse omnēq̄z eius supplicationem dirupisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam p̄firmauit. Inde perusij pontifex assisiū peruenit. vt q̄ de s̄ancto viro sanctissimo miracula audierat p̄ius cognosceret. rc comperta vt audierat. in sanctor numerū statim retulit. Ceperant iterum romani senatores q̄nq̄z vnū. q̄nq̄z binos creare. Hannibaldę ex hannibalda gente romana nobilis senator heresi p̄sentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hinc pontifex reditū formidantes tumultū conatasq̄ rāt̄ p̄ dim̄na vltio cōpescuit. Tyberis cū ea in alluuionē excrescens. multa dā. na mortalibus intulit. Et tanta peste laborati est vt decimus quisq̄ vix superfuerit. Pontifex intra clementia vsus publice oēs priuatimq̄ etiā distributa pecunia p̄solatus ē. veteres dotacas purgari nouasq̄ plurimas construi curauit. Urbis dignitati t valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem retinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctor numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthonū cognomento padnanū ob ingentia miracula sanctor confessor collegio congregauit. Cui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie t angle regibus cōuocant omnes orbis xpiani ad cōcilij. Verū fridericus terram mariq̄z vias p̄clusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphitā vrbē ducti. in custodiam p̄stimodum tenti. Inde aūt eo tardatus captor cardinalū t p̄lator impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui anno quarto decimo. mense tercio.

CElestinus quartus patria mediolanensis t ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita t doctrina insignis senex admodum t valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed p̄ussq̄ fridericus respondere potuerit. Celestinus ip̄e duo de vicesimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt successor daretur vno t vicesimo mense laboratum ē. Cansam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus t collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici monitus quassatam esse. t ummineri per singulos dies periculum. ne vrbē romam caperet.

Linea impatoꝝ Fridericus secūdus

FRidericus cius nominis secūdus impator. anno dñi. 1212. ottone ꝑhibito imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio pontifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Mat⁹ ex henrico sexto ⁊ cō stantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret oīm suspitio ⁊ mulieres liberū haberet aditū in lucē editus Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij octabo pē enutritus. Deinde potentissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. ibrīm ⁊ sicanie. dīs quo nullus magnificentior romanū imperiū tenuit. Fuit em armoz strēnuus linguaz. s. latina vulgar. greca. gallica ⁊ sarracenica pit⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Uex vi eius nō carnit luxuriosus nihil curās nisi tale. cū miltis pōtificib⁹ romane eccle bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia p omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Ualdissimā arcē capuana dicta in neapoli castz pratense ⁊ arcē sancti nunciatis Habuit ex prima vxore henricū ⁊ cōradū. quos ꝓsortes regni fecit. Ex secūda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex zabina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Renzium quē secit regē sardinie. Fridericus itaqz ꝓmo post habitā magūtie regū alem ānoz coronā. In sue uia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū imperatoriā vrbē obsidione pressam receꝑit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā iterū de more coronā accepit. Et vt aliquā ergā deū ostenderet grauitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit sub sidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiaz pontifici quoqz romano ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie ꝓmisit fundani ꝓpetuo ei⁹ donationis iure romana eccīa peculialiter possidendū. inde in romanoz regē electus ottone defuncto romā rediit. Quem honorius imperiali diademate insignuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annoꝝ qua prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientes. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam die inuitatū via cōmunisse. Q̄ ea de medio sublata. mores vsqz̄qz mutauit In pontificē em̄ spretis ritibus ad religione anno coronationis primo nitra ⁊ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temperaret. admonētem magis magisqz indies sprexit. Unde eū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet detentā. sub ipm̄ fridericus impio priuatus. vt reb⁹ ꝓsuleret alemanie. Quib⁹ ob nouū imperatoris subrogationē timebat. henricū filiū decenem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis sup̄uixit honorius. Ꝓmisit postea fridericus q̄ vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad tercū ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatus in acconē cursum velis ardentissime remisqz cotendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brundusium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. ānitis potuit maledictionibus ꝓsecutus ē. Inde nauigatio nē ingressus de qua cypri subsistit. Senescallo militie sue magō cū copijs pro lomardā ꝓmisso. q̄ soldani conat⁹ insp̄iceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice imploranit pontifex q̄ oī a restisset repulsam dedit. quāobrē fridericus cōsuleus sibi duxit in ytaliā nauigare. Et at arentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapolim anxius adnolauit iuerat ptolomaidaz magister militie theutonice prutenozū. q̄ cū ipo fridcrico in ytaliā rediit. sauentia deinde anno obsidionis ꝓpe in fridcrici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qō tunc primū paduā ē transtatū. inde in mutinēses ac regi nos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝓtentus sint. Continuatū postea ē duos serme annos bellus atroꝝ varijqz ⁊ longobardie ac oīm ytalie pniciosissimū oībus quos p ytaliā partiū gibellīne ⁊ guelfe labes insecerat auxilio nō magis militū q̄s pecuniaz odio partiū vtrūqz cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pō tifex excōicationis depositionis priuationisqz sententiā in fridericū ꝓnūciauit. oībus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa noui quē vellent principē eligendi. put in sexto de iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex sranac in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane gerent. xp̄ianos ipse in longobardia crudelitate ꝓsequitur. Inde apud parmā pelio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia ceinsus. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

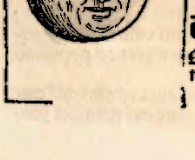

CLypsis solis anno. dñi. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaz ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat ꝑm iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) mortem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus saluijs ad quinqz hominū milia periisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum hoim milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatorꝝ hȳs tpib⁹. veluti nouꝰ frdus a btō dñico diuinitus exti tatus. Et sub regula diui augustini instituit⁹. Bū eiꝰ ad lateranēse ꝯciliꝰ cū fulcone thoIosano epō. ꝛ ad innocentiū adijsset. petens cōfirmationē. cū pze nouitate rei se difficilē exiberet. Nocte in somnis videns lateraneū. ecclam suis cōpagibus resolutā grauē mīnās ruinam. Cui occurrebat vir dei dñicus humeris suis casuraꝫ fabricā fulstentare videbat⁹. ꝙvisione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fribus regulam eligant. reuersus ad .xvi. fratres thoIose regulaꝫ pdicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista pscripto pontifice tpō pie dñico instante auctoritate aplica tandē approbat⁹ ꝛ confirmat⁹. Ordo hic iter ceteros ordines ꝫ hereticos ꝙmaxime extinguēdos sp impetuosissim⁹ ē habit⁹. Et ne pdicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ꝛ redditus annuales prius abiscere. qō postea in capIo generali bonome executioni mandatū fuit. Confirmatōem ista ꝙz ordinis sb regula augustini ꝛ cōstitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ipm ordinē postea raymūd⁹ vniuersi successor. ac reliq vita ꝛ doctrina atq ordinatōnib⁹ mirū immodū auxere. Quoꝝ de numero ꝓcipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄no. ꝛ Vincentius inter sanctos relati. Reliq ꝫ vt petrus de Tarantasia Innocēt⁹ quint⁹ appellat⁹. ꝛ Bōdictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de vorazine. Antonin⁹ archiepis florētin⁹. Et alij innumerabiles doctores ꝛ sanctissimi cōfessores. q illū p virib⁹ aurer. ꝛ Rogeri⁹ ꝛ Albert⁹ britānēsis. Ugo de argentina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ꝛ historicus. atq alij historici plurimi q sua doctrina monibus ꝛ exemplis ordinem protexere ꝛ in fide hetozarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decēbris honori⁹ pōtifex (ꝛ vt lerūt difficillime) confirmauit. Nouerat eiꝰ antiquus hostis hūc ordinē in ecclia dei admodū pfuturū. ideo obstitit. vt ad nīl illū redigeret. Hunc etiaꝫ ordinē diuus franciscus tanq voluptatis ac pauptatis ortū mīto labore plantauit. in q̄ vt quietius ꝛ securi⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ipe franciscus btissimus pmo introiuit. vt reliquos spū alib⁹ ꝛ doctrine gre aquis irrigaret. ibidē ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suā ad deū pfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ꝛ filioꝝ suoꝝ nūerū. vite normā ꝛ regulā cōposuit atq descripsit interpositis in ea sacri euangelij vbis. ad eius pfectōem fernētissime anhelabat. Iuandamq fratres suos vbo pariter ꝛ exēplo edocuit. Regula aūt ꝛ vita fratrū minoꝝ vt ipse ait. hec ē dñi nostri ihu xpi scīa euāgeliū obtuare. viuēdo in obedētia. sine proprio. ꝛ in castitate vsq ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ihūm signis ꝛ doctrinis illustrarūt. inter ꝙcipuos nuerāt Ludouicus epūs. antoni⁹ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ senēsis. in catbalogo scīoꝝ relati. Bz ꝛ Nicolaū et⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ꝛ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄b⁹ ꝛ alijs latius infra dicit⁹. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūerat alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ꝛ innumerabiles alij.

Anno salut⁹ pmo vicesimo. duodecies q̄ centeno. tartari gēs cithica georgianā armenīāq matore dire ptas vastat⁹ q̄z suo sbiecerūt impio. indc ripheis motib⁹ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transiluanam ptingūt. in poloniā ꝛ post i hūgariā penetrarūt q̄s xpianas regiones populatio nibus incendijsq late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

Hierusalē citas q̄z a cordrio magn⁹ saladini filio obsidētib⁹ damiatā xpianis. q̄nta vice fundit⁹ euertit. tēplo dñi tantūmō integro relicto. ꝛ cū sepulcrū dñi nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christi.morum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara ẏgo admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere tra-
xit originē. Cuj⁹ pr̄ mules. mr̄ ortulana dicta diui francisci disciplinis ⁊ exem
plis in diuino ope plīmū erudita. Hīs uerb⁹ apud assisiū urbē ẏtute sctitat⁹ ⁊ gr̄a
in pcio habita. q̄ ad eccl̄am sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū panperū do
minarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue mar
ceratōe ⁊ ſopi⁹ uirtutū claruit. diuersa q̄s miracula signo crucis pegit. Cū sub tim⁹
peratore friderico quassata cēt eccl̄ia. Et in assisiū bostilis furor irrueret. Et sarra ce-
norū gens apud damianū sc̄m. intra claustrū ẏginū influerēt. Clara infirma ad ho
stiū agmen se duci iubet. Et añ hostes ponī pr̄edēte ea capsula argentea in qua erat
sacramētum eucharistie. ⁊ i oratione cū lacrimis ait placeat mi dñe mei mes ancillas tu
as manib⁹ tradi paganorum? Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit.
Ego uos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In re
ligioso eius transitu innocentius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam uisitās. ab eo remissionē
oim peccatorū obtinuit. in dño pfortata. xvij. die⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait
ad asam suā. uade secura. q̄ bonū itinereris habes cōductorē. in crastino igit̄ beati laurētij egredit̄ aīa eius
sanctissima. Et ad sanctū georgiū. ubi corpus. b. francisci pīnto cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror ei⁹
ad agni nuptias euocata intericctis die⁹ Ulsecuta est. Et cum sanctissime usq ad uite exitū uixisset. ⁊ do-
minus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. dñi. mcclv. alexander quartus in sanctarum catalogo eā
aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius pña hispanus. uir bona ciuitate ortus dus. ordinisq̄ minorū frater
uir uiq̄ sanctus. ⁊ multis ẏtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus
appellatus. primo canonicorū regularium habitū suscepit. cuiq̄ audisset frēs minorū
apud marrochium p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. ubi nocturnis uigi
liis corp⁹ mr̄a abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus
Cū ibi predicans diu rediit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plu-
rimus pdicarer. linguas sic mouit ut eam grecā latinā francagenā teutonicā q̄ anglicā
omes q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. sp̄z
ortū seculorū oibus liris ornatissim⁹ haberet. Sacrarū lr̄arū archa cognominari me
ruit. Et cū tholose bononie. ac patauij diu theologiaz egregie docuisset. Hac tēpe-
state p.tauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob
res statim in sanctorū cōfessorū ꝑlatorū refert. anno. dñi. mccxxxij. Inuenta est po
stea in translatōe corpis positi de loco uno ad altū. lingua ei⁹ in ore adeo recens ru
bicūda q̄ q plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si cūc decessisset. quaz beat⁹
bonauentura. affatus ē. O lingua bñdicta q̄ semp dñm benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno
deinde dñi. mcclxxij. cū eius meritis patrauima urbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues ecclesiam
pgrandem atq̄s pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tpa ortū habuit. Cū peruteni barba
ra gens ⁊ ydolorū cultrix. usq̄s ad fridericū imperatorē eius uoīs sccūs uix fuit.
Sub eius ẏo isperio cū amicissent xp̄iani prolomaidē sitie ciuitatē. fratres theuto-
nes sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ⁊ rei
militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germa-
nic cōterminiā xp̄i cultui spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones
ceterosq̄s uicinos excurrere ad orientē eīs massouite poloniq̄s rura colūt. Occiden
tem saxones occupant. aquilonē baltheo maris exciit litus. Ingentem igit̄ uim
pecorum atq̄s hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gē-
tem. annuat tantū imperator putneiam. quod fratribus perpetuo iure possidendā
tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq̄s dux mosauie ⁊ Curyaue q̄ sec⁹ ter
re domini affirmabat. Ius suum in terra colmen uocata fratribus cesserat. Grata
oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ꝑcelsit. Illi sumptis armis bre
ui tempore omnē prussiam subiecerunt. frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. milta am-
bitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens uis. multa uenatio. pisca
tio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie po
stea pontificales erecte transiustulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis ⁊ Sambiēsis. Grece item nobi
lem ⁊ amplissimam marieburgū uocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones bus⁹ religionis in-
uentores fuere. Nemo ad eam recipit nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Obeam rem uestimē-
tis albis utuntur. nigra cruce insuta. ut aduersus inimicos crucis pugnare uelint. barbas omes nutriunt.
exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem usurpant. Neq̄s litte-
ras discunt. magne hīs opes fuere. nec minor potentia q̄ regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xpiani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranẽsis ꝯcilij decreta ad hierosolimẽ liberationẽ inflãmauerãt. in magnũ coierãt exercitũ. qui ꝑtim terrã. partim mari cõstantinopolim. Et inde cardinale colũna sedis apostolice legatũ deducente. acconẽ se ꝑtulerant. Fuerũtq; ꝓmarij inter eos ꝓceres andreas bũgarie rex. venetoꝝ nautgio frenus. qõ libẽter vederãt. qz iuis eis cõcessit q; in omni dalmacia regnũ bũgarie ad eã diẽ habuerat. Et dux austrie. henricusq; nuerneñsis comes. Et gualterius regis francie camerarius qbus ioannes hierosolime regi cõiunctus. in cõcilio actũ est. damiatam egipti vrbem nilo cõtiguã vt ꝓmã oĩm caperent admitendũ. Ea eñ in ꝑte facta apparebat cayrũ ⁊ babilonẽ cõtiguas vrbes amplissimas ⁊ cõmode occideri posse. Et interclusas cõmeatu facilime expugnari. Quo sol danoꝝ gentis sarracene principũ domicilio in xpianoꝝ ꝑtem facto futuꝝ ꝓfidebant. vt oĩs ea barbaries sarracena nõ solũ hierosolima ⁊ terra sancta. ꝙ orbe ipo terraq; exterminaret. Itum ẽ itaq; nõ magis cupientissimis ꝙ cõfidentiꝫ ꝓcer militũq; animis. Et mense maio anni salutis duo de vigesimi ⁊ duodenes cẽteni. damiate obsidio ichoata. Ea ciuitas olim emporia ꝓuincie elio ꝓditore appellata. Triplici muroꝝ la teritio dẽsissimoꝝ munimẽto cingit. Quã nili amnis ꝑicula. ad romani tiberis magnitudinẽ ambit. vt insulã ꝙ oblõgã arctamq; efficiat. A babilone ꝏz noua itur ad damiatã ꝑsus orientẽ. distãs ab ea dietis tribus. Itur quoq; ad alexandriã occidentem ꝑsus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrã. sex per aquaz. Portro vsq; ad damiatam septem dicte sunt a monte sinay. Dita ẽ aũt damiata inter mare ⁊ flumẽ nili. dicatur aũt in. xxvij. turribus altis. Minoꝝ turriũ incertus numerus. Turris quoq; erat ꝓbarea nõ ꝏz crassitudine ⁊ celsitudine illi similis. quã ad ꝓbaron ⁊ nili stante romano imꝑio fuisse legimus. ꝙ subur biũ ⁊ mercatoꝝ appotheeas ac publica horrea a pyratis nocturnisq; ꝑdonibus tutaret. quãobrẽ sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq; ꝓsidia ⁊ munitiones vndiq; instaurauit. Eas dũ nostri appugnãt munitiones turrimq; vndiq; machinis quatiũt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuz tñ ea maioꝝ in barbarie accisio cõmitteret. Eucatoq; fortissimoꝝ ex oĩ ꝓuincia alternis pugnãtiũ nostroꝝ vitus. At post quintũ mensem quã gallici in soldanũ male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altũ sopitos esse aut ꝑ errorẽ ab esse ꝓcipies socios aduocauit. scalas cõportant. portam securibus malleisq; refringũt. Accurrẽtes ꝺ ex sarracenis strepitũ exaudiuerant confossi. Christianiq; interim patente ingressi portã. vrbe potiti sunt. Anno tãdem dimidio atq; integro postq; fuerat obsessa. portis vbiq; numi lombusq; xpiano militi ad custodiam attributus. Prima vo oĩm machonaria vrbis ꝓmaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiũ dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeq; ciuitatis speciem. reperiantq; in ea rerum oĩm copiam auri argẽtiq; ⁊ ditissime suppellectilis vim maximã. legatos regesq; ⁊ duces exercitus militi xpiano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agroꝝ diuisione i tempore faciendã actum est.

Damiata

Apud damiatam interea res xp̃iana p̃ singulos dies magis magisq; floruerat. cardinalis de colū
na legatus apostolicus. t andreas rex hūgarie. t ceteri pceres in bonā venerāt spem. fore vt soldanū sarracenosq; breui cōficerēt. Tandē placuit oīnibus in cayrū babilonēq; ducendū ad quas vrbes soldanus oīes prope sarracenoz copias cōtraxerat. Postq̃ igit̃ xp̃iani duces in castris populationibus q; locari occasio soldano obuenit. nili in summas rip as soluto cursus rursus facti. Qua fretus occasione catharactas vbiq; defodi curauit iumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qō in castris paratus erat de structū ē stramen tū nec aliquid fuit salnū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoq; angebant maioze. q reddituri damiatā alicui depressis in locis aquas incidere verebant. Itaq; missis oratoribus pacē xp̃iani bis cōditionibus impetrauere. vt damiatā cū rebus l ea repentis soldano dimitta. ptemq; ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̃iani aconē tbyrūq; redirent. Quibus vrbibus t ea oppidis pacto actus esset cū turco sarracenoq; seruanda. Que igit̃ in gloriose vgīnis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem reddita barbaroz furacie inquinīoa. Is ann⁹ salutis erat primus vicesim⁹ supra decies q; centesimus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dñi. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes suas in deū dirigens. vicioz extirpatrix. exemplū patiente. speculū innocentie. facta nubilis multas pscutōes passa a psiliarijs spōsi. t a primis suis cōtēpta. Sed cū dñs exoratsset sponsum. occultū consolatorē sensit q̃ cū circa temporalia superū principatū intenderet. beate elizabeth ad ola exercenda q̃ ad opus dei speciant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq; ad mortē pseuerans delectabilia ori proprio subtrahēs pauperibus ministrabat. cosq; balneabat. t lectos eoz sternebat. cosq; tegebat. filia tradebat. vasa coquinaria mūdabat. hospitale pauperū pstruxit. Que bonis vtilib⁹ erudita. tot operū bonoz manipulos ptulit. xp̃o copulari desiderās. terrenī sponsi consortiū declinauit t mūdane glorie. depositis vestimētis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiarū ipsi⁹ lactātia. Ē mūdo pro nihilo fecit ignobilem. Tandē. xviij. kal. decembris ad dñm migrauit. Inter innumera miracula q̃ deus per eas ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē t ipe gregorius nonus ipam in sanctaz numero ascribi t aggregari volunt. Et ei⁹ festū ix. kal. decembris celebrari precepit.

Decretalū libri q̃nq; ad simultudinē q̃nq; corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū tercium) in ordinem redigūtur. Et in quinq; partes diuidūtur. In quaz prima de summa trinitate t fide catholica. deq; constitutionibus. de rescriptis. t ceteris officijs tractat. In secūda vo de iudicijs t cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita t honestate clericoz. In quarta ags de sponsalib⁹ t matrimonijs. Demū in quinta de crimib⁹ t penis tractat coz.

Raymūdus ordinis pdicatorum

Raymūd⁹ Barchinonensis ordinis pdicatoz tercius generalis magr post iordanē secundū magrm ordinis vir moz doctrina ac vite sanctitate cōspicuus p hoc ipm tēpus Gregorio pontifici in quinq; decretaliū libris cōponēti t laboranti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie ags uus canonicū edocuit. Et summā de casibus pulchē cōfecit. Inde ordinationes t cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirmatus i dño q̃euit. t vt ferē miraculis claruit.

Accursius legū doctor

Bartholomeus brixianus decretoz doctor

Odefredus doctor

Accursius legū doctor

Acursi⁹ natione florētin⁹. ꝑsultissim⁹ vir. cuius oīs azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ipe met in autēca ꝓtestat floruit. Qui cū bonaz artiū studijs ornat⁹ esset. ac etiā sapia reipub. gubernāde plurimū insignit⁹ haberet. Totus ciuilis iuris corp⁹ primus glosis ornauit t explanauit.

Bartholome⁹ brixian⁹ clarissim⁹ decretoz doctor istius tpib⁹ clar⁹ ei⁹ additōes ad decretū glosas eo ordine q̃ nūc hūtur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scripsit ꝓterea epl̃as volumē ac chronicā de ytalie vrbibus t.

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq; auditor. eo tpe cū primusq; iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregius t vtilissimum opus composuit.

Anno mundi. 6443. Anno dñi. 1244.

Linea summoꝝ pontificū

Innocentius quartus

Alexander quartus

Innocentius quartus papa synebald⁹ antea vocat⁹: pāa genuensis. familia fliscea e lauonie comitibus. in lucana presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus imperator nō admoduꝫ delectat⁹ est. Horat eū hois vtuē. t animi magnitudinē. Is eū mētis sue ꝓfatus. fertur ex cōposito respōdisse. Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permutasse. Innocētius aūt pontificali habitū indutus. romam veniens. magno ap plausu suscipit⁹. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōsueuerunt. de pace cū friderico ineūda mētionē fecit. Verū cū paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensiū nauigio fretus qō apud centūcellas in portu cōsederat. Et nanq; is genuā incolumis quemt: vbi plenissimā inuidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuisset. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressu rhodano amice aduerso francie regnū pōtifice innocentiū rex summa veneratione excepit curauit. deduxitq; lugdunū. Quā in vrbē conuentū pontifex aūz celebrare cōstituisset. sue primū ꝓsulit honestati. fridericū admonēs vt lugdunum se cōferret. Et cū morā grauiter pontifex pōsqz ferebant. Sententiam i fridericū excōicationis depositōisqz ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt necessarios pontificis edes parme t villas speciosissimas funditus euerteret. Innocentⁱ tandem nono accessus fuit anno galliis t lugduno vt in ytaliaꝫ redire mouere cōstituit. Quē gallica oēs magno honore magnoqz fauore ꝓsecuti sunt. Qui ꝑter acta i concilio vsqz extantia libros octauos plenos apud lugdunū t scripsit t edidit. cōmētarios in vet⁹ testamētū. apparat⁹ nouellasqz t autēticas decretaliū. Et de iurisdictōne t auctoritate imperij petro de vineis respōdens apologeticas libros fecit. Et sanctū cadmūdū cantuariensem i sanctoꝝ numerꝫ retulit. Lugdunīqz ab eo pōtifice qō fertur primū ē cōstitutum vt romane ecclie cardinales i publicā adeūtium galero rubeo insignirent. nō solū quo a ceteris sint ifertoribus cōspicui. s vt ipi admoneant⁹ debere. qui illa post pontificalem maiore oīn oēm dignitate. ad effundendū pro fide catholica t xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse. Cū vo pertinax iam pertenisset. petrū veronēsem ordinis predicatoꝝ ab hereticis intercesum in sanctos xp̄i martyres retulit. Idez fecit de sancto Stanislao cracouiensi epo qui in vita miraculis claruit. accersit⁹ deinde a poeb⁹ regni sicili neapolim ꝓficiscitur. ibiqz moritur. t sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificat⁹ sui anno vndecimo. mense secūdo. die duodecimo. Cui⁹ quoqz decretū fuit vt octaua natiuitat⁹ marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Alexander quart⁹ papa eius morte innocent⁹ ad annū salut⁹ quartum quinquagesimus duodecimus centenum inchoantem mense ianuario ꝓrepti⁹ est. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum extraxit ad⁹ cardinale hostiensi natione campano cardinales qui oēs in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana brem creauerūt. postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia ꝓuiderent. Adhuc fredum statum admonet ne quicqz contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi t cōsilij vir beneficus. maxime vo erga pauperes xp̄i. t bñ de religione meritus. Unde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto abolemt. Interea alexander ēs primus ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit t parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimā. Et esebiū de rumano atqz alios tyrannos persequi vbiqz non timuit. Sed t inter genuenses t venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatū augustinum vidit. vnionē fratrū hereuitaꝝ a predecessore inchoatam ipe perfecit. Ordinēqz ipm (relicta bremo) vrbes petere t incolere coegit. vt t ipi doctrine verbo pariter t exemplo. nec non t confessionis audiende auctoritate. sicut t ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum confirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum t minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira benivolentia summaqz deuotione semper prosequi non destitit. Et caridem religionē viros doctos admoduꝫ fauit. Et ad cardinalatus episcopatusqz dignitates multos prouexit. Eidem postꝫ alexander claram virginem pontificatus sui tercio anno in sanctorum collegiū retulit verbum ad pacem inter venetos t genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Varia t maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra quē ac seuerat. Et vrbē florentinam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis gnissam bellū inter potentissimos ytalie populos venetos genuenseſqz eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar diu pontifices pscutꝰ cū maxis calamitatibus romanaꝝ sedem affecisset tandē ab Innocēcio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et imperatoria ac regia potestate depositus. t regnis sicilie t apulie priuat. post cuius depositionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsqz ad Gregoriū decimū t Rudolphus imperatorē.

Henricus huius nois septimus rex ro. declaratꝰ. res cū germanie inquietissime fuerunt eo qꝫ germani electores imperiū facte de friderico priuationi t simul anctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie henricum alemānoꝝ romanoꝝqz reges designauerant. t conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore paidem institutus alium regni ingressu t possessione armis impetrꝫt sed pdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqz fautores cruce signatio multos in nouū regis lantgrauij pfidia sauto relaxꝫ cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius pfluuio ventris sine herede sepultus in Jsnaco.

Wilbelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit t a frisonibus ē occisus. t hij ambo ad pontificalē benedictionē non peruenerunt.

¶ Guelpoz t Gibellinoz ortus

Guelpoz t gibellinoz pniciosissima noia ad tocius ytalie interitū g bec tē poza ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantibꝰ ad tiuices romano pontifice t friderico impatoze pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit scena ytalūd maiꝰ scipsas pcipitauit. i multis ēm ac pene oībus populis eo tunc tēmentie impietatisqz pcessuz est. vt quem pater filium. frater fratres videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi repugnantē. factūqz est stupenda celeritate vt studia partiū sectionesqz t populorū sectiones g omnē etbruriā pene dinoscerent. cui infectioni a friderico desse minate noia quoqz aut ipse aut ex suis germanis vt pmisimꝰ aliq ididere. verbo ēm quod certe germanicū est studiosos eccle Guelfos t impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. t vt proloqueus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus ytalie noia primum apud pistoziū fuisse audita. que paulo post omnē ytaliā pter venetā vrbē venetā infecere. tantaqz rabie quinquaginta ducentis t eo amplius annis ad hec vsqz tpa sub infausto eoz nomine titulo seuitus est vt pcioza inter seipsos scelera qnqz itali commiserint. ijs que a barbaris ytalis cessantibus fuerāt ppetrati. vrbs cūctis in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia qꝫ harū partiū causa gerere bella quoz nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātes qz solū ea debacchati sunt insania atqz pietate. sed quingentis sepe tunc passuū milibus paupes egent. eāc diuites t factiosi cū sorte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo ēm diuisa sunt insignia in pilijs pferenda. sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipse bobis incessus. digitoz cōcrepitus t oris biaz suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus inuis cōsultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Jole Johannis iherosolimitani regis filius susceptus. quē pater rex ōim heredē reliquerat. Cū genitor friderici apō florentziolā grauī t periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōprecia tacentis in strato oze eū suffocarit ad conradū legitimo genitū matrimonio regnoz potētatusqz oīs successio deuoluebat. Jtaqz conradus a wilbelmo rege alemānie quē lantgrauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patris mozte in sueuia gentis sue patrimonio pax p se cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini transpadanā ytalie regionē vniuersas tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū ampliissimūqz exercitū in apuliā transportauit. Erat vo quod rex cuentus t gesta docuere Conradus genitoz friderico in clementia. ambitione t malignitate pz similis. sed moz elegancia et facilitate quā ille artificio quodā p se ferebat carens vt pendentia illū vel potius patris astuta destituisse videaē. ide ncapolim furēs mlarūqz redundās obsedit menia ipius multis i locis aperuit. Capue vrbis muros euertit t aquinū nobile oppidū incendit. partimqz in germaniā tesedit. partim recipiendo sicilie regno vsqz ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe venenī procurāte mānfredo quod medici pecunia corrupti dilatis opa propinarunt Conradino filio dato tutoribus regni sicilie administrationē arciūqz curā reliquit.

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōte debiscēs valleq; coartās multa agricolaꝝ multa oppressit. t vt auctor faciculi tpm refert t cucurrit p multa miliaria ac quāq; multa hominū suffocauit. t tandem ad alios mōtes mira biliter accessit.

Sanctꝰ athlꝰ grecus melliflui carminis pīncipatū doctorq; tū vite sanctitatē tū ppbetie spiritu cōspicuꝰ multa posteris seculis p futura cōscripsit t copiosis miraculis deo pcurat gloriam mundoq; stupꝛem.

Crassoni siue grassoiut gens arabica coꝝ teuota superstitiōe soldano babilonis impellente xpianos i asia habentes pdit pis diuersis agitarūt in locis. pgressiq; templarios t hospitalarios sepenumero male inuietatos repressērūt. demūq; iherosolymā delan tūc inuiolatā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs inta ctos pcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerūt occisione. Sepulchrū vo dñicū ad ea tpa sanctū quāta maxia fieri potuit ignominia t simul vastitate fedatuꝝ est.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xxij. etatis sue coronatus t vnctus t francis regnare cepit t regnauit annis. 44. hic cū xpiane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francoꝝ pmittente vel vt videt curante balduino impatore constā tinopolitano pignora reliquie pāciosissima venetis ab ipō impatore concessa lan ceam spongeāq; t partem ligni crucis dñice passionis. Copijs igit xpianorum in egyptū iturus ad mīl ostia expolius saracenī domitā incolentes vrbe populā lanter migrare cōstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legatꝰ patriarcha iherosolymitanus. Ineraut t ex gallijs epi t abbates. ād idus deinde octobris Robertus comes pictauien. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias transportauit. quā lodouicus difficillimo plio obtinuit eaq; capta cū saracenis varia plia gessit. tandē ab eis supatus tra ptus damiatā p eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe pspere dimicans. morbo tandē in exercitu eius pualente vna cū Joanne filio t martino patriarcha t pceribus regni sui interijt. quē post modū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit

S. Eadmūdus archiepūs

Eadmundus cantuariensis archiepūs anno dñi M.cc.lvij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctoꝝ aggregatus. qui nō multo ante ad dñm migrauit. vir mire sanctitatis t magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa originez duxit a mundicia nomē sortitus. vnde carnē suā nulla pollut im mundicia t virginitas incorrupta vsq; ad obitū pmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q consuetudo scolaribus suis pfuit. Inde sese ad theologie studiū transtulit. postea enasit pdicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiepali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. psecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia t mari transito ad potegniacū monasteriū quenit inde solciacū adijt. post pceptuꝝ sacramēti instrm⁹ existens in lecto sedens caput sup manū reclinās obijt. xvi. kal'n. decēbris. corp⁹ ad pōtigniacū in eccia sancti iacobi sepultum miraculis t virtutibus fulget. deꝰ cui mirificauit sctm suū ex oi pene genere lāguoꝝ colēdūq; pbuit vniuersis.

S. Stamslaus epūs

Stamslaus epūs cracouiensis in polonia vir doctrina t sanctitate illustris p hec tpa claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita t post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoq; Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaq; clarus t totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasterū sancti Gabrielis cecidit. habēs signū crucis t imaginē christi expressum. t desuper aureis literis habens scriptuꝝ ihesus nazarenus rex iudeoꝝ. t cecū illuminauit.

S. Petrus martyr ordi. predicator

PEtrus nouus martyr. pria veronẽsis ordinis fratr̃ pdicator̃ tedamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tangẽ rosa de spinis ort⁹. parẽtes em̃ hereticos habuit. q̃ heresim manicheor̃ sectabãtur. adolescẽs sactus mũdum patens tesq̃ relinquens ordinẽ predicator̃ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitã. seruẽs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator atdentior. ꝓ hac morte subire cupiens. Cũ igit̃ de ciuitate cumana. vbi fratrũ suor̃ ordinis predicator̃ ꝓor fuit. ꝓ exeq̃nda inq̃sitione ꝑ hereticos sibi aplica sede cõmissa mediolanũ ire vellet. anno dñi. M. celiij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionẽ dñi a lacu lario siue cumano cũ socio mediolanũ rediret apud barlasinã oppidũ ab arrianis hereticis intercepti. martyrij coronã adepti⁹ est. cultellũ em̃ hictor arripuit Et ꝓ lateꝛa eius transfixit. Cũ vo fidei pugil hereticor̃ dogma pestifer̃ inuita sua plurimũ eradicauerat. post mortẽ tñ suã eius meritis t miraculis choruscãtibus extirpauit. vt plurimi ad gremiũ ecclie redirẽt. Ob cuius sanctitatẽ t frequẽtia mi racula ipm innocentius pontifex sequẽti anno in sanctos xpi martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

ETzelinus albericiusq̃ fratres de romano. cũ ea etate in marchia tarusina satis nobiles ceteris pstantiores erant. apud bassianũ carrarienses. t marchiones estenses verone monticuli. Et in cius agro seti bonifacij comites. Et cuz ceteri haberẽt vetustioꝛẽ ꝓsapie originẽ. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eusdẽ nois theutonicus miles gregorius cũ ottone tercio venerat in ytaliã Hic vo sub fridꝛico secundo cũ esset vita t moꝛib⁹ q̃ cẽteris ad similis auctus est optibus adeo magnis. vt tyrannides sibi ꝓstituerit maiorẽ ceteris oĩbus. quas absq̃ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝓtulerit. Primaq̃ vrbs verona in aliis ptes etzelini opa est reducta. Compositis interim alemanie re fridericus in ytaliaz est reuersus. primi quoq̃ oĩm patauini blandiciis dolosisq̃ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ptes imperatorias sint secuti. Quibus e vestigio etzelinus freni seruitutis iugũ imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̃ cohorte ita immisso vt sarracenis portas alem. ãnisq̃ palatiũ seruantibus in aptam futurẽ padua sit redacta. Presertim q̃ carrarienses ũ odio atq̃ inuidia axo esse fis marchio fridericꝰ vel potius etzelini gnibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos t oculos amputauit t effodit. vt terroꝛẽ oĩbus incuteret. ac nullis innocẽtie locũ reliquit. Qui⁹ male gestis vincentia pars ertoꝛe suo adiecit imperio. Brixianã vrbẽ obtinuit. in q̃ multa crudelitate desseuit. Nec cum vigesimo sue tyrannidis anno omnẽ ferme venetiã ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanus sibi subijcere temptasset. Omnes vicine ciuitates cũ eis fedus inierũt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cũ reliquis socijs arma in etzelinũ duxit. Et cũ plures dubio marte pugnasset. tandẽ in sugã conuerit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiũ desperatiõe duct⁹ vulnꝰ suũ manib⁹ discerpẽs vitã euomit miserã. Hicq̃ finis tyranno fuit. q̃ ãnos triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis sancte sabine vir vita t doctrina insignis. cuz innocẽtius ãnus summ⁹ pontifex doctoꝛ virom familiaritate mirifice delectabat. quos etiã ad dignitatis gradũ euexit. hũc hugonẽ cardinalẽ ꝓmulgauit. Qui ob dignitatẽ acceptã a priore vita nusquã decessit. Ordinis sancti dñici pus frater habebat. Scripsit idem Hugo t glosas in bibliam. t concordantias vt istoꝝ vocabulo vtamur.

Manfredus rex

MAnfredus friderici impatoris ex pcubina nobilis filius. contado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. t. xij. annis tegnat. Hic quãuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquã cõtra ecclesie dictionẽ eo in regno moliret. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in memoriã fratris legitimũ sore heredem. Et cum ab eodem alexandro excõmunicatus fuisset. t contra eum patratissimũ exercitũ misisset. Ipse accersitis inultis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̃ factiones mouet. maxime vo florẽtie. q̃ mortuo friderico statim in libertatẽ se vendicauerat. Florẽtinos ita/q̃ pontificis ptes defendẽtes iuxta fluuiũ arbiã vt gibellinis vrbẽ relinq̃re sint coacti. Quãobrẽ vrbanus quartus statim in fractã misit. Ec carolũ sancti ludouici regis frem̃ e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝑ manfredũ obiecit. Tandez beneuẽtũ pcessit. facta cũ manfredo pugnãdi copia mlts vtrinq̃ interfectis. Manfredũ demq̃ carolus interfecit. Et sic carolus regnũ in pace obtinuit.

Linea summoꝝ pontificū

Vrbanus quartus

Clemens quartus

VRbanus ꝙrtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. ꝓfiarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit. Hic ⁊ si būli loco natus. ꝑstanti tñ ⁊ elegāti lingua fuit. q̄ aliq̄n lacessitus. cp̄ viti pfe ort⁹ eēt Rādit nobilē virū nō nasci. ꝙ fieri. vtutis ⁊ nobilitatis ē. hic pontificatu suscepto eādē mānfredi tyrānidē ꝯtr alexāder paſſus e gallijs statim milites quos caiut. quos mānfredo obijceret. Cui⁹ fuit postea instituti solennitatem corpis xp̄i cū ꝓcessionibus ⁊ octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. ꝙ ꝺbus indulgētias maximas cōcessit. Maiorē etiā interea solidoꝝq; reb⁹ suis eccie opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende spem cū ꝓnium ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. Nā ortū francie regē ludouicū facile i sentētiā duxit. vt carolus prouisie. ⁊ andegauoꝝ comes ipius ludouici cōsobrinus ac gener iurib⁹ potiret. Carolusq; pōtifici ⁊ regi facilē se prebēs oia disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo necessaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē credtū est ꝓstitutū caroli sacin⁹ turbaturā. Pontificatus eiꝰ fuit vrbanus mortꝫ peruſij anno terdo. mense vno. die quarto. ⁊ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ q̄nq;. hic ordines mēdicantiū fauoribūs ⁊ priuilegijs multū iuuit.

CLemens ꝙrtus papa. guido primus sulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatē ⁊ doctrinā pontifex creatur. Is eñ iure cōsultoꝝ totius gallie ꝑmarius prestātis q̄s adnocati curiarū tu regū francie curia laude ornat⁹ esset. vxorēq; ⁊ filios habuit. qua defuncta podiēsis primo epūs. post narbonēsis archiepūs. demū ⁊ cardinalis ⁊ sabinēs simul epūs fuit. Cū itaq; celebris fame ⁊ magne rei expientie cardinalē pontifex vrbanus cōpouēdis inter henricū anglie regē ⁊ symonē mōtis sortis comitem illius cōsobrinū ꝓtentionib⁹ legatū miserat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq; alias quicq; opportunius accidisse visum est. q̄ ei⁹ pontificis in vrbē aduent⁹. Que mānfredi insidias nimientem nauigio q̄dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserūt. Ob ꝙd perusiā primo cū aduenisset accersiti cardinales. cū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ⁊ parare cepit. q̄ caroli ꝙpe die⁹ affuturi conantibus accomoda iudicauit. Quāq; carolus paulopost massilia solutus cū. xxx. triremibus i tyberim est delat⁹ romāq; puenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. bōnitate modestia ⁊ caritate in ꝓximū ⁊ paupem xp̄i ornatus. Bona eccie ita acute dispensauit. vt plus deo q̄ affinitati ⁊ cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex morte vxore añ pontificatū susceptas. Vnam altere in monasteriū collocate. xxx. libras thuronēsiū ꝓnoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito sue ꝺtōnis impserat trecētas libras turonēsiū donis noīe nūcupari iussit. hac ꝺtōne ne q̄d vnq; amplius peteret. habuit ⁊ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres ꝑbendas (ita eñ canonicatus vocāt) hr̄e optiones facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Vere inst antibus amicis vt nō soluz q̄ habebat nepoti mitteret. ꝑ maiora ⁊ plura tribueret. Rādit vir sanctissimus se deo nō aūt carni ⁊ sanguini victuz. Deū ita velle vt suam ꝓias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̄ plus cognatōni q̄ pietati ⁊ christo tribueret. Dū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectat⁹ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tpus iciunijs vigilijs oꝛationibus alijsq; bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouē. magno de se apud oēs reliqto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Cometa insignis

CBernardus cōpostellanus doctor

BErnardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹ ⁊ iuris vtriusq; doctor innocētij supioris familiaris ⁊ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo ⁊ diligētia excitat⁹. libꝝ ipmo decretaliū mētōe dignū edidit. quē ⁊ apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

COmetes noua stella in celo āno dñi. M. cc. lxij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad meridiū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt. ⁊ ipe extinctus est. sic defleit apparitio eius.

Lunea imperator
Inter regnū
Alphonsus

Richardus

Tres electores. post obitū friderici ⁊ cōradi filij anno. 1256. de imperatore eligendo pretendentes discrete diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sz neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos prorogat. vsq; ad tpa gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

Tolomeus lucensis se dicēd rez eius tpis gestaz scripsit. vidisse pīsat⁹ de carolo nude vt alij dixerūt. Quosdā adūt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl̄a hierlm ⁊ sicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat aūt q̄ carolus dictoz regnoz coronā onādus p solenne stipulationē cōscriptaz q̄ extant ānos duos de q̄nquaginta milie aureos in feudi pensionē sūbrectionisq; ⁊ recognitionis romane spopondit ecclie. Vsq; in sedentibus actū nec successoz cupiā licere romanū imperiū. si etiā ab electoribꝰ demandatū esset. accipe administrandū. Nā ⁊ si terrebat pōtificem friderici primi ⁊ secūdi imperatoz memoria. Pōtis quoq; tpis motꝰ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle imperiū ad qō incōtrouersia electus erat. animis ⁊ largitōe admodū accipe. Et comitē cornubie fratres regis anglie illius aduersarū pertractantes. Germani electores i carolū facilit̄ sensissent. Nec id eē tulisset alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratz suoz suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus durissimꝰ ex hispania asportatus. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie cessit de cōa gregorio decimo omni iure cessit.

Frabilis peregrinatio pplorū ā a pueritiis incipiēs. non solū ytalie pplos. veronētiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmibus crucē seāntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ⁊ pacē supplices cōmearent. Pueri quoq; vsq; ad. 2000. diabolica machinatione cruce signati sunt. ac q legiones ad diuersas portus vrbis peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad p̄ria redierūt.

Albertus magnus

Albertꝰ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis eps. ⁊ ordinis p̄dicatorū pfessor. His tpibꝰ prisius clarissimꝰ ⁊ oibus p̄ferendus fuit. doctor eccl̄e celeberrimꝰ. splendor germanie. vite sanctitate ⁊ doctrine tante fuit. q nemo ei aīponendus ne dū eq̄randus sit. Quādoq̄ magni cognomē adeptꝰ ē. Anno dñi. M. cclxij. ratisponensis eccie epūs in ordine. xxviij. p̄sidet. Ob amorē tñ doctrine relicto epatu. p multos annos colonie ⁊ parisius publice theologiaz ⁊ pbiam docuit. Qui ⁊ oia opera Aristotilis cōmentatꝰ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup quatuor sentētiaz libros scribēs. magnā p̄tem biblie exposuit. Euāgelia ⁊ epl̄as pauli egregie declaravit. De alijs quoq; libris perpulcrē composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimū septimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et in choro ecclesie sancte crucis ante summus altare in arcba saxea assistente Sifrido archiepiscopo colonien̄si. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq; in vita ⁊ post obitum vt fertur claruit.

Bonauentura cardinalis

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ matre Ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ⁊ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime susceptit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaz perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānosce lectus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā magīstralē accepit. Tredecimo ipius ingressus anno ordinis minoz generalis minister ⁊ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ⁊ copiose tum sup quatuor sentētiaz libros scripsit. Postillasq; super lucam ⁊ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioz. Vitā quoq; francisci historiaz maiorem ⁊ minorem compilauit. atq; ordinis cōstitutiones. Eas ob res ⁊ pre eius frequentia miracula cū etiam cor ipius (incinerato corpore) incorruptus inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno dominī. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales parisiensiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ tpe dei tpa claritima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapiaz ac fi ci puā eius deuotōem. q̄ habebat ad beatissimā vginē mariā minor habitū su scipere voluit. Cū ob eius amorē aliq̄d postulāti si possibilitas foret. p vrbē ad implere pollicebat. Cui frater q̄ per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo fueris cū magna fama ⁊ religio nra nullū habeat nigrm. Rogo vt dei amore ⁊ vginis matris eius ad vtilitatē alie vre ⁊ nre religionis honorem habitum assumatis. Is rndit statim te seq̄r ⁊ faciā q̄ petisti. Seculum deserens ordinē minor ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia sumimā ad modū copiosissimā ⁊ celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme ⁊ vetus ⁊ nouū testamēt ū postillauit. ꝓter q̄ fons vite appellari ꝓmeruit. ¶ Martinus scotus

Guido bonatus

Guido bonat⁹ astrologus p idē tpus in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissim⁹ ⁊ celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir p hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ historiā breuē cōposuit. quas martiniana appellauit. Hanc tñ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino epo tradunt.

Martinus scotus

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei sacre ītre professor. de ordine sancti būdicti. quāuis aliq̄ frem minor fuisse scribant. p id tpus etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis tē.

Vincēti⁹ gall⁹ or. p̄di.

Vincentius gallus p̄dicatorū burgūdus belnacēsis hystoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc ipm tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis ꝺ voluminibus comprehendit. Quatuor em speculā edidit de oīi scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Historiale. q̄ vsq̄ ad annum domini 1254. perduxit. atq̄ alia insuper cōposuit. videlz librum gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. librū de eruditione pueroꝝ regalium. ⁊ consolatoriū de morte amici. Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Alexander de villa dei

Florētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertatem sese vendicantes ⁊ guelphos ab ipo cesare electos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Vnde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinos reliquos rebellare cogerent. ⁊ vnus populo diceret.

Discordie quoq̄ ac lites ꝑmaxime inter ītanēses ⁊ venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere. Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ipa cuntantibus ipis plurimū fuerit perniciosa. Et vniuerse xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoꝝ imperij principiū apud ītantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro imperatori affinitate connectus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobus q̄z theodori filijs paruulis. q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi defumens. imperauit annis. 45. Ingentis spūs vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit q̄ p annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vsq̄ ad annū domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

Henricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir būam diuiq̄ iuris pitissim⁹. hoc tpe eas ob res apud Alexādr̄ pontificē maximo habet in p̄cio. qui ab ipo pontifice ꝑmotus sup toto decretaliū titulo lecturas puulas cōposuit. Sed ⁊ summā administratione dignā in vtroq̄ iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Hostiensis cardinalis

Hostiensis alter a supioze celeberrim⁹ legū doctor. His tpib⁹ floruit. ⁊ ea i disciplia nonulla ꝓposuit. ⁊ q̄ maxie sup eodice digestoq̄ toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicū ordinis minoꝝ generalē ministrū theologū sanctissimus cum supzascriptus floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monumenta decretarū alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aqno ordinis pdicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā tradidisse videt. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua tyrānus aqnū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. ⁊ in oppido primarij pēsa pfugi. castrinēsis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi lris ac religiosam operā dare cepit. Eius etiā pr landulfus nosc. mr theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ipis infantie rudimētis dei gra predictus tande ordinē dum dūna ingressus religiosissimā ac pfectissimā vitā vsq; in finē exegit. Vbi etiā pter doctrinā maximā ad eā pernenit doctrine excellentiam vt nemini pbie ⁊ theologie scia secūdus habeat. Coloniā ei pgens rautū profecit vt post aliq̄s annos apud pisinos primū in doctrina locum teneret. Vbi q̄nos libros in sententias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scripture dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie tres partes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā cōtra gentiles. Catenā auream. In q̄nq; euāgelia. Cōuentaria in bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plūa alia. Totam q̄z naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus exposuit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xpi corpe. Quo i opere plūe figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā mīraculoꝝ gloria notissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad pcliū lugdunēse g Gregorij. x. celebrandum accederet. pterās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corpis pr⁹ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dnm. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. pter crebra miracula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare volunt. Apud auinionē. xv. kal. augusti Anno. M. ccc. xxij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq; ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā ptātem redegit. In quibus cōpositis rebus euectigio viterbium cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝑ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illuc venit. ibiq; magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali sententia punuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis iniit. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani sbsidiū traiecit. Ibiq; ludouico ffe ex peste mortuo in ucto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt petro annus singulis sibi suisq; successoribus tributū aliquot pēderet. inde i regnū redijt. vbi petro aragonēsi sicilia se sbdidisse reperit. demiq; ⁊ ipse carolus morit. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. q; maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qō hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi tenuerat.

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ gallia pgressa disarte. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostentationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in pleriq; locis circa fidem. ⁊ sacramēta ecclie. Que postremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie in artis eius in eternum et vltra amen. Nos cum proles pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis ter annorum ambitibus auctoritate Clementis pape ob petitionem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defuncto. ibidem regiū nunius suscipiens regnauit annis quindecim. Vir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vtrande contagionis causa pmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ venetos ad quinquēnū composuit. Multa quoq; ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie tam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatioꝝre sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusq; caput seorsum in theca argētea reludens. Alia quoq; consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. ꝓria placentinus ē vicecomitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenꝫ archidiacon⁹ in asya cris. Uir certe in oīi vita clarus prudētia rez gerendaꝝ. fortitudie amunt. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemneb at. vsus bīgnitate. benignitate in pauperes xp̄i. ⁊ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis aplice ꝓfugiebāt. Hic pontificatu suscepto pacis amator. Gemmēses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaqꝫ cōfecta florētiā cū carolo ſycilie rege accessit. Agentē florentie pontificē pulcerrimā ptemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sueuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exulesqꝫ agebant. Et carolo rege in suam ꝺducto sniam illius reducendis operā cum ptibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde pontifex recto itinere lugdunū quenit. ꝺ celebrādo generali ꝓcilio. quo ⁊ paleologus imperator cōstantinopolitan⁹ ꝓfectus. Et rudolphus in imperatorē ab electoribus electus ē. Re in cōcilio bñ gesta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellicadoꝝ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiunt. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Eū pontifex multis placauit rōnibus vt ꝓtensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝓsenserit. Inde per viennā lusanamqꝫ transiunctis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūqꝫ aretiū quenisset sanct⁹ ⁊ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcr̄ scitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris lris doctissim⁹ Anno dñi. M. cclxxv. aretiū pontifex creatur. Sub ipmqꝫ tps florentini legatione ⁊ solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrārūt. genuēses ⁊ venetos diffidētes in suā sniam traxisset. nisi repentina morte ꝓoccupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis ex fuerat vesignatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ⁊ scribendo maxime fuit in ꝓcio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiaꝝ libros mlta egregie ꝓposuit.

Hadrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ria genuēs. familia fusca othobonus antea vocat⁹ ex flisbea gēre comitū lauanie genuēsi. rome i atrio lateranēsi i pōtificē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. sctiqꝫ adriani diacon⁹ cardinalis ab eo dē creat⁹. vir certe magni ai. veterū strati. ꝓficisc. vt carolo potentiā mūueret ad rudolfumqꝫ illico miserat. q̄ ꝺ ac gregorio. x. pmiserat venire ytaliā difficultatē. q̄ bello aduersus regē bohemie implicit⁹. impij iura spernē videbat. Tuti oremqꝫ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis redꝺidisset. ⁊ ꝓstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstitisset. Que ⁊ alia duz magno hadrian⁹ molit⁹ aīo. ad q̄ngesimū vl⁹ vt aliq̄ bñt q̄dragesimū pōtificat⁹ die vi terbij obijt. sepeliturqꝫ in pnēu fratꝝ mioꝝ. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunense

Concilū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indictū. vbi attentiore in primis cura atqꝫ diligētia deferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit vo se ad id concilū michael paleologus grecoꝝ imperator. cū magno comitatu. puectus terras decima vice in sententiā romane ecclesie grecos tenens deficientes ptraxit. Et ynnoni occidentalis ecclesie ꝓsensit. Secutiqꝫ illū nōnulli tartaree gētis scithie. pceres sacro bapnsmatis caractere signati. xp̄ianos se ⁊ catholicos fore ꝓfessi sunt. Et rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis i rōnoū regē imperatoremqꝫ declarat⁹. ea ꝺ inde a gregorio pontifice i ꝓcilio ē accept⁹. vt seqnti āno i ytaliā pacifice veniens romā ad coronā unctionemqꝫ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quāti potest maximā opem ferret. Multaqꝫ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini. 1273.

Rudolph⁹ comes de habspurg. post lōgā vacationē imp̄ij. ⁊ deuastatōem bonoꝝ i regn̄ rōnoꝝ electo⁹ ē. cōi voto p̄cipū. Et rex rōnoꝝ dsignatus hac ꝺnīoe. ꝺ. ſeq̄nti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmat⁹ a gregorio in ſuo rē terre ſcē. Fuit ei vir p̄uidꝰ i agendis ſtrēnuus i armis inſt⁹. deuꝰ timens. Cui nil ad excellētiā laudis deeſſe videbat. Robuſtiſſimo q̄dē corpe ac pulcerrimo aſpectu vigut. Cōſilio q̄q; ac magnitudie ai ac egregia liberalitate ceteris ꝺcoꝛaī⁹. Hīs ꝺditiōib⁹ ceſar ſac⁹ impauit ānis. 19. implicatus multis agēdis i regn̄ germāie. Alfonſus q̄q; ꝑſuaſiōe gregoꝛij pape ius oīe ſuū rudolpho ꝺceſſit. Cū aūt rudolph⁹ curie mḡſ otbocari regi bobemie olim fuerat. verū xp̄iane publice p̄fect⁹ inde nō minus belli q̄q; domi clar⁹. miſſis ad otbocar legat⁹ auſtriā ⁊ carinthiā ceteraſq; vicinis ytalie p̄uincias tanḡ iuſt imp̄ij repetit. Is ei otbocar⁹ q̄ ⁊ p̄miſſus diceb⁹ q̄nt⁹ bobemie rex. cū obiiſſet fridericus dux auſtrie ſine liberi ſorore ei⁹ margaritā hereditatē accepit. hec an⁹ otbocarū ſibi virū accauit. q̄ nō tam cōitatꝭ etatē q̄q; dotes ꝛ̄o voluens ſterile mīmonīū ꝺxit. ⁊ p̄cipatū nobiles cōſecut⁹. Et vlric⁹ q̄ eo tpe carinthioꝝ p̄cipatū tenebat ⁊ viri ſobole careret accepta pecunia carinthiā otbocaro carniolā marchiā ſclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetiſſ igit rudolphus q̄ nec auſtria mulieb̄e ſeudū eēt. nec carinthiā i uſſu ceſaris vlric⁹ venūdare potuiſſet. renunt otbocar⁹ ⁊ imp̄atoꝛ q̄ aliq̄n ſibi huiuſſet iniurio rūdit ꝛ̄o. Hꝭ interueniētib⁹ amicꝭ ea lege recōciliati ſunt vt auſtria imp̄atoꝛi cederet. Exin ꝺat⁹ acceptiſq; filiab⁹ affinitas vtriq; ſuꝝ gereꝝ prouiſe ꝺe q̄b⁹ eſſent dotales ſieret. ⁊ otbocar ī ꝟba ſua iuraſe more maioꝝ exposcit. Tādē ꝓuocat⁹ ꝟbis vꝟis otbocarus collectis nouis copijs cōuenit ābo cū exercitib⁹ i campis auſtrie trāſdanubiī. cōmiſſum ē atroꝝ p̄lū tpa die bti ruffi āno ſb incarnatōe ꝟbi. viij. ⁊. lxx. poſt. cc. ⁊ mille. diuq; marte dubio pugnatū. Ad extremuꝫ relictus a ſuis rex bobemie dñ fortiter pugnat occidit. corp⁹ ei⁹ p̄mittēte rudolpho i bohemiā trāſlatū regio honore ſepultū. Et ventzeſlaus filꝰ regnū deinde obtinuit. viij. ānos nat⁹. marchio brādeburgēſ. tutorio noīe. v. ānis gubnauit. Nicola⁹ pōtifex nihil ducēs antiq̄us q̄ caroli potētiā imminuere. idq; intētū aꝺ effectū ē. vicariatū ei imp̄ij i etruria illi obligatur⁹ rudolphū ip̄atoꝛē excusatōi ſue p̄tendit quem simulauit opē hic rō ſolume reb⁹ ex p̄ſtituto afferre regſtiū rūdiſſe id. a ſe fieri poſſe nec ꝺbē niſi vſurpatā carolus dimiſiſſet quā ſimulatōem vtriq; pōtifex cōmutauit. Rodulph⁹ eñ Hīpō etrurie a caroli vicariatu liberauit facto ꝺcret⁹ romandiolā ⁊ rauenatū exarchatū pontifici ⁊ eccle reddidit. Hā poſt fractas apud ſozzolinū bononiēſiū ⁊ florētinoꝝ copias ois romādiola imperatoꝛias erat ſecuta ptes. Et minima q̄ ſinguli ꝺarēt populi tributa peraptens rudolphus eos p̄uilegio ſb imperio titulo liberos eſſe ꝺxit. tandē rudolph⁹ ienio ⁊ egritudine ꝑfectus ad quē accеſſit ventzeſlaus cū conthorali gutha filia ceſaris in Erffordia ꝺcm obiit ad Hyrā ꝺductus inter romanos imperatoꝛes ſepelitur. Anno domini. M. ccxci. die. xxij. Julij.

Conradinus

Conradinus friderici ſuci imp̄atoꝛis ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝫ guelphos i ytalia vocat⁹. cū marſio alemānoꝝ ſuoꝝ exercitu veronā pruno ꝺcmbr papiā venit. indeq; p carrariēſiū oppida ad genuenſiū mare tranſiit. poſtea maioꝛ ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝺparo exercitu admixtē gut⁹ one ſerētano comite marſtalani regis caroli apud aretiū interfecat. inte romā cōceſſit. pōtifex viterbiū cū trāſeūtē adoleſcentē viteret. ꝺxit ipm tanḡ agnū ad cedem ꝺduci. Cū cīs cū carolo campeſtri loco pugnaut. Conradin⁹ ⁊ auſtric dux adoleſcētes etate. ſcīa ⁊ ifortunio pares ſigna vbi toto p̄lio tpe ſuerāt ſlinḡntes ſeceſſerūt agaſonis crudelitone ꝺtecti p deuia latitarūt die ante octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝺducti publico illos iudicio interfici iuſſit. Poſt hui⁹ conradi morte ducat⁹ ſuenie cū ſignis ſuis nobilib⁹ ⁊ armis ꝺfecit. Cūq; imp̄ū romanū duces ſiccine vſq; p annū. 52. glorioſe rexerūt.

H. Hegwidis

Cū erat ad pōtificē heinric⁹ adoleſcēs Richardi regis comubie olim comitis cū ꝺfuncti filꝰ multa p̄ni olim regna negocia apud ſedē aplicā tractaturꝰ. Guido mōtefort⁹ ⁊ p̄e adoleſcēs cū philippo rege frācoꝝ eodē ſe ꝫtulit. ſorte accidit vtriq; ad rē diuinā ſcī Laurētij eccl̄iam q̄ viterbiū ē celebꝛis. eadē hora petere. ſ. guido poſterior ingreſſus ꝑſpectū liberali ac regia pot⁹ facie adoleſcentem caterua ſamulat⁹ ſtipatū q̄dā ex ſuis indicāte richardi filiū cē didicit. a q̄ ſym̄ō p̄ in anglia p dolū fuerat interfect⁹ nullaq; loci tētus reuerētia incautū aggreſſus interfecit. Equitib⁹ inte ſuis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffiꝫ etrurie p̄fectum incolumis peruenit.

Hegwidis duciſſa polonie. vidua mire ſcitat⁹. p̄nū gen⁹ ex bertoldo marchione badēſi. ducēq; mer ame. mīnū ex agneta filia marchiōis orietal⁹ ⁊ comitis de Rochlitz ꝺxit. Oppido kitzing lis edocta heinrico cōmēto cū barba ducā Bleſie in vxorē ꝺata. tres ſilios. totidēq; filias genuit. Cuius ſenior in bello ꝫ tartaros defecit. Mobile mōſterū ordis ciſtercieſiū i trebnitz hand lōge avratiſlauia extruxit. cui ſilia gertrudē cū cētū ꝟg ib⁹ p̄ſecit. Et poſt obitū mariti vitā celebē i eo duxit. Inter ymagines quas veneraba⁹. beate ꝟginis eburneam nuro amore amplexaba⁹. in manibus gerēs neq; i morte ꝺmiſit. Tandē cū i oīm ꝟtute ac abſtinentia vitam ꝺduxiſſet longam. felicia fine quieuit. quā clemens ob creb̄a miracula inter ſanctas retulit.

Linea summoꝝ pontificū
Joānes viceſim⁹ p̄m⁹

IOannes viceſimus p̄im⁹. natione hiſpan⁹ vl⁹ portugalenſis. p̄ria vlixbonenſis. tbuſculanus eps cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat. Is vir alioqn doctus tꝫoꝝ doctrina cultoꝝ amantiſſim⁹. tū ignoratione rez gerendaꝝ t moꝝ meḡlitate leuis fuiſſe dr. ferunt huc petrū hyſpanū medicū. i vita ſua multa ſcripſiſſe potiſſimū canones quoſdā ad medicinam ptinentes atq; libꝝ quē medici tbeſauꝝ pauperꝝ vocāt. Et ab eo problemata ad imitatione Areſto. edita. Primā vo in pontificatu curā ſuſcepit michaelem paleologū ad pmiſſum p̄ſtitutāq; in lugdonēſi cōcilio vnionē ita hortāt vt miſi eā ſernaſſet. Carolo ipi regi fauoꝛe fuerit p̄ſturus. p eiuſdē p̄ntificis tpa venerī ancon itanos bello maricq acerrimo p̄ſecuti ſunt. Eodē ēs tpe templarij tyrū vrbē p expeditione xp̄iana adm̄ſtrantes ſolitā añ bellū gennēſe iuriſdictionē t portoꝝ exemptionē venetis ſea vrbe reintegrauerūt. Terguerſatus ē; itterea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppreſſus camere quā edificari curabat. Octauo p̄ntificat⁹ menſe exacto viterbij interijt.

Nicolaus tercius

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

NIcolaus tercius papa. p̄ria roman⁹ ex familia vrſina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur. ptracta in ſex mēſes electione. Nam cardinales poſt interitū ioannis illico romā acceſſerūt nouū in laterano pontificem electurum. Et carolus rex ſenatoꝝ functur⁹ numere cōclauis cuſtodie curam habuit. Que rebus eccīe multū ſibi plurimū obfuit. Dum cīn agte ptinaci tercq; gallicū potius q̄ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio ſextū xp̄e menſem cū magno rez orbis xp̄iani damno atq; incōmodo eſt dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū q̄ pplox ytalie odiū incurrit. Subſecuta eſt ea⁹ creatū tam repentina q̄ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in tercū nicolaū pontificē declarato. Is cīn gente ozſidus vrſina in romanis p̄ſtantiſſima animi dotibus coꝛporiſq; ornatiſſimus fuit. vt multa fecerit. plurima intēt auerit ſuā prudētiā t animi magnitudinē oſtēdenna. Nihil tū in pōtificatu diuit antiquius q̄ caroli potentiā imminuere id ſua ingenij exterritate p̄fectū eſt. Nicolo eīn vrſino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs t liis tudolphi miſſo omnē romādiolā p ecclesia recepit. Cui t bononia tūc pariter ſunt tradita. poſt quē latinus cardinalis alter pontifex nicolai ex ſoꝛoꝛe nepos i etruriā vicariatu impij liberā ſedis aplice legat⁹ acceſſit. Is p̄ſtantiſſim⁹ t auūculi pontificis vtuti rūdens oīi etrurie ad pacē quietēq; p̄dncte. Gibellinis florētiā aci ceteras vrbis redtus eccīe ngſatus impoſuit. a q̄bus etruria q̄dū ſs pōtifex vixit. p eccīa ē retenta. fuit aūt vir magni cōſilij. vt cultoꝝ t amatoꝝ doctoꝝ vir oꝝ diceref. in p̄cndis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine minoꝝ hoſtiēſem t portuenſem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificijs p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit memb⁹ pomerii. s. petri. baſilicas petri t pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Ben bunt neminē ante ipm ſacrificare religioſius viſum cū ſemp dū ſolemnia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obſeruantiſſimus. Mō carnit tū reꝑbenſione cū ſuos nimis amare dr. t multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōſpicua erecta inſtaurataq; apud ſcī petri baſilicā. apudq; laterani palatia t ſuriam i cumino monte oppidi arcē cōmuniūt. In q̄ tercio pontificatus anno xp̄e exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis vtutū opib⁹ ſi lōgioꝝ ſuiſſet vita gl̄oſiſſime decoꝛādā. Vacauit inde menſib⁹ q̄nq;.

Guilhelmus placentinus medicus

GUilhelmus placentinus ciuis t medicus fuit temꝑoꝛis celeberrimus tempeſtate hac verone vbi publico ſalario legebat floꝛuit. Et ibidē in Cyrugia edidit libꝝum pulcrum ac vniuerſam medicinā de egritudinib⁹ vniuerſis. poſtea quatuoꝛ libꝛis accuratiſſime comꝑehendit. curas vberrimas adnūgens.

Guilhelmus durandi Speculator

GUilhelmus durandi oꝛdinis p̄dicatoꝝ vt aiunt profeſſoꝛ cognomēto ſpeculatoꝛ p̄uincialis epiſcopus. hoſtiēſis diſcipulus. et canonū p̄ſtantiſſim⁹ doctoꝝ. hoc tempoꝛe ſicut ipēmet in ſmo ſpeculo in titulo de ſcudis teſtatus eſt. Summā peruſilem compoſuit quā ſpeculum nominauit. a qua t ipſe ſpeculatoꝛis cognomentū accepit. Aliud quoq; volumen edidit vt q̄dā ferūt qō Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

SArraceni ex aphrica ſolientes vtroſq; hyſpanias oppꝛimūt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos irrumpentes maxima cede p̄ſtigarunt.

CUm in trajecto hominēs vtriusq; sexꝰ sup̄ pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ꝓtrāsire. Illi inemores diuine rei cultū ullū ac reuerentiam adhibētes. pontē fracto in aqua (Mose. ad 200. hominēs aḋs absorpti sunt atq; perierunt.

MUlier q̄dā nobilis in ꝓstancie sī dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem vltū mirabilem hac tempestate peperit.

MOnstrum quoq; in suevia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier genita ab vmbilico vsq; ad summitatē duo habens pectora. ac capita sed vnicē respicientia. brachia q̄tuor sed vnicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

COmites nobiles suevie q̄ndecim sedere se ꝓhibentes. rudolpho imperatori molestias q̄ plurimas inferentes inter q̄s ꝓcipui fuerūt comites de montfort. belffenstein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝm bona ac possessiones vastatis. imperio sb̄jiciendos perpetuo cogit. Deinde castra p̄donum i germania in plerisq; locis deuastans ab alpibus ytalie vsq; ad britanniā pacē firmauit.

COntinuauerant adhuc vsq; tēporis venetī ⁊ genuenses bellū p̄dē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ alibi repetere ad hoc tēpus cū se oportunitas loca dederint ducim⁹. ad ānū tercīū sexagesimus duodecies centenū. Rayneri zeno duce. veneti q̄nq; ⁊ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuq; apud tyrū obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia ingressus tyro vt pouref adnix⁹ ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tñ conat⁹ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasq; decē venetis solituras. quo in asiam mercimonia deferrēt cepit. Dux factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopulos in insidijs expectaret. Hys admonitis ab exploratorib⁹ venetis expositis in litt⁹ mercimonijs ab epyrotis ꝓtecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄uor ⁊ xx. triremū. trib⁹ genuēsiū triremū q̄ prefectus erat lanfrācus bozbon⁹ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Hō cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ꝓtinusq; habit⁹ ē acerrim⁹. in q̄ maximus genuēs⁹ resꝑu. accepit incōmodus. Nanq; trib⁹ ex suis triremibus i p̄lio cremauis. cetere eēs p̄lio supate vtrimq; cruēlissime fuerūt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illi⁹ societate spreta inducias cus venetis ꝓstituerit q̄nquēnales. Eodēq; anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac p̄tecto aurea. venens. xxx. apud mothonū cōcurrere quū viderent retrocessit genuēs. Et nauis oneraria mercib⁹ venetor magni valoris plena. apd̄ eurypū expugnata portui fuit. Eadēq; genuensis classis ozā crete circūuecta Caneā illi⁹ insule oppidū cepit. spoliatusq; penitus diripuit.

SCribit ptolome⁹ lucēs nicolaū pōtificē nisi ei⁹ cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. Alterū etruscis fuisse datuz q̄ regib⁹ sicilie atq; germanis ipi titulo abutēdi⁹ euertēdi ytaliā (sicut sepefecerāt) adniteret. Inuitusq; vrsinos eū pot⁹ fuisse. q̄ alios ad id fastigij euectuz. Quinetiā ꝓstat pōtificē ipm̄ turbādo. sicilia carolo nō nihil inuid⁹ tēdisse petro arragonū rege ioānis posthumi operā suasse. vt iure hereditario ꝓstātie vxoris sue ptēsio. id regnū recipe adniteret. Cōstituit ꝑo is pontifex lege. ꝑmulgata nemīnē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq; fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

CArtari armenis sūcti centū milia babilonē. fugant. Et multis eoꝝ interfectis in fugam vertunt. Eycilia quoq; insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ꝺducitur ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie ꝓsbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā cōtentionem qui ad ḡntū ⁊ dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinor absentia superatis. pontifex electus. vterbiū cozonari nolunt. ꝙ ei ciuitati ob imperiū in cardinales vrsino s factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq; coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in noui amicissimiq; pontificis amplexū cucurrisset. oblatas ab eo senatoriā dignitatē administrauit. quo a nicolao primat⁹ fuerat restituit. Eiusq; instantia paleologū imperatorem pacta lugdunensis salui non seruantē. Et petrū arragonēses contra ius fasq; sicilia occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ⁊ duocētes cēteno gesta sunt. Eius ḡ secutus ē anni principio perusini in fulgmates telati. post editas in agro vasinatē obsiderūt vrbē ḡ inde vi capta pontifex illico perusinos excōmunicauit. ē missi oratores eos ingenti pecunia multatos eccie cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra sozoiuliānos ab ecclia defectēs gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis serreti in fidē recepit. Pontifex aūt tot cumulis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū ꝓficiscit. vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē mortiur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepelituriq; in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi ualitudinarij telati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em bone vt cōstitit mentis ⁊ oia probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

¶ Anno mūdi. 6484. ¶ Anno xpi. 1285.

Honorius quartus papa. ꝓia romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusiū pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis aplice vacatio. ꝙ cardinales motus. veruī quos alias diuturnior sedis aplice vacatio vexerat. Romā venit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo ḡnto. frater eius pandolfo senatorias dignitatem tū gerente. per cui⁹ tempa mgr̄atus. romana res iuste ⁊ ḡntissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc deserta diruta sq; videmus. fouitq; hic pontifex gallicaz regū vbiq; pies. Fuit aūt vir i omni vita ꝓbatissimus ⁊ xpiane religionis amantissimus. Nā ordinē carmelitaz nō satis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝓfirmauit. Bolū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tusculanū suo pontificatu creauit. viros dices ⁊ cosidē bonos ⁊ doctos nō etiā rudes ⁊ rei humanaz ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt ḡtannis estate ꝓfertum tyburtinū ꝓficisceret vitandi estus vrbani cā. vñ multe egritudies oriūt. Cū ꝓ o armis a guidone feltrano vexaret. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tū post morit pontificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusq; ei⁹ a sctā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa transferē sepelituriq; sepulcro marmoreo qō adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberet. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Adolfus imperator cācellariū suū i etruria multis ꝓcipale de fisco genuensem oēs ḡ pecūiam attribuerit i libitate dimissos ipsi fideles nūciaunt. p quā occasionē lucēses duodecim milibus aureis datis libitate donati sunt. Et florentin⁹ ppls ad deditā ḡductus. nouā inchoauit saluberrimāq; regimis formā. Que i nra ḡs tpa licet aliqñ a gallicis regib⁹ interrupta fuerit. Creati ei sunt sex magr̄at⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ sunt appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in superiori sicula q̄ prius ville censebant. Ab imperatoribus muris ancte ciuitatibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reurling ⁊ belbrūna.

Piscem martinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradūt quē e mari extrahētes villulatū ⁊ hois planctū tedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuersos i stupore sui⁹ uertit. Et signū magnū diuidij fuit.

Ouerulus villosus ⁊ vrsorum more vngulis armatus diis temporibus ex ipsius martini consobrino nascitur. Quam ob causam martinus ruboze perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Linea summorū pontificū

Martinus quartus

Honorius quartus

Carolus secūdus rex Sicilie

CArolus secūdus sicilie regis filꝰ. hoc anno pē defuncto. adolescētulus pēs in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic gallor suor exercitu fretꝰ. ꝫ petrū arragonēsem mouit. Et post multor vtriusq; ptis cdes petrū ipm carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus i pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno eius etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxore heredit atq; illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo cessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset mortes qua tuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. marces ꝫ q nōc femellas. Quor notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q ordinē minor induit. Et postea in sctor numero aggregatus fuit. Et tercꝰ robertꝰ q illi ꝫ pēs in regnū successor fuit.

Wentzeslaus secūdus rex Bohemie

WEntzeslaus etꝰ nois secūdus. rex bohemie sextꝰ. filius othocari post iteritum gentoris filius. viij. annos natꝰ ab ottone marchione brandeburgēsi in francomaz adductus regnū tutorio noie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuertitur puer sb imperio mis fuit. Regni deinde ex wentzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eoipo āno q ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq; diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustaq; liberalitate regis ciuitaq; diligētia atq; impēsa ita instaurauit vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frem suum ꝫ maritum dirimit. Ferunt aūt i coronatōne wentzeslai min. nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia aboos accepisse. pedituꝫ vo infinita multitudine pastā subiecisse ꝫ polonus wentzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq; sm nois. xiij. annos natū petēdus hungaris regez dedisse. Bs cū bonifacius pontifex maximꝰ carolū adolescente regis sycilie filiū eo misisset. Et būgari animū mutarēt filiū suū albe coronatus ꝫ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno exactabe eū obijsse ferunt. Mortes eiꝰ bohemos magno meroze persecutos. Fuerat eīm manuemus ꝫ clementissimus princeps ꝫ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thadeꝰ florētinꝰ medicꝰ

THadeus natione florētinus medicus celeberrimus bis tpibus apud bonoīa legēdo clarus extitē. Qui cū doctissimꝰ bkeur adeo obscura oīa hippocratis ꝫ alioz prīapū i medicina detexit ꝫ explanauit. vt alter hyppocrates suo tpe bitus fuerit. Et q nuc ad manꝰ bītur hec sunt. Expositio affortissimoz hippocratis. ꝫ pronosticoz eiusdē. Quasq; expositōes diuersis tpibꝰ accomodatas sup libz Galieni. q dr microtegni. hoc ē minor ars. Itē libz de suauda sanitate. Et ad varias valitudines pfilia multa. Itē in libzo acutoz hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ꝫ aliq alia. Tandē octogenarꝰ morit bononie circa ānos dni Mille ducētos septuaginta.

Philippꝰ frācoz rex

PHilippus frācoz rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno pfe ipō defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ptra edonar dū anglozū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq; bonifaciū octauū pontificē ꝑter ipius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq; cū tēplarios nullites oīno extinguere statuisset primo generalē eoz magīm cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliquos tanore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ꝫ quedam eorum malefitia e regno suo expulit.

Egidius romanꝰ ordi. beremitarum

EGidius romanus ordinis heremitaruz generalis prior ꝫ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq tanie declaratus. bis temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. q quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina pspiciāt. hic nāq; ex illustri colūnēsiū rōnoz familia natꝰ cū lōgo tpe ordines fugisset oēmq; ecclam doctria ꝫ moribꝰ illustrassz. plimoq; labore ꝓceptoꝝ fuit thome aq natis opa apō pisꝰ defensassz. tādē miraclis clarꝰ btō fine dedit. Quo fertatꝫ merito bīs doctor appellatꝰ ē. Placq edidit librorū volumia. Sup libros sniarum. Lōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rbeticoz qōlibeta ꝫ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xpi. 1288.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

IColaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ frater deinde p̄sbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post mortē honorij pontifex creat⁹. Collocaturq; in petri tp̄ius sancti cathedra. Illeq; illico se cū curia ad vrbē transtulit reantiam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes eñ̄ pariter amabat. nec plus se debere affinibus t cognatis quam cunctis bono arbitra bat. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori appareat. Vñ̄ saluatoris ip̄ius q̄ pōtificis t iacobi cardinal⁹ ymago adhuc cernit⁹. anteriorē q̄s t posteriorē ptem basilice lateranēsis restituit. Per et⁹ viri altoq̄n boni tempa multa i orbe xp̄iano infelicissima acciderūt. In primisq; vrbs roma ciuili agitata dissidijs incēdia atq; cedes plurimas ptulit. Unicu tñ̄ habuit secūdus pōtificat⁹ p̄dicti ann⁹ lentissimū. pace arrogones iter t gallicos reges p̄stitutā. Ea vo cōstitute pacis letitia haud quaq; fuit xp̄iano pplo diuturna. Tripolis eñ̄ secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāq; multos nullites proprio ere trāsmisit. aliosq; plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq; assumptus ē. Nicolaus aut̄ tedio animi (vt q̄dam putant) qō male sibi cedere oia videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. mortu⁹. t apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit⁹. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio mensiq; tercio in longum deduxere.

OElestinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. p̄fessione anachoreta p̄ia et ermiensis scūdo a sulmone multario cenobiū Incolens ad marsicle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. instāte carolo rege t latino cardinali pōtifice exerceatur. Ilq; decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestinusq; tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qm̄ accersitus ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsq; accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā austeritatēq; celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. panis extrinsecus digitari p̄cessis. Cui inseruire ac se accomodare p̄ viribus ē adnixus. Sed ptim eis parua ac olim nulla destitutū expientia. ptim calliditas t importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ptim effectu senectutis corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omisit. pleraq; pperam t sordide cōmitti cepta. Inde pnicios as esse viri insensati inceptias plurimi propalam vociferati sunt. Quę sancto viro renūciata fuisse rūt. vt male populo xp̄iano sibi t aie sue pe⁹. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. ad cū multis cōicatis ad caroli regis aures q̄uenisset. cū ppulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ anteri posse a pontificatus dimittēdi. pposito videretur. Ferūt aūt p̄dictū Caietanū cardinalē amantiū gratia dolose vsuq; qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq; ad suā intentionē selecta ea rōne illi oñ̄ disse. vt impositū sibi salutis alar totius orbis onus vir timoratus sinas vtres singaturū existimās dimittere statuerat. Qō cū essz facturus p̄stitutionē edidit declarantē pontifici licere romano pontificales dimittere dignitatē. Post paucis cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificaturē paulomin⁹ sex mēsib⁹ administrauerat se abdicās alter⁹ subrogandi potestatez illis arbitriq; tribuit. Nec mīti iterfuerūt dies cū p̄dict⁹ ip̄e i pontificē electus. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autē moroneꝰ ad p̄tiscā anbelis beremi vitā cladestine neapoli ē p̄fect⁹. Qō cū bonifacio renūciatū. missis cōtibus retractū de via illū i custodia haberi iussit. Verebat eñ̄ vir ip̄e astut⁹ ne pplī petrū pot⁹ sanctitate recognita cōspiciū. cū se doctrina t elatōe redūdantē p petri vicario segrenī. campanie deinde in arcem tam arctā teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q̄ scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs q̄nt⁹ sctoꝝ nūero asc̄ripsit. Cui⁹ celebritas. xuij. Kal. Julij obseruatur.

Agolinus epūs

AGolin⁹ vrbenētan⁹ ordis beremitaꝝ dni augustini luculentissimus theologus t doctor. primo arriminēsis epūs. Et postea p̄stantinopolitan⁹ p̄archa p̄ tp̄s p̄ius primā cathedrā tenēs maximo i pcio habit⁹ ē. q̄ vna cū filijs mort⁹ etiā ornatissimus erat. Et ip̄e ecclesiam dei tum docendo legendo t scribēdo mirūmodū adiuuit. Scripsit duc primo de differētia ydeomatū lib. j. t sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed t quodlibeta plurima olim iudicio dignissima disputauit.

IGo quoq; holiom⁹ predicatoꝝ ordinis insignis doctor t cardinalis p̄sbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumq; voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoꝝ p̄fessus sacre theologie magister ornatissimus.

Adolphus comes de nassaw vir strenuꝰ a germanis electoribꝰ post obitꝫ rudolphi oim suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem intuitu lumꝫ assumptus est. t imperauit annis sex. vir certe insignis sed pax militie t pecunijs potens. Qui imperio suscepto ꝯtus a pontifice nō coronatus fuisset. anno dñi M.cc.xcij. exercitū mouit t potenter missam ingredit. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunbaym vbi filiū suū rupertum t agnetam filiam wenzeslai p sponsalia iunxit. marchionatumꝫ misnensez imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorūdam principū electorū cū adolpho bella gessit in consultu agri spirensis. ac wurmaceñ. ꝓpter militū paucitatē ponus oppressus ꝯ fugatus. ab alberto filio rudolphi occidit apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi t martyrati.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno obsidione t viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vrbem ditissimam post communitaz in mortalibus cedan maximam. postꝫ abactā. asportatā o nefariam rez p̄dam igni primū. post ferro absumi diriniꝫ curauit. Progressusꝫ eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. baritum t earū vrbiū oppida intra tercū pontificatus nicolai annū cepit. t sicut tripolim incensam diruit. Iste princeps astu t prudentia eque ac viribus t potentatu pollens. ne ea dade accepta nois xp̄iani principes occidentales in asiam conciret. inducias federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis ꝓcessit. Nicolaus tamen pontifex p crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subuenendū mille ḡngentos ipe equites ex publico eccie fisco curauit cōportari. quos t multi in magnū exercitū sine certo ꝑstanti ꝗ duce secuti sunt. qui quo plures eo gnicioliores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. ḡtos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. Et septem diuersis magistratuū gentiumqz generibus premebat. Ea militū multitudo cedibus rapinis t incendijs aliq̄diu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitqz diutius. ire soldanus tandem anno ipo exacto centum ḡquagīta armatoz milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ipe morbo implicatus tenebat. Filius p etatez ardētioz amplissime vrbis obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est sufficetius. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit t accurrationi soluto vsus oppugnatione. ad eamꝫ paulo post animoz ꝓternationem est ventū vt publico omnes ꝓsilio mulieres primū pueros t debiles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝓstiterint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. mansserunt ex primoribus rex capri. qui paulo post multitudinē est secutus. patriarcha iherosolime. templariorumꝫ magistri. qui nō prius vrbem destruere ḡ soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis ḡs nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensata vi cepit t mortalibus in ea reptis ad vnus cesis. Sz tanto tenebat ill ius excidende vrbis desiderio. suppositio eo incitante ignis maximā partē absumpserit. Edemibus inde t vrbis parietibus passim solo eqtis. Annus erat salutis nonagesimus duodecimusqz centesimus quando tandē reliquias amissime victorie illi celeberrime. quā anno an̄ triēnio de ducētesimo vbani pontificis auspicijs expeditio indicauerat. Balue tamen manserunt ad tempus cyprus insula t armenia minor dicta prius licia.

Ordo celestinorum

ORdo celestinoz a celestino pdicto papa eius auctore cognominatꝰ tempestate hac sub regula diui benedicti minimū t mīi incrementum sumpsit. eo q ipso sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius ere bra miracula multi nobiles t doctissimi viri spretis seculi bonis t pompis ordinē ingressi cito t virorum nūero ac cenobioz ꝓstructiōe mirabilit ordinē auxere

Ordo Seruorum

ORdinis ḡs seruoz virginis marie ꝓbilippus vir religiosissimus primus institutor fuit. q nō lōge a florentia vrbe quiesit. Hanc aūt religionem sub diui patris augustini regula exercuit. atz ipam verbo et exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis improbatuz benedictꝰ postea vndecimus t bonifacius atz vbanus sextus et alij priuilegijs t exēptionibꝰ munierūt. t inter mēdicantes ꝓnumerauerūt q ordo viris doctissimis t in declamationibꝰ clarissimis ac locoz multitudine multo baiur in precio.

Linea summorū pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan' ptia anagnin'. benedictus caietanus antea vocat'. neapolim pontifex creat' in vigilia natalis dñi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina t experientia rez insignis. diu eñ in curia versatus fuerat t p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus pbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitio ne t fraude ptermiserit qō ad eā psequendā punere arbitraref. Zuit clanculū quosdā subornas qui in cubiculū celestini hois simplicis ei ghiaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio psequebat. Ideo petrū t iacobū cardinales colūnenses vna cum sara cog patruo paternis castellis pmouit. hoc tū laude dignū q duplicē celebritatem t aplis t euangelistis t quor ecclie doctoribus gregorio. augustino hieronimo t ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francog stirpe ortus ex carolo scdo ordinis sancti francisci pfessum in scos retulit. Erat annus salutis ts tredecies centeno scdo. Decretū edidit codicē iuris pontificij celebertimū. vrbem qs eugubiū que gibellinog ausp icijs ab eccla defecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq petenti negauit. Jubileū qs idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenas delictog oim remissionem bis pstabat qui limina aplog visitassent. ad exemplū testamenti veteris. Jubileū nāq; quinquagesimo qs anno repetebat. Idem etiaz centesimo qs anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq; hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē t vastā liceret. Francog regnū propter violatū iusgentiū alberto impatori subiecat t ritulū imperij romani prius multotiens denegatū pcessit vt rex qs francog fieri pateref. qō cū albertus consensisset pontifex vna eadēq; celebritate hinc philippū francie regno primatū inde albertū romano t illo ornatū pnunciauit. Philippus interim a sara edoctus guilhelmū roma petere iussit. sarā qs in latinā reddierat regionē. qui anagniā dum noctu ingressus aduanantibus Gibellinis quos bonifacius diu multisq; vexauerat pontificem nil tale meuentē in domo paterna capit. t in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. pductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi consectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die tricesimoseptimo. Sepelitur qs in basilica pem sepulchro a se antea extructo qō adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione tarusinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creat'. Terrui eñ eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecim ū mortis bonifacij die benedictū ordinis pdicatog pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē pdicatog ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē puexerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū pstitit. ita ei virit vt post mortē inter beatos merito censeat'. Is guilhelmū cū q; ciuibus ananinis excōicatos pnuncians. Regi francie intulus. libertates t priuilegia restituit. Johannē t iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā t palestinā ingressos xpianos iuuare a quibus lēis t nunciis ad tantas rem conficiendā animo inuitabat vt comodius efficeret statim cū curia perusiū pfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui nouense octauo die tricesimoseptimo rē testnatā omittit. Sepelit aūt magna pompa in eccla fratrū pdicatog millesimo tricentesimo tertio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū bis annis bonifacius ipe pontifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex diuersis nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. t publico edicto obseruari. t i publicis gymnasijs legi tenere pcepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic' eps tholosan' ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali progenie. patre carolo scdo rege sicilie. matre maria regina sicilie t hungarie origine habuit. in etate tenella religiosum pceptorem habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus suis dat' obsessi p liberatione regis karoli genitoris vbi p septennū a fratribus ordinis minorū liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatis disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in ordinibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cūctola mulieq; loqueret. corpus castigabat' assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minor pfessus t babitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis pfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis reclutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dūs magnis miraculis magnificauit. consummatis eñ operib' bonis tēpora multa explent.

Albertus huius noīs primus dux austrie rudolphi olim imperatoris filius Anno .1298. adolfo imperatore oppresso ac interfecto germanorum imperator declarat. & imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores cōsensissent. ius electionis in manus eoz resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. & postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vtiq; bello & armis strenuus. licet quidā eū monoculū & agrestē aspectu arguerint. fuisceptū scribant. cū liberoz suoz & cōmunis vtilitatis comodū propositū. Qui susceptō imperij a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis tertiq; qnquies oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frā eozum regē & bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo q philippus apud parisius magnū gregasset conuentū vbi bonifacij memoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando memorata ad futurū cōcilium appellauerit. Bonifacius ira perc̄tus cōcilio habito nō soluīm albertū confirmauit sed etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus imperatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie sozor noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea natꝰ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum videtur obprobrium nusit. Tenuitq; hic albertus cū multa strenue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes pdictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent salasusa dum simul amice inter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud autimonem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab imperatore indicandum ait. venit ꝙ pisas iohannes. vbi tum cesar heinricus. vij. eius nominis imperator residebat. a q̄ iussus religionem ingredi heremitaz sancti augustini. in eaq; perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe & in ede sui ordinis sepultus. Mater eius iohanna cozdata mulier fuit & ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaq; vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia marces ser. femelle quinq;. eorūq; maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Tertiusq; philippus tarentinū obtinuit principatum. Natuz prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Sēa nomine blancam iacobus artogo sicilie rex dimissis anno ante dnto Carolo martelloq; & ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonoza tertiā Friderici arragonis iacobi frater titulo & ipse regni sicilie ornatꝰ vxorē habuerit.

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius pdicti wentzeslai. qui cū ebrietate & turpissime parti corporis otes noctesq; indulgeret & aliorum bona diriperet. alioz vxoribus illuderet apud temutium moravie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor ꝙuis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu q; crimen confiteret. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sozoribus regis nomine anna nata maior tam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus imperator. qui repente coactis copijs bohemiam ingressus heinricum regem deturbat. rudolphumq; filiū suū regē constituit. Elizabeth seniozis wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoz spe regnare cepisset subitaneo morbo coreptus primo regni sui anno absq; liberis decessit. Ob eius obitus diffidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem reiecerant petiuerunt. vicit heinrici facto trucidatis alterius partis auctoribus. Et ꝙuis albertus imperator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateq; afflixerit. heinricum in regno esse non potuit prius a nepote vt ante diximus occisus q; meditata in bohemos exequi eretur.

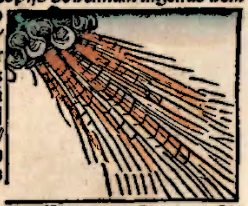

Cometes future maxime dadis indicij hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xpianoz indicans. quo anno in solemnitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est ꝙtus antea nūq; qui et multis diebus p̄ intervalla ꝑdurans multa diruit edificia.

Olim eo tpe quidam electores imperij. Itcpue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōturbationes ac simultates attemptarunt. dicentes adoptum dūm suū in bello pemisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoz mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor aīs dolosus quidaz ostentabat se fore fridericus impatorē in diciis varijs. quē oll pdictū fuisse ac nullū postea inuētum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore ꝓhensus de rectis fallacijs igne ꝓbustus fuit.

Iudei aīs anno primo alberti patoris aucti in plerisq locis ob male gesta nurmberge in herbipoli. rotenburge. ac in plerisq locis simulmis igni traditi sunt. nō sexui nō etati parcentes. infelicez gentem aliqt milia perijsse ferunt seruati infantes baptismi gratia.

Cū āno vndecimo tricētesimo t mulctesimo iacobus arragonē siculū regē obijsse die ierebuisse robert⁹ calabrie dux caroli genitoz iussu in siciliā traducti copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ aīs tarentinus dux frater suus cū patrissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exoptum gallicū nomē vt tuerent terra marīq parauerant. t fridericū arragonē ea vocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etā tardituscule aduēturo persuadū cē. plene cōfisus copias ex hispania traducendas. vel adhibita longioze mora contraheret. Nanq; interea salutioze disciplina classis philippi principis tarentini eā p se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit offerta re. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi ꝓximū e longinquo apparuit absq; bellici apparatus armatura obuiā est pgressa. in vtraq; igit classem pari socordia sed motu ventoq; dispari vicissim se petemē siculoz classis magno ordine. maioriq; apparatu. maximo animoz ardore delata est. primaq; impetitu que posteriot nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisq; destituta nullo siculoz labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinam ad robertū fuerint reuerse. Quibus postea sunt siculis cū philippensi classe plūs bis duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaq; in ciuitatū potestate relicta cū paucis que ex vtraq; classe supfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Dinus iuris doctor

Omnis mugellan⁹ iuris vtriusq; peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. t primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q; in dicendo. disputando. decidēdo. q; tantā loquēdi vim habuit q; eo ꝓsente vniuersalis legalis pbie synodus adeē videret. t ꝓpterea copiose eleganterq; totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup infortiato digestoq; veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup t de mandato bonifacij pape t post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellapetita natione burgūd⁹ pdicti dini pfessionis t doctrine philis disdē tpibus floruit. q t ipo dino nō min⁹ docte t ac urate sup toto digesto codiceq; ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se edite t in maximo pcto apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. pfess⁹

Ann⁹ aduenerat salutif millen⁹ ter decies q̄ centen⁹ in q octau⁹ bonifaci⁹ po. ro. vt pnuntiū é prudēt ptoq; vsus pfitio pēs imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. centeno inde quoq; q̄ sunt anno. cui⁹ ea fuit rō vt q; ex trāsalpinis vltra marinisq; venientes octo. q; ex italia t ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra urbis loca ozādo obtinēt plenaria peccaminū venia donari ceēnt. Magnū ea tpe pon. indulgētia alicubi fructū attulit q; diffidētes aliq; t acerrimis etiā capitalibusq; inimicicijs publice t priuatim visi in pacem benuolentiāq; conciliati sunt.

Jacob⁹ de arena natōe pozmēsis iurisꝑ pfess⁹ pitissim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testat sp de mente iuris exiterit. bis tpib⁹ breuit vtiit q; sup digesto toto t codice scripsit. in eoq; disputatiōes pulchras ac tractatū de exceptionib⁹ dilatoriis t toto volumie copiose t pulchre ōscripsit. ac ādā alia edidit.

Nicol⁹ de neapoli his tpōz ane exstēs sup prima (Cassione cōposuit. infortiati t toto volumie copiose t pulchre ōscripsit. ac ādā alia edidit.

Jo. scotus ord. minor

IOannes scotus ordinis minor theologus subtilissimus. Anno dñi. M.CC. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p ceteris theologis subtilissima q̃dam opa edidit. Et sup librum sentẽn. pcipue sup q̃tuor sentẽtias quẽ ipse (vt aiũt) in ordinẽ redegit multa subtila scripsit. Unde t doctor subtilis dr. Quodlibeta etiã plurima disputauit. In diuinis etiã codicibus cõmentarios t alios tractatus edidit. Qui q̃dem cõmentarij q̃d valeant absq; nro testimonio ipi ostendũt. Sup libros Aristo. q̃ maxime. metaphisice q̃stiones pulcre disputauit. t alia cõplurima cõposuit. Hũc aũt laete sue sapiẽtie multos enutriste discipulos tradunt. s qui maxime pficere hos fuisse dicũt. Franciscũ maronẽ Antoniũ Andreae Joannẽ grandonẽ. Ocham burleũ atq; alios cõplurimos. Quor ingeniis mirũ in modũ phia creuit. Demũq; apoplecticus interijt. cũmq; a plerisq; putaretur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. pdicator

RAynerius pysanus ordinis pdicator nigr egregius doctrina et eloq̃entia claruit. Vir optim⁹ ac pre modũ sanctus. vt ex eius opibus habem⁹. summa in veneratione hac tempestate habef. Et summã copiosissimã multar lucubrationũ t vigiliarũ plenã cõscribere ozius é. In qua certe quãteq; litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl ex hoc perapi põt quod cũ in ea quicquid vnlibrans difficultati sine necessarũ ẽ. diuinarum scripturar studio plenissime inuenias. sine sui laude t pfatiõe (vt plerũq; fieri solet) absolute sic inapit. Absolutio tẽ.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minor ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cũ ꝑ nimiã deor ũ impietatẽ t dispitatiõnibus t scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam noui t veteris testamẽti in eor cõmentariam t obprobrijs multis plurimis voluminibus' diligenti cura cõmentatus est. ꝓter quod nomẽ eius in toto mũdo celeberrimũ effulsit. Cũ satis vnle t dilarati opus edidit. Et ꝑm sensum ifalem bibliam exponit reprobans opiniones hebreor falsas. t extortas exponens ex eorũ libris cõfutans. Addidit quoq; aliud volumen magnũ in quo ponit expõitiones' bystoriarũ ꝑm sensum mysticũ vel moralẽ vel allegoricum. ferunt hũc primo iudeorũ doctorem fuisse. Et ꝓterea eorũ linguã optime agnouisse. Qui ex hebraico peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xpm t habitum minorũ suscepit.

Alanus doctor

ALanus aũt doctorẽ celeberrimũ. cognomento vniuersalẽ. nõ nulli hũs tpis⁹ ascribũt. Qui cũ in oĩ scia admirãdus esset ꝓpter tñ in theologia ac philosophia excedẽs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui⁹ sepultura i loco Cysterciũ ostendit. Exeũtibus de oratorio eccie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrãma extrit. Hic iacet alanus quẽ breuis hora breui tumulo sepelĩt. Qui duo qui septẽ qui totũ scibile sciuit.

Clara ordo Eremitarũ

CLaram oppidi montisfalconi oriũdam augustini ordinis religionis eremitarũ alũnam. ꝑ signũ t sinceritate vite clarissimã. anno. 1299. apud eũdem montisfalconi spoletane vrbis oppidũ animã celo reddidisse ferũt. Que sanctissima virgo tanq; certe extitit decorata meritis t miraculis. vt sanctorũ catalogo pie ascriptam putari possit. De cui⁹ sanctitatis ꝑconio hoc vnũ referimus testimoniũ quod aperte oculis videri potest. quodq; de quouis sancto nũq; lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde stigma crucifixi ymago clara t aperta visa est. Cum ꝑ huius passionis insignibus in quo etiam tres lapilli' eiusdem pderis inuenti sunt eminentissimũ sanctitatis indicium.

HRancelli de opinione t hereticis cor. a bonifacio pontifice damnat. tybiq; diligenti cura perq̃sita exterminari iubef. vñ hermãni corpus eiusdẽ secte auctorẽ apud ferrariã. xx. annis sepultũ. d. ꝑ sancto colebaf exhumari t exuri curat. Od malũ ꝑpe ioannis xxij. diffusum ẽ. d suis ꝓuentibus clam imitis summis pontificibus aduersari ceperit. In antris noctu cõuenientes clerici laudes xpiano ritu cantabãt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebãt masculus t feminã carnali copula cõmisceri. Lumĩb⁹ illico extinctis quẽq; virũ ꝓximã mulierem ꝑsternebat. Et execranda cũ infantulo posteã nato exercebãt ꝑ singulas manus tradebaf bajulandus. quousq; aiam exulabat. inde assabãt collectosq; cineres in vasculũ mittentes. vinũ superinfundebãt. Quo nouicios t execrabilibus hmõi consecrandos eporabant. Extant adhuc hmõi crudelissima t diabolica hereti aliquibus in locis abditis t vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

(Anno mundi. 6504. (Anno xpi. 1305

Linea sumnoꝝ pontificū
Clemens q̄ntus

Clemens q̄ntus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis ep̄s bernardus gor/do antea vocatus. p̄fe bertrādo milute nat⁹. post longā ꝓtentionē pontifex creat⁹. Cardinales em̄ coartati a perusinis in cōclaui tandē in hōc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentes i gallijs cōuenerūt. Jis decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto. ingdnuū se ꝓtulit. Et clemēs q̄nt⁹ nolle assum/pto. cardinales illuc ad se litteris accersiūt. q̄ oīa facta parandi moza mēse Augusto anni salutis q̄nti terdecieslz centeni accesserūt. Fuitqz ea curie translatio annis septuagintaquor. Que multas tet ecclie prevaricatones. multa inuexit xp̄iano pplo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis cozonationi philippus rex francie. carolusqz frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux brit/tannie t q̄cquid nobilitatis oīs gallia tūc habebat. Dumqz pompa eius ecle/bratis ex moze t p vrbē duceret. muri plna gētū pressura incubantū impul/sa corruit. Cui⁹ casu dux britānie t multi ignotiozes oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. t pōtifex ip̄e adeo in turbā ꝓceps deturbatus ē. vt mi/tra ex capite excussa laspidē pciosissimū amiserit. Creauit vo clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. ytalie aūt t vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo t ioanne colūnēsibus. quos ad capellam t inte/grā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentiā diuturnioꝝ sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij muneris potestate romā accedere curauit. Quorum auspicijs ip̄a roma t ytalia oīs gubernabat⁹ postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templa/riozz religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Idem in florentinos t lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ce/perūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset palla habuit. vbi clemētinaz liber postea confe/ctus est. Vbi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessozibus aggregauit. Deinceps vo varijs egritudinibus afflictatus. nūc em̄ dissintena. nūc stomachi t latere dolore cruciabat⁹. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Vacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. die bus. xvij. dum non sanis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minoz quidē discordia in/ter electozes imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriaz suam deferrtur. vbi in beate marie de vsesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

Vlamus t margarita vxor sua hereſiarche. apud vrbē lōgobardic̄ notariā. cū anno salutis septimo decimo decimo in rebus xp̄ianis varij motus agitationesqz inciderūt. sectatores vtriusqz sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant. Eo pernicioſius quo sacerdotes t religiosos in populoꝝ inuidiam adducto. spernentes simulatā puritatē quādam t innocentiā vite ꝓclamabant secūdū quā immixti femel/lis mares. laſciua ad libitū debacchari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaqz a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōuicentem. fame t frigore confectos ad vnū sustule/runt. Captis deinqz dulcino t margarita vercellas perduci iubentur. t primo lacerari inde eorum ossa cō/cremari t in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tri/dentinis aliq̄ne eius reliquie remanserunt.

Concilium Vienense

Anno domini millesimo. cccvj. kal. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt plusqz. ccc. epi vltra alios ꝓlatos de va/rijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt sauſſaceret ꝓmissioni facte regi francie de celebranda memoria bo/nifacij cū rex illum hereticū fuisse. pbare intēdebat. concilij assentire noluit. pcessum tñ in regem fran/cie iniustū declarauit. Statutū fuit q̄ oīa bona t possessiones q̄ fuerāt templariozz mansiones hospita/les hierosolimitani assignarentur. Facte fuerūt in eo cōcilio ꝓstitutōes generales decernētes statū religi/oſoz. Et librū clementinaz a se cōpositū i eodē viene si cōcilio clemēs edidit. Petrū q̄s mozroneū q̄ cele/stinus fuerat in numez retulit beatoz. In eo cōcilio ad alterius anni medietatē ꝓrabens. de iubilē do hierosolime multa vba fecit. Que i irritū cecide re. Et decreta ꝓmulgauit extranea quibus de suo nomine clementinis appellatio perseverat.

HEinricus eius nois octauus. vel vt alij scribũ septimꝰ (q heinricum lantgrauiũ thuringie inter impatores nõ numerãt) Comes luceburgẽ (quez ytali comarchũ vocãt) cũ alberto impatorẽ ioannes ex fratre nepos. interfecissẽ Electores germani apud franckfordiã pueniẽtes romanoꝝ impatorẽ ãno domini. M. ccvij. cũ delegerũt. quẽ & aquisgrani germani regni corona & insulis decorarũt. ¶ Legatiq ipi regis. dux bauarie cognatꝰ eiꝰ et dñs guido de namurco frater comitis flandrie cũ romanũ pontificẽ auenione agentem adiissent petiã romani imperij cõfirmationẽ. Ea impetrarũt cõditiõe. vt intra biẽ mũ italiã ingressus roma coronãdus accederet. Nõ aũt pfixi termini finẽ expectauit heinricus. ß pmissis in italiã oratorib⁹ ad quinq alpib⁹ regni germanie loca ytalie cõtinẽtia venit. Primiq ex ytalis adiũ sunt ab impatoris oratoribus florẽtini. quos impator creatõnis sue anno apud franckfordiam deduxerat nois impatorẽ in ytaliaq ceteris oibus hostes esse. Nã multos cõstat ytalos patria pulsos. pserim gibellinos non etrurie magis quã oĩm ytalie regionũ. q noua deligẽdi creatione eiã apud electores expectata illũ magnã victorie & amplitudinis spem erectũ. quid agẽdum quidendũq esset subito edocuerũt. Fuit aũt heinricus imperatoꝛ vir sapiens iustus & gracios⁹. f armis strẽnuus catholicus & honestus. cõsilio & animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterã wenzeslai regis bohemie sororẽ. viij. & x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ãnis minori matrimonio cõiunxit. Eodẽ tpe tribus ppatis exercitibus vnũ ipe in ytaliã adduxit aduersus bayuarienses. quos armis cinctos impata facere cõpulit. Iouardosq omes in ptatem accepit. Alterã aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxx. castellis ac munitissimis oppidis q obnitebant duo. & lxx. armis expugnata ademit. Tercii ex fracombus ac baioariis cõparatũ duce petro archiepo magũntino. cũ filio f bohemie misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinẽses ad ꝙs primũ descensurus erat. popularitet obuiã pfecti sese & vrbem eius arbitrio pmisere. Pariter fecerũt astenses ꝙbus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes symon collubiamus vercellas antonius laude vrbiũ primarij aues heinrico occurrẽtes vicarios acceperũt. Et scaligeri veronẽses obedientiã pollicit⁹ sunt. mediolanũ vrbem famulie due nurriaui & vicecomites potentiã pares gubernarũt: gundo nurriauus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum pnapes erãt. Heinricus aũt exercit⁹ vrbi appropinquãs vtroq terruit. Ea intelligẽs heinricus pacis cõsiliũ tuende amidus vrbẽ ab vtriq publico cõsilio in dñatum accepit. Leupoldus q austrie dux cũ germanoꝝ coborthibus vrbi pfidio est impositus. Heinricus interim ferreum imperij coronolã nõ modeste vt debuit ß mediolani recepit. Interea dũ heinricus primũ oppugnãda post euertenda barria occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeũtes paratam esse retulerũt. eam rempub. nautigiũ quod postulasset pbere. quo ad regiones vrbi rome quinquires cũ omni exercitu transportarẽtur. Per qõ item temp⁹ veronẽses vicentini & patauini & tarui lini missos ad se vicarios acceperũt. Ipe deducẽtibus q apud eum assidue erant ameden sabaudie comiti & pisanoꝝ genuensiũq oratoribus pplacẽtinos gemiã le contulit. At heinricus cum mensem terciũ genue egisset maris quã expectauerat tranquillitate oblata trucmbus quadraginta genuensiũ saonensiũq pisas petiit. Equitatu terra per lucenses premisso. Rome deinde coronat⁹ tres esse cardinales dicũt historici a clemente romano pontifice legatos romã venisse. Heinricũ apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi & prenestensi coronam accepit. Regnante Roberto rege neapolitano. florẽtiã inde obsidiõe arctissima cinxit. Pisas senatũ in pte habuit. robertum regẽ pauatii regno pnũciauit. Et hinc classem in illũ nauigare iussit. Tandem imperator incidit in egritudinẽ. ex qua vt conualescere. medicoꝝ consilio balnea adiit maceratensia. cũ autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaq est bonecuentiũ qõ octauo decimo a semis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obiit. Signa venenii in ea dauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vo lucensis affirmat veneno eum periisse a pdicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Illusq addidit id florentinoꝝ industria factum esse. quicqd ei rei veritas habeat. satis supraq certum est. non magis florentino & lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quã roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vo econtra ea mors incommoda pernitiemq attulit. cuius corpus in vetusto ac nobili pisani templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderũt. Fuit aũt animo magnus. & non infima (si longior vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinq & mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperij ante hũc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nanq tres ãtea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nõ ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. mantua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno ãi sexagesimo salinguerra electo ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis templariorum exterminio

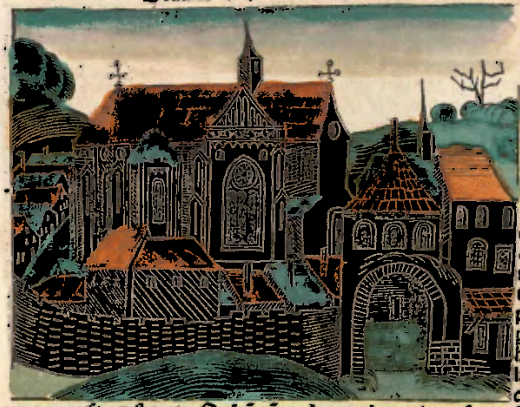

Hac tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hēret in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificū dei nūcians mgrīm templi ⁊ mansionis sue. oscz frēs q̄busdā errorib⁹ infectos. ⁊ sceleribꝰ inuolutos cē. Maiores ei mali fomes tēplarij mul tis añ ānis in alie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cō tulerī olim pricipes fuisse. xp̄ianā eccl̄iā sperne tes blasphemātes ac penitus detestantes p q̄ pugnare p̄sueuerāt. eos turcas ⁊ sarracenis p̄sensisse. ⁊ nr̄ozū expeditionibꝰ fuisse aduersatos p̄stitit. Hāc multis eozū vario affectus supplicio ceteri oēs plūs reddidisse ⁊ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ prim cōcessa sunt rhodijs hierosolimitanis hospitalarijs. prim⁹ nona attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos betica olim nūc granata incolentes a pontifice instituta. Quātū aūt ordo templariorꝰ (vt in supiorib⁹ p̄missum ē) augebāt tantū nūc minuebāt ⁊ sanctitas. Iacobus burgūdus origine ⁊ ex domin⁹ molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua p̄fect⁹ priorat⁹ dignissimo monēte mgro interuētu principū in magistrū sublimatus emicuit. Acūcz ē vt philippi frācoz regis ca⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatōem incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplariorꝰ primates oēs. vna ⁊ eadem die. philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerent. vna cū Iacobo ordinis tā ingentis mgro. Et inde p̄fidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū oīm suppellectili i regiā p̄tēti reducti. captiuicz detenti parisius. Quibus diu frustis in vinculis cuz vana ⁊ obscena obiecta essent. ⁊ frustra cūcta negātibꝰ Rex iratus magistro cū tribus socijs refuato. ceteri dānati incēdio. Vex palis alligari ⁊ añ oculos staret iguis ⁊ carnifex. quāto cruciatu paterētur misere voces i celos ostēdebant. se veros xp̄ianos atebāt ⁊ sanctissimā coz fuisse religionē. Iacobꝰ deūs cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deducit⁹ ⁊ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici p̄fessus ē. Ideo retract⁹ pisius dū coīā duob⁹ legat⁹ ex Latē sniā legeret. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēs frater erat. se mori dignū. p̄testatus. nō q̄ vllis q̄ legebāt ꝓpetrasset. hinc tū in teleroēm tēplariorꝰ sniā sblecta. Iacobus cū fre delphini ad supplicū reduct⁹ q̄ ambo rege spectāte intrepide ⁊ pstāter sbire. nil aliud q̄z q̄ diudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusq̄z cōmentator

Russian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq̄z cōmentū sup tegnu galieni mira doctrina p̄scripsit. Dic q̄z cū in practica artis medicine (vt multa ferūt) infortunatū se ꝓspiceret. religiom se totū dicauit. Et carthusiensiū ordis bitū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richard⁹ de media villa theologū eruditissimū ordis minoꝝ ex eisdem tpibus nōnulli asc̄ribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla scriptura ei in diuinis codicibus lateret. Quā ⁊ iter multa ingenij sui mōnimenta. quatuor sūmarū libros optime ⁊ vtilissime explanauit. Extāt q̄z ⁊ mūc ea⁹ postille ⁊ alia multa.

Richard⁹ de media villa

Iacobus de viterbio ordis heremitaz sancti Augustini sacre pagine celeberrimus pfessor. ⁊ neapolitane ecclesie archiepus dignissimus. ⁊ virtutū oīm decoratus. p hoc tpus in precio ex⁹ tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū semētū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ⁊ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Cometa

Anno millesimo. ccc.xvij. Tres sōlune in celo apparuere. Et fulgor quez dicūt Cometēq̄z adlone vsus apparebat q̄si ad finē ⁊ gruis trib⁹ mēsibus. Et eodē āno co rēscīēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ānis. 29. regnt. Cū venatōe aper iter cura eā quē rex ectabat se igessit. ex q̄ te eā cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm sui tpis. statura magn⁹ optie apposita bīs membra. Vez tedit corporeis oblectamētis p̄cipue venationibus curaz regni suis relinquēs quibus nimiuz credens. multa in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

mitem pietauien. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hȳ tres pauco tpe reges francie fuerūt. vir pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinant quia in gradibus phibitis ptraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ppetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra pfecimꝰ licte opposita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ptātē deuenientes religiosi dñi hospitalis iohānis dicati auctoritate pontificis emendat. Hȳ nempe religiosi cū iherosolima omnino deperdita esset ⁊ templarij in magnos errores plapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dños electerūt. ne ꝙ vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula resistisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. ⁊ vbē pene diruta instaurantes ⁊ desolatā xpianoꝝ suffragijs instaurauerunt. naualiaq; ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ipam tutati sunt ꝙ capris ⁊ alijs finitimis xpm colentibus magno psidio fuerunt. quoꝝ virtute quecūq; in oriente nostre religionis est xpo seruatum fateri licet. Hīs igit militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissimis xpianam fidē pfessionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona ppōtifices ⁊ alios ortho doxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione pmoti etiā regulam beati augustini pfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificibꝰ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis ecclasticis honorati sunt. Soldanus egyti dñs toto quīēnio armata classe cū eos vexasset maiora ptulit ꝙs intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporibꝰ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reportauerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nouitatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluant. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu exercitum emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. cosq; aduentantibus blandiunt

Iohannes rex bohemie

turchos aūt latratu prodant ⁊ morsibus insectentur.

Iohannes henrici imperatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wēntzeslai sororem matrimonio pmixit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq; regno suscepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe benuolentie insignis. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre vō defuncto cū plurimū ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easq; nō paucis annis tutatus est. Bergama enī bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq; alijs vrbibus portus est. quibus in ꝓtectionez susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ mēnibus munire studuit. tū bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux silesie occuparat heinrice. ⁊ alie ciuitates sil. sie ei subijcāt. Scrip ⁊ aduersus australes bellus in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo aduersus anglicos in auxiliū vocatus prelioq; memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊ xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ypicuus ac theologorū patꝰ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substātie semper tū philicis atq; theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florentia a factione nigra pulsus fuisset parisiēe gymnasium accessit. ⁊ cum area poeticam scientiam eruditissimus esset opꝰ inclitū atq; diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. qđ olim celestiū terrestriūq; ac infernoꝝ pfunda cōtemplatꝰ singla q̄q; historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliud q̄q; de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset Friderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Beneq; mortuo cane principe veronēsi ⁊ ipe apud rauennam Anno dñi. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā p ecclā administrauit. mutine z regio vrbibus post annū iubileū frena i posuerat ad tātū deuenerat potestatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxo re suscepta Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore z lētitia azzo haud q̄q̄ diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo z eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex aliena vxore sibi filiū esse dicebat aī dolo captū in carcere mori coegit. z ferrarien sib⁹ nōnullis ep̄oq; in p̄ mis admitētib⁹ ferrarie mutine z regij dominū obtinuit. Rogatiq; veneti copias frisco auxiliares cū nau gio immiserunt. castellū em̄ thealdū nosse pōnti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie cōmentē bononiā p̄ducenti. quod castellum absq; naugio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatus miserat venetis sub a nathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde reducerent. Hiq; machinis interea ca stello thealdo appulsis z nauibus ferrariensiū qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi z eccl̄ie dominū acclamabant vbiq; incensis. partē q̄s vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄ lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ pons a venetis igni ferroq; interruptus z castellū thealdū fuerit oc cupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū du ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu de ditione illius exclūso frisco facere consenserunt. Tuncq; ferrarienses tanq̄ in subiectionē accepti a monb⁹ tem parunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis anctoritate ap̄lica vite eterne premijs venetos ferrariensesq; bononiā cōuocauerat. z pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbiq; reperirent capi iussit pro seruisq; venundari. quā ob rem factū est vt apud londoniū flandrenses z gallioz loca multi valoris venetoz mercimonia in p̄dā a loco rū dñis fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladiā legatū duos q̄s in ethru

Robertus rex

nam cardinales vt eius prouincie motus bellaq; cōponerent.

Robertus caroli secundi sicilie z apulie regis filius. patre defuncto in regnū succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus z virtutū ommū singulare decus. quiq; z a multis tū oratoribus tūq; poetis titulis plurimis fuerit decora tus. Eo q; p̄ter equitatū z rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus z p̄bus. ac singularis medicine p̄ceptor haberef. z nō modo bis cōtentus s̄ etiā cū esset etate grandeuus z se nex etiā in poesi francisci petrarchaz audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus quē eccl̄ie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecat. inde neapolim rursus virū insignē p̄dicio reliquit. Verū cū iohanne fratre cōtra heinricū imp̄atorē romā missset heinricus ira succensus ro bertū maiestatis reū fecit z regno p̄tiuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen sium vrbem in potestatem recepit. Tandē mullo supstite sibi filio moriēs andreā būgarie regē nepotē suū post se regnare p̄cepit. licet ioanna eī⁹ sozor regnū semp̄ administrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominij principium

Canis scaliger qui ex rebus strenue gestis magnis cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq; magnus z rebus bene gestis clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominū vendicās regnauit annis sex me vigilū: quā certe tāta iustitia sapientiaq; ac pietate gubernauit vt etiā picenū siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ alijs armis aut missilib⁹ sibi sb egerit. Erat nanq; multe eloquentie princeps comesq; ꝓbumaꝝ necnō z in om nes liberalis atq; doctoꝝ virorū tū eccl̄iasticoꝝ tūq; oratoꝝ z historicoꝝ ac poetaꝝ assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius doctrine p̄stantiam magnis honoribus sp̄ prosequi voluit. Tandē cū vrbē vero/ nam maximis edificijs illustrasset Anno dñi. 1329. die. 22. iulij sine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto scilicet z mastino fratribus vrbis dominiū concessit. Cuius corpus cuncus colladeum antibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ianuas adhuc ymagi/

Ludouicus rex

ne z epigrāmate notatum.

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit z regna uit annis duobus. vir quidem catholicus z xp̄i fidei religionis amator. qui susceptō regno post annū p̄sentiens sparsos p diuersa gallie oppida diu celauis se. eo q; in conclaui apud carpentoratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. z vt lugdanū congre garent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanctis consilijs annuentes ca eodus postquā eī⁹ clegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset electus ip̄e rex finem vite sue fecit. relicto in regno Johanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensius nobilū princeps. cū patauij dñatū desumpsisset. t in ea nō tirannice ⁊ paterne plurimus annis regnasset. magni canis scaligeri vcetus potentiā eidem vrbis dñatū sponte cessit. sed t sequenti anno eane ipso defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominū reassumēs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi t regie vrbanitatis insignitus ac multi virtutibus decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Marsilius carrariensius princeps

Anno dñi M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū sensit. Cū butamons rex noua cupidus vna cū querinis t basilijs regnū affectans maximū tumultus in vrbe excitauit ꝛ petrū grandenigū duce. ⁊ ei⁹ puidentia cito vrbi quies data illi te domo quirinoz cū eorū sequacib⁹ e ciuitate pulsi destructis eoz domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo cōsiliū decem virale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes fozantius ducatū venetoz rexit iacobus quirinus et marinus baroarius viri ꝑpotentes t domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent. ꝑditione conuicti capitali sniā puniri fecit. quibus celis ad ꝓcauenda in futuz malū ser ꝓcuratozes sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic duz prudētissim⁹. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē, vt ꝓmissum est anathemate

Arnald⁹ de villa noua

notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi t omnibus impetrauit.

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus ꝑhilozophus. parisius dogma suū exercuit. t ꝙ ꝑphetiam danielis t sibille eritbree ꝓbare nitebat aduētū antixpi t ꝑsecutionē ecclie futurā esse. inter M.ccc. t M.cccc. dñi annū fermē M.ccc.lxxvi. anno adesse. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de ꝑspeculatione aduentus antixpi. Is tñ reprobatus t quasi hereticus reputatus. Cū magnos parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitoꝝ deueniret clam auffugit t ꝑfectus in siciliam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in man mortuus est. Dixit eñ xpō. Nō est vestrū nosse tpa vel momenta que pater posuit in sua potestate. Cū omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus scz xpi vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francozū regis frater. Johāne cuiusdā ludouici filio defuncto I regnū succedēs regnauit annis qnq.

Petr⁹ de abano ꝑaltator

Petrus apponus seu de abano padūensis patria patauin⁹ medicus celeberrimus t philozophus oī etate admirandus t peripatericus italicozū oīm illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus libzū ibidem discoltas in medicina sedantem. inchoauitē. consilatozē fama cognitū tandē in ꝓpria eugenia vbe feliciter termīauit. Hic anno legis gratie. 1310. pfundissimū illud proleumatū aristotelis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū disceret ꝓmeauit. quo tandē instructissim⁹ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni ꝑpositi regimine floruit. liberalitatiq; omnibus ꝑpicuissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatozē inquā op⁹ grauissimū ꝓpiauit. scripsitq; iohānī pon. ro. libzū de venenis pulchrum. Ac mesue libzū in medicinis manū a corde vsq; ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc

Dynus medicus

magicum maximū fuisse t multa ꝑ eandem artem ostendisse.

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in ꝑhisica eruditendum habeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit ꝓmentaria. Scripsit t in galienū de malitia complexionis diuerse. Atq; in hypocratem de natura feruus. ḡn t in philozophia ac medicina varias t pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medic⁹ hoc ipo qe diu ꝑteriit medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. ꝙ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝙ habēt. fuit eñ subtilissim⁹ rimator verboꝝ auicēne Hic etiā ꝑter ꝑdictos cōmentatozes ꝑplura varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones ꝑcipue de ḡdibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheus aūt filius iacobi medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat. eo ꝙ ad robertum sicilie regem t medicus diuinum op⁹ de oībus simplicibus medicinis t earuz ꝓpietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificū

Johānes vigesimusecūs

Benedictus duodecim⁹

Anno mundi. 6516. Anno xpi. 1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. Iacobus caturcensis antea vocatus. Ep̄s portuensis post longā vigintitrū cardinalū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis .mccc. sexto terdecieſq; centeno ro. eccle cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ꝓtinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo aue monē cū cūcta profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcensis cius ex sorore nepos. z iabānes caietanus e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit q; p̄ter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa ꝑsumperat facere z concedere. Imperatoris ro. legitime q gradus oēs instituti excedentia potestatem. Vir vtiq; doctissim⁹ z multa prudentia decoratus z doctoꝝ virorū amātissimus. Ecclesiā volosanā quā vnice dilexit ad archiepatū transtulit. Cui⁹ q; dem castell a fer in ciuitates erexit. Ideo p̄terea rebus nouis pontifex ipe studuit vt simplices epatus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. z abbatias in epatus z epatus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tñ grauitudine vsus est q; dementinam editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorum dā impiorū factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. imputatis bus que ordini obessent. additisq; institutionib⁹ quibusdā quib⁹ tanta religio cōstaret. Ceſaraugustanā eccliam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quisq; cathedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt duc assignat. Instituit z nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecclasticaꝝ cōcernenta. thomā vnū ep̄hozdensem epm. z alterū thomā aq̄natē p̄dicatoꝝ ordinis anno pontificat⁹ septimo in numerū retulit sanctoꝝ xpi dñi consefloꝝ. Eo qui secutus est anno saluris duo de trigesimo terdecieſq; centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq; eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos denicq; hereticos damnauit. Et ꝑsertim gloſulā quandā fratris petri qui ꝓpriū ad imitandā xpi paupertatē aſſectarat. affirmātes xpm q; ipsiq; discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quoꝝ numero multi damnati z exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo mortē auentiō e pontificatus decimonono anno mēse ōrto. relicta in thesaurīs tāta vi auri ōtam nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus setē ꝓsbiter cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto mcclxxxiiimo terdecieſq; centeno defunct⁹ est ad diēq; abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auentione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auctionē applicuit. Benedictusq; in pontificatu nihil duxit antiquius q; pmulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationēq; reperere ac cōfirmare. Per que tpa primates pplīq; in italia bello socij hinc pōtifici morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oīa ꝑsumebāt. q̄re vrbes quatuor q̄s solas in romane eccie reuerentia iohānes bobem⁹ rex ꝑsidijs cōseruabat. inter se ꝓstituit federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex venturus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemq; eius frarrē archiepm mediolanensem. mediolani aliarūq; vrbiū quas possidebant vicarios instituit. parmā sozmā mantuā scaligeri verone z vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue z regij. Albertinus carraria padue. Et opiso estensis ferrarie mutine z argentevicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia pozcio estensi data iurū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis ꝓsoluendū Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex ꝓsbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaq; ad tantā dignitatē vocatos. Tante p̄terea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel ficario vel pollicitationibus nunq; potuerit. bonos em diligebat z vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie z eduardū anglie regem sepe temptauit p legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus z pomerijs eboauit ac ꝓfecit. suoq; sumptu impensaq; basilice sancti petri tectum restituit. quēadmodū epigramma ad ei⁹ statuā i eadē basilica positū idicat. Mozit aūt pōtificat⁹ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. Multā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis z doctissimi omnes vere collacrymarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius qualis gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis vitū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo discē. Eque turpe est carere amicis z eos sepe mutare. Optime conseruant amicia si ꝓces eoꝝ cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus p cõtentionẽ electus imperat annis.xxxij. Henrico cũ morituo in germania electores aquisgrani ꝓmentientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ austrie duces. Bello ꝙ inter eos orto. id duraut annis octo. tandẽ copijs de repente contractis ꝓlio inter muldorff ⁊ ottingen quodã prato ꝓcurrerũt in quo cedes vtrinꝙ ꝑ in australibus maior fuit. fridericusꝙ ꝛpatus ⁊ captus in carceres est conjectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt cetero nullus ducũ austrie ꝓ adipiscẽdo imperio ꝓra duces bauarie se opponat. Verũ ꝓmissi memor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoꝙ ea elatus victoria ꝓ ipatore illico sese gessit multa disponens concedensꝙ que confirmatũ coronatũꝙ decuit ro. pon. consilio iudicioꝙ sũ ẽcere. Ardentibus eñ discidijs atꝙ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũꝙ marcũ. Lodouicũ iohãnẽ ⁊ steffanũ filios ita fouit vt ad vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ꝑuenire ceperint aspirare. Romã igit̃ profectus vicecomites oĩno sibi benuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Johannes pontifex viceconites ⁊ ludouicum imꝑatorem cũ guelphos oppugnabant anathemathe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum postea cum maximis copijs tenue ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atꝙ ibidem a guidone petra mala epõ corona ferrea coronatus est. Inde eũ in brixianos duxisset ⁊ in gratiã susceptos in erbrurã accessit. vbi a castruccio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultatiõꝙ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝑtinue confluebant oĩs aduenisset quo adhuc pompa prudem ad omnia templa basilicasꝙ vrbis destinata. Et ad eã accessum inchoata lateranẽ die ꝓxima quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monumenta. Sed steffanus senior ⁊ sarre tunc ꝓceri genitor iussu cleri ac populi. anno domini. 1327. corona illum insigniunt. Eadem eñ romam duo primarij nobiles ex ẽjs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratꝙ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ qñꝙ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbarien̄sem ordinis minoꝝ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani historici eũ inter ꝛperatores nõ numerãt ⁊ cognomento bauarũ appellãt. Johannes igit̃ pontifex a cõmunione eccle eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. lanĩa tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igit̃ huius discordie inter papam ⁊ imꝑatorem vlricũ de augusta secretarij suũ extitisse. Js ob diffamatiõꝝ nurmberge p. xv. ꝓlatos se insontem reddens. In vindictã ire regis inciderat summũ pontificem bestiam oratam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebat̃. de qua re imꝑator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducatu austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in memoriã ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdã rustici obijt. Anno dñi. 1347. ipo die gereonis sepultus in prochiali eccla virginis marie in vrbe monaco. inde silij sui in landspergio regiones diuiserũt. Seniores ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ romanꝰ in roma natꝰ. ⁊ dux otto iunior bauarie cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus bauariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quoꝙ ludouicus imꝑator fratrem rudolffum comitem palatinũ Js electo imperij. in electione fridericũ ducẽ austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in angliã vitã fuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus imꝑator summa benuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces bauarie eor̃ ꝛcinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quoꝙ ingens ꝓ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel in humano quoꝙ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur ⁊ andream caroli fratris sui natꝙ hungarie regis neptem vxorem ꝛcꝛ. post se regnare iubet. qui regnauit̃annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inbiantib⁹. post quem septem annos sub varia principum contentione. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs superioris germanie ad rippam Ysare fluuius sita. Inter vrbes principū in germania ꝓcla rissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeaꝫ nobilibus tñ edificijs tū publicis tū priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet eñ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et ꝙꝫ temporibus ottonis primi impatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam ꝓscripto impatore ampliata ⁊ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperū anno dñi. 962. assumpsit. in baioaria parte regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ⁊ in arce verūg domicilū habuit. Quo tpe publicus transitus sup Ysaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen ppe eam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmunegz iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re antistes alberus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis theolonijs ⁊ immunitatibus damnū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem muneris obseruandā prope verūg mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomie. paulogz post vxor Ottonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisqz locis gesta) ottoni gratissimus extitit. Petijtqz imperatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñi. ad frisingam ꝓsoluerent. Ea forma hec vrbs initiuz cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaqz hec vrbs p ernestum initiū sumpsit indies augmentū in pplo ac structuris sensit vsqz ad tps salutis xpi septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū conradus eps frisingen. eccie ꝓfuit diuisa in duas prochias fuit. Cū primus sub vna basilica sancti petri extitit p uisa. qui basilicam alteram beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti ducis baioarie ac romanoꝝ imperatoris incremētū ingens habuit. qui p muros suburbiū ⁊ alia edificia pleraqz addidit. ⁊ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoꝝ ordinis diui francisci. ⁊ cenobiū beate mutaꝫ sancti Augustini in vrbe extruxit. ⁊ post obitum in eccia dine virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi corona imperialis cuz suo epitaphio cernit. Condita est igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trāsit⁹ nōminegz negociatoꝝ ex vtalia ad germaniā frequētat. habetqz nūc arcē ornatissimā. ⁊ edē principē amplissimā. in qua aule ⁊ camere splendidissime. ꝙs qui vident nec ornatu⁹ aliquid nec munitius in eo loco vnqz fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. miran ergo potꝫ ꝙ emendari possint. Cū ꝙ hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

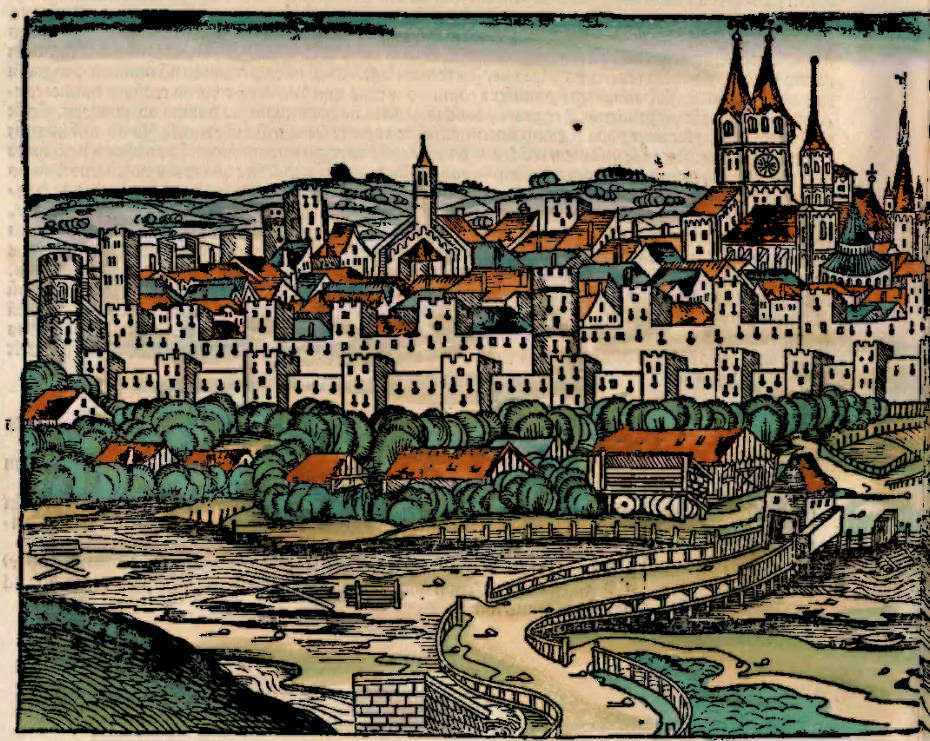

ceps albertus gener fridenici tercij romanor imparoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et q̄q̄ plinius scribat in europa inter achelou tantū ⁊ nesum amnes leones esse ꝑ lōge virib⁹ pstātiores ijs q̄s affrica aut syria gignant. In ea tn vrbe leenā catulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaq; forestor familia natus nō mō rerū ciuilis ⁊ pōtificij abūde doctus. ꝑ ⁊ eloquētia ⁊ rer gerendar prudētia insignitus tēpestate hac ꝓter ealdē pclarissimas virtutes apud ludouicū bauarū imparorē maxio in pao habitus est q; ⁊ indultis ⁊ priuilegijs ealdē gratis concessis optime ꝓtestatis est. Nā eidem successoribusq; suis ob grata forestor familie obsequia in ipm exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis ⁊ exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successoresq; eius suū palatinum eximens cū ab omnibus onerib⁹. dans eis libertatem notarios ⁊ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios missos legittime posse cōstituere ⁊ ordinare. Id priuilegiū datuz fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumq; habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atq; inde frisco a cōciuibus pulso ⁊ interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc ⁊ nicolaum forma elegantes ⁊ strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resumentes statim gallor pōsidia eiecerunt. ⁊ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Urbe itaq; in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo pōsidio stabilirēt argentū rauennatis eccie oppiduz regno adiecerunt. Cuncta deinde p circuitum depopulati sunt. Cum vo carolus ⁊ mamphredus cū beltrando copiarum eccie duce eos hostes adorunt ⁊ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsidere cepit. Raynaldus vrbe erupit ⁊ eccie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obsonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xpi his tribus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xpo dicerētur. in lusitania (que portugalia dicit) q̄ sarracenis resisterent circūquaq; discurrentibus. t bethicam atq; afficam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. coco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane tinguntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in martino sylvensis diocesis oppido repositus ē vbi principalē domū constituit. multāq; alia bona templariorū annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xpi vacarent. Cuius censor t moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis viseuensis diocesis. qui t conservendi t exaugendi militem facultates habet.

Clementinarū codicem etiam his tribus Johannes pontifex. xxij. ptitulauit. t per gymnasia legendum transmisit. mandauitq; doctoribus omnibus publicorum gymnasiorū vt librum ipm publice legerēt. Clemēs enī predecessor apud viennam gallie vrbē trecentorū patrū vt premissum est concilū celebrauerat. in quo plurimas religiosorū statum concernentes cōstituerat. vt habet eo in libro de statu monachorū t in agro mendicantū. quo ad dilationes t confessiones et sepulturas. vbi dat forma seruanda. Illas igit laudabiles t sanctas constitutiones approbans Johannes colligere fecit t in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ipo auctore clemente appellare voluit. Ju ipo enī beati Fracisci regulā ad verbū declarat tam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

PEtrus natione picenus cozbariensis reatine diocesis ex cozbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝫ Johannē pontificē subeunte ludouico imperatore vel fauente in antipapam ꝫphanat. t nicolaus quinq; appellat. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens vnicēq; retinentemq; pseudo religiosus debita romano pontifici reuerentia adorauit. t vt verus xpi vicarius a pluribus salutat. Nec defuerunt flagitiosi t illi simules apostate damnati capite. t alia pditorū turba qui t secuti sunt ydolum t ab eo adepti vnas cardinalat⁹ presulatusq; t sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes Johanne pontificem publico edicto hereticum dixerunt. t cū fratricellorum de opinione hic auctor t fautor existeret eandem scolam sathane p viribus augere annixus est. Affirmabant em hij ad coopimentum sue iniquitatis xpm t eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil proprij aut cōmuniter habuerint. Propter quod t Johannes pontifex ereatis septem cardinalibus vtris doctissimis etiā theologis multis cū eis synodo congregata. re tq diligenti disputatione discussa edictū pposuit. quo eos declarauit pinaces hereticos. qui hoc decreto affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝓposuit t ad gymnasia publica transmisit. de quib⁹ cū petrus ipe a bonifacio pdecessore captus t ad romanū pontificē in animone pduct⁹ fuisset vemaperta Augustin⁹ de ancono in carcere p triennū mansit vbi t mortuus est.

Augustinū etiā acbonitanū ordinis heremitarū diui augustini ꝓfessum virū sanctitate t doctrina t vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝓstat. q̄ et ipe libris de eccliastica pdare ad Johannē pontificē pdictū inscripserit. t vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝓtradictione excesserit a matheo exodiens totius noui testamenti accuratissime declarauit. Inter que ꝓmentaria in pauli epistas ad admiratione digna habent. Et t sup act⁹ apl̄oꝝ sup apocalipsim t epistas canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat⁹ quoq; sup magnificat composuit.

Albert⁹ pataui⁹ eiusdē heremitarū ordinis t beati egidij romani auditor eruditissimus ꝓtheologus p Johēm xxij. in declarationib⁹ ad papā princeps pdicatorū habitus ē. q̄ cū esset doctissim⁹ coplurimos sermones tā quadragesimales tū diuinales festiuos ad clerū pplumq; eruditionis edidit. Ex t pentateuchū t pauli epistas sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrinā pstantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Albert⁹ pataui⁹

Bonauentura patauin⁹ item ordinis pdicti olim generalis prior t titulo sancte Cecilie cardinalis pbiter his temporibus doctrina t eruditione maximo in precio fuit. qui cum acerrime ecclie libertatem contra tyrannos tueretur a carrariensi tyranno tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. a gatha olim siue apatbopolis appellatū. ex patre iobā ne. matre vo libera (eius oppidi dño) origine duxit. qui ei. xij. attigisset annū cibo t potu parcissimo vti ceperit. mortuo q̄ patre ac matre hereditate amplas ege nis prorsus distribuere cepit. t principatu se abdicans patruo suo oppida pater na p̄mendauit. t abiectis reb⁹ omnibus bzeui veste indutus cū pileo t pera t ba culo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ pruenit. vbi plures ciuitates t castella vicz romā aquā pendentē. cesenā t alia plurima loca trucī pestilentia vexatas crucis impres sione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placē tiam trāsp adanā vrbem morbo infectā se cōtulit. t ad quoddā hospitale diuertit t egrotantes omnes ad vnū vider signat t sanat. Labore igit somnoq̄ grauat⁹ a deo p̄monitus q̄ cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre t sagitta sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreq̄ nullā qui eē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemas vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeq̄ digressus in galliā longis itineribus relatus est. que armoz strepitu vexabat ac bello. in paterno de nicq̄ oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanq̄ explorator p̄bensis in vincula cōiect⁹ ad p̄ncipē deducit. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū magna patientia t vite austeritate a patruo incognitus retentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū inuocarent a peste protegerent. Ad latus eius tabella bis scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrocinū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis p̄uolutus sanctissimū corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi p̄ multos annos signis t miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dñ apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo q̄ constant germanie vrbē vbi concilū generale celebrabat a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella t are per vrbes p̄ vicos t castella extruunt. ad que confugientes eius merita experiunt. cuius festū. xvi. kalend. septembris celebrat. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu t populo summis gloria exceptum est. t templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Johannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus t pō tificē q̄m maxime vberrimus fons tempestate ista floruit. t nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinas q̄z accuratissime glosauit. Atq̄ in sexto alias nouellas p̄posuit. Insup t opus mercuriale. t in actionibus speculi aliud egregiū edidit. t in laudē dñi iberonimi opus iheronimianū appellatū composuit. Ipius aūt claritissima gesta t alia ad eū pertinētia ex additionibus ipius extra de vita t ho. cle. in titulo de filijs p̄sbiteroz optime colliguntur. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste. p̄ vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de co habitatione cle. t mulierum

Cynus pistoriensis ex nobili simbaldoz familia nat⁹ dini andrei t p̄dicti iohā nis andree amicissimus. ciuilis iuris p̄stantissimus sui seculi doctor q̄ id temp⁹ lecturā putauerit sup codice castigata t accurata doctrina cōscripsit. atq̄ sup primo digesti veteris prelectionē cā egit. Et in secūda p̄te sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes q̄ vitā addentē cōposuit Oldradū aūt de laude consistoriale aduocatū dñi discipulū t iohannis andree familiare doctrina legū et moribus optimis insignē q̄ ipm tempus floruisse constat. Qui t ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas t consiliorum pegregium opus.

Johannes calderini cuius bononiensis iohannis andree p̄cipus filius t discipulus eruditione t sanctimonia insignis. t ipe q̄ idē tempus pontificalibus tū legendo. disputando atq̄ scribendo plurimū illustrauit. eo q̄ ipius in decretalibus plurimū exercitatus ac p̄silioz in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Johannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat⁹ nomina nissim⁹ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic⁹. bic magnas partes orbis terre peregrinando p̄agrauit. t maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue asie t indie varijs linguis ad oblectationes p̄scripsit. tp hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minoz theologus doctissimus t ipe eodem tē pore multa opuscula ad xpiānā religionē p̄tinētia edidit. t q̄m maxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minoz generalis minister bisdem temporibus cū sup ezechielem t sup sententiaz librum ppulchre scripsit. a iohanne ponta ce errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em xp̄m ac discipulos nil p̄prium habuisse. ipe tamen scriptis t rationibus se innocentem ostendit. t propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie & eduardū regem anglie mutū sumpsit. philippꝰ cūm francoꝝ rex trūm regum frater scz ludouici philippi & caroli patruelis regnare francis anno.1328. cepit & xvij. annis regnauit. hic cum eduardo anglorū rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius victꝰ fuit. et cū multa pdidisset cū vicinensium principatum emit & regno suo adiecit. Benedictus .xij. componere itē pacem inter philippū francie & eduardum anglie regem sepe tentauit & legatos ac frustra. qui maximis dadibus ꝯsepissime inter se conectarūt. nā eduardi classis supra scīnsas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit & vicit vt ad triginta tria nulla gallorū vna pugna interfecta referant. Etyt alij habent tantus Franciscus petrarcha effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua famiglia honestisqꝫ pntibꝰ fuit. qbꝰ pīs apud illis vt ea ciuitas sactiosa arecij exilio natꝰ est. Anno huꝰ etatis .130 4. die lune ad auroꝛē kalēd. augusti. ingenio vo sublimi & ad omne bonū & salubre studiū apto. & ad moralē pcipue philosophiā et ad poeticam prono. corpus tuum nō magnaꝝ virtū obtigit & dextrectatis eximie. forma illi elegans fuit & maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superioꝛ. plena facies. rotunditoꝛa membra & in senectute ad crassitudinē corpꝰ vergens. coloꝛe erat vtrūdo inter candidū subnigrū & visu plongū temptus accrimo ita vt ad .lx. annū tum tissimas quasqꝫ līas sine admuniculo legerer. samissimū q omnem vitam corpus habuit pterqꝫ in extrema senectute. Is aretij natus pmū vite annum nec inte grū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno revocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ubi puericiam sub parentibus egit. primas litteras aggressus in coꝛpentoꝛas vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadriennio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere & ī eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis & oratoꝛ facundissimꝰ euasit. Post hec gallias & germaniam pagrauit in qua partibus vrbem & plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honoꝛe habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea coꝛona insignitus ē. Post hec animonē redijt & in valle p exigua amena q̄ clausa dī buccolicū carmen scripsit. & vite solitarie duos libꝛos. Neapolim inde accedens ad robertū & verone cuꝰ dūis de la scala versatꝰ vbiqꝫ caꝛꝰ. iacobi de carraria benuolentiā adeptꝰ. patauinū venēs & a venetis cū magnis bonoꝛibus acceptus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo tempꝰ contriuit. Postremo labore confectus anno dñi. 1374. apoplexicus sancta xpo reddidit animam. coꝛpꝰ ibidem in sepulchꝛo marmoꝛeo quatuoꝛ columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt. 70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusqꝫ fortune. de secreto conflictu curaꝝ suaꝝ. de ignoꝛantia sui & aliozum. epistolaꝝ duo volumina. libꝛum rerum memoꝛandaꝝ. affricā & materna lingua libꝛū sanctoꝝ & trūphoꝝ & pleraqꝫ alia.

Vlo natione bꝛito eruditissimus iuris cōsultus q̄ hec tpa pter doctrinā & singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica cūm flozuit continentia & vitam suam a vino & a carnium esu penitus alienam reddidit. coꝛpus edicto operuit. ieiuniis & oꝛationibus disciplinas vigiliasqꝫ admiscebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum saxum p ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamqꝫ omnem cum pauperibus quos procurando ptegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans pauperū oꝛphanoꝝ ac viduarum causas p virili sentiꝫ tueri voluit. Hic igit almificus vuo aduocatoꝛum oīm lucerna condignam laboꝛis sui mercedem a dño percepit. quo moꝛtuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalēd. septembꝛis celebrari iussum fuit. Et de eo scribit. vuo pater legum custos ptector & amplum egregiumqꝫ de cuius cui se debere fatentur. Iura: tuo tonens debellata fauoꝛe. Aptus eras instas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagozum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo & virtutibus pstans atqꝫ pdarus bis annis quadā calliditate atqꝫ prudentia manuue vrbis principatum passerino bonacossio ademit & in se suosqꝫ successoꝛes vsqꝫ in hodiernū diē transtulit. Passerinus ipe & sui pdecessoꝛes ipīm pcipatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus suboꝛtis adeo mos inoleuit vt cuiqꝫ faceno so liceret ciuitatum principat occupare. Inde pontifices romani & impatoꝛes pter egregias huius pclari familie virtutes ipam vrbem & principatū eisdem confirmarunt. Quibus quidem sendant gonzagas non factione sed cōmuni populoꝝ delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere omes qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupan. q nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice pdicto pfulgente ab ottomanno quodam turcho exiguj census ⁊ obscuri principia sumpserunt. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta ster turchorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore, vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit, qui moriens orchanes filius successit. qui reu inchoatam a patre longe lateq; ꝑpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio discrepantiꝫ ab altero qui superaripiebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aliaduenit in eos arma cōmouit ⁊ plurimū greciae sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ bazaitem. solomāo extincto res vniuersa ad bazaitem deducta est. qui priusq; a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiaꝫ obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulo post a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ⁊ ipe patruus melio supstite filio successit. queum mahumethes frater tercius ex bazaite filius subleuans. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchoꝝ regulos vi atq; armis oppressos regnis exuit. ipoq; mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustaphan patruū supatū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mēcio. hicq; deficiens bazaitem primogenitum imperatorem adhuc extantē dimisit. hecē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q; turchoꝝ nomen auctum est vt q olim asia vocabat nūc turchia voceꝫ. a turchis ei vendicata possidetur.

Odericus oz. minoz

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martirum corpora de ciuitate hormes transtulit p mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus vianonepiscopus ordinis ꝓdicatorum theologꝰ ⁊ insignis decretorum doctor p hoc tpm tempus pcis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Inter que puttle opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qō summā pisanā seu magistruciā appellauit. eā em (ipo referēte) pfecit anno dñi. 1338

Albertum brixianū eiusdem pfessionis ⁊ litteraturē licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui ꝓter sanctitatem maximam ⁊ ipe summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliqn beatū augustinū cum beato rho. aquinate apparuisse tradunt. eiq; dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolphꝰ carthusiēsis

Ludolphus alemannus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ipa tempestate poptime vitam dūi nri ihesu xpi egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo potius diuina reuelatione eꝫ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ olim rerum tam diuinarū eꝫ humanarū. ⁊ potissimū ipius ihesu xpi vite. put potuit hoi cē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄s laude digna hic deuotꝰ atq; venerandus pr edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tpe floruisse ferūt. q sup q tuor sententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria dignissima edidit. quibꝰ scolastica in germania maxime viguit. Cū plurimum aliorum scriptis ꝓstare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrarien̄sis

Ubertinꝰ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentū ex ipius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastinꝰ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lassitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝑcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus potifex aplica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace possedit. ipo demiq; mortuo cum Marsilius eius filius succedisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis suscepit.

Aeneam de ast alpine gallie ciuitatem ordinis minorum omni doctrina excellentissimum pfessum hisdem temporibus celebrem ac pclarissimam summam tam in theologia eꝫ in legibus edidisse tradunt.

¶ Anno mundi. 6542. Anno xpi. 1343.

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archiepc rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo trecentesimo quadragesimo secundo pontifex auctione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositecz eloquentie. liberalis in omnes z pbus annus. q primo anno pontificatus sui octo presbiteros cardinales creat. diaconos duos. scz fratrem suum monachum tullensis pfessionis z guilielmū ex sorore nepotē Verū cum intelligeret totam italiam in tumultu esse solos luchinum z iohannē vicecomites vicarios imperiales confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat eos solos vicecomites ludouico bauaro resistere posse in italia (vt ipe pdicabat) descensuro. atcz ea tridentū vsqz puenit. qui vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) anub⁹ in pontificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene pperuis incomodis turbinibusqz agitauit. Johannes eni de vico vrbis rome pfectus nonnulla in viterbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impial' est factus. Eo deniqz titulo galeotus malatestar fratres arimini i romādiola pisauri fanicz in marchia anchonitana. Antonius ferrarensis vrbini diolfus z ita in aliis plerisqz locis dnos confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardinales ex nutione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnensem z iohannem vrsi filium senatores declararūt. z nicolaus rencij public⁹ scriba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense mutata veste ad carolum in bohemiā pficiscit. qui clemens pontifex ob multaz linguaz periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in cesares designari fecerat ab eo nuntionem missus pontifici dono dat. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dñi. 1352. pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auctione sepelitur. adhibita honesta funeris pompa.

Linea summoz pontificū
Clemens sextus

Innocentius sextus

Jubileus annus peremptibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesimo qz anno (quod seculū annq; appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatoz omnium remissionem visitantibus limina aploz petri z pauli quinqgesimo qz anno id facere libenter annuit Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoz attingere non posse. Clemens igit sextus ad quinquenarū numerū reduxit. qui est ppie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tanta rome presentia populoz petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xpianū pfessa nomen illa pfluebat diebus singulis multimodo.

Eodemqz anno mediolani pestem solito maiorē continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisqz ex millesimo homine supfuerit. nec id quidem mirū ob iubileū contagione hominū z multitudine undiqz romā cōmigratū squalore siue pedore oia inficerēt

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisqz iuris vir consultissimus. curator primo. mox epūs claromōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutis ann⁹ a quinquagesimo secundus terdecies centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqz constātie z seuentatis. qui ecclastica beneficia nō nisi pbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes plati omnesqz qui beneficia habebāt ad eccias suas sub anathematis pena pficiscerent. dicebat eni oues pascuas a pprio pastore nō a mercēnario custodiri debere. Impensam quoqz domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum z honestum redigens numerum. viroz pbatissimoz. Idem vt facerent cardinales acerrime edicto mandauit. Auditoribus preterea sacri pallacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ab inopiam possent. Hic in victu parcus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus occupata fuerant. Isqz cum curā purgasset plātis in ea dissidentibus quos ad suas quēqz eccias ire iussit. nihil duxit ann' quius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes z pmcipatus eccle tyrannis vi deturbatis recuperent. Legatusqz fuit egidius de gēte carrilla nobilis in hispanis sabinoz epūs cardinalis vtrq; quo ad vires z potentatū licuit. Traiano Hadriano z theodosio virtute equipand⁹. quos principes hispanici romane reip. potentissimos pridem salubertimosqz dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis sniatione z prudentia inter genuenses z venetos deniqz fedus initum est. ac inter pisanos z florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos z gallos gerebat. parare z classem contra hostes xpiani nominis constituerat. In tātis vero animi pturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto mortē z in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qō ipe extra auinionē ppīs ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ henrici impā
torīs nepos anno salutis millesimo trecentesimo q̄dragesimoseptimo. iu-
bente cū demente sexto pontifice in lodouica decus ⁊ dēpsitionem in cesarēq̄
eū fecerat declarari. ab electoribus impator designatus impauit annis .32. Vir
mukaq̄ linguaq̄ ⁊ fraq̄ pertinacissimus iustusq̄ ⁊ rectus ac timens deū. bonos dili-
gens ⁊ malos sceleratosq̄ odio habens. Is ob institutam nōmullas leges' condi-
dit que adhuc extant ⁊ carolīne nūncupant. Is viuente patre aduersus tartaro-
feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugna
uit adolescens cū veronensibus eosq̄ ꝓlio fudit. in ea pugna bis equo trucat⁹ nō
dubitauit tercio conscendere faciorq̄ fortissimi multus edere. Nomen hinc ca-
rolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege
mutatū est. apud quē puericie rudimenta peregit. Fuitq̄ carolus vir magnorum
operū. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonorū morum disciplī
na illustrauit. Nam scola liberaliū artiū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas me
tubus cincta. pallaciū regum magnificentissime exedificatum. monasteria multa
fundata. arces construcie admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū
rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p̄
sentie timor vicecomites ꝓtra ac ille expectauerat ꝓcordes effecerat. quare ad solā
anhelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus p̄ indutias
quietos reddidit ⁊ mediolanū deiat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde
romam petiturus subiit in pisanos receptusq̄ in vrbem factiosos virtusq̄ pisis
a quibus introduct⁹ erat pari in grauitudie repressit. Senēses illico fese illi absq̄
vllo federe dimiserunt. pariter volaterani. pariter minatenses fecere. nec abē po
terat quin florentini tugum fuerint accepturi. Tandē quemit romā carol⁹ ⁊ a du
obus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. Gi
bellinis qui tampridē florentia exulauerant ejectis. guelfos in suū locum restitu-
it. longobardos in ptātem accepit. Reliquis etburie partibus p̄ suo arbitrio leges dedit. Cozonat⁹ ita⁹
q̄ rome in magnifico apparatu nouatores rez qui aduersus eccliam sentiebant romano pontifica indicantes
tradidit. Primis igit quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator his (ꝛ quibus dictum)
p̄ ytaliam gestis rebus rome coronatus in etburiā. inde in lombardiā. moxq̄ in germaniā redijt. Johan
ni deinde fratri suo morauiam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac ꝓpugnaculis cōmunit
Corpus sancti viti detulit pragam. pontem mirabile qui exundationibus corruerat in praga restaurauit.
Ecclesiam pragensem ad metropolitanū decus erexit. Cū antea magunt̄no pontifici subiecta esset. Clarus
profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemica regni gloriam magis q̄ Romani imperij quesiuis
set. ⁊ wenceslaū ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc vivens ordinare conatus est.
Idq̄ pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qō virtute obtinere nō po-
tuit ꝓcio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset
publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ꝓpetuō imperio malum. Nec post hec extollere caput im-
perium potuit. Carolus aūt'cū omnem ferme etatem vitro citroq̄ ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redēdo
consumpsisset. Tandem'etate'iam grandeuus saluti ꝓprie consulens wenceslaū filiū vt ꝓmissum est Anno
dñi. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre filius imperauit annis octo. Po-
stremo carolus impator cum pleraq̄ gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. būans fumet⁹ vita decessit

Guntherus comes de
Swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝝ ele-
ctorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori sese oppo
suit. serbens nomina sancte romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella a-
citer contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec ꝑce nec terroribꝰ fleeti pos-
set sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum p̄ quendā phisi
cum habuerunt. quo mortuo nullo ꝛesistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1531. sub septentrione decembrio
mense apparuit. quo extincto statim graues ven
toꝝ estus subsecuti sunt. ⁊ celestis trabs ꝓte ardente
pte p̄ celū labi visa est. Scribūtq̄ ante pontificis In
nocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nunq̄ antea
visum itaq̄ omnibus est tante mortis planetas etiam signa aliqua tedisse.

Ingens q̄q̄ vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno
aspicientiū terroꝛe. p̄ celum dilapsus est ⁊ bestiolas multiplicato numero in
orīte e celo tradidisse ferunt.

Linia imperator ro.
Carolus quartus

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dubiū posita fuisset. Verum carolus quartus imꝑator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū t in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abtabe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat colliq; cōiugit. In quo sita est regia t sancti viti pontificale augustumq; templū. Vetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ꝓtorium t forum t letā aiā t collegium ꝑmperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Jungit aūt minori prage lapideo ponte quamor tvigiti arcuū. Mouā ciuitatē a veteri fossa distinguit ꝓfunda. tvtrimq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ē ad colles vsq; ꝓtendit. quor alterū sancti catoli. alterū sancte katherine appellant. tercū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi t collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porro gemanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum mil dietuuere expedito pater. silua vniuersam claudit. irrigat plurib⁹ fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomie ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex arnisicabus qui primo occurrent rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. lumen se agere dixit. qō bohemice ꝓha dicit. indeq; nomen vrbi datū. ꝟ corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac ꝓuincia aliquo tpe amazonice semine regnandi cupidine ducte dominū babuerunt. Postea duces vsq; ad primū tegē vratislauū gubernarunt. qui. vi. t. lxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magātiū in pcllo principū ab imꝑatore heinrico e⁹ nois qnto rex declarat⁹ fuit. morauor tegē qō ꝑius extictū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. moravia bohemor iperio adiecte. Gilbert⁹ treueror archiep⁹ cū eo pragā miss⁹ q corā pulcra alib⁹ regē iungat regalib⁹ qs adornet illignib⁹. In eodē āno fetiū accla

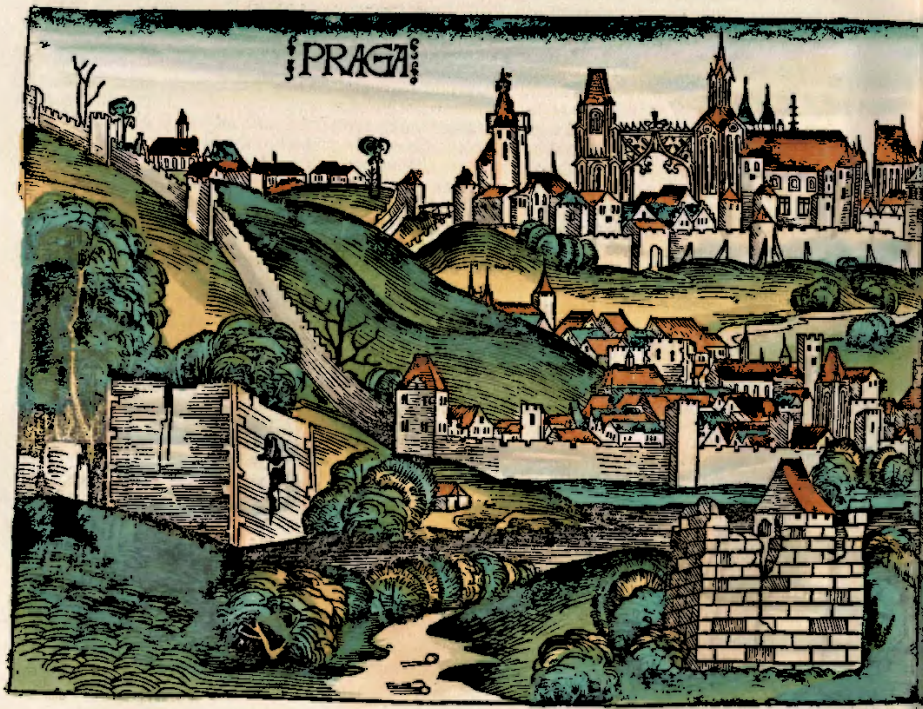

mante populo Uratislao regi salus honor atq victoria. Is uratislaus indulgente alexandro papa tercio nonę senensi collegiū canonicor regularium in arce pragensi erexit. in qua dum res agit diuina non ꝓpositus tantū sed decanus z sacerdos diaconusq z subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis utuntur. Et ꝓpositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit. Post uratislaū primū regē plurib⁹ annis interregnū fuisse ferūt. nō regis nole ꝫ ducis tantū vsos. z uratislaū uno loco uratislao natū ab imperatore friderico primo sibi z posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multa uiam qua vetus praga minori iungeret magni operis edificauit. quē ratisponenses ꝓferunt in quatuor z. xx. arcos vt dixim⁹ protensum. Deinde vlricus qui carinthior principatum tenebat cū uiuli sobole careret accepta ex obocaro rege bohemie pecunia carinthiā illi carniolā. marchias sclauonicam z portū naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia z gloria fuit z augmentū mirabile accepit vt ꝓnuntium est. Nullū enī regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudie atq amplitudine mirabili fornicibus tegebant lapideis. Altaria in sublime posita auro z argento quo sanctor reliquie tegebant onusta. Sacerdotum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. ꝑciosissima supellex. fenestre alte atq amplissime. cōspicuo vitro z admirabili opere lucē ꝓbebant. neq hec tantū in oppidis atq vrbibus ꝫ in villis quoq admirari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multauie qua missa fluuius illi iūgit situ in quo regū corpa condebant singularis excellentie. nā ꝓter edem magni z memorabilis operis amplū vor mutorū. ceteraq officinas monachor magnifice constructas quadrata porticus fiut. que nō pariū condusit ortū. ambitū vocauere. In huius laterib⁹ vetus nouūq testamentū ab initio geneseos vsq ad apocalipsim Johannis lris maiusculis in tabulis scripeum ꝓtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentib⁹ ita vt a summo vsq deorsum facilis lecto ꝓberetur. Flos igī dulcoris Bohemia dicebatur. quecūq inter principes atq reges dulcissimam redolebat suauitatem. Hunc(volente fortuna) apud finitimos saporē fetidū habet. fecit deus vt ꝓor redolentie atq splendor⁹ par fiat. Eius historia z regum gesta papa pius. secund⁹ in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorum in oppido basoarie nomie deckendorff sito in litore danubij anno dñi. 1337. maiestate ihesu xpi i diuinissimo sacramento nimium odio prepsit religionem nostrā illusit. Id p varias punctiones in sozmace ignis posuerit illesum tñ ab igne mālit. in meu de ās malleis percussērūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi bartmann de degeberg cū ciuibus oppidi iudeoz vom inmaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita tribut penis afflixerūt et neci tradērūt. Ea eramētū obseruatū in ecclia sepulchri dñi miraculis varijs i eo oppido honoratur.

Fuderi ās oēs qui in germania erāt inde anno dñi. 1348. segnes videlicet tpe pestis sunt. eo q omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoz pfessi sunt. perisse aliqt milia ferunt;

Hunc calamitate augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerbardū senēsem ordis beremitaz diui augustini sacre lēre clarissimū interpretem hac tpa tempestate admodū senē obisse tradūt. virū vtiq ingenij eminentissimū et dū Egidij ro. imitatorē pcipuū. q cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaz accuratissime stripsit. Deinde tractatus de pscriptionibus et devsucaptionibus et devsuris ceteriscq pertractib⁹ opuscula edidit. quib⁹ diu⁹ bernardin⁹ pterraneus su⁹ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hāc etiam tra etatū Jo. an. ei⁹ pteporane⁹ mult⁹ in locis et maxie mercurialib⁹ plurimū ymēdat

Gerbardus ordinis beremitarum

Gerhard⁹ ite eiusdē ordis et doctrine pfessor patria bergomēsis et sauonēsis eps eo tpe in pācio exist̄s pplo suo peste laboranti vt bonū decet epm magis pdesse adnitis ē q̄z pesse. q cū pontificij iuris edoctus esset in sexti decretaliū cōmentatus est. et multa in laudē sue religionis in lucē dedurxit. qōliberta duo partis disputauit et multa opuscula edidit. moriens denicq nō sine sanctitatis noie bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Tē bonias florētin⁹ medic⁹ dñi q̄ndā medici filius hisdē tpib⁹ nō inferiori ingenio sanauae patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā p⁹ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iurisco sultoz supiorus seculi princeps et eiusdē pfessionis copiosissimus explanator. Cyni et iacobi bothigarij doctoz discipulus et auditor. His ās temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui et p certeris legū interpnubus in digesto nouo et veteri. ac infortiato nec nō et in reliquis legū codicibus pclarissima edidit cōmentaria. q̄z celebritate atq pstantia ipe vulgatissimus habit⁹ ē. Scripsit et tybertadis tractatuz. ac alium de guelphis et gibellinis. Feruntq etiā ei⁹ pclara philtoz volumina. Obiit aūr anno dñi. 1355. etatis vero quinquagesimo sexto.

Franciscus quoq albergotus nationē arretinus solidus legum doctor et explanator bartoli amicissimi et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Iacobin⁹ carranēsis q marsilū interfecit .b. anno posteaq ātoz annis in patauio sceptra tenuisset. et ipe a guilielmo eius ex pelice filio interfect⁹ est. cui⁹ parricidij hec cā fuit q ab eo ytumeliose spun⁹ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accessiuit et gladio impetens eū cōfodit. et statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuef verbum xpi qui gladio ferief gladio pibit.

Carolus quartus glorioſus imperator vxorem ſecũ habens & filios venit ad vrbanum pontificem ro me agentẽ. Anno dño de ſeptuageſimo terdecies centeno: feeitq; padua & bononia in etruriã iter. dũ piſis ageret lucanos piſanis & mimate florentinis rebelles in dedition̄ ꝑ imperio accepit. nõ nichilq; peamiarũ extorſit a populo florentino rebelliones timente. In quas ſubiecti as de etruria populi pro dones erant, ſi modo princeps ꝓſtitiſſet aſſenſum. ſed is roma delatus & paucis ꝓpter que venerat cũ pon tifice expedits. intra tercũ ꝙ aduenerat menſem italia exceſſit. Agente rome vrbano ſtimulant vt aplox petri & pauli capita ꝙquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranenſi eccla extante multo argento auroq; vndiq; gemmato plurimũ exornata. In ſcolam pragenſem aliquando ingreſſus carolus quartus romanox imperator. cũ diſputantes liberaliũ artium magiſtros in horas quatuor audiſſ idq; purpurati moleſte ferrent ac cene tempus adeſſe dicerent. mihi inquit tempus eſt. vobis minime. nas cenia mea hec eſt. Idem carolus bonum em qui ſibi necẽ paraſſet ad ſe vocauit eiq; aureos mille dono de dit quibus nubilem filiã nuptu collocarer illius ſe vicem miſereri dicens que patri grauidor domi dauſa eſ ſet. homo gratias egit regi. ad conſpiratores egreſſus. neſciebam inquit carolus qualis eſſet. nunc liberalem & miſericordẽ principẽ ferre nullo pacto poſſum. Huius caroli tempore ſeditio magna orta ẽ nurn berge ꝑclara ſuperioris germanie vrbe. adherentibus eiñ conſiliarijs & optimatibus carolo. plebea cõcio contrariũ ſenſit. Erant autẽ factionis huius autores quidã de collegio fabroꝝ capeib arbe vulgo geyſpert dicti. induſtria ñi caroli ſedata eſt hec factio. ꝓpoſitis eñ conventiculis & collegijs artificũ, q̃ vulgo zunfft appellãt tãq; monopolijs ſeminãbꝫ i meliorẽ politiã vrbẽ ꝓfatã reduxit. Macellanox aũt collegiũ qꝫ ca-

Ordo imaculatox fratrum Carolo pliliarijſq; adheſerat ꝓpetuo ꝗdã ludo carniſpriuiũ ꝓuilegiant

Ordo Imaculatorum fratrum Urbano ſequenti pontifice ꝓſulante apud ſenam etrurie vrbem in tium ſumpſit. hi nanq; turmatim p domos ſeculari ha/ bitu indunt religioſox more cũ ingenti caritate & ſim/plici quadã religioſitate in ſudore & labore manuũ ſu arum in vnũ viuere & deo ſeruire ceperunt. quos cum ſummus idem pontifex ad ſe romam vocaſſet eox qui dem viuendi modum plurimũ approbauit & a ſe lau/datos cũ tunica alba & caputio cõtemptibili ſibi ꝑ ha/bitu datis abire ꝓmiſit. & ad eorum ꝓtectionem conſe ſtum nepotẽ ſuũ virũ grauiſſimũ & religioſiſſimũ in ꝓte ctorẽ aſſignauit. q̃ & ipſe mox ad honeſtãdũ religionis habitũ auctoritate ſibi conceſſa griſeam clamidẽ teſtꝫ referendã ſine calceamentis contulit. atq; eos in ꝓuile/gijs & gratijs plurimũ cõmunitut. & p ꝓuilegiũ ſpe ciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aũt plurimũ multiplicati & per omnes ferme italie ciuitates di/fuſi bom ꝓeeq; & optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicox regulariũ qui vulga riter ſcopenni nuncupatus etiã in ſenẽſi agro ſan cti ſaluatoris p hec tempora a venerabilibus religioſi/ et patribus. ſtephano videlicet & iacobo andrea natio ne ſenenſibus ordinis beremitaꝝ diui auguſtini initiũ ſumpſit & breui magno in ꝓcio euaſit. Qui quidẽ ordo cõgregatio ſancti ſaluatoris appellata fuit. quã quidem congregationẽ poſtea grego. vndecimus huius vrba/ni ſucceſſor approbans inſigni ꝓuilegio inter canonicos regulares annumeravit. hij plane religioſiſſimi viri inter ceteros exiſtunt qui ob memoriã reuerentiaꝝ ſue prime religionis & priſtinum habit⁹ ſemp̃ clauſtra ſtrale ſignum videlicet habitũ albũ cum ſcapulare albo & aſta ſup camiſeam lineã deferre voluere. & quecũq; ſtatuta & primas ordinationes cõſueuere. ex reddit̃bus eiñ viuunt. nõ predicant ſed confeſſiones aliox mo re audiunt. magni eiñ pcij. maioriſq; optimonis in dei eccleſia nunc vſq; habiti ſunt. viros eiñ integerrimos tum ſcientia tum̃ vite ſanctitate protulit.

Johãnes francox rex

Johannes francox rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare ce pit. & regnauit annis. xxv. Hic cũ eduardo anglorum rege bellum a patre ce/ptum ꝓſequens ſexto regni ſui anno in pituriensi agro ſuperatur & cũ philippo eꝰ filio capit. & in ea quidẽ clade permaxime gualterus athenax dux qui apud florẽ tinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. nobilibus gallis interfectus fuit. Verũ ter/cio ciuitatis ſue anno ipſe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipſum cũ omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimiſit vt nunq; contra ſe bellum gereret ꝓſumeret. & nõ ita multo poſt fidefragꝰ. hic pacem rumpẽs eduardũ ab in/tacto arma capere & eñ vſq; ad internitionem ꝓſequi impulit. armatis igit centũ & quinquaginta roſtratis nauibꝰ ingentẽ exercitũ ꝓtra iohannẽ i galliã duxit & maxia clade totum̃ regnũ diu affecit.

Anno mundi. 6562. Anno christi. 1365.

Linea summoꝝ pontificū

Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemouicensis guilhelmꝰ gri/ sant antea vocatꝰ scī victoris massiliensis abbas. absens etiā. legatione tūc adviceco mitē fungebat olim ꝓsensu apō auctionē pō. creatꝰ. vocatꝰ itaqꝫ ad/ mirone pon. imēs. vir singularis vitꝫ. ingēſ animi. innocētissime vite. Iscꝫ ꝓ sua prudētia res italie calles nihil duxit antiquꝰ cū egidiū cardinalē hispanū italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui rex t internum italie ex/ perientissimus tridentina via ingressus cū. inuentiꝫ verone scaligerum canes trinde accersitos ganzagam lodouicū meolanī marchionē estensem t francischus carrarium initis fœderibus in bernabouem pcauit. vt ꝑlio supatus t sanctis egre ausugerit. inde omnia in pacem redegit. Omnibus gestis vrbanus ad quar tum sui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ rei causa. ei legatus e/ gidius cozneti sit obuiam. romā ꝓsecutꝰ. liberatus tāte legationis onere quie tus ob senium. viterbiū rediit vbi t tercio mense post mortē. vir singularis virtutis t ꝓstantie. qui dignitatē ecclesiasticā mirifice tutatus est. Assisiū relatꝰ in ecclesia beati francisci tumulatꝰ. At cum carolus imperator intellexisset vrbanū romam profectū eo t ipe vt premissus est aduolans. Urbanus apl̄oꝝ capita a/ pud sancta sanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare matꝝ ba/ silice lateranensis collocauit. Hūcq eadem agit in vrbe veteri t mōte falisco pa/ lacia construi curauit. Cunctales transalpinos quoꝝ in ytaliam discendoꝝ firmā conceperat sententiam inde consolantibus. qui scirent loca esse parata. ad q̄ ro/ mani grauitatem aeris ꝑ estatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuer surus iohannē baucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere missum copijs illis omni/ bus ꝓfecit. q̄ antea sub egidio militauerat. sed reuersus in gallias apō massiliā i terijt pō. sui āno octauo mēse q̄to scitatꝫ vite fama ꝓstāti opinīe celebratissimꝰ

Gregorius vndecimus papa patria lemouicensis. petrus belfortis antea vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auctione pontifex om/ nium consensu creatꝰ. Hunc cū adolescentē vix decimū septimū annū attigerē elemens sextus eius patruus cardinalem creauit. t ne videret carni t sanguini magis q̄ ecclē consuluisse Eūdē ad exquisitissimos doctores. maxime vo ad baldum qui tum peruisi legebat discipline gratia statī mi sit vbi in quouis genere doctrine ꝓficeret. Fuit ꝑterea tante innocentie t placabilitatis adeoꝝ humanus et pius vt ab omnibus vnice diligeret. Min pontificatu iuito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasti cas recenseret. Iuita aūt cum bernabone vicecomite pace cū omnia in turbatione fuere. erant em̄ inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cū esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditoꝝ fuerat prudenter cō/ sideraut suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem ecclasticam instaurare. t sorte eo sic cogitante epi/ scopus quem re rediit ad suam ecclesiā admoneat familiaritatis confidentia. t tu inquit pater sancte cur non ad tuam ipe accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝓperare. ꝑ cū agnatis t gallicis rō in ꝑmis odiosum fore cernens miremes in rhodanō (celatis omnibus causam) parate sunt t breui post pontifex cū illis qui presto inbenti affuere delapsus est. ppetuaq̄ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cū triremibus vna t viginti genuam primo. post coronetū. inde terā romam ianuario ingreſ. Anno salutis se/ pto septuagesimo terdecieſq̄ centeno. qui pontificatus sui septimus t relegationis in gallias romane ec/ clesie septuagesimus annumerabat. Fuit ea dies populo romano letissima. Florētino aūt terribilis. q̄ om nes existimauerunt pontificem cū britones angliciq̄ tanto numero militarent. Rex ecclesiasticam breui cū tyrannoꝝ exicio instauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam tmenia t basilice ac pri uata edificia vbiq̄ ruinam minabant. quecunq̄ magna exparte restituit. vt turris suo iussu edificata ad san ctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita cuncta mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret vtq̄ illi mores alunde petendi essent quę totum orbem terrarū quondā adurbanitatem redegerat. Colloca ta itaq̄ in vrbe sede sua pontifex (vt bonū pastorem decet) omnia circūspicere cepit. Egit tamē principio ad uentus sui nanira mitis t optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quā illi oberrati mu gnitudinem non satis tutam fore suspicati arribus declinauere t ad bernabouem conuersi antiquum hostē Sed cum pontifex in ytaliā reditus esset sceminidolosus intercessione eius iohannē baucutb pecunia cor/ ruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini ta men sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que adpō tificem pertinent intollerabili vesicę dolore mortē sui pontificatus anno octauo. mēse quinto. quinto kal. aprilis millesimo triceſimo septuagesimo octauo. sepeliturq̄ in basilica Marie i via noua sepulchro mar moreo quod adhuc vilis auq̄ magno gemitu ylachrimis. lugebāt nō modo ꝑsentē ſ etiā futurā calamitatē

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias brigitta vocitata deuotissima xpi mulier natione germana. Suecie prouincie princeps t dña. ex regũ pgenie nõ solũ illustrẽ duxit originem. verũ de nobilibus deuonisq; pgenitoribus ortus habuit. Cuius genitor speciali amore sancti iacobi visitans omni die veneris ob memoriaz passionis confessionem pegit. Mater cũ brigidam in vtero gestaret passa naufragiũ ob p lem saluata fuit. Nata aũt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde p fecte loquebat. post obitum matris nutriendã matertere sue tradit. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quã pater cuidam nobili ac prudenti uimenti vxorem copulauit cũ quo p annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinẽtia humilitate mãsuetudie atz labore pmãsit. Post mortẽ viri oĩa bona inter filios t pauperes diuidens habitum t vitam mutauit. pannis lineis (nisi in vltimis tribus captis) nõ vtebat. aspero indicta alicio. carnes macerabat. Ex pcepto xpi romam petijt. cũ religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelari onem pscntauit ne aymonẽ accederet. Successoriq; gregorio vndecimo scripta misit vt eam ad romam reduceret. Inde iherosolimã accedens pfecta pegrinatione romam remeauit. t p annũ graui infirmitate detenta. cui xps tempus resolutionis ostendit. Die igit prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoz dei emisit spiritum. Cuius felix trãsitus gloriosis miraculis t indicijs ostensus fuit. Anno dñi M.cc.lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoz miraculoz choruscationẽ ab vrbe roma in monasteriũ vastenã. t a bonifacio nono p3 annos. xx. sanctaz cathalogo ascripta. Hec libros reuelationũ de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

ORdo sancte Brigide ab hac sancta t gloriosa muliere initiũ sumpsit. que sancti saluatoris etiã appellat. hoc anno spiritu diuino impulsa nouã religionem monasteriorũ duplicium videlicet virorz t mulierũ exstruxit t instituit. Vtiusce tñ religionis primũ auctorem t institutorem diuũ basiliũ in grecia fuisse dicunt. Verũ pcessu temporis ad tollendas occasiones malorum t obstruendã ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vo spiritus sancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. virorũq; edificia pnexa t cõtigua haberent. habitationes tñ ita sectumcte vt de vna ad aliã nisi vrgente necessitate (in decernendo sacramẽta infirmis cũ magna cautela nõ facile) transiri posset. Eoz tamen basilicã censuit esse cõmunẽ. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vo seorsum in superiori solario officiũ exolverent. principalem curã abbatisse esse voluit. fratribus tantũmõ diuina misteria assignauit. quoz vnus esset qui confessor aut p oz appellaret. t alijs pesse deberet. Ea quippe monasteria possessiones t puent3 habere statuit ad fratrum t sororz sustentationem. Quoz olim victus t vestitus ad abbatissam spectare dicerent. Nec huiusmodi frẽs aut sorores monasteriũ egredi plumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres t sorores p episcopos consecrari iussit. Hij aũt religiosi t tam femine q; mares habitũ vtebant. tunicam cum clamide grisea cũ rubea cruce desuper t quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt ad carnes. sed carnibus vesciunt tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimã. t nihilominus diui augustini regulam profitent addãtis brigide sancte constitutionibus. t tã in fratribus q; in sororibus certũ assignauit numerũ seom suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata t dictata confessa est. Quaz ob rẽ summi pontifices eandẽ regulã auctoritatibus aplicis speciali3 priuilegio approbata t confirmata esse voluerũt.

Johannes bochacius

Hec cũ ppherico dono plurimũ claruit. nõnulla de futuris pdixit. de quibus dã regnis consummandis. que omnia scripto mandauit. t apud multos in pao habetur. apud ytaliã pauca hui3 religiõis monasteria habent. in suecia vo t germania magna quidẽ. t plurima ac opulentissima esse cernũt. Hij religiosi secularium cõfessiões aliqz more audiũt. t dieb3 festiuis pdicãt. Puersos hinc qs in exteri

IOhannes bochacius de certaldo natiõe florentin3 poeta t phi (orib3 occupãt philosophoz atz astronimus clarissimus. Anno dñi .1375. cũ eet etatis anno rũ. 42. e vita migrauit. qui cũ amenis ingenij esset vir tin latina patriaq; lingua in dicendo celeberrimus haberet hos libros reliquit. de genealogia deoz li. 14. de pclaris mulieribus. de vins illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis tẽ. bellorũ egregium opus. gesta imperatorũ t pontificũ edocens. t salmatum in ytalia. de tartarorũ victoria. de berethis bohemorũ t plura alia. vernacula quoq; lingua eius extant libri vt liber centũ nouorum t alij

(Anno mūdi. 6577. (Anno xpi. 1378.

Linea summorum pontificum

Vrbanus sextus Clemens sextus

Bonifacius nonus Benedictus tredecim⁹

Vrbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barensi archiepiscopo pōtifex sufficet⁹. Air certe callidus ⁊ iniuria rū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius q̄ dilīgi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xpianos cōponere voluit ꝑ magis cardinalius ⁊ ioanne regine iniurias vlasci ꝑ viribus conatus ē. ꝓpter qō florentinos anathemate notatos. vt i sua reduceret sententiā absolut. Inde tū natura indet⁹ eēt apud nucerīā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsq; ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. ꝓfirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias dubitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanor. tres vo fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo. rome mortꝰ. sepeliturq; in beati petri basilica paucis admodū eius mortē (vtpote hominū rusticoꝝ et inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

Scisma vigesimum secundū olim pessimū scandalosissimū quod p̄ nouez ⁊ triginta annos duravit hoc anno initium sumpsit. mortuo eīn gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vnitis ⁊ more gregorio soluerent conuenientibus. romani caues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem iuprudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis p̄ter est clamatum ubi tū terribile dictū aut fa cū vt impressio potuerit ap pellari. Gallica vo numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem erubant⁹. ⁊ inter quatuor ytalici romanique generis vnus gente vsinus papatū ambiebat. Tulit vo casus vt bartholomeū neapolitanū crearī pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vo penitētia ducti ad vacua loca extra vrbem ꝓfugerint. accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde ēstatis caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Statum nanq; pontificē vt mutandi aeris ꝓtextu an anā eis licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem cuiq; septimo clementi indita est appellatio. q̄ orbem hac dissimulant. clementem verum xpi vicariū. hinc schisma magnū in ecclia dei orti cepit vt duo capita in ea diceremē. ytalia eīn germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vo gallia hispania cathelonia ⁊ britannia adhesit.

Clemens vo multas acceptas clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auinonem vt ponitificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerar⁹ ē. ⁊ sedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinalium omnium consensu pōtifex creat⁹. Anno dñi M. ccc. lxxxix. Hic etsi annoꝝ circiter triginta esset dum pontificatum iniit. ita tamen principe virtutū in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obiecta possit. Fuit ꝓterea tanti animi consiliiq; vt primo populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex affisio vbi multis annis cōmoratus fuerat⁹ romā regressus iubileum celebrauit. Et bonifacius rome vrbis ad eccle subiectionem reducte gloria ⁊ pecuniis ubilio anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xpiani q̄ rome duos reddidit. lege eīn ꝓmulgata constituit. non licere cuiq; sacer dotij ad quod ꝓmoueret beneficiū adipisci. priusq; primi illius ann. estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliq; angli ei cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs missa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū genea ale ditionis sue ciuitas rogaru alberti astensis marchionis concessit. Bugisdam in sancio⁹ nunciū recusit. Verū in multa rerū perturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morte pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M. ccc. quarto

Sepeliturq; in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinonē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq; ad concilū constantiense. cū clemēs antipapa auinōe obiisset in eius locum ꝓbanatus petr⁹ hispanus de luna aīi vocat⁹ vir doctissimus ⁊ vita omnī. si ab ea tempe rasset ambitione pstantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis secretorib⁹ appellatio. de q̄ infra cū de Constantie concilio opportunius dicetur.

VEntzeslaus caroli impatoris ꝑdicti filius. impator anno. 1379. ꝑfe defuncto. Cū iam vna cū patre impasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. impaut annis. xxij. Quānis imperij bñdictionē a papa nunqꝫ obtinuerit. wentzslaus eñ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de tomo baioarie. noīe Sophia. longe viroso ꝓcessu annoꝝ. Fuit aūt patri in oīibus dissimilis. voluptatum sequax. ac labor fugiens. vini prorsus. cꝫ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob cꝫ rem captus a baronibus. xvij. ebdom ad in custodia habitus est. Joannes dux luxacie. Et ꝑ copius moranie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū bungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaꝫ habita. quibus exinde cognomē ꝓtega datū. q̄ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodirēt fugam eripuit. Regnoꝫ rursus potitus ē. Necꝫ tū vitā mutauit. ꝑ priore consuetudine vino ciboꝫ marcēs. lucem dormiendo noctiq; cōtigēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio delectus. domi torpens illoudatus egit euū. Rupertus eñ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ bonis socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi curauit. Et ipe nolens sufficetus fuit. Sub hoc ño rege wentzeslao bussitarū insania ortū habuit. hij hereticī post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslaū ocreuerūt. vt sibi amplioꝝ ecclesias elargirēt. qui iam populi bonis secte maioꝝ ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq; in posteꝝ diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem orbi vicinam. quoq; tanto fluuio diuisuctam sese recepit. Et paulo post in castellū nouū qđ ipe cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratoꝝ qui eius auxiliū implorarent. At hereticī pridie kal. maij furentes ꝓtoꝝ petiere. cōsules. xl. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hōs ruder vrbis atq; alij nōnulli caues rapiūt intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verubꝰ iratꝰ populi excepti. dirū spectaculū dilaniati ꝓbuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur ejectiq; circūstātes attoniti iacinꝭ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec ꝓspiciā. Quem rex indignatꝰ coreptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione con atꝰ ē interficere. ꝗ impeditus a circūstantibꝰ egre illi vitam dimisit. Hec mora paralesi correptus. egro tare cepit. atq; infra ⁊. viij. dies signatis noibus berencoꝝ. quos necī destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. cꝫ vocati principes adessent. Cum regni assent in bohemia annis quinq; ⁊ quinquaginta. vixisset duobꝰ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añ cꝫ sepelirentur. viij. diebꝰ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiq;. Et sequentibꝰ amicꝰ ⁊ baronibꝰ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi cuntatem. Beclatū est cadauer ad ecclīam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ubiq; conditū in sepulcro quod ipe sibi delegerat. Sed cum postea monasterū ipm abhorrencis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadauerq; abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solitꝰ. regem quem amauerat corpꝰ clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. rebꝰ in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corpꝰ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū regi funꝰ exhibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

IOdocus marchio moranie. vincente adhuc ventzeslao. qui post depositionem sui ab electoribus imperij me regno romano abdicauerunt. Solatio tamen est. q̄ ex familia nostra hoc decus non exciderit. Ego te libens volensq; successorem mihi datum accipio. Cuiq; Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neq; imperiū inuitus depono. neq; si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq; animo esto. Imperiūq; est tibi demandatum. Susceptis armis optibus regni mei tanq; tui (vt libet) vtere letumq; ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq; ruperto baioario qui imperaret fecit.

URatislauia. Blesie vrbs illustris ⁊ inclita. apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripas odere sita est. Blesia eñ in prouincia germanie odera irrigua existit. Qui stuuius in septēt'onem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonie lingua prevalet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcoparum maiores aureum vocauere. bullitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rotr hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoq; habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. Jacobum ⁊ diui Bernardini. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatq; in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minores ecclesias habet perplures. s. Barbare. s. Cristofori ⁊. s. Lazari cum plerisq; alijs. Cū hec vrbs auarijs principibus mutationem dominij sensit. Dum egra a Joanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemorum recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄ dux Blesie occuparat henricus. Legnicū quoq; ⁊ q̄ plures alie Blesie ciuitates ei subiiciūtur in eo bello. In hac itaq; vrbe regnante hac tempestate apud bohemos wenzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio eorum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. horum spectaculus prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus eñ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem telendam. cum ad festum nativitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

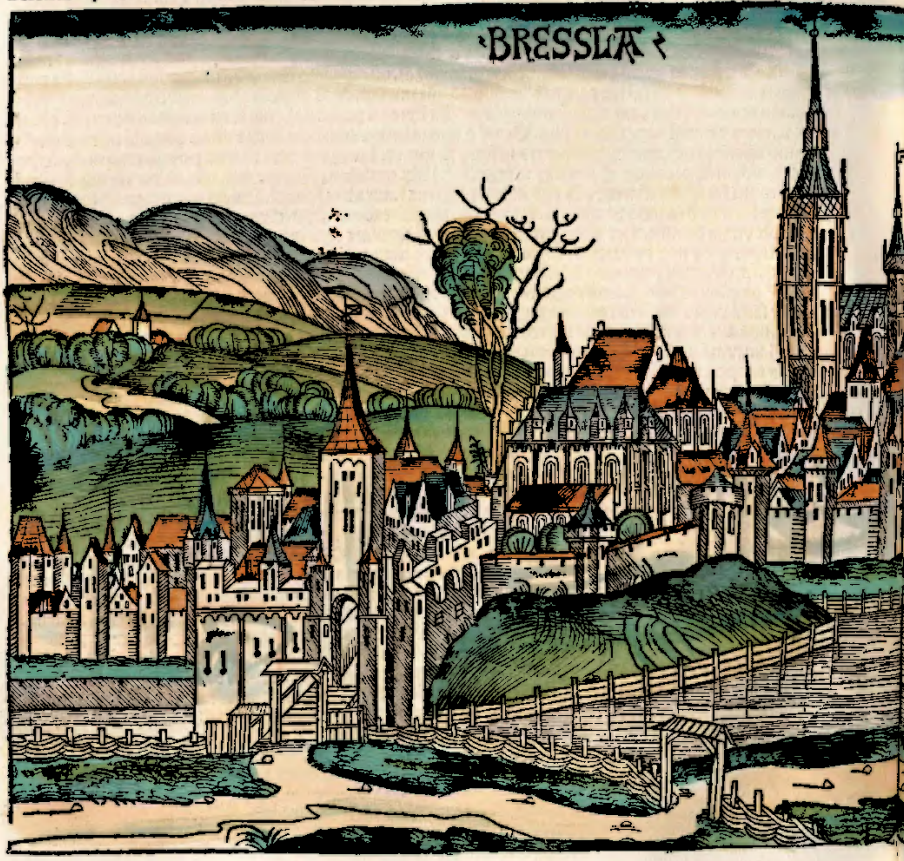

petijt, ibiq; pragensibus veniam petẽtibus. Ea lege peperdit, vt catbenas & repagula tota vrbe deponerent. Suoscz magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores clenatis in cclũ manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiuscz rectores sine cõtrouersia reliquę vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum exessisset, si ex bauna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Vratislauiamcz Silesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrũcauerat. Cuius sceleris auctores securi percussit. Quod vbi prage renũciatum est, diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiũ veriti, manifesto descciuerunt. Et allecto pmis cenebone qui arci pragensi preerat in totum regnum literas dedere. Ne quispiam sygismundo aditum praeberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur qz regni perdendi, qui antiquas prothenozum ciuitatem ordini tuc pignozis obligasset. Brandeburgenses autẽ a corona bohemica alienasset. Decretum igitur ciuitas sub imperio bohemozum constituta, deinde post varia bella ob perfidiam bohemozum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie & bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte qz odera nõ alluit. fossa profunda manu facta. Et muro laterino munita existit ea crassitudine vt nõ facile effringi machinis queat. Turres in membris crebre. & propugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis, vt oĩs splẽdore cum equatione domozum sese aspectu prebeant. in foro amplissimo pretozium cum turri excelsa positu est. Vbi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Ventzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego sū me dumpiendis vrbibus ytalie sors pitem ceterit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini tantūmodo apud me spolia referuabo. Si quis aūt cellam vinariā in tussu meo fuerit ingressus gladio feriet⁹. Hūc principes electores velut inertem atq; socordē vt premissum ē imperio detecerūt. Ruperto baioario in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cū hunc iurandi religionē vererēt⁹. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeslaū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. omnibus vino qō furstenberg baccareacense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Ioannes de rupecissa de ordine minorū insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiarū libros accurate doctē scripserat. multa pdixit in ox futura. in carceres trusus multa de futuris tāq; pheta scribere voluit. videlz de duob⁹ antixp̄is. t de ecclie cōculcatione t desolatione terrarū. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xp̄i. t alia multa. q̄ in tantis adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nō mō euenere. sed oppositū in oīm⁹ fuisse cōstat. hmōi aūt pnosticatores mihi ab imo de his archanis decepti fuere. Quib⁹ satis fuisset silere cū talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationib⁹ adhibenda nō est.

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augustini theolog⁹ t egregi⁹ predicator. p id temp⁹ tāq; medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtpote euāgelistarū interpres. t ihesu christi imitator verus. oīa ip̄ius saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄n decim subdiuisit libros. Quos de xp̄i ana religione intitulauit. Sed t aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de symboli expositione. de speculo crucis. de disciplina spūalū. opuscula autē hec miro t quasi diuino ordine collegit. Eplas quoq; edidit plurimas documentis pluribus repletas. hic florentie cū maxime spū pphetie floruit. t multo in precio fuit. Vbi etiam monasteriū sui ordinis monialū a solo edificauit. Et nobilū matronarum ac virginū illud replent.

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Vrbano sexto p octauas celebrandū ad formā festiuitatis corpis xp̄i instituit. ob impetrādā vnionē ecclie in scismate meritis semp virginis marie.

Fracisc⁹ carrarien⁹ dñs

Francischus Carrariēsis senior vnicus dñs Iacobini ex vxore gnatus. fre⁹ eius Guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄nū succedens. regnauit annis .xx. Vir q̄dem splendidus t multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs t edib⁹ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō t pclara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa pstitit incremēta. Verū cū bernabouem viceco[mi]tē sozoniū a galeatio maria detentū defenderet. liberare nō stātisset. nō mō eū liberauit. s t regnū oīe ac tenicz vitā xp̄iā pdidit. Quia ab eodē tandē galeatio sup̄at⁹ t captiu⁹ abduct⁹ in modoecio turrim seu carcerē eū interire pmisit. Venicz de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Cui⁹ filius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. t aromatib⁹ cōditū patauiū cū maxīo apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs i maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

S. katherina de senis

Catherina ytalica seu ex vrbis enthurie oriūda. Cui⁹ historiā fr Raymund⁹ de capua generalis ordis pdicator⁹ pscripsit. Ex pre iacobo pānorū tinctore t lapa nise pgenita. Cū ānū. xij. attigisset spreto zuglio pdicator⁹ tercij ordis p̄fessa innumerabilū vtutū pclarissima in mira austeritate t abstinēcia vixit. t mirabiles victorias i abstinēcia habuit atq; visiones. quā xp̄s despōsauit anulo babēte q̄tuor margaritas t adamātē i summitate. dñs ās cor ei⁹ abstulit tribuens sue suū. i latē cicatrix māsit. dono pphetie admodū insignita. Tādē ano etat⁹ sue trigesimo. miris patrat⁹ miraclis rome deuotōis cā exūs. vite sue finē fecit. atq; ibidem ei⁹ sctissimū corp⁹ in basilica de minerua ordis pdicator⁹ maxia cū pplor⁹ freq̄ntia tetatū. cū celebri deuotione t reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctar⁹ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄nte q̄ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeaci⁹ pri
mꝰ dux mediolanensiū

Iohannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se & bernabouē patruū dilatione. quē insidiose intercepit & captum ad mortē custodiri precepit. filijs o bus fugatis mediolanense regnū obtinuit & decē annis regnauit. inde ab eo sca liger supatus in deditionē venit & veronā acvincentiā suo regno adiecit. paulo q post francis cus patauina vrbē cōprehēdit. bononia quoq senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. elegantis aspectu. litteris edoctus & celebri eloquentia clarus. ingenio callens ac in agen dis astutus & sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua ua lentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Alias katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces fuscepit. Hic quippe cū ingentis animi & potentie vir essꝫ postq̄ 30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno. 1395. septembri mē se archiepō mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao imperatore cē tū multibus florentis obtinuit. & q man⁹ ipius archiepi oratoris codē mēse ingēti pompa ducatus biretū alia insignia recepit. vixitq ea in diguitate annis. 7. Tanta quippe erat eius ani mi magnitudo vt ad imperū aspirarer. & nisi iā cito morte preuentus fuisset ad id forte peruenisset. Hic in pa piensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorꝫ co piā contraxit q̄tā alibi paucis reperiri. leporarijsq̄ cōtiguū muris circū iuxta illud constituit. in quo mona sterū supbissimū ordini carthusiensi toto orbe celeberrimū construxit atq dotauit. vbi & corpus suum tu mulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme & horas duas duraūt.

Ladislaus apulie vnga rie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex bungaria ab vrbano sexto in italiā voca tus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū ea et in bungaria totā occepit anno. 1387. regnare dolo interfectus est. Ladislaꝰ igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cuius adoleuisset būga rie regnū suscepit. sed cū ibi res pax prospere ei succederent expeditione ñ pau ca suscepta & ladera de regno occupata veneris vendidit cū pecunijs in ytaliaꝫ veniens apulie regnū obtinuit. & cū magnanimitatis & prudentie esset vir atq oim regū potentia & rerū ꝓsperitate omnibus g̃ carentū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoq̄ fortuna inter pontifices sequentes & regē semp fuit. sed dū florentinos subdere studuisset ex veneno pro curatione eoꝝ sublatus est. Sigismundus aūt qui postea angustus ⁊ imperator fuit ladislao ꝑdicto ex bungaria armis pulsꝰ ad ipm bungarie regnū vocatus id suscepit. & vsq ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator & reipu. xp̃iane acerrim⁹ ꝓpugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Begb ardi ac secta flagellantū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoq populorū motus hoc anno .1399. in tota italia factus ē Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas & lineas ad pedes vsq protensas cū capuciis instar religiosoꝝ cappaꝝ quibus facies velabāt induit. qua commotione & nobiliores femine simul & viri & principes ep̄i clericq ac religiosi cuiuscūq ordinis duci inexcogitabili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Hoc siquidē dealbatoꝝ longa agmina ad vicinas vrbes cō meabāt. & ꝓcessionaliter binis & binis pgētes pacē & misericordias supplici clamore sepe & sepius clamabant. hymnos cantabant. cui maxime sequentia a beato grego rio edita Stabat mater dolorosa &c. Durauitq huiusmodi motus menses fere tres. vnde inuidiā habuerit incertū. primi in italia licenses fuere. vestisq sexus in dumentis albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaꝫ sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis ꝓ se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pontifex apud viterbiū vrbē tandē ꝓhibendere fecit. & tandē supstitiosius ad se productū igniferuri fecit. hoc ãt crucifixi imaginē cū ali se deferri faciebāt adhuc incēses cū maria veneratiōe ꝓbiant.

Iubilei annus hoc anno .1400. rome iussu bonifacij pontificis celebraf. quo fere innumera hoim mul titudo puenit. & eo anno ob ipsius iubilei & maximā dealbatoꝝ frequentiā tanta pestilentia vbiq fuit se tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoim milia absumpta fuisse referāt. Quarto quoq anno hē cestat regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funeꝝ. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atq furore rē acti indeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atq intra duas horas non senes non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periisse aliquot milia ferunt. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Anno mundi.6605. Anno xpi.1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cōsmatus antea vocatus. Sancte crucis ꝓsbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit ꝙprimū esset. ꝙ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multaꝝ magnarumq; rez experiencia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vebam ⁊ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecat. verū etiā unquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. ꝓterea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt ciz romani instarent quod sciſma de ecclesia tolleret ipos ad ludouicum nepotē tandē ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pontifex romanus acerbo ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po.ro. aulicos eius interfecat. Verum capitolio ⁊ ponte nullo occupatis accedibus pactis ira dechinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quoz de numero angelus corrarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus pbi arga cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ⁊ in donicum ꝓdictum agri piceni marchionem pstituit. ipe vo non diu post rome mozitur pontificatus sui anno secundo. sepelitur q; in basilica petri i sacello qō olim pontificibus dedicatum erat. quodq; vetustate ⁊ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Linea summoz pontificū
Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi.6605. Anno xpi.1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarꝰ seu corrarius antea vocatus ntulꝰ sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dñi M.ccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem maxime seuentatis ⁊ sanctimonie ꝓcipue reuerendꝰ. qui pontificatu suscepto facta iterato ad exponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs ⁊ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq; abdicarer. Coboztantes igit in principio sese predicti pontifices ⁊ ad mutuaz abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo sine discrimine vteraq; venire posset mentio haberet. neq; de ea re satis inter eos conueniret. colluſores ⁊ fidefragi ab vtroq; cardinalium conuentu sunt habiti maiorē dimsiones concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusan ambo pontificatu priuati sunt ⁊ alexander eligit. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi ꝓfugus de consilio arimīnū ꝓfectus a carolo malatesta ꝓbenigne ⁊ splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpinano cōciliū quo tutior esset ad castellū panischole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. uteraq; aūt licet in pisano concilio exauctozati essent tanē veri pontifices cardinales creatū. maxime vo gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelmarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius ārtꝰ appellatus est. Hic tandē ad constantie concilū carolo malatesta oratore missio pontificatu se libere abdicauit ꝓ q̄ libera abdicatione ꝓuētꝰ oīs cū agri piceni legatū creauit § nō multo pꝰ recantan ai voloze defecit vbi ⁊ honorifice conditus est.

Anno mundi.6608. Anno xpi.1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoz frater ⁊ doctor archiepus mediolanensis. vir doctrina ⁊ sanctitate vite ꝑclarus hoc anno in concilio pisano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oim cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate pstans. ab adolescentia ordinē minoz ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq; disciplineq; vacauit. vt breui ⁊ publicā scolam habuerit. ⁊ in libros sententiaz docte et acute scripserit. magnus quoq; oztoz. magnus ꝓdicatoz est habitus. ideo a sohānē galeazio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat deinde rogatu galeacij vicecomitis epūs. postea nouariēsis mutato loco. postremo pisul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim aploz creat. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in pauperes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde ꝓ locū iterdū dicere solebat se diuitem epm fuisse. pauperē cardinalē. mendicā pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. quę vna aī re ⁊ etate accresci simul. Tanta ꝓterea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno pmouerit. Soluto concilio bononiā ꝓfectus. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat. lacrimantibus omnibus salutoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit q; bononie in ecclesia fratrum minorum.

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rhen anno millesimo quadrigentesimo wentzeslao bohemo pdicto impatore tanq̃ inutili (ꝓter ignauiam ⁊ socordiã) imperio priuato ab electoribus impator electus imperauit annis .x. Colonie ab archiepo coloniẽsi corona decoratus fuit. homo sane xp̃i amantissimus. iustitie cultor. in rebus bellicis strenuus ⁊ in defensione oppressorum sollicitus. ⁊ ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipsius animi in agnitudinẽ contra galeaciũ mediolanum ducem virtutis desperatione ducti auxiliatorẽ ea in ita liam conditione accersiuerunt vt non prius pmissam pecuniam acciperet q̃ vicecomitis terrazcũ exercitu arrigisset. venitq̃ extremo autumno impator vt ⁊ bene dictio nes imperialem a summo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acciperet bauarianũ. ad benacũ gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarũ ram pecpta galeacij copijs congressus fractusq̃ tridentum redijt. Colonien sis presul ⁊ leopoldus austrie dux ab impatore abeuntes cũ maxima copiarũ parte domũ redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus tarusiũ padnam est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio mirores vt bellũ resumeret transmiserunt. Ductoresq̃ earum copiaz fuerunt Sforcia atendulus antignola romãdiole oppido oriundus tunc primũ nosci ceptus. ⁊ baldesar mutinensis. Cũq̃ pecuniaz quoq̃ paucitatem addidissent florentini ⁊ in altercatione p menses gesserent ⁊ solutio pecuniaz negaret indignatione concepta impator abire constituit. equitatu igit̃ per terram ad tarrusium pmisso ipe venetias petijt visendiq̃ causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aut a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitus. quc ad honorandos principes exhiberi solent. dadem receptam exposuit. tãdem vo cum neq̃ pontifex romanus neq̃ venetꝰ in fauorẽ auxiliũq̃ eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia facu videbant differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis itineribus transalpes in germaniã redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergensis multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. supstites reliquit ludouicũ. stephanũ iohãnẽ ⁊ ottonẽ inclitos duces. Filias quoq̃ tres. vna duci austrie friderico de atheſi. alia comiti cleue quẽ sigismundus impator ducem fecit. tercia margaretha duci lotharingie matrimonio iuncte fuerunt. Hic impator ante cum filijs vsq̃ ad obitum sub obedientia gregorij pape permansit. Concilium pisanuz nõ rite celebratum eduxerat. Tandem post gloriosa gesta in impio ⁊ in germania. anno dñi .M.cccc.x. in oppẽbenmontẽ obijt ⁊ in haidelberga ad sctũ spũ sepultus.

Linea impatoꝝ
Ruptus rex romanorum

Concilium pisanum

Concilium pisanum ꝓmotione ecclesie pisis celebratus fuit. sublata cũ spe conuentionis benedictꝰ et gregorius anno dñi .M. cccc. viij. de mense maij cardinales recedentes post longã disputationẽ florẽtie an ob pessimũ scisma ecclesie nocturnũ cardinales cõ alium conuocare possent. determinarũ p doctissimos viros id licere fieri posse. vtriusq̃ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum decreuerunt. cui rei cõmunitas florentina cõsensit. vnde significanter gesta pnũcios ⁊ lras vocarũt ad concilium omnes epos̃ platos principes ⁊ cõmunitates. conuenitq̃ tandem in eo loco multitudo magna cunctaz fere nationũ. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrũq̃ vt ad locum accederẽt. quor opera benedictus desijt. gregorius non ad eos pertinere congregare concilium ait. Tandeq̃ ambo priuati sunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tpe sedem petri tenuit. Testatur est per eam mortem quã ante oculos se continuo cernere dicebat ꝛnec reformidare cõscientia bene acte vite motus se existimare ⁊ credere que in concilio pisano decreta fuissent recte atq̃ integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq̃ sedere incepat mortuus. quo anno laboratũ est fama ac peste. ¶ Per hec tempora ludouicus andegauen. filius ludouici qui cum carolo de regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Vlaz ladislaus cuncta effecerat quo concilium impediret. itaq̃ cum exercitu contra ladislaum missus Cui q̃ eo baldazar coza ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cõmorantes nec vltra ꝓgresse irrito cepto redierunt.

S. Vincent⁹ ordinis p̄dicatorū

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatorū declamator t theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarior. Cui⁹ pater notari⁹ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite t vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriusq doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusiensium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Tertium vincentiū qui in virginitate permansit. t anno M.cccc. t vltra nō modo celebri doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimum illustratus fuisset quoad vtrūq ecclesiam dei p̄dicando. docendo t monendo non modo verbis sed t exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto anno. 1418. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. t cū i morte t post mortem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tertius pontifex eius compatriota anno xxiiii. inde dñi. 1455. eas ob res in sanctor confessor numero eū aggregauit. t eius festum vonis apt̄is celebrari mandauit. Pepulrus in senectute bona in ciuitate venetiarū in ecclia cathedrali qr ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt i vita sepenumero de finali iudicio t aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timorem conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent.

Francisc⁹ martini ordinis carmelitar theologus celeberrimus q hoc ipm tps in p̄tio existens. cuius multos eruditisset discipulos ad agitandum intellectum libri de conceptiōe virginis Marie ꝓposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite t scientia. t incepit congregationem in daūdria t plura scripsit

Johannes rußbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuor⁹ t illitar⁹. etiā multa scripta i theutonico reliqt

Henricus yota sacre theologie professor. Henricus quoq de hassia etiam doctor theologie. hui⁹ duo

Hlumunaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis discipulus. t ipe vna cū angelo t petro germanis hec ipa tempora clarissima reddidit. qui cū post magistrū suū in turibus ciuili t pontificio obtineret principatum instituta ꝑpe edidit librorū volumina. Sup toto eī iuris ciuilis corpore pegregie cōmentatus est. Insup t in scdo de feudis scripsit. Additiones ad speculum ꝓposuit. atq clarissima consilia post se reliquit. Tandes ob doctrinę p̄stantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vocatus. anno dñi. 1423. mense aprili ibidē defunctus apd frēs minores sepelit

Bartholom⁹ de saliceto iuris consultissimus q hoc tempus floruit t in legibus nonnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p̄tio nicol⁹ florentin⁹ in edē cio cēt cū ipo egit vt a bonifacio pp. pulegiū quoadi studiū i ferraria obtineret

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentanus q hec tpa existens. in omni medicina grande opus componendo reliquens. qō de omni medicina ex veteriorib⁹ t doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit

Obijt demū florentie post multas curationes anno dñi. 1412.

Marsil⁹ de scta sophia patauin⁹ medic⁹. t ipe militarū rerū cognitiōe insigneus cum quedaz edidisset in medicina sup hippocratis libros multos sanctores ingenio t subtilitate pcellunt t suā patriā doctrina t fama exornauit.

Lobes rauennat⁹ grāmatic⁹ t rhetor lucidissim⁹ his tpib⁹ floruit. vir certe maximi ingenij t singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ discipulus testat primus fuit a q eloquētie studia tantopē longo postliminio in italiā sunt redacta. Hic cū a francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset. et ipe viros seqntes excellētissimos habuit discipulos.

Emanuel crisoloras bizantinus patria constantinopolitanus. vir domi nobilis. ne dū litterar grecar peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ nobilior atq p̄clarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessa. venetias mari delatus primo in exandria eius fama inuitatus benigne ac postular⁹ et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant t per eū reuiuiscere ceperunt. Hic rtaq cū in italiā veniisset primo venetias multos adolescentes grecas docuit litteras. indeq a florentinis publico salario vocat⁹ plurimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus petrus vergerius constantinopolitanus. omnibus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretinus pogius florentin⁹. franciscus barbarus t franciscus philelphus t alij. Indeq curiam romanā cum secutus fuisset t apud constantiā vbi generale concilium celebrarē accessisset t p̄dicti discipuli dulcedine verborū suorū allecti eū sequi voluerunt. Hic aūt t si omni scientia edoct⁹ fuerit nihil tñ scripto qō extat reliqt. Constantie aūt defecit a pogio florentino melliflua orōne cū epigrāmate honestat⁹ ē.

Crisoloras constantinopolitanus

Tamerlanes

TAmerlanes magn⁹ tartarorū seu parthorū rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corporis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthorū imperio pontus scythas. hyberos. albanos. persas. medosqꝫ sibi subegit. mesopotamiā inuasit atqꝫ armeniā. trāsiitoqꝫ euphrate cū quadrigentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā minorē appellam⁹ obtinuit. Regē oīm potentissimū pazatē turcorū dīm cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenios ꝓlio supatum ducentis milibus hoīm interfectis vīuū cepit. caueaqꝫ ferrea ferocissimo dū fere inclusum. p oīm asiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. stantio cuiqꝫ arti loco ad vite vsuꝫ necessaria. summa semp rex copia inuenieba⁹. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsqꝫ ad egiptū vniuersam asiam percurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasqꝫ validissimas vrbes vi cepit. diripuit atqꝫ incendit. Soldanū egiptiorū principē bello suptum vltra peluſiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ⁊ deserta loca auertērūt virū bellicis arthibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ anni quā altitudine superaret vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō procul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes innadere statuisset. Ecthebas negociatores ꝑmisit. q̄ pretiosissimas alalūꝫ pelles nunciꝫ quā ꝓcuerūt ꝓcio venūdarent. Sciens aurū absconditū posse. pelles sub fodi nō posse. Mox qꝫ bello indicto admonitis vrbi machinis expugnata vi atqꝫ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tertia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubens color mortē dūtaxat indicabat. niger ciuitatis exitiū. ⁊ ola in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die redditionem neglexisset. pueros puellasqꝫ oēs in candida veste ramos olive ꝑ se ferētes exiuisse vt principis ira placaret illū oēs ab equitatu coculcari atqꝫ cōteri iussit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homīe genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoīem ee arbitraris sallentis. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastator. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hannibali simulē. Delentis regibus vastatis pluribus ꝓuinciis onustū de victarū gentiū spoliis exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hostiaꝫ spoliis exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū dīni Aug. Et ipe theologorū ⁊ pbōrū princeps. Vocē nō ⁊ disputator acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo qꝫ cūctos dialeticos pbos. ac sue etatis theologos sine cōtroversia superauerit. ac etiam tanqꝫ alter apollo post se futuros pbos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte ꝓuentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisqꝫ scriptis supasset. Attō in iuuentute sup libros Aresto. cōmetaria scripsit. Et summā in pbīa. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atqꝫ cōtra ceratem iudeorū tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

BArtholomeꝰ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. ⁊ vrbinatis epūs hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in primis augustinū atqꝫ ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et opꝰ Millelo quū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoqꝫ de spūali bello.

FOrdanis ītē alemannus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinā ⁊ multaꝝ antiqtatū indagatiōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulerū quadrageſimale edidit. Apocalipsim qꝫ pulcre explanauit.

FAcobus ex ordinis beremitarū theologus natione toletanus hisdē tpibus floruit. Et vniuersas ferme scripturā sacram cōplanauit. ⁊ Sophologū cōposuit ꝓcellentissimū ad diuinā sapientiaꝫ perqrendaꝫ suasoriū. Quod quidem volumen quanti sacrodum sit multis epigrāmatibus declaratur.

VErona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij (a carrariensib⁹ occupata ⁊ pessundata) in venetorum manus concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. p franciscū gonzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum seuellum patricū romanū deuenit. Et nūc vsqꝫ cū magno augmēto ipsius permanſit.

PIse item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditiones potestatemqꝫ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus undiqꝫ intercluſis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menſes fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauū magne potentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M. cccvi. obsidione a venetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus eñ iunioꝝ carrar⁹ frācisci senioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim venetoꝝ dux ꝛ senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat aliosqꝫ senatū venetū haberet inuitos. Ex frācisco ganzaga sedus pacientes generalē ducē ꝟ cū constituerūt. primo veronā cepit ꝓcedēte mediolanensi duce. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in patauū exercitū ducēs p⁹ aliqꝫ mēses cū fama oppugnata eēt. et peste grauissima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario p portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrarū reperiens. Urbis cōcucurrit. vt galeazio castra comitio ꝓcesso. ipe carrarius ad senatū. p misericordia impetrauit da cōmigraret. Et si qꝫ voledat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Bin aūt regrediēs i pristino statu restituere tur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū i veste bumili accessit. a q̄ nullā grām ꝓmerut. ꝟ obturgationibus mulcatus. i carcerē cū filio reduci iubet. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomie senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Fracisc⁹ postmodū strangulat⁹. fil⁹ q̄ mortis genere perierut dubū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marsilius⁹ q̄ ad captiuitatē vrbis ad etruscos fugerāt. At sic eo anno ḡto kal. decebris venet patauū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligeroꝝ ꝛ Carrarien sium ꝓter eoꝝ dissensiones sue diuturnitatis ꝛ potentie. vno ḡsi tpe finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio p annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eozum nomen supra modum exerenit.

Ordo monachoꝝ montis oliueti

Ordo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat⁹. Huius sanctis tribus in senēsi agro a quibusdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāqꝫ clarissimi senenses q̄s seismatis ꝛ bellicaꝝ tedebat perturbatio. spūsancti gra inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in monte q̄ oliueus dictus accrescere. vbi i vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tāqꝫ eremite deuotissimi deo in oōnibus ꝛ vigilijs ac crebris ieunijs deseruire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adolescētes permoti. desertis celestis pfie ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei cultu exercescere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificez peuenisset principaliores ad se romāvocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisqꝫ eoꝝ moris. Exclamauit dicēs. Hāc plantationē esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusqꝫ pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. sicut eozum primulegijs pstare dicat. ḡtissime comprobauit. Et vt tā diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue ygenis marie reuerentiā cū regula beatissimi bñdicti eisdē contulit. Quas maximis ꝑiulegijs ꝛ granijs cōmunies inter mōchos diui bñdicti annūerauit. ꝛ multa mōsteria sibi coēda ꝓcessit.

Ordo nouus mendicātū sub diui hieronimi titulo. ꝓsulante Innocētio septimo pōtifice nup defuncto ex tercio ordie seraphici francisci. a q̄dā Redo nobile mōtis grancili comite apud senilanā ciuitē vrbē primo excitatus ē. Et⁹ aūt coadiutor h⁹ in sctō opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ꝛ integritatis viri huiusce regularis obseruātie ꝛ discipline fundatores ꝛ auctores fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atqꝫ exemplo mirūm modū crexere. Que q̄dē ordinē gregorius. xij. iste primulegijs approbās sb regula btissimi pris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate ꝓfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiqꝫ religiosissimus ꝛ ipe eadē auctoritate additis alijs primulegijs mendicantium etez approbauit ꝛ confirmauit. Eisdem aūt in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide simuliter grisea ꝓ habitu concessit.

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōnis sancti georij de alga apud venetias biidē tpe a religiosissimo viro postea pmarcha laurentio iustiniano atqꝫ alijs religiosis primum incredibili fauore ꝛ q̄dā austeritate initiū sumpsit. Quā cōgreganonē Gregorius pdictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis sb prima bti petri regula ꝓfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quoꝝ de numero Antonius Lozarius Gregorij pontificis nepos. inde bostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mō asterius a pncipio prima hereditate primū ap̄hauit ꝛ exornauit. Fuere ꝛ alij ea i ogregatōe successores vita ꝛ moribꝰ pclarissimi. Qui religiōs doctrina atz optimis exēplis ꝓ virtutibus sua illustrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapha⁹ cōtareu⁹ venet⁹ postea pmarcha ꝛ alij complurimi.

De hereſi huſſitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida huſſitaz inſania que ſub rege wentzeſlao etatis ſue anno ḡn quage
ſimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem īmo
dum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ pgreſſum hoc loco ꝓſequi animus
eſt. qñ ea peſtis cū pene totam germaniā conturbauit necz adhuc extincta regni
bohemici magnam partē occupat. Rexerant ſcolaz pragenſez primo theutonef
ſid moleſtiſſimū bohemis ſunt hominibus natura ſeroabus atz indomit. Ex q̄
bus vir q̄dā genere nobil ex domo quā putridiſtis vocant apud oxoniā anglie
ciuitatem lītis inſtructus. cū iohannis wicleffi libros offendiſſet quibus de rea
libus vniuerſalibus titulus inſcribit magnope illis oblectabat exemplaria ſe
cum attulit. inter que de ciuili dño. de eccleſia. de diuerſis queſtionibus contra
clerum. pleraqz volumina veluti pretioſum theſaurū patrie ſue intulit. imbutus tam ipe wicleſiſtarū ve
neno ⁊ ad nocēdū paratꝰ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt ſcripta que attulerat. his potiſſime qui
theutonicoz odio tenebanf. inter quos iohannes eunuch obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſere
ſignificat cognomentū mutuatus. Hic cum eſſet ingenio peracri ⁊ lingua diſerta multūqz dialecticis obſe
ctaref ⁊ peregrinas opiniones amaret aude admodum wicleſiſtarū doctrinam arripuit eaqz theutonico
cos magiſtros vexare cepit ſperans eo modo confuſos theutones ſcolā relicturos. Quod cū non ſuccede
ret a rege impetrarunt vt pragenſe gymnaſium ritu pariſienſis gubernaref. Ea res magiſtratū ſcole theu
tonicꝰ abſtulit. Quam ob cauſam cōmoti magiſtri ac diſcipuli theutonici generis ītereuntēs adacti vno
die ſupra duo milia pragā reliquere. nec diu poſt ceciderūt tria milia ſecuti apud liptzk miſne ciuitatē truū die
rum itinere a praga diſtantem vniuerſale ſtudiū erexere. quod ab alexandro pontifice pmulegijs munitū
ac confirmatum fuit. ⁊ illuſtres duces ſaxonie dotatū ac ſtructuris exornatum. a quo liptzk in cunctf au
gmētū ſenſit. Bohemus ſcole ſue gubernatio libera patuit. q̄z pceps habuꝰ eſt iohannes hus lingua
potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi ſatis fidei cōpactum ſibi exiſtimauit venenū quod iam pridem
occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in medīū attulit aſſerēs in eis omnem veritatē
pineri. adiecienſqz crebro inter pdicandū ſe poſtēz ex hac luce migraret in ea loca proficiſci cupere ad que
wicleffi anima gueniſſet. quem virū fuiſſe bonum celoqz dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra
ginta quatuoz articuli in eius libris reperti ab archiepo cantuarienſi ⁊ aliis epis ⁊ doctis viris condē
nati. wicleff exhumatus corpus cōbuſtum fuit. Sequebanf tamen iohannem cleri ſeruie omnes ere alt
cho grauati ſceleribus inſignes ⁊ ab eccla catholica recedentes ipam valdenſiū ſectā ⁊ inſaniaz amplexi
ſunt. Huius peſtiſere ac tam pridem damnate ſactionis dogmata ſunt. Romanū preſulem reliquis epi
ſcopis parem eſſe. Purgatoriuz ignē nullum inueniri. Vanum eſſe orare pro mortuis ⁊ auaricie ſacerdo
talis inuentuz. Dei ac ſanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenſſe. Sa
cerdotes pauperes eſſe debere ſola contentos elemoſina. Auricularem cōfeſſionē nugacem eſſe. Suffice
re ſua quēqz deo in cubili ſuo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vſum. Sacerdotē quocūqz loco ſa
cruz xpi corpus ꝓficere. In canonicis dotis fruſtra pateri. Jeiunijs ab eccleſia inſtitutis nihil meſſe me
riti. atqz alios pleroſqz errores edixere. ¶ Sed attulit nouam peſtem petrus de ſenſis. id eſt oppidū miſ
ne ſuper albim ſitum. qui apud eccleſiaz ſancti michaelis populū predicādo inſtrueb at. iacobellū miſnicū.
aggreſſus mirare aūt doctum virū errorem alīū nō animaduertiſſe. cōmunionis euchariſtie in qua ſb vna
tm ſpecie diſcum corpus miniſtramur. cū apud iohannē euangeliſtaz ⁊ apoſtolū xpi ſub duplici ſpecie pa
nis ⁊ vini ſummi debere videaf. Cōmotus his iacobellus in veteribus codicibus dyoniſij ꝓſerum ⁊ cy
priani cōmunionē calicis laudatā inueniſſet publice cōmouere populū cepit ne cōmunione calicis quo
quo pacto negligerent. Huic hereſi conſenſere haud modica geſcientes leticia quod articulum inueniſ
ſent in euangelica lege fundatū. Inde varia attempta fuerunt vſqz ad concilū conſtantienſe ſine fructu
Apud eē glatouiam nobile monaſterium fratrū predicatoz extra mēnia oppidi ſitū a fundamentis deiec
tum. eaqz prima eccleſiarū ruina in huſſitarum nomine facta. decurrit in eccleſias monaſteriaqz paſſim no
bilſſima ſuperis dicata templa. ferro atqz igne vaſtanf. Per idem ferme tempus ſurrexit ⁊ alius pſeu
do ſacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonſtratenſium ipius monachus ⁊ in ome ſce
lus audax. cū neqz bene ſapere videreꝰ monaſteriū carmelitarum inuaſit. Sophia interim anxia quo pa
cto poſſet ereptis nunciis ac literis ſigiſmundū vocare. vicinorum auxilia petere atqz in omnes partes
mentem dirigere. Sigiſmundum malo vſum conſilio in turchos qui ſe iam prius caſtris exterant arma
re prius mouere qnā bohemiam petere libido inceſſit. qꝫ ſi mox exercitum pragam duxiſſet anteqz vires he
reticorum coaluiſſent nunqz ea incendia germaniam exuiſſent. At ille cū turchos laceſſere parat bohemi
am amiſit ⁊ hungariā non defendit. Expropter cū ſerū eſſet eius auxilium regina ex theſauro regio copi
as cōparauit. arcem firmauit. pugnatūqz deinde die noctuqz quīqz diebus ſeuiſſimis aſſis. multi vtriqz
ceſi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuſte.

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Iohannes ceus nomīs vigesim⁹ tertius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij diaconus cardinalis hoc anno ꝓdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui seribant id sactū violenter esse. qm ⁊ legatus bononiensis esset armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝑ stationē habuerat. vt si ꝓcario id obtinere nō posset minus ⁊ annis tandē consequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare volut. date inquit mihi petri damides ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id ḡuis patribus displicuisse. vtq; est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamq; dignitatē semp aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iurīs peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atq; ineptus. ⁊ rex gerendarū experientia magisq; vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmorat⁹. ⁊ postmodum romā ꝑfectus est. fuerat eīm illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbem fuit. post hec apparatus sacti. missisq; aduersus ladislaum copie. duces militie erant paulus vrsus ⁊ Vitozza. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore coreptus florentiā petiit. postmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Johannem francisci gonzagam ꝑfectus est. ibidemq; ⁊ laude ⁊ etemone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallie ⁊ germanice nationis locū ydoneum eligerent. Constantia igit germanie vrbs ydonea est visa Eo ꝑficiscunt omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū supueniente sigismundo multa cum eo pontifici obiecta sunt. quoz causa mutato habitu familiaq; clanculū noctu fugiens.

Cū iam amplius quatuoz mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. tutu friderici ducis ꝑ viam rerentus imperatoz tradit ⁊ in insula sancti marci in carcere cōijcitur. Causam fuge concilium dūquirere tum cepit. ad quadraginta extinte capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu dejectus. ad ludouicū igit bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandē eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis alue florentino rogaret iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijcuens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea būlitate cōmotus. primus cardinalis efficit tusculan⁹. Nec annū integrū supstes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in dūi Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epi ex cardinali diacono in constantiensi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinalū consensu pontifex creatur. Is eīm a teneris annis cura parentū morbus et litteris imbutus. vbi adoleuisset curi pontificio peritij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrocinijs suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtraq; partem altercationes haberent ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semp consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus olīa ad rē pertinētia nitro ꝑfecit modo. Vir ante ne quaq; sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tū ita opinionē de se primus habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas vo non supflua neq; minima reperiret. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolanēsi. Mantuanoz ferrarienūq; rauennatū florentiā venit. bononiā vt ans que se per id tps in libertatē vendicarat. florentie vo biennū fere resedit. opportuno loco ad rē ecclesie componendā. Nā ⁊ cū bracio q ecclesie oppida plurima occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusq; post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbiq; recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē habiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desiderans quenit. vniuersa vbe eidem obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē haberevidebat. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosq; mores ita animū adiecit vt breui qualescens meliorē faciē ꝑ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia mortuus. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepelit q; eius mandato in basilica constantiana ante capita ap̄loz sepulchro eneo. comitante populo roet clero nō aliter flēte q; si eccla dei si vrbs roma vnico atq optimo pnte orbata fuisset. vacat tū seces dies. xij.

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imperatoris filius. natione bohem⁹ ori
gine teutbonicus hungarie ꝛ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege
anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem
strenuus ꝛ ad omnia pagenda pmptuosissimus. princeps singulari prudētia.
magnitudine animi. beneficentia ꝛ liberalitate insignis. corporis quoq; maiesta
te ac decore illustris. Erat eñ pclara facie. indutus speciosoq; atq; robusto corpore
magnitudineq; animi siue pace siue bello eximius ac in erogando pfusus. Is
suscepto regē statu cū comitatu maxio vniuersam ferme cisalpinā gallia sedādi bel
li causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. In
ter que illud pclarissimū qp ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto a
pud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā an
gliam eius rei causa pagrans vt erat xpianissimus cū tota xpiana respublicā
ppter scismata labefactata conspiceret omniū nationū consensu pstantie concili
um indixit. vbi iohanne pdicto. gregorio. xij. ꝛ benedicto nono pontificib⁹ abi
rogatis. electoq; martino quinto vniuersam respublicā xpianam sua industria
suoq; maximo labore cōponere studuit. Mores etiā secularium qꝫ clericoꝝ (nimia
tam licentia labefactos) suo beneficio ꝛ virtute in meliorem reduxit formā. Vitol
do lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vi
ta decessit qꝫ solemnia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹
beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restituit. wentzeslaū bohemie regē
germanī suū qp regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custodi
tum magno reipublice malo quidā bohemie carcerebus surripuerunt. Ceteruꝝ
bello prosperius infeliꝝ. quem Jō turchi dum tarat sed bohemi sepe acie fuderunt.
Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa
duos ꝛ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellassent gladio
peremit. Ob quā rem ꝛ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est.

Linea imperatoꝝ Sigismundus

mulieriq; vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni pceres supplicū decernerent
sed no defuit capto in extremis rebus prudentia. q̄ vt erat facundia preditus ꝛ potens mulieri longe me
lius esse ostendit regū sanguinē conseruare qꝫ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit
vxorem. nec deū postea compatis auxiliis regnū vendicauit. de pditoribus supplicū sumpsit. mulieris
vidue filios ꝛ honoribus ꝛ opib⁹ inter primos regni pceres cumulauit. Bohemia post multas calami
tates vix tandem portus est. Alberto duci austrie generi suo moriantam ne defensore careret dona tradit.
Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico
burggrauio nurmbergensi dono dedit. Varia aūs fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In sen
um deniq; pductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam
venies mediolanū ingressus. inde p etruriā ad senenses trā sijt. a qb⁹ honorificētissime exceptus apō eos
aliquod menses egit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tā
dem romā abiens ariminū petijt. Hinc p ferrariensem agrū iter faciens mantuā puenit. vbi aliquot im
moratus dies Jo. francisco gonzagā mantue dñm marchionali dignitate insignijuit. Hinc cum venetis
pace facta alpes ptransiuit ꝛ basileā petijt. dissidioq; patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus, sedato.
vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orpbanoꝝq; cede legatos in bohemiā mittit. hortat regni
quietes. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēq; suū salutant. Exinde poscentibus bun
garis nauibus p danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ prici
pibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec mora
tus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigis
mundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ꝛ. xxx. supra millesimū ꝛ quadringentesimū ab ortu sal
uatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat extremis honoribus exceptus est. barones ac ciui
tates iurauerunt. ꝛ magistratus quos ipe constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicates ꝛ monasteri
orum abbates. Jamq; reges ei populiq; xpiani de recupato regno congratulabant. Eugenius quoq; pō
tifex maximus aureā rosam indicē sue lētie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exugete
morbo senectutis incomodū. Barbara speratrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Hu
lier tā anus nouū contugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis
femine excogitatus. in Moraniā se vehi iussit vbi rū filiā anteq; vita excederet. Illa cuz viro Alberto ad
eum in austriatē venit quā Enoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primo
res rogat vt supremā suā voluntatē exequāt. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit
dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicoꝝ manus defecit. Cor
pus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit pruisq; amplius inuale sceret cardinalem vintoniensem natione anglicū regia stirpe natū in germaniā profiscisci iussit. qui cō tra bohemicam labem in arma concurreret. Cui ꝛ imperator adiunxit fuit. Instituūt sunt tres exercitus Saxonie duces. ꝛ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scōm ex francoibus constitu tum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio pfuit otto treuerensis archiepūs. quez renenses secuti sunt Bato arij quoq; ꝛ ciuitates suevoꝝ imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. iuncti sit castrametati sunt. Sed cū hereticj collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciaret nō visum hostē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis ꝑcibus vt redirent in hostē hortat. quod cū frustra niteret vix siluā egressi supueniētes bohemi postremū agmen lacessere ceperūt. facta ē ꝑ fusioꝝ fuga. machinis quoq; bellicis ponti sunt. Exin multā populati. Cū frāconiā redirent ne brandebur gensem agrū nurmbergensemq; vastarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigismundus his co gnitis nurmbergā ꝓfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq; pontifex maximus Julianuz cardinalem sancti angeli ītis ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā misit vt bohemis bellū inferat. ꝛ aduemente tpe in basiliensi ꝯcilio quod ꝓpe diē futurū erat sede aplica ꝓsideat. Is germaniā in gressus mox nurmbergā ad Sigismundū se consert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuene rant. ceterū est noua in bohemos expeditio ad octauū kal. julij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeret. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes ꝛ albertus principes brādeburgenses cū patre. Herbipolenſ. babenbergenſ. ꝛ eystetenſ. epi. ꝛ imperialū ciuitatum magistratus. Treuerenſ. ꝛ colonienſ. archiepūs auxilia miserant. ꝛ cū his ꝓuinciaꝝ suaꝝ primores sexa. xl. milia equitū fuisse tradunt. Ingressus cardinalis numerosum exercitū ducens multas villas oppidaq; be reticoꝝ diripuit. Bohemi qui iā prādē hostē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. in terea siue ꝑdito in exercitu fidelū fuit (qō plurimū putauere) siue maius sua sponte metes hoīm pauor in uasit totius castris trepidatū ē. ꝛ primū hostis vltus in ꝓspectu datus est sedissima capta fuga. mirat iulianus vnde hic timor. Suaderet vt fortia aīo hostē expectarēr. ꝯ frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt ra ptim signa ꝛ rapido cursu fugā maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti ꝑda potit⁹ ē. Albert⁹ au stricꝰ dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē raptim ex austria copijs in hereticos duxit. ꝯ fuga cogni ta ꝙ mortaliā que nō dū ei parebat infesta signa circūferens. xxx. villas serro ꝛ igne delenit. oppida vi cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq; gentē illā afflixit vt fugū eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionē id sequi teneret qō basilicenſe conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq; concilium celebrauit.

Ordo nouus canonicoꝝ regularū ꝛ congregatio sancte Justine ꝛ Hieronimi.

Ordo nouus canonicoꝝ regularū apud ethruriaz in lucēsi agro monasterio frisonarie initiū sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranē sis appellata est. ꝛ speciali priuilegio canonicis regula ribus diī augustini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidē nigrā cū nigro scapulari biretoq; nigro sum psere. ꝛ albo scapulari deposito camisea lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la camisia ꝯgnominant. Habuerunt aūt viros plurimos om ni doctrina ꝛ eloquentia ꝛ sanctimonia celebres.

Congregatio etiā sctī benedicti que sctē iustine nūcu pat hac tempestate in puincia tarulana apud pa tauinā vrbē in monasterio sctē iustine primo ꝑ ludouicū barbū patricium venetū initiū seu reformationē accepit ꝛ ad viā veritatis reduxit ꝛ ad regulare obseruantiā ꝑduxit. que congregatio viris ꝑstantissimis ꝛ locis domuscz tā tpalibus q; spualibus excrescens. Eugenius quartus pontifex eā maximis priuilegijs ditauit. deinde in ea innu merabiles viri nō modo initiū ac sacre theologie doctri na. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q; latinarū ornatissimi fuerunt.

Ordo ōnicz monachoꝝ eremitaz diui Jheronimi ꝛ iā patrū institutis collapsus a venerabili viro lu po hispalensi eius ordinis generali ꝓposito nouis insti tutoribus ex dictis beati theronimi instauratus ē. quā martino pape obtulit ꝛ pontifex confirmauit. qui sub re gula beati Benedicti militant. ꝛ ipa p omnia viuit. nisi q; griseo colore in indumentis ꝛ romano officio vtuntur. Magne optionis in ecclesia dei extitit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū ius aduesperasceret. eaqꝫ in regia recōdita fuere. Cum cubitū esset cesar. dū cogitat in quem nam vsum eam pecuniā conuertat. somnus eū destituit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. consiliarios duceſqꝫ multū huc accersite Vocati proceres in media nocte trepidi. timebant enī ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adeūt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta arcba inter eos qui aduenerant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mihi somnū ademerat vobiscum exit.

Concilium constanciense

Oncilium generale apud constantiam sucuoꝝ vrbē ad scisma tollendū quod nouē t triginta annis pdurauerat Sigismundi cesaris iussu t industria Anno dñi. 1414. congent. in quo quinqꝫ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū suffragijs decernebat id rta ratū erat atqꝫ p sconem aut p notarum publicum p cuia enunciabat si omniū consensu postea confirmatum fuisset. Eo quoqꝫ pfectus Johannes pontifex admonentibus tū quibusdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qđ etiā contigit. Proficiscens tū cū viris quibusdam in omni genere doctrine pstantibus diu multumqꝫ germanos disputationibus incertos t ambiguos tenuit quod potissimū decernerent. Verū sugueniente sigismundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet potestate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Gregorius vo carolum malatestā legatū mittens sponte se abdicauit. Benedictus discussa aliaqꝫ diu re pontificatu tandem priuat. reiectisqꝫ nationibus que cū eo sentiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonulle hereses damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus

patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo pincia sanari possit. Condemnata est igit iohannis wicleff hereſis t duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus t heronimus eius discipulus tanqꝫ hereſiarche. Eūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos scismaticos t ad restituendam ecclesiam ac emendandos xpianoꝝ mores multi prelati principesqꝫ pstitissent. Tādem de eligendo nouo pontifice sermo habitus est. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros sex deligi pbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingressi deligerent. Anno igit millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus nouembris conclaue ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus t triginta. nationibusqꝫ omnibus pter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otho columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniū letitia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismūdus omnibus gratias egit. ante pontificem pstratus summa veneratione pedes exosculatus est. quē pontifex amplexus non secus ac fratrē habuit gratias egit q̄ sua opa pax tandē eccle dei reddita esset. His gestis cū per annū in concilio pstitisset t multa ad xpianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē anno xpi. 1418. concilū pontificis iperatoriqꝫ iussu dissolutū fuit t in pace abiere.

Jo. gerson cancellarius parisiensis

Iohannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit t in concilio constantiēsi nō nulla pro rege francie t aliis absoluit. vir admodum doctus. theologus summus. parisius sacraꝝ lraꝝ christianissimus doctor. qui scripta varia t libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandem anno dñi M. cccc. xxix. superos pecijt die. xij. iulij.

Caspar slick cancellarius trium cesarum

Caspar slick dominus inter principes denominat' matre italica ex comitibus alticollis agri tarusini patre theutonico natus ex familia lazana pincia Frā conte. ingenio dextro. facūdia suaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem simul atqꝫ fortuna atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triū cesarum successiue regnantiū cancellarie pfuerit. Untus ex ducibus sleſie silia sibi in matrimoniū tradere non recusauerit. Sigismundus egram illi t cubitū t alia i frā

contibus op'ta dono dedit. Albertus in hungaria caleſtum t albam ecclesiam. Fridericus in austria gretzū. Versatile pfecto ingenū t nature bonitas singulis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia vluere potuit. Huius amicicia vsus eneas pius episcopatum tergestinū. vnde reliquę dignitates puenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia t apud carmelitas cū coniuge sepultus.

Constantia vbs germanie non admodū magna ꝫ opulenta atq; formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipius vrbis porta ad germanos ptinet. Vtraq; pontē crebra edificia secus alteram fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaq; castella t vicos vndequaq; p ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac pspicuo. pisces sert varios quidē t multiplices. sed ꝓ tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extenditᵉ. Rhenus em curiensez pcurrens agrū dū sines constātiensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet t acronū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hūc nunc a loco t dominijs sortiti nomia. superior constantiensis. t a castro t eⁱ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoiatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vo antiquitate t origine aues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aut sui nomen t memoriā. nedū vrbis tenere videntᵉ. Si tamen diligentius pscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas ītam continentem. Ex quibus apparet a constantio constantīn patre. q̄ a diocleciano t maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncupareᵗ. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetq; vulgus opinio esse sanctuariū quoddā ꝑcipue religionis. ita mulierale t cetera imperita turba fucandis per eā manibus t ad faciem refricandis. tam litteras pene totas ex tabula delenerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoz christi sed persecutoruz christiane fidei nomina. Mores quoq; t instituta quitans sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ꝫ in priuata domo sua t consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusq; animaduertendi potestatē hz. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agat. astant in pcilio hūj quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vincula adducunt. ibi t accusatoribus t defensoribus dicendi contra reus. t pro reo sa

cultas dat. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscit apud hunc magistratū et eius consiliū. quia liberā iudicādi potestatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaq; si qui diserti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimū et gratia et dignitate in ciuitate possunt. Vniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij enī sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis officiis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti reddituibus alunt. Equestrem dignitatē obseruant. Si quis plebeius factus ad equestrem locū peruenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo urbana ri. aut pollui dignitatem suā arbitratur hoc eū facere permittit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis finibus consistit. Cū equites ad mercaturas et sordidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad equestrem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Gubernatio tamen reipublice communis est plebeis et nobilibus. ¶ Ad septem militaria a constantia a transitu vero alpiū .xx. milia passuum oppidū extat Velchirchū id est opulentū atq; vrbanū. Edificia habet speciosa. vinetis et pometis plurimū abundat. Flumen quoq; urbem orit in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia transit fit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens et suo gurgite et multoz incrementis adiutum ingens et robustū occurrit inter orientem et septentrionē recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam et viridē cursum rapidum. alueum arenosum. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

FErunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani et angli. quoz suffragijs omnes concilij res gestę sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes .xxiij. summus pontifex et Sigismundus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. psbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales quatuor ordinum. Duces. xxiij. Comites ci. Cōmunitates quoq; vrbiū tam ytalie q̄ germanie superiorus et inferiorus. Post electionem vo Martini Sigismundus concilium ingressus nullo habito dignitatis siue respectu gratias omnibus cum lacrimis egit. q̄ necessarium reipublice xpiane prope extincte elegissent.

Johannes hus bereſi arcba

Johannes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomētū mutuat. Hic cū eſſet ingenio pueri ⁊ lingua diſerta multūq; dialitices oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Hinde admodū wicleſtarū doctrinam arripuit. Hieronimū hominē eloquentē conduſa pulū prage habuit. Placuit ſigiſmundo imperatore ſuadente patribus in pcilio pſtantiēſi vt bohemia ſanari poſſit iohanne ⁊ hieronimū ad ſynodū euocari. qui cū ceteris eius regni doctoribus. tū quia doctores ac bereſium principes habebant. voluerūt ambo nō tā verecunde aliena diſcere q̄ ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in pſeſſu patrū. Johānes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior hieronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. ſepe cū his colloquiis habuere. dogmata eoꝝ a lege diuina alienа eſſe monſtrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quā eccleſia velient. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſtarū inſania ne ſed areut. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. poſſent in pſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublime conſequi locum. Bretere in pposito pinaces bohemoꝝ animi. ſeuerantes ſc ſanctj euangelij emulatores. ſe xpi diſcipulos eſſe. Romanā eccleſiam longe a traditionibus apl̄oꝝ abiiſſe. que opes ⁊ delicias ſectaret. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarū bona que xpi pauperibus deberentur per laſciuiā luxuq; pſumerent. Primores magne ſynodis vbi ptinaciam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoim animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reſecanda cenſuerūt. Lata eſt in conſeſſu patrū aduerſus contumaces ſententia eremandos eſſe q̄ doctrinā eccleſie reſpuerēt. Prior iohannes igī pbuſtus ē. ibero nimus. cce. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cū reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis huſſi dudū ad ignem damnati virū illum iuſtū ⁊ ſanctū appellans illa morte indignum. ſe quoq; paratū quoduis ſupplicū adire ſorti animo ⁊ conſtanti. Multi illū acceſſere viri eruditiſſimi. pcipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cū ptinacius in erroribus pſeuerabat p cōſilium bereſi damnatus ⁊ igni pbuſtus iocunda fronte ad incendiū pperauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philoſophoꝝ tam forti animo mortē peruliſſe phibet. Cineres exuſtorū ne raperent a bohemis in lacū proiecti. diſcipuli eoꝝ ex eo ſolo terrā abſtulere in quo ignis fuit. eamq; veluti ſacrā ſecum attulere in patriā. Johannes ⁊ hieronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eiī in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoꝝ ſequaceſq; omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defuncto

Jobannes rochezana

rum conſecrant. celebrandamq; quotannis decreuerunt.

Johannes rochezana bereſiarcha apud bohemos p lōgā tpa pſidiā ſeminauit. Oppidulū eſt pragenſis eccleſie nō longe a pelzna cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuq; tenuiſſimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq; victū querens grāmaticam ⁊ dyalecticam didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagogus fact⁹ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaq; pmptus eſſet in collegio pauperū recept⁹ auditor iacobelli fuit. Poſtremo pſbiter ordinatus pdicare verbū dei pragenſibus cepit. Et oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noie ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad baſileā miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus reputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmūdo p̄o tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor pbiteris nomine totius cleri ob edictā romane eccleſie ſeſe ptestare pſeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ p legatos palij in eccleſiā introduci rochezane pfidie ſue non īmemor altare accedēs diuina re pacta vni quē iuſſerat ex laicis adeſſe ſacramentū ex calice tedit. Cuius alter ex concilio legatus id ſibi nō licere aſſereret. in quo errore pſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonbardus aretinus

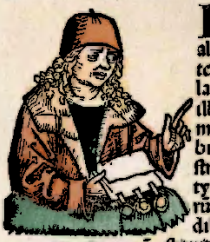

Leonbardū aretinū pbm ⁊ oratorē ac hiſtoricum elegantiſſimū ac pbatū tēpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo q̄ innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſq; ad palū Conſtantie ſumma integritate fide ſecretarij officiū adminiſtraſſet. deinde a florentino populo acciſus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſq; ad extremū vite tps geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiā oibus pferendus eſt. Cū eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ ſcribere voluit. ⁊ pmo cū adhuc grecis autoribus operā daret Baſilū de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Vitā q̄s virorū illuſtriū in plutarcho ⁊ vitā acerois ppoſuit. Trāſtulit q̄s libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicū ethicoꝝ politicorū libros. hiſtoriā gothoꝝ edidit. volumē etiā eplaꝝ ac ſui tpis hiſtoriā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius hiſtorie cā ſenatus ei ſingulare premiū vſq; ad mortē pſtituit. Que q̄dē mors fuit anno dñi. 1443. cū eſſet etatis anoꝝ. 74. Multa pterea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ipius ingenij vis apparet.

Poggius florentinus

POggius florētin⁹ orator facūdissim⁹. Et liras aplicarū scriptor dissertissimus. hisdē tpibus. Et ipe ob singularē doctrinā t dilēdi lepotē. cū rome tūcz ystantie vbi cōcilū habeb at atcz alijs in locis maximo habitus in precio Exīstcz in cōcilio quibusdā oīno deputū reperit. in monasterio qne cōstantiam hūc florentinū pter ingenij t eloq̄ntie ipius claritatē. Lū p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiū optime gessisset. ad se vocatū summo honore exceperunt. t honorarūt. Composuit aūt hic sunebres oīones ac alias plurimas. Et libr facetiarū t epl̄arū. Et e greco dyonisiū siculū t alios latios fecit. De situ mdie lubrum edidit t alia multa.

GAsparinus bergomēsis ex barzitza ruscino natus. Grām̄aticus q̄dem t rhetor celeberrim⁹. Hūjs tpibus apud venetias ob singularē doctrinam in pcio exīs. eriaz liras latinas seminorinas q̄si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes ginoti ediscēdi gr̄a ad eū cōfluxere. Audita et⁹ fama philippus mediolanēsiū dux eux mediolanēsib⁹ edocēdis padua t venetia euocauit. vbi ciceronis quetuscz codex interitū euasit. In q̄ tres libri ciceronis de oratore t epditi quos oblitatos multo labore suppleuit. defectus q̄s in quintiliani de institutionib⁹ t Lycerone de oratore emendauit. Ortographiā l lingua latina cōposuit. Habetur q̄s et⁹ epistole t ofones elegantes. Cristoforus quoq̄ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus t eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antonius de Butrio

Antonius de Butrio p̄ria bononiēsis petri de ancharano q̄ fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̄ ceteris decretales t elementinas optime explanauit. duoq̄ repertoria ad ius ciuile canonicū ac pmentia cōposuit. ac etiā pcilior⁹ op⁹ p⁹ se reliq̄t

FRanciscus zabarella natione paduan⁹. ro. eccle cardinalis p̄sbyter. iuris pōtificij p̄sultissimus. Tur p hoc tpus dignitate suā vt plurimū decentius t pudētia plurimū exornauit. Is cū doctissim⁹ t eloquentissimus haberet copiose in decretalib⁹ ac clementinis multa edidit. t alia q̄dā memorabilia digna p̄posuit.

Antoni⁹ de butrio iurisdoctor

RAphael fulgosius natione placentinus excellentissim⁹ iurisc̄onsultus. tēpestate hac nra ad declarationē iuris ciuilis pmētia. Sup digesto t codice cōmentatus ē. ac p̄silior⁹ op⁹. Raphaelis q̄s Cumanū iurisciuil⁹ p̄sultissimū cōtemporaneū fuisse cōstat. Qui in digesto veteri nūta t p̄silior⁹ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriusq̄ iuris doctor p ipm tp̄s apud bononiā insignis t clarus habitus sup primū secundū t tercū decretalium accurate scripsit. Verū q̄s ac clementinas eleganissime cōmentatus est. ß t in infortiato ac digesto nouo q̄dam cōposuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie notissimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuiēns⁹ egregi⁹ medicus. hac tēpestate florut. Quē dicūt cūctos qui pbiam t medicinā p̄fessi fuerāt excelluisse. Et preterea sup primū canonē Auicenne. Et sup eiusdē affortismis t Legni optime t egregie scripsit. Libellum pterea de intētione graduū formauit. t ear remissione cōposuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HUgo senēsis vulgat⁹ medic⁹ post cū diuina q̄dam ingenij t medendi gr̄a. Hoēs q̄ añ illū i cebruria floruerūt excelluisse credit. Qui sup primo Auicenne t aphorismi hyppocratis scripsisse dr. Et cosilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipe hec tp̄s reddidit clarissima. Cui p̄neū nomē erat Nicolaus ex catbania vrbe oriundus pōtificij iuris t phie principis⁹. prio apd senā cebrume vrbē pōtificū ius edocēs. Cū ingenij eēt clarissimi p̄clarissima monumenta in iure post se reliquit. Unde t decretales oēs plurimis volumnibus t egregijs sup oīnes declarauit. Et⁹ q̄s extāt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara Sigismūdi

BArbara Sigismūdi spator⁹ cōiunx ex domo ciliē si quāuis senectute cōfecta post obitū mariti nouū cōiugiū iniete cōplexa. Captiua t spatorū cadauer vna vehit miserabile spectaculū t būanar⁹ rez singulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas i tāta rez nouitate p̄nt hunc defuncti regis corp⁹ fletū elicit. Inde regie vincla cōmiseratōes excitāt. Libera deinde bohemiā se recepit apud grecū regie. Ibiq̄ inter greges exoleratoz cōcubinos cōsenuit. nobil⁹ genē. infamis vita mulier. In tantāq̄ demētie cecitatē plapsa ē. vt sctās vgies q̄ p fide ihū morte sbiere stultas publice ꝓpellaret. q̄ voluptat⁹ gaudia gustare nesciērūt. Nihil deūs homi suū esse dicebat. nisi voluptates. p⁹ hāc vitā aliā eē negabat. Et ꝛcrure alas cū corpe asserebat. Hz hāc tā sceleste semināt i domicilio berencoz ex peste apud grecuz defunctā sceleratā t abhominabiles bussitaz sacerdotes. p̄agā duxere. aiz ira sua sacra regū tumul⁹ diuidē. Nō sunt fgib⁹ septe leges. nec q̄cz i bohemia ū gumsū. sunt i cebauste ubidis mulier. ācillas ieiunātes t orātes increpauit. qō corp⁹ fruſtra macerarent. Fictūcz celi numen placere vbis crederent. Uiuendū suauiter dū vita suppetit, fruendumq̄ voluptatibus.

Barbara comitx Sigismūdi

Anno mundi. 6630. Anno xpi. 1431.

Linea summoꝝ pontificũ

EUgenius quartus papa. pña venetus. familia candelmeria ppcari ꝺdes ß antiqua. pñe angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno ḋcto notas marcij põtifex creat. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini baptus canonicus ꝛgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ꝛ eũ secum romã recusantẽ duxit. ꝛ primo thesaurarũ fecit. ꝛtinceps epm senensem. post i cardinalẽ retulit. ꝺmũ pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinã vitã mutauit. Pcipio aũt pontificatus sui malis cõsilijs ductus. diuina hũana oĩa turbauit. Nã ꝛ pplin romanũ ad arma excitat. Et cõcilio basiliẽsi vñ infinita mala orta sunt auctoritate cedit. approbatis coꝝ p litteras aplicas decretis. Ver postea ad scipm rediens oĩa prudenter ac constantissime egit. Vir aspectu insignis ꝛ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusq eloquens. modice litterature. multe cognitionis histore pticm. liberalis comes. rũ vel maxime in litteratos. q̃ familiaritate delectatus ẽ. Nã leonardum aretinũ cancellariũ poggiũ. aurispã trapesuntiũ. blondum viros doctissimos secretis suis admisit. ad iram nõ facile mouebat ob iniurias illatas. ꝛ maledicẽtiũ boim. aut mimos ꝛ dicteria scribentiũ. gymnasia oĩa q̃ diligentissime fouit maxime romanũ. ad qõ oĩe genus litterature addidum. religiosos mirũ in modũ dilexit. eosq opibus ꝛ immunitatib⁹ auxit. bella aũt ita amauit. qõ mirũ in pontifice videri debet. Et delphinũ caroli regis francie filiũ cũ magno equitatu i basilienses cõcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ẽ cõuentus ille. Constans ꝑ tereas in pactis seruãdis ẽ habitus. nisi ꝺ pollicitus fuisset qõ revocare q̃ ꝑcere facilius esset. splendidus in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocaret. familiares hũit admodũ paucos. ß viros doctos. Et q̃ opa in grauibus rebus vti posset. Imperator sigismũdus cuꝝ sex mensib⁹ senis substitisset ad eugenij cõuentus iuito ei eo federe romã ꝑfectus. Corona imperij donat. verũ mortuo sigismũdo imperatore a q̃ basiliense pcilij inceptum habuerat. Creatoq ab electoribus alberto austrie duce conatũ ferrariense inchoauit. eo profectus imperator grecoꝝ ab eugenio suscepti ẽ. inde florentiã transtulit. Exornare deinde ecclam tri edificijs ꝛ sacellis ẽ aggressus. vt ex capella pontificia ꝛ eneis sancti petri valuis apparet. Mortuꝰ aũt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal marcij. ãno. M. cccc. xlvi. Vir ingenio ꝛ gestis rebus insignis. etatis sue anno septuagesimo quarto. q̃ anno btũm Nicolaũ tolerantiũ in sanctos retulit confessores. Sepelitur q̃ in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugenꝰ iacet hic quartus cognomine nobile cuius. Testant vite splendida facta sue. Istius ante sacros se pbunt altet ab ortu. Alter ab occasu eet sat vterq pedes. Alter vt accipiat fidei documeta latine. Alter vt aurato cingat honore caput. Quo duce ꝛ armeniꝰ gratoꝝ exemplia secuti. Romanici agnoũt ethiopesq fidem tẽ.

FElix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basiliẽsi pcilio philippi ducis pcuratione depositꝰ. Et in salmate pontifex electus. sedit annis. 9. quo etate eucstigio magne sedi tiones in eccla dei exorte sunt. cũ xpiana respub. intestinis diuisa. aut felicẽ aut eugenij segret. Essentq qui neutrales vocarẽtur. q̃ neutri obtemperarent. Hic itaq felix primus sabaudie dux fuit. q̃ patris comites appellabant. Et hygismũdo cesare titulo ducatus obtento. cũ annis ferme. xl. post pñs prouincie gubernacula tenuisset. Aucto pño imperio. parta undiq pace. ac demũ relictis principatus gloriose fastib⁹. in remũ se recepisset. cũ sex virtis equestris ordinis etate etiã puectis. nudo ꝛ pompis et⁹ renũciasset. ad regalie locũ tanq paradisum delitiar⁹ sibi delegit. Cũq eo in statu vitã celibem in terris ageret a basiliensi cõcilio pontifex electus fuit. barbã totondit q̃ pinissum nutriuerat. Ducatũ primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanq rõne pcil ecclie coronat⁹ ẽ. celebrauit sepe diuina bũ dixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ꝛ auctoritate pstites assumpsit. Verũ cũ pace ꝛ bũlitate amator existeret mortuo eugenio põtifice illico nullis pulsatus pcib⁹ nicolai et⁹ successori hũ amissime cessit. Relicto noĩe pape cardinalatus honorẽ retinuit. I pria sua legatiõ de latẽ etc. auit. Deficiẽs demũ in senectute bona. fuit aũt clarissim⁹ pncepis preter gen⁹ ꝛ sue elegãtie formã. acregiam dignitatẽ ꝛ. pmptã eloq̃ntiã moriḃ⁹ integre. vita ꝛ religiõe sctus. I subditos clemẽs. I bello magnanim⁹. ꝛ I oẽs iustissimus. ac demũ numũ felix. si senũ finis ecclesiasticis titulis non fedasset.

Sacrima ß. xxiij. iter eugenij ꝛ felicẽ vsq ad nicolaũ. v. ob varias disceptatiões an pontifex eẽt sup pcilij pdurauit. ñ sine scãdalo respub. xpiane.

Solus facta ẽ defectio ꝛ varia bella ꝛ diffidia secuta sunt. ꝛcometa apparuit secuta est occisio hominũ in leodio.

Linea imperatoz
Albertus

Albertus austrie dux. Et ꝑdicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq; rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis impator post sigismundū creatus. impauit annis duob⁹. Ut ꝙdē optim⁹. & in oīm virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq; prestaret. fuit in bellis audax. & manu promptus. Is primo apud albam regalē cū uxore sua Elizabeth kal. ianuarij summo ꝓsensu & applausu ꝑpli coronatus ē. Inde ꝑdie nonas Maij rex bohemie designat. diademaq; suscepit. Inter hec & electores imperij apud franckfordiā quamplures. Eius felicitatē admirati. & sibi suū sanguinē extollere decreuerūt. tomanū imperū alberto cōmendant. Et illi acceptate imperiuz in tussu batonū. & nisi primores hungarie indulgerēt haud quaq; licebat. ꝙbus haud ex vsu videbat suū regē ab eorum⁹ imperare. dū sigismūdus turcoz direptiones ꝓsequitur. ytaliā germaniā ceteraq; ꝓuincias ꝓgrasser. hūgariā turcoz direptionibus ꝓtinsse. atq; ob eā cām uix tuendā albertū obligatū. ne suo in tussu impiuz acceptaret. Vocatū ad regem ꝙ tūc vienne fuit. Multa in vtraq; ꝑtem dicta. Ulcisci ꝓbus ꝓpue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensus dedere. imperū summa ꝓgratulatōne germanoz ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā rediit aduersus turcos qui tasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocus strigoniēsū pontifex diem obiit qui coronā regni & preciosam regni suppellectilē in arce seruauerat. Qua te cognita albertus eo se confert. arx regine dedit. ꝙ dum ibesantū regni corā baronibus ad eam tem selectis recognosat. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. animoq; custodiendā tradit. ceteta obsignatis occludit arcas. Albertus budam teuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amnē & danubiū collocat. inter ea turcoz impator cuncto exercitoq; discessit filio. cuius sororem in matrimonū duxerat domū abiit. Albert⁹ vbi expugnatā synderomā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti caloze vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cuz igit dissinteria laborasset sentiensq; periculū. viennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q; aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter ingressus cū iam strigoniū preteriisset. & in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore ꝓgnante. obsignatoq; testamēto. in villa q longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate & fortitudine darus. qui magna de se xpiane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de sua virtute cōcepe/ rant pulerrime spei breuitas vite nō sinit. neq; cū biennio toto imperauerat. statuta eius ꝓcera fuit. nerbosum & validū corp⁹. facies terrifica. moze gens crasa barba. fuprius labeū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro gratis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. corpus eius in alba tecondituz est.

Concilium Basiliense

Oncilium Basilee anno domini. 1438. Eugenio martini pontificis decreto congregatur. ꝑmo mō lente & pua admodū frequentia. auctoritate q; martini nutritum inde turba plutima cōuenit. epoz & aliorz prelatoz cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio decesserāt. videlicz placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi byspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio genetali ibi reputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad exturpationē heresis bohemoz & reformatione ecclie ob qō ordinatum fuit. Tum pontifex incepti cura distractus. Et quod in bellis vndiq; premeret. Et qō Basiliense concilū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo byspanie gallie germanie pannonieq; principibus. Qui omne reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo ꝙrem bononiam transtulit. cardinalū oim ꝙ secum adeo tant consensu. Sed imperator aliiq; principes & prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemperarunt. Uerūetiam eum bis terq; moquerunt vt basileam ydoneam. a mattino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in cū acturos vt in ꝓtumacem. Eugenius cū duobus quid potissimū decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista inre consulto pata unoq; equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugen⁹ ꝓtinatus. & Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Concilū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. ꝓter sesima subsecutum. eugenius cognita insuetia. Delphinum caroli francoz regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cuius impetu ꝓuentus illico dissipatus est.

B

Basilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissima ac. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. eſt Βασιλικος. grece regalis sonat. inde apud grecos ΒΑΣΙΛΕΙΑ regnum dicat. Vel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuisse basiliscũ. Et post a. defectionem nomẽ vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit. et eã pene medĩã diuidit. põte tñ simul vrbis ptes vnũtur. Is fluui. germanie celeberrimi. ex rheticis alpib. ort. Qui varijs mõtũ impedimentis ineratus. cũ ruinis coartat. terribili fremitu eluctuat. precipue ꝑ oppidũ Bchaffhusen. ingenti impetu ꝓceps ruit. Et ĩd oppido Lauffenberg altatus petris. spuma albissima ꝑ fremitu et collisione apparet. Tandez atrox spumans amplo iurgite ad augustã rauricã. vsq; et basileã euolnitur. Et eã in duas ptes diuidit. Cumq; ꝯs ponti ĩ occulto insidiat. cũ terremotib. sepenumero quassata sit. Tertiũ eñ rodit. alueos nouos ꝯrẽs. terrã cauãs. vetus et ags replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã augustã (cui. vestigia supra basileã cernũt) defecisse arbitrãt. Cui. nomẽ basilea a descriptorib. p. ea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã hz. qz mõ nisi hz nauigatoem. vt cũ magnis onerib. ad mĩtas regiones nauigari possit Vr situlã q; diuã ꝙ ne eũ sodalib. a colonia nauigijs p rhenũ ad basileã asceđisse historie tradũt. Rhen. aũt et si accolis multa qñq; dãna ifert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ h vrbs etate nr̃a latericijs domib. pulcerrimis edib. mõsterijs replisq; magnificẽtissimis. hospitalib. ãplis. alijsq; vrbũ neccessarijs cũ mag. ambitu et nicnib. fossisq; pfundis exornat. hzq; agrũ ãplissimũ inter mõtana ꝓstitutũ. q. et fruniẽti vinicq; bonissimi. ẽ. Estq; vrbs celeberrima et ãtiq; euemt ĩ hac. qõ ĩ ceteri ãtiq; vrbib. (q; descriptio ꝓcessit) euenire solet. vt reliqe et monũta qđã vetustissimoꝝ opeꝝ ꝓspiciãt. vez ita ruinis et terremotib. q; ista ac vetustate ꝓ cõsumpta. vt nec ei. figure. nec ad quẽ vsus fabricata fuerint. quãuis diligẽtissimus ꝓspector q; agnoscẽ. Hec tñ mirũmodũ aucta. Et p. terremotũ cursus instaurata. Nouissime nr̃is tpib. bonar artiũ gymnasio ornata fuit. Pri. eñ summus pontifex a. nobis scõs ob loci comoditatẽ post susceptũ põtificatũ in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien-

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt i alsacia. cui q̄dā helvetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro
nicia. Cū ludouic⁹ delphin⁹ vienēsis in et⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq; metū basilien
sibus intulisset. ⁊ suntēses ex sedere socij ciuitatī q̄nos milia militū lectissime iuuētutis auxilio misissent. ⁊ acri
bello dubio marte pugnatū eēt. Be ea pugna illico inferē mētio fiet. Hꝫ hec inclita vrbs duas ptes vt pnis
sus ē. Maior hꝫ tres vrbes. unus vetustissimū diue marie extat tēplū summū: cēpalis sedes auxilio diui hein
rici ip̄atoris scdi ornatū. In alio canonici reglares ad. s. leōbardū degūt. In ē eio eccia scti petri situata ē. ter
mū q̄s monasteriū cū abbacia ad sctm albanū in acie vrbis extat. Inde nunores. augustinenses ⁊ p̄dicatores
meo loca sortiti sunt. Hom⁹ ute crucifero⁹ ⁊ dñoꝝ theutonicoꝝ spaciosa loca occupāt. Et monales ad sctās
katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hꝫ monasteriū carthusiensiū. ⁊
eccias theodori ⁊ scti nicolai ac alias basilicas. In hac q̄ vrbe multe sctoꝝ reliq̄e sūt ac ornat⁹ varij q̄b⁹ dco

Fridericō postea ro. ip̄atori amicede⁹ dux sabaudie quē der⁹ apō basilicā congregat⁹ eugenio (rata exstit
ctō a summo pōtifice atu pōtificato posito in ill⁹ locū suffecerat felicēq; papā qutū vt p̄mīsim⁹ vocaue
rat filiā quā domi habebat vidūā iuuenē ⁊ forma p̄stātē in matrimonū obtulit. si eq; dot⁹ noie auri ūmū du
cēta milia. si eugenio relicto se petri successoꝝ appellaret. horruit cesar nuuūmeq; sacro suo. eccie sacra fedare
voluit. atq; ad suos p̄uersus. vēdere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ effētis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice suscept⁹. patre Ni
colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne bñ
natis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusti
cia gubernaut. ⁊ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima
in vrbe cr̄ext. ⁊ vias ⁊ plateas strauit. Monasteriū sctē marie ordinis scti dominici erexit ⁊ se post mortem
ibi sepeliri fecit. Hic iohannis fracasci gonzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiū mire
pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux ꝑdictus anteq̃ romanū suscepisset imperium in iudeos desciuit eos omnes i ſua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̃m uerū t singulare ꝺeum conuerti. multi metu baptismum susce-pere. Ex quibus unū fridericus anteq̃ imperaret in cubiculū suū accepit. eiq̃ cū esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra sua-det ne uiam uite deseret. Cuiq̃ uerba sua nil proficerent theologos ex uiennensi scola accersit qui inuenem in fide confirmarent. addit ꝓces addit lachrymas. promittit munera. Postremo ubi frustra sese uti cognouit iniuriis cum-fundant

Philippus mediolanēsiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter sor corneli liuijq; forū cōuenebat. Qua propter suscepit aduersus eū a florētino pplo bellū. qō vsq; ad obitū eiusdem ducis duravit. annis. .x. Inhida tū nonnihil plena pace intercedente.

Francia añ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētissimū supra modū per henricū regem anglie vastat. postq; aūt alios bello ceturbauit. nō sine grandi iactura suoz infelicissime vitam finiuit. Joannes quoq; dux burgūdie hoc regnū eque laceraūit. q breui post occidit. et malorum multor occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus eurialus noie Sygismūdi imperatoris. curialis papiens. Et lucrecia in senesi ethrurie vrbe. ambo decori. amboq; speciosissimi. Erat lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta semis est dū sygismundus illic degeret. Hij nāq; ceco amore adinuicem solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot temp' dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta sunt separatio. Ex qua tātā vterq; contraxit tristiciā. q lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et q; cor suū aberat inter brachia matris indignantes exalauit alam. Eurialus vo postq; obisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllā admisit nisi postq; cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio conūxit. Ex quor exemplis monētur. vt temperatis mentib' studeant. Qui eīm nūq; sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Isse nāq; per cor medullas non latet igneam faullam. horum historiā pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilien.

Venit per hos dies ludouicus delphinus vienen. ac primogenitus regis francie. cū magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq; obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo facto id libere restituerer. Nam aliter vi recuperare expugnare. vt locum haberet in quo mozart posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq; tecto. Postq; aūt delphinus belligradi portus est. fama vndiq; aduentum suū publicauit. ꝑ non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāq; se in auxilio nobilitatis venisse predicabant. tanq; in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanor regem cōtra Swicenses. nōnullis aūt se velle vendicare iura domus francie se assencrebat. que vsq; ad rhenū protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat q; preter ducem sygismundū se venisse. Et hos rumores vbiq; publicari studebat. Non q; ita esset. ꝑ fauorem ob eam causam sese putabat habiturū. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq;. x. xx. milia censent esse. Concordatū est inter delphinū q alsacien. quinq; x. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemes in oppidis alsacie recipi debere. ipse q; delphinus q tiburicen. q alijs obsessis ferre opem promittit. Ueniebant iam delphini gentes q vulgo vocantur armeniacī in subsidiū quoddā castelli. quod Swicen. ꝑ basileam obsidebant. suicen. vt hec senserunt non expectans hostibus obuiam pergunt. primaq; armeniacor turmas incidūt. stragem dāt. plurimosq; necī prebent. armeniaci vo retro pedetem fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sanguinis cupidi q auidi victorie dū gloriam querunt. ꝑiam salutem amittunt. Ventus est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacor in suicen. irrunt. Non nullis ante portas basilien. positis qui euntes obseruarent cederentq;. Cōmittitur atrox q miserabile ꝓlium. Cadūtq; ex vtraq; parte ꝑplurimi. prelium a principio diei vsq; ad finem tractum est. Ad extremus non victi suicen. ꝑ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacor fuit. Campusq; liber eis mānsit. nō virtute. ꝑ multitudine superantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q̄ ex suicen. Magna ceteꝝ equorum fuit. plures thentoni dum suicen. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanorum oratores ad delphinū mittit. episcopum augusten. q ioannē de aych doctorem. nonnulloq; milites perseuerantem. Quid causē sit quod imperius cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores q cum his delphinus suos ad regem destinat q̄nq; viros prestantes. Interim ex parte concilij basilien. cardinales duo arelaten. q sancti calixti plures q alij doctores delphinū adeūt. Et cum hijs ciues basilien. deprecanturq; nequa concilio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cū hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam q oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusq; suicen. factōis illuc puenerāt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suicen. venisse. Tandem cū deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoz ad ꝓria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanor gallor ciuitas. Et nūc qdem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetor manus deuenit. Huc cā fuit q philippus dux quēdam virū pessimū ibidē veni galibus pfecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaz lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaqz brixia cardinalis ēs sancte crucis vltro citroqz sepi nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū t venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianor eremonensiūe. q̄ antea tpi t mantuan marchio ceperāt retinerēt. Insup t bergomū eiusq agrū legatus ex federe tpis venetis defignauit. hac eiā cōditione. ne socios venetorū florētinoruqz bello lacesseret. Inde veneti tantā gliam t vtilitatē pcepisse sunt. Deinde arx vi t machinis vix est expugnata.

Deinde bellū lucense a florētinis suscipit qō p annos tres maximo cū vtriusq pplī dāno ꝓtractū fuit.

¶ Cosmas Mediceus ciuis florentinus

Cosmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dñi. 1432. in vrbē reuocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statum reformare fecit. Bīn t multos alteriꝰ aduerse factionis in exiliū egit. sicut eīn apud florentinos ciuis primarius. omniqz nō solum apud ytalos ꝟ forte et apud exteras nationes opū affluentia ꝓtin habitus ē. Verūtiā prudētia humanitate. liberalitate. honoriūe artū t pcipuum historiaz pstantia oēs superauit. Tāta fuit huius diuitiaz abūdantia vt suo auxilio fracisco sforcie mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoqz ecclīastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoz regularū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē dei marci euāgeliste ꝟ dis sancti Būici a solo edificauit. In qbus bibliothecas extruxit adeo sūptuosissimas. vt omnes stupent in ytalia. libris notabiliꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis ꝟ t grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq peritissimi exornans. alia quoqz ea in vrbe extruxit monasteria t priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū ꝓmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā ꝓ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal. auguſt defunctus ē. in bona senectute. apud sanctū Laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes animas virtutes atqz diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus sagūdinus ejus latine t grece lingue atqz elegantie ꝓceps laudantissimꝰ habet. Qui in freqnti florentino cōcilio medius assistēs multis t eruditis viris audientibus disputantiū vba atqz sententias tū grece tū latine. platas mira celeritate t adeo accomodate referebat vltro citroqz in vtraqz lingua fidelissime t sumuno ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis generalis abbas theologus insignis latine greceqz lingue accurate doctus. t bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Et ogenij Laertij de moribꝰ t vita philosophoz ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoqz opuscula docta cōposuit.

Ioannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus t cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝓgubernatis t studioꝝ suoz intimus comes. grecis latinisqz lris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoz opa de scribendi rōne opus ꝟ clarū edidit. Et ortographiam suis lris ornat. Athanasij quoqz vitā ad eugenij papā in latinū transtulit. Et appiani historicū aduerbū interpretatus est.

¶ Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisanꝰ medicine unionarcha. qui lectioni ordinarie padue lō go tempore pfuit. Que sequētes mīno extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente aboalcasum in terminis more nr̄is cōsultoz aperuit. Consiliaqz ex viscerib⁹ suis cēne ad omnes egritudines posterit̄ reliquit. Biem clausit extremū. anno legl gratie 1441. vicesimaquarti auguſti. sepultus apud sanctum Antonij padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

Bartholomeum montagnanū philosophū t medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione t scripturarū subtilitate ceteros sua etate physicos superauit. Hō pulcer liber de cōseruatione sanitatis a se editi ostendit. Adiecitqz his t cōsilia in medicinis de pticularibꝰ egritudinib⁹ a capite vsqz ad pedes. Bisr de balneis. de mō ꝓponēdi medicinas. Et antidotarū i cōsiliis. t alia multa.

Hugo quoqz Senensis vulgatissimus medicus. per hoc tpis tempus diuina quadam ingenij t medendi gratia. oīnes qui ante illum in etruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne t Aphorismis Hyppocratis t Tegni Galeni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto reduxit heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarū sancti Augustini pī. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. frequentissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astāte pplo romano oīq; cardinaliū ceteroq; pfessoꝝ numero aggregatur. Voluerat tñ iohannes. xxij. pontifex ḡ de ei⁹ sanctitate pcipuā habuerat notiam. hūc ei honorē impturi. ꝙ multis bellorū sessionibꝫq; turbumbus vexatus. ac etiā morte puentus. id hāc ad vsq; diē dilatuꝫ ē. Is sauci⁹ ex pyceno oppido qō sancti angeli nūcupat sb firmana ciuitate mīe amita. pīe cōpagno mediocribus parēt⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus t aiam dño ꝓsecrauit. In adolescētie pmordijs mūdo renūciās ordinē heremitaꝝ beati augustini complexus ē. unde multis ieiunijs vigilijs vberibus corpusculū afflixit. t cōtemplationi se totū dedit. ois ei⁹ ḡmo aut rarus aut cū opus erat de moribꝫ. de religione. de pietate. de mundi ptemptu. vl de amore dei fuit t celesti patria. cilicio circuloq; ferreo subtrito vtebat. q̄bus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptationes ptulit. in eo ḡz ꝓbetie spūs fuit. ad eū multi laugūctes. nōnulliq; malignis vexati spiritibꝫ ducti curati sunt. triginta ānis tolentino in cōuentu pmanēs. nūq; carnes ouaꝫ pisces aut alia pinguia sumpsit aut infirmitatis tpe receptus ē comedisse. Cui q̄dā nocte diu in oīone pstitisset. in cella sua obdormiēs vidit i somnis sydus clarissimū situ non alū. e loco natiuitatis pgrediēs qō post oratorū chorꝫ in tolleto terminū habuit. cognoscēs p hoc se emigrandū. in eo loco sepulturā elegit ad cuius andū claritatē sanctitatis ei⁹. Hicq; sanctissim⁹ vir celo receptus ē. huius aūt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurentius vallensis

LAurentius vallēsis ve aūt canonicus. nō mīn⁹ pbus t theologus q̄z rhetor t grāmaticus. hoc tpe clarus exīs. ad iohannē tortellū amicissimū suū Elegantiaꝫ libros ser ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq; in dialecticā t in q̄nti liani cōmentarios dignissimos. Epl̄as q̄z pauli suo mō in latinū vtit. Homer⁹ insup t herodotū ac thucididem grecos latine lo qui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiā aduersus multos cōposuit.

Blondus bystoricus

MAthcus palmerius natione florētinus historicus t pbus ac oratoꝛ diserrimus. ipis q̄z tpibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio florētino annumeratus fuit. Chronicā cuiusq; de temporibus quā diligentissime emēdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimo secundo vsq; ad annū. 1448. ipe perfecit.

BLondus flauius forliuiēsis vir doctissim⁹. t dicēdi grā gratissim⁹ eius. nūq; pōtificis secretari⁹ dignissim⁹. Ḃ ipo tpe eas ob res multo habit⁹ ē in pcio. Qui pter orōnes t epl̄as innumerabiles a se editas. maximā gloriam ytalie cōtulit. q̄ p ceteris latente sup mille annos historiā tanta antigit diligentia. vt duob⁹ t. xxx. libris. eandē diffuse ornateq; oīderit. Nā omne ne dū ytalie ꝙ totius olim romani imperij puinciaꝫ regionūq; statū ppulere descripsit. Indeq; de roma triūphante libros. x. Et de roma instaurata libros. 3. ac de ytalia illustrata libros quasi. 13. ac alia mīta. Quinq; hic post se reliquit filios bonarum literarū feracissimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

GUarinus veronēsis crisolare bizantini discipulus grāmaticus. t orator ac pbus eruditissimus. grece latine lingue facundissimus. ferrariāq; legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipuloꝝ turbā ad se eruditionē traxisset. maximū laudis preconiū pmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. t victorinus mantue publico salario vōti. multos in vtraq; lingua eruditos reliquit. Inter q̄s etiā mantuani t ferrarienses pncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter i ordinē redegit. indeq; strabonis geographi europā. t vitā q̄ndam ex plutarcho greco latinas eloquentissime fecit. hūc cū ipius cōplurime elegantissime orōnes t epl̄e a se edite. Defitiens tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrāmate sepelitur.

GEorgij Trapezuntij virum doctissimū t apostolicum secretariū cum his floruisse constat. q̄ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. multis annis hyspanos gallos germanosq; viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriā t poeticam docuit disciplinas. Rhetoricā conscripsit t alia.

GRegorius tiphernas rhetor vtriusq; lingue eruditus strabonis asiam in latinū conuertit. Joannes quoq; aurispa secretarius apostolicus rhetor luculentus in precio fuit. t quedam cōposuit.

ANtonius guayuerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaq; insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de arthetica t ūcuris. t calculi passione tractatus cōposuit. Feruntur t ipsius de fluxibus de pleuresi. de pestē t aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi. 6646. Anno xpi. 1447.

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

NIcolaus q̄ntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucensi agri. humili loco t familia natus. nisi andreola. pfe bartholomeo phisico. pōtifex oim cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccxlvij. Vir certe tāto principatu doctrina comitate liberalitate magnificētia dignissimus. Laudat eū eius liberalitas qua in omes vsus ē. maxime erga litteratos ēs t officijs curialibus t būficijs munifice iunit. Eos premijs ad cōponendū t aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lre grece t latine. q̄ sexcentis iam antea annis in suis t tenebris iacuerāt. cū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit t lras viros p omnē europiā. quoz industria libri conqrentur. qui maioū negligentia. t barbaroz rapinis perierāt. Hic cū oim virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq; anno t epatum bononiensem t cardinalis dignitatē t pontificatus adeptus ē. Qui cū pontificatū mīsset pter spem oim. mūdi principes habuit fauorabiles. Jōo niotus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ostituit. Ea cōcor/dia ne dū populus ro. t etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus imperator creatus vna cū leonora cōiuge p corona accipienda romā cōcessit. Et ab ipo coronā t būdictionē acceperūt. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe t extra edificia magnifice t splendide edificauit. in vr/be edes pontificias apud sanctā mariā ad plepe. Restituit t templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aūt t pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani pcaltos t latos inchoauit. Et molē ingentes quibus coberceri hostes possent. ne edes pontificis t beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diripērent. Extant adhuc vāsa aurea t argentea. cruces gēmis ornate. t sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ bonis munificentiā ostendūt. Libros ppulcros auro t argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non pdijsset) suo missu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes t vgines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq; officijs vendiderit neq; beneficiū simoniaca pravitate vllū collocauerit. Gratus erga se meritos. amatoz iustitiae. pacis auctor t cōseruator. iubileū habuit. beatum quoq; bernardinū ordinis minoz in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre t podagra. qua potissimū vexabatur. pontificatus sui anno octauo. M. cccc v. morit. Sepelituq; in basilica petri. bononiēsissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi. 6656. Anno xpi. 1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generos parentibus natus. alphonsus cognomento borgia antea vocatus. liberē educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinalū suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij t virtuteq; iuris peritus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscepīs bellū turcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiendum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xpianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiumarent. Ex hijs antem facultatib⁹ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarchaq; legiensi pfecto. qui triennio maritima hostiū aliaq; vexauit. Insulas quasdam cepit. ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex t burgūdie dux crucis signū suscipientes. turos se in hostē pfitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus. vt oratio/nibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo diuinabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Jussitq; eo modo atq; cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et preterea ad vsum cassanū persarum t armenie principē ad reges Tartarozum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratrez misit. Cum multis t magnis mūneribus eos in turcū excitans. qui persuasu bonumis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq; ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Vincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū cadimūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xpi pauperibus frequentes dabatur victui parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificat⁹ sui anno tercio mense tercio. die decimo sexto. Reliquit centum t quindecim milia nūmum aureoz. quos in vsus bellicos contra turcos cōperant. Sepelituq; in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in templo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ Fridericus tercius

Fridericus eius nominis tercius imperator Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ regi e vita sublato. Anno dñi. 1440. cōmuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germanie apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in ꝑsens annis. 53. Is postꝫ discretionis annos attigit morē religionis induit zelum. cuiꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter ꝙs plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerūt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerūt cū diuino cultu benet constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus ꝑgrinū tutelā exiuit vt loca videret in quo nostra redemptio celebrata est. Adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. ꝓsentatus in templo. baptizatus ⁊ tēptatus. vbi docuit. vbi iudicatus crucifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa oculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliciꝫ reditum cū gloria habuit. Fuit enī princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et vite integritas comitabant. corpore strenuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. apt⁹ ⁊ patiens ad labores. fortis constansqꝫ animi. sobrietatis cultor ꝑpetuus. De sua tenicꝫ mansuetudine. de religione. de iustitia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quō neutralitatē ecclie romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiā germanici populi magno labore. maioꝝ sumptu atq; industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nūc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tū ingredi cū paruo nauigio magnū mare. neqꝫ nostra historia est que maiestatē tanti principis ꝓ sua dignitate valeat explicare. vetustas enī imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda foret. ⁊ natio germanica que sibi obsequit. domusqꝫ ex qua ꝓgnatus est. Cū ea regū ⁊ imperatoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqū polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstrauit. Demū ꝓpria que corporis ⁊ animē dotibus egregie pollet. Ea⁹ est tamen tacere ꝙs maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia pertrere. Vereor cū ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguendus esse. quod vicū a graui viro ꝑrsertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericus nemo adulatū dicet. Di cos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaqꝫ supra verū extollunt. Cū hec scripta eius laudes diminute magis ꝙs ampliter attingunt. quis eīn eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit. qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperū gubernauit. Omnes tandē qui modo regnant quiqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericū tanꝙ speculū quoddā virtutū contueri appetere arbitror. Di gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerūt. Quā ob rem nō plenam historiam scribo. sed ea duntaxat excerpo eaqꝫ pstringo que ad exēpla virtutū ac ꝓbitatis accomodari posse videant. Nunc igit ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaū quintū rome coronari restitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis ꝑfidibus austrie ꝑfectus iter ad oppidum sancti viti fuenit. ibiqꝫ natiuitatis dīne festa egit. Ad quem locū ⁊ ladislaum regē ꝑfugisse fuisset. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclesie babenbergensis supra dranū situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari conuenerant. domi nobiles ꝑplurimi qui romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnoqꝫ optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidū ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ipe ꝙnis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronationis adesse solemnibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. ꝑmisso alberto cum parte copiarum. ipe regem ladislaum secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetoruꝫ patricios domi potentes obuios habuit. qui eū ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquis occurrentes. Ad vicem omnia sine ꝓcio administrarunt quocunqꝫ cesar in territorio venetorum ꝙmit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescentes copiosaqꝫ comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege ꝓloqui. angelicum vultum. quietos mores. virtatem gestus. Potissime autem terusalem singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub dño ne australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenoqꝫ partibus per vallem tridē tinam Veronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Eare cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificentiam ostentabat. Omissa ferraria bononiā pgit. vbi bessarionē legatū aplicū occurrentem reperit. Inde pisaurum florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerūt duo cardinales. Parumq; aūt florētie moratꝰ donec edes cosme de medicis ceteraqꝫ splēdi-

re vrbis structuras ⁊ populi magnificentiā spectaret. Senas p̄fectus est. Cū senis esset Leonora filia regis Lusitanie filia alfonsi nepti⁹ sibi ꝛsponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim leta fronte nigerrimis atq; illustribus oculis. ore paruo. genis ad graciā rubescentibus cetutce facie cādida ex integro venusta. Imperatrix igit̄ senas deducta est iciunij sexta die. Occurrerunt primo ciues natu maiores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cū legatis aplic̄i extra duas vrbis portas spō se adnentū expectabat. qua visa in amplex⁹ ambo venere. Vbi hec gesta sunt Senenses marmoreū lapidē erexerunt. Cesar post iter suū vrbē versus proiunxit. Apud viterbiū mandāte pōtifice ingens bonor illi exhibitus est. Ad vdus marcias ex tuscio iter romā summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitat⁹ in vrbe fuit obuiā datū est. Venit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare potuit. Leta ois nobilitas. cui caput orbis vrbē visere datū est. cuncta rū gennū columē romā. vbi de colle descensum est sacer senatus aplis cus occurrit. Sequenti die in pratis que prima erāt vrbi ois cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea vestitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalēsibus circūdata oīm i se oculos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanⁿ cesaris militie dux ob equitans suū cuiq; locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod sancti georgij vocitant. deinde vexillū aquile. Postq; vrbē cesar ingressus est. eius equū manu regere marscalcus nudū ensem ante cesarem tulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates insulati sanctor reliquias ferentes occurrerūt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculū vocitant siue baldachinū introducere vsq; ad gradus basilice sancti petri pcedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedēs eburnea pōtificalibus ornamentis indutus. senatu cardinalū circūstante verbis paternis ⁊ supra modū benignis Fridericū suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̄s Ladislaus ⁊ albertus ac demū imperatrix pedes basiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardor tegē coronaret. Iddibus igit̄ marcijs apud sancti petri summū altare Fridericū in regē longobardor coronauit. et Leonora p oratores ꝛsponsata inter missaꝝ solennia. deinde ei reuincta fuit matrimonū benedictū. Absoluta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oīm summam beati petri arā in sublimo throno pscdit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū friderico. leonore alterū deputatū. Fridericus postq; iusiurandū beato petro ⁊ nicolao in ea forma pōstitit q̄ Indouicū caroli filiū iuraisse decreta cōfirmant. alba indutus in canonicū sancti petri receptus. Inde augustale palandamentū accepit. in media basilice pfectus trina benedictione suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapulis atq; brachio dextro p veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex tē diuina inchoauit. Inter celebrandū diuerse solemnitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrū quo regia potestas indicat. Pomū quod mundi dīm ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat p varias vices data. Postremo corona aurea insulata pciosisq; coopta gemmis cesareo capiti imposita. Imperatrix q̄s post cesarē coronam ex manibus pontificis accepit. quā priscis Sigismundi fuisse ostabat. Cesar cuius ornamēta sibi pcio incredibili cōparasset. In hāc tm solemnitatē pallū. ensem. sceptrū. pomū coronāq; caroli magni ex archiuis nurmbergensiū ad se deferri curauerat. Ut aūt coronationi diuinisq; rebus est impositus modus leonora in suas edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredū ascendit. etq; cesar dextratoris officiū p aliquot passus exhibuit. equo deinde conscēso vsq; ad ecclesiaꝝ sancte marie vna p fecti sunt. Tūc papa in pallatiū redijt. cesar in ponte adriani pfectus ē. vbi albertū fratrē plurescq; duces et comites ad militie puerit honorē. ter quemq; gladio pcutiens. Trecenti eo die pcussi milites referunt. deinde cū sol occideret ad lateranū se cōtulerat. Iplendidū ibi conuiuū habuit. Imperator igit̄ Fridericus millesimo quadringentesimo quinq̄gesimoscōo anno. die. xvij. mensis marcij imperatoria corona donatus. Alfonsi regis arragonū pcerabus oneratus vt neapolim sele cū imperatrice pferret. statuit tanto regi more gerere. Ad regē igit̄ amicū pfectus ⁊ post eū leonora. Qua aūt magnificentia neapolim imperator introierat ꝓlixus arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptē suā nunq̄ vidisset nuptā ⁊ in alto locata amplexus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctā ebdomodā ⁊ octauā pasce. Ostendit quoq; alfonsus thesaurū suū quicq̄ pciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romā petiturus. Imperatrix octo diebus apud auiculum posthea mansit. deinde manfredoniā prosecta est atq; illo ex loco p mare venetias nauigauit. Cesar romam rediens triduo ibi mansit. Rediens deinde bozium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit qui pro tanta dignitate suscepta monile pciosum dono cesari dedit. quod patrem vno triginti milibus aureis emisse ferebat. Is (postq; solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem p fluēta padi venetias petijt. Cum ciuitatem proximus esset nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobiliū occurrunt mirabiles ludos pcebentia. Franciscus sostari dux venetū vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cū recentis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consortī sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum territorio pbuit. Deinde recedentem senatus vsq; ad littus pfectus est. Fridericus posthumus ytalia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. Cū turbidam aeris faciē mutatiq; celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Pcesertim cum intellexerant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Petentem eiū ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret. Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero alie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

huere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ t henricus rosensis nanone bohem⁹ cū ducēis equitibus t mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit furēti pplo fridericꝰ. pupillūq; adhuc teneꝝ dedit. q̄ summa alacritate apud vienēses excepꝰ est. Hic gloriosus imperator inter liberos ex leonora susceptos primo cristoferꝝ habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea regem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis albert i baioaria. Australes aūt t si fridericū cesarē accersiūt bohemis in nouā ciuitatē t in vienā obsederūt. Eo tēmū redacto sunt. vt victores ex victo pacē peterēt atq; in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimus aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia gessit. q̄ ci nōnulla incōmoda. t pcipue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatē in austria abstulit. Que post mortē mathie filꝰ maximilianꝰ pri reddidit. In plerisq; tū locis. cū ci semp ingens cupiditas pacis t otij fuit. xpianoꝝ principū pter turcoꝝ incursiones cōuentū pcipue anno. 1471. Ratisponē edixit. Et post alios annos Nurembergē. cū oēs xpi cōmodū q̄rerēt. impetrauit vt ab armis discederēt t pacē inirēt. Ratus venisse rps. gladios in turcoꝝ t infideliū nō in xpianoꝝ viscera q̄uerī debere. Quā obrē anno salutis. 1486. filiū eiꝰ maximilianū forte regni fecit. vt qō p senectute adimplere non posset. p filiū regē pficeret. Cū atq; cesar nr inclitus habūdat potentia numero hoīm t copia gentiū. etasq; t prudentia t magnificēa p̄ueniat (q̄ pcipue sunt ad res arduas capescēdas) Speramꝰ vt ille aut filꝰ eius det pacem ecclie. Et cōponat nō nio principat⁹. t omnē pplum xpianū. & vniuersum orbē ad vnicā veram fidem xpianā t sanctā reducet eccliam. ad altissimi dei gloriā t honorē. sblimationemq; throni sui cū laude perpetua t eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardinꝰ senen⁹ ordinis seraphici francisci professus. t instauratoꝝ egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbē etrurie nobili loco natꝰ. qui postq̄ lras didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. primouio q̄nonne a parentibus iam vita functis acceptat inter xpi pauperes erogato. abnegās seculi pompas. ad religionē dñi francisci sese recepit. Amatoꝝq; paupertatis eximius. cū ordinē illū labentē t institutione primeua longe remotū offenderet. reducere fratres in uiā. cū diu frustra conatus fuisset. Neq; eis induran maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanctoris mētis inuenit. seorsum habitare instituit. hīsq; domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Jubēs oēs vt pris franciscū volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vestes lanceas sine lino habere. cibo vinoq; vn modico. plumas oēs effugere. i lecto dormire. nihil de crastino esse sollicitos. q̄rēj nihil tenere. pecuniā vn venenū malāq; pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xpm t hūc crucifixū p̄dicare. que ola primus ipe implebat. sobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. t eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta t ampli⁹ cenobia p ytaliā sui ordinis a fundamentis erexit. t frarribus impleuit. Hos ci fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cui⁹ rei nouitate cū plerici improbaret. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curasse morbos. t fecisse miracula nō est ambiguus. Tandem apud aquilam brutiorū vrbem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio t sexagesimo vite sue anno. miraculis cozuscat. Jdeo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M. cccd. in iubileo admirē te ioannē de Capistrano sanctoꝝ ordini asciplit ac in catbalogo beatoꝝ patrum redegit.

Jubileus hoc anno. M. cccd. rome freqntissimus hominū freqntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt quēadmodū ex lege veteri cozpalis t animalis seruitus anno q̄nquagesimo extingueretur. Remittereṁq; culpe. t onera peccatoꝝ oīm⁹. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente pquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex oīi xpiano solo p hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita t amplius hominū milia diebus singulis p vrbem templa foraq; vaderent. dissonicq; mores. deformes habit⁹ ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neq; victui necessaria deficerent. neq; tumultus intercideriṁt. Unica tamen horrenda visu t auditu stupenda. pauci diebus ante finem rubicū calamitas accidit. Nam cum circa vesperrinā horam basilicam sancti petri frequens ppli multitudo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt. Ingens eunti⁹ t redeūti⁹ concursatio. Cuiq; hīj atq; illi a supuenientibus vrgerent⁹ premerēturq; turmis accidit alios ruere. alios sup rnentes vadere. Cuiq; nōnulli equis multisq; veherent⁹ cum rumētis vna prostrati calcatiq; sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū horroriq; pedes oppressi animas exularunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepelijt. Exequiasq; hīs solēnes fecit. Capellamq; marmoream in eodem ponte paulo post construxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedēti pestilentia ingēs q̄ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāq; in ytaliā serpens. plures postmodū annos ad vltimos germanie t galliarum fines misere. per omnes fere populos debachabatur. Deinde in locas ytalie t q̄maxime mediolani desevit. Sequētibusq; annis vbiq; peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam superiori solis defectio t frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterio/ris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu examinat⁹ fuit. āno. 1442. renato supato. t pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia t sardinia atq; hyspania annis multis. Renatus cū rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regina contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuoꝛ annis regnass⁹ deiiciatur. qui massiliā vñ m̄ miio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū reliquisset quatuoꝛ post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. henricū t petrū. Hic cū maioꝛ natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rez gloriaz pacis laudibus p̄ferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et p̄fectum arcis maritime ad p̄dictionē pellexit. t castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa t durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim multi/bus intromissis vrbē cepit. t paulo post vniuersis regni p̄ceribus dominus vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoꝝ tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē iniectis ē. post ma gnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime p̄scripsit. quo kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extante ex cō cubina filiū. quē t in apulie regno ex testō beredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuinas quātas vnq; vllus alius p̄decessoꝝ regū fecerit. qui sine p̄uersis regū principūq; omniū quos nostra etas tulerit. t sapientissim⁹ t fortissim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraq; principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

Tullianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amator feruentissimus. Et oīnibus vtrisq; tam diuinis q̄ humanis ornatus. quez supioꝝ⁹ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad eōponendū inter ladislaum polonie regem t vrorē alberti imp̄atoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniisset. Eo etiā rege ip̄m t vngaros omnes reduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes. p̄ficiscerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū t andrinopolim a solis ortu vsq; ad occasum cū hostibus pugnāres. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem t octo ex primoribus coꝝ principibus cecidere. In qua tamē pugna ladislaus ip̄e polonie rex viriliter pugnās sagina saucius interijt. Julian⁹ aūt ipse mortuo rege ceteros in fugā exhortās. diuz xp̄iani ex inhumidie turcoꝝ terga vertēt. p xp̄i nole occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kale. marcij. iure bereditario potitus. Quart⁹ mediolanensiuz dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. t mense vno. Vir certe indocto acerrimus t eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. t prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosq; contraq; eugenū pontificem. contra mediolanenses t alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumq; scriptis versantur. Qui etiam permagnifice t splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castellus iouis mediolani. aliud in laudatissima cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaz cumanā apud sanctaz mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis t ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccc. xvi. martio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M. cccc. xlviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima t cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia enī t in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. t infinita prope mala et damna subsecuta sunt. greciꝰ autem mortuo amurate turcoꝝ principe. multo maiora illata sunt damna. t seuiora bella a mahumeto eius filio exarata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constantinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domicilū sapiētie hoc anno ꝯro kal. Iunias a mabumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit ⁊ fedat anno regni mabumeti tercio. q̄ coactis vndiq; copijs mirabili apparatu terra mariq; regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superiorib⁹ habita ē. Ad tercii aūt diē captato vrbis situ machinas innumeras eraticulosasq; ex virgultis vimibusq; ꝓtextas q̄b⁹ pugnātes tegerent fossatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tñ ꝓmabine cā horribili cedebat. Bombardaq; ingens turri iuxta scti romani portā collidit. cui⁹ ruina āmuralis fossatū replet equatq; vt via hostibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ tā locis ꝓcussis lapidibus muros despera ret. memoratu cutuldā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Est em̄ port⁹ ille in lōgū angustū q; ptract⁹. cui⁹ oriētalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostib⁹ aditus impossibilis erat. quā ob rē vt eo angustaret circūuallaretq; magi vbē iussit in via eḡre ex colle suppositis lenibus vasis lacer toꝝ vt ad stadia septuagīta trahi biremes. q̄ ascēsu grau⁹ sublate posthac eo apice in decliuū ad ripā leuissi me sin⁹ introrsum vehebāt. Inde pōtē lōgitudīs stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoita q̄ vasis vinarijs colligatis sub constructis pfixisq; lignis q̄ exerat⁹ decurreret ad murū. dyametralisq; cinctio ingressiz transitiue ꝓhibebat. Tandē dato signo vndiq; nō solū ꝯstātinopolis orientis columen. s ipa q̄z pera ne q̄d auxilij greci ꝓstaret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasq; ḡtere innixi. Eternit varia pere untiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cuiq; defensio remissior fieret turchi aūaduertentes acri⁹ incubūt. Ingressu demū porte octīgēti circiter milites ex latinis grecisq; periere. ⁊ tā hosti supiorē muz tenebat saxa ī cīues deuoluens. Cū subito capta vrbe cesis oīb⁹ in rapinas itū ē. In hu⁹ aūt vrbis populatiōe cōstātin⁹ paleologus ⁊ ipe mīe helena genit⁹ oriētis imperator capite trucat⁹ regni sit ⁊ vite finē fecit. datis q̄z edictis vt a sex annis supra octōes virilisq; sex⁹ ꝙsone necarēt. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormentoꝝ generib⁹ necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbez currerent. Sic nobilissima vrbs p constantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝓditione M.c.lxx. vl circa. Quibus gestis omnia in predā cedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassianus felicissimus ꝓsarū ⁊ armenie rex. cui ꝓpriū nomen assimbe⁹ Anno. 1454. senza persaꝝ rege devicto ac interfecto persis imperare cepit Hic ꝑmū regulus armenie cū esset alo vasto. bello potēs ac scientissimus ꝓsepe pauciorib⁹ copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ senso rege interfecto filiū captū in ꝓsarū regē coronare velle finxit ⁊ ꝓsq; in thauris vbē q̄ ꝓsaꝝ columen ē ꝓsiasak ola oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrūcans ꝓsico regno ꝑonit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat. qō latine in magnū virū significat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi subegit. Cū eo caliphus pōtifex amicicia inchoauit ⁊ magnū bonorem pontifici tribuit. Cui⁹ etiā fiducia magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ venetus nigropōte ꝑdito quēdā oratorē misit q̄ auxilia ꝓtra othomannū turchum expostularet. Rex ab eo exoratus ꝓfectum copias suas recensuit ⁊ ꝑmo impetu si nauī cuitatē cepit. Inde trapezuntā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝓfligere ꝓlio. vt plures e turchis neci dati sunt. inde aliq̄t interiecti diebus ꝓcū turchoꝝ rege pace inijt ⁊ natos mutuo connubio copulauere

Sumcassian⁹ rex ꝓsaꝝ ⁊c

Johannes capistranus

Johannes de capistrano p idē tps apud oppido nō longe ab aquila vbe cōstituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝓfessus xp̄iane religionis acerrim⁹ et egregius ꝓdicator. Ex aplica iussione theutoniā ingressus est ac p̄ carinthias ac stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquijs obuiaueūt Cūq; veluti aplūs sedis legatum ⁊ dei nunciū susceperūt. Johanni occurrere oēs accole vestimentoꝝ eius simbriā aude congerere. egrotes ⁊ male habentes aīi pedes eius attulere. e quibus pleroscz sanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ est autē in germania dieb⁹ aliquot viam dirigens ꝓdicans. mortalesq; omnes ad penitentiā vocans. Inuitatus aūt ab Johannes nurmbergā vbem germanie petijt. vbi vndiq; populi motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letine deuotionisq; mittere. leuare in celū manus benedicere venēti. laudare mittentē. tangere. osculari qui ꝓpe suis vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud munoꝝ deinde sin ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisq; comunibus ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. matutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. biscz̄ pactis sermonē ad populū latine pronūciare. post hec interpres que dicta sunt ab eo ītū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū suū ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis iustimos vsere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e manibus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se ad mouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. deinū his qui se accedūt audiētiā ꝑbere. mox vesperas dicere. hisq; ꝓpletis ad egrotos reuerti. atq; cū his vsq; ad noctē se exercere. Cūq; demum ꝓpletorio et alijs dilectis p̄cibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nichil. Ad reuisendos sacre scripture codices paululū sarari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata absq; sorde. quē puisillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nq; ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū exhaustū. sola cute nerijsq; ⁊ ossibus ꝓpactū. letū nī ⁊ in labore sortem. sine intermissione singulis dieb⁹ predicamē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. multisq; sermonibus eius interfuisse. ac vestimēnis eū sacerdotalibus donatū eū apud viennā ⁊ australes aurinā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūq; audisset innumerabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu in bidē congregato ꝓtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubiū oppidū tanto ardore xp̄i cole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo demiq; mortuo magnis eū cōsecrare miraculis ferunt.

Fracisc⁹ philelph⁹ poeta

Franciscum philelphum anconitanū exortatio Tolletini oppido natū eq̄tē quidem laureatum. ⁊ latinaꝝ tam grecaꝝ q̄ latinaꝝ excellentissime doctum ad hec vsq; tempora cū magna fama peruenisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam oratiōnem semp exercuit. In omni genere scribendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Ita itaq; consolare bizantini auditor ⁊ genitor fuit. qui cū ab eo docissimus existeret. primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demum mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasq; lras plurimos docuit. ⁊ ibidem vsq; ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione fuit. vbi libros a se editos vereliquerat scilicet Epbocratarū Satyraꝝ. de locis et scrijs. lyricoꝝ. cōmentoꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ latinaruꝝ Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passionibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt demiq; bononie, anno salutis nostre M. cccc. lxxxi. nonagenarius.

Lconhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum lraꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquioꝝ ⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuili gratitudine claruit. ⁊ multos ꝓmones ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Turasse fridericū imperatorē munēq; comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. t cū rome corona trus est. idq; iuramentū constantissime tenuit. Cū cūq; iurcumrando ꝓmisisset que bona possideret impe rium nullatenus alienaturū. t modo hoc modo illud ex eo peteret malut auarus negando q; concedendo periurus videri. Eā ob causam petentibus borsio marchionē estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec mon/ stratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q; alienationis speciem habere. p̄ sertim cū mutina t regiū in potestate sua non esset. ¶ Jn cū quoq; fridericū cesarem terciū cū nonnulli di/ cta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nesatis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagit/ tas exposito esse. Turres quidem fulgura prealtas ferunt. humilia tecta preterunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

Latislaus rex bohemie et bungarie

Ladislaus hungarie t bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris t si gismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē t baptismū xp̄iane fidei signaculū t multe angulum et sacrā bungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inte Jublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater t ip̄m t coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladisla⁹ cōi procerū ꝑsensu rex designat' fuitq; auspicijs de inceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificentissimus apparatibus bohemiā petijt atq; in praga summos honores consecut⁹ regni coronā ac cepit. mansit ibi nō puo tpe nec vnq; hereticor ecclas intrauit. pri⁹ tū q; rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbes munit sicilitat caput. Postea comes alte a la dislao bumladis filio in castro regio obtruncat'. Offensus ea re regi⁹ animi⁹ do lorē tū suppressit. Rex budā se ꝑtulit vbi bumladis filios in carcere rapi iussit. p/ cussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plect. mathiā captiuū duxit t austrie ami. Jn austria de iunge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant'. vcrū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝑtento exorit'. bungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputan dam aiūt. factione tū georgij pogiebraci solemnitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus in genti rex apparatu bohemiā petit. Jnde due legationes misse. altera ad fridericū imperatorē de pace. altera ad carolū fr̄acie regē filiā adducturā. Jn ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone t virgines splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator t augusta vocati. ambe regis sorores t cuncti ger/ manie principes. ꝙ bos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla⁹ igit'. x. kal. decembris egro/ tare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito sermone de ra/ tione ase actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi ata amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam pe tijt t intuens saluatoris imaginē oratione dñicā orsus pronunciato ꝙ libera nos a malo nil amplius locutus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagita/ mus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ipo etatis flore tot regnis t genti bus imperans intra. iij. t. xxx. horas postq̄ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij vene/ no impitaucre. qui ad. viij. kal'. decembris regia pompa in sinu pro aui sui caroli quarti romanorum impe ratoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Teodorus thessalonicensis vir greca latinaq; lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecor volumina tū theophrasti de arborib⁹ plantisq; opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in sabinis mense februario virtutū capitibus duobus ortum rome sanguine apud veneris portam. in liguria carnes pluisse. In agro piceno ortus infans dentibus ser. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. caneri in oriente mense iunio visus est. Jnde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio men se gradu. 20 piscū p mensem visus varie mortalū mentes affecit.

Mametes turchor imperator ad thamisū oppidū quod nūc albas di cunt ad confluentes sauū danubiūq; situ a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Job annes gaiere hispan⁹ cardinalis san ti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iobānes capistranus de quo cōcti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito ho stium numero parua manu tedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. id⁹ augusti. ob idq; calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfiguratiōes dñi' ꝑstitut

Terremotus pmaximus anno dñi'. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterus xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit t nusq; legit' tam vehemētes fu isse t tam magnū spaciū terre occupasse. ꝑcipue in regno apulie. Jn neapoli beneuentoq; multis aliis ciuita tibus t villis arcisstantibus. ex quo multa templa t in neapoli pallatia. domus cū interitu magno hoim pecorūq; corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceteriscq; veteris campanie vrbibus. Fuerūt ni/ hilominus t alij terremotus ꝑcepti inter ꝓmū t scom etiā postea ꝙ tennes ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerint.

Anno mundi. 6657. Anno xpi. 1458.

Linea sum mor pontificū

Pius secundus

Paulus secundus

Pius sc̄ds ptifex maxim⁹ ꝓ ante eneas cognomento picolhominꝰ ex antica vocatus. natione ytalus. senis oriundus. cōsimiani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo prius eneas siluius poeta vocatus hoc anno patrū omniū consensu tercio decimo kalendas septembris pontifex creat. vir quidem oī laude dignus eloquentissimus copiosissimus usq; prudentie singularis. qui nō ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is cōsintam cū p etatem discere potuisset grāmatice artes didicit. Animū vo decimū octauū agens seuas ꝓficisci vbi a necessarijs cognatis aduitus poetas primo. inox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui predara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secut⁹ basileā puenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm. post cum nicolaū sancte crucis cardinalem secut⁹ Iterū ad basileam ꝓficiscens semp in honore apud omnes est habitus. Fuit eīm scriba in illa synodo lras apl̄icas abbreuiator. In eo aūt puentu ꝓsepe orauit. Legationes plures ꝑ eū causa obiit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felicc missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eī corona poetica donatū in amicos pthonotariū receperit. Relatus deinde in senatorū ordinem. quē prin ceps in rebus grauibus consulit. Creato aūt nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus epūs tergestinus monet. in cui⁹ locū eneas se quidē inscio a pontifice imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinalū refert. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creat. Accepta pontificia corona confirmata prius ecclesie dignone se totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigismundū austrie ducem q in cardinalē adoptauerat petri aniadueritisset diris execrationibus ꝓsecutus est. Maguntinū insup antistite sede detecat. Bene uentanum q̄s archiepm sumouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. sodinas inuenti tū alumis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem t sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianor consensū in diuersa tyto ꝓficisci liceret. media iam hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūq; est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceret. Urbem aūt romam multis exornauit edificijs. tyburē arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite t otij inimicissimus. homo statura breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seuerum. statura facilitate condita ostendebat. Circa cultū corporis neq; morosus neq; negligens. robustum et corpus natura tulerat. quod nō longe pegrinationes t crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus t podagra quibus ꝓsepe cruciabat. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchos cū innumerabilibus populis ꝓficiscerent. diuturna t lenta febri afflictat⁹ moritur anno sexagesimo quarto supra quadringentos t mille. xvij. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur t in basilica sancti petri condit ad altare sancti andree. Delectatus e aūt nūrto scribē di genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q̄s rez antiquaz nō omisit cū ꝓmentaroꝝ libros scripsit t plura alia.

Anno dñi. 6663. Anno xpi. 1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolāo. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. cui genij pontificis ex sorore nepos sancti marci ꝑbiter cardinalis hoc anno pridie kalñ. septembris pontifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iuuenis in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū esse. subistunt adhortante fratre paulo barbo. ac lr̄is (licet iam adultus esset) operam dedit. indevocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post epatum cernie cōmendatione adeptus pthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creat. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq; pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem patria in ytalia suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello ꝙ insidijs inchoata postea deseruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt sere sp bñficia t epatus his ꝓmitteret q̄ officiū aliqō venale habere vī elici mun⁹ possz. his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē ꝓtebat. nā t cardinales paupes matie t eposq; principes ac nobiles domo extorres. virgines. viduas. egrotos frequēt iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraq; ad victū ꝓtinētia vili q̄s antea vēderēt. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

ſanctum marcũ. tum vo in vaticano qõ ad munificentiã pertinet extruxit. iustus quoq; habitus ẽ. hic pontifex ac clemens mozosus ⁊ difficilis canonicos regulares e ſancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aũt georgij regis bohemie ꝑfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cõcitauit. Apparatu aũt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quã multas opes contulit coemptis vndiq; ac magnis p̃ cijs adamantibus ſapphiris smaragdis chrisolitis iaspidibus vnionibus ⁊ quocũd gemmarũ in ꝓcio ẽ. Tandẽ vo decem cardinalibus creauit. quoz de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cũ annos plurimos viuere sibi ꝓpositisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal'. augusti. secũda hora noctis Cũ eo die letus ꝓfestorũ habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitã cũ morte mutauit. anno p̃ontificatus sui sexto. mense. x. peponũ cẽ esu. caneroz. pastillorz. piscũ succide admodũ delectabatur. Quibus ex rebus ortam credũt apoplexiã illã. qua e vita sublatus ẽ. Illã duos pepones. ⁊ quidẽ precedentes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tũc vacauit sedes dies nouem.

¶ Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̃s ordinis p̃dicatorz ꝓfessus pater. historiarũ ac romane vrbis olim auditor causarũ. sanctissime vite ⁊ moz vir. ⁊ sacrorũ dogmatũ admodũ doctus. hỹs temp̃ibus. ob ſrã gloriã apud ytalos in precio habitus ẽ. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno q̃dem cõfecto labore. lõgisq; lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atq; audientibus magnã afferũt doctrinã ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cõscientie sacerdotib⁹ p necessaria. & ⁊ multos historiarũ libros ad eruditionem mortales ꝓposuit. Tandẽ ãno domini. M. cccclx. deciẽs. vi. nonas maij. nõ sine magna sanctitatis opinione fuit. cũ crebris miraculis claruerit. Eius autem sancti corpus ex domo ep̃ali. ad sanctũ marcũ ordinis fuit relatũ. cũ magna populoz frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrarien'sis

Borsius estẽsis marchio. Et primus ferrarie dux Leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnũ ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatũ. nihil subdolũ. Eius verba sapientie plena. opa aũt grauissima. ⁊ semp regia. ad eũ cum fridericus cesar accederet. visa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regij (vt premissum ẽ) ducem primo creauit. Deinde exactis nouis annis romã accedẽs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodẽ ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aũt pater cũ hos ⁊ alios ex pellicibus genuisset filios. senio cõfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculẽ ⁊ hyppolitum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnũ omne occupauit. Et cũ ludouici gonzage sororem haberet vxorẽ. ex ea nicolaũ tantũ suscepit filiũ. Quo nato nõ multo post mortuus. cũ nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiũ imperiũ deuenit. vt post obitũ nicolao iureiurãdo regnũ restitueret. Borsius principatu suscepto cũ prudentissimus esset herculẽ ⁊ hyppolitũ relegatos revocauit. ⁊ eos ac nicolaũ tanq; filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaz humanarũq; literarũ egregie doctus. ⁊ doctorum virorz amator. Hic vrbẽ ferrarie muris edificijs ornauit. Nam arcem nouã ⁊ curiã pulcerrimis edificijs dariorem reddidit. Monasteriũ insuper toto orbe celeberrimũ ingenti impẽsa ordini carthusiensiũ a solo cõstruxit. denicq; anno regni sui. xvij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinãdus rex

Ferdinandus huius nominis secũdus. alphonsi regis ex concubina filius. hỹs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanũ regnũ eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnũ feudatario ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicã devolutũ censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniẽte disturbata sunt omnia. At ferdinãdus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cõfirmationẽ. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hũc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiã annuũ censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauenses renati filiũ apulia fugauit. ſ dio pontifice postmodũ mortuo ferdinandus eum paulo eius successore. ⁊ sequentibus pontificibus inimicias suscepit. q̃ peterent tributũ quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob capti regnũ cõcepit. Et turcum in venetos (vt aũt) concitauit. Venerũt igitur cũ turco pacem cõposuerunt. qui omnẽ vim belli in regem conuerterũt. ⁊ hydruntũ maritimã ytalie ciuitatem ei abstulerũt. Et verendũ fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filiũ suum in armis strenuũ recepit.

Anno abhinc ferme sexto ⁊ ꝯdragesimo inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislaū polonie regē de regni finib⁹ orta ⁊stione. Utraq; pars ingentes copias in bellū eduxit. Et primi pugnē fuere milites. fuit animi ferocia exultantes. duos gladios p fecialē regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vtroldo fratre. deo suo hostias litrabāt. q audito fecialē. nō inultus inūt preiij signū recipio Consecratoq; gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. latuanos q auxilio venerāt ꝓnos opponit. quoꝝ strage fatigata copia pugnatoꝝ. Et ipa polonis supuenientibus sternit cruentissimo ꝓlio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione ꝯdringenti cū ipo magno migro pugne Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerūt capti. Prussia ꝓter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Beāntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dozn abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgen. annis effluxis belluꝫ aduersus Nurēbergenses enixissime gessit. Greuēburgū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēberga. muro ⁊ fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisq; illata fuissent p ludouicuꝫ bauarie ducē. ad hos tumultus sedādos vocatū (eū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq; tē pora inter ludouicū bauarie ducē ꝑdictū ac marchionē brandeburgen. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidē tuta ⁊ magna cum animi fiducia ꝓtendissent. post plures strages paucis germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie filius. his tribus pri in regnū succedēs. Fuit aūt carolus pientissimi animi vir. ⁊ ingentij ebenis. Qui cū bellū ꝫ heinrico anglorꝝ regem. Et ioānē burgūdion ducem exercuisset. ⁊ multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ di multas ciuitates adimerent. Et nisi per puellam deus miraculose restituisset. ⁊ eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusien. pacē cū duce burgūdie cōposuit. quez tū postea p insidias interficere fecit. qō infinita mala exstauit. Hic⁹ itaq; caroli primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto multos pri benuolos regno expulit. Inde cū libertate ecclie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aqtanie ⁊ normandie dux e medio p cū sublatus esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qō cum regni pceres ⁊ burgūdie dux utelle xistent id ex sua pcuratōe facta tū. vetusta odia renouarūt. ꝙspirāres ingētes exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardia aduolās. ciuitatē picthigneū cepit. ⁊ oplanari fecit. at rex a suis destitut⁹ pacius cōmigrauit. regia saltē tuturus. In normandia igit innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionē nicenū cardinalē in galliā misit. cū diu laborasset tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Bennū āno a natali xpiano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū anno. xv. exstantem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohem⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis ꝓceri⁹ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit prageses nihil mozatis sue gubernationi cōmisere. Exin ⁊stituta die qua nouus rex eligeret. Re pro regni utilitate discussa. rex pronūciatur multis comiq; appetme clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res necati sispitōem maxime auxit. Inde ex ptorio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē indictum bohemie regnū vt pernitissim est dudū in pernicios iacobelli ⁊ hussitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē sub vtraq; specie de necessitate sore eterne salutis ꝓfiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q se catholicus affirmauit. In manibus tamen. ⁊ bacien. epoz tactis sacramētis euāgelicis publice utrauerit. dū coronatio uis recipet insignia. Qz dem ceps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cū se ac conthoralē cū liberis tali uramento obligasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs oīb⁹ ꝫria ageret. ⁊ hereticoꝝ sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislauien. ⁊ ceteri catholici bomagiū prestare recusarūt. Inde papa pius. ⁊ post eū paulus pontifex. grauissimis cesuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. Et paulus secundus anno. M. cccc lxvi. publico cōsistorio eū heresi damnat. dignitateq; ac regno priuat. Tandem post annū. vi. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo periit.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secū reducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ intetempto pontū. anno. 1460. obtinet. Intē mitilenē expugnat. ditq; anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copisq; terrestribus in peloponeso veterē muri fossamq; ab vtroq; mari in ipo Isthmo tumultuarie opera plurib⁹ simul loas erigere adorsi. corinthum obsident. Turci vo laborātibus suis auxilio ꝓperantes. p interruptas munitōes vi penetrant. ac xpianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestantissimis senatoꝝ tribus. 12. q equestri ordine instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo Pius papa. 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

Fridericus imperator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. t id aqua pdomitū leonore auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea filiū vocato. Abi inquit. atq; imperatrici dicito sterilem me cōtingere. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūcio leonora. Et si viri tussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

Mathias ioannis humiadis gubernatoris regni būgarie filius. Ladislao p dicto rege sine liberis extincto. Vngarie regnū consentientibus pceribus occupat. Eius pater prouinciā vgā ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turcheis. post hyemē tpe morbo extinct9 ē. Comes cilie cui9 caput erat ā rege secūdū. et eius auunculus. a ladislao humiadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāq; vehemēter cōmotus. tā atroci facinore volore tū suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos eum humiadis filios in carcere rapi iussit. Percussore comit[e] ladislaū natu maiorem. Qui quatuor t viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq; aurea veste indutus capite cū pileo iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eū sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua de re clausit oculos eadem pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat9 magnis sponsionibus dimissus e carcere. voluit ad regnū. facta eīm reconciliatione inter proceres mathias octo t decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xpiane religionis ē turcos defensor t ppugnator acerrimus. qui pannoniā t alias puincias a turcor imperio tutatus fuit. Nas multis vicibus ingenti filio turcis supatis. etiā ptem bosne recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib9. cedibusq; inuolauit. Sed t bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tū ppositā hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia marchie relinqueret. t boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetentissimus. bello fortunat9. Cui videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac vrbem t alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc. xc. morbo extinctus est. t ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicola9 de cusa cardinal'

Nicolaus de cusa germanus. sacro sancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestantissimus atq; doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vt eorū olim hostis acerrimus. ambitionis totus aduersari9. integritate animi immutabilis. honestor labor in declini etiā senectute patientissimus. bñfaciendi et gratificandi admirabilis. Vane tanta doctrinar olim vbertate fuit. vt q̄quid ex tpe dicendū incidisset id copia tali differeret. vt ei solū facultati censeret studuisse. Vir supra optionē eloquēs t latinus. historias oīs nō puleas mō. ꝫ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūq; didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. huius celeberrimi viri pluruma extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia t plerāq; alia. Is aūt dū eccle sie beneficijs iura acerruerek a sigismūdo austrie duce capt9. atq; honesto huiusce carcere. Pontifex āt pius. cardinalis captiuitate grauiter cōmot9. facūda ocasione sigismūdū publice inuehit. t eū Guionib9 interdicto deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Besarion cardinal' grec9

Besarion. S. R. E. eps cardinalis sabinēs t pstantinopolitan9 pharcha. Mi cenī veneranda nūcupatiōe terrar vbiq; celeberrim9 ē tpe floruit. de q̄ sapientissimo dici pōt. Cui9 cū ea fuit (vt paulus pōtifex sum m9 ꝺdicabat) In rep oīm maximar vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' pspicientia. vt nihil de summis synēq; rebus factū fuit si hicenī vni9 defuisset auctas. In studijs cīm maiorib9 t būanis oīb9 ea facultas t copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta t rectius intellexisse. vberius paucissimos culissimis quibusq; tempib9 datusq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xpiane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id molestie egit. vt eōmentatorem calūnios sum crediderit plato ipe diuinitatis secretar9 posse fuisse suggessisse. Juste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac francian9 in reditu dum pacem facit in itinere defecit.

Aes imprimendi libros hijs temporibus primũ in germania enata ẽ. Quãtum igit̃ lucrat̃ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiã urbem urbem solertiã ingenio librorũ imprimendorũ ratio. 1440. inuentã fuisse aiũt. Hoc tempore in oĩes fere orbis ptes ẽpagatur. qua omnis antiquitas parum ere cõparata a posteritatibus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes ante in prohemio operis pecabite sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut utilior esse potuit. Qõ si hec ars effluxis temporibus viguisset maxima pars operũ Tii liuij t Tullius de re publica ac ꝑlimus de bellis germanice aliaq; ꝑclara opera malignitate temporũ amissa nõ fuissent. Igeo in eã laudem quidã hos cecinit versus. O felix nostris memorãda impressio seclis. Desierat quasi totũ qõ fundis in orbẽ. Oĩes te summis igit̃ nũc laudibus ornent. Inuẽtore nitent vtraq; lingua tuo. Nunc parvo doctus quilibet esse potest. Te duce qñ ars hec mira reperta fuit.

¶ Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor.

Nicolaus perotus sarxoferratensis t Sypontinꝰ eꝑus egregius theologꝰ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatẽ pueniens. nõnulla in diuinis laude digna cõposuit. Sed t ad puerorũ eruditionẽ cõmode breuiterq; libellũ edidit. Cõmentarios etiã in multis auctoribus ꝓpe in martialẽ opus variũ cornucopie appellatũ fecit. Ac qdã e greco in latinũ transtulit.

Robertus de licio ordinis minorũ ꝓfessor. Et aquile marsorũ seu abrutij vrbis eꝑus in doctrinis sacris doctissimus vir. t notarie oim ecclĩasticorum dogmatũ sufficienter instructus. oim ꝑdicatorũ doctor. Hisdẽ temporibus obiit clarissimã t admirandã ꝑdicationis gr̃am. ab oĩbus vtalis multo in ꝓuio habitus est. Qui tantũ in scripturarũ studio laborauit t scripsit. vt vbiq; Roberti predicationes nũcupentur. plurimas eũ ad instructionẽ fidelĩũ tractatus t sermones edidit. Qui ab oĩbus ꝑsertim declamatoribus studiose legũtur.

Matheolus perusinus medicus.

Matheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorũ ac ꝓhorũ monarcha. oimq; liberalium artiũ cũctarũq; scientiarũ facile princeps. ꝑceptor meus eruditissimꝰ. Quẽ ego hartmannus Schedel Nurẽbergensis. doctor paraminus. tribus ãnis ordinarie legentẽ audiuit. a quo demum ꝓbabna g eius oratione elegantissima. insignia doctoratꝰ paduæ accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina hinc operi adiũxi. Eũ cũ septimo mecũ anno cogito. qꝫ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ẽ adeo rerum imperitus q̃ non putet ob incredibilẽ virtutẽ suã. singulare ingenium. summã rei expientiam. cũ perpetua memoria cõplectendũ. Cui cũ ignota fuit verborũ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorũ summã cognitionẽ habuit. Qui nullũ ciceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorũq; poetarũ diuisit intactus. In astronomia vo geometria t arithmetica t mirifica opera a veteribus edita tonsis viribus pscrutatus fuit. Verum nec ꝑbia atq; mediciana cõtemnens. demũ sacris litteris delectatus. in eis tanq; mel in fauis dulcedinẽ abditã sensit. Reddidit igit̃ suos auditores auscultando wales. benuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nãq; maxima fuerunt omnia. sine acumẽ ingenij. sine artis peritiam. siue oratonis elegantiã cõmoditatemq; considero. Reliquit aũt post se orationes lepidissimas. Cõmentaria in hypocratem. galenũ ac Auicennã. Et arguta consilia in mediciana. Tandẽ semo deficiẽs paduæ sepultꝰ fuit.

¶ Platina historicus

Baptista cognomẽto platina. ꝑia cremonẽsis aplicus abbreuiator. magnarum t ꝑstãtie vir. eruditione t eloquẽtia nulli inferior. bisdẽ tpibus i ꝓcio eius. a paulo ꝑnifice maxio. bonis t dignitate indicta cã priuat̃ t i carcerẽ detrudit. Et ibi vsq; ad pauli mortẽ refouat̃. Ex ꝗ tandẽ post mãtas calamitates a sixto ꝑnifice eius successore liberat̃. t in statũ pristinũ restitutus. neglĩgentio suo abusurus. ꝓter libr̃ quẽ de natura rez t obsenijs edidérat. Egregiũ etiã opus de vitis t moribus ꝑntificũ sixto ꝑntifici obtulit. In quo etiã impatorũ principũq; ac diuũ multorũ res gestas inserit. nõnulla eriã alia opera t eplas scripsit. Demũ anno dominj. 1481. rome ex peste defecit.

Omnicus caldernꝰ ꝑia veronẽsis rhetor ineuẽtissimꝰ. t tã greca qꝫ latina lingua nõ mediocriter eruditꝰ. t i studijs hũanitatis eminentissimus. p hoc tps ipe diuini ingenij fecit opuscula. i innenalẽ. marcialẽ. suetoniũ. et i Ibin nasonis interꝓtationes edidit celebres. Saphos etiã eplas cũ ꝓpercio. et ciceronis eplas ad atticũ cõmentatꝰ ẽ. Et nisi imatura morte ꝑuẽtꝰ fuisset. p plura alia edidisset. Obiit deinde anno dominj. 1477.

Franus philelphus fr̃acisci philelphi oratonis filꝰ eques auratus laureatusq; poeta philosophie et utrũq; doctor. p hoc tẽpus ton ytalie clarus extitit. Qui cũ eruditissimꝰ esset funebres orationes preclarissimas. t alterius materie plurimas. t quidẽ elegãtes hũit. Extãt eius ingenij opa in diuersis metrorum generibus edita. Rudimos quoq; t cantilenas composuit. Denicq; t hic a Friderico gonzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno dominj. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ⁊ potẽtissima ciuitas hoc anno ℳ.cccc.lxviij. a carolo burgundionꝝ duce capta ⁊ ingẽti edita cede. diripit. Bupliozib⁹ eiꝰ annis inter leodiẽses ⁊ burgũdionũ ducẽ maxie ptentiones agebant. ꝙs cũ leodiẽsis cps extinguere tẽptasset a pcuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summꝰ pontifex mcariensem epm legatũ eo misit. Is in carcere trudit. Quã ob rẽ indignatus dux vrbẽ in germania populosissimam presente ⁊ fauente ludouico frãcoꝝ rege acerrimo ipetu ac plio vrbẽ expugnauit ac eã euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnẽse regnũ hac tẽpestate aggressus castrũ iaytza tũ loci natura tũ vo mentoꝝ altitudine munitissimũ tradicione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibuꝰ friderici romanoꝝ cesaris magna cũ difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dñi ℳ.cccc.lxxiij. in die cene dñi astantib⁹ pceribus cũ solẽmitate maxia coronatus. Post hec mahumetẽ turchoꝝ imperatorẽ in expugnatione dicti castri iaytza in fugã vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ ingtoꝝ in turchiã redijt. Tandẽ post aliqua tpa castrũ siue castellũ turchoꝝ sabatz tenolatũ ad liꝰ fluuiis saue vel saui p. eosdẽ ex ligneis terraq̃ multũ curiose pforti ope pparatũ (vt sequẽs figura p. omnẽ diametrũ ac formã ostendit) turribus ac fossatis ac vallibus. necnõ minus militibus munitũ diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menta ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabularꝝ cõpago ita solidũ erat vt vix ab intento posset iunctura ꝓprehendi. Bimtq̃ triclinia ambitu plurioꝝ distincta poꝛticꝰ in oi decore dispositi. Area vo curtis ingẽti ambitu dicte vt amplitudo ipa regiã aulã ostentat. Bũq̃ rex acrius filio insisteret, turchi rapto comite iobane de witebitz ab exercitu regis ad castellũ. eo interfecto caput eiꝰ abladerũt cũ flauescẽte copiosaq̃ coma haste suffixuꝫ ad terroꝛem exponi tulerunt. Mardias rex indignatus vt aggressus tradicione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno ℳ.cccc.xcij. iterato castellũ innaserũt. ab hungaris repulsi ad ꝓpria redierunt

¶ Babatz.

Anno mundi. 6670. Anno xpi. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima nat⁹ frāciscus antea vocat⁹ ordinis minor generalis minister hoc anno paulopon in dici crepusculo dñi solus in cubiculo quiescat interim sublato quinto yd⁹ augusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a puericia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minor unica atus. Adolescentior factus patauinū venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiā capescendā. in quo moratus p triginti fere annos nobilis alūnus legendo orā do scribendo vniuersum orbē splendidissimis sapientie radijs illustrauit. t ō de potentia dei libꝝ scripsit. librūcz de sanguine xpi. libꝝ de futuris contingentibus t libꝝ de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordine minor p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū puenerat. Fuit aūt ante pontificatū ac etiā in ipo pontificatu mitissime consuetudinis t vite conuenientissime. in pauperes religiosos cz maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac priuilegijs amplissimis adauxit. Inde in amicos t familiares iocundus. in deliquentes clemens. principes ac nobiles patria exortos presertim paleologos fratres. bosnencz regiam turcho pulsos pecunijs adunare nō destitit. t rhodios multites ac serdinandū a turchis vexatos incredibili pietate consouit. vrbem romanā ceruosas t vetustate in plerisz collabentē instaurans. vias eius cultissime et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa fecit t a se sixti pōtem nominauit. Edes quoq pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddidit. Hospitale sancti spiritus in vaticano pmagnificū fabricari fecit. in quo vrbe sue ordinem splendide repingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Marie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decorauit atq; alia innumera bñficia vrbi romane contulit. nilq; in pontificatu egit qđ merito reprehendi possit nisi q ipe (vt fit) suos nūtū amauit. in quez errorem multi superiorū cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit t theronimo Riario necessario suo concessit. cui⁹ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Jubileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in sanctorū confessorū numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ pōtifex fuit. summa eñ alacritate t animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compescuit t malitias extirpauit. Viginti cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo gennenses t quatuor sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus t comis fuit qui ipius corpus maxima pompa t deuotissimus exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctus petrum in vaticano sepeliri fecit. cū obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi. 6685. Anno xpi. 1484.

Innocēti⁹ octau⁹ papa patria gennensis patre aron aboꝝ familia mediocri ꝑ honorato nat⁹. ioh annes baptista antea vocatus post sixtum pontificē ex cardinali pbitero sancte cecilie hoc anno idibus augusti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine t rez omnū que terra maricz aduehunt opulentia t edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate t rez gestaz gloria clarent. familia aboꝝ vetustissima. aramus pater ei⁹ eque stris ordinis vir pbatissimus. Hic eps melfidē. inter ceteros patres cū pauperior humaniorqz haberet Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatē dexteritatē atq; modestiā maiorem immodū eū dilexerat. i datariū asciuit. qrez ipius humilitate ac comitatem. facilitatem morum. moderatione t elegantiā pontifi cij manus pmerunt. Fuitq; in rebus gerendis prudentissimus eo q; sensus t in vrbe legationis officiū cuz optie sunct⁹ fuisset magnā sui regimis t prudētie spe patribus dedit. Hic pōtificatus principū ciuiz suorum bellis plenus fuit. t quod ab omnibus potentatibus expetuit a suis obtinere nō potuit. quibuscū qs eñ oratoribus a principio ad pstandā ex more obedientiā ne oū in ytalia verū ex germania ad se venientibus sumopere pacē postulauit. armaqz omnibus deponere mandauit. ꝑ inimicus homo vt optimus a⁹ desideriꝝ obsistere posset poulopost in languorē maximū pontificē pducere curauit. t illuc interuisinos t columnenses vrbis primores dissidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiū. qui vniuersum vrbez suis factionibus pturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō destitit tū armis t minis discordias extinguere. multa eñ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpiānā t eccliaz vtilitatem ordinare ꝓposuit ꝑ ob breuitatem tpis t eius infirmitatē. bellū quoq; t epidimiā adimplere nō potuit. beneficū tamen t circa deum atq; amicos ꝑ virtutes se ostendit. nā post adeptā sanitatez corporis dona ecclesie sancte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem austrie dum defunctū ob crebra eius miracula enarrata in sanctorum confessorū numero aggregauit. Bonum solacij quam vocant bellundere ꝓpe vrbem romanā extruxit. cuius structuram simul ac picturam t reliqua excedere quadragintaduoqz milia ducatorum ferūt. Anno salutis M. cccc. xc. conventiones oratoꝝ. regum. principū t cōmunitatū rome habuit ꝓ expeditiōe Turchos. Collectionē pecuniaz ꝑ plenarias idulgētias i germania ꝑ exeūda expeditiōe fieri fecit. auxilio raymūdi payzaudi archidiaconi. cui⁹ idultū ne dū aduersus vez ad iferos se extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tãdẽ oẽs curã mẽtẽqz ac diligẽtiã ad subditoz comoda. ad tuẽdũ dignitatẽ eccle. ⁊ ecõtra ipas rebelliones trẽdas. ac religionẽ (habito iã maximis laboribꝰ zizino sultano) ꝓpagãdã querterat. Fuit itaqz ꝑstãtissime iustitie cultor. pacis studiosissimꝰ amator ⁊ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Bedanꝰ bonoꝝ sicẽtissime ingruẽtiꝰ bellis peculiares eccle populos ⁊ romanos i primis q̃s felicissimos exoptauit. Exultauit sumopere cũ ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit ꝑterea in pauperes misericors. afflictoz nõ minus ꝓtolator q̃s ꝓncipũ fuisceptor liberalis. ⁊ dei ac sanctoz ei⁹ pũissimꝰ venerator. Pontificale pallatũ miro simptuoso opere exornauit amplificauitqz. Visitatꝰ a dño pluriꝰ lõgisqz morbis. quas patientissime tollerauit. Aduenientẽ demũ diuine vocationis boza sumptis ex ritu xpi ano deuotissimo animo salutaribus sacramẽtis intrepide a deo spiũ reddidit creatoi. vt securus de imarcessibili gloria videret celestẽ vitã cũ morte ꝓmutare anno pon. fui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

FRidericus imperator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romã veniens magnifice a pontifice susceptus donatusqz est. ac. cxxij. eq̃tes creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quũ rebellasset per duces subuertit diripitqz magna ciuium cede.

MAumetbes turchoz imperator. 400. nauiũ classe. inter quas triremũ. 200. erant ⁊ equitũ. 100. milia Euboiã adortus. chalcidẽ. 30. die expugnat subuertitqz magna suoꝝ cede. Venen' inde classem nauium. 60. instructã ad infestãda turchoz littora mittit. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerũt anno. 1470.

COmeta magnus q̃ mensem iamariũ in principio anni. M.cccc.lxxij. circa festũ sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisqz quos in occidentalẽ fere ebat plagã. Cui⁹ quidẽ corpus ꝑmũ circa libie principiũ fuit. postea se tantũ in septentrionẽ flexit. vt extra zodiacũ migrasset. penidubio iudicatũ sit. durauitqz diebꝰ. 80. Verũ nõ dũ ifto dissoluto alter apparuit. cui erat coma igmita que in arietis signo posita videbatur ⁊ eandã in orientalẽ plagã porrigebat. quẽ alij pertica. alij ascon dicũt Mortales grauiter affecit. Sequenti eiã anno siccitas incompabilis subsecuta est ⁊ pestilentie bellaqz cruentissima plurib⁹ in locis euenere.

CRistiernꝰ rex dacie suecie norwegie. gothoz dux holsatie stormarie in oldẽburg ⁊ delmenhorst comes vir quidẽ xpianissimꝰ ⁊ multis ꝓbitatibus ornatus. Anno. M. cccc. lxxiij. romaz soluendi voti gratia ꝑ vniuersam lombardiam ebusciamqz transijt. ab omnibus potentatibꝰ honorificentissime exceptus fuit. in de romã ingressus prodeũte obuiã honorato q̃s cardinalitũ collegio a Sixto põmax. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quã pontifices singulis annis in dnica letare alicui ex pncipibꝰ xpianis donare ꝓsueuerãt ⁊ ipe a Sixto pontifice donatꝰ est. Ibi deiẽ de vniuersali italicoz pncipũ pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ꝙ res ꝓfici nõ potuit. inde digressus ꝑomnes ytalie vrbes transiens ybenigne vbiqz habitus est. tmũ denicz reuertens aliquot annis cũ omni sanctitatis exemplo supuixit.

Cristiernꝰ rex dacie ⁊c

CArolus burgũdionũ dux nullia colonicẽsis agri oppidũ ad rbem ripas obsedit ꝙ cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset imito sedere discessit in belgas.

Tubileus a paulo pontifice ꝓtus ꝑ vniuersum orbẽ xpianũ instituitus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis bimbribus romaz venit tubilei gratia vt ꝓ se ferebat. sed reuera vt inimicũ fedus solueret qõ effecit. nam postmodũ inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

HErcules estensis nicolai marchionis filius ⁊ borsij frater scõs ferrarie ducatus tẽporibus nõ sine magna ꝓtentione regnũ paternũ suscepies regnauit vsqz in presens cũ omni laude. vir bonus ingeniosusqz ac rei militaris scientia eruditus. ꝓterea septimo regni sui anno florentini veneti ⁊ mediolanen. tanq̃ virtũ magnanimum contra alfonsium calabrie ducem riberonimũ comitẽ ducẽ exercitus constituerũt. qui pleraqz eoz oppida cepit. Hic bellonoza ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorẽ. ex qua sex suscepit filios. quatuoz mares ⁊ duas feminas. Hic tandem socerꝰ sui consilijs cõmotus terg̃uersatꝰ venetis ruptisqz eoz federibus ferdinando ⁊ alijs socijs colligationibus inbesit er venetoz immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. ꝓ qua re veneti illũ terra aquaqz oppugnare ceperũt ⁊ plurimas terras ei abstulerunt. ⁊ nisi alfonsius calabrozum dux ferdinandi regis filius vir in armis strenuissimus ⁊ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuisset. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs

ditioꝝem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quẽ ob miraculoꝝ frequẽtiã brẽ appellãt. die marti. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagesimo octuagesimo supra millesimũ ꝙter cerũ in hebdomoda sctã a iudeis in tridẽtina ciuitate necat⁹ xpi martir efficit. Judei em̃ ea in vrbe degẽtes pasca suo more celebraturi. cuꝝ xpianũ nõ haberẽt immolãdũ cui⁹ sanguine in azimis suis uti possent pueri in hũc modũ in samuelis cuiusdã iudei domũ furtim deportarũt. In sacra hebdomoda añ diẽ pasce luce tercia vespere sacrois añ forel pñs pueruli more sedẽs. cũ nõ aderat genitor nec cara parẽs ꝓditor thobias astitit blanda voce moratus puerꝝ cui⁹ etas nõ dũ ter tꝛẽ mẽses viderat. fert illico samuel ad edes. Cũ qs nox ruit hic gemini saligmã samuelqꝫ thobias vitalis moyses yſrahel atꝫ mayer añ synagogã leti ei⁹ pectora nudãt. In eius collo pri mũ ne vagire posset iudariolũ apposuerũt ⁊ extensis brachijs ꝑmo papulũ sorpsch⁹. mox genã dexterã p̃ cidentes. Inde dſqꝫ sorpice carnẽ ꝙuellũt. Sudib⁹ deinde pacuꝫ pupugere. cũ ille manus alter plantas'cõ tinet crudeliter sanguine collecto hymnonos eoꝝ more canẽtes. addũt minis vba. accipias suspese thesu. fe cere sic olim maiores nri. sic ꝙfundant celo terra mariqꝫ xpicole. sic caput eius inter vinas cecidit ⁊ vita li bera ad superos secit iter. inde ad cenas ꝓperarũt azimas de sanguine eius in xpi dedec⁹ ederũt. eoqꝫ mox tuo statim corpus in ꝙnquũ domus coꝝ flumen ꝓiecerũt ⁊ pasca cũ gaudio celebrarũt. Querẽtes deinꝫ de anxij parẽtes gnatũ paruulũ. postridie eũ in fluuio inuenerũt. q̃ illico vrbis ꝓtori scelus denũciarũt. Is ꝓtor iobanes de salis nobilis barrienſiũ ciuis legũ doctoꝝ viso puero exhorruit facin⁹ ⁊ ꝓfestim vrbis iu deos ꝓhendit ⁊ eculeo eos sigillatim imponẽs tormẽtis afflicti eo ordine crimẽ retulerũt. q̃ diligẽti ex aminatione cognito indeos ꝓdignis supplicijs exterminauit. Presul eo tpe vrbis Jo. hinderbach collegit extictũ corp⁹ ⁊ sepulchro mãdat. multis cuestigio cepit florere miracul. Inde ex oĩ xpiano orbe ppoꝝ cursus ad scri huius paruuli sepulchrũ est factus vt etiã vrbs ipa cũ miraculis ⁊ opibus multis sit aucta Corpori vo ipius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Consimile etiã scel⁹ apõ motã oppidũ qõ ẽ simb⁹ agri sori tulij p⁹ ãnquẽnũ iudei pegerẽt. Nã etiã alium puerũ sili mõ mactauerũt. p̃ q̃ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuerẽt ⁊ atroci supplicio ꝓcremati sũt. Iterum turchi inferiorem ingressi miliam magna cede sternunt. Hebinc magnã genuensium vbẽ ca ffabam quã ad meridiem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa ⁊ mercatoribus plurimũ apta iuit hoc anno ciue genuenſi eã prodente in turchoꝝ tuam. deuenit in littore'eurini maris sita;

Uelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit̄ que vnū tantū caput habēs ⁊ duos podices. duas q̄z vulvas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̄tuor brachia ⁊ duo grossiora q̄ p volūta te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. hanc parentes p italiā circūsecrētes precia ab inspicentibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq̄z oēs ytalie fluuij nouebrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra alueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. q̄ nō secus p vias mortales nauigabāt ac p eor⁹ fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ ēm maxime tiber secus traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte henrici prouincia duudit diuersis populor⁹ studijs. nā serdinādus iohannis arroganie regis filius beliſabetham henrici sororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex henrici iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti serdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astrominus

Iohānes de mōte regio aleman⁹ nō minor anaximādro. miliesio aut syracusano archimede. vtraq̄z lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanor⁹ tēp⁹. hac quidē tēpestate ob astronomiā ceteraſq̄z mathematicas disciplinas a mathia pānonie rege nurmbergēsibusq̄z ppetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in ꝓcio habit⁹ e. Qui cū in būgaria kalendariū ppulchrū ac q̄dam alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesq̄z a nostris diario dicta maxima cura ingenioq̄z edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq̄z gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandas pasthales dionisij computū a sixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraq̄z posteritati parat nō sine maxima studiosor⁹ iactura morbo periit. Vlus ē ꝓceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice scētissime impsse circūsertē.

Nicolaus estensis q̄ de imꝓio ciuitat̄ cū hercule dissidebat. serrariā clā ingressus primo septēbr̄ primo ipetu aduersarios exterruit. mox concursu Bigis mundi fratris herculis eiectus vrbe palude lantans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francor⁹ orientalis francia appellat) Anno saluti M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationesq̄z inciderūt. Tum amisa quēdā a fatuus bonor⁹ pastor apud vicū Niclasshausen vocitatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo gnacius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in pplor⁹ inuidiā adductos spernētes abiectos habere cepērūt. Jsvo si mulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite ꝓponebat. edocens vitā cleri ignominiosaz forc. theologia ⁊ pedagia dīm nō esse ꝓsoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oibus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū seminans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi ꝑ ginē mariā enarrasse ꝓdicabat. Undiq̄z igit̄ gētes votis occurrebant. Diebusq̄z sctis maximo ꝑcursu hominū longū sermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̄ a Rudolfo epō herbipolen. missi exploratores inde sectatorē principalē ad herbipoli ducētes igni tradidēr̄t. post cui⁹ mortē hec peregrinatio virōr⁹ ⁊ mulier⁹ euanuit. Nurmbergēses q̄z ꝛb mulcta ne q̄s de cīuib⁹ suis accedēt. ꝓhibuer̄t

Galeacius maria mediolanen. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob trā crepti sibi fundi a iohanne andrea lampugniano nobili mediolanensi eo die qui .pthomartirī stephano celebris habet in iōius martiris templo ad aras incautus consodit. qui post patrē franciscū Sforciū dux declaratus regnauit annis nouē t menses decez vir .pmptissime ingenij t excelso t magno animo princeps. Cū multa edificia in vrbe mediolano extruxisset ppulchre ex lapidibus sectis vrbē vbiqsternere secat Et paternū erariū pecunijs exhaustū diuicijs repleuit. In celebratione ñ diuinorum officioz supremos cātores maximo sumptu t impensa habere nitebat. Verū cum immoderata mulierū libidine vteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo t omnibus auliēs vulnerbus (vt ōmissum est) consossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit t in maiori vrbis tēplo eminentissimo loco iuxta pedes suos sepult⁹ fuit. Relictis post se duobus filijs t filia ex bona sabandiana uxore susceptis. Johānes aūt maria in festo epphie etatis sue anno nono patrū decreto in ducē sublimatus pulcherrimi ingenij adolescēs aftāte pplo bitreto t relicts ducat⁹ ornamētis insignit⁹.

Carol⁹ burgūdionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustrissima regiaq francoz samula natus. vir sortis. seuerus. magnanim⁹ ac terribilis ⁊ iustus. liberalis. elemosinarius t diuinoz obsequioz seruentissim⁹ observator. Jis cū vigesimū etatis attigisset annū. t gandauenses ciues a philippo patre quoddā priuilegiū extorsissent nō pauca militū collecta manu in eos duxit vrbe pontus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu ḡz susceptio multas cū ludouico francoz rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis insensus omnem vim belli in eos conuertit. t ciuitate obtenta post cedē t direptionē editam vrbē complanare fecit. inde vrbe desolata relicta p eduardo sororio anglie regē e britānia a comite douerich t henrico portugalie rege pulso. exercituū multū ꝑgregauit t ptra eosdem t ludouicū regē bellū suscepit t breui illū in regnū remisit t arma in ludouicū regem cōuertit t multis incomodis attrinit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipōs res ꝑposite fuere. His gestis ad nussiam colonien sis agri oppidū quod est in ripis rheni duxit t illud acerrime obsedit Sed cū Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnū discessit. Deinq cū multas pruincias ingenti cede sibi subegisset ad nanssiam dictionis lotharingie ducis vrbē quenit vt contra sicuos (quos vsitato vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tñ populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiūt vt fusus ac ꝑfligatus tandē obtruncatus morte obiit. Tria itaq oppida sibi dānosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nanssen. Unicam siluam nomine mariam hic regni heredem tantum reliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium nomine accepit maritum.

Ferdinandus neapolis rex cū pacez q̄ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ibero nimo sorte cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinalē diui georgij nepotē. filium quarti pontificis ex sororе comitis iheronimi. simulq franciscū saluiatū archiepm pisanū cū familiaq 300. hominū florentiā misit. inq diue liberate templo franciscō saluiato enchariſtiā celebrante composita boza in nante Johanne pacio viro maxime apud suos eximie nationis. multisq aduersē factionis iuuenum medicen ꝑsoderūt. Laurēt⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia consilioq precipuo impetus hostiles coercuit. plurimis factiosis sede trucidatis. plurimisq cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsq; dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno p italiā vagate britie agrū deuastarūt. cū in britriano agro in maxima multitudine aduolarūt. que britanis t mantuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ nisi ludouici mantuani principis sollicitudo obstitisset. fata quecq in tota lombardia corrosissent.

Maximaq; lues hoc ipō anno p totā italiā vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in britriana vrbe supra. xx. hominuz milia. t venetijs supra triginta hominū milia perierint. Eam eñ calamitatez solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atq locustarum multitudo.

Veneti grauī ethnie bello ꝑplicati in macedonia t soro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusq reipub. italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus communi periculo cū mahumeto imperatore fedus pcussere. Omnibus illi reddit⁹ que fne suotiue ditionis fuissent ademta. Scodra quā obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles alumnus mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoq conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tm cōstantinopolis expugnationē grauia sense re bella. Cū quor t viginti annor curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo inflatus habuit egre admodū tulit rhodū vbē finitimā eius imperio liberam cē. Mahumtes igr impator ingenti classe maximaq bellator vr rhodum petens. Appulit itaq ea classis velor centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. nullusq in terrā exposito pmū in vertice mōtis sancti stephani t circa eius mōtis colles castrametati sunt. t p tres serme menses vbē bombardis aliisq missilibus indesinenter p duces suos lacerauit t oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodior militū magister xpi ane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ siue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina cū sanente clementia principis t suor virtī fauente turchi sunt dunt. ppulsant. cedunt. tāq impetu terga vertunt vt sibijpis necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē cm partem exercitus amisit. vbi celitus xpi ihesu ministri ppugnantes visi multitudini rhodijs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendū igr hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti potētissimo iā muris ponto restitit. Exacti igr nouē octagīta dieb⁹ ip̄ator rhodior lutore dasses soluēs pbiscū nauigare ꝓperat. illic multes t suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos lares cū clade t ignominia reuertit. Petrus autem a pontifice sixto t ceteris omnibus europe xpicolis pecunijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit t celebriorē fecit.

Apud suitēses montanos ḳs itali succeros appellāt haud longe a simil⁹ lucernensiū in loco valli solitudinis homo senex solitarie vitā abstinentissimā hoc tpe habebat. q p annos. xx. sine omi corpali cibo vixit. quē frater nicolaū appellabant. vir corpe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq t ossibus compactus. Et q̄q̄ berenite diutius iciunent. t illesi. p pter ocū t vitā vinbrosam sicut I carceratis ꝓpingit uō raro t ſb terra ꝓpie. cū ꝓpter indigestionem olitres in ipis aggregeuf supfluates flegmatice crude. cū sint cōtinue in dū intrientes virtute anal⁹ li. virt⁹ debilitat naturalis vt nocumentum nō videat q̄pe a ceū nto. Estq̄ consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo qui ali celestē vitam in terris egit. immaculata absq̄ sorde. cgnus nonnulli eū homine gloriosum dixerunt suāq vitā ad iocundā interp̄tati sunt cocq̄ mercedem accepisse p̄dicarunt. ß sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretāt̄ur q̄ que parent. Cur virū calumnient qui longā vitam in artissima paupt̄ate t solitudine duxit. q multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema t humilitate p severans. qui nihil appetiuit. qui nulli inuidit. parua sunt merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝓter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suisq gremiū fraudat: Is sanctus t iustus homo. qui aurīcā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obtinuit. qui nullū superbie somitem ostendit. sola sidera futuror teneri arbitrat. retributionēq̄ thesauri celestis expectare potius iudicat. Judicauit hoc ꝓpetua hominis letitia. quem nemo mestum vidit ß vultu semp eodem. Gaudebat se mortali culpa libez. bonis operibus a ꝓtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū consciencie nre. a tcetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoq constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius sensum animam mollis dissoluit sopor. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis dcsit. q t finitimis pplis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hydruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchor principis diu expugnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vrbi immunet castrametati sunt vallo t fossa munitissimis ita hydruntū obsederunt vt nulla spes erat serendi auxilij. Tandem diruptis menibus ad vesperam protracta pugna. superan hydruntini. ingressi vrbem turchi. archiepō obstupuit vt nec verbū truncatus emittere potuit. qui in hostū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Francisens lurgus hydruntinor dux captus t examinatus medius ꝓsectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo t viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida solliciare ad deditionem. et in pauis leuces t tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsius dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi pos se vrbem tueri salutis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit t turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rosellus iu-ris doctor

Anthonius roſellus natione etruſcus vir vtiq; bonus ⁊ multa prudentia exiſtimatus iunũ ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritiſſimus poſtq; multis annis patriã ius cũ magna gloria docuiſſet ſublatus fuit. ſepultus ad ſanctũ anthonium padue cum hoc epigrãmate. Anthonius roſellus de roziellis iuris monarcha. Qui cũ egregie doctus eſſet de monarchia ⁊ de poteſtate pape libros eruditos compoſuit ⁊ alia.

Marſilius ficinus florentinus. ingenij excellẽtiſſimi vir. vtriuſq; lingue eruditiſſimus ⁊ multaꝝ ſcientiaꝝ locupletiſſimus. atq; inter platonicos doctores facile princeps. hac noſtra tempeſtate ſeptem ⁊ triginta platonis pbi libros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maxima cũ diligẽtia latinos fecit ⁊ in lucẽ omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipſius platonis mentem partim argumentis. partimq; brevibus ỹmẽtariis explicare nitebatur. Be valitudie ẽs fratoꝝ ſcripſit ⁊ pleraq; vtilia.

Mahumeth turchorũ imperator

Mahumeth magnus turchoꝝ imperator octauus ex clariſſima othomannorũ familia natus Amurathe principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Poſtea q̃ in aſia ⁊ grecia. 32. annis regnaſſet dũ in orientis expeditionẽ contra hungaros pficiſceret anno etatis ſue octauo ⁊ quinq̃geſimo in caſtris nõ ſine ſuſpitione veneni moritur ⁊ cõſtantinopolim delatus ſepelit. Is cũ pater in regnũ aſie ſucceſſiſſet quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrẽ in omnibus ſuperare anitus ẽ. Hic illico ob eiꝰ animi magnitudinẽ cẽteris paterni regni virisꝰ ingẽtes copias ex aſia in europã p helleſpontũ claſſe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Caſtello ẽs haud longe a boſphoro ſitore ad euxinũ tẽdente pdidit. Et in deficiente ob grecoꝝ auariciã pſidio conſtantinopolim vrbez cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea imperator declaratus. Confeſtim peloponeſum omni armis cepit trpiani populũ in ſeruitutẽ abduxit. Indeq; in achaiã mouẽs ſpas et achraiã ⁊ epirũ ⁊ maiorẽ macedonie partẽ atq; bulgariã cũ raſcia ⁊ ſeruia. ⁊ quicqd ab andrinopoli. ſauũq; amnẽ ⁊ danubiũ fluuiũ interiacet ẽuaſit. valebia etiam eis ob res tunoze pterrita. boſnã poſtmodũ ingreſſus cuncta vaſtauit. mithilenem inſulã lebi lem genuenſiũ inſulam cepit. Behinc ſinopem vrbẽ veruſtiſſimã ⁊ trapezundam diripuit. earũq; incolas vna cũ eaꝝ imperatore capiuos abduxit. Enboiã inſulã venetoꝝ inſulã euaſit. quã vna cũ calcide etiãdes inſule vrbe expugnauit. In aſia itaq; maiore duodecim regna obtinuit. videlicet pontũ. bithiniã. capadociam. paphlagoniã. ciliciã. pamphiliã. licaõniã. cariã. lidiã. phrigiã ⁊ omnẽ ferme helleſpontum ſeu mozeam. et multa alia occupauit. hic cũ innumerabiles filios genuiſſet baiſetũ ⁊ zalabũ leguimus poſt ſe derelict pro quibus eo mortuo tumultus vrbẽ conſtãtinopolitanã euaſit. baiſetũ tamen imperatorẽ conſtituerunt.

Baiſetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. ſexto kal. iunij imperator pfectus ⁊ vſq; in pſens impauit. Hunc zalabus frater q̃ magnos motꝰ in aſia p regno cõcitauit. burſiã cepit ⁊ ſe ibi regẽ ꝓfitetur quẽ baiſetus bello ſuperauit ac alie paterni regni obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totũ ſe immerſit. Cum ait anno. 1492. pannoniã ferro ac populatonibꝰ deuaſtare cepiſſet multa dãna cedeſq; gnulit. Zalabꝰ at frater eius natu minor. qui poſtea in regno francie ſub pretore boſpitalis ſancti iohannis iheroſolimitani cuſtodiebat. in ſummi pontificis innocentij octaui poteſtatem traditus vſq; in preſens rome ſub cuſtodia ad recuperandum reſidium europe de crudeliſſima nunc barbaroꝝ ſeruitute.

Gelus pmaxima i tota ferme italiaꝝ germania Anno. 1485. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimũ defecit. vt multa milia hominũ abſumpſit. Eaq; lues nurmberge a ſolſticio eſtiuali vſq; ad ſolſticiũ hiemale quatuoꝛ milia hominum delenit. Venetijs vo ſenatoꝛes ⁊ iohannem mocenicũ ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. comitia magnũ nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hoſtes fidei xpiane habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝛgregauit. cõm unitates quoq; ciuitatũ imperialiũ conuocauit. vbi de vnione ac pace principũ varie conuentiones habite. vtaq; omnia bella indutias haberent concluſerunt. Interea glorioſus imperator fridericus inter cetera geſta laudabilia Conradũ celtis germanũ virũ eruditiſſimũ in arce nurmbergenſi appollinari laurea decorauit. Bellaq; ea tempeſtate inter ſigiſmundũ archiducẽ auſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. ¶ Hec minorẽ dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Deles rex maurus genere ⁊ religione mahumeticꝰ hac nã tempeſtate in bethica ꝓuincia vlteriozis hiſpanie plaga que granata nuncupat vſq; ad hec tpa regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentiſſimus p bibet. eo qꝺ quecũq; ad bũanũ vſum ſunt neceſſaria affluentiſſime gignat. Cuius montes ⁊ fluuina auriꝛ et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes ſine numero nutrit. Hunc quidem regẽ Ferdinandus luſitanie ⁊ citeriozis hiſpanie ⁊ tarraconẽ rex vna cũ helisabetha vxore ſuperioribus annis omnino eijce re ſarracenos decreuerũt. Bellũ igit malacen. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandez poſt longẽ obſidionem ciuitatis granate que incepit a menſem maio anni nonageſimi primi ſarraceni manu reducti ad magnã rerũ inopiã deſperantes de auxilio poſt infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiois ꝓdita ſuerũt. Poſtremo ſeptimo die ianuarij anno ſalutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et porentatus cum exercitu decem milũ equitũ ⁊ L. milia peditũ electoꝝ ciuitatem intrarunt ⁊ eius poſſeſſionem libere acceptarunt. ac meſquitam maiorẽ in eccleſiam dicari mandauerunt.

Tempestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēsis mēsis. in regia vrbe pstātinopolita
Una admodū defecit. Fugiōr cū trū sydez ignes. q̄ decidūt ad terras fulminū nomē hñt. cū ptagiū
mmq̄ būoris ex fugiore circulo atq̄ ardoris e sbiecto p̄ hūc modū egerāt. Turbato itaq̄ aere cū collectis
humor habūdantiā stimulabat. seu grauitate. Et cuz i nube lr̄ab aē flat⁹ aut vapor. primo ingētia
ventrua andita. Exin fulmina ardētia visa. t longiore tractu fulgetra. Et quāq̄ a saturnī sidere. pficisci ista
pfecta esse dicunt. sicut cremenia a martis. Qualiter cū vultimis oppidū thuscoz opulētissimū totū crematum
é fulmīe. In ea vrbe pclarissima hec gesta. xp̄iani id diuine. putēne attribuūt. Vbi annō colūna ymagi-
nē pstatīnī imperatoris hēbat. fulgur t horrēdā impet⁹ ne d̄s ptē ei⁹ decerpat. Vsqz vt vendici narrarūt nego
ciatores veneti t alij. o cāgētos vomos ignis rez ed ax pstpsit. Et holm tria milia. vt nec lignū nec forma
edificioz fmāsit. Ea forma vt circul⁹ deu astatōis ifra oñdit. ō hāc figurā il laudabilē rei mēoriā gdituz⁹.

Magni varia rez mutacia etturis tpib⁹. vt oñdim⁹ eue-
nerī. Vna ei horrēda oñta corona trabes tellur sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei t alia. Lac pluere e celo visū.
t lanā. carnē t cruorē descēdē. visi pauīrētes mōtes. Et tūa
solqz triplex. cruce signis lapis excidit tpib⁹ friderici scōi ip̄a
tor (vt p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris.
i meridie sb friderico. rij. ip̄atoze. ad agros ei⁹ ꝓpios. cū ere
pit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma erat. aciesqz
trāgula fuit. mussus ab obliq̄. huc senserat Enkheim. Vtil
gaudia q̄z sensit. Cū ille i agros desilunt depopulat⁹ hūnū.
in p̄tes distract⁹. pōd⁹ tū gue adhuc bz. t ad oñatio nē ob-
seruatur. tanqz sumz omen.

Bella p̄ tpa inter regē maximilianū. t reges frācie. ob
ducatum bartāne. p̄ multas clades gesta fuerūt. Et ad-
huc sub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691 Anno xpi. 1492.

Linea summoꝝ pontificū
Ierander sextus

Alexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoricꝰ bonia antea vocatus. cuius portuensis. Vacante sede post obitū Innocētij octaui. oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranēsem. xxvi. die augusti. corona papali decoratꝰ. Vir magni animi. magneq; prudentie. Is in adolescentia bonomie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūq; illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui a deo virtutum gloria. & disciplinaꝝ laude. & adeo singulaꝝ ac oīm rez ornamento dotatus. vt Calixtꝰ tercius pontifex summus sedatis suo tempe vtalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eucā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoq; ex sororibꝰ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex sorore nepotem. & rhodoricū hūc bodiam. cuius vtutis & glorie liquidissimū documentum extitit. q; adhuc adolescens inter reuerendissimos & excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam q; nō multo post vicecancellarij locum sortitus Hoc oīm scientia preditus & experientia refertissimus. vere designādus & euocā dns fuit. Qui fluctuantē petri naviculam gubernaret. Et si bellis & regia ipius facies dignitas preferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspanensis. Inter ceteras vniuerse terre prouincias aeris salubritate temperata. oīmq; rez copia & bonitate precipua. viros pgenerās. q̄ & corpis agilitate. & ingenij acumonia. & oīm virtutum gloria summi clarissimiq; semp extitere. Debine eximia eius valentia ciuitas. que & sui antiquitate & situs pulcritudine & viroꝝ copia. Et oīm mercimoniorꝝ genere lōge reliquas hibene ciuitates anteceḋit. Nec non & illustris bodiarū familia. que eum pepert. Qui vere nationem patriamq; & familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie anniuli eius Calixti semp emulator. litteralis discipline. scientiarūq; peritia. & optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū & salubre consiliū. adest & pietatis cultus. & oīm rez cognitio. que tā ingenite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos iniserum anfractus. perq; sublimes & periculosos scopulos transmigraturum. semitam tandem affectatam feliciter occupaturꝰ. Postremo ne longiori sue laudis cōmendationi aliquos defatigari optingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificat' aduersitates sentat. Magnatū alio pcepit. Benignissimꝰ dꝰ sua gra doneꝰ. vt singla ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xpiane ꝓsequatur

Gens dominū calamitosus iuuet. & si supioribus tēporibus in plerisq; locis germane ac alijs prouincijs. diuinissimus sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue Vrantissima patria & transponatē. nec im punne hoc flagitiū inultum sint. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Gternebarch sub dominio principuꝫ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minorē obtinentes. has personas rūt. & cruore illico profluit quo linthemi precantem rubore accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balchasar & magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que rem asserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contempserint ac religionem illuserint conerem arri fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quisq; primarias creaturas. mutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid enī ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoiem (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etā sue diuinitatis induere. Cui promtus est eū rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. & figmentuꝫ suū in regni sui consortio sublimare. Vt qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pīs nos operibus prepare dignetur. Qui viuit & regnat in secula seculorum amen.

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filꝰ ip̄atoris friderici tercij. viuente adhuc p̄fe anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat. Nunc vsq; vna cū p̄fe ip̄auit annis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris scientia insignitus. virtuteq; nemi cedens. animo humanitate ⁊ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atq; in oīb⁹ fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atq; in armis strennuus. Is tpe inuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā femina. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quānis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaq; hec regio felicior oīm. ⁊ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta p̄stans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem virorum antiquā. ob ducē nouellū. parterq; comitē gaudebat. Brabātia quoq; optima Luxemburga. Lucemburga. geldria. Et flandria diues opū ac pplis potentib⁹. Comitē būc leta videre sūi gaudebat. artoisiū item potens armis ac nauigerā. nobilis hannonia. holandria atq; zelandia cū summe colebant. Hecluntaq; humana ⁊ salua atq; frisia. de suo nouo domino exultabant. Cui ducē potente aduenisse sentiebant. Certabāt alij alios superare colendo dicentes. Venisti tandē gratissimus. Quo aūt tpe maria eius vxor vixit cū oīi pace ⁊ letitia regiū possedit. Ex qua cū genuisset filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulo post casu equi currentis delapsa. fractis cerebris expirauit. anno vo sexto ⁊ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico imperatore franckfordiam vrbē ingressus. Exiit die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica dñi Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle aureę. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. p eos coronatus fuit. Eluebat eūi in eo maudita principandi scientia. in celebrando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iusticie feruoꝝ ⁊ zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac morꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia oboles. nulla ex parte pulcoꝝ suoꝝ laudibus inferior esse videt. Vxor post vxoris (vt p̄missum ē) casu eā curarentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. ⁊ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Victoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēseꝫ. mēte reuoluens. q̄modo xp̄iani ab infidelib⁹ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potentissimi q̄ndā dñi. ⁊ orbis possessores. Et ḡntū imp̄iū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t diuitissimas puincias p̄diderūt. Inter q̄s etā iudeā terrā nobile. terrā sanctā. terrā in q̄ p̄me nr̄e fidei flores apparuere. Tacem⁹ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit⁹ ⁊ origo nr̄e salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ⁊ ve. testamēti mr̄. ⁊ p̄stantinopolis columē grecie. Jā indut⁹ rex animaduertēs p singulis recuperādis. nullū laborē cuitari debere arbitrat. Judei eīm cū federi archā amisissent. p recuperatione. nullū belli periculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses p̄ter fines paululus ampliādos eruditissima p̄lia cū cyrenēsib⁹ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis i pugnā exiere Bellū aduersus infideles possessores necessariū fore decernēs sibi p̄suasus arbitratur. hunc tante religionis ignominie. ac probro quā primū p̄silere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honoreq; suū quiescerint. suum negligere ⁊ turpitudini notare nō patiet. c̄ gliosum nomē ceteris superioꝝ infamia angere poterat. Quā obrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabat. Conuentionē p̄cipū Nurēberge p maximā. anno salutis p̄mo ⁊ nonagesimo supra q̄dringētesimū millesimū regit. p dies plēs. vt pacem ne dū germanie. ⁊ totius orbi orari posset. p̄latos p̄cipes ⁊ cōtates admonuit vt huic saluberi expeditioni i infideles adiumento esse possent. dempta a domo austrie p regē būgarie genitoꝝ restituit. pacē būgarie tradit. Būch p biennium pax vbiq; fuisset. restabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti petito agmine i diuersas virtusq; pannonie ptes cruperāt. duo milia ad cōfinia moraue ⁊ austrie ifesta acie p̄sederāt fortalicia q̄ ibi gēuiter taberna vocāt se muniētes. Ex q̄ excursionib⁹ suis oīa loca ceditibus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoq; fortalicio multis ex his cesis. aliisq; captis. q̄ septungēti superant. hij oppidis ⁊ barouib⁹ q̄r fines inuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaq; trecentos ferme vicinenses laqueo necarunt. ceteros eyecerus fustibus. Petri excoriatos petri ad rogū affatos. petriq; coctalicijs furnis imissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis franciae cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Imperatoꝝ Maximilianus

huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitq; de⁹ gloriosus huic aduersitatī finē. vt ecclīam. vt religiō
onem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ t infidelīū incursib⁹ defendere possit. Videmus eīm vniuersam sere asy
am a pbendabus t medis ad hellespontū vsq; turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. t vniuer
sam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsq; dalmaciā omnia premere deterrima seruitute. Insu
le pene omnes a sinu adriatico ad mare ponticū facentes vastate t desolate sunt. Et in ꝓximos germanos
t būgaros sepe numero impetuꝝ faciūt. Sperabamus autē regi maximiliano numen diuino. victoriā baud
dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. no
bilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hīs arma. hīs
equi. hīs pecunie abunde suppetūt. hīs vires longo maiores. quā insidelibus assunt. In deo quoq; spe
randum erit. qui cause sue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus minime defuturum
credimus. vincet t possunt. t sepe victi fuerūt per superiores principes vt prenostinum est. Minor est infide
lium potentia q̄ seratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maio
rem ad eū concursum inueniet credentiū se populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum omnīū glo
riosum. principes occidentales secuti fuerint. Id ofīi christiane reipublice felix t fortunatū erit. Cum ipe
maximū t florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex
hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq; victoria. quo ad nūdanam t celestem gloriā. plu
rimoꝝ quoq; t amplissimoꝝ regnoꝝ. t ingentes opes t clarissima imperia quentura. Denīq; auxiliante
domino ibesu cum insigni victoria t glorioso trūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex
Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia t grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xp̄i
us restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalē dē
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia t Germania. Quales gratias aget ecclesia. q̄ festa
ofīis xp̄iana societas agitabit. Septentrionis t occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane
reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales aūctiq; pīules ecclesiarum. t magistratus vrbis. longo extra
menia intervallo sacra ferentes obuiam ibunt. muet stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura t ostro
quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineiq; rosas t lilia e tectis in eum spargent. Et
varioꝝ serta florum sacro capiti annectent. Ipe currū sublimis aureos in plebem nūmos iacier. quocūq; i
foro. quocūq; in trivio substiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitq; ofīis populus victori vitā
t gloriam. atq; ita trūphans non in capitoliū falsiq; Jouis edem. sed in apostoloꝝ principis beati Petri
basilicam deducetur. Ibiq; maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni cla
ues tenentem inuentes. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deosculatus sanctissimū
patrem. secum in pentiozem palatij partem secedet. vbi t de recenti victoria. Et de rebus germanicis t yta
licis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis re
surget. t poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemq; regem immortalitati
donabunt. Nos quoq; si quid strepere inter olozeo poterimus. aliquid seorsum inuenemus. quod de tan
to rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per ocīū Nurembergense adiceremus. Vos valete t
boñ cōsulite ex Nuremberga. v. kalas Junias. Anno ab incarnatione saluatoris xp̄i Millesimo quadrin
gentesimononagesimotercio.

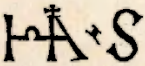

Artas aliquas sine scriptura ꝓ sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posterioꝝ. q̄ emē
dare addere. atq; gesta principum t peritorum succedentium perscribere possunt. Non eīm omnia
possumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra eīm aurum quēritur. t de fluuiorum
alueis splendens proferitur gloria. pactolusq; ditior est ceno q̄ fluento. Varij quoq; mirabilesq; motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijcimus.

Quod erat officium suscepti libri. auspice christo. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus eñ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estq; annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius inclite regis maximiliani septimus. Modernisq; sūmi pontifices Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Numero nāq; numere p tot regum ac imperatorum gesta. summorūq; pontificum z aliorum labores. pericula z summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eo ventum est quo ab inutio prorum direximus. Si aūt parte in aliqua q⁹ plus maris. q⁹ minus q̄ oportuerit erorbitatus est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vo quicq̄ labore isto in pteritor⁹ gestor⁹ cognitionem ac figuraz oblectationem tedii rerumus deo gratiaz largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tādem pp auca de septima z vltima etate ac fine seculi mundanaz rez in huius operis calce disserēdū. ne prora ola sine laudabili fine irrita z infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū beatitudinis ppetue subsequatur

Quum in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine life ad scientiam veritatis nos eruditum. mundum deniq; finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato eñ qui de mundi fabricatione disseruit id explicare non potuit. qui celeste misterū q̄ nō nisi a prophetis ac deo discit ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. qñ quicquid est solido z grani corpore vt initio cepit aliqñ. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret quēadmodum posset tanta rez magnitudo interire z banc descriptionem vellet effugere. semper aut fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā z aquā et ignem disperire. consumi extinguiq; videamus. que sunt vniq; mundi partes. Intelligitur totus esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicqd potest interire. Sed z omne quod sub visū oculorum venit z corporale (vt ait plato) z solubile sit necesse est. Epicurus igit (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait z ortū aliqñ z aliqñ esse periturū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum rez statum cōmutari necesse est z in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas z malitia vsq; ad summū gradus creuit. In illius tamen insanabilis mali compassione felicia z ppe aurea possint iudicari. ita eñ iustitia rarescet. ita impietas z auaricia z cupiditas z libido crescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq; ab iniustis. Soli autez malis opulenti sint. boni vo in omnibus contumelijs atq; in egestate iactentur. Confundetur omne ius z leges interibunt. Nihil tunc quisq̄ habebit. nisi aut quesitū manu. audacia z vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq; ita nec̄ securitas. nec̄ regimen nec̄ requies a malis vlla. Omnis eñ terra tumultuabitur. frement vndiq; bella. omnes gētes in armis erūt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia z tanq̄ messem cuncta psternens. Postremo vo tam detestabile atq; abhominandū tempus existet q⁹ nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq; interibunt. non modo ferro atq; igni. verū etiā terremotibus assiduis z alluuie aquaz z morbis frequentibus z fame crebra. Aer eñ vitiabitur z corruptus z pestilens fiet z modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra hominī dabit fructus. nec seges quicq̄. non arbor. non vitis feret cui in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq; cum fluminibus arescent vt ne potus quidez suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient z in terra q̄drupedes z in aere volucres z in mari pisces. Prodigia quoq; in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent domina atq; imperia eos aperire oculos z aures referare hec sequentia z preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quātisq; fortune tragicis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. z ex preteritis gestis q̄ in lubrico positi sint animaduertant z auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq; parcentes. letis poncre modum discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerē cōscendisse qua ceteros ruituros. si libra uit in puncto penasq; offensis daturos. Vos igit qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite z integro affectu diligite. Sequimini sapientiam z virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite z benignos vos moribus exhibete. humanitate z iusticia vt innocentes ad iudicū venire possitis.

Mundum deus (vt premissum ē) ex principio operis) et hoc rex nature mirabile opus. sicut et in archanis sacre scripture cōnetur. sex dieꝝ spacio cōsūmauit. Septimū quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabbati. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numer⁹ legitimus ac plenus est. Nam et dies septē sunt. et septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur errantia. quoꝝ dispares cursus et inequales motus rex ac tempor varietates efficere creduntur. De scriptis itaq; sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicat. Ab ascensione domini aperta iamia q̄ eis. intrū habuisse ferunt. vsq; in presens cū sexta decurrit. et vsq; in finem mūdi cum illa protendet. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarum interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate susc̄ipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vespe ram non habere edocet. De aduentu igitur antixpi. et morte siue rex. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consūmatio futura sit. et qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inuenet. sed et seculariū ꝓbetarum cōgruentes cū celestibus voces. finem rerum et occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. et de labentis mundi vltima senectutem.

De antichristo.

Tam imminente iam temporū conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habem⁹. fidem israhelitice gentis. Et regnū persecutionēq; antixpi. quā psecutionē triū semis annoꝝ futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa venientes oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch et Helyam maximos ꝓbetas et doctores. ante huius exortum venturos i mūdū autū. Qui israhelitē plebem ad fidei conueniant gratiam. atq; ad pressuram tanti turbinis partem electoꝝ insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annos predicauerint. Et sicut de vno eoꝝ Helia prophetā Malachias predixit. cō uerterint corda patrū in filios. id est antiquoꝝ fidem. dilectō nemiq; sanctoꝝ meoꝝ. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc exardescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xpi gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet Antixpus autē ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille terrimus erit. et mendaciorū prophetā. et sepm̄ constituet et vocabit. deū se colvidebit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atq; prodigia. Quibus visis irrecti⁹ homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oīnibus maiora patraret. indiuiduus comes atulit. Jubebit ignē descendere de celo. et solem a suis cursibus stare et imaginē loqui. Et sient hec fiāt verbo eius. Quibus miraculis etiā sapientū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. et iustum populum persequetur. Et erit pressura. et contritio qualis nūq; fuit a principio mūdi. Quicūq; crediderint atq; accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aut recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabūtur. Idem iustos homines obuoluet libris ꝓbetarū. atq; ita crematuit. Et dabitur ei desolare orbes terre mensib⁹. xliij. Id erit tempus. quo iustitia proiicietur et innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisq; reuerebitur. nō officiū pietatis agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. et miscebūtur contraria. contra iura nature. Ita quasi vno cōiurationis terra vniuersa vastabitur. Cuius hec ita erūt tūc iusti et sectatores veritatis segregabūt se a malis. et fugient in solitudines. Cūq; venerit diesolimam antixps se circūcidet. iudeis se christū esse ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auricia subiugabit. Mittet quoq; per orbem legatos Helyam et Enoch. qui per hec tēpora in paradiso voluptatis translati. (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixpus ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditionis filio. siue ab ipo dño. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) et eterne vltione damnato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eius iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixpi confestim sequeretur. Post quantū vo tempus cō sūmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus bonorum merito sancti omnes diligunt. et citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neq; angeli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xly. prestolatur. quibus est dominus atq; saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōem antixpi. xly. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

Primus hoīm omniū Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo nō decederent tempora. necvlle termi
nū (quem a morte morsu diabolicē temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Trangressione
autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnātem. legi mentis sue. In
fidore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex deliciis in erūnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super
eū venerint. peccato obsordescerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. postpabito obedientie merito bea
torum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones senserit. Innocentia exposa nocere. nec
minus nocere posse sino periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corrue
rit. per incrementa viuendi ad mortē festinauerit. Nos quoq; qui ab eo originem trahimus. ad curas soli
citudines. temptationes. tum corporis nisy animi insuperabiles. Ad vltimū nequ; terribilē mortem alli
gamur. Mature ab eo bauc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid enī eos
apellō. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̄ nature
imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bel
lum assiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In
de in puericiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiam. In qua
cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendi
mus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate
confirmamur. in qua grauiora pelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinib⁹. et variis tenum
ultetatib⁹ opsimimur. Ex illa i senectā descēdim⁹. ꝟ q̄ optimus ⁊ q̄nt; nā senect⁹ plena malis. ex senecta in
decrepitā decidim⁹. in q̄ cōmu⁹ hoīm⁹ infātī mort; nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciam⁹ te nudū informē iter va
gū ⁊ lacrimas nascētes. Exiguo lacte solādū nemulū atq; reptātē opis idigū aliene q̄ muta pascunt ⁊ ve
stiūt eaduci corpis ai nūqm morb⁹ obsessus varijs obiectū passioib⁹ inuenerit. Cōsilij inopem. alterna leti
cia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. q̄ quantumue sibi expediat.
Quis ibi potuiq; modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantib⁹ in aperto posita. mul
to laboze conquirenda sint. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa
mes contrahit. sitis arefacit. auidum inuidiq; fastiditatem. possessa deplorātem ⁊ presentibus simul ⁊ p̄
teritis ⁊ futuris anxiū. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi conscū vilissimus vermibus
imparem. vite breuis. etatis ambigue. vanitatis inuentabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto
q; ita compacti sumus vt ocio tabescamus. laboze frangamur. crapula opprimamur. Inedia extenuemur.
Et quocūq; a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. p
Per singula momenta temporis cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infir
mus. yma summis mutare gaudet. Ita per omnē vite cursum angustiarum laborum erūnarum. insidiaruꝫ
plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ scutū fidei sumpserimus si ad alterius vite ꝓparationes
actiones nostras instituerimus. quantacūq; ea sint que occurrūt superabimus. Mors quoq; oīm dolorum
solutio est. vltra quā mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteq; nasceremur.
iacuimus reponit. Mors quidem bene pureq; morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt (qui bene vi
xerunt) ⁊ esse cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝓsequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neq;
voluptibus. neq; metu. neq; inuidie. neq; erūnis vllius subiecta est. Neq; ipsi quoq; morti quicq; obnoxia
Et si altius aliquanto repetamus. Inuenietis mortem nihil aliud esse. quā peccandi finē. Nam cū Adā
contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa remisceret. ⁊ in peccato persisteret. eius
corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. sed vt peccato quod creatura ipsa cō
miserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam mori
mur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud ꝟo tātūmodo nostro
reliquit arbitrio. vt bene recteq; viuendo bonū nanciscerem⁹ finem. Hoc itaq; cy vnū nostrū est. id est vt
in xp̄o domino nostro moriamur. summa ope admn debemus. Quod qui faciunt non plane morīūtur. ꝟ
transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trā
quillitatem. Non absurde sortassis quidam existimarūt. mortē non mō malū non esse. sed bonorum oīm
maximū. Nec enī uero quomā neq; euocationis diem. neq; horam nobis scire datum est. Per q̄ salutare
fuerit. preparatos nos esse. cū deo sentientes: ⁊ mandans eius obsequentes. nec diem differre turū est. ꝟ in
sipienter facū potius existimare. Plerosq; cīn vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris
nihil tale metuentes. morte repente intercepto. Contra nōnullos vsq; ad mediocrē desperationem reda
ctos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantū potestate sint. nihil nobis reliquū videt. Nisi vt cum
deo bñ sentientes eius p̄ceptis vt ꝑmissimus tū in oīm vita. tū in vite termio maxime obediam⁹. Credam⁹
firme omes. cy deus hoīem fecit ad ymaginē sui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum
corp⁹ viciorū sarcinā. ⁊ ad cū euolātes redire. q̄ nos nō dedignat⁹ ē ad similitudinē sui facere. Quo spūs dñi
no ipi⁹ spū repletꝰ diuinitat; ꝓceps. ⁊ feliciat; eꝰ agat eiū ꝓpemo inter āgelos ⁊ sanctoꝝ choros.

¶ Imago mortis

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
Oꝑma mors bonꝫ. reḋes eterna laborũ
Tu semel iugum domino volente relaxas
Victorũq; graues adimis cervice catenas
Exilumq; leuas. ⁊ carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona pubus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

TENDIMꝰ·HVC·OES: HAEC·DOMVS·VLTIMA·:~

TVprope qui transis nec dias cuncto ꝛesiste·:
Auribus et mẽde hanc mea uerba tene
Sum qđ es: ipse fui derisio amare ~~mortis~~
Mortis: dum liuit pace iuuante feu
Sed ueniente nece postꝫ sum raptꝰ animꝰ
Atq; meis famulis orba parente domus
Me contexit humo deplorauitq; tonẽtem
Inq; meos cineres ultima dona dedit
Inde mei nullus corrodit tera nitorem
Quaeq; fuit forme gloria magna iacet:
Meq; fuisse virum nequeas cognoscere· Si tu ad visum
fuero forte ꝛetectus humo·
Ergo deum pro me cum pu
ra mente precare· Vt in pe
rpetua pace frui tribuat·
Vt quicumq; rogat pro me
tempore m ymum
Et mecum maneat in regi
one poli·:~

Quam fragilis sit vita hominũ. q̃ plena malorũ
Quam breuis. & misera. volunte mente aues
Cum regna. nec comites possint repellere mortem
Nec timentem numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq; senesq;
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mũdi
Profuerint: nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq; auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaq; regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomina nostra
Horrebat famam imperiumq; meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesq; meumq;
Dilacerant corpus ossaq; lecta iacent
Quãuis diuitis fuerit mihi magna potestas
Ut mea sit prisces equiparanda domis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq; pręriperet eis
Defleat hunc casum cuius omnis. omnisq; priuatus
Dent lacrimas cunctis dent gemitusq; simul
Hanc ne opes timeant diuites timentisq; senesq;
Idolatres atq; viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunq; legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaq; te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo

¶ Mortis necessitas ¶

De Mortis necessitate ẽmouentur.

Quis in hoc orbe nascitur. qui non assidue vi
deat nichilum sibi pacatissimam esse: nisi hoc ordinasset ille opifex rerum mu
di melioris auctor? Aut nos in hoc orbe solatiatem nobis omnem propositam
existimaremus? Aut quam sensu moueremur? tantum superemus et intelligere
mus: presentibus intendentes: et paululum uel preterita uel futura sentientes
ut inquit Tullius? Corruunt ergo quę sunt in hoc orbe singula: Nec aliũ suc
cedere certius est diem unus? Quid q̃ ea quę uidentur diutius durare: cotidia
no dilabuntur: Nam quę fiunt: quasi nõnquam cuiusq; moenia nobilissime
fundata: superbissimeq; structa: quasi ad uelum cerueris exigua: multis
temporum difficultatibus exquiuntur solo. Vbi nunc Thebe Bustridis illa tam
magnifica: tantoq; splendore domus exornata? Vbi Geranza pharaonis?
Vbi pyrallis Babylonis? Vbi colossus rhodus? Sed ubi grecia: ex qua tot
tantiq; duces: uiri in omni genere laudis preclarissimi prodierunt? Vbi argos
cum suo Inacho? Vbi Mycene cum suo Agamenone et Menelao? Vbi pithie
cum suo achille? Vbi pilos cum Nestore? Vbi Ithaca cum suo Achille? Vbi
pylos Corynthus cum suo pecundro? Vbi miletum cũ suo Thalete Vbi ditis lyd
ia cum suo Croeso? Vbi babilon cũ suo nino? Vbi persarũ pallatia cũ suo Cy
ro: cũ Xerse: cum Dario: Vbi Macedonia cũ philippo et Alexandro? Vbi Sp
artam cum suo lycurgo? Vbi thebe: dentibus serpentinis procreate cũ suis dijs
Bacho atq; Hercule? Vbi Athene cum Themistocle cũ Alcibiade: peritie: bolo
ne: totq; illustribus viris Tocius uiuendi genere? Vbi demq; ac olim prosequar
Roma illa prisca barbarorum domitrix: Grecorum imperatrix: Latinor. ma
ter: et totius orbis domina cũ suo Mutio: cũ suis Horatijs: suis bustis: suis Sci
pionib9 suis Marcellis Atq; cũ suis demum Cesaribus: ueluti flores atq;
viole solent (quę admiramur in mundo) cuncta defloruerunt: Et a mane ad
uesperum corruerunt? Atq; alia vite pars aliam insectatur et pellit: Infantia
quasi lepus: pueritiam quasi venatorem effugit: Pueritiam pellit adoles
centia: Hanc mudet iuuentus: Hanc insequitur virilitas: Hec a senectute
fugatur. Senectutem predatur decrepitus: In quam sit ut deueniat vita no
stra: succumbetq; demq; morti? Mors omnia mordet ut Augustin9 inquit
Hanc hectoris fortitudo nõ deiunit: nec Hercilis robur: nec Ganymedis aut he
lene pulchritudo: nec doctrina Socratis aut platonis: Nec prudẽtia Cathonis
nec eruditio homeri aut Maronis potuit hanc mortis rabiem nõ gustare.

De extremo iudicio ac fine mundi

Dispositione summi dei sic ordinatū est. vt ministū hoc seculū. decurso tēpoꝝ spacio terminum sumat. Extinctaq; protinus omni malicia. & pior animis ad beatam vitā revocatis quietum tranquillumq; pacificū. amreū teneq; vt pocte vocant seculū. deo ipo regnante floreſcat. Impletis igit temporibus q̄ de⁹ statuit. terminabit ipsa mors. Et q̄ temporalem vitam. temporalis mors sequitur. Consequens ē. vt resurgant anime ad vitam pennem. quia finem mors temporalis accepit. Rursus sicut vita animi sempiterna est. in qua diuinos & inelo quibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse ē in qua peremptas pensat infinita tormenta pro peccatis pendit. Pro pinquante vo huius termino seculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus immanes exitus vniuersis gentibus intelligat Huius quoq; Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ signa. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo contineri sint vl' interpollati. non expressit. Prima die eriget se mare tribus. 40. super altitudinē montiū. stās in loco suo quasi murus. Secūdo tantū descendet vt vix possit videri. Tercio marine belue apparētes super mare dabūt rugitus vsq; ad celum. Quarto ardebit mare & aque. Quinto herbe & arbores dabūt rorem sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremotus. Nono equitabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. & ibunt velut amētes nec poterunt mutuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuoꝝ. & stabūt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Terciodecimo omorientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum & terra. Quintodecimo fiet celum nouū. & noua terra. & resurgent omnes. Aperientur igitur infera & resurgent mortui. de quibus iudicū magnū ipe rex & deus faciet. Cū dies iste finē fatalē acceperit & mortales ad iudicū immortalis dei venerint. Veniet igitur summus dei filius vt vivos & mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoq; mortis velut triūphi vexilla. crux. clauı. lancea. Vibebuntur quoq; eius cicatrices quinq; vulnera. Et in valle iosaphat omnis homo iudicabitur. Sed cū mūdi & mortaliū venerit iudicū. quod deus ipe faciet iudicans pios simul & impios. Tūc demū impios quidem in ignem & tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerit iterq; vnuerit spiritu dei dante honores simul & vitā. Quod non modo pphete futurus esse ex dei spiritu: veriūtiam vates & philosophi vt Hidaspes ex instinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri possit. Nec ēm diuinoꝝ opeꝝ potest reddi ratio. Sed si a principio deus hominē nescio quo ineffabili modo instituit. Credamus ab eo restitui verterem posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant & dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cū dissoluitur. aut in pulverem reuertitur. maris etiam interdū profundo sorbetur. fluctibusq; dispergitur colligi rursum & reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos responsionem ex sermonibus Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non vinificatur. nisi prius moriatur. & qō seminas futurū est. Seminas sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū. Deus aūt dat ei corpus prout vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam augustus & invalidus diuine potentie estimator es. vt dispersum vnuscuiusq; carnis pulverem in suam rationem colligi et reperiri posse nō credas. An non censeas cum videas q̄ etiam mortale in gentū temersas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri esse ppriam venā. & argenti aliā. Eriq; longe disparē. ferri atq; plūbi diuersam Intra speciem terre latere mortale deprehēdat ingenū. domina virtus inuentre posse ac discernere non putabitur vnuscuiusq; carnis ppriū sensum etiam si videatur dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus rationib⁹ adiungare. Si quis semina diuersa in manu sua permiscerat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in terram. nonne vnuscuiusq; seminis grannum. quocūq; loci iactum fuerit competenti tēpore sm̄ nature sue speciem germē producet. vt statum sue forme suiq; corporis reparet. Ita ergo vnuscuiusq; carnis substātia. q̄nus varie diuersiq; dispersa sit. ratio tamē ipa que ineſt vnicuiq; carni est immortalis. quia immortalis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo veri dei voluntati arrisit. collectū terre attractumq; substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quā mors aliquando dissoluerat. Et ita fit vnicuiq; anime vt non ad confusum & extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet. Cō sequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Nō autē renascent. sed resurget. Et ideo corporibus induētur. Et priorīs vite facturiq; oīm memores erūt. Et i bonis celestib⁹ collocati ac fruētes iocūditate inū erabilis copiaꝝ. pīti deo gras agēt. q̄ malū oē deleuerit. q̄q; eos in regnū vitaq; ppetuā suscitarit. Hec sunt q̄ a pphetis futura dicūtur. Quoꝝ testimonia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹ voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. & plura q̄s in hijs libris compleri summis admirabilia requirat. Postq; tandē finit terre mortaliū confusio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in solio iudicare omnes animas & mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritq; corpus quod resurget a mortuis incorruptibile & immortale. non solum iustoꝝ. sed etiam peccatoꝝ. Iustorum quidem vt semp possint permanere cum xpo. peccatoꝝ vo vt absq; intermissione sua debitas luant penas. Postremo iustus inde⁹ petuitatem glorie iustis donabit. Impijs vo prolixitatem confusionis & penas ministrabit. Quoꝝ corpora permanebūt in eternū. vt sufficere possint cruciatibus & igni sempiterno. Cuius natura diuersa ē ab hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diuinus perseipsum semper vivit & viget sine vllis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac

Vltima etās mundi

sensum bolozis afficiet. Quāta aūt sclicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hūjs labibus terre. p ficisci ad illum equissimū iudicem parentemq; indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vi tam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ꝛ celestia largiatur. Vniuersos igitur oportet operā dare vtse vel q̄s primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatisq; virtutibus. buꝰ vi te laboribus patienter exactis. consolatozem deum habere mereantur. Pater eīm noster ac dominus q̄ con didit firmamitq; celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā val lauit montibus. mare circūdedit. amnibusq; distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pse cit e nibilo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur omnes. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam iustar iris ingrediamur. vbi vrbs illa beatoꝝ ciuiū atq; dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt ỹba Joannis ī apoc calipsi sonāt. in se dei ꝛ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ꝛ altus. habens portas duodecim ꝛ nomina scripta. xij. tribuū filioꝝ israbel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolozum. fundamē ta muri ciuitatis omni lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve ram remigrabimus. Ex qua oriūdi immo in qua ozti sumus. ex meliore multoq; prestantiozi nostri parte. Quātoqe post longū erūnosum periculosum exulū eas regiones atq; illa loca plena magnificentie. ꝛ ad uentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ꝛ oīnibus. qui hoc audiūt Conced at dominus. fide quā suscepimus custodita. curſu consummato. expectare iusticie reposita cozonā Et inuenīri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari vo a confusione ꝛ supplicio eterno. p xp̄m dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum spūsc̄o gloria ꝛ imperiū in secula seculoꝝ Amen.

Completo in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de bystoriis etatum mundi. ac descriptione vrbium. sel lix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio docto ris hartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio. die quarto mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite:

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo post mētio fiet, quare ⁊ de terra sarma cie, et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia inuīs amplaꝝ vasta regio ⁊ incultaꝝ in solitudie posita, ⁊ sub rigidissimo ethere iacet. Hec exortu mosthoi et thanaim fluminū habet. A meridie dacos ⁊ pannonias. Ab occidente bohemos, morauos schlesitas ⁊ theu tones. A septentrione mare germanicum ⁊ sinū codanū. Ad vero quod regni nomen tantū partē poloni am vocant, hec duo nomia sortit. Nam ea pars terre vbi Craconia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania ⁊ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsq; ad eratē primi boles lai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat Nonis de quo in vita diui Stanislai dicemus, nā ille nepos eius fuit, qui ex monacho hui⁹ Boleslai filio natus fuerat. Iste igit Boleslaꝰ regē francie ⁊ germanas gentes victrici manu infestabat. Tan dē ob Otto nis cesaris pces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ⁊ gallis pcraxit. Otto aūt cesar videns tanti prin cipis animu magnitudinē, quā toti germanie ⁊ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmaciaꝫ pcuit

vt ⁊ imperium ⁊ potestatē eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit Nā tribus ante vrbem miliibus passuū aut longius fericas lanas muricesq; vestes auro argentoq; decoratas p̄ viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē posnam curiūq; ligatum fuerat illa referrē ⁊ deportare. Illic magnificis splendidissimisq; puluijs ac theatris cetersq; cerimonijs cesarem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent supellectilia. que post quoslibet abos inputeos quoq; fundi nemo certus fuerat deiici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificentias cesari ottoni instaurabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Iamq; videns cesar tanti principis liberalitatez ⁊ mentis sublimitatē. duricieq; abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignus fore. eū itaq; regali sceptro ac diademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentib⁹ celebrauit. Ne aūt Boleslaus tā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū dum adalberti antistitis. qnē putem nefanda morte truncarunt p munere cesari obtulit. Iamq; aucto regni imperio vsq; ad annos salutis nostre M.cccc. aut paulo ante a rex polonie dū absq; prole deffecisset. Tandē dux qui lituanis ac russie presidebat in regē electus fuit. ⁊ ydola antea colui. Sed eo temp̄ore quo illi regiū sceptrum deferebat ⁊ xp̄ianam religionē cum omni terra cui p̄erat suscepit. Itaq; lituanos ac russitas ad regnū sarmacie sic adiunxit. vt non nisi absq; certa additione dissolui possint. Is ergo illustrissim⁹ princeps prutenos maritimas gentes ante gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Vbi insignes vrbes extant Dantiscum ⁊ thuronia. Est ⁊ clarissima arx Marieburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur. multis varijs structuris. meenibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inuincior rutus sit ad arcē accessus. Ampl⁹ imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum ⁊ turchor pfidissima gente magnū totā sarmaciē damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podolā vocat tota exusta ⁊ in solitudine posita ē. vt ⁊ necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit q̄uis seruissima sit ut grauia in alium dine vnius celsi viri excrescant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant. sub arboribus nangz aut virgultis ⁊ siluis fauos sic educunt. Hercinū aūt celebrantissimū nemus quo in tota europa nichil prestantius sarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā salnis suos extendit. p quos iturus potest vnusquisq; vsq; in lituaniā ⁊ scithiā. cāns brachijs regionē illam totam diuagat ferarz maximas educēs greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissontes ferūque ferox ac immanis bellua est huma num genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit cirui coloris. Frōtem latā ⁊ cornua fert. vt nec vocantem sanis apnū sit nisi maximis variisq; laboribus. Metallū vero nullum q̄ plumbū farmacia fert nō alia q̄ saturni camia. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē qua cetere longinque gentes vtunt. quod maximū pstat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maior in toto regno gaza extat. Nā sub terra excidunt ingēnia salis extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur Est et sarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad pascendū humanū corpus expetit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Vladislai. de quo antea dixim⁹. Is nes (vt quidam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoz vnus natu maior Vladislaus vocabat. alter casimirus. Vladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaq; hungarie ⁊ bohemie ⁊ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xp̄ianaz religionē amplabat. Nam regi turchoz tantū terraz depopulatus fuerat vt ⁊ ante constantinopolim castram etaretur vbi dñ seuissima bella erga turchos gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostū multitudine reliquerunt. Casimir⁹ vero dux lituanis ⁊ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Casimirus per sarmatas in regē declarat. q filiā duas anstrie sororē ladislai q regno bohemie ⁊ hungarie p̄sidebat in vxorē duxit. Ex ea sex suscepit filios ⁊ q̄nq; filias. Primogenitus vero Vladislaus vocat. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac omnis consilijs pollens. Ob quod dux Mathias rex hungarie discessisset ⁊ regnū pannonie adeptus est. Hunc erat primus frater. cui Casimirus nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo iuuenescente periit. Et huic successit illustrissimus princeps Johānes albertus tā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria gesta militari bello apud Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi faciente illi p̄spera fortuna regnū virtute sua ⁊ optimoz doctissimoz̄q; viroz consilijs gubernat. Inclit⁹ vero dux Alexander quartus natus regius est. cui forma tudine ⁊ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constantiam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui ⁊ maximū toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequit Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequit vestigia. Is multis egregijs gestis dareret si illi aliqō felix fatū aspiraret. Celeberrim⁹ aūt Fridericꝰ p̄nceps vltimū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inquietam vitā ad sedem tranquillionem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad archiepiscopatus Gnetznensem postea deuenit. Hij omnes quinq; clarissimi principes hanc vsq; in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq; prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. Et due reliquie in nupte apud maternam vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

Oriundus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patronus et signifer. Natus anno salutis nostre M. viij. in rure quod Szczepanowo vocant: nobilibus ac claris parentibus. quoz cura fuit in templis diuino seruicio incumbere. et deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimaz literaruz stud' dijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoq3 iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt inz iozum dignitatū honorē adipiscerē. sed vt si quando locus statuisse aut cōdicio sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. ozphano pupillone iustic' iam administraret. et vnicuiq3 equo pondere quod suū esset iubente id lege redderet. Laudem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem et scientiā sinā canonicali dignitate sungitur. Mozinoq3 antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hic dū semper optimo ozdine statum referret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoq3 mozuo amici illius villam eandē iure hereditario a dicto presule repetere conabant. Et ille testimoniū huius stipulationis emptionisq3 proferre non potuit. nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoz impotentiā latebant. Vir ergo sanctus ozationib9 ac ieuniijs incubuit. consiliisq3 summi dei potentia. qui a se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumulū defuncti militis a quo rus illud emerat. et euoluto lapide et arenā pia et deuota ozatione deū obtestabatur. et mozuū illū per quatuoz annos in vitā reduxit. Eūq3 coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceteriscq3 regni optimatibus. quo se emisse villam aperte denostrauit. Jamq3 seuus Boleslaꝰ sedo turpiq3 luxu insistebat. ac omnē in suas gentes pfidiam et tyrannidem exercebat. ac illustres viros egregioscq3 cues nefandis dirisq3 suppliciis exercitabat. Stanislaus vero christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaq3 regem intrepidus adiens vt talib9 ceptis desineret illum obiurgabat. At ille magis indies sacinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmunicationis pomē. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt pfulem quocunq3 esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat granissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū ministri regij deuenissent. iamq3 ter ingredi templū conati sunt. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Id postq3 ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat. vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ad seuissimis ictibus trucidat. Tandem per ministros in frusta partitus extra vrbē deiecit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic agente prouidentia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaq3 diligentia id seruabant quousq3 cues ipi maximo venerandoq3 rim in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in numerū sanctoz relatus vt premissum est in arce regia ad templū diui wentzeslai dedicat' in aurea tumba multis miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam insignem hinc operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris ger manie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidissimoq3 cosmographo. q ea Corodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit ꝑ Rhenus et Albis in se clauserint. Nos ea causa sane non indigna vrbem sarmacie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaz satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constituī. Cracouia igitur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie condita fuisse et eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū montibus cingit. ꝓpugnaculis et celsis turribus. post paruo muro et ob vetustatem ruinuro similis. Tandē valles ac fossee vt imminentibus bostibus faciliores aditus probibeatur. Hee quedam piscinarijs aquis replete quedam virgultis fructice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet annus non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis conterunt et emolunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos et cannas toti vrbi salis vndarum prebet. Porte vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ee plurima ingentia templa Precipuū duo virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arcubus celsisq3 turribus. Sūt et illic inulta monasteria. vbi multus venerandorum religiosoruminue patrū cetus fulget. Ad edem nanq3 gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Jacinctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Homonici comes. Qui adhuc veniens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoz non reformatus. Ee cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctas Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis et prodigijs fulget. ꝗ̄ius nō dū in catbalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisq3 virīs pollens. vbi ꝑ plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices phi losophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime vigret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatio ne satis mihi cognitum est) illo clarioz reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui et eoz cruda elimat

ingensa ac polita reddit. Has edes diuus Uladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenor littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriā diuisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancosqz in cratem in arce regia de qua paulo post dicemus stipitant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus z stipē dijs summis celebrauit. Nec incole verbis sarmatico more vtuntur. quos crudos z ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt nanqz illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia z comitate insignes. humanitatē z hospitalitatem liberaliter z familiariter erga quoscqz peregrinos offerentes. Victus illis splendidior q̄ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequentior est. Aqua ordeo z bumulo decocta. Is quātū nec essitas ferre potest si summe profecto nihil nature humane z ad corpus ipm alendū conmentius quicqz reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatem exrat z aliud insigne collegiū. vbi academia iuris ac legū polleret. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet parium oppidū nullis quidem membris q̄cū quod Cleparduz vocant. nichil dignū scriptu in ea q̄ egregia sacra sedes dim Florianī strennui christiane fidei militis Quā diuus Uladislaus de quo ante meminimus canonicatu ceterisqz dignitatibus ac numeribus refecit. et doctorib⁹ gymnasiū artiū regentib⁹ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erectę. sic vt tam celū sustentare videanf. Landē arenis congestaqz terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte in boream tendit vrbi imminet. z ex alto latere nuosum carpatibū althe tumentem respicit. quā collis partem insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus allunt. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte prosiliens longius magis magisqz tumet. ita vt iam vndar auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes z ingentia robora variasqz lignor structuras defert. Landem vbi imbrū accessu ceteris fluminibus magis tumuerint rates ac boerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū deducat vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templum in

deus diui wenceslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimorū virorū monumenta ac sepulture extant. multis opibus variisq; artibus extructe marmoreo allabastroq; lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescat. Sunt ⁊ in eodem colle due sacre edes. diui michaelis ⁊ sancti Georgii Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieq; templa venerant. Post primū ingens regia sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis auctoribus obseruat. Extra collē aūt e monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm̄ ē insigne hospitale ⁊ sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam veto illule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Iesu la vbi sub arce regia se diuserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum ⁊ templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant ⁊ clarissima monumenta vetusti collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vbibus a vetustissimis temporib⁹ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Ez breuitatem imitati finē hic imposuisse dignum statuimus

Lubeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbrorū duce ad cimbricam chersonesum quondam edificata in eo loco quem venedes qui t vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccowtam dixere. Aucta p seuissimū principes qui kuto dicebat. quē t trutonē appellabant Anno xpi M.c.liij. Ea portio terre littoralis ē inter magnopolensiū holtzadensiūq; ducatus duobus fluminibus bagusor trauo irrigua. Que lingua vernacula lingua wagnib t trab appellantur. Is kuto ex nobili progenie maris mannor t martinopolensiū ortū habuit potens ac gramissimus xpianor psecutor. qui dños de vagerū qui de Stargardia seu de oldenburg vocabant in ferociū t peldte interfecat. Un⁹ ex his ingenuus euadens in daniam secessit heinricus nomine Holtzatici comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kutoni caput secuit absciditq; inde sibi ducens vroē. Quo tpe heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea puincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesq; xpiana sopita. Urbs quoq; lubicēsis trina vice ob principū bella papne ducis heinrici de leone deuastata fuit t comitis alfelis de holcbstein. qui p⁹ sedatā discordiā vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius ppe swartau. postea ppe herneborg fuit vt doctus helmoldus refert. Extra ob negotiationes ex germania alta t bassa t ex variis regionibus mirū in modū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū seu germanicū qō Stagnū vocant in norwegiam Sueciam Livoniam. in Russiā Lituaniā Prussiā Poloniā t Pomeraniā. in ducatū magnopolēsiū. in daniam Angliā Flandriā Scociā t regnū francie omnes mercaturas p stagnū p terrā in Saxoniā westualiam et in marchiā frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbē initiū suū habuisse sub signo libre t fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vrbis p ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceat Dēit tñ dulcē nucleū in amara testa. Deinde anno primo tricesimo supra vndecies centenū domini inferioris vandalie lubecā deuastarūt qs comes Alff de holcbstein iterato instauraut cū arce vbi nunc predicatores habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenses memores damni illati copias in pugnā rugen educetes dades p effusionē sanguis principi t potētatui al⁹ intulerūt. Episcopatū lubicēsiū anno salutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerū Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim pbendas p oia necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Creauit igit lubecā in potentissimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt fridericus huius nois primus hanc vrbē ingenti exercitu obsedisset heinricus lubicēsis eps pacē a cesare impetrauit ea ptione vt fauore ducis heinrici cesari obedientiā p̄starēt. Is annales summā eccliaz dicauit. t monasteriū ad sanctū iohannē in vrbe extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitāt. ḡs monachi ordis diui benedicti hūc locū primo posse

berūt. qui nūc apud ciſmer puicie de holſtein ꝑ mare mozā faciūt. His tēpoꝛib⁹ lubecū augustā ac libera ciuitas effecta ab imꝑatoꝛe friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbū Stagnalū deinceps foꝛet ⁊ in variis priuilegiis etiā apud exteros ꝓcipue in londen ciuitate anglie. In noꝛuegia i ducatu magni ducis moſchouie. in ampla vrbe nogardia. In ruſſia (vbi baſilicā ⁊ curiā xp̄iano moꝛe habent). Ac i plerisq; locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decoꝛata fuit atq; dotata. In flandria q̄z ⁊ regno dacie ⁊ ſuecie immunitatibus gaudet. Idē ceſar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans p bullā aureā vtro donauit vt ꝓuiles viginti quatuoꝛ habere poſſent (q̄rum numerus iſte p raro complet⁹ ſit). Eoſq; nobiles effecit vt aurū moze equitū cꝛaturoꝛum (exceptis calcaꝛib⁹) deferre poſſint. Hec inclita vrbs munda ac munda exiſtit in vertice ab vtraq; parte declui poſita vt aque ⁊ immundicies libere deſcedant ⁊ ob frequentes imbꝛes vie purgantur. Eccleſia cathedralis quā ſummā vocāt in meridie ac fine ciuitatis ſita admodū longa ⁊ decoꝛa exiſtit. Ornatur hec vrbs p̄ter iſtā quatuoꝛ prochialis baſilicis que ſeptē turres celſas pacuas ac pulcheꝛrimas habent cupꝛo ac plūbo tectas ac in ſummitate anno decoꝛatas. Turris in ede ſancti petri coꝛona deaurata cū armis ceſaris ⁊ vrbis inſignita ē. Omni quoq; decoꝛe edes ſacre ornate exꝛant. Inter has q̄q; eccias baſilica gloꝛioſiſſime virginis marie eminentiā obtinet Habet quoq; duo monaſteria vnū ordinis p̄dicatoꝛ. alterū ſancti franciſci. ac hoſpitale ad ſanctū ſpiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac foſſis admodū munita ē. Platee due longe ⁊ ample q vrbē poſite ſunt ꝛobi edes recto ordine ſite ſunt extructe de lateribus ornatiſſime ac varie decoꝛate exiſtunt. Cetere vie has cruciatim ſecant. Foꝛū indices onuſtum piſcib⁹ ⁊ carnibus videtur ac aliis neceſſariis. Fluitaturq; primo fluuius Wagniſo a ſeptentꝛione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen traunſ contrarie ex meridie in ſeptentꝛionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minoꝛa a mari ad lubecū accedunt vſq; ad murū cū maioꝛes naues (onera plauſtroꝛum. cc. l. ducētes) in litoꝛe maris ꝓſtant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appꝛopinquare nō poſſunt. Nouiſſime anno M. ccc. xcii. epiſcopus Theodricus natus de bamburg cū rome confirmationem accepiſſet Lubecam ingreſſus vigeſimuſquintus lubicenſium epūs diuina gratia nunc gloꝛioſe ꝓſidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem ſcripturarum ⁊ varietatem ſilentio pretereunda foꝛe dignum duxi.

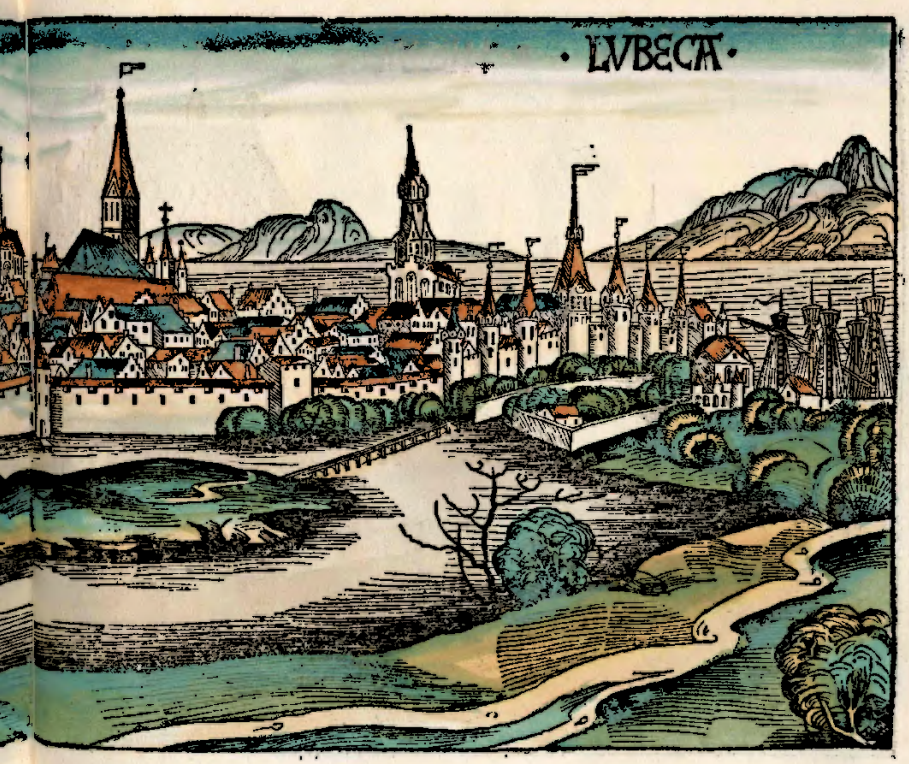

Nissa Silesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. variis edificijs ornata ē. Silesia aūt a principio vaste silue hercinie (apud grecos ⁊ latinos scriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Ubi aūt fidē xp̄iana incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluuiꝰ celeberrimus per medium totam perlabit. ⁊ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Cattor ruuo Bobio ⁊ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exoneraſ. Latitudo eius trū quidē. sed longitudo nouem dierꝫ itinere a limitibus hungarie vsqꝫ in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogroule wartenbergeñ. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregeñ. epalis kathedra ē delecta. Kazimirus aūt ultimus nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacen. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri virutum siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem epalem Vratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄missimus) omniū Silesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄z populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes roth de wendingeisten. diocesis olim imperialis protonotarius ⁊ in eius statuz breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ipa frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundāt. Preter Vratislauiaz insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Testhen Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura insignis structure Prouincia ipa regi bohemie subiecta quā ab imperio feudū recognoscat. multi aūtea duces et p̄ncipes hereditarij ipaz nō tā possideſt q̄z vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt q̄ p̄ter cēsuū exiguitatē ducalem statum decere nequiuerūt. rapacitatī iccirco cedūt. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs sturpibus more sublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Silesiā longe plurimꝰ.

Ecplaq; totius orbis sacerdotalibus & alijs ornamentis & structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus & secularū & religiosoꝝ vtriusq; sexus numerosus & disciplinat⁹. populus facundus & humanus. & deuotioni suę omnes germanie incolas dedituissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspiras & martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē & affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potanoni ē plus dedita. Inde & domus & agri coꝝ parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemanni rus melius exercent & vbanius domos pro suo captu construunt. Pumptus multo leuiori precio q̄ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immunitum aliquando tenimentū afferet ē q̄ censuus dñi & possessores percepta pro loci & possessoris qualitate. nonnulla pecuniaꝝ summa annuente superioritate & confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter coutrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos & agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat fiscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Hē ti potus cerusia. Vino ex morauia aut hungaria aducto vtuntur. q̄q̄ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam & aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt & pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā & virginū & mulierū ornatus auri & gemmarū & vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hec vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē mores q̄s populi. maris portū. situ & edificia perspicere velimus. Dignę igit̄ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̄ eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissimo & excelso Maximiliano rege romanorum

Hactor & princeps operose mundi
Quiqs decepti opifer iusti
Hemibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus truncator orbis
Quam sapiensqs
Cū velis iustus domines tueri
Mitrus es cause melioris actor
Mitrus iuste domitor querele
Hostis iuiquus
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Bonitibus sontes agitas & hostes
Hostibus urges
Horrijs addens ouium pauorē
Fortium iustis animos leonū
Mitrū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis fileant. silentqs
Precipis ponto tumeat. tumetqs
Imperas lune lateat. latetqs
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies & vius
Mensis & anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūqs
Audias grates hominū. precesqs
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē seruā. sobolē domūqs
Adde triumphos.

Deus seruet deus hoc precamur
Cesari natū simul & nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqs sic patre soueas auumqs
Cuius exemplo pagant inuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper acuisqs vincant
Illius hostes.
Et seros turchos rabidasqs gentes
Pellere. & castris spoliaro victos
Vt queant regna & reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animosqs motus
Austrie stirpis. faueasqs felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. serat & subortus
Solis & casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Roboze mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqs unus
Spiritussanctus deus & sequatur
Trinus & vnus.

Laus deo

De Brunsvicia urbe Saxonie

Brunsuicum hodie totius Saxonie metropolis et ciuitas permaxima germanis abunde cognita situm pluribus apparet. Aut totius Saxonie centrum aut ei proximum est. Per quadruum tantum fere longitudinis quantum latitudinis habens. In ambitu suo fere passuum duo milia cum plectitur. Aliqn Nürembergа maior ac Erffordia minor. Ad Orientem dioecesim habet Magdeburgensem: Ad meridiem vero Hartzoniam nemus. Orduam partem hildemensis dioecesis homines et deystrini colunt. Septemtrionem vero Lunеburgenses. Hos quidem circumiacentes fines hodie omnes Saxoniam appellant: Etsi etiam latius extendisse suos terminos Saxonia feratur. Hoy tamen extensoru plerung finium: olim magis Slauis quã Saxonibus fuere deputati. Sed cum Saxonum linguam multum auxerit natura celi frigida: et seuera hoim alitrp. Tame magnime copiauit ipsam potentia principum: Qui sepe innumerabilibus sepn populis alterius pulsis veteribus habitatoribo coluerunt. Extremo quidem theutonicum sermonem solos in Anglam Saxones transtulisse: Quos eam insulam: duabz possedisse non est ambiguum. Germanos etiam sepe exisse suos fines: hinc oppida plurima suis moris et sermonis condidisse: non nulla vero in suum linguam vertisse constat. Primarium autem Brunsuicum ciuitas hoc seculo habuisse modo illustris primaps. ac dns Saxonie dux Ludolfus. Sedo gradu a Widekindo primo Saxone duce: cuius Widekindi sepultura hodie in Engria Westphalie haud longe ab Herfordia ostenditur. Tres post se reliquit pueros natos filios Ottonem qui vngarum duxit Danes vocatum: et Brunonem qui in celibatu sine coniugio permansere. Hij ego fratres duo posteriores ad Annum post christum natum sexagesimum primum supra octingentesimum: Regnante Ludouico secundo. dum bina hoc in loco ubi nunc Brunsuitum suum habet situm. Castella collocassent breui profecto tempore tanta hominum frequentia hunc sepe loqm molere. sua ut temporis successu in magnã populosam conuerterit ciuitatem. Brunsuicum igitur quasi Brunonis domus abalterio fratrum ciuitas est appellata. Hanc vrbem perlabitur Oneka fluuius. Cuius ergo hartonicum silua: duasqz in partes ciuitatem findit: omẽm in mundiciam rerum habens: pontibus undiqz pontibus coopertus. Ammaz vero aut vmq potionis ex ciuitate halberstadensi. Alterius autem hildemensis episcopis: sedm directam fluminis intersectionem demandata est. Longe vbs in plano stet. membris ac fossato duplici profundissimo: Et aliquot in locis hoc pluri: Ac quolibet aquis stagnante munim. Vallum etiã inter fossam et ciuitatis muros. Varijs arborum consitum generibus fuit. In quibus plurimę aues: Que quasi perpetuo vere suauissime modulabantur. Turres quoqz et propugnacula excellunt hmoi atqz inde populis platee: similiumq magnifice et ornatissime domus: hoim arbus ꝑ frequentata copia. Inter alia vero vbis edifica. Augustoru quedam amplitudine prestant ipsa magna dei templa ac deluben sanctor. Que non minus diuina quã ornatu relucent. Domos autem sacre talia sua quoqz tabulis picture solumtur: tali religione obseruantur: ut mirandum sit magis laudandum, an miserandum fuerit. Habent et ipse matrone ligneas in templis cellulas a se mutuo remotas. Quibus diuina prosperant. Ciuium tñ edes non superbe atqz elate nimium videntur. Intus vero preclara insunt cubicula et diuitissima suppellex habetur. Et q longissimas asperrimasqz hiemes voluim septemtriones fecerunt: remedium quoqz contra nabarum odis adducunt. Aulas em more thermarum singule domus habent. Quas stubas aut estuaria dicunt. Et ne feruentes calor effugiat. fenestras vitreas apponunt. Sibi renouant. Sibi nonnulli artes suas exercent. Sibi etiam magna pars vorsit. Platee solum dura silicis quadrigineas tota emulabile: humanis tamen pedibus et nigrum et asperum. Puteiplures etsi in hac vrbe sint: Aque tñ ipsarum ad potandum minus sane reputantur. Cerevisia quã Mamam aut Hoppam vocant. Aqua vitale appellant pro potu. Ac quedam aeri superis medio ꝺ Coccubi co-

cant homines huius loci iumenta. Vmi usus apud ipsos qz carior est logz tardior habetur. Fructus hic omnes absunt quibus est magna frugis. Victus aut siue quod solo suo pluria nascuntur frumenta: siue q uiane vebes salme subsistunt pbetim habundat; semp3 cerealia et potus munera eq̃o precio venduntur. Quinq3 hic fora: Quinq3 pretoria: et totidem magistratus quos consulatus dicunt. Est aũt hercunias in quinq3 partes aut regiones (vt veterem, nouam, pdagmen. Voirum, z Hacum: que potacy ultima zerte medium tenet) diuisa ac segregata. Quamobrem neq3 preter zacy aplerisq3 penthapolis quasi ex quinq3 ciuitatibus integrata vocantur. Ciues aũt sic, plurales quibusdam vocant legibus: ut liberi magis q̃ subditi vocantur. Neq3 en hyrnnidem sibi vendicant: neq3 dominandi cupidine exercentur. Et si libertas est omnium vnicum vt velut hi vere liberi sint: equalig iure vtuntur. Populare h3 gubernaculum est: Et ut mte se muneta sortiantur, vt raro vnq3 querele aut discidio locus relinquatur. Veruntn superioribus annis quidam modo et ipsi proximis factum est, seditiosi quidam hoc ciuitatis regimen in alienum formam: tumultu suo frustrati propositi haudquaq3 cohabitare. Quorum tamen aliqui proscripti, quidam vero sua sponte salutem sibi fuga quesiuere. Diuina tamen regimen apud magistratuum est: qui ex ordine in magistratu septem senium creantur. Habent hic singule artes membratim exercentes quas Mompolas aut Gildas appellant; quibus singulis magistri presunt. Capitalia negocia q3 edictorum et assessores ex magistratu transmittuntur. Idem est in omni ciuili iusiquimis. Ipsi se edictalibus iuspopulo dant: Quibus ad magistratum venire vetitum: Nec tamen sententiam aut constitutionis normam egredi potest: Petunt nulli ex publico sumptus, sua aug3 domui ex priuato est victus. Conciliabule magis et iure sapiencie studium. In iudicio rigidi structig. Reum neq3 pecunia neq3 preces iuuant, nulli tanta potentia ut impune delinquat. Relegatus ab vrbe nulla spes redditus: Cum opportunum fuerit edictalium hostes aggredi. Sed decem milia armatorum educere possunt. Nulla hic studia gentilium trium poetarum oratorumq3 prorsus ignorant. Grammatice diuitiis ac dignitate opum adhibent. Confluunt huc ex uicinis urbibus optimates qui ibi ex elemosina victy est. Magister vero qui ipsis preest: modium ab unoquoq3 collectum tenuit: ex publico mihil. Vestitus tum viris q3 femis frugi nullus. Decime tantum tributi ne lineum aliqd mulieres sumant: precipue femis intra pedes atq3 mamillas cum: Et quia illos quos et grandes, tam ulnas grandes et tumidos ostentare laborant. Lauplenores ex armis prouentibus: redditibus quos ex predijs ac possessionibus in uicinis quaq3 nostrum vitam agunt: has mihi possessiones et predia a principibus et nobilibus plurima coemerunt pecunia. Et ita fere maiorem sui Brunsuicensis territory possessionum partem sub se habent, possident et sibi equisiuerunt. Reliqui vero ciues negociationibus artibus aut manibus suis sibi victum querunt. [illegible] Forma hominum mediocris. Mares ut plurimum vnius cubiti. Nulla apud ipsos interpretatio iuramenti: quod prohibitum est sine exceptione iusiurandum. Nec alienum rapiunt, nec sua effundunt, presentique fortuna contenti. Sin ut verum fatear, quid videri malunt. Ceterum hoc nequaq3 pretermittendum. Huius ciuitatis ciues quotidie septimo fere mense vicinum theatrum frequentant gloria et spectaculi: preter ceteros alios ludos annos. sanctis nouendialibus diebus pentecostes quorum magna celebritate agunt spectaculi ludos Gradum appellant. Et hoc quidem in loco grandioso extructum, tam ad vebis memia roboreo et arboribus consito. Huic demq3 spectaculi ludos tractandos ciuitatis ipsius tm et ordinandi et diregendi perpetue ciues ipsi qui eam tuitionis portionem quam indagmen vocant) inuolumt precesse feruntur. Adhortantq3 spectaculum p huius vebis magistratum. Brunsuicy principes nobiles mulieres et pthos nuptiales inuitantur. Viamores Quotidem hi exurebbo ac rure circum posito. magnus z electi et lauti. Vtriusq3 sexus Quemadmodu ad olympios ludos tota grecia dum celebrarentur confluit numerus. Videre posses sine horrem Gralo. hinc ad sonitum tympanorum, fistularum, buccinarum, et aliorum musicorum instrumentorum p inuentutem huius ciuitatis vtriusq3 sexus pluimas atq3 diuersas

dua theorea: hmc vero cernere posses aquā vastissimus in loas exeūt tentoria in quibus singulis iuxta sua ordinem hinc et hinc mulieres ex loaupha eadēm verbis decent ornate re sident tabulas singulas et planas ante se cum aliquot taxillis habentes. Quam quidem cum ex vicis vel mulieribus. Quadamq; rem (possibilem haberi aut acquiri) conspicient si libent ad aliquas binas ex his duabus memoratis sic ut prefertur sub tentoriis colloquii accedere poterit pro re aspera parvis tamen expressa aut in eo valore estimatis: cibus pfecto inde iam habitis taxillis ludere. sin in etiam ut quilibz inlocis iactus iuxta rei aspere estimatōz sit taxatus. Qui uno unq; ludet Ruthen equale ex est cui omnes tres deni equalem oculorum numerum reportant ex fortuna proiecerit: maxime cum aspicient lucrabitur. Hm vero quoties ejus Ruthenum ex iactu non fortuito fuerit ad penam iactus tercius pfecto indulgeniam est ludendi gratis. hmc iuxta forme ejus cursum plurima contingunt lucra Crentzemo etiā multe fiunt deordinationes. Contingit hec plerumq; tam aspiciam cum in urbe Brunsuiua habeat non possit: Ubi cero questus est p multis terras spacia opportunam affert. Preterea ppter res etiam lucro questus cuiq; consistim solucendas hoc in Cuelo ex alia parte planeret magna adest cum suis mercibus mercatorū multitudo. Tandem hac durante Cuelo solemnitate. primates nobiles ceteriq; ad ipsum vocati et multi domini splendidissime ad hoc apparis z mysteriis p munera barbi et cineris ac aliorū humano victui condiciosis maxima cū hilaritate honorantur.

Posteremo aūt habet hec mutus apud se preter ceteras corpus dni Auctoris sanctus reliquas in locello nō minus ornate qm diuissime ex auro argentoq; z gemis preciosissimis subtus facto recondens: hunc suum cultus ipsa diuū patronū multa deuotione colit venerat; z honorat. Ipsius nīq; sancti Auctoris et confessoris et epi sanctissimas reliquas summa quotannis veneratione huius loci aues sue cuncti circumstant. Inde alio quidem anno die vigta sue cuncte numerum quinq; partium. etiā totidem candelis pondere cero nō minus grauius z splendidis ipsum quem patronū cum solemnitate magna venerant et venerantur. Fiat aūt diuus iste Auctor dum vigat Treuerensis ecclie auctoris: Cuius reliquias Gerlandus tū Brunsuicensis primceps et domina Gertrudis coniux dom tertium decimum sue millesimū et centesimū hmo quinto quē alij quartū dicunt Romani gubernantem imperium. Ciuitate cuncta Treuerorū Brunsuicum ingrediunt et intrauerit. Iber mutus cuius ō multos dominum primates. Nam alios quos de hoc cuncti tes quam honestam appellant simile in suum societatem se trahit: Et quo voluit magnificat. Quod plerumq; (ut fit) molestie esse cepit dissidentibz de principatu dnō. Quibz volebat dominus contulit. alios reiectis atq; fugatis. Ad comitē aūt salutis nre nonagesimū secundum sue millesimū et quadringentesimū fuit Illustres hinricus z Wilhelm filium quē semper et Henricū Otonis filiū quē iuuenē appellant primates in brunsuico et luneburgo duces et ex proauis et atauis palatinos comites. Armigne brunsuicensem ciuitatem parte ex altera bellū sustinuit primogenitus. Quod anno sequenti sedatū fuit. Precemorati vero primates et dom quemadmodū historiarū vetera libri edocent veram z directam generationis lineam ab ipsis Ottonibus ac quandam progenitoribus qui imperio magis peradgloud Et quos annalium libri Saxonie duces appellant professi. Huiusmodi aūt ducatus Saxonie titulus cui hereditario iure ad hos spectaret primates fideiussus in scriptis dum imperio presidebat ipm progenitoribus eorū ipse quandam ut nunc aut inobedientie notam aut potiq; ab eodem qd in hos fomentē primates austerebat: Et ad comites de Anhalde qui hac nrā tempestate duces in Lauwenburgo appellant z transtulit: huic tamen antehac Saxonie primatibus: Idem fridericus sedis Brunsuicensis diuinq; titulum indedit. Primates aūt quidem eiusdem legitima successione Luneburgensis diuinus titulus ad eosdem primemoratos est primates deuolutus hac ratione usq; ad hanc nostrum. etiam hi primates ducatum et in Brunsuico et Luneburgo nouā possident. Hucedente aūt tempore z fortuna temporalia vices suas voluente. Quicadmodum fridericus secundus ab his in principatu Brunsuicēs et Luneburgensibz ducatus Saxonie ducatus titulum amouerat: Pari modo Sigismundo dū imperij habebat regimen ad hunc Saxonicum ducatum sua sponte ob multa in eū admissa Bohemos bellū agente benefica tollata. Misne marchiones in gehuū possidendarum investiuit: Ac ipm Lauwenburgensibz ademerent. Hoc igitur modo ipse Saxonius ducatus a viris submotus, primatibz et heredibus legitimis. p ipsoz ignauiam sū exteros primates qui nūne Saxones sunt est deuolutus. Ne ipoz vere Saxonum claritas cum tempore

defluxit. Quanta quē hij pmapes in pfectuz Brunsuig̃ et cete hac Saxonie vetꝰ egꝛ/
tatem floruerint gloria, ejusdē ad impeciū sublimitas sint. Nam alium libri et historie
vnūquemq; fasle edocebunt. Sequaꝯ tamen ad intendum duxi. hac etiā nēa tempesta
te. Brunsuicenſ satis amplam et magnam esse pmapē potestatem. Prouincias nunq̃
hodie et Brunsuicam et Luneburgam. A quibꝰ diuitiarum suarꝫ titulos habere nosꝫ
possident. Preterea terras Gottingensem ac northemensem que olim Comitibꝰ sue
re. Et item Emberlandensem que ad Comitatum in Katelenburgo omnꝫ spectabat supe
oribus. et hinc honouerensem terram quam et deysterniū appellant. Et quedā
bus preteritis comitatui Lauwērode subiecta. hij pmapes pmemorati sue subiectis
tenent ditioni. Cetera quoq; ner mirū hodie hij pmapes pluriū ad ipsoꝝ manus
deuolutoꝝ gaudent Comitatuū titulis et honore. quos h nomiā ibi manifestabo ut in
Tannēberge. in Eueresteyna in hallermont in Vunstorpio in Volpia. Et vna ad dom
natu in Hōburgo. Verum tamen plerasq; ad hos pmapes iam legitime et here
ditario iure spectantia vel y alienationis vel impignorationis viam ipsoꝝ manus
pmapum euaserunt. Fuit deniq; tanta olim et tam spaciosa huiꝰ extensa bnꝫ do
minꝫ potentia et auctoritas. vt quotꝫ temporibꝰ inter Rhenū et Albim fluꝫ
nes fluuios iurisdictionē clausum fuerit. ipsoꝝ auctoritate et potentia pmapum
gubernatum.

Ueteres rez scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem sal/ ceret ⁊ somniantes qȝ ammodo res germanicas attigerũt. nanqȝ si legamus vetusta tẽ pora inuenietem germanos olim ritu viriisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi tñ ⁊ agroz culture dediisse operaz. feroces quidẽ boies ⁊ belli appetentes. sed argenti prozsus inopes. quibus quippe nec vsui vsus erat. Jpaqȝ germania intra mare ⁊ da nubiũ. rursusqȝ intra rhenũ ⁊ albim ꝓ tunebaf. nũc vo ẽtũ transgressi sunt suos limites nõ ignoraf. nã plus fere est qȝ nacti sunt in gallia. rbecia. norico. vindelico atqȝ in ipsa scithia seu sarmatia ẽȝ qȝ intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobilissimas vrbes splẽ didissimasqȝ. bitissima templa. opulentissimos principes ac ꝑlatos. certe nõ videmus. putnciã esse que ꝓ tanis omnibus germaniã superet. ⁊ si resurgeret aliquis illoz theutonũ qui tpe iulij cesaris vsqȝ germaniã pe agraret vt arioust⁹ pfecto diceret nõ esse eã terrã quã olim viderat negaretqȝ suã esse patriã. cũ vineaz ⁊ ar boz fructiferaz cõsitos vsitus boim. vrbanitatẽ ciuiũ. splendoresqȝ vrbiũ. tantãqȝ nitidã poloniã apud ger manos cõmeref. Uerũ hãc mutationẽ quis fecit nisi religio xpi. Cultus quippe xpiane religionis a germa nis omnẽ barbariẽ expulit atqȝ ita expoliuit vt iã greci ipi barbari. Germaniã aũt recte latini appellari mere anf. Huc igit nouã cõsideranti seu veterem repetenti nulla pernoz. nulla ardẽtioz (inter omnes natio nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis eñ equi arma ⁊ pecũe sunt. ⁊ vbi tot cla rissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potẽtes ciuitates. tot diuitie. tot aurꝛ. tot ar genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantũ animi. tantũ roboꝛ. Cũ deinde ger manie fines vt veteres tradunt ab oriente vistella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me ridie danubi⁹. a septentrione oceanus ⁊ mare baltheũ quod prutenicũ vocare possimus. nunc ẽtum extra hos terminos possideant ipi videmus? Germani eñ anglã pulsis brittanis occuparũt. belgaz helmtõ ẽqȝ fines eiectis gallis obtinuerũt. rhetiã ⁊ noricũ inuaserunt ⁊ vsqȝ in ytaliã pedẽ extenderũt. Germani ẽȝ hul migeros qui nũc prutenĩ vocanf ex manib⁹ infideliũ detraxerũt. Boli ex alienis in germanico solo bohemi sedent potentissimi ⁊ nobilissimi populi. sed ⁊ illi germanico imperio parere se aiũt. regẽqȝ habent primaꝛ palatoꝛ ex regni electoribus. Magni igit bellicosi ac fortissimi qȝ accepti germani sunt. quib⁹ adeo fines ex tendisse licaut. ⁊ sup ossibus mortalium romane potentie datũ fuit obsistere. Nã terraz ille calcatoz ossa ⁊ ozb domitoz iulius cesar ẽtus subactis gallis sepe rhenũ trãsuerit resqȝ maximas in germania gesserit. bellico/ sam tñ ⁊ asperã sueuoz gentẽ diuisit indomitã. Augustus octauian⁹ cui ⁊ parthoziꝰ ⁊ indoziꝰ reges inime/ ra miserunt. q vn⁹ oñm romanoziꝰ fortunatissim⁹ credit⁹ est. Ille inquã felicissim⁹ imperator nullubi vnqȝ mist apud germanos succubuit. nã lolliaꝛ ⁊ varꝛianã cladẽ in germania ꝓpessus est. Lolliaꝛ maioris infamie ẽȝ detrimenti. varꝛianã pene exciale tribus legionibus cũ duce legatis ⁊ auxiliis oib⁹ celsis longũ esset re censere quos intulerũt rei publice molestias germani. qui ⁊ si romanoziꝰ fortũe aliqñ cesserunt. postea tñ ⁊ ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqȝ alijs diuersis gentibus sepenumero triumpharunt. Nec romani cũ rerũ potirent⁹ res magnas sine germanis auxiliantib⁹ pegerũt. quoꝝ tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt cesarei corpis custos coborꝫ ex germanis potissime legeref. Ecimus ẽȝ Gotfri dum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hungariã peditasse. greciã penetrasse. bellosponti trãsiisse. asiã ꝓmeasse. iherosolimã ex potestate infidelium vendi casse. victis ac ꝑstratis omnibus que occurrerẽt in medio gentibus. ẽtus ⁊ turci ⁊ sarraceni numerosi resi stere conarenf. in eius exercitu dicenta nulla pugnatoꝝ fuisse tradũf. atqȝ multo maiores copias sola Ger mania cogere potest. Nã ⁊ imante conrado cũ Eugen⁹ tercius romanus pontifex xpianos excitaret ꝑ tu tela terre sancte quã sarracenĩ euertere conabanf. prutenĩ cũ ceteris vlterioribus ydola colebãt ac crebris excursionibus nũc saxoniã aut alios vicinos xpi cultores infestabãt. Conradus aũt dimissis saxonib⁹ aut ceteris vicinis qui domi cũ prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cũ rhenensibus. sueuis. franconi bus. bauaris iherosolimã penetrauit. Postremo ẽlonga ⁊ lata sit germanica nano. ẽreligiosa. ẽsilua. ẽfluuia ẽpromissi tenax ẽpopulosa ẽdiues. ẽta illic nobilitas. ẽfortis ⁊ experta militia. ẽtus ecclesiaꝝ ornatus. ẽta gloria cleri. ẽta principũ magnificentia. ẽntus splendoꝛ vrbiũ. que celi facies. ẽ terre vbertas. cũ pronunciarũ dec⁹ cũ principe sit cõmune magis admirari ẽȝ recensere valemus. ¶ Cũ igit hoc op⁹ historiaꝝ ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝓpauca de germa nia in calce libri absoluemus ꝓmittendo historiã Enee pij scõi romani pontificis rerum vbiqȝ gestaꝝ in euro pa sub friderico tercio romanoꝝ imperatore. Is eñ etsi natione senensis sit fe tñ germanũ fatef cũ de se scribat Sed cũ nos iã annis supra. xxiij. germaniã incoluerimus nõ reputam⁹ extraneꝰ existimare debere. Cumqȝ imperatori ipiusqȝ nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierim⁹ ⁊ nũc ad cardinalatũ receptꝰ ea curemus que nationis ipius honoꝛi atqȝ vtilitati cõducant. ⁊ ita prozsus agam⁹ vt nationem pos⁹ germani ẽȝ itali putemur. verũ eã antiquioza illa tpa sub obscurã ambiguitatẽ ꝓbeam scribẽtib⁹ ⁊ tempoꝛ descriptio haud facilis cognitu. qñqȝ detrahit legentib⁹ fidẽ. Multa ẽȝ de his inter veteres discordia. quã inde nosci arbitramur. quia nec montiũ nec fluminũ nec gentiũ noia pleuerant. ⁊ puinciaꝝ regnoziũqȝ termini minime varietatẽ acceptant. A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqȝ ad ptolomeũ alexandrinũ qui ꝑ tpa antoni pij fuit orbis descripsit. haud equidẽ magnũ tps est ⁊ tñ tanta noim variatio intercessit vt paucissimos po pulos ex his notari videam⁹ apud vnũ quos noiauerit alter. Ideo Ephoꝛ quippe cymeus Socratis disci pul⁹ a suo tpe narrandi exordiũ cepit. Callistenes ac Theopomp⁹ quos eadẽ tulit etas prisca illa minime at tigerunt qui tñ omnes historici muncre laude sempiterna celebrati sunt. qua mox re eloquentissim⁹ Eneas omissis prioꝝ gestis in quib⁹ scriptores nonnũqȝ dissentiũt ad recentioꝛes historias se cõtulit. Que igitur in germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna ⁊ in ceteri regionib⁹ europe in isto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalat⁹ ocio vigeret accurrate descripsit. historiã igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Cum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Friderico tercio romanoꝝ iperatori

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio imperatore p Germaniam t Europam gesta sunt eiusdem loco[rum] descriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdensem incipiunt feliciter.

ANtonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali hilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdem meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podagrantem me nuper t arheticis doloribus (vt solco) laborantem Libranus quidam theutonicus adiit libellū afferens in quo romanor[um] cesarū non tam gesta q̄ nomina t pauca de moribus continebātur vsq̄ ad wenceslaū Caroli quarti filiū. Cuiq̄ illi opusculo q̄tuor imperatores deesse videreny. Nā Beneuentanus humolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogauit me libranius vt adiicerem libello quod deerat. noluj turbare hominē. compleui ad etatem nostram imperatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa t magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vsq̄ in hanc diem opusculum eo[rum] edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoq̄ nomini dedicaui. qui cum pari morbo meciū labores facile interpodagrandū scripta mea t leges t iudicabis. Fuisset fateor operepretium ab initio ponius etatis nostre in hoc euum vsq̄ rer[um] gestarum historiam texere quemadmodum mentī nec sepe insedit. sed ea non erat vnius podagrationis t p̄sertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Imat edes nostras ipa podagra nec tam recedit q̄ reuerti f libens fortasse t huic impressioni aliquādo subseruiret. Tu vale t si quid acerbius in quemq̄ scriptum offenderis non tam mee nature q̄ stimulis podagrevr̄gēnis adscribere. t quicdq̄ inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Erv̄be Roma quarto klendas aprilis Anno dñi M. cccc. lvij.

Finis prohemij

Sequitur historia

Que sub Friderico tercio ei⁹ nomis imperatore apud Europeos et qui nomine christiano censentur insulares homines gesta ferunt memoratu digna nubiq̄ cognita tradere posteris q̄ breuissime libet. Cōmisebimus aliqua interdum alt⁹ repetita. quemadmodū locorū rerūq̄ ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cõtermia ẽ ⁊ in orientẽ vergit principũ narrationis pstabit. Hanc prouinciã nõnulli pannoniã vocãt tãq̃ bũgari pãnonioꝝ loco succesſerit. verũ neq̃ bũgaria pãnonie termios implet. neq̃ illa tã lata olim fuit q̃ nostra etate. Bũgaria itra danubiũ enim ⁊ alpes q̃ ad italiã ⁊ adriaticũ respicit mare. Pãnonia ꝓtendebat ab occasu uersꝰ ortũ eniq̃ amnẽ. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumẽ sauũ ꝓtingẽs. Intra q̃s limites austrie magna ꝓuincia claudit ⁊ a theutonib⁹ incolit. Dalmatia quoq; ysdẽ terminis cõtinet. valeria quondã appellata. Bũgaria vo q̃nis inferiorẽ pannoniam a flumio leytha vsq̃ sauum cõplexa ẽ. danubiũ tñ transgressa. ad polonos vsq̃ ꝓtendit. ⁊ q̃ quondã arma tenuere gepide daciq̃ possident. Impiũ gẽtis bũgarie multo latius ẽ q̃ ipa bũgaria. uãt dalmate quos selauos. ⁊ illirici quos bosnẽses ⁊ triballi seu mysi. quos tũ seruios tũ rasciãnos appellãt. ⁊ gethe quos pannoni valachos parim transiluanos noiant bũgaroꝝ impiũ subierũt. Et si nonnulli euo nostro turchoꝝ armis cuncta cesserũt hanc prouinciam quatenꝰ citra istrũ extenditur sub octauiano cesare romã ꝓuinciã obtinuere bachone pannonioꝝ rege subacto: ⁊ amãnnis inter sauũ ⁊ drauum fluuios prostratis. Daciam vero trãsdanubiũ que nunc hungarie porcio est Traianus impator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciã fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianuꝝ recupata est. Post romanos aliq̃n buni scithica gens. aliquando gothi ex insulis baltici maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pãnoniam occupauere. Postremo bunigaroꝝ natio ex vltimis scithaꝝ finib⁹ inũdauit q̃ vsq̃ i hãc diẽ regno potit ⁊ vltra citraq̃ istrũ late dñat. Extat adhuc nõ lõge ab ortu hanays altera bũgaria ufe bun⁹ de q̃ sermo ẽ mater ligua ⁊ moꝝ pene simil q̃ nostra cultoꝝ ẽ xpi cultrix. illa ritu barbarico vtiẽs seruit ydolis. in bũgaria quã danubius interlabit̃ tẽpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imperatoris filiꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna aꝑ nos supra cꝫquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corpꝭ ꝯs maiestate ac decore illustris. Ceterū bello prosperus infelix. quē nō turchi dixerat. sed bohemi ꝯs sepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios ꝙ aliqꝫ rebellassent gladio peremit. ob quā rem ⁊ ipe paulo post (regina satis functa) in vincula iectꝰ est. mulierisqꝫ vidue cuius vir interfecerat in custodiam traditus donec regni proceres supplicū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus prudentia. qui vt erat sagacissima potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare ꝯs sundere. dimissus ab ea baram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu postea cōparatis aurilijs regnū vendicauit. de prodigiosis tortoribus supplicū sumpsit. Mulieris vidue filios in honorib⁹ ⁊ opib⁹ inter primos regni proceres cumulauit. quoꝝ adhuc aliquos vnus silus. Ladislaus garius comes regni palatinus multa bus Sigismūdi egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud ꝑclarissimū ꝙ ecclam catholicā in tres partes diuisas coacto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hispaniā Angliā eius rei cā peregrans. Ulricolo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā solemnia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ademerat restituit iussit. Cū venetis duce pisone florentino grauia bella gessit. Uenecslaū bohemie regem germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōcepit in vincula. Quis negligenter custoditū magno reipublice malo quidam bohemi e carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit Bohemia post multas calamitates vix tandem pontus est marchiā brandenburgenses friderico burggrafio nurmburgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniū copulauit. illiqꝫ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus ꝑfuerat ultima voluntate reliquit. ossa eiꝰ in viridario iacent. Albertus apud albam regalē cū pluge coronatus bohemie ꝯs diadema suscepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes imperiū. Id alberto fusci pere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbat fore vnum regem theutonibus imperare. atqꝫ ob eā causam iureiurando albertū obligauerant ne suo in missu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victoriosus ꝓbus ꝓbuere consensum. ille imperium nactus in hungariā rediit aduersus turchos. qui tunc rasciā inualerant arma moturus. sed dum bude morā facit (ea est regū sedes) inder ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū flumo demersit. id hungari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exosum est. Excitat eruelis tumultus. hungari arma capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiūt negociatoꝝ domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēsibus Jacobus marchian⁹ ordinis minoꝝ professor doctrina ꝛfatꝫ ⁊ vite sanctimonia clar⁹. qui sedatur⁹ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatoqꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma deponāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neqꝫ em tempus serebat interpretem bñ sibi futurū autumant qui xp̃m suis ceptis ducem habeant. sublimēqꝫ iacobū simulqꝫ crucifixū in vinis attollūt ac bachati p vrbem nūc istā nūc illā domū cōpilant. sunt tamē aliquāto minoꝝ spolia. ⁊ a cedibus tpatus est ob presentiam iacobi qui mō ꝓbus modo ledentibus furoꝝ incense plebis lenire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocus strigoniensis eccie pontifex moritᵉ. apud quem ꝓcera regni supplex in custodia fuit. Rex strigoniam petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina. et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. qꝫ sacram appellant fidelitqꝫ anui tradita archas claudit at qꝫ obsignat. Albertus paulo post ad dranam vsqꝫ fluuium ꝓficiscitur ibiqꝫ castrametat⁹ maiores copias expectat cū quibus turchos inuadere possit. Smederoniam vrbē rasciæ obsidentes. prⁿ tū expugnatū est oppidū ꝯs auxilia venirent. ipe Budā reuersus cū dissentheria laborauit Uiennā repetere statuit sine moriturus inter suos. siue qđ aerem in quo fuerat nutritus ꝓsperare aliquid adsanitatem sperabat. sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatoqꝫ testamento in villa que longa dicit vi. kalh. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaqꝫ ꝑstaret. Fuit ꝯs in bellis audax ⁊ manu ꝑmptus. Moravos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnū suū coherauit. Magna de se xp̃iane rei publice ꝓmittere videbat. nec minoꝝ populi de sua virtute concepe rant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nō sinit. repente occidit que brem ad summū potentia creauerat. neqꝫ em biennio toto imperauit. Statura eius procera fuit. neruosus ⁊ validū corpus. facies terrifica more gentis erasa barba. superius labiū intonsum. vestem haud splendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec vnqꝫ lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte quidam bungari indignū ac periculosum existimantes tātū regnū vnius semine iudicio subiacere reginā magnis ꝓcibus hortantur Uladislaū polonie regē qui populū armis tuteꝫ sibi vt virū asciscat. Consentit mulier ea ꝓditione adiecta ne quod filio ꝓiudicii fiat si masculū pariat. Leguntᵉ in polonia ꝑlati ecclarū ⁊ principes regni natu ⁊ auctoritate maiores. quibus iter agentibus Ladislaus posthumus nascitᵉ. qui mox vt in lucē ꝓdijt apud albā regalem ⁊ baptismū xp̃iane fidei signaculū ⁊ militie cingulū ⁊ sacrā hungarie coronā quā mater penes se habuit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati ēq̄ us ꝓhibente regina Uladislaū adiere quē magnis pollicitus oneratū in hungariam traxerunt ⁊ imposito diademate regē salutauere. quo aū dū Ladislai mater vario euentu armis cōtendit bungaris in duas partes diuisis vincus comes alie dū consobrine studet lanislaoq̄ regnum defendit captus a polonis diu in carcere macerat⁹ est. Dionisius archiep̄s strigoniensis qui postea cardinalatus honore donatus est genere ac moribus illustris vnicq̄ regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vocatus enī ad polonū ēq̄us publica fide accepta budam petuisset nō prius libertate sue redditus ē ēq̄ Uladislaum in alba cozonauit. ipe ēq̄strū potuit domū reuersus polonoz conatibus summo studio aduersatus est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo ingenio. singulari facundia. excellenti doctrina ēq̄s inducias belli inter Uladislaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹ composuit pacem nū efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defecere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus ⁊ manu p̄mpt⁹ lanislai partes in hungaria tutatus est. qui sepe cū parua militū manu ingentes hungaroz poloniq̄ copias vicit. fudit. deleuit. hisq̄ iohannem huniadem magnis exercitibus cinctū castris exuit. Hic iohannes nationeualachus fuit haud altus natalib⁹ ortus sed ingenio dextro ⁊ animo sublimi ⁊ virtutis amatoz multa cū turcbis secunda p̄lia fecit. ⁊ hostium spoliis hungarica templa ditauit. primusq̄ olim apud hungaros turcboz acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse monstrauit. quibus ex rebus excitatus Uladislaus ⁊ ipe p̄lium cum amurate turcboz imperatore cōmittere nō dubitauit. de quo postea suo loco diceuus. Fedus inter Fridericū imperatorem ⁊ vladislaum qui se regem hungarie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret imperatori hungaros cohercere si gō in austria stiriaue damnū inferrent. idem pernitiosum vladislao est in friderici subditos hungariam infestātes. Hūtū oppidum in hungaria ē sturie atq̄ austrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerisq̄ circumiecta castella ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoz atq̄ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus comparato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca suspendit. Cuz cecidisset in bello Uladislaus cōuentus hungaroz apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude opponit neq̄ muris cinct⁹ neq̄ magnificis domibus exedificat⁹. ville speciem gerit. hic Ladislaus alberti filius cōmuni procerū consensu rex designat⁹ suisq̄ principijs in turchos pugnare cepit. nec tamen felicioza eius p̄lia ēs poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouincias vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minoz eo habitus est. hic prostratis apud albā turchis quemadmodū in rebus rasce referemus breui tempoze supueniens morbo extinctus est. Ferunt eum cum egrotaret noluisse ad se dīcū corpus deferri. indignum esse aiente ferui domū intrare regē. iussisse sese ēq̄s deficientibus viribus in templum vehi ibiq̄ de more xp̄iano confessum diuinam eucharistiam suscepisse atq̄ inter sacerdotum manus deo animā reddidisse. Felix sp̄s qui tante rei ēnta gesta est apud albā nū cius atq̄ auctoz migrauit in celū. Ladislaus qui ex tutela iam pridem imperatoris emissus ⁊ in paterna regna receptus turcboz metu ex hungaria in austriā se contulerat. audita turcboz strage ⁊ gubernatoris morte quo cū cultu comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti fubdato emulo leuibundus id nuncij audiuerat. rursus in hungariam redijt. sed dum apud albam spolia turcboz ⁊ interemptoz hostium cadauera inspicit comes ipe cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui tam solus tanq̄ regis auunculi leges hūgaris prescribebat. Uladislao huniadis filio in castro regio obtruncat⁹ inde necem consecut⁹ vnde speraut imperium. Offensus ea re mirūm in modum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auunculum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi fecitos curiam huniadis filios in carcerem rapi iussit. paussoreq̄ comitis ladislaū natu maiorem capite plecti. Mathiā capturus duxit in austriam. ⁊ profectus in bohemiam penes cū sequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. fine morbo pestifero vt plerisq̄ tradidere. seu veneno vt alij affirmant die obiit. nobilissimi⁹ sanguis paterna ouo gine ac materna ex imperatoribus ortus. Mathias qua die rex dausit oculos eadem pragam applicuit. quem Georgius gubernator in custodiam fidē recepit. Corpus lanislai apud proauum Carolum quartū romanoz imperatorem in arce pragensi atq̄ in ede sancti viti reconditum est. ¶ Defuncto lanislao rege hungari ad elegendum successorem ad kalū. iannarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conuenire inter quos michael szylagi magna militū stipatus caterua p̄sto adest. xij. milia equitū. peditum. vij. milia eum secuta ferunt. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auunculi⁹ fuit. cui p̄ter necem ladislai nepotis cū plerisq̄ regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud paruū ingessit terroꝛem. nec tam p̄cipua metu comitis liberam regis electionem futuram arbitrabat. Michael vo cōtinuū aditus non fero circa armatos adduxisse ait. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos deterreat. si qui sint qui libertatem principum ac populorū in assumendo rege turbare conent. Illud tñ seuelut vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoz arma ab hungarico regno depulerit. claraq̄ gentis victorias peperit indigna suis meritis ꝓmia reddita. et filijs eius alterū crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriā iohānis extollere mirabtam ex captiuitate redimere atq̄ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute suaf

ſet neq; ferendum vt ad exteros ea poteſtas deferat parcere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent infidiati. regni ſalutem ante oculos ponere ſi quem putaret vtiliorem eſſe arbitrent nihil obſtare quo minus melior eligatur. fuit res aliq;diu anceps cū baronum ſibi quiſq; timeret. Poſtremo reconciliatione inter procēres facta cuius auctore Iohanne ſancti Angeli cardinalem virū doctrina t moribus excellentem. qui cū legatū agebat apoſtolicū tradidere. Mathias octo t decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorum qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatientes magni ſecreti electionis exitus expectabant rex acclamatus. Nunc quiſquis hec legis t futura p̄dicto ſingulare prorſus humane inconſtantie documentum Ex duobus adoleſcentulis erate morib⁹ q; pene paribus. alter ex regio ſolio dū nōue nupte thalamū exornat deferf ad tumulum. alter dum capitale in diem trepidus manet ex carcere vocaf ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atq; pactionibus empta referf. Mirabile quod matrem regentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄s vinculi exemptum in parte hungarie que tranſdanubium in ſeptentrionem porrigit t nunc Bepuſium vocant olim gepide conſedere inſignis latro examites natione bohemus buſſirat⁹ peſtifera labe infect⁹ milites predandi cupidos vndecūq; ad ſe venientes benigne collegit coſq; fratres appellauit. t vniuerſam regionem illā tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partē diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſq; menſis viritim diuiſit. ex quibus nō plus accepit qui totū menſem q̄s qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſibi ex euāgelio p̄ceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus t qui prima hora t qui vndecima venerant equā mercedem p̄mittit. Hec ſocietas cū longe late; rapinas ageret t iam q̄nq; milia pugnatorū in armis haberet indieſq; creſceret non aliter diſſipari potuit q̄s duce ipſo Examite ad ſtipendia ladiſlai regis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiū ſita quā daci quondam incoluere feroces populi. t multis romanor⁹ cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi t balachi. Theutones e ſaxonia originem habent viri fortes t bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenſes patrio ſermone appellati. Siculi būgaror⁹ veruſtiſſimi creduntf primi omniū qui ex hungaria veteri in hanc p̄uinciam venerint. Eam ob cauſam q̄uis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pecor⁹ paſcūt. nobiles tñ appellāf. t occurrētes ſuicē alter alterū generoſum dñm ſalutāt. nec tributa pendūt. niſi quo anno rex hungarie coronaf. tūc quot ſunt patreſſamilias tot boues regi tradunt. quor⁹ numerum ſupra. lx. nullū eſſe ferunt. Juſſi vo in bellū exire niſi pareant capitali pena plectuntf. bona fiſco applicantf Balachi genus italicū ſunt quemadmodū paulopoſt referemus. paucos tñ apud tranſiluanos inuenies viros exercitatos hungarie lingue neſcios. In hac p̄uincia oppidum ſunt quod Biſtriciū vocauere regie coronе ſubiectum. Id ladiſlaus rex cū Vienne ageret Iohanni humiadi dono dedit. Tulerunt id egre oppidani dūq; reſtituere. coacti tñ ingrata fecerunt. Et mortuo Johanne ciuſq; filio ladiſlao inde occiſo Michahelem zylagi qui p Mathia altero Iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̄s primum ladiſlai regis mortem accepit eo cū exercitu rediit vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium aliis oculos eruit. aliis manus amputauit aliis necem gladio intulit. oppidū medio deleuit. Ingreſſe ſunt paulopoſt tranſiluanā turbor⁹ circiter tria milia p̄dam q; magnam abegerunt. pecor⁹ atq; bouiū quos inſeci ſibi miſcuere t ipſi theutones ad internitionē vſq; deleuerunt. victores p̄da recuperata domum redierе Vix ciuitatem introierant. cū miſcel ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exitiū parās que buſtricenſib⁹ aduerſus ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibmienſes intra munitiſſima vrbē ſe continerēt frustratus deſiderio ſuo mitabundus receſſit. Apud būgaros obiit etate noſtra Paulus vergerius iuſtinopolitanus grecas ac latinis literis apprime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis p̄bata. Arriani qui Alexandri magni geſta greco ſermone deſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt horatij Vigiſimūdi ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas t barbaras amicicias compoſuit aduerſus Malateſtas. qui maronis ſtatuam in foro mantuano deijci tuliſſet. nobilem inuectiuam edidit. Ex būgaris qui ſtudia humanitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus Iohannem ep̄m varadienſem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum Iohannem eius ex ſorore nepotē. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas literas didicit. nec nunus verſu q̄s ſoluta valet oratione. Horum tamen originem ſclauonicam ferunt. Balencam turris plurimi p̄feſſi ſunt. Inter quos Dionyſius excellit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſes ſordes titus eſt eccleſiam. honorem quoq; cardinalatus vt ante diximus emerit. In re militari Nicolaus wayda tranſiluanus. Michael vlatius. t qui celſiſſimus inualit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Johannes humiades cuius nome ceteros obnubilat nō tam hungaros q̄s valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Valachia

Valachia per quã lata regio ẽ a transsiluanis incipiens vsq; in Euxinũ protensa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiẽ hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. ꝯs nr̃a etas rutheuos appellat ⁊ versus fluuiũ tyram nomades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrã incoluere quondã gethe. qui ⁊ darũ histaspis filiũ turpi fuga repulerũt ⁊ tracią plurib⁹ cladibus affecerũt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo ꝛ ducta duce quodã flacco a quo flaccia nuncupata. Exinde lõgo tp̃is tractu corrupto vt pro vocabulo valachia dicta ⁊ p̃z flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est cuius magna ex parte mutat' ⁊ bo numi italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nr̃a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera drugulaꝝ. sed hij cũ danis impares essent atq; ab illis multifariã oppremerent turchos in auxiliũ vocauere. ꝙ armis adiuti danos pene ad interneciõnẽ releuerũt. Danis vo iohãnes hunyades hungaroꝝ impio fretus opẽ ferẽs nõ tã illos restituit ꝙs sibi ipi clarietẽ ⁊ opes acquisiuit. Quippe q̃ danoꝝ agros ex pte turchorũ ereptos ⁊ sibi ⁊ posteris perpetua possessiõe retinẽdo occupauit. Valachi ⁊ insulas histri accolũt. inter ꝙs peucen insulam apud veteres fama notam. Et in tracia ꝙs sedes habent. valachorũ pars turchorũ imperio pars hungaris paret. nõ me latet difficillimam esse prouinciarũ descriptionem qñ ⁊ autores ipi quos inuitari oportet non solũ variꝝ verũ etiam inter se ꝛrꝝ ac magnope dissentientes. inueniunt ⁊ ipaꝝ primaarũ li mites pro diuersitate auctoꝝ ac potẽtia sepe numero ꝛmutãt. nã q̃ puincia latissima quodã fuit etate nr̃a aut ex

nneta est aut ꝑ modica. ⁊ vo q̃ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florentissimāq; videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯnouere maiora vſa tpa Insubriā emiliā ac flaminiā ꝑsus ignorāt. macedoniā sub ema thione rege a q̃ emathia cognomlata ꝓauguſti clauserāt termini. Vltr⁹ postea regū ⁊ gētis industria subtractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Hēt igit̃ ventā equū cēseo si q̃ mea scripta legētes nō eos lo coꝝ termios offenderīt q̃s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. cuius nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliqñ historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat hic em̄ elucidior redditꝰ.

Tracia

Post valachos igit̃ ⁊ būgaros de q̃b⁹ sermo habit⁹ tracienſiū res geste sese offerūt. Tracia vo vt plerisq; autores tradūt ipſaq; ꝓſtātiores amplissima prouicia ē lōge lateq; patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac ꝓpontis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ strimon fluui⁹. siliq; macedonie⁹ ager. septēmonem hister claudit. occidētis ora tū peonij mōtes tū pannonia ⁊ sau⁹ excipit amnis. in q̃ sententia ⁊ plinij veronēsem fuisse video. ⁊ Strabonē ipos q̃ iuga mōtis hemi tracia diuidere media affirmat. idēq; dardanos. tribalos mysos in colere tracia ñ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̃s vel rasciam mō vel seruij sedes habent nemo negabit q̃ scripta vetera pīni rep statui ꝓfuerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq; euxinū protenduñ ⁊ inter histrū ⁊ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̃s maritima loca versus meridiē ad hellespontū vsq; romania ē natio greca cuius oli barbara fuerit. Et iterū nostro tpe fidele to grecoꝝ imperio dñantib⁹ turchis in barbariā redit. Hym⁹ prouicie metropol ē Bizātiū. i. cōstātinopolis agros pri⁹ appellata. Lacedemonij eā pdidere duce pausania. q̃b⁹ appollīe ꝓsulēt⁹ vbi nā; sedes q̃rerent mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝓra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit calcedonis cōditores. q̃ q̃ñ prius in traciam nauigassent. situmq; vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

rissēt. amissa tā locupletē ripa tenuiorē regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vo impatorem cognoie magnū cū statuisse imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facili⁹ parthoꝝ excursiones cō pelleret tradūt ecclastici autores in troadē. pfectū ibi regie vrbis fundamēta eiecisse vbi quōdā agamenō ceteriq; grecoꝝ pricipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xpō saluatore locū aliū deliguāte ceptū op⁹ cui⁹ diu mālere vestigia infectū reliquisse atq; in tracā nauigante Bizātiū petuisse eiq; sibi locū diuinit⁹ ostēsum dixisse. inoꝝ vrbē amplisasse. noua menia erexisse. sublimes extollisse turres. magnificentissimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornasse. tūc illū decoris adiecisse vt altera roma ñ im merito dici posset. Scriptores vetusti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ pot⁹ in terris habitaculū q̄ impatoꝝ putauere. Mouēvrbi nomā romā ipatoꝝ ididit. Evicit obstinato vulgvt a ꝓditore poti⁹ pstātinopolis vocaret. In hac vrbe multa sub impatorib⁹ eoꝝ ꝓcilia celebrata. multe suppōse in xpiana religiōe surgentes hereses. multe etiā hereses iuere. inter q̄s ea diuti⁹ mālit q̄ de ꝓcessione sctispūs. Quis in plurib⁹ agitata ac reiecta ꝓcilijs ad nostrā etatē vsq; puenies. denicq; sub Eugenio quarto pon. maxo in florētina synodo. quēadmodū suo loco dicet. nō solū a latinis ꝟ ab ipis t grecis dānata explosaq; ē. Alex q̄s Joseph patriarcha t Johes impator gentis eiusce cū latina eccla cōcordib⁹ animis fidei symbolū recātarent Constātinopolitana ñi eccla credere q̄ romana senaret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄ vnioni ꝓsenserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. Cōstātin⁹ q̄ ei successit sine decep⁹ sine spon te sua infamiēs haud q̄q; vnioni ꝓsentiēs videbat. t tā Gregorīū patriarchā priori sufferētū q̄ ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat ecclastica bona inuadēs. mulerat eo nicola⁹ pōtifex roman⁹ yſidoꝝ epm sabinensem vniuersalis ecclē cardinalē virū industriū t q̄ rutenoꝝ eccl̄am ſaduū rexerat pcontatū q̄ nā rōe grecanica natio lagatoꝝ suoꝝ cōuenta receret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē cuiusq; sena tū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce t auctore mo amethe veluti repentina tempestas in constantinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicet. Video cōplures etatis nre nō auctores aut poetas dūtaxat verū t historicos eo errore teneri vt theucroꝝ nose turchi appellēt. credo cos idarco motos. q̄n turchi troyā possidēt quā teucri colucre. ſ illoꝝ origo ex creta atq; italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica t barbara est de cuius origie atq; ꝓgressu cuius ꝓpositū egredi videar dicere haud alienū existimo. q̄n sub euo nro intātū hoc gen⁹ hoīm auctū ē vt alia greciaq; tenēs latinū xpianūq; nomē late pterreat. ea narratio res q̄s tractacēles apiet de q̄bus institut⁹ est sermo.

De turchis

Curchi vt ethicus philosophus tradit vltra pirachcos montes ⁊ tharachontas insulas ptra Babilo nis vbera sedes pamas habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac impanaribus somicaria. Comedit que ceteri abhominant̃ animentoꝝ lupoꝝ ⁊ vulturꝝ carnes. nec aboꝛtiuis boim abstinuit. die festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ imperū audiuit magis q̄ sensit. q̄ius octauiano augusto in auro litroneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiq; regiones annua illi tributa reddere aliaduertisset nouū dierū ac tpm dei exortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec gens testē othone historico et imperatoris friderici patruo regnante apud francos p̄ipuo a caspijs portis egressa cū auarꝭ q̄s hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mixtis vtrobiq; desiderat̃ p̄stitit. Exinde pōtū capadociāq; transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clandestinis quibusdam excursionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtib⁹ ⁊ claustris oportunis vnde p occasiones facile irruptiones fieri possent vsq; adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersus finitimos de agri possessione certare ⁊ deniq; procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pysidiā. vtraq; frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minoꝛ vocat̃ ad oras vsq; ionye ⁊ tota greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces. ⁊ varia auspicia quasi p̄factiones secuti. Ex hac gente quēadmodū nicol⁹ sagunti⁹ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otoman⁹ exiguis tū cēsus ⁊ obscuri inter p̄uatos nomis ex collecticio multe nō parua manu per seditionē oblata crassan passim ac non solū reliquas xp̄ianas vexare. verū ⁊ holes sue gēris armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoꝝ p̄ncipes seditio facilem cursum p̄buit. nā illi dū sese mutuē laniant affectis vndiq; oīb⁹ q̄ p ingenio p̄de rapinarū q̄ percupiti essent auctoritatē breui ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō panca partim vi partī tēditione in ptātē accepit. Ottomāno filius successit. Orcanes q̄ re inchoatā a p̄e como de prosecut⁹ ad modū ypaganit. eius amurates filⁱ subsecut⁹ ē q duob⁹ de grecoꝝ imperio discep̄tib⁹ ab altero q̄ superari timerent̃ auxilū accersitus turchoꝝ pan⁹ trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū p̄otrahēs. postq; ambos eneruatis cōsumptis q; viribꝰ fractos ⁊ defessos aladuertit versis vt aiūt p̄oris arma in eos sine vllo discrimine per occasionēs cōcurrit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune indeheronesō ad hellespōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāq; sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāq; thracie partem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita functꝰ duos reliquit filios Balmanū et pazetē. Balmano breui e vita subtracto resyncuersa ad pazetē deducta est qui p̄osperos fortune adept⁹ afflat⁹ vsq; adeo nonnelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thessalonicā. macedoniā. phocidē. boeciā. atticam maiorē ex parte occupauerit. Milos q̄s illiricos tribalos ere bris excursionib⁹ infirmauerit. Cōstantinopolim vo tū omni agro suburbanisq; ac delicijs spoliauit. tuslongā ⁊ difficili obsidione vexauit vt cines desperata salute de dēditione agere cepērint perissētq; procul dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithar̃ p̄potens rex instar torrētis ipo maruit atq; imperū cūcta prosternēdo ac vastando pazetē ipm occurrere ac retractari conantem magno p̄lio ⁊ ingenti strage superauit in asia cepisset. Hic est ille terroꝝ gētū in cui⁹ exercitu duodecies centena milia hominū fuisse tradunt̃ xerse ac dario maiore quoꝝ copijs siccata flumina p̄didērūt. ira ipe se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras ciuitates deleuit. boles tanq; pecora trucidauit nō etati nō sexui pepcit. Damascū nobilissimā syrie vrbem diripuit atq; incendit. pazetē cathena vinctū prādens quasi canē sub mensa sua comedere uisit. ascensur⁹ equū eo tanq; scabello vsus est. post cladē pazete filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qm̄ piculū euasuri in thraciā trajicere p̄tenderent Calapinus aūt natu maior emissus a grecis patruī regnū obtinuit. aduersus quē siguslinidus rex vngarie collatis signis plū mens tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occasio sacta Johannes dux burgundie in eo filio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan⁹ filio tenella etate adolescentulo moyses patru⁹ regnū. ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato magnete frātre reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transdanubij vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa gravia imp̄ant. nōnullos in asia turchorū regulos armis regnisq; penitus spoliauit. xp̄ianos sub impio suo tegentes q̄durissime afflixit. Machomete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moꝛeret. andita patris morte in thraciā trajicere conāte ipatoꝝ grecoꝝ p̄hibuit. diu muscapbāq; reliquū ex pazete filijs vt rex potiret emisit ⁊ summa ope p̄securus est. Sed muscapba pugna fugato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū consecutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā in veneti possidebāt vi captā expugnāq; penitus diripuit eaq; victoria auct⁹ epirū atq; echoliā nō obscuras p̄uincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros vastauit. oppida multa vi cepit diripuit atq; incendit. vrozibus more gentis q̄pluribus iunctus est. Inter quas Georgij serui despoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus Georgius impar generi potentie furentemq; ventus. hostem relicto vno ex filijs qui cum p̄sidio Smedram tueret̃. cum coniuge ceteriscq; liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in hungariā profugit. Expugnata est tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen adempti. Georgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per anna clarus sepe cum exercitu Beruiam ingressus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumq; duces acie conflixit. verū q̄us Beruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cãcta restituit multa sibij ꝑi retinuit multa tedit amicis neꝯ iniuria cũ t ipe sua virtute repu lisset hostes t georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nũc hos nunc illos fefellisset i his vo que religiois essent neꝯ romane ecie auscultaret neꝯ maomethes legẽ sequereꝝ. Libet qm̃ hucvẽ tum est hiu⁹ opa ad finẽ prosequi qm̃ male pugnarũ esset in ꝓlio varnensi. de quo paulo⁹ dicem⁹. fugiens hunades in sermã se recepit. Bensit aduentũ georgius atqs obmã factus vemente intercepit t quasi hostẽ cõicat in vincula. nec pri⁹ dimisit q̃ oppida sue ditionis ab eo prẽdẽ occupata recepit. Nec multo postea cũ iohannes versus sophiaꝫ copias duceret videreꝫ qs nõ parua thurcis illatur⁹ damna amurati oia hũgaro rum cõsilia patefecit. vnde ille admonit⁹ maximã xp̃ianis iutulit cladẽ. quẽ admodũ suo loco referet. Cũ vo turchi cõstantinopolim euasissent atz in Bermã ducere exercitũ minarẽt. Bcdo auxiliũ petens ad hungaros transit t in austriã vsqz profect⁹ Ladislaũ adijt regẽ. grandeu⁹ tã senex digñ⁹ veneratu si recta de religione sensisset ea in eo sermois auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hũc iohannes ordinis mi noꝝ professor vite mundicia t inter ꝓdicatores euãgelij nr̃o tpe insignis quesiit au audire se vellet annuẽ ti qõ romana ecia credit t docet exposuit diu secũ p interptẽ de sacris eloquijs disputauit t errorẽ sue gen tis relinqueret magnope cohortat⁹ est. Ille hoc tenaqz respõsum dedit. Annis. xc. vitã gduxi nec aliã religi onẽ q̃ suscepi a pamb⁹ nouj. sapientẽ me esse quis meꝝ quis infelicẽ bacten⁹ putauerit. tu nunc qõ sepe agitat scenes velim efficere cupis laqueo vitã finire malim q̃ patrũ traditiones relinquere. atqs bis dictis e conspe ctu abijt tã periculosũ est religionẽ imbuisse damnatã. Reuersus domũ quom accepisset michaelẽ zilagi q tuz albe cũ ꝓsidio ꝑat frameꝝ eius latisl⁹ q̃drigis vectos vbẽ exisse milites nuisit qui eos vel ꝓbendcrent vel occiderent. Michael vbi adesse hostes audierut curru fefellẽ q̃uũ q̃ pene ducebat ascendẽs veloci fu ga saluatus est. Ladislaus in q̃driga reptus multis vulneribus cõfossus ac discerptus interijt. sed nõ impu ne id georgio cessit. Cognouit t michael paucis post diebus illum ꝓpe damnbijj ripam iter habere aggres susq cũ armatis captiuũ abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cũ se gladio defenderet. Redẽ ptus est georg⁹ magno auri pondere nõ tñ diu supuxit cũ trunce man⁹ finor sisti nõ posset. atz hic ꝓsidi bo mis exitus fuit. Lazar⁹ filj⁹ post eũ gubernationẽ suscepit exclusoꝫ frẽ gregorio quẽ quõdã amurates exceca uerat. Js cũ sorore quã nupsisse amurato dixim⁹ ad opes maomethis ꝓfugiẽs frustra eius auxilium implo rauit. Obijt demũ lazarus de cui⁹ hereditate nõ parua cõtentio exorta e. Gregori⁹ turchoꝝ auxilio paternũ regnum nitiẽ vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec ratheeuziua vlrici comitis cilie quondam vxor ac georgij filia portionẽ hereditatis desperat. Johãnes cardinalis sancti angeli ab hungarj inuitat⁹ eo ꝓfect⁹ vt arces rasbianas q̃ turchis in hungariã aditũ ꝓcludunt. aut aplice sedis note recipiat aut hungaris tradi curet. reb⁹ infect⁹ nõ sine graui periculo vix eñ man⁹ turchoꝝ euasit Budã rediit. Nos amu ratis opa q̃ medios cursu reliquim⁹ ꝓseqũmur. Magn⁹ hic vir fuit domi bellicꝫ tã suis amat⁹ q̃ nr̃is odiosus cũ centũ milib⁹ pugnatoꝝ intrauit hungariã late popular⁹ ꝓuinciã. sterilis ann⁹ impedimẽto fuit ne regno potiret cõmeat⁹ penuria ꝓpulsus rediit. Iulianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio põtifice maximo ad uersus eũ missus bũgaroꝝ exulit aĩos t arma sumere ꝓsilit. exercit⁹ xp̃ian⁹ vsqz sophiã ad arcũ magnũ ꝓ fect⁹ ẽ. Sepe cũ turchis ꝓspere dimicatũ nõ sine Johãnis hunadis ingẽti laude. qui cũ copias duceret eius nomẽ apud hostes adeo terrificũ fuit vt ploratibus pueris matresfamiliaꝫ taciturnitatẽ nõ aliter impa rẽt q̃ iohãnis ꝓsentiã minitates. Cõgregato tñ nõ paruo numero turchi qm̃ xp̃ianis ꝓfligere nõ dubitarũt sed nõ tã felix eius pugna q̃ fortis animꝰ fuit. Supati virtute bungarica multis cesis terga dedere. Bũgati qui bello interfuere cupidit ate gñe res suas ampliates ac de magnis materia tradentes imperatori Friderico supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiũ cesa captaqz multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi lia dũtaxat hostiũ in eo ꝓlio ceciderisse suis lris affirmauit. Signa militaria nouẽ capta iohãnẽ hunadẽ non ducis tm̃ sed militis q̃s singulari virtute vsum eiqz fides habita turchis ea xp̃ianoꝝ victoria plus pauoris q̃s damni attulit. nõ bũgaricas tm̃ vires sed germanicas q̃s in se iunctas arbitrãtib⁹. Cõsternati ergo ac p culsi merũ ꝑmde ac tot⁹ occidẽs cõtur asset. pace petiere bungari q̃ suas vires nõ ignorarẽt. nec tã potẽtie sue q̃s casui victoriã imputarẽt periculosum existimantes sept⁹ tentare fortunã oblatos ytro ꝓditiões pacis nõ recusarũt inducie belli in decẽ annos iurãdũ p fua sacra ambe date ptes ꝑstitere. Despoto Serue q̃ bello amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbat. Eugenio q̃s roma no pontifici nihil molestius nunciari potuit. can⁹ mentj nulla maior cura insedit q̃s xp̃iane fidei ꝓpagande. Scripsit igit cardinali nullum valere fed⁹ quod se inconsulto cum hosthb⁹ religiois pcussum esset. Vladi slao regi polonie, qui eo tempore hungariam occupabat vt quieta dissolueret imperauit. iuramenta remisit. nouũ instauraret bellũ tum ꝓbus tũ minis extorsit. Ex xp̃ianis principib⁹ auxilia petijt preter ꝓlippum tũ Burgundie ducẽ neminem xp̃iane religiois zelus cõmouit. hic solus classem tuitruxit que vsqz in helle spõtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum Eugenij nepos cũ plerisqz trirem⁹ eo missus classi ꝑfuit. Vladislao qui alienum regnuz iuuasisset ete sua visum est sollicitudinem belli prouincialib⁹ nõ deesse. Accersitis igit ex polonia t bohemia ceteris qz vici nis gẽtib⁹ auxilijs coactis ex bũgaria copijs turchoꝝ agros inuadere statuit Johãni hunadi castroꝝ cura cõmissa q̃dragita circiter eqtũ milia fuisse tradit. plerisqz dimidio minoꝝ numerũ prodidere. Reguli bũgari rie põtificesqz q̃plurimi interfuere. Julian⁹ sctj angeli cardinalis milites cruce signatos nõ paucos secũ du-

rit uterq; valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā uenit ut q; plana t cāpestria loca in roma nia transirent. Amurates hostū cognito aduentu cū grecis t turchis in europa manentibus nō satis cōfideret exercitum ex asianis multitudines compauit sed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q dassem aplicari obtinere pelagus nō ignorabat animo ut aiunt t multa uolenti animo. Genuenses quidā curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias pmiserunt. Locus est ubi nō amplius cē stadia quinq; latitudo freti continet inter ppontidem t europā. tm est spaciū quod europas asiamq; disterminat. Bosphor Thracū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distante. Hic amuratus exercitus transiectus est aureo nummo uectoribus q capita tradito. que si uera est summa centū milia fuisse ferunt. Ias xpiani locum arripuerant cui uarna est nomē. quoniā aduentare inuniuersabiles hostium copias nunciatū est. Cedēdū uladislao cardinalicq; uidebat. t ne circūuenirī ab hoste possent unumq; locū petendū. at humades aduersari ac resistere turchor te posse uires dicere samam semp uero maiorem esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tm impares forte illos aurea t discolori veste. hungaros ferro atq; ere fulgere. xpianū agmen t stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis grauie intentū quo dux nō modo signet sed t nutuat. Contra si turchor mores inspiciant semīnas magis existimare debere cē uiros Si fugiat exercitus xpianus queu rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissimi pceres militant nunq; deinceps hungaris contra turchos futurū animū uidet Humiades sententia expectati hostes postera die uisi maioris exercitus speciem fecisse cē fama ipa uulgauerat siue q; metuentibus omnia uero maiora uidentē. siue q; amurates in cogendo milite uulgate opinioni haud quaq; refuerat. Territus humiades eo conspectu tū primū periculi magnitudine animo uoluens de fuga regem admonuit. Ille seruū consilius arguens gnicioslam magis fugam q; pugnam dixit. Commisso plio sperari uictoriā posse. sepe minorib⁹ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum cē audaciā t ordines pstare uictoriam. tū quoq; respicere meliorē causam pstantioremq; se paucis si modo audeant exhibere. Fugientes uictoriā hosti tradere serrendaq; terga t multam suor cedē. Magnifica quoq; uerba iohannis p die dicta pleuus irarū expobrauit. Jussisq; omnibus arma capescere plū expectauit. Amurates in pcio colle consederat. ex quo suos pariter atq; hostes expectare potuit. dato belli signo. xy. milia equitū qui pugnam puocarent sacro globo in christianos impetum fecere singulis albe uestes super loricas fuere. que uento agitate instar alarum p se ferebant. totidem uiridibus induti sagulis. sequebant aurea equor frena multor uisa t multe galeae argenti atq; geminae nitor. ipas quoq; gladior uaginas pgrandes uniones ornabant. nō detrectanere xpiani certamen. itum est uerecūde in pugnam animis. superior acies nostra turchos in fugam uertit. cpluribus primo impetu pstratis. pculit ea res magno metu amuratem nihil tale serentem sugisseq; primus cohortis exercitu nisi circūstantes satrape compōhenso eius equi frena ignauiae eius increpassent fugientiq; comunati sunt necessitate pstitit ergo uirtutis iussisq; fortissimis arma sumere prelium instauravit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xpianis nunc turchis uictoriam sese prebentem. cadebant hinc atq; inde cplurimi. plures ex turchis quor corpa pati tecta facile sagitte euse penetrabant. Postremo quom nouis in hostes hostis meederet t saucior loca integri occuparent non tam uirtute cē numero superati hungari paulatim referre pedem cepere tum uladislaus cum globo suorum quos erga se non minus fortes cē fides habuit ex poloma ut hostes ex ace victores diuertere. crudelitatisq; animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate dictum⁹ circūfectosq; undiq; currus impetū secit. ibi nona pugna cōmissa nouus inierat amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus aderat. quod si huniadi par animus ac regi fuisset t arridenti fortune tetendisset manus haud dubium quin cedes t amurati uitam t posteris eius imperium grecie abstulisset. uerū ipe et primū cedere xpiana signa cōspexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atq; insalutato rege mutante adhuc uictoria fugam arripuit. sortasse rei militaris perito nulla impugna salus uisa t saluare aliquos cē perire omnes maluit. Poloni acceptā eo plio eadem humiadis uecordie atq; ignauie tradiderunt. ipse sua cōsilia spreta conquestus est. Uladislaus fuse sorti dimissus dū fortiter circa mirmenta hostium pugnat equo tecto eius obtruncatus est. caput eius hasta insixum p grecia atq; asiam in signum uictorie populis ostentatū. Poloni ad unum cesi omnes direpta castra t qui munitiones curruū tuebant necati. Epi t pceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppressi. Julianus cardinalis dū fugit amisso pecio quoniā iam hostes euasisset hungaror pfidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertus latruculi quidā nouare t arbitrati pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt t ablatis uestimentis nudū cadauer feris t uolucribus dimisere. Hic erat eius uiri fuit magni t admirabilis in quo nescias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis pscientia. blandi mores. uitam omni etate utrida. religiosus scelus. qui omnia p xpo t mortem ipam sere fuaserit. Huniadem ut ante diximus fugientem dispotus secutus est. Poloni regem suū hoc pacto bello pluribus annis uiuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinalis venetiq; eius culpa dadis magna in parte imputata est. dus neq; fretū uti par fuerat custodiunt neq; trās uectos hostes xpianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciant. de numero cesor nunc cōstat illud exploratū est longe plures ex turchor acie cecidisse. Ceterū p numero copiar longe maior damnū christianis illatum. Victor amurates neq; fugientes hostes insecutus est. neq; gloriabund⁹ inter suos magnifica uerba iactauit. neq; ut ante affuerat hilarem uultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior esset t cur non uictis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo septies uincere. rubensq; uasa colligi. copias que superfuisse domū remisit. ipe adrianopoli reuersus uoto suo q; p victoria fecerat uota psoluit. Ex-

inde voluens animo regni curas vere felicitatis expres esse. inoscantiã q̃s fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona est. Accersitis prominaz maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro se regẽ cõ-
stituit. ipe peniatam diligẽs vitam in asiam profectus cũ paucis ociũ sui comitibus religioni eandam soli-
tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoz opib⁹ z auctoritate maioz momenti qui nõ dũ etate
aptus esset imperio. gubernatoz datus. reliqui regio filij ne quas regno turbas excitarẽt more gentis ne-
cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̃ regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nõ parnũ tempus in q̃
bungari turchos nec turchi bungaros armis lacessere pmiserunt. Sua quẽq; calamitao domi attentũ
tenuit. Cruentissima varuensis pugna vires vtriusq; partis eliserat. nec turchis neq; bungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno nolle gebernauit ferociz huniades reiq; militaris pri-
oz ignominiam varue acceptã oblituisci nõ poterat z abolere infamiam. reparare damna quonã pacto vale-
ret dies noctesq; meditabaf spem bene gerende rei turchoz quies pbuit qui iã pridem nullũ belli appara-
tum ostenderant vires illis atq; animos defuisse ratus tempus idoneũ existimauit. in quo priusquam recu-
perare gloriã posset turchoq; pessundaret. quibus si adsunt exercitus imperatorem tñ. p ustis. prius defutu-
rũ arbitrabaf. nec magis exitium andũ exercitum sine duce q̃ ducem exercitu carentem. Coactis itaq; repẽ
te copijs ex bungaria accersitis bohemoz auxilijs mercennarioz q̃s militũ nõ parua manu coacta ducere i
turchos statuit quos prius aggredi ac cõfligere credidit q̃ monisse ex bungaria nũciaref. Eam rebus gerẽ
dis solertiam ac celeritatem adhibuit. Consiliũ eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turchoti
ducibus prefecit. Magnũ genti periculũ imminens manus ostendit. pulsi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senioz religiom addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minoz tantam belli molem ferre posse nõ credebaf. Calibasse detuturã obedientiam putabant qua nihil ẽ
in bello magis necessariũ. Trepidare igiff ac estuare modo huc modo illuc mẽtem puertere nullũ consilium
satis placere. berentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̃ reuocare ab ocio
amuratẽ. neq; em veteranũ militaturi sub alio credebãf nec fortunã belli sub alio tẽptãdã arbitrabãf q̃ sub
eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maomethis animũ vehementer of
fendit cupientis in ea expeditione sese virũ ostendere. verentisq; ne imperũ amitteret si pater iterũ regnum
assumeret vt sunt hominũ mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ppato mor
exercitu in bostem pfectus nõ aliter q̃ si ad pdam pgerent alacres milites duxit. Jam huniades cũ copijs
sophiam transierat. pstratisq; qui occurrerant locoz pfectis hostiles agros late populatus loco qui basilia
vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant nõ expectant huniades puocari prior
ipe pugnam iniit. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi bo-
stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo z amurates in cornu suo victor bungaros fudit. Po-
stremo quoniã victor victorem incurreret nõ tulerunt xpiani turchoz impetum qui q̃s virtute prestarent
numero tñ superati nõ tam victi q̃s fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̃s suos neq; minis neq; precibus
sistere potest cũ paucis ex bello pfugit. Multi bungarie proceres z nonnulli ecclesiaz epi in eo plio cecide
re. Gregorius miles ad internitionẽ cesus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quem admodum patris destina-
uerat morem obijt. Corpus eius more maioz in Bruſa sepultum. Ea est bithinie ciuitas z asiatici regni
caput. Paulo auteq; obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck nobilis in penderachia satra
pis ex qua natum filium nomine Chialpinũ sextum agentem mensem calibasse moriens cõmendauit. ille
moamethis gratiam initurus z matrem z puerũ ei pdidit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que puer recognoscerent postq̃ certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filiuz reddidit
funusq; regio more fraternũ duxit. Auspicia regni parricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienũ pue
rum chialapini nole suppositisse ferunt illumq; p filio amuratis necatum. chialapinũ vo ad constantinopo
litanum educatum. post capturam vo vrbis inde subtractum ac venetias ductum. z hunc esse quem Ca-
listus pontifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re
mittimus cuius multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus z sepe tonsoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igiff defuncto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorũ pro ingenio correxit. leges ipe suas domi foriq; tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi
tauit. copias auxit. in proceres z amicos seuire primeliariue cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Jolnerat rãpridem animo maomethes quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset neq; ad suã gloriã ptinere arbitrabat vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nõ pareret. tantoq; magis inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret cũ to ꝓ genitores sui idem conati turpiꝫ accepti fuissent. Cũ paucis igit participato cõsilio castellum iuxta litus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac munuit. bellum deinde vbi nõ modo induxit sed contra iuta federa contra iusiurandũ intulit simul q gerere cepit. Senserant eius animũ greci diffidenteſq; suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac flentibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudoꝝ nostroꝝ principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xpiane religionis partem non viderunt cũctis priuatis quẽq; aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magi crediderim. Maomethes interea coactis vndiq; copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariq; regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum versus mare muros alluit vbis longitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo. turribus ligneis eousq; erect vt muros (cũctis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentoꝝq; multiplici adhibito genere. oppugnata est vbs defensaq; summis vtriusq; viribus. non paucis diebus ad extremum vocẽ ꝑconis totis castris tudamatũ est. Quito kalẽd. maij milites omnes iecunũ sanctificent sequenti die armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõstituta die iecunũ ad noctem vsq; seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes ꝓcuiq; passim habitã q quisq; amicũ ꝓpinquũ notũq; habuit cũ eo hilaris epulat est. atq; vbi satis ẽ bibitũ tãq; se deinceps nũq; visuri cẽtum amplexati exoscularq; simul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa telorū atq; orōibus vniuersi cīues intenderē
Subsecuta nocte ad sua quisq; loca defendēda redire. erāt muri vrbis t altitudine t crassitudine toto orbe celebres sed ob vetustatē t grecoz incuriā plures ac ppugnaculis nudi. antemuralia vero opportune cōmunita. in his greci salutē posuere. arman milites inter muros t aīmuralia pugnā sustinere verecundati.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri defuere ad pulsandos nauales impetus idonei. qō reliquū ē ad terrā vergēs post alia mēnia t aīmuralia q annotauim⁹ ingenti claudit fossa. Cepū ē plūs paululū aīs lucē cū miles turch⁹ piculi q̄ more patientior esset ac vulnera t sanguinem pdurācie dēsaret pugnatū est in tenebris maiore turchoz pnicie in q̄s tela supna libabant. Vt postq; dies illuxit dato signo vndiq; nō solū cōstantinopolis ꝑ etiā ipa q̄s pera ne qd auxilij grecis pstaret. oppugnari cepta est sua cuiq; legiōi muroz ps ac portaz attributa vt discretus labor fortes atq; ignauos distingueret t ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō t nauales socij attributas partes inuadere iussit. Admouent vrbi ligneę turres. conect it milites dolabras falces scalasq;. Et tā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoz pōdera. puluis bombardarū. sclopetoz ictus. lanceas contosq; pstruunt donec soluta cōpage scutoz exangues lacertosq; pternūt. sit strages t tā turpi deficientiū animis lāguidi⁹ pugnāt. ꝑ adest maomethes fortissimū quēq; notatim vocitās vtiq; in plūs redeant adhortat. hos ꝓmissis alliciat. illos minis deterret. iussit aurait ex integro certamen. turchi cursus sō ruere murū pertasq; quatere immixti humeris t sup iter tā testudine scādentes ꝓhendere hostiū tela brachiaq; incipiunt. iter integri cū saucijs. feminibus cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtū forma t plurima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligurū metropolī nobili loco natus qui signiferis dieb⁹ fol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamine vulneratus vbi fluitare sanguine suū aduertit ne ceteros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ꝑ imperator vt abesse Justinianū cognouit quo terret p cōtā inuentūq; rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus aptę portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas inulti esset ac ꝓtera hostū fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qō turchi aduertentes acri⁹ incumbunt. Et qūi ꝑs muri tā tormentis eneis dificta fossam magna exte oppleuerat g ruinas ipas scādētes antemurale cōscendūt grecosq; loco deturbāt. porta que Iohānī patuerat oibus apta fugā ꝓfusiorē reddit Tūc imperator nō vt regē decuit pugnādo ꝑ fugiēs in ipis porte angustijs quonā ceciderit oppressus calcatus q obijt. in tāta multitudine pugnatoz duo tm̄ repti sunt qui se viros ostenderūt alter grecus alter dalmata Theophil⁹ Paleologus t Iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoz imperū sustinuissent multosq; obtrucassent. demū nō rati victi q̄ vincendo sanguini iuter eadauera hostiū occubuere. Iustinianus ī pera quom diuertisset inde chiū nauigauit tbiq; seu vulnere seu molestia morbū inciđēs ingloriē vitā finiuit. felix si in ipis Byzantij membus aliam exalasset in ingressu porte. d. ccc. ciratter milites ex Italia grecisq; periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppressi. t tā hostis superiorē murū tenebat sarcq; ut ciues reuolnēs ingredientibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cessis oibus qui resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior Nō dignitas nō etas nō sexus quēq; ꝓtegebat. Supra cedibus cedes stupris misceb⁹. senes exacta eta te feminas viles ad pdam inludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i manus rapientiū dimulsus ipos postremo direptores in mutuā pniciē egebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū dona sibi quisq; traberēt maiore alioz vi trucabāt. Cūq; in exercitu maxio t dissono ex cunctis locis atq; exteri⁹ ꝓfato diuerse lingue variq; mores atq; cupidines essent t aliud cunctis fas nihil illicitū toto triduo. In cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum t cui cōparī alterū nequeat nudatū sactū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa marmoz que fuerant illa in vrbe pulcherrima canibus obiecta t subus. Sanctoz imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut lupanaria meretricū facta aut equoz stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoz abdita scrutari ac eruere. inuētu nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt cines. quibus si ꝓ defensione vrbis vsi fuissent sua fortasse vitā t pariter libertatē seruassent. ꝑ auaro in aurū nulla ptās. capiunt oēs in castra deducti. Pudet dicere xpianoz tedecus. dicā tū t posteritati tradere nō vereboz qñ plusquam mihi est futurū aliqñ t fortasse anteq; moriar qui tātā salutoz nro illatā ignominiā vlasce. Simulacrū crucifixi quē colimus t yeu deū esse fatemur tubis ac tympanis pēitibus raptum ex vrbe postes ad tēoria defert spurco luto q̄ fedāt t ad vostre religionis irrisionē iterū cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vocant capiti eius imposito corona vndiq; facta. hic est ingnūt xpianoz deus. Tū lapides lutoq; tractātes omnia debonestāt modis. ꝑ nihil obsunt hec deo nostro celi teneti. nec maiestatē ei⁹ quoq; mō imminuere possunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btitudinis ꝓfectio vt nec laudibus bōrum extolli nec humiliari vi superijs vllis possit. nos ista ledūt aīs cōfundūt p ignauiā aīs desidiā. dū veri dei cultū perire sinim⁹ t i hoc seculo bonū nomē t in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōsumat⁹ maomethes quom forte plus solito adbibisset vt sāguinē viero adderet ꝓcipes optimatesq; ciuitat⁹ captos crudel⁹ t sanguinari carnifex fere miserecq; singulari⁹ iussit. Iterūq; ꝙ apō ipatoze plurimū poterat celso aīo ocius maioz filio. altero ad illicitos vsus reseruato secun⁹ genitus est. Duo alij eius filij occidēt in bello. Isidorus cardinalis in eo tumultu captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Id genus pecunie ē admodum locuples. Malu t venetī t ianuenses t latinoz. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic annus fuit expugnatione cōstāntinopolitana tā xpiano populo fedus ac ingubris q̄ turchoz genti fastus letusq; qui ab ortu salutoris xpi secūdus t ḡnquagesimus supra millesimū q̄dringentesimūq; cucurrerit annū. Pereses vetus colonia gentilitū qui t galathe nūcupāt cognita bizantioz clade pruisq; rogarent mag

ometbi dedītionē fecere. murī vrbis dīruti. multoꝝ bona ꝑtra fedē direpta. femīe pueriqꝫ īnūdibrio habiti Calubasse qui ad eū diē nō sine maometbis displicentia vixerat tādē cōstantino impatori turchoꝝ consilia ꝓdidisset per nuncios cruciat⁹ vita erepta ingētes ꝗs cumulau erat opes exitio ei fuisse trādūt. ⁊ quod amuratez dimisso imperio ex ꝓuinca vita reuocauit ad regnū. Auct⁹ ei⁹ pecunia maometbes tāto rex successu tumens in būgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennū crater instructa accersitis ex oī regno ꝓcerib⁹ penetratis tracie mōtib⁹ cū maximis atz insecutissimis copijs ad sauū vsqz flumen puenit. e. l. milia hoīm in ei⁹ exercitu fuisse trad̄unt plerīqꝫ tercia ꝑte huic numero subtrahere. Calist⁹ tercia⁹ q ꝓ idē tp̄s romanā cathedrā sortit⁹ erat iohānē cardialē sancti angeli cui⁹ supra meminim⁹ p̄sūate vtut viz q̄ germanos in arma ꝓcaret turchorūqꝫ ꝓpeserret impetū ad eas ptes legatū misit. Is ꝓmissa petoꝝ indulgētia cūctis q̄ō turchos militare vellēt adūmāte iohāne capistrano q ꝓ idē tp̄s būgaris euāgelizabat. crucē signatoꝝ band ꝑuū ꝓgregauit exercitū. nō diuntū ac nobiliū ꝫ inopis atz ineō positi vulgi. Burdēt opulētum aures euāgelio nec diuin⁹ sermo p̄incipib⁹ audit⁹ ē. cōtenti p̄ti rex statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi morientes īgrūt. credula paupta⁹ facile ꝺdicatorib⁹ obedit. supra. xl. milia signī crucis accepere tecta magl fide q̄ ferro acies. Hunyades q̄s nō puas copias in armis habuit. appropīquabat ipe plen⁹ ⁊ incredibili supbia tumēs maometbes nec tā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gl̄iari inter suos būgaria tā pene victā asserere. latinoꝝ impatorē ⁊ ꝓpriquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ istare finē turchis ois parītura. spolia ingēta ꝓmittere. germaniā atz italiā multū dreptioni offerre. quia cūcta turchoꝝ armis tractare. ſ q̄ gl̄iosus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atz infamis recessus fuit. albam ad ꝓfluētes dambuij sauiqꝫ sitā ꝑuā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ potuit. pfregit machinis ꝑiores muros. irrupe in vrbē a⁹ acies. pugnatū ē inter dm noctuqꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulnerat⁹ sub pupil la maometbes relictis impedimētis p noctē trepid⁹ aufugit. hui⁹ pugne serie in historia bohemica ꝓbē dim⁹. nō ē cur hoc loco lati⁹ insistam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardialis cui⁹ auspicio res gesta ē. Hunyades ⁊ capistran⁹ q̄ filio interfuere. verum neqꝫ capistran⁹ hunyadis neqꝫ capistranū hunyades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria sine ad romanū pōtificē sine ad amicos scripsere ꝙ sibi q̄sqꝫ misterū deū tribuisse xp̄ianis victoriā affirmaut. Quarissima bonoris būgana nīes facilius regnū ⁊ opes q̄ gl̄iam ꝑdit. Potuit capistran⁹ p̄rimoniū cōtenere. voluptates calcare. hiduinē subigere gl̄iaz vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ꝫ dei qui ꝙ pauges ⁊ inermes rē xp̄ianā saluare voluerit. credim⁹ hinc assertioni q̄ius hunyadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit. Ferūt maometbē ab eo tpe nūq̄ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quassansqꝫ caput ei dixerit maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thracie ad occidētē ⁊ meridiē ꝓuīgit̄ macedonia terraꝝ ūnīo quōdā potita ḡ inter duo maria ꝓtendit̄ egeū ⁊ adriaticū. lat⁹ ei⁹ meridionale thessalie atq; magnesie terga ꝓtegūt. ptē septentrionalē peonia ⁊ paſſagonia excipit. ⁊ tpe regiones in macedonū poſtea iura cōcesserūt macedonie addite. Epyrus ꝝ macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico lit⁹ tore dirachiū vet⁹ ciuitas iacet ab cheroneſo vbi ſita ē nacta vocabulū epidan⁹ antea dicta. ⁊ a corcyreis olim obita. nec ꝓcul ſubra terrā appolloniā fuit optis inſtituta legib⁹. ⁊ auguſt⁹ ceſaris qui grecas ibi litteras didicit ſtudio memorabilis. In altero litore theſſalonica eſt potēs quōdā ciuitas. Quā tū eple pauli apl̄i tū magni theodoſij ꝓceps atq; implacabilis ira famoſam reddidere. indignat⁹ em̄ ob ceſos in ea iudices aliquōt clementiſſim⁹ imperator vniuerſum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ ceſa tradunt hō tulit Ambroſius mediolanēſiū pontifex tā immane facin⁹ incorreptū. imperatorē ab ingreſſu eccle obtutū ſubire penitentiā ꝓpulit. nec maxim⁹ ꝓceps paſtoris ſubire iudiciū recuſauit. Hinc lex ꝓmulgata vt lata ꝓ morte bon⁹ ſententia añ dies triḡta nō exequat̄. Hanc vrbē libere ꝓditionis fuiſſe plinius tradidit Strabo cōdītorē ei⁹ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic⁹ emanuelis imperatoris cōſtātinopolitani filiꝰ bāc in ptē hereditatis accepit. Demū iobānis fratris ſui odio qui patri ſucceſſit in impio venetis tradidit. Venetis amirates (turchoꝝ vt añ dixim⁹ imperator) eripuit. Hic reliquā macedoniā vſq; ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant impio ſuo ſubiecit. Mira rez mutatio et fluxa būani impij gl̄ia. hec ē macedonia q̄ duob⁹ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia tractaq; ſubacta ipſū ꝓtedit in aſiā. armeniā. bibriā. albaniā. capadociā. ſyriā. egyptū. thaurū. caucaſum ſubuiugauit. hec in bactris. medīs. pſis dōata. toto oriente poſſeſſo. indies quoq; victrix veſtigio liberi parietis hercules ſigna circūtulit. Hec eadem noſtra etate ſpurciſſime turchoꝝ gens ſubiecta tributus pendere ⁊ ingum ferre miſerrimum cogitur.

De magneſia et theſſalia

Magneſia ꝝ ⁊ theſſaliā nō tpe turchoꝝ arma inuaſerūt. nobiliſſimi mōtes olimpꝰ. pierꝰ. oſſa. pyndus. inſup ⁊ othrys. laphitar ꝙdā ſedes turchoꝝ impio parēt. penes ꝙs quōq; ⁊. lxx. vrbes fuiſſe olim plin⁹ affirmat. Totū peneū turchi poſſidēt. Inter flumia theſſalia clariſſimū tuſteagoniphos. hic fluuius oriē inter oſſam ⁊ olimpū nemoroſa ꝙalle defluēs. l. ferme ſtadia pcurrit dimidio ei⁹ ſpacij nauigabilis. i eo curſu tempe vocant. q̄nq; milia paſſuū longitudine vltra viſus boīs ſe extra leuaq; leuiter ꝓnexis atq; lenibus iugis intus ſua luce viridant̄. hac labit̄ peneus viridi calculo. circa ripas gramie amen⁹ canoꝝ anuū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ſi olei nō ſupnatantē vt dictū ē ab homero breui ſpacio portatū abdicat. penales aquas diraſq; gurgites gentis argenteis ſuis miſcere recuſans. hec plin⁹ de peneo. Tot ꝓceres bona turchoꝝ arma ceperuere. q̄nis uīas magis deſiderā inculauerim. In theſſalia regē fuiſſe tradūt noſtre grecie. a q̄ grecia dicta ſit. Helenū ꝝ in eodē loco regnaſſe a quo helena nūcupata ē. Homerus tribus nobis theſſalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic ſunt phile angūſtie. perſarum cede inſignes. q̄ licet olī glaz impetū tenuere turchoꝝ tū armis claudere tranſitū nūnime potuere.

De Boecia

Poſt theſſaliā Boecia ſuccedit ab ortu in occaſus ꝓrecta cuboicū mare criſeūq; ſinū ꝓtegēs thebaraꝝ claritate apud oēs ferme hiſtoricos nobilata. Hic muſis natale in elicōnis nemore. hic ſalmus cythaerō tithyſmenus amnis ⁊ fontes dirce arethuſa ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā liberi ꝓceres atq; hercules fuit q̄ fortes ꝓduxit epaminūdam nō cedentē athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū caſtellū thebaraꝝ ⁊ a turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De bellis grecia

Sequit̄ bellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus paſci vocauere. mutato deinde noīe actica dicta re. Homerus cūctos actica incolentes appellauit athenienſes cū nōdū edificata foret megra. Proteus dit̄ aūt actica ex boetia vſq; in iſthmū cōtinuatā ꝓte ſui q̄ appellat̄ megaris. Circa iſthmū vbi colūna fuit ⁊ in qua hic inerat titulus in ꝓte peloponeſum ſpectante. Hec poloponeſus at non tonia. in ꝓtēdo megara intuente. hec nō peloponeſus ſi tonia. Idē em̄ actica ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponeſiacis ſepiſſime diſceptaſſent hāc tādē cōmuni cōſenſu colūnā erigi obtinuerūt. Actica q̄ntus ſaxoꝝ ⁊ ſtemīe plectrū tū mirificis laudibus extulerūt. deorumq; domicilū eſſe dixerūt. loca ipa poſſidentiū ⁊ parētū heroū. In hac ciuitas athenienſis quōdā nobiliſſima fuit nullius indigua ꝓconij tāta eius ſupfluit claritas. Eadem noſtro tpe gui⁹ oppidi ſpeciē gerit. In eo tū ſaxo quo vetuſtū Minerue templū fuit. arx eſt ꝓ omnē greciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maomētho tradidit. Cum implorat⁹ latinoꝝ auxiliis nullius opem immeniret rura ei⁹ ob eam rem ꝓdita inquis euum ignobile ducat.

De Peloponeſſo

Peloponeſſus actice ūmgit̄ totius grecie arx quōdā dicta. nā ꝓter inhabitātū in ea gētū nobilitatem atq; poteriā ipe locoꝝ ſitus ꝓtia patū deſignat atq; impiū. multi ſinus inſunt ⁊ promotoria multa. inſignes ciuitates. ⁊ ꝓmagni cheroneſſi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio ſimilimā dixere. longitudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occaſu in ortū ſtadioꝝ mille. cccc. perimetros ſiue ambitus omiſſis ſinubus vt polibio placet ſtadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt ſuppaddit. cccc. cui ⁊ plinius conſentire videt̄ ylidoꝝ auctorē ſecutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ionū ⁊ egeū. Auguſtie vō procedūt rūpes appellāt̄. q̄nq; milia paſſuū latitudis continētes. Has auguſtias ꝓfodere cemetrius rex. dictatoꝝ. ceſar gaius ꝓceps. domicius nero inf. iuſto (vt olim extitit patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus nobil̄ colonia fuit. Greci ꝓcipes poſtq; turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝓ auguſtias muro peloponeſſum a reliqua grecia diſtinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam hodie morea latini vocāt. in ea achaia continetur. meſſenia. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ medū parūſile obtinet. Amirates expugnata theſſalonica. ſubacta boecia. ⁊ actica ꝓter athenas ad examiliū vſq; ꝓ-

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūq; annuū (de decē tribus se peloponēsibus) sperauit. At cū būgari instāte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ turchos arma sumpsissent. confectisq; nonnullis seliciter plūs amplius instarent: gerētq; hostes Constantinus qui postea apō constantinopolim imperauit: ibiq; necatus est vt ante diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus t negare mirchis tributū t examilū instaura re non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē t examilū denuo destructū cū victor amu rates apō varnā būgaros deleuisset deuicta cōstantinopoli albani q cū plures peloponessum incoleb̄at sum ptis armis demetrū t thomā cōstantini frēs regno dejecere annexi sunt. nobile quēdā grecorū ad regni fasti gū assumētes vtraq; ps auxilū maomethis imploraunt. Illi nobiliorē ps visa iustiorē auxilia aduersus al nos demetrio fratriq; tradita. albā subacti priorib̄ dūs parere maometh. xv. milia aureorū tributū pen sum. Thomas eorū hereditario iure imperatorē se dicere posset cui maiores lōga serie grecor nemini im parauere. menti maometh eo nitulo abstinuit. Cū calixt⁹ pon. max. xp̄ianos principes in sui pontificat⁹ in trio aduersꝰ turchos inuitaret existimauit thomas turchorū impiū peculdubio ruitur maometh tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta eē verba esse aīaduertit psoluto tributo t adiectis donis maome thi recōciliauit ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maometh. prius subiectꝰ ē. peloponessus tota turchorū impio adiecta.

Achaia

Ingredienti peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo t Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiaz eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione ma cedoniam t partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsq; ad summum pro montorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qō acheloꝰ amnis erūpit in corinthiaco sinu. Qō

sic ita est acticā. boetiā. phocidē. thessaliā. magneliā. etboliā ⁊ acarnaniā achaia ipa cōplectit. Jdē ñ ptho lome⁹ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumeras elicē. burā. helenā. pberecā in achaia eē di cit. ⁊ ꝓtiā eē achaiā intra peloponessus affirmat. nobis ꝙ ꝓ nñ opis instituto res peloponesiacas ⁊ acti cas breuiter absolui⁹ ⁊ ad occidentē festinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāq; protensam cui etholia vel cōiuncta vel ꝓmixta esse videf. hec hodie ducat⁹ appellaf. Johannes vintimil⁹ natione sicu lus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniū dedit. Exinde vexantib⁹ acarnaniā turchis ac genez obsidē tibus cū paruo eḡtatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragēq; memoratu dignā edidit. nam parua manu ingentes fugauit copias salutemq; genero pepit. ꝙ tñ paulo postea ꝙ insidias capt⁹ a turchis regnū amisit. epirū tñ eius adhuc nomie teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendif q; versus oriētē vsq; ad ambrachi cum sinū ꝙ stadia mille trecēta septēmonalē ei⁹ ptē ptholome⁹ macedonie ꝓiūgi tradit. orientale acha ie vsq; ad ostia fluminis achelo⁹. occidentale lat⁹ ionico excipi pelago affert. Strabo ausoniū hoc idē ma re appellauit. in epyro. xxiij. fuisse gētes theopō⁹ tradidit. celeberrime chaones ⁊ molossi regnū q̄q; tenuere pri⁹ ꝙdē chaones posteri⁹ molossi ꝙ ꝓ regū cognatione ex eacidar sanguine progeniti murūmo dū amplificari fuerūt. Penes q̄s dodone vet⁹ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā bui⁹ terre maritimā felicē atq; vberē tradidere. multeq; olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. ꝙ ꝓpter populoz rebelliones ꝙ bus cū romanis ꝓtenderūt prouincia vastata ē. lxx. eñ epyrotaz vrbes a paulo emilio imperatore funditus euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ ꝓse rege fugato. Ex q̄b⁹ maximū numerū virīs mo losoz extitisse ⁊ mortaliū centū ⁊ qñḡginta milia in seruitutē redacta. Plin⁹ veronensis hāc cladē macedo nibus attribuit. duasq; vrbes ruine adiecit. credo q; macedones epyrotarū imperū obtinebāt. vtrāq; gen tem vno nole plinū ꝓbendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝓmissa est. in q̄ cesar augus⁹ marcū anthonū nauali ꝓlio vicit ⁊ sil⁹ egypti regina cleopatrā. nā ⁊ ipa huic certamini ꝓsēs fuit. Ob quaz rez victor augus⁹ in ambrachio sinu vrbē ꝓdidit eiq; vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. am brachij sinus hostiū paulo ḡ stadia q̄uor mar⁹ est. circuit⁹ stadia. ccc. amplectit. optia oī ei⁹ ex pte statio. Jngredientib⁹ occurrebāt olī a dextra habitantes greci acarnones ⁊ appollinis ciuj tēplū quondā in tu mulo ad hostiū ei⁹ nēs cui⁹ cāpus subiacuit lucūq; habens in nauali⁹. in q̄bus cesar unum viginti naues de amaz nole reposuit. ab vno remoz ordie vsq; ad decimes adiūgens. Sinistra vo nicopolis est ⁊ epyro taz colonia. Cassope nra etas epyrū artō appellat. Circa litus eius paucis añ annis profect⁹ regie classis nole wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetoz insecut⁹ ꝓbēdit atz necdit. eodē litore apō acroceraunios mō tes sinū badrie nauigationē ionius incipe pelagus Strabom⁹ visum est. apud quē mare ausonium idē id quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablu pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit⁹ olī macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ dirrachium ⁊ appolonia fuisse ꝓ didimus nō incelebres paulo seculo ciuitates. Sermo gēti neq; grecis neq; illiricis not⁹. Credim⁹ hoc gen⁹ bolm ex albania quodā venisse q̄ vicina colchidi in asiatica scribia memorat⁹ vt sepe barbaraz in undatio nationū grecie atz italie ꝓuincias occupauit. Jn hac terra potēs camusa fuit q̄ xp̄ianis ꝓtib⁹ ort⁹ pax tenax catholice fidei ac maometibus iniamicā dedicauit. Vbi ꝓleuiter xp̄m deseruit tāfacile maometibus sa era cōtemplit. redijt enim ad paternā legē. ⁊ q̄uis vtrāq; religionē ꝓtemperet neutri fid⁹ xp̄ian⁹ tñ mori q̄z turch⁹ maluit. Paulo post cōstantinopolitanas cladē morbo extinct⁹ Georgi⁹ scāderbech⁹ ei⁹ hereditatē accepit nobili loco nat⁹ q̄ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i nole pugnando ꝓsumpsit. mitas ⁊ magnas tur choz turmas bello vicit ⁊ deleuit. solusq; quod animo regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. q̄nis bo die hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat. Rex alfonsus sepe milites in albaniaz misit ⁊ croyā vrbē in ptātez acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbech ex fratre cū turchoz parti fauēs insidias patruo moliref ab eo captus est ⁊ ad Alfonciū missus in carcerē coniectus est. Calistus q̄s roman⁹ pontifex auri lia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Celonia in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q̄ breuissimus est in italia traiectus. hāc pazaietes primus ex turchis occupauit. rebellātem amurates recu perauit. nescio quod malū minaf ytalie.

De illizia

Post albaniā illiricē sequūf gētes ad occidentē septentrionēq; verse. hoc gen⁹ bolm nostra etas scla nos appellat. ⁊ alij bolneses. alij dalmate. alij croati bistri carniq; nūcupāf. Bolnēses introrſ ad pā nonias vergūt septēnionī expositi. reliq; adiacēt⁹ maris ad timauū vsq; fontes ꝓtendunf. hinc ausoniū illic pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem marem appel lari maris Strabo ꝓdidit. Jn bolna rex gētis steffanus nole (sic eñ reges suos appellare ꝓsueuere) q̄nis xp̄i religionem sectaretur. diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno sup̄ioze vocato ad se Johāne car dinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝓfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis turchis q̄bus cū fedre iunctus erat bellū indixit. nunc paululū mutare affirmatur. Jn hac regione q̄pluri mum hereticī possunt. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia rez ꝓdunt al terū bonoz alterum maloz. nec primatū romane eccie tenent. nec xp̄m equalem cōsubstantialemq; patri esse fatentur. boz cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur. in quib⁹ egrotantes matrones ser uientes sanctis virīs si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati permittentibus virīs vota persoluunt. promiscue inter monachos ꝓfinito tpe viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nul la xp̄ianoz arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos dē.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manicheor veneno infect⁹ q̄ ⁊ si xp̄ianos p insidias captos sepe turchis venūdauerit mittere tū orato res romā ⁊ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. ei⁹ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qō gesserat i xp̄ianos nec tenere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral⁹ multer que nuptias comitis eū cēt inferiore sanguine. mor pstātia ⁊ forme elegantia emeruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchor⁹ interuētu capta ⁊ apō eos aliq̄diu tenēta. impatiēta tandē mariti nō quo auro redēpta ē. Quera: fortassis aliq̄s vbi nā liburnia dimiserim⁹ quā pmesse ambenorē ytaliā petentē insignis pocta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū ꝓuincie ex fines nec expedire vona facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Plin⁹ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ⁊ tragurū marmore natū. in ea eē salonā q̄s colonia que ab iadera. c. ⁊. xij. mlib⁹ passuū abfuit. Iadera vo cētū. lx. a pola distare. ex quo sit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnor⁹ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desiderat ptisos enoluat autores. Ptholome⁹ liburniā dalmaniā atq; illiridē sit cōfundit. ⁊ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie ptē tradiderūt in q̄ parenū ⁊ pola ē ⁊ instātinopol⁹ quā caput histrie vocāt in cō uenienter. italie tū iugit adriatico sinu disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Plin⁹ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnor⁹ loco succedere. Histriā ab histro amne dictā ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōpon⁹ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ enī ex danubio amnis in adriaticū effūdit mare. Argonautar⁹ eos fabula decipit q̄s p histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie pditū ē. ꝓstat eos ex histro in sauū aduerso flumie nauigasse. vnde nauportū quē hodie labacū appellari putauerim. cui⁹ palu dē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vo p mōtes humeris ad necta nauis in adriaticū puenit. Histri hodie sclaui sunt q̄uis maritime vrbes italico hinc vtāt vernaculę lingue peritia habētes. ps pulcher melior ea q̄ maritima venetor⁹ impio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. vrī qō ad flumē ticū situ ē salsenes habēt. Ex q̄ loco ad adlegiā mille stadia cē Tucidian⁹ q̄ donant histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil erate nra memoria digni⁹ gestū cē accepim⁹. q̄uis australes ⁊ venetos magna de simil⁹ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq; partis subditi armis ptēderit. ad q̄s lites ꝓponēdas nos aliq̄n ab imperatore missi q̄uis indicias belli fecim⁹ et nouos termios ꝓstitum⁹ vniuersas in lite imputare neq̄uim⁹.

De Carnia nūc germanie puincia

Carni inter q̄s lapides enumerant⁹ histros sequūt. Sclaui tū q̄z sermo regionē obtinet carnos bisari am diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄z indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carnos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymauū vsq; pserūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus oritū habet ⁊ nauport⁹ q̄ labac⁹ hodie appellat ⁊ alij q̄plures fluunt. In hac prouincia dū friderc⁹ imperator corona cā regni theutonici apō aquēsez curiatē peteret vlric⁹ alte comes ⁊ albert⁹ ipatoris frater cōiunctis viribus labacū insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidione cinxere. diu machinis ois generis oppugnauere sed a friderico multitudinis non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diutē suppellectile pdidere. hoc oppidū sclaui ⁊ itali lubliana vocat ex luge palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie pouincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat ad ortū ac septētrionē stirie ⁊ucta. ad occasum ⁊ meridiē alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſq; feraces trutic. multi lac⁹. mlti amnes quo rū papu⁹ drau⁹ q̄ p stiriā ac pannoniā in danubiū ferē haud inferior⁹ suo. Imperiū pincie australes obti nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nou⁹ princeps rei publice gubernationē init solemnita tem nusq; alibi audiuā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie vi sunt' aut nomē tpis abolerit annositas. Iuxta in prato late patēb⁹ marmore⁹ lapis erectus ē. huc rusti cus ascendit cui p successionē sturpis id officiū hereditario iure debet. a dextera bos macer nigri coloris astat ad sinistram pari macie deformis eq. freques circa eū popul⁹ ⁊ ois rustica turma. tū princeps ex aduersa pti tozum pte procedit purpurati et⁹ peeres ambūt vexillū aīi ipm ⁊ insignia principat⁹ comes gozcye q̄ palla ei curā gerit. inter. xij. minora vexilla p̄currit. reliq magistrat⁹ sequūt. nemo in eo comitatu nō digⁿ bono re videt' nisi princeps q se ipe rustica specie ferēs. agrestī ei vestis. agrestis pile⁹. calceusq; ⁊ baccul⁹ in manu ge stans pastorē ondit. quē postq; rustic⁹ ex lapide venientē cōspicatus est sermone eclauico (sunt em ipi cotin thiam sclaui) quis hic ē inclamat cui⁹ tā superbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen tare. rū ille iustus ne inde rē salutē patrie querēs. libere petitionis digⁿ honore. est ne xpianę cultor fidei ⁊ defensor. respondent oēs est ⁊ erit. tursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At gozciꝰ comes. ix. tena riis abs te hic loc⁹ emit'. iumēta hec tua erūt bouē atq; equā ostendēs. vestimēta quoq; p̄cipis q̄ pauloāt exuit accipies eritq; dom⁹ tua libera ⁊ absq; tributo. Quib⁹ dictis rustic⁹ leui alapa principi data bonū iu dicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq; secū adducēs loco cedit. Princeps vo cōsēso lapide nudū gladiū manuq; b rās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo p̄mittes. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibe re tanq; vini vsum dānet. Deinde ad ecclam solienſem pgit q̄ in p̄pinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu lū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pacis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētoq; induit. cōmutatusq; splē dide cū procerib⁹ in prata reuertit' ibiq; pro tribunali sedens ius. petentibus dicat ⁊ feuda cōfert. Fama est anno. d. cc. nonagesimo post xpi saluatoris ortū imperante Carolo magno ducē gens Iguonē nolle ingens cōuiuiū prouincialib⁹ p̄parasse. ⁊ aggressib⁹ quidē ad cōspectū suū intromissis inyasis auris atq; argēteis. nobilib⁹ vo ⁊ magnatib⁹ procul ab oculis collocatis ficulib⁹ ministrare iussisse. Inter rogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̄ qui a gros ⁊ būles casas colerēt. Rusticis qui xpi euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse alas. nobi les ac potētes qui spurcicias ydoloz sequerent sordidas ac nigerrimas. se vo pro aīaq; q̄ltatib⁹ instruxisse cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles caterua sacre baptismatis vndam querentes breui tempore subyugilio et arnone innumerisib⁹ epis vniuersos xpi fidē accepisse. Hinc bonos inuescēdi pricipis rusticitati duci⁹. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoz olim referebant'. vocat⁹ in iudicio cozā impa tore querelātib⁹ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebat'. Multa bus⁹ prouicie fuisse ornamenta come morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qui imperatorē lodouicū et⁹ terre ducatū filio suo arnolfo p̄mogeni⁹ cōtuliſſe nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurcium appellant cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē incideret mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sump pto supplitio p⁹ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inuenūt pēdere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decidat. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. tussiq; fimus e publico faciunt ⁊ aie gra tas exequias. In hac prouincia comes gozcie ylric⁹ vir mulierē corruptor impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit crepitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastorib⁹ ⁊ bubulas sepi⁹ q̄ cū nobilibus con uersatus ē. Genet sup gladiū cū pueris iusit. Inter vulgata storia frequentissime lauit. raro in aula pransus est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuꝫ ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliqn ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra nutuitus esset me vocatās. age inquit o Enea principem qui ad nos properāt contemplare. Si quē mundio rez pulchrioremq; videris aliqn effare. mihi cū satis principem comitēq; considerassem feda rusticitas visa est que dominatū assecuta egregium seruitio p̄meret. Huic vxor natione yngara. forma p̄stanti ⁊ audacia plusq; virili vincula induit. mox ylrici comitis alie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi ta functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri q̄ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenim⁹ nūcupatā ad orientē pannonie iugit'. lat⁹ eius septētrionale austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̄ prouicia mōtana ē. q̄us in oriē tē pozrecia planicies nō quas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum erone rat'. ille in danubiū. Vbiū populi plerūq; teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis familie est in eo oppidū vetus qō aliq vocāt nōnulli Billateū appellatū quonā existimāt ⁊ opus fuisse luci fille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunt ⁊ romanoꝝ noia principū sepulcra lia marmoza referūt. In eo p̄fuit etate nostro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē p̄nissim⁹ ⁊ oli vxorice cō cubine incēsus amore legitimā cōiugē ex comitibus croacie natā fina manu interemisset. cōcubinā vo pater eius bermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in pfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellaꝝ gre ges in pallaciū rapuit. pulicales. p manicipijs habuit. ecclarum bona diripuit. monetam falsatores. vene ficos. ariolos. nigromantes vndiq; ad se consauit. Et q̄us anno iubilei tam nonagenarius indulgentia rum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melioz visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuis set in pristinos mores relapso. Et calciatoz meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam redit. Huic vita fictus Odalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tamen ⁊ eloquentia maior. Quo ficut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq; bella cō

uerat moriens ꝙs seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē imꝑatori friderico tradendā censuerunt ea lege vt cōpetitoribus scōm prouincie cōsuetudinē in iudicio responderēt. Relicta virici armis defendere que possideb at decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē receptꝰ est. Arces loci tradere iohāne vitonito natione bohemo. qui eū suisset magister militie comitis accepta certaris pecunia a pinge eius discessit. sed mox pententia ductus grande auxilio ꝛ in expugnabile sacrum tāq̄ scelus scelere redempturus imꝑatorē iā sibi secū ꝛ cū paucis alie morantem nocte cōcubia intereꝛe aggressus est. Corruptis nāq̄ opidanor plerisq̄ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equinbus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce supioze ꝛ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ remanserant in oppido capti omnes in quos ꝛ Johannes vngnadius cūctis stirīensibus opulentior cū Hezorgio fratre abductus est. necnō Ulrico austrie cancellario. cuius esset epūs ꝛ ad eccīam confugisset parum est vsq̄ adeo apud hoies nostri seculi diuia ꝛ bona iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locupletato nō defuerunt ex illo tpe aduitores Fama est ea celebris inter stirēses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ꝛ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro ranedium petiisse aduersus eā temptatione. Consiliū datū pruū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis diebꝰ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendē di cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt pditero vicino q̄ dedicationē ecclie in proximo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulo post sequi et sacrū interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. demiq̄s circa meridiē profectū agresti cuidaꝫ in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄ omnē abiisse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xpi non vidisset. agrestem consolari cepisse vēdituꝝ si vellet nobilis emere ꝑmū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̄s nobilis petuisse preciū noie. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄s orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diuis cogitationibus haud quaq̄ veratū fuisse In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Eo ꝛ serri muneras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. cuius in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam descendere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝑpriam historiam edidimus. hec ꝓ nobis tñ situs eius absoluet. hoc em̃ tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim ꝑnonia superior dicta. ab oriente habet hungariã. ab occidende bauariã. septentrione eius bohemia t moraua terminant ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus dimanãt. Latitudo eius trũ aut paulomin⁹ die tar. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aqm̃s irrigua. vitibus cõsita. ligni copiosa. agro feraci. pi scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemus moranus schlestius bauarus in dando vino satisfaciat. exinde q̃ maximas opes colligit. Danubi⁹ eã mediã secat fluminis omniũ europe maxim⁹. Inter ꝑcipuas eius ciuitates est Vienna panonioꝝ maximũ emporiũ olim flauiũ appellata ambitu muroꝝ duoꝝ milliũ passuũ cingit fossatis ꝓpugnaculis turribus q̃ maximis suburbijs decorata. principũ austrie ꝑcipua t dignissima sedes. In ea principales post obitum alberti cesaris fridericus se cõmiserunt ea lege. vt si masculum pregnans regina pareret tutor eius esset. sin femina terre dñs. Nato vt ꝓdictũ ē ladislao tutelã eius Fridericus accepit. Adhibitis qui sub Alberto meruerãt cũ stipendio se fraudatos dicerẽt prouinciã latrocinijs ac incendijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. millibus aureis a friderico redempta est. cũ bohemis t hungaris excursionibus in austriã facientib⁹. Ex sororib⁹ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johannes humades cũ regni hungarie coronã a friderico frustra repetisset cũ. xij. millibus equitũ ingressus austriã omne agrum inter Viennam t stirie mõtes diripuit aut incendit. Petenti ytaliã cesarẽ rogauerũt australes vt ladislaũ q tã ꝓpe modũ adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petiõe auctoribus duob⁹ vnico altero eius comite altero eyzyngero simptus armis rebellauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciuitatẽ obsidione cinxere. quib⁹ t bemricus rosensis natiõe bohem⁹ cũ ducẽtis equib⁹ t mille peditibus se adiunxit. Et q̃nis a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelã cesaris impedirent. Cõtemptis aplice sedis mandatis t tãte maiestatis auctoritate dirisa sceleratũ ꝓpositi tennere. Docta eo tpe Viennẽsis scola iuuenta sententiã protulit. que p aplos ad futuꝝ cõciliũ interponẽdũ suspendi posse romani p̃sulis mãdata inscripsit. Ciuitas viennẽsis t oes austria ex eo tpe in armis fuit sp temeritate religionis penas pendẽs. Cesar furenti populo friderici pusillitatẽ adhuc tenere ea lege in manus comitis alue tradidit vt quoad⁹ adverbẽ viennã pfanguineis vtriusq; ptis t amicis de tutela, de oppidis. treq; ceteris ꝓtentionib⁹ principũ. q̃ vocati quiescent arbitriũ diffinirẽt. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennẽses excepit. cũcta ex voluntate comitis administrauit. Ad cõstitutũ pcilij diẽ Lodouic⁹ bauarie t wilhelm⁹ saxonie duces. Albert⁹ q̃s brãdeburgensis Carol⁹ badẽsis marchiones q̃uenere. Cũ multi ex bohemia multi ex bũgaria baronesq; imperatoꝝ legatos misit. quib⁹ t nos adiũcti fuimus. diu de iure ptiũ disceptũ. ꝑ cũ ola ex arbitrio victoris agerent nec leges defenderẽt q̃ arma nõ proterissent in fectis reb⁹ discessus ẽ. Disceptata sunt ola q̃ premisserant australes imperatori. dictũ oẽ indictũ fuit. neq; lras neq; sigillis auctoritate habita barbara fide actum In eo q̃etu ladislaus iohãnẽ humiadẽ q̃ sibi regni a turchoꝝ irruptione seruasset ad principat⁹ honorẽ euexit. qui fugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyademate ornatus comitatũ ei bistriciensem ꝓmisit. qõ eo in loco minime licuit. neq; em̃ regi hungarie sub imperio romano maiestatem gerere ius est. ꝑ tãta reuerentia regũ ẽpta eis p arma siue daꝝ siue relinquit̃. Comes alue dũ regẽ qnõlibet impellit t ad se cũcta rapiens Eyzyngerũ viennẽsesq; ꝓtempnit. Concubinam quã viro interfecto fustulerat regina pene honore dignat̃. Ex fauore tandẽ regio cadit t annuẽte eyzyngero e curia pellit̃. quẽ in exiliũ ꝓficiscentẽ q̃uot tñ equites comitati sunt. Alberto marchione brandenburgensi ne p ꝓtemptũ a populo lapidaret ad portã vsq; vbis securitatẽ ꝓbente. Sed ꝯfecta t miserabilis eius fuga. tã supb⁹ t fauorabilis ei⁹ reddit⁹ fuit. Nã p annũ cũ tã ex bohemia rex rediisset su adẽtib⁹ primoribus austrie baronib⁹ renocatus. cũ mille equitib⁹ argento t auro fulgentib⁹ viennã repetit. cui ex tra portas vbis t rex ad mille ferme passus exijt obuiã. t oes ferme nobilitas redeũti gratulata ẽ. Plebs q̃s q̃ paulo ãn lutũ ac lapides in fugiẽtẽ iactare tentauit sternere viã floribus q̃ redeũti trãsiit⁹ fuit munie buritanit. vt ẽ in vtraq; partẽ in modica siue annuenti siue oderit. Mira rex mutatio t ludẽti fortune ioc⁹. eyzyngerꝰ extra gratiã regis factus in castella sua recedẽs imperatori quẽ grauiter offenderat reconciliatus est. Nec diu postea adeo supbierãt q̃ ladislai regis ptes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare absente iacebat puerpa imperatrix intrare ꝓsumpserint t vrbẽ expugnare cõtenderint. qõ vbi nõ succesit exuli que obtinuerãt locis abierũt. Fuit sepe inter eos imperatoremq; t regẽ incassum tractata ꝓcordia. neq; em̃ comes alue dũ vixit ex re sua existimauit vnanimes eẽ austrie principes At eo mortuo cũ eyzyngerꝰ ex bohemia missus ad cesarẽ leges pacis vtriq; gratas dixisset t tã q̃ctura ꝓpe diẽ austria videret intentus regis subito nunciat⁹ nõ solũ ꝓcordiã perturbauit sed magnaꝝ rex t reipublice tpiane salutarẽ exoriente spẽ prius abrupit. Australes t a cesare t alberto frẽ de tradẽda gubernatiõe req̃siti prouisionalĩ quentũ habuere in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat imperator) debere prouisiã dixere. Albertus suo t Regis mũdi patrimelis noie regie gẽ hereditatis exposcens sinaq; calamitates t inopias tãto sanguini alienam referẽs ꝓmiserationẽ inducere conat⁹ ẽ. Cõcurr⁹ rũsio fuit facturos prouisionales qõ res eq̃tatue duraret. p q̃ frẽs inter se cõuenissent. Interea latrones trãsd annubiũ in austriã ad moranue fluminis ripã munitũ locũ occupauere oẽs circa regionẽ rapinis atq; incẽdijs vexare ceperũt. aduersus q̃s prosect⁹ albert⁹ laurenel vi cepit. interfectisq; pugnando cõplurib⁹ q̃ngẽtos t q̃nquaginta captiuos aduxit. ex q̃bus. lxx. furca suspẽdit que res magnũ ei apud australes t nomẽ peperit t fauorẽ. Ulric⁹ vo eyzyngerꝰ cũ visitato apud nostrã ciuitatẽ friderico imperatore eni⁹ pti studebat viennã repetisset vocat⁹ ab alberto nihil mali suspicãs fidẽ ter eũ adijt a q̃ mox captꝰ in vinculis cõiectꝰ est t in priuato carcere clausus. Indigna res visa amb⁹ murmurare dãnare oẽs factũ nemo tñ auxilio misero ferre voluit. Imperator sepe rogat⁹ viennã petere aliq̃diu distulit. veritꝰ ne qua fraus inesset. interim Sigismũd⁹ ex athesi viennã descẽdit. demiq; ad nouã ciuitatẽ

profect⁹ p̄incipatus insignia ab impatore acc̄ipiens ꝓ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit, in qua solennitate albertius affuit. qui paulo post cū sigismūdo vienna repetijt ⁊ ambo aduersus impatorem cōspirātes austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens impator vienā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni nois principe eo se contulit impatrice sequente. appropinquante vrbis populus obuiam p̄rexit. Albertus vo ⁊ sigismūd⁹ nobili comitatu extra vrbē impatorē salutauere. habebat albert⁹ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a vienna in quodā tumulo impatori se ostēdarūt magnūq; metū venēti incussere. suspitionem aurit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbat. Ferūt eū milite duce alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dñm atq; austri e facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū impatorē eiusq; comites intercipiā. innue tm. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; boles sanēt. Subdubitasse albertū aliquātispez. demumq; respō disse poterā ignoscere si qō aliꝰ me ignorāte secisses at mādare turpia nō possiꝰ. postq; introgressi vrbē sūt albert⁹ ⁊ sigismūd⁹ in domo q̄ pragēsis appellat simul habitauere. impator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouincialiū noīe custodiebat. Cōspirauere sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ eam noctē aggredi ⁊ irrūpe armata militū manu ingressi iter iurecurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arce intrassent. Pensere ciues noxq; arma sumētes p̄fidiū in arce mat⁹ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna p arce nec dubiū videbat q̄n magno suo malo p̄ncipes cōmissuri p̄lio essent. Stetit diu res in anipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducib⁹ q̄ arcē intrare intrassēt turpe videbat. infecta re domū reuerti atrum inferre plenū piculi erat. Postremo 2uētū ē vt ingressi p̄ncipes arcē paululū immorati potato vino exirēt atq; ita deluſa magis q̄ ꝑpleta religio est. Postridie arx p̄sensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā impator. Selectiq; prouinciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ sum ma illi ptās data. ē graue iudicū ō potētes ē. Nobilitas ⁊ eccl̄ie p̄ncipes impatori fauētiores sunt. plebei albertū p̄ferūt magno se iudice q̄sq; tuet. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corp⁹ egregiū ⁊ spēs impatore digna. animꝰ sedat⁹ ac trāquill⁹, ingeniū p̄spicax. memoria tenax. religiōis ardēs zel⁹. ingēs cupiditas pac⁹ ⁊ otij. Singulare virtutē in q̄us hoīe diligit dignāq; p̄mio ducit. edificat splēdide. ortos tm ⁊ gēmas plus equo admirat ⁊ amat. ⁊ in reb⁹ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq; accusauerūt et ad rē min⁹ attentū. id fecere proxi āncessores sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ cesares. q̄z prodigalitati cuiusuis ꝓpta liberalitas videri auaricia ꝑt. Ceterū friderici⁹ nec sua profudit nec aliena diripit. vbis facilisq; tēperās Albert⁹ frater ei⁹ longe dissimilis. celer in aggrediēdis reb⁹ belli ⁊ glie appetēs. piculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atq; ingenio prompt⁹. pecūnias inter amicos partit ac profundit. inter opes paup. in paupertate diues. nulli⁹ rei magis q̄ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti p austriā in aquilonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapitax auida iuter būgaros bohemosq; transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus impator alberto genero suo, qui postea impauit dono dedit. Rebellātē ⁊ impata facere recusantē albert⁹ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe ꝑbuſſit. mortales multos neci dedit. pec⁹ oē pene abegit. in gūq; ferre p̄fidā gentē coegit. In hac p̄uincia ciuitates ⁊ opida romane eccl̄ie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme bussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistran⁹ ⁊ in errores bussitar⁹ vehementi⁹ deberet⁹ baronis nō parui nois quē Ezemaboza vocāt secuta 2uersio. qui relicta priore p̄fidia eius duob⁹ milib⁹ subditoꝝ veritatem romane sedis amplex⁹ est. Prothasius filius ei⁹ doctrina ⁊ moribus claruis nō dū postea Olomucēsis eccl̄ie pontificatū obtinuit. Ea ē vnica ciuitas morauoꝝ epalis. Regnū aliqñ inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qō vsq; ad filiū Buatocupi duranit. cuius fortunā in bohemica cōscripsim⁹ historia. Et cū filij⁹ suā tocupi eccl̄ias dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qō postea romani cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac ꝓuincia cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opib⁹ abūdantia. inter q̄ Brunna princip atū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transire patet nisi armato potētioriq; latrōnib⁹ oēs addit obsidentib⁹. Sermo gēti mixt⁹ est theutonic⁹ ⁊ bohemic⁹. supant tm bohemi quoꝝ ē regionis imperū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. Ꝗrūvo ex lectiōe ptolomei accipe licet marcomānt ⁊ sudini cadiq; morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū tacet incoluisse videnē.

De Blesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequit haud ignobilis prouincia quā flum⁹ odera ꝓlabit inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius būgarie mōtib⁹ que Blesie ad orientē iungūt mare baltheū cursus terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē ampliſſima ciuitas ad ripaꝝ odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cui⁹ epātū maiores nri aurcū vocauere. Bussitarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiō cōsules. quoꝝ pmaptās ē p senestras ex ꝓtorio in fozū p̄cipitati, gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū ꝑbuere. cuius rei auctores sigismundus impator paucis post annis secuti peuſſit. Duces Blesie multi nūero inter quos paterna hereditas p capita diuidit hinc scisla multas in ptes prouincia frēmentes calamitates eurrit. crebris expolita latrocinijs. Inter hos duces vnus esse ferūt noie bulconē quē apoliēsem appellāt. Qui glogouie residens deliciis ac voluptatib⁹ deditus vsq; adeo insanuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. a quo cū corpus sil⁹ p̄fis interire putaret. Eccl̄ias vel nūq; vel raro ingressus ē. Sacramēta xp̄iana prorsus abstinuit nisi q̄ abusus mirimonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā suꝑduxit. q̄ nephes appellari possit nō nisi p̄ solennia mirimonij cōtigi voluit. Blesite sub impio bohemoꝝ cōstituti sunt. nūcq; impata facere detractāt. Georgius nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄ regnū bohemie ad se pinere affirmat. ꝓter 2iugē q̄ latislai hungarie atq; bohemie regis sororꝰ fuit. Gladius et⁹ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori ex pte theutonic⁹. Ꝗuis trāsoderā polonica lingua finalet Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. Ꝗuis idem flum⁹ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

Licet in hac parte germanie vnq̃ fines ⁊ ad orientẽ ac septẽtrionẽ sarmaticas imulsere gẽtes. Polonia vasta regio ẽ q̃ Vistule ad occidẽtẽ prouincia. bũgaris. lituanis ac pruthenis cõtermina. Cracouia ẽ hui⁹ regni ciuitas. in q̃ liberaliũ artiũ scola floret. Ibique⁹ huic vrbi p̃fuit epc⁹ sr̃az doctrina ⁊ morũ suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ epl̃as multo sale ⁊ romana elegãtia ꝓditas. cui ob singulares virtutes romana eccla insigne cardinalat⁹ honoris rubeũ pileũ misit. Ciuitates polonie p̃ter cracouiã paz nitide ⁊ materia ligneã seruiẽtes domꝰ cõponũt pleraq̃z luto linũt. plana regio ⁊ nemorosa est. pestus gẽti cereusia ẽ ex tritico atq̃z humulo sacta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cerens ferax. multa gẽs armẽta. multa ferax venatio. equũ siluestrẽ p̃ter cornu cerui simile edũt. feras q̃s boues venãt q̃s prisci vros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abũdat. argẽto aut auro inops terra. vectigalia regi p̃a Regnũ in q̃tuor gres diuisere maiores. has p circulũ anni rex ambit. q̃libet p̃s trib⁹ mẽsib⁹ regẽ ⁊ curiam pascit. q̃b⁹ exactis ad alterã ptẽ fit trãsit⁹. Structura sunt q̃ p̃stare prouinciales optet. si mãserit vltra p̃finitos p̃s rex suo vtere sumptu cogit. Cũ rex gẽtis patrũ nostroꝝ tẽpestate obijsset relicta filia wilhemus dux austrie i mrimoniũ eã accepit. illicq̃ regẽ p̃fect⁹ ẽ. Mõ placuit polonis rex theutonic⁹. Wlatislaũ ex lituania vocauere electoq̃z wilhelmo cõiugẽ ei⁹ ⁊ regnũ nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatisla⁹ ⁊ ydola coluerat. sed baptisma cũ regno susc̃pe nõ recusauit. cõuersus ad x̃m religiosius se principẽ gessit. multos ex lituanis ad euãgeliũ traxit. pontificales eccias nõnullas erexit. epõs magno honore prosecut⁹ ẽ. inter eẽtã dũ q̃tẽscũq̃z turres eccias inspexit detracto pileo capiti inclinauit. deũ q̃ colerẽt in eccia venerat⁹. Cũ tartaris regni limites infestãb⁹ feliciter dimicauit. pruthenos maximo bello vicit. de q̃ inter res pruthenicas memorabim⁹. Ex priore cõiuge prolẽ nõ sustulit cũ q̃ mrimoniũ baud legitimũ fuit. ex scõa tã feme nonagenaria duo nati sunt filij Wlatislaus ⁊ casimir⁹. eo mortuo vlatisla⁹ regnũ polonie accepit. Casimir⁹ lituanie ducatũ cõsecut⁹ e. prior q̃s ad bũgarie regnũ accessit⁹ in bello turchor⁹ vt aũ narratũ ẽ cecidit. quare cognita solliciti poloni ꝓceres d̃ successore friderico marchionẽ brãdeburgẽsẽ q̃ puericiã i reg̃ trãslegerat ligũq̃z gẽtis ⁊ mores tenebat vt regnũ acciret rogarũt. respõsum datũ ẽ Casimiꝝ lituanie ducẽ q̃ frater essẽ defuncti regis heredẽ extare scisciatari eius animũ optere cui fraternũ p̃nũq̃z regnũ cupieti impedimẽtum afferre e dignitate sua friderici nõ duceret pari ex moderatiõe ⁊ albertus bauarie dux erga lasslaũ alberti filiũ vsus ẽ q̃ bobemie regnũ sibi oblatũ recusauit. Friderici quoq̃ imp̃ator ⁊ ab hungaris ⁊ a bobemis ad hereditatẽ lasslai vocat⁹ nũq̃z audire sustinuit q̃ p̃ruelꝰ iudiciũ faceret. Ingẽs laus nr̃e etatis ⁊ magnũ decus germanici nois. q̃uis nõ ambigo esse aliquos q̃ nõ tã iusticie q̃z ignauie tradũt alienis regnis quẽpiã abstinere. ego qõ recẽ speciẽ hs nõ laudare nõ possum. Casimir⁹ aũt ⁊ si difficile a lituanis dimitteret q̃ suũ apud se principẽ retinere cupiebãt. in poloniã veniẽs pacificã regni gubernationẽ accepit. nec diu postea sororẽ lasslai regis duxit vxorẽ. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appellant bella fuere. de quibus in rebus pontificis referemus. Lituania

Lituania ⁊ ipa late patēs regio polonis ad oriētē ꝓnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemorosa. witold⁹ hic ꝑfuit vlatiſlai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i ſacramētū accepit. Magnū witoldi nome ſua tēpeſtate fuit. que ſubditi adeo timuerūt vt iuſſi laqo ſe ſuſpendere parere pon⁹ q̄ ꝓcipis indignationem incidere voluerīt. Detractātes impiū inſitos veſtīa pelle. viuētib⁹ vſus q̄s eā ob cās nutriebat. dilamādos obiectauit. crudelib⁹ q̄s alijs affecit ſupplicijs. Eq̄tās arcū ſp telum geſtauit. ſi quē ꝓſpicatus ē aliter incedere q̄ voluit cōſeſti ſagitta ꝓfodit. multoſq; p ludū interemit ſanguinar⁹ carnifex. Vt eſſet inter ppares ⁊ ipm ꝓcipē certū faciei diſcrimē radere barbā oīb⁹ imp̄auit. id vbi ſucceſſit. facile⁹ em̄ cernitis q̄ barbe raſurā ſeratis. cōſus ipe mentus ⁊ caput ꝓdijt capitale intermiat⁹ ſupplicium. Si q̄s pulcialius pilos faciei capitiſue reponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellat⁹ prē⁹ obijt q̄ legati diadema ferēres ſe ꝓuenirent. Succeſſor Vindzigal velaz nutrīt q̄ ſuet⁹ ex manib⁹ ei⁹ panē accipe ſepe in ſiluas vagebat. redeunti vſq; ad thalamuz ꝓcipis oſtia queque pcebāt ibi cōfricare ac pulſare pedib⁹ oſtiuz cuz fames affuit cōſueuit. cui ꝓceps aperiens cibuz ꝓbuit. Cōſpiczuere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus ꝓcipem atz vſe modus ſcante ſumpt⁹ armis cubiculi ꝓcipalis ianuā cōfricauere. credidit Vidzigal velam adeē oſtī unq; apperuit ibiq; mox ab iuſidiātib⁹ cōfoſſus interiit. Pronūcie deīde gubernato ad caſimiruz ꝓuenit Ad lituanos eſtuo tpe difficilis trāſitus eſt. paluſtrib⁹ aq̄s cuncta ferme obſidentib⁹. hyems ꝑbet aditum aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſup glaciē ac niue iter faciunt. plurium diez cōbania in vehiculis ferentes. nulla certa via meat⁹ (ſicuti in mari fidez) curſus oſtendit. rara inter lituanos oppida neq; frequentes ville Opes apō eos ꝓcipue ꝛalibus pelles q̄b⁹ etas nr̄a zobellinos armelinoſq; nola indidit. vſus pecunie ignot⁹ locuz eius pelles obtinēt. vitiores cupri atz argēti vices implent ꝑ auro ſignato ꝓciosores accipiunt. Matrōe nobiles publice ꝓbibinos habēt pnutrentibz viri quos mr̄imonij aduitores vocāt. Vtr̄ utrpe ē ad lectitrimā cōiugē pellicē adijcere. ſoluunt tn facile mr̄imonia mutuo cōſenſu ⁊ itez atq; itez nubunt. multum bis cere ac mellis eſt. q̄ ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ pauis migerrim⁹. Armēta victuz ꝓbent multo latte ꝓtentib⁹. Sermo gentis ſclauonice eſt. latiſſima em̄ eſt hec lingua ⁊ in varias diuiſa ſectas. Ex ſclauis em̄ alij romanā eccīaz ſequunt vt dalmate. croatani. cazni ac poloni. Alij grecoz ſequuntur errores vt bulgari. ruthēni ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereſes inuenere. vt bohemi. moraui. boſnēſes. quoz magna ps manicheoz imitat⁹ inſaniā. Alij genili adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex lituanis ⁊ idola colētes. horz magna ps euo nr̄o ad xp̄m cōuerſa poſtq̄ vladiſla⁹ in ea gente polonie regnuz accepit. Nouī ego iheronimuz pragenſes facēs liis appenne eruditus vite nunditia ⁊ facundia ſingularī claz q̄ annis ſupra vigīti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco pñaz egit. hic oriēte apō bohemos buſſitaz hereſi fugiens peſtifer⁹ vir⁹ in poloniā trāſiuit. vbi accepti liis a vlatiſlao rege cōmendaticijs ꝑdicatur⁹ enāgeliuz xp̄i ad witoldus ꝓcipes in lituaniā penetrauit nullosq; pplos witoldi fauore fect⁹ ad ſalutiferā dei nr̄i fidez cōuertit. venitq; tandē ad ſinodū baſilienſem vocat⁹ a iuliano ſcti angeli cardiale. cuz de reb⁹ bohemicis ageret narrabat hic multa de lituanis q̄ peue incredibilia videbant. Audiebam ego ex alijs ei⁹ dicta nec mouebar vt crederē. Iubuit andire boiem atz ab ei⁹ oze relata cognoſcere. comites mei fuerunt nicola⁹ caſtellan⁹ qui tunc iuliani cardialis domuz regebat. b arbolome⁹ luceman⁹ archiepi mediolan⁹ nenſis ſcriba ⁊ petr⁹ noxetan⁹ cardialis firmani ſecretari⁹ viri graues ⁊ docti boiem in cella tranſtibenum apō carthuſienſes cōuenim⁹. cui⁹ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis ſerpentes colebāt. ꝓfeſſa mulias ſuuz quiſq; in angulo ſerpentez habuit cui cibuz dedit ac ſacrificiuz fecit in feno racemi. hos iheronim⁹ inſſit oēs interfici ⁊ in foco adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maior ceteris quē ſepe admotuz igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos gentes repit q̄ ſacruz colebat ignes eumq; ppetuum appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuz amici cōſulebāt Illi noctu ad ignes accedebāt. mane vo ꝓſilētib⁹ riſa dātes umbrā egroti ſe apō ignē ſacrū vidiſſe aiebāt. q̄ cuz ſe calefaceret ſigna vel mortē vel vite oſtdiſſe. victuruz egrotuz facies oſtā igni. Si dorſuz oſtentaſſet mortuz ꝓtendit. teſtan igit⁹ ⁊ reb⁹ ſuis ꝓſulere ſuadebāt. Deluſionez hāc eſſe iheronim⁹ oſtdit ꝛ ꝓſuaſo populo deleto tēplo ignem diſſipauit xp̄ianoſq; moꝛes induxit. Profect⁹ introꝛſus altā gentē repit q̄ ſolē colebat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis ſingkari cultu venerabāt. Interrogati ſacerdotes q̄d ea ſibi veneratio vellet. rnderūt oli plurib⁹ mēſib⁹ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſim⁹ capiū ꝛcluſiſſet in carcere mutitiſſime turris. gligitē deīde opē tuliſſe ſoli ingētiq; malleo pfregiſſe turri ſoleꝝ liberatū hoīb⁹ reſtituiſſe dignū tiq; veneratu inſtrmentū eē q̄ mortales lucē recepiſſent. Riſit eoꝝ ſimplicitatē iheronim⁹ maneq; fabulā eē moſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas eē oſtdit. q̄b⁹ maxim⁹ de⁹ oznant celos ⁊ aduolitates hoīm ꝓpetuo ſuffit igne lucere. Poſtremo alios pplos adijt q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arboz ꝑcnoz fuit eo cultu dignioꝛē putauere. Predicauit huic gēti plurib⁹ diebus fidei nr̄e aperiēs ſacramēta. demiq; vt ſiluā ſuccideret impauit. vbi pplus cū ſecurib⁹ affuit nemo erat q̄ ſacruz lignū ferro ꝓtingere auderet. prior ita q̄ iheronim⁹ aſſumpta bipenni excellētē quōdā arboꝛē detruncauit. tū ſecuta multitudo alacri certamine alij ferris alij dolabꝛ alij ſecurib⁹ ſiluā deijciebāt. ventū erat ad medū nemoris ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ an oēs arbores religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt peutere aliq̄ diu null⁹ ꝓſumpſit. poſtremo vt ē alter altero audatior intrepidas q̄dā ſocios q̄ lignū inſenſatū peutere formidarēt eleuata bipenni magno ictu cuz arboꝛē cedi arbitrarent rubia ſuā peuſit atz ſ ferā ſemianim⁹ cecidit. attonita circa turba fere. q̄ri. iheronimū accuſare q̄ ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq; tā quiſq; erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronim⁹ illuſiones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis oculos faſcinarēt. ſurgere que cecidiſſe vulneratū dixit⁹ impetraut ⁊ nulla in pte leſum oſtdit. ⁊ mox ad arboꝛē ad acto ferro aduiuāte multitudine ingēs on⁹ cū magꝝ fragoꝛe pſtrauit totūq; nem⁹ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū iheronim⁹ amputādas pgit multiꝛ ingēs numer⁹ plozās atq; ciuitās vitoldū adijt ſacrū locū ſuccīſum queriē ⁊ domū dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire tā q̄ in loco deū q̄rant cui domicilū abſtulerit. cē alijs mnoꝛes lucos in quis dū rndere ſolebāt eos q̄s delere iheronimū vel le. qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū moꝛē extirpet. rogare igit⁹ atz obteſtari ne maioꝛ religionem auffer̄i ſinat. ſequūt⁹ ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinq̄re poti⁹ terrā ⁊ patrios lares q̄ religionē a maioꝛib⁹ acceptā dicūt. Mot⁹ ea re vitold⁹ verituſq; pplor tumultū xp̄o poti⁹ q̄ ſibi deſ

se plebē voluit reuocatisq; lris q̄s p̄sidū⁹ puincia⁹ tenerat. iubēs parere Iheronimo boles ex prouincia recedere. iussit hec nobis iheronim⁹ pstāti vultu mhil hesitās ac p̄ iurame̅tū affirmauit. dignum fide t ḡ uitas sermonis t doctrina ostēdit t viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝓculq; nō assu mimus. psuasi nī t nos t comites ab eo recessimus.

De Russia

Ruthem quos appellāt crossanos vt Strabo videf lituanis cōtermī sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccl̄as obtinuit yspido⁹ cardialis sabinensis. cui⁹ supra mēnonē fecim⁹. In hac gente ci tatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore puenīūt. magnas ibi opes fama est. t multū argenti pelles q̄ p̄ciosas vendētes atq; ementes. pōderato argento nō signato cōmu tant. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit nec; electus fuerit principatū vbis assequitur ꝑ ea re q̄ armis dimicant sepe; vna die plures ascendisse ferunt t ꝓsepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianor⁹ vltra prouinciar⁹ ad septentrionē ruthenis iugūtur. Tartari eā sepe incurrūt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere t xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis t ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qđ pleriq; veterū oceanus esse putauerūt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grec⁹ aut̄ italis fuit. xp̄iana re ligio hāc orbis ptē nō generi aperuit q̄ ferocissimis gēnib⁹ deterſa barbariā mitioris vite cultū ostēdit. bal theus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apō alios videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qđ germanicū appellari p̄t. nā t germanie magna ptē alluit. Ostū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronesso cimbrica quā dacia hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq; magnas ambit. Occidētale litt⁹ norwegi occupāt. ad septentrionē semiferos boies esse tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue ꝓmercū nauigātes habēt signis tm̄ t nutib⁹ ꝓmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus t pruthenis tradi tur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā t prussiā paruā terrā eē ferūt vn⁹ ferme dieī latā itinere si lōgissimā a pruthenis ad liuones quā massagete colūt gēs nec; gētilis nec; vere xp̄iana. polonor⁹ impio parēs. atq; hinc regnū polonie ad mare pendit t baltheū quē diximus sinū redeūti ex liuonia in germaniā q̄ litus baltici maris.

Prussia nunc germanie prouincia

POst massagetas pruteni se obiecerũt q̃ ripas vtraq; vistule amnis accolũt. Is ẽ sarmacie atq; germanie terminꝰ. Qui exortes in mõtibꝰ q̃ polonia bũgariaq; dirimunt. ptẽ polonie irrigat. prussiasq; vero q̃ lõgissimẽ pcurrit. ab oppido worni vsq; dantiscũ q̃ in loco baltheũ influit. Hũc flumẽ alij vistulã vt diximus q̃ bus cratis nr̃e sermo ꝓgruit. Alij iustulã. q̃dã instulã vocauere. qõ vltra fluniũ ẽ sarmatici iuris fuit. qõ citra germanici. ad ozẽ ẽ ac meridiẽ masouite polonieq; rura colunt. occidẽtẽ saxones occupãt. aq̃lonem baltheus maris excipit littus. frumẽti ferax regio ẽ. aq̃s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambitiosa oppida. multi maris simulos reflexꝰ amenã efficiũt. pecoꝝ ingẽs vis. multa venatio. piscatio diues. Vlmericus olim hanc terrã incoluisse iordanꝰ tradidit. q̃ tpe gothi ab insula scandia incõmẽtes tẽsẽdere. q̃ ꝓ instulã (vt ille ait) vlnerigoꝝ terras inuasẽre. Ptolomeꝰ aũt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac sitones penes istulã fluuium habitare affirmat. Barbara hec gẽs ⁊ ydoloꝝ cultrix vsq; ad friderici imperatorem eiꝰ nois scõm fuit. Sub eiꝰ vo impio cũ amississent xp̃iani tholomaidẽ sirie ciuitate frẽs theutones q̃s sctẽ Marie dixim̃ appellari inde fugant in germaniã rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̃ ne p ociũ marcerent fridericum accedẽtes prussiã germanie cõterminã xp̃i cultũ spernere dixerũt. Sepe illi gẽtis holes in saxones ceteroscq; vicinos excurrere. ingẽtẽ vim pecoꝝ atq; hoim abigere. eẽ in aio sibi ꝓpelcere barbarã gẽtem. annuat tñ imperator. pmuncia q̃ fribus ꝓpetuo iure possidendã tradat si eã armis acq̃rãt. tã enĩ masouite duces qui se eius terre ⁊ dños affirmabãt ius suũ fribꝰ cesserãt. Grata oblatio friderico fuit q̃ collaudato ꝓposito q̃s voluere frẽs sub aurea bulla lras ꝓcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̃dã prutenici iuris citra vistula fluuium occupauere. Exin transito fluuio vetustam ⁊ late patulam quereuq; in castelli modũ erectis ꝓpugnaculis iuxta ripã munierũt. vbi collato ꝓdicto vlteriores pruteuos vexare ceperũt. pugnatũ ẽ sepe ꝓ quercu ⁊ ingẽtes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sũt. bellũ plurimis annis ꝓductũ ẽ. ad extremũ fortuna fratrũ ipio arridens oĉm eis prussiã subiecit. victeb barbare nationes iugũ subire. Ex illo tpe lingua theutonica introducta ẽ ⁊ culꝰ xp̃i getibꝰ impat. Lecte q̃s põtificales erecte trãs vistelã pomesanienses. culmẽses. sambtenses warmienses. ad quã defuncto Frãcisco epo quitatẽ mras postulauere canonici Calixtꝰ f. pontifex. annuente sen atu aplico comẽdauit. Que vna ẽ illis in gnãꝰ suo vtes iure. nec subiecta fribꝰ. relictis epos religionis habitũ gestare optet. Quo in loco munitã quercũ fuisse diximꝰ. nobile oppidũ exedificatũ ẽ q̃ mariebũrgũ. vocãt. ⁊ arx nobilis atq; amplissima. Hic sedes magni mgri q̃ cũctis fribꝰ ꝑest prussiã incolẽtibus. Sũt ⁊ alij duo in eadẽ religiõe mgri. alter luuoniã regit. alter cõuentus alemanie gubernat. Theutones huius religionis inuẽtores fuere ac ꝓterea nemo ad eã recipiẽ nisi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parẽtibꝰ ⁊ cui ꝓfitũ sit ꝓ tuẽdo xp̃i euãgelio aduersus salutifere cruris inimicos armis repugnare. Ob eã rẽ vestimentis albis vtunt nigra cruce insita. barbã oẽs nutriũt exceptis q̃ in sacris altaribꝰ seruiũt. p canonicis horis diuiĉ ozõnẽ vsurpãt ueq; lras discũt. magne his opes nec minor poteñtia q̃s regibꝰ. Sepe cũ polonis de regni vtilitatibꝰ receptis atq; illatis gladijs cõtendere nec totis viribꝰ belli fortunã experiri recusarũt. Cũ vlatislaꝰ casimiri q̃ mõ regnat. patre cõtra rerãt ambe gtes validissimas atq; ingẽtes copias polonis litua ni ⁊ tartari iũcti erãt q̃s duxerat vitoldus. Theutonici frẽs ex tota germania vires conseuerãt. postq; ꝓpe ad .xx. ferme stadia vtercq; cõsedit. exercitꝰ spe plenꝰ ⁊ impatiẽs more pruteuoꝝ magr̃ caduceatorẽ q̃ belluꝰ regi denũciaret ⁊ duos enses in q̃s staret victoria misit facta ptãte vt quẽ vellet hostis eligeret. alterũ sibi remitti iussit. Accepit vlatislaꝰ alacriter nunciũ donatoq; caduceatore ⁊ duo retẽto gladio remisit alterum mox iussi sunt milites arma induere belliq; signũ datũ. xl. milia eqtũ in amboꝝ castris fuisse ꝓditũ inuenio. Vlatislaꝰ tartaros ⁊ lituanos primũ inire certamẽ iussit ⁊ Polonis subsidiarias acies elegit. Contra pruteuos auxilia in postremis habuit florentem ordis sui militiã in exercit. frõte collocauit. comisso ꝓlio inermes q̃dã tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt vrgeb at tñ multitudo nec terga dare polonus metuẽs audebat. atroꝝ pugna supra esse auera occasoꝝ edebat. nec tã vulnerat pruteni alacer q̃s excipe vulnꝰ tartari videbat. Protractũ ẽ diu certamẽ. pacta ingẽs occasio lituani tartariq; velut pecudes mactabant. ac cũ nouꝰ sp hostis emergeret defessi tãta cede pactu theutones verfare ferrũ vix poterãt ⁊ iã remissius pugnabãt. qõ vbi vlatislaꝰ aduertit tũ primũ polonoꝝ acie validã acferro rigẽte immittit. fit subita irruptio instauraq; ꝓlũ. nõ tulere theutones rẽctis agmis impetũ. impar pugna recẽtis ac satigati militis fuit. ortur ꝓfuga ex pte fratrũ. ferit terga polonꝰ. Mgr̃ ordis vbi suos cedere videt. nec iã vllã in auxiliis spes esse aduertit collecta militũ manu hosti sese obiectauit. occidit. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere q̃s polonꝰ pscq; desistit. Perierũt in eo bello ex pte fratrũ multa hoim multa. inter q̃s viri primarij q̃s vocãt ꝓuisatores equestri dignitate insignes cũ ipo mgro circiter sex cẽtos. nec polonis incruẽta victoria cessit tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. belli hoc anno dccclo ⁊. ccc. supra mille gestũ ẽ ꝓ xp̃i saluatoris ortũ. Prussia fortunã regis secuta oĩs excepto burgomanie ad victorẽ defecit. Qs interuenere Sigismundo cesare pax inter frẽs ⁊ polonũ ꝓstituta ẽ. prussiaq; fedꝰ pecunia polono data prussia reddita fratrib̃. nec deinde vsq; ad friderici tpa q̃ nũc impat in possessione agri sui turbata religio ẽ. Sub eiꝰ vo impio cũ populares grauesibi iugũ fratrũ existimarẽt fedꝰ inter se inire in hũc ferme mo dũ vt. xvi. viri singulis annis certis locis conuenirẽt q̃ puĉa aluũ q̃relas ad vsus fratrũ audirẽt nec sineret quẽpiã indigne vexari. Ex his q̃tuor ex religione viros assumi voluere. q̃tuor ex platis eccl̃ax. p aq̃s numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ bis q̃s parere oẽ voluere. Per idẽ tps discisa inter se religio fuit. alij magnũ magistrũ seq̃bant. alij q̃sdã cõmẽdatores q̃ mgri regimen improbabãt. Mgr̃ vt populares sibi alliceret fedꝰ ipm incõsultis fratrũ quẽtu approbauit. Fridericꝰ q̃s impator eidẽ federi robur adiecit cautiõe tñ inserta ne p suas lras ius religiõis lese ret. mortuo deinde magistro q̃ fedꝰ accepat ⁊ altero in eiꝰ locũ suffecto nicolaꝰ pon. max. legatũ misit q̃ publicatã prussie inspiceret. cognitoq; rez statu q̃s legatꝰ retulit populariũ fedꝰ damnauit. vtq; ab eo discederet anathema interminatꝰ impauit. q̃b ꝓtinacꝰ in sententia pseuerãtibꝰ ex assensu ptis ius ad fridericũ cesarẽ deducta ẽ. ad quẽ rursus cã cognita dãnato federe iussi pruteni sunt ad obedientiã fratrũ redire q̃ eis punctã e manibꝰ infidelibꝰ suis armis vẽdicassent multoq; sanguine coemissent. q̃ re ciuitatibꝰ nũciata mox̃ arma in fratres pclariter accepta sunt. ex q̃b plures capti atq; occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis eiecte q̃nq; ⁊ q̃nq̃ginta oppida in eã rebellionẽ cõspirauere. Is cũ nõ satis rẽ suã cõtra religionẽ sine externa ope tutã putarẽt Casimirũ regẽ polonie sibi dñm asciuere teutoũ fribus sanguinẽ qui fortunam patris eius

exyti fuissent. ille cū exercitu pruinciā ingressus tedētes sese ciuitates in ptātē accepit. cū q̄ frēs bīs varia victoria dimicarūt. plures fuere pgressus. inter q̄s memorabilior q̄ apud canicū oppidū bābur ē. xviij. milia polonor obsidionē in eo loco tenebāt. i q̄s etiā rex ipe casimir fuit. oppūgnabat oppidū dies noctesq̄ machinis admotis. Rudolph princeps saganē vn ex slesie ducib tūc religionis ductabat exercitū. q̄ laturus obsessis opē cū septē milib militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē plū in pspectu oppidanor summa vtriq̄ ptentiōe atq̄ ardore. celis hinc atq̄ inde cōplurib. cū suos referre pedē rudolph aiaduertit increpās ignauiā fugientiū intermiatusq̄ nece aciē sistit. t pgressus in medū cū recēti pugnator manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos pfodit. fit subita rer mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon. rursusq̄ casimir retinet suos pugne seipm miscet t tanq̄ ex integro pruinaci ptentiōe certat. occidit in pugna rudolphus. rex vo cū vrsif. meliores ex vtraq̄ pte occūbūt. Postremo celsum q̄dētes polom suū regē desperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis aditr vir ex clade erept ē. Rudolph morte sua victoria religiom peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse seruīt. ex teuthonib q̄s nō pauci pire. Post cā cladē res polonica nutare apud pruthenos cepit co inclinātib pplis q̄ belli sortuna cōuertit. stat tñ adhuc anceps ext et alter marti iudicū morat. Fert inter hos frēs oli mortuo magro cū te successore agere vnū fuisse q̄ rogat eligere quē putaret religiom vtiliorē seipm elegisse dicētē nolle tetrare. scire se cogitatiōs suas. alior corda ignorare. si magistrat sibi cōmittat nō dubitare q̄n reipublice bene consulū erat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que salubertima deinde fuit.

Baxonia magna germanie pruincia

Post pruthenos saxonicā nomē icipit gēs valida t latissima cui ab occidēte wesera apō ānās vistergr fluuius t minū fac plericq̄ vsq̄ ad rhenū. pedi saxones arbitrati st. ad lonare plagā dani obtinēt t mare balthicū. ad meridiē frācones. bioarij t bohemi siti st. orientalē plagam slesite sil t pruteni obtinēt. In his termis iclusi st thurigi. lusacij. pomeranicq̄ q̄s oēs saxonici iuris ee volūt. prioresq̄ thurigos in ea t ra pfecisse q̄ saxones aiūt. hos em greca sobolē ee affirmāt. te macedonic classib aduectā q̄ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris detecerit qō uthi nō sit verisimile. Est em vetustissimū in germanica terra saxonicū nomē cui oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄r nosit q̄ germanicas gēes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noiant reptio. Ob quaꝝ rē male q̄rat hystoria veritati q̄ thuringos priores saxonib⁹ in germania fuisse ꝓdēdit. Fatebor tñ saxonie limites aliq̄n minores fuisse aliq̄n maiores nā sicut imperia ita ꝛ prouinciaꝝ limites ex̄pte variant. Carolus magn⁹ Ipator mīta cū saxonib⁹ bella gessit primꝰ xp̄i cultū acciperet coꝰ magnus afflixit cladib⁹. Postꝰ vo rediciēte apō francos caroli magni genealogia romanū imp̄iū ad teutbones oriētales redijt. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures imp̄atores fuere. singulari prudētia ꝛ rez gestaꝝ magnitudie clari. maxime vo tres ottones q̄ sibimutuō succedere de romana eccia optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē saxonie incolūt oppida sunt digna noie Vsimaria et Gundis Grisuoldia Stetinū ꝛ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ꝓtenēda. ꝛ hec q̄dē mari ꝓxima multis ac diuitib⁹ negotiatoꝝ habitatū ē. q̄n mediterraneis caminū pontificalis ciuitas. cuius diocesis latissima est, nec minoꝝ magnitudinis credit. Epūs loci romano dū taxat pōtifici subest. Brādeburgēses in duas marchias diuidūt q̄ altera vet⁹ altera noua vocat. veterē marchiā plabit⁹ albis fluui⁹. in cuius littore Stendalū ē oppidū ꝛ gadelenū ꝛ Soltwedelū ꝛ Ostrouburgū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud multo inferior albi. In cui⁹ ripa francofordia ē diues emporiū ꝛ lucensis ciuitas. Spredo quoq; fluui⁹ eādē paucā irrigat equād⁹. tiberi. berlinū in eo littore iacet. Est ꝛ aliū flumē hortellū nūcupatū qō Brādeburgū ex quo marchia nomē hz in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi epalis sedes ē ꝛ marchionuꝝ tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Quelburgū quoq; situ ē pontificalis ciuitas. ꝛ circū nobile territorium. cui prigenitza ē nomē multū referū oppidis ꝛ marciali pplo plenū. Caput mulnensiū ciuitas mulna ē vnde nomē regioni datū ē. hāc quoq; albis alluit fluui⁹. hic valida arx ꝛ in ea cathedralis eccia. In hac quoq; prouincia multa sunt oppida marciali pplo plena. ꝛ martinopolis in honorē martis a veteribꝰ ꝓdita merseburgū hodie vocāt. Vitt lipsq; vrbs diues mercatoꝝ emporiū ꝓclaroꝝ studio insignitū. In thuringia nobile oppidū ꝛ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici subiecta studijs liberaliū artiū insignis. Nuburgensis quoq; ciuitas ducis saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtūt ꝛ lingua isdē moriḃ⁹ freti. Ceterū veri saxones in madeburgēses nullo dubitāte habent. Bremēses quoq;. alberstatēses. bildesinēses. verdēses. brūsuicēses. hanburgēses. luueburgēses ꝛ lubicēses. In madeburga archiepal'edes habet. ꝛ in honorē sci mauricij ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile op⁹ ꝛ in eo sci Florētij corp⁹. Credūt quoq; vnam e sex ydrijs ibi eē in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dño saluatore euāgelistaꝝ tradit hystoria. hāc plebib⁹ ostendūt materia marmorea ē ac plucida vini capax q̄stū equ⁹ ferre possit. Alterā ac minorē apud bildemēses eē affirmāt. Verilū quoq; sancti mauricij hic quotānis ostendit. magistrat⁹ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ꝛ saxonica lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit qō magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoꝝ in tēsiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ꝛ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet. Bremēses gllaꝝ suā ducē danoꝝ gentē ad xp̄m eē puersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit. Hāc ciuitatē oltemia plabit⁹ flumꝰ. In medio vero tumul⁹ assurgit. in cui⁹ cacumie planicies ē duoꝝ fere stadioꝝ cōtinēs lōgitudinē. in cui⁹ extremis angul⁹ duo tēpla sita sunt. alterū pontificale. alterūq; bte vergīis appellāt. In medio late patet foꝝ magnificis canonicoꝝ edib⁹ vndiq; cinctū. vrbs hec vocat quod sub tumulo iacet sub urbū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carol⁹ magn⁹ hui⁹ eccie fundator habet. cuius festiuitas quotannis celebrat. xij. hic dignitates. xxiiij. ꝓbende. Archidiaconi at⁹ supra. xx. esse scribunt. In hac eccia singulis annis vn⁹ exꝑplo deligitur quē peccatis grauioribꝰ inq̄natū putāt huc veste lugubri induūt ꝛ ob uoluto capite ꝓlima ieiunij die ad eccīam ducūt indeq; pactis diuinis officijs ejciūt. Is singulis q̄dragesime diebꝰ nudis pedibus pambulat vrbez ꝛ eccias circuit neq; ingreditur neq; quemq; alloquitur: imitat⁹ a canonicis p vices q̄ apponit comedit. somnus ei post meridiū noctis in plateis ꝑmittit. Hic iouis sctā post consecrationē olei rursus ad eccīam introducit ꝛ orōne facta a peccatis absoluit. pecuniasq; populus ei offert q̄ tū eccie diuittunt. hunc adā vocant ꝛ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optim⁹ ferax tritici. matureſcētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo insidentē boiem ferunt excedere. Brunsuica oppidū tota germania memorabile magnū ꝛ populosum. munitū menib⁹ ac fossatis. turres q̄s ꝛ ꝓpugnacula excellūt. magnifice dom⁹. pōlite platee. ampla ꝛ ornatissima templa. q̄nq; hic sora. q̄nq; ꝓtoria ꝛ totidem cōfolat⁹ tūra ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ꝛ tota germania nobilissimi. ottonū soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluxit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cui⁹ auxilio vix vnq̄ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. rij. viri reipublice ꝑsunt quos cōsules appellāt. quorū ꝛpetua ptās ē. ꝛ ī eāstri dignitate ꝓstituti st. populariḃ⁹ nisi vocēt nulla de regimīe verbis cōsulēdi facultas. nec tū huiꝰ plebs videt sua curaq; substātia tuta ē. ꝛ libertas salutis legib⁹ vt velit vtuere. equū iudicium cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat. Saxonie nra etate duces habēt. fridericꝰ ꝛ wilhelmus frēs quoꝝ alter electorē iperij gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulim⁹. Fuit cū brūsuicēsib⁹ de electoratu dissensio. sigismūd⁹ imp̄ator litē diremit. sententia vt sepe fit potētiori alluit. Alter borū fratrū natu senioꝝ robustissim⁹ venatoꝝ fuit. iuniꝰ alter belli appetēs ꝛ in armis exercitat⁹. Crudelia interēos dū bella exercuerūt hereditatis pene cā. ꝛ q̄uis de pace sepe mētio fieret ꝑdicētib⁹ tū appollonio quē vice dñm appellāt ꝛ aliis plerisq; potētib⁹ q̄b⁹ ea discordia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abijt. Bz cū vastat⁹ tā agris tota ꝓuincia pessum iret appollonio vo fraternarū incēsoꝝ discordiarū p annū iubilei romam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipsig veniret secū de pace acturus. annuit wilhelmus iter ingresso dixere consiliarij paratas sibi ꝛ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se pditum iret neue suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos ꝓius necatos videro. qui fraternas contentiones alitis atq; ita locutus sequi iussit qui se amarent vrgens calcaribus equum sestino curſu frattem adijt. Quo cum semotis arbitris cuelligio pacem composuit fedusq; pepigit. Magnus vir qui se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ꝛ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem atq; amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ꝛ qui cū eo senserāt ex Thuringia plurima atq; amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ꝛ qui cū eo senserāt ex Thuringia plurima oppida possidebāt. exterminati sunt appollonij in Coburga qō est fracōnie oppidū aliq̄diu se defendit. Bi

tū salutem in eo loco desperaret nullo auxilio fret⁹ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe dcte dē habuere saxones q̄tus bohemi castella q̄da ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsq; diē arma ptū tenuere. nūc maior lis oritura videt q̄n wilhelm⁹ regie sororis mari⁹ ad bohemie regnū aspirare ferf̄ cuius terre p ceres aliū regē sibi assumpserint. ¶ Libet hoc loco audax priuati bomis inserere facin⁹. Cōrad⁹ de kauff nobili loco apud saxones nat⁹ bellice rei pit⁹. manu pnpi⁹ t alio im penerrit⁹ cū se patria pulsum t pēna hereditate priuatū p inuriā friderici duas existimaret scel⁹ t incredi bilis fa crate pp etrauit. Arx ē in missna in alto mōte t in abrupt⁹ vndiq; rupib⁹ sita altenburgū pūcia les vocāt. ad radices mōtis oppidū egregiū munitū t pplo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernestus t Albert⁹ educabant. huc cōrad⁹ intēpesta nocte magnis itinerib⁹ cū paucis cominb⁹ pdendit. et admotis scalis pdente pedagogo arcē ingressus dormientes adolescētulos in cubili ꝓhendit intermīa tusq; mortē si voce emitterēt minib⁹ colligatos extraxit. haud dubi⁹ q̄n pducios in bohemiā magno ꝓcio venderet. sinasq; cōmelias eo pacto magnifice vlt⁹ videret. tā silua hircinia q̄ bohemiam a saxonia dirit dit ingressus erat. tā piculū oē trāsmissum putabat. cū iunior captuor labore ac fame defecīes t q̄tā sit⁹ abū popolcit. cui⁹ pab⁹ cōmot⁹ pdo ad carbonariū q̄nd̄ diuertit afferiq; panē t ceruisiā iussit. Interea apud altēburgū cognita tāte rei nouitate clamor exorit attoniti oppidani raptim arma capescūt t pa ssam vēdicaturi pdā pcipit cursu pdonis vestigia insectant. silua ingressis fortuna blandit. q̄ inter multos tramites eū tenere suasit q̄ recta duxit ad carbonariū ubi cōrad⁹ dū puero abū mīnistrat ex improuiso capi tur t oblat⁹ pncipi audacissimi sceler⁹ capite penas solut. Friderico eodē pene nūcio q̄ captos atq; abductos filios audierat recuperatos t ad domū reductos didicit. Saxonie duab⁹ parua ꝑ saxonie portio paret ¶ Fūt em in ea puincia multi alij principes. multe ciuitates q̄ vocant impiales. multi ep̄i ꝓpriū territo riū hītes. Missna vero t thuringie maior ps t lausacie t franconie plerisq; oppida his ducib⁹ parēt. Jus aūt eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex quo q̄da principatu cōpetere asserūt inter missiā silesiāq; tacēte. cui⁹ caput oppidū ē wittēber gvulgariter. id ē mōs alb⁹. In saxonia argēti mineras apud Hoslariā otto pīm⁹ impator inuenit q̄ magni fuerūt reddit⁹. ibi t palaciū nobilis opis edificatū. hs t sotes amal ros saxonia ex q̄b⁹ sal coquit albū qō ad vicinas gētes defert. Salinę vberrime atq; ditissime apud lune burgū habent ex q̄b⁹ multi monasteriorū abbates t multi eccl⁹ plant vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim quest⁹ salis vberrim⁹ bas saliuas luneburgēses violēter usurpauere. Ob quā rē t a nicolao pō. maxi. t a friderico impatore angusto dānati sunt. Cōsolat⁹ qui ei⁹ rei auctor habebat auctoritate aplica delectus ē. Hz sanctor Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū redēt. t q̄ nouiter cōsulatum adie rant in carcere cōiect⁹ sunt. ciuitati rebelli t eccl⁹asticor bonor rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nō t in populo t in clero auctoritat⁹ ecclāstice contemptus Est in marchia brandeburgēsi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyo cesis loco aspero t deserto paruū oppidū ē nōie wellnach. huc tres hostie habent ex quis cruorē sua spont te manasse tradunt. Ob eā rem magnus populor concursus est t nautar vota hic soluunt. Vulgo locus ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates nostatim cōmemorantes. id fecim⁹ quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt t tanq; extra orbem ea natio iaceret. somniant res quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit mihi venia fortasse t aliquis graciā habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subiiciam⁹ paulo plusiores fuerim⁹ propositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco q̄m saxonie dania iūgit. Priusq; germanie religās ptes absoluo de ipo danie regno vicinisq; regionib⁹ in aqlonē versis aliū referre instituī nō indigna cognitu. tria sunt in septēnionē vergēna regna sibimutuē coherentia. danor⁹ qō hodie dacia appellāt. suecior t norwegior. Dania sine dacia di cere volum⁹ ꝓsuetudini seruientes germanie portio ē cheronēsi habēs soror. hāc quōd a cimbri habuere vñ illa inundatio barbaror emersit quā mari⁹ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minantes ad internitionē deleuit. Possidoni⁹ (vt Strabo refert) ꝓtectura facit. qō cymbri latrocinādo in certis erra bundi sedibus ad paludē vsq; meothym militia agitarīt. ab eis em cymerū vocari bosphor⁹ arbitrabatur quasi cymbricū cū grecor lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoq; populor innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armor turbine ac pcel la inuolut. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. missiā. macedoniā t omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam t galliam vastauere t demū in hispania consedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Norwegia q̄ de ipo septentrione sorta est nomen cōtinenti p ruthenos iungit t in arctoi protensa in cognite terre seu stricto glacie oceano vt plerisq; fabulant cōtermina est. ad orientis partem ac meri diem baltheo mari alluit. ad occidentē britannicus fluit oceanus. Dacia theutones hodie danor appel lant marchia. cuius lingua germanis incognita ē. Ex norwegia venisse putant qui cimbror occupauerint loca. In hac terra patrū nostror memoria voldimar⁹ regnauit in suecia. magnus aduus i norwegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atq; obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea t pa ternū adepta ē extinctio voldimaro. Et magno in suetia botes exuēte albert⁹ dux nalpolensis vocatu ppli dyadema suscepit. Qui dū atū vicine femine cōtemnēs bello dacia norwegiamq; lacessere cepit. occurrit ei margaretha coactis copijs i campis late pateūb⁹ pugnatū ē tanq; ipa viri semie animū induisset. vict⁹ al bertus captusq; t in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē insame senū in pīna domo finiuit. mar garetha clarissima mulier trib⁹ impauit annis ad senectutē vsq; magnifice t religiose subditos guberna uit. Demū senio cōfecta cū nīp se ferre nequret iungū heinricū pomeranie ducē ꝓnor t decē annos natum sibi filiū adoptauit regnaq; illi cōmisit. t philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Is cū cōiuge sine prole

defuncta) mbere volterius nollet. tamch̄ ānch̄ t ānquā gita regnasset annos. ad extremū sub impio friderici pp'ar tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xp̄ofer⁹ bau arie dnr sibi ex sorore nepos in ei⁹ locuz suffectus q̄ auūculū suuz. r. annis q̄bus ip̄e regnauit in insula gothica regnare pmisit. Xp̄ofero aūt ex hūants abeunte. dacie ac norwegie corona cristigerus accepit. Sueci vo in electione regis discordantes alij carolum equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus stolcone qō hodie stockholm oppidū clam occupat. in q̄ regia sedes habet Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū t pugna diu anceps. occisis vtrumq; plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum deferr. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vo nouo regno tumidus atq; insolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. multi noxaū sibi ipi vinente e gothia ,ppulsauit. qui etiam hodie in hūams agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) quo contentus vitā agere ferr. cū sint incerta mortalia t ēuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄ decem annis delituerat vsq; ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq; carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xp̄i ecclas p̄sequit. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare prohibet. iura diuina t humana a Johanne benedicti filio valentium p̄sulem viro eodato t impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno ꝓlio supatus ac regno ,ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele ,ppe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tpe in vnum redegit. cui t gothia paret. gothoz quondā sedes t patria.

Bohemia

Bohemoz mō res gestas attingere ac situ referre locoz ratio exigeret. Bohemia essi intra limites germanie inclusa tota aquilonib⁹ exposita ē habēs ad orientē morauos t slesitas ptē. ad aquilonē saxones t nasnēses. ad occidētē agrū noricū. ad meridiē austriā t bauariā vndiq; germanie pplis cincta. Latitudo lōgitudoq; ei⁹ pene par triū fortasse dietarū. silua bercinia vniuersam cingit. albis vero pclarior eius amnis eā mediā irrigat. aliosq; nō qui nois fluuios exhaurit vt multarū quę pene pragam mediam scindit. tā dē p̄ valles t abrupta montū nemorososq; salt⁹ bercinie silue pceps labit p̄ milnensem pincia fluēs prope bāburg vbē saxonie in germanicū mare absorbet. Oppida regni memoratilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackenwerdū. cui sanū cuprei argētiq; mineris celebratissimū. regio pfus frigida. armētis tū ferax t pisab⁹ habūdās. ager ei optim⁹. frumēti t ordei feracissim⁹. multa apud eos etatē nra memoratu digna emerserūt. multa plia gesta sunt. mult⁹ sanguis effusus. telete fūditus ciuitates. spreta t pculcata religio. exorta ē bussitarū heresis. admiranda pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum t orphanoz exercit⁹. duo fulmia belli sybka t peoptⁿ pincia ex arbitrio suo diripuē. robes t heronim⁹ qui pplm decepere in pstinēsi magna synodo demū pbusti. Jacobell⁹ cōrad⁹ rokazana t petr⁹ anglicus euāgelij corruptores tāq; mgri veritatis hīt. q̄uoz reges extirpare pestiferū vir⁹ nō potuere. vecella⁹ sigismūd⁹ albert⁹ t latisla⁹ qui apō eos veneno extinct⁹ credit⁹ ē. Postremo georgi⁹ rex creat⁹ ē qui bussitarū labe infect⁹ putat⁹ magn⁹ vir. alioquin t in reb⁹ bellicis clar⁹. Hō ola hec in historia que de bohemici hijs reb⁹ edidim⁹ pscripta sunt. ibiq; de situ regiōis t gētis morib⁹ p captu nīo mētione fecim⁹. inde igit assumēdū erit q̄quid hinc opi de reb⁹ bohemici dece videbit. nos ceptū sequētes itez inferiorē germanie pronincias. deinde ad superiores reuertemur ptes. ¶ De phrisia pincia germanie

Phrisones ad occeanū situ ab oriēte saxonia cōfingūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre iūgūt q̄q; t ipos traiectēses plenaq; phrisones eē volūt. Inter q̄s ortonē inuenio phrisingensis eccie pfuisse q̄ res germanicas haud impie scripsit. Albert⁹ epūs magūtin⁹ qui fuldense mōasteriū erexit. cū rebigonē xpi pfuadere phrisis niteret ab eis interfect⁹ t martirio coronat⁹ ē. Hēs eades feroz. armis exercitata. robusti t pceri corpoꝛ. securi t intrepidi animi. liberā se esse gl'iat. Cuius philipp⁹ burgūdie pceps et⁹ se terre dñm vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens moribus. exterꝛ nec parere sustinet nec dñari cupit. haud imut⁹ phrisonū pro libertate mortē appetit. dignitas i hac gēte militarī inuisa. Sublimē virū q̄ se ceteꝛ effert nō ferūt. mgrat⁹ annuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Femine impudicitiā seuer⁹ punīūt. Bacerones ne alia cubilia pollnāt sine cūnuge nō facile admittūt. vir em cōtinere holeꝛ posse t sup naturā arbitrāt. In pecoribus ois eoz suba est. ager plan⁹ ac palustris est multo gramine fecūd⁹. ligno caret bituminoso cespite t sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit cornel⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romā venisse veritū t malozoḡ qui pōpey theatrū intrātes cū vidisset q̄sdā cultu externo inter senatoꝛes sedere t intellexissent id bonoꝛ eaꝝ gentiū legat⁹ dari q̄ virute t amicicia romana pcellerent nullos mortaliū aut armis aut fide añ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter pres sedere ob quā rem ambos nero auritari donauit ¶ De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoq; pincia germanie ad septentrionē occeano alluit mari. qō reliquū ē rheni fluminis brachia intercipiūt insulāq; cōficiūt. palustris pascuosa. plurib⁹ stagnis ac marī interfusa limb⁹. nec deest qui traiectū nobile vbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt. Aliq̄n frisei traiectenb⁹. aliq̄n holādie traditos esse vt sepe regionū termios dñantiū impia mutāt. nra qui dē etate neq; frisie neq; holandie dant. Principat eccie traiectensis imperatoꝛi rōi subijcit latāq; possidet terrā diuersis meatib⁹ rheni ite clusas. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūguntur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicem⁹ rheno fluminē distinguitur. Impiissime vo ne dicaꝝ falsissime nonnulli etate nra traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixerūt. Cū de pontific agereturelectiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia sitū. Qui t qui cis rhenū habitāt colonienses. cluenseq; cōstat esse germanos Traiectensiū quippe situs. mos sermoq; germanic⁹ est. Traiectū diues t pplosa ciuitas est. epūs vbis. xl. milia pugnatoꝛ si q̄n necessitas ingruit educit ad bellū. Forma virū ac mulierū egregia. ab exteroꝛ incursu et aḡr inundatiōe t ppria virute defenditur. Post genti cernuia. vinū mercatoꝛes afferunt. In hac ciuitate memoria nra multe seditiones fuere. cū epūs vni gti acceptū altera recusaret. Beside⁹ aliq̄diu epatū quietem tenuit. deiñ a ciuib⁹ electus romani pontific t vicinoꝛ pncipū aduersus rebelles subditos auxilia iploratuit. illi diefoldū quendā Jus phasq; sibi pfuisse assumpsere. Martin⁹ pō. max. anathema i eos promulgauit. ptēpsere eccias obstinati boies. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝛ duc vicinoꝛūq; pncipū copie ad uersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victoꝛ cōtumax ppls. vij. annis eccie mādata ptēpsit. desiꝛ⁹ in exilio obiit. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt walerannū mozensez archiepi colonien sis germanū successoꝛē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien. cā. cōfirmata electio. itez dānata in cōcilio traiectensiū rebellio. itez frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iohes cesarien sis epūs qui postea ad cardinalatus honoꝛē vocatus mozinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio ignosci eiq; genus pfulatum cōmitti excluso walteranio rebelli populo satisfactuꝝ est pulchre sane nullevici leges fauent sacrosq; canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoq; impiū eludere traiectenē. qui motuo diefoldo epūm ab eo datū recipe recusarūt. sparitibus philippi burgundie t potentia territi t primis colonianis infeliciter nisi furoze depositoparuerunt.

¶ De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝛ ad septēmionē t occidētē versi Selandini sunt insulares pplī rheni ostijs obiecti. Inter quos papue mutelburgenses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeq; maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno superiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuiū id euenisse constat. q̄q; pleraq; miracula referuntur que p̄tereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est t Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdarum. in quo etiam multi mercatoꝛes manibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur suo loco de his quoq; dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. t qui iunguntur vel traiectensibus vel phasijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidẽti claudit. visurgo ab oriẽte quã rara ẽ hodie vocant. a septentrione pbrisiã hz t tractẽtẽsiũ terrã. meridiẽ hassie mõtes excipiũt ḡs anobos pholome⁹ appellat reuidet. ex quib⁹ amasis fluui⁹ oritt q̃ Padeburnã t monasterũ nõ ignobiles ciuitates allnes. mediã ferme pumciã intersecat t p brisiã defluẽs ferit in mare. Balas ḡs fluui⁹ westualiã irrigat. inter quẽ t rhenũ cũ drusus germanie⁹ belligeraret domui hostib⁹ victor appetijt. Quo aũt cultores hui⁹ terre vocant antiq̃tas difficile dictu ẽ discordantib⁹ auctorib⁹. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugãbros appellare videt. q̃ duce melone cũ romanis bella gessere. victiq̃ datis obsidib⁹ pacẽ obtinuere. quis calcata fide t pdui obsidib⁹ rebellarũt. Pholome⁹ ḡs a pte septẽtrionali germanie circa rhenũ fluuiũ Bussatores habitare tradit quos appellatos siccãbros. oquendo t lõgobardos inuenio apud Strabonẽ circa amasim fluuiũ brutteros habitasse ḡs drusus nanali bello supauit. Bructeros aũt bello victos ab austro in aquilonẽ t occeanũ dilapsos. Ob quã rẽ cõicturã expe possum⁹ hos cẽ q̃ hodie prutenj appellant. aglonates ppũ te q̃b⁹ supra dixim⁹. facile nãq̃ bructeros in prutenos sermo puertit. Carol⁹ magnus multa cũ westualis gessit plia eosq̃ magnis afflixit cladib⁹ coegitq̃ xpi religionẽ amplecti relicto ydolorũ cultu. quã cũ sept⁹ abnegassẽt nec iusturãdũ adnitentẽtyt metu pene rebellionẽ cõpeserẽt occultos ostituit iudices q̃b⁹ ptãtẽ tedutyt ḡs primũ uteressẽ aliquẽ cõperissent aut fregisse fidẽ aut aliq̃ aliud flagitiũ cõmisisse mor illũ supplicio afficerent vbi primũ cõprehẽdi posset nulla citatione pua aut defensione pmissa. elegit eñ viros graues t rei ui amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terrut caeres westualos ac temũ in side contiuit. cum sepe in nemoribus t proceres t mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusationi pri us audita. Querentibus tamen causam cõstabat fregisse fidem. aut magnũ aliquod scelus cõmisisse qui ne tati reperiebantur. Jd tyditium ad nostram vsq̃ durat etatem vocaturq̃ vemum. qui ei presiunt feabini appellantur. quozũ ea presumptio est vt per totam Germaniã iurisdictionẽ extendere velint. Decretos habent

ritus ⁊ archana quedā quib⁹ malefactores iudicāt ea nōdū quisq; reptus ꝺ vel ꝓcio vel metu reuelauerit
Ipor ꝯ scabinor⁹ mag⁹ ps occulta ē ꝙ p prouincias discurrētes crimiosos notāt ⁊ referētes iudicio accusāt
probantq; vt eis mos ē. damnantq; describūt in libro ⁊ minoribus scabinis ꝓmittit executio. reus igna-
rus sue dānationis vbicūq; reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ yles alique
psone admittūt ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalib⁹ ꝓmissa ptās. In hac pro-
uincia nr̄o tpe sufatenses ab eccla coloniensi destituere. nec diu no ver.a bello multisq; cladibus affecti ⁊
obsessione ptinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cui⁹ rei causa ⁊ theodric⁹ coloniensis antistes. ꝺ
westualor⁹ ꝓceps habet. Et Iobānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū sufatēses ad cl
uēsium opes cōfugissent colonienses saxonie duces ⁊ nō paruā bohemor⁹ manū in auxiliū accepisset. Apud
monasteriū ꝺs eiusdē prouincie cuitatē ꝓter eccias quā walram⁹ theodrici frater sibi debitaz existimabat
acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vn⁹ ex primarijs⁹ bzunsuicēsib⁹ ꝺ dux copiaz fuit inter
ceptus ⁊ in ptātes coloniēsis antistitis tac⁹. Est aūt westualia regio admodū frigida negz frumēti habun⁹
dans. pane vtunt nigro. cerusia potus. vinū qō rheno vehit magno emit ꝓcio. opulēti tm̄ eo vtunt idq;
raro. populus marcialis ē ⁊ ingeniosus. de ꝙ puerbiū esse dicūt vicios⁹ ⁊ fallaces westualia facili⁹ ꝯ stul
tos gignere. Hic ꝯ theodric⁹ mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui⁹ inter viros illustres nostri
seculi nemo locū negauerit. Origo et⁹ ex familia mozsnesi apud germanos principes bonoz.atissima fuit.
Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gu
bernauit. Iobānes monasteriēsem eccīam multis annis vsq; ad extrū vite sue summa cū laude admnistra
uit. Ualrauius ⁊ traiacēsem eccias ⁊ ad monasteriensem defūcto frē nequaq; aspirauit. Cuius ad traiectā
cōcilij basiliensis fauore ⁊ ad monasteriēsem nicolai pontificis institutione vteret. Theodric⁹ ipe cū bonō
nie iuri pontificio operā daret a Iobāne. xxiij. summo pon. coloniēsem eccias obtinuit. cui iā sex ⁊ .l. annos
nō sine plebis ac nobilitatis magno fauore pfuit. ꝙ ⁊ si plurima ꝓ defensione eccie sue vario euentu bella
gessit in quis mō strennui militis. mō sortissimi ducis officiū impleuit. nunq; tm̄ domi aut sacerdotalia mi
nia aut ciuilē administrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ supra cmunē staturā eminenti. alo magno ⁊ pli-
berali. cui⁹ pallaciū illustrib⁹ sp patuit hospitib⁹. Bassia germanie ꝓuincia

Enter westuslos ac francones bassia iacet mōtana regio ꝙ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iū
git. princeps gēns lātgrauius crate nr̄a ad impiū vocat⁹. imparē se esse dixit ꝙ tante rei molē sustine-
re posset. maluitq; paruo impio parentiō sibi relicto vuliter ꝓesse. ꝯ magnū accipies dissipare. id quoq;
sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. qz lras ignoraret. Fuit tm̄ legū cultor. ꝯs sibi pario sermone expo
nī iussit. Quoties coā eo cā vcntilata ē nec vnq; comptus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformatur⁹
monasteriū qōdā sue ditionis ingredit ⁊ inultatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sum-
psisse creditus est. nam ⁊ ipe abbas qui reformationem petierat paulo post extinctus fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Francoñia ⁊ hinc succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Francī ꝙdē troiani ab origie fuerūt. ꝙ relicto Ilio duce Priami magni ꝑnti exsorore nepote p pontū euxinū ⁊ meothidas paludes in scithiā q̄uenerunt. ibiq; ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat cīm pⁿ cuncta incēsam qz troiā ꝙ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exilū ꝑfugisse. ⁊ alios ꝙdē Enea duce ⁊ alia petiuisse a quib⁹ albani ꝓdierūt. ⁊ deīn de roma qui orbis impio potiti sūt. Alij sub Anthenore p medios achiuos elapsi illincos penetrauere sin⁹ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriatici pelagus accessere vrbēq; eō didere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enee cū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti ārū est hodie ingens prās terra mariq;. Tercij vt diximus in scithiā penetrāt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq; scithārū multi romano impio subiecti essent ⁊ ipi quoq; tributa penderūt. mālerūt sectigales vsq; ad tpa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt. impator vo proposito edicto libertatē in decennū eis promisit qui alanorū serocitatē cōpescēret. allecto eo ꝑmio Sycābri arma suscepērūt alanosq; bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decennū ab impatore donati sunt ⁊ mutato nōe franci appellati. qō actiea lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repetērēt frāci ob tpas libertatē effrenes facti parere recusārūt. Prīcipes eo tpe francas fuere priam⁹ ⁊ anthenor antiqui nois ge vtut; quibus copias ducāntibus ꝓlū cū romanis cōsertū est. in quo priam⁹ ipe cū fortissimis siue gentis decidit. qui cladi supfuerūt ex scithia digressi sunt ⁊ i germaniā profecti. in ptib⁹ thuringie cōsederūt cū principib⁹ suis priami ⁊ anthenoris filijs marcomede sq; ⁊ simone. Syno sine liberis decessit. ⁊ Marcomede sili⁹ fuit sora mūd⁹ quē sibi frācij regē creauere. ⁊ hic pm⁹ inter frācos regnauit. Hunc fuit sili⁹ clodowe⁹ crinit⁹ a quo frācorū reges crinīti sunt appellati. p idē tempus gothi qui tā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes muniserūt. Burgundiones quoq; iuxta rhodanuz habitabāt. qui ⁊ ipi paulopl⁹ reges hīe ceperunt. Fran

t vo trāsmittō rhenō romanos ꝺ ea loca tenebāt fugarūt paulatiq; aucti potentia magūtiā. treueri. aggrippinā hodie coloniā sup rhenō fluuio. tornacū. cameracū. remos. suessonā. aurelianū ruasere. trayt ab aqtania vsq; ad banariā imptū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo merone⁹ successit filꝰ a q̄ fráci meroingi dicti sūt. Post meroneū hilderic⁹ regnū adept⁹. dū luxuriose viueret a suis pulsus ē: Egidio romano in eꝰ locū suffecto hilderic⁹ regno ꝓuat⁹ ad Bisinuꝫ thuringie regē ꝓfugit. cuiꝰ ꝓuge p adulteriū polluit. pꝰ octo aūt annos reuocat⁹ a gryppina inuadēs etectis inde romanis magni regni sui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio filꝰ eius Syagri⁹ in ciuitate suessona regnauit. Bisina aūt regina cū accepisset hildericū regnū recupasse relicto viro ad eū ꝓfugit a q̄ recepta t ꝓ ꝓuge habita Clodoueū ei peperit q̄ poste a regnū adept⁹ pm⁹ francoꝝ regū xpi religionē accepit. a bto remigio bapizat⁹. Illo aūt vitare caret qō plenius tradūt agryppina ab incolatu francoꝝ vocatā coloniā. nā pulsꝫ fráci gentis amāi nō intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio cesare ꝺdita t ab eꝰ cōiuge agryppina nūcupata. Fuerꝫ inter clodoueū t syagriū aliq̄ bella. postremo vict⁹ syagrius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ non⁹ a magno alarico regnabat. Repositꝰ a Clodoueo syagr⁹ atq; obtēt⁹ occidit. Romani ꝺs reliq̄ p galliā habitātes exterminātꝫ. Clodoueus alemanniā sibi subegit. Gothis ꝺs t aqtanis bellū indixit eosq; supauit. occiso alarico rege. ferē cū ad bellū ꝓgrederet si victor euaderet equū bto martino vouisse. q. xx. t centū annos añ id tps vita excesserat. victoria potit⁹ equū tradidisse eiq; centū solidis redimere voluisse. Stetisse equū immobilē donec ꝑcū duplicaret. q̄r re dixisse regē ferī. martinū bonū auxiliatorē. esse negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Glodosindā filiā regis burgūdionū q̄ cū eēt xpiana aduc ei pagano ūcta ē. magnisq; ꝑcibus virū rogabat vt bapt⁹ fieret. natosq; filios clanculū bapizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xpianū fecit ee ferē. qz cū pugnaret ꝺ suenos t pene vict⁹ esset votuꝫ vouit xpianū se futurū si ex ꝓlijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor fact⁹. fidact⁹ suenis xpiane religioni se tradidit. cuiꝰ posteri in francia vsq; ad pipinū nanū partē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo bilderico scdo p ignauiā regnū adept⁹ ē. Berōso em eo t tm monasterio retruso pipin⁹ regnū accepit. Erāt tūc in fráca maiores domus q̄ regnū gubernāt. Anno dñi septīgētesimo mortuo Bagoberto minore frācoꝝ rege filꝰ et⁹ puꝰ i tutela pipini grossi quē alij ansigisi filiū dicūt in tutela fuit t ꝓ insidias periit. Tūc griwald⁹ fili⁹ legittim⁹ pipini grossi regnū vsurpās a consanguineis Bagoberti regis defuncti capt⁹ i custodia obijt. Per idem tps galli q̄ inter seq̄nā t ligerim fluuiū habitabāt aduersus frācos bella mouere t vsq; magūtiā excurrentes eā quitatē obsedērūt. Fráci rege carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt q̄ regnū rennuens ducatū accepit gallosq; bello repssit. Prouicia vo inter ligerim t seq̄nā q̄ nunc gandina vocabatur a se carlingā vocari iussit. qō postea apō teutbonicos diu seruatū ē. Hic Carol⁹ ex alpheida nobili cōcubina pipini grossi filꝰ fuit inclit⁹ vir t bello potēs. q̄ multa sarracenoꝝ milia gladio interemit t pr fuit pipini nepos q̄ carolū magnū genuit imperatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frācorū gen⁹ cū ex sathia in germaniā venisset ibiq; diu cōsedisset germanicū effectū ē. t terrā ipam pmo habitauit a se francia appellauit. Verū cū cresceret impius ita vt fráca aucta est adeo vt tota gallia ferme t magna germanie ps a mōtibus pirenicis vsq; ad pānonie termios francia diceret. nā q̄dam frācis suberat francia vocabaf. t in duas ptes diuisa fuit. nā qō ē gallie occidētalis fráca dicebaf. qō ē germanie francia dicebaf. t in duas ptes diuisa fuit. nā qō ē gallie occidētalis fráca dicebaf. qō ē germanie francia dicebaf orietalis. Et germania q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus sermo germanicus ꝓtendit. naz q̄dam est citra rhenū teutbonicelingue ad fráca orietalē ptinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū impiū meruit qui afflictā longobardicō bello sedē apīca cōsolat⁹ ē. Carol⁹ em quis gallice potiret impio germanē tī fuit. i germania nat⁹ altusq;. Cuiꝰ sedes plerūq; i aqsgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū et⁹ t caput oīs dit. Eius posteri impiū tenētes in gallia t germania regnauerunt. Deficiēte aūt masculina linea impiū ad germanos id ē ad frācas orietales redijt. inter ꝺs ꝓmus habit⁹ ē otto. Est aūt impiū apō germanos nō eo mō vt nemo ipare possit nisi german⁹ sit q̄m eligēdi ipatorē auctas germanis tradita ē. Plerūq; german⁹ eligitur. Cā ob causaz cū vacasset impiū p obitū lodouici bosonis filij germani q̄z ea ptās germanū elegerunt t francū ex orietali fráca. Hec ꝓmisisse volum⁹ q̄m de fráconia sermo incidit. funt etenī multi q̄ frācos eos solūmō ee volūt qui circa parisi⁹ habitāt t illoꝝ datus impius ee volūt ꝺs rect⁹ frācigenas quis appellauerit Franconia vo vt nra etate recipit a meridie suenis t baiorariis iugit. ab occasu rheno. ab ortu bohemos t thuringos. septēttionē idē thuringi bassiq; excipiūt. Prouicia gladio haud ignobilis annis quē moganus vocāt. Bdolome⁹ hūc fluuiū menū appellare videf. q̄ supiores germanos ab inferioribꝰ ēndē diuidere affirmat. neqz alꝰ fluuiꝰ ē q̄ ea diuisione aptius q̄z mogan⁹ efficere possit. Et hodie q̄dē inferiores germani vsq; ad magūtiā. pcedūt. abinde supiores vocāf. Mogan⁹ vo ex mōtibꝰ bohemie oriꝰ in regiō emagūtie in rhenū eroneraf. Ob quā rē nō dubitarūt q̄ magunti ā mogūtiā a mogano fluuio dici crederēt. Perlabit idē fluuiꝰ nō paucas ciuitates. q̄z illustriores sunt Herbipolis t Fráforda. In Herbipoli nobil⁹ epi sedes ē. qui et franconū dux habef. t cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ se hz. In fráconia nobile emporiū ē i q̄ singi cū inferis germani q̄uenīt bis singulis annis. Ibi ꝺs imperator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quaz rē palā ē, impiū datū ee germanis q̄n inter eos eligit t coronat t sic temū ad culmē glie. rome ꝺs diadema suscipit. Et i franconia nobilis eccla bāberga ēpis ad amnē regnicum sita. quam fundauit heinric⁹ scōs imperator. qui accole religiose colūt t scām habet. ibi ꝺs Berēgari⁹ sepult⁹ ē q̄ regnū italie vsurpauit t ab ottone pmo capt⁹ in germaniā duct⁹. illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura t arte munita in q̄ nos aliq̄n cū epo loci prādiū fecim⁹. Albert⁹ nobilissim⁹ francoꝝ comes t ottonis saxonie ducis ex filia nepos. cū cōzadū comitē occidisset. q̄ lodouici regis fuisse filꝰ dicebaf in hāc se arcē ptulit t aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbaf. Ob quā rē ad dolos recurrim ē. Imo epūs magūtin⁹ minister sceleris inuētus ē q̄ ꝓfect⁹ ad albertū litꝰ arbitrū se dixit rogaturꝫ albertū ad impatorē in castra descenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iusturā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imperatorem morari oporteat vultus forte fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudavit albertus verba principis et in castellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad imperatorem cum eo prexit ubi mox captus est et capitali sententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satisfecisse qui semel reduxisset incolumem cui ad prandium introduxit. his reducere non pudebit. in felix albertus gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude usi unu ex captivis ab hannibale romam missis vinctum remisere. Fraus enim ut inquit maximus orator astringit ptium non solut. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autem francomia partim plana partim montosa. montes ipi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerumq arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum pducunt vinum. maxime vo apud Herbipolum. multe silue et multa venatio inest. Terra in multos partita est dominos. quos Herbipolensem ducē franconie dicant ut ante relatum est. Magūtina eccla et bābergensis plura obtinent loca. Palentinus ōs comes haud parua occupat partem. Marchiones brandeburgēses tanq burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe pterea civitates imperiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipius nomē indicat. ad baioarios vbem pertinere. nomberga em noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum civitatē fuisse. norici aūt baioarij successisse. et nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū et normbergam iacet noricū appellat. Civitas tamen in prochia bambergensi est que ad francones ptinet. Ipi normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt sed tertiū quoddā separatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Omne pegricio interlabit. in agro sterili et arenosa condita atq ob eam rem industrioso pplo. omnes em aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis divitie et magnum in germania nomen. Aptissima imperator sedes. libera vrbs et in medio ferme germanie sita. Inter bambergam et normbergam Forchem iacet famosum nineo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac provincia Fridericus marchio brandeburgen. potentissimus fuit imperatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et quoz filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus et alter fridericus. Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebat. Sed iudicio patris fridericum prulit qui sedo genitus erat et aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pro itaq q mozeref hereditatem suam inter filios divisit. Fridericum electorem istituit. neq male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe pincie pacate sunt. Justi quoq atq honesti tenax habef. Qui cum posset regnū polonie p sequi p electionem baronum recusauit ut ante diximus. ne vero heredi inuidiā faceret. Albertus vo germanus eius cū normbergensibus bellum inisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppetias miserē. Graue id et diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. nonē plia cōmissa seruntur. Ex quibus octo victor Albertus consecit. in vno tamen victus succubuit. neq de pace pcuit nisi postq exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus et pecunie contendentibus defuere. cū quoq pax ex alberti sentētia magis dicta. Hic albertus ab ipa puericia ac teneris (vt aiunt) unguiculis educatus. in armis plurimus interfuit plus q alij sui temporis duces aut videnit aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in silesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria secit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. pstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior iniit. victor e plio excessit. vltimus in expugnatione oppidoz. sepe murz primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq detrectauit. neq vnq non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium re pertus est. qui nunq equo deiectus sit. et in omnes in se currentes deiecit. Ex tornamentis nunq nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus ut est apud theutonicos duelli quedā species in quocatozes piter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq dāno affectus. cum aduersarios ipe nūq non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non in turca teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō solum militares artes et imperatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. sed nobilitas quoq generis. pro certa corporis. ac venustas et virtū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie provincia

Bauaria ad ortū estinū ac meridie ptē fracōnie p̄mat. ea quoq; plata t diues terra est. cui ad meridiē alpes uallie tūgūt. sueui ad occidentē e.⁹ solē reapūt. Australes ac bohemi orientē. Danubi⁹ mediam ferme plabit. Inter austriā t bauariā alij ysarā alij enū terminū posuere. Fuenos a bauarijs lyc⁹ disterminat amnis. Hāc olī regionē noricī tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratisponā t nurmbergā trās danubiū sita (vt añ dixim⁹) noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti sunt t vñ originē traxerint nō facile dixerī. verū cū reperiar vetustissimos codices baioriā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trabor vt boios a bois dictos. t gallicā olī fuisse gentē. Huic opinioni strabo q̄nto p̄metatorio vires adhibet ita inq̄ens. Priscis igit vt dixi tpib⁹ plurime gallor̄ gētes flumiū incolebāt de pado loquit. e quib⁹ amplissimi fuerant boi insubres. t q̄ oli cū gesatis senones romana p impetū potiti sunt vrbe. bos romani posteriorib⁹ annis fudit⁹ deletos pdiderūt. boios vo e finib⁹ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes bistro locos cum thauriscis habitarūt. bellū assidue cū dacos agētes. Cōstat igit boios in pannonā p̄sedisse. quo ex loco facile successu tpis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē q̄s strabo locū q̄ mō p̄stannēsis vocat designās paululū ab eo distare rhetos ait. ampli⁹ helueticos. p⁹ vindelicos. aūt deserta boiorū regione esse affirmat vsq; pannonios. Ob quā rē satis indicat boioariorū terrā a bois cultā fuisse. Idem strabo germanā describēs boios pri⁹ hercinā habitasse silvā asserit. t cymbros agmine facto cor unā sedes locū atq; a bois relectos fuisse. Itaq; satis psuasum esse p̄t boioariā nomē ex bois descēdere. Ager em̄ eor trans danubiū hercinā silvā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutoni co. neq; deserta regio vt strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atq; ambitiosas ciuitates habens t oppida nobilissima. quor̄ splendore nesciamus tota europa que vincere possint. Pontificales vrbes in ea q̄nq; sunt. q̄r vna metropolica ē. Saltzburgā voeāt ex flumīe saltza cui adiacet. veteres sinamā vocauere. In baioaria lodomic⁹ lodouici filius gibbo t struma deformis. Impia cōtra patrē bella sucepit. venerandū q̄s senē t auctoritate insignē. q̄ quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obsedit. ē fugis vltionē tāti sceleris petēnib⁹ pri⁹ febre grauissus occubuit. q̄r p̄is animū in suā traheret sentētiā

Ille in ptāte heinrici eiusdē familie ducē postea factū brevi tpe vitā finiuit. nec heinricū diu supuixit. Qui cū pbibuisset sbditos in anno iubileo romā petere vetūt ne pecunia pecunia exhauriret codē anno ad pces suos addux̄ ē. Pncessit et lodouic⁹ filius ex sorore alberti cesaris nat⁹ magni animi adolescēs. glie cupid⁹ t pecuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice posit⁹ edictis e suis dominijs extermiauit. Uxorē de saxonia duxit neptē friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. Quas sepe multū conat⁹ reconciliare cesari ladislaū regē nequeuit. Albert⁹ eiusdē terre ac familie pceps postq̄ pē⁹ arnestus puellā balneū custodē a b eo pdite amatā t in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in meroze pegisset. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūsuicēn. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectat⁹ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. t venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedes obtinere dixim⁹ tres archiepi fuere quoꝝ vltim⁹ sigismūdus nose du salmanis pcella desenit. cū adhuc esset ppositꝰ romanā eccliam magnifice iuuit. ē archiepūs a nicolao pon. greatus lras aplicas ābus cēsinra in australes impatoꝝ rebelles subministrabat. in eccia sua publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue ex auctoritate suspenso paces mchi imuenire putauit. ad quā cōponēdam t ipe descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superiozis populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tpe visit inter thcodzicū magūtinēn. eccie pstitꝰ t lodouicū comitē palatinū rheni crebre dissensiones fuere t sepi⁹ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atq̄ incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferret. Palatino iacob⁹ trenerēn. antistes t nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater ei⁹ cōsentientib⁹ terre optimatib⁹ arrogauit. gubernationē pncie tanq̄ dñs accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imperuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs pnicialū faceret. Rogat⁹ nicola. pon. q̄tus id gen⁹ adoptionis cōfirmauit. Recusauit frideric⁹ tm patoꝝ sepe multū redsitus. In sueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōtatū rotemburgēn. lingando p sinaꝝ obtinuit. In marchionatu badēsi pceps Jacob⁹ iustic̄ ac prudēte fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lraꝝ pericia deesse augeret. quos ex cōiuge legitima liberos sustulit ediscere lras pulit. Inter quos dimisso patrimonio cū carolo primogenito singlaris industrie iuuenī impatoris friderici sorore matrimonio collocasset plenus annis haud mutus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q̄ valles em flumis t atheis incolūt. cū sigismūdū pncipē suū in tutela Friderici cesaris extentē iā gratia diuscul⁹ ad se remitti frustra petiuissent sumpti armis pfectos prouicie q̄s cesar instituerat retinerēt. t cū videntes iussu epi cauis erant subditi in fide cesaris pseuerarēt cū exercitu eo pduere ci uitatēq̄ metu pculsam proditione ceperunt t arcē obsidione fatigatam ad tditionē cōpulere. ex impactis bus cum cesare conuenientes minori q̄ crediderant felicitate suū dñm obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani t feroces ppli. cū thuricēses ex federe qō cū eis pepigerāt testimissent. cōpato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exercēq̄bus cū thuricēses pliū congredi plumpsissent vsq̄ ad internitionē cesi sunt. tātaq̄ Suitensiū in victos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victoie epulantes congestis necatoꝝ corporibus t mensalia t sedilia ex illis apparauerint t aperiētes hostiū cadauera eruorem biberint. corda tendibus lanistauerunt.

De Alsacia alias helueria populis germanie

In alsacia cui quōdā helueria nomē sunt tūc gallici nūc germanici iuris prouicia. Cū lodouic⁹ delphinus viennēs in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēq̄ metū basiliensib⁹ intulisset. Suitēn. ex federe socie ciuitati q̄uis multa multū letissime iuuentus auxilio miserē. q̄s cū delphin⁹ appropiquare aiadnertisset medū inter basileā t Suitēn. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedib⁹ pugnaturi. xxx milia eōtra se acie cernerēt. pugnatū ē summis viriq̄ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄ vicendo fessi Suitēn. nimis audaces plumpti facinoribus penas dedere. nā paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Par⁹ tū ex Suitēsib⁹ imultus interiit. Ex quibus plures gallozū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostes per medias hastas dilapsi victam accepti vulneris experiere.

De Babaudia

Amedeus in Sabaudia dux pm⁹ eius gētis cū annis ferme. xl. p⁹ pris obitū pulcie gubernatula tenuisset t admirādus aucto paterno imperio. porta vndiq̄ pace formidādusq̄ cumulat⁹ opib⁹ sapia vtamis ppūs ac pncipib⁹ videret. ac temū relictis pncipat⁹ glie falcab⁹ in heremū se recepisset t sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate emā. puectis mōd t pōpis ei⁹ renūciasset. Ad extremū summi pōtificatus honorē ex basilien. pgregatiōe sibi delatū in eccie diuisiōe sūpis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā pmissam nutriuerat. ducatū pmogenito suo tradidit. eccīasticas cerimonias t ordi mozem repete didicit. sūpatusq̄ magna nobiliū caterua t illustri comitatu circūdatus basileā prexit. vbi ab his q̄ generale. pcliū facere arbitrabant. in maxia ppli multitudie q̄ vndiq̄ ad spectaculū tante rei pfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennay comitē solennib⁹ pro more sacruaris tāq̄ romane pful eccie coronat ē. Celebrauit sepe diuina. bñdixit plebibus. officia curie ordinauit. cardinales dignitas t auctoritate pstantes assumpsit. Fuerūt et cū rege francie carolo. cū alphōso rege aragō-

tum (qui tñ hostis Eugenij ppe fuit) cū philippo duce mediolani cēs plurib⁹ aliis de recipienda auctoritate tractar⁹. qui oēs incassum abierē. Fuit t fridericꝰ imperator apō eū in basilea sed ciā nocte intēpesta abijt. reuertitq; ci tanq; vicario ihesu xpi subdit⁹ eⁱ tantū t suis cēs populi t basilienses t argentinēses t qui alberto parebant bauarie duci pbuerunt. Fuit eū magna spes obtinēde germanie cū sex pncipes electores in eas sententiam fedus iussent vt nisi eugenius postulatis coz annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Ex cū illoz consilia fridericꝰ puertisset t qui sū noie synodi basilee pegebāt abire iussisset desperato meliori successu interuenīte p legatos suos carolo frācie rege eccie pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliat⁹ relicto nōie pape cardinalat⁹ honorē rennuit. i q̄ paulo postea ñ sine boni viri opinōe decessit. Felix pncipes t nimū felix si semū suū eccliastici titulis ū fedasset. Hō lomen⁹ qui eius quōdā t primꝰ t dilectissimꝰ cōsiliozꝝ pnceps fuerat. ingētesq; opes apō eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis rens factus mortis sententiā tulit t in lacū lemanū circa gebennā pcipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde nomi ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit. cui⁹ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispan⁹ morib⁹ t doctrina illustris. q̄ cū summos theologie pceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardinalatus eminentiā accepat t deindeuotioni consentiens a nicolao pon. max. cardinalatus demisso titulo cesariensi eccie pfectus fuerat. in alaffimis reconditus montibus quo monasteriolo ptentus. Vocatis ex hispania legis arabice mgris libris quē vocant alchoranū t in quo maometis pscudo prophete. nō tā misteria q̄ delitamenta continent in nostrā linguā de nouo conuertit. t mendacia eius veris ac viuis rōnibus t argumentis explosit. ¶ In Brelato ad sepulchrū lodouici cardinalis scte ceclie eius vrbi epō quē basilee in consciu patrū plidente vidimus magna mirazilozꝝ opinio orta ē t inualidoz frequens cōcursus spe sanitatis factus Johannes comes armeniaci incesto sororis amoze pculsus nuptias eius temptare conatus baud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis ejiceret.

Additio

Promisit pius eneas multaz rerum noticiā illustrissimꝰ in exordio hui⁹ opis se in incē ponere res europeas. Cuiz ditimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluere nitiz ipius germanie superioris t inferioris florē omisit. Nihil eñ de sucuoz antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq; cesar in suis ōmētarijs in re bellica mūris extollit laudib⁹. quoz terra hodie multis ecclesijs pontificalib⁹ celebratissimisq; vrbibus ē referta. multi in ea amnes claríssimi. lucus. nectarus. argos. fonteisq; danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq; pplo exuberans. Omisit itē vtraisq; rippas rheni a sonib⁹ suis vsq; ad coloniā agrippinā versus rippas inferiores oī ex parte vtriuiq; habitatas. maximis pontificalū vrbium imperialiūq; t principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū t multoꝝ fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta pene riuteranea. germania etiā inferior t totus pene occidentalis septentrio thenēsi vino se reficiat. ¶ Pontificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martiri q̄ in ei concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūta. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antenuralibus. ptuis. fossatis. propugnaculis supbe. pplus bāniss⁹ ptum sua vberi terra. prim negociationibus. Nobilitas vo venationib⁹ intenta. vi delitijs t voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt vo eā alemanie ptem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie pozte dicti. cuius fontes in montibus alpiū glareosis lacuz turicensem influunt. in rhenūq; exonerant. Terra hec non solum limago ymmo aliis celebratissimis fluijs vt russa. aro irrigat. Oppidis castellisq; fortissimis exuberans. quaz berna. lucerna. burgum. solitor pcipuas credimus. bellicosissimꝰ popul⁹ quem hodie ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Brevitq; suū impiū mirum in modū dilatauit. Omisit item flandriā. brabantiā. brabāciā terras diuiciaz negociationūq; celebritate p spicuas. In quib⁹ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoz impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ppter vicinū ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superiora inferioraq; germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq; que amin⁹ fuerit oblectant legenda cōmitto.

In regno ipo francie qō etate nr̄a Joānā ỹgo lotho⁹igieñ. diuinit⁹ vt credit⁹ admonitaviritib⁹ idumēt⁹ t armis sdicta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manib⁹ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pugnās eripuit. Cū iā philipp⁹ burgūdie dux pūe nec in tria remissa relictus anglis ad francos descisset ingētes inter carolū regē t filiū ei⁹ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atz inimicicie sucreuerūt. Carolus andagouensis eo tpe delphini auūcul⁹ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoꝝ princeps t frater eius spurius andagouensem gubernano nē egris ais intuerent. delphino vt a pē discederet suaserūt. sic ēt fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reiceret regnūqꝫ qō in ei⁹ manib⁹ passim ire videbat melioꝝ cōsilio regeret. Quib⁹ putot⁹ delphin⁹ insalutato pē ad nuternēses decessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconius durit. t expugnans nō magno negocio plerisqꝫ munitionibus ducē in tedin onē accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ciuitates mitierūt delphinū aduersus pīs imperiū tueri nō auderent cūct a se abiret rogauerunt. ille in borbonū se recepit. nec diu post metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nā is paruo post tpe capt⁹ in pfluentē demersus. violati paterni muris in filiū penas dedit. Interfecta deinde nō lōga tpis mora renatus e regno sicilie ppulsatus filiā suā henrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte srācoꝝ rege q̄ ex eo pinguio iduetas belli sibi ac regno salutares cū anglici plurīū annoꝝ obtinuit. Quib⁹ cōclusis secu⁹ iā domi rex vt franciā multarib⁹ spoliis atz incendiis diu agitatā tādē pacificaret descere. Delphinū cū magna pte copiaꝝ in heluecios. i. suitēses t basileēses qō supra ē relatū dimisit. ipe cū reliq exercitu in lothoꝝigios pfect⁹ metēses tullēsemqꝫ agrū vexant. oppidūqꝫ nō pui momēti quod spinale vocant dedentib⁹ oppidanis ab eccia metensi abstulit. Exinde francicus aragonēsis capto furtim oppido toforsi quod in normannia situm in potestate ducis britannie fuit. duoꝝ potentissimoꝝ frācie atz anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vtro citroꝝ legationib⁹ contenditur. Flotheus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas seno oneratas in quo milites armati lateret per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere mbet atz in medio pōtis portegz arcis subsistere. ipegz in sidijs cū cohortib⁹ signū expectaut. q̄ recepto cū milites c seuo dilapsi portā inuasissent trucidat⁹ custodib⁹ tādiu locū tenuere donec Flotbet⁹ adiuuis. z pōtē z arcē in ptātē recepit. cui⁹ rei pcepto nūcio z rex ipe p eū dē pōtē in normāniā copias traiecit et ex alia pte Fracisc⁹ britānie pnceps exercitū duxit. Dux somereti eā prouiciā pro rege anglie cū impio tenebat. q̄ postq̄ tāt belli molē in se verti ognouit. Talbote copiar⁹ ducē fama clar⁹ in reb⁹ gestis insignem rothomagi apō se eē iussit sperās ei⁹ cōsilio z armis ciuitatē ei⁹ nut.re. alios aduerterat in fidē pnere. ꝗ frustra ei⁹ consiliū fuit. nā rothomagēses postq̄ regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac sortu nay sibi pacti salutē exercitū intra vrbē recipez impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudat⁹ et vtilū cū pfidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbot⁹ cū duce suisq̄ oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis exederēt. Dux ac Talbot⁹ mi suis liberi essent. ꝗ cū pfecti oppidoz nō parerēt dux somersetti dimissis in arce talboto z duob⁹ pūignis suis clā recessit in angliā. arx postea dedita ē z pūigni ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbot⁹ vo cū esset clara apō oēs fama quā nō malis actib⁹ ꝗ roboze corpis z ingenij dexteritate in apto marte q̄sumsit. data fide qō aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno subtilei indulgētie cā romā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄situr⁹. ei⁹ promissi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illō pstat talbotū cū in angliā rediisset tāgz rex francie evicta oi normānia burdegalem q̄z armis subegisset a rege suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum z burdegalē recepisse z alia pleraq̄ castella q̄ abiperio anglicano testinerāt ptim vi expugnasse ptim dedītōe voluntaria recepisse. id vbi rex francie resciuisset cuestigio duos exercit⁹ istruxit q̄z alter⁹ (cui⁹ pfect⁹ erat gener⁹ sui⁹ comes clarimōtis ac ducis Borbonij filius) cū .xv. milib⁹ pugnatoz in q̄s totꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itin ere cōtendere iussit. Alterū quē ipe ductauit ex purpuratis suis conscripsit. quib⁹ z comes de scampis annumerat⁹ ē. quē electi iuuenes. d. ccc. eqtes ex britānia seqbant⁹. iussit z hūc exercitū retento apud se comite rex pire. q̄ cū septem(vt aūt) leucis a burdegala cōstituissent puū q̄dā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā z ea castellū ipm occupata ac fugitatoz pfidio munita. Talbot⁹ vo postq̄ sibi cū duob⁹ exercitib⁹ pugnādū ee intellexit. eñ pus aggrediendū cēsuit quē minoꝝ negocio supari posse cōsidebat. Egressus igit⁹ cuz robore sui exercitus tā vesp̄i ad turri quā dixim⁹ occupatā puenit. q̄ primo impetu expugnata fugitatios oēs ibi captos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane pfect⁹ cū acceptis regiū exercitu fugā pare. verit⁹ tāgz sibi e manibus pāda elaberet iussis alijs secū cū q̄ngētis galeatis militib⁹. d. ccc. sagittarijs xpere in hostes aduolās tumultuartū plū inijt. Cōsiliauerāt aliq̄diu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝗ pudore ppinq̄ regis expiri belli fortuna decreuerāt. Erāt eis .ccc. circiter tormēta enea q̄ currib⁹ aduexerāt ea pte p quā talbot⁹ vēturꝰ erat oppo fuerūt. multas pterea machinas hinc atz inde collocauerūt qb⁹ ignari hostes cōfici posset. vt ergo furēs talbot⁹ miles itinere qō vnū patebat in castra hostiū nescius machinaz pcurrit. dato tormētis igne pmo cōgressu .ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbot⁹ aladuertit sibi um q̄ se seqbat⁹ vt abiret z ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū fili⁹ diceret nō eē sibi ex eo plio fugiendū in q̄ pr̄ pliatur⁹ eēt. Ego inq̄t fili multis reb⁹ clarissime gestis nec mori sine gl̄ia nec fugere sine dedecore possiuz. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors clar⁹ facies. sed cū filiū pl⁹ pietas q̄z cū cōmonitio pūa moueret cohortatis socijs vt forti aio pugnā reintegrarēt. resistutiōe suoz facta in hostes. q̄ nūq̄ munitiones castroz exire pūmpserāt audacib⁹ inuect⁹ ais haud grā illoz strage edidit. sed cū hostes gti loco. pti tormētis ac numero militū superiores essent z tā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. celsis ex maiori pte suis. z ipe tandē cū duob⁹ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato z vno genero pcūbens ccidit. Hic p⁹ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exit⁹ fuit. quē britonū potissimū constātia z audacia prostraunt. Burdegala item in ptāte regis facta ē britānie ducē ei⁹ germanū q̄ nūc rex potit cū diu sobole carui⁹set votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alterū mioz. alterū pādicatoz religioni cōsecratz. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi nat⁹ ē fracisc⁹ appellauit. scōm dominicū. Nat⁹ ē ei et terci⁹ filius quē in anglia nutriēdū misit. Is eū mortuo pre in britāmā fracisco regnāte rediss ab eo capt⁹ z in carcere necat⁹ ē fame. z cū neq; traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtent⁹ regnū sibi debitū occupasse sed aiam q̄z sibi nepharius auferret. franciscū cozam diuino iudicio de parricidio in suz infra annū actasse. ob quā rē cū infra pūctū tps fracisc⁹ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa gallor natio correctū cū diuina cēsura vulto creditū ē. Dominic⁹ ei successit. q̄ cū boc anno sine liberis decessisset Arturū francoz milite pricipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄z armis grauem. Carolus dux aurelianē sis q̄ magno quōdā pūio ab anglicis capt⁹ fuerat tā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo mana me diolanēsi ducat⁹ tā q̄z ex successione debiti sese vtulis oznauit. In flandria gaudauen. aduersus philippum burgūdie ducē rebellātē plurib⁹ pliis vicit. Ad extremū supra. xx. milib⁹ cinū vna pugna amissis. confessi errorē philippo man⁹ dedere legesq; victoris acceperūt. Idē philipp⁹ z oppidū luceburgen. maximū ac munitissimū. qō in saxonū ptātē dons nolse venerat nō sine indignatiōe latini regis armis accepit. Belphus wienēsis cū mulierē quādā nolse agnetā forma pstantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū incurrit. Cuius nuisq; alibi se tutū arbitr⁹ arcē ad florētes philippi opes cōfugies. vt primū cōueit miserere mei cōsanguineo inq̄t q̄ sine terra sum fili⁹ regis. ad quē philipp⁹. Tu terra mihi ē cauc ne te sine terra dixeris. nā q̄ mihi prouicie pareāt eedē tue sunt. nec tibi min⁹ q̄z mihi obediant. Volo post hec z brabancie oppida florētissima z ambitiosas flandrie ciuitates oñdit dñm cū z principē in conspectu suo appellari iubes. Tē cū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neq; em plus q̄z .xxx. milibus passuū id mare latū ē quod flandriā z angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago Anglie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄z brevissime mutatio nes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britānia veteres vocauere. Rex henric⁹ solitudis ac ocij cupidus alieno magis q̄z suo iudicio regnū gubernauit. potēs apō cū in primis audit⁹ dux soffulci fuit. q̄ leges p suo arbitratu et pplis z pcipib⁹ dixit. ꝟ cū res anglica apud frācos minui cepisset z tā impiū gallicū in pristinā gl̄iam emergeret. dux eboracēsis coacī nō pauis copijs nec pauci stipat⁹ baronib⁹ lundonias venit regi pfiliū mutaturꝰ atq; vt ipe dicebat regi z regni saluti cōsuluturus. nō expectauit eꝰ aduētū soffulci ꝟ nactū rapti correpto p themisiā fluniū saluti fue fuga cōsulere adortus ē. ꝟ festinatā q̄s mortē fugiat. missi q̄ eū cōprehēderēt p cōpēdia itineꝛ cursuꝫ eꝰ ꝓuenere. apinq; mox interemptū in proza nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux q̄s somerseti q̄ pdita normānia in anglicā remeauerat potēsq; apō regē credebat. in carcerē cōiecaꝰ ē. nobiles viri cōplures necati. nec sacerdotio pdit⁹ parsuꝫ ē. Inter q̄s z amicꝰ nr̄ adā molynes secreti regi signaculi custos z lr̄aꝝ cultor amisso capite trucat⁹ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū redisset somerseti principeps e carcere missus pmittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res supnc sibi cladis cā fuit. Irritat⁹ eñ ob eā cās priceps eboracēsis cū maioꝛib⁹ copijs q̄s pꝛ⁹ lūdonias ꝛperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerseti extimisset putās illū aut ꝟbor lenocinio placare aut regie maiestat⁹ auctoritate deterrere. nihil pfecit. Eboꝛcē sis ecꝛ cū esset lōge potēcioꝛ iusso rege vt in partē se recideret in somersetū ducē ac eꝰ equitatū irrupit eumq; mox captū trucato capite interfecit.

De Scocia

Scocia eꝰ insule in quo ē anglia supīma portio ē in aq̄lonē vsq; flumīb⁹ haud magnis z mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos bruualis tpe fuim⁹ cū sol paulo ampli⁹ q̄s tris horis terrā illūstraret. Jacob⁹ co tpe regnabat q̄drat⁹ z multo abdomine grauis. q̄ cū olī in anglia capt⁹. xi. annis in custodia fuisset. ac dimissus tādē suscepta exāglic cōiuge domū reuersus plures regulos gladio peussitt. z tpe tādē a suis domesticis interfect⁹ ē. Inter q̄s vlnōe pacta filꝰ eꝰ regnū suscepit. Audueram⁹ nos olī arboꝛē cē in scocia q̄ supra ripā flumīs enata fructꝰ pduceret anetaꝝ formā hītes z eos q̄dē cū maturitati proximi esset sponte sua decidere. alios in terrā. alia in aquā. z in terra decectos putrescere. in aquā vo dimersos mox aiatos enatare sub aq̄s z in aera plumis pēnisq; euectigio euolare. De q̄ re cū autōi⁹ inuestigarem⁹ didicim⁹ miracula sp remotꝰ fugere famosamq; arboꝛē nō in scocia ꝟ apō olchades insulas inuenīri. Illō tñ nobis in scocia miraculū ꝓsentatū ē. nā pauper pene nudos ad eccl̄as mendicantes accepti lapidibus elemosine gr̄a datis letos abijsse conspeximus. Jā genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia pditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que quo a britannia dissuncta freto. partiꝫ libera. scotorum amicitia societateq; gaudet. partim anglicano paret imperio. Ds q̄n nihil dignū memoꝛia per hoc tempus de q̄uo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hiſpania regio latiſſima terra optis ꝓpanda viris. armis potẽs. hec cuo nr̃o in ãqꝫ reges diuiſa ẽ. pr̃
mũ ac maximũ caſtelle regẽ appellãt. ꝑximũ ci aragonũ. Tercio loco portuſgalleſes. Quarto nauerre
Quito regnũ granate qõ ab euãgelio xpi alienũ ẽ de ritu machometi. Vltimũ ponũt in caſtella ꝓnobili acla
te dñanti regno. cui⁹ reges gothoꝝ ſanguine creti nũq̃ gen⁹ variãt. Aluar⁹ de luna natione aragoncñ. no-
bili genere cuius extra mr̃imõnũ nat⁹ cũ oli iobãni regi adeo inſinuaſſet vt vn⁹ oĩm regni regalꝫ potẽs vi
deret. iobãnẽqꝫ nauerrẽ regẽ ⁊ henricũ migr̃m militie ſcti Jacobi potẽtia ſua oppꝛimere ac regnũ guberna
re con at⁹ armis deturbaſſet. Poſtea tñ aduerſante ſibi regina redcũtib⁹ illis ⁊ regẽ in ptãtẽ ſuã recipiẽtib⁹
e curia pulſus. in poſſeſſionib⁹ ſuis aliq̃diu pmanſ⁹ vixit. Felix ſi ꝓceſſo frui ocio noſſet. ſ nulla ẽ regno re
tectis ꝺes. Dũ ergo ſublimẽ locũ (de q̃ rurſus maiori cũ rmina ꝓcipit: ref⁹) vẽdicare conat regi clã ſuader vi
p ſpeciẽ venationis in ſalt⁹ ſibi ꝓpinquores egrediat̃ ſe cũ potẽti manu futurũ obuiã. nec dubiũ q̃n regni op
timates libertatẽ regi afferant. nõ fiut difficilis ꝑſuaſio. rex cũ paucis egreſſus paꝛ cuſtodit⁹. nã aluari tam
pene nomẽ extictũ erat vbi ad inſidiaꝝ puenit locũ mox clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultans multes
libeꝝ regẽ ſaluare dixit cũq⁹ ſecũ abduxit. Quare vulgata ꝓfectum mira mmutatio regni facta ẽ ⁊ itez ad al
uaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu p⁹ cũ ciuẽ iobãne atq̃ henrico atroꝝ pñũ ꝺiuiſſim ẽ in quo plurcs
vtriq⁹ ceciderc. victoria penes aluaꝝ fuit. Henric⁹ nõ multis p⁹ dieb⁹ ex vulnere man⁹ qõ in ea pugna ac
ceꝑat mortẽ obiit. Mgr̃atũ ei⁹ aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq̃diu poſtea regẽ pr̃ ⁊ regni moderatoꝛ ẽ habit⁹. ad ex-
tremũ tñ potẽtũ inuidia ſuccubuit. nã cũ nobilẽ quẽpiã tuſſiu regis ingratia ſibi q̃dã renunciãtẽ e ſenectra ſue
dom⁹ ꝑcipitari uſſiſſet mox capt⁹ ⁊ in medio foꝛo capitali ſnia dãnat⁹ nõ tñ iguau⁹ occubuit. ſ innumeratis
ſuis in regẽ regnũq⁹ meritis. nõ lacrimas aut ciulã ſ alacri vultu ⁊ q̃ſi ad epulas inuitat⁹ ceruice gladio ꝑ
buit. vir alti ſpũs nõ mu⁹ domi q̃ belli clar⁹ ⁊ cui ſp magꝝ in mẽte ſederunt. Johãnes deũ aliquot annos q̃
ſe regnũ adminſtrauit. quo vita functo filꝰ ei⁹ henricꝰ regnũ accepit. adoleſcẽs alio plen⁹ ⁊ recti cupid⁹. q̃ re
licta priori ꝓuincialtera ex portugalia duxit imꝑatricis ſororẽ ⁊ in regnũ granate cũ exercitu ꝑſci⁹ magnã
hoſtilis terre ptẽ diripuit atq̃ perimit. Johãnes cardinalis hoſtienſis ſumma vir integritate ⁊ ſcia iuris ecclaſt
cui iuuenis in dictãdis epiſtis ſermonũ ſcmo ꝓfect⁹ in eo regno. vñ illi origo erat alam duo reddidit. In regno
nauarie ⁊ ſ.li⁹ in patrẽ ⁊ pr̃ in ſilũ arma ſuſcepit. ſilulq̃ tãdẽ regno pulſus ad alfonſum patrũ aragonũ ſi-
cilieq⁹ regẽ (pagrat⁹ pn⁹ gallia) ꝑfugit. Nũc lodouic⁹ mõteſic mgr̃ ⁊ iohãnes diſcretannis vin ꝑſtabiles ab
Alfonſo miſſi recõciliari pr̃ filiũ ſtudẽt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoꝛoꝛ ⁊ cõiux abſente viro multas ãmis ara
gonũ ⁊ valẽtie regnis tot potẽtib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobiliſſimis ꝓcipib⁹ iura dixit caſta ⁊ ſcta mulier ⁊ digna
que plẽ pepiſſet alfonſo. Anno aũt ab incarnatiõe dñi. 1 4 9 1. totũ regnũ betice qõ bodie granata ꝑoatat
vict⁹ barbaris regeꝝ coꝛ capto. ciuitate qꝫ granata populoſiſſima armis fameqꝫ duriſſimaqꝫ obſeſſiõe ob
tenta. a xpianis crucem dñi adorantibus pacifice hodie poſſidet.

In portugalia petrus agnomine infans. sic em filij regis anteq̃ regnant appellant. magni nominis pri ceps qui totam ferme europam peragrauerat siue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto rio nomie aliq̃diu summa cum laude administrasset nec minore side alphonso ex sratre nepoti simul t genero suo restituisset. tandē subrotis vtrimq; dissentionibus cum odio crescente ad ꝓlium ventum esset sagitta in incertū missa transfixus interijt. vir magnor operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia singulari ꝑditus neq; eū vnq; regius portugalia sanguis tertiatus est. post hec regnum quie te tenuit. cui cū obijsset dilectissima vxor. eademq; sozor patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem t xp̃iane religioni fructū pariat. Qua propter inuitatis regni procerib⁹ suscepto publice crucis signo classem in turchos t expeditionem ꝓmisit Annis vo sequentibus henricus infans videns regni portigalie fines pauris limitib⁹ contineri cupiēs re gnū ꝗpliare occeanū hispanicū sumis viribꝫ igredit suasu t doctrina cosmographor sit⁹ terre t mar noscē dū. inuētisq; multis t varijs insulis ab horb⁹ nūq; habitat. Inter ceteras ꝑclarā insulā nō sine suor leticia adnauigat. nō tamen hominib⁹ habitatā sed sonubus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē dus homib⁹ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā imisit. Inter tā ceteros fruct⁹ aptissima ē ad pere grādū zuccar. qō tanto senore ibi nūc cōficit vt vniuersa europa zuccaro pl⁹ solito habūdet. nomē insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit ⁊ alias insulas ꝯplures ꝙs habitari baptizariq̄ noibus fecit vt insulā sci Georgij fayal de pico ꝙrū vnā boibus alimanis ex flandria habitandā concessit. feracē tritici. Annis vo posterioribus vt anno dñi. 1483. iohānes scōs portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oibus ad victū necessarijs instruxit easq̄ vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ⁊ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga suprioris germanie de bona bohemorū familia natū. boiem inq̄ in cognoscendo situ terre peritissimū marisq̄ pacientissimū. Quiq̄ pholomei lōgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq̄ nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale siluanes nō longe euagantes supato circulo eq̄noctiali in alterū orbem exceptī sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ⁊ dextrā proiciebat. Aperuere igit̄ sua industria aliū orbem hactenꝰ nobis incognitū ⁊ multis annis a nullis q̄uis nibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā plurib⁹ ob caliditatē aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pigranā paradisi. multaq̄ alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄titas flandriā versus vehit. ⁊ licet nō sit adeo rugosum vt orientale tū acumen formā ⁊ oia vtrorū pigꝰ p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tediū agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄tū ꝓposit̄ nostri fuit septēnione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū ea referende occurrāt. ab ea nimirū orbe incipiendū esse arbitror cuius crebrimas mutationes ⁊ oriens simul ⁊ occidens admiraf. Ea est genua liguriū dña ac regina q̄ cimbribus agitata diu secordijs memoria nra imperiū maris amisit. In ea cū exulso philippo maria mediolanensiū duce eius ꝓtore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq̄ paulopost sublata libertate exactis Guardus Guardeꝰ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ⁊ ipe olim an philippi dominū ducali honore functꝰ fuerat. Cū hō grādeꝰ ad gubernationē inutilis videret

vir septem diebus permissus ē thoma ei⁹ honorem sumpciente quē cum ꝗnor gubernasset annis germanus cuis baptista ad. xvj. creator horas regno expulit. Mā thomas resumptis vīb⁹ pfectum fratrem palano deturbauit. tres annos postea. t nō nullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fuseo iterꝝ ciuitas libertatē asserit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administraturos qui thomā frigosum in carcerē iecerūt. cū iam ter pīe sue ducē gessisset. Dorꝝ princeps fuere iohānes anthonius quē prenominauim⁹ miles equestris ordinis. t raphael adornus iuris interpres. ℌ hec quoꝝ pancozū mensū libertas fuit cū raphaeli nō tam capitaneī ꝗꝫ ducis nomē placerez. Is cīm gētilibus ac spīnularū primoꝝb⁹ in suā sentētiā tractis. collegas suos magistratu abdicauit. ducalesꝝ fasces assumpsit. ꝗbus paulo supra duos ānos ēysus a barnaba gētili t patruele suo a republica electus. Barnaba vō nō dum mense toto principatu potitū. Janus frigosi⁹ iohāne anthonia fusco t aurramis fauēnbus regno pepulit. Qui paulo post authonio p suscepto bīficio necem pauit interposito Johāne philippo ei⁹ gentili q̄ cū peraueret qui t castella defuncti cōdonauit. Jano vō cum rexisset annis paulo amplius duob⁹ in magistram fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmine deiectus est. Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi t corpis. Sed t optimanbus ciuitatis t omni ferme nobilitati odio habit⁹. qui t gētilem t patruelē suū nicolaū frigosum. honestis morib⁹ preditū. t philosophie studij insignē ob suspitiōem affectan dominij vocatū a se t pallacij pīs genitorib⁹ interemit. Hunc ēn regnasset annis ꝗnor. tam sue ꝗꝫ aliaꝝ nobilū familiarū princeps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo quē ipe antea depositerat in ei⁹ locū suffecto. qui cū se pax gratum magnanbus ee intellexisset. eūdem petrū quē regno deturbauerat in auxilū accersiuit. ille terra post exilū die reuersus. t patruelē ducam amouit. t omes aduersarios vrbe pepulit. Quoꝝ pcipes ad florentes alphonsi aragonū t sicilie regis opes cōuersi magnā t formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ tam ferme duob⁹ annis terra mariq̄ gerram opprimerent. ventum ē sepe ad menia ciuitatis t aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno ciligno dato. t in ipo portu pro meniibus vrbis vndiq̄ pugnatef. Jngressi sunt aroganeses ducesq̄ multites. ad magnā vrbis ptem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto eum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. t in aroganēses dilapsus. ingēte edita strage vrbem tam pene raptā recuperauit. actum tū de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunisent. ne reduci supne potuisset. t aditū sequentib⁹ naualibus soeijs patentē reinuissent. Hūc ambe partes q̄si ex integro ad bellū se parant. Quis fama est. petrū animo fractum. galloz opes implorare eozū regi pīe sue principatū quē retinere nō pōt pecunia venditur. Apud insubres vrbeq̄ toto famosaz orbe mediolanū philippus maria dux genius qui genitā ditionis sue ānda sbegerat. anteda subaudie ducis filiā mīmonio sibi iunxerat alphonsium potentissimū regē cū duob⁹ fratribus. altero rege nauarie. altero in litte competente magno. multisq̄ regulis nauali prelio captū victum a tamuensibus t sibi a iacobo spinola tamuensiū tunc pfecto oblatum t ad se vsq̄ deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati dimiserat. Bigilmundū celarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ptēpserat bononiā forliuiū ymolā e manib⁹ tyrannoz armis ereptā sacro sancte ro. eccie restituerat atrocem sutensiū gentem bello domuerat. De florentinis ac venetis per suos duces sepius mūphauerat totaq̄ quōdaz ytaliā memefecerat iam recedente fortuna perdita genua nicolao piccinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale maius iuxta flumē padum duce michaeleto cōtimola ab hostib⁹ prelio fuso. t castris exuto. magno numero eū tum pedituq̄ capta. eo deduct⁹ erat. vt nō mō venetis. ℌ oibus per eraturū pplis ac principib⁹ cōtemptui esset. Et venetī quidē abduta flumine trāmisso. in agro mediolanensi castra metati. tīn ei terrozes incussere. vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄sunt vltra t citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atq̄ hostibus insultātem oīes honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab oīmbus tanq̄ odio dignus reliet ē. vnus tū oīm alphonsius accepti bīficij memor ad opem ferendā sese accinxit Sed dum seruus iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis capitis incidit. Deinde ex ipa arce hostium armoū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul t languore mortē obijt. ipo alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. t in iuuētute macer. in senio pinguissim⁹ deformi facie ac terribili. instabilib⁹ ac pregrādibus oculis. ingenio pueri t callido. in largitiōe pfusus. in pcendo facilis. in deliberando difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corpis ac mūdicierū oīscz lenocinij negligens. venādi cupidus equoruz studiosus. ceterū quietis impatiēs. atq̄ imperitandi auidus. in pace bellum. in bello pacem ꝗsunt. simulādi atq̄ dissimulandi egregius artifex in multes ꝗn ennes indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribus facile credidit in suspitiones adeo pronus vt sepe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis iudutos vestib⁹ egre te seuentre permisit. Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina murū immodū expauit. tabifica lue pecudes ex vrbibus migrare in agros iussit corpaq̄ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolanū populum multis annis intactū quodāmō ab ea peste fuauit. Hinc cū vita decessisset. funus nec tanto principe dignū nec suis maioribus dictum ē. nec sepulcri decus addit⁹. Populus cognita ducis morte libertatē sese. pdam iuit. xij. viros electis. qui rempublicā administrarent. Castrum porte iouis instar excellentissime regie ea ptum ac diruum est. t testamētum philippi dilamatū ad domiciliū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄ colorat⁹ vterētur titulis ꝗnor tū fuere. Fridericus imperator deuolutū ad se principatū philippo. sine liberis legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsius testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelianēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus pforcias vicecomes conjugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē pīs suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōes oīm in senatu mediolensi. quoꝝ aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati Jvenetos auxiliū

insinuare se pplo. atq; ide paulatim vendicare dnium sitagebat. ¶ Bz ciuitati q̄ tam libertate gaudebat. t sperādi cupiditate. demortui principis mlitū ordinio placuit. q̄ iugū q̄ts pacto sapita ci uium videret inferre. Obtulit tñ impatori census q̄tannis aureū poculuz. si libera suis legibus dimittere tur. Bilanebak in terra vndiq; philippi hereditas. venetī placentiā cremam landā occupauere. t milta pterea nfora oppida. dux subaudie ludouic' valētiā t cōfluentiā imasit. aftenses ad duce aurelianēsem ca roluz defecere. qui suscepta rege fraie nō parus auxilijs alexandrinoz agros vexare ceperunt. Papien ses intestinis agitati discordijs. diu anceps fuere. quib' potissimus se ingerēt. Monarīenses comani. alexandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impius sbiere parmenses i societate quodāmō recepti sunt. Franciscus Bforcia p idē tps in piceno agebat. Quis maioze ppinquae eius ptem tam amissis cū philippus nō multo ante obijt moreret sibi p cōes amicos recolligata vt ad se rediret in venetos pugnatur' accersiuerat rogato alfonso rege vc. lxx. milia aurī numū suo nole nūeraret. quo facto iā pactus atz instructis copijs uti neri se accinxerat. cuz mors philippi enūciata. cū qui longo tpe. ad mediolanēses opes inbyasset. magis ac magis pperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū ingressus est mediolanēses incerti. quo mens ei inclinaret. ne vl p ipm vl pinuetus veneti sua cepta obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non puis stipendijs cōduxere morq; duce sui exercitus factus vt placētiā oibus copijs obdsideret impauerūt ipe dicto parens dū ad placentiā i obsidione sedet papienses qui tam mediolanēse impiū tanq; fastidiosum t insoles detractarant. sese sibi tradentes accepit q̄ res mediolanēsiū alios haud mediocriter pturbauit. qui p uentionis ibidem fraīscō dicebāt nullaz ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Fraīscus vō nō se occupasse. ¶ dedentē t vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū eius potentiā vererent dissimulandū potius statuere. Ille ptimata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare ad ossus vrbem. Quis magna t forti militū manu munitā armis tñ expugnauit t diripuit. Mediolanense regimen p id tps penes nobiles fuit. t apud eos qui philippi quondā pfiliū direxere. ita res prospere sapientū ducta cedebāt. t tam nō parua galloz manus nā creater tria milia equituz delecti roboris q̄ alpes transierat apud alexandriā pfligata delectaq; fuerat. Et venetī apud caraginum magno ēlio supati. oēs pne copias amiserāt t landa ab eoz imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Bforcia ad ifestandus barrenses missus. siue qō pncipatū mediolanenses. cuius opioem iā pridē finxerat. alio mō assequi nō posse sperabat. sine q̄ mediolanēses cū venetis amicicia societateq; clam se grētes. Ne solus vtriusq; ppli pda relinqret. Quemendos cēsuit. prior cuz venetī fedus inijt. i quo cuz milta hīc atz inde promissa essent. illud inter ceteras cōuenit vt ad vrbes mediolani ditionēq; eius obtinendā francisco cū copijs pficiscenti senatus venetus in peccuniis t armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem ductū. Pulsabant eo tpe apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouico de werme. ac nōnullas alias francisci copias apud modoeciā fudissent. tandē relicti mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiaz suaz iacobo picenino vxorē despōdit carolus vo gonzaga haud ignor'. copiarū ductor. qui paulo ante a mediolanensibus deficiens ad fraīscū venerat. positq; debitos eosdē mediolanenses t sine vllo duce relictos adiuvertit. item ad mediolanenses relicto fraīsco trāsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene giganthea. viribus vo q̄ magnitudini rīderent dicendi copia clarus litis greci ac latinus istructus ē alio inconstantiū. t ingenio ad oīne facinus siue bonestū siue nephandū pato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dñiuz vrbis arripe. ¶ fortuna iā mediolanensibus nonnecāte placentini terdonenses nouarienses q̄ ab eis deficientes francisci pfidia receperūt alexandrini cū nulla i eis spem sitā esse ptuerent' wilhelmi mōtisferrati pncipis fratris impio se pmiserūt. Respublica medio tpe ex nobilitate in plebez defluxerāt. lectiq; viri. xij. qui vrbi de more pessent. ex fece pplari ignobiles aut ignauiores gerebāt. hij cū nobilitatē (quā multis modis offenderant) suspectā bbent ne cū fraīsco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaz ad pncipatū vrbis arripiendū cōmodissimā cristimauit. primarios ciues genere nobiles t opibus babūd antes. raptim intercepios p noctez obtrūcauere ac deide in foro plebi spectacūm obiecerūt. inter quos iacobinus bassius t gregorius adolescens placidis moribus t lris eruditus. t nob amicicia piūctus. prius innocens supinus trū catusq; iacuit. Ille dū post iohannez caynū venerandū senez t filiū ei' franciscū egregia forma iuuenem nō alio crimine irretitos. nisi q̄ blance marie francisci cōiugi sanguine iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib' necauere. Exin gregor' lampugnanius mf interpres. sb spe legatois tanq; ad spatorē mitteret i modoeca captus atz iterfetus est magnus libertat' asserto'. Et qui testm oli philippi pplari fauens regnum laniasset. Hec theodoro bossio admodū i citate francisco potenti pepecēt. quā cū diu i vinculis tenuissent. tandē itere merūt. Galeotus quoq; tuscanus t ipe natu nobil atz opulentus eius iteritus occubuit. Quibus cr rebus cū iam nulla libertat' forma relicta esset. t. xij. viri anfui tyrānico vrbes cedibus ac rapinis sedarent. suc cessoriq; comicia phibentes. iunto pplo sibi pis spem. progarent. Cōmota demiq; atz licensa citas correptis armis. nouo magistratu ex nobilitate creato. tyrānos e republica electos i carcerem picat. at cum neq; b mō respirare ppls posset. Naz pdit' oibus. exceptis citate comensi ac parmensi. q̄ in officiō ad vltimū pstitebant. Franciscus dura obsidione ciuitatē pmebat. Ites plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyrannos dempsi vinclis taq; libertat' amatores. t optime de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. cuz fatellites magno nūero assumpsissent militaq; suadente carolo spolia perpetrarē. nobilitatemq; prius opprimerent nō tñ ei viaz ad suadendus pncipatus pmisere. Nō cuz ipe aiaduertis. t tam sibi periculosaz apud mediolanenses morz itellexiss. per internuncios francisco recōciliat'. ac magnis allect' pmijs laudam illi pdidit. Tercioq; iam fides fallens. nō sine magno mediolanēsiuz damno ac pleb ostentatione ad eos trāsiunt. nō tñ defunt tyrannis aim' q̄n postulat' vndiq; sbsidijs francisci ingus iā ppe cernicibus imminens exutere cōnarent. Bz cuz alios fructra rogassent. venetos tādez ne se dereliq̄ rent pernicerunt. Nam neq; il' ex vsu videbat' franciscus etate florentem rei bellice pritissimus. cuius uires atz arma non sine gram iactura sensissent. eo potiri ipio quo filio portandus videret. Percusserūt igit veneti fedus cuz mediolanensibus. legesq; q̄s tō citeriozē gallia seq̄ deberet scripserūt. mandantes Bforce

vt certis cōtent⁹ vrbib⁹ ac termis mediolanēles in pace dimitteret. Ille haud ignarus se brem pitur vbi venetis paruisset. imperiū eor ptēpsit. Et q̄us detus oibus videret. nā soli florētini. z hij quidē parce opam ferebāt. In obsidione tñ perseuerare decreuit. tam mortuo frācisco pycinino frater ei⁹ Iacob⁹ cū brachianis ad venetos trāsierat. Jam leonardus venerius a senatu veneto missus mediolanū ingressus aut plia z comeat⁹. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat. ꝓpe diē affore pollicebat. Erat z in exercitu z in ciuitate summa oīm rer⁹ indigentia. Ita vt dubiū videri posset. an obsidēs frācisc⁹. an obsessus dici deberet. Ait ei bis mille ecḋ superāt q̄ ferre insessorē possent. z milites stipēdio fraudati. p abis sele amisse exuerūt. Neq; cū frācisco argentū erat. quo stipē dare multi posset. Hz inter spem metūq; dubi⁹. obsidionē de die in diē vba pro factis ostentans. p̄ducebat. In ciuitate vere cū tam frumentū absumptū esset. nec aliud edulij genus restaret. z tam canes. equi ceteraq; id genꝰ animalia māderēt. nec ferre amplius famē multitudo posset. colleci in vnū apud portā vercellinā. cozrepti armis in fozi prumpūt. obtruncatq; leonharduz venetoz legatū gladijs cōfodūt. ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoz satellitib⁹ aggrediūt. quo sine resistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝓiecerūt. Exū missis ad frācisci legatꝰ principatum ei ciuitat⁹ obtulerūt. q̄ mox ingressus dñium vrbis accepit. Et deinde nō multis interiectis dieb⁹. cū liberꝰ z cōiuge reuersus. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triūphant⁹ modū vrbē intrauit. q̄ cū tas connū parmā q̄z in deditōem accepisset wilhelmoq; mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū venetis z alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeret neq; eīm tante potētie par esse poterat. Renatum regē fortissimū eḋtū cohortib⁹ cinctū ex vlteriori gallia magnis stipēdijs ac. p̄missis allectus. i auxiliū accersiuit. q̄ cū supatis mōtib⁹ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere p amicitiam ac necessitudinē cōpulisset. z tam castra sua frācisci castris ꝓiugens. i hostilē agrū descendisset expugnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oēs i eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox terror venetoz inuasit vt tā castra castris ꝓferre amplꝰ nullo pacto ꝓsumerēt. nec iam retinere posse Bergamū z pgamū agris amissis ꝓsiderēt. Cūq; tburcoz bellū res coz maritimas infestaret repēte ꝑ oīm opinionē pax q̄ diu in senatu aplico fuerat agitata. denicq; apud landā interuētu ciuisdā scogniti. ꝑ pbate z integre vite monachi. inter venetos z ipm frācisci clam rege facta ē. Quę res vt regi molesta. ita frācisco vtilis venet⁹ necessaria fuit. Ere deinde mediolani insanientis pplī furoze dirutā frācisc⁹ bzcui restaurauit mira fortune sine cūcta regēs dei ꝓuidētia nobile ac magnificū op⁹ bisdē in anib⁹ sbito refectū ē. q̄b⁹ fuerat pauloañ reiectū. Franciscus philelph⁹ nobil⁹ satyraz scriptoz p idē tps ad heroicū carmen ꝓcessus res Sforcie scribere cepit. Leodisi⁹ n ebell⁹ soluta oīone ac metro clar⁹ hīi cepit. ¶ Apō venetos terra mariq; potētissimos. q̄ uomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq; dazy fecerat. filius foscari ducis. veluti ꝓpria i rempublicā machinat⁹ eet in exiliū act⁹. deinde reuocat⁹ z iterū i suspitōem criminis adductꝰ z crudelissime tort⁹. cū nihil mali ꝓfiteret relegat⁹ i peloponessiz miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē duc⁹ andreas dynat⁹ dum Cretā insulā. p veneto iperio gubnabat dux insule appellē⁹. reuocat⁹ domū bonore puratur. z magna mulcat⁹ pecunia i exiliū mittit. Armolaus iter venetos dignitate z auctē potēs duz ex concilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. Cuius filio dueis id crimini dederint. Francisc⁹ barbarus studijs humanitat⁹ excellēs. edit⁹ nō pauc⁹ neq; illaudatis opusculis. senio ꝓfect⁹ nō sine celebri nōie vita decessit. ¶ Imperator fridericꝰ cū romā rediens ese cū ꝓiuge z rege būgarie ladislao. totoq; comitatu receptus. libēter z amice visus. incredibilib⁹ honoribus tumulat⁹ est. Frācisc⁹ dux gēns. q̄ annos. v. z. xx. summa cū laude ciuitatē rexerat. philippo mediolanēsium duci bzriā bergamūq; ademerat. copias ei⁹ plūbus locꝭ fuderat. Franciscū carmiolā clay ducem copiaz de p̄dītōe suspectus securi peussērat. Marsilū carrariū cui⁹ maiores diu patauiū p tyrānidem tenuissent. dux pēnam hereditatē vendicare conat⁹ interceptus necauerat. pacē cuz tburcꝭ nō tam honestā q̄z necessariā fecerat. Insup̄q; venetuz terra mariq; lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est tanq; p senio reipublice videret inutil. Ille hmōi ꝓtumelia affectus ingrate pīe aspectus nō ferēs. eamq; vitā recusans. q̄ careret ipso e publico palatio in p̄uatā domū se recepit vbi cuz principatus suis curibus reddidisset. egrā q̄z ꝓsitum aiam nature restituit. Cui⁹ casum tanq; p̄uidisset baptista plasius cremonēsis astrom⁹ plurib⁹ ante mēsib⁹ p̄dixerat. Erat aut frācisc⁹ cum uxore ex nō lōge ab anno sue vite nonagesimo. venerabilis senex p̄ supna corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut audisset. facundia copiosa z ingenio ꝓmpto. ac eque impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senat⁹ optime nosset. Et p̄ in egipto negociat⁹. cuz ꝓbam regōis illius quēpiā de futuris interrogaret. Rōsum ab illo accepit. filiuz sibi eē. q̄ aliq̄n sue ciuitat⁹ p̄cipatuz asseq̄ret. Frācisco suffect⁹ pascal⁹ vir singulari prudētia z morib⁹ humanissim⁹. cui⁹ ducatuz nulla putāt bella suscepturꝰ. nisi vl necessaria vl ad modum gl̄iosa.

¶ Ludouicus marchio mantuan⁹ iter p̄cipes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. z reb⁹ militaribus exercitat⁹. In eo bello qō venet⁹ cuz frācisco Sforcia post dñium mediolani ab eo captus gessere. partes illi⁹ secut⁹. magnus mometus reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q̄ fidē frācisco fefellerat i vincula comitis⁹. Sb ei⁹ fidetussione dimissus. cuz negz sic. ꝓmissioni sue satisfaceret oīb⁹ q̄ i mātuano agro tenebat oppidis p̄mat⁹ ē. Hz cuz stipēdia venetis faceret. nō quas eoruz copias i mātuanā duxit. vbi vastatis late atq; incensis agris cuz fortuna p̄cipitz ei⁹ belli secundus fecisset. z tā mātuani ineu gentili. reb⁹ suis diffidere viderent. Ludouic⁹ accersit⁹ ex mediolano auxilijs. milites suos iacē. ꝓducēs. fratri copiā pugnare fecat. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum e amboz plūi q̄ duo frēs ābo erate florentes. ābo rei militaris pīn. ābo corpis arz ai virib⁹ pstantes. de glia. de ingio. de vita. summis conantibus cōtēdere. Beniqz victor ludouic⁹ fuso fugatoq; carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eḋtū ceꝭ. plūb⁹ interceptꝰ ille deinde pāia ex vomis arz egenus morbo ꝓfectus iterijt. ¶ Apud ferrariā mortuo nicolao Estense p̄cipe. oīm nr̄i seculi

Fortunatissimo. misi cõiugis adulteriũ ⁊ ea ⁊ i filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus dñi atũ suscepit. princeps pacific⁹. ikarũ ytus. ⁊ musice cultor. ⁊ decedẽte bonifi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao filius ex cõcubina pbolom ea seneſi ad pricipatũ vocat⁹ ẽ egregia forma iuuenis ⁊ armis cũ laude vsatus. dicẽdi ⁊ agendi gitus. ⁊ cũ cesarẽ sriderici romã petentẽ ⁊ inde reuersus magnificentissime accepisset. sup mutinã ⁊ regiũ ducatus honorẽ accepit. primusq; olim i estensi familia dux appellat⁹ ẽ. Eugeni⁹ pontifex dñi serrarie cũ grecis cõciliũ ageret hugo seneſis ⁊ ide tps medicorũ princeps hist⁹ est. oẽs ⁊ ex greci studiosi pbie eo conuenisse credũ sunt apud se muniuit. quos cũ oppugnare magnificẽq; pauisset. finito prandio. cpulis mensisq; remotis eos i disputationẽ pdeterim placidẽq; pellexit. cũq; iam marchio adesset ni colaus. ⁊ mltũ i synodo excellẽtes pbi aduẽtassent. cũctos i mediũ pbie locos adduxit. de qb⁹ inter se plato ⁊ aresto. i suis opibus ꝓtẽdere ac magnope dissentire videnť. edicens eã se ꝓtẽ tuendi ritũ quã greci oppugnandũ ducerẽt. siue platonẽ illi siue aresto. seq̃ndũ arbitrarent. Cũ greci certatim mutuume recusassent pertractata ẽ ad multas horas disputatio postremo cũ ⁊ ex pariũ sniã hugo grecorũ pbos. alter post alter argumẽti ⁊ dicẽdi copia victos tacere cõpulisset. palã factũ ẽ. latinos boles q̃ iam pridẽ bellicũ animo⁹ ⁊ ardor gliã grecã superauerãt. etate nra etiã lris ⁊ olim doctrinaq; genere anteire. Fuit aũt dom⁹ estensi vir sp docti amica. nra etate nõ solũ hugonẽ de quo pfati sum⁹ magnis ad se ꝓmijs traxit. sed mltos i ture cumi. plures i ceteri facultatũ honorauit. In studijs eloq̃ntie iohanẽ aurispã sicilũ grecis ac latinis edoctus. q̃ versu psaq; clarnit inter familiares binũ ditem dtũmq; fecit. Guarin⁹ aũt veronen⁹ olim ferme pr acmgi q̃ a nra etate grecas lras didicere. admirabilis ⁊ olim honore dign⁹ senex. q̃ oẽm etatẽ suã legẽdo. docẽdo scribẽdoq; peruenisset. vnicũ senectus siue refugiũ ⁊ illo qdẽ honestũ dignũq; suis exercitijs acq̃situ⁹ fuit. In agro bononiẽsi pirũ q̃ndã aridã ex miorũ formicis past⁹ cã cõplures ascẽderãt supuenere maiores nõ parno nũcro q̃ illas ptim occiderũt ptim deiecerũt. Post duas ferme horas tanta inior formicarum vis exorta ẽ. vt tot⁹ ager nigro tectus agmie videret accessere. Stuparc oẽs. ⁊ arboris vndiq; stipitẽ circũdantes. paulatim ascẽderẽ ceperũt. maiores formice vbi hostes adesse aladuerterũt cõglobare se supue pugnã expectanerũt. postq; sit acies supuenere cõmisso ꝓlio. maiores morsu rabido. mõ illas mõ istas emi noxibus interimere totiq; breui spacio cõsecerũt. vt cadentiũ morientiũq; tumult⁹ adꝑtiri radices nõ parua in terra fucereuent. Hs cũ pugnare instarẽt maiores sq; acies aciẽ ꝓmeret vigiliq; aut plẽs vnas ex hostib⁹ circũdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnãtes nuda q̃s latera ꝓsoderẽt. victe tãdẽ manusculæ ⁊ ad vnũ oẽs necate. Illam pus temere filiũ penas dedere. Hec acta sunt spectantib⁹ rõne copijs eccle. cũ. s. petri cathedrã eu geni⁹ q̃rtus teneret. ea nob⁹ q̃ se vidisse an. vir fide dign⁹ ⁊ auẽte retulit. Nicolaus pistoriẽs vtroq; iure cõsultus. q̃ tũ in castris aplicis nerij senenſ epi vices agebat. Fille B illi est qõ in gallia belgica nõ longe a b vrbe leodio ostãa fama gestũ serũ vidi siue i arbore siue i rupe falco fibi pauerat. ouaq; foues pullos aut dus expectabat. hũc cozuu supueniẽtes loco detur bauere. ouis ei⁹ effract⁹ ac vorat⁹ spectantes id e primo bubulci fugiẽtẽq; trepidũ falconẽ annotauere postridie mirabile dictu falcones cozuiq; ẽsi septẽtrionales illi mendiolalẽ ptẽ tenẽtes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq; rõis capaces essent. alijs q̃ cornua obtinarẽt. alijs q̃ media ducerẽt agmia disposit. atrox ⁊ seroa ssimũ pliũ i aere cõmiscrũt. in q̃ cũ mõ cozui. mõ falcones. cedereut. ⁊ nec resumpti viribus certamẽ instaurarẽt. tot⁹ vndiq; sbiectus ager. ⁊ pẽnis ⁊ cadaueri⁹ obtectus ẽ. ad extremũ victoria penes falcones sunt q̃ nõ solũ rostris. ſ etiã vnguib⁹ acerrime decertantes. cozuos oẽs ad internũ oem deleuere. Erin paruo tpe interiecto cũ duo de leodiẽsi ecclã contendentes. alter a gregorio. xiij. alter a bñdicto. xij. in eũm elect⁹. Erat eñ inter illos de rõno põtificio disceptatio. ambo cũ copijs i cũdẽ locũ pugnaturi venerũt. Iohãnes dux burgũdie alter armis munit. alter leodiẽs pplus sed baſ. Pugnatũ ẽ collatis signis. summa vtriq; cõtẽtõe. horrendũ cruẽtũq; pliũ factũ. In quo tãdẽ victor iohãnes. xxx. milia hostiũ cecidit mirabile ei⁹ rei sanũ ꝓtũ ẽ. q̃d nos illac postea trãsientes ceſoz ossibus plenũ vidim⁹. Hs de bello falconũ ac cozuoz suã cunctis opioem relinq̃m⁹ veri periculo penes samaz dumisso.

Bononia q̃ nõ tã studioz mr̃ q̃s seditiõũ alumna appellari pt sozoz ipa genue. ac sol⁹ incõstatie ostãa cũ factõe Jambecariã. nõ sine certe mltos ciues domo pepulisset. cõi canetulorum ac bentiuolior̃ pallio. regi cepit. pricepsq; factionũ baptista canetul⁹. ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. abo sanguinarij. abo patrasſ cedib⁹ insignes. q̃ hs sit apparato sacro missi essent. nibil tñ inter se meliores fuere nã hanibal dũ leuato de sacro fonte baptiste filio virtus puerperã cõperem sedẽ. eiq; m anu pbẽsa p nouo natu cõgratulat. ab utrimẽbus ex impronuiso baptiste satellitib⁹ obtrucat. vt malesse apparuerit baptismi sacrm nõ tã sederis retinẽdi q̃ cedis patrate cã a baptista q̃situ fuisse. Hs nõ multa mors hanibalẽ sunt nã q̃ pces ei⁹ sed baſ. sumpti paulop armis sugati aduersarijs platea obtinuere. Baptista indino tandẽ puerili i specu quodã sdtemanco cũ plerisq; cõplicib⁹ suis latitãs rept⁹. ⁊ sumo cõpulsus exire. mox plib⁹ vulneribus ꝓfossus ẽ. cadauer ei⁹ i foztractũ ⁊ diu ludibrio hinc cũ plerisq; more serarũ. cozei⁹ dẽnb⁹ lani assent. cruozeq; habere nõ dortuissent. tandẽ exustũ ẽ. Apud florentiã q̃d tps ranib⁹ latebat berculis bẽuoli quẽ quodã eugeni⁹ pont. max. interfici siue iusserat siue ꝑmiserat filij. extra mimonũ nat⁹. paupem vitã lanificũ ducẽs. nec sat̃ gnarus quo ꝑe genit⁹ eẽt. Huic bononiẽses euentigio vocãt recusantẽ quodãmõ inuitũ i priam ducũt. Eqte missice sactũ. tutorẽ hanibal filio reipublice ꝓcipẽ tradũt. cui⁹ ea i reb⁹ aduerb⁹ sortunido. ea i fecidis moderatio bacten⁹ oñsa ẽ. vt berculis filiũ oẽs noxint. Qui cũ exules q̃ pdũtõem nocte q̃dã vrbes intrassent. ac excitato rumore q̃si victores insultassent. hanibal q̃s destitut⁹ alio. excitat⁹ amicl. corepti armis. in eos ꝓsiliit. nec mora victos ccb⁹ captisq; ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Hesſarion eo tpe cardinalis nicen⁹ natõe greceus. prudẽtia singlari. ⁊ nra suaq; lingua gitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̃ visq; ad ipi⁹ põtifici obitũ legatõe funct⁹. nobilitati plebiq; iuxta car⁹ fuit. cgnitus eo deducta ciuitas ẽ vt legati

pape rogare magiſtꝝ impare ꝛant. qđ plane nũc experiẽ. ludouicus ſctõꝝ ꝗuor corona tor cardinalis le/
gat⁹. q̃ ꝗuis ingenio valet. ꝛ ea pdix⁹ ẽ aũcre. q̃ ſummi facerdoſ neporꝭ ꝛeberet nõ plus tũ i vrbe pt ꝗs ſe/
natu placet ꝛ ꝛanto bononiẽſi viro. ¶ Florẽtiã vrbẽ ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluiꝰ pditam puſci
boies fluentiã vocauere. quã cũ auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas p circuitum ciuitates excellere. mirſiꝝ
modis impiũ ꝓgare cepiſſet. florentiã longe melꝰ ꝗs fluentia diera ẽ. In hac vrbe põt rex maxi'⁹ eugeꝛ
nius ꝗtus id ꝓlũ qđ ferrarie cũ grecis celebrat. magnifice ꝓſũmaut. Erãt ples inter grecos ac latinos fu
per archanis orthodoxe fidei ꝓtentiões. q̃rũ maxima ꝛ difficillima fuit de ſancti ſpũs ꝓceſſione. Cũ greci
pclitũ ex põe dũtaxat. nñi ex pfe filioꝝ ꝓcedentẽ aſſererẽt. poſt multas ac diuinas diſputatiões. in quib⁹
ꝛanꝝ interpres Nicolaus ſagũnus vtraꝝ lingua diſertiſſim⁹. ingenio facũdiaꝝ iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomẽ adeptus ẽ. Tandẽ cũ latina eccla in vnũ fidei ſymbolũ ꝓſentire. Cuitas impatorẽ grecoꝝ ꝛ patriar
cham cõſtãtinopolitanũ. ꝛ oẽs eoꝝ comites abunde lauteꝝ pauit pharcha hic ſemo ꝓfect⁹ ꝛeceſſit. ꝛ apõ
dicatores intra eccl'am bumat⁹ ẽ. cui maſſeus pocta laudẽb⁹ nõ iguobilis epithauiũ vſibus imparibus
edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illuſtris copiaꝝ ductor. ab exulib⁹ florẽtinis imitat⁹ muſellanũ ingreſſus agrũ q̃
a florẽtia. x. milib⁹ paſſuũ abeſt. boſtiliter cũcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuꝫ eugenio ſimil ꝛ
florentinis bellũ ſumiſſet. apud augliariũ magno plio victu⁹ ꝛ ꝓfligat⁹ ẽ. Ludouic⁹ archiep⁹ florentinus
aplicis tũc copijs ꝑerat. q̃ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatũ paulo poſtea ꝓfectus ẽ. Eugen⁹ eiꝰ ꝛvni
one grecoꝝ facta. ꝛ picinini metu ꝛepoſito. mẽte atq̃ animo auct⁹. viij. ꝛ. x. cardinales creauit. viros aut ge
nere illuſtres. aut vtute pſtãtes. aut vite ſcitate cõſpicuos. inter q̃s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar
chiep⁹ rutenoꝝ ꝛ beſſarion nicenoꝝ pontifex. q̃ꝛ ſup memini⁹. Alfonſus rex arogonũ rogat⁹ a philippo
maria vt antea dictũ ẽ. ſibi aduerſus venetoꝝ potẽtiã vt opem ferret. coacto nõ paruo exercitu ꝓfecturus ĩ
galliã iter ingreſſus. Bz aũ philipp⁹ obijt q̃ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet. audita vo arma
morte. ꝛ q̃ ab eo nũcupat⁹ beres eſſet. in ſabinos ꝓfect⁹ magnificẽtiſſimo illi funere iuſta pſolut. Deinde
trãmiſſo tybert. recta via in florẽtinũ duxit. eo vt aiebat animo vt florẽtinos reuocare ſuas copias ex gal
lia cogerent. atq̃ ita p tuſciã pacatã ꝛ ſibi amicã ad opẽ mediolanẽſib⁹ ferendã q̃s veneti bello ꝓuiebãt. pti
ciſcereꝫ. noluerũt florẽtini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatẽ deſerere. Quaꝓpter alfonſus ĩ agrũ vul
terranũ ꝓfectus pomaratiũ. haud ignobile oppidũ portas claudere auſi eoꝝpo q̃ venerat die copijs circũ/
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrũ nouũ i eodẽ agro ſitũ mouit. cui⁹ incole audita pomeratij cla
de cõfeſtim abſq̃ cerramine ſ deditiõem venerũt. Idẽ fecere aliquot caſtella circũiecta a exiu mõteca ſtellum
natura ꝛ ope muniti obſedit. quo tpe ea timbriũ magnitudo atq̃ vis venctoꝝ exorta ẽ. vt neq̃ extra tenoria
deſcere multes poſſent. multis eoꝝ diſcepſ. multis ꝓmane raptatis q̃b⁹ ex reb⁹ ꝛ qđ annone inopia labora
bat. Mouẽs inde alfonſus cãpiliã duxit. Bz florẽtini id opidum preſidio ꝛ annona firmauerãt fruſtra ibi
cõtẽdit. caſtella tũ aliquot finitima ĩ gerarduſca. id ei regioni nome ẽ. recepit atq̃ illis reſtituit a q̃b⁹ florenti
ni ꝑus ademerãt. erat in comitatu regis hymonet⁹ mille ducẽs eq̃tes. q̃ finito florẽtinoꝝ ſtipẽdio ad cũ trã/
ſierat. Bygiſmũd⁹ aũt malateſta qui rex anteq̃ tuſciã ingrederet. cũ eq̃tib⁹ mille. ꝛ. dccc. pedinib⁹ ꝛduxe
rat. cũ ab eo indies expectaret. ad florẽtinos trãſiuit. Frideric⁹ quoq̃ vrbinatiũ ꝓceps. notus ꝛ clarus i
armis florẽtinoꝝ ſtipẽdia faciebat. q̃ cũ eſſent eq̃tatu peditatuq̃ nõ inferiores rege. oẽmq̃ illi expugnãdo
rũ oppidoꝝ facultate ꝓriperẽt. ñ fuit regi cõſiliuꝫ ĩ obſidiõe campilij ꝑcuerare ꝛ ꝑtim in mõtib⁹ cõmea
tus penuria ꝓmebat. Diuertit igit ad loca maritima ꝛ apud populoniã. olim fama celebrẽ. nũc diruta vr
bem ꝓſedit. quo i loco facile ſibi ex regno neapolitano. ꝛ frumẽta ꝛ bellica tormẽta nauib⁹ afferri poterãt
Abeſt inde trib⁹ ferme milib⁹ paſſuũ plũbinũ nobile oppidũ ĩ cui⁹ obſidione ꝛe q̃ poſtea dicemus labora
ta regi caſtriotã. ꝛ ipſum nõ paruo momẽto oppidũ. ꝓdite florẽtinoꝝ ꝓſidio traditũ ẽ. ꝓter arcẽ quã cũ ſy
monet⁹ obſediſſet. paucis poſt diebꝰ p deditiõem cepit. Dũ rex pauloãte apud aquã viuã in biberinis age
ret. a legatis mediolanẽſib⁹ adit⁹ ẽ q̃ opẽ ei⁹ implorãtes. ĩ eo loco decerni bellũ aduerſus venetoꝝ ſenatus
obtinere. Jam et fr̃aciſc⁹ Bforcia mediolanẽſi ppl'o indignat⁹ venetoꝝ auxilio frem⁹. eos ſbigere ſummis
conatib⁹ inſtabat. q̃ꝛ paulo añ fines ꝛ arma ꝓmouerat. Cũ rex ſoluta plũbini obſidiõe neapolim rediſſet
florẽtini legatos ad cũ miſere pacẽ petẽtes. q̃b⁹ accepta fiõ ĩ caſtra ꝓfect⁹ poſtq̃ mãdata expoſuerũt. bellũ/
q̃ recuſarũt antonij cardinalis hulerdeñ. noiati. inter ꝓmos theologi opa. q̃ id negociũ põtificis volũtate
ſuſcepat. pauc⁹ poſt dieb⁹ ea lege pax florẽtino ppl'o reddita vt caſtilionũ ꝛ inſula eulẽ q̃ ipſius bello florẽ
tinis crepta fuerat in ptate regi remaneret. Bz cũ fr̃aciſc⁹ Bforcia mediolano pon⁹ eẽt. oẽq̃ pẽtes ꝛ ar
ces apud anne abduã tanq̃ mediolanẽſis agri a venet⁹ repeteret. alfonſus q̃ cum fr̃aciſco eẽt inſeſtus e re
ſua cẽ ratus illũ. ne radices in tãto impio ageret impedire. p leonellũ marchionẽ eſtenſem recõciliat⁹ vene
tis. ꝛ cũ eis aliãa ſocietate q̃ꝛ facta florẽtinis q̃ fr̃aciſc⁹ fortunã ſecuti ꝛ armis ꝛ pecunia eũ iuuabãt. ſeam
do bellũ indixit ferdinãdoq̃ filiũ ĩ expeditiõem ꝛ eos mittẽdũ duxit. Erat is eo tpe admodũ adoleſcens
ingenio eximio. ꝛ ad cũctas optimas artes doali ꝛ pato. liberalib⁹ diſciplinis inſtitut⁹. armoꝝ tractãdo
rũ ſcia edoct⁹. q̃ſe cupidꝰ. tnedie ac laboris patiẽ. cui pr̃ ſex milia eq̃tũ. duo milia peditũ ꝓmiſit. Fuerꝫ ꝛ ĩ
exercitu ei⁹ comes euerſus ꝛ vrſinus ꝛ neapoleo haud cõtẽnendo copiaꝝ duces. Frideric⁹ quoq̃ vrbinas. q̃
ſuperiori bello florẽtinoꝝ arma ſecut⁹ erat. ĩ ei⁹ exercitu militauit. Florẽtini vo poſtq̃ immune belli ſibi tẽpe
ſtate ſenſerũt Eſtorẽ fauẽtinũ ſymouetũ. quẽ ſup noiam⁹ ac ſygiſmũdũ malateſtã. poſtremoq̃ alexãdrũ ſoꝛ
tiã ꝓduxere. q̃ ſil'ũcti. ſup decẽ milia eq̃tũ. peditũ vo magnũ nũeꝝ ĩ caſtris hũerũt. Ferdinãd⁹ tũ p agruꝫ
tortonẽſem in arenũ copias duxit. vbi caſtellis aliq̃b⁹ nõ magni noĩs vi capt⁹ atq̃ dirept⁹. Follianus non
paruo momẽto oppidũ. cũ oppugnare cepiſſet. nec hoſtes auxiliũ ferret. p⁹ dies. viij. p deditiões accepit. Eq̃
tatũ eſtoris apõ mõtẽ policianũ plib⁹ capt⁹. nõnull⁹ occiſ⁹ fudit ac fugauit. Recuſantiũ ĩ agro florẽtino ex
pugnauit. Caſtellinũ vo cũ obſediſſet hyberno rigore inualeſcẽte receſſit. ꝛ ĩmaritima loca ꝛ aquã viuam
pãis exemplo ſeſe recepit. Quo tpe ꝛ antoni⁹ Olziniꝰ ꝛadã ſ littore maris ſitã nauib⁹ occupauit. ꝛ ampliori

fossa a terra cõmunijt. Quo ex loco pisanũ t vulteranũ agrũ infestũ reddidit. Cũctq; interea florẽtinor duces ad foltanũ castra mouissent. velletq; foedus dũadus auxilio obsessis ferre. Jam et itinere se cõmunis. tãta in castris luces cõsecuta ẽ. vt p̃ languẽtiũ nũero. nõ mõ ad rem gerendã. Verũ admouẽda castra satis cẽt. Ob quã rẽ foltanũ summa vi expugnatũ. nec multo vtute defensum. tandẽ ab oppidanis clam pacto tradit ẽ q̃ tñ paulo post t ipi victor̃ p̃da fuere. oppidũ incẽsum. ac solo eq̃tũ. Per id q̃s tps gerard⁹ gambacurta. dũ castella q̃dã q̃ p̃ florẽtinis acceperat intra apenninũ sita. ferdinãdo tradere vult. ab vno e suis p̃dit⁹. castris amissis diu regẽ mendicãdo fecit ẽ. Exin pace apud laudã (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a pfe ferdinãd⁹ in regnũ pcessit. Florẽtini q̃ amiserãt cãcta recuperauerũt. Baldacius pecchinũ copiar̃ haud ignobil⁹ ductor manu p mpt⁹ t audax. cũ diu florẽtinor̃ shpẽdia meruisset i palanũ tandẽ accersit⁹. dũ mgf̃ann⁹ otium actẽdet. capt⁹ ex altissimis fenestris i foz p̃cipitat⁹. cui ẽgius magno casu tã expressset. securi tñ cernix absciss ẽ. ¶ Inter florẽtinos oẽs q̃ nã floruerũt etate cosmas cognoie medicus t prudẽtia t auctẽ emunit. is pnceps vrb̃ hums senatũ q̃ volunt impulit. Ciuitat̃ ex arbitrio dixit inopes ciues cpl̃issimos ditauit. nũmoia ex argẽto suo dotib⁹ multa cõtulit. Villas magnificẽtissime exedificauit. Jn eccl̃ias ditissima dona cõtulit. monasteriũ fesl̃i marci t amplũ t antiquũ a fundamẽt̃ erexit parochie siue tẽplũ cũ p̃ax placeret prior sus diruit. Exin structurã ad mirãdã opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̃ntis ornatissimas erexisset. amplr̃ tñ meditat⁹. op⁹ palatiũ t altũ t ingẽs. ex q̃dratis lapidib⁹ i insigni vrbis loco. adeo pulcrũ adeo amplũ cõstruxit. vt ei altera eq̃ri tota ciuitate nõ possit. Cõmẽdãda ẽ multis in rebus florẽtinor̃ prudentia. tũ maxime qõ i legẽdis cãcellarijs. nõ unus sciam vt plereq; ciuitates ꝑ oratoriã spectãt t q̃ocant hũanitatis studia. Floruit eñ recta scribẽdiq; dicẽdiq; artẽ nõ bartholũ aut ũnocẽtiũ. ꝑ tullii q̃ntiliãq; tradidere. Hos tres i ea vrbe cognum⁹. greci t latinus litis t cõditor̃ opa. fama illustres. q̃ cancellariã ali⁹ post alii tenuere. leonhardũ t carolũ aretinos. t poggiũ ciusdẽ reipublice ciuẽ q̃ secretari⁹ apticus. tub⁹ q̃ndam romãis pontificib⁹ dictaret epl̃as illos pcesserat colucius eius⁹ ea dicẽdi vis fuit. vt galeaz⁹ medio lanensiũ princeps. q̃ patrũ meor̃ memoria grauissimũ florẽtinis bellũ intulit crebro dicẽ audiuis sit nõ tam sibi mille florenor̃ eqites q̃s colucij scriptã nocẽ. Disceptauit ẽ diu inter florẽtinos ob pecuniarũ exactiones. q̃ tenuiores ciues magis q̃s opulẽtos vrgebãt. His diebꝫ cõsentiẽte cosmo nona rõ fortunar̃. cuiusq; ciuis descriptio cepta ẽ. quã raro facta siue tumultu motuq; ppli fecerũt at nũc q̃te trãquillaq; trãsijt. Lucẽses qui nã memoria bis florẽtinor̃ obsidionẽ expti. bis philippi mediolanẽsiũ duc⁹ auxilio suã libertatẽ defendere. ad extremũ cũ viciniis viri⁹ pares eẽ nõ possent. nec facile inueniret. q̃ q̃uis hostis p̃meret. toties ferret opẽ. fedus ad q̃nq̃gint̃a ãnos cũ eis pcussere. eius leges ꝑeuntes q̃s dixere potẽtiores. ¶ Inter florẽtiã t senã apud oppidũ qõ scm̃ cassianũ appellat̃ anno post nubilcũ sexto. vsq; sunt vrbes vigilq; (vt scribit) cubitis a terra sublimes inter se murabili ventor̃ impetu agitare. ac depugnare t altere alteras pellere. t muriam̃ sepe viab⁹ pelli q̃ pepulerãt interea summa atq; incredibili spũs violẽtia. tonitr̃ tecta q̃ in ãe iactari muros reijci. t saxa ingẽta loco moueri. vetustissimas olmas. t antiquissima quercuũ robora radicit⁹ cõuelli. atq; cõstringi. boues t iumẽta nõ pauis spacijs q̃ celeriꝫ ferri atq; raptari. hec nob⁹ q̃ sevidisse aiebãt retulere. ꝑ magnos (vt crederem⁹) epl̃e a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dũ apud cũ ageremus scripte. t in pũtia nã locũ cõmouẽt. ¶ Vrbs fena vñ multi ortigo ẽ. scõm bodie locũ in etruria obtinuit. amicissimo sita loco. Et si multi fides būda ẽ. pplo neq; rudi neq; imbano. Hui⁹ rectores q̃ nobilitate post posita. q̃ fuit illa ciuitate. tota ytalia memorabil⁹ t gte ppli quã duodecim appellãt prorsus cõculcata. multis annis i pace q̃euerãt inter se tandẽ duas factiones hĩe ceperũt. q̃ put sue rei conducere arbitrate sunt. ita se vl̃ ppls vl̃ ytalie p̃cipib⁹ cõiũxere. Cũ vo rex alfonsius i florẽtinos (vt antea relatũ ẽ) cõduceret exercitũ. factões ipe manifestũ⁹ patefacte. Altera regiũ bellũ ꝫ florẽtinos tuãdũ cẽ ꝓsuluit. altera cum florẽtinis auxiliũ dandũ cẽ suadẽ nõ auderet. dissimulãdũ cẽsuit vicerũt pmo regi amici t ei⁹ castra ꝓmeti⁹ misere. Ez cũ rex ad sextũ lapidẽ vrbi p̃xim⁹ castra metat⁹ eẽt. dissemlantib⁹ in plebe q̃ florẽtinis studebãt alfonsium nõ tñ florẽtie q̃s senarũ dñium ẽrere. tota vrbe trepidatum ẽ. t arma ati ad portas dispositi haud aliter alfonsi multitudẽ q̃s iubtare siue insidiãtes obseruauere. Cõmunit aliquãtisp eã ppli suspitõem frãcisens martocellus pstanti vir ingenio. t quo rex libẽter vteret. legat⁹ ad eos nusquis. ꝑ cum nõ tam regis amore aut odio. q̃s primar̃ cauũ ptẽnoib⁹ reipublice ꝓsilia turbarẽt. adeo tenuiter ãnona i castra regi deportari ꝓmissa ẽ. t vt florẽtinis sit⁹ t regi videret lesi. Jdẽ factũ ferdinãdus regi fili⁹ alio postea tpe i eosdem florẽtinos duxisset. neq; em̃ pncipio ei⁹ aduẽt⁹ satis ei fauẽtes fuere. Ez venetis cũ senensib⁹ ac regi sedere itecti cẽnt vsq; adeo senẽses legatoib⁹ agitarũt. Et vt ipi societatẽ tandẽ regi inierũt. bellũq; florẽtis indicerẽt publice. qõ brem soputũ ẽ venet⁹ apud laudã incõsulto rege pacem recipiẽtib⁹. Post hec senẽsib⁹ aliud euentigio bellũ exortũ ẽ aduersus hylbrãdinũ pitulani comitẽ in quo diuersi⁹ vsi sunt sigismũdo matalestã t eubberto corrigẽsi quor̃ potẽtia nõ tã hostib⁹ q̃s ipis senẽsib⁹ formidãda fuit. Suborta aũt inter sigismũdũ t senẽses discordia. cũ sese ille suspectũ eẽ sibi duceret. nõ sine suo t senẽsiũ dãno recessit. eubbert⁹ cũ senẽsib⁹ p̃seuerauit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̃ iã pridẽ apud venetos stupẽdia facẽs nõ sine laude rex gestar̃ eor̃ copias duxerat cũ p̃ace vbiq; porta stipendio careret in etruria ꝑeras senenses iure pzue amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qõ cuꝫ frustra fuisset. acies in eos cõuertit. Et ingressus senẽsem agrũ. plerasq; oppida ptim vi ptim ꝑ dẽdẽ recepta diripit. Calcit̃ tercius q̃ recens pontificatũ inierat. copias suas senẽsi pplo auxilio mittit idẽ frãciscus Sforcia idẽ florentini facũt venetiq; q̃ foedus requisiti auxiliũ eq̃us tenue pbent. Cõmittit ex ipsorum cõsilio pugnã. ex quo siue magno damno ptũ discessum ẽ. Jacob⁹ cũ exercitu coact⁹ ẽ castilionẽ sese recipe. qõ oppidũ cẽ dixim⁹ a florẽtinis priori bello receptũ vbi eq̃is acriter oppugnaret. expugnari tñ nõ valuit. Interea Eubbert⁹

in suspitionē actus tanḡ cū pycinino sentiret. cū eius rei nō parua extaret indicia vocat⁹ ad vrbē in senatu senēsi truncat⁹ ē. ⁊ p senestrā in soz ꝓiect⁹ ē. Pycininꝰ paulopost vrbe tellū natura loci munitissimū oppidū q. positione obtinuit. vna cū tantūmō via. istaḡ arctissima. ⁊ arcis oppositōne defensa pt adiri. reliquas ptes stagnū claudit quis duntaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cū frumēti vinicḡ copiā pycininꝰ repisset. tamdiu se ꝓtinuit donec pacē apud regē atogonū firmata i regnū sese recepit. Sz ea pax externo bello senēses solut⁹ interno magis ac magis ꝑplicauit. nā regis amici. ⁊ tanḡ belloꝝ eā sustinent pycininiḡ studio sanxissent. partim securi pcussi sunt. ꝓtim relegati. multi cū sibi periculum in pria immittere cernerent. spōte i exilū abiere. adeoḡ i eos q suspecti sant hīti. seuēritas exercata ē. vt etiaꝫ florētinis videat⁹ ee sentū nec dū maloꝝ finis qū in cuntate pax pacata. nouę indies machinatōes. aut singūl aut inueniūtur ⁊ sanguis cuiuis in soza dispgit⁹. hoc sortasse malū equul⁹ ille pnūciauit. q auo nubileo aī porta ei⁹ vrbis q roma pspit. pegnās freqnter astate pplo. dū pareret expirauit. Erat cīi hermosredit⁹. Equis femineis sr⁹ nullū i eo vestigiū cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes cuntas existimant duo fuere ab ipa puericia socij. ⁊ studiozū cōlone eōdē ci. Equs alter turris ciuilis sciam ꝓsiteret. alter poeticā. Gregoꝝ tollius. ⁊ hi ascisus patricius cui⁹ pla extāt poemata. q doctissimi pbāt. ⁊ q vitā sibi retinuisse credūtur. Marian⁹ sosinus p idē tps scia tuꝝ nō solū apud senēses. ꝫ tota ytalia late clar⁹ ē hīt⁹. Plubinū nobile oppidū ex populione ruinis edificatū existimaī nō nulli populiuū appellādū putāt id ē i littore tuscie maris sitū. Iluc insule opposite. q ferri venis nexbausti magnū quotannis vectigal plubino dño prebet Huic oppido plus iacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femīa martini q nti romani pōtifi sozore nat⁹. patricius qdē ꝓceps. ⁊ a victis amatus. Qui cum ex eō iuge virilē sobolē nō suscipet. extra uxīmonū beredē q̄rens eōdem q̄dā amare cepit. cui⁹ cū venter intumuisset. ⁊ tā tps pariēdi ꝓpe adesset. incredibili gaudio gestiens florētinus ac senex. legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuarēt. futuros cōpatres magnis pāb⁹ munerant. partū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obstetricū man⁹ diu laborans. ethiopē tandē peperit. q res vt risum pplo. ita architenētibꝰ excitauit. Ira ⁊ cōpatres ⁊ lenicā principis interrupit. ybicē tū sorte man⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̄ unū puerū credidere. q mox vbi ꝛcetū flagitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrsin⁹ pacri vir ingenio ⁊ rei militaris ꝓpitus in ei⁹ locū suffect⁹ ē nō suo iure. ꝫ cōtugis. q iacobi filia fuisset. Huic alfonsus cū in tuscia florētinoꝝ bello ꝛsistaret. sauente hostib⁹ repit q̄ propter castris plubino admotis. eū intra menia clausiz terra mariḡ summis viribus oppugnant. ꝫ nō minori vtute ipe ab interiori pte aues suos defendit quā regis miles ab exteriori muros iuasit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt nulli vtriqꝫ cecidisse. cōplures vulnera tū in hostiū man⁹ pernenere. ⁊ eo filio inuictoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter tyrannus. alter cadola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter animaduersi sunt. Sz oibus ꝓstat ē galeatis⁹ Baldasin⁹ natione siculus q tertiuuri fastigio appensio q̄ pratus tormēta dissecerāt conat⁹ est oppidū irrumpere. ceteꝝ feruentis aī viriḡ calcis. q inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat curebat artus vi dei territus. grauisqꝫ saxi ictu cū reuulsa aggeris pte ceruicatus ē. Fuit aūt galeatus statura q mediocrē excederet robustis ac cereb⁹ membris. corpis magnitudini vires rīdebant luctatione tactu saltuqꝫ nulli bonitū cessit. membroꝝ robor par animi⁹ erat. eō ac pcte in tra bellatoꝝ acerrim⁹. armatura grauī armatus galeatusqꝫ humanis. sinistra sellā. dextra hastas equestrē tenēs. strēnuo saltu grādi statura equū insiliebat. singulari certamīe ēter ꝓbatus. bis i ytalia. bis in gallia trālpina tori⁹ victor euasit. a trib⁹ hostib⁹ equitib⁹. coīpo florētinos bello pedit⁹ vnū ex his gladij capulo semineē eā exanimat. alīū citato equo medium amplexus e sella extractū humi strauit. Tertiū cubito grauiter percussum i fugā vtit tāta porro modestia vt nūq̄ ipe de se vl rogātibus amicis diceret vire cultu. mozūqꝫ elegātia. oibus ꝓterea grat⁹ dilectusqꝫ. Perstitit aūt plubus dieb⁹ ad plubinū alfonsus. ꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videret neqꝫ tā eō meatus in castris esset. ⁊ equi cōsumptis arboꝝ soliis sanie perirēt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Reynaldus morbo interijt. vxor eius katherina veneta. ne rex i se viri delictū puniret. missis ad cū oratoribus. tributū ei quotannis dū vixeret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmisit. Ea mortua sollicitus opidanis. quem sibi ponfimū dūm legerēt victu vo potētatus cū varijs artib⁹ ad se trahere conatent. tel nūciatū ē manuele appianī adhuc ex principū suoꝝ ꝓpatia supesse. cui se cōmittere possent. Hic multos annos in militia versatus nec tñ aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinore nomē āsierat. Ob quā rē dimissis tā armis vxore troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil min⁹ q dū andi sollicitē cū a plubinensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē. Exīi fortune ludus libenter amplexus tanḡ vite reliquū dormiuisset. Ju alterū virū mutatus. cuius senex ꝓpatij suscepit. Rexitqꝫ postea plenisqꝫ annis ciuibus suis gratus. ⁊ victis amicus. Alfonso vo qui ei fautor ⁊ suasset ⁊ stipendiū secit ⁊ cēsum vedit. Decessit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minore quē cū cuntas senioꝝ preferret herede instituto. ¶ In vterbio vo nō parui motus fuere Vedente nāq̄ nicolao quinto pontifice gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicensem ab inimicis insidias obtrūcatus est. Exīi sedente Calisto tercio welbelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quā rē cuntas i. vltionē sollicita. dū malefactores inquirit. dū isti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ppessa ē. ¶ Urbis toue tā tandē nobis sese res offerūt. q̄bus snā narratione petitibus fusto breuitatis instituto. satisfacere pergim⁹. Hic ioannes vitellus alexādrinus ⁊ cardialis ⁊ legatus pīmonij bti petri gubernator ⁊ ductor apīci exercit⁹. q fulginates. q camertinos tyrannos. qui ꝓfectum vrbis. qui comitem anthoniuum ꝓsanum. qui plures alios eccle insultatores bello victos neci dederat. Duz pontem tyberis. quem sancti angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui aream adriani custo diebant. repente inuasus vulneratus captusqꝫ in arcez rapit⁹. vbi pauc⁹ post dieb⁹ siue bausto veneno siue ex vulnere

vitā finiuit. Pronūciā deīnde suā. sortit⁹ ē ludouic⁹ t ipe cardinalis adlegien⁹ pīarcha. iā reb⁹ gestis t amicicia pōtific⁹ late cognit⁹. q̄ pacat⁹ rebus i vrbe eugenio reditū ꝓparat. Cōprebēderāt ōnes eugenū ac libertatē assertores. apud sctām mariā in trāstyberina regione custodiebāt eūq; receptis custodibus per tyberim nauigio fugerer. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat em̄ pplꝰ. cū extern⁹ miles infestis armis ro manos vastaret agros. boues atq; armenta surripiēs. Dū cū plīmis ānis eugenius abfuisset intellexerant t opulēti ciues t inopes romam summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ vastā ac detram speluncas videri. q̄bus ex reb⁹ missis ad eū legat⁹ vt in vrbē suā rediret. magnis pcib⁹ rogauere. Redijt ille nono postq̄ ei fugeret āuo. nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄ exceptꝰ ē gloriose. Fuit eius fracisco Sforcia t in pyceno de q̄ postea dicem⁹ t i alijs locꝭ piculosum bellū. gō p ludouicū cardinalē t nicolaū pyccininū iā sibi reconciliatū pfecit alfonso rege opē ferēte. Cognouerat fraciscus. Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā ei⁹ aliqñ potiꝰ cius clemēti ciues impio reterat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt em̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludouici potenn̄ā indignātes fracisco nō q̄si aduersus eugenū. § ō ei⁹ cōsiliū mutabāt. inter q̄s nicolaū capuen sem i vrbe gerebat. ac potentē fuisse ꝓnūciarant. nā eugen⁹ p id tps eū de ipa re suspectū roma amouēdum curauit. Dū cū auxilia eccle ꝓpe aduenissent fracisc⁹ irrito ꝓposito reuocessit. Eugen⁹ vo q̄ cū quōdaz ve netis ac florētinis studiosissim⁹ fuisset. Cū illi bostē suū francisc⁹ aduersus eccīam armis pecuniisq; iuuaret t ipe ad ipoz bostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū pncipē. t rex q̄dē ei⁹ suasu vsq; ad tybim̄ venerat pbilippo cui⁹ opes iā pene collapse videbāt laturus opē. aut i tuscia ꝫ florētinos aut in gal liā ꝫ venetos ꝓsecut⁹. § eugen⁹ cū octuor cardīales creasset. ex q̄b⁹ successorē suū assumēdū esse p̄dixerat in lectulo egritudinis iacēs. paucꝭ post dieb⁹ migrauit ad pces. t i basilica. b. petri apud eugenū tertium sepult⁹. Pri⁹ tñ q̄ obiret germani q̄ postēq̄ duos de summo pōtificō cōtendere aiaduerterant. neutralita te q̄dā vtētes. vtriq; recta iuerāt obedire. destinat⁹ roma legat⁹. inter quos t ego vn⁹ erā a fridenco impa tore missus ob obedientiā ei tālā monituro restituerī. Ipe vo theodericū colonien̄sem t iacobum treuerēsem archiepos. quos pōtificali dignitate ꝓuauerat. mirata sñia ad pristinos redierat honores. Magnus p fecto t clarus pōtifex fuit eugen⁹ cōtempsit pecunias vtutes appetiuit dilexit. neq; scōis rebus intumuit. neq; succubuit aduersis. neq; spes ei gaudiū. neq; met⁹ tristiciā anxit. sed ad⁹ aīm⁹ eius dē sp ei⁹ vultū ostendit. Sīm one brem eoq; grauissimo vsus est. durus t asp⁹ in bostes. ꝓtius in fide receptis ad hec. peritas corpis. oris decor. t venerāda i sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. pl⁹ aliq̄nto credidit t maius impiuꝰ q̄s par fuerat ꝓmisit. hūⁿ pf cū in egipto negociarer cū pfe fracisci fuissem de quo iā memīo facta ē. ab heremi ta. quē pariter adijt. nō mun⁹ letū vaticinū quā ille accepit. ille em̄ filiū quē bēbat futurꝰ pfie pncipē. hic filiū inter sacerdotes ad summū euadiuꝰ dixerat. Eugenio vo gabrielī nomē tulerit fuit. Qui cum adole misset. deinceps parēnt⁹ euāgeliū nō sin⁹ audiuit. pīmonū q̄d ab illis nō tenuit accepit. inter xpi pauper crogauit. Extū antonio cozario comite ciusdē sermonis adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cui⁹ laude vsatus tandiu cū illo vixit. donec ad angelus cozario gregor⁹ tercius decimus appellatus sedē petri sortit⁹ cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēsi eū bononiēsi ambonū pfecit ecclie nec diu mora tus vtriq; cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. § hic summū pōtificatū adept⁹ magn̄ animū q̄ t si oriēte scismate in pncipio sui pontificatus vsq; ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Coronato tū sigismūdo eclare grecoz t armenioz vnione pacta cunctarib⁹ ecclie q̄s amiserat recuperat tyrānis q̄ ar cuerū deletis. ptumacia rōnoz edomita. victoz inclit⁹ bolem exuit. Hic me q̄ius aliq̄n aduersus eū existi mans. deo sacrificiū sacē cū basiliensibus sensissem. Nā in eo tpe tota mutabat eccla. veniēte ad se benigne recepit. inter secret arios collocauit t aplicis sdiaconatus honore donauit. Eccl̄z quoq; tergestinā pan cis dieb⁹ anq̄ moreret falso rumore vacantē audisset. mult⁹ illā petierūt⁹. nisi vni p oib⁹ desiluissent. quod postea successor ipe fecit. Nicolaus q̄nq̄ natē tuscus. ex oppido sarezana. pīe medico theologica doctrina illustris. t omi sermocinādi genere insignis. post eugenū i petri cathedra suffect⁹. Qui pauci⁹ adhuc mēlibus cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu ꝓpe patū bononiēsem acceperat. Hic vrbē multis t maximis edificijs exornauit. cui⁹ opa si cōplere potuissent nulli vetere imperatoꝝ magnifi cenn̄a cessura videbāt. Dū tacēt adhuc edificia interrupta. runcq; muroz ingētes. Tecta q̄ apud subau dieses adhuc i ecclesia vigebat. explosit ame deū papatu renūciātē in gr̄am recepit cardinalat⁹ honorē t in pīno dīno legatōem reliq̄t. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat⁹ dignitatē dimisit. romanos lōga pace ditauit. iubileū feliciter gessit nisi q̄ i pōte sctī angeli i pcessiōe pplox imprōde facta. ducētos circiter homines. aut ꝓculcatos aut i fluuiū eiectos pisse ꝓstat. Bernhardinū senēsez ordis minoz. pfessorē. q̄ paulo aū obierat. in vrbē sctō z retulit. Fridericū tercium imperatorē t leonorā augustā uxorē romanio iunxit. ac de more uctos coronauit. familias habūde t cū mixta letitia pasces. Bis cardiales creauit. t pmo q̄dē te⁹ vnū antonū natē ma iorecen. ad titulū sctī crisogoni. q̄nē sibi pbie studijs t archanoz sacre theologie cognitōem ex oib⁹ parez elegerat. Decē sex creauit. aut doctrina pcelebres. aut generis claritate insignes. inter quos t germanū suum philippū sctē sussanne cardinalē assumpsit. placidis moribus t incorrupte fidei virū. Libros ex tō greca ex situs ad se missit afferri. t in latinā conuerti linguā curauit. magna pmia trāslatoribus prebēs. t acceptissimi ei fuerūt in trāsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber t Gregorius castellanus item̄q; demetrius manone grecus. qui soluta oratōne vtens. cū pontificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod poterant. non abstulerunt. In homeri vo poemate quod ab heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum pluriū ei moremi gerere conarentur. vnus tū inuenis est. q̄ acri ei⁹ iudicio satisfaceret. Ozan⁹ roman⁹ q̄ scribatū aplicus ea de re cōsequut⁹ magnisq; pollicitatiōt b⁹ illect⁹. Iliadez aggressus. nōnullos ex ea libros latios fecit dignos. q̄s nō miraret pulca ī ipeob affa et as. Nicola⁹ q̄s perot⁹ polybiū e greco comode atq; ornate ad nos traduxit. Jobes tortelli⁹ aretin⁹ libro ō orthographia pulcherrime cōscripto. Albertus florentinus pdicis de architectura egregijs voluminibus aliisq;

pene innūerabilib⁹ noua cudētes opa ei⁹ pontific⁹ grām meruere. Ideo eñ ingenia excitauit sou⁹ qs Nicolaus vt vix cū inuenīri possit. in quo magꝭ būanitatꝭ ⁊ eloq̄ntie. ceteraꝝq; bonaꝝ artiū studia q̄ sno tpe floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis viris inscripta eē volumīa. quot neqs suoꝝ pdecessoꝝ. neqs ꝑatoꝝ cuiusp̄ noi dictata ꝓperim⁹. Vnū tñ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauū forliuiēsez q̄ res a declinatōe rōni⁹ ip̄ius vsq; ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine i duas digessit decades romā describēdo ist⁹ rauit. ytaliā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis vetustatē aperuit. ⁊ ita ferunt hoīm mores. praro quēq; extollit p̄ōnsex. quē p̄cessoꝝ amauit. Ceteꝝ Nicolaus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimas bibliothecā instruxit. Jn q̄ circiter tria milia librorū volumīa cōdidit. Sacrariū apl̄icū vas⁹ aureis ⁊ argēteis. sacerdotalib⁹ indumēt⁹ mirifice decorauit. Altaris ornamenta aulea q̄q; ex auro cōtexta mirādi opis coemit. Sup pellecteq̄ toto palatio necessariā magnificentissime ꝓpatā duplicauit triplicauit qs. Legatoꝝ q̄s publice audiunt ita rñdit⁹ dubiū eēt. sapiam ei⁹ an eloquentiā an magꝭ admirer Qs q̄s eē i vrbe pegrinos exīstimatōe dignos accepit ꝓfectum eos. missis xenijs honorauit nobiles sua domo extorres q̄ ad se venerāt benigne cōfouit. paupib⁹ xp̄i largas elymosnas dedit. religiosq̄ mēdicātibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. i eccias vrbis p̄ma dona ꝓtulit in primonio bti petri p̄mas ac mūtissimas arces oportunis locis erexit. dum tñ tā admirabil⁹ tam expeditēdi p̄ōnsic⁹ vite ñ defuerūt insidiatores. Stephan⁹ eñ rōtus familiā porcan⁹ a tenuit censu⁹ eques. res nouas sepe i vrbe moliens. ac ꝓteritā bononie relegat⁹. clam inde excedēs magnis itineribꝫ romam rediit. Conuocatisq; mox amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitās. cū vrbē q̄ totā sibi sbiecerit orbem. Nūc sacerdotij impio sbiacere. quos recū⁹ semias q̄s viros. q̄sqs appellauerit. venisse se gratū p̄te iugū exeuntē rē factu facile si vt ri fuerint. nicolaū p̄ōtificē celebre epyphaniarū die i ede. b. petri sacra sacturū. haud magno negocio cōprehendi posse. pp̄m libertat⁹ amore. q̄ pclamari ab audientē mox opē audētib⁹ daturū ad colligendū autē p̄silē cathenā aureā secū attulit. a se ita prīdē gestā. quā cōgregat⁹ oīb⁹ neqs eñ mox occidēdus p̄silem ex vsu eē diceb⁹at. Hi obtinendū donec arcē sancti ag̃eli p eū recuperāret atq; vt erat hō facūd⁹ facile i sua sniam cōgregatos traxit. atq; eo facilius q̄ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝓpetrata scelera iudiciū somnidātes ad se vocauerat q̄bus nihil erat i pace sperādū. Hs p̄sensit insidias nicolaus missisq; multis cōphendi hostem iussit illi eū iā aio fractū. ⁊ apud sozoē in arcba latēte inuenerūt cōplices ei⁹ in domo q̄ cōuenerāt expugnati captiq; sunt. e q̄b⁹ vn⁹ baptista sciarra manu ꝓpria ⁊ aio intrepido. p̄ medias pontific⁹ cohortes iram gladio sibi apperiēs effugit. stephan⁹ i arce seruat⁹ agēli alij i capitolio suspensi vitā finiūt atq; ita pontifex maximus ingēti periculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impiū suauit. Felix p̄ōtifex ꝑ oīm iudiciū beatissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ dixim⁹ ꝓstantinopolim expugnassent xp̄ianoꝝ tesidie atq; ignauie memorabile ꝓpetuū. Acceſſit ⁊ aliud qō nō paruꝫ eius gliam imminuit. Nā cū pacē ytalie q̄ cū veheme̅ter ferro vastabat ⁊ igne. Ipe reparator ⁊ arbiter cōcordi⁹ partiū voto delectus ē. dū die ex die in deliberatiōe ducat suspectus eē fracisco Sforcie tā mediolanēsiū principi ac venetis cepit tanꝫ eā suam ꝓmere nollet. que alijs pace eccle alijs bellū allatura videret. Ob quā rē intercēdēte symoneto monacho ordinis beremitaꝝ sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓfus ignoti. ⁊ vite integrit⁹ate ꝓbato veneti cum francisco duce queniētes inter se cōcordie leges dixere. ꝑstituta die intra quā bello socij pace rata haberēt visum ē id oīb⁹ monstri sile humile ⁊ incognitū monachū ytalia pacasse. ⁊ recusante alfonso pacez. q̄ inscio dicta erat vana eē nicolaus q̄ de se bita fuerāt suspitōem oīdit. misso ad alfonsum legato dnico sancte crucis cardinali prudēti singulari ⁊ vite integrit⁹ate cōspicuo. qui eum caute. deinde neapolim quentisset interueniēnibus venetoꝝ ⁊ aliaꝝ partiū legatis differētijs q̄ oīmbus tanꝫ ex integro discussis alfonso regi nonsolū pacem suasit. ⁊ fedus in annos q̄tuꝫ ⁊ viginti inter oēs ytalie potentatus pcussit. cuius romanus pontifex ⁊ cōhortator ⁊ index dictus est. Sed cū doloribus arthenticis p oēm serme pontificatū suū Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis oppremeret. nec tā ampli⁹ mortalē pollutuꝫ comitatū candidioꝝ animā dignarētur e vita decessit. ab eo q̄ iū pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonsolū cōfirmata sunt. ⁊ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaq; primū eccliā. deinde seneñ. ꝓmissa

Calistus tercius post eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere natus. vn⁹ oīm q̄ suo tpe sciam iuris ꝓfiteret eminentissim⁹. ⁊ q̄ cōsiliū regi alfonsi in q̄ multis ānis psederat. Illusq; artes ac cautiones p se ferret. Is vt primū pōtificatus apice adept⁹ ē mox aīm ad bellandam turcoꝝ legē ⁊ gentē cōuertit votiuaq; vouit. ad eā rem solennes misit in gallia. in germaniaꝫ. in hungariā. in orientē legatos primarios sancte ro. eccie cardinales. e quib⁹ nullus adhuc rediit. Alanū m̄i cardialē scribaredis magno ingenio virū ⁊ aio securo ⁊ potēti ꝓpediem e gallia reuersuꝝ putāt. Naualia q̄ō antea i auditū fuerat rome cōstituit triremes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina pauit annauit in turcos misit comitē iacobū pycininū senensibus vt dictū ē armis insultantē. misso multe suo repsit. Regi alfonso quetenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ipe regat nisi summus aplic⁹ gubernatōem relinquat. veras eoꝝ multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasq; credidit. qui fidem tribuere cōtentioni alij calistum alij alfonsuꝫ alij vtrūq; accusauere. Quoꝝ alter regē sub quo natus effet. alter suū sacerdotem cui tanꝫ vicario dei parēdum est ferre nō posset. Vix cardinales a calisto creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoꝝ ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̄ tanta di gnitas videretur exposcere. doctrina tñ ⁊ circūspectio ⁊ mox suauitas id honoris haud iniuria consecuta censet. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹. i q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingeniꝫ. id studium lr̄arum. is amor virtutis emicuit vt q̄uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniū ad eā dignitatē ascēderit. Hodo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnū demas. tāto munere meo iudicio. nulli digni⁹ id honoris obuenit. q̄ iohānes epo zamorēsis ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā secutus curiā p̄ ola ferme officia castus innoxiusq̄ trāsierat cancellarias vo q̄ a tpe nicolai in carcere tullianō cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egregia specie atq̄ indole iuuenē. ecclīastice militie ducē p̄fecit. Exin p̄fecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardīali sanctor̄q̄ q̄tuor coronator̄. t ipe q̄s nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Vincētiū natione hyspanū t oīmodum anglicū mir̄aculor̄ fama illustres inter seros redegit. Legatos i Scithiā t p̄sidē i ethiopiā mit sit. q̄ xp̄ianos p orientē in fide cōfirmaret. t aduersus religionis hostes armaret. Bohandechio in albania multisq̄ alijs p̄ grecianā turcor̄ bello laborātib⁹ pecunias subsidia largitus ē. Trāsfigurationis dñice festū instituit. t celebrare publice iussit. assumptionē suā p̄cussq̄ pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis p̄dixit. Cladē quoq̄ quā turci apud albam i būgaria sustinuere anq̄ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq̄ de futuris multa t magna p̄mittit. q̄ diutina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e p̄apia vrsinor̄ fuit. cum masculā et soles nulla esset vrsini hereditatem eius p̄pinq̄tatis iure ad se trāxerunt Id egre tulit comes euersus cui⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenses comiti euerso auxiliū p̄buere. deinde hortante pontifice p̄sper cardīalis martini q̄nti romani quondā sapientissimi t felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ t lītarū studio late clarus. cognatione suā bello subtraxit inter vrsinos. t euersum vsq̄ hodie impacate durāt inimicacie. Latin⁹ sanctor̄ iohānis t pauli cardīalis illustris vrsinor̄ familie p̄nceps dexterrimo vir ingenio iuris scīa t alio. q̄ alia curet. parua despiciat insignis ex vrbe p̄fectus. ad oppida sua recessit. tanq̄ rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis insidias veritus. siue pontificis indignatione p̄motus. nec reuocat⁹. in hāc vsq̄ diē reuerti voluit. Calisto ī ter oēs cardīales duo ad hoc vsq̄ tps imprimis auditi atq̄ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagen⁹ amicio ingenio. t sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud venetos gente nat⁹. t industria potens. siue q̄ cor cōsiliis multū ineſſe crederet. siue q̄ alter francie regnū alter venetor̄ rempublicā dicere posse arbitratus ē. Hymonē romanū p̄bie studijs t arte medica excellentem adeo dilexit. vt frem eius iacobū eōm feretranū q̄nq̄ virtute p̄stantem sua pontificiū p̄sideratione tubeo galero donauerit. In audiēdis legationib⁹ priuator̄q̄ hoīm cauſ antecessor̄ suor̄ facilitatē longe superauit. Epl̄as t regibus ac amicis p̄ secr̄m dictauit in signādis supplicationibus libēs t hilaris tēpus ablumpsit. De iure interrogatus p̄cipue rndit. leges canones q̄ tam ei suerunt in promptu. q̄s si bene aut nudi ustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil em̄ memorie sue excidit q̄d retinēdū existimauit. ceteq̄ nulla facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̄ ipe ita excellit vt suor̄ p̄decessor̄. q̄ sibi possit equari. vir vn⁹ aut alter inueniat. Hic posteq̄ ordini cardīalitio me inscripsit. varmiēsem q̄s eccl̄iam ad mare baltheus in sarmatbas situ postulātibus canonicis p̄medauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus t atrocissimis bellis nōdū assecq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinēt parue ciuitates inter se discordijs et seditionibus carueruit. Nursia q̄nti sertorij quōdā p̄na guelfarū pars infidijs septa agitata vix tandē respirare potuit. Maruia quā sil pburnio gurgite candid⁹ amnis circuit arcipitit vix adamado iugo gl bellinor̄ factione depressa guelforū p̄silio ducta delecit. Mō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō ortanis nō ipis denicq̄ spoletanis siue cal amitates defuerūt. Ex alsina cuncta oīm miseriar̄ inēta est. q̄ dūmō brachianāno Sforciana factōs amutit. t nē ptē q̄ supior. nūc alterā q̄ ſeriot appellat expellit eo deducta ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. s nulli pot⁹ vrbe tā pene deserta dici p̄t. Hyeennū regionē. quā nra eras marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto pontifice maximo cū rebus basilien⁹ occupato. t nō solū philippi marie s alfonsi quoq̄ regis inimicicijs implicito vna quodāmō excursione ademit. nō nullisq̄ post annis cōtinuata possessione reuinit. Interim captus amore puelle. q̄ inter ȳgines cōnigi sue fuerat. t sibi nistaz molestarū. t illi necis cā fuit. ppetua ea vocata ē. apud novarienses honestis parēntibus orta. forma egregia. t ingenuis moribus. nisi potens dñi receptā blandicijs. virginitatē cū adulterio p̄mutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eas duceret viro desponder. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi conuiuio. sponsus in oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum nouę nupte prestolabat ducitur illa multis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū defendere in domo sponsi crederet. iussa vlterius gere in arce rapta ē. nec vltra infelici viro videde spōse copia fuit. Nō cum blāca fraāsci p̄ter cor datissima mulier cognouisset. nūcq̄ deinde q̄euit. donec diuinis persuasorib⁹ puella q̄uis diligenter custodita interfecit. fraāsc⁹ q̄uis ea re valde p̄mot⁹. vxoris tñ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pontifex eugen⁹ ia philippo regiq̄ p̄alat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduersus fraāscū misit regēq̄ vt iter in marchiā duceret adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq̄ militū bito cū florētissimis eqtū peditūq̄ copijs in picenū pueni. Jūctisq̄ apō bisiū cū picinino castris eoq̄ tot⁹ exercit⁹ duce p̄stituto territos oppidanos i deditos eccle p̄pulit. q̄z exēplo t sceti seuerini incole sceam claues portarū misere. Que cū fraāsc⁹ accepiss copijs suis p̄ munitora p̄incie oppida distribuit s p̄rabere bellū e re sua arbitratus ē. Exin cū petr⁹ brunor⁹ vnus e copiarū suarū ductorib⁹. cū. dccc. eqtib⁹ ad regē trāsisset. misceracēses vo ac solēnates deditione eccle fel eissent. Cōsentientib⁹ venet⁹ ac florētinis redire se in gr̄am philippi ducis mediolani vt regi impetū euaderet amici interposit⁹ simulauit. Credidit philipp⁹ lītisq̄ ac nūcijs vt copias i regnū reduceret alfonsum frustra rogant turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem ifecta relinq. pseuerant igit atq̄ acri⁹ instās angulū oppidū in dedit oem ecclie recepit castrum planū vi captū multi diripiēdū dedit. nec terruit ē. q̄uis philipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet⁹ ac florētinis fecisset. Ex aelini cum exercitu petens troylū copiarū ducem. cui franciscus maxime timebat. Illā t multos annos in eā tatu suo primos ordies duxerat t sororē eius vxorē acceperat. tradita ciuitate sese cedente in comitatū suū recepit. Deinde rochamcōtatam cum defendente ruberto franciſci nepote. plumb⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune famū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsum rybicen quiasd a francisco i castra venit ipetrataq; a rege p sui ordis more. liberi⁹ loq̄ndi venia. mita nepbaria i uicolaiū pūtem francisci noie. pbra ꝓgessit. pditorē aeq; diuz appellans regemq; admonēs ne illi se credat. cui fallere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eozumq; copie de gl̄a de dignitate certarēt. apactarū q̄dē vno prelio ducū sil'atq; eq̄tū vtrūe sil'a rege peteret vt equus spectator pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝓmor⁹. haud lemorib⁹ ꝓuicius i fracisū abierit eū cōiect; fidē suā mlt; exemplis cōprobās egre sibi eē rīdit. Corp⁹ suū vulnere i cerunce recepto debilitatum fuisse ofitus se singulari certasse vter eoz pditōis ifamia cēlend⁹ cēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstulisset oblatā mī pugnandi cū exercitib⁹ cōditōq;. leto se aio. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs suis sb ipam vrbē sauū patenti campo sutum. qō cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aduerteret vtriusq; pti securitati sese ꝓsultuz recepit. Ex cū dicta die nicolaus i campū cū suis ꝓcessisset. atq; insultās vrbis mienib⁹ vsq; ad portas cucurrisset. Rex vo ꝓcul ide ad mille passus cū exercitu ꝓsedisset. Liberq; vtriq; pti statuirus campū fracisc⁹ sine regi parū fidēs. sine gl̄a sua de q̄ q id tps haud dubie tacuabat i dī serūe adducere verit⁹. intra vrbē suos ꝓmunit. Magē inter franciscū t Nicolaū. nō emulatio mouebat ob rei militaris gl̄am. cui⁹ primas ptes sibi vterq; arrogabat. verū t simultas ingēs ob veteres inimicicias q̄ olim iter Brachiū t Sforciā fuerāt. q̄z alter fracisco pi alter nicolao nigr⁹ ac dux fuerat. atq; adeo nō mī hostes q vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sb vno eodēq; pncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus ex corpis brevitate pyanum nomē q̄ vtalica lingua puū sonat accepit. Ex q̄nto mediocritate statura ei⁹ iferior. tanto ai magnitudo superior. Audacia ei vba fuerit atq; pax compta. Ex q̄ militaz ac magnaz rez similam cō bendēret. in milites suos idulgēs. i amicos liberal⁹. in hostes dur⁹ t asper. diuincandi cupid⁹. qui impatiens. gl̄ie auidus. t i pcul obeundis ꝓmpt⁹ ac secur⁹. plūs ex occasione ptus⁹ sumpsit. hostē celeritate pūenit excursione fatigauit. leuis armature. eq̄te magisq; pedite vteb af. fortes atq; asperos milites amauit. hostū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū primos t i gallia cysalpina t reliq; vtalia triūphos ex hoste duxisset haud dubie rex gestaz magnitudie t gl̄ia mgro suo Brachio maior euasit. Francisc⁹ aūt bone sto corpe fuit. t qō mediocritatē non pax excederet. amplo pectore. robustis mēbris t apte dispositis. facie grata. iocūdis ocul⁹. calnicie venerabilis. facūdia copiosus ingenio pacri. alio rex magnaz cupido. solers i mistrandis reb⁹. i laborib⁹ pferēdis insan̄gabilis. in occasionib⁹ pspiciēdis acut⁹. t sagax i hostib⁹ fallēdis. vsur⁹ t vafer i psagiēdis euitandisq; dolis. ac hostū psilijs puertēdis cautꝰ atq; ꝓuid⁹. Raro nisi ex destinato cōflixit hostē. sepe obsidēdo q̄ decertādo cōfregit. peditatū i magē precio hūit argento atq; auro cultos esse milites voluit. in exeq̄udis cōsilijs celer ac pspiciēs. i oī renouāda pūna aī laboz tollerāda. vsu exercitatione cōsilio mirifice instructꝰ. qb⁹ artib⁹ bzcū adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaz ducib⁹ inuētus sit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare posset. Nā cū scīa rei militaris atq; auctē pares videret. duo duos fuit. vter alteri ꝓponendus esset. Ex hāc lītē fugat⁹ paulo post nicolai exercitus. t in gens victoriaz francisci cursus t mediolanēn. fortuna i eū pleno cornu trāslata. prius diremit. Ceteruz fam expugnatoz cū rex difficillimā itelligeret. nō fracisci solū magni t potentissimi duc; pūna aī defensi. verūetiā qvrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaq; potuit. inde abiens in firmanū duxit quo in loco cū alexander frater eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuertit in eos signis hostem intra vrbem repulit atroci pugna per utriusq; facta t antemurali quod prouallo stabatur capto. Be inde ad turrim palmaz composito agmine. puenienti francisci epla reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac petro Bzuni auro inscripta. inter ceteraea vba continebat. ne ampli⁹ differētes. tam tandē cogitata manifestarēt quapropter omes de pditione suspectos armis eq̄sq; t ome suppellectile priuatos. in vincula cōiectos in arogoniā misit t in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cuz tem aritani de ditōem secisset in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pyceninū q̄ ad montem aureū cū exercitu subsistera transmissus. Sed priusq; illa aduēt affisset pyceninus repentino francisci aduentu inuasus p lio. fusus pulsusq; fuerat. Clinius in quo castra posita erāt. t oppidū primū dissipatos fuga duxit. Francisc⁹ ea victoria simul t pfectione regis elatus piceninū vndiq; velut victor percurrere t tuisectare cepit. Rogatus ab eugenio alfonsius eo reuerti. cū iam se itineri accinxisset. noui regni mouēb⁹ domi retentus lupum virreū vrsinū garsiaq; cum non paruis copijs aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pyceninus a philippo in galliā reuocatus fracisci filiū cum pte copiaz in pyceno dimiserat. Quē Sforcias ad mōtē vltimum prius pugna superatum intercepit quā regi auxilia ei aduenissent. Post hec ludouic⁹ aquilegien. patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestantem. cum magna equitum peditumq; manu a rege missum. omnibus copijs suis prefecit. cuius industria auspicium oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie apud cingulum oppidum contra franciscum misse. Nam philippus cū fracisci recōciliatōem iā tandē mutatā intellexisset Italianū Forlanū i reb⁹ bellic⁹ late cognitū. d̄ pōtific; ptes aduuaret eo trāsmiserat. Qui cum patriarcha t vintimilius per rectam viam comīgi non possent. Nā media loca francisc⁹ obtinebat magnis stipendijs promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbina cem agrū sese recepit pri archa montē molonē obsedit atq; obtinuit. Deinde oppidum sancti angeli. vi expugnans diripiendū militi dedit. vintimil⁹ paulo post ab eo i regnū ad liberna recedēs p agrū firmanus nō pcul a mōte setō cōstitit cui⁹ aduētū ꝓterriti oppidani. emissis oratorib⁹ deditōs fecere sese. q̄ circūiecta castella. deide ad mōtē altū pfect⁹. dies aliq̄t ibi mālit. Interi firmani ꝓmissione fetā spe ꝓpinq; auxilia a fracisco defecerūt alexādro fre eū magna equitatus parte in arce cōpulso. qbus t vintimilius t pontificis

copie mox auxiliū ꝑbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset, vt sola fame vinci posset. p̄munitis vrbis partibus. ne defensus ex arce fieret vnumquisq; vti ꝓfuerat. in hiberna ꝓcessit. Bequi ano alfonsus temerū bullum t cū eo mille equites. tendē pedites ad p̄archā in pycenus misit. q̄ vbi cus iacobo caynano i eccle castra puenit. mox ytalianus sozanus mandāte philippo maria ꝓbensus ē. at post triduo ussū pa marche apud Roccācontratā secuti peussus. monē labrus deinde cepere. t aliq̄t castella friderico vrbina cū p̄cipi eripuerunt. ℔ cus ia duo milia eqtū a florentinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent. Philippus vo exercitu suo ad casale mai iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias suas e pycenis reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia t quingenti eqtes ex castris eccle tubēte ponusice trālierunt. Franciscus iam bello supior mōtē aureū t altey ei p̄xim castellus sigismundi malatestē qui tā ab eo defecerat. eccām fortune secutus. expugnauit. t eiusdē oppidū gradariuq; obsedit. Inter rex alia p̄arche auxilia misit. cuz quib' i pycenus reuersus iacobus caynanus p̄ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianus sozanū interfici nusserat capitali supplicio affecerat. Extn mbil memoria dignus ab eo gestus. donec frācisc⁹ philippo recōciliat' illius stipēdia facturus t iā dux ℣ venetos designat' ex pyceno recessit. nā postea nō soluz arx firmana ℔ eis serme. pulcia t ei' potestatē facta ē. In aiculo iosias nobilib' ort' parētibus admodum adolescens iobānē francisci Sforcie fratrē magno aio tuienē. t qui eā vrbē p omne belli tps egregie defendisset. ꝓspiratione cum pancis miti incautus obtruncauit. Ex cus t tpe tirānus i p̄na gereret i exilium actus ē ciuitas deinde sb eccia quieuit. Eius anno abbinc supioze tdē iosias arcē quādā naturale situ munitā t vrbi ꝓpinquā. cus plerisq; latrombi occupās ñ suas curas illi pplo ingesserat. q̄ res ei pax ꝓspē cessit. nā roderic⁹. s. nicolai cardīal ei⁹ pulcie legat⁹. obsidionē loco admonēs. postq̄ arce potit ē. captū ipm vinctuq; romā misit. ¶ In vrbino dux gētis oddo mfe colmnensi nobilissima natus cū pet ibidem in matronas nobiles debachare. nec modum licentie faceret ppl'ari tumultu interfectus est. Micentor nequicie t adolescentie sue corruptor protho notari⁹ carpensis nobili genere ort⁹. ℔ ingenio pessim⁹. qui nupt's ac ꝓgnibus q̄plurimis vim intulerat qui per oia sceleru ad summū vicioz peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidis penas dedit eadem eius in foz relatum defecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pt uisq; ꝓnge ex columnēsi famula duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua imi perū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnātes assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui p̄clari copiam duas filiū tūc forte natum suppoñ. p suo nutriq; iussit fridericī noie indito. ℔ contingio deinde contracto cum filiū legitimus sustulisset cōuersa in eum cura fridericū adue puez militie tradidit. in qua ille etatē vsq; ad virilē pseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pplo vrbinatū princeps factus est. Clarus vir t castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in admīstrandis rebus bellicis ꝓfuit. nec in capescendis periculis animꝰ nuq̄ defuit. nec vere factis q̄m fide clarioz. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti francisci Sforcia. q̄ ad eū se receperat fortune afflatu tā pene desertus ostātissime iuuit ac fouit. In dignus profecto q̄ militari ludū dextrū gdiderit oculū. ¶ Apud ariminū emilie vrbē sigismundus malatesta sceleribus insignis imperū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adūxisset partes eius in picenti bello aliq̄diu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos t in tuscia cōtra regem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Tā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere tur rex bur⁹ mūne memor. cū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmunē pacē esse uolut. Deinde comite iacobū pycininū t fridericum vrbinatū principan cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parua nomis oppida abstulerūt cinisq; agrum ferro t igne vastarūt tpe cum auxilia undiq; frustra imploraisset. ad extremū quod vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ꝓstitut. cui⁹ nondū pces exaudite sunt. quātus spem ꝓcordie regis clementia nō partā effecit. ¶ In faventia mortuo guidone anthonio cuius multa in re bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius bestor arripuit. t ipe in armis late cognitus. qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ hyginundus ab alfonso declarat⁹ hostis extra vrbē hierusalem pacē factus ē. Fabrianen. q̄ dudū tyrannide oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ principatum inuaserat fugientibus reliquis ad eccle imperiū redierāt. Multisq; post annis in pace quieuerāt. hoc anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos cives aliquos in vincula cōiecere exin toemetis ac questionibus prodicio expresso crimine. vltimo supplicio affecerūt. ¶ In aquila marsoz vrbe apud quā memoria nostra brachius paruinus dux belli formidatissimus diem per anni tempus obsidionem tenuisset martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interiit. Binus bernhardinus senensis posteq̄ ytaliā omnē xpi nomē ꝓdicando pagrasset. mortalis vite cursum pegit. eoq; in loco sepultus claret miraculis affirmat'. Fuit aūt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eoz. q̄ patriam illi massam fuisse tradunt. Ejus puericie sui ibi nonulla rudimenta pegerit. cum essꝰ mater ei⁹ massana ceteꝝ pater ac maiores sui⁹ longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi t ipe natus. t maiori ex te educatus. Cum adolevisset inri pontificio edisendo operā dedit. ℔ cum sepultis parētibus fallaces bius mundi blandicias. t inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xpi pauperes substantia dum francisci religionē ingressus. tradita sibi regula exactissime obseruauit. declinansq; maiores conventus. eoz ductor ac mgr effectus ē. qui fratres obseruantes appellant. maximus autē ei studium in educendis pplis fuit. qui cum cēt facundia copiosus. t doctrina insignis. incredibili oim attentione audiebat'. t quasi alter paulus cēt vas electionis in admiratione accruere ntia habitus ē. Tres eius ppli sibi pontifice elegerūt. vrbinas ferrarienses senenses. ℔ nō fuit ei cōsilū. lingua q̄ toti possy ytalie ꝓsilere vna urbem cōcludere ¶ Regnū iā neopolitanū ingressi ad felices alfonsi mirabiles egressꝰ cursus stilū conuertim⁹. Post bellū nauale qō ipe eius gentensibus infeliciter gessit. tandē cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

fuisset. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduersissima fuerat secūdissima facta est. nā phi lippus mediolanensiū princeps vbi captiuū regem ad se ductum ⁊ se victorē longe munere victo amiciuit mox ex hoste factus amicus leberū esse regem iussit societatecq; secū equis conditionib⁹ facta cū magnis muneribus donatū a se dimisit. Isabella interea prima rhenati lotharingie ducis .qui cū alfonso de regno contendebat ⁊ q id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat cū duobus suis filijs cae tam venerat eaq; p̄sidio firmata neapolim se ꝯtulerat. Ex petrus arrogo frater alfonsi qui ex bello nauali cū paucis triremibus euaserat. reparata in sicilia classe ꝓter spem mutatus ab altera factione cateranor noctē ꝓfectus eo catelā obtinuit ⁊ expulso hostiū p̄sidio suū imposuit missis ad alfonsum nauibus que illum ex portu venerij adhererent. Appulit paulopost catelā in eisdē nauibus. alfonsius deinde capuā petijt. que li cet medio tpe ab Isabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuisset. virtute cū iohannis vintimilij ei⁹ loci p̄fecti in fide pstiterant. Ibi reimūdus nolan⁹ regulus alfonso recō aliatus est ⁊ mox scapharū in insu la sarni sitū castriq; maris in deditionē acceptū. Isabella vbi se viribus alfonsi impares se esse cognouit ab engenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliscū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac pari numero peditū ad eā misit. .pfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsedissetq; ca puā nisi iohānes vintimilius .dccc. equites quos regina ad eū transmiserat ex improuiso inuadens fudi set cepissetq; Aggressus est cū idē patriarcha iohānē anthonū principē tarentinū ad montē fusculū ac eus expugnatū in castris captiuū abduxit. eaq; demū lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus stipēdia pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯsilio ⁊ amicis animis ꝓ regina bellu ꝫ intercurrentibus similatibus copias separūt. interea dnor mensiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonsum facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius oppugnare alfon sum statuit ēq recō ciliationis ad eū noticia peueniret. Erat alfonsius apud vicū milianū tribus milibus ab aduersa secutus in castris .cū sibi nunciatū ē hostes rupto inducias fedē aduētare sibiq; minime tutū expectā re impetū. ob quā rē sublatis signis mox capuā se recepit. nō tamē absq; dāno suor⁹ qui postremū agmen duxere. Exin cū p patriarcha auersas sibi ad inhabitandū tradi ab Isabella peteret iacob⁹ impediret rursus inimicicie inter eos suborte sunt. ꝫ cū tranenses excepta arce alfonsum dūm appellassent ⁊ arx oppugnari cepisset. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obsidione firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Isabella rogatus et iohannes anthonius vrsinus ⁊ multi alij se ꝯiunxerunt firmata obsidione cū iohannes anthoni⁹ haud ex animo bellū gerere crederet ⁊ naues regis aduentare tranensibus auxilio narrarent. venit⁹ patriarcha ne intercluderet cū paruo nautigio ingressus mare tanq; pecunias ab eugenio perturus in picenū aduniga uit. deinde se romā contulit. multes eius sine duce relicti ad candolā se contulerunt. Arx deinde alfonso de dita est. iohannes anthonius ad eū rediit. Inter hec rhenatus e captiuitate dimissus cū decē triremibus neapolim venit ⁊ vocato a se iacobo candola ex eius ꝯsilio scapharū petens in redimonē accepit. deinde in sulmunensem ꝓfectus cū frustra vbi obsedisset agrū vastauit incendio. nec alfonsius interea quieuit. ꝫ albano ac celano agro subacto ad castrū vetus peuenerat in valle sublecta sitū cui rhenatus oblata ꝓ militā ri more cyrothecā prelij indixit. accepit alfonsius. sed que sint singulari certamine an collatis signis eū to to exercitu dimicandū esset se ad vtrūq; paratū esse. Cuiq; rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū to to exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qm̄ veteri more ei⁹ fiunt qui ꝓ uocet⁹ diez ac locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā p̄fici. qui campus lata planicie vtriq; idoneus et. ibiq; eū ad die octauū prestolaturū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alfonsius es set ꝫstituendū diceret prelio impeditū est. Alfonsius in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonsi fue rant castra duxit exercitū. atq; ita suo satis bonore vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs castrū vetus subegit. Alfonsius in vallem cardinā ꝓfectus arpanū oppidum vi cepit. ⁊ marinum boffam vallis dūm captiuauit. Caserninum regulū in fidez recepit. In lucaniā ducens oppidū anglū obsidione fa tigatū obtinuit. Luceriam tedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū castris eius. erant. quibus frenus absente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremi bus in portu collocatis. oppugnat vrbs magnis viribus. nec ciues seipos negligunt. Sed dum petrus paululū a castris speculandi gracia in littore vagat e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc cubuit. vir apud omnes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro bore excellens. ad subeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu consternato exer citu eius diei dimissa est oppugnatio. Alfonsius vbi germani facere truncū caduer inspexit. Id dec inquit ego te frater stipendia duxi vt esses q̄ mihi tuo sanguine tuaq; nece regnū pararet. s. reconditaq; loculo corpus inssit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere funus duceret. Sequentibus vo diebus cū oppugnatio repeteret tanta vis imbrium ecciderit vt necessario ab obsidione dis cessum ⁊ res in religionē sit versa. Exin caynarum oppidum tradente quodaz milite multis oppidanis oc cisis ab alfonso receptū est. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex peligninis reuersus neapolim vbi que acta fuerant didicit. Turrim cū vincēcij optinet in mari sitā ad tutelam regie aree vi ex pugnauit. deinde arcem ipam plurimis diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorsus decrat in potestatem suam accepit. Alfonsius vero cum frustra obsessis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra ijciens salernitanos totamq; ferme prouinciā ⁊ bruttioz multos in dedicionem accepit. Iacobus aūt can dola prestanti vir ingenio ⁊ a lzaz studijs non abhorrens atq; imprimis rei militaris peritus. qui ꝑ bra chio stipendia fecerat. dum castellum quoddam iacobi lagnusse oppugnare nititur catarri ꝓ fluuio corrept⁹ decubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenij laude dignus. si ēgta industria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi fides ⁊ in promisso constantia fuisset. Iohannes vintimilius ⁊ ipe p idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in potestatē recepit. Auersam q̄s a rhenato deficientes alfonsum intro miſere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄sidio defensam cū expugnare facile nō poſſet foſſatis ingentibus excluſit ⁊ oppugnari quotidie iuſſit. Rhenatus ad anthonū candole filiū in apuliā profectus. cū nihil ꝓterea ab oppugnatione arcis auerſe ceſſari animaduerteret p̄ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonſo qui occurrerat impeditus p̄ tranſuerſos montes ſequente anthonio in nolanum deſcendit. nec tamen obſeſſis apud auerſam opem ferre p̄ſumpſit. cū alfonſus in caſtris illic potentior videret. Sed reuerſus neapolim anthoniū candolam de proditione ſuſpectum ꝓhendi ⁊ in carcerem retrudi iuſſit. quę res magnū ei detrimento fuit. nam cum caſtra illius ſub vrbem tumultuarent ducemq̄ ſuū reposcerent anthonius diuiſus eſt. qui ꝓtinus iam ſibi arrogatam inquo ſerens animo mox ad alfonſum tranſiuit ⁊ arcem auerſanā ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. p̄ſidio p̄ eā ſam xanto qui cū patre ſuo militauerat. p̄fectuſq̄ ibi p̄ſidiū erat: deſeruit tamen paulopoſt anthonius ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū et reconciliatus eſt cū arce proditione traditā. Ciues quoq̄ conſternati in alfonſi poteſtatem veniſſent. quo tpe et calabria adactis machinis ab alfonſo expugnata ſunt. ⁊ caſtellū padula ⁊ ante veſeram caſtra poſita. Frā ciſcus Sforcia rhenato amicus arianū troiā manfredamā lucerā ⁊ alia pleraq̄ oppida p id tempus ſapulia obtinebat. quoꝝ cuſtodiam ceſari martmengo cū non paruo equitatu ꝓmiſerat tpe in piceno agens. Ceſar cum eſſet alfonſo inſeſtus bis extra menia troie pugnare auſus. bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga in vrbem ſe recepit. nec multo poſt vicarū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi captū p̄da militi permiſſa feminarū decus regio more ſeruatū. Alexander aūt franciſci ſforcie frater ſub vrbem tbenini remundū candolam ac riccū ⁊ roſiam cum copijs ad alfonſum euntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccium ac roſiam preceps fuga ſaluauit. Remundus intercep̄tus eſt. qui cū eſſet anthonij candole patruus illū fedo ab alfonſo alienauit. Venit ⁊ iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduerſus franciſcum aquinatē eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopoſt capreas oppidū in inſula euſdē nominis ſitam tyrrenū quondam ceſaris ſiue delinas ſiue latebras. nec moratus caſtra ad neapolim poſuit. ſimq̄ puteolos obſedit. qui aliq̄diu fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperuerunt. Turris quoq̄ quā vocant occanū recepta eſt. vigebantq̄ interea rei frumentarie inopia neapolitani. nec ſpem aliam habebant q̄s vel genuenſes marſ vel franciſcum Sforciam cū anthonio candola auxiliū terreſtri itinere allaturos eſſe. Quellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpulerat. ad alfonſium ꝓfectus. ſi premium adſit vrbem paruo militum periculo capi poſſe demonſtrat. deligūt viri fortes ducenti qui cum quello eiuſdem fratre p oſtenſum aqueductum nocte vrbem ingreſſi mentia occupent. rex cū exercitu paratus ſignū expectat. illi in domum quandā ꝓpinquā in qua vnica erat arma ⁊ adulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. filia ſua ꝓ te conticuit ⁊ iam ſol exortus erat. nec amplius q̄s viri quadraginta ex omni numero puteum euaſerant. q̄ nunciare ingreſſum regi debuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſtimauit alfonſus aut ceſos eſſe qui miſſi fuerant aut metu exulare non auſos. p̄fectuſq̄ ꝓtinus vrbem ab ea pte que occupanda erat intrauit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos casus parauerat citato equo ad muros contendit hoſtesq̄ procul amouit. ingens vo pauor ⁊ ꝓſternatio eos cepit qui e puteo euaſerant. nec regredi in puteū ne armoꝝ ſtrepitu p̄derent. nec erumpere ꝓter paucitatem audebant. Alfonſus vt vidit nihil a ſuis intus miſceri deſperatis rebus in caſtra rediit. Rhenatus tanq̄ periculū repulſiſſet relictis cuſtodibus ⁊ ipſe in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonſum currens multos e puteo prodiſſe atq̄ in tumo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit ad menia ſuccurrit inſtauratq̄ p̄lū vt erumpendi animū latentibus acuat. Interea filius eius quē nominauimus amicole a ſtatione ſua domū veluti pulſatis foribus aperiri ſibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant neſciunt. vincit tandē ea ſententia vt reſeratis paululū foribus manus ei inijciant eūq̄ ꝓhendſum tacere iubeant. ſ ille repente vt armatos vidit trepidus refugit. hoſtesq̄ intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito periculat. quę euidenti reſerat qui intus erant vno agmine raptim e domo p̄ſiliunt primoq̄ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile ibi reperto turrimq̄ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu exeitatus ad menia celeriter reuerſus impetum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas admoueri iubet. ſed oppidani eā murī pte facile tuebant. ⁊ qui p ſcalas in captam turrim euaderent grauiū ſaxonū telectu obſiſtebant. diuq̄ pugnatū eſt. tandē obequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe animaduertit. eoq̄ celeriter ſcalas admouere iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati pugnā remiſerant. partim precipites e muro ſe dederant. Erat q̄ rhenatus eas turrim receptuus niſi a tergo ſubito cū ingenti clamore hoſtes iniecti terrorem intuliſſent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonſi militibus qui per menia vrbem ingreſſus confeſtim equo quē vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus oppinionem p̄buit p̄xime porte capte atq̄ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ſ cohortatus qui aderant inhoſtes fortiter irruens coꝝ impetum paululum repreſſit. mox vo creſcente hoſtiū numero ſuos exterritos animaduertit ſenſim referre pedem capit atq̄ diui ianuarij portam hoſtiū compluribus in arce regiam cū paucis ſere cepit. tum ⁊ a foro boarij porta ⁊ ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atq̄ ad p̄das diſturſus ē. a cedibus tamen tpatum. Mox vo ingreſſo rege ⁊ prede quoq̄ ſtudio factus. Inſignis huius anni memoria expugnatione tante vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea mille p beliſarium e gothorum manibus erepta fuerat. xl. ⁊ ccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xpi. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et vigeſimus. Poſtridie due ingentes onerarie naues a genuenſibus miſſe cum frumento applicuerunt. que cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatu mq̄ omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati pseuerabant. capuana. mõtana. regia. sed capuana pactis pau cor dierum indicijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliq̃to postea ꝛ montana tardius recepte sunt. Rhenatus ad eugenũ florentie morantem sese contulit. Exinde in galliã vlteriorem abijt. Alfonsius munita neapoli aduersus anthonũ candolam ducens ad carpenonũ castra posuit. vbi cũ facta pugnandi ab anthonio copia ineundum certamen reguli decrerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsius qui militari animum addere consueui. iam pseuda mea terroꝛe adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. morꝛq; galeam induit signumq; pugne dedit. certatum est aliq̃diu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu anthonius ipe captus est. cui erroris veniã postulanti non modo ignouit alfonsius verũ etiã oppida q̃ a patre accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis pbumaniter habitis. nec quicq; ex anthonij supellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec pelignos Marsosq; subegit. Aquilã fredoniam ꝛ subinde arcem in potestatem recepit. omnesq; belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbiq; regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus ingressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum ꝛ eugenũ actũ ludouicus cardinalis aquilegiensis ꝛ sua virtute ꝛ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pactis in hunc modũ dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanũ decernat appellet q̃. Ferdinando regis filio cui rex post mortem regnũ destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinam q; regno adijciat. Alfonsius contra eugenij auctoritati se subijciat atq; opitulet ad agrũ picenũ quẽ Sforcias occupauerat vendicandum. Si qñ pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorũ suoꝝ sub concilij pctu basileam pfectos reuocet. nec patriaꝛ tres ex suis qui cardinales sub amedeo subaudiensi creati fuerant reuertentes p cardinalibus suscipi habeantue. matricem ecclesiam ducalem atq; acumulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Tradidit deinde in picenũ alfonsus ꝛ que supra relata sunt felici cursu prexit. Exinde domum rediẽs cũ genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bello ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuenses reciperet illos. nec comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dũ viueret honoris gratia pateram auream dono darent. ac neapolim nutrirent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia p matrem vintimilius. qui multa in apulis egregia facinora alfonsi gratia affecisset ad fontẽ populi nõ procul a theano quo iussi erant regni principes cõuenire cũ equitibus trecentis. pcensis tanq; vnus ex purpuratis auctoritate maiorũ interficere cõstituisset. apud regem accusatus dã fugiens catãganũ ditionis sue oppidũ repetijt. extinctaq; regem lites exitare conatus nõ solũ vicinos proceres ꝑ venetos ꝛ alios italie potentatus vt in regẽ arma susciperent ꝛ literis ꝛ nunciis inuitauit. ꝑ frustra illi cuncta succedere. nã cum copijs rex aduersus eũ profectus ꝛ crotaniã vrbem ꝛ omnẽ et reliquũ agrũ ademit ipmq; in catãtiano reclusum ad deditionem nulla conditione interuenientem compulit. Johãnem vo nuceũ qñ primarie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutus regno excedere iussit. Secuta est paulopost pfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatũ est. vnde reuersus non multo tempore interiecto Fridericũ imperatorem ꝛ leonorã imperatricem ex sorore sua nepten ad se venientes tanto honore excepit q̃tus referre vir oratori maximo facundia suppetat. donatosq; magnifice ambos a se remisit. Exinde q̃tis pacem vt pdictũ est florentinis petentibus dedisset. eius ciuitas capta mediolanensi vrbe a francisco Sforcia leonelli marchionis esteñ. interuentu eũ venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum tamẽ in tuscia bellũ gessit misso in eam expeditionẽ Ferdinãdo filio. de quo satis inter res etruscas cõmemoratũ est. Soluta est ꝛ pax cũ genuensibus capta in hanc que de chyo insula genuam petebat vt postea referemus. Ob quã rem cõmota republica genueñ. Johannes pbilippus fusca gente pgnatus cũ quatuorde cim altissimis nauibus in portũ vsq; neapolitanũ adnauigauit. vbi vt regis triremes onerarias q; naues inuenerent. ꝑ repulsus tormentis encis ingloriꝰ abijt. nec multis post diebus classis regia ad montẽ cyrcẽsser genuensiũ naues insecuta cũ homines effugissent demersit diuini preda in eis recepta. Quibus et rebus q̃tis de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamẽ ꝛ regẽ concordia fieri non potuit. Sed cum genuenses exules ad regis opes confugissent classis et concessa est que liguisticũ vexans litus. etiã vrbem ipam vt relatum est oppugnare nõ dubitauit ꝛ nunc maioribus viribus idem bellum repetit. Fuit autem alfonsius cũ friderico imperatore ad cuius venit annis circiter octo ꝛ q̃nquaginta natus. corpore gracili vultu pallido. ꝑ aspectu leto. naso aquilino ꝛ illustriꝰ occulis. crine nigro ꝛ iam albicanti ad aures vsq; protenso. statura mediocri. cibi potusq; temperans. nec vino vsus nisi aqua multa pdomito. litteris p omnem etatem operam dedit. Grãmatice apprime peritus q̃tis latine praro loqueretur. historias omnes colunt. nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. mbil ei abditũ in philosophia. archana theologie pscrutãs. omnia de pscientia dei. de libero hois arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento altaris. de trinitate. de difficilimis questiõnibus pcontãti ꝛ pisto ꝛ sapienter occurrit. in responsionibus dandis q̃tis breuis ꝛ circũfusus. nunq; tamẽ diminutus. Sermone blandus tersusq;. Summa ei cura ne dspiam ab se abiret. ingratas petitiones differre malunt q̃ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligẽter curauit. Sacerdotalia indumenta ꝛ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝓpari alia nulla queant. Sacram ac domesticam supellectilem auream ꝛ argentea admirabilẽ ꝛ incredibilẽ composuit. margaritas vniones. adamantes ceteros q; lapides ꝓciosos toto orbe quesitos coemit. sacellũ in quo sacris interfuit ꝛ aularum quas incoluit parietes diuitibus atq; aureis pannis ornauit. Vestiuit seipm nitide magis q̃ ꝓcliose. serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnã vite sue partẽ consecrauit. In bello seuerus ꝛ asper. in pace clemens ac mansuetus. pcipue facile his qui contra se arma tulerant. humanũ sanguinem inultus fudit. scelera tñ odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnũ quod multis antea seculis spelunca latronum fuerat adeo pacatum securum q; reddidit vt quacunq; iter habeas nullus ꝓdonus met⁹

adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppiparе prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. et quas qui procul inspiciant sublimes esse arces p mare videntes arbitrer. Edificauit plurib⁹ in locis. & in neapoli supra q̄ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis erectā meritō erexit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq; tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex lapide quadrato. mirifica structura atq; artificio muriq; crassitudine inaudita et ingenti arcu triumphali ex marmore candidissimo excitat. Reformauit et arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius inexpugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit et vrbis portum obiecta i profundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbi exhibentis laudib⁹ vexit. Magnus profecto princeps et in vtranq; fortune partem phatus. qui inter cetera sibi aduersa ancta etiam terremotum anno ab hinc fere passus est. toto ferme regno quale nec nostra nec patrū nostrorū memoria vidit audituue ferunt. nā et multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est q̄ fuit mare perisset. Cara ciuitas absq; insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominū inter cadentia recta perisse ferūt. neapolitanorū nobiliores edes discasse discrepantq; sit. nec tēplū i ea vrbe lesionē nō sensit. & hodie tam ciuitas ferme refecta est et ciuū diligentia et regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum nostrū velut sidus q̄dā pfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit q̄ breuissime velut in epilogo declara facinora percurrere q̄ius temporis a nobis receptī pleraq; modū excedant. ex quibus illustriora hui⁹ce modi sūt. Adolescens mortuo ferdinando patre aragonū et que ab illo in hispania regna fuscepit cū alicq̄diu sapiēter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorū regina dissuadentibus amicis expeditionem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure debitū affirmabat. pluribus preliis afflictū expulit. regnā que malo vso consilio ab se defecerat nō ram pacuit q̄ coercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitellischi alexandrie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deiectam et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim q̄us rhenatus et magnus inesset popul⁹ expugnauit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborante armis adiuuit. Massiliā insignem pulcre ciuitatem noctu adortus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cōtinenti affrice quattuor milia passuum distantem obsidione amouit. Boforū prouincie regem cū copijs aduentantem in primo congressu victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdē barbaris tributa fuscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas randem voluit leges pacis accepit. Franciscum Sforciam ex agro piceno armis deturbauit. et in albania et in oriente p suos duces nuchis infestus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis afflixit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est et admiratione stupore digm⁹ quod prelio nauali a gemenibus vt ante diximus supatus et in philippi mediolanensium ducis captiuitatem adductus mox liberatus potentissimo regno potitus est et a victoribus victor tributum accepit. et adeo ergā philippum gratus inuentus vt ab illo suprema voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothorū soboles ex quibus dubitatum esse regū hispanie sanguinem vnde alfonsi ortus est haud quaq; ambigunt. Illisq; prelio vincere et regna sibi subiicere proprium fuit. quorū vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filiū genuit. Quando et ipe aragonia Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. et magister ytalice pacis sacri hispanicarum quoq; rerum moderator et arbiter esse videtur.

Declaratur⁹ situ ymaginēq; germanie in seqūti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro septimo. germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. colore q; flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus ⁊ uiuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse uidēt. cū eos gallorū frēs eloqui uoluerūt. legitimi eīm frēs romano hinone germani dicūtur. Est aūt germania a ueteribus rerū scriptoribus multū neglecta. q; tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludib⁹ inuia. barbarico ⁊ pastorali ritu. nec nisi ad claros animū ripas culta erāt. Racto aūt ydoloꝝ cultu. religio neq; catholica mitior sacra. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ sinū baltei cū. quē orientalem dicūt. Annes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danubi⁹ albis aliiq; innūerabiles ⁊ memorandi. Rhen⁹ inēq; fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius uicinio pdcūt rodanus galliā lugdunēsem narbonēsemq; alluens. Bilit er padus ytaliaꝫ rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Athesis q; per agrū tridentinū veronēsemq; tandē in adriaticū mare exoneraē. Deflut autē rhenus ad aquilonē amido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēsemq; percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moꝝq; duos lacus pclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū dodme ⁊ cellensez vocatos Relinquēs in medio constantiā urbē concilio marti in dñi insignem. Deinde flexuoso littoꝝ amfractu. ualtis montiū rupibus incatatus. terribili fremitu cructuat. crebrisq; recessibus aliucū sinū excauat. Iteꝝ per augustam rauricā hodie Basileam nobilē urbē defluens. resistentia sibi littora rodit. aliceosq; sibi nouos magno accolaꝝ damno querit. Argentinaq; Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobilissimas germanie ciuitates pterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. ut Meno. Necaro. Lumago. Mosella. Masa aliisq;. In oceanū germanicū multis hostijs effunditur. factis insulis. quarum aliq; a frisijs. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie bolandrinis incolūtur. ¶ Occurrit secūdo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe ubi caput hercinee silue. in villa vulgo Boneschingen latine danubij loco. fluit aūt ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Ulmā usq; celebre sueuoꝝ oppidū. Ibiq; auctus blauio hylaro alijsq; fluminib⁹ stat im nauigabilis efficitur. per innumeraq; lapsus gentes. nobilissimaq; ciuitates alluēs immenso aq̄rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusq; eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. ualtis sex ostijs euoluitur. ¶ Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiaꝫ a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemq; per scopolosos recessus silue bohemice penetrans Missenā inclitam urbem. Magdeburgū dumq; ast alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. ¶ Sunt item alij amnes clarissimi. quoꝝ fontes breuitatis gratia omitto. ¶ Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubij inquilini siluam nigram nominant. scōm pomponiū mellam dictū sexaginta iter occupās maioꝝ ⁊ notioꝝ aliꝫ. Oritur aūt alia ⁊ alia nomina prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ coruina. quibus alia indigene dant nomina. a capite eīm ortus sui usq; ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen silue nigre obseruat. a ripis vo Necari usq; ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vo usq; flumen Lonam ꝓpe Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocatur. Postea flectit se ad orientem. diuidensq; franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ⁊ in modum circuli ut in sinū recipit bohemiā pectea in montibus Moravie percurrit per medū pannoniꝝ a dextris. ⁊ polonoꝝ a sinistris. usq; ad dacos ⁊ getas. aliud atq; aliud nomen sibi vendicans. ¶ Est autem germania regio totius europe pernaxima. que tū consimio societateq; romanoꝝ. tū sacra religione ad eas humanitatē est redacta. ut quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūq; romanū populū religione ⁊ iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraꝝ vicinarūq; sparsa congregauit imperia. ritus mollint tot populoꝝ discordes ⁊ feras ligias. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemq; eis tradit. ¶ Est item germanie locus nobilis. precipue ubi fluminibus irrigatur. Magna eīm ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxij nemoꝝ opaca frumentorū omnis generis habundantia. uiriferi colles. amnū fontiūq; vbertas. totā eam perfundens. undiq; negociationibus. cōmerciisq; potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neq; ingenijs. rudibus. viris. precipue i re bellica alteri nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Universa eīm ytalia. gallia. hyspania item alie atq; alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Stimiter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Bola item sine externis auxilijs. tot equitum. tot peditum armare potest. ut extraneis nationibus facile resistere possit. Plura ⁊ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

VSLANT
NORWEG
IBERNIA
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
Hamburg
Lubic
LVNDEA
HOLAND
Traiectum
Monstr.
FRISIA
Albis fl.
Visurgus fl.
Ysagrus
Calis
FLANDRIA
Tabulla fl.
Leodii
Amasis
GELRIA
Colonia
WESTVALIA
OCCIDENT
Aquisgranu
MARCHA
SAXONIA
NOR
MANDIA
PICARDIA
BRABANCIA
Mosa fluuius
FRANCIA
GERMANIA
MAGNA
Luxelburg
Trier
Manburg
BRITANIA
Palatina
Mosella fl.
Mentz
Francfurt
FRANCONIA
Erffort
Marus fl.
Heidelberg
Erpipulis
Sala fl.
MIXIA
Sequana fl.
Speier
Bamberg
Argentina
Numberg
Nicarus fl.
Nuling
BVRGVNDIA
Basilea
Salm
SWEVIA
Vlma
Danubius fl.
Lucerna
SVEVIA
BAVARIA
Lyon
Rodanus fl.
Zurich
Limag fl.
Constantz
Bern
Genf
Renus fl.
SVEITZER
Augusta
Lech fl.
Monachum
Eistat
Enes fl.
Auinio
Durancius fl.
Adesis fl.
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Ianua
Verona
Vincentia
Venetia
Padua
Trieft

NACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
Nogadien
Pleſco
GOTLAND
Riga
MARE GERMANICVM
RVSSIA
LIVONIA
Melbing
POMERN
Danezg
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Vistula fl
LITTAV
Francfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warſe
SLESIA
Boſem
MOSOVIA
TARTARIA
ORIENT
VSACIA
Breſla
POLONIA
Lemberg
WALACHIA
Cracouia
MORAVIA
WVRTZLANT
TRANSILVANA
Iſtros fl
Wienna
Wardein
Iſbenburg
VNGARIA
Veſperin
Ofen
Belgrad
Danua fl
Belgrau
Sau fl
TVRCHIA
MITAG
Andranopolis
Conſtantinopel
Ragus
ALBANIA

FINIS

Abest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati opus qdem preclarum. ⁊ a doctissimo quoq; comparandum: Continet em gesta. quecūq; digniora sunt notatu ab initio mūdi ad hanc vsq; tēporis nostri calamitatem: Castigatūq; a viris doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad industriā autem ⁊ preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer ⁊ Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Anthonius koberger Nurēberge impressit. Adhibitis tamē viris mathematicis pingendiq; arte peritissimis. Michaele wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff: quarū solerti accuratissimaq; animaduersione tum ciuitatum tum illustrium virorum figure inserte sunt. Consummatū autem duodecima mensis Julij. Anno salutis nre. 1493.

LAVS DEO

AD MAXIMILIANVM CAESAREM

Si quis opum largus: si quis uirtutis alumnus:
Si quis sinceræ cultor amicitiæ:
Si quisquam dubia fati sublimior aura:
Si quis fortunam qui sibi fingat ipse sibi:
Si quis marte ferox: si quis post arma benignus:
Si quis qui quod habet, hoc habet ille bonis:
Si quis possessor fidei, probitatis honestæ:
Ne uiuam si non tu mihi cæsar hic es.

DE MAXIMILIANO CAESARE

Rex legum iurisq; dator plandeq; quietis:
Ceperat hostili peiratus arma dolo.
Iamq; truces bello Mosmos conauerat acri
Et dederat famulas Tabula ficta aquas
Cum subito fractosq; animi, ueniam precantes:
Non tulit ultrius mens generosa uiri:
Ingq fidem, et ueteris arripit fœdera pacis.
Nil ultra uictis quod dare posset erat.
Quærenti hostilem gentem aut perdere nollet
Rettulit: ut victis parcere sæpe queam.

AD DOCTOREM HARTMANNVM SCHEDEL

Quirinem Quicunq; tui male nominis olim
Horruit: hic moves iudicet et sileat
Non grauis es virtute nitens: et moribus altis
Ingenuis / probitus quem bene notu beat

BEATVS VIR

Esse sui iuris hominem: sine sorte timere
Contentumq; suis: alienum nolle: beatum
Effecerit: igitur si quid quesiueris ultro
Excedunt tua vota modum finemq; beati

Hieronimus Monetarij de Feltkirchen Vtrusq; Medicine doctor: Hartmanno Schedel eiusdē facultatis doctori eximio. Salutem plurima dicit.

COGITANTI MIHI SAE pe mume o Clarissime doctor: Quo pacto mortales natiuitatis uitio / morbis / aduersitatibusq; in hoc tempore malamitate inclita: nostram memoriam propemodum tollere vedderemus? Offerebant se mihi metrem quatuor: Litteras: Eloquium: historiam: figuram atq; et rerum ymagines? Omnes cbant mqiam primum Litteras: Quas etemcati et oris humani primos senos nominamus: Quibus omnem rerum cognitionem et memoriam habemus? Nihil enim eternius elaruisse doctissimo quidem consensu litteras esse potuit: Quarum mirum licet multis grauissimus viris Aut eternum / aut mediocrem apparet: obstrepentibus eorum latratibus codicibus mscriptis: plures tamen has egregias primo reperisse: Mercurium Cadmo e phenicia in greciam Odrina atq; mitologium migrasse. Hinc quibus / quemadmodum maiores nostri remotis locorum finibus facilius essent omnia oblitterata essent. Vnde eximius ille effluxerit Litteras: preter deum principem et fabricatorem mundi auctor rerum mortalis est nemo? Succedit nūc Litteris eloquentia Quae quantum ad mortalium vite possit: quotidiana experientia reuocores efficimur? Mouetur et natura mira quodam uerbis. Nisi enim sermo mercy animi defecit: ipsa quidem / non tam nos utuntur: nec tam manifestum in nobis apparet. Hominibus enim multis quid conferit diuersis animus? Ea enim quae mente concepimus: eloquendo promere possimus. Perhibetur Orpheus theologorum antiquissimus sua excellenti facundia libidinosos ac feroces bruteq; animantium moribus simulmos ad mansuetudinem / et omnem rerum panegiricam animasse? Condito est etiam verbum magnum olim multitudinem comosse: ut coiret in populos? Experitos item legum oratores ui constrictos: ut liberum vagumq; alios homines muro melius circumdarent: ad seruandam iuris austeritatem. Instituta et ciuitates Etsi natura sua sint honesta: plus tamen ad formandas mentes valere. Quorum pulchritudinem rerum elocutus oratoris illuminat? Degentibus etiam in longinqua regione prodesse eloquentia possimus: Ad quos enim copia comunicatus noster nūquam venturus est? Ad hos sermo perueniet. Nec enim deus presens rerum homine nobis magis spectatur: Quum dicendi facultate? Sic etenim animantia in multis nos praestant ut uiribus / ut firmitate / ut patientia / celeritate / immunitate exteriore opis egent: Citius incedit / pascit / aquas transnare / cibos docente / natura ipsa / sciunt. Mouentur item nubila / Texunt in nos: excludunt fetus / alimenta humanum tepefaciunt? Tamen quasi remote / mutae et irrationabilia dicens? Cum igitur nil melius oratione accepimus? Quid dignius nobis datum esse credimus? Quā eloquentiam: Qua non solum animalibus: Imo ipsi homines inter nos uolumus praestare? Ipsa enim amicos defendit: senatum consilio regit: Exercitum populi (in quo nascitur) ducit. Tantumq; laudis et gloriae percipimus? Vt ne dum loqui (quod periculi minuit. sed fulgurare et tonare videamur. Mouet. Deinde te ad ioco historia fuit

rum nos fim[us] s exatmas · non minore laudis ꝑ ceruino digna · Inter om
nia enim q̃ ab hoīe fieri[untꝫ] patrari pot[est] Laus maxima ut dicit
hist[or]ie te bi solet Est enī testis eigñ omne genus hominum de bene
et male actis apstris · Nec permittit ingrata et adm anda mea ꝑ maiorꝫ
suorum sua gloria fraudari · Ostendit item pietatis exemplis: Quid po
steris ꝑ sequendum · Quidue fugiendum · Quid demꝫ appetendum · Legen
tes enī h stor am admonem ur · Quid conferat ad degendam vitam · Cum
ergo actus aliorum in melius vitam nostram instituimus: Et corꝫ bene actis
tanquam quibusdam calcar ad mutand am mentem · Laudantur seniores
a minoribus: Quos longa etas prudentiores effecit · Laudatur vero histo ria
plus senioribus · Quanto magis rerum amplectitur diuturnitas temporꝫ ·
quam longa etas hominis · Confert vera historia tam iuvenibus: Quos nul
larum rerum frequens lectio antiquioribus equat · Confert similiter vetus
profectis: Quibus diuturna vite rerum experimenta subministrat · Priua
tos enī homines dignos imperio effecit: Imperatores vero ob memorabilem
gloriam ad egregia facinora impellit · Milites ob laudem que mors tem ptui
tur ad pericula subeunda pro patria promptiores effecit · Malevolos et im
probos tamen infamie detexit · Ea propter plures latini monumentis
moti (quibus veritas mortalis reddit[ur]) condiderunt tum numismata / tum
sanctissimas leges tum nouarum demꝫ rerum inventores extiterunt ·
Nisi enī historie beneficium veritatis fama mortalia redderet: Qu
am plures primo rerum ardoris in congressu terga fugissent · Sed quia
decorum est pro comparatione gloria mortali / labores mortales per
peti · Qua propter herculis labores plures adiit · Eneas dum urbem
conderet / mari et terra iactatus vasa pericula sustulit: Quo historie
beneficio vota gesta et virtutes ab interitu vendicarent · Magna item est
philosophorum opinio: Ingeniis Romanorum externarumq̃ diuum stu
dium · Quis ut bellum aut impia gloriam sibi simularet · In perpetuis
peregrinationibus vitam transegerit · ut plato q i relictis Athenis pri
mo Egiptum · deinde Italiam adiit · ut pitagoras Qui semel domo egre
ssus numq̃ redit: Deinde Flagrantior / quam amore patrie · Vide
unt enī meliora monumenta: ut signa / tabulas: Picturas: ad post temp
orum perduranda: ne iniquis casibus distruerent · historiam vero nos ad ho
nestum impellere: viam demonstrare: probos extollere: improbos depri me
re · denique ex ipsa tamq̃ fonte oberrima · Quid quis faciend m sit hau
rire · Deoq̃ vota gesta et preclara virtutum facinora: historie / mandare
voluerunt · Quare per universum orbem in mille librarias diffusa · Ipsum
tempus (quod cuncta omnia consumit) ei modum non habet · Quare
ut Quare demꝫ loco illustrium virorum / aliarumq̃ rerum magnes /
figuree et effigies: Quae quantum scriptura ipsa confert homini docto ·
matum pictura homini laico et illiterato · Videntes enī presens ma
gnes signa et tabulas Res gestas ante oculos ponitis / Ac si presens
geri videretur · Legentes autem historiam / quasi ad tue res gestas ad
memoriam revocatur · Ut aiūt visum quo vocabulo vetus differentias mu
nimus) nobilorem audiendi arcemus: Imperitis et ymaginibus maiorem
quam libris reverentiam exhibemus · Movetur enī visus pictura et effi
gie: auditus vero libro et lectione · Hinc item evenit Ciceronem / mem
oriam ipsam omnium / esse in thesaurum ymaginibus et figuris roborari:
Quibus animus tanq̃ am fore quidam attendit / ut ingeniosissime
q̃ ad virtutem homo eius · Ex imperio sunt nobis veteres triumphi q̃ /
regum pallacia · templaq̃ aeternipotenti deo dicata · marmoreis et imaginibus
illustrium virorum statuis signis et tabulis decorata · Quae cum mi em
ur: ipsis tamq̃ quibusdam speculis exprimamur: ut veteres nostros / in vesti
gia mittamus: famam et gloriam eorundem adipiscamur · Adiuxi tande
impressorem autem a nostratibus super inventam · Artem inquam impri

mendi cha acteris Quasm Cuntate Maguntina spe o s germanie
ad xpm zheni fammis sita primu stumpsit imaa Tuus benefino an
tiquis stomisti scriptoribus Xtemius contexit iz Studiosq; vis m ma
gno libroz cop n vbiq; non modo tribuz Libui ei q ñ mu
ltis mnia a tempoz um: maio mq nostroz negligenna multoz deperi
unt / aut pene deperdita mi cum zestitui sunt Quos si ars illa lo
zata maturius esset mucenta Quam plures nobis superessent libi a
mnoibus nostris sñmo studio edit: Qui propter bona / mteno in tem
pozisq; mnia pereze Exmsimis em cphmoz bro im cop n: qua
pauca nobis sunt zelicta: padem desid a hoñm im pndam q sine sum
mo difficultate ac sumptu Nec mis a d tib s compeia pote ait. Ne
ne n tem h uis digmissime a tis benefa o ſntea m nsem decem viri plus
libroum mpememt: Quom centum anten mita anm m exstiterit ponere
zunt. Nec est q u sa a pe distendo philosophia ob tib o im penuriam
se abdicet: cum modicu etc doctissmoz im viroz monimenta compara
re possit Haec cum ita sint Mi Hartmann: ne tuo fenid ozis te
mpoz poste: interq; labo m tuo im pn timpem fauces. Studuisti
uetustas historias perlustrare: mo q; pcto m omissis ceteris par
tibus; finem et uelum zeum depñgere. Quq; dignom essent no
tatu Exim enso historiaum peu go Ab imo mundi od hanc usq;
etatem nostrum per viam Pithomus et breuia: exte pe e. Quid
emm dubius: Quam et apes pa is historiaum floribus mstuz. Et
qd sudamus ad instituõnem vite nostre conducibilius videretur, colligere,
posteritatiq; relinquere Ut aut hoc opis tuum magis splenderet:
Adhibuisti tibi quosdam pdoctos mathematicos: Qui olim ad mandan
tum Maximiliano Romanoum Regis inuictissimi. Nouu uetezisq; testa
menti figuras m duos libros pmixerunt: Quoium mdustria et labore
duoium oroium magnes tum ea tantum (quantum possibile erat) si
militudines: huic tuo libro mserpsit effensti Insecuisti cham mdu
stramne operis to historiam. Quam pius papa olim de Europa et re
bus in ea gestis scripsit: Tamq; hoc opus a nomodonmm: Quam cum
iocoseria mutuatam et m multis ab deprauatam mu emices: Ut ipse pius
suu vetergens abhorret et Nolunti et amat o amo zerognosceremus
et mstigaremus: Quod cum difficile esset tamen et labore impigre sectato es
tuita em. Ut p um suis verbis eruditissimus nudneus loquentem: Vehe
menter etiabo a u / et curiosi emisis sum Ceteroz s quos plures depra
hendisso tassis ob libros ozm negligentiam / aut cozrectoum mstiaz
emendare. Quod nonne assentatis videoz: si d gens fas s lectori.
Addidi simliter in calce Tabulam tom in quo m Germaniq; nam
confinib s suis: ab oriente et occidente. Quo longitudo et latitudo ze
mam ambit ostq; sita magis claruerit et Placuit autem mi mmoria
Q has tuas primitias magno labore: nocturnisq; vigilis congestas
Nizemburgensi Benedictino dedimus: et nostre ip blice gubernatori
s gloria mmo tali affectus Opus tuum inter alia clarissimi illustra
tes: Quod scripsit Hieronimus / Augustinum / Compectamus: Quares
egregie gestis in laudem exp mebantis: Dignatemq; illo um quibus lib
ros suos dedicarunt: clarum in dib suis celebrem mamq; effuebant:
Tu similiter nostro Senatui labores et vigilias meritu contulisti: Qua
em ubi primu eligeris Romanoum Regis historia pcipue clemen a: aliisq;
virtutibus antecellere audiuisti Ded iam ad opus legendum tenseramus: Quod secundum septem mundi etates diuisisti: Tabulam et Re
gistro p posteo Quo finiunt pio folio ñ nisi o finale cpleues.

Quo mundi Anno Reges, pontifices, aut duces regnauerint: Vel quotis Anno Insignes uiri ciuitate fuerint. Aut quo tempore prophete Sancti, Summi pontifices, Imperatores, Alique illustres persone floruerint. Quibus omnibus legentis animus magna uoluptate afficitur. Et ad colendas uirtutes: et detestandam uitam inuitatur. Vale mi Hartmanne: et tuum hieronymum ut soles amore prosequere. Datum Nürenberge pretiosa urbe Germanie. pridie Iulii. Anno Salutis. 1493.

Ad Hieronimum.

Aerea si centum resonet mihi lingua sonoris
Oribus: et faueat dextera musa mihi.
Non valeam meritis digna tibi carmine grates
Soluere: nec laudes tollere ad astra tuas
Quas qm̃ tibi tè non possim reddere: habebo
Arcano fixum pectore Hieronimum.

FINIS.

℣. ℟.

✦ Alma dei soboles. diuoꝝ maxime iesu.
Terratum celiqꝫ deus hominꝫ redemptor.
O bone: da finalem victum longeuaqꝫ fata.
Nostraqꝫ foelicem comitentur tempora patrem
Tu tamen ante alias longe sanctissima orego.
Rectorem empa poli nunc aduocat vocis

℣. H ℟. S

℣

Abacuck·iij·
Cornua in manibus eius: ibi abscondita ē fortitudo eius

Malachie·iij·
Et accedam ad vos in iudicio: ⁊ ero testis velox maleficis et ad ulciscē ⁊ peruris

Sophonie·iij·
Nunq̄ ꝓpt expectā me dicit dns in die resurrectionis mee in futurum: q̄ iudiciū meū ē vt cōgregem gentes et colligam regna·

Dauid Pš·xxi·
Foderūt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea ipsi vero conspexerunt et considerauerunt me·

Job·xvi·
Hostis meus terribilibus oculis me metuens ē Aperuerūt super me os suū: ⁊ ex pressis genis cōflauerūt maxillā meam

Deut·xxij·
Cū ceciderit homo dignus morte: morietur et suspendes eum in ligno

Ysaie·vij·
Ecce virgo concipiet et pariet filium: et vocabitur nomē eius emanuel·

Moyses Genesis·ij·
Lignum etiam vite in medio paradisi: lignūq̄ scientie boni ⁊ mali·

Jobelis·ij·
Quia germinauerūt speciosa vetera: q̄ lignum annulle fructū suum ficus ⁊ vites dederunt virtutem suā·

Trenorum·j·
Maria virgo
O vos omnes q̄ trāsitis per viam attendite ⁊ videte: si est dolor sicut dolor meus·

Danielis·viij·
Et post ebdomadas sexaginta duas occidetur Christus: ⁊ non erit eius populus q̄ eū negaturus est.

Jhus crux nos ciba fructib⁹ illustra corpora⁹: sanctis reple fulgoribus⁹: supra pios affectus⁹: rectos duc tuis nutib⁹: hostis frange conatus sinistros ꝛpe nimie ubertatib⁹: tranquillitas vite statue·

Zacharie·xi·
Et appenderunt mercedem meam: triginta argenteos·

Jhesus crucifixus
Jhesus testis veridicus
Jhesus vulnerat⁹
Jhesus vocor magnificus
Jhesus rex regis filius·

Judicij q̄ tas·

Jhesus sponsus ornatus·
Jhesus liber signatus·
Jhesus fontalis radius·
Jhesus finis optatus·

Etnitas Regni·

Jhesus triumphans mortuus·
Jhesus surgens beatus·
Jhesus descendit precipuus·
Jhesus orbi prelatus·

Resurrectionis nouitas·

Jhesus vocor excelsus·
Jhesus celo leuatus·
Jhesus largitor spiritus·
Jhesus lauans reatus·

Ascensionis visibilitas

Jhesus spretus ab omnibus·
Jhesus crucifixus·
Jhesus unctus latrombus·
Jhesus felle potatus·

Constantia in eruciatu

Jhesus sol morte pallidus·
Jhesus translatus·
Jhesus cruore madidus·
Jhesus in tumulatus·

Victoria cōflictu

Jhesus volo venundatus·
Jhesus ossa prostratus·
Jhesus turba circundatus·
Jhesus vinclis ligatus·

Constancia in periculis

Jhesus notis incognitus·
Jhesus vultu velatus·
Jhesus pallore tristatus·
Jhesus me re damnat⁹

Penitentia in iniurias

Jhesus baptista celitus·
Jhesus bolle temptat⁹·
Jhesus signis micat⁹·
Jhesus transfiguratus·

Ledimus ꝓ tutis

Jhesus pastor sollicitus·
Jhesus fletu rigatus·
Jhesus rex orbis agnitus·
Jhesus panis saciatus·

Pie nutu pietatis

Jhesus ex deo genitus·
Jhesus emissus celitus·
Jhesus prefiguratus·
Jhesus marie natus·

Dignus dignitas

Jhesus cōsonus pribus·
Jhesus a magis monstratus·
Jhesus subimissus legibus·
Jhesus regno fugatus·

Conuersatiōis humilitas

Fructus arboris

Ramus arboris

Ramus arboris

Fructus arboris

Aggei vicimo
Et ponam te ibi lignaculū: quia te elegi dicit dns exercituum·

Michee·v·
Et te mihi egrediet qui sit dnator in israhel ⁊ egressus ei⁹ ab antiquo: a diebus eternitatis·

Amos·viij·
Qui edificat in celo ascensionem suā: et fasciculum suum super terram fundauit·

Genesis·xlix·
Ad predā fili mi ascendisti: requiescēs accubuisti vt leo: et vt leena·

Salomon sapiēte·ij·
Contumelia ⁊ tormento interrogemus eū: vt sciamus reuerentiam eius: et probemus patientiā illius: et mortem turpissimam condemnemus eum·

Threne me trenor·i·
O vos omnes q̄ trāsitis per viam attendite ⁊ videte si est dolor sicut dolor meus·

Baruth·iij·
Post hec in terris visus est: ⁊ cum hominibus conuersatus est·

Abdie·j·
Insurrexerunt aduersum te viri pacis tue: qui cōedunt tecū ponent insidias subter te·

Ezechielis·xlvij·
Et erunt fructus eius in cibum: ⁊ folia eius ad medicinam·

Johannes baptista

Ezechielis·xxxi·
Omne lignum paradisi dei non est assimilatū illi et pulchritudini eius: quoniā speciosum feci eū: et multis cōdensisq̄ frondibus.

Johannes·i·
Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi·

Maria magdalena

Bonauentura
Primus inuentor bus⁹ arboris. Hoc crucis vite lignū ostēdit nbs lignum. Dat fructum dignum cōtemptis omne malignum.

Cum magdalena ꝛpi dulce vie plena Mōtis vespere Eos qui peccare solent.

Qui fecit fieri arborem
Iste est deus meus i quo semper speraui ⁊ credidi: ⁊ adiuc⁹ sum

Impium vlme rcij
Deo johannē Reger

De magnificacione vrbium

Nihil eque Cuantes amplificant animi vrbis ac gloria: qui hoc edifiis
sut fretulantes meliis atq opibus fieri putat fallitur: ut singulos mros
sic et vrbes et regna et imperia non vetustas non turres ac memia: no
platee: non palatia: ac templa marmorea non statue non picture: non au
rum non gemme: non cumpi legionu: et classium plem p.tus: non pecu
gems vestem mirabilis emptoria: et lucri amore equor omne sulcantium:
non postremo nuaz forma vel numerus: non rerum copia: exundantiq; ubi
fecum: non purpuree clamides vrcor.: enitentiq; nitid: non fistu
non deliciae non uoluptas: sed virtus sola nobilitat: gestiq; rerum
fama: quam vrei pariunt no numeri:

Et magne vrbes paucos aues habent hymo uere ex his constant Et puc
magnos quosdam habuere Quin m siluis abiecty ac nutritus romulus um
vrbium regiam vrbem Romā condidit: quam euerte et uoluit: m maxi
ma vrbe gentius catelma:

De fragilitate vrbiu & edificioz

Omnia quae manu hom facta sunt vel manu homi euertuntur: Vel tem
do et durando desinunt. habet ti manu prevalidas longa dies: Cae
tis operibus nullam senio restitit. Ruentibus ergo hijs quibus gloria funda
ta est: ipsaq; corruere necesse est: Resp. antiqua q ignom est no pos
sunt Vbi est nuc Tiryonium illud ylion superbum? vbi babylonis? beluaq; nuc habitatio et serpentū de ba
bilone: loquor antiqua: altera nempe quotidie et recentes adhuc sunt
cito itidem mutata. Vbi demq; illa septem opum greens stupenda celebritas?
Atqui ut ad quotidiana veniamus Vbi est queso illa neronis domus aurea qua
edificauit Rome mirande magnitudinis domū tenū mlia passuū ambitu ha
bente. qua primo transitoria nouauit? Inde igne consumpta restituit impe
rijs cū statua nō ut fert cum aureis laqueatis exornauit cenacula cen
bicula tabulis eburneis auro gemis et margaritis ditauit: Que cū tam fulgi
rent architectos regum: lectores etiam nuc fatigat
Que quidem domus cū alijs edificijs priuatis quibus vrbs prestat ad modū illius
compulit et capimus. Vbi sunt regine diocletiane: et balneū antoniane et cum
bum Maxy: et Septimium Seueri et eiusdem trine spectacule? Demū ut su
mam rei attingam Vbi est Augusti fori et edes mortis vltoris: Vbi edes
tonantis Iouis. Et appellius templum m palatio? Vbi eiusdem pacis et bi
blotem Grecum pauca et latina? Vbi tot opera per illustres viros multis vbis
in usus tanto labore tot impensis coniecta Maxy philippi edes hercules et mu
sarum edes diane. atriū libertatis Chori bibliotheca pacis? Vbi colossus
nis thermarum? numerabilia pene hec opera maxa Agrippe? Quere urbem totam
aut mbil mutabis. aut p exigua tanto op. im uestigia. Ceuit Augustus
omne superbum: nisi aliqua edificia reliquisset. iam pridem omne eius glo
riam rasissent: Nec uero solum templa deorū q pre erant impios edificantes tu
re: sed pia etiam loca hec pfin acmite mea ad usus rebus alia tenderunt nisi
tecmiscuerunt Et nuc nisi ponderibus fulcis sint fere vrbis pantheon Agrippe
qd deus ecclesiam sancte possidet et Maria q antiquissimā illam domū
sua nominis protulit fulcientibus.

Item das ist der tail gegen mittentag.

Ob yemant sprech oder im jm selbs trachtet.
Aus wem oder wie man das machet.
Die kunst Geometrey ist genant,
Thut vns des ertreichs leng vnd breit bekant.

Jhesus ✓ ☽ · ☿ · ♀ · ☉ · ♂ · ♃ · ♄ · ☽ ✓ Maria ✓

Item das ist der tail gegen mitternacht.

Das sind die Meil. Jorg Glogkendon.

Das stucklein in dē zirckel Do hat der dyamter xvj. meil vnd Nurnberg ligt in der mitt des zirckels vnd hat vber all vmb sich auff das weittist sechtzehen meill bezuffen. Wiltu nun wissen wie vil meill von einer stat zu der andern sey i dē obgenāten zirckel verzaichet. So nym einen zirckel vnd miß von einem roten puntlein zu dem andern bey den namen der stett in dem zirckel verzaichet. Vnd setz dēn den gemessen zirckel auff die zall der strichlein vnder dem zirckel ob der geschrifft bezaichet Do ist von einem strichlein auff das ander ein meill vnd von einem kreutzlein zu dem andern zehen meill.

Nach dem der menſche genaygt iſt die lande vnd ſeltzſame ding zu erforen
Hab ich diſſe karten laſſen außgen dar in man klerlich vindet waſſer vnd
Dieſi vnd auff das ſich ein iecr beſſer pas dar nach richt hab ich diß regiſter dar
zu gemacht Dis ſolſt alſo verſtan Das weyß iſt d ewiſche land in der muen vñ
geringes vnd ſtaffel dar an ſtyhū kunigreich vñ ſprach Pee etzliche von einer
weſunoere farbe Dis ſend alle nombaffuge ſtete mit groſſen punckē Die kleine
rūdē puncki klain ſtet Und ō weg gen rom iſt punckrom durch dewriche land
mit klein punckiem Der rcylich eingemain dewchſe meit iſt Der weg von krace
Dancyga Koſtig Ryb Lubeck Bremen Vtrich Rybort Harberg von einer
rytlicher ſtat ō negſt vnd wequembſt weg pyß gen Rom iſt mit punckten ver
zaichnet ¶ Item namdffige waſſer vnd fluß ir nomen iſt weſchriben Auch
vndt man v: ſprunck vñ einfluß i welches mere ſy fliſſen Auch alle namabffug
vñ groſſe gepirg in dewriche vñ ander landen mit ſtemfarbe aufgemalt.
Item die farb aller ſprach vñ land Here iſt zu wiſſen Die mere ſind mit plober
farbe Und die inſſelñ mit rotter menig farbe Auch welſchelaud dar in neapolis
vñ rom leyt iſt gemuſt oder plarch grün Franckreich rodt Nyderlandt plarch
gel Behotland grun Denmarck mit zweyen cyuiſſelñ mit fater ſtemfarb gemalt
Polnerland praun Behāmeland geil mit grunem wald vmbfangē Angelant
graſ grün Bintiſche land hoch geil
¶ Item in dewiſchen landē die namhaffigiſtē walfart verzaychnet Da iſt ein
klein kirchlei gemacht Alle. Ach. Sannt Otilia. Einſigel. Sannt wolfgang.
Ougē. Zum heiligen plut. Sternberck. Sant anthoni de venis in franckreich
Maria de loreta am venediſchen mer. Roma die hogſt. Auch im tyhedē kung
reich iſt ein kleins ſtetlein ſind die haupt ſtot we deuten.
Item nebē die zwe leiſten die ein gegem dem auffgang iſt die hoch des poly ala
weri du ein linien vber die zuerch legſt von einer leyſtē zu der anderē vnd waß
do flēdt in der linien kumen die haben des polus hoch alle dan in der leyſten iſt
verzaychnet Neapolis hat. 41. grad diß herab gegē Denēmarch hat. 58. grad.
¶ Item in der anderen leiſten gegen dem nider gauck iſt geyſſerten waß dar ſter
wekomen in ō egemlen linien Die haben den lengſten tag alle vnder leiſten ſter
Alldo neapolis hat .15. ſtund vnd erlengt ſich ye, vmb ain viertayl, vncz in deuch
marck oder ſchotland .18. ſtund. 2c.

Zwölf. 813

Mittag

Das ist der Kom. weg von meylen zu meylen mit punkten verzeychnet von einer stat zu der andern durch deutsche land.

Wer wollen wyl wyssen von einer Stat zu der andern ye do zwischen beyn- | nen ist. Der messe mit einem Zirckel von dem punct der stat zu dem punct der andern Stat und setz den zirckel bey den punkten auf die punct der weltlicher art y gemeyn- | lich teutsche meyl on ein zirckel schen meyl so oder die meyl in landen die gebey- | nen nymet dann gewonlich solicher meyl lye vergeychent. Als fur funff m Italy- | anische. Behem. Und ni Swertz. xv. ungerne

Nach dem Compast zu wandern. gleichs als den weg setzt man nyder und setzt den compastfuss der spitzen an ein enden oder gemach. der disen kompast vnd | macht den punct pda der zungen gerichtet hin so ligt der punct nicht an lass | man ligen unverruckt und stegt darnach den Compast mit der spitzen auf den | punct zuvorer furgenommen stet und merkt wye die zungen stet auf den achtend | Also stet sie auch wen man zwischen den selben zweyen steten wandert.

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200

Progenies illustris viri gen[er]is [sa]n[c]ti Arnolfi Metensem Cp[isco]m.

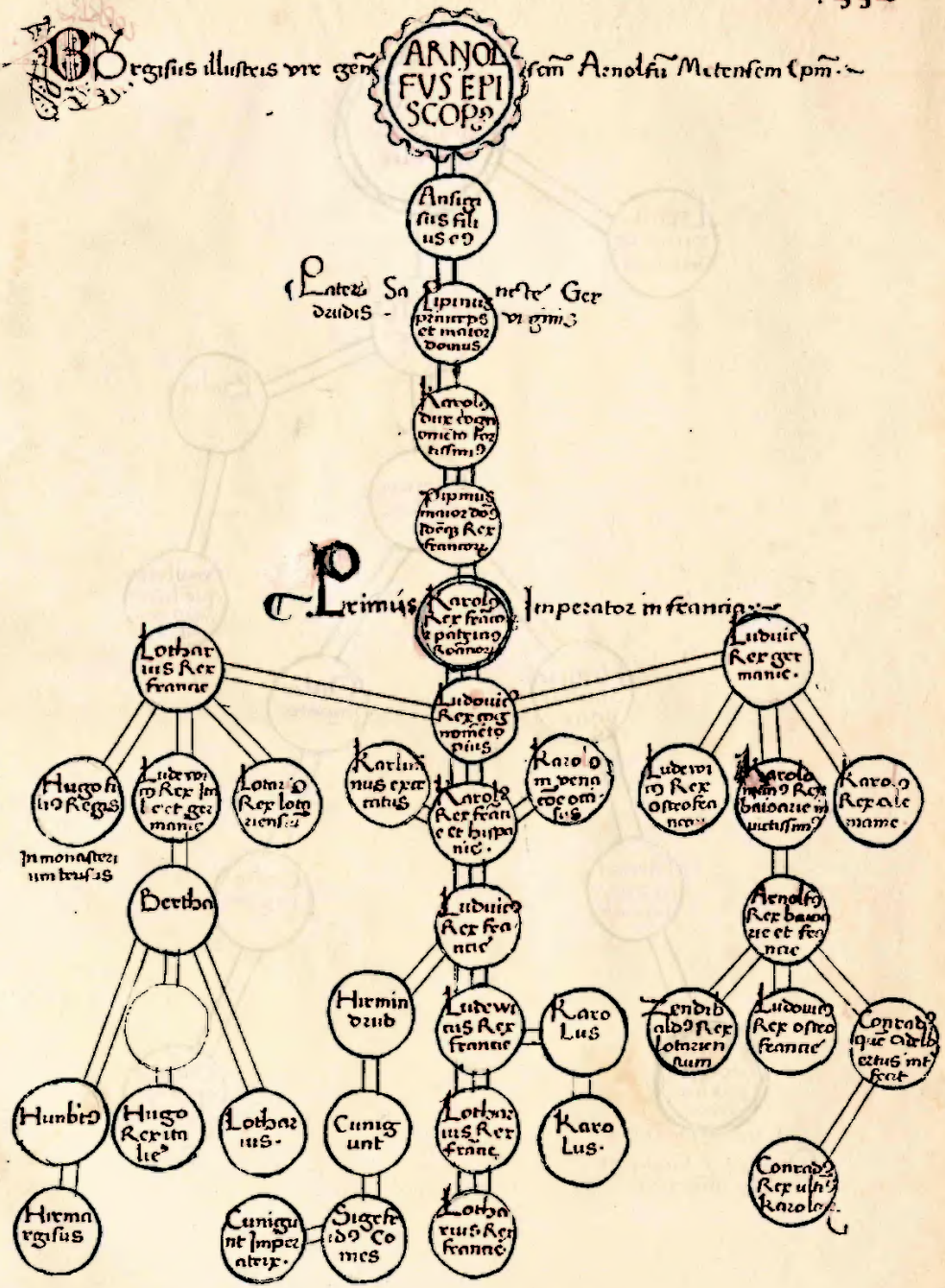

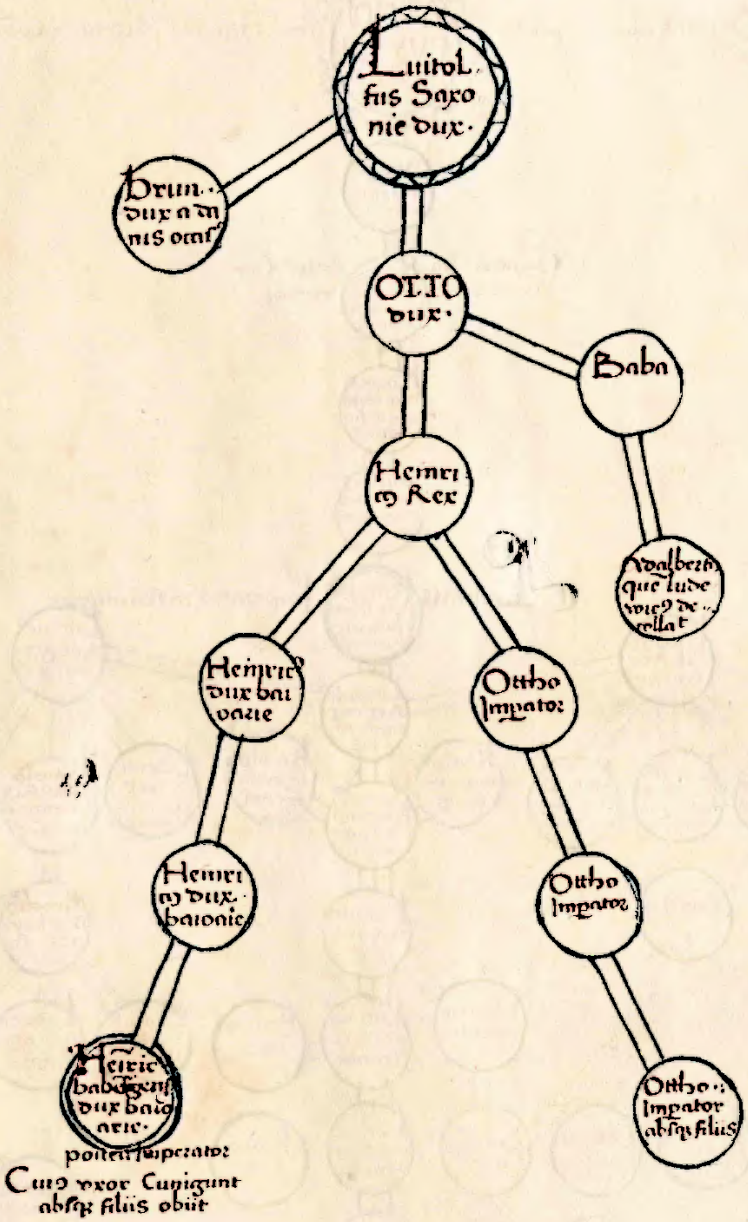
Luitol
fus Saxo
nie dux.
Drun
dux a
nis
OTTO
dux.
Baba
Hemri
cus Rex
Hemric
dux bai
uarie
Otho
Imperator
Hemri
cus dux
baioarie
Otho
Imperator
Otho
Imperator
abs filius
Cuius uxor Cunigunt
abs filius obiit

¶ Hic faber impensi ꝑcium capit omne laboris. Nec cui plus merito ꝑmia ferre licet.

¶ Astruit ḥ demon: tuenis sub imagine fraudes Virgineiq; ꝓcur limen adulter adit

¶ Dicit hic castum falso temeratse pudorem. Impurumq; negat: ꝓ sacra hyra fcelus.

¶ Judicia ḥ. c diue ferri candentia iussu. Excipit: z carnis signa pudica sue.

Oratio ad gloriosam imperatricē sanctā Kun

Pclita virgo ac diua imperatrix sancta Kunegundis: ꝑclara cbuiusꝑ
dera: in matrimonij statu inuiolata custodisti. Et cum consorte tuo Hꝛ
tem egisti purissimam. Per eius impoliute tue virginitatis sinistrū ligu
barie: perq; impure illius opinionis: ac publice infamie creberrimos sinuatus
res tuos: ac intimas ad deum z sanctos eius ꝓces: cum incusati criminis rubo
coram omni plebe virgineas genas testata; mq; sincere carnis mundicie: quod
meres impune illesoq; vestigio calcasti. Perq; id genus reliquas omnis virtu
passiones: ac ꝓ omne id qꝺ vnq; inter viuos ꝑ possa es incolodi: ꝓ virtutis
oio atq; obtentor: vt tuis ꝓcibus ac sacro apud deum interuētu: ab omni crimi
tutus ab omni hostili impetitione: ac fraude dyabolica. Tu quoq; sac sancta Hꝛ
arceas: neq; sinas me sinistra quadā fuligine labefactari. Impetra insuꝑ vt om
utem pericula: vtq; post humo miserie calamitates: celestiū tandem fruitione
mū in vota recte: z deuoti tui sis memor: qui supplico coā te ꝓces cōfidenter ef
te sibi patronā delegit: et te cause sue cōstituit aduocatam. Atq; inde te vtcun
mihi ubi deuoto pieno atq; ad manum meq; omni ex tribulatione eruas: vt ico
quam: atq; post fata tandem tuis ac beatorum meritis vitam possidere dign

¶ Hanc fidei recte plebs cuncta v
Qua duce securus quilibet ele

Cesaris hic meritum pendit Laurentius omne. Liberat ꝛ calicis p pia facta virum.

Felicis tandem post fata secunda mariti. Cenobii claustrum leta puella subit.

Hic facer excedit: mouentes spiritus artus. Et comite Henrico regna superna petit

Nunc ambos merito celi dignamur honore. Nos ꝺñus adiũgat post pia fata deus

ti Kunegundim diui Henrici Becũdi vroꝛẽ.

a chsti sponsa ac sincera angelozũ germana. Que inita cum dño casti pudoris fe
te tuo diuo Henrico: nõ vt vroꝛ in carne: verum sozoris in loco pter carnem et a
fimstra suspitionem qñ castum cubile cõugalisq; thori fidem temerasse insimula
os finultus: plurimoq; suspiria ꝛ fletus vberrimos: per assiduos demq; clamo
nus iudicem deũ ac publicũ iudicũ admitrice Mariã inuocabas: per cesos insup
ctuq; quando plena fide nudis pedibus in illibate signum pudicicie candentes vo
mus vite tue crum nas: aduersitates: angustias: turbatões: meroꝛes: doloꝛes:
g venerosa inquã dec. Ego indignus famulus tuus et tibi deditus te supplex ex
omni crimini reatu ꝛ labe expurger vt mõdus post hac ctatem exigam: reddarq;
fac facta Kunegundis omnca me infamia: ac bone opinionis imminutionẽ pcul
insup vt omnes huius mũdi illecebras contemnã: aduersitates feram leuius: de
em frui liceat delicijs: qõ omni conatu ꝛ totis ad te desiderijs occupio. Tu diua ant
cõsolater effundit: quicq; tecũ animo diligit obseruat ac veneraꝛ. Aut in peculiarẽ
ndere vt charissimã matrẽ ac vnicum refugiũ amplectaꝛ eroscultaturq;. Dis inquã
eruꝛ vt sic omni p te grauiozẽ cura solutus: liber deo tibi ac reliquis sanctis seruire
ideo eternam Amen.

Hieronymus Wölfzel.

ebe emcta vertur: ametq;.
quilibet esse potest.

Pp. 96

ΙΑΝ
IVDO
OTVLAS OB NVMINA TRINA COLAMVS
CEANT SAEVA TRISVLCA IOVIS.
anne p Iohannem Winterburg
M.D.I.

יְהוֹשֻׁעַ הַנָּזִיר מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים
ΙΣ ΟΝΑΖΩΡΑΙΟΣ ΟΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ
ΙHS·NAZARENVS·REX·IVDAEORVM
C' Ad lectorē
CASPICIAS SVMMA DEMISSAS ARCE FIGVRAS
QVAS DEDERAT MOSI MYSTICA DEXTRA DEI.
CHANC SEQVITVR LIGVAM GRAECVS LACIVSQVE CHARACTER
QVOS SOLYMO TVNCTOS CRVX TVA CHRISTE TVLIT.
CHAS IGITVR NOTVLAS OB NVMINA TRINA COLAMVS
NE NOBIS NOCEANT SAEVA TRISVLCA IOVIS.
Pie titulus Ihesu Christi ra vicis clarissimis: qui & hebreum & graecum linguam cum latina peritate callent approbatus est.
Impressus Vitenbergæ per Iohannem Wintzerburg M.D.I.

Zu wissen das nach Cristi vnsers herren geburt Tausent vierhundert vnd in den Sibenvndneuntzigsten Jare In dem Jubeljar da rom in der kirchen zu dem heiligen Creutz die man nennet Jerusalem. als die ein Cardinal hat vernewen lassen ob einem schwibogen vor dem grossen altare. ein groß merckliche stuck des creutz des behalten Schachers gehangen ist In der mauren In einem pleyein truhlein oder Sarchlein. das mit dreyen Insigeln versigelt vnd mit einem gepachen zieglstein verdeckt. auf dem geschriben gewesen sind diese wort. Titulus crucis. erfunden ist. Ein stuck oder teyl der Tafeln. an der. der sighaft Titel vnsers herren Jesu Cristi dreyer sprach geschriben. Vnd ob seinem fronen Creutz angeheft gewesen ist. Welches gefundens stucke des titels die grosse lenge vnd preite Vnd auch die zil vnd gestalt der wort vnd puchstaben gehabt hat. Wie die ob gesatzt figur vercaichent vnd gestalt ist.

IESVS NAZARENVS REX IVDEORVM

TITVLVS TRIVMPHALIS

MISERERE MEI

Das ist der titel des heiligen Creutz der eben gefandelt ist vnd ist ygant in dem Decembr. 129. hyt in dem gefunden in der kirchen zum heiligen Creutz In Jherusalem oder einem schreinlyn vermauret vnd ylech da selbig da vor allwegen gehangen ist ein groß langs stuck von dem Creutz do der behalten schacher an gehangen ist wann ein Cardinal der legt die obgenante kirchen alle vernewen also das die arbeiter den gefunden habē vnd ist dits die breyt lenng vnd grosse von der tafel vnd ylech alle buchstabē vñ form als dann in dem pret gegraltē sint als ich dan mit meiner eygē hab gescheē vñ es ist vaste pōß zu lesē wann die vorm habē es durchstasse vñ man has diser tafel gefunden in einē platē truhtē mit einē gepachē Agelstein obgedeckt auf welchem stet geschriben Titulus crucis vnd ist mit deryen Sigillen versigilt gewest

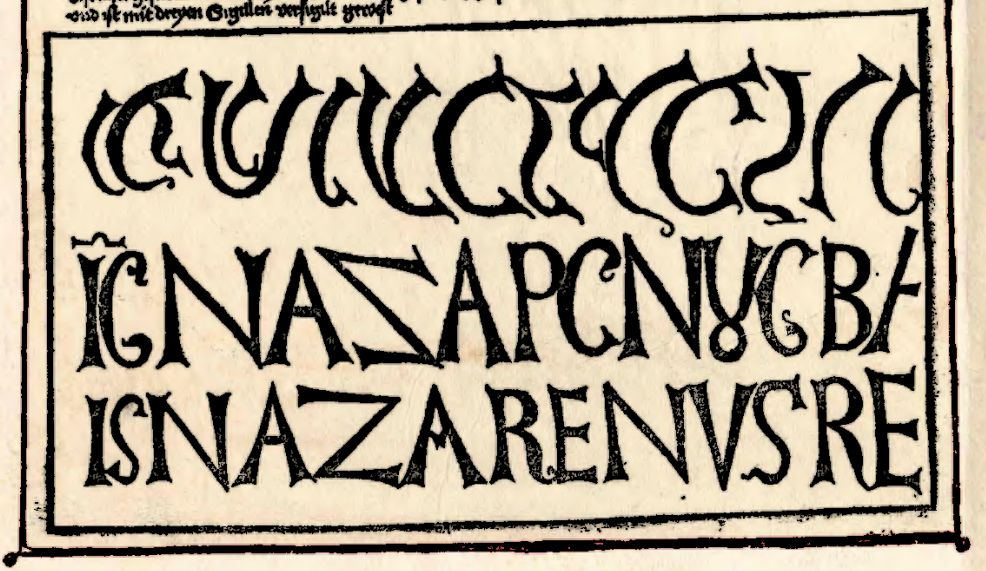

OMnia tempus domat nec vlli fortuna per-
petuo bona est :~

Iter ad superos gloria pandet :~

Deo optimo Maximo et diuo Sebaldo Patrono: pro felicitate vrbis Norice: per Conradū Celten: & Sebaldū clamosum: eius sacre edis Curatorem: pie deuote & religiose positum.

Regię stirpis soboles Sebalde
Norica multū veneratus vrbe
Da tuam nobis memorare sanctam
Carmine vitam.
Te sacris votis genuerunt parentes
Cum diu lecto sterili vacassent
Teq; suscepto statuere castam
Ducere vitam.
Natus his sanctis puer ergo votis
Gallię claram properas in vrbem
Artibus sacris animūq; cultis
Moribus ornans.
Hauseras sanctis vbi mente leges
Patriam doctor rediens in aulam
Regiam querunt tibi mox venustam
Iungere sponsam.
Vt dies lętis fuerat peracta
Nuptiis: virgo verecunda vultu
Ducitur celso tibi copulanda
Candida lecto.
Cūq; tam clausum fuerat eubile
Et quięs cunctis foret alta rebus
Tu tuę sponsę loqueris pudicę
Talia verba.
Nata de magno mea sponsa rege
Non tuū castum violabo corpus
Si placet mecū pia vota castę
Iungere vitę.
Annuit virgo tenero pudore
Et deo magnas dedit ore grates
Integram seruans generosa casto
Corpore vitam.
Ipse mox celsam genitoris aulam
Spiritu sancto monitus relinquens
Horridas siluas heremūq; vastis
Saltibus intras.
Et per exesę caua saxa rupis
Setatus: orabas manibus supinis
Feruidum solem: boream: niuesq;
Passus & imbres.
Et feras inter medius quiescens
Sępe montanis saciatus herbis
Hauseras puram liquidis fluentem
Fontibus vndam.
His vbi corpus dapibus foueres
Mentis in puram tenuatus auram
Sępe diuinos nitido videbas
Pectore vultus.
Sic tribus lustris tacito peractis
Inde Rhomanā properas ad vrbem
Qua dei verbū monuit per orbem
Spargere pastor.
Ipse mandatū recipis paternū
Et vagus terras varias pererras
Donec imensum peregrę venires
Letus ad Istrum.

Sanctus Sebaldus:

Is vbi cymbis tumidus careret
Prebuit tutam pater alme nauem
Palliū: quo tunc fueras pudico
Corpore tectus.
Moxq; per vastas nemoris latebras
Noricam lętus veniens in vrbem
Hanc docęs sacro monitu prophanos
Linquere cultus
Et deum celso residere celo
Prędicas: pœnas vitiis daturū
Quicq; virtuti tribuat beatę
Premia vitę.
Ille de casta genitrice natus
Corporis mortē tuletat eruentam
Tercio phœbo rediens sepultis
Victor ab oris
Approbas multis tua verba signis
Scripta quę libro reperi fideli
Nec minus claris hodie coruscas
Inclyte signis
Cunq; iam longo fueras labore
Fessus: & sedes meritus beatas
Te senem nostras deus imperabat
Linquere terras
Spiritus sanctos vbi liquit artus
Mox boues corpus tulerāt agrestes
Qua tuas sanctas modo personamus
Carmine laudes.
Ergo iam cęlo merito locatus
Hanc velis vrbem mediis arenis
Conditam: sanctis pcibus iuuare
Sedulus orans
Terra fęcundo madeat liquore
Et salutares habeat calores
Spiceam gestans cereris coronam
Fœnore multo.
Spumet & plenis rubicundus vuis
Bachus: & frontes tetricas relaxet
Et pecus lętis nemorosa carpet
Pascua pratis
Prosperos seruent radiosa cursus
Astra: nec morbos subitos minent
Paxq; per nostras maneat penni
Tempore terras
Fata Germanis faueant triūphis
Dum petet turcos gladiis cruentis
Principis nostri iuuenile robur
Maxmiliani.
Hinc vbi nostras animas solutis
Corpotum vinclis deus euoeabit
Confer: vt recum capiamus alti
Gaudia celi.
Hec vbi nobis pater impetrabis
Ante supremi faciem tonantis
Hic tuas semper cumulemus aras
Thure benigno.

Hain. 484 Ebelt. 421

Speculator: Consiliorum

Enigmaticus microcosmi protbeati torres.

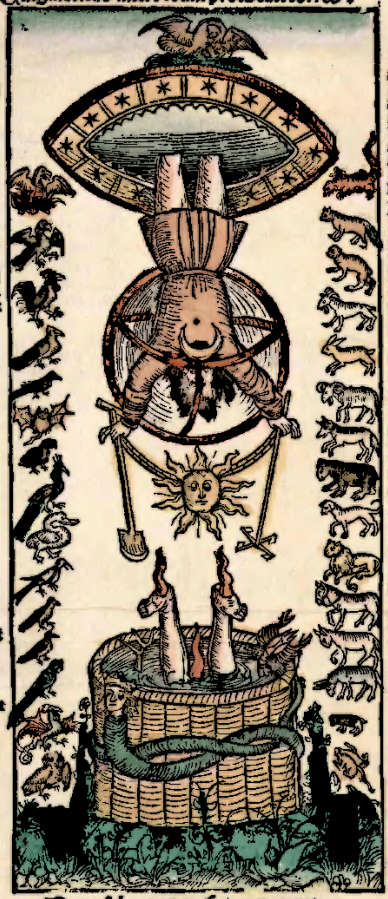

Tectes

Ecce vesanos tensi vepello vapores
Sic nocti mihi plasmo vij latientibus astris
Incepto dubiam rachans vbi copia mentem
Obscuros aditus audenti carmine tentet
Fanctus amor parne phrixiles elatus ab vndis
Phebem phebus amat docte pia cura minerue
Carnutis mihi dulce decus dum grata corollo
Tentit / ignote trahendo per auia silue
Discordes videt esse vias cum calle viator
Ambiguus / cernitq; breuē sub luce dictam
Rumc hos nunc illos aditus et sepe retractat
Multo notans animo et mestus vestigia torquet
Sic mihi mutanti placuit sententia ceptis
Eructat dum libra nouum pro tempore lumen
Pectore ethereū / ventus pars maxima nostri est
Quod sum⁹ ⁊ pulnis sub vana cernimur vmbra.
Singultu grauis ethna tonas pumicesq; retundit
Ignuomos / Sic bella gigas celestia sentit.
Sentit Corpore latebrosa pericula templi
Qualicūq; iugo tentē diffunderc sulcos
Ingelici agricole quo preceptore piandam
Laumus ecce viam liquide rationis autem.
Eloquio si virgina fides / si candida virtus /
Jam circum gelidos fontes mouisse virentes
Sulfureos latices fugiam sub Apollinea vmbra
Sedem construens quercu lauroq; labanti
Frondibus interpens solidis ac viscera vincam
Sambuco et gelida stagnanti felle cicute
Palterio extergam venulo serpentibus atris
Cornua conjungens clara cantante Camena.
Que pneua foret facies cum cunctis latebre
Jnformi confusa globo conjecta sub vno
Mole simul quā freta sua ratione vetustas
Credidit esse cahos ām plato nomine stuā
Dessignat ām posterior que temporis huius
Est etas / agellat Plen ruditate polita
Incultisq; patis cultū fumentibus / vnde
Tam stabiles nexus elementis quarat in se
Cum teneant causas exera fronte rebelles ⁊
Quis terum natura latēs ⁊ quis motus in igne est
Natura imperio / qui furium subleuet. aut qui
Mobile sublectum signosum volnat in orbem.
Quis Sumstio nilum figiens discordia rerum
Semina conalians concadi pace ligauit ⁊
Quod teneat terram medio cum pondere vergat
Jnferius / solisq; subest circūstuus aer
Rarior hac nec cedat ei / quo iure ligatur
Ether ebes / cum cuncta sibi penetrare potestas
Ut membris solidis humores alereet alter
Jnclusos / que sit laticis formalis imago
Spherica vel plana necnō que tanta poesis
Complexata nixens vt cornua dura ⁊erasses
Accasent lachrymis prefectus lantare venenū ⁊
Que virtus adamante lateno vt mobile ferrū
Efficiat ⁊ Petuinus oum stat sententia vobis
Dicite philosophi que vis magnetica fillit
Hoc ijm ⁊ palcāq; trahat quo iure Sagatee:
Egressum quo iure lapis qua lege cruorem
Stringat emathites / cur nigra peonia partes
Supremas capitis hieronoxa liberet ⁊ vnde
Firmet epar sodium stomacho que cura galāgā
Apropriet ⁊ Cerebro musciun que causa mariset ⁊
Cur rauce scar bomo / subito quē luce lupina
Perstringat facies ⁊ cur federe rurtur amico
Marcescens pereat / pare depereunte / nec vitro
Dignetur carnis nexus renouare iugales ⁊
Cur luces hiemis fugiat detenta sopore
Falso que vetis nouitate refurgat hyrundo ⁊
Jnter aues cur sit senex auis vnica ⁊ vel cur
Vipera post partum pereat cur fetus ab ore
Pecdat apis ⁊ Cur concipiat comicula flatu ⁊
Cur visu solo duris stans incubat ouis
Strutiol⁹ Cur piscis medios nouisse colores
Non possit ⁊ Cur suis medios nouisse furores
Non piscat ⁊ Cur nona dies sit nuncia lucis
Erepte catulis ⁊ Contra rugire leonis
Fetū viuificet ⁊ Cur formam conferat virus.
Dum lingu lambit os rudem quam mittit ab ore
Aboriem simili dum vestit imagine proiem.
Cur palpam tellus ⁊ salamandram nutrial ignis ⁊
Accusat cur vultus hians / quis criminis auctor
Dum cruor exudat monis presente ministro ⁊.

Non est beatus quispiam nocentium

Th. Vsenij Vox:

Turbine hamadriadū que vox ciet Vsenium ⁊ — Gre
Edipodem / qui plasmat iter quis turbat eum ⁊ — Spinx
Aladem / qui monstra terat que fata dabunt ⁊ — Linx
Quio furit in stomacho qō non nutrit in cerebro ⁊ — Pix
Pix nigra cerbereum virus quid te genuit ⁊ — Fce
Fex mulis inimica Pijs quid te peperit ⁊ — Calx
Calx lapidū glucten monstrosa palana quid ⁊ — Aber
Inter celestes quod mercurio decus est ⁊ — Fax
Urna labando procat que stat vertigine mens ⁊ — Arx
Sceptra corona bone que tertia signa dee ⁊ — Lanx

Monstro reguni orbem monstrosa voce tonabam.

Gre Agricole Echo:

Quid iuuat agricolam dentia lia dum poluit ⁊ — Gre
Gloria puma datur iuueni que labdacide ⁊ — Spinx
Thirsigeri furibunda parris ds plaustra vehit ⁊ — Linx
Alphalio que res sit in omnia persimilis ⁊ — Pix
Ima petu liquido demersum gurgite quid ⁊ — Fex
Quid calet vt gelidis immersum est fonniculis ⁊ — Calx
Ancipites animos quid cogit in omne nefas ⁊ — Aber
Parue puer veneris quod nam est insigne tibi ⁊ — Fax
Confugium quod Roma tibi dum gallus adest ⁊ — Arx
Herpetue que sardanapali Delime ⁊ — Lanx

Monstrosō tonitru reboat monstrosior Ecbo.

Xenium Valedictorium Sacrum.

p:oredam

Cur lincis radio paries sit peruius Vndē
Lux aquie solis radios illesa tueatur ⁊
Cur Canis in coitu nexu retinente laboret.
Et penam tecti cupiens complexa socose
Non impune ferat ⁊ cur se Castrare fatiget
Castor quando videt iam se cepisse sequentes ⁊
Cur bubo plaudat tenebris odiosa dici
Lumina deurane ⁊ Cur vespertilio noctem
Diligat. Vnde sues pauo si laude careut
Pandat opes quas penna regit rursusq; recondit
Ad laudem si lingua tepet ⁊ quo munere Bubo
Sit sterilis ⁊ Reddit grauidam cur Repita cartā ⁊
Venetus equā ⁊ Cur sambuci grauis hernia fumo
Jnfestet cōmota magis ⁊ Cur membia bouino
Subleuet ad motum poro vltima cum pnor artus
Subpozitans ostenet onus ⁊ cur. surgit asellus
Ordine conuerso ⁊ Cur bis cōmuet in anno
Accubitus lateri veruet ⁊ Ram vum grauis est
Exurit terrena lanus conuertere dextrum
Ad terram nouit ⁊ Hiemis dum sentit acumen
Hoc subit officium dextro cessante sinistruz
Cur galli cantus ad motum mobilis alę
Horu preuenit ⁊ Cur lucifen quasi iura
Vendicet Vsurpans sit gallus preco diei
Flecton nocturnas distinguat cantibus horas ⁊
Helleboro cur pte cunctis de iure coturnix
Medeatur ⁊ cur mortificans sit passeris esca
Jusquamus ⁊ cum sit multis mortale venenum
Jhec cur feucificet arbor ⁊ cum nesciat illa
Quid fructus ⁊ quid flos herbis semel ipse ministret
Feucium ⁊ dum latis vdor fugit annus habenis
Jnteriot cur poma lapis quasi cerasa nullus
Jmpregnet ⁊ foram cur mollia persica pulpam
Exterius pandant ⁊ nux in concliue recondat ⁊
Cur producta semel semp sua follia seruet
Eternum ve viridi ramorum veste superbit
Dum calus nesciat iacturam pinguis olita ⁊
Perpetuam lauro que confert causa virore ⁊
Cur nocris sub fine diem magis algeat aucum
Accusans properare nitens ⁊ que cogat aselliū
Lex vt ad vrnam moueatur sp aquosie
Si noscat se stare locis ⁊ quo iure lenato
Abingat crure canis ⁊ cur voces pfinacus edat
Jhumanas ⁊ Cur pica loquax laniare volentes
Accuset ⁊ Cur fata suo iam prorima cantu
Signet bolor ⁊ Cur pestiferi visus basilisci
Sufficit ad mortem Jmuber cur leta pacto
Conceptu coitum fugat. Cur bruta recusent
Corpons hoc damnū ⁊ quedam cur cornua bruti
Vlernice pmineant ⁊ alijs natura negauit
Animo idem ⁊ Cur samsonis cum crine relecto.
Deperut virtus / manifeste cur patienti
Abaior ineft vicrues ⁊ Cur nuncia verba pudoris
Sin gulum repetimant ⁊ Cur sternutatio simplex
Sit prelaga mali ⁊ tollat geminata timorem ⁊
Cur leo prostratus parcens instanibus instet.
Exacuatq; suas cum caude mortibus iras ⁊
Cur lepus in vano se pu sit pnuscet visus
Nunc maris officio nunc se quasi semina iudat.
Cur mage seua lupo lupa sit cum frigidiore
Signetur sexu ⁊ Cur lima singula limis
Ranibus opponat quasi cenfor sacrus od oum
Cur hydrofobutico phalio causa timoris
Jmpmat vnda meti ⁊ cur corpora mirbda reseruet
Putrida / ne fames adsit ⁊ Cur muscus odorem
Amissum recipit damnū redimente cloacę ⁊
Solsequo que causa suos expandere flores
Jnuingat cum solio adest vapor ignicus er sit
Lum noctis caligo venit sub flore lepultum ⁊
Cur serpens renouat depulis pelle inuentam ⁊
Cur mulebre caput incommoda turpia nescit
Calucie: cum crebra viros ea damna molestent.
Pregnantes veteris cur strictis legibus vsus
Jnnouet affectus: vt quod ratione negetur
Femina depoſcat ⁊ veneri cur ruta mancur ⁊
Cur philomena sui suspendens organa Cantus.
Expectet vernale decus ⁊ Cur pulmo loquat ⁊
Loi sapiat: Christus fellis cur prouocet iras ⁊.
Splen risū mouear ⁊ veneris secur addat amores ⁊
Germanos cur bilis atrox ratione fugata
Dum ouans vermis os facies puteusq; draconis ⁊.
Ethereus totū radius lustrauerat orbem.

Ei. Bl. 1394 Hain. 14898

Theodoricus Ulsenius Phisius Medicus Universis litteraq; Patronis
in Epidimica scabiem que passim toro orbe grassat, uaricinia dicat.

Noy lauditā scabiē mutabile vulg⁹
Clamat: ⁊ arbitrio docte stipēdia turbe
Murmurat ignicolā crines scalpēte Megera
Encalce; ignoce nemo succurrere pesti
Nemo saluifera nouit consurgere medela
Inde neces dū nostra rotat coelia Empiryio
Impunes pagie medicoq; contio discoto.
Talibus ut cruciot pp'li clamoribus: ecce
Fessa sopoliferā depositi membria quietem
Libera meno clarq; speculatur in ethere phebū
Visus adesse deus qualis Cumea sacerdos
Intonat Eneadū dū fortia coelia remollit;
Non ego retrogrados flecto gyramine gressus
Roscida signifero quāq; sorore uolat arcus
Sed certis metā gradibus pucrtor eandem
Ipse deū medius: moderator lucis ⁊ auctor
Carminis incausq; freqūe deptomo sagittas
Plectra lyāq; gero laur⁹ mihi sepa necte.
Ne tamē insontem pergat lacerare Camenā
Nec Pamasicolas solitos deprauer honore
Vulgus iners: ventosa cohors: arcana recludā
Que sint; Altitonās sacra aeq; infecta deoq;
Pandere Apollinē ⁊ cunctis pfiare saluem
Num⁹ uerūq; meum ē herbis ac carmie sano;
Oldimus incautū Mauortis nup in aula
Stare parem natoq; satis male succensentē
Egregiū Jubar ⁊ vitalis numē olympi
Ferre ninas fale cq; pigram psepe leuantem:
Scilicet ille pcar Genius Jouis altera cura
Sanguie spumabit nimio: ven⁹ impiobia lam
Sordilego monstriscq; ferit turbatier odem:
Eurystheus dū magnus adest dū q; aerua cetat
Diua nouercales Mouoq; qui pdidit iras
Aetia: luce minor: Phebus que Chelifer amb it
Diosaq; nepa none libramina Sphere;
Hic vbi egressum staeuit vbi pocula portat
Nectaris ambiosi: scelus ē laudare nocētes;
Falifer ambiguū genito misceret verum
Cogit ar ⁊ sancta Gradiui fedus in ede
Frangeret maior; liceat meminisse nefandi;
Protinus ignivomā rumor defertur ad aram
Nigeaq; e nigere flexamina pfonat hydre
Noxia continuo meditatus prelia Mauors
Jsta licem: ite ait vos ait: Sic sperimur istis
Numinibus pyxis: ⁊ nostra alnaria squallē
Sulfure: dū cerricas ingerit ipse cucullas
Hoc idelle gen⁹ dū clausa murmureat umbra;
Pierioschee panta fremēs; in dāna maiplos
Euocat: ⁊ celeres frustra retinente Minerua

Vrget equos: bll aeq; cket: calcantur artste
Almaq; vitali feundatur munere Ceres
Leditur omne genꝰ diuū neq; re done ⁊ lache
Liberta simplicieas vitaro flamine mundū
Miscuerine pterit: supos culpare quis ausit:
Semina dita mali corupto stēmate pendet
Posteta pgenies vix vlis chaus priorum.
Haud secus ac flictis cussi scintilla celabens
Crescit in immensum: tenetos depascit aristis
Sulfur edax: picisq; gobundulat omnia fumo;
Hinc pestes hinc sana pluūe portenta videnꝰ
Martia nūtieris scauit germania mōstris
Ni videat natura sagax: dissensio: circis
Quāta volubilibus tanta ē discordia fibris
Cernere sub medias; vires; aduita resumat
Ausa diu tentare nihil sub pondere tanto
Deficiat: leuo ventris cui meta recessu
Per vada fecalē palleni coide lienem
Hamonīā differeta premitur osima parotis
Emicat hinc bullas vrencio inde papellas
Dilaculat ouans Mentagrā viscida Lichne
Feda lues; pruco ptimū conteagia p eni;
Cunsiosicbū nota Cano; nous semina mothi
Nemo puteet celoq; sedet mms nescia falli
Ethere o timidos quo furie libet aselios
Fusta bicotoreū de cardine bestia mōstrum
Vlcera sulfuree vibebat acumine caude
Orionа furgans pestis monumēta planbo;
Ac quis fonte roget que sit medicina doloꝰ?
Est locus a lato subnitus in ethera signo
Pinifertiq; polum Musis non vlcima sedes.
Siue helycō seu Nysā placet tranare licebit
Aonios iterum latices: vbi Phisius vnus
Luscrat ilia Jarrus: flaua Pigmtis harena
Qua secat in pceps: Silnas vbi saxeus vrget
Collis: vbi eoos inter notissima Francos
Menia: Virgineo subijt gens Noritа celo;
Hic Genꝰ depositat opē mea pma volupeas
Asclepium Figulūq; dabo cui digna Ptanis
Sacra locet; placabo deos ⁊ munera ponā
Anridotiq; ferā: virus emarcetat error:
Me duce sic mēbris mox satisfet hymnꝰ et abibit
Innocuꝰ: scabriq; trahet pruginis sodes;
Tithꝰ hec. Ast Mnemosyne mēdosa cruellit
Sōnia: hinc mouum labentis aneꝛ minas
Questꝰ eūnah heūs sisiphēa incle amena ē
Phillirīdū virtuta manꝰ: quid vdere p quo
Nē ne vides Astrea fugit: quid secta culpas?
Quid quereris vbsome cahos: dū tpa volusit
Maxima dum vteres metiūtur fata figuras;

Insigni Archiatrie studio Sacrum:

Si mihi tuep eputas medico cōponere tsus
Et Musis operam carminibusq; dare
Nullaq; Pegasci tanās sit gloria fontis
Metraq; sint studijs infrdiota meis
Falleris: Ille meas primus qui tradidit artes
Quiq; salutiferam condidit auctor opē
Inter Pierides cythara crepitāte sorores
Phebus diuino pollice ducit eburꝰ.
Sic lustrat celos: sic clara poemata fingit
Ire diaq; nouē flamina docta deas;

Nurnberge Calendis Septembs
1495

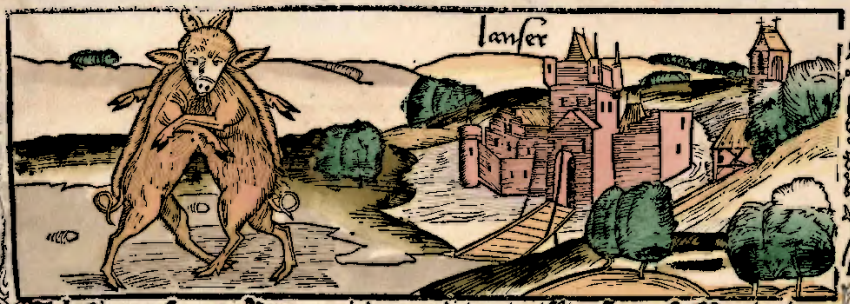

Ad Sacrosanctu Romani imperij inuictissimũ regẽ Maximi

lianũ: de portẽtifico Sue. in Sũtgaudia: kalẽdis Martijs Anno &c. xcvj. edito: cõiectural explanario. S. Brant.

HEu Romana potens: heu sacri gloria regni:
Quid portenta sibi: torquoq; monstra volũt?
Ecce iterũ: & totiẽs ostenta horrẽda pateſcũt
Et noua naturę corpora vbiq; ſcatent.
Infans nup eni gemino capite: & duplicato
Pectore: apud ſuos natus in hercinio.
Alter item Rome/ſimilis huic. Tertius vna
Fronte. ad Vangiones corpora bina tulit
Inde etiã volucrum noua monſtra: iterũq; reuiſa
In Phyrretarũ prȩcipitant agros.
Fama etiã: hic acies armatas nocte ſilenti
In campis viſas: cõſeruiſſe manus.
Quid prȩgrandis item lapis ille triangulus: illic
Qui cecidit nuper fulmine terrifico?
Quid quod prȩlongũ noſtros vidiſſe cometen
Rhenicolas fama eſt: qui trabis inſtar erat.
Ardentesq; ſonos: et pila micantia pilis
Armorũ & crepitus audiit Italia.
Monſtroſam taceo ceruam: quę Maximiliano
Capta/ſacro regi miſſa peculq; fuit.
Huic demũ acceſſit terrę tremor horridus ille:
Qui fuit in februi fine notatus heri.
Omina tanta quidem: tam crebra oſtenta: minantẽ
Neſcio quid. monſtrãt pdigiũq; latens.
Succulus inprimis hodie mihi miſſus: eodem
Forte die genitus: terruit ille magis:
Quem mihi tranſmiſit. ex Harſtat nobilis ille
Chriſtoforus: patrię gloria magna ſuę.
Hunc cũ porcellum tueret: miratus habunde:
Vidi illi linguas ſub capite eſſe duas
Et fauces binas: vnũ tantũ caput: et cor:
Quattuor auriculas: bis totidemq; pedes.
At duplices dentes ſub roſtro oſtendebat vno
Iunctus erat ſupra: ſectus ab vmbilico.
Continuo mecũ. quę nã hęc ſic triſtis imago?
Quid ſibi vult/facies tetrica/& horridula?
Quã vereor ne fors nõ fausta tomacula: porcus
Hic portentificus potrigat imperio.
Audiat illius ne forſan Rhenus & Hiſter
Cirũnitũ/metus eſt. Italicumq; ſolum.
Sus noua mõſtra notat. pbat hoc lautentia porca
Quę ſecunda nimis. regibus omen erat.
Fędera qui etiã/ceſſa Sue/docta vetuſtas
Firmarat. Cereri victima porca fuit.
Neſcio quid certe eſt. porcus ſortaſſe placeret:
Ni tam monſtroſus per ſua membra foret
Omnia diſpliceãt quãuis mihi. ſed magis illud
Quod caput & collum prętulit ille Suis.
Mallem equidẽ (q̃uis mulierbris forma) bimẽbrem
Progenitũ puerũ: ceu prius ortus erat.
Vno ſat placeat capiti duo corpora iungi:
Dũmõ non porci: nec Suis illud erat.
Sat placeat linguas plures cõiungier/vno
Sub capite: at porci dũ minus eſſet idem.
Quã metuo. ne ſors gens luxuriоſa: Suino
Cũ capite irrũpat: & prętmat ore bonos.
Neu ſylueſtris aper depaſcat amęna vireta:
Et ſerus immitis deſtruat eccleſiam.
Beſtia ſpurca quidẽ: cęnoſa: & amica luto/Sus
Cui requies ſetidis: & decus oẽ: locis.

Hęc ſubigit terras: quęritq; alimẽta ſub illis.
Prędia rimatur: depopulatur agros.
Hinc Mahumetanã: ſpurcãq; libidine gentem
Hac deſignatã/quis negat eſſe Sue?
Quę terrena ſibi dũtaxat quęrit: amatq;
Et luxu viuit: ſpurciciaq; ſugi.
Mutuus eſt porcis amor. auxiliaria ſemper
Alterutrũ auditis vocibus arma ſerunt.
Sic gens illa ſimul maledicta: auctore pphano
Dęmone: pna ſibi eſt mutua in auxilia.
O vtinã/inq; vicẽ Chriſti plębs empta cruore
Tam ſibi conſerret/muruaq; arma daret.
Tantus amotq; vtinã noſtris foret vſq; cateruis
Quantũ in ſacrilega gente videre licet.
Credo equidẽ: cunctos bello penetraſſe p hoſtes
Nos dudũ: & regnis frena dediſſe nouis.
Sed beat hoc miſerũ: q; nõn niſi vixit ad vnũ
Porca diem pñs: morte perempta cito.
Sic teor immanẽ populũ: gentẽq; nefandam
Deficere in primo limine poſſe cito.
Et ſi (quod ſupi auerrant) noua regna capeſcet
Gens mala: mox regnis deſtituenda/cadet.
Dii melius. quos ſpe viuim⁹/atq; ope: & illũ
Tertorẽ noſtris hoſtibus incuciant.
Si nil ſorte aliud: tot monſtra frequentia ſignent
(Quod nemo doctus dicerer atq; bonus)
Num ſatis Imperiũ: ſatis & Germania tota
Ingemeret magnum nunc obiiſſe ducem?
Cuius ob interitũ: Döck/Wirtenbergq; ducatus
Luger. Eberhardi fata ſeuera ſui.
Qui poſt cęſareum decus: & regalia ſceptra
Proximus a primo ſignifer Imperii.
Huius virtutes ſi pergam promere: verſu
Deficiam: tequies ſit ſibi/pax q; ſte quens.
O qualem amittis Rex inuictiſſime amicũ.
Perdidit o quantũ patria noſtra ducem?
Totius Imperii damno: fideiq; ſacratę.
Germanię ſoli: Dux pius interit.
Id quod compenſent/rebus pia fata ſecundis.
Et patrię: & Regi proſpera quęq; ferant.
Det deus omnipotens noſtro rogo Maximiliano
Quo gentes timeãt nomen vbiq; ſuum.
Et quę Romano capiti: ſacręq; coronę
Inſultant: videant arma ſeuera ducis.
Aſpice maxime Rex: mox inuictiſſime Cęſar
Quã tua dilanient regna decora Sues.
Aſpice (quod ſupeſt) quantũ gtex fędus: ab omni
Parte: tuũ violet turpiter impetũ.
Collige q̃ primũ vires: Germania quales
Ferre nbi potis eſt: & dabit illa libens.
Sic orientis opes: ſeptẽ ſubiecta trioni
Pinguia regna/colent ſic diadema tuũ.
Sic facile oſgenas gẽtes: ſic regna/tyrannos
Vinces: ſubq; tuis legibus orbis erit.
Quod cito regnoq; dator: & de⁹ optim⁹: ah mox
Conferat. & tribuat regna beata velim.
Dii tibi dent mi rex lęta & felicia ſęcla:
Porca dapes inter troica vtaſſa cubet.
Nihil ſine cauſa
I. B.

W 5035 Inc.
Inc. 3762

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

In detractorem :—

Si mihi turpe putas medico componere uersus ·
Et musis operam meminibusq; dare
Nullamq; pegasei tanq̃ sit gloria fontis
Metraq; sint studiis inferiora meis ·
Fallerus ille meas primus qui tradidit artes
Quiq; salutiferam condidit auctor opem
Inter pierides cythara crepitante sorores
Phebus diuino pollice dunt ebur ;—

Fert loctos pro se semper panenna feudus
Post hiemem sempes ~~ptis~~ tempora pezis eunt.

DEVS:OMNIVM·RE"
RVM·FINIS·:~

·Ω · ω·
·ALPHA·ET·O·:~

·Deo victori gloria·:—

+

CRONICA VNIVERSALIS CVM FIGVRIS ET YMAGI NIBVS CONGESTA NV REMBERGÆ 1493
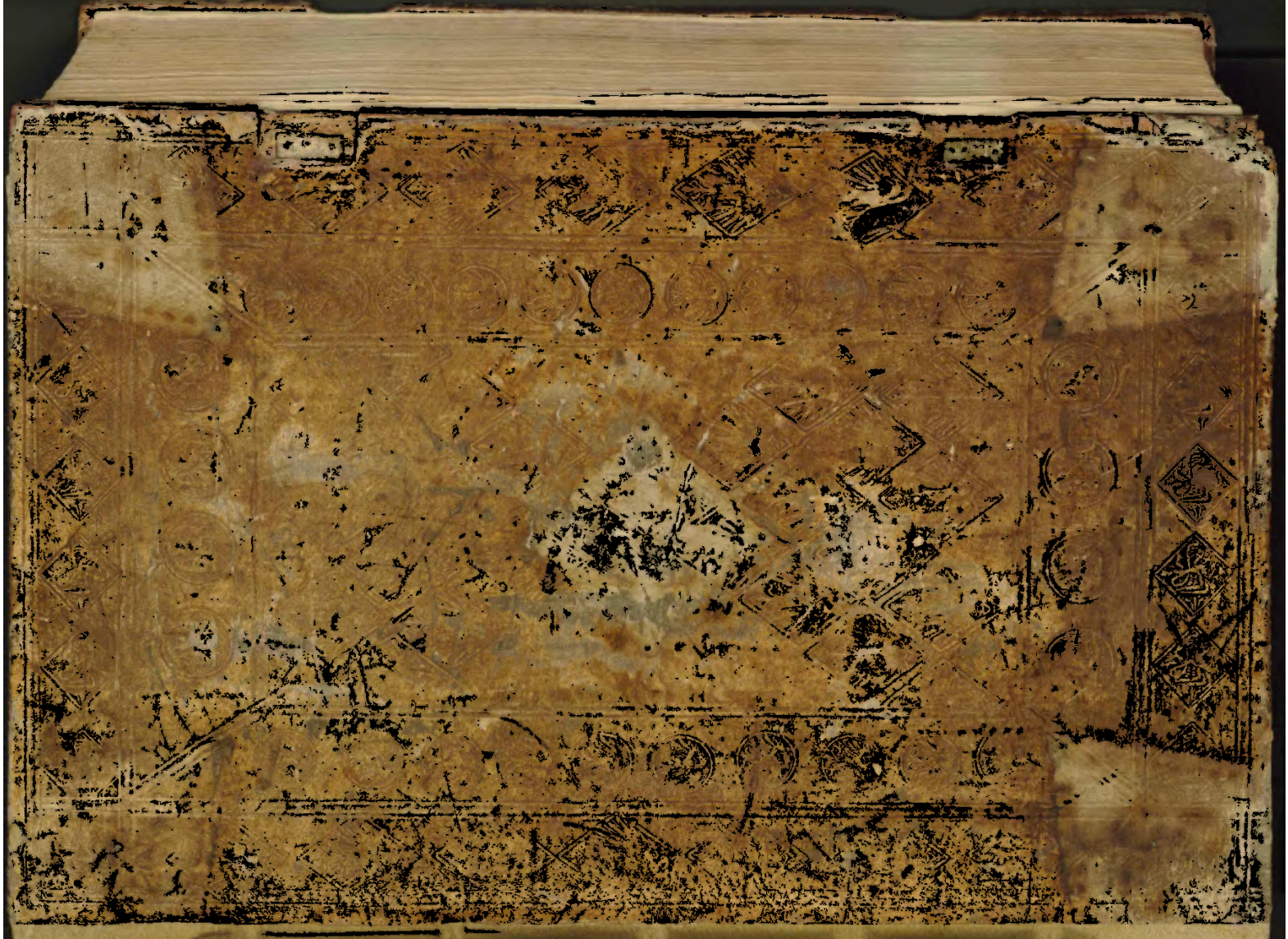
Nr. 2454 Ausgesch. 3. VI. 1953
I. Schüler: 1 Vol. Text 30
II. Behandlung: 8 29 39 40
III. Benutzbarkeit:
IBB Nr. 9210
Jahr 1932